POLYBII

HISTORIAE.

RECENSUIT

APPARATU CRITICO INSTRUXIT

FRIDERICUS HULTSCH.

VOL. II.

EDITIO ALTERA.

BEROLINI

APUD WEIDMANNOS

MDCCCLXXXXII.

Text-Ausgaben griechischer und lateinischer Schriftsteller.

	M. Pf.
Aeneae commentarius ed. Hercher. 1870	1.20
Aeschinis orationes ed. Weidner. 1872	—.90
Aeschyli tragoediae ed. Kirchhoff. 1880	1.50
Apollodori bibliotheca ed. Hercher. 1874	1.50
Aristotelis *Πολιτεία Ἀθηναίων* iterum ediderunt G. Kaibel et U. de Wilamowitz-Moellendorff	1.80
Arriani Anabasis ed. Sintenis. 1867	1.20
Babrii fabulae ed. Eberhard. 1875	—.75
Ciceronis orationes selectae ed. Halm. I. Editio altera 1887	—.75
— — — II. Editio altera	*Im Druck.*
Cornelius Nepos ed. Nipperdey. 1867	—.30
Curtius Rufus ed. Hedicke. 1867	1.20
Dinarchi orationes tres ed. Thalheim. 1887	—.75
Euripidis fabulae ed. Kirchhoff. I. 1867	1.50
— — — II. 1867	1.50
— — — III. 1868	1.80
Eutropius ed. Hartel. 1872	—.30
— ed. Droysen. 1878	—.45
Herodoti historiae ed. Stein. I. 1884	1.50
— — — II. 1884	1.50
Hesiodi reliquiae ed. Schömann. 1869	—.90
Homeri Ilias ed. Nauck. I. 1877	—.75
— — — II. 1879	—.75
— Odyssea ed. Nauck. I. 1874	—.75
— — — II. 1874	—.75
Horatii carmina relegit M. Hertz	2.40
Livi ab urbe condita ed. Müller. I. 1881	—.60
— — — — II. 1881	—.60
— — — — III. 1883	—.60
— — — — IV. 1882	—.60
— — — — V. 1883	—.60
— — — — VI. 1881	—.60

POLYBII

HISTORIAE.

RECENSUIT

APPARATU CRITICO INSTRUXIT

FRIDERICUS HULTSCH.

VOL. II.

EDITIO ALTERA.

BEROLINI

APUD WEIDMANNOS

MDCCCLXXXXII.

PRAEFATIO.

Absoluto primo huius recensionis volumine quaestiones nonnullas de Polybii dicendi genere latius tractare coepi. Ac de temporum quidem historicorum usu egi in commentariis qui inscribuntur „Die erzählenden Zeitformen bei Polybios“. Cuius opusculi partem primam, in actis societatis litterarum Lipsiensis anno 1891, secundam hoc ipso anno in publicum emissas, mox secutura sunt reliqua, quae iam in hoc volumine, ubicunque opus esse videbatur, secundum capitum et sectionum numeros citavi. Atque alia etiam, quae ad elocutionem Polybianam spectant, ita composui materiemque ad disserendum idoneam praeparavi, ut cum iis locis, quorum scriptura in codicibus tradita dubitationem aliquam aut suspicionem moveret, quam plurima similiter dicta conferrem et regulas quasdam stili Polybiani, quantum fieri posset, indicarem. Velut ex articuli doctrina unum hoc loco commemoro, quod Madvigium latuit in adversariorum volumine I p. 482. Qui cum 4, 44, 4 scripturam *τῶν δ' ἔμπροσθεν ἀφιᾶσι κατὰ ῥοῦν* e codicibus revocaret et *τῶν* pro *τούτων* positum interpretaretur, neglexit articulum cum coniunctione *δέ* a Polybio nusquam nisi subiecti vice poni; recte igitur dici *ὁ δέ, τὸν δέ* (cum infinitivo), *τοῦ δέ* (cum participio in structura genitivi absoluti), atque ita in plurali *οἱ δέ, τοὺς δέ, τῶν δέ,* alia autem, velut *τῶν δὲ* suspensum ex adverbio, non dici. Taceo de Hertleinii conatu improvido, *πρὸς τὸν χάρακα* 4, 75, 7 pro *πρὸς χάρακα* scribentis, nam infinita paene apud Polybium est multitudo earum locutionum, in quibus nomina cum praepositionibus coniuncta articulo carent. Et praesertim in vocabulis quae ad res militares pertinent, latissime hic usus patet; denique ne de ipso *πρὸς χάρακα* ullus resideat scrupulus, conferas *εἰς χάρακα* 3, 112, 3. 18, 20, 9.

Ad librum historiarum quartum in hac praefatione orthographica quaedam breviter exponenda sunt.

4, 53—55 scripturas *Κνώσιοι* et *Κνωσός* restitui cum Buettnero-Wobstio. Nam etsi Vaticanus passim *κνώσσιοι* et cap. 54, 2 *κνῶσσον* praebet, tamen in his tribus capitibus scriptura per unum *σ* non semel exstat, et consentiunt codices AF 5, 65, 7, M 29, 8, 6, NU 22, 19, 1—3. 31, 1, 1. Eandem denique formam testantur inscriptiones et nummi: vide Riemannum in *Bulletin de corresp. hellén.* III p. 495, Lebasium *Voyage archéol., Inscriptions, partie* V (vol. III, 1) nr. 81, Buettnerum-Wobstium praef. vol. I p. 73, II p. 21, Headii historiam numorum p. 389ss.

4, 58, 4 scripturam *θαρσαλεώτεροι* retinui cum ABDE, quamquam ex ABCDE 3, 102, 11 *θαρραλεώτερον* et e F aliisque 11, 21, 6 idem *θαρραλεώτερον*, 11, 26, 7 *θαρραλεωτέρους*, 6, 7, 9 *θαρραλεωτάτων* edita sunt. Neque vero 1, 3, 6 *ἐθάρσησαν*, in codicibus AM ac recentioribus traditum, propterea mutandum erat quod alioquin Polybius formam *θαρρεῖν* adhibuit. Namque substantivum *θάρσος*, quod quoniam abest a lexico Schweighaeuseri, Polybianum esse antehac latebat, inveni 1, 78, 8. 2, 64, 5. 3, 96, 3. 5, 80, 6. 5, 83, 5. 5, 94, 9. 8, 35, 3. 10, 14, 10, et accedunt composita item a Schweighaeusero omissa *εὐθαρσής* 2, 64, 7. 3, 44, 11. 3, 85, 6. 5, 56, 5. 5, 62, 1. 8, 34, 4 cet., *εὐθαρσῶς* 2, 34, 15. 4, 36, 7. 5, 68, 3. 5, 70, 5. 5, 72, 2. 5, 73, 9. 8, 26, 8. 8, 31, 1 cet. In his igitur cum totiens scriptor *σ* consona usus sit, eandem etiam in *θαρσεῖν* ac *θαρσάλεος* recte admisisse putandus est, quamvis reliquis locis *θαρρεῖν* ac *θαρράλεος* scribere consueverit.

4, 64, 7: *ἅμα τῷ τὴν πρώτην διαβῆναι σημαίαν*] Pro *σημαίαν* et hoc loco et aliis plerisque, ubi idem vocabulum apud Polybium occurrit *signum militare* vel, quod inde deductum est, *manipulum* significans, iam in codice archetypo, unde omnes qui nunc exstant derivati sunt, CHMEIAN et sic per EI in reliquis casibus scriptum fuit. Quorum locorum iam brevem conspectum secundum singulos casus dispositum, additis ubique vetustissimorum codicum notis, in medium affero: *σημεία* (nomin. singul.) F 6, 33, 12 et accentu depravato *σημεῖα* 6, 33, 10. 6, 35, 2, *τῆς σημείας* F 6, 27, 2 (ter); 28, 3; 34, 8. 9, *τῆς σημεῖας* F 6, 36, 5, idem sine accentu *σημειας* 6, 41, 9 extr., *ἐξ ἑκάστης σημείας* 6, 35, 2. 6, *μετὰ σημείας* T 8, 37, 5, *σημεία* (dativ.) F 6, 33, 9, *σημείαν* A 4, 64, 7, F 6, 34, 2. 9. 6, 35, 12. 18, 28, 10, T 8, 37, 5, *σημεῖαι* A

1, 34, 11, *σημείαι* F 6, 33, 5. 10, *σημείων* (quasi nominativus sit *σημεῖον*) F 6, 32, 1; 33, 6; 40, 11, *σημείαις* A 2, 31, 5, F 6, 40, 11 extr., *σημεῖαις* F 2, 31, 5, *σημείας* A 1, 33, 9. 1, 40, 10. 2, 32, 6, AF 3, 105, 6. 3, 113, 3, F 6, 33, 3; 34, 10; 38, 1; 40, 12; 41, 7. 15, 4, 4. 18, 25, 6. 18, 26, 2, idem sine accentu 10, 49, 7. Accedunt corruptelae in F *σημίαν* 6, 41, 6, *ἡμέραις* (pro *σημείαις*) 6, 40, 11. Neque tamen desunt scripturae per *αι* ab editoribus vulgatae testimonia, quorum vetustissimum in codice Vaticano exstat Septuag. num. 2, 2: *κατὰ τάγμα, κατὰ σημαίας, κατ᾽ οἴκους*. Et in sexto Polybii libro, ubi id vocabulum passim occurrit, librarius codicis F *σημαίαν* exarare coepit cap. 24, 5, subiunxit *τῆς σημαίας* 24, 8, interposuit etiam, id quod summi momenti esse videtur, *σημαιαφόρους* 24, 6. Tum in vicinia verborum *ἀπὸ τούτου τοῦ σημείου* (28, 2) similitudo vocis *τὸ σημεῖον* effecit, ut etiam *τῆς σημείας* scriberetur 27, 2 et 28, 3, sed rursus scripturam per *αι* librarius capitibus 29 et 30 constanter secutus est, nam dedit *ἑκάστην σημαῖαν* 29, 3. 30, 5, *ἑκάστης σημαῖας* 29, 4, *δέκα σημαῖας* 29, 9, *τὰς τελευταίας σημαῖας* 29, 9 extr., *τὰς τῶν συμμαχικῶν πεζῶν σημαῖας* 30, 4. In sequentibus, ut statim vidimus, in codice F *σημεία* praevaluit, nisi quod schedae meae a Mauio et Hinckio collatae 6, 33, 8 *σημαιῶν*, 6, 36, 2 *κατὰ σημαῖαν*, 14, 8, 5 *τὰς τῶν ἀστάτων σημαίας* testantur. Accedunt apud Suidam verbis *σημαία* et *σημαῖαι* Polybiana *οἱ Ῥωμαῖοι τρεῖς σημαίας προεχειρίσαντο* (28, 11, 1) et *αἱ σημαῖαι τῶν Ῥωμαίων συνεπεφεύγεσαν εἰς βουνόν* (36, 8, 3), ubi ipse ordo litterarum alphabeticus, qualem Suidas tenuit, diphthongum *αι* confirmat. Denique sono vocis lenissime mutato *σημαία* sive Latinis litteris *semaea* transiit in *σημέα*, quod in monumento Ancyrano 15, 23 exstat atque etiam 16, 5, ubi *ΣΗΜΕΙΑΣ* incisum fuit, a Mommseno est editum. Ut paucissimis absolvam, vix credibile est apud Polybium *σημαία* totiens scriptum esse, si vera forma fuisset *σημεία* (praesertim cum earum diphthongorum pronuntiatio diversa esset), at vero probabile admodum videtur similitudine vocabuli usitatissimi *σημεῖον* effectum esse, ut *σημεία*, vel etiam accentu accommodato *σημεῖα*, pro genuino *σημαία* librarii darent. Inscriptio Lebadeensis in Dittenbergeri Sylloge inscr. Graec. 353, 138 nihil pertinet ad *σημαία*, *signum militare, vexillum*, neque quidquam demonstrat nisi pro (*τὸ*) *σημεῖον, punctum* scilicet significante, usu provinciali etiam femininum (*ἡ*) *σημεία* positum esse. Ergo satius

duxi vulgatam scripturam retinere quam formam σημεία nulli adhuc Polybii editori probatam in textum inferre.

Alia etiam nonnulla ad rem orthographicam spectantia, postquam nova inscriptionum testimonia prodierunt, iteratis curis pertractanda sunt. Verum de his quoque, ut initio de articuli doctrina significavi, alio tempore erit agendum. Neque tamen in praesentia omitto, ut olim a Guil. Dindorfio in Stephani thes. v. κυρεία, ita a Fraenkelio, inscriptionum Pergamenarum editore optime merito, vol. I p. 151 Polybio scripturam κυρεία pro κυρία tributam esse. Sed equidem cum libris manu scriptis ac reliquis editoribus[1]) κυρία apud Polyb. 6. 13, 1. 6, 14, 10. 6, 15, 6. 6, 17, 5. 21, 45, 25 retinui, femininam scilicet adiectivi κύριος formam, ad quam vel γνώμη vel ἐξουσία vel δύναμις (coll. 6, 14, 2, Hesych. v. κυρίας, Phot. v. κυρία) subaudias. Itaque cum substantivi vim induerit κυρία, dicendi genere plane synonymo apud Polybium passim vel κύριός ἐστί τίς τινος vel τὴν κυρίαν ἔχει leguntur. Item apud Athenaeum 10 p. 440[f], qui locus ad Polyb. 6, 11[a], 6 (2, 7) translatus est, codex Marcianus saeculi X ἔχει οἶνον κυρίαν exhibet.

Neque de vocabulorum φιλόνεικος, φιλονεικία, φιλονεικεῖν scriptura Polybiana haesitandum esse mihi videtur. Nam recte codex A praestantissimus eiusque asseclae 4, 49, 2 tradiderunt Byzantios πᾶσαν προσενέγκασθαι φιλονεικίαν εἰς τὸ διαλῦσαι τὴν Ἀχαιοῦ πρὸς Ἄτταλον ἔχθραν, studium scilicet et contentionem, non φιλονικίαν, i. e. vincendi cupiditatem.[2]) Accedunt πρὸς ἀλλήλους ἐφιλονείκουν 5, 93, 8, οὔτε φιλονεικεῖν εἰώθασιν οὔτε παραβιάζεσθαι περὶ τῶν τοιούτων 24, 10, 3, item in omnibus libris manu scriptis tradita, tum haec quae a Suida servata sunt φιλόνεικος καὶ φιλότιμος καὶ φιλόπρωτος ἦν 29, 18, τὸ φιλόνεικον τῶν ἀνθρώπων fragm. 39. Atque eodem

1) Etiam Ludovicus Dindorfius, qui κυρεία libro sexto praetulerat, ad κυρία rediit editionis suae vol. III p. 377, 28, i. e. nostrae editionis libro 21, 45, 25.

2) Friderici Frankii (in Philol. suppl. I p. 472), quem iam in priore editione ad h. l. breviter citaveram, nunc ipsa adscribere verba operae pretium esse videtur: "Addam unum locum Polybii (IV, 49, 2), quo si φιλονικίαν reponeretur, sane quam ridicula foret oratio: δυσηρέστει δ' αὐτοῖς καὶ ἐπὶ τῷ πᾶσαν προσενέγκασθαι φιλονεικίαν εἰς τὸ διαλῦσαι τὴν Ἀχαιοῦ πρὸς Ἄτταλον ἔχθραν καὶ τὸν πόλεμον. Omne illi studium, omnem contentionem ad eam rem contulerant, non omnem vincendi cupiditatem, quae si ad componenda bella valeret, me hercule praeclare actum esset cum genere humano."

sine dubio sensu Polybius 6, 57, 5 scripsit τοὺς μὲν βίους γίνεσθαι πολυτελεστέρους, τοὺς δ' ἄνδρας φιλονεικοτέρους τοῦ δέοντος περί τε τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἄλλας ἐπιβολάς, quamquam codex Urbinas ibi φιλονικοτέρους praebet. Nam omnino Vaticani, e quo scriptura per ει 4, 49, 2 et 5, 93, 8 edita est, multo potior est auctoritas ac vocales maxime, velut ο et ω, αι et ε, ει et ι, Urbinas inter se confundere solet, denique de contentione et aemulatione, non de vincendi studio hoc quoque loco agitur. Itaque caute et perspecte Guilelmus Dindorfius ad φιλόνεικος in Stephani thesauro adnotavit hoc vocabulum eiusque derivata in codicibus saepissime per ι scribi φιλόνικος, φιλονικεῖν, φιλονικία cet., qui error nunc ubique fere correctus sit; exstitisse tamen etiam adiectivum φιλόνικος, etsi raro usurpatum; utra igitur recta sit scriptura, e loci cuiusque sententia iudicandum esse. Et postquam Cobetus in Novis lectionibus p. 691 s. vocabula φιλόνεικος, φιλονεικία, φιλονεικεῖν omnino expellenda et ubique φιλόνικος cet. edenda esse contendit, Fridericus Frankius in Lectionibus Aeschineis (Philol. suppl. I p. 469—473) acutissime, quid interesset inter φιλόνεικος ac quae inde derivata sunt et φιλόνικος cum derivatis suis, demonstravit et plerisque veterum scriptorum locis φιλόνεικος cet. vel cum codicibus scribenda vel etiam iisdem invitis in textum recipienda esse, multo autem rarius φιλόνικος cet. locum habere comprobavit. His igitur de causis mihi persuadere non potui, ut φιλονικία ex inscriptione Pergamena 245, A, 7 ad Polybium 4, 49, 2 transferrem. At vero 6, 49, 2 διὰ φιλονικίαν ἐνόρκους σφᾶς ἐποίησαν μὴ πρόσθεν λύσειν τὴν πολιορκίαν πρὶν ἢ κατὰ κράτος ἑλεῖν τὴν Μεσσήνην ex Urbinate recepi, quoniam veri multo similius est scriptorem dixisse Lacedaemonios Messenen obsidentes vincendi cupiditate commotos fuisse quam ea contentione et aemulatione, quam in omnibus qui bellum gerunt inesse per se consentaneum est.[1])

Denique iuxta inscriptionem Pergamenam 246, 26. 46. 58 Fraenkelius p. 159 μεγαλομέρειαν apud Polybium 1, 26, 9 scribendum esse censet pro μεγαλομερίαν, quod ibi e libris manu scriptis editum est. Cuius monumenti Pergameni auctoritas magni sine dubio est facienda; sed tamen, ut e κράτος composita ἀριστοκρατία, δημοκρατία ac similia libro

1) De φιλονικία apud Demosth. in Mid. 66 et φιλόνικος apud Xenoph. memor. 3, 4, 3 agit Frankius l. c. p. 472.

sexto Polybius secundum commune Graecorum dicendi genus derivavit, ita *μεγαλομερία* etiam formare ei licuit. Neque *φιλονεικία* e *νεῖκος* contra Graeci sermonis indolem deductum esse concedo Cobeto in Nov. lect. p. 691.

Libro quinto versus qui cap. 9, 5 legitur: *ὁρᾷς τὸ δῖον οὗ βέλος διέπτατο;* est Euripidis Suppl. 860, quem Samus poeta per irrisionem tum ad gravissimas illas poenas transtulit, quas Philippus rex pro Dio ab Aetolis diruto et incenso exegit. Praeter Schweighaeuserum, qui Toupio auctore propriam eius versus sedem indicaverat, nuper de eadem re commemoravit Theodorus Preger Inscript. Graec. metr. p. 173. Et de distichis quae apud Polybium 4, 33, 3 leguntur: *πάντως ὁ χρόνος εὗρε δίκην* cet. idem egit p. 51.

5, 19, 6: *παρὰ τὸν ναύσταθμον τῶν Λακεδαιμονίων, ὃ καλεῖται μὲν Γύθιον, ἔχει δ' ἀσφαλῆ λιμένα, τῆς δὲ πόλεως ἀπέχει περὶ διακόσια καὶ τριάκοντα στάδια.* Pro CCXXX stadiis *τριάκοντα* tantum codices exhibent, quam scripturam Schweighaeuserus ita tueri conatus est, ut Gythium oppidum et Trinasum navale, quod a Gythio triginta stadia abesse scribit Pausanias 3, 22, 3, distingueret. At e verborum, quibus scriptor usus est, conexu efficitur distantiam inter Gythium portum et Spartam urbem significari. Quam cum ducentis et quadraginta stadiis Strabo 8, 5, 2 (p. 363) computasset, apud Polybium *διακόσια καὶ* ante *τριάκοντα* excidisse conieci in addendis (vol. IV p. 1399), et sic Buettnerus-Wobstius nuper edidit. De numerorum compositione *διακόσια καὶ τριάκοντα* ibidem contuli 5, 89, 3. 2, 24, 9 et 13 s. Quoniam mille passibus Romanis vel octo stadia vel octo cum triente a Polybio aequata esse constat (Polyb. 3, 39, 8, Strab. 7, 7, 4 p. 322), haec CCXXX stadia efficiunt hodiernae mensurae vel 42, 5 vel 40, 8 milia metrorum, qui numeri non ita longe distant a XLIII milibus metrorum, quod viae inter Spartam et Gythium spatium traditur ab E. Curtio, *Peloponnes* II p. 323. Contra si cum K. O. Muellero *Dorier* II p. 452 apud Polybium ipsum *τριάκοντα* e *τριακόσια* corruptum esse statuas (id quod commendat C. Wundererus *Berliner Philol. Wochenschr.* 1890 p. 593), magnam scriptori accuratissimo neglegentiam imputes, qui longitudinem viae a Strabone CCXL stadiis aestimatam eamque a nostratibus dimensam XLIII milibus metrorum, exaggeraverit ultra LIII milia (nam CCC stadia Polybiana sunt vel 53, 2 vel 55, 4 milia metrorum).

5, 28, 4: *ἐπιστολαί τινες ἀνεπέμφθησαν — ἐν αἷς ἦν*

παράκλησίς τε τῶν Αἰτωλῶν, θαρρεῖν καὶ μένειν ἐν τῷ πολέμῳ, διότι τὰ κατὰ τὸν Φίλιππον ἔξω τελέως ἐστὶ διὰ τὴν ἀχορηγίαν. In his adverbium *ἔξω* ita positum, ut nemo, extra quid pervenerint res Philippi, vel ultra quid prolapsae sint, perspiciat, sanum esse non potest. Neque ulli editori probatum est *ἐλπίδος* vocabulum, post *ἔξω* ab Isaaco Casaubono additum, pro quo *τῆς ἐλπίδος* vel simile quid hiatus evitandi causa in medium afferendum erat. Praeterea eidem viro docto pro *ἔξω* adiectivum *ἐξώλη* in mentem venit. Verum etsi poetica quaedam vocabula, prout illius aetatis usus ferebat, Polybius sermoni suo interserere non veritus est, tamen istud quidem *ἐξώλη* neque ad eum sensum, quem conexus orationis requirit, consentaneum est neque ulla omnino dictionis Polybianae similitudine confirmatur. Ac Merici etiam Casauboni coniectura *ἐξίτηλα* et Reiskiana *ἔξωρα* (quae ipsi non satis placuit) eisdem de causis aspernandae esse videntur. At verbum *ἐξοκέλλειν*, quod scriptor 4, 48, 11 similiter posuit: *ἐπαρθεὶς τοῖς εὐτυχήμασι παρὰ πόδας ἐξώκειλε,* ad hunc locum tam aptum et congruum esse videtur, ut, si modo litterarum ductus in codicibus servati tale quid indicent, non dubites eo adscito locum persanare. Ne multa, e scriptura antiquitus tradita ЄΞΩΤЄΛЄΩCЄCΤΙ primum sponte quasi prosilit *ἐξώκελε*, sequitur *ὡς*, tum, si usus Polybiani rationem habemus, *ἔνι*, hoc denique *μάλιστα*, quamquam eius vocis nullum in codicibus vestigium comparet, necessitate quadam secum ducit. Nam sic Polybius scripsit 21, 4, 14: *ἐδυσχρήστησαν — ὡς ἔνι μάλιστα,* et 22, 18, 2: *διατραπεὶς ὡς ἔνι μάλιστα.* Ergo non solum paucas litteras in codicibus corruptas esse, sed etiam lacuna locum laborare existimo, quod non incredibile esse videtur nonnullos in vicinia locos, qui item lacunis aliisque mendis depravati sunt, comparantibus: vide pag. 111, 28. 122, 11. 122, 26. 123, 4. 127, 4. 129, 17 s. 133, 23. 136, 8. Sed ut ad eum unde egressus sum locum revertar, e vestigiis scripturae in libris traditae hunc sententiae complexum Polybio restituerim: *διότι τὰ κατὰ τὸν Φίλιππον ἐξώκειλεν ὡς ἔνι μάλιστα διὰ τὴν ἀχορηγίαν.* Denique ne quis *ἐξώκειλε τελέως* potius scribendum et id quod sequitur *ἐστὶ* expungendum esse dicat, statim haec quidem in mentem mihi venerant, sed collatis iis quos modo citavi libri quinti locis veri multo similius erat in codice archetypo paucas litteras situ ac tabe ita corruptas esse, ut a postero librario dignosci vix possent, aliasque nonnullas plane

evanuisse, quam glossema ἐστὶ in librum illum antiquissimum illatum esse.

5, 39, 3: (Πτολεμαῖον τὸν ἐπὶ τῆς πόλεως ἀπολελειμμένον) κατασπάσαντες ἀπὸ τοῦ τεθρίππου π α ρ έ κ λ ε ι σ α ν. Scripturam antiquitus traditam (nam παρέκλασαν, quod in C legitur, suo Marte vir quidam doctus coniecit saeculo post Chr. n. decimo quarto vel paulo prius) pluribus de causis intactam reliqui. Primum enim, siquidem unum Polybium, vetustissimum auctorem, non Plutarchum, cuius narratio in multis discrepat, sequimur, Cleomenis interfuisse videtur caede praefecti Alexandrini abstinere, quoad plebem ad libertatem evocari posse aliqua spes esset: nam cruore magistratus statim initio effuso probabilius erat ignavam illam multitudinem pavido terrore impleri quam ad adiuvandam seditionem excitari (ac stipatores quidem Ptolemaei a Cleomene proturbati sunt, non caesi). Et verbum παρακλείειν per se, carceri scilicet includere, recte se habet; relinquitur igitur ut carcerem quendam in proxima vicinia fuisse putemus, in quem Ptolemaeus extemplo includeretur, ut clavibus remotis per aliquantulum certe temporis inde liberari non posset. Denique, si cum Plutarcho statim trucidatum esse Ptolemaeum statuimus et interficiendi verbum, quod quidem et ad hunc locum aptum et ad Polybii genus dicendi consentaneum sit, anquirimus, nullum occurrit, de quo non aliquis scrupulus resideat. Sed tamen, ut materia coniectantibus suppeditet, de verbis interficiendi et necandi Polybianis quae statim in promptu sunt breviter commemoro, alia id genus, si occasio ferat, posthac allaturus. Ac primum segreganda sunt quaecunque hunc in locum illata hiatum efficiant ab ipso scriptore neutiquam admissum. Noli igitur de ἀπέκτειναν Plutarcheo cogitare, quod hic, cum perinde ac Polybius hiatum evitaret, antecedente substantivo ἅρματος (pro τεθρίππου Polybiano) suo iure posuit. Neque vero Polybio est obtrudenda coniectura παραυτίκ᾽ ἀπέκτειναν, cuius primae atque ultimae litterae fere scripturae codicum παρέκλεισαν respondent; nam languet adverbium παραυτίκα inculcatum neque eius exitus elisus satis placet. Item propter hiatum abstinendum est coniecturis ἔκτειναν (cuius verbi mentionem feci *Erzähl. Zeitf.* XXVIII, 14), ἐφόνευσαν (conf. 8, 30, 11 s. 8, 31, 9 cet.), ἐπανείλοντο (quod passim apud Polybium occurrit), ἀπέσφαξαν (ipsum quoque satis usitatum), ἐξεκέντησαν (conf. 5, 56, 12. 15, 33, 4. 24, 7, 6). Sequuntur alia, quibus illatis nullus hiatus oriatur. Infra contextum adnotavi παρεκέντησαν a Schenkelio propo-

situm (sed eius verbi usus, teste Stephano in linguae Graecae thesauro, hunc ad locum transferri vix potest). Ibidem meam coniecturam *κατέσφαξαν* adscripsi, quam formam Polybianam esse memineram, quamquam certos locos tum quidem non poteram afferre. Sed paulo post inveni *κατέσφαξε* 5, 54, 5. 5, 111, 6, *ἐπικατέσφαξεν* 5, 54, 5, quae verba, perinde ac superiora *κτείνειν* et *φονεύειν* a Schweighaeusero omissa, iam lexicis Polybianis inserenda sunt. Ergo, si modo Plutarcheum illud *ἀπέκτειναν* sequimur, forsitan hoc *κατέσφαξαν* libentius quam ullum aliud interficiendi verbum in Polybii contextum inseramus. At tamen hi ductus litterarum ab illis *παρέκλεισαν* quos codices exhibent aliquantum distant. Porro ad sententiam quam hic locus postulare videtur vix aptum fuerit ac longius etiam a scriptura codicum aberret *κατεφόνευσαν* (conf. 5, 76, 4, et hoc quoque verbo supple lexicon Schweighaeuserianum). Praeterea in mentem veniat *κατέβαλον*, quod scriptor de militibus qui in proelio hostes occidunt alias ponere consuevit (conf. *Erzählende Zeitformen* XXI, 9); verum hic non de proelio agitur, neque illud *καταβάλλουσιν* (*τύπτοντες τοῖς ξύλοις καὶ τοῖς λίθοις*), quod de supplicio militari scriptor 6, 37, 3 adhibuit, in comparationem vocare licet, atque ipso etiam participio *κατασπάσαντες*, quod hoc de quo agimus loco antecedit, monemur, ne *κατέβαλον* superaddamus. Taceo de reliquis coniecturis quibus hunc locum difficillimum persanare conati sunt: relegas apud Schweighaeuserum, sed nullam invenias quae non multo facilius refutetur quam aliqua probabilitatis specie commendetur.

Libri sexti nonnulla fragmenta, quae ad antiquissimam Romanorum historiam a Polybio breviter adumbratam pertinent, post titulum de variis rerum publicarum formis transponenda esse docuerat H. Nissenus Mus. Rhen. vol. XXVI p. 252 ss. Quo auctore haec sub finem voluminis huius editionis quarti iustum in ordinem redegi et Ancum Marcium restitui pro Tullo Hostilio, a quo Ostiam conditam esse scripserat Nissenus. Et sic eadem nunc edidi perinde ac nuper Buettnerus-Wobstius,* nisi quod duas breviores sententias (olim cap. 1, 12 et 13), quarum sedes pro certo definiri non posset, eo ordine exhibui quo ad marginem codicis Urbinatis adscriptae sunt. Intacta manserunt pleraque libri sexti capita; tantummodo novum caput 11ᵃ inserui ante cap. 11. Singillatim capitum ac paragraphorum numeri, quos Schweighaeuserus ac posteri editores adscripserunt, sic inter se comparandi sunt:

* VI, 11a, 9 Cod Urbin margo fol 65ᵛ

Sch	*Hu*^{1}	*BW*	*Hu*^{2}
cap. 1	adnot. ad 1, 1	cap. 1, 1—3	adnot. ad 1, 1
„ 2, 1	cap. 2, 1	„ 11^a, 2	cap. 11^a, 2
„ 2, 2	„ 2, 3	„ 11^a, 1	„ 11^a, 1
„ 2, 3—8	„ 2, 5—8	„ 11^a, 4	„ 11^a, 4—7
„ 2, 9	„ 2, 9	„ 11^a, 6	„ 11^a, 9
„ 2, 10—15	„ 2, 10—15	„ 11^a, 7	„ 11^a, 10—15
„ 11, 1—3	„ 10, 12—14	„ 10, 12—14	„ 10, 12—14
„ 11, 4. 5	„ 11, 7. 8	„ 11, 7. 8	„ 11, 7. 8
„ 11, 6—8	„ 11, 11—13	„ 11, 11—13	„ 11, 11—13
„ 59, 1	„ 2, 16	„ 11^a, 11	„ 59, 1
„ 59, 2	„ 1, 11	„ 2, 11	„ 2
„ 59, 3	„ 1, 12	„ 11^a, 8	„ 11^a, 16
„ 59, 4	„ 1, 13	„ 11^a, 9	„ 11^a, 17
„ 59, 5	„ 1, 14	„ 11^a, 10	„ 11^a, 18
„ 59, 6	„ 59	„ 59	„ 59, 3
„ 59, 7	„ 2, 17	„ 11^a, 12	„ 59, 2.

Sequitur alter conspectus incipiens ab editione mea priore:

Hu^1	*BW*	*Hu*^{2}
cap. 1, 1—10	cap. 2, 1—10	cap. 1, 1—10
„ 1, 11	„ 2, 11	„ 2
„ 1, 12—14	„ 11^a, 8—10	„ 11^a, 16—18
„ 2, 1	„ 11^a, 2	„ 11^a, 2
„ 2, 2	„ 11^a, 3	„ 11^a, 3
„ 2, 3	„ 11^a, 1	„ 11^a, 1
„ 2, 4	„ 11^a, 5	„ 11^a, 8
„ 2, 5—8	„ 11^a, 4	„ 11^a, 4—7
„ 2, 9	„ 11^a, 6	„ 11^a, 9
„ 2, 10—15	„ 11^a, 7	„ 11^a, 10—15
„ 2, 16	„ 11^a, 11	„ 59, 1
„ 2, 17	„ 11^a, 12	„ 59, 2
„ 59	„ 59	„ 59, 3.

Paucis praeterea disserendum est de sexti libri cap. 14, 2: *τῶν δὲ στρατηγῶν ὑπάτων πάλιν αὐτοκράτορα μὲν ἐχόντων δύναμιν περὶ τὰς τοῦ πολέμου παρασκευάς, αὐτοκράτορα δὲ τὴν ἐν τοῖς ὑπαίθροις ἐξουσίαν.* Consularem potestatem hoc loco Polybius definit et quae consules administrant opponit eis quae senatus, quae populus in republica agunt. Ipsius autem consulum potestatis duas partes distinguit, quarum alteram togati in urbe exercent, cum ad bellum quaecunque necessaria sunt praeparant, alteram extra urbem (*ἐν τοῖς ὑπαίθροις*), cum summum imperium adepti exercitibus praesunt. Et ut re alterum differt ab altero, ita etiam duo nomina *στρατηγῶν ὑπάτων* aptissime hoc loco posita esse videntur. Nam consules, qui a populo quotannis creantur, proprie *ὕπατοι* a Polybio appellantur retinentque id nomen, dum in urbe potestatem suam exercent. Sed cum

iisdem imperium militare delatum est, non desinunt quidem ὕπατοι passim dici, sed proprie iam στρατηγοί appellantur, sive togati adhuc bellum praeparant sive auspicia susceperunt. Hoc et e sexti libri locis, quos infra citabo, et ex 1, 11, 3 efficitur: προχειρισάμενοι τὸν ἕτερον τῶν ὑπάτων στρατηγόν, Ἄππιον Κλαύδιον, ἐξαπέστειλαν κελεύσαντες βοηθεῖν καὶ διαβαίνειν εἰς Μεσσήνην: scilicet ὕπατοι a populo creati et tum quidem in urbe erant, quorum ad alterum iam στρατηγοῦ potestas ad bellum in Sicilia gerendum delata est. Accedit ille sexti libri locus, quem supra praescripsimus. Nam si ὑπάτων hic adiectivi quod attributivum vocant loco Polybius adhibuisset, cum articulo τῶν στρατηγῶν ὑπάτων non magis potuisset scribere quam exempli gratia τῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν, id quod non fugit Bekkerum, qui, ne ad τῶν στρατηγῶν apponeretur adiectivum ὑπάτων, στρατηγῶν deleri et ipsum ὑπάτων pro substantivo haberi maluit.[1] At vero si in formula τῶν ὑπάτων τὸν ἕτερον στρατηγὸν προχειρισάμενοι ad substantivum τὸν ἕτερον (ὕπατον) alterum στρατηγόν praedicati loco recte est additum, haec duo substantiva non minus recte copulantur in structura appositiva. Et quia substantivum substantivo alteri, cui articulus praefixus est, appositum non constringitur iisdem quibus adiectivum regulis, tria verba τῶν στρατηγῶν ὑπάτων, quorum medium olim Bekkero auctore secluseram, in hac altera recensione reliqui intacta.[2] Ne multa, ad illam vocis ὕπατος interpretationem redii, quam Boeckhius C. I. Gr. vol. I p. 862 (et conf. p. 649, vol. II p. 979) proposuit, quamquam Mommsenus στρατηγὸν ὕπατον 'praetorem maximum' dictum, ὕπατον igitur adiectivi loco habendum esse censuit.[3] Sane non dubium est, quin ὕπατος substantivo ἀρχή praefixum ita adhibeatur: conf. Γάιος Αὐτάτιος καὶ τὴν ὕπατον ἀρχὴν εἰληφώς 3, 40, 9[4]), οἱ τὰς ὑπάτους ἀρχὰς ἔχοντες

1) Duobus aliis locis quibus στρατηγὸς ὕπατος absque articulo apud Polybium legitur (1, 52, 5. 18, 46, 5) Bekkerus nihil mutavit.

2) In Dittenbergeri sylloge inscriptionum Graecarum στρατηγὸς ὕπατος absque articulo legitur 199, 1. 202, 1. 209, 1. 227, 2. 236, 1. 237, 3. 238, 2. 241, 2. 367, 100. 102. Suppleta sunt in inscr. 200, 68 haec uncis inclusa: πρὸς τὸ[ν τᾶν Ῥωμαίων στρατηγ]ὸν ὕπατον. Incisi sunt hi lapides inter annos a. Chr. 196 et 135. Brevior appellatio ὕπατος, omisso στρατηγός, primo in inscriptione anni a. Chr. 170 comparet: vide Dittenbergerum p. 306. 329, Mommsenum ephem. epigr. I p. 223.

3) Vide ephem. epigr. I (1872) p. 223 ss., Römisches Staatsrecht II² 1 p. 72 s. Mommseno adsentitur Langius Römische Altertümer I³ p. 724.

4) E verbis quae ibidem sequuntur colligitur, ut consulatum τὴν ὕπατον ἀρχήν, ita praeturam τὴν ἑξαπέλεκυν ἀρχήν dici.

6, 21, 4, *οἱ τὰς ὑπάτους ἔχοντες ἀρχάς* 6, 19, 5, *τῶν τὰς ὑπάτους ἀρχὰς ἐχόντων* 2, 11, 1. Item consules olim *ἄρχοντες ὕπατοι*, tum brevius aut *ἄρχοντες* aut *ὕπατοι* appellati esse videntur. Nam apud Polybium quidem 1, 38, 6 et 1, 39, 1 *οἱ καταστα θέντες ἄρχοντες* sunt consules in annos urbis quingentesimum et proximum creati, atque 1, 24, 9 *οἱ ἐπικαθεσταμένοι ἄρχοντες* in Siciliam advenisse et castra movisse dicuntur. Ubicunque autem *ὕπατοι* leguntur, ibi vocem *ἄρχοντες* omissam esse et illud quod olim adiectivum fuit ita in substantivi usum abiise existimo, ut etiam ad *στρατηγός* appositum vim substantivam servaverit.

Addo brevem eorum sexti libri locorum conspectum, quibus scriptor de consulibus agit. Omnino excepto illo loco, unde exordium disputandi fecimus, aut *ὑπάτους* (vel *τοὺς τὰς ὑπάτους ἀρχὰς ἔχοντας*) aut *στρατηγούς* dixit. Atque ab undecimo quidem capite *ὑπάτους* appellare coepit eos qui in urbe magistratum gerunt. Sequuntur capite decimo quarto *στρατηγοὶ ὕπατοι*, de quibus modo exposuimus, tum decimo quinto rursus *ὕπατος*, sed ibidem paulo post *στρατηγοί*; denique toto loco qui est de re militari *στρατηγοί* passim, sed saepe etiam *ὕπατοι* dicuntur. Hic, ne in re ipsa ullum discrimen anquiras, utique *στρατηγοί* sunt, etiamsi altero dignitatis nomine *ὕπατοι* dicuntur; sed variandi studio et *εὐφωνίας* cuiusdam sensu ductus duas appellationes inter se miscuit. Velut, quoniam articulus plerumque praefigitur neque tamen cum hiatu *ὁ ὕπατος* aut *τοῦ ὑπάτου* aut *τῷ ὑπάτῳ* aut *οἱ ὕπατοι* dicere licet, aut interponuntur coniunctiones, velut *οἱ μὲν γὰρ ὕπατοι, ὁ μὲν γὰρ ὕπατος* (12, 1; 15, 2), aut formula *οἱ τὰς ὑπάτους ἀρχὰς ἔχοντες* substituitur (19, 5; 21, 4), aut *ὁ στρατηγός, τοῦ στρατηγοῦ, τῷ στρατηγῷ* scribuntur (27, 1; 33, 12; 35, 3; 39, 2. 6; 40, 2; 41, 2. 6. 7).

Similem dicendi usum etiam in ceteris libris scriptor secutus est. Locos nondum omnes collegi, verum passim vel *ὑπάτους* vel *στρατηγούς* consules dici et variandi sermonis studio alteram appellationem excipere alteram memini. Velut 1, 16, 1 sententia, a verbis *καταστήσαντες ὑπάτους Μάνιον* cet. incipiens, ita concluditur, ut iidem, qui modo *ὕπατοι* appellati sunt, *στρατηγοί* in Siciliam missi esse dicantur: *ἐξαπέστελλον τοὺς στρατηγοὺς ἀμφοτέρους εἰς τὴν Σικελίαν*. Contra *οἱ καταστα θέντες στρατηγοί* 1, 20, 4 legimus eandemque vocem ad *οἱ — καταστα θέντες* 1, 17, 6 ex initio sententiae supplemus.

Restat ut singulos sexti libri locos (namque hinc disputandi initium fecimus) ex ordine persequamur: εἰς τὴν τῶν ὑπάτων ἐξουσίαν 11, 12, οἱ μὲν γὰρ ὕπατοι πρὸ τοῦ ἐξάγειν τὰ στρατόπεδα cet. 12, 1, μὴ παρόντος ὑπάτου (in urbe) 13, 8, τῶν δὲ στρατηγῶν ὑπάτων 14, 2, ὁ μὲν γὰρ ὕπατος, ἐπειδὰν τυχὼν τῆς προειρημένης ἐξουσίας ὁρμήσῃ μετὰ τῆς δυνάμεως 15, 2, τὰς ἐπινοίας καὶ προθέσεις τῶν στρατηγῶν 15, 6, ὑπὸ τῶν στρατηγῶν 15, 8, τοῖς στρατηγοῖς 15, 11, πρὸς τὰς τῶν ὑπάτων ἐπιβολάς 17, 9, ἐπειδὰν ἀποδείξωσι τοὺς ὑπάτους 19, 1[1]), οἱ τὰς ὑπάτους ἔχοντες ἀρχάς 19, 5, ὑπὸ τῶν στρατηγῶν 19, 7, οἱ τὰς ὑπάτους ἀρχὰς ἔχοντες 21, 4, ὑπὸ τῶν ὑπάτων 26, 2, τοῖς ὑπάτοις 26, 6, ἡ τοῦ στρατηγοῦ σκηνή 27, 1, τῇ τῶν ὑπάτων χάριτι 31, 2, σύνεγγυς τῶν ὑπάτων 31, 3, περὶ τὸν ὕπατον 31, 3, τῶν ὑπάτων ἀμφοτέρων εἰς ἕνα χάρακα συναθροισθέντων 32, 6, ac similiter τοὺς ὑπάτους ἀμφοτέρους 32, 8, (μία σημαία) τῷ στρατηγῷ παρακοιτεῖ — ἀσφάλειαν παρασκευάζει τῷ στρατηγῷ 33, 12, πρὸς τὸν ὕπατον 34, 5, τὸν στρατηγὸν — ἡ παρακοιτοῦσα σημαία φυλάττει 35, 2, ὁ στρατηγός 35, 3; 39, 2. 6, τοῖς ὑπάτοις 37, 7, ὑπὸ τῶν στρατηγῶν 39, 9, τῆς τοῦ στρατηγοῦ σκηνῆς 40, 2, τὴν τοῦ στρατηγοῦ σκηνήν 41, 2. 6, τὴν τοῦ στρατηγοῦ (σημαίαν) 41, 7. Denique στρατηγός, consuli oppositus, praetorem significat 53, 7: ἐὰν ὕπατος ἢ στρατηγὸς ᾖ γεγονώς, "si vir consularis aut praetorius quis fuerit", cum alias praetorem ἐξαπέλεκυν στρατηγόν (3, 106, 6. 33, 1, 5) vel ἐξαπέλεκυν ἡγεμόνα (2, 24, 6. 3, 40, 14) vel nude ἐξαπέλεκυν (2, 23, 5. 3, 40, 11. 3, 56, 6) dicere consueverit.

Ut nuper ad primum huius editionis volumen (praef. p. LXXII s.), ita ad hoc quoque Buettnerus-Wobstius adnotationes nonnullas mihi tradidit, e quibus ad 5, 67, 9 coniecturae δεινὸν ἐποιοῦντο τὸ γεγονός (pro ἐποίουν), improbabilis illius quidem, sed tamen commemorandae, principem auctorem restitui Bothium in Polybianis, Lipsiae 1844, p. 37 pro Hertleinio in programmate Wertheimensi 1866 p. 4, quem in priore editione cita-

---

1) Similiter aetate multo posteriore marmor Olympiacum (tertii p. Chr. n. saeculi) C. Asinium Quadratum proconsulem eundemque consulem designatum praeter ἀνθύπατον appellavit ὕπατον ἀποδεδειγμένον: vide Dittenbergeri syll. inscr. Gr. 291, 5.

veram. Et ad 6, 11, 8, ubi codicis M scriptura *κατὰ κρίσιν, οὐκ ἄγνοιαν* rectissime se habet, tamen adnotanda erat coniectura *οὐ κατ' ἄγνοιαν*, cuius auctor a Buettnero-Wobstio inventus est Schweighaeuserus in lexico v. *κρίσις* (idem postea Nabero in mentem venit Mnemos. VI p. 136, denique a Dindorfio editum est nulla auctoris mentione facta). Alias Schweighaeuseri coniecturas e lexico Polybiano repetivi eique inventoris, ut par erat, laudem tribui ad 5, 38, 10. 8, 28, 10, quorum locorum prior, ut a me, etiam a Buettnero-Wobstio est repertus.

Ipsis diebus, quibus ultima huius praefationis specimina typographica recensebam, Buettnerus-Wobstius misit mihi commentarium suum *στρατηγὸς ὕπατος* inscriptum (Fleckeiseni annal. 1892 p. 166 ss.), quo uti nondum potueram supra ad librum sextum de eodem argumento disserens.

Restat ut eidem viro amicissimo gratias agam, quod huius quoque voluminis plagulas, antequam prelum subirent, perlegit.

Scribebam Dresdae mense Iunio anni MDCCCXXXXII.

ΠΟΛΥΒΙΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ Δ.

319 *Ἐν μὲν τῇ πρὸ ταύτης βύβλῳ τὰς αἰτίας ἐδηλώσαμεν
τοῦ δευτέρου συστάντος Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις πολέ-
μου, καὶ τὰ περὶ τῆς εἰσβολῆς τῆς εἰς Ἰταλίαν Ἀννίβου
διήλθομεν, πρὸς δὲ τούτοις ἐξηγησάμεθα τοὺς γενομένους* 2
*αὐτοῖς ἀγῶνας πρὸς ἀλλήλους μέχρι τῆς μάχης τῆς περὶ τὸν
Αὔφιδον ποταμὸν καὶ πόλιν Κάνναν γενομένης· νῦν δὲ* 3
*τὰς Ἑλληνικὰς διέξιμεν πράξεις τὰς κατὰ τοὺς αὐτοὺς
καιροὺς ἐπιτελεσθείσας τοῖς προειρημένοις καὶ ἀπὸ τῆς
ἑκατοστῆς καὶ τετταρακοστῆς ὀλυμπιάδος, πρότερον ἀνα-* 4
*μνήσαντες διὰ βραχέων τοὺς ἐντυγχάνοντας τῇ πραγματείᾳ
τῆς κατασκευῆς ἣν ἐν τῇ δευτέρᾳ βύβλῳ περὶ τῶν Ἑλληνι-
κῶν ἐποιησάμεθα, καὶ μάλιστα περὶ τοῦ τῶν Ἀχαιῶν ἔθ-
νους, διὰ τὸ καὶ τοῦτο τὸ πολίτευμα παράδοξον ἐπίδοσιν
λαβεῖν εἴς τε τοὺς πρὸ ἡμῶν καὶ καθ᾽ ἡμᾶς καιρούς. ἀρξά-* 5
*μενοι γὰρ ἀπὸ Τισαμενοῦ τῶν Ὀρέστου παίδων ἑνός, καὶ
φήσαντες αὐτοὺς ἀπὸ μὲν τούτου βασιλευθῆναι κατὰ γένος
ἕως εἰς Ὤγυγον, μετὰ δὲ ταῦτα καλλίστῃ προαιρέσει χρη-
σαμένους δημοκρατικῆς πολιτείας τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ τῶν
ἐκ Μακεδονίας βασιλέων διασπασθῆναι κατὰ πόλεις καὶ*

1. 2. ΠΟΛΥΒΙΟΥ | ΛΟΓΟΣ Δ̄ A(B), *Πολυβίου ἱστοριῶν λόγος τέταρτος* DE, *πολυβίου μεγαλοπολίτου ἱστοριῶν τετάρτη* C 3. *βύβλωι* A[1], *βίβλωι* A[2]R (conf. praef. ad 1, 3, 8) *δεδηλώκαμεν* B 9. *διέξειμεν* ADE 10. *καὶ* del. *Di* 48 13. *προκατασκευῆς* coni. *Sch* vol. VI p. 1 et in lexico v. *κατασκευή* *βίβλωι* AR post *περὶ* add. *μὲν* C 18. *τούτου Sch* auctoribus Perotto et Meursio pro *τούτων* 19. *ἕως Sch*, *ὡς* ABE, om. CD 21. *Μακεδονίας Gro* auctore *Ca* pro *λακεδαιμονίας*

6 *κώμας, ἑξῆς δὲ τούτοις ἐπεβαλόμεθα λέγειν πῶς αὖθις* 320
ἤρξαντο συμφρονεῖν καὶ πότε, καὶ τίνες αὐτοῖς πρῶτοι
7 *συνέστησαν. τούτοις δ' ἑπομένως ἐδηλώσαμεν τίνι τρόπῳ*
καὶ ποίᾳ προαιρέσει προσαγόμενοι τὰς πόλεις ἐπεβάλοντο
Πελοποννησίους πάντας ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἄγειν ὀνομασίαν
8 *καὶ πολιτείαν. καθολικῶς δὲ περὶ τῆς προειρημένης ἐπι-*
βολῆς ἀποφηνάμενοι, μετὰ ταῦτα τῶν κατὰ μέρος ἔργων
κατὰ τὸ συνεχὲς ἐπιψαύοντες εἰς τὴν Κλεομένους τοῦ Λα-
9 *κεδαιμονίων βασιλέως ἔκπτωσιν κατηντήσαμεν. συγκεφα-*
λαιωσάμενοι δὲ τὰς ἐκ τῆς προκατασκευῆς πράξεις ἕως τῆς
Ἀντιγόνου καὶ Σελεύκου καὶ Πτολεμαίου τελευτῆς, ἐπειδὴ
περὶ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς πάντες οὗτοι μετήλλαξαν, λοι-
πὸν ἐπηγγειλάμεθα τῆς αὐτῶν πραγματείας ἀρχὴν ποιή-
2 *σασθαι τὰς ἑξῆς τοῖς προειρημένοις πράξεις, καλλίστην*
ὑπόστασιν ὑπολαμβάνοντες εἶναι ταύτην διὰ τὸ πρῶτον
μὲν τὴν Ἀράτου σύνταξιν ἐπὶ τούτους καταστρέφειν τοὺς
καιρούς, οἷς συνάπτοντες τὴν διήγησιν τὸν ἀκόλουθον ὑπὲρ
2 *τῶν Ἑλλήνων ἀποδιδόναι προῃρήμεθα λόγον, δεύτερον δὲ*
διὰ τὸ καὶ τοὺς χρόνους οὕτως συντρέχειν τοὺς ἑξῆς καὶ
τοὺς πίπτοντας ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἱστορίαν ὥστε τοὺς μὲν
καθ' ἡμᾶς εἶναι τοὺς δὲ κατὰ τοὺς πατέρας ἡμῶν, ἐξ οὗ
συμβαίνει τοῖς μὲν αὐτοὺς ἡμᾶς παραγεγονέναι τὰ δὲ παρὰ
3 *τῶν ἑωρακότων ἀκηκοέναι. τὸ γὰρ ἀνωτέρω προσλαμβά-*
νειν τοῖς χρόνοις, ὡς ἀκοὴν ἐξ ἀκοῆς γράφειν, οὐκ ἐφαί-
νεθ' ἡμῖν ἀσφαλεῖς ἔχειν οὔτε τὰς διαλήψεις οὔτε τὰς
4 *ἀποφάσεις. μάλιστα δ' ἀπὸ τούτων ἠρξάμεθα τῶν και-*
ρῶν διὰ τὸ καὶ τὴν τύχην ὡσανεὶ κεκαινοποιηκέναι πάντα
τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐν τοῖς προειρημένοις καιροῖς.
5 *Φίλιππος μὲν γὰρ ὁ Δημητρίου κατὰ φύσιν υἱός, ἔτι παῖς*

---

13. *ποιήσεσθαι Na* 345 17. *οἷς Ur* 161[a] (*ᾧ Rei* 294) pro *ὡς* 18. *Ἑλληνικῶν Rei* 294 19. *οὕτω* B[s]D 22. 23. *παρ' αὐτῶν τῶν Na* 127 23. *ἑορακότων* A *τἀνωτέρω* Hertleinius *Conject. zu griech. Pros.* III, progr. Wertheim. 1873, p. 4 (at *προσλαμβάνειν* intransitive positum est) *προσαναδραμεῖν* Campius Philol. II 338 auctore *Sch* in lexico v. *προσλαμβάνειν* 25. 26. *ἡμῖν τὸ ἀσφαλὲς ἔχειν· οὔτε γὰρ διαλήψεις· οὔτε τὰς ἀποφάσεις μάλιστα· διὸ ἀπὸ* AR, corr. *Ca*

320, 30]
ὤν, ἄρτι παρελάμβανε τὴν Μακεδόνων ἀρχήν· Ἀχαιὸς δὲ 6
τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου δυναστεύων οὐ μόνον προστα-
321 *σίαν εἶχε βασιλικὴν ἀλλὰ καὶ δύναμιν· ὁ δὲ Μέγας ἐπι-* 7
κληθεὶς Ἀντίοχος μικροῖς ἀνώτερον χρόνοις, τἀδελφοῦ
Σελεύκου μετηλλαχότος, ἔτι κομιδῇ νέος ὢν τὴν ἐν Συρίᾳ
διεδέδεκτο βασιλείαν. ἅμα δὲ τούτοις Ἀριαράθης παρέ- 8
λαβεν τὴν Καππαδοκῶν ἀρχήν. ὁ δὲ Φιλοπάτωρ Πτολε-
μαῖος ἐν τοῖς αὐτοῖς καιροῖς τῶν κατ᾽ Αἴγυπτον ἐγεγόνει
κύριος. Λυκοῦργος δὲ Λακεδαιμονίων μετ᾽ οὐ πολὺ κατε- 9
στάθη βασιλεύς. ᾕρηντο δὲ Καρχηδόνιοι προσφάτως ἐπὶ τὰς
προειρημένας πράξεις στρατηγὸν αὑτῶν Ἀννίβαν. οὕτως 10
δὲ τοιαύτης περὶ πάσας τὰς δυναστείας καινοποιίας οὔσης
ἔμελλε πραγμάτων ἔσεσθαι καινῶν ἀρχή· τοῦτο γὰρ δὴ
πέφυκε καὶ φιλεῖ συμβαίνειν κατὰ φύσιν. ὃ καὶ τότε
συνέβη γενέσθαι· Ῥωμαῖοι μὲν γὰρ καὶ Καρχηδόνιοι τὸν 11
προειρημένον ἐνεστήσαντο πόλεμον, Ἀντίοχος δὲ καὶ Πτο-
λεμαῖος ἅμα τούτοις τὸν ὑπὲρ τῆς Κοίλης Συρίας, Ἀχαιοὶ
δὲ καὶ Φίλιππος τὸν πρὸς Αἰτωλοὺς καὶ Λακεδαιμονίους,
οὗ τὰς αἰτίας συνέβη γενέσθαι τοιαύτας.

Αἰτωλοὶ πάλαι μὲν δυσχερῶς ἔφερον τὴν εἰρήνην καὶ 3
τὰς ἀπὸ τῶν ἰδίων ὑπαρχόντων δαπάνας ὡς ἂν εἰθισμέ-
νοι μὲν ζῆν ἀπὸ τῶν πέλας, δεόμενοι δὲ πολλῆς χορηγίας
διὰ τὴν ἔμφυτον ἀλαζονείαν, ᾗ δουλεύοντες ἀεὶ πλεονεκτι-
κὸν καὶ θηριώδη ζῶσι βίον, οὐδὲν οἰκεῖον, πάντα δ᾽ ἡγού-
μενοι πολέμια· οὐ μὴν ἀλλὰ τὸν πρὸ τοῦ χρόνον, ἕως 2
Ἀντίγονος ἔζη, δεδιότες Μακεδόνας ἦγον ἡσυχίαν. ἐπειδὴ 3
a. u. *δ᾽ ἐκεῖνος μετήλλαξε τὸν βίον παῖδα καταλιπὼν Φίλιπ-*
533 *πον, καταφρονήσαντες ἐζήτουν ἀφορμὰς καὶ προφάσεις τῆς*
εἰς Πελοπόννησον ἐπιπλοκῆς, ἀγόμενοι κατὰ τὸ παλαιὸν
ἔθος ἐπὶ τὰς ἐκ ταύτης ἁρπαγάς, ἅμα δὲ καὶ νομίζοντες
ἀξιόχρεως εἶναι σφᾶς πρὸς τὸ πολεμεῖν αὐτοῖς Ἀχαιοῖς.

---

4. *τοῦ ἀδελφοῦ* AR, corr. *Ben* 6. *παρέλαβε* R[s] 11. *οὕτω* R[s] 17. *Ἀχαιοὶ Ca* pro *ἀχαιὸς* 20. inc. P: *Ὅτι αἰτωλοὶ* 22. *μὲν* om. P 24. *εζων* (sine spir. et acc.) P 25. *καὶ* ante *τὸν* add. C 26. *τοὺς* ante *Μακ.* add. DE *ἡσυχίαν*: des. P 31. *ἀξιωτέ|ρους* A(R), *ἀξιοχρεωτέρους* vel *ἀξιοχρέους* coni. *Sch*, corr. *Be*

4 ὄντες δ' ἐπὶ ταύτης τῆς προθέσεως, βραχέα ταὐτομάτου
σφίσι συνεργήσαντος ἔλαβον ἀφορμὰς πρὸς τὴν ἐπιβολὴν
5 τοιαύτας. Δωρίμαχος ὁ Τριχωνεὺς ἦν μὲν υἱὸς Νικοστρά- 322
του τοῦ παρασπονδήσαντος τὴν τῶν Παμβοιωτίων πανή-
γυριν, νέος δ' ὢν καὶ πλήρης Αἰτωλικῆς ὁρμῆς καὶ πλεο-
νεξίας ἐξαπεστάλη κατὰ κοινὸν εἰς τὴν τῶν Φιγαλέων πό-
6 λιν, ἥτις ἔστι μὲν ἐν Πελοποννήσῳ, κεῖται δὲ πρὸς τοῖς
τῶν Μεσσηνίων ὅροις, ἐτύγχανεν δὲ τότε συμπολιτευομένη
7 τοῖς Αἰτωλοῖς, λόγῳ μὲν παραφυλάξων τήν τε χώραν καὶ
τὴν πόλιν τῶν Φιγαλέων, ἔργῳ δὲ κατασκόπου τάξιν ἔχων
8 τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πραγμάτων. συνδραμόντων δὲ πει-
ρατῶν καὶ παραγενομένων πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν Φιγάλειαν,
οὐκ ἔχων τούτοις ἀπὸ τοῦ δικαίου συμπαρασκευάζειν ὠφε-
λείας διὰ τὸ μένειν ἔτι τότε τὴν κοινὴν εἰρήνην τοῖς Ἕλ-
9 λησι τὴν ὑπ' Ἀντιγόνου συντελεσθεῖσαν, τέλος ἀπορούμε-
νος ἐπέτρεψε τοῖς πειραταῖς λῃίζεσθαι τὰ τῶν Μεσσηνίων
10 θρέμματα, φίλων ὄντων καὶ συμμάχων. τὸ μὲν οὖν πρῶ-
τον ἠδίκουν τὰ περὶ τὰς ἐσχατιὰς ποίμνια, μετὰ δὲ ταῦτα
προβαινούσης τῆς ἀπονοίας ἐνεχείρησαν καὶ τὰς ἐπὶ τῶν
ἀγρῶν οἰκίας ἐκκόπτειν, ἀνυπονοήτως τὰς νύκτας ἐπιφαι-
11 νόμενοι. τῶν δὲ Μεσσηνίων ἐπὶ τούτοις ἀγανακτούντων
καὶ διαπρεσβευομένων πρὸς τὸν Δωρίμαχον τὰς μὲν ἀρχὰς
παρήκουεν, βουλόμενος τὰ μὲν ὠφελεῖν τοὺς ὑπ' αὐτὸν ταττ-
τομένους, τὰ δ' αὐτὸς ὠφελεῖσθαι μερίτης γινόμενος τῶν
12 λαμβανομένων· πλεοναζούσης δὲ τῆς παρουσίας τῶν πρεσ-
βειῶν διὰ τὴν συνέχειαν τῶν ἀδικημάτων, αὐτὸς ἥξειν ἐπὶ
τὴν Μεσσήνην ἔφη δικαιολογησόμενος πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦν-
13 τας τοῖς Αἰτωλοῖς. ἐπειδὴ δὲ παρεγένετο, προσπορευομέ-
νων αὐτῷ τῶν ἠδικημένων τοὺς μὲν διέσυρε χλευάζων, τῶν
4 δὲ κατανίστατο, τοὺς δ' ἐξέπληττε λοιδορῶν. ἔτι δ' αὐ-

---

3. *δοριμαχος* CE vulgo ante *Di* *τριχονεὺς* AR, corr. *Sch*
4. *πανβοιωτίων* A 6. *τὴν φυγαλέων* C, *τὴν φιγαλέαν* DE 8. *ἐτύγχανε* R[s] 9. 10. *τήν τε πόλιν καὶ χώραν* C 12. *Φιγάλειαν* *Di* pro *φιγαλέαν* 16. *λῄζεσθαι* *Di* 19. *ἐπὶ* om. CDE 22. *δορίμαχον* C et sic per *ο* posthac 23. *παρήκουε* R[s] 24. *μέρει τῆς γινο|μενης* A[1], corr. A[r]

322, 29]

τοῦ παρεπιδημοῦντος ἐν τῇ Μεσσήνῃ, συνεγγίσαντες τῇ πόλει νυκτὸς οἱ πειραταὶ καὶ προσβαλόντες κλίμακας ἐξέκοψαν τὸ Χυρῶνος καλούμενον ἐπαύλιον, καὶ τοὺς μὲν ἀμυνομένους ἀπέσφαξαν, τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν οἰκετῶν δή-
323 σαντες καὶ τὰ κτήνη μετ᾽ αὐτῶν ἀπήγαγον. οἱ δὲ τῶν Μεσ- 2
σηνίων ἔφοροι πάλαι μὲν ἐπί τε τοῖς γινομένοις καὶ τῇ παρεπιδημίᾳ τοῦ Δωριμάχου διαλγοῦντες, τότε δὲ καὶ προσενυβρίζεσθαι δόξαντες, ἀνεκαλοῦντ᾽ αὐτὸν εἰς τὰς συναρχίας. ἐν ᾧ καιρῷ Σκύρων, ὃς ἦν μὲν ἔφορος τότε τῶν 3
Μεσσηνίων εὐδοκίμει δὲ καὶ κατὰ τὸν ἄλλον βίον παρὰ τοῖς πολίταις, συνεβούλευε μὴ προΐεσθαι τὸν Δωρίμαχον ἐκ τῆς πόλεως, ἐὰν μὴ τὰ μὲν ἀπολωλότα πάντα τοῖς Μεσσηνίοις ἀποκαταστήσῃ, περὶ δὲ τῶν τεθνεώτων δωσιδίκους παράσχῃ τοὺς ἠδικηκότας. πάντων δ᾽ ἐπισημηναμένων ὡς 4
δίκαια λέγοντος τοῦ Σκύρωνος, διοργισθεὶς ὁ Δωρίμαχος εὐήθεις αὐτοὺς ἔφη τελέως ὑπάρχειν, εἰ Δωρίμαχον οἴονται νῦν προπηλακίζειν, ἀλλ᾽ οὐ τὸ κοινὸν τῶν Αἰτωλῶν· καὶ καθόλου δεινὸν ἡγεῖτο τὸ γινόμενον, καὶ κοινῆς αὐτοὺς ἐπιστροφῆς ἔφη τεύξεσθαι, καὶ τοῦτο πείσεσθαι δικαίως.
ἦν δέ τις κατ᾽ ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἄνθρωπος ἀσυρὴς ἐν 5
τῇ Μεσσήνῃ, τῶν ἐξηρμένων τὸν ἄνδρα κατὰ πάντα τρόπον, ὄνομα Βαβύρτας, ᾧ τις εἰ περιέθηκε τὴν καυσίαν καὶ χλαμύδα τοῦ Δωριμάχου, μὴ οἷόν τ᾽ εἶναι διαγινώσκειν· ἐπὶ 6
τοσοῦτον ἐξωμοίωτο κατά τε τὴν φωνὴν καὶ τἆλλα μέρη τοῦ σώματος τῷ προειρημένῳ. καὶ τοῦτ᾽ οὐκ ἐλάνθανε τὸν Δωρίμαχον. ὁμιλοῦντος οὖν [αὐτοῦ] ἀνατατικῶς τότε 7

3. χειρῶνος D[1] (corr. ead. m.), χείρωνος C, Σκύρωνος coni. *Sch* 8. ἀνεκάλουν ταὐτὸν A, ἀνεκαλοῦντο αὐτὸν R[s] Suid. v. ἀνεκαλοῦντο 9. σκίρων C, Σκείρων *Di* 11. προ∗ίεσθαι A[2] ex προσίεσθαι 13. δωσιδίκους A et Suidas h. v., δοσιδίκους R 14. παράσχοι Suid. 19. τεύξεσθαι ἔφη C (invito etiam Suida v. ἐπιστροφῆς) 20. ἀσυρης (sine acc.) A, ἀσύρης DE 21. ἐξηρμένων (sic sine ι) A, ἐξηρμένων R[s] vulgo ante *Di*, ἐξηρημένων B[1] Cobetus Mnemos. X 388 22. inc. P: Ὅτι βαρβύτας ἦν τις ἀνὴρ ᾧ τὶς cet. βαρβυτας (sine acc.) A, βαρβύτας P, βαβύτας B(?) καυσίαν] βασιλειαν (sine acc.) P 23. οἷός τ᾽ εἶναι CD[s]E[s], οἷός τ᾽ ἦν *Rei* 294 25. προειρημένῳ] δωριμάχωι: des. P 26. αὐτοῦ τότ᾽ ἀνατατικῶς *Ben*, αὐτοῦ del. *Hu* quaest. II 5 s. coll. 1, 54, 7. 2, 50, 9. 4, 29, 6. 5, 57, 3 al. ἀναστατικῶς CDE τότε] τε C

καὶ μάλα ὑπερηφάνως τοῖς Μεσσηνίοις, περιοργισθεὶς ὁ
Σκύρων "νομίζεις γὰρ ἡμῖν" ἔφη "σοῦ μέλειν ἢ τῆς σῆς
8 ἀνατάσεως, Βαβύρτα;" ῥηθέντος δὲ τούτου παραυτίκα μὲν
εἴξας ὁ Δωρίμαχος τῇ περιστάσει συνεχώρησε πάντων ἐπι-
στροφὴν ποιήσεσθαι τῶν γεγονότων ἀδικημάτων τοῖς Μεσ-
9 σηνίοις, ἐπανελθὼν δ' εἰς τὴν Αἰτωλίαν οὕτω πικρῶς
ἤνεγκε καὶ βαρέως τὸ ῥηθὲν ὡς οὐδεμίαν ἄλλην ἔχων εὔ- 324
λογον πρόφασιν δι' αὐτὸ τοῦτο τοῖς Μεσσηνίοις ἐξέκαυσε
τὸν πόλεμον.

5 Στρατηγὸς μὲν οὖν ὑπῆρχε τῶν Αἰτωλῶν Ἀρίστων·
οὗτος δὲ διά τινας σωματικὰς ἀσθενείας ἀδύνατος ὢν πρὸς
πολεμικὴν χρείαν, ἅμα δὲ καὶ συγγενὴς ὑπάρχων Δωριμά-
χου καὶ Σκόπα, τρόπον τινὰ παρακεχωρήκει τούτῳ τῆς ὅλης
2 ἀρχῆς. ὁ δὲ Δωρίμαχος κατὰ κοινὸν μὲν οὐκ ἐτόλμα παρα-
καλεῖν τοὺς Αἰτωλοὺς εἰς τὸν κατὰ τῶν Μεσσηνίων πόλε-
μον διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἀξίαν λόγου πρόφασιν, ἀλλ'
ὁμολογουμένως ἐκ παρανομίας καὶ σκώμματος γεγονέναι τὴν
3 ὁρμήν· ἀφέμενος δὲ τῆς ἐπινοίας ταύτης ἰδίᾳ προετρέ-
πετο τὸν Σκόπαν κοινωνῆσαι τῆς ἐπιβολῆς αὐτῷ τῆς κατὰ
τῶν Μεσσηνίων, ὑποδεικνύων μὲν τὴν ἀπὸ Μακεδόνων
ἀσφάλειαν διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ προεστῶτος (οὐ γὰρ εἶχε
4 πλεῖον ἐτῶν τότε Φίλιππος ἑπτακαίδεκα), παρατιθεὶς δὲ
τὴν Λακεδαιμονίων ἀλλοτριότητα πρὸς τοὺς Μεσσηνίους,
ἀναμιμνήσκων δὲ τῆς Ἠλείων πρὸς σφᾶς εὐνοίας καὶ συμ-
μαχίας, ἐξ ὧν ἀσφαλῆ τὴν εἰσβολὴν τὴν εἰς τὴν Μεσσηνίαν
5 ἐσομένην αὐτοῖς ἀπέφαινεν. τὸ δὲ συνέχον τῆς Αἰτωλικῆς
προτροπῆς, ὑπὸ τὴν ὄψιν ἐτίθει τὰς ἐσομένας ὠφελείας
ἐκ τῆς τῶν Μεσσηνίων χώρας, οὔσης ἀπρονοήτου καὶ δια-
μεμενηκυίας ἀκεραίου μόνης τῶν ἐν Πελοποννήσῳ κατὰ τὸν
6 Κλεομενικὸν πόλεμον. ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις συνίστανε τὴν
ἐξακολουθήσουσαν εὔνοιαν σφίσι παρὰ τοῦ τῶν Αἰτωλῶν

---

2. *μέλλειν* AD[1] 5. *ποιήσασθαι* C vulgo 8. *δι' αὐτὸ Sch* pro *διάτοι* 17. *παρωνυμίας* Mericus Casaubonus, *παροινίας* Cobetus Mnemos. X 388 24. *ηλίων* (sine spir.) A 25. *μεσσήνην* CDE 30. *συνιστάντες* DE 31. *ἐξακολουθήσουσαν Ca* pro *ἐξακολουθήσασαν*

324, 26]

πλήθους. Ἀχαιοὺς δ', ἂν μὲν κωλύσωσι τὴν δίοδον, οὐκ 7
ἐρεῖν ἐγκλήματα τοῖς ἀμυνομένοις, ἐὰν δ' ἀγάγωσι τὴν ἡσυ-
χίαν, οὐκ ἐμποδιεῖν αὐτοῖς πρὸς τὴν ἐπιβολήν. πρὸς δὲ 8
Μεσσηνίους προφάσεως οὐκ ἀπορήσειν ἔφη· πάλαι γὰρ
αὐτοὺς ἀδικεῖν, Ἀχαιοῖς καὶ Μακεδόσιν ἐπηγγελμένους κοι-
νωνήσειν τῆς συμμαχίας. ταῦτα δ' εἰπὼν καὶ παραπλήσια 9
τούτοις ἕτερα πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, τοιαύτην ὁρμὴν
325 παρέστησε τῷ Σκόπᾳ καὶ τοῖς τούτου φίλοις ὥστ' οὔτε
κοινὴν τῶν Αἰτωλῶν προσδεξάμενοι σύνοδον οὔτε τοῖς
ἀποκλήτοις συμμεταδόντες, οὐδὲ μὴν ἄλλο τῶν καθηκόντων
οὐδὲν πράξαντες, κατὰ δὲ τὰς αὑτῶν ὁρμὰς καὶ κρίσεις 10
διαλαβόντες ἅμα Μεσσηνίοις Ἠπειρώταις Ἀχαιοῖς Ἀκαρ-
νᾶσι Μακεδόσι πόλεμον ἐξήνεγκαν.

Καὶ κατὰ μὲν θάλατταν παραχρῆμα πειρατὰς ἐξέπεμ- 6
ψαν, οἳ παρατυχόντες πλοίῳ βασιλικῷ τῶν ἐκ Μακεδονίας
περὶ Κύθηρα τοῦτό τ' εἰς Αἰτωλίαν καταγαγόντες αὔταν-
δρον, τούς τε ναυκλήρους καὶ τοὺς ἐπιβάτας, σὺν δὲ τού-
τοις τὴν ναῦν ἀπέδοντο. τῆς δ' Ἠπείρου τὴν παραλίαν 2
ἐπόρθουν, συγχρώμενοι πρὸς τὴν ἀδικίαν ταῖς τῶν Κε-
φαλλήνων ναυσίν. ἐπεβάλοντο δὲ καὶ τῆς Ἀκαρνανίας
Θύριον καταλαβέσθαι. ἅμα δὲ τούτοις λάθρᾳ διὰ Πελο- 3
ποννήσου τινὰς πέμψαντες ἐν μέσῃ τῇ τῶν Μεγαλοπολι-
τῶν χώρᾳ κατέσχον τὸ καλούμενον ὀχύρωμα Κλάριον, ᾧ
λαφυροπωλείῳ χρησάμενοι διῆγον ἐν τούτῳ πρὸς τὰς ἁρ-
παγάς. οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦτο μὲν Τιμόξενος ὁ τῶν Ἀχαιῶν 4
στρατηγός, παραλαβὼν Ταυρίωνα τὸν ἐπὶ τῶν ἐν Πελοπον-
νήσῳ βασιλικῶν πραγμάτων ὑπ' Ἀντιγόνου καταλελειμμέ-
νον, ἐξεπολιόρκησε τελέως ἐν ὀλίγαις ἡμέραις· ὁ γὰρ βα- 5
σιλεὺς Ἀντίγονος Κόρινθον μὲν εἶχεν κατὰ τὸ τῶν Ἀχαιῶν
συγχώρημα διὰ τοὺς Κλεομενικοὺς καιρούς, Ὀρχομενὸν δὲ

1. 2. *οὐκ ἀρεῖν Sca*, *οὐχ ἕξειν* coni. *Sch* 2. *ἐγκλήματ' αὐτοῖς Rei* 296
8. *ὥστε* AR 8. 9. *οὐ τὴν κοινὴν* Suid. v. *ἀπόκλητοι*, *οὔτε τὴν κ.* coni. *Sch* 12. *ἀκαρνάσι* AR, corr. D 15. *περιτυχόντες Di*
16. *κυθηρα* (sine acc.) A, *κυθήρα* DE *τε* AR, del. *Be* 17. 18. *σ`ν τούτοις δὲ καὶ τὴν* C 20. *ἐπεβάλλοντο* D 21. *θύραιον* AR, *θύρεον* C, corr. *Be* 25. post *ἀλλὰ* add. *καὶ* CDE 29. *εἶχε* R[s]
30. *διὰ*] *κατὰ* C

κατὰ κράτος ἑλὼν οὐκ ἀποκατέστησε τοῖς Ἀχαιοῖς ἀλλὰ
6 σφετερισάμενος κατεῖχε, βουλόμενος, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, μὴ
μόνον τῆς εἰσόδου κυριεύειν τῆς εἰς Πελοπόννησον, ἀλλὰ
καὶ τὴν μεσόγαιαν αὐτῆς παραφυλάττειν διὰ τῆς ἐν Ὀρχο-
7 μενῷ φρουρᾶς καὶ παρασκευῆς. οἱ δὲ περὶ τὸν Δωρίμαχον
καὶ Σκόπαν παρατηρήσαντες τὸν καιρόν, ἐν ᾧ λοιπὸς ἦν a.u.
Τιμοξένῳ μὲν ὀλίγος ἔτι χρόνος τῆς ἀρχῆς, Ἄρατος δὲ 534
καθίστατο μὲν εἰς τὸν ἐνιαυτὸν τὸν ἐπιόντα στρατηγὸς ὑπὸ
8 τῶν Ἀχαιῶν, οὔπω δ' ἔμελλε τὴν ἀρχὴν ἕξειν, συναθροί-
σαντες πανδημεὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἐπὶ τὸ Ῥίον, καὶ παρα- 326
σκευασάμενοι πορθμεῖα καὶ τὰς Κεφαλλήνων ἑτοιμάσαντες
ναῦς, διεβίβασαν τοὺς ἄνδρας εἰς Πελοπόννησον καὶ προῆ-
9 γον ἐπὶ τὴν Μεσσηνίαν. ποιούμενοι δὲ τὴν πορείαν διὰ
τῆς Πατρέων καὶ Φαραιέων καὶ Τριταιέων χώρας ὑπε-
κρίνοντο μὲν βούλεσθαι μηδὲν ἀδίκημα ποιεῖν εἰς τοὺς
10 Ἀχαιούς, οὐ δυναμένου δὲ τοῦ πλήθους ἀπέχεσθαι τῆς
χώρας διὰ τὴν πρὸς τὰς ὠφελείας ἀκρασίαν κακοποιοῦντες
αὐτὴν καὶ λυμαινόμενοι διῄεσαν, μέχρι παρεγενήθησαν εἰς
11 τὴν Φιγάλειαν. ποιησάμενοι δὲ τὴν ὁρμὴν ἐντεῦθεν αἰφνι-
δίως καὶ θρασέως ἐνέβαλον εἰς τὴν τῶν Μεσσηνίων χώραν,
οὔτε τῆς ὑπαρχούσης αὐτοῖς ἐκ παλαιῶν χρόνων πρὸς τοὺς
Μεσσηνίους φιλίας καὶ συμμαχίας οὐδ' ἡντινοῦν ποιησά-
μενοι πρόνοιαν οὔτε τῶν κατὰ κοινὸν ὡρισμένων δικαίων
12 παρ' ἀνθρώποις, ἅπαντα δ' ἐν ἐλάττονι θέμενοι τῆς σφε-
τέρας πλεονεξίας ἀδεῶς ἐπόρθουν, οὐ τολμώντων ἐπεξιέναι
καθόλου τῶν Μεσσηνίων.

7 Οἱ δ' Ἀχαιοί, καθηκούσης αὐτοῖς ἐκ τῶν νόμων συνό-
2 δου κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἧκον εἰς Αἴγιον. συνελθόντες
δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τῶν τε Πατρέων καὶ Φαραιέων
ἀπολογιζομένων τὰ γεγονότα περὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἀδι-
κήματα κατὰ τὴν τῶν Αἰτωλῶν δίοδον, τῶν τε Μεσσηνίων

---

2. ὡς ἐμοί γε D 8. καθέστατο Bentenus observ. crit. in Polyb. 34
9. δὲ AR 13. μεσσηνίων CDE 14. Πατρέων Di pro πατραιέων
15. βουλεύεσθαι B 19. φιγαλίαν AR, φυγαλέαν C 24. πάντα
Suid. h. v. 27. τῆς ante ἐκ add. Na 129 29. πατραιέων AR

*παρόντων κατὰ πρεσβείαν καὶ δεομένων σφίσι βοηθεῖν
ἀδικουμένοις καὶ παρασπονδουμένοις, διακούσαντες τῶν λε- 3
γομένων, καὶ συναγανακτοῦντες μὲν τοῖς Πατρεῦσι καὶ
Φαραιεῦσι συμπάσχοντες δὲ ταῖς τῶν Μεσσηνίων ἀτυχίαις,
μάλιστα δὲ νομίζοντες εἶναι δεινὸν εἰ μήτε συγχωρήσαντος 4
τοῖς Αἰτωλοῖς μηδενὸς τὴν δίοδον, μήτε καθάπαξ ἐπιβα-
λόμενοι παραιτεῖσθαι, κατετόλμησαν ἐπιβῆναι στρατοπέδῳ
τῆς Ἀχαΐας παρὰ τὰς συνθήκας, ἐπὶ πᾶσι τούτοις παρο- 5
ξυνθέντες ἐψηφίσαντο βοηθεῖν τοῖς Μεσσηνίοις καὶ συνά-
γειν τὸν στρατηγὸν τοὺς Ἀχαιοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις, ὃ δ' ἂν
327 τοῖς συνελθοῦσι βουλευομένοις δόξῃ, τοῦτ' εἶναι κύριον. ὁ 6
μὲν οὖν Τιμόξενος ὁ τότ' ἔτι ὑπάρχων στρατηγός, ὅσον
οὔπω ληγούσης τῆς ἀρχῆς, ἅμα δὲ τοῖς Ἀχαιοῖς ἀπιστῶν
διὰ τὸ ῥᾳθύμως αὐτοὺς ἐσχηκέναι κατὰ τὸ παρὸν περὶ
τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις γυμνασίαν, ἀνεδύετο τὴν ἔξοδον καὶ
καθόλου τὴν συναγωγὴν τῶν ὄχλων· μετὰ γὰρ τὴν Κλεο- 7
μένους τοῦ Σπαρτιατῶν βασιλέως ἔκπτωσιν κάμνοντες μὲν
τοῖς προγεγονόσι πολέμοις, πιστεύοντες δὲ τῇ παρούσῃ
καταστάσει πάντες ὠλιγώρησαν Πελοποννήσιοι τῆς περὶ
τὰ πολεμικὰ παρασκευῆς· ὁ δ' Ἄρατος σχετλιάζων καὶ 8
παροξυνόμενος ἐπὶ τῇ τόλμῃ τῶν Αἰτωλῶν θυμικώτερον
ἐχρῆτο τοῖς πράγμασιν, ἅτε καὶ προϋπαρχούσης αὐτοῖς ἀλ-
λοτριότητος ἐκ τῶν ἐπάνω χρόνων. διὸ καὶ συνάγειν ἔσπευδε 9
τοὺς Ἀχαιοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ συμβαλεῖν πρόθυμος ἦν
τοῖς Αἰτωλοῖς. τέλος δὲ πένθ' ἡμέραις πρότερον τοῦ καθ- 10
ήκοντος αὐτῷ χρόνου παραλαβὼν παρὰ τοῦ Τιμοξένου
τὴν δημοσίαν σφραγῖδα πρός τε τὰς πόλεις ἔγραφε καὶ
συνῆγε τοὺς ἐν ταῖς ἡλικίαις μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν Με-
γάλην πόλιν. ὑπὲρ οὗ δοκεῖ μοι πρέπον εἶναι βραχέα 11
προειπεῖν διὰ τὴν ἰδιότητα τῆς φύσεως.*

3. *πατριεῦσιν* A(B), *πατραιεῦσι* R 4. *φαριεῦσιν* A(B) 6. *μὴ δὲ* A(R), corr. *Be* *ἐπιβαλλόμενοι* AR, corr. C[1] 12. *τότε* AR *ἔτι καθυπάρχων* coni. *Hu* coll. 9, 15, 14 Philol. XIV 289, *ἔθ' ὑπάρχων* *BW* *ὅσον* add. *Rei* 297 13. *λεγούσης* A[1], corr. A[r] 14 *ῥαθύμους* A[1], *ῥαθύμως* A[2]R 26. *χρύνω* A 27. *τε* *Re* pro *γε* 30 *προσειπεῖν* DE

8 Ἄρατος γὰρ ἦν τὰ μὲν ἄλλα τέλειος ἀνὴρ εἰς τὸν
2 πραγματικὸν τρόπον· καὶ γὰρ εἰπεῖν καὶ διανοηθῆναι καὶ
στέξαι τὸ κριθὲν δυνατός, καὶ μὴν ἐνεγκεῖν τὰς πολιτικὰς
διαφορὰς πρᾴως καὶ φίλους ἐνδήσασθαι καὶ συμμάχους
3 προσλαβεῖν οὐδενὸς δεύτερος, ἔτι δὲ πράξεις ἀπάτας ἐπι-
βουλὰς συστήσασθαι κατὰ τῶν πολεμίων καὶ ταύτας ἐπὶ
τέλος ἀγαγεῖν διὰ τῆς αὐτοῦ κακοπαθείας καὶ τόλμης δει-
4 νότατος. ἐναργῆ δὲ τῶν τοιούτων μαρτύρια καὶ πλείω μὲν
ἐκφανῆ ᾽στι τοῖς ἱστορηκόσι κατὰ μέρος περί τε τῆς Σι- 328
κυῶνος καὶ Μαντινείας καταλήψεως καὶ περὶ τῆς Αἰτω-
λῶν ἐκ τῆς Πελληνέων πόλεως ἐκβολῆς, τὸ δὲ μέγιστον,
5 περὶ τῆς κατὰ τὸν Ἀκροκόρινθον πράξεως. ὁ δ᾽ αὐτὸς οὗ-
τος ὅτε τῶν ὑπαίθρων ἀντιποιήσασθαι βουληθείη, νωθρὸς
μὲν ἐν ταῖς ἐπινοίαις, ἄτολμος δ᾽ ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς, ἐν
6 ὄψει δ᾽ οὐ μένων τὸ δεινόν. διὸ καὶ τροπαίων ἐπ᾽ αὐτὸν
βλεπόντων ἐπλήρωσε τὴν Πελοπόννησον, καὶ τῇδέ πῃ
7 τοῖς πολεμίοις ἀεί ποτ᾽ ἦν εὐχείρωτος. οὕτως αἱ τῶν ἀν-
θρώπων φύσεις οὐ μόνον τοῖς σώμασιν ἔχουσί τι πολυ-
ειδές, ἔτι δὲ μᾶλλον ταῖς ψυχαῖς, ὥστε τὸν αὐτὸν ἄνδρα
μὴ μόνον ἐν τοῖς διαφέρουσι τῶν ἐνεργημάτων πρὸς ἃ
μὲν εὐφυῶς ἔχειν πρὸς ἃ δ᾽ ἐναντίως, ἀλλὰ καὶ περί τινα
τῶν ὁμοειδῶν πολλάκις τὸν αὐτὸν καὶ συνετώτατον εἶναι
καὶ βραδύτατον, ὁμοίως δὲ καὶ τολμηρότατον καὶ δειλό-

---

1. inc. F fol. 39r: *πολυβίου* ** (erasis *ἐκ*) *τοῦ Δ̄ λόγου*: ∾ *ἄρατος γὰρ ἦν* cet. adscripto ad marginem titulo *ἀράτου ἔπαινοι*, P: *Ὅτι αρατος ὁ στρατηγὸς ἦν* cet., Suid. h. v.: *Ἄρατος· στρατηγός, ὥς φησι Πολύβιος, ὃς ἦν* cet. 3. *στέρξαι* B et Suidae libri praeter optimum A 4. *πρᾴως* Ps, *πράως* AFR, *πρᾶος* Suid. *ἐνδύσασθαι* *Re* et Suidae libri praeter A, *κτήσασθαι* Emperius opusc. 319 5. *ἅπαντας* P, *ἀπάσας* Suidae liber A, ut videtur 6. *τῶν*] *τὸν* P 8. *ἐναργῆ* — 12. *πράξεως* om. Suid. 8. *ἐναργεῖ* P *τῶν τοιούτων* APFB, *τὰ τοιούτων* DE, *τὰ τούτων* C 9. *ἐκφανῆ ᾽στι τοῖς* *Hu*, *ἐκφανεστάτοις* A¹B, idem sine acc. A²F¹, *ἐμφανεστάτους* P, *ἐκφανέστατα τοῖς* FrDE, *ἐκφανέστατα δὲ τοῖς* C vulgo *σικῶνος* F 10. *καὶ περὶ* — 12. *πράξεως* om. P 11. *πελληναίων* AR, *πελληναῖων* F, *πεληνέων* C 12. *κατὰ τὸν* Krebsius *Präpos. bei Polyb.* 145 (*ἐπὶ* vel *κατὰ* *Di* 24), *εἰς* CDE, om. AF (certe etiam B) *αὐτὸς το**ῦτος* P 13. *ὁπότε* Suid. 14. *ἐπιβουλαῖς* F¹ (corr. F²) Suid. 17. *εὐχείροτος* F¹, corr. F² 19. *αὐτὸν* om. P 21. *δὲ* APFR *καὶ* AFB, om. PCDE Suid. 22. *συνετότατον* P

328, 16]
τατον. οὐ παράδοξα ταῦτά γε, συνήϑη δὲ καὶ γνώριμα 8
τοῖς βουλομένοις συνεφιστάνειν. τινὲς μὲν γὰρ ἐν ταῖς 9
κυνηγίαις εἰσὶ τολμηροὶ πρὸς τὰς τῶν ϑηρίων συγκαταστάσεις, οἱ δ' αὐτοὶ πρὸς ὅπλα καὶ πολεμίους ἀγεννεῖς, καὶ τῆς γε πολεμικῆς χρείας τῆς κατ' ἄνδρα μὲν καὶ κατ' ἰδίαν εὐχερεῖς καὶ πρακτικοί, κοινῆς δὲ καὶ μετὰ πολεμίων
συντάξεως ἄπρακτοι. Θετταλῶν γοῦν ἱππεῖς κατ' ἴλην 10
μὲν καὶ φαλαγγηδὸν ἀνυπόστατοι, χωρὶς δὲ παρατάξεως πρὸς καιρὸν καὶ τόπον κατ' ἄνδρα κινδυνεῦσαι δύσχρη-
στοι καὶ βραδεῖς· Αἰτωλοὶ δὲ τούτων τἀναντία. Κρῆτες 11
329 δὲ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ ϑάλατταν πρὸς μὲν ἐνέδρας καὶ λῃστείας καὶ κλοπὰς πολεμίων καὶ νυκτερινὰς ἐπιϑέσεις καὶ πάσας τὰς μετὰ δόλου καὶ κατὰ μέρος χρείας ἀνυπόστατοι, πρὸς δὲ τὴν ἐξ ὁμολόγου καὶ κατὰ πρόσωπον φαλαγγηδὸν ἔφοδον ἀγεννεῖς καὶ πλάγιοι ταῖς ψυχαῖς·
Ἀχαιοὶ δὲ καὶ Μακεδόνες τἀναντία τούτων. ταῦτα μὲν 12
εἰρήσϑω μοι χάριν τοῦ μὴ διαπιστεῖν τοὺς ἀναγινώσκοντας τοῖς λεγομένοις, ἐάν που περὶ τῶν αὐτῶν ἀνδρῶν ἐναντίας ἀποφάσεις ποιώμεϑα περὶ τὰ παραπλήσια τῶν ἐπιτηδευμάτων.

Ἀϑροισϑέντων δὲ τῶν ἐν ταῖς ἡλικίαις μετὰ τῶν 9
ὅπλων εἰς τὴν Μεγάλην πόλιν κατὰ δόγμα τῶν Ἀχαιῶν
(ἀπὸ γὰρ τούτων παρεξέβημεν), καὶ τῶν Μεσσηνίων αὖϑις 2
ἐπιπορευϑέντων ἐπὶ τὸ πλῆϑος καὶ δεομένων μὴ περιιδεῖν σφᾶς οὕτω προφανῶς παρασπονδουμένους, βουλομένων δὲ καὶ τῆς κοινῆς συμμαχίας μετασχεῖν καὶ σπευδόν-
των ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις ἐπιγραφῆναι, περὶ μὲν τῆς συμμα- 3

---

3. *συγκατασπάσεις* Suid. 4. *ἀγενεῖς* P 5. *γε* Bothius Polybian. 25, *τε* AFR Suid., om. P 6. *κοινῆς δὲ καὶ μετὰ πολεμίων Hu*, *κοινῆι δὲ καὶ μετὰ πολεμικῆς ἐνίων* A(PFR), *κοινῇ δὲ καὶ μετὰ πολεμικῆς*, deleto *ἐνίων*, *Na* 120 (scilicet *ἐνίων* ex *εμιων*, i. e. *πολεμίων*, varia scriptura ad *πολεμικῆς*, ortum esse agnoverat), *κοινῇ δὲ καὶ μετὰ πολεμικῆς ἐπ' ἴσον BW* 7. *ἄπρακτοι*: des. P et Suid. *κατείλην* A(FB) 8. *πραξεως* (sine acc.) A(FB), corr. R 14. *ἀνυπέρβλητοι* coni. *Be* 20. *ἐπιτηδευμάτων*: des. F 21. *αϑροισϑέντων* (sine spir.) A 22. *τὸ* ante *δόγμα* add. B 25. *προφανῶς οὕτω παρεσπονδημένους* C 26. *καὶ* prius om. CE

*χίας οἱ προεστῶτες τῶν Ἀχαιῶν ἀπέλεγον, οὐ φάσκοντες
δυνατὸν εἶναι χωρὶς Φιλίππου καὶ τῶν συμμάχων οὐδένα
4 προσλαβεῖν (ἔτι γὰρ ἔνορκος ἔμενε πᾶσιν ἡ γεγενημένη
συμμαχία δι᾽ Ἀντιγόνου κατὰ τοὺς Κλεομενικοὺς καιροὺς
Ἀχαιοῖς Ἠπειρώταις Φωκεῦσι Μακεδόσι Βοιωτοῖς Ἀκαρ-
5 νᾶσι Θετταλοῖς), ἐξελεύσεσθαι δὲ καὶ βοηθήσειν αὐτοῖς
ἔφασαν, ἐὰν ὅμηρα δῶσιν οἱ παραγεγονότες τοὺς ἑαυτῶν
υἱεῖς εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων πόλιν χάριν τοῦ μὴ δια-
λυθήσεσθαι πρὸς Αἰτωλοὺς χωρὶς τῆς τῶν Ἀχαιῶν βου-
6 λήσεως. ἐστρατοπέδευον δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι, κατὰ τὴν
συμμαχίαν ἐξεληλυθότες, ἐπὶ τοῖς τῶν Μεγαλοπολιτῶν
ὅροις, ἐφέδρων καὶ θεωρῶν μᾶλλον ἢ συμμάχων ἔχοντες
7 τάξιν. Ἄρατος δὲ τὸν τρόπον τοῦτον τὰ πρὸς Μεσση-
νίους διαπράξας ἔπεμπε πρὸς τοὺς Αἰτωλούς, διασαφῶν
τὰ δεδογμένα καὶ παρακελευόμενος ἐπανάγειν ἐκ τῆς τῶν
Μεσσηνίων χώρας καὶ τῆς Ἀχαΐας μὴ ψαύειν· εἰ δὲ μή,* 330
8 *διότι χρήσεται τοῖς ἐπιβαίνουσιν ὡς πολεμίοις. Σκόπας
δὲ καὶ Δωρίμαχος ἀκούσαντες τὰ λεγόμενα καὶ γνόντες
ἠθροισμένους τοὺς Ἀχαιούς, ἡγοῦντο συμφέρειν σφίσι τότε
9 τίθεσθαι τοῖς παραγγελλομένοις. παραυτίκα μὲν οὖν ἐξαπ-
έστελλον γραμματοφόρους εἴς τε Κυλλήνην καὶ πρὸς Ἀρί-
στωνα τὸν τῶν Αἰτωλῶν στρατηγόν, ἀξιοῦντες κατὰ σπου-
δὴν αὐτοῖς ἀποστέλλειν τὰ πορθμεῖα τῆς Ἠλείας εἰς τὴν
10 Φειάδα καλουμένην νῆσον· αὐτοὶ δὲ μετὰ δύ᾽ ἡμέρας
ἀνέζευξαν γέμοντες τῆς λείας, καὶ προῆγον ὡς ἐπὶ τὴν
Ἠλείαν. ἀεὶ γάρ ποτε τῆς τῶν Ἠλείων ἀντείχοντο φιλίας
Αἰτωλοὶ χάριν τοῦ διὰ τούτων ἐπιπλοκὰς λαμβάνειν πρὸς
τὰς ἁρπαγὰς τὰς ἐκ Πελοποννήσου καὶ λῃστείας.*

10 *Ὁ δ᾽ Ἄρατος ἐπιμείνας δύ᾽ ἡμέρας, καὶ πιστεύσας
εὐήθως ὅτι ποιήσονται τὴν ἐπάνοδον καθάπερ ὑπεδείκνυ-*

---

5. *Ἀκαρνᾶσι Gro* pro *ἀρκάσι* 8. *υἱεῖς* A vulgo ante *Sch*, *υἱοὺς* R[s] *Sch* 11. *τῶν* om. CE 19. *τότε*] *τὸ Ca* 20. *πείθεσθαι Ur* 161[a] vulgo ante *Be* 23. *αὐτοῖς* AR *Ἠλείας Rei* 298 pro *ἰδίας* 24. *Φειάδα Sch* pro *φλιάδα* *δύο* AR 25. *πέμποντες τῆς λείας* AB, *πέμποντες τὰς λείας* R vulgo, corr. *Na* 362 25. 26. *τὴν ἰδίαν* AB, *τὴν ἠλείων* R, corr. *Sch* 26. *ἠλειῶν* A 29. *δύο* AR

σαν, τοὺς μὲν λοιποὺς Ἀχαιοὺς καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους
διαφῆκε πάντας εἰς τὴν οἰκείαν, τρισχιλίους δ' ἔχων πε- 2
ζοὺς καὶ τριακοσίους ἱππεῖς καὶ τοὺς ἅμα τῷ Ταυρίωνι
στρατιώτας προῆγε τὴν ἐπὶ Πάτρας, ἀντιπαράγειν τοῖς
Αἰτωλοῖς προαιρούμενος. οἱ δὲ περὶ τὸν Δωρίμαχον πυν- 3
θανόμενοι τοὺς περὶ τὸν Ἄρατον ἀντιπαράγειν αὐτοῖς καὶ
συμμένειν, τὰ μὲν διαγωνιάσαντες μὴ κατὰ τὴν εἰς τὰς
ναῦς ἔμβασιν ἐπιθῶνται σφίσι περισπωμένοις, τὰ δὲ σπου-
δάζοντες συγχέαι τὸν πόλεμον, τὴν μὲν λείαν ἀπέστειλαν 4
ἐπὶ τὰ πλοῖα, συστήσαντες τοὺς ἱκανοὺς καὶ τοὺς ἐπιτη-
δείους πρὸς τὴν διακομιδήν, προσεντειλάμενοι τοῖς ἐκπεμ-
πομένοις ταῦτα πρὸς τὸ Ῥίον ἀπαντᾶν ὡς ἐντεῦθεν ποιη-
σόμενοι τὴν ἔμβασιν, αὐτοὶ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐφήδρευον 5
τῇ τῆς λείας ἐξαποστολῇ περιέποντες, μετὰ δὲ ταῦτα
προῆγον ἐκ μεταβολῆς ὡς ἐπ' Ὀλυμπίας. ἀκούοντες δὲ 6
τοὺς περὶ τὸν Ταυρίωνα μετὰ τοῦ προειρημένου πλήθους
331 περὶ τὴν Κλειτορίαν εἶναι, καὶ νομίζοντες οὐδ' ὣς δυνή-
σεσθαι τὴν ἀπὸ τοῦ Ῥίου διάβασιν ἄνευ κινδύνου ποιή-
σασθαι καὶ συμπλοκῆς, ἔκριναν συμφέρειν τοῖς σφετέροις 7
πράγμασιν ὡς τάχιστα συμμῖξαι τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον ἀκ-
μὴν ὀλίγοις οὖσι καὶ τοῦ μέλλοντος ἀνυπονοήτοις, ὑπολα- 8
βόντες, ἂν μὲν τρέψωνται τούτους, προκατασύραντες τὴν
χώραν ἀσφαλῆ ποιήσεσθαι τὴν ἀπὸ τοῦ Ῥίου διάβασιν,
ἐν ᾧ μέλλει καὶ βουλεύεται συναθροίζεσθαι πάλιν τὸ τῶν
Ἀχαιῶν πλῆθος, ἂν δὲ καταπλαγέντες φυγομαχῶσι καὶ 9
μὴ βούλωνται συμβάλλειν οἱ περὶ τὸν Ἄρατον, ἄνευ κιν-
δύνου ποιήσεσθαι τὴν ἀπόλυσιν, ὁπόταν αὐτοῖς δοκῇ συμ-
φέρειν. οὗτοι μὲν οὖν τοιούτοις χρησάμενοι λογισμοῖς 10
προῆγον, καὶ κατεστρατοπέδευσαν περὶ Μεθύδριον τῆς

---

2. *οἰκίαν* B[s]DE 7. *συμβαίνειν* CDE *διαγωνίσαντες* AB 12. *ταῦτα*] *μετὰ ταῦτα* *Rei* 298, *ἐπὶ ταῦτα* Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 34, *ταῖς ναυσὶ* Campius progr. Ruppin. 1849 p. 13 *ἐνταῦθα* Hertleinius l. c. 17. *κλιτορίαν* AB 20. *συμμίξαι* AR 21. *ὑπολαμβάνοντες* B 23. *ποιήσασθαι* AR, corr. *Be* (futuri infinitivum, quem vs. 27 Vaticanus exhibet, hoc quoque loco postulat concinnitas orationis) 27. *ποιήσεσθαι* A, *ποιήσασθαι* R[s]

11 *Μεγαλοπολίτιδος· οἱ δὲ τῶν Ἀχαιῶν ἡγεμόνες, συνέντες
τὴν παρουσίαν τῶν Αἰτωλῶν, οὕτως κακῶς ἐχρήσαντο τοῖς
2 πράγμασιν ὥσθ᾽ ὑπερβολὴν ἀνοίας μὴ καταλιπεῖν. ἀνα-
στρέψαντες γὰρ ἐκ τῆς Κλειτορίας κατεστρατοπέδευσαν
3 περὶ Καφύας, τῶν δ᾽ Αἰτωλῶν ποιουμένων τὴν πορείαν
ἀπὸ Μεθυδρίου παρὰ τὴν τῶν Ὀρχομενίων πόλιν ἐξάγον-
τες τοὺς Ἀχαιοὺς ἐν τῷ τῶν Καφυέων πεδίῳ παρενέβαλον,
4 πρόβλημα ποιούμενοι τὸν δι᾽ αὐτοῦ ῥέοντα ποταμόν. οἱ
δ᾽ Αἰτωλοὶ καὶ διὰ τὰς μεταξὺ δυσχωρίας (ἦσαν γὰρ ἔτι
πρὸ τοῦ ποταμοῦ τάφροι καὶ πλείους δύσβατοι) καὶ διὰ
τὴν ἐπίφασιν τῆς ἑτοιμότητος τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τὸν κίν-
δυνον τοῦ μὲν ἐγχειρεῖν τοῖς ὑπεναντίοις κατὰ τὴν ἐξ
5 ἀρχῆς πρόθεσιν ἀπεδειλίασαν, μετὰ δὲ πολλῆς εὐταξίας
ἐποιοῦντο τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ τὰς ὑπερβολὰς ἐπὶ τὸν
Ὀλύγυρτον, ἀσμενίζοντες εἰ μή τις αὐτοῖς ἐγχειροίη καὶ
6 βιάζοιτο κινδυνεύειν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄρατον, τῆς μὲν
πρωτοπορείας τῶν Αἰτωλῶν ἤδη προσβαινούσης πρὸς τὰς
ὑπερβολάς, τῶν δ᾽ ἱππέων οὐραγούντων διὰ τοῦ πεδίου 332
καὶ συνεγγιζόντων τῷ προσαγορευομένῳ Πρόποδι τῆς πα-
ρωρείας, ἐξαποστέλλουσι τοὺς ἱππεῖς καὶ τοὺς εὐζώνους,
Ἐπίστρατον ἐπιστήσαντες τὸν Ἀκαρνᾶνα, καὶ συντάξαντες
ἐξάπτεσθαι τῆς οὐραγίας καὶ καταπειράζειν τῶν πολεμίων.
7 καίτοι γ᾽ εἰ μὲν ἦν κινδυνευτέον, οὐ πρὸς τὴν οὐραγίαν
ἐχρῆν συμπλέκεσθαι διηνυκότων ἤδη τῶν πολεμίων τοὺς
ὁμαλοὺς τόπους, πρὸς δὲ τὴν πρωτοπορείαν εὐθέως ἐμ-
8 βαλόντων εἰς τὸ πεδίον· οὕτως γὰρ ἂν τὸν ἀγῶνα συνέβη
γενέσθαι τὸν ὅλον ἐν τοῖς ἐπιπέδοις καὶ πεδινοῖς τόποις,
οὗ τοὺς μὲν Αἰτωλοὺς δυσχρηστοτάτους εἶναι συνέβαινε*

---

1. inc. F fol. 39v: *οἱ δὲ τῶν* cet. adscripto ad marginem titulo *πόλεμος ἀχαιῶν καὶ αἰτωλῶν ἐν κλειτορία. ἐν* (*καὶ Sch*) *καφύαις* 2. *οὕτως* AF, *οὕτω* Rs 4. *κατεστρατοπέδευσεν* F¹, corr. F² 6. *ἐξαγαγόντες Re** 10. *τάφροι οἱ πλείους* C 11. *ἐπίβασιν* C 15. *ὀλύγυρτον* AR, idem sine spir. F, *ὀλίγυρτον* C vulgo *ευμενίζοντες* A¹, ut videtur, corr. A² 17. *πρωτοπορίας* ACE *προβαινούσης* D 19. *συνεγγιζότων* F 21. *Ἐπίστρατον Ca* pro *ἐπὶ στρατὸν ἀκαρνάνα* AFR 23. *γε* AFR 25. *πρωτοπορίαν* ACE 26. *οὕτως* AF, *οὕτω* Rs *ἂν* om. C

332, 12]
διά τε τὸν καθοπλισμὸν καὶ τὴν ὅλην σύνταξιν, τοὺς δ'
Ἀχαιοὺς εὐχρηστοτάτους καὶ δυναμικωτάτους διὰ τἀναντία
τῶν προειρημένων. νῦν δ' ἀφέμενοι τῶν οἰκείων τόπων 9
καὶ καιρῶν εἰς τὰ τῶν πολεμίων προτερήματα συγκατέ-
βησαν. τοιγαροῦν ἀκόλουθον τὸ τέλος ἐξέβη τοῦ κινδύνου
ταῖς ἐπιβολαῖς. ἐξαπτομένων γὰρ τῶν εὐζώνων τηροῦντες 12
οἱ τῶν Αἰτωλῶν ἱππεῖς τὴν τάξιν ἀπεχώρουν εἰς τὴν
παρώρειαν, σπεύδοντες συνάψαι τοῖς παρ' αὑτῶν πεζοῖς.
οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄρατον οὔτε κατιδόντες καλῶς τὸ γινό- 2
μενον οὔτ' ἐκλογισάμενοι δεόντως τὸ μετὰ ταῦτα συμβη-
σόμενον, ἅμα τῷ τοὺς ἱππεῖς ἰδεῖν ὑποχωροῦντας ἐλπί-
σαντες αὐτοὺς φεύγειν, τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν κεράτων θωρα- 3
κίτας ἐξαπέστειλαν, παραγγείλαντες βοηθεῖν καὶ συνάπτειν
τοῖς παρ' αὑτῶν εὐζώνοις, αὐτοὶ δ' ἐπὶ κέρας κλίναντες
τὴν δύναμιν ἦγον μετὰ δρόμου καὶ σπουδῆς. οἱ δὲ τῶν 4
Αἰτωλῶν ἱππεῖς διανύσαντες τὸ πεδίον, ἅμα τῷ συνάψαι
τοῖς πεζοῖς αὐτοὶ μὲν ὑπὸ τὴν παρώρειαν ὑποστείλαντες
ἔμενον, τοὺς δὲ πεζοὺς ἤθροιζον πρὸς τὰ πλάγια καὶ 5
παρεκάλουν, ἑτοίμως πρὸς τὴν κραυγὴν ἀνατρεχόντων· καὶ
παραβοηθούντων ἀεὶ τῶν ἐκ τῆς πορείας. ἐπεὶ δ' ἀξιο- 6
μάχους ὑπέλαβον εἶναι σφᾶς αὐτοὺς κατὰ τὸ πλῆθος,
333 συστραφέντες ἐνέβαλον τοῖς προμαχομένοις τῶν Ἀχαϊκῶν
ἱππέων καὶ ψιλῶν· ὄντες δὲ πλείους καὶ ποιούμενοι τὴν
ἔφοδον ἐξ ὑπερδεξίου πολὺν μὲν χρόνον ἐκινδύνευσαν, τέλος
δ' ἐτρέψαντο τοὺς συγκαθεστῶτας. ἐν δὲ τῷ τούτους 7
ἐγκλίναντας φεύγειν οἱ παραβοηθοῦντες θωρακῖται κατὰ
πορείαν ἀτάκτως ἐπιπαραγενόμενοι καὶ σποράδην, οἱ μὲν
ἀποροῦντες ἐπὶ τοῖς γινομένοις, οἱ δὲ συμπίπτοντες ἀν-
τίοις τοῖς φεύγουσι κατὰ τὴν ἀποχώρησιν, ἀναστρέφειν
ἠναγκάζοντο καὶ τὸ παραπλήσιον ποιεῖν· ἐξ οὗ συνέβαινε 8
τοὺς μὲν ἐκ τῆς συγκαταστάσεως ἡττηθέντας μὴ πλείους

1. ὅλην om. F 10. οὔτ' *Be* pro οὐδ' δεόντος F 11. ἅμα τὸ F 16. πεδίων F[1], corr. F[r] ἅμα τὸ F 17. ὑπὲρ AR, idem sine acc. F, corr. *Ca* 20. ἀξιωμάχους F 22. προμάχοις CDE 25. τῷ] τὸ F 26. προβοηθοῦντες AFB, corr. R 27. πορίαν A 28. ἐμπίπτοντες CDE 31. συγκαταβάσεως DE

εἶναι πεντακοσίων, τοὺς δὲ φεύγοντας πλείους δισχιλίων.
9 *τοῦ δὲ πράγματος αὐτοῦ διδάσκοντος τοὺς Αἰτωλοὺς ὃ*
δεῖ ποιεῖν, εἵποντο κατόπιν ἐπιπολαστικῶς καὶ κατακόρως
10 *χρώμενοι τῇ κραυγῇ. ποιουμένων δὲ τῶν Ἀχαϊκῶν τὴν*
ἀποχώρησιν πρὸς τὰ βαρέα τῶν ὅπλων ὡς μενόντων ὑπὸ
ταῖς ἀσφαλείαις ἐπὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς τάξεως, τὸ μὲν πρῶτον
11 *εὐσχήμων ἐγένεθ' ἡ φυγὴ καὶ σωτήριος· συνθεασάμενοι*
δὲ καὶ τούτους λελοιπότας τὰς τῶν τόπων ἀσφαλείας καὶ
μακροὺς ὄντας ἐν πορείᾳ καὶ διαλελυμένους, οἱ μὲν αὐτῶν
εὐθέως διαρρέοντες ἀτάκτως ἐποιήσαντο τὴν ἀποχώρησιν
12 *ἐπὶ τὰς παρακειμένας πόλεις, οἱ δὲ συμπίπτοντες ἀντίοις*
τοῖς ἐπιφερομένοις φαλαγγίταις οὐ προσεδέοντο τῶν πο-
λεμίων, αὐτοὶ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἐκπλήττοντες ἠνάγκαζον
13 *φεύγειν προτροπάδην. ἐχρῶντο δὲ τῇ φυγῇ κατὰ τὴν ἀπο-*
χώρησιν, ὡς προείπομεν, ἐπὶ τὰς πόλεις· ὅ τε γὰρ Ὀρχο-
μενὸς αἵ τε Καφύαι σύνεγγυς οὖσαι πολλοὺς ὤνησαν. μὴ
γὰρ τούτου συμβάντος ἅπαντες ἂν ἐκινδύνευσαν διαφθα-
ρῆναι παραλόγως.

14 *Ὁ μὲν οὖν περὶ Καφύας γενόμενος κίνδυνος τοῦτον*
13 *ἀπέβη τὸν τρόπον· οἱ δὲ Μεγαλοπολῖται συνέντες τοὺς*
Αἰτωλοὺς περὶ τὸ Μεθύδριον ἐστρατοπεδευκότας, ἧκον
ἀπὸ σάλπιγγος πανδημεὶ βοηθοῦντες τῇ κατὰ πόδας ἡμέρᾳ
2 *τῆς μάχης, καὶ μεθ' ὧν ζώντων ἤλπισαν κινδυνεύσειν πρὸς* 334
τοὺς ὑπεναντίους, τούτους ἠναγκάζοντο θάπτειν ὑπὸ τῶν
3 *ἐχθρῶν τετελευτηκότας. ὀρύξαντες δὲ τάφρον ἐν τῷ τῶν*
Καφυέων πεδίῳ, καὶ συναθροίσαντες τοὺς νεκρούς, ἐκήδευ-
4 *σαν μετὰ πάσης φιλοτιμίας τοὺς ἠτυχηκότας. οἱ δ' Αἰτω-*
λοὶ παραδόξως δι' αὐτῶν τῶν ἱππέων καὶ τῶν ψιλῶν
ποιήσαντες τὸ προτέρημα, λοιπὸν ἤδη μετ' ἀσφαλείας διὰ
5 *μέσης Πελοποννήσου διῄεσαν. ἐν ᾧ καιρῷ καταπειρά-*
σαντες μὲν τῆς Πελληνέων πόλεως, κατασύραντες δὲ τὴν

---

9. *πορία* A *διαλελειμμένους* D 10. *διαρρέοντες* *Gro* pro *διαμένοντες* *ἀναχώρησιν* CDE vulgo (conf. vs. 14) 16. *κάφυαι* AR vulgo ante *Di* 23. *ἤλπισε* DE 25. *τοὺς* ante *τετελ.* add. DE *τετελευτηκότας*: des. F 27. *ἠδικηκότας* C

334, 10]
Σικυωνίαν χώραν, τέλος κατὰ τὸν ἰσθμὸν ἐποιήσαντο τὴν
ἀπόλυσιν.

Τὴν μὲν οὖν αἰτίαν καὶ τὴν ἀφορμὴν ὁ συμμαχικὸς 6
πόλεμος ἔσχεν ἐκ τούτων, τὴν δ' ἀρχὴν ἐκ τοῦ μετὰ ταῦτα
γενομένου δόγματος ἁπάντων τῶν συμμάχων, ὃ συνελθόν- 7
τες εἰς τὴν τῶν Κορινθίων πόλιν ἐπεκύρωσαν, διαπρυτα-
νεύσαντος τὸ διαβούλιον Φιλίππου τοῦ βασιλέως. τὸ δὲ 14
τῶν Ἀχαιῶν πλῆθος μετά τινας ἡμέρας ἀθροισθὲν εἰς τὴν
καθήκουσαν σύνοδον, πικρῶς διέκειτο καὶ κοινῇ καὶ κατ'
ἰδίαν πρὸς τὸν Ἄρατον ὡς τοῦτον ὁμολογουμένως αἴτιον
γεγονότα τοῦ προειρημένου συμπτώματος. διὸ καὶ τῶν 2
ἀντιπολιτευομένων κατηγορούντων αὐτοῦ καὶ φερόντων
ἀπολογισμοὺς ἐναργεῖς, ἔτι μᾶλλον ἠγανάκτει καὶ παρω-
ξύνετο τὸ πλῆθος. ἐδόκει γὰρ πρῶτον ἁμάρτημα προφανὲς 3
εἶναι τὸ μηδέπω τῆς ἀρχῆς αὐτῷ καθηκούσης προλαβόντα
τὸν ἀλλότριον καιρὸν ἀναδέχεσθαι τοιαύτας πράξεις ἐν
αἷς συνήδει πολλάκις αὑτῷ διεσφαλμένῳ· δεύτερον δὲ καὶ 4
μεῖζον τούτου τὸ διαφεῖναι τοὺς Ἀχαιοὺς ἀκμὴν ἐν μέσῳ
Πελοποννήσου τῶν Αἰτωλῶν ὑπαρχόντων, ἄλλως τε καὶ
προδιειληφότα διότι σπεύδουσιν οἱ περὶ τὸν Σκόπαν καὶ
Δωρίμαχον κινεῖν τὰ καθεστῶτα καὶ συνταράξαι τὸν πόλε-
335 μον· τρίτον δὲ τὸ συμβαλεῖν τοῖς ὑπεναντίοις οὕτω μετ' 5
ὀλίγων μηδεμιᾶς κατεπειγούσης ἀνάγκης, δυνάμενον ἀσφα-
λῶς εἰς τὰς παρακειμένας πόλεις ἀποχωρῆσαι καὶ συνα-
γαγεῖν τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ τότε συμβαλεῖν τοῖς πολεμίοις,
εἰ τοῦτο πάντως ἡγεῖτο συμφέρειν· τελευταῖον καὶ μέγι- 6
στον τὸ προθέμενον καὶ συμβαλεῖν οὕτως εἰκῇ καὶ ἀσκό-
πως χρήσασθαι τοῖς πράγμασιν ὥστε παρέντα τὰ πεδία

1. σικυωνίων CDE vulgo 4. 5. μετὰ ταῦτα post ἁπάντων transposuit C 5—7. οἳ συνελθόντες — ἐπεκύρωσαν τὸ διαβούλιον διαπροστατεύσαντος Φιλίππου BW 5. ὃ Ca pro οἳ 6. διαπροστατεύσαντος AR, διαστρατεύσαντος D, προστατήσαντος et tum τοῦ διαβουλίου Di 57, βραβεύσαντος Krebsius *Zur Rection der Casus*, Progr. Ratisb. 1885, p. 23, corr. *Hu* 15. τὸ *Sea* pro τοῦ 16. τὰς ante τοιαύτας add. CDE 17. διεσφαλμένῳ *Rei* 802 pro διεσφαλμένα 18. 19. ἐν μέσῃ Πελοποννήσῳ coni. *Sch* 19. πελοποννήσωι AR, corr. C (conf. 34, 9, 15. 15, 27, 2. 10, 48, 1. 14, 3, 5) 20 προειληφότα CDE 27. προθέμενόν γε συμβαλεῖν *Ca*

*καὶ τὴν τῶν ὁπλιτῶν χρείαν δι᾽ αὐτῶν τῶν εὐζώνων ταῖς
παρωρείαις πρὸς Αἰτωλοὺς ποιήσασθαι τὸν κίνδυνον, οἷς
7 οὐδὲν ἦν τούτου προυγριαίτερον οὐδ᾽ οἰκειότερον. οὐ μὴν
ἀλλ᾽ ἅμα τῷ προελθόντα τὸν Ἄρατον ἀναμνῆσαι μὲν τῶν
προπεπολιτευμένων καὶ πεπραγμένων πρότερον αὐτῷ, φέ-
ρειν δ᾽ ἀπολογισμοὺς περὶ τῶν ἐγκαλουμένων ὡς οὐ γέγο-
νεν αἴτιος τῶν συμβεβηκότων, αἰτεῖσθαι δὲ συγγνώμην εἰ
καί τι παρεώρακεν κατὰ τὸν γενόμενον κίνδυνον, οἴεσθαι
δὲ δεῖν καὶ καθόλου σκοπεῖσθαι τὰ πράγματα μὴ πικρῶς
8 ἀλλ᾽ ἀνθρωπίνως, οὕτως ταχέως καὶ μεγαλοψύχως μετε-
μελήθη τὸ πλῆθος ὥστε καὶ τοῖς συνεπιτιθεμένοις αὐτῷ
τῶν ἀντιπολιτευομένων ἐπὶ πολὺ δυσαρεστῆσαι καὶ περὶ
τῶν ἑξῆς πάντα βουλεύεσθαι κατὰ τὴν Ἀράτου γνώμην.*

9 *Ταῦτα μὲν οὖν εἰς τὴν προτέραν ἔπεσεν ὀλυμπιάδα,
15 τὰ δ᾽ ἑξῆς εἰς τὴν τετταρακοστὴν ἐπὶ ταῖς ἑκατόν. ἦν δὲ
τὰ δόξαντα τοῖς Ἀχαιοῖς ταῦτα· πρεσβεύειν πρὸς Ἠπει-
2 ρώτας Βοιωτοὺς Φωκέας Ἀκαρνᾶνας Φίλιππον, καὶ δια-
σαφεῖν τίνα τρόπον Αἰτωλοὶ παρὰ τὰς συνθήκας μεθ᾽
ὅπλων ἤδη δὶς εἰσβεβληκότες εἴησαν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, καὶ
παρακαλεῖν αὐτοὺς βοηθεῖν κατὰ τὰς ὁμολογίας, προσδέ-
3 ξασθαι δὲ καὶ τοὺς Μεσσηνίους εἰς τὴν συμμαχίαν· τὸν
δὲ στρατηγὸν ἐπιλέξαι τῶν Ἀχαιῶν πεζοὺς μὲν πεντα-
κισχιλίους ἱππεῖς δὲ πεντακοσίους, καὶ βοηθεῖν τοῖς Μεσ-
σηνίοις, ἐὰν ἐπιβαίνωσιν Αἰτωλοὶ τῆς χώρας αὐτῶν·
4 συντάξασθαι δὲ καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ πρὸς Μεσ-
σηνίους ὅσους δεήσοι παρ᾽ ἀμφοῖν ὑπάρχειν ἱππεῖς καὶ* 336
5 *πεζοὺς πρὸς τὰς κοινὰς χρείας. δοξάντων δὲ τούτων οἱ
μὲν Ἀχαιοὶ φέροντες γενναίως τὸ γεγονὸς οὔτε τοὺς Μεσ-
σηνίους ἐγκατέλιπον οὔτε τὴν αὐτῶν πρόθεσιν, οἱ δὲ πρὸς*

---

1. *ἐν* ante *ταῖς* add. *Re* (conf. *Hu* quaest. I 20) 3. *οὐδὲ* AR
4. *προσελθόντα* *Ur* 161b 8. *παρεα'ρακε* Rs 9. *δὲ* om. CDE
10. *οὕτω* Rs *ταχέως* A2 ex *ταχέ|*ς* 15. *τοῖς* B 17. *ἀκαρνανας*
(sine acc.) A, *ἀκαρνάνας* R 19. *εἰσβεβηκότες* CDE *ἴησαν* (sic) A
20. *αὐτοῖς* et *αὐτοὺς* A per dittogr., *αὐτοὺς* B, *αὐτοῖς* CDE 26. *ὅσους*
Ur 161b pro *ὅσοις* *δεήσει* AR, sed in A prima statim manus diphthongo
ει perscripta *οι* correxit prius quam proximum vocabulum exaravit
29. *ἐγκατέλιπον*] conf. *Hu Erzähl. Zeitf.* XXV, 14

336, 5]
*τοὺς συμμάχους καθεσταμένοι τὰς πρεσβείας ἐπετέλουν,
ὁ δὲ στρατηγὸς τοὺς μὲν ἐκ τῆς Ἀχαΐας ἄνδρας ἐπέλεγε* 6
*κατὰ τὸ δόγμα, πρὸς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ Μεσ-
σηνίους συνετάττετο πεζοὺς μὲν παρ' ἑκατέρων ὑπάρχειν
δισχιλίους καὶ πεντακοσίους ἱππεῖς δὲ πεντήκοντα καὶ
διακοσίους, ὥστ' εἶναι τὸ πᾶν σύστημα πρὸς τὰς ἐπιγι-* 7
νομένας χρείας πεζοὺς μὲν μυρίους ἱππεῖς δὲ χιλίους.

Οἱ δ' Αἰτωλοί, παραγενομένης αὐτοῖς τῆς καθηκούσης 8
*ἐκκλησίας, συνελθόντες ἐβουλεύσαντο πρός τε Λακεδαι-
μονίους καὶ Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλλους πάντας εἰρήνην
ἄγειν, κακοπραγμονοῦντες καὶ βουλόμενοι φθείρειν καὶ
λυμαίνεσθαι τοὺς τῶν Ἀχαιῶν συμμάχους· πρὸς αὐτοὺς* 9
*δὲ τοὺς Ἀχαιούς, ἐὰν μὲν ἀφιστῶνται τῆς τῶν Μεσσηνίων
συμμαχίας, ἄγειν ἐψηφίσαντο τὴν εἰρήνην, εἰ δὲ μή, πολε-
μεῖν, πρᾶγμα πάντων ἀλογώτατον. ὄντες γὰρ αὐτοὶ σύμ-* 10
*μαχοι καὶ τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῶν Μεσσηνίων, εἰ μὲν οὗτοι
πρὸς ἀλλήλους φιλίαν ἄγοιεν καὶ συμμαχίαν, τὸν πόλεμον
τοῖς Ἀχαιοῖς ἐπήγγελλον, εἰ δ' ἔχθραν ἕλοιντο πρὸς τοὺς
Μεσσηνίους, τὴν εἰρήνην αὐτοῖς ἐποίουν κατὰ μόνας, ὥστε* 11
*μηδ' ὑπὸ λόγον πίπτειν τὴν ἀδικίαν αὐτῶν διὰ τὸ παρηλ-
λαγμένον αὐτῶν τῶν ἐγχειρημάτων.*

Οἱ δ' Ἠπειρῶται καὶ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς ἀκούσαν- 16
*τες τῶν πρέσβεων τοὺς μὲν Μεσσηνίους εἰς τὴν συμμαχίαν
προσέλαβον, ἐπὶ δὲ τοῖς ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν πεπραγμένοις* 2
*παραυτίκα μὲν ἠγανάκτησαν, οὐ μὴν ἐπὶ πλεῖον ἐθαύμασαν
διὰ τὸ μηδὲν παράδοξον τῶν εἰθισμένων δέ τι πεποιηκέ-
ναι τοὺς Αἰτωλούς. διόπερ οὐδ' ὠργίσθησαν ἐπὶ πλεῖον,* 3
337 *ἀλλ' ἐψηφίσαντο τὴν εἰρήνην ἄγειν* πρὸς *αὐτούς· οὕτως
ἡ συνεχὴς ἀδικία συγγνώμης τυγχάνει μᾶλλον τῆς σπανίου
καὶ παραδόξου πονηρίας. Αἰτωλοὶ γοῦν τούτῳ τῷ τρόπῳ* 4

---

1. *καθιστάμενοι* D *τὰς πρέσβεις* E, *τοὺς πρέσβεις* D, *πρέσβεις τὰς πρεσβείας* ora libri Vossiani 6. *ἐπιγενομένας* R^s vulgo 9. *τε*] *μὲν* *Rei* 302 (sed conf. praef. vol. I p. LXIX) 13. *μὲν* om. D 15. *αὐτοῖς* AR, corr. B^2 et *Re* 18. *δὲ* A 21. *ἐπιχειρημάτων* C 28. *πρὸς* add. *Ca* *οὕτως* — 30. *πονηρίας* habet F in marg. fol. 41^r 30. inc. P fol. 106^r: *Ὅτι οἱ αἰτωλοὶ ληστεύοντες* (sic. sine *ι*) cet.

χρώμενοι καὶ λῃστεύοντες συνεχῶς τὴν Ἑλλάδα, καὶ πολέ-
μους ἀνεπαγγέλτους φέροντες πολλοῖς, οὐδ' ἀπολογίας ἔτι
κατηξίουν τοὺς ἐγκαλοῦντας, ἀλλὰ καὶ προσεχλεύαζον εἴ
τις αὐτοὺς εἰς δικαιοδοσίας προκαλοῖτο περὶ τῶν γεγονό-
5 των ἢ καὶ νὴ Δία τῶν μελλόντων. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι
προσφάτως μὲν ἠλευθερωμένοι δι' Ἀντιγόνου καὶ διὰ τῆς
τῶν Ἀχαιῶν φιλοτιμίας, ὀφείλοντες δὲ Μακεδόσι καὶ
Φιλίππῳ μηδὲν ὑπεναντίον πράττειν, διαπεμψάμενοι λά-
θρᾳ πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς φιλίαν δι' ἀπορρήτων ἔθεντο
καὶ συμμαχίαν.

6 Ἤδη δ' ἐπιλελεγμένων τῶν Ἀχαϊκῶν νεανίσκων καὶ
συντεταγμένων ὑπὲρ τῆς βοηθείας τῶν Λακεδαιμονίων καὶ
Μεσσηνίων, Σκερδιλαΐδας ὁμοῦ καὶ Δημήτριος ὁ Φάριος
ἔπλευσαν ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος ἐνενήκοντα λέμβοις ἔξω τοῦ
7 Λίσσου παρὰ τὰς πρὸς Ῥωμαίους συνθήκας. οἳ τὸ μὲν
πρῶτον τῇ Πύλῳ προσμίξαντες καὶ ποιησάμενοι προσ-
8 βολὰς ἀπέπεσον· μετὰ δὲ ταῦτα Δημήτριος μὲν ἔχων τοὺς
πεντήκοντα τῶν λέμβων ὥρμησεν ἐπὶ νήσων, καὶ περι-
πλέων τινὰς μὲν ἠργυρολόγει τινὰς δ' ἐπόρθει τῶν Κυκλά-
9 δων, Σκερδιλαΐδας δὲ ποιούμενος τὸν πλοῦν ὡς ἐπ' οἴκου
προσεῖχε πρὸς Ναύπακτον μετὰ τετταράκοντα λέμβων,
πεισθεὶς Ἀμυνᾷ τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀθαμάνων, ὃς ἐτύγχανε
10 κηδεστὴς ὑπάρχων αὐτοῦ, ποιησάμενος δὲ συνθήκας πρὸς
Αἰτωλοὺς δι' Ἀγελάου περὶ τοῦ μερισμοῦ τῶν λαφύρων
ὑπέσχετο συνεμβαλεῖν ὁμόσε τοῖς Αἰτωλοῖς εἰς τὴν Ἀχαΐαν.
11 συνθέμενοι δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Σκερδιλαΐδαν οἱ περὶ τὸν 338
Ἀγέλαον καὶ Δωρίμαχον καὶ Σκόπαν, πραττομένης αὐτοῖς

1. *πολεμίους* P 2. *αὐτεπαγγέλτους* B *ἐκφέροντες* vel *ἐπιφέροντες* Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 34 4. *δικαιοδοσίας* APB, *δικοδοσίας* CE, *δικοσίας* D 5. *μελλόντων*: des. P 6. *τῆς* om. B 14. *ἐν* ante *ἐνενήκοντα* add. AB 15. *πρὸς ῥωμαίους* B² (conf. *Hu* quaest. I 12), *ῥωμαίους* AB, *ῥωμαίων* CDE vulgo 16. *συμμίξαντες* AB, sed *προσ* adscripsit A¹ in marg. et B super versum 17. *μετὰ ταῦτα δὲ* C (conf. ad p. 7, 17. 18) 18. *τῶν* ante *νήσων* add. *Be* coll. p. 24, 21 et 25 20. *σκορδιλαϊδας* (sine acc.) A(E), *κερδιλαΐδας* D *δὲ* om. A extremo versu, add. R 22. *ἀμύνας* A, *ἀμύνα* R, corr. *Ca* (*Ἀμυνάνδρῳ* coni. *Di* 39) 26. *σκερδιλαΐδα* A 27. *δορίμαχον* AC *πραττομένοις* AB, corr. R

338, 3]
τῆς τῶν Κυναιθέων πόλεως, συναθροίσαντες πανδημεὶ
τοὺς Αἰτωλοὺς ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἀχαΐαν μετὰ τῶν Ἰλλυ-
ριῶν. Ἀρίστων δ' ὁ τῶν Αἰτωλῶν στρατηγός, οὐ προσ- 17
ποιούμενος οὐδὲν τῶν γινομένων, ἦγε τὴν ἡσυχίαν ἐπὶ
τῆς οἰκείας, φάσκων οὐ πολεμεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς ἀλλὰ δια-
τηρεῖν τὴν εἰρήνην, εὐηθες καὶ παιδικὸν πρᾶγμα ποιῶν·
δῆλον γὰρ ὡς εὐήθη καὶ μάταιον εἰκὸς φαίνεσθαι τὸν 2
τοιοῦτον, ὅταν ὑπολαμβάνῃ τοῖς λόγοις ἐπικρύψασθαι τὰς
τῶν πραγμάτων ἐναργείας. οἱ δὲ περὶ τὸν Δωρίμαχον διὰ 3
τῆς Ἀχαιάτιδος ποιησάμενοι τὴν πορείαν ἧκον ἄφνω πρὸς
τὴν Κύναιθαν. συνέβαινε δὲ τοὺς Κυναιθεῖς ὄντας Ἀρ- 4
κάδας ἐκ πολλῶν χρόνων [ἐν] ἀκαταπαύστοις καὶ μεγάλαις
συνεσχῆσθαι στάσεσι, καὶ πολλὰς μὲν κατ' ἀλλήλων πε-
ποιῆσθαι σφαγὰς καὶ φυγάς, πρὸς δὲ τούτοις ἁρπαγὰς
ὑπαρχόντων, ἔτι δὲ γῆς ἀναδασμούς, τέλος δ' ἐπικρατῆσαι 5
τοὺς τὰ τῶν Ἀχαιῶν αἱρουμένους καὶ κατασχεῖν τὴν πόλιν,
φυλακὴν ἔχοντας τῶν τειχῶν καὶ στρατηγὸν τῆς πόλεως
ἐξ Ἀχαΐας. τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ὀλίγοις ἔμπροσθεν 6
χρόνοις τῆς τῶν Αἰτωλῶν παρουσίας διαπεμπομένων τῶν
φυγάδων πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ δεομένων διαλυθῆναι
πρὸς αὐτοὺς καὶ κατάγειν σφᾶς εἰς τὴν οἰκείαν, πεισθέν- 7
τες οἱ κατέχοντες τὴν πόλιν ἐπρέσβευον πρὸς τὸ τῶν
Ἀχαιῶν ἔθνος, βουλόμενοι μετὰ τῆς ἐκείνων γνώμης ποι-
εῖσθαι τὰς διαλύσεις. ἐπιχωρησάντων δ' ἑτοίμως διὰ 8
τὸ πεπεῖσθαι σφίσιν ἀμφοτέρους εὐνοήσειν, ἅτε τῶν μὲν
κατεχόντων τὴν πόλιν ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς ἐχόντων πάσας τὰς
ἐλπίδας, τῶν δὲ καταπορευομένων μελλόντων τυγχάνειν
339 τῆς σωτηρίας διὰ τὴν τῶν Ἀχαιῶν συγκατάθεσιν, οὕτως 9

1. *περὶ* ante *τῶν* add. D *σκυθέων* CDE 2. *ἀχαιιαν* (sine acc.) A 3. *οὐ* om. DE 5. *οἰκίας* R 8. *ὃς ἂν* coni. *Sch* *ἐπικρύψε-σθαι* *Di* 9. *ἐνεργείας* AB, corr. R 10. *ἀρχαιιάτιδος* AR, corr. *Re* *πορίαν* A 11. *κυναίθαν* A et sic posthac 12. *ἐν* del. *Sch* in lexico v. *συνέχειν* 13. *συνεσχήσεσθαι* B, *συνεσχίσθαι* D 15. *τῶν* ante *ὑπαρχόντων* add. *Di* 16. *αἱρομένους* A[1], *υ* superscr. ead. m. 21. *αὑτοὺς* *Be* *οἰκίαν* A 23. *βουλομένοις* A, corr. R 24. *τῶν ἀχαιῶν* ante *ἐπιχωρησάντων* add. AR, del. *Be* 26. post *ἐν* add. *δὲ* AB

ἀποστείλαντες τὴν παραφυλακὴν καὶ τὸν στρατηγὸν ἐκ τῆς
πόλεως οἱ Κυναιϑεῖς διελύσαντο καὶ κατήγαγον τοὺς φυ-
γάδας, ὄντας σχεδὸν εἰς τριακοσίους, λαβόντες πίστεις τῶν
10 παρ᾽ ἀνθρώποις νομιζομένων τὰς ἰσχυροτάτας. οἱ δὲ κα-
τανοστήσαντες οὐχ ὡς αἰτίας ἢ προφάσεως ἐπιγενομένης
τοῦ δοκεῖν ἄλλης διαφορᾶς ἀρχὴν αὐτοῖς τινα γεγενῆσθαι,
τὸ δ᾽ ἐναντίον παραχρῆμα κατελθόντες εὐθέως ἐπεβού-
11 λευον τῇ πατρίδι καὶ τοῖς σώσασι. καί μοι δοκοῦσι, καϑ᾽
ὃν καιρὸν ἐπὶ τῶν σφαγίων τοὺς ὅρκους καὶ τὰς πίστεις
ἐδίδοσαν ἀλλήλοις, τότε μάλιστα διανοεῖσθαι περί τε τῆς
12 εἰς τὸ ϑεῖον καὶ τοὺς πιστεύσαντας ἀσεβείας. ἅμα γὰρ
τῷ μετασχεῖν τῆς πολιτείας εὐθέως ἐπεσπῶντο τοὺς Αἰ-
τωλοὺς καὶ τούτοις ἔπραττον τὴν πόλιν, σπεύδοντες τοὺς
18 σώσαντας ἅμα καὶ τὴν ϑρέψασαν ἄρδην ἀπολέσαι. τὴν
δὲ πρᾶξιν τοιᾷδέ τινι τόλμῃ καὶ τοιούτῳ τρόπῳ συνεστή-
2 σαντο. πολέμαρχοι τῶν κατεληλυθότων τινὲς ἐγεγόνεισαν·
ταύτην δὲ συμβαίνει τὴν ἀρχὴν κλείειν τὰς πύλας καὶ τὸν
μεταξὺ χρόνον κυριεύειν τῶν κλειδῶν, ποιεῖσθαι δὲ καὶ
3 τὸ καϑ᾽ ἡμέραν τὴν δίαιταν ἐπὶ τῶν πυλώνων. οἱ μὲν
οὖν Αἰτωλοὶ διεσκευασμένοι καὶ τὰς κλίμακας ἑτοίμας
4 ἔχοντες ἐπετήρουν τὸν καιρόν· οἱ δὲ πολεμαρχοῦντες τῶν
φυγάδων, κατασφάξαντες τοὺς συνάρχοντας ἐπὶ τοῦ πυ-
5 λῶνος, ἀνέῳξαν τὴν πύλην. οὗ συμβάντος τινὲς μὲν τῶν
Αἰτωλῶν διὰ ταύτης εἰσέπιπτον, τινὲς δὲ τὰς κλίμακας
προσερείσαντες ἐβιάσαντο διὰ τούτων καὶ κατελάμβανον τὸ
6 τεῖχος. οἱ δ᾽ ἐν τῇ πόλει πάντες ἐκπλαγεῖς ὄντες ἐπὶ τοῖς
συντελουμένοις, ἀπόρως καὶ δυσχρήστως εἶχον πρὸς τὸ
συμβαῖνον· οὔτε γὰρ πρὸς τοὺς διὰ τῆς πύλης εἰσπίπτον-
τας οἷοί τ᾽ ἦσαν βοηθεῖν ἀπερισπάστως διὰ τοὺς πρὸς
τὰ τείχη προσβάλλοντας, οὐδὲ μὴν τοῖς τείχεσιν ἐπαμύ-
7 νειν διὰ τοὺς τῇ πύλῃ βιαζομένους. οἱ δ᾽ Αἰτωλοὶ διὰ

---

2. *κυναίϑεις* A et sic aut sine acc. posthac 4. *κατανοήσαντες* CDE 5. *οὐχ ὅπως Rei* 304 10. *τῆς* R, *τοὺς* A 18. *ποιεῖσθαι δὲ καὶ*] *καὶ ποιεῖσθαι* Suid. v. *πολέμαρχοι* 19. *μεϑ᾽ ἡμέραν* Bentenus observ. crit. in Polyb. 34 20. *ἑτοίμους* B^s^C vulgo

339, 33]
ταύτας τὰς αἰτίας ταχέως ἐγκρατεῖς γενόμενοι τῆς πόλεως
340 *τῶν ἀδίκων ἔργων ἓν τοῦτ᾽ ἔπραξαν δικαιότατον· πρώ-*
τους γὰρ τοὺς εἰσαγαγόντας καὶ προδόντας αὐτοῖς τὴν πό-
λιν κατασφάξαντες διήρπασαν τοὺς τούτων βίους. ὁμοίως 8
δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐχρήσαντο πᾶσιν. τὸ δὲ τελευταῖον
ἐπισκηνώσαντες ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐξετοιχωρύχησαν μὲν τοὺς
βίους, ἐστρέβλωσαν δὲ πολλοὺς τῶν Κυναιθέων, οἷς ἠπί-
στησαν ἔχειν κεκρυμμένον διάφορον ἢ κατεσκευασμένον ἄλλο
τι τῶν πλείονος ἀξίων.

Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον λωβησάμενοι τοὺς Κυναιθεῖς 9
ἀνεστρατοπέδευσαν, ἀπολιπόντες φυλακὴν τῶν τειχῶν, καὶ
προῆγον ὡς ἐπὶ Λούσων· καὶ παραγενόμενοι πρὸς τὸ τῆς 10
Ἀρτέμιδος ἱερόν, ὃ κεῖται μὲν μεταξὺ Κλείτορος καὶ Κυ-
ναίθης, ἄσυλον δὲ νενόμισται παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀνετεί-
νοντο διαρπάσειν τὰ θρέμματα τῆς θεοῦ καὶ τἆλλα τὰ
περὶ τὸν ναόν. οἱ δὲ Λουσιᾶται νουνεχῶς δόντες τινὰ 11
τῶν κατασκευασμάτων τῆς θεοῦ, παρῃτήσαντο τὴν τῶν
*Αἰτωλῶν ἀσέβειαν καὶ * τοῦ μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον. οἱ* 12
δὲ δεξάμενοι, παραχρῆμ᾽ ἀναζεύξαντες, προσεστρατοπέ-
δευσαν τῇ τῶν Κλειτορίων πόλει. κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς **19**
τούτους ὁ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγὸς Ἄρατος ἐξαπέστειλε
μὲν πρὸς Φίλιππον παρακαλῶν βοηθεῖν, συνῆγε δὲ τοὺς

---

2. *τῶν ἀδίκων — δικαιότατον*] hoc loco perinde ac 15, 26[a], 1 distichi exitum *ἔπραξε Τῶν ἀδίκων ἔργων τοῦτο δικαιότατον* a Polybio liberius citari perspexit Cobetus Mnemos. XI 32 et N. S. IV 360 s. (Collect. crit. 8 s.) 7. *οἷς ἠπίστησαν* AR Suid. v. *διάφοροι*, *οὓς ἠπίσταντο* Kusterus, *οὓς ἤλπισαν Re*, *οὓς ἐπίστευσαν* Herwerdenus Mnemos. II 75 8. *κεκρυμμένον* A[r]R Suid., *κεκρυμμένα* A[1] *κατασκεύασμα ἢ ἀλλό* A (R Suid.), *κατασκευάσματ᾽ ἢ καὶ νὴ Δί᾽ ἄλλο BW* Fleckeiseni annal. 1890 p. 839, corr. *Hu* ibid. 1891 p. 419 s. 11. inc. P: *Ὅτι οἱ φυγάδες τῶν κυναιθέων κατεληλυθοτες· τοῖς αἰτωλοῖς τὴν θρέψασαν προύδωκαν· καὶ προῆγον* cet. 13. *μὲν* om. P 16. *λουσιᾶται* P[s], *λουσιάται* AR 18. *καὶ τοῦ* APR (sed *καὶ* prima manus in A punctis notavit), *καὶ τὸ Re*, *καὶ παρανομίαν τοῦ* coni. *Hu* coll. 1, 84, 10. 13, 6, 4 (scilicet genitivus *τοῦ μηδὲν παθεῖν*, absolute positus, finem ac consilium significat: conf. *Hu* Fleckeiseni annal. 1884 p. 742 ss., Hewlett American Journal of Philology XI 285 ss.), *χάριν τοῦ* Wundererus act. semin. Erlang. IV 235, *ἕνεκα τοῦ* Lammertus Fleckeiseni annal. 1888 p. 620 *ἀνήκεστον*: des. P 19. *παραχρῆμα* AR 21. *ἐξαποστέλλει* D

ἐπιλέκτους, μετεπέμπετο δὲ παρὰ Λακεδαιμονίων καὶ Μεσ-
2 σηνίων τοὺς διατεταγμένους κατὰ τὰς ὁμολογίας. οἱ δ'
Αἰτωλοὶ τὰ μὲν πρῶτον παρεκάλουν τοὺς Κλειτορίους
ἀποστάντας τῶν Ἀχαιῶν αἱρεῖσθαι τὴν πρὸς αὐτοὺς συμ-
3 μαχίαν, τῶν δὲ Κλειτορίων ἁπλῶς οὐ προσιεμένων τοὺς
λόγους προσβολὰς ἐποιοῦντο, καὶ προσερείδοντες τὰς κλί-
4 μακας τοῖς τείχεσι κατεπείραζον τῆς πόλεως. ἀμυνομένων
δὲ γενναίως καὶ τολμηρῶς τῶν ἔνδον εἴξαντες ταῖς πράγ-
μασιν ἀνεστρατοπέδευσαν, καὶ προαγαγόντες αὖθις ὡς 341
ἐπὶ τὴν Κύναιθαν, ὅμως τὰ θρέμματα τῆς θεοῦ περι-
5 σύραντες ἀπήγαγον. καὶ τὸ μὲν πρῶτον παρεδίδοσαν
τοῖς Ἠλείοις τὴν Κύναιθαν· οὐ βουλομένων δὲ προσ-
δέξασθαι τῶν Ἠλείων ἐπεβάλοντο μὲν δι' αὐτῶν κατέ-
6 χειν τὴν πόλιν, στρατηγὸν ἐπιστήσαντες Εὐριπίδαν, μετὰ
δὲ ταῦτα πάλιν δείσαντες ἐκ τῶν προσαγγελλομένων
τὴν ἐκ Μακεδονίας βοήθειαν, ἐμπρήσαντες τὴν πόλιν
ἀπηλλάγησαν, καὶ προῆγον αὖτις ὡς ἐπὶ τὸ Ῥίον, ταύτῃ
7 κρίνοντες ποιεῖσθαι τὴν διάβασιν. ὁ δὲ Ταυρίων πυν-
θανόμενος τὴν τῶν Αἰτωλῶν εἰσβολὴν καὶ τὰ περὶ τὴν
Κύναιθαν πεπραγμένα, θεωρῶν δὲ τὸν Δημήτριον τὸν
Φάριον ἀπὸ τῶν νήσων εἰς τὰς Κεγχρεὰς καταπεπλευ-
κότα, παρεκάλει τοῦτον βοηθῆσαι τοῖς Ἀχαιοῖς καὶ δι-
ισθμίσαντα τοὺς λέμβους ἐπιτίθεσθαι τῇ τῶν Αἰτωλῶν
8 διαβάσει. ὁ δὲ Δημήτριος λυσιτελῆ μὲν οὐκ εὐσχήμονα
δὲ πεποιημένος τὴν ἀπὸ τῶν νήσων ἐπάνοδον διὰ τὸν
τῶν Ῥοδίων ἐπ' αὐτὸν ἀνάπλουν, ἄσμενος ὑπήκουσε τῷ
Ταυρίωνι, προσδεξαμένου 'κείνου τὴν εἰς τὴν ὑπέρβασιν
9 τῶν λέμβων δαπάνην. οὗτος μὲν οὖν ὑπερισθμίσας, καὶ
δυσὶ καθυστερήσας ἡμέραις τῆς τῶν Αἰτωλῶν διαβάσεως,
προκατασύρας τινὰς τόπους τῆς παραλίας τῆς τῶν Αἰτω-

---

9. *ἀντεστρατοπέδευσαν* D 10. *ὁμοίως* G 14. *Εὐριπίδην* AR, corr. *Hu* vol. IV p. 1398 editionis primae 17. *προσῆγον* CDE *αὖτις* A, *αὖθις* R[a] vulgo 18. *δὲ* om. D 22. *διισθμήσαντα* AR Suid. h. v., corr. Portus apud Suidam 27. *ἐκείνου* AR (conf. Philol. XIV 314) *ὑπερβίβασιν* *Rei* 304 28. *ὑπερισθμήσας* CDE 30. *προσκατασύρας* AR, corr. G

341, 23]
λῶν κατήχθη πάλιν εἰς τὴν Κόρινθον· Λακεδαιμόνιοι δὲ 10
τὸ μὲν πέμπειν τὰς βοηθείας κατὰ τὴν διάταξιν ἐνεκά-
κησαν, βραχεῖς δέ τινας παντελῶς ἱππεῖς καὶ πεζούς, στο-
χαζόμενοι τοῦ δοκεῖν μόνον, ἐξέπεμψαν. Ἄρατος δὲ τοὺς 11
Ἀχαιοὺς ἔχων πολιτικώτερον ἢ στρατηγικώτερον ὑπὲρ τῶν
παρόντων ἐβουλεύσατο· μέχρι γὰρ τούτου τὴν ἡσυχίαν ἦγε, 12
προσανέχων καὶ μεμνημένος τῆς προγεγενημένης συμφορᾶς,
ἕως οὗ πάντα διαπραξάμενοι κατὰ τὰς αὑτῶν προαιρέσεις
οἱ περὶ τὸν Σκόπαν καὶ Δωρίμαχον ἐπανῆλθον εἰς τὴν
οἰκείαν, καίπερ διὰ τόπων ποιούμενοι τὰς πορείας εὐεπι-
342 θέτων καὶ στενῶν καὶ μόνου σαλπιγκτοῦ δεομένων. Κυ- 13
ναιθεῖς δὲ μεγάλοις ἀτυχήμασιν ὑπ᾽ Αἰτωλῶν καὶ μεγά-
λαις συμφοραῖς περιπεσόντες ὅμως πάντων ἀνθρώπων
ἔδοξαν ἠτυχηκέναι δικαιότατα.

Ἐπειδὴ δὲ κοινῇ τὸ τῶν Ἀρκάδων ἔθνος ἔχει τινὰ 20
παρὰ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐπ᾽ ἀρετῇ φήμην, οὐ μόνον διὰ
τὴν ἐν τοῖς ἤθεσι καὶ βίοις φιλοξενίαν καὶ φιλανθρωπίαν,
μάλιστα δὲ διὰ τὴν εἰς τὸ θεῖον εὐσέβειαν, ἄξιον βραχὺ 2
διαπορῆσαι περὶ τῆς Κυναιθέων ἀγριότητος, πῶς ὄντες
ὁμολογουμένως Ἀρκάδες τοσοῦτο κατ᾽ ἐκείνους τοὺς και-
ροὺς διήνεγκαν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὠμότητι καὶ παρα-
νομίᾳ. δοκοῦσι δέ μοι, διότι τὰ καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων 3
ἐπινενοημένα καὶ φυσικῶς συντεθεωρημένα περὶ πάντας
τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀρκαδίαν, ταῦτα δὴ πρῶτοι καὶ
μόνοι τῶν Ἀρκάδων ἐγκατέλιπον. μουσικὴν γάρ, τήν γ᾽ 4
ἀληθῶς μουσικήν, πᾶσι μὲν ἀνθρώποις ὄφελος ἀσκεῖν,
Ἀρκάσι δὲ καὶ ἀναγκαῖον. οὐ γὰρ ἡγητέον μουσικήν, ὡς 5
Ἔφορός φησιν ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς ὅλης πραγματείας,

1. τὴν om. C 5. ἔχειν CDE στρατηγηκώτερον A, sed alterum η punctis notatum 8. οὗ del. Di 55 9. δορίμαχον AC 11. μονονοῦ, ortum e dittographia μόνον et μόνου, AR vulgo, μόνον Be auctore Gro, corr. Ca latine scribens 'vel solus tubicen' 13. 14. ἔδοξαν πάντων ἀνθρώπων C 15. inc. F fol. 41r: ἐπεὶ δὴ δὲ κοινῇ, P: Ὅτι ἐπειδὴ κοινῆι ἀρκαδίων DE 17. ἤθεσι APFR, ἔθεσι Ca 19. ἀγριώτητος F 20. τοσοῦτω F, τοσοῦτον D χρόνους D 21. διήνεγκεν P παρανομίᾳ: des. P 24. δὲ AFB, corr. R 25. in marg. add. F[2] περὶ ἀρκάδων ἐγκατέλειπον F γε AFR

οὐδαμῶς ἁρμόζοντα λόγον αὐτῷ ῥίψας, ἐπ᾽ ἀπάτῃ καὶ
6 *γοητείᾳ παρεισῆχθαι τοῖς ἀνθρώποις· οὐδὲ τοὺς παλαιοὺς*
Κρητῶν καὶ Λακεδαιμονίων αὐλὸν καὶ ῥυθμὸν εἰς τὸν
7 *πόλεμον ἀντὶ σάλπιγγος εἰκῇ νομιστέον εἰσαγαγεῖν, οὐδὲ*
τοὺς πρώτους Ἀρκάδων εἰς τὴν ὅλην πολιτείαν τὴν μουσι-
κὴν παραλαβεῖν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε μὴ μόνον παισὶν οὖσιν
ἀλλὰ καὶ νεανίσκοις γενομένοις ἕως τριάκοντ᾽ ἐτῶν κατ᾽
ἀνάγκην σύντροφον ποιεῖν αὐτήν, τἆλλα τοῖς βίοις ὄντας
8 *αὐστηροτάτους. ταῦτα γὰρ πᾶσίν ἐστι γνώριμα καὶ συν-* **343**
ήθη, διότι σχεδὸν παρὰ μόνοις Ἀρκάσι πρῶτον μὲν οἱ
παῖδες ἐκ νηπίων ᾄδειν ἐθίζονται κατὰ νόμους τοὺς ὕμνους
καὶ παιᾶνας, οἷς ἕκαστοι κατὰ τὰ πάτρια τοὺς ἐπιχωρίους
9 *ἥρωας καὶ θεοὺς ὑμνοῦσι· μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς Φιλοξένου*
καὶ Τιμοθέου νόμους μανθάνοντες πολλῇ φιλοτιμίᾳ χο-
ρεύουσι κατ᾽ ἐνιαυτὸν τοῖς Διονυσιακοῖς αὐληταῖς ἐν τοῖς
θεάτροις, οἱ μὲν παῖδες τοὺς παιδικοὺς ἀγῶνας οἱ δὲ
10 *νεανίσκοι τοὺς τῶν ἀνδρῶν λεγομένους. ὁμοίως γε μὴν*
καὶ παρ᾽ ὅλον τὸν βίον τὰς ἀγωγὰς τὰς ἐν ταῖς συνου-
σίαις οὐχ οὕτως ποιοῦνται διὰ τῶν ἐπεισάκτων ἀκροα-
μάτων ὡς δι᾽ αὑτῶν, ἀνὰ μέρος ᾄδειν ἀλλήλοις προστάτ-
11 *τοντες. καὶ τῶν μὲν ἄλλων μαθημάτων ἀρνηθῆναί τι μὴ*
γινώσκειν οὐδὲν αἰσχρὸν ἡγοῦνται, τήν γε μὴν ᾠδὴν οὔτ᾽

---

1. *αὐτῶι ῥίψαι* AB, *ἀν τῶ ῥίψαι* F, corr. R inc. Athenaeus 14 p. 626^{a}: *Οὐ παραληπτέον δὲ τὴν μουσικήν, φησὶν Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης, ὡς Ἔφορος ἱστορεῖ, ἐπὶ ἀπάτῃ* cet. 2. *παρεισῆχθαι* CDE Athen., *παρεισήχθη* AFB 5. 6. *τὴν μουσικὴν παραλαβεῖν* Athen., om. AFR 6. *ἐπὶ τοσοῦτον* om. Athen. 6. 7. *ἐν παισὶν ἀλλὰ καὶ ἐν νεανίσκοις γενομένοις ὡς λ΄ ἐτῶν* Athen. 9. 10. *ταῦτα — μὲν*] *παρὰ γοῦν μόνοις Ἀρκάσιν* Athen. 10. *μὲν* om. C 11. *ἐθίζονται* A *νόμον* Athen. (et hoc et alia nonnulla ab Athenaeo praeter auctoritatem codicum Polybianorum scripta probat Ernestus de Leutsch *Göttinger gel. Anz.* 1855 p. 261) 13. *ὕμνους* A^{1}F, duas obliquas lineolas superscr. A^{r} 13. 14. *τοὺς Τιμοθέου καὶ Φιλοξένου* Athen. 14. *πολλῇ φιλοτιμίᾳ* om. Athen. *χωρεύουσιν* F 15. *αὐλοῖς* C 17—19. *ἀνδρῶν· καὶ παρ᾽ ὅλον δὲ τὸν βίον ἐν ταῖς συνουσίαις ταῖς κοιναῖς οὐ διὰ τῶν* Athen. 18. *διαγωγὰς* coni. *Sch* 19. *οὕτως* AF, *οὕτω* R^{s} 20. *ὡς δι᾽ αὐτῶν* AB, *ὡς δι᾽ αυτῶν* F, *ὡς διὰ τῶν* R Athen. 21 — p. 27, 3. *τι μὴ εἰδέναι οὐδενὶ αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν, τὸ δὲ ᾄδειν ἀποτρίβεσθαι αἰσχρὸν παρ᾽ αὐτοῖς νομίζεται. καὶ μὴν* Athen.

343, 15]
ἀρνηθῆναι δύνανται διὰ τὸ κατ᾽ ἀνάγκην πάντας μανθά-
νειν, οὔθ᾽ ὁμολογοῦντες ἀποτρίβεσθαι διὰ τὸ τῶν αἰσχρῶν
παρ᾽ αὐτοῖς νομίζεσθαι τοῦτο. καὶ μὴν ἐμβατήρια μετ᾽ 12
αὐλοῦ καὶ τάξεως ἀσκοῦντες, ἔτι δ᾽ ὀρχήσεις ἐκπονοῦντες
μετὰ κοινῆς ἐπιστροφῆς καὶ δαπάνης κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἐν
τοῖς θεάτροις ἐπιδείκνυνται τοῖς αὑτῶν πολίταις οἱ νέοι.
ταῦτά τέ μοι δοκοῦσιν οἱ πάλαι παρεισαγαγεῖν οὐ τρυφῆς 21
καὶ περιουσίας χάριν, ἀλλὰ θεωροῦντες μὲν τὴν ἑκάστων
344 αὐτουργίαν καὶ συλλήβδην τὸ τῶν βίων ἐπίπονον καὶ
σκληρόν, θεωροῦντες δὲ τὴν τῶν ἠθῶν αὐστηρίαν, ἥτις
αὐτοῖς παρέπεται διὰ τὴν τοῦ περιέχοντος ψυχρότητα καὶ
στυγνότητα τὴν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς τόποις ὑπάρ-
χουσαν, ᾧ συνεξομοιοῦσθαι πεφύκαμεν πάντες ἄνθρωποι
κατ᾽ ἀνάγκην· οὐ γὰρ δι᾽ ἄλλην, διὰ δὲ ταύτην τὴν αἰτίαν 2
κατὰ τὰς ἐθνικὰς καὶ τὰς ὁλοσχερεῖς διαστάσεις πλεῖστον
ἀλλήλων διαφέρομεν ἤθεσί τε καὶ μορφαῖς καὶ χρώμασιν,
ἔτι δὲ τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς πλείστοις. βουλόμενοι δὲ 3
μαλάττειν καὶ κιρνᾶν τὸ τῆς φύσεως αὔθαδες καὶ σκληρόν,
τά τε προειρημένα πάντα παρεισήγαγον, καὶ πρὸς τούτοις
συνόδους κοινὰς καὶ θυσίας πλείστας ὁμοίως ἀνδράσι καὶ
γυναιξὶ κατείθισαν, ἔτι δὲ χοροὺς παρθένων ὁμοῦ καὶ
παίδων καὶ συλλήβδην πᾶν ἐμηχανήσαντο, σπεύδοντες τὸ 4
τῆς ψυχῆς ἀτέραμνον διὰ τῆς τῶν ἐθισμῶν κατασκευῆς

---

3. *ἐμβατήρια* Athen., *ἐμβατηρίας* AFR 4. *δὲ* Athen. 6. *ἐπιδείκνυνται* Athen., *ἀποδείκνυνται* AFR *τοῖς αὐτῶν πολίταις οἱ νέοι* om. Athen. 7. *ταῦτά τέ Hu*, *ταῦτά γε* A¹, ut videtur, ante rasuram (nisi forte ipsum *τε* scriptum fuit), post *ταῦτά* A² *δή* in rasura, *ταῦτα δή* FR vulgo, *ταῦτ᾽ οὖν* Athen. *μοι* om. DE *μοι — παρεισαγαγεῖν*] *αὐτοὺς εἴθισαν οἱ παλαιοὶ* Athen. *προεισαγαγεῖν* CDE 8. *μὲν* om. Athen. 8—10. *τὴν ἑκάστου κατὰ τὸν βίον σκληρότητα καὶ τὴν τῶν ἠθῶν* Athen. 10. *σκληρὸν* A² ex *σκληρῶν* *θεορυῦντες* F *ἡθῶν* A 11. *περιέχοντος* CE² Athen., *περὶ ἔχοντος* F, *περιέποντος* ABDE¹ 12. *πυκνότητα* C *τὸ* om. Athen. 13. *ᾧ*] *οἷς καὶ* Athen. 14. *κατ᾽ ἀνάγκην* om. Athen. *οὐ γὰρ — αἰτίαν*] *διὸ καὶ* Athen. 15. *καὶ τὰς ὁλοσχερεῖς* om. Athen. 16. *διαφέρωμεν* F *ἠθεσί τε* A, *ἤθει* Athenaei codices AE 17. *ἔτι δὲ — 19. παρεισήγαγον* om. Athen. 19. *καὶ πρὸς*] *πρὸς δὲ* Athen. 20. *πλείστας ὁμοίως* om. Athen. 22. *καὶ — ἐμηχανήσαντο* om. Athen. 23. *ψυχῆς*] *φύσεως* Athen. *εθισμῶν* (sine spir.) A

5 ἐξημεροῦν καὶ πραΰνειν. ὧν Κυναιθεῖς ὀλιγωρήσαντες εἰς
τέλος, καὶ ταῦτα πλείστης δεόμενοι τῆς τοιαύτης ἐπικου-
ρίας διὰ τὸ σκληρότατον παρὰ πολὺ τῆς Ἀρκαδίας ἔχειν
ἀέρα καὶ τόπον, πρὸς αὐτὰς δὲ τὰς ἐν ἀλλήλοις παρα-
6 τριβὰς καὶ φιλοτιμίας ὁρμήσαντες, τέλος ἀπεθηριώθησαν
οὕτως ὥστε μηδ' ἐν ὁποίᾳ γεγονέναι τῶν Ἑλληνίδων πόλεων
7 ἀσεβήματα μείζονα καὶ συνεχέστερα. σημεῖον δὲ τῆς Κυ-
ναιθέων ἀτυχίας περὶ τοῦτο τὸ μέρος καὶ τῆς τῶν ἄλλων
Ἀρκάδων τοῖς τοιούτοις τῶν ἐπιτηδευμάτων δυσαρεστή-
8 σεως· καθ' οὓς γὰρ καιροὺς τὴν μεγάλην σφαγὴν ποιή-
σαντες Κυναιθεῖς ἐπρέσβευσαν πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰς
ἃς πόλεις ποτ' Ἀρκαδικὰς εἰσῆλθον κατὰ τὴν ὁδόν, οἱ
9 μὲν ἄλλοι παραχρῆμα πάντες αὐτοὺς ἐξεκήρυξαν, Μαντι- 345
νεῖς δὲ μετὰ τὴν μεταλλαγὴν αὐτῶν καὶ καθαρμὸν ἐποιή-
σαντο καὶ σφάγια περιήνεγκαν τῆς τε πόλεως κύκλῳ καὶ
τῆς χώρας πάσης.

10 Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν εἰρήσθω χάριν τοῦ μὴ διὰ μίαν
πόλιν τὸ κοινὸν ἦθος διαβάλλεσθαι τῶν Ἀρκάδων, ὁμοίως
δὲ καὶ τοῦ μὴ νομίσαντας ἐνίους τῶν κατοικούντων τὴν
Ἀρκαδίαν περιουσίας χάριν τὰ κατὰ μουσικὴν ἐπὶ πλεῖον
ἀσκεῖσθαι παρ' αὐτοῖς ὀλιγωρεῖν ἐγχειρῆσαι τούτου τοῦ
11 μέρους, ἔτι δὲ καὶ Κυναιθέων ἕνεκα, ἵν' ἄν ποτ' αὐτοῖς
ὁ θεὸς εὖ δῷ, τραπέντες πρὸς παιδείαν ἡμερῶσιν αὐτούς,
καὶ μάλιστα ταύτης πρὸς μουσικήν· οὕτως γὰρ μόνως ἂν

---

1. *πραΰνειν*: des. F 2. 3. *καὶ ταῦτα — διὰ τὸ*] *καίτοι* Athen. 3. 4. *Ἀρκαδίας ὁμοῦ τῷ τόπῳ καὶ τὸν ἀέρα ἔχοντες, πρὸς μὲν αὐτὰς τὰς* Athen. 4. *παρατριβὰς* *Ca* pro *διατριβὰς* 6—16. *οὕτως ὡς μέγιστα ἀσεβήματα παρὰ μόνοις αὐτοῖς γίνεσθαι. καθ' οὓς δὲ καιροὺς τὴν μεγάλην σφαγὴν ἐποιήσαντο, εἰς ἃς ποτε πόλεις Ἀρκαδικὰς κατὰ τὴν δίοδον εἰσῆλθον, οἱ μὲν ἄλλοι παραχρῆμα πάντες αὐτοὺς ἐξεκήρυξαν, Μαντινεῖς δὲ καὶ μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτῶν καθαρμὸν τῆς πόλεως ἐποιήσαντο, σφάγια περιαγαγόντες κύκλῳ τῆς χώρας ἁπάσης* Athen., qui his verbis concludit locum e Polybio repetitum 12. *ποτὲ* AR 13. *πάντες* C Athen., *πάντας* AR 17. *μὴ διὰ* A²BE², *μὴ δὲ* A¹(CDE¹) 22. *ἕνεκεν* coni. *Hu* 23. *ὁ θεὸς εὖ δῷ* A¹ in marg. B, *ὁ θεὸς δῷ* A in contextu (sed *εὖ* superscr. ead. m.) CE, *ὁ θεὸς εὐοδῷ* E in marg. et D, *ὁ θεὸς εὐδίαν δῷ* *Na* 130 *ἡμερώσειν* AR, *ἡμερώσειαν* *Re*, corr. *Be* 24. *οὕτω* R²

345, 13]
λήξαιεν τῆς τότε περὶ αὐτοὺς γενομένης ἀγριότητος. ἡμεῖς 12
δ᾽ ἐπειδὴ τὰ περὶ Κυναιθέων ὑποπίπτοντα δεδηλώκαμεν,
αὖτις ἐπὶ τὴν ἐκτροπὴν ἐπάνιμεν.

Αἰτωλοὶ μὲν οὖν τοιαῦτα διεργασάμενοι κατὰ τὴν 22
Πελοπόννησον ἧκον εἰς τὴν οἰκείαν ἀσφαλῶς, Φίλιππος 2
δὲ μετὰ δυνάμεως βοηθῶν τοῖς Ἀχαιοῖς παρῆν εἰς Κόριν-
θον, ὑστερήσας δὲ τοῦ καιροῦ ἀπέστειλε βιβλιαφόρους
πρὸς πάντας τοὺς συμμάχους, παρακαλῶν πέμπειν ἑκά-
στους παρ᾽ αὑτῶν κατὰ σπουδὴν εἰς Κόρινθον τοὺς βου-
λευσομένους ὑπὲρ τῶν κοινῇ συμφερόντων. αὐτὸς δ᾽ ἀνα- 3
ζεύξας ὡς ἐπὶ Τεγέας προῆγε, πυνθανόμενος τοὺς Λακε-
δαιμονίους εἰς σφαγὰς καὶ ταραχὰς ἐμπεπτωκέναι πρὸς
ἀλλήλους. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι συνήθεις ὄντες βασι- 4
λεύεσθαι καὶ πάντως τοῖς προεστῶσι πειθαρχεῖν, τότε
346 προσφάτως μὲν ἠλευθερωμένοι δι᾽ Ἀντιγόνου, βασιλέως
δ᾽ οὐχ ὑπάρχοντος παρ᾽ αὐτοῖς, ἐστασίαζον πρὸς σφᾶς,
πάντες ὑπολαμβάνοντες ἴσον αὑτοῖς μετεῖναι τῆς πολι-
τείας. τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς οἱ μὲν δύο τῶν ἐφόρων ἄδηλον 5
εἶχον τὴν γνώμην, οἱ δὲ τρεῖς ἐκοινώνουν τοῖς Αἰτωλοῖς
τῶν πραγμάτων, πεπεισμένοι διὰ τὴν ἡλικίαν τὸν Φίλιπ-
πον οὐδέπω δυνήσεσθαι τοῖς κατὰ τὴν Πελοπόννησον
πράγμασιν ἐπαρκεῖν. ἐπεὶ δ᾽ οἱ μὲν Αἰτωλοὶ παρὰ τὴν 6
προσδοκίαν αὐτῶν ἐκ Πελοποννήσου ταχεῖαν ἐποιήσαντο
τὴν ἐπάνοδον, ὁ δὲ Φίλιππος ἐκ Μακεδονίας ἔτι θᾶττον
τὴν παρουσίαν, ἀπιστοῦντες οἱ τρεῖς ἑνὶ τῶν δυεῖν Ἀδει- 7
μάντῳ διὰ τὸ συνειδέναι μὲν σφίσι πάσας τὰς ἐπιβολάς,
μὴ λίαν δὲ τοῖς γινομένοις εὐδοκεῖν, ἠγωνίων μὴ συνεγγί-
σαντος τοῦ βασιλέως πάντα τὰ πραττόμενα πρὸς τὸν
Φίλιππον ἐξηγήσηται. δι᾽ ἃ δὴ συλλαλήσαντές τισι τῶν 8
νέων ἐκήρυττον εἰς τὸ τῆς Χαλκιοίκου τέμενος μετὰ τῶν

3. *αὖτις* A, *αὖθις* R[s] vulgo *ἐπάνειμεν* ADE 5. *οἰκίαν* DE
7. *τῶν καιρῶν* *Ben* (conf. 2, 11, 3. 5, 6, 3, Diodor. 15, 27, 3) *διαπέστειλε*
BW coll. 5, 17, 9 *βιβλιοφόρους* E[1] 9. *εἰς κόρινθον κατὰ σπουδὴν*
C *βουλομένους* AR, corr. *Re* 14. *πάντα* C 16. *οὐχ* om. CDE
25. *δυεῖν* AB, *δυοῖν* R vulgo 26. *συνιδέναι* A *σφίσι* om. CDE
29. *διὰ δὴ* A

ὅπλων ἰέναι τοὺς ἐν ταῖς ἡλικίαις ὡς τῶν Μακεδόνων
9 ἐπὶ τὴν πόλιν παραγινομένων. ταχὺ δὲ διὰ τὸ παρά-
δοξον ἀθροισθέντων, δυσαρεστῶν Ἀδείμαντος τοῖς γινο-
μένοις ἐπειρᾶτο προπορευθεὶς παρακαλεῖν καὶ διδάσκειν
10 διότι πρῴην ἔδει τὰ κηρύγματα ταῦτα καὶ τοὺς ἀθροι-
σμοὺς τοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις παραγγέλλειν, καθ᾽ ὃν καιρὸν
τοὺς Αἰτωλοὺς πολεμίους ὄντας ἠκούομεν τοῖς ὅροις τῆς
χώρας ἡμῶν συνεγγίζειν, οὐ νῦν, ὅτε Μακεδόνας τοὺς εὐερ-
γέτας καὶ σωτῆρας πυνθανόμεθα πλησιάζειν μετὰ τοῦ
11 βασιλέως. ἔτι δ᾽ αὐτοῦ ταῦτ᾽ ἀνακρουομένου, προσπε-
σόντες οἱ παρακεκλημένοι τῶν νέων τοῦτόν τε συνεκέντη-
σαν καὶ μετὰ τούτου Σθενέλαον Ἀλκαμένη Θυέστην Βιω-
12 νίδαν, ἑτέρους τῶν πολιτῶν καὶ πλείους. οἱ δὲ περὶ
Πολυφόνταν καί τινες ἅμα τούτοις, ἐμφρόνως προϊδόμενοι
23 τὸ μέλλον, ἀπεχώρησαν πρὸς τὸν Φίλιππον. ταῦτα δὲ
πράξαντες εὐθέως ἔπεμπον οἱ προεστῶτες ἔφοροι τῶν
πραγμάτων τοὺς κατηγορήσοντας πρὸς τὸν Φίλιππον τῶν 347
ἀνῃρημένων καὶ παρακαλέσοντας αὐτὸν ἐπισχεῖν τὴν παρ-
ουσίαν, ἕως ἂν ἐκ τοῦ γεγονότος κινήματος εἰς τὴν απο-
κατάστασιν ἔλθῃ τὰ κατὰ τὴν πόλιν, γινώσκειν δὲ διότι
πρόκειται διατηρεῖν αὐτοῖς πάντα τὰ δίκαια καὶ φιλάν-
2 θρωπα πρὸς Μακεδόνας· οἳ καὶ συμμίξαντες ἤδη περὶ
τὸ Παρθένιον ὄρος ὄντι τῷ βασιλεῖ διελέχθησαν ἀκολού-
3 θως ταῖς ἐντολαῖς. ὁ δὲ διακούσας παρεκάλεσε τοὺς
ἥκοντας κατὰ σπουδὴν ποιήσασθαι τὴν εἰς οἶκον ἐπάνοδον,
καὶ δηλοῦν τοῖς ἐφόροις ὅτι κατὰ τὸ συνεχὲς πορευθεὶς
αὐτὸς μὲν ἐν Τεγέᾳ πλήσεται τὴν στρατοπεδείαν, ἐκείνους
δ᾽ οἴεται δεῖν τὴν ταχίστην ἐκπέμπειν ἄνδρας ἀξιοχρέους
τοὺς κοινολογησομένους πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων.
4 ποιησάντων δὲ τὸ προσταχθὲν τῶν ἀπαντησάντων, διακού-
σαντες τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως οἱ προεστῶτες τῶν Λακε-

---

3. ἀθροισθέντων A 4. πορευθεὶς D 5. πραῴην AR ἀθροισμοὺς A 14. πολυφα˜ντα B, πολυφόντην C τινος A[1], corr. A[r] 17. κατηγορήσαντας A[1], corr. A[2] 18. τὴν] μὲν τὴν coni. *Be* 24. ἀκούσας CDE 26. τὸ ante κατὰ add. ADE 28. δεῖν om. DE ἀξιόχρεως *Na* 117

347, 16]
*δαιμονίων ἐξέπεμψαν ἄνδρας δέκα πρὸς τὸν Φίλιππον·
οἳ καὶ πορευθέντες εἰς τὴν Τέγεαν καὶ παρελθόντες εἰς* 5
*τὸ τοῦ βασιλέως συνέδριον, Ὠμίου προεστῶτος αὐτῶν,
κατηγόρησαν μὲν τῶν περὶ τὸν Ἀδείμαντον ὡς αἰτίων
γεγονότων τῆς κινήσεως, πάντα δ' ὑπισχνοῦνται ποιήσειν* 6
*αὐτοὶ τῷ Φιλίππῳ τὰ κατὰ τὴν συμμαχίαν, καὶ μηδενὸς
ἐν μηδενὶ φανήσεσθαι δεύτεροι κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν εὔ-
νοιαν τῶν δοκούντων ἀληθινῶν αὐτῷ φίλων ὑπάρχειν. οἱ* 7
*μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι ταῦτα καὶ τούτοις παραπλήσια
διαλεχθέντες μετέστησαν, οἱ δὲ μετέχοντες τοῦ συνεδρίου.
διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους ταῖς γνώμαις. καὶ τινὲς μὲν* 8
*εἰδότες τὴν κακοπραγμοσύνην τῶν ἐν τῇ Σπάρτῃ, καὶ πε-
πεισμένοι τοὺς περὶ τὸν Ἀδείμαντον ἀπολωλέναι διὰ τὴν
πρὸς αὐτοὺς εὔνοιαν τούς τε Λακεδαιμονίους ἐπιβεβλῆ-
σθαι κοινοπραγεῖν τοῖς Αἰτωλοῖς, συνεβούλευον τῷ Φι-
λίππῳ παράδειγμα ποιῆσαι τοὺς Λακεδαιμονίους, χρησά-*
348 *μενον αὐτοῖς τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ Ἀλέξανδρος ἐχρή-
σατο Θηβαίοις εὐθέως παραλαβὼν τὴν ἀρχήν· ἕτεροι δὲ* 9
*τῶν πρεσβυτέρων τὴν μὲν τοιαύτην ὀργὴν βαρυτέραν ἀπέ-
φαινον εἶναι τῶν γεγονότων, ἐπιτιμῆσαι δὲ δεῖν τοῖς
αἰτίοις, καὶ μεταστησάμενον τούτους ἐγχειρίσαι τὸ πολί-
τευμα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῖς αὐτοῦ φίλοις. ὁ δὲ βασιλεὺς* 24
*ἐπὶ πᾶσιν, εἰ χρὴ τοῦ βασιλέως λέγειν τὰς τότε γνώμας·
οὐ γὰρ εἰκὸς ἑπτακαιδεκαέτη παῖδα περὶ τηλικούτων δύ-
νασθαι πραγμάτων διευκρινεῖν. ἀλλ' ἡμῖν μὲν καθήκει* 2
*τοῖς γράφουσι τὰς κυρούσας τὰ διαβούλια γνώμας ἀνατι-
θέναι τοῖς προεστῶσι τῶν ὅλων· τοὺς μέντοι γ' ἀκού-
οντας αὐτοὺς χρὴ συνυπονοεῖν διότι τῶν συνόντων, καὶ
μάλιστα τῶν παρακειμένων, εἰκός ἐστιν εἶναι τὰς τοιαύτας
ὑποθέσεις καὶ διαλήψεις, ὧν Ἀράτῳ τις ἐπιεικέστατ' ἂν* 3
προσάπτοι τὴν τότε ῥηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως γνώμην.

---

6. *αὐτοὶ Sch*, *αὐτῶ οἱ* A(R), *αὐτῷ δὴ* C 9. post *καὶ* add. *τὰ* D
17. 18. *Θηβαίοις ἐχρήσατο* D 20. *τῶν γεγονότων εἶναι* C 24. *ἑπτα-καιδεκαέτη* CE, accentum om. A, *ἑπτακαιδεκαετῆ* BD *Be* 26. *ἀντι-θέναι* E[1], *ὀντιτιθέναι* D 27. *γε* AR

4 ὁ γὰρ Φίλιππος τὰ μὲν κατ' ἰδίαν τῶν συμμάχων εἰς
αὐτοὺς ἀδικήματα καθήκειν ἔφησεν αὑτῷ μέχρι λόγου καὶ
5 γραμμάτων διορθοῦν καὶ συνεπισημαίνεσθαι· τὰ δὲ πρὸς
τὴν κοινὴν ἀνήκοντα συμμαχίαν, ταῦτ' ἔφη μόνα δεῖν κοι-
νῆς ἐπιστροφῆς καὶ διορθώσεως τυγχάνειν ὑπὸ πάντων.
6 Λακεδαιμονίων δὲ μηδὲν εἰς τὴν κοινὴν συμμαχίαν ἐκ-
φανὲς ἡμαρτηκότων, ἐπαγγελλομένων δὲ πάντα καὶ ποιεῖν
τὰ δίκαια πρὸς ἡμᾶς, οὐ καλῶς ἔχον εἶναι τὸ βουλεύεσθαί
7 τι περὶ αὐτῶν ἀπαραίτητον· καὶ γὰρ ἄτοπον τὸν μὲν
πατέρα πολεμίων ὄντων κρατήσαντα μηδὲν ποιῆσαι δεινόν,
αὐτὸν δ' ἐφ' οὕτω μικρᾶς αἰτίας ἀνήκεστόν τι βουλεύεσθαι
8 περὶ αὐτῶν. ἐπικυρωθείσης δὲ ταύτης τῆς γνώμης, ὅτι
δεῖ παριδεῖν τὸ γεγονός, εὐθέως ὁ βασιλεὺς Πετραῖον τῶν
αὑτοῦ φίλων ἅμα τοῖς περὶ τὸν Ὠμίαν ἐξαπέστελλε παρα-
καλέσοντα τοὺς πολλοὺς ἀντέχεσθαι τῆς πρὸς αὐτὸν καὶ 349
Μακεδόνας εὐνοίας, ἅμα δὲ δώσοντα καὶ ληψόμενον τοὺς
9 ὅρκους περὶ συμμαχίας. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀνα-
ζεύξας προῆγε πάλιν ὡς ἐπὶ Κορίνθου, καλὸν δεῖγμα τῆς
ἑαυτοῦ προαιρέσεως τοῖς συμμάχοις ἐκτεθειμένος ἐν τῇ
πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἀποφάσει.

25 Καταλαβὼν δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν συμμαχίδων παραγεγο-
νότας εἰς τὴν Κόρινθον συνήδρευε καὶ διελάμβανε μετὰ
τούτων τί δεῖ ποιεῖν καὶ πῶς χρήσασθαι τοῖς Αἰτωλοῖς.
2 ἐγκαλούντων δὲ Βοιωτῶν μὲν ὅτι συλήσαιεν τὸ τῆς Ἀθηνᾶς
τῆς Ἰτωνίας ἱερὸν εἰρήνης ὑπαρχούσης, Φωκέων δὲ διότι
στρατεύσαντες ἐπ' Ἄμβρυσον καὶ Δαύλιον ἐπιβάλοιντο
3 καταλαβέσθαι τὰς πόλεις, Ἠπειρωτῶν δὲ καθότι πορθή-

---

1. inc. F fol. 42r: *ὁ γὰρ* cet. adscripto ad marginem titulo *ὅτι συμπαθὴς ὁ φίλιππος* 3. *διορθοῦν καὶ* om. C 7. *ποιήσειν* Herwerdenus Mnemos. N. S. II 77 coll. 4, 23, 6 8. *εἶχον* AFB, corr. R *βολεύεσθαί* F 11. *ἀφ'* coni. *Sch* *μικραῖς αἰτίαις* C *βολεύεσθαι* F 12. *αὐτᾶν*: des. F 13. 14. *τὸν αὐτοῦ φίλον* CDE 14. *ἐξαπέστελε* B (item posthac saepius), *ἐξαπέστειλε* CDE 17. *περὶ συμμαχίαν* AB, *πρὸς συμμαχίαν* coni. *Hu* *τῆς* om. DE 18. *κόρινθον* CDE 19. *ἐκτεθειμένος* coni. *Di* 51 pro *ἐκτιθέμενος* 20. *τοὺς* om. C 21. post *συμμαχίδων* addendum esse *πόλεων* coni. *Sch* 24. *τῶν* ante *μὲν* add. C 26. *ἐπάμβρυσον* A

349, 14]
σαιεν αὐτῶν τὴν χώραν, Ἀκαρνάνων δὲ παραδεικνυόντων
τίνα τρόπον συστησάμενοι πρᾶξιν ἐπὶ Θύριον νυκτὸς ἔτι
καὶ προσβαλεῖν τολμήσαιεν τῇ πόλει, πρὸς δὲ τούτοις 4
Ἀχαιῶν ἀπολογιζομένων ὡς καταλάβοιντο μὲν τῆς Μεγαλοπολίτιδος Κλάριον, πορθήσαιεν δὲ διεξιόντες τὴν Πατρέων καὶ Φαραιέων χώραν, διαρπάσαιεν δὲ Κύναιθαν, συλήσαιεν δὲ τὸ τῆς ἐν Λούσοις Ἀρτέμιδος ἱερόν, πολιορκήσαιεν δὲ Κλειτορίους, ἐπιβουλεύσαιεν δὲ κατὰ μὲν θάλατταν Πύλῳ, κατὰ δὲ γῆν ἄρτι συνοικιζομένῃ τῇ Μεγαλοπολιτῶν πόλει σπεύδοντες μετὰ τῶν Ἰλλυριῶν ἀνάστατον αὐτὴν ποιῆσαι, διακούσαντες τούτων οἱ τῶν συμμάχων σύνεδροι πάν- 5
τες ὁμοθυμαδὸν ἐκφέρειν ἐβουλεύσαντο τοῖς Αἰτωλοῖς τὸν
πόλεμον. προθέμενοι δὲ τὰς προειρημένας αἰτίας ἐν τῷ 6
δόγματι παρακατεβάλοντο ψήφισμα, προσδιασαφοῦντες ὅτι
350 συνανασώσουσι τοῖς συμμάχοις εἴ τινα κατέχουσιν αὐτῶν
Αἰτωλοὶ χώραν ἢ πόλιν, ἀφ᾽ οὗ Δημήτριος ὁ Φιλίππου
κατὰ φύσιν πατὴρ μετήλλαξε· παραπλησίως δὲ καὶ τοὺς 7
ὑπὸ τῶν καιρῶν ἠναγκασμένους ἀκουσίως μετέχειν τῆς Αἰτωλῶν συμπολιτείας, ὅτι πάντας τούτους ἀποκαταστήσουσιν εἰς τὰ πάτρια πολιτεύματα, χώραν ἔχοντας καὶ πόλεις τὰς αὑτῶν, ἀφρουρήτους ἀφορολογήτους ἐλευθέρους ὄντας, πολιτείαις καὶ νόμοις χρωμένους τοῖς πατρίοις.
συναναχομιεῖσθαι δὲ καὶ τοῖς Ἀμφικτύοσιν ἔγραψαν τοὺς 8
νόμους καὶ τὴν περὶ τὸ ἱερὸν ἐξουσίαν, ἣν Αἰτωλοὶ παρῄρηνται νῦν, βουλόμενοι τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν ἐπικρατεῖν αὐτοί.

Τούτου δὲ τοῦ δόγματος κυρωθέντος κατὰ τὸ πρῶτον 26
ἔτος τῆς ἑκατοστῆς καὶ τετταρακοστῆς ὀλυμπιάδος ὁ μὲν

---

2. ἔτι] ἐπιέναι Campius progr. Ruppin. 1849 p. 14 3. καὶ del. *Sch* 5. καριον (sine acc.) A(R), corr. *Ur* 162ᵃ Πατρέων *Di* pro πατραιέων 9. πύλων AB, πύλον R, corr. *Re* 9. 10. συνοικιζόμενοι τῇ μεγαλοπολι | τῶν ἰλλυριων A(R), συνοικιζομένῃ corr. C, σπεύδοντες add. *Na* 130 s. coll. 4, 53, 4 (sed hic id vocabulum post ἀνάστατον intercidisse coniecit), μετὰ additum in ora libri Vossiani, reliqua corr. *Hu* quaest. II 8 14. * παρακατεβάλοντο A (eraso ι), προκατεβάλοντο C 15. συναντήσουσι CDE εἴτινα A (prius ι Aʳ in rasura), εἰς ἣν ἂν C 22. πολιτείας AB (ortum fortasse ex πολιτείαι) 23. συνανακινεῖσθαι B

συμμαχικὸς προσαγορευόμενος πόλεμος ἀρχὴν εἰλήφει δι-
2 *καίαν καὶ πρέπουσαν τοῖς γεγονόσιν ἀδικήμασιν, οἱ δὲ*
σύνεδροι παραχρῆμα πρεσβευτὰς ἐξαπέστελλον πρὸς τοὺς
συμμάχους, ἵνα παρ' ἑκάστοις διὰ τῶν πολλῶν ἐπικυρω-
θέντος τοῦ δόγματος ἐκφέρωσι πάντες τοῖς Αἰτωλοῖς τὸν
3 *ἀπὸ τῆς χώρας πόλεμον. ἔπεμψε δὲ καὶ τοῖς Αἰτωλοῖς*
ἐπιστολὴν ὁ Φίλιππος διασαφῶν, ἵν' εἴ τι λέγειν ἔχουσι
δίκαιον ὑπὲρ τῶν ἐγκαλουμένων, ἔτι καὶ νῦν συνελθόντες
4 *διὰ λόγου ποιῶνται τὴν διεξαγωγήν· εἰ δ' ὑπειλήφασι,*
διότι χωρὶς κοινοῦ δόγματος λεηλατοῦσι καὶ πορθοῦσι
πάντας, οὐκ ἀμυνεῖσθαι τοὺς ἀδικουμένους, ἐὰν δ' ἀμύ-
νωνται, νομισθήσεσθαι τούτους κατάρχειν τοῦ πολέμου,
5 *πάντων αὐτοὺς εὐηθεστάτους εἶναι. κομισάμενοι δ' οἱ*
τῶν Αἰτωλῶν ἄρχοντες τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, τὸ μὲν
πρῶτον ἐλπίσαντες οὐχ ἥξειν τὸν Φίλιππον, συνέθεντο
6 *ῥητὴν ἡμέραν ἐν ᾗ πρὸς τὸ Ῥίον ἀπαντήσουσι· γνόντες*
δὲ παραγινόμενον, ἀπέστειλαν γραμματοφόρον διασαφοῦν- 351
τες ὡς οὐ δύνανται πρὸ τῆς τῶν Αἰτωλῶν συνόδου δι'
7 *αὑτῶν οὐδὲν ὑπὲρ τῶν ὅλων οἰκονομεῖν. οἱ δ' Ἀχαιοὶ*
συνελθόντες εἰς τὴν καθήκουσαν σύνοδον τό τε δόγμα
πάντες ἐπεκύρωσαν καὶ τὶ λάφυρον ἐπεκήρυξαν κατὰ τῶν
8 *Αἰτωλῶν. προσελθόντος δὲ καὶ τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν*
βουλὴν ἐν Αἰγίῳ καὶ διαλεχθέντος διὰ πλειόνων, τὰ ῥη-
θέντα μετ' εὐνοίας ἀπεδέξαντο καὶ τὰ προϋπάρχοντα φι-
λάνθρωπα τοῖς προγόνοις ἀνενεώσαντο πρὸς αὐτὸν τὸν
Φίλιππον.

27 *Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Αἰτωλοί, συνάψαντος*
τοῦ τῶν ἀρχαιρεσίων χρόνου, στρατηγὸν αὐτῶν εἵλοντο
Σκόπαν, ὃς ἐγεγόνει πάντων τῶν προειρημένων ἀδικη-

---

2. *καὶ* add. B[s] *Re* 7. 8. *δίκαιον ἔχουσι* | A[1](B), contrarium ordinem notis ″ et ′ praefixis designavit A[2], *δίκαιον ἔχωσιν* R 10. *κοινοῦ* om. DE 11. *ἀμύνεσθαι* AR, corr. *Re* in marg. 16. *ἐνῇ* A *ἀπαντήσωσι* AB, corr. R 17. *παραγενόμενον* CDE 22. *προσελθόντος* CDE 23. *τὰ λεχθέντα* C 27. inc. F fol. 42[v]: *κατὰ δὲ τοὺς* 28. *ἀρχαιρεσίων* AFE, *ἀρχαιρεσιῶν* B[s]CD *αυτῶν* (sine spir.) A, *αὑτῶν* BC, *αὐτὸν* FDE

351, 14]
μάτων αἴτιος. ὑπὲρ ὧν οὐκ οἶδα πῶς χρὴ λέγειν. τὸ γὰρ 2
κοινῷ μὲν δόγματι μὴ πολεμεῖν, πανδημεὶ δὲ στρατεύοντας ἄγειν καὶ φέρειν τὰ τῶν πέλας, καὶ κολάζειν μὲν μηδένα τῶν αἰτίων, στρατηγοὺς δ' αἱρεῖσθαι καὶ τιμᾶν τοὺς προεστῶτας τῶν τοιούτων ἔργων, ἐμοὶ μὲν δοκεῖ τῆς
πάσης γέμειν κακοπραγμοσύνης· τί γὰρ ἂν ἄλλο τις τὰς 3
τοιαύτας κακίας ὀνομάσειεν; δῆλον δ' ἔσται τὸ λεγόμενον
ἐκ τούτων. Λακεδαιμόνιοι τὴν Καδμείαν Φοιβίδου παρα- 4
σπονδήσαντος τὸν μὲν αἴτιον ἐζημίωσαν τὴν δὲ φρουρὰν οὐκ ἐξήγαγον, ὥσπερ λυομένης τῆς ἀδικίας διὰ τῆς τοῦ πράξαντος βλάβης, παρὸν τἀναντία ποιεῖν· τοῦτο γὰρ
διέφερε τοῖς Θηβαίοις. πάλιν ἐκήρυττον ἀφιέντες τὰς πό- 5
λεις ἐλευθέρας καὶ αὐτονόμους κατὰ τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην εἰρήνην, τοὺς δ' ἁρμοστὰς οὐκ ἐξῆγον ἐκ τῶν
πόλεων. Μαντινεῖς φίλους ὄντας καὶ συμμάχους ἀναστά- 6
τους ποιήσαντες οὐκ ἔφασαν ἀδικεῖν, ἐκ μιᾶς πόλεως εἰς
πλείους αὐτοὺς διοικίσαντες, ἀνοίᾳ μετὰ κακίας χρώμενοι 7
352 διὰ τὸ δοκεῖν, ἐάν τις αὐτὸς ἐπιμύῃ, μηδὲ τοὺς πέλας
ὁρᾶν. ἀμφοτέροις τοίνυν ὁ ζῆλος οὗτος τῆς πολιτείας 8
αἴτιος κατέστη τῶν μεγίστων συμπτωμάτων· ὃν οὐδαμῶς οὐδαμῇ ζηλωτέον, οὔτε κατ' ἰδίαν οὔτε κοινῇ, τοὺς ὀρθῶς
βουλευομένους. ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος χρηματίσας τοῖς 9
Ἀχαιοῖς ἀνέζευξε μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ Μακεδονίας,
σπεύδων ἐπὶ τὴν παρασκευὴν τῶν πρὸς τὸν πόλεμον, οὐ 10
μόνον τοῖς συμμάχοις ἀλλὰ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι διὰ τοῦ προειρημένου ψηφίσματος καλὰς ἐλπίδας ὑποδεικνύων πρᾳότητος καὶ μεγαλοψυχίας βασιλικῆς.

---

1. *πως* (sine acc.) A *τᾶ γὰρ* F 2. *μὴ* add. *Ca* 7. in marg. add. F *σκῆψις δικαιοσύνης* 12. *ἀφιέναι* CDE inc. M: *πόλεις* ineunte folio (duo superiora folia deperdita sunt) 13. *ἐπ'* M, *ἐπὶ* AFR · 15. 16. *ἀναστάτους ποιήσαντες* expungenda esse censet Cobetus Mnemos. VI 25 17. *διοικήσαντες* AMFB, corr. R *ἀνοί|αι* A, *ἀνοία* F, *ἄνοια* M^{s}R vulgo 17. 18. *χρώμενοι διὰ* add. *Hu*, *δῆλον ὅτι χρώμενοι διὰ* coni. idem quaest. II 8, *χρησάμενοι προφανῶς διὰ* *BW* 20. *οὐδαμῶς* — 22. *βουλευομένους* F^2 in rasura 21. *ζηλοτέον* F^2 22. *βουλομένους* AM, corr. F^{2}R: des. MF 23. *τῆς* om. CDE 25. post *ἀλλὰ* add. *καὶ* CDE 27. *πραότητος* AR

28 *Ταῦτα δ' ἐπράττετο κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς καθ'
οὓς Ἀννίβας, γεγονὼς ἤδη κύριος τῶν ἐντὸς Ἴβηρος ποτα-
μοῦ πάντων, ἐποιεῖτο τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τὴν Ζακανθαίων πό-
2 λιν. εἰ μὲν οὖν τὰς πρώτας ἐπιβολὰς τὰς Ἀννίβου ταῖς
Ἑλληνικαῖς πράξεσιν ἀπ' ἀρχῆς εὐθέως ἐπιπεπλέχθαι συν-
έβαινεν, δῆλον ὡς ἐν τῇ προτέρᾳ βύβλῳ περὶ τούτων ἂν
ἡμᾶς ἐναλλὰξ ἔδει καὶ κατὰ παράθεσιν τοῖς Ἰβηρικοῖς πε-
3 ποιῆσθαι τὴν ἐξήγησιν, ἀκολουθοῦντας τοῖς καιροῖς· ἐπεὶ
δὲ τά τε κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ κατὰ
τὴν Ἀσίαν τὰς μὲν ἀρχὰς τῶν πολέμων τούτων ἰδίας εἰλή-
φει τὰς δὲ συντελείας κοινὰς καὶ τὴν ἐξήγησιν περὶ αὐτῶν
ἐκρίναμεν ποιήσασθαι κατ' ἰδίαν, ἕως ἂν ἐπὶ τὸν καιρὸν
ἔλθωμεν τοῦτον ἐν ᾧ συνεπλάκησαν αἱ προειρημέναι πρά-
ξεις ἀλλήλαις καὶ πρὸς ἓν τέλος ἤρξαντο τὴν ἀναφορὰν
4 ἔχειν (οὕτως γὰρ ἥ τε περὶ τὰς ἀρχὰς ἑκάστων ἔσται διή-
γησις σαφὴς ἥ τε συμπλοκὴ καταφανής, περὶ ἧς ἐν ἀρχαῖς
ἐνεδειξάμεθα, παραδείξαντες πότε καὶ πῶς καὶ δι' ἃς αἰ-
τίας γέγονεν), λοιπὸν ἤδη κοινὴν ποιήσασθαι περὶ πάντων
5 τὴν ἱστορίαν. ἐγένετο δ' ἡ συμπλοκὴ τῶν πράξεων περὶ
τὴν τοῦ πολέμου συντέλειαν κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἑκα-
τοστῆς καὶ τετταρακοστῆς ὀλυμπιάδος. διὸ καὶ τὰ μετὰ 353
ταῦτα κοινῇ τοῖς καιροῖς ἀκολουθοῦντες ἐξηγησόμεθα, τὰ
6 δὲ πρὸ τοῦ κατ' ἰδίαν, ὡς εἶπα, προσαναμιμνήσκοντες μό-
νον τῶν κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ἐν τῇ προτέρᾳ βύβλῳ
δεδηλωμένων, ἵνα μὴ μόνον εὐπαρακολούθητος ἀλλὰ καὶ
καταπληκτικὴ γίνηται τοῖς προσέχουσιν ἡ διήγησις.*

29 *Φίλιππος δὲ παραχειμάζων ἐν Μακεδονίᾳ κατέγραφε
τὰς δυνάμεις πρὸς τὴν μέλλουσαν χρείαν ἐπιμελῶς, ἅμα δὲ
τούτοις ἠσφαλίζετο τὰ πρὸς τοὺς ὑπερκειμένους τῆς Μα-*

---

1. inc. M: *Ταῦτα* *αὐτοὺς* om. M 2. *ἤδη* om. M 5. *συνέβαινε* $\mathrm{M^sR^s}$ 6. *βίβλῳ* $\mathrm{M^sR^s}$ 7. *περίθεσιν* AMB, corr. R 9. *τὰ* ante *κατὰ τὴν Ἑλλ.* add. *Ur* 162ª 10. *μὲν* AMB, *τε* R 13. *προειρημέναι* om. M 14. *καὶ* ante *τὴν* add. CDE 15. *οὕτω* $\mathrm{M^sR^s}$ 18. *γέγονε* $\mathrm{M^sR^s}$ *κοινὸν* M 19. *ἱστορίαν*: des. M *δὲ* AR 23. *εἶπον* CDE *μόνων* CDE 24. *βίβλω* A(R) 26. *καταληπτικὴ* *Gro* 29. *τὰ* $\mathrm{A^2B}$, *τὰς* $\mathrm{A^1}$, om. CDE *ὑπερκειμένους* post *Μακεδονίας* transposuit C *λακε|δαιμονίαις* $\mathrm{A^1}$, *λακεδαιμονίας* $\mathrm{A^2BD^1E^1}$, corr. $\mathrm{C(D^2E^2)}$

353, 10]
κεδονίας βαρβάρους. μετὰ δὲ ταῦτα συνελθὼν πρὸς Σκερ- 2
διλαΐδαν καὶ τολμηρῶς δοὺς αὑτὸν εἰς τὰς χεῖρας διελέγετο
περὶ φιλίας καὶ συμμαχίας, καὶ τὰ μὲν ὑπισχνούμενος αὐτῷ 3
συγκατασκευάσειν τῶν κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα πραγμάτων, τὰ
δὲ κατηγορῶν τῶν Αἰτωλῶν ὄντων εὐκατηγορήτων, ῥᾳδίως
ἔπεισε συγχωρεῖν τοῖς παρακαλουμένοις. μήποτε γὰρ οὐδὲν 4
διαφέρει τὰ κατ' ἰδίαν ἀδικήματα τῶν κοινῶν, ἀλλὰ πλή-
θει μόνον καὶ μεγέθει τῶν συμβαινόντων. καὶ γὰρ κατ'
ἰδίαν τὸ τῶν ῥᾳδιουργῶν καὶ κλεπτῶν φῦλον τούτῳ μάλι-
στα τῷ τρόπῳ σφάλλεται, τῷ μὴ ποιεῖν ἀλλήλοις τὰ δί-
καια, καὶ συλλήβδην διὰ τὰς εἰς αὐτοὺς ἀθεσίας. ὃ καὶ τότε 5
συνέβη γενέσθαι περὶ τοὺς Αἰτωλούς. συνθέμενοι γὰρ τῷ
Σκερδιλαΐδᾳ δώσειν μέρος τι τῆς λείας, ἐὰν συνεισβάλῃ
μετ' αὐτῶν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, πεισθέντος καὶ ποιήσαντος 6
τοῦτο διαρπάσαντες τὴν τῶν Κυναιθέων πόλιν καὶ πολλὰ
περιελασάμενοι σώματα καὶ θρέμματα τὸν Σκερδιλαΐδαν
οὐδενὸς μερίτην ἐποίησαν τῶν ἁλόντων. διόπερ ὑποκαθ- 7
354 ημένης ἐκ τούτων αὐτῷ τῆς ὀργῆς, βραχέα προσαναμνή-
σαντος τοῦ Φιλίππου ταχέως ὑπήκουσε καὶ συνέθετο μεθ-
έξειν τῆς κοινῆς συμμαχίας, ἐφ' ᾧ λαμβάνειν μὲν εἴκοσι
τάλαντα κατ' ἐνιαυτόν, πλεῖν δὲ λέμβοις τριάκοντα καὶ
πολεμεῖν τοῖς Αἰτωλοῖς κατὰ θάλατταν.

Ὁ μὲν οὖν Φίλιππος περὶ ταῦτα διέτριβεν, οἱ δ' ἐξαπο- 30
σταλέντες πρέσβεις πρὸς τοὺς συμμάχους ἀφικόμενοι πρῶ-

---

1. *συνελθὼν* — 3. *συμμαχίας* liberius expressa leguntur in N initio eclogae: vide ad vs. 23 1. *πρὸς* | *κερδιλαΐδαν* A(N) 5. *εὐκατηγόρων* D 6. inc. M: *Μήποτε* inc. Suid. v. *ῥᾳδιουργός*: *Οὐδὲν* 7. *τὸ* — *ἀδίκημα* Suid. *ἀλλὰ* AMR, *ἢ* Suid., *ἀλλ' ἢ* Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 35 8. *μόνον* om. Suid. 9. *ῥαδιούργων* A 10. *τὸ μὴ* C *δίκαια*: des. M 11. *διὰ* add. *Re* *τὰς εἰς αὐτοὺς ἀθεσίας* AB Suid., *τ. ε. α. ἀθείας* CDE, *ταῖς εἰς αὐτοὺς* (*αὑτοὺς Be*) *ἀθεσίαις* vulgo post *Sch* *ἀθεσίας*: des. Suid. 13. *τι τῆς λείας μέρος* D 14. *ἀχαιΐαν* A 16. *τὸν κερδιλαΐδαν* A, *τούτων* libri Suidae v. *μερίτην* (sine dubio pro *τοῦτον*) 17. *ἐποιήσαντο* ex Suida vulgo post *Sch* *ὑποκαθημένης* AB Suid. h. v., *ὑποκειμένης* R 18. *αὐτῶν* A[1] libri Suidae, *αὐτῷ* A[2] 19. *συνέθεντο* Suid. v. *λέμβον* 20. *κοινῆς* om. D 23. inc. N fol. 52 extr.: *Ὅτι φίλιππος ὁ βασιλεὺς συνελθὼν πρὸς κερδιλάϊδαν, διελέγετο περὶ φιλίας καὶ συμμαχίας. καὶ τοῦτον ἔπεισε μεθέξειν τῆς κοινῆς συμμαχίας. καὶ οἱ ἀποσταλέντες πρέσβεις* cet.

2 τον εἰς Ἀκαρνανίαν ἐνετύγχανον τούτοις. οἱ δ' Ἀκαρνᾶνες
τό τε δόγμα γνησίως συνεπεκύρωσαν καὶ τὸν ἀπὸ χώρας
πόλεμον ἐξήνεγκαν τοῖς Αἰτωλοῖς· καίπερ τούτοις, εἰ καί
τισιν ἑτέροις, δίκαιον ἦν συγγνώμην ἔχειν ὑπερτιθεμένοις
καὶ καταμέλλουσι καὶ καθόλου δεδιόσι τὸν ἀπὸ τῶν αστυ-
3 γειτόνων πόλεμον καὶ διὰ τὸ παρακεῖσθαι μὲν συντερμο-
νοῦντας τῇ τῶν Αἰτωλῶν χώρᾳ, πολὺ δὲ μᾶλλον διὰ τὸ
κατ' ἰδίαν εὐχειρώτους ὑπάρχειν, τὸ δὲ μέγιστον, διὰ τὸ
μικροῖς ἔμπροσθεν χρόνοις πεῖραν εἰληφέναι τῶν δεινοτά-
4 των διὰ τὴν πρὸς Αἰτωλοὺς ἀπέχθειαν. ἀλλά μοι δοκοῦ-
σιν οἱ γνήσιοι τῶν ἀνδρῶν καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν οὐδέ-
ποτε περὶ πλείονος οὐθὲν ποιεῖσθαι τοῦ καθήκοντος· ὅπερ
Ἀκαρνᾶνες ἐν τοῖς πλείστοις καιροῖς οὐδενὸς τῶν Ἑλλήνων
ἧττον εὑρίσκονται διατετηρηκότες, καίπερ ἀπὸ μικρᾶς ὁρ-
5 μώμενοι δυνάμεως. οἷς οὐκ ὀκνητέον κατὰ τὰς περιστά-
σεις κοινωνεῖν πραγμάτων, σπευστέον δὲ μᾶλλον, εἰ καί
τισιν ἑτέροις τῶν Ἑλλήνων· καὶ γὰρ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ στάσι-
6 μον ἔχουσί τι καὶ φιλελεύθερον. Ἠπειρῶται δ' ἐκ παρα-
θέσεως διακούσαντες τῶν πρέσβεων τὸ μὲν δόγμα παρα-
πλησίως ἐπεκύρωσαν, τὸν δὲ πόλεμον ἐκφέρειν ἐψηφίσαντο
τοῖς Αἰτωλοῖς, ἐπειδὰν καὶ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς ἐξενέγκῃ, 355
7 τοῖς δὲ παρὰ τῶν Αἰτωλῶν πρεσβευταῖς ἀπεκρίθησαν ὅτι
δέδοκται τοῖς Ἠπειρώταις διατηρεῖν πρὸς αὐτοὺς τὴν εἰρή-
8 νην, ἀγεννῶς καὶ ποικίλως χρώμενοι τοῖς πράγμασιν. ἀπε-
στάλησαν δὲ καὶ πρὸς βασιλέα Πτολεμαῖον πρέσβεις οἱ
παρακαλέσοντες αὐτὸν μήτε χρήματα πέμπειν τοῖς Αἰτω-
λοῖς μήτ' ἄλλο μηδὲν χορηγεῖν κατὰ Φιλίππου καὶ τῶν
31 συμμάχων. Μεσσήνιοι δέ, δι' οὓς ὁ πόλεμος τὴν ἀρχὴν

---

1. *καρνανίαν* N *ἐτύγχανον* CDE *ἀκαρνανεις* (sine acc.) A, *ἀκαρνανεῖς* DEN (*ἀκαρνεῖς* B), *ἀκαρνάνες* C 2. *συνεπηύρωσαν* N, *ἐπεκύρωσαν* DE 3. *καὶ περὶ* A[1], corr. A[2] inc. M: *Ὅτι τοῖς ἀκαρνᾶσιν, εἰ καί τισιν* cet. 6. *διὰ τὸ* — 10. *ἀπέχθειαν* om. M et pro his habet *μὴ τοῖς αἰτωλοῖς πολεμεῖν* 6. *μὲν* om. N 10. *τοὺς* ante *Αἰτωλοὺς* add. DE 12. *οὐθὲν* ARN, *οὐδὲν* M[s] *ὅπερ* — 18. *φιλελεύθερον* om. N 13. *ἀκαρνάνες* AE 18. *φιλελεύθερον*: des. M *δ' ἐκ* N, *δὲ ἐκ* AR 19. *ἀκούσαντες* C 21. *ὁ* om. C

355, 9]

ἔλαβε, [τοῖς παραγενομένοις πρὸς αὐτοὺς] ἀπεκρίθησαν ὅτι
τῆς Φιγαλείας κειμένης ἐπὶ τοῖς ὅροις αὐτῶν καὶ ταττομέ-
νης ὑπ' Αἰτωλούς, οὐκ ἂν ἐπιδέξαιντο τὸν πόλεμον πρὶν
ἢ ταύτην ἀπ' Αἰτωλῶν ἀποσπασθῆναι τὴν πόλιν. περὶ 2
δὲ τῆς ἀποφάσεως ταύτης κατίσχυσαν, οὐδαμῶς εὐδοκούν-
των τῶν πολλῶν, [Αἰτωλῶν οἱ] ἐφορεύοντες [Οἶνις καὶ
Νίκιππος] καί τινες ἕτεροι τῶν ὀλιγαρχικῶν, ἀγνοοῦντες καὶ
πολὺ παραπαίοντες τοῦ δέοντος κατά γε τὴν ἐμὴν γνώμην.
ἐγὼ γὰρ φοβερὸν μὲν εἶναί φημι τὸν πόλεμον, οὐ μὴν οὕτω 3
γε φοβερὸν ὥστε πᾶν ὑπομένειν χάριν τοῦ μὴ προσδέξα-
σθαι πόλεμον, [ἐπεὶ τί καὶ θρασύνομεν τὴν ἰσηγορίαν καὶ 4
παρρησίαν καὶ τὸ τῆς ἐλευθερίας ὄνομα πάντες, εἰ μηδὲν
ἔσται προυργιαίτερον τῆς εἰρήνης; οὐδὲ γὰρ Θηβαίους 5
ἐπαινοῦμεν κατὰ τὰ Μηδικά, διότι τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος
ἀποστάντες κινδύνων τὰ Περσῶν εἵλοντο διὰ τὸν φόβον,
οὐδὲ Πίνδαρον τὸν συναποφηνάμενον αὐτοῖς ἄγειν τὴν
ἡσυχίαν διὰ τῶνδε τῶν ποιημάτων,

τὸ κοινόν τις ἀστῶν ἐν εὐδίᾳ τιθεὶς 6
ἐρευνασάτω μεγαλάνορος ἡσυχίας τὸ φαιδρὸν φάος.

356 δόξας γὰρ παραυτίκα πιθανῶς εἰρηκέναι, μετ' οὐ πολὺ 7
πάντων αἰσχίστην εὑρέθη καὶ βλαβερωτάτην πεποιημένος
ἀπόφασιν· εἰρήνη γὰρ μετὰ μὲν τοῦ δικαίου καὶ πρέπον- 8
τος κάλλιστόν ἐστι κτῆμα καὶ λυσιτελέστατον, μετὰ δὲ κα-
κίας ἢ δειλίας ἐπονειδίστου πάντων αἴσχιστον καὶ βλα-
βερώτατον.

---

1. ἔλαβεν, ἀπεκρίθησαν, omissis τοῖς — αὐτούς, N 2. τῆς om. D φιγαλίας ABD, φυγαλίας CE, φιλαγίας N 6. Αἰτωλῶν del. *Sch* auctore *Gro*, Μεσσηνίων coni. Palmerius οἱ ABN, om. R, οἱ τότε coni. *Sch*, δεδιότες τὴν τόλμαν *BW* praef. vol. II 69 ἐφευρόντες N, corr. ead. m. in marg. 6. 7. Οἶνις — ὀλιγαρχικῶν om. N 6. οινις (sine spir.) A 8. παραπταίοντες N 9. inc. F fol. 43^r et M Ἐγὼ γὰρ φοβερὸν μὲν AFR, μὲν γὰρ φοβερὸν MN, γὰρ φοβερὸν C φημι om. N τὸ πολεμεῖν M^{s}CDE 11. ἐπεὶ — p. 42, 22. περιστάσεσιν om. N 15. περσῶν A^{r}M^{s}B^s *Re*, περὶ ὧν A^{1}FR, ad quae καὶ κινδύνευον add. F^r, ἐκινδύνευον add. R 17. διὰ δὲ τῶνδε M, διὰ δέ, omisso τῶνδε, DE 18. fragm. 228 ed Boeckh, VII 7 ed. Christ ενευδιατιθεις A^1(R), ἐν εὐδία τιθεῖς F, εὖ διατιθεὶς A^{r}B *Re* 19. ερευ|νασατομεγαλανόρος A^1 (corr. A^r), ερευνᾶσατο μεγαλάνορος F 22. μὲν om. M 24. δειλίας AFB, δειλείας M, δουλείας R vulgo ante *Di* βλαβερώτατον: des. F

32 *Οἱ δὲ τῶν Μεσσηνίων προεστῶτες, ὀλιγαρχικοὶ καὶ
στοχαζόμενοι τοῦ παραυτὰ κατ᾽ ἰδίαν λυσιτελοῦς, φιλο-
2 τιμότερον τοῦ δέοντος ἀεὶ διέκειντο πρὸς τὴν εἰρήνην. διὸ
πολλὰς μὲν περιστάσεις καὶ καιροὺς ἔχοντες, ἐνίοτε δὲ
φόβους καὶ κινδύνους διωλίσθανον· ἠθροίζετο δὲ κατὰ
τὴν πρόθεσιν ταύτην ἀεὶ τὸ κεφάλαιον αὐτοῖς, καὶ μεγί-
3 σταις ἐποίουν παλαίειν τὴν πατρίδα συμφοραῖς. δοκῶ δ᾽
ἔγωγε τὴν αἰτίαν εἶναι ταύτην, ὅτι δυσὶ γειτνιῶντες ἔθνεσι
τοῖς μεγίστοις τῶν κατὰ Πελοπόννησον, μᾶλλον δὲ σχεδὸν
καὶ τῶν Ἑλληνικῶν, λέγω δὲ τῷ τε τῶν Ἀρκάδων καὶ τῷ
4 τῶν Λακώνων, καὶ τοῦ μὲν ἐχθρῶς καὶ ἀκαταλλάκτως ἀεί
ποτε πρὸς αὐτοὺς ἔχοντος ἐξ οὗ καὶ κατέσχον τὴν χώραν,
τοῦ δὲ φιλικῶς καὶ κηδεμονικῶς, οὔτε τὴν πρὸς Λακεδαιμο-
νίους ἔχθραν εὐγενῶς ἀνελάμβανον οὔτε τὴν πρὸς Ἀρκάδας
5 φιλίαν. λοιπὸν ὅταν μὲν οὗτοι πρὸς ἀλλήλους ἢ πρὸς
ἑτέρους πολεμοῦντες ἐν περισπασμοῖς ἦσαν, ἐγίνετο τὸ
δέον αὐτοῖς· ἦγον γὰρ τὴν εἰρήνην ἀεὶ παρευδιαζόμενοι διὰ
6 τὴν τοῦ τόπου παράπτωσιν· ὅταν δ᾽ εὔσχολοι καὶ ἀπερί-
σπαστοι Λακεδαιμόνιοι γενηθέντες ἐτράπησαν πρὸς τὸ
7 βλάπτειν αὐτούς, οὔτ᾽ αὐτοὶ δι᾽ αὑτῶν ἀντοφθαλμεῖν ἐδύ-
ναντο πρὸς τὸ βάρος τὸ Λακεδαιμονίων, οὔτε προκατε-
σκευασμένοι φίλους τοὺς ἀληθινῶς αὐτοῖς πάντα συνυπο-
στησομένους ἢ δουλεύειν ἠναγκάζοντο τούτοις ἀχθοφο- 357
ροῦντες, ἢ φεύγοντες τὴν δουλείαν ἀνάστατοι γίνεσθαι,
8 λείποντες τὴν χώραν μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν, ὅπερ ἤδη*

---

1. *ὄντες* ante *ὀλιγαρχικοὶ* add. *Rei* 319 *καὶ* del. *Ur* 162ᵃ 2. *παραυτίκα* MˢCDE 5. *καὶ* ante *φόβους* vulgo ex R additum om. AM (conf. ad vol. I p. 281, 10) 10. *καὶ* prius om. M *δὲ τῶν τε τῶν* A, *δὲ τῶν τε*, omisso altero *τῶν*, M 10. 11. *καὶ τῶν | τῶν* A, *καὶ τῶν* M 12. *ἔχοντες* A¹, corr. A² 15. *ὅτ᾽ ἂν μὲν* A(R), *μὲν ὅταν* M, *ὅτε μὲν Be* auctore *Sch* 16. *ἐγένετο* MˢRˢ vulgo 18. *ὅτἂν* A(MR), *ὅτε Be* *καὶ ἀπερίσπαστοι* MˢB² *Re* (*BW* Fleckeiseni annal. 1889 p. 689 s.), *καὶ περίσπαστοι* AB, *καὶ εὐπερίσπαστοι* C¹DE, *κἀπερίσπαστοι* *Be* 20. *ἠδύναντο* MˢC vulgo ante *Di* 21. *τὸ* alterum] *τῶν* DE 24. *φεύγοντες* MˢR, *φεύγοντες* et *φεύγοντας* A per dittogr., *φεύγοντας* B, *φεύγοντας ἔδει* coni. *Sch* (et conf. *BW* Fleckeiseni annal. 1890 p. 846 s.) *ἀνάστατοι* Mˢ *Re*, *ἀναστάτους* AR 25. *λείποντες* Mˢ *Re*, *λειποντας* (sine acc.) A(R) *γυναικῶν*: des. M

357, 4]
πλεονάκις αὐτοῖς συνέβη παθεῖν οὐ πάνυ πολλοῖς χρόνοις.
εἴη μὲν οὖν οἱονεὶ συμφῦναι τὴν νῦν ὑπάρχουσαν κατάστα- 9
σιν Πελοποννησίοις, ἵνα μηδενὸς δέῃ τῶν λέγεσθαι μελ-
λόντων· ἐὰν δέ ποτε κίνησιν καὶ μετάστασιν σχῇ ταῦτα, 10
μίαν ὁρῶ Μεσσηνίοις καὶ Μεγαλοπολίταις ἐλπίδα τοῦ δύ-
νασθαι νέμεσθαι τὴν αὑτῶν χώραν τὸν πλείω χρόνον, ἐὰν
συμφρονήσαντες κατὰ τὴν Ἐπαμινώνδου γνώμην παντὸς
καιροῦ καὶ πράγματος ἕλωνται κοινωνεῖν ἀλλήλοις ἀλη-
θινῶς.

Ὁ δὲ λόγος οὗτος ἔχει μὲν ἴσως καὶ διὰ τῶν πάλαι **33**
γεγονότων πίστιν. οἱ γὰρ Μεσσήνιοι πρὸς ἄλλοις πολλοῖς 2
καὶ παρὰ τὸν τοῦ Διὸς τοῦ Λυκαίου βωμὸν ἀνέθεσαν
στήλην ἐν τοῖς κατ' Ἀριστομένην καιροῖς, καθάπερ καὶ Καλ-
λισθένης φησίν, γράψαντες τὸ γράμμα τοῦτο·

πάντως ὁ χρόνος εὗρε δίκην ἀδίκῳ βασιλῆι, 3
εὗρε δὲ Μεσσήνη σὺν Διὶ τὸν προδότην
ῥηιδίως. χαλεπὸν δὲ λαθεῖν θεὸν ἄνδρ' ἐπίορκον.
χαῖρε, Ζεῦ βασιλεῦ, καὶ σάω Ἀρκαδίαν.

ἐπεὶ γὰρ τῆς αὑτῶν ἐστερήθησαν, οἱονεὶ περὶ δευτέρας πα- 4
τρίδος, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, τοῖς θεοῖς εὐχόμενοι σῴζειν τὴν
Ἀρκαδίαν, τοῦτ' ἀνέθεσαν τὸ γράμμα. καὶ τοῦτ' εἰκότως
ἐποίουν· οὐ γὰρ μόνον αὐτοὺς Ἀρκάδες ὑποδεξάμενοι 5
κατὰ τὴν ἔκπτωσιν τὴν ἐκ τῆς ἰδίας ὑπὸ τὸν Ἀριστομέ-
358 νειον πόλεμον ὁμεστίους ἐποιήσαντο καὶ πολίτας, ἀλλὰ
καὶ τὰς θυγατέρας ἐψηφίσαντο τοῖς ἐν ἡλικίᾳ διδόναι τῶν
Μεσσηνίων, πρὸς δὲ τούτοις ἀναζητήσαντες τὴν Ἀριστο- 6

---

1. *ἐν* ante *οὐ πάνυ πολλοῖς* add. Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 35 *πρότερον* ante *χρόνοις* add. CDE 3. *μέλλεσθαι λεγόντων* A[1], ut videtur, corr. A[r] 4. inc. M: *Ὅτι ἐάν ποτε κίνησιν καὶ στάσιν σχῇ ἡ τῶν μεγαλοπολιτῶν χώρα, μίαν ὁρῶ* cet. 5. *ὁρῶν* A[1]DE, *ν* erasum in A 6. *τὸν πλείω χρόνον* om. M 10. *μὲν ἴσως* om. M 11. *ἀλλήλοις* M 12. *λυκίου* ABC (certe etiam M, non *λυκαίου* quod Heysii silentium testatur), *λυκείου* DE, corr. *Sch* 13. *Ἀριστομένη Be* *καθάπερ καὶ*] *ὡς* M 14. *φησὶ* R[s] *ἐπίγραμμα* E[2] *Re* 16. *Μεσσήνης* Pausan. 4, 22, 7 18. *σάοζ'* CDE *ἀρκαδίην* M 20. *σώζειν* M[s]R[s] *α῾σγέμοι* A 21. *τοῦτ' εἰκότως* M[s]R[s], *τοῦτο εἰκότως* A *εἰκότως*: des. M 22. *ἐποίουν* R, *ἐπεὶ οὖν* A (idem in illo codice fuisse videtur, e quo M descriptus est), om. B *Re*

κράτους τοῦ βασιλέως προδοσίαν ἐν τῇ μάχῃ τῇ καλουμένῃ
περὶ Τάφρον αὐτόν τ᾽ ἀνεῖλον καὶ τὸ γένος αὐτοῦ πᾶν
7 *ἠφάνισαν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χωρὶς τῶν πάλαι τὰ τελευταῖα*
γεγονότα μετὰ τὸν Μεγάλης πόλεως καὶ Μεσσήνης συνοι-
κισμὸν ἱκανὴν ἂν παράσχοι πίστιν τοῖς ὑφ᾽ ἡμῶν εἰρημέ-
8 *νοις. καθ᾽ οὓς γὰρ καιρούς, τῆς περὶ Μαντίνειαν μάχης*
τῶν Ἑλλήνων ἀμφιδήριτον ἐχούσης τὴν νίκην διὰ τὸν Ἐπα-
μινώνδου θάνατον, ἐκώλυον Λακεδαιμόνιοι μετέχειν τῶν
σπονδῶν Μεσσηνίους, ἀκμὴν σφετεριζόμενοι ταῖς ἐλπίσι
9 *τὴν Μεσσηνίαν, ἐπὶ τοσοῦτο διέσπευσαν Μεγαλοπολῖται*
καὶ πάντες οἱ κοινωνοῦντες Ἀρκάδων τῆς αὐτῶν συμμαχίας
ὥστε Μεσσηνίους μὲν ὑπὸ τῶν συμμάχων προσδεχθῆναι
καὶ μετασχεῖν τῶν ὅρκων καὶ διαλύσεων, Λακεδαιμονίους
10 *δὲ μόνους ἐκσπόνδους γενέσθαι τῶν Ἑλλήνων. ἃ τίς οὐκ*
ἂν τῶν ἐπιγινομένων ἐν νῷ τιθέμενος νομίσειε καλῶς εἰ-
ρῆσθαι τὰ μικρῷ πρότερον ὑφ᾽ ἡμῶν δεδηλωμένα;
11 *Ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μοι χάριν Ἀρκάδων καὶ Μεσ-*
σηνίων, ἵνα μνημονεύοντες τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς περὶ
τὰς πατρίδας ἀτυχημάτων ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀληθινῶς
12 *ἀντέχωνται τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐνοίας καὶ πίστεως, καὶ μήτε*
φόβον ὑφορώμενοι μήτ᾽ εἰρήνης ἐπιθυμοῦντες ἐγκαταλείπω-
34 *σιν ἀλλήλους ἐν ταῖς ὁλοσχερέσι περιστάσεσιν.] Λακεδαι-*
μόνιοι δὲ τῶν εἰθισμένων ἐποίησάν τι [τοῦτο γὰρ συνεχὲς
ἦν τοῖς προειρημένοις]· τέλος γὰρ τοὺς παρὰ τῶν συμμά-
χων πρέσβεις ἀναποκρίτους ἀπέστειλαν. οὕτως ἐξηπόρη-
2 *σαν ὑπὸ τῆς ἀλογίας καὶ κακίας τῆς αὐτῶν. {καί μοι δο-* 359

---

4. *γεγονότα** | A 5. *παράσχῃ* CDE 7. *νίκην* A[r] ex *ν***** 10. *τοσοῦτον* BD *διέσπασαν* C 13. *τῶν* ante *διαλύσεων* add. D 17. inc. M: *Ταῦτα δ᾽ εἴρηται, ἵνα μνημονεύοντες* cet. 18. *περὶ* M[s] *Re*, *παρὰ* AR 19. *ἐπιτυχημάτων* M (an vero *εὐτυχημάτων*, ut margo *He*?) 21. *ἐγκαταλίπωσιν* M[s]R[s] vulgo 22. *περιστάσεσιν*: des. M, pergit N: *λακεδαιμόνιοι* cet. (conf. ad p. 39, 11) 23. 24. *τοῦτο — προειρημένοις* om. N 24. *τέλος* — p. 43, 2. *εἴωθεν*] haec in M sic liberius excerpta: *καί μοι δοκεῖ — εἴωθεν· οἱ γὰρ λακεδαιμόνιοι τοὺς παρὰ τῶν συμμάχων πρέσβεις ἀναποκρίτους ἀπέστειλαν* 25. *ἀπέστειλαν* AMRN, *πέμψαντες* C 26. *καί μοι δοκεῖ* — p. 43, 17. *παρελθὼν* om. N

359, 2]

*κεῖ τοῦτ' ἀληθὲς εἶναι, διότι πολλάκις τολμᾶν περιττὸν
εἰς ἄνοιαν καὶ τὸ μηδὲν καταντᾶν εἴωθεν. οὐ μὴν ἀλλὰ* 3
*μετὰ ταῦτα, κατασταθέντων ἐφόρων ἄλλων, οἱ κινήσαντες
ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα καὶ γενόμενοι τῆς προειρημένης σφα-
γῆς αἴτιοι διεπέμποντο πρὸς τοὺς Αἰτωλούς, ἐπισπώμενοι
πρεσβευτήν. τῶν δὲ καὶ μάλ' ἀσμένως ὑπακουσάντων* 4
*ἧκε μετ' ὀλίγον πρεσβεύων εἰς τὴν Λακεδαίμονα Μαχατᾶς.
καὶ παραυτίκα προσῄει τοῖς ἐφόροις *** οἰόμενοι δεῖν τῷ* 5
*τε Μαχατᾷ δίδοσθαι τὴν ἔφοδον ἐπὶ τοὺς πολλούς, καὶ
βασιλέας καθιστάναι κατὰ τὰ πάτρια, καὶ μὴ περιορᾶν
τὸν πλείω χρόνον παρὰ τοὺς νόμους καταλελυμένην τὴν
τῶν Ἡρακλειδῶν ἀρχήν. οἱ δ' ἔφοροι δυσαρεστούμενοι μὲν* 6
*τοῖς ὅλοις πράγμασιν, οὐ δυνάμενοι δὲ πρὸς τὴν ὁρμὴν
ἀντοφθαλμεῖν ἀλλὰ δεδιότες τὴν τῶν νέων συστροφήν, περὶ
μὲν τῶν βασιλέων ἔφασαν μετὰ ταῦτα βουλεύσεσθαι, τῷ
δὲ Μαχατᾷ συνεχώρησαν δώσειν τὴν ἐκκλησίαν. συναχθέν-* 7
*τος δὲ τοῦ πλήθους παρελθὼν] ὁ Μαχατᾶς παρεκάλει διὰ
πλειόνων αὐτοὺς αἱρεῖσθαι τὴν πρὸς Αἰτωλοὺς συμμαχίαν,
εἰκῇ μὲν καὶ θρασέως κατηγορῶν Μακεδόνων, ἀλόγως δὲ
καὶ ψευδῶς ἐγκωμιάζων τοὺς Αἰτωλούς. μεταστάντος δὲ* 8
*τούτου πολλῆς ἀμφισβητήσεως ἐτύγχανε τὸ πρᾶγμα· τινὲς
μὲν γὰρ συνηγόρουν τοῖς Αἰτωλοῖς καὶ συντίθεσθαι πρὸς
αὐτοὺς παρῄνουν τὴν συμμαχίαν, ἔνιοι δὲ τούτοις ἀντέλε-
γον. οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν πρεσβυτέρων τινὲς ἐπιστήσαντες* 9
*τὸ πλῆθος ἐπί τε τὰς Ἀντιγόνου καὶ Μακεδόνων εὐεργε-
σίας ἐπί τε τὰς διὰ Χαριξένου καὶ Τιμαίου βλάβας, ὅτε*

---

1. 2. *ὅτι πολλάκις — εἴωθεν* habet F in marg. fol. 43r 1. *τολμᾶν* AFB, *τὸ τολμᾶν* MsR 2. *τὸ* AFB, *εἰς τὸ* MsR 5. *τοὺς* om. DE 6. *μάλα* Rs vulgo 7. *ὀλίγων* C 8. *προσῄει* A(R), *προσῄεσαν* *Sch* auctore Perotto negans lacuna locum laborare post *ἐφόροις* haec fere intercidisse suspicatur *Rei* 321: *οἱ δὲ κατεῖχον αὐτὸν καὶ διεκώλυον πρὸς τὸ πλῆθος παριέναι. ἐφ' ᾧ ἀγανακτοῦντες οἱ νέοι συντρέχοντες* (vel *συστραφέντες*) *ἐθορύβουν* 10. *βασιλέας* *Ur* 162a pro *βασιλέα* 11. *παραλελυμένην* B 15. *βουλεύεσθαι* AR, corr. D 17. pergit N: *ὁ δὲ μάχατις ἐκκλησίαν συναγαγών. παρεκάλει διὰ* cet. 18. *τοὺς* ante *Αἰτωλοὺς* add. N 24. post *ἀλλὰ* add. *καὶ* CDE 26. post *ὅτε* add. *δὲ* N

στρατεύσαντες Αἰτωλοὶ πανδημεὶ κατέφθειραν μὲν αὐτῶν
τὴν χώραν, ἐξηνδραποδίσαντο δὲ τὰς περιοίκους, ἐπεβού- 360
λευσαν δὲ τῇ Σπάρτῃ μετὰ δόλου καὶ βίας τοὺς φυγάδας
10 *ἐπαγαγόντες, ἐπ᾽ ἄλλης ἐγένοντο γνώμης, καὶ τέλος ἐπεί-*
σθησαν τηρεῖν τὴν πρὸς Φίλιππον καὶ Μακεδόνας συμμα-
11 *χίαν. [γενομένων δὲ τούτων] ὁ μὲν Μαχατᾶς ἄπρακτος ἐπαν-*
35 *ῄει πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν, οἱ δ᾽ ἐξ ἀρχῆς αἴτιοι γεγονότες*
τῆς κινήσεως, οὐδαμῶς εἶξαι δυνάμενοι τοῖς παροῦσιν, αὖ-
τις ἐπεβάλοντο πρᾶγμα ποιεῖν πάντων ἀσεβέστατον, φθεί-
2 *ραντές τινας τῶν νέων. κατὰ γάρ τινα θυσίαν πάτριον*
ἔδει τοὺς μὲν ἐν ταῖς ἡλικίαις μετὰ τῶν ὅπλων πομπεύειν
ἐπὶ τὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Χαλκιοίκου νεών, τοὺς δ᾽ ἐφόρους
συντελεῖν τὰ περὶ τὴν θυσίαν, αὐτοῦ περὶ τὸ τέμενος
3 *διατρίβοντας. ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τῶν πομπευόντων ἐν*
τοῖς ὅπλοις τινὲς νεανίσκων ἄφνω προσπεσόντες θύουσι
τοῖς ἐφόροις ἀπέσφαξαν αὐτούς. καίτοι πᾶσι τοῖς κατα-
φυγοῦσι τὴν ἀσφάλειαν παρεσκεύαζε τὸ ἱερόν, κἂν θανά-
4 *του τις ᾖ κατακεκριμένος· τότε δὲ διὰ τὴν ὠμότητα τῶν*
τολμώντων εἰς τοῦτ᾽ ἦλθε καταφρονήσεως ὥστε περὶ τὸν
βωμὸν καὶ τὴν τράπεζαν τῆς θεοῦ κατασφαγῆναι τοὺς ἐφό-
5 *ρους ἅπαντας. ἑξῆς δὲ τούτου τἀκόλουθον τῇ προθέσει*
ποιοῦντες ἀνεῖλον μὲν τοὺς περὶ Γυρίδαν τῶν γερόντων,
ἐφυγάδευσαν δὲ τοὺς ἀντειπόντας τοῖς Αἰτωλοῖς, εἵλοντο
δ᾽ ἐξ αὐτῶν ἐφόρους, συνέθεντο δὲ πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς
6 *τὴν συμμαχίαν. ἐποίουν δὲ ταῦτα, καὶ τήν τε πρὸς Ἀχαι-*
οὺς ἀπέχθειαν καὶ τὴν πρὸς Μακεδόνας ἀχαριστίαν καὶ
καθόλου τὴν πρὸς πάντας ἀλογίαν ὑπέμενον, οὐχ ἥκιστα
διὰ Κλεομένη καὶ τὴν πρὸς ἐκεῖνον εὔνοιαν, ἐπελπίζοντες

---

2. *τὰς* ABN, *τοὺς* vulgo ex R (conf. 4, 25, 1) *ἐπεβουλεύσαντο* D 4. *ἐπαγαγόντες* AR, *ἐπαναγαγόντες* N, *ἐπανάγοντες* *Sch* *καὶ* om. N 6. *γενομένων δὲ τούτων* om. N *ὁ μὲν*] *καὶ ὁ* N 7. *πάλιν* om. N 8. *αὔτις* (sine acc.) A, *αὖθις* R[s]N vulgo 14. *διατρίβοντος* N post *τούτῳ* add. N *δὲ*, expunxit ead. m. 15. *νεανίσκων* AN, *τῶν νεανίσκων* R[s] 17. *θανάτους* N 18. *δὲ* om. DE 19. *τοῦτο* N 21. *τ᾽ ἀκόλουθον* A 22. *ἀνεῖχον* N *γυρίδα* N 25. *καὶ τήν τε*] *διά τε τὴν* C, *διὰ τὴν* N *τοὺς* ante *Ἀχαιοὺς* add. N 28. *δὲ* ante *διὰ* additum in ARN del. *Sch* *κλεομένη* ABN, *κλεομένην* R *ἐ|πελπίζοντες* A(B), *ἀπελπίζοντες* N, *ἐλπίζοντες* R vulgo

360, 28]
ἀεὶ καὶ προσδοκίαν ἔχοντες τῆς ἐκείνου παρουσίας ἅμα καὶ
361 σωτηρίας. [οὕτως οἱ δυνάμενοι τῶν ἀνθρώπων ἐπιδεξίως 7
ὁμιλεῖν τοῖς συμπεριφερομένοις οὐ μόνον παρόντες ἀλλὰ
καὶ μακρὰν ἀφεστῶτες ἐγκαταλείπουσί τινα καὶ λίαν ἰσχυρὰ
τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐνοίας αἰθύγματα. οἵ γε, χωρὶς τῶν ἄλ- 8
λων, καὶ τότε, πολιτευόμενοι κατὰ τὰ πάτρια σχεδὸν ἤδη
τρεῖς ἐνιαυτοὺς μετὰ τὴν Κλεομένους ἔκπτωσιν, οὐδ᾽ ἐπε-
νόησαν οὐδέποτε βασιλεῖς καταστῆσαι τῆς Σπάρτης· ἅμα 9
δὲ τῷ τὴν φήμην ἀφικέσθαι περὶ τῆς Κλεομένους τελευ-
τῆς εὐθέως ὥρμησαν ἐπὶ τὸ βασιλεῖς καθιστάναι τά τε
πλήθη καὶ τὸ τῶν ἐφόρων ἀρχεῖον. καὶ κατέστησαν οἱ κοι- 10
νωνοῦντες ἔφοροι τῆς αἱρέσεως τοῖς στασιώταις, οἱ καὶ τὴν
πρὸς Αἰτωλοὺς συνθέμενοι συμμαχίαν, ὑπὲρ ὧν τὸν ἄρτι
λόγον ἐποιησάμην, τὸν μὲν ἕνα νομίμως καὶ καθηκόντως,
Ἀγησίπολιν, ὄντα μὲν παῖδα τὴν ἡλικίαν, υἱὸν δ᾽ Ἀγησι-
πόλιδος τοῦ Κλεομβρότου· τὸν δὲ συνέβαινε βεβασιλευ- 11
κέναι, καθ᾽ οὓς καιροὺς ἐξέπεσε Λεωνίδης ἐκ τῆς ἀρχῆς,
διὰ τὸ κατὰ γένος ὑπάρχειν ἔγγιστα τῆς οἰκίας ταύτης.
ἐπίτροπον δὲ τοῦ παιδὸς εἵλοντο Κλεομένη, Κλεομβρότου 12
μὲν υἱὸν Ἀγησιπόλιδος δ᾽ ἀδελφόν. ἀπὸ δὲ τῆς ἑτέρας 13
οἰκίας ὄντων ἐκ τῆς Ἱππομέδοντος θυγατρὸς Ἀρχιδάμῳ
δυεῖν παίδων, ὃς ἦν υἱὸς Εὐδαμίδου, ζῶντος δὲ καὶ Ἱππο-
μέδοντος ἀκμήν, ὃς ἦν υἱὸς Ἀγησιλάου τοῦ Εὐδαμίδου,
καὶ ἑτέρων δὲ πλειόνων ἀπὸ τῆς οἰκίας ὑπαρχόντων, ἀπω-
τέρω μὲν τῶν προειρημένων προσηκόντων δὲ κατὰ γένος,
τούτους μὲν ἅπαντας ὑπερεῖδον, Λυκοῦργον δὲ βασιλέα 14
κατέστησαν, οὗ τῶν προγόνων οὐδεὶς ἐτετεύχει τῆς προση-
γορίας· ὃς δοὺς ἑκάστῳ τῶν ἐφόρων τάλαντον Ἡρακλέους

---

1. ἀεὶ N   post ἐκείνου add. N εὐνοίας, ἀπελπίζοντες ἀεὶ καὶ προσδοκίαν ἔχοντες τῆς ἐκείνου   2. σωτηρίας: des. N, inc. M: Ὅτι οἱ δυνάμενοι cet.   οὕτως — 5. αἰθύγματα habet F in marg. fol. 43v
3. συμπεριφερομένοις M^{s}B^{s}C, συμφε|ρομένοις A, περὶ συμφερομένοις F(DE)   4. ἰσχυράν A   5. post αἰθύγματα add. M ὥσπερ οἱ λακεδαιμόνιοι   10. εὐθέως] εὐθὺς C, om. M   βασιλεῖ C   καθιστάναι: des. M   15. δὲ AR   20. δὲ ἀδελφόν A   22. δυεῖν AB, δυοῖν R vulgo   εὐλαμίδου AR, corr. D^2 23. τοῦ εὐδαιμίδου AE, τοῦ εὐδομίδου C, del. *Ben*   24. οἰκείας A   ἀποτέρω CDE

15 *ἀπόγονος καὶ βασιλεὺς ἐγεγόνει τῆς Σπάρτης. οὕτως εὔωνα
πανταχῇ τὰ καλὰ γέγονεν. τοιγαροῦν οὐ παῖδες παίδων,
ἀλλ' αὐτοὶ πρῶτοι τῆς ἀνοίας ἀπέτισαν τοὺς μισθοὺς οἱ* 362
καταστήσαντες.

36 *Ὁ δὲ Μαχατᾶς πυθόμενος τὰ γεγονότα περὶ τοὺς Λα-
κεδαιμονίους ἧκε πάλιν ὑποστρέψας εἰς τὴν Σπάρτην, καὶ
παρεκάλει τοὺς ἐφόρους καὶ τοὺς βασιλέας ἐξενεγκεῖν τοῖς*
2 *Ἀχαιοῖς τὸν πόλεμον· μόνως γὰρ ἂν οὕτως ἔφη λῆξαι τὴν
τῶν Λακεδαιμονίων φιλονεικίαν τῶν ἐκ παντὸς τρόπου
διακοπτόντων τὴν πρὸς Αἰτωλοὺς συμμαχίαν, τήν τε τῶν*
3 *ἐν Αἰτωλίᾳ τὰ παραπλήσια τούτοις πραττόντων. πεισθέν-
των δὲ τῶν ἐφόρων καὶ τῶν βασιλέων ὁ μὲν Μαχατᾶς ἐπ-
ανῆλθε συντετελεσμένος τὴν πρόθεσιν διὰ τὴν ἄγνοιαν*
4 *τῶν συμπραττόντων, ὁ δὲ Λυκοῦργος ἀναλαβὼν τοὺς στρα-
τιώτας καί τινας τῶν πολιτικῶν ἐνέβαλεν εἰς τὴν Ἀργείαν,
ἀφυλάκτως διακειμένων εἰς τέλος τῶν Ἀργείων διὰ τὴν*
5 *προϋπάρχουσαν κατάστασιν. καὶ Πολίχναν μὲν καὶ Πρα-
σίας καὶ Λεύκας καὶ Κύφαντα προσπεσὼν ἄφνω κατέσχεν,*
6 *Γλυμπέσι δὲ καὶ Ζάρακι προσπεσὼν ἀπέπεσε. τούτου δὲ
ταῦτα πράξαντος ἐπεκήρυξαν τὸ λάφυρον οἱ Λακεδαιμό-
νιοι κατὰ τῶν Ἀχαιῶν. ἔπεισαν δὲ καὶ τοὺς Ἠλείους οἱ
περὶ τὸν Μαχατᾶν, παραπλήσια λέγοντες ἅπερ καὶ πρὸς
τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐξενεγκεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς τὸν πόλεμον.*
7 *Παραδόξως δὲ καὶ κατὰ νοῦν τοῖς Αἰτωλοῖς τῶν πραγ-
μάτων προκεχωρηκότων οὗτοι μὲν εὐθαρσῶς ἐνέβαινον εἰς*
8 *τὸν πόλεμον, οἱ δ' Ἀχαιοὶ τἀναντία· Φίλιππος μὲν γάρ,
ἐφ' ᾧ τὰς ἐλπίδας εἶχον, ἀκμὴν ἐγίνετο περὶ παρασκευήν,*

2. *καλὰ* A¹B (idem coniecerat *Sca* ediditque *Ca*, recte ironicam huius sententiae vim perspicientes), *κακὰ* AʳR vulgo 5. inc. N fol. 57ʳ: *Ὅτι ὁ μαχατᾶς* cet. 6. post *Λακεδαιμονίους* add. N *καὶ τοὺς βασιλεῖς* 7. 8. *ἐξενεγκεῖν τὸν πόλεμον τοῖς ἀχαιοῖς* N 8. *ἂν* addendum esse coni. *Be* 9. *φιλίαν* C 10. *τήν τε τῶν* ABN, *τᾶν τε* R 13. *ἄγνοιαν* ARN, *ἄνοιαν* C 14. *συμπραττόντων*: des. N 17. *Πρασιὰς Di* 19. *γλυμπεσσιν* (sine acc.) A¹, *γλυμπεσιν* A²(B), *γλυμπεσεῖ* CDE, *Γλύμπεσι* vulgo, corr. Guil. Dindorfius in thes. Steph. *ἀπέπεσε Gro* pro *ἀπέσπασε* 20. *οἱ λακεδαιμόνιοι τὸ λάφυρον* C 21. *κατὰ* om. CDE *Ἠλείους* Mercerus pro *πλείους* 22. *περὶ* BˢC, *παρα* (sine acc.) A(DE) 25. *ἀνέβαινον* DE

362, 26]
Ἠπειρῶται δ᾽ ἔμελλον πολεμεῖν, Μεσσήνιοι δ᾽ ἡσυχίαν
εἶχον, Αἰτωλοὶ δέ, προσειληφότες τὴν Ἠλείων καὶ Λακε- 9
δαιμονίων ἄγνοιαν, πανταχόθεν περιεῖχον αὐτοὺς τῷ πο-
λέμῳ. Ἀράτῳ μὲν οὖν συνέβαινε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον 37
363 ἤδη λήγειν τὴν ἀρχήν, Ἄρατον δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καθεστα-
a.u. 535 μένον ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν παραλαμβάνειν τὴν στρατηγίαν.
Αἰτωλῶν δ᾽ ἐστρατήγει Σκόπας, ὁ δὲ χρόνος αὐτῷ τῆς 2
ἀρχῆς μάλιστα τότε πως διῄρητο· τὰς γὰρ ἀρχαιρεσίας
Αἰτωλοὶ μὲν ἐποίουν μετὰ τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν
εὐθέως, Ἀχαιοὶ δὲ τότε περὶ τὴν τῆς Πλειάδος ἐπιτολήν.
ἤδη δὲ τῆς θερείας ἐνισταμένης, καὶ μετειληφότος Ἀράτου 3
τοῦ νεωτέρου τὴν στρατηγίαν, ἅμα πάντα τὰ πράγματα τὰς
ἐπιβολὰς ἐλάμβανε καὶ τὰς ἀρχάς. Ἀννίβας μὲν γὰρ ἐνε- 4
χείρει κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους Ζάκανθαν πολιορκεῖν,
Ῥωμαῖοι δὲ Λεύκιον Αἰμίλιον εἰς τὴν Ἰλλυρίδα μετὰ δυ-
νάμεως ἐξαπέστελλον ἐπὶ Δημήτριον τὸν Φάριον, ὑπὲρ
ὧν ἐν τῇ προτέρᾳ βύβλῳ δεδηλώκαμεν. Ἀντίοχος δέ, Πτο- 5
λεμαΐδα καὶ Τύρον παραδόντος αὐτῷ Θεοδότου, τοῖς κατὰ
Κοίλην Συρίαν ἐγχειρεῖν ἐπεβάλετο· Πτολεμαῖος δὲ περὶ
παρασκευὴν ἐγίνετο τοῦ πρὸς Ἀντίοχον πολέμου. Λυκοῦρ- 6
γος δ᾽ ἀπὸ τῶν ὁμοίων βουλόμενος ἄρχεσθαι Κλεομένει,
τὸ τῶν Μεγαλοπολιτῶν Ἀθήναιον ἐπολιόρκει προσεστρα-
τοπεδευκώς. Ἀχαιοὶ δὲ μισθοφόρους ἱππεῖς καὶ πεζοὺς
ἤθροιζον εἰς τὸν περιεστῶτα πόλεμον· Φίλιππος δ᾽ ἐκ 7
Μακεδονίας ἐκίνει μετὰ τῆς δυνάμεως, ἔχων Μακεδόνων
φαλαγγίτας μὲν μυρίους πελταστὰς δὲ πεντακισχιλίους,
ἅμα δὲ τούτοις ἱππεῖς ὀκτακοσίους.

Ταῦτα μὲν οὖν ἅπαντ᾽ ἦν ἐν τοιαύταις ἐπιβολαῖς καὶ 8
παρασκευαῖς· κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ἐξήνεγκαν Ῥό-
διοι Βυζαντίοις πόλεμον διά τινας τοιαύτας αἰτίας.

Βυζάντιοι κατὰ μὲν θάλατταν εὐκαιρότατον οἰκοῦσι 38

---

13. *ἐπεχείρει* C 14. *ζάκανθον* DE 15. *τῆς* ante *δυνάμεως* add. CD² 17. *βίβλωι* AR 18. *ταῖς* CDE 19. *ἐπεβάλετο*] conf. *Erzähl. Zeitf.* XXII p. 187 21. *κλεομένει* A¹CE, *κλεομένη* A²BD 22. *τὸ* CE³, *τὸν* ABD 25. *ἔχων μακεδόνας* DE 31. inc. F fol. 43ʳ: *βυζάντιοι κατὰ μὲν* *περὶ βυζαντίου* in marg. add. AFR

τόπον καὶ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν πάντη a.u.
τῶν ἐν τῇ καθ᾽ ἡμᾶς οἰκουμένῃ, κατὰ δὲ γῆν πρὸς ἀμφό- 534
2 τερα πάντων ἀφυέστατον. κατὰ μὲν γὰρ θάλατταν οὕτως
ἐπίκειται τῷ στόματι τοῦ Πόντου κυρίως ὥστε μήτ᾽ εἰσ-
πλεῦσαι μήτ᾽ ἐκπλεῦσαι δυνατὸν εἶναι * τῶν ἐμπόρων 364
3 χωρὶς τῆς ἐκείνων βουλήσεως. ἔχοντος δὲ τοῦ Πόντου
πολλὰ τῶν πρὸς τὸν βίον εὐχρήστων τοῖς ἄλλοις ἀνθρώ-
4 ποις πάντων εἰσὶ τούτων κύριοι Βυζάντιοι. πρὸς μὲν γὰρ
τὰς ἀναγκαίας τοῦ βίου χρείας τά τε θρέμματα καὶ τὸ τῶν
εἰς τὰς δουλείας ἀγομένων σωμάτων πλῆθος οἱ κατὰ τὸν
Πόντον ἡμῖν τόποι παρασκευάζουσι δαψιλέστατον καὶ χρη-
σιμώτατον ὁμολογουμένως, πρὸς δὲ περιουσίαν μέλι κηρὸν
5 τάριχος ἀφθόνως ἡμῖν χορηγοῦσιν. δέχονταί γε μὴν τῶν
ἐν τοῖς παρ᾽ ἡμῖν τόποις περιττευόντων ἔλαιον καὶ πᾶν
οἴνου γένος. σίτῳ δ᾽ ἀμείβονται, ποτὲ μὲν εὐκαίρως δι-
6 δόντες ποτὲ δὲ λαμβάνοντες. πάντων δὴ τούτων ἢ κω-
λύεσθαι δέον ἦν ὁλοσχερῶς τοὺς Ἕλληνας ἢ τελέως ἀλυ-
σιτελῆ γίνεσθαι σφίσι τὴν ἀλλαγὴν αὐτῶν, Βυζαντίων ἤτοι
βουλομένων ἐθελοκακεῖν καὶ συνδυάζειν ποτὲ μὲν Γαλάταις
τοτὲ δὲ πλείονα Θρᾳξίν, ἢ τὸ παράπαν μὴ κατοικούντων
7 τοὺς τόπους· διά τε γὰρ τὴν στενότητα τοῦ πόρου καὶ
τὸ παρακείμενον πλῆθος τῶν βαρβάρων ἄπλους ἂν ἡμῖν
8 ἦν ὁμολογουμένως ὁ Πόντος. μέγιστα μὲν οὖν ἴσως αὐτοῖς
ἐκείνοις περιγίνεται λυσιτελῆ πρὸς τοὺς βίους διὰ τὰς
9 τῶν τόπων ἰδιότητας· ἅπαν γὰρ τὸ μὲν περιττεῦον παρ᾽
αὐτοῖς ἐξαγωγῆς, τὸ δὲ λεῖπον εἰσαγωγῆς ἑτοίμου τυγχάνει
καὶ λυσιτελοῦς ἄνευ πάσης κακοπαθείας καὶ κινδύνου·
10 πολλά γε μὴν καὶ τοῖς ἄλλοις εὔχρηστα δι᾽ ἐκείνους, ὡς

1. *πάντη* AFB, *πάντων* R vulgo 3. *εὐφυέστατον* videtur fuisse in B 4. *τῷ*] *τὸ* F 5. *δυνατὸν εἶναι | τῶν ἐμπόρων* A(FB), *δυνατὸν εἶναι τῶν ἐμπόρων τινὰ* R vulgo, *δύνασθαι μηδένα τῶν ἐμπόρων* coni. *Hu* (conf. 1, 69, 13. 4, 54, 3), *μηδένα δυνατὸν εἶναι τ. ἐ.* *BW* 9. *θρέμματα* F, *δέρματα* AR 16. 17. *ὁλοσχερῶς* (*ὁλοσχερὼς* F) post *τούτων* e vs. proximo transposuerunt FCDE 16. *ἢ* om. DE 20. *τοτὲ δὲ* CE, *τότε δὲ* AFB, *ποτὲ δὲ* D, *ποτὲ δὲ καὶ* *Rei* 323 21. *τοῖς τόποις* F *τὴν* om. CDE 22. *διὰ* ante *τὸ* add. D 23. *ἦν* F^rB^sDE, *ἢ* A, *ἡ* F^1, om. C 24. *τὰ* ante *λυσιτελῆ* addendum esse coni. *Sch*

364, 25]

εἰρήκαμεν, ἀπαντᾷ. διὸ καὶ κοινοί τινες ὡς εὐεργέται
πάντων ὑπάρχοντες εἰκότως ἂν οὐ μόνον χάριτος ἀλλὰ καὶ
ἐπικουρίας κοινῆς τυγχάνοιεν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὰς
ὑπὸ τῶν βαρβάρων περιστάσεις. ἐπεὶ δὲ παρὰ τοῖς πλεί- 11
στοις ἀγνοεῖσθαι συνέβαινε τὴν ἰδιότητα καὶ τὴν εὐφυΐαν
365 τοῦ τόπου διὰ τὸ μικρὸν ἔξω κεῖσθαι τῶν ἐπισκοπουμένων
μερῶν τῆς οἰκουμένης, βουλόμεθα δὲ πάντες εἰδέναι τὰ 12
τοιαῦτα, καὶ μάλιστα μὲν αὐτόπται γίνεσθαι τῶν ἐχόντων
παρηλλαγμένον τι καὶ διαφέρον τόπων, εἰ δὲ μὴ τοῦτο
δυνατόν, ἐννοίας γε καὶ τύπους ἔχειν ἐν αὑτοῖς ὡς ἔγγιστα
τῆς ἀληθείας, ῥητέον ἂν εἴη τί τὸ συμβαῖνόν ἐστι καὶ τί 13
τὸ ποιοῦν τὴν τηλικαύτην καὶ τοιαύτην εὐπορίαν τῆς προει-
ρημένης πόλεως.

Ὁ δὴ καλούμενος Πόντος ἔχει τὴν μὲν περίμετρον ἔγ- 39
γιστα τῶν δισμυρίων καὶ δισχιλίων σταδίων, στόματα δὲ
διττὰ κατὰ διάμετρον ἀλλήλοις κείμενα, τὸ μὲν ἐκ τῆς
Προποντίδος τὸ δ' ἐκ τῆς Μαιώτιδος λίμνης, ἥτις αὐτὴ
καθ' αὑτὴν ὀκτακισχιλίων ἔχει σταδίων τὴν περιγραφήν.
εἰς δὲ τὰ προειρημένα κοιλώματα πολλῶν μὲν καὶ μεγά- 2
λων ποταμῶν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐκβαλλόντων, ἔτι δὲ μειζόνων
καὶ πλειόνων ἐκ τῆς Εὐρώπης, συμβαίνει τὴν μὲν Μαιῶτιν
ἀναπληρουμένην ὑπὸ τούτων ῥεῖν εἰς τὸν Πόντον διὰ τοῦ
στόματος, τὸν δὲ Πόντον εἰς τὴν Προποντίδα. καλεῖται 3
δὲ τὸ μὲν τῆς Μαιώτιδος στόμα Κιμμερικὸς Βόσπορος, ὃ
τὸ μὲν πλάτος ἔχει περὶ τριάκοντα στάδια τὸ δὲ μῆκος
ἑξήκοντα, πᾶν δ' ἐστὶν ἀλιτενές· τὸ δὲ τοῦ Πόντου πα- 4
ραπλησίως ὀνομάζεται μὲν Βόσπορος Θρᾴκιος, ἔστι δὲ τὸ
μὲν μῆκος ἐφ' ἑκατὸν καὶ εἴκοσι στάδια, τὸ δὲ πλάτος οὐ
πάντη ταὐτόν. ἄρχει δὲ τοῦ στόματος ἀπὸ μὲν τῆς Προ- 5

---

3. τὰς] τοὺς F 4. ἐπεὶ δὲ AB, ἐπεὶ δῆ F(R) 6. διατομικρῶν F ἐξωκεῖσθαι DE 7. πάντας AFR, corr. *Be* 8. αὐτόπται A[1]F, αὐτόπτας A[r]R 10. γε *Re* pro τε 14. μὲν om. CDE 17. δὲ AF μεώτιδος F[1], corr. F[2] 18. ἔχει AFR, ἐστὶ C τὴν περίμετρον γραφὴν AB, corr. in A prima, ut videtur, manus 24. μεῶτιδος F 26. post ἑξήκοντα add. στάδια FCDE 27. θράκιος AFR 29. post πάντη add. ταύτη A[1]R, ταῦτη F, quod erasum in A om. B

ποντίδος τὸ κατὰ Καλχηδόνα διάστημα καὶ Βυζάντιον, ὃ
6 *δεκατεττάρων ἐστὶ σταδίων, ἀπὸ δὲ τοῦ Πόντου τὸ καλού-*
μενον Ἱερόν, ἐφ᾽ οὗ τόπου φασὶν κατὰ τὴν ἐκ Κόλχων ανα-
κομιδὴν Ἰάσονα θῦσαι πρῶτον τοῖς δώδεκα θεοῖς· ὃ κεῖ-
ται μὲν ἐπὶ τῆς Ἀσίας, ἀπέχει δὲ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ δώ-
δεκα στάδια πρὸς τὸ καταντικρὺ κείμενον Σαραπιεῖον τῆς
7 *Θρᾴκης. τοῦ δὲ ῥεῖν ἔξω κατὰ τὸ συνεχὲς τήν τε Μαιῶτιν* 366
καὶ τὸν Πόντον εἰσὶν αἰτίαι διτταί, μία μὲν αὐτόθεν καὶ
πᾶσι προφανής, καθ᾽ ἥν, πολλῶν εἰσπιπτόντων ῥευμάτων
εἰς περιγραφὴν ἀγγείων ὡρισμένων, πλεῖον ἀεὶ καὶ πλεῖον
8 *γίνεται τὸ ὑγρόν, ὃ μηδεμιᾶς μὲν ὑπαρχούσης ἐκρύσεως*
δέον ἂν ἦν προσαναβαῖνον ἀεὶ μείζω καὶ πλείω τοῦ κοι-
λώματος περιλαμβάνειν τόπον, ὑπαρχουσῶν δ᾽ ἐκρύσεων
ἀνάγκη τὸ προσγινόμενον καὶ πλεονάζον ὑπερπῖπτον ἀπορ-
ρεῖν καὶ φέρεσθαι συνεχῶς διὰ τῶν ὑπαρχόντων στομά-
9 *των· δευτέρα δέ, καθ᾽ ἥν, πολὺν καὶ παντοδαπὸν χοῦν*
εἰσφερόντων εἰς τὰ προειρημένα κοιλώματα τῶν ποταμῶν
κατὰ τὰς τῶν ὄμβρων ἐπιτάσεις, ἐκπιεζόμενον τὸ ὑγρὸν
ὑπὸ τῶν συνισταμένων ἐγχωμάτων ἀεὶ προσαναβαίνει καὶ
φέρεται κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον διὰ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐκρύ-
10 *σεων. τῆς δ᾽ ἐγχώσεως καὶ τῆς ἐπιρρύσεως ἀδιαπαύστου*
καὶ συνεχοῦς γινομένης ἐκ τῶν ποταμῶν, καὶ τὴν ἀπόρρυ-
σιν ἀδιάπαυστον καὶ συνεχῆ γίνεσθαι διὰ τῶν στομάτων
ἀναγκαῖον.

11 *Αἱ μὲν οὖν ἀληθεῖς αἰτίαι τοῦ ῥεῖν ἔξω τὸν Πόντον*
αἵδ᾽ εἰσίν, οὐκ ἐξ ἐμπορικῶν ἔχουσαι διηγημάτων τὴν πί-
στιν, ἀλλ᾽ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν θεωρίας, ἧς ἀκριβεστέραν
40 *εὑρεῖν οὐ ῥᾴδιον· ἐπεὶ δ᾽ ἐπὶ τὸν τόπον ἐπέστημεν, οὐ-*
δὲν ἀφετέον ἀργὸν οὐδ᾽ ἐν αὐτῇ τῇ φάσει κείμενον, ὅπερ
οἱ πλεῖστοι ποιεῖν εἰώθασι τῶν συγγραφέων, ἀποδεικτικῇ

---

1. *χαλκηδόνα* CD[2] 2. *τεττάρων καὶ δέκα* *Di* 3. *φασὶ* FR[s] 5. *εὐρώπις* F 6. *καταντικρὺ* FR[s], *κατ᾽ ἀντκρὺ* A *Di* *σαραπεῖον* D 7. *θράκης* FR[s] 11. *μὲν* om. DE 12. *ἦν* A[1]FR, *ἦ* A[2] (conf. ad. p. 48, 23), *εἴη* B *ἀεὶ προσαναβαῖνον* C 14. *ὑπερπίπτον* AFR 18. *τῶν* om. DE *ἐπιστάσεις* F 22. *συνεχοῦς* B[s] *Re*, *συνεχῶς* AFR 27. *ἣν* C 29. *τῇ* om. F *φάσει* *Be* pro *φύσει* (conf. 7, 13, 2)

366, 25]
δὲ μᾶλλον τῇ διηγήσει χρηστέον, ἵνα μηδὲν ἄπορον ἀπο-
λείπωμεν τῶν ζητουμένων τοῖς φιληκόοις. τοῦτο γὰρ ἴδιόν 2
ἐστι τῶν νῦν καιρῶν, ἐν οἷς πάντων πλωτῶν καὶ πορευτῶν
γεγονότων οὐκ ἂν ἔτι πρέπον εἴη ποιηταῖς καὶ μυθογρά-
φοις χρῆσθαι μάρτυσι περὶ τῶν ἀγνοουμένων, ὅπερ οἱ πρὸ 3
ἡμῶν πεποιήκασι περὶ τῶν πλείστων, ἀπίστους ἀμφισβη-
τουμένων παρεχόμενοι βεβαιωτὰς κατὰ τὸν Ἡράκλειτον,
πειρατέον δὲ δι' αὐτῆς τῆς ἱστορίας ἱκανὴν παριστάναι
367 πίστιν τοῖς ἀκούουσιν. φαμὲν δὴ χώννυσθαι μὲν καὶ πά- 4
λαι καὶ νῦν τὸν Πόντον, χρόνῳ γε μὴν ὁλοσχερῶς ἐγχω-
σθήσεσθαι τήν τε Μαιῶτιν καὶ τοῦτον, μενούσης γε δὴ
τῆς αὐτῆς τάξεως περὶ τοὺς τόπους, καὶ τῶν αἰτίων τῆς
ἐγχώσεως ἐνεργούντων κατὰ τὸ συνεχές. ὅταν γὰρ ὁ μὲν 5
χρόνος ἄπειρος ᾖ, τὰ δὲ κοιλώματα πάντη πάντως ὡρι-
σμένα, δῆλον ὡς, κἂν τὸ τυχὸν εἰσφέρηται, πληρωθήσονται
τῷ χρόνῳ. κατὰ φύσιν γὰρ τὸ πεπερασμένον ἐν ἀπείρῳ 6
χρόνῳ συνεχῶς γινόμενον ἢ φθειρόμενον, κἂν κατ' ἐλάχι-
στον γίνηται (τοῦτο γὰρ νοείσθω νῦν), ἀνάγκη τελειωθῆ-
ναι κατὰ τὴν πρόθεσιν. ὅταν δὲ μὴ τὸ τυχὸν ἀλλὰ καὶ 7
λίαν πολύς τις εἰσφέρηται χοῦς, φανερὸν ὡς οὐ ποτὲ τα-
χέως δὲ συμβήσεται γενέσθαι τὸ νῦν δὴ λεγόμενον ὑφ'
ἡμῶν. ὃ δὴ καὶ φαίνεται γινόμενον. τὴν μὲν οὖν Μαιῶ- 8
τιν ἤδη κεχῶσθαι συμβαίνει· τὸ γάρ τοι πλεῖστον αὐτῆς
μέρος ἐν ἑπτὰ καὶ πέντε ὀργυιαῖς ἐστιν, διὸ καὶ πλεῖν αὐ-
τὴν οὐκέτι δύνανται ναυσὶ μεγάλαις χωρὶς καθηγεμόνος.
οὖσά τ' ἐξ ἀρχῆς θάλαττα σύρρους τῷ Πόντῳ, καθάπερ οἱ 9
παλαιοὶ συμφωνοῦσι, νῦν ἐστι λίμνη γλυκεῖα, τῆς μὲν θα-
λάττης ἐκπεπιεσμένης ὑπὸ τῶν ἐγχωμάτων, τῆς δὲ τῶν

---

1. *ἀπολείπομεν* F, *ἀπολίπωμεν* B 4. *ἂν* ante *εἴη* add. B 9. *μὲν* om. C 10. *πόντον* AR, *τόπον* F vulgo ante *Sch* 12. *αἰ-τιῶν* A 14. *πάντη πάντως* *Sch*, *πάνυ ἢ πάντως* A(R), *πάνοι ἢ πάντος* F 15. *πληρώσονται* coni. *Di* 17 16. 17. *κατὰ — χρόνῳ* om. CDE 16. *γὰρ* add. B[s] *Re* 21. *δὴ νῦν* D 24. *ἀν'* et tum cum A[1] *ὀργυιάς* coni. *Hu* *ὀργυιας* (sine acc.) A[1], *ι* post *α* add. ead. m. 26. *καθάπερ* *Ben* pro *καθὰ* 26. 27. *καθάπερ — συμφωνοῦσι* e margine in contextum irrepsisse suspicatur *Di* praef. vol. IV p. VIII 27. *ἐστι* R, *δέστὶ* A, *δ' ἐστὶ* FB, *γ' ἐστὶ* coni. *Hu*

10 ποταμῶν εἰσβολῆς ἐπικρατούσης. ἔσται δὲ καὶ περὶ τὸν
Πόντον παραπλήσιον, καὶ γίνεται νῦν· ἀλλʼ οὐ λίαν τοῖς
πολλοῖς ἐστι καταφανὲς διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κοιλώματος.
τοῖς μέντοι γε βραχέα συνεπιστήσασι καὶ νῦν ἐστι δῆλον
41 τὸ γινόμενον. τοῦ γὰρ Ἴστρου πλείοσι στόμασιν ἀπὸ τῆς
Εὐρώπης εἰς τὸν Πόντον εἰσβάλλοντος, συμβαίνει πρὸς
τοῦτον σχεδὸν ἐπὶ χίλια στάδια συνεστάναι ταινίαν ἡμέρας
δρόμον ἀπέχουσαν τῆς γῆς [ἥτις νῦν συνέστηκεν] ἐκ τῆς
2 τοῖς στόμασιν εἰσφερομένης ἰλύος· ἐφʼ ἣν ἔτι πελάγιοι
τρέχοντες οἱ πλέοντες τὸν Πόντον λανθάνουσιν ἐποκέλλον- 368
τες νυκτὸς ἐπὶ τοὺς τόπους. καλοῦσι δʼ αὐτοὺς οἱ ναυτι-
3 κοὶ Στήθη. τοῦ δὲ μὴ παρʼ αὐτὴν συνίστασθαι τὴν γῆν
ἀλλʼ ἐπὶ τὸ πολὺ προωθεῖσθαι τὸν χοῦν ταύτην νομιστέον
4 εἶναι τὴν αἰτίαν. ἐφʼ ὅσον μὲν γὰρ αἱ ῥύσεις τῶν ποτα-
μῶν διὰ τὴν βίαν τῆς φορᾶς ἐπικρατοῦσι καὶ διωθοῦνται
τὴν θάλατταν, ἐπὶ τοσοῦτο καὶ τὴν γῆν καὶ πάντα τὰ φε-
ρόμενα τοῖς ῥεύμασιν ἀνάγκη προωθεῖσθαι καὶ μὴ λαμβά-
5 νειν μονὴν μηδὲ στάσιν ἁπλῶς· ὅταν δὲ διὰ τὸ βάθος
ἤδη καὶ πλῆθος τῆς θαλάττης ἐκλύηται τὰ ῥεύματα, τότʼ
εἰκὸς ἤδη κατὰ φύσιν φερόμενον κάτω μονὴν καὶ στάσιν
6 λαμβάνειν τὸν χοῦν. διʼ ἃ δὴ τῶν μὲν λάβρων καὶ μεγά-
λων ποταμῶν τὰ μὲν χώματα μακρὰν συνίσταται τὰ δὲ
παρὰ τὴν χέρσον ἐστὶν ἀγχιβαθῆ, τῶν δʼ ἐλαττόνων καὶ
πρᾴως ῥεόντων παρʼ αὐτὰς τὰς εἰσβολὰς οἱ θῖνες συνί-
7 στανται. μάλιστα δʼ ἔκδηλον γίνεται τοῦτο κατὰ τὰς τῶν
ὄμβρων ἐπιφοράς· καὶ γὰρ τὰ τυχόντα τότε τῶν ῥείθρων,
ἐπειδὰν ἐπικρατήσωσι τοῦ κύματος κατὰ τὴν εἰσβολήν,
προωθοῦσι τὸν χοῦν εἰς θάλατταν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε πρὸς
λόγον ἑκάστου γίνεσθαι τὴν ἀπόστασιν τῇ βίᾳ τῶν ἐμπι-
8 πτόντων ῥευμάτων. τῷ δὲ μεγέθει τῆς προειρημένης ται-

2. τὸ ante παραπλήσιον addendum esse coni. *Sch* 4. γε om. C 6. εἰσβάλλον*τος A 7. συνιστάναι AD, συνίστᾶναι F, συνιστᾶναι B^{s}CE, corr. *Re* 8. ἥτις νῦν συνέστηκεν del. *Hu* quaest. I 5 10. ἐποκελλοντες (sine acc.) A(B), ἐπικέλλοντες FCDE 12. στήσθη F 19. ἐκλύεται AFR, corr. D 21. μὲν om. B 22. μακρὰ C 24. πρᾴως F^s, πράως AR θαῖνες F 27. ἐπὶ δʼ ἂν F 30. το (sine acc.) δὲ F

368, 22]
νίας καὶ καθόλου τῷ πλήθει τῶν εἰσφερομένων λίθων καὶ
ξύλων καὶ γῆς ὑπὸ τῶν ποταμῶν οὐδαμῶς ἀπιστητέον (εὔη-
θες γάρ) θεωροῦντας ὑπὸ τὴν ὄψιν τὸν τυχόντα χειμάρρουν 9
ἐν βραχεῖ χρόνῳ πολλάκις ἐκχαραδροῦντα μὲν καὶ διακό-
πτοντα τόπους ἠλιβάτους, φέροντα δὲ πᾶν γένος ὕλης καὶ
γῆς καὶ λίθων, ἐπιχώσεις δὲ ποιούμενον τηλικαύτας ὥστ᾽
ἀλλοιοῦν ἐνίοτε καὶ μηδὲ γινώσκειν ἐν βραχεῖ χρόνῳ τοὺς αὐ-
τοὺς τόπους. ἐξ ὧν οὐκ εἰκὸς θαυμάζειν πῶς οἱ τηλικοῦτοι 42
καὶ τοιοῦτοι ποταμοὶ συνεχῶς ῥέοντες ἀπεργάζονταί τι τῶν
προειρημένων καὶ τέλος ἐκπληροῦσι τὸν Πόντον. οὐ γὰρ 2
εἰκὸς ἀλλ᾽ ἀναγκαῖον γενέσθαι τοῦτό γε προφαίνεται κατὰ
369 τὸν ὀρθὸν λόγον. σημεῖον δὲ τοῦ μέλλοντος· ὅσῳ γάρ 3
ἐστι νῦν ἡ Μαιῶτις γλυκυτέρα τῆς Ποντικῆς θαλάττης,
οὕτως θεωρεῖται διαφέρουσα προφανῶς ἡ Ποντικὴ τῆς
καθ᾽ ἡμᾶς. ἐξ ὧν δῆλον ὡς, ὅταν ὁ χρόνος, ἐν ᾧ πεπλη- 4
ρῶσθαι συμβαίνει τὴν Μαιῶτιν, τοῦτον λάβῃ τὸν λόγον
πρὸς τὸν χρόνον, ὃν ἔχει τὸ μέγεθος τοῦ κοιλώματος πρὸς
τὸ κοίλωμα, τότε συμβήσεται καὶ τὸν Πόντον τεναγώδη
καὶ γλυκὺν καὶ λιμνώδη γενέσθαι παραπλησίως τῇ Μαιώ-
τιδι λίμνῃ. καὶ θᾶττον δὲ τοῦτον ὑποληπτέον, ὅσῳ μεί- 5
ζους καὶ πλείους εἰσὶν αἱ ῥύσεις τῶν εἰς τοῦτον ἐκπιπτόν-
των ποταμῶν.

Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν εἰρήσθω πρὸς τοὺς ἀπίστως δια- 6
κειμένους, εἰ δὴ χώννυσθαι νῦν καὶ χωσθήσεσθαί ποτε
συμβήσεται τὸν Πόντον, καὶ λίμνη καὶ τέναγος ἔσται τὸ
τηλικοῦτον πέλαγος. ἔτι δὲ μᾶλλον εἰρήσθω καὶ τῆς τῶν 7
πλοϊζομένων ψευδολογίας καὶ τερατείας χάριν, ἵνα μὴ παντὶ
τῷ λεγομένῳ προσκεχηνέναι παιδικῶς ἀναγκαζώμεθα διὰ
τὴν ἀπειρίαν, ἔχοντες δ᾽ ἴχνη τῆς ἀληθείας ἐπὶ ποσὸν ἐξ

---

1. *εἰσφερωμένων* F 3. *θεορoῦντας* F 5. *ἠλιβάτους* B[s], *ἡλιβάτους* AR, sine spiritu F 8. *οὐκ* om. CDE 12. *ὅσον* D 14. *οὔτως* A, *οὕτως* F, *οὕτω* R[s], *τοσούτῳ* vulgo post *Ca* auctore *Ur* 162[b] 15. *ἐνᾷ* A 17. post *χρόνον* add. *ἐν ᾧ συμβήσεται πληροῦσθαι τὸν Πόντον* *Rei* 331 18. post *Πόντον* in A duae tresve litterae erasae 20. *τοῦτον*] *τοῦτο συμβαίνειν* coni. *Hu* 24. *χώννυται* B *Ca* *καὶ* ante *νῦν* add. C 25. *συμβήσεσθαι* C *πέλαγος* DE

αὐτῶν ἐπικρίνειν δυνώμεθα τὸ λεγόμενον ὑπό τινων ἀλη-
8 *θῶς ἢ τοὐναντίον. ἐπὶ δὲ τὸ συνεχὲς τῆς εὐκαιρίας τῶν*
Βυζαντίων ἐπάνιμεν.

43 *Τοῦ δὴ στόματος τοῦ τὸν Πόντον καὶ τὴν Προποντίδα*
συνάπτοντος ὄντος ἑκατὸν εἴκοσι σταδίων τὸ μῆκος, καθά-
περ ἀρτίως εἶπον, καὶ τοῦ μὲν Ἱεροῦ τὸ πρὸς τὸν Πόντον
πέρας ὁρίζοντος, τοῦ δὲ κατὰ Βυζάντιον διαστήματος τὸ
2 *πρὸς τὴν Προποντίδα, μεταξὺ τούτων ἐστὶν Ἑρμαῖον τῆς Εὐ-*
ρώπης ἐπὶ προοχῆς τινος ἀκρωτηριαζούσης ἐν τῷ στόματι
κείμενον, ὃ τῆς μὲν Ἀσίας ἀπέχει περὶ πέντε στάδια, κατὰ
τὸν στενώτατον δὲ τόπον ὑπάρχει τοῦ παντὸς στόματος· ᾗ
καὶ Δαρεῖον ζεῦξαί φασι τὸν πόρον, καθ᾽ ὃν χρόνον ἐποιεῖτο
3 *τὴν ἐπὶ Σκύθας διάβασιν. κατὰ μὲν δὴ τὸν ἄλλον τόπον* 370
ἀπὸ τοῦ Πόντου παραπλήσιός ἐστιν ἡ φορὰ τοῦ ῥεύματος
διὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν παρ᾽ ἑκάτερον τὸ μέρος τῷ στόματι
4 *παρηκόντων τόπων· ἐπὰν δ᾽ εἰς τὸ τῆς Εὐρώπης Ἑρμαῖον,*
ᾗ στενώτατον ἔφαμεν εἶναι, φερόμενος ἐκ τοῦ Πόντου καὶ
συγκλειόμενος ὁ ῥοῦς βίᾳ προσπέσῃ, τότε δὴ τραπεὶς ὥσπερ
ἀπὸ πληγῆς ἐμπίπτει τοῖς ἀντιπέρας τῆς Ἀσίας τόποις.
5 *ἐκεῖθεν δὲ πάλιν, οἷον ἐξ ὑποστροφῆς, τὴν ἀνταπόδοσιν*
ποιεῖται πρὸς τὰ περὶ τὰς Ἑστίας ἄκρα καλούμενα τῆς
6 *Εὐρώπης. ὅθεν αὖθις ὁρμήσας προσπίπτει πρὸς τὴν Βοῦν*
καλουμένην, ὅς ἐστι τῆς Ἀσίας τόπος, ἐφ᾽ ὃν ἐπιστῆναί
7 *φασι πρῶτον οἱ μῦθοι τὴν Ἰὼ περαιωθεῖσαν. πλὴν ὅ γε*
ῥοῦς τὸ τελευταῖον ὁρμήσας ἀπὸ τῆς Βοὸς ἐπ᾽ αὐτὸ φέρε-
ται τὸ Βυζάντιον, περισχισθεὶς δὲ περὶ τὴν πόλιν βραχὺ
μὲν εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ διορίζει τὸν καλούμενον Κέρας,

---

1. *δυνάμεθα* DE *ὑπό τινος* CE, om. D 2. *ἐπεὶ* F 3. *ἐπάνειμεν* AF 6. *εἴπομεν* C *τὸ*] *τοῦ* F 7. *τὸ* ante *Βυζάντιον* add. B 8. *ἑρμαιον* (sine acc.) A *εὐρά'πις* F 9. *ἀκρωρειαζούσης* CDE 11. *στενότατον* FDE *η* (sine spir. et acc.) A, *ᾗ* F 15. *ἑκατέρων* F 16. *δ᾽ εἰς* A[r]B[s]E[2], *δεὶ* A[1], *δὲ* FCDE[1] *ἑρμαῖον* A[r] ex *ερμαιον* 17. *ῆ* A *στενότατον* FCDE 18. *πρὸσπέσει* F 19. *ἀντιπέρας* B, *ἀντιπερας* (sine acc.) A, *ἄντικρυς* F, *ἀντικρὺ* R, *ἀντίπερας Be*, item p. 55, 2 21. *καλουμένας* Hertleinius *Conject. zu griech. Pros.* III, progr. Wertheim. 1873 p. 4 s. 26. *περισχεθεὶς* A[1]F, *περιχεθεὶς* CDE, *περιχυθεὶς Re*, corr. A[r]B 27. *αὑτοῦ διορίζει Be*, *αὐτοῦ διορίζει* AFR (probat *Di*, *αὐτοῦ* cum *Sch* pro adverbio accipiens), *ἀποδιορίζει* Emperius opusc. 319 *τὸν* (ante *καλ.*) AF, *τὸ* R[s] vulgo

370, 16]
τὸ δὲ πλεῖον πάλιν ἀπονεύει. διευτονεῖν μὲν οὖν οὐκέτι 8
δύναται πρὸς τὴν ἀντιπέρας χώραν, ἐφ᾽ ἧς ἐστι Καλχηδών·
πλεονάκις γὰρ τὴν ἀνταπόδοσιν πεποιημένος καὶ τοῦ πό- 9
ρου πλάτος ἔχοντος ἤδη περὶ τοῦτον τὸν τόπον ἐκλυόμενος
ὁ ῥοῦς οὐκέτι βραχείας πρὸς ὀξεῖαν γωνίαν ποιεῖται τὰς
ἀνακλάσεις ἐπὶ τὴν περαίαν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς ἀμβλεῖαν,
διόπερ ἀπολιπὼν τὴν τῶν Καλχηδονίων πόλιν φέρεται διὰ 10
πόρου. καὶ τὸ ποιοῦν τὴν μὲν τῶν Βυζαντίων πόλιν εὐ- 44
καιροτάτην τὴν δὲ τῶν Καλχηδονίων τἀναντία, τοῦτ᾽ ἐστὶ
τὸ νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν εἰρημένον, καίπερ ἀπὸ τῆς ὄψεως ὁμοίας
ἀμφοτέραις δοκούσης εἶναι τῆς θέσεως πρὸς τὴν εὐκαιρίαν.
ἀλλ᾽ ὅμως εἰς τὴν μὲν βουληθέντα καταπλεῦσ᾽ οὐ ῥᾴδιον, 2
371 πρὸς ἣν δέ, κἂν μὴ βούλῃ, φέρει κατ᾽ ἀνάγκην ὁ ῥοῦς, κα-
θάπερ ἀρτίως εἴπομεν. σημεῖον δὲ τούτου· ἐκ Καλχηδό- 3
νος γὰρ οἱ βουλόμενοι διαίρειν εἰς Βυζάντιον οὐ δύνανται
πλεῖν κατ᾽ εὐθεῖαν διὰ τὸν μεταξὺ ῥοῦν, ἀλλὰ παράγουσιν
ἐπί τε τὴν Βοῦν καὶ τὴν καλουμένην Χρυσόπολιν, ἣν Ἀθη- 4
ναῖοι τότε κατασχόντες Ἀλκιβιάδου γνώμῃ, παραγωγιάζειν
ἐπεβάλοντο πρῶτον τοὺς εἰς Πόντον πλέοντας, τὸ δ᾽ ἔμ-
προσθεν ἀφιᾶσι κατὰ ῥοῦν, ᾧ φέρονται κατ᾽ ἀνάγκην πρὸς
τὸ Βυζάντιον. ὅμοια δὲ τούτοις καὶ τὰ κατὰ τὸν ἐπὶ θά- 5
τερα πλοῦν ἐστι τῆς Βυζαντίων πόλεως· ἄν τε γὰρ ἀφ᾽ 6
Ἑλλησπόντου τρέχῃ τις τοῖς νότοις ἄν τ᾽ ἐπὶ τὸν Ἑλλήσ-
ποντον ἐκ τοῦ Πόντου τοῖς ἐτησίοις, παρὰ μὲν τὴν Εὐ-

2. ἀντιπεραs (sine acc.) A 3. πεποιημένοs AB, ποιοῦμενοs F, ποιούμενοs CDE 4. τουτὸν, omisso τὸν, F 5. βραχείαs A² ex β•αχείαs ὀξίαν A 6. ἀβλεῖαν F 7. ἀπολειπὼν A, ἀπολεῖπων F καλχηδωνίων F 10. εἰρησόμενον *Na* 352 11. ὑποθέσεωs D 12. οὐδὲ βουληθέντα καταπλεῦσαι ῥᾴδιον *Di* 8 (15, 31, 5. 18, 37, 12. 30, 2, 5 comparat idem praef. vol. IV p. VI; at hoc loco scriptor affirmativum βουληθέντα consulto opposuit illi quod sequitur κἂν μὴ βούλῃ) καταπλεῦσ᾽ οὐ *Hu*, καταπλεῦσαι A¹F, καταπλεῦσαι οὐ AʳR 13. πρὸs τὴν δὲ *Re* βούλει C 18. ποτε *Re* ἀλκιβιάδουs AF, corr. R 19. τὸ δ᾽ vel τῷ δ᾽ coni. *Sch*, τῶν AFB, καὶ τῷ CDE τῶν δ᾽ ἔμπροσθεν Madvigius advers. crit. I 482 (scilicet τῶν ex ἔμπροσθεν suspensum esse opinatur: at τῶν δὲ pro τούτων δέ a Polybio non usurpatur nisi in structura genitivi absoluti), τὸ δ᾽ ἐντεῦθεν Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 35 20. ἀφίασι κατάρρῳ CDE 21. καὶ τὰ | κατὰ A(B), καὶ τὰ F, κατὰ CDE τὸν] τᾶν F 23. τρέχει F 24. τοῖs ἐτησίοs F

*ρώπην ἐκ τῆς Βυζαντίων πόλεως ὀρθὸς ἅμα δ' εὐπαρακό-
μιστός ἐστιν ὁ πλοῦς ἐπὶ τὰ τῆς Προποντίδος στενὰ κατ'
Ἄβυδον καὶ Σηστόν, κἀκεῖθεν ὡσαύτως πάλιν ἐπὶ τὸ Βυ-
7 ζάντιον, ἀπὸ δὲ Καλχηδόνος παρὰ τὴν Ἀσίαν τἀναντία τού-
τοις διὰ τὸ κολπώδη τὸν παράπλουν ὑπάρχειν καὶ προτεί-
8 νειν πολὺ τὴν τῶν Κυζικηνῶν χώραν. ἀφ' Ἑλλησπόντου
γὰρ φερόμενον εἰς Καλχηδόνα χρήσασθαι τῷ παρὰ τὴν Εὐ-
ρώπην πλῷ, κἄπειτα συνεγγίζοντα τοῖς κατὰ Βυζάντιον
τόποις κάμπτειν καὶ προστρέχειν πρὸς τὴν Καλχηδόνα διὰ
9 τὸν ῥοῦν καὶ τὰ προειρημένα δυσχερές. ὁμοίως δὲ πάλιν
ἐκπλέοντα προστρέχειν εὐθέως τῇ Θρᾴκῃ τελέως ἀδύνατον
διά τε τὸν μεταξὺ ῥοῦν καὶ διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους ἑκατέ-
10 ρους ἀντιπίπτειν πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ἐπιβολάς, ἐπειδή-
περ εἰσάγει μὲν εἰς τὸν Πόντον νότος ἐξάγει δὲ βορέας,
καὶ τούτοις ἀνάγκη χρῆσθαι πρὸς ἑκάτερον τὸν δρόμον
τοῖς ἀνέμοις.*

11 *Τὰ μὲν οὖν τὴν κατὰ θάλατταν εὐκαιρίαν ποιοῦντα
Βυζαντίοις ταῦτ' ἐστίν, τὰ δὲ τὴν κατὰ γῆν ἀκαιρίαν*
45 *τὰ μέλλοντα ῥηθήσεσθαι. τῆς γὰρ Θρᾴκης κύκλῳ περιε-* 372
*χούσης αὐτῶν τὴν χώραν οὕτως ὥστ' ἐκ θαλάττης εἰς θά-
λατταν καθήκειν αἴδιον ἔχουσι πόλεμον καὶ δυσχερῆ πρὸς
2 τούτους. οὔτε γὰρ παρασκευασάμενοι καὶ κρατήσαντες αὐ-
τῶν εἰσάπαξ ἀποτρίψασθαι τὸν πόλεμον οἷοί τ' εἰσὶν διὰ
3 τὸ πλῆθος καὶ τῶν ὄχλων καὶ τῶν δυναστῶν (ἐὰν γὰρ ἑνὸς
περιγένωνται, τρεῖς ἐπιβαίνουσιν ἐπὶ τὴν τούτων χώραν
4 ἄλλοι βαρύτεροι δυνάσται), καὶ μὴν οὐδ' εἴξαντες καὶ συγ-
καταβάντες εἰς φόρους καὶ συνθήκας οὐδὲν ποιοῦσι πλέον
(ἂν γὰρ ἑνὶ πρόωνταί τι, πενταπλασίους δι' αὐτὸ τοῦτο*

---

1. *ὀρθῶς* F 2. *τὰ* ante *κατ'* add. *Rei* 332 4. *παρὰ τὴν Ἀσίαν Sch*, *παρα γην ἀεὶ* A^{1}, *παρὰ γῆν ἀεὶ* A^{r}B, *παράγειν ἀεὶ* FCDE 7. *γὰρ*] *δὲ* coni. *Sch* 8. *βυζαντίων* F 10. *καὶ*] *κατὰ* R. Wielandtius de Polybii archetypo, diss. inaug. Constantiae 1887 p. 48 18. *ταῦτ'* AF, *ταῦτα* R^{s} vulgo 21. *ἀ|ΐδιον* A 23. *ἀποτρίψασθαι Sca* pro *ἀποτρέψασθαι* *τε εἰσὶ* R^{s} 24. *καὶ* prius om. CDE *τὸν ὄχλων* F *ἐὰν Hu* auctore *Be*, *ἐάν τε* AFR (qui error ex antecedente *οὔτε* ortus esse videtur), *ἐὰν τοῦ BW* 26. *αλλον* (sine spir. et acc.) A^{1}, *ἀλλ' οὐ* F, corr. A^{r}R 28. *πρόωνται* A, *πρόωταί* F

372, 11]
πολεμίους εὑρίσκουσι)· διόπερ ἀιδίῳ συνέχονται καὶ δυσ- 5
χερεῖ πολέμῳ. τί γὰρ ἐπισφαλέστερον ἀστυγείτονος καὶ
βαρβάρου πολέμου; τί δεινότερον; οὐ μὴν ἀλλὰ τούτοις τὸ 6
παράπαν κακοῖς παλαίοντες κατὰ γῆν, χωρὶς τῶν ἄλλων
τῶν παρεπομένων τῷ πολέμῳ κακῶν, ὑπομένουσί τινα καὶ
τιμωρίαν Ταντάλειον κατὰ τὸν ποιητήν. ἔχοντες γὰρ χώ- 7
ραν γενναιοτάτην, ὅταν διαπονήσωσι ταύτην καὶ γένηται
τὸ τῶν καρπῶν πλῆθος τῷ κάλλει διαφέρον, κἄπειτα
παραγενηθέντες οἱ βάρβαροι τοὺς μὲν καταφθείρωσι τοὺς
δὲ συναθροίσαντες ἀποφέρωσι, τότε δή, χωρὶς τῶν ἔργων 8
καὶ τῆς δαπάνης, καὶ τὴν καταφθορὰν θεώμενοι διὰ τὸ
κάλλος τῶν καρπῶν σχετλιάζουσι καὶ βαρέως φέρουσι τὸ
συμβαῖνον.

Ἀλλ' ὅμως τὸν μὲν ἀπὸ τῶν Θρᾳκῶν πόλεμον κατὰ 9
τὴν συνήθειαν ἀναφέροντες ἔμενον ἐπὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς δι-
καίων πρὸς τοὺς Ἕλληνας, προσεπιγενομένων δὲ Γαλατῶν 10
αὐτοῖς τῶν περὶ Κομοντόριον εἰς πᾶν ἦλθον περιστάσεως.
οὗτοι δ' ἐκίνησαν μὲν ἅμα τοῖς περὶ Βρέννον ἐκ τῆς οἰκείας, 46
373 *διαφυγόντες δὲ τὸν περὶ Δελφοὺς κίνδυνον καὶ παραγενό-*
μενοι πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον εἰς μὲν τὴν Ἀσίαν οὐκ ἐπε-
ραιώθησαν, αὐτοῦ δὲ κατέμειναν διὰ τὸ φιλοχωρῆσαι τοῖς
περὶ τὸ Βυζάντιον τόποις. οἳ καὶ κρατήσαντες τῶν Θρᾳ- 2
κῶν, καὶ κατασκευασάμενοι βασίλειον τὴν Τύλιν, εἰς ὁλο-
σχερῆ κίνδυνον ἦγον τοὺς Βυζαντίους. κατὰ μὲν οὖν τὰς 3
ἀρχὰς ἐν ταῖς ἐφόδοις αὐτῶν, ταῖς κατὰ Κομοντόριον τὸν
πρῶτον βασιλεύσαντα, δῶρα διετέλουν οἱ Βυζάντιοι διδόν-
τες ἀνὰ τρισχιλίους καὶ πεντακισχιλίους, ποτὲ δὲ καὶ μυ-
ρίους χρυσοῦς, ἐφ' ᾧ μὴ καταφθείρειν τὴν χώραν αὐτῶν.

---

1. *πολέμους* C *ἰδίωι* AF(R), corr. *Rei* 333 2. post *ἀστυγείτονος* add. *φαύλου* C 3. *ἀλλὰ Ur* 163ᵃ, *ἅμα* AR, *ἄμα* F *τοιούτοις* margo C 4. *κατὰ γῆν χωρὶς* A²(B), *κατάγε τὴν χώραν* A¹, ut videtur, *κατὰ γῆς χωρὶς* FR 9. *παραγεγονότες* B *καταφθείρωσι* AB, *καταφθεί-ρουσι* FCDE 10. *ἀποφέρωσι* AFB, *ἀποφέρουσι* CDE 13. *συμβαῖνον*: des. F 15. *φέροντες* CDE 17. *τῶν* om. CDE 18. *ἅμα τοῖς Ur* 163ᵃ pro *ἀχαιοῖς* 23. *τύλιν* A¹ Steph. Byz., *τύλην* A²R vulgo 25. *κομόν-τοριν* AB 27. *δὲ* om. D

4 *τέλος δ' ἠναγκάσθησαν ὀγδοήκοντα τάλαντα συγχωρῆσαι*
φόρον τελεῖν κατ' ἐνιαυτὸν ἕως εἰς Καύαρον, ἐφ' οὗ κατ-
ελύθη μὲν ἡ βασιλεία, τὸ δὲ γένος αὐτῶν ἐξεφθάρη πᾶν
5 *ὑπὸ Θρᾳκῶν ἐκ μεταβολῆς ἐπικρατηθέν. ἐν οἷς καιροῖς*
ὑπὸ τῶν φόρων πιεζούμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἐπρέσβευον
πρὸς τοὺς Ἕλληνας, δεόμενοι σφίσι βοηθεῖν καὶ συγχορη-
6 *γεῖν εἰς τοὺς περιεστῶτας καιρούς· τῶν δὲ πλείστων παρ-*
ολιγωρούντων ἐνεχείρησαν ἀπαναγκασθέντες παραγωγιά-
47 *ζειν τοὺς εἰς τὸν Πόντον πλέοντας. μεγάλης δὲ γενομέ-*
νης τῆς ἀλυσιτελείας καὶ δυσχρηστίας πᾶσιν ἐκ τοῦ τέλος
πράττειν τοὺς Βυζαντίους τῶν ἐξαγομένων ἐκ τοῦ Πόντου,
δεινὸν ἡγοῦντο, καὶ πάντες ἐνεκάλουν οἱ πλοϊζόμενοι τοῖς
Ῥοδίοις διὰ τὸ δοκεῖν τούτους προεστάναι τῶν κατὰ θά-
2 *λατταν. ἐξ οὗ συνέβη φῦναι τὸν πόλεμον ὑπὲρ οὗ νῦν*
ἡμεῖς ἱστορεῖν μέλλομεν.

3 *Οἱ γὰρ Ῥόδιοι συνεξεγερθέντες ἅμα μὲν διὰ τὴν σφε-*
τέραν βλάβην ἅμα δὲ καὶ διὰ τὴν τῶν πέλας ἐλάττωσιν,
τὸ μὲν πρῶτον παραλαβόντες τοὺς συμμάχους ἐπρέσβευον
πρὸς τοὺς Βυζαντίους, ἀξιοῦντες καταλύσειν αὐτοὺς τὸ
4 *παραγώγιον· οὐκ ἐντρεπομένων δὲ τοῖς ὅλοις, ἀλλὰ πε-*
πεισμένων δίκαια λέγειν ἐκ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς γε-
νομένης παρ' αὐτοῖς τῶν περὶ τὸν Ἑκατόδωρον καὶ Ὀλυμ-
5 *πιόδωρον πρὸς τοὺς τῶν Ῥοδίων πρεσβευτάς (οὗτοι γὰρ* 374
τότε προέστασαν τοῦ τῶν Βυζαντίων πολιτεύματος), τότε
6 *μὲν ἀπηλλάγησαν οἱ Ῥόδιοι περάναντες οὐδέν, ἐπανελθόν-*
τες δὲ τὸν πόλεμον ἐψηφίσαντο τοῖς Βυζαντίοις διὰ τὰς
7 *προειρημένας αἰτίας. καὶ παραυτίκα πρεσβευτὰς ἐξαπέ-*
στελλον πρὸς Προυσίαν παρακαλοῦντες καὶ τοῦτον εἰς τὸν
πόλεμον· ᾔδεσαν γὰρ τὸν Προυσίαν παρατριβόμενον ἔκ
48 *τινων πρὸς τοὺς Βυζαντίους. τὸ δὲ παραπλήσιον ἐποίουν*

---

2. *Καύαρον Va* pro *κλύαρον* 5. *πιεζόμενοι* R vulgo 7. *πλεῖστον* CDE 8. *ἐπαναγκασθέντες* C vulgo 10. *δυσχρηστείας* A 16. *ἅμα μὲν* AB, *μὲν ἅμα* R 19. *καταλύειν Ur* 163ᵃ 22. *Ἑκατόδωρον Rei* 334 pro *ἑκατοντόδωρον* 24. *προέστησαν* AR, corr. *Be* (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXXII, 2) 26. *δὲ* om. C

374, 9]
καὶ Βυζάντιοι· πρός τε γὰρ Ἄτταλον καὶ πρὸς Ἀχαιὸν
ἔπεμπον πρέσβεις, δεόμενοι σφίσι βοηθεῖν. ὁ μὲν οὖν 2
Ἄτταλος ἦν πρόθυμος, εἶχεν δὲ βραχεῖαν τότε ῥοπὴν ὡς
ἂν ὑπ' Ἀχαιοῦ συνεληλαμένος εἰς τὴν πατρῴαν ἀρχήν·
ὁ δ' Ἀχαιὸς κρατῶν μὲν τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου, βασι- 3
λέα δὲ προσφάτως αὑτὸν ἀναδεδειχὼς ἐπηγγέλλετο βοηθή-
σειν, ὑπάρχων δ' ἐπὶ ταύτης τῆς προαιρέσεως τοῖς μὲν 4
Βυζαντίοις μεγάλην ἐλπίδα παρεσκεύαζε, τοῖς δὲ Ῥοδίοις
καὶ Προυσίᾳ τἀναντία κατάπληξιν. Ἀχαιὸς γὰρ ἦν μὲν 5
Ἀντιόχου συγγενὴς τοῦ παρειληφότος τὴν ἐν Συρίᾳ βασι-
λείαν, ἐγκρατὴς δ' ἐγένετο τῆς προειρημένης δυναστείας
διά τινας τοιαύτας αἰτίας. Σελεύκου μεταλλάξαντος τὸν 6
βίον, ὃς ἦν Ἀντιόχου τοῦ προειρημένου πατήρ, διαδεξα-
μένου δὲ τὴν βασιλείαν Σελεύκου πρεσβυτάτου τῶν υἱῶν,
ἅμα τούτῳ διὰ τὴν οἰκειότητα συνυπερέβαλε τὸν Ταῦρον
δυσὶ μάλιστά πως ἔτεσι πρότερον τῶν νῦν λεγομένων
καιρῶν. Σέλευκος γὰρ ὁ νέος ὡς θᾶττον παρέλαβε τὴν 7
βασιλείαν, πυνθανόμενος Ἄτταλον πᾶσαν ἤδη τὴν ἐπὶ
τάδε τοῦ Ταύρου δυναστείαν ὑφ' αὑτὸν πεποιῆσθαι, παρ-
ωρμήθη βοηθεῖν τοῖς σφετέροις πράγμασιν, ὑπερβαλὼν 8
δὲ μεγάλῃ δυνάμει τὸν Ταῦρον, καὶ δολοφονηθεὶς ὑπό τ'
Ἀπατουρίου τοῦ Γαλάτου καὶ Νικάνορος, μετήλλαξε τὸν
βίον. Ἀχαιὸς δὲ κατὰ τὴν ἀναγκαιότητα τὸν φόνον αὐ- 9
τοῦ μετῆλθε παραχρῆμα, τοὺς περὶ τὸν Νικάνορα καὶ τὸν
375 Ἀπατούριον ἀποκτείνας, τῶν τε δυνάμεων καὶ τῶν ὅλων
πραγμάτων φρονίμως καὶ μεγαλοψύχως προέστη. τῶν 10
γὰρ καιρῶν παρόντων αὐτῷ καὶ τῆς τῶν ὄχλων ὁρμῆς συν-
εργούσης εἰς τὸ διάδημα περιθέσθαι, τοῦτο μὲν οὐ προεί-
λετο ποιῆσαι, τηρῶν δὲ τὴν βασιλείαν Ἀντιόχῳ τῷ νεω-
τέρῳ τῶν υἱῶν, ἐνεργῶς ἐπιπορευόμενος ἀνεκτᾶτο τὴν ἐπὶ

---

3. εἶχε R[s] βραχεῖαν A(B), βαρεῖαν R 4. συνεληλα|*μένος A[2] ex συνεληλα|μμένος πατρῴαν A (R incerti) 5. δὲ AR 9. μὲν γὰρ ἦν C 18. ἄτταλον A[r] ex ἄτταλος, ut videtur 20. ὑπερβαλὼν Ca pro ὑπερβάλλων 21. ὑπό τε AR 25. τε AB, δὲ R vulgo 27. αὐτῶν A, corr. R συντρεχούσης C 30. ἐνεργὸς DE

11 τάδε τοῦ Ταύρου πᾶσαν. τῶν δὲ πραγμάτων αὐτῷ παραδόξως εὐροούντων, ἐπεὶ τὸν μὲν Ἄτταλον εἰς αὐτὸ τὸ Πέργαμον συνέκλεισε τῶν δὲ λοιπῶν πάντων ἦν ἐγκρατής,
12 ἐπαρθεὶς τοῖς εὐτυχήμασι παρὰ πόδας ἐξώκειλε. καὶ διάδημα περιθέμενος καὶ βασιλέα προσαγορεύσας αὐτὸν βαρύτατος ἦν τότε καὶ φοβερώτατος τῶν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύ-
13 ρου βασιλέων καὶ δυναστῶν· ᾧ καὶ μάλιστα τότε Βυζάντιοι πιστεύσαντες ἀνεδέξαντο τὸν πρὸς τοὺς Ῥοδίους καὶ Προυσίαν πόλεμον.

49 Ὁ δὲ Προυσίας ἐνεκάλει μὲν πρότερον τοῖς Βυζαντίοις ὅτι ψηφισαμένων τινὰς εἰκόνας αὐτοῦ ταύτας οὐκ ἀνετίθε-
2 σαν ἀλλ᾽ εἰς ἐπισυρμὸν καὶ λήθην ἄγοιεν, δυσηρέστει δ᾽ αὐτοῖς καὶ ἐπὶ τῷ πᾶσαν προσενέγκασθαι φιλονεικίαν εἰς τὸ διαλῦσαι τὴν Ἀχαιοῦ πρὸς Ἄτταλον ἔχθραν καὶ τὸν πόλεμον, νομίζων κατὰ πολλοὺς τρόπους ἀλυσιτελῆ τοῖς
3 αὐτοῦ πράγμασιν ὑπάρχειν τὴν ἐκείνων φιλίαν. ἠρέθιζε δ᾽ αὐτὸν καὶ τὸ δοκεῖν Βυζαντίους πρὸς μὲν Ἄτταλον εἰς τοὺς τῆς Ἀθηνᾶς ἀγῶνας τοὺς συνθύσοντας ἐξαπεσταλκέναι,
4 πρὸς αὐτὸν δ᾽ εἰς τὰ Σωτήρια μηδένα πεπομφέναι. διόπερ ἐκ πάντων τούτων ὑποικουρουμένης παρ᾽ αὐτῷ τῆς ὀργῆς ἄσμενος ἐπελάβετο τῆς τῶν Ῥοδίων προφάσεως, καὶ συγκαταθέμενος τοῖς πρεσβευταῖς ἐκείνους μὲν ᾤετο δεῖν κατὰ θάλατταν πολεμεῖν, αὐτὸς δὲ κατὰ γῆν οὐκ ἐλάττω βλάψειν ἔδοξε τοὺς ὑπεναντίους.

5 Ὁ μὲν οὖν Ῥοδίων πρὸς Βυζαντίους πόλεμος διὰ ταῦτα
50 καὶ τοιαύτην ἔλαβε τὴν ἀρχήν· οἱ δὲ Βυζάντιοι τὸ μὲν πρῶτον ἐρρωμένως ἐπολέμουν, πεπεισμένοι τὸν μὲν Ἀχαιὸν 376 σφίσι βοηθεῖν, αὐτοὶ δὲ τὸν Τιβοίτην ἐκ τῆς Μακεδονίας ἐπαγαγόντες ἀντιπεριστήσειν τῷ Προυσίᾳ φόβους καὶ κιν-
2 δύνους, ὃς κατὰ τὴν προειρημένην ὁρμὴν πολεμῶν παρεί-
3 λετο μὲν αὐτῶν τὸ καλούμενον ἐπὶ τοῦ στόματος Ἱερόν, ὃ

8. *τὸν* om. DE 11. *ψηφισάμενοι Rei* 335 13. *φιλονικίαν Di* (merito librorum scripturam tuetur Fr. Franke Philol. suppl. I 472) 14. *τοῦ* ante *Ἀχαιοῦ* add. DE 26. *ταύτην* B 28. *βοηθήσειν Na* 344 *Ζιβοίτην* idem 117 30. *ὃς* add. B[s]C 31. *καλούμενον*] *κείμενον* Bentenus observ. crit. in Polyb. 35

376, 6]
*Βυζάντιοι μικροῖς ἀνώτερον χρόνοις μεγάλων ὠνησάμενοι
χρημάτων ἐσφετερίσαντο διὰ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ τόπου, βου-
λόμενοι μηδεμίαν ἀφορμὴν μηδενὶ καταλιπεῖν μήτε κατὰ
τῶν εἰς τὸν Πόντον πλεόντων ἐμπόρων μήτε περὶ τοὺς
δούλους καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς τῆς θαλάττης ἐργασίας, παρεί-* 4
*λετο δὲ καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Ἀσίας χώραν, ἣν κατεῖχον Βυ-
ζάντιοι τῆς Μυσίας πολλοὺς ἤδη χρόνους. οἱ δὲ Ῥόδιοι* 5
*πληρώσαντες ναῦς ἕξ, ἅμα δὲ ταύταις παρὰ τῶν συμμά-
χων προσλαβόντες τέτταρας, καὶ ναύαρχον προχειρισάμενοι
Ξενόφαντον, ἔπλεον ἐφ' Ἑλλησπόντου δέκα ναυσίν. καὶ* 6
*ταῖς μὲν λοιπαῖς ὁρμοῦντες περὶ Σηστὸν ἐκώλυον τοὺς
πλέοντας εἰς τὸν Πόντον, μιᾷ δ' ἐκπλεύσας ὁ ναύαρχος
κατεπείραζε τῶν Βυζαντίων, εἴ πως ἤδη μεταμέλοιντο κα-
ταπεπληγμένοι τὸν πόλεμον. τῶν δ' οὐ προσεχόντων* 7
*ἀπέπλευσε καὶ παραλαβὼν τὰς λοιπὰς ναῦς ἀπῆρε πάσαις
εἰς τὴν Ῥόδον. οἱ δὲ Βυζάντιοι πρός τε τὸν Ἀχαιὸν ἔπεμ-* 8
*πον ἀξιοῦντες βοηθεῖν, ἐπί τε τὸν Τιβοίτην ἐξαπέστελλον
τοὺς ἄξοντας αὐτὸν ἐκ τῆς Μακεδονίας· ἐδόκει γὰρ οὐχ* 9
*ἧττον ἡ Βιθυνῶν ἀρχὴ Τιβοίτῃ καθήκειν ἢ Προυσίᾳ διὰ
τὸ πατρὸς ἀδελφὸν αὐτὸν ὑπάρχειν τῷ Προυσίᾳ. οἱ δὲ* 10
*Ῥόδιοι θεωροῦντες τὴν τῶν Βυζαντίων ὑπόστασιν, πραγμα-
τικῶς διενοήθησαν πρὸς τὸ καθικέσθαι τῆς προθέσεως.
ὁρῶντες γὰρ τὸ συνέχον τοῖς Βυζαντίοις τῆς ὑπομονῆς* 51
*τοῦ πολέμου κείμενον ἐν ταῖς κατὰ τὸν Ἀχαιὸν ἐλπίσιν,
θεωροῦντες δὲ τὸν πατέρα τὸν Ἀχαιοῦ κατεχόμενον ἐν
Ἀλεξανδρείᾳ, τὸν δ' Ἀχαιὸν περὶ πλείστου ποιούμενον*
377 *τὴν τοῦ πατρὸς σωτηρίαν, ἐπεβάλοντο πρεσβεύειν πρὸς
τὸν Πτολεμαῖον καὶ παραιτεῖσθαι τὸν Ἀνδρόμαχον, καὶ* 2
*πρότερον μὲν ἐκ παρέργου τοῦτο πεποιηκότες, τότε δ'
ἀληθινῶς σπεύδοντες ὑπὲρ τοῦ πράγματος, ἵνα προσενεγ-*

---

3. 4. *μήτε τῶν κατὰ τὸν εἰς πόντον* C 6. *ἐπὶ*] *ἐκ* CDE 9. *λαβόντες* D 11. *ὁρμοῦντες* *Sch* pro *ὁρμῶντες* 13. *μεταμέλοιντο* A^rD, *μεταμελοῖντο* A^1R*BW* 19. *βιθυνῶν* A^r ex *β*θύνων* *τιβοίτην* A^1, *ν* erasit A^2 vel A^r 25. *τὸν ἀχαιοῦ* AB, *τοῦ ἀχ.* R vulgo 28. *τὸν* (prius) A^2 ex *του*, ut videtur *ἀνδρομάχον* A et sic *παροξυτόνως* posthac

κάμενοι πρὸς τὸν Ἀχαιὸν τὴν χάριν ταύτην ὑπόχρεων
3 *αὐτὸν ποιήσωνται πρὸς πᾶν τὸ παρακαλούμενον. ὁ δὲ*
Πτολεμαῖος παραγενομένων τῶν πρέσβεων ἐβουλεύετο μὲν
παρακατέχειν τὸν Ἀνδρόμαχον, ἐλπίζων αὐτῷ χρήσεσθαι
πρὸς καιρὸν διὰ τὸ τά τε πρὸς τὸν Ἀντίοχον ἄκριτα
μένειν αὐτῷ, καὶ τὸ τὸν Ἀχαιὸν ἀναδεδειχότα προσφάτως
4 *αὐτὸν βασιλέα πραγμάτων εἶναι κύριον ἱκανῶν τινων· ἦν*
γὰρ Ἀνδρόμαχος Ἀχαιοῦ μὲν πατήρ, ἀδελφὸς δὲ Λαοδίκης
5 *τῆς Σελεύκου γυναικός. οὐ μὴν ἀλλὰ προσκλίνων τοῖς Ῥο-*
δίοις ὁ Πτολεμαῖος κατὰ τὴν ὅλην αἵρεσιν, καὶ πάντα σπεύ-
δων χαρίζεσθαι, συνεχώρησε καὶ παρέδωκε τὸν Ἀνδρόμαχον
6 *αὐτοῖς ἀποκομίζειν ὡς τὸν υἱόν. οἱ δ' ἐπιτελεσάμενοι*
τοῦτο, καὶ προσεπιμετρήσαντες τοῖς περὶ τὸν Ἀχαιὸν τιμάς
τινας, παρείλαντο τὴν ὁλοσχερεστάτην ἐλπίδα τῶν Βυζαν-
7 *τίων. συνεκύρησε δέ τι καὶ ἕτερον τοῖς Βυζαντίοις ἄτο-*
πον· ὁ γὰρ Τιβοίτης καταγόμενος ἐκ τῆς Μακεδονίας
8 *ἔσφηλε τὰς ἐπιβολὰς αὐτῶν, μεταλλάξας τὸν βίον. οὗ συμ-*
βάντος οἱ μὲν Βυζάντιοι ταῖς ὁρμαῖς ἀνέπεσον, ὁ δὲ Πρου-
σίας ἐπιρρωσθεὶς ταῖς πρὸς τὸν πόλεμον ἐλπίσιν ἅμα μὲν
αὐτὸς ἀπὸ τῶν κατ' Ἀσίαν μερῶν ἐπολέμει καὶ προσέκειτο
τοῖς πράγμασιν ἐνεργῶς, ἅμα δὲ τοὺς Θρᾷκας μισθωσάμε-
νος οὐκ εἴα τὰς πύλας ἐξιέναι τοὺς Βυζαντίους ἀπὸ τῶν
9 *κατὰ τὴν Εὐρώπην μερῶν. οἱ δὲ Βυζάντιοι τῶν σφετέρων*
ἐλπίδων ἐψευσμένοι, τῷ πολέμῳ πονοῦντες πανταχόθεν,
52 *ἐξαγωγὴν περιέβλεπον εὐσχήμονα τῶν πραγμάτων. Καυά-*
ρου δὲ τοῦ τῶν Γαλατῶν βασιλέως παραγενομένου πρὸς τὸ
Βυζάντιον καὶ σπουδάζοντος διαλῦσαι τὸν πόλεμον καὶ διέ-
χοντος τὰς χεῖρας φιλοτίμως, συνεχώρησαν τοῖς παρακαλου-
2 *μένοις ὅ τε Προυσίας οἵ τε Βυζάντιοι. πυθόμενοι δ' οἱ* 378
Ῥόδιοι τήν τε τοῦ Καυάρου σπουδὴν καὶ τὴν ἐντροπὴν τοῦ
Προυσίου, σπουδάζοντες δὲ καὶ τὴν αὐτῶν πρόθεσιν ἐπὶ

---

3. *ἐβούλετο* DE 6. *καὶ τὸ* DE, *κατὸ* AB, *καὶ τῷ* C 14. *παρείλαντο* ABDE, *παρείλοντο* C vulgo 25. *καύρου* ABD, corr. CE (recte omnes *καυάρου* vs. 30) 29. 30. *δ' οἱ ῥόδιοι* Sch, *τοῖς ῥοδίοις* AB, *δὲ ῥόδιοι* R

378, 4]

τέλος ἀγαγεῖν, πρεσβευτὴν μὲν Ἀριδίκην προεχειρίσαντο
πρὸς τοὺς Βυζαντίους, Πολεμοκλῆ δὲ τρεῖς ἔχοντα τριήρεις
ὁμοῦ συναπέστειλαν, βουλόμενοι, τὸ δὴ λεγόμενον, καὶ τὸ 3
δόρυ καὶ τὸ κηρύκειον ἅμα πέμπειν πρὸς τοὺς Βυζαντίους.
ἐπιφανέντων δὲ τούτων ἐγένοντο διαλύσεις ἐπὶ Κώθωνος 4
τοῦ Καλλιγείτονος ἱερομνημονοῦντος ἐν τῷ Βυζαντίῳ, πρὸς 5
μὲν Ῥοδίους ἁπλαῖ, Βυζαντίους μὲν μηδένα πράττειν τὸ
διαγώγιον τῶν εἰς τὸν Πόντον πλεόντων, Ῥοδίους δὲ καὶ
τοὺς συμμάχους τούτου γενομένου τὴν εἰρήνην ἄγειν πρὸς
Βυζαντίους, πρὸς δὲ Προυσίαν τοιαίδε τινές· εἶναι Πρου- 6
σίᾳ καὶ Βυζαντίοις εἰρήνην καὶ φιλίαν εἰς τὸν ἅπαντα χρό-
νον, μὴ στρατεύειν δὲ μήτε Βυζαντίους ἐπὶ Προυσίαν
τρόπῳ μηδενὶ μήτε Προυσίαν ἐπὶ Βυζαντίους, ἀποδοῦναι 7
δὲ Προυσίαν Βυζαντίοις τάς τε χώρας καὶ τὰ φρούρια καὶ
τοὺς λαοὺς καὶ τὰ πολεμικὰ σώματα χωρὶς λύτρων, πρὸς
δὲ τούτοις τὰ πλοῖα τὰ κατ᾽ ἀρχὰς ληφθέντα τοῦ πολέ-
μου καὶ τὰ βέλη τὰ καταληφθέντ᾽ ἐν τοῖς ἐρύμασιν, ὁμοίως
δὲ καὶ τὰ ξύλα καὶ τὴν λιθίαν καὶ τὸν κέραμον τὸν ἐκ τοῦ
Ἱεροῦ χωρίου (ὁ γὰρ Προυσίας, ἀγωνιῶν τὴν τοῦ Τιβοίτου 8
κάθοδον, πάντα καθεῖλεν τὰ δοκοῦντα τῶν φρουρίων εὐ-
καίρως πρός τι κεῖσθαι)· ἐπαναγκάσαι δὲ Προυσίαν καὶ 9
ὅσα τινὲς τῶν Βιθυνῶν εἶχον ἐκ τῆς Μυσίας χώρας τῆς
ὑπὸ Βυζαντίους ταττομένης ἀποδοῦναι τοῖς γεωργοῖς.
Ὁ μὲν οὖν Ῥοδίοις καὶ Προυσίᾳ πρὸς Βυζαντίους συ- 10
στὰς πόλεμος τοιαύτας ἔλαβε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ τέλος· κατὰ 53
379 *δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Κνώσιοι πρεσβεύσαντες πρὸς Ῥο-*
δίους ἔπεισαν τάς τε μετὰ Πολεμοκλέους ναῦς καὶ τρία τῶν

---

1. *Ἀριδείκην Di* 2. *πολεμοκλῆν* CDE 3. *βουλόμενοι* A² ex *βουλόμενον* in marg. add. A(D) *δόρυ καὶ κηρύκειον παρόι* (μ supra) 3. 4. *ἅμα* ante *καὶ τὸ δόρυ* transposuit C 4. *τοὺς* om. DE 12. *μὴ* om. D 15. *τοὺς δούλους καὶ τὰ πολιτικὰ σώματα* Emperius opusc. 319 (conf. tamen *Rei* 343) 16. 17. *τοῦ πολέμου — καταληφθέντ᾽ ἐν* om. DE 17. *καταληφθέντα τοῖς* A¹C, *καταλειφθέντα τοῖς* A²B, *καταληφθέντα ἐν τοῖς Ur* 163ᵃ 18. *αἰθίαν* AR, *αἰθύαν* C, *λιθείαν Ca* *τὸν ἐκ* Aʳ ex *τοῦ ἐκ* 20. *καθεῖλε* Rˢ 24. *προσόαι* A¹, corr. A² 24. 25. *συστὰς πόλεμος πρὸς βυζαντίους* D 26. *κνώσιοι* AC, *κνώσσιοι* DE et sic per bina *σσ* iidem et C posthac fere constanter (conf. praef. ad 4, 53—54)

2 *ἀφράκτων προσκατασπάσαντας αὐτοῖς ἀποστεῖλαι. γενο-
μένου δὲ τούτου καὶ τῶν πλοίων ἀφικομένων εἰς τὴν Κρή-
την, καὶ ἐχόντων ὑποψίαν τῶν Ἐλευθερναίων ὅτι τὸν πο-
λίτην αὐτῶν Τίμαρχον οἱ περὶ τὸν Πολεμοκλῆ χαριζόμενοι
τοῖς Κνωσίοις ἀνῃρήκασι, τὸ μὲν πρῶτον ῥύσια κατήγγει-*
3 *λαν τοῖς Ῥοδίοις, μετὰ δὲ ταῦτα πόλεμον ἐξήνεγκαν. πε-
ριέπεσον δὲ καὶ Λύττιοι βραχὺ πρὸ τούτων τῶν καιρῶν
ἀνηκέστῳ συμφορᾷ. καθόλου γὰρ τὰ κατὰ τὴν σύμπασαν*
4 *Κρήτην ὑπῆρχεν ἐν τοιαύτῃ τινὶ τότε καταστάσει. Κνώσιοι
συμφρονήσαντες Γορτυνίοις πᾶσαν ἐποιήσαντο τὴν Κρήτην
ὑφ᾽ αὐτοὺς πλὴν τῆς Λυττίων πόλεως, μόνης δὲ ταύτης
ἀπειθούσης ἐπεβάλοντο πολεμεῖν, σπεύδοντες αὐτὴν εἰς
τέλος ἀνάστατον ποιῆσαι καὶ παραδείγματος καὶ φόβου*
5 *χάριν τῶν ἄλλων Κρηταιέων. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐπολέ-
μουν πάντες οἱ Κρηταιεῖς τοῖς Λυττίοις· ἐγγενομένης δὲ
φιλοτιμίας ἐκ τῶν τυχόντων, ὅπερ ἔθος ἐστὶ Κρησίν, ἐστα-*
6 *σίασαν πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ Πολυρρήνιοι μὲν καὶ Κερέ-
ται καὶ Λαππαῖοι πρὸς δὲ τούτοις Ὅριοι μετ᾽ Ἀρκάδων
ὁμοθυμαδὸν ἀποστάντες τῆς τῶν Κνωσίων φιλίας ἔγνω-*
7 *σαν τοῖς Λυττίοις συμμαχεῖν, τῶν δὲ Γορτυνίων οἱ μὲν
[πρεσβύτατοι] τὰ τῶν Κνωσίων οἱ δὲ νεώτεροι τὰ τῶν*
8 *Λυττίων αἱρούμενοι διεστασίασαν πρὸς ἀλλήλους. οἱ δὲ
Κνώσιοι, παραδόξου γεγονότος αὐτοῖς τοῦ περὶ τοὺς συμ-
μάχους κινήματος, ἐπισπῶνται χιλίους ἐξ Αἰτωλίας ἄνδρας*
9 *κατὰ συμμαχίαν. οὗ γενομένου παραυτίκα τῶν Γορτυνίων
οἱ πρεσβύτεροι, καταλαμβανόμενοι τὴν ἄκραν, εἰσάγονται
τούς τε Κνωσίους καὶ τοὺς Αἰτωλούς, καὶ τοὺς μὲν ἐξέ-*

---

3. *σχόντων BW* Fleckeiseni annal. 1889 p. 688 4. *πολεμοκλῆν* CDE 5. *κνωσίοις* A (de reliquis vide ad p. 63, 26) 7. *πρὸς τοῦτον τὸν καιρὸν* C 9. *κνώσιοι* A (conf. ad p. 63, 26) 10. *ἐποίησαν* CDE 11. *ὑφαυτοὺς* A^1, distinxit A^r 14. *ἐπολέμουν* om. C 16. *ἐστὶ* om. C 17. *πρὸς ἀλλήλους Ca*, *πρὸς ἑαυτοὺς Rei* 344 *μὲν* om. B *Κερεᾶται* Meursius ex Steph. Byz. v. *Βήνη*, *Κεραῖται* coni. *Sch* ex Suid. v. *Ῥιανός* 18. *λαμ|παῖοι* A(R), corr. iidem in proximis *ὅριοι* ADE, *ὅριοι* B^s vulgo, utrumque spiritum habet C 19. *κνωσ|σίων* A(R) 21. *πρεσβύτεροι Be*, seclusit *Hu* *κνωσσίων* AR 23. *κνώσσιοι* AR 27. *κνωσσίους* AR

380, 1]

380 βαλον τοὺς δ' ἀπέκτειναν τῶν νέων, τὴν δὲ πόλιν ἐνεχεί-
ρισαν τοῖς Κνωσίοις. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Λυτ- 54
τίων ἐξωδευκότων εἰς τὴν πολεμίαν πανδημεί, συννοήσαν-
τες οἱ Κνώσιοι τὸ γεγονὸς καταλαμβάνονται τὴν Λύττον
ἔρημον οὖσαν τῶν βοηθησόντων· καὶ τὰ μὲν τέκνα καὶ 2
τὰς γυναῖκας εἰς Κνωσὸν ἀπέπεμψαν, τὴν δὲ πόλιν ἐμ-
πρήσαντες καὶ κατασκάψαντες καὶ λωβησάμενοι κατὰ πάντα
τρόπον ἐπανῆλθον. οἱ δὲ Λύττιοι παραγενόμενοι πρὸς 3
τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς ἐξοδείας, καὶ συνθεασάμενοι τὸ συμ-
βεβηκός, οὕτως περιπαθεῖς ἐγένοντο ταῖς ψυχαῖς ὥστε
μηδ' εἰσελθεῖν μηδένα τολμῆσαι τῶν παρόντων εἰς τὴν
πατρίδα· πάντες δὲ περιπορευθέντες αὐτὴν κύκλῳ, καὶ 4
πολλάκις ἀνοιμώξαντες καὶ κατολοφυράμενοι τήν τε τῆς
πατρίδος καὶ τὴν αὑτῶν τύχην, αὖθις ἐξ ἀναστροφῆς
ἐπανῆλθον εἰς τὴν τῶν Λαππαίων πόλιν. φιλανθρώπως 5
δ' αὐτοὺς καὶ μετὰ πάσης προθυμίας τῶν Λαππαίων
ὑποδεξαμένων, οὗτοι μὲν ἀντὶ πολιτῶν ἀπόλιδες ἐν ἡμέρᾳ
μιᾷ καὶ ξένοι γεγονότες ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Κνωσίους
ἅμα τοῖς συμμάχοις, Λύττος δ' ἡ Λακεδαιμονίων μὲν 6
ἄποικος οὖσα καὶ συγγενής, ἀρχαιοτάτη δὲ τῶν κατὰ
Κρήτην πόλεων, ἄνδρας δ' ὁμολογουμένως ἀρίστους ἀεὶ
τρέφουσα Κρηταιέων, οὕτως ἄρδην καὶ παραλόγως ἀνηρ-
πάσθη.

Πολυρρήνιοι δὲ καὶ Λαππαῖοι καὶ πάντες οἱ τούτων 55
σύμμαχοι, θεωροῦντες τοὺς Κνωσίους ἀντεχομένους τῆς
τῶν Αἰτωλῶν συμμαχίας, τοὺς δ' Αἰτωλοὺς ὁρῶντες πο-
λεμίους ὄντας τῷ τε βασιλεῖ Φιλίππῳ καὶ τοῖς Ἀχαιοῖς,
πέμπουσι πρέσβεις πρός τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς
περὶ βοηθείας καὶ συμμαχίας. οἱ δ' Ἀχαιοὶ καὶ Φίλιπ- 2
πος εἴς τε τὴν κοινὴν συμμαχίαν αὐτοὺς προσεδέξαντο

1. δὲ R^s 2. κνωσσίοις AR 3. πανδημεὶ εἰς τὴν πόλιν C 4. κνώσσιοι AR 6. κνῶσσον A^1, κνωσσὸν A^rR^s 9. ἐξοδίας AR vulgo ante *Di* 10. οὕτω R^s 15. λαπαίων C 16. δὲ AR 18. κνωσσίους AR 20. post συγγενής vulgo auctore *Gro* additum Ἀθηναίων 25. κνωσίους A, κνωσσίους R

καὶ βοήθειαν ἐξαπέστειλαν, Ἰλλυριοὺς μὲν τετρακοσίους,
ὧν ἡγεῖτο Πλάτωρ, Ἀχαιοὺς δὲ διακοσίους, Φωκέας ἑκα-
3 *τόν, οἳ καὶ παραγενόμενοι * * * μεγάλην ποιήσαντες ἐπίδο-* 381
4 *σιν τοῖς Πολυρρηνίοις καὶ τοῖς τούτων συμμάχοις· πάνυ*
γὰρ ἐν βραχεῖ χρόνῳ τειχήρεις καταστήσαντες τούς τ'
Ἐλευθερναίους καὶ Κυδωνιάτας ἔτι δὲ τοὺς Ἀπτεραίους
ἠνάγκασαν ἀποστάντας τῆς τῶν Κνωσίων συμμαχίας κοι-
5 *νωνῆσαι σφίσι τῶν αὐτῶν ἐλπίδων. τούτων δὲ γενομέ-*
νων ἐξαπέστειλαν Πολυρρήνιοι μὲν καὶ μετὰ τούτων οἱ
σύμμαχοι Φιλίππῳ καὶ τοῖς Ἀχαιοῖς πεντακοσίους Κρῆ-
τας, Κνώσιοι δὲ μικρῷ πρότερον ἐξαπεστάλκεισαν χιλίους
τοῖς Αἰτωλοῖς· οἳ καὶ συνεπολέμουν ἀμφοτέροις τὸν ἐνε-
6 *στῶτα πόλεμον. κατελάβοντο δὲ καὶ τὸν λιμένα τῶν Φαι-*
στίων οἱ τῶν Γορτυνίων φυγάδες, ὁμοίως δὲ καὶ τὸν αὐ-
τῶν τῶν Γορτυνίων παραβόλως διακατεῖχον, καὶ προσε-
πολέμουν ἐκ τούτων ὁρμώμενοι τῶν τόπων τοῖς ἐν τῇ
πόλει.

56 *Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Κρήτην ἐν τούτοις ἦν· περὶ*
δὲ τοὺς καιροὺς τούτους καὶ Μιθριδάτης ἐξήνεγκε Σινω-
πεῦσι πόλεμον, καί τις οἷον ἀρχὴ τότε καὶ πρόφασις ἐγέ-
2 *νετο τῆς ἐπὶ τὸ τέλος ἀχθείσης ἀτυχίας Σινωπεῦσιν. εἰς*
δὲ τὸν πόλεμον τοῦτον πρεσβευσάντων αὐτῶν πρὸς Ῥοδίους
καὶ παρακαλούντων βοηθεῖν, ἔδοξε τοῖς Ῥοδίοις προχει-
ρίσασθαι τρεῖς ἄνδρας, καὶ δοῦναι τούτοις δραχμῶν δεκα-
τέτταρας μυριάδας, τοὺς δὲ λαβόντας παρασκευάσαι τὰ
3 *πρὸς τὴν χρείαν ἐπιτήδεια τοῖς Σινωπεῦσιν. οἱ δὲ κατα-*
σταθέντες ἡτοίμασαν οἴνου κεράμια μύρια, τριχὸς εἰργα-
σμένης τάλαντα τριακόσια, νεύρων εἰργασμένων ἑκατὸν τά-

---

2. *πλάτων* D, *Πλεύρατος* coni. *Di* 39 post *Φωκέας* add. *δὲ Re*
3. ***] lacunam indicavit et *μετ' οὐ πολὺ πάλιν ἀπέπλευσαν* add. *BW* *ποιήσαντες* AB, *ἐποιήσαντο* R vulgo (at vero activum *ποιεῖν*, et participii quidem formam, tuentur similes loci 1, 36, 2. 2, 36, 2. 2, 43, 7)
5. *τευχήρεις* AR, corr. C 7. *κνωσσίων* AR 11. *κνώσσιοι* AR
13. *φαιαστίων* AR, corr. E[2] 14. *τὸν* C, *τῶν* AR 15. post *Γορτυνίων* vulgo ex C additum *λιμένα* 24. *δεκατέτταρας* AB, *δεκατέσσαρας* R[s] 27. *μυρία* A[1], corr. A[r]

381, 27]
λαντα, πανοπλίας χιλίας, χρυσοῦς ἐπισήμους τρισχιλίους,
ἔτι δὲ λιθοφόρους τέτταρας καὶ τοὺς ἀφέτας τούτοις. ἃ 4
καὶ λαβόντες οἱ τῶν Σινωπέων πρέσβεις ἐπανῆλθον. ἦσαν
γὰρ οἱ Σινωπεῖς ἐν ἀγωνίᾳ μὴ πολιορκεῖν σφᾶς ὁ Μιθρι-
δάτης ἐγχειρήσῃ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν· διὸ
καὶ τὰς παρασκευὰς πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἐποιοῦντο πάσας.
382 *ἡ δὲ Σινώπη κεῖται μὲν ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τοῦ Πόντου* 5
παρὰ τὸν εἰς Φᾶσιν πλοῦν, οἰκεῖται δ' ἐπί τινος χερρο-
νήσου προτεινούσης εἰς τὸ πέλαγος, ἧς τὸν μὲν αὐχένα
τὸν συνάπτοντα πρὸς τὴν Ἀσίαν, ὅς ἐστιν οὐ πλεῖον δυεῖν
σταδίων, ἡ πόλις ἐπικειμένη διακλείει κυρίως· τὸ δὲ 6
λοιπὸν τῆς χερρονήσου πρόκειται μὲν εἰς τὸ πέλαγος,
ἔστι δ' ἐπίπεδον καὶ πανευέφοδον ἐπὶ τὴν πόλιν, κύκλῳ
δ' ἐκ θαλάττης ἀπότομον καὶ δυσπροσόρμιστον καὶ παν-
τελῶς ὀλίγας ἔχον προσβάσεις. διόπερ ἀγωνιῶντες οἱ 7
Σινωπεῖς μή ποτε κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς Ἀσίας πλευρὰν ὁ
Μιθριδάτης συστησάμενος ἔργα, καὶ κατὰ τὴν ἀπέναντι
ταύτης ὁμοίως ποιησάμενος ἀπόβασιν κατὰ θάλατταν εἰς
τοὺς ὁμαλοὺς καὶ τοὺς ὑπερκειμένους τῆς πόλεως τόπους,
ἐγχειρήσῃ πολιορκεῖν αὐτούς, ἐπεβάλοντο τῆς χερρονήσου 8
κύκλῳ τὸ νησίζον ὀχυροῦν, ἀποσταυροῦντες καὶ περιχαρα-
κοῦντες τὰς ἐκ θαλάττης προσβάσεις, ἅμα δὲ καὶ βέλη καὶ
στρατιώτας τιθέντες ἐπὶ τοὺς εὐκαίρους τῶν τόπων· ἔστι 9
γὰρ τὸ πᾶν μέγεθος αὐτῆς οὐ πολύ, τελέως δ' εὐκατα-
κράτητον καὶ μέτριον.

a.u. *Καὶ τὰ μὲν περὶ Σινώπης ἐν τούτοις ἦν, ὁ δὲ βασι-* 57
535 *λεὺς Φίλιππος ἀναζεύξας ἐκ Μακεδονίας μετὰ τῆς δυνά-*
μεως (ἐν γὰρ ταύταις ταῖς ἐπιβολαῖς ἀπελίπαμεν ἄρτι τὸν

---

2. *καὶ πρὸς τοὺς* CD² 4. *ἀγωνίᾳ* Ernestus pro *ἀγῶνι* 8. *κεῖται Be* immemor verbi *κεῖται* modo praecedentis *δὲ* Rˢ *χερονήσου* A, *χερροννήσου* CE, corr. D 10. *πλείων* C *δυεῖν* ABE, *δυοῖν* CD vulgo 17. *τὴν Rei* 345 pro *γῆν* 22. *προβάσεις* DE post *προσβάσεις* add. C *διόπερ ἀγωνιῶντες οἱ σινωπεῖς ὡς εἴρηται* 23. *ἐτίθουν* C 24. *οὐπολυτελᾶ:ς*| A(B), *οὐ πολὺ τέως* R, corr. *Ur* 163ᵃ 26. *Σινώπην Rei* 345, *Σινωπεῖς* coni. *Sch* 28. *ἀπελίπαμεν* A, *o* superscr. ead. m., *ἀπελίπομεν* BˢC vulgo, *ἀπελείπομεν* DE

συμμαχικὸν πόλεμον) ὥρμησεν ἐπὶ Θετταλίας καὶ τῆς Ἠπεί-
ρου, σπεύδων ταύτῃ ποιήσασθαι τὴν εἰσβολὴν τὴν εἰς
2 *Αἰτωλίαν. Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Δωρίμαχος κατὰ τὸν καιρὸν*
τοῦτον ἔχοντες πρᾶξιν κατὰ τῆς τῶν Αἰγειρατῶν πόλεως,
ἀθροίσαντες τῶν Αἰτωλῶν περὶ χιλίους καὶ διακοσίους εἰς
Οἰάνθειαν τῆς Αἰτωλίας, ἣ κεῖται καταντικρὺ τῆς προει-
ρημένης πόλεως, καὶ πορθμεῖα τούτοις ἑτοιμάσαντες, πλοῦν
3 *ἐτήρουν πρὸς τὴν ἐπιβολήν. τῶν γὰρ ηὐτομοληκότων τις* 383
ἐξ Αἰτωλίας, καὶ πλείω χρόνον διατετριφὼς παρὰ τοῖς
Αἰγειράταις καὶ συντεθεωρηκὼς τοὺς φυλάττοντας τὸν ἀπ'
Αἰγίου πυλῶνα μεθυσκομένους καὶ ῥᾳθύμως διεξάγοντας
4 *τὰ κατὰ τὴν φυλακήν, πλεονάκις παραβαλλόμενος καὶ δια-*
βαίνων πρὸς τοὺς περὶ Δωρίμαχον ἐξεκέκλητο πρὸς τὴν
πρᾶξιν αὐτοὺς ἅτε λίαν οἰκείους ὄντας τῶν τοιούτων ἐγ-
5 *χειρημάτων. ἡ δὲ τῶν Αἰγειρατῶν πόλις ἔκτισται μὲν τῆς*
Πελοποννήσου κατὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον μεταξὺ τῆς
Αἰγιέων καὶ Σικυωνίων πόλεως, κεῖται δ' ἐπὶ λόφων ἐρυ-
μνῶν καὶ δυσβάτων, νεύει δὲ τῇ θέσει πρὸς τὸν Παρνασσὸν
καὶ ταῦτα τὰ μέρη τῆς ἀντίπερα χώρας, ἀπέχει δὲ τῆς
6 *θαλάττης ὡς ἑπτὰ στάδια. παραπεσόντος δὲ πλοῦ τοῖς*
περὶ τὸν Δωρίμαχον ἀνήχθησαν, καὶ καθορμίζονται νυκτὸς
7 *ἔτι πρὸς τὸν παρὰ τὴν πόλιν καταρρέοντα ποταμόν. οἱ μὲν*
οὖν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ Δωρίμαχον, ἅμα δὲ τούτοις
Ἀρχίδαμον τὸν Πανταλέοντος υἱόν, ἔχοντες περὶ αὑτοὺς τὸ
πλῆθος τῶν Αἰτωλῶν προσέβαινον πρὸς τὴν πόλιν κατὰ
8 *τὴν ἀπ' Αἰγίου φέρουσαν ὁδόν· ὁ δ' αὐτόμολος ἔχων εἴκοσι*
τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, διανύσας ταῖς ἀνοδίαις τοὺς κρη-

---

2. *εἰς* AB, *πρὸς* R 3. *καὶ* om. D 6. *οἰνάνθειαν* C 8. *ἐπιβου-λήν* A¹R, corr. A²B 10. *αἰγειλάταις* AR, corr. C 10. 11. *τὸν ἀπαιγείου* A(R), corr. C 11. *ῥαθύμως* Rˢ, *ῥᾳδίως* Suid. v. *διεξάγοντας* 12. *πλεο-νάκις* post *παραβαλλόμενος* transposuerunt D et Suid. v. *παραβάλλεσθαι*, idem post *Δωρίμαχον* Suid. v. *παραβαλέσθαι* *παραβαλλόμενος* AB Suid., *προβαλλόμενος* R 13. *πρὸς τοὺς περὶ τὸν δορίμαχον* (immo *δωρ.*) B, *πρὸς τὸν Δωρίμαχον* (non *Δορ.*, ut editum est) Suid. 14. *ἀτέ-λειαν* A, corr. R, *ἅτε*, omisso *λίαν*, Suid. v. *ἐξεκέκλητο* 15. *ἀγειρά-των* A 17. *αἰγιαίων* A 18. *παρνασὸν* C (conf. *BW* praef. I 73) 19. *ἀντίπεραν* DE, *ἀντιπέρας* *Di* 26. *τὴν ἀπαιγίου* A

383, 21]
μνοὺς θᾶττον τῶν ἄλλων διὰ τὴν ἐμπειρίαν, καὶ διαδὺς
διά τινος ὑδρορροίας, ἔτι κοιμωμένους κατέλαβε τοὺς ἐπὶ
τοῦ πυλῶνος. κατασφάξας δ' αὐτοὺς ἀκμὴν ἐν ταῖς κοίταις 9
ὄντας, καὶ διακόψας τοῖς πελέκεσι τοὺς μοχλούς, ἀνέῳξε
τοῖς Αἰτωλοῖς τὰς πύλας. οἱ δὲ παρεισπεσόντες ἀπερινο- 10
ήτως καὶ νωθρῶς ἐχρήσαντο τοῖς πράγμασιν. ὃ καὶ παραί-
τιον ἐγένετο τοῖς μὲν Αἰγειράταις τῆς σωτηρίας, τοῖς δ'
Αἰτωλοῖς τῆς ἀπωλείας. ὑπολαμβάνοντες γὰρ τοῦτο τέλος 11
384 *εἶναι τοῦ κατασχεῖν ἀλλοτρίαν πόλιν, τὸ γενέσθαι τῶν*
πυλώνων ἐντός, τοῦτον τὸν τρόπον ἐχρῶντο τοῖς πράγμασι.
διὸ καὶ βραχὺν παντελῶς χρόνον ἀθρόοι συμμείναντες περὶ 58
τὴν ἀγοράν, λοιπὸν ἐκπαθεῖς ὄντες πρὸς τὰς ὠφελείας
διέρρεον, καὶ παρεισπίπτοντες εἰς τὰς οἰκίας διήρπαζον
τοὺς βίους ἤδη φωτὸς ὄντος. οἱ δ' Αἰγειρᾶται, τοῦ πράγ- 2
ματος αὐτοῖς ἀνελπίστου καὶ παραδόξου τελέως συμβεβη-
κότος, οἷς μὲν ἐπέστησαν οἱ πολέμιοι κατὰ τὰς οἰκίας,
ἐκπλαγεῖς καὶ περίφοβοι γενόμενοι πάντες ἐτρέποντο πρὸς
φυγὴν ἔξω τῆς πόλεως ὡς ἤδη βεβαίως αὐτῆς κεκρατημένης
ὑπὸ τῶν πολεμίων, ὅσοι δὲ τῆς κραυγῆς ἀκούοντες ἐξ ἀκε- 3
ραίων τῶν οἰκιῶν ἐξεβοήθουν, πάντες εἰς τὴν ἄκραν συν-
έτρεχον. οὗτοι μὲν οὖν ἀεὶ πλείους ἐγίνοντο καὶ θαρσα- 4
λεώτεροι, τὸ δὲ τῶν Αἰτωλῶν σύστρεμμα τοὐναντίον ἔλατ-
τον καὶ ταραχωδέστερον διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. οὐ 5
μὴν ἀλλὰ συνορῶντες οἱ περὶ τὸν Δωρίμαχον ἤδη τὸν
περιεστῶτα κίνδυνον αὐτούς, συστραφέντες ὥρμησαν ἐπὶ
τοὺς κατέχοντας τὴν ἄκραν, ὑπολαμβάνοντες τῇ θρασύτητι
καὶ τόλμῃ καταπληξάμενοι τρέψασθαι τοὺς ἠθροισμένους
ἐπὶ τὴν βοήθειαν. οἱ δ' Αἰγειρᾶται παρακαλέσαντες σφᾶς 6

---

5. 6. *παρεισπεσόντες λαμπρῶς, ἀπερινοήτως ἐχρήσαντο* Madvigius advers. crit. I 482 6. *καὶ* add. *Hu* *νωθρᾶς Hu* coll. 1, 74, 2. 3, 90, 6. 4, 60, 2, *λαμπρῶς* AR, *λαμυρῶς Rei* 346, *ἀβούλως* vel *ἀλόγως* Wielandtius de Polybii archetypo p. 48s. 14. *αἰγειράται* A, item posthac 17. post *ἐκπλαγεῖς* add. *ἦσαν* C 18. *ὡς* add. *Ca* 20. *οἰκείων* ABE(D), corr. C *καὶ* ante *πάντες* add. C 21. *οὖν* om. B *θαρραλεώτεροι* C *BW* (vide praef. ad h. l.) 25. *αὐτοὺς· οὐσυστραφέντες* A(DE), corr. C (in archetypo praeter *αὐτοὺς* varia scriptura *αὐτοῦ* fuisse videtur) 27. *τρέψεσθαι Na* 345

αυτοὺς ἠμύνοντο καὶ συνεπλέκοντο τοῖς Αἰτωλοῖς γενναίως.
7 *οὔσης δὲ τῆς ἄκρας ἀτειχίστου καὶ τῆς συμπλοκῆς ἐκ*
χειρὸς καὶ κατ' ἄνδρα γινομένης, τὸ μὲν πρῶτον ἦν ἀγὼν
οἷον εἰκός, ἅτε τῶν μὲν ὑπὲρ πατρίδος καὶ τέκνων τῶν
δ' ὑπὲρ σωτηρίας ἀγωνιζομένων, τέλος γε μὴν ἐτράπησαν
8 *οἱ παρεισπεπτωκότες τῶν Αἰτωλῶν. οἱ δ' Αἰγειρᾶται*
λαβόντες ἀφορμὴν ἐγκλίματος ἐνεργῶς ἐπέκειντο καὶ κατα-
πληκτικῶς τοῖς πολεμίοις, ἐξ οὗ συνέβη τοὺς πλείστους
τῶν Αἰτωλῶν διὰ τὴν πτοίαν αὐτοὺς ὑφ' αὑτῶν φεύγοντας
9 *ἐν ταῖς πύλαις συμπατηθῆναι. ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος ἐν*
χειρῶν νόμῳ κατ' αὐτὸν ἔπεσε τὸν κίνδυνον, ὁ δ' Ἀρχί-
δαμος ἐν τῷ περὶ τὰς πύλας ὠθισμῷ καὶ πνιγμῷ διεφθάρη. **385**
10 *τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος τῶν Αἰτωλῶν τὸ μὲν συνεπατήθη,*
τὸ δὲ κατὰ τῶν κρημνῶν φεῦγον ταῖς ἀνοδίαις ἐξετραχη-
11 *λίσθη. τὸ δὲ καὶ διασωθὲν αὐτῶν μέρος πρὸς τὰς ναῦς,*
ἐρριφὸς τὰ ὅπλα παναίσχρως ἅμα δ' ἀνελπίστως ἐποιή-
σατο τὸν ἀπόπλουν.
12 *Αἰγειρᾶται μὲν οὖν διὰ τὴν ὀλιγωρίαν ἀποβαλόντες*
τὴν πατρίδα, διὰ τὴν εὐψυχίαν καὶ γενναιότητα πάλιν ἔσω-
59 *σαν παραδόξως· κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Εὐριπίδας,*
ὃς ἦν ἀπεσταλμένος ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν στρατηγὸς τοῖς
Ἠλείοις, καταδραμὼν τὴν Δυμαίων καὶ Φαραιέων ἔτι δὲ
τὴν τῶν Τριταιέων χώραν, καὶ περιελασάμενος λείας πλῆθος
2 *ἱκανόν, ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώρησιν ὡς ἐπὶ τὴν Ἠλείαν. ὁ δὲ*
Μίκκος ὁ Δυμαῖος, ὅσπερ ἐτύγχανε κατ' ἐκείνους τοὺς και-
ροὺς ὑποστράτηγος ὢν τῶν Ἀχαιῶν, ἐκβοηθήσας πανδημεὶ
τούς τε Δυμαίους καὶ Φαραιεῖς ἅμα δὲ καὶ Τριταιεῖς ἔχων,
3 *προσέκειτο τοῖς πολεμίοις ἀπαλλαττομένοις. ἐνεργότερον*

---

7. *ἐγκλήματος* CDE 11. *ὁ δὲ δωρίμαχος* ADE (*δορίμαχος* B^s^C), corr. *Ca* 12. *πνηγμῷ* A 15. *συνδιασωθὲν* DE *Di* 16. *πᾶν· αἰσχρως* A[1], *πᾶν· αἰσχρᾶς* A^r^B, *πάντ' αἰσχρῶ:* R, *πάνυ αἰσχρῶς* *Rei* 347, corr. *Di* auctore *Sch* *ἐποιήσατο* AD, *ἐποιήσαντο* R vulgo 22. *φα-ρ*αιέων* A[2] ex *φαρεαιέων* 22. 23. *ἔτι δὲ τὴν*] *καὶ* C 23. *τῶν* om. R vulgo 25. *μίκος* C 28. 1. *ἐνεργότερον δ' ἐμ|πεσὼν* A(R), *ἐνεργό-τερον. ἐμπεσὼν δ'* vulgo post *Gro*, participium aliquod intercidisse coni. *Sch*, *ἐπιθέμενος αὐτοῖς* add. *Hu* quaest. II 8, *ἐπικείμενος τοῖς φεύγου-σιν BW*

385, 18]

*δ' *** ἐμπεσὼν εἰς ἐνέδραν ἐσφάλη καὶ πολλοὺς ἀπέβαλε
τῶν ἀνδρῶν· τετταράκοντα μὲν γὰρ ἔπεσον, ἑάλωσαν δὲ περὶ
διακοσίους τῶν πεζῶν. ὁ μὲν οὖν Εὐριπίδας ποιήσας τοῦτο* 4
*τὸ προτέρημα, καὶ μετεωρισθεὶς ἐπὶ τῷ γεγονότι, μετ' ὀλί-
γας ἡμέρας αὖτις ἐξελθὼν κατέλαβε παρὰ τὸν Ἄραξον
φρούριον τῶν Δυμαίων εὔκαιρον τὸ καλούμενον Τεῖχος, ὅ* 5
*φασιν οἱ μῦθοι τὸ παλαιὸν Ἡρακλέα πολεμοῦντα τοῖς
Ἠλείοις ἐποικοδομῆσαι, βουλόμενον ὁρμητηρίῳ χρῆσθαι
τούτῳ κατ' αὐτῶν. οἱ δὲ Δυμαῖοι καὶ Φαραιεῖς καὶ Τρι-* 60
*ταιεῖς ἡλαττωμένοι μὲν περὶ τὴν βοήθειαν, δεδιότες δὲ τὸ
μέλλον ἐκ τῆς τοῦ φρουρίου καταλήψεως, τὸ μὲν πρῶτον
ἔπεμπον ἀγγέλους πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀχαιῶν, δη-*
386 *λοῦντες τὰ γεγονότα καὶ δεόμενοι σφίσι βοηθεῖν, μετὰ δὲ
ταῦτα πρεσβευτὰς ἐξαπέστελλον τοὺς περὶ τῶν αὐτῶν ἀξιώ-
σοντας. ὁ δ' Ἄρατος οὔτε τὸ ξενικὸν ἐδύνατο συστήσα-* 2
*σθαι διὰ τὸ κατὰ τὸν Κλεομενικὸν πόλεμον ἐλλελοιπέναι
τινὰ τῶν ὀψωνίων τοὺς Ἀχαιοὺς τοῖς μισθοφόροις, καθό-
λου τε ταῖς ἐπιβολαῖς καὶ συλλήβδην πᾶσι τοῖς τοῦ πολέ-
μου πράγμασιν ἀτόλμως ἐχρῆτο καὶ νωθρῶς. διόπερ ὅ τε* 3
*Λυκοῦργος εἷλε τὸ τῶν Μεγαλοπολιτῶν Ἀθήναιον, ὅ τ'
Εὐριπίδας ἑξῆς τοῖς εἰρημένοις Γόρτυναν τῆς Τελφουσίας.
οἵ τε Δυμαῖοι καὶ Φαραιεῖς καὶ Τριταιεῖς, δυσελπιστήσαν-* 4
*τες ἐπὶ ταῖς τοῦ στρατηγοῦ βοηθείαις, συνεφρόνησαν ἀλ-
λήλοις εἰς τὸ τὰς μὲν κοινὰς εἰσφορὰς τοῖς Ἀχαιοῖς μὴ
τελεῖν, ἰδίᾳ δὲ συστήσασθαι μισθοφόρους, πεζοὺς μὲν τρια-* 5
*κοσίους ἱππεῖς δὲ πεντήκοντα, καὶ διὰ τούτων ἀσφαλίζε-
σθαι τὴν χώραν. τοῦτο δὲ πράξαντες ὑπὲρ μὲν τῶν καθ'* 6
*αὑτοὺς πραγμάτων ἐνδεχομένως ἔδοξαν βεβουλεῦσθαι, περὶ
δὲ τῶν κοινῶν τἀναντία· πονηρᾶς γὰρ ἐφόδου καὶ προφά-
σεως τοῖς βουλομένοις διαλύειν τὸ ἔθνος ἐδόκουν ἀρχηγοὶ*

---

5. *αὖθις* R[s] vulgo *Ἄραξον* Palmerius pro *ἄρατον* 8. 9. *τούτῳ χρῆσθαι* C 14. *περὶ αὐτὸν* D[1], *περὶ αὐτῶν* D[2] 20. *εἷ]λετο τῶν* A *ἀθηναῖον* AD 21. *Γόρτυναν*] *γόργον τὸν* AR, *Γορτύναν τὴν Rei* 347, *Γόρτυνα Di*, *Στράτον* Bursianus *Geographie von Griechenland* II 260 23. *δἀλλήλοις* A, corr. R 24. *συμφορὰς* DE 25. *συντελεῖν* C 26. *ἀσφαλίσασθαι* CDE 28. *ἐνδεχομένω*| A, *ἐνδεχομένων* B, corr. R

7 *καὶ καθηγεμονες γεγονέναι. ταύτης δὲ τῆς πράξεως τὸ*
μὲν πλεῖστον τῆς αἰτίας ἐπὶ τὸν στρατηγὸν ἄν τις ἀνα-
φέροι δικαίως τὸν ὀλιγωροῦντα καὶ καταμέλλοντα καὶ
8 *προϊέμενον ἀεὶ τοὺς δεομένους. πᾶς γὰρ ὁ κινδυνεύων,*
ἕως μὲν ἄν τινος ἐλπίδος ἀντέχηται παρὰ τῶν οἰκείων καὶ
συμμάχων, προσανέχειν φιλεῖ ταύταις, ὅταν δὲ δυσχρηστῶν
ἀπογνῷ, τότ᾽ ἤδη βοηθεῖν ἀναγκάζεθ᾽ αὑτῷ κατὰ δύνα-
9 *μιν. διὸ καὶ Τριταιεῦσι καὶ Φαραιεῦσι καὶ Δυμαίοις,*
ὅτι μὲν ἰδίᾳ συνεστήσαντο μισθοφόρους καταμέλλοντος
τοῦ τῶν Ἀχαιῶν ἡγεμόνος, οὐκ ἐγκλητέον, ὅτι δὲ τὰς εἰς
10 *τὸ κοινὸν εἰσφορὰς ἀπεῖπαν, μεμψιμοιρητέον. ἐχρῆν γὰρ* 387
τὴν μὲν ἰδίαν χρείαν μὴ παραλιπεῖν, εὐκαιροῦντάς γε δὴ
καὶ δυναμένους, τὰ δὲ πρὸς τὴν κοινὴν πολιτείαν δίκαια
συντηρεῖν, ἄλλως τε δὴ καὶ κομιδῆς ὑπαρχούσης ἀδιαπτώ-
του κατὰ τοὺς κοινοὺς νόμους, τὸ δὲ μέγιστον, γεγονότας
ἀρχηγοὺς τοῦ τῶν Ἀχαιῶν συστήματος.
61 *Τὰ μὲν οὖν κατὰ Πελοπόννησον ἐν τούτοις ἦν, ὁ δὲ*
βασιλεὺς Φίλιππος διελθὼν τὴν Θετταλίαν παρῆν εἰς
2 *Ἤπειρον. ἀναλαβὼν δὲ τοὺς Ἠπειρώτας ἅμα τοῖς Μακε-*
δόσι πανδημεὶ καὶ τοὺς ἐξ Ἀχαΐας αὐτῷ συνηντηκότας
σφενδονήτας τριακοσίους, ἔτι δὲ τοὺς παρὰ Πολυρρηνίων
ἀπεσταλμένους Κρῆτας πεντακοσίους, προῆγε, καὶ διελθὼν
3 *τὴν Ἤπειρον παρῆν εἰς τὴν τῶν Ἀμβρακιωτῶν χώραν. εἰ*
μὲν οὖν ἐξ ἐφόδου κατὰ τὸ συνεχὲς ἐνέβαλεν εἰς τὴν μεσό-
γαιαν τὴν Αἰτωλίας, ἄφνω καὶ παραδόξως ἐπιπεσὼν δυ-

---

2. inc. M: *Ὅτι τὸ μὴ ἐπακοῦσαι τὸν στρατηγὸν ἄρατον καὶ δοῦναι δυμαίοις βοήθειαν, καὶ τούτους ἰδίᾳ μὲν συστήσασθαι μισθοφόρους καταμέλλοντος τοῦ τῶν ἀχαιῶν ἡγεμόνος, τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν στρατηγὸν* cet. 4. inc. F fol. 48r: *πᾶς γὰρ ὁ* 6. *ταύταις* AMFR, *ταύτῃ Rei* 347, *ταύταις ταῖς ἔξωθεν ἐπαρκείαις* coni. *Hu* quaest. II 8 7. *ἀναγκάζεται* AMFR, corr. *Hu* Philol. XIV 311 *δύναμιν*: des. M 8. *δυμαιεῦσιν* AR, *δυμαίευσιν* F, corr. *Be* 11. *ἐπίπαν* AFB, *ἀπεῖπον* CDE, corr. *Be* 12. *παραλειπεῖν* A, *παρὰ λειπεῖν* F, corr. R (conf. 2, 35, 4. 4, 75, 3, *Erzähl. Zeitf.* XXV p. 418. 420. 425 s.) *γε* AFR, *δὲ* D¹ 13. *τὰ δὲ Be*, *τάγε* A, *τά γε* FR, *τὰ δέ γε Rei* 347 16. *συστήματος*: des. F 19. *τὴν* ante *Ἤπειρον* add. D 20. *τοὺς | ἀχαΐας* A¹(R), corr. ArC 21. *Πολυρρηνίων Ca* pro *μεσσηνίων* 22. *πεντακοσίους Sch* pro *τριακοσίους* 25. *τῆς* CDE

387, 16]
νάμει βαρείᾳ τοῖς ὅλοις πράγμασιν ἐπιτεθείκει τέλος· νῦν 4
δὲ πεισθεὶς τοῖς Ἠπειρώταις πρῶτον ἐκπολιορκῆσαι τὸν
Ἄμβρακον, ἔδωκε τοῖς Αἰτωλοῖς ἀναστροφὴν εἰς τὸ καὶ
στῆναι καὶ προνοηθῆναί τι καὶ παρασκευάσασθαι πρὸς τὸ
μέλλον. οἱ γὰρ Ἠπειρῶται τὸ σφέτερον ἀναγκαιότερον τι- 5
θέμενοι τοῦ κοινοῦ τῶν συμμάχων, καὶ μεγάλως σπουδά-
ζοντες ὑφ᾽ αὑτοὺς ποιήσασθαι τὸν Ἄμβρακον, ἐδέοντο τοῦ
Φιλίππου ποιήσασθαι πολιορκίαν περὶ τὸ χωρίον καὶ
τοῦτο πρότερον ἐξελεῖν, περὶ πλείστου ποιούμενοι τὸ κο- 6
μίσασθαι τὴν Ἀμβρακίαν παρὰ τῶν Αἰτωλῶν, τοῦτο δὲ
γενέσθαι μόνως ἂν ἐλπίζοντες, εἰ τοῦ προειρημένου τόπου
κυριεύσαντες ἐπικαθίσαιεν τῇ πόλει. ὁ γὰρ Ἄμβρακος 7
ἔστι μὲν χωρίον εὖ κατεσκευασμένον καὶ προτειχίσμασι
καὶ τείχει, κεῖται δ᾽ ἐν λίμναις, μίαν ἀπὸ τῆς χώρας στε-
388 νὴν καὶ χωστὴν ἔχον πρόσοδον, ἐπίκειται δ᾽ εὐκαίρως τῇ
τε χώρᾳ τῶν Ἀμβρακιωτῶν καὶ τῇ πόλει.
Φίλιππος μὲν οὖν πεισθεὶς Ἠπειρώταις, καὶ κατα- 8
στρατοπεδεύσας περὶ τὸν Ἄμβρακον, ἐγίνετο περὶ τὴν πα-
ρασκευὴν τῶν πρὸς τὴν πολιορκίαν· Σκόπας δὲ κατὰ τὸν 62
καιρὸν τοῦτον ἀναλαβὼν τοὺς Αἰτωλοὺς πανδημεί, καὶ
ποιησάμενος τὴν πορείαν διὰ Θετταλίας, ἐνέβαλεν εἰς Μα-
κεδονίαν, καὶ τόν τε σῖτον ἐπιπορευόμενος τὸν κατὰ τὴν
Πιερίαν ἔφθειρε, καὶ λείας περιβαλόμενος πλῆθος ἐπανῆγε,
ποιούμενος τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ τὸ Δῖον. ἐκλιπόντων δὲ 2
τῶν κατοικούντων τὸν τόπον, εἰσελθὼν τὰ τείχη κατέσκαψε
καὶ τὰς οἰκίας καὶ τὸ γυμνάσιον, πρὸς δὲ τούτοις ἐνέπρησε
τὰς στοὰς τὰς περὶ τὸ τέμενος, καὶ τὰ λοιπὰ διέφθειρε
τῶν ἀναθημάτων, ὅσα πρὸς κόσμον ἢ χρείαν ὑπῆρχε τοῖς
εἰς τὰς πανηγύρεις συμπορευομένοις· ἀνέτρεψε δὲ καὶ τὰς

---

1. *ἐπετεθείκει* R^s, *ἐπιτεθήκοι ἂν* C, *ἐπετεθείκει ἂν* *Sch*, *ἂν* alio loco inserendum esse coni. *Di* 47 4. *τι* AB, *τε* R *παρασκευασθαι* (sine acc.) A^1, corr. A^rB, *παρεσκευάσθαι* R 7. *ποιῆσαι* CDE 15. *ἔχον* AB (conf. *BW* praef. vol. II 39), *ἔχων* CDE vulgo 22. *τόν τε σῖτον* A. Kirchhoffius *Hermes* II 471 (idem coniecerat, nec tamen in publicum ediderat *Hu*, et conf. *Erzähl. Zeitf.* XXVIII, 14: *φθείρειν*), *τὸν τέριτον* AB, *τὸν τέριον* R 23. *περιβαλλόμενος* D

3 εἰκόνας τῶν βασιλέων ἁπάσας. οὗτος μὲν οὖν εὐθέως
κατὰ τὴν ἔνστασιν τοῦ πολέμου καὶ τὴν πρώτην πρᾶξιν οὐ
μόνον τοῖς ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς πόλεμον ἐξενη-
4 νοχὼς ἐπανῄει, καὶ παραγενόμενος εἰς Αἰτωλίαν οὐχ ὡς
ἠσεβηκὼς ἀλλ' ὡς ἀγαθὸς ἀνὴρ εἰς τὰ κοινὰ πράγματα γε-
γονὼς ἐτιμᾶτο καὶ περιεβλέπετο, πλήρεις ἐλπίδων κενῶν
5 καὶ φρονήματος ἀλόγου πεποιηκὼς τοὺς Αἰτωλούς· ἔσχον
γὰρ ἐκ τούτων διάληψιν ὡς τῆς μὲν Αἰτωλίας οὐδ' ἐγγίζειν
τολμήσοντος οὐδενός, αὐτοὶ δὲ πορθήσοντες ἀδεῶς οὐ μό-
νον τὴν Πελοπόννησον, καθάπερ ἔθος ἦν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ
63 τὴν Θετταλίαν καὶ τὴν Μακεδονίαν. Φίλιππος δὲ τὰ περὶ
τὴν Μακεδονίαν ἀκούσας, καὶ παραχρῆμα τῆς Ἠπειρωτῶν
ἀγνοίας καὶ φιλονεικίας τἀπίχειρα κεκομισμένος, ἐπολιόρκει
2 τὸν Ἄμβρακον. χρησάμενος δὲ τοῖς τε χώμασιν ἐνεργῶς
καὶ τῇ λοιπῇ παρασκευῇ ταχέως κατεπλήξατο τοὺς ἐνόν-
τας, καὶ παρέλαβε τὸ χωρίον ἐν ἡμέραις τετταράκοντα ταῖς
3 πάσαις. ἀφεὶς δὲ τοὺς φυλάττοντας ὑποσπόνδους, ὄντας 389
εἰς πεντακοσίους Αἰτωλῶν, τὴν μὲν τῶν Ἠπειρωτῶν ἐπι-
4 θυμίαν ἐπλήρωσε παραδοὺς τὸν Ἄμβρακον, αὐτὸς δ' ἀνα-
λαβὼν τὴν δύναμιν προῆγε παρὰ Χαράδραν, σπεύδων δια-
βῆναι τὸν Ἀμβρακικὸν καλούμενον κόλπον, οὗ στενώτατόν
ἐστι, κατὰ τὸ τῶν Ἀκαρνάνων ἱερὸν καλούμενον Ἄκτιον.
5 ὁ γὰρ προειρημένος κόλπος ἐκπίπτει μὲν ἐκ τοῦ Σικελικοῦ
πελάγους μεταξὺ τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Ἀκαρνανίας στενῷ
6 παντελῶς στόματι (λείπει γὰρ τῶν πέντε σταδίων), προ-
βαίνων δ' εἰς τὴν μεσόγαιαν κατὰ μὲν τὸ πλάτος ἐφ' ἑκα-
τὸν στάδια κεῖται, κατὰ δὲ τὸ μῆκος ἀπὸ τοῦ πελάγους
προπίπτει περὶ τριακόσια στάδια· διορίζει δὲ τὴν Ἤπειρον
καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν, ἔχων τὴν μὲν Ἤπειρον ἀπὸ τῶν ἄρ-

6. *καινῶν* E¹ 7. *λόγω* A(R), corr. *Rei* 348 8. *τοῖς μὲν αἰτωλοῖς* CDE 9. *πορθήσαντες* AB, corr. R 13. *φιλονικίας Di* *κεκοσμημένος* A, corr. R 14. *τοῖς τειχω|μασιν* (sine acc.) A(R), corr. *Sca* 17. *φυλάσσοντας* B 20. *προσῆγε* AB, corr. C 21. *ὁ στενώτατόν* AB, *ὃς στενώτατός* C vulgo (*ὃς στενότατος* DE), corr. *Hu* coll. 4, 43, 4 22. *τὸ* om. DE *ἀντίον* AR, corr. E¹ in marg. et D² 28. *προπίπτει Gro* pro *προσπίπτει*

389, 14]

κτων τὴν δ' Ἀκαρνανίαν ἀπὸ μεσημβρίας. περαιώσας δὲ 7
κατὰ τὸ προειρημένον στόμα τὴν δύναμιν, καὶ διελθὼν τὴν
Ἀκαρνανίαν, ἧκε τῆς Αἰτωλίας πρὸς τὴν καλουμένην πόλιν
Φοιτίας, συμπαρειληφὼς Ἀκαρνάνων πεζοὺς δισχιλίους
ἱππεῖς δὲ διακοσίους. περιστρατοπεδεύσας δὲ τὴν προει- 8
ρημένην πόλιν, καὶ προσβολὰς ἐνεργοὺς καὶ καταπληκτικὰς
ἐπὶ δύ' ἡμέρας ποιησάμενος, παρέλαβε καθ' ὁμολογίαν,
ἀφεὶς ὑποσπόνδους τοὺς ἐνόντας τῶν Αἰτωλῶν. τῆς δ' 9
ἐπιούσης νυκτός, ὡς ἔτι μενούσης ἀναλώτου τῆς πόλεως,
ἧκον βοηθοῦντες πεντακόσιοι τῶν Αἰτωλῶν· ὧν τὴν παρου-
σίαν προαισθανόμενος ὁ βασιλεύς, καθεὶς ἐπί τινας τό-
πους εὐκαίρους ἐνέδρας, τοὺς μὲν πλείους αὐτῶν ἀπέκτεινεν,
τοὺς δὲ λοιποὺς ὑποχειρίους ἔλαβεν πλὴν τελέως ὀλίγων.
μετὰ δὲ ταῦτα σιτομετρήσας εἰς τριάκονθ' ἡμέρας τὴν 10
δύναμιν ἐκ τοῦ περικαταληφθέντος σίτου (πολὺ γὰρ πλῆ-
390 θος ἐν ταῖς Φοιτίαις εὑρέθη συνηθροισμένον) προῆγε ποι-
ούμενος τὴν πορείαν εἰς τὴν Στρατικήν. ἀποσχὼν δὲ τῆς 11
πόλεως περὶ δέκα στάδια κατεστρατοπέδευσε περὶ τὸν
Ἀχελῷον ποταμόν, ὁρμώμενος δ' ἐντεῦθεν ἀδεῶς ἐπόρθει
τὴν χώραν, οὐδενὸς ἐπεξιέναι τολμῶντος τῶν ὑπεναντίων.

Οἱ δ' Ἀχαιοὶ κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους πιεζόμενοι 64
τῷ πολέμῳ, τὸν δὲ βασιλέα πυνθανόμενοι σύνεγγυς εἶναι,
πέμπουσι πρέσβεις ἀξιοῦντες βοηθεῖν· οἳ καὶ συμμίξαντες 2
ἔτι περὶ Στράτον ὄντι τῷ Φιλίππῳ τά τε λοιπὰ διελέγοντο
κατὰ τὰς ἐντολάς, καὶ τὰς ὠφελείας ὑποδεικνύντες τῷ στρα-
τοπέδῳ τὰς ἐκ τῆς πολεμίας ἔπειθον αὐτὸν διαβάντα τὸ
Ῥίον ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἠλείαν. ὧν ὁ βασιλεὺς διακούσας 3

---

4. *φοιτιας* (sine acc.) A, *φοιτίαν* B, *φοιτείας* R (*Φοιτίαι — Πολύβιος τετάρτῳ*: Steph. Byz.) *μὲν* ante *πεζοὺς* add. R, idem post *πεζοὺς* *Be* (conf. praef. vol. I p. LXVII s.) 7. *δύο* AR 8. *τοὺς ἐνόντας* *Ca* (ut § 2), *τοὺς* | *ὄντας* A(R), *τοὺς φυλάττοντας* coll. § 3 vel *τοὺς ἔνδον ὄντας* coll. cap. 80, 4 coni. *Sch* 11. *προαισθόμενος* B *Be Di* 12. *ἀπέκτεινε* R[s] 13. *ἔλαβε* R[s] 15. *περικαταλειφθέντος* AR, corr. *Sch* 16. *φο*ι*τείαις* A (ι superscr. ead. m.), *φοιτείαις* R post *προῆγε* add. *τὴν δύναμιν* C 17. *τὴν* alterum om. DE *Στρατικὴν* *Ur* 163[b] pro *στρατηγικὴν* 24. *τῷ* om. C

*τοὺς μὲν πρεσβευτὰς παρακατέσχε, φήσας βουλεύσασθαι
περὶ τῶν παρακαλουμένων, αὐτὸς δ' ἀναζεύξας προῆγε,
ποιούμενος τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ Μητροπόλεως καὶ Κωνώ-*
4 *πης. οἱ δ' Αἰτωλοὶ τὴν μὲν ἄκραν τῆς Μητροπόλεως κατ-
εῖχον, τὴν δὲ πόλιν ἐξέλιπον. ὁ δὲ Φίλιππος ἐμπρήσας
τὴν Μητρόπολιν προήει κατὰ τὸ συνεχὲς ἐπὶ τὴν Κωνώπην.*
5 *τῶν δ' Αἰτωλῶν ἱππέων ἀθροισθέντων καὶ τολμησάντων
ἀπαντᾶν πρὸς τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν, ᾗ κεῖται πρὸ
τῆς πόλεως εἴκοσι στάδια διέχουσα, καὶ πεπεισμένων ἢ
κωλύσειν τελείως ἢ κακοποιήσειν πολλὰ τοὺς Μακεδόνας*
6 *περὶ τὴν ἔκβασιν, συννοήσας αὐτῶν τὴν ἐπιβολὴν ὁ βασι-
λεὺς παρήγγειλε τοῖς πελτασταῖς πρώτοις ἐμβαλεῖν εἰς τὸν
ποταμὸν καὶ ποιεῖσθαι τὴν ἔκβασιν ἀθρόους κατὰ τάγμα*
7 *συνησπικότας. τῶν δὲ πειθαρχούντων, ἅμα τῷ τὴν πρώτην
διαβῆναι σημαίαν βραχέα ταύτης καταπειράσαντες οἱ τῶν
Αἰτωλῶν ἱππεῖς, ἐν τῷ ταύτην τε μεῖναι συνασπίσασαν
καὶ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην διαβαινούσας συμφράττειν τοῖς
ὅπλοις πρὸς τὴν ὑφεστῶσαν, ἀπραγοῦντες καὶ δυσχρήστως*
8 *ἀπαλλάττοντες ἀπεχώρουν πρὸς τὴν πόλιν. καὶ τὸ λοιπὸν* 391
ἤδη τὸ μὲν τῶν Αἰτωλῶν φρόνημα συμπεφευγὸς εἰς τὰς
9 *πόλεις ἦγε τὴν ἡσυχίαν, ὁ δὲ Φίλιππος ἐπιδιαβὰς τῷ στρα-
τεύματι, καὶ πορθήσας ἀδεῶς καὶ ταύτην* τὴν χώραν προῆγεν
εἰς τὴν *Ἰθωρίαν· τοῦτο δ' ἐστὶ χωρίον ὃ κεῖται μὲν ἐπὶ
τῆς παρόδου κυρίως, ὀχυρότητι δὲ φυσικῇ καὶ χειροποιήτῳ*
10 *διαφέρει. συνεγγίζοντος δ' αὐτοῦ καταπλαγέντες οἱ φυ-
λάττοντες ἐξέλιπον τὸν τόπον· ὁ δὲ βασιλεὺς κυριεύσας*
11 *τοῦ τόπου εἰς ἔδαφος καθεῖλε. παραπλησίως δὲ καὶ τοὺς*

1. *βουλεύσεσθαι Ur* 163b 2. *καὶ* ante *περὶ* add. A¹ super vs. et R, del. C 5. *ἐξέλειπον* A, corr. R 6. *προείη* A, *προίει* B, corr. R 7. *ἀθροισθέντων* A 10. *κωλύσειν Ur* 163b pro *κωλύειν τελέως* Bs vulgo 12. *ἐμβαίνειν Na* 237 15. *σημαίαν* CE², *σημείαν* AR (conf. praef. ad h. l.) 19. *τὸ* om. CDE 20. *τῶν* om. C *φρόνημα* non temptandum: conf. Bernhardy paralip. syntax. Gr. 28 22. *ταύτην*] *τὴν* C *τὴν χώραν* add. *Ca* *προῆγεν* add. *Hu* quaest. II 8s. (et conf. *Erzähl. Zeitf.* X, 3. 4) 23. *εἰς τὴν* add. *Ca* -24. *καιρίως* Emperius opusc. 319 ignarus usus Polybiani *ὀχυρώτητι* A 27. *τοῦ τόπου* del. *Ben*, ante *κυριεύσας* transponit *BW* praef. vol. II 68 *ἔδαφος* A (conf. praef. ad 1, 18, 5)

391, 10]

λοιποὺς πύργους τοὺς κατὰ τὴν χώραν ἐπέταξε τοῖς προνομεύουσι καταφέρειν. διελθὼν δὲ τὰ στενὰ τὸ λοιπὸν 65
ἤδη βάδην καὶ πραεῖαν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν, ἀναστροφὴν διδοὺς τῇ δυνάμει πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς χώρας ὠφελείας.
γέμοντος δὲ τοῦ στρατοπέδου πάντων τῶν ἐπιτηδείων, 2
ἧκε πρὸς τοὺς Οἰνιάδας. καταστρατοπεδεύσας δὲ πρὸς τὸ 3
Παιάνιον τοῦτο πρῶτον ἐξελεῖν ἔκρινε· ποιησάμενος δὲ προσβολὰς συνεχεῖς εἷλεν αὐτὸ κατὰ κράτος, πόλιν κατὰ μὲν τὸν περίβολον οὐ μεγάλην (ἐλάττων γὰρ ἦν ἑπτὰ σταδίων), κατὰ δὲ τὴν σύμπασαν κατασκευὴν οἰκιῶν καὶ τειχῶν καὶ πύργων οὐδ᾽ ὁποίας ἧττω. ταύτης δὲ τὸ μὲν 4
τεῖχος κατέσκαψε πᾶν εἰς ἔδαφος, τὰς δ᾽ οἰκήσεις διαλύων τὰ ξύλα καὶ τὸν κέραμον εἰς σχεδίας καθήρμοζε τῷ ποταμῷ μετὰ πολλῆς φιλοτιμίας εἰς τοὺς Οἰνιάδας. οἱ δ᾽ Αἰτω- 5
λοὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπεβάλοντο διατηρεῖν τὴν ἄκραν τὴν ἐν τοῖς Οἰνιάδαις, ἀσφαλισάμενοι τείχεσι καὶ τῇ λοιπῇ κατασκευῇ· συνεγγίζοντος δὲ τοῦ Φιλίππου καταπλαγέντες ἐξεχώρησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς παραλαβὼν καὶ ταύτην τὴν 6
πόλιν, ἐξ αὐτῆς προελθὼν κατεστρατοπέδευσε τῆς Καλυδωνίας πρός τι χωρίον ὀχυρόν, ὃ καλεῖται μὲν Ἔλαος ἠσφά-
392 λισται δὲ τείχεσι καὶ ταῖς λοιπαῖς παρασκευαῖς διαφερόντως, Ἀττάλου τὴν περὶ αὐτὸ κατασκευὴν ἀναδεξαμένου τοῖς Αἰτωλοῖς. γενόμενοι δὲ καὶ τούτου κύριοι 7
κατὰ κράτος οἱ Μακεδόνες, καὶ πᾶσαν κατασύραντες τὴν Καλυδωνίαν, ἧκον πάλιν εἰς τοὺς Οἰνιάδας. ὁ δὲ Φί- 8
λιππος συνθεασάμενος τὴν εὐκαιρίαν τοῦ τόπου πρός τε τἆλλα καὶ μάλιστα πρὸς τὰς εἰς Πελοπόννησον διαβάσεις, ἐπεβάλετο τειχίζειν τὴν πόλιν. τοὺς γὰρ Οἰνιάδας 9
κεῖσθαι συμβαίνει παρὰ θάλατταν, ἐπὶ τῷ πέρατι τῆς Ἀκαρνανίας τῷ πρὸς Αἰτωλοὺς συνάπτοντι, περὶ τὴν ἀρχὴν

---

5. *γενόμενος δὲ* AR, *γενομένων δὲ* C, corr. *Sch* *τῷ στρατοπέδῳ* C
6. *ἀχαιοὺς* ante *Οἰνιάδας* add. A(R), idem post *Οἰν.* add. C, del. *Sch*
7. *παγονιον* (sine acc.) A(B), *παιώνιον* margo E, *Παιόνιον* coni. *Di* 27
11. *ἥττων* B 12. *ἔδαφος* A 13. post *καθήρμοζε* excidisse *καὶ κατῆγε* coni. *Sch*, *καὶ συνεχῶς κατῆγεν αὐτὰς* add. *BW* 27. *πρὸς* om. C 28. post *τοὺς* add. *μὲν* D 30. *τοὺς* ante *Αἰτωλοὺς* add. DE

10 τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. τῆς δὲ Πελοποννήσου τέτακται
μὲν ἡ πόλις καταντικρὺ τῆς παραλίας τῆς τῶν Δυμαίων,
ἔγγιστα δ' αὐτῆς ὑπάρχει τοῖς κατὰ τὸν Ἄραξον τόποις·
11 ἀπέχει γὰρ οὐ πλεῖον ἑκατὸν σταδίων. εἰς ἃ βλέψας τήν
τ' ἄκραν καθ' αὐτὴν ἠσφαλίσατο, καὶ τῷ λιμένι καὶ τοῖς
νεωρίοις ὁμοῦ τεῖχος περιβαλὼν ἐνεχείρει συνάψαι πρὸς
τὴν ἄκραν, χρώμενος πρὸς τὴν οἰκονομίαν ταῖς ἐκ τοῦ
Παιανίου παρασκευαῖς.

66 Ἔτι δὲ περὶ ταῦτα γινομένου τοῦ βασιλέως παρῆν ἐκ
Μακεδονίας ἄγγελος διασαφῶν ὅτι συμβαίνει τοὺς Δαρδα-
νεῖς, ὑπονενοηκότας τὴν εἰς Πελοπόννησον αὐτοῦ στρα-
τείαν, ἀθροίζειν δυνάμεις καὶ παρασκευὴν ποιεῖσθαι με-
2 γάλην, κεκρικότας ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν. ἀκούσας
δὲ ταῦτα, καὶ νομίσας ἀναγκαῖον εἶναι βοηθεῖν κατὰ τάχος
τῇ Μακεδονίᾳ, τοὺς μὲν παρὰ τῶν Ἀχαιῶν πρέσβεις ἀπέ-
στειλε, δοὺς ἀπόκρισιν ὅτι τοῖς προσηγγελμένοις ἐπαρκέσας
οὐδὲν προυργιαίτερον ποιήσεται μετὰ ταῦτα τοῦ βοηθεῖν
3 σφίσι κατὰ δύναμιν, αὐτὸς δ' ἀναζεύξας μετὰ σπουδῆς
ἐποιεῖτο τὴν ἐπάνοδον ἧπερ καὶ τὴν παρουσίαν ἐπεποίητο.
4 μέλλοντος δ' αὐτοῦ διαβαίνειν τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον ἐξ
Ἀκαρνανίας εἰς Ἤπειρον παρῆν ἐφ' ἑνὸς λέμβου Δημή-
τριος ὁ Φάριος, ἐκπεπτωκὼς ὑπὸ Ῥωμαίων ἐκ τῆς Ἰλλυρί-
5 δος· ὑπὲρ ὧν ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἡμῖν δεδήλωται. τοῦτον 393
μὲν οὖν Φίλιππος ἀποδεξάμενος φιλανθρώπως ἐκέλευσε
πλεῖν ὡς ἐπὶ Κόρινθον κἀκεῖθεν ἥκειν διὰ Θετταλίας εἰς
Μακεδονίαν, αὐτὸς δὲ διαβὰς εἰς τὴν Ἤπειρον προῆγε
6 κατὰ τὸ συνεχὲς εἰς τὸ πρόσθεν. παραγενομένου δ' αὐτοῦ
τῆς Μακεδονίας εἰς Πέλλαν, ἀκούσαντες οἱ Δαρδάνιοι παρὰ
Θρᾳκῶν τινων αὐτομόλων τὴν παρουσίαν τοῦ Φιλίππου,
καταπλαγέντες παραχρῆμα διέλυσαν τὴν στρατείαν, καίπερ

---

3. αὐτοῖς CD 5. τε AR 7. χρωμένοις CDE πρὸς] εἰς C οἰκοδομίαν *Rei* 350 12. ἀθροίζειν A 16. προσηγγελμένοις AB Suid. h. v., προηγγελμένοις R 18. τὴν ante δύναμιν add. DE (invito etiam Suida) 20. δὲ AR 21. ἐφενὸς A 24. ὁ ante Φίλιππος add. C 29. τινων om. C 30. στρατιὰν B[s] *Re*

393, 9]
ἤδη σύνεγγυς ὄντες τῆς Μακεδονίας. Φίλιππος δὲ πυθό- 7
μενος τὴν τῶν Δαρδανέων μετάνοιαν τοὺς μὲν Μακεδόνας
διαφῆκε πάντας ἐπὶ τὴν τῆς ὀπώρας συγκομιδήν, αὐτὸς δὲ
πορευθεὶς εἰς Θετταλίαν τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ θέρους ἐν
Λαρίσῃ διῆγεν.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Αἰμίλιος ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος 8
εἰσῆγε λαμπρῶς εἰς τὴν Ῥώμην τὸν θρίαμβον, Ἀννίβας δὲ
Ζάκανθαν ᾑρηκὼς κατὰ κράτος διέλυσε τὰς δυνάμεις εἰς
παραχειμασίαν, Ῥωμαῖοι δέ, προσπεσούσης αὐτοῖς τῆς Ζα- 9
κανθαίων ἁλώσεως, πρεσβευτὰς ἔπεμπον ἐξαιτήσοντας Ἀν-
νίβαν παρὰ Καρχηδονίων, ἅμα δὲ πρὸς τὸν πόλεμον παρ-
εσκευάζοντο, καταστήσαντες ὑπάτους Πόπλιον Κορνήλιον
καὶ Τεβέριον Σεμπρώνιον. ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς τὰ μὲν κατὰ 10
μέρος ἐν τῇ προτέρᾳ βύβλῳ δεδηλώκαμεν· νῦν δ' ἀναμνή-
σεως χάριν αὐτὰ προηνεγκάμεθα κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπ-
αγγελίαν, ἵνα γινώσκηται τὰ κατάλληλα τῶν πραγμάτων.

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔτος ἔληγε τῆς ὑποκειμένης ὀλυμ- 11
πιάδος, παρὰ δὲ τοῖς Αἰτωλοῖς ἤδη τῶν ἀρχαιρεσίων καθ- 67
ηκόντων στρατηγὸς ᾑρέθη Δωρίμαχος, ὃς παραυτίκα τὴν
ἀρχὴν παραλαβὼν καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἀθροίσας μετὰ τῶν
ὅπλων ἐνέβαλεν εἰς τοὺς ἄνω τόπους τῆς Ἠπείρου καὶ τὴν
χώραν ἐδῄου, θυμικώτερον χρώμενος τῇ καταφθορᾷ· τὸ 2
γὰρ πλεῖον οὐ τῆς σφετέρας ὠφελείας ἀλλὰ τῆς τῶν Ἠπει-
394 ρωτῶν βλάβης χάριν ἕκαστα συνετέλει. παραγενόμενος δὲ 3
πρὸς τὸ περὶ Δωδώνην ἱερὸν τάς τε στοὰς ἐνέπρησε καὶ
πολλὰ τῶν ἀναθημάτων διέφθειρε, κατέσκαψε δὲ καὶ τὴν
ἱερὰν οἰκίαν, ὥστε μήτ' εἰρήνης ὅρον μήτε πολέμου πρὸς 4
Αἰτωλοὺς ὑπάρχειν, ἀλλ' ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιστάσεσι
παρὰ τὰ κοινὰ τῶν ἀνθρώπων ἔθη καὶ νόμιμα χρῆσθαι
ταῖς ἐπιβολαῖς.

---

1. ἤδη om. D 5. λαρίσσηι AR, corr. *Di* 6. δὲ om. A extremo folio 8. ζάκανθον AB²CE, corr. B¹D 10. αἰτήσοντας C 13. τιβέριον AR (conf. praef. ad 3, 40, 2) 14. βίβλωι AR 18. inc. P: Ὅτι παρὰ τοῖς ἤδη om. P 20. ἀθροίσας A 22. ἐδήου A (PR incerti) καταφορᾷ C 23. τῆς τῶν — 25. ἐνέπρησε om. P 25. δωδάνῃ C 29. παρὰ E², περὶ APR 30. ἐπιβολαῖς: des. P

5 Οὗτος μὲν οὖν ταῦτα καὶ τοιαῦτα διαπραξάμενος ἐπαν-
6 ῆγεν αὖθις εἰς τὴν οἰκείαν· τοῦ δὲ χειμῶνος ἔτι προβαί-
νοντος, καὶ πάντων ἀπηλπικότων τὴν παρουσίαν τοῦ Φι-
λίππου διὰ τὸν καιρόν, ἀναλαβὼν ὁ βασιλεὺς χαλκάσπιδας
μὲν τρισχιλίους πελταστὰς δὲ δισχιλίους καὶ Κρῆτας τρια-
κοσίους, πρὸς δὲ τούτοις ἱππεῖς τοὺς περὶ τὴν αὐλὴν εἰς
7 τετρακοσίους, προῆγεν ἀπὸ Λαρίσης· καὶ διαβιβάσας τού-
τους ἐκ Θετταλίας εἰς Εὔβοιαν κἀκεῖθεν εἰς Κῦνον ἧκεν διὰ
τῆς Βοιωτίας καὶ Μεγαρίδος εἰς Κόρινθον περὶ τροπὰς
χειμερινάς, ἐνεργὸν καὶ λαθραίαν πεποιημένος τὴν παρου-
σίαν οὕτως ὥστε μηδένα Πελοποννησίων ὑπονοῆσαι τὸ γε-
8 γονός. κλείσας δὲ τὰς πύλας τοῦ Κορίνθου καὶ διαλαβὼν
τὰς ὁδοὺς φυλακαῖς, τῇ κατὰ πόδας Ἄρατον μὲν τὸν πρεσ-
βύτερον ὡς αὑτὸν ἐκ τοῦ Σικυῶνος μετεπέμπετο, γράμματά
τε πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀχαιῶν καὶ πρὸς τὰς πόλεις
ἐξαπέστελλεν, ἐν οἷς διεσάφει πότε καὶ ποῦ δεήσει συναν-
9 τᾶν πάντας ἐν τοῖς ὅπλοις· ταῦτα δ᾽ οἰκονομήσας ἀνέ- a.u.
ζευξε, καὶ προελθὼν κατεστρατοπέδευσε τῆς Φλιασίας περὶ 536
68 τὸ Διοσκούριον. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Εὐριπίδας,
ἔχων Ἠλείων δύο λόχους μετὰ τῶν πειρατῶν καὶ μισθοφό-
ρων, ὥστ᾽ εἶναι τοὺς πάντας εἰς δισχιλίους καὶ διακο-
σίους, ἅμα δὲ τούτοις ἱππεῖς ἑκατόν, ὁρμήσας ἐκ Ψωφῖδος
ἐποιεῖτο τὴν πορείαν διὰ τῆς Φενικῆς καὶ Στυμφαλίας,
οὐδὲν μὲν εἰδὼς τῶν κατὰ τὸν Φίλιππον, βουλόμενος δὲ
2 κατασῦραι τὴν τῶν Σικυωνίων χώραν. τῆς δὲ νυκτὸς τῆς
αὐτῆς ἐν ᾗ συνέβαινε στρατοπεδεύειν τὸν Φίλιππον περὶ 395
τὸ Διοσκούριον, παρηλλαχὼς τὴν στρατοπεδείαν τοῦ βασι-
λέως περὶ τὴν ἑωθινὴν ἐμβάλλειν οἷός τ᾽ ἦν εἰς τὴν Σι-
3 κυωνίαν. τῶν δὲ παρὰ τοῦ Φιλίππου Κρητῶν τινες ἀπο-
λελοιπότες τὰς τάξεις καὶ διιχνεύοντες περὶ τὰς προνομείας

1. τὰ ante τοιαῦτα add. D 6. τοὺς] τῶν *Rei* 351 7. ἀπὸ C, ἐπὶ AR λαρίσσης AR, corr. *Di* 8. κυνον (sine acc.) A ἥκεν A, ἧκε R[s] 9. μεγάριδος A, μεγαρίτιδος D 12. τοῦ] τῆς CDE 14. ὡς αὐτὸν AR, om. C 16. δέει CDE 17. δὲ R[s] 21. εἰς om. D 22. post δὲ add. καὶ CDE 26. ἐνῇ A 28. ἐκβάλλειν DE[1] οἰόσ | τ' ἦν A[2](B), οἴσσ | τ' ἦν A[1], om. CDE 30. προνομίας ABE, προνομὰς C, corr. D

395, 6]
ἐμπίπτουσιν εἰς τοὺς περὶ τὸν Εὐριπίδαν. οὓς ἀνακρίνας 4
καὶ συνεὶς τὴν παρουσίαν τῶν Μακεδόνων ὁ προειρημένος,
οὐδενὶ ποιήσας φανερὸν οὐδὲν τῶν προσπεπτωκότων, ἀνα-
λαβὼν τὴν δύναμιν ἐξ ὑποστροφῆς αὖθις ἀνέλυε τὴν αὐτὴν
ὁδὸν ἐν ᾗπερ ἧκεν, βουλόμενος, ἅμα δὲ καὶ κατελπίζων 5
καταταχήσειν τοὺς Μακεδόνας διεκβαλὼν τὴν Στυμφαλίαν
καὶ συνάψας ταῖς ὑπερκειμέναις δυσχωρίαις. ὁ δὲ βασι- 6
λεὺς οὐδὲν εἰδὼς τῶν περὶ τοὺς ὑπεναντίους, κατὰ δὲ τὴν
αὑτοῦ πρόθεσιν ἀναζεύξας τὴν ἑωθινὴν προῆγε, κρίνων
ποιεῖσθαι τὴν πορείαν παρ' αὐτὸν τὸν Στύμφαλον ὡς ἐπὶ
τὰς Καφύας· ἐνθάδε γὰρ ἐγεγράφει τοῖς Ἀχαιοῖς συνα- 7
θροίζεσθαι μετὰ τῶν ὅπλων. τῆς δὲ πρωτοπορείας τῶν 69
Μακεδόνων ἐπιβαλούσης ἐπὶ τὴν ὑπερβολὴν τὴν περὶ τὸ
καλούμενον Ἀπέλαυρον, ἣ πρόκειται τῆς τῶν Στυμφαλίων
πόλεως περὶ δέκα στάδια, ἅμα συνεκύρησε καὶ τὴν τῶν
Ἠλείων πρωτοπορείαν συμπεσεῖν ἐπὶ τὴν ὑπερβολήν. ὁ 2
μὲν οὖν Εὐριπίδας συννοήσας τὸ γεγονὸς ἐκ τῶν προσηγ-
γελμένων, παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τινας τῶν ἱππέων καὶ
διαδρὰς τὸν ἐνεστῶτα καιρὸν ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώρησιν εἰς
τὴν Ψωφῖδα ταῖς ἀνοδίαις· τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος τῶν 3
Ἠλείων ἐγκαταλελειμμένον ὑπὸ τοῦ προεστῶτος καὶ γεγο-
νὸς ἐκπλαγὲς ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι κατὰ πορείαν ἔμενε, δια-
πορούμενον τί δεῖ ποιεῖν καὶ πῇ τρέπεσθαι. τὸ μὲν γὰρ 4
πρῶτον αὐτῶν οἱ προεστῶτες ὑπελάμβανον τῶν Ἀχαιῶν
αὐτῶν τινας συνεπιβεβοηθηκέναι. καὶ μάλιστ' ἠπάτων αὐ-
396 *τοὺς οἱ χαλκάσπιδες· Μεγαλοπολίτας γὰρ εἶναι τούτους* 5
ἐδόξαζον διὰ τὸ τοιούτοις ὅπλοις κεχρῆσθαι τοὺς προει-
ρημένους ἐν τῷ περὶ Σελλασίαν πρὸς Κλεομένη κινδύνῳ,

---

5. *ἐν* del. *Be* auctore *Sch* *ἧπερ* A *ἥκει* A(R), *ἧκε Rei* 351 6. *κατασχήσειν* AR, corr. E² *Re* 9. *ὑπὸ* ante *τὴν* add. *Rei* 351 12. *πρωτοπορίας* AR, corr. D 14. *ἀπέαυρον* AR, corr. Drakenborchius ad Liv. 33, 14, 10 *στεμφυλίων* ABC, *στυμφυλίων* E, corr. D 15. *στα-δίους Ben* 16. *πρωτοπορίαν* AR, corr. D 21. *ἐγκαταλελιμμένον* A 23. *ποῖ* C 25. *αὐτῷ τινὰς* DE, *τινὰς αὐτῷ* C *συνέβη βεβοη-θηκέναι* AB, *συμβεβοηθηκέναι* R vulgo, corr. *Hu* 28. *σελασίαν* ABC, *σικελίαν* DE *ἐν τῷ* ante *πρὸς* repetunt A(R), del. *Rei* 352 *κλε-ομένην* CDE

[396, 4

καθοπλίσαντος Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν παροῦ-
6 σαν χρείαν. διόπερ ἀπεχώρουν τηροῦντες τὰς τάξεις πρός
τινας ὑπερδεξίους τόπους, οὐκ ἀπελπίζοντες τὴν σωτηρίαν.
ἅμα δὲ τῷ προσάγοντας αὐτοῖς τοὺς Μακεδόνας σύνεγγυς
γενέσθαι λαβόντες ἔννοιαν τοῦ κατ' ἀλήθειαν ὄντος, πάν-
7 τες ὥρμησαν πρὸς φυγὴν ῥίψαντες τὰ ὅπλα. ζωγρίᾳ μὲν
οὖν ἑάλωσαν αὐτῶν περὶ χιλίους καὶ διακοσίους, τὸ δὲ
λοιπὸν διεφθάρη πλῆθος, τὸ μὲν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων τὸ
δ' ὑπὸ τῶν κρημνῶν· διέφυγον δ' οὐ πλείους τῶν ἑκα-
8 τόν. ὁ δὲ Φίλιππος τά τε σκῦλα καὶ τοὺς αἰχμαλώτους
9 εἰς Κόρινθον ἀποπέμψας εἴχετο τῶν προκειμένων. τοῖς
δὲ Πελοποννησίοις πᾶσι παράδοξον ἐφάνη τὸ γεγονός· ἅμα
γὰρ ἤκουον τὴν παρουσίαν καὶ τὴν νίκην τοῦ βασιλέως.
70 Ποιησάμενος δὲ τὴν πορείαν διὰ τῆς Ἀρκαδίας, καὶ
πολλὰς ἀναδεξάμενος χιόνας καὶ ταλαιπωρίας ἐν ταῖς περὶ
τὸν Ὀλύγυρτον ὑπερβολαῖς, τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν κατῆρεν
2 νύκτωρ εἰς Καφύας. θεραπεύσας δὲ τὴν δύναμιν ἐπὶ δύ'
ἡμέρας ἐνταῦθα, καὶ προσαναλαβὼν Ἄρατον τὸν νεώτερον
καὶ τοὺς ἅμα τούτῳ συνηθροισμένους τῶν Ἀχαιῶν, ὥστ'
εἶναι τὴν ὅλην δύναμιν εἰς τοὺς μυρίους, προῆγε διὰ τῆς
Κλειτορίας ὡς ἐπὶ Ψωφῖδος, συναθροίζων ἐκ τῶν πό-
3 λεων ὧν διεπορεύετο βέλη καὶ κλίμακας. ἡ δὲ Ψωφὶς
ἔστι μὲν ὁμολογούμενον καὶ παλαιὸν Ἀρκάδων κτίσμα τῆς
Ἀζανίδος, κεῖται δὲ τῆς μὲν συμπάσης Πελοποννήσου κατὰ
τὴν μεσόγαιον, αὐτῆς δὲ τῆς Ἀρκαδίας ἐπὶ τοῖς πρὸς δυ-
σμὰς πέρασιν, συνάπτουσα τοῖς περὶ τὰς ἐσχατιὰς κατοι-
4 κοῦσι τῶν προσεσπερίων Ἀχαιῶν· ἐπίκειται δ' εὐφυῶς τῇ
τῶν Ἠλείων χώρᾳ, μεθ' ὧν συνέβαινε τότε πολιτεύεσθ' αὐ-
5 τήν. πρὸς ἣν Φίλιππος τριταῖος ἐκ τῶν Καφυῶν δια- 397

1. καθοπλίσαντες A[1], corr. A[2] παρουσίαν A[1], corr. A[r]
4. προάγοντας CDE vulgo 6. ζωγρεία A(R) 8. ἐφθάρη C
9. δὲ ὑπὸ AR 16. τὸ DE λύγυργον AR, λίγυργον C, Ὀλίγυρτον vulgo ὑπερβολὰς A κατῆρε R[s] 17. δύ' AE, δύο B[s]CD
18. ἡμέραις DE 19. τούτοις AR, corr. D 25. μεσόγαιαν C
26. πέρασι R[s] συνάπτουσαν AB 28. πολιτεύεσθαι AR, corr. *Hu* Philol. XIV 311

397, 2]

νύσας κατεστρατοπέδευε περὶ τοὺς ἀπέναντι τῆς πόλεως
ὑπερκειμένους βουνούς, ἀφ᾽ ὧν ἦν κατοπτεύειν τήν τε πό-
λιν ὅλην ἀσφαλῶς καὶ τοὺς πέριξ αὐτῆς τόπους. συνθεω- 6
ρῶν δὲ τὴν ὀχυρότητα τῆς Ψωφῖδος ὁ βασιλεὺς ἠπορεῖτο
τί χρὴ ποιεῖν. τὴν γὰρ ἀφ᾽ ἑσπέρας πλευρὰν αὐτῆς κατα- 7
φέρεται λάβρος χειμάρρους [ποταμός], ὃς κατὰ τὸ πλεῖστον
μέρος τοῦ χειμῶνος ἄβατός ἐστιν, ποιεῖ δὲ καὶ τὸ παράπαν
ἐχυρὰν καὶ δυσπρόσοδον τὴν πόλιν διὰ τὸ μέγεθος τοῦ
κοιλώματος, ὃ κατὰ βραχὺ τῷ χρόνῳ κατείργασται φερόμε-
νος ἐξ ὑπερδεξίων τόπων. παρὰ δὲ τὴν ἀπ᾽ ἠοῦς πλευρὰν 8
ἔχει τὸν Ἐρύμανθον, μέγαν καὶ λάβρον ποταμόν, ὑπὲρ οὗ
πολὺς καὶ ὑπὸ πολλῶν τεθρύληται λόγος. τοῦ δὲ χειμάρ- 9
ρου προσπίπτοντος πρὸς τὸν Ἐρύμανθον ὑπὸ τὸ πρὸς με-
σημβρίαν μέρος τῆς πόλεως, συμβαίνει τὰς μὲν τρεῖς ἐπι-
φανείας αὐτῆς ὑπὸ τῶν ποταμῶν περιλαμβανομένας ἀσφα-
λίζεσθαι τὸν προειρημένον τρόπον· τῇ δὲ λοιπῇ, τῇ πρὸς 10
ἄρκτον, βουνὸς ἐρυμνὸς ἐπίκειται τετειχισμένος, ἄκρας εὐ-
φυοῦς καὶ πραγματικῆς λαμβάνων τάξιν. ἔχει δὲ καὶ τείχη
διαφέροντα τῷ μεγέθει καὶ ταῖς κατασκευαῖς. πρὸς δὲ 11
τούτοις βοήθειαν συνέβαινε παρὰ τῶν Ἠλείων εἰσπεπτω-
κέναι, καὶ τὸν Εὐριπίδαν ἐκ τῆς φυγῆς διασεσωσμένον
ὑπάρχειν ἐν αὐτῇ.

Ταῦτ᾽ οὖν πάντα συνορῶν καὶ συλλογιζόμενος ὁ Φί- 71
λιππος τὰ μὲν ἀφίστατο τοῖς λογισμοῖς τοῦ βιάζεσθαι καὶ
πολιορκεῖν τὴν πόλιν, τὰ δὲ προθύμως εἶχε, τὴν εὐκαιρίαν
ὁρῶν τοῦ τόπου· καθ᾽ ὅσον γὰρ ἐπέκειτο τοῖς Ἀχαιοῖς 2
τότε καὶ τοῖς Ἀρκάσι καὶ πολεμητήριον ὑπῆρχε τοῖς Ἠλεί-
οις ἀσφαλές, κατὰ τοσοῦτον πάλιν κρατηθὲν ἔμελλε τῶν

---

5. τὴν γὰρ AB, τὴν CDE, παρὰ μὲν γὰρ τὴν margo codicis Vossiani, παρὰ γὰρ τὴν *Rei* 352, κατὰ ad oram sui libri adscr. *Sca* 6. λάβρως CE ποταμός huc illatum e § 8 del. *Hu* 7. ἐστι R[a] 9. βραχὺ τῶν χρόνων AB, βραχὺν τὸν χρόνον coni. *Hu* 10. απηους (sine spir. et acc.) A 11. Ἴχειν ABC 12. ἰπὸ om. CDE τεθρύλληται AR 16. τόπον AR, corr. E[2] 18. Ἴχει *Ur* 164[a] pro Ἴχειν 23. λογιζόμενος CDE vulgo 26. καθόσον A 27. τότε om. C τῆς ἠλείας C 28. τοσοῦτο C

μὲν Ἀρκάδων προκεῖσθαι κατὰ δὲ τῶν Ἠλείων ὁρμητήριον
3 ὑπάρξειν τοῖς συμμάχοις εὔκαιρον. διόπερ ἐπὶ τοῦτο τὸ
μέρος ὁρμήσας τῇ γνώμῃ παρήγγελλε τοῖς Μακεδόσιν ἅμα 398
τῷ φωτὶ πᾶσιν ἀριστοποιεῖσθαι καὶ διεσκευασμένους ἑτοί-
4 μους ὑπάρχειν. μετὰ δὲ ταῦτα διαβὰς τὴν κατὰ τὸν Ἐρύ-
μανθον γέφυραν, οὐδενὸς ἐμποδὼν στάντος διὰ τὸ παρά-
δοξον τῆς ἐπιβολῆς, ἧκε πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν ἐνεργῶς
5 καὶ καταπληκτικῶς. οἱ δὲ περὶ τὸν Εὐριπίδαν καὶ πάντες
οἱ κατὰ τὴν πόλιν διηπόρουν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῷ
πεπεῖσθαι μήτ' ἂν ἐξ ἐφόδου τολμῆσαι τοὺς πολεμίους
προσβαλεῖν καὶ βιάζεσθαι πρὸς οὕτως ὀχυρὰν πόλιν μήτε
χρόνιον ἂν συστήσασθαι πολιορκίαν διὰ τὴν τοῦ καιροῦ
6 περίστασιν. ἅμα δὲ ταῦτα λογιζόμενοι διηπίστουν ἀλλή-
λοις, δεδιότες μὴ πρᾶξιν ὁ Φίλιππος εἴη διὰ τῶν ἔνδον
7 συνεσταμένος κατὰ τῆς πόλεως. ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἑώρων τοι-
οῦτον ἐξ αὐτῶν γινόμενον, ὥρμησαν οἱ μὲν πλείους ἐπὶ
τὰ τείχη βοηθήσοντες, οἱ δὲ μισθοφόροι τῶν Ἠλείων κατά
τινα πύλην ὑπερδέξιον ἐξῆλθον ὡς ἐπιθησόμενοι τοῖς πο-
8 λεμίοις. ὁ δὲ βασιλεὺς διατάξας κατὰ τρεῖς τόπους τοὺς
προσοίσοντας τῷ τείχει τὰς κλίμακας, καὶ τούτοις ὁμοίως
μερίσας τοὺς ἄλλους Μακεδόνας, μετὰ ταῦτα διὰ τῶν σαλ-
πιγκτῶν ἀποδοὺς ἑκάστοις τὸ σύνθημα πανταχόθεν ἅμα
9 τὴν προσβολὴν ἐποιεῖτο τοῖς τείχεσι. τὸ μὲν οὖν πρῶτον
ἠμύνοντο γενναίως οἱ κατέχοντες τὴν πόλιν, καὶ πολλοὺς
10 ἀπὸ τῶν κλιμάκων ἀπέρριπτον· ἐπεὶ δ' ἥ τε χορηγία τῶν
βελῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν πρὸς τὴν χρείαν ἐπιτηδείων
ἐνέλειπεν ὡς ἂν ἐκ τοῦ καιροῦ τῆς παρασκευῆς γεγενημένης,

---

1. *προκείσεσθαι* Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 35 (quem breviter refutat Schenkelius *Jahresbericht über d. Fortschr. d. class. Altertumswiss.* XXXVIII 245) 3. *παρήγγελλε* A (*παρήγγελε* B), *παρήγγειλε* R vulgo 8. *περὶ*] *κατὰ* AR (huc illatum ad similitudinem eius *κατά*, quod proximo versu sequitur), corr. *Hu* in addendis vol. IV p. 1398 (Polybiana sunt *περὶ τῶν κατά τινα* vel *ὑπὲρ τῶν κατά τινα*, non *οἱ κατά τινα*, quamquam hunc quoque usum admittit Krebsius *Präpos. bei Polyb.* 146) 9. *τῷ*] *τοῦ* AB, *τῷ τε* DE, corr. C 13. *διηπίστουν Ca* pro *διηπόρουν* 25. *ἐπειδητε* (sine acc.) A, *ἐπειδὴ δὲ* B 27. *ἐνέλιπεν* R[s] vulgo (conf. *Erzähl. Zeitf.* III, 7. XXV, 10)

398, 26]

οἵ τε Μακεδόνες οὐ κατεπλήττοντο τὸ γινόμενον, ἀλλ' ἐπὶ
τὴν τοῦ ῥιφέντος ἀπὸ τῶν κλιμάκων χώραν ὁ κατόπιν
ἀμελλήτως ἐπέβαινεν, τέλος οἱ μὲν ἐκ τῆς πόλεως τραπέν- 11
τες ἔφευγον πάντες πρὸς τὴν ἀκρόπολιν, τῶν δὲ παρὰ τοῦ
βασιλέως οἱ μὲν Μακεδόνες ἐπέβησαν τοῦ τείχους, οἱ δὲ
Κρῆτες πρὸς τοὺς κατὰ τὴν ὑπερδέξιον πύλην ἐπεξελθόντας
τῶν μισθοφόρων συμμίξαντες ἠνάγκασαν αὐτοὺς οὐδενὶ
399 κόσμῳ ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν. οἷς ἐπικείμενοι καὶ 12
προσφέροντες τὰς χεῖρας συνεισέπεσον διὰ τῆς πύλης· ἐξ
οὗ συνέβη πανταχόθεν ἅμα καταληφθῆναι τὴν πόλιν. οἱ 13
μὲν οὖν Ψωφίδιοι μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν ἀπεχώρησαν
εἰς τὴν ἄκραν, ἅμα δὲ τούτοις οἱ περὶ τὸν Εὐριπίδαν,
ὁμοίως δὲ καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν διασῳζομένων· οἱ 72
δὲ Μακεδόνες εἰσπεσόντες τὴν μὲν ἐνδομενίαν ἅπασαν ἐκ
τῶν οἰκιῶν παραχρῆμα διήρπασαν, μετὰ δὲ ταῦτα ταῖς οἰ-
κίαις ἐπισκηνώσαντες κατεῖχον τὴν πόλιν. οἱ δὲ συμπε- 2
φευγότες εἰς τὴν ἀκρόπολιν, οὐδεμιᾶς σφίσι παρασκευῆς
ὑπαρχούσης, προορώμενοι τὸ μέλλον ἔγνωσαν ἐγχειρίζειν
σφᾶς αὐτοὺς τῷ Φιλίππῳ. πέμψαντες οὖν κήρυκα πρὸς 3
τὸν βασιλέα, καὶ λαβόντες συγχώρημα περὶ πρεσβείας, ἐξ-
απέστειλαν τοὺς ἄρχοντας καὶ μετὰ τούτων Εὐριπίδαν· οἳ
καὶ ποιησάμενοι σπονδὰς ἔλαβον τὴν ἀσφάλειαν τοῖς συμ-
πεφευγόσιν ὁμοῦ ξένοις καὶ πολίταις. οὗτοι μὲν οὖν αὖ- 4
τις ἐπανῆλθον ὅθεν ὥρμησαν, ἔχοντες παράγγελμα μένειν
κατὰ χώραν ἕως ἂν ἡ δύναμις ἀναζεύξῃ, μή τινες ἀπειθή-
σαντες τῶν στρατιωτῶν διαρπάσωσιν αὐτούς· ὁ δὲ βασιλεὺς 5
ἐπιγενομένης χιόνος ἠναγκάσθη μένειν ἐπὶ τόπου τινὰς ἡμέ-
ρας, ἐν αἷς συναγαγὼν τοὺς παρόντας τῶν Ἀχαιῶν πρῶτον
μὲν τὴν ὀχυρότητα καὶ τὴν εὐκαιρίαν ἐπεδείκνυε τῆς πό-
λεως πρὸς τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον, ἀπελογίσατο δὲ καὶ τὴν 6

---

3. ἀμελήτως R 6. ἐξελθόντας CDE 13. διασωζομένων AR
14. ἐνδυμενίαν A (o superscr. ead. m.) C, ἐνδυμένιαν E, ἐνδυμένειαν D, ἐνδυομενίαν Suid. h. v., corr. B 15. ἐξήρπασαν Suid. 23. αὖθις R[a] vulgo 25. χώρας CDE 27. τινὰς B[a]C, τινὸς ADE 30. ἀπελογήσατο ABC

αἵρεσιν καὶ τὴν εὔνοιαν ἣν ἔχοι πρὸς τὸ ἔθνος, ἐπὶ δὲ
πᾶσιν ἔφη καὶ νῦν παραχωρεῖν καὶ διδόναι τοῖς Ἀχαιοῖς
τὴν πόλιν· προκεῖσθαι γὰρ αὐτῷ τὰ δυνατὰ χαρίζεσθαι
7 *καὶ μηθὲν ἐλλείπειν προθυμίας. ἐφ' οἷς εὐχαριστούντων*
αὐτῷ τῶν τε περὶ τὸν Ἄρατον καὶ τῶν πολλῶν, διαλύσας
τὴν ἐκκλησίαν ὁ μὲν Φίλιππος μετὰ τῆς δυνάμεως ἀναζεύ-
8 *ξας ἐπὶ Λασιῶνος ἐποιεῖτο τὴν πορείαν, οἱ δὲ Ψωφίδιοι*
καταβάντες ἐκ τῆς ἄκρας ἐκομίσαντο τὴν πόλιν καὶ τὰς
οἰκήσεις ἕκαστοι τὰς αὐτῶν, οἱ δὲ περὶ τὸν Εὐριπίδαν 400
9 *ἀπῆλθον εἰς τὸν Κόρινθον κἀκεῖθεν εἰς Αἰτωλίαν. τῶν*
δ' Ἀχαϊκῶν ἀρχόντων οἱ παρόντες ἐπὶ μὲν τὴν ἄκραν ἐπέ-
στησαν μετὰ φυλακῆς ἱκανῆς Πρόλαον Σικυώνιον, ἐπὶ δὲ
τὴν πόλιν Πυθίαν Πελληνέα.

10 *Καὶ τὰ μὲν περὶ Ψωφῖδα τοῦτον ἐπετελέσθη τὸν τρό-*
78 *πον· οἱ δὲ παραφυλάττοντες τὸν Λασιῶνα τῶν Ἠλείων*
συνέντες τὴν παρουσίαν τῶν Μακεδόνων, πεπυσμένοι δὲ
καὶ τὰ γεγονότα περὶ τὴν Ψωφῖδα, παραχρῆμα τὴν πόλιν
2 *ἐξέλιπον. ὁ δὲ βασιλεὺς ὡς θᾶττον ἧκε, ταύτην μὲν ἐξ*
ἐφόδου παρέλαβεν, συναύξων δὲ τὴν πρόθεσιν ἣν εἶχε
πρὸς τὸ ἔθνος, παρέδωκε καὶ τὸν Λασιῶνα τοῖς Ἀχαιοῖς.
ὁμοίως δὲ καὶ τὴν Στράτον ἐκλιπόντων τῶν Ἠλείων ἀπο-
3 *κατέστησε τοῖς Τελφουσίοις. ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἧκε*
πεμπταῖος εἰς Ὀλυμπίαν. θύσας δὲ τῷ θεῷ καὶ τοὺς
ἡγεμόνας ἑστιάσας, ἅμα δὲ καὶ τὴν λοιπὴν προσαναπαύ-
σας δύναμιν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, μετὰ ταῦτα πάλιν ἀνέζευ-
4 *ξεν· καὶ προελθὼν εἰς τὴν Ἠλείαν τὰς μὲν προνομὰς*
ἐπαφῆκε κατὰ τῆς χώρας, αὐτὸς δὲ κατεστρατοπέδευσε
5 *περὶ τὸ καλούμενον Ἀρτεμίσιον. προσδεξάμενος δ' ἐν-*
ταῦθα τὴν λείαν μετέβη πάλιν ἐπὶ τὸ Διοσκούριον. δη-

---

1. *ἔχοι* ADE (certe etiam B), *ἔχει* C 4. *μηθὲν* AB, *μηδὲν* R[s] vulgo 10. *τὸν* AB²D, *τὴν* B¹CE[s] 12. *Πρόλαον* Angli in Stephani thes. s. v., *πρὸς λαὸν* A¹ (duo accentus erasit A² vel A[r]), *πρόσλαον* R vulgo (*BW* praef. vol. II 13 s.) 14. *τοιοῦτον* CDE *ἀπετελέσθη* C 15. *παραφυλάσσοντες* AR, corr. *Di* 16. *πεπεισμένοι* B[s]C 21. *τὴν*] *τὸν* B *ἐκλειπόντων* AE 26. *προελθὼν* (vel *παρελθὼν*) *Rei* 353 pro *προσελθὼν* 27. *αὐτὸς δὲ* B[s] *Re*, *αὐτὸς τε* A¹, *αὐτός τε* A²R 29. *δηουμένης* A (sine dubio etiam R et hoc loco et reliquis)

400, 22]

*ουμένης δὲ τῆς χώρας πολὺ μὲν ἦν τὸ τῶν ἁλισκομένων
πλῆθος, ἔτι δὲ πλέον τὸ συμφεῦγον εἰς τὰς παρακειμένας
κώμας καὶ τοὺς ἐρυμνοὺς τῶν τόπων. συμβαίνει γὰρ τὴν* 6
*τῶν Ἠλείων χώραν διαφερόντως οἰκεῖσθαι καὶ γέμειν
σωμάτων καὶ κατασκευῆς παρὰ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον.
ἔνιοι γὰρ αὐτῶν οὕτως στέργουσι τὸν ἐπὶ τῶν ἀγρῶν* 7
*βίον ὥστε τινὰς ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς γενεάς, ἔχοντας ἱκανὰς
οὐσίας, μὴ παραβεβληκέναι τὸ παράπαν εἰς ἁλίαν. τοῦτο* 8
401 *δὲ γίνεται διὰ τὸ μεγάλην ποιεῖσθαι σπουδὴν καὶ πρό-
νοιαν τοὺς πολιτευομένους τῶν ἐπὶ τῆς χώρας κατοικούν-
των, ἵνα τό τε δίκαιον αὐτοῖς ἐπὶ τόπου διεξάγηται καὶ
τῶν πρὸς βιωτικὰς χρείας μηδὲν ἐλλείπῃ. δοκοῦσι δέ μοι* 9
*πάντα ταῦτα καὶ διὰ τὸ πλῆθος μὲν τῆς χώρας τὸ πα-
λαιὸν ἐπινοῆσαι καὶ νομοθετῆσαι, τὸ δὲ πλεῖστον διὰ
τὸν ὑπάρχοντά ποτε παρ' αὐτοῖς ἱερὸν βίον, ὅτε λαβόν-* 10
*τες παρὰ τῶν Ἑλλήνων συγχώρημα διὰ τὸν ἀγῶνα τῶν
Ὀλυμπίων ἱερὰν καὶ ἀπόρθητον ᾤκουν τὴν Ἠλείαν, ἄπειροι
παντὸς ὄντες δεινοῦ καὶ πάσης πολεμικῆς περιστάσεως.
μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τὴν Ἀρκάδων ἀμφισβήτησιν περὶ Λα-* 74
*σιῶνος καὶ τῆς Πισάτιδος πάσης ἀναγκασθέντες ἐπαμύ-
νειν τῇ χώρᾳ καὶ μεταλαβεῖν τὰς ἀγωγὰς τῶν βίων, οὐκέτι* 2
*περὶ τοῦ πάλιν ἀνακτήσασθαι παρὰ τῶν Ἑλλήνων τὴν
παλαιὰν καὶ πάτριον ἀσυλίαν οὐδὲ τὴν τυχοῦσαν ἐπιμέ-
λειαν ἔσχον, ἀλλ' ἔμειναν ἐπὶ τῶν αὐτῶν, οὐκ ὀρθῶς κατά
γε τὴν ἐμὴν γνώμην περὶ τοῦ μέλλοντος ποιούμενοι πρό-
νοιαν· εἰ γάρ, ἧς πάντες εὐχόμεθα τοῖς θεοῖς τυχεῖν, καὶ* 3
*πᾶν ὑπομένομεν ἱμείροντες αὐτῆς μετασχεῖν, καὶ μόνον
τοῦτο τῶν νομιζομένων ἀγαθῶν ἀναμφισβήτητόν ἐστι παρ'*

---

4. *διαφερόντων* A 5. *κατασκευὴν* A[1], *κατασκευὴυ* (sic) A[2] 6. *οὕτω* R[s] 8. *παραβεβληκέναι* *Be* pro *παραβεβηκέναι* *ἠλείαν* AR, *Ἦλιν* coni. *Sch*, *ἐκκλησίαν* *Na* 238, corr. A. Meinekius Philol. XII 371 12. *ἐλλίπῃ* A (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXV, 10) 15. *βίον ἱερὸν* D 20. *πάσης* *Be*, *γαίης* AR, *γῆς* C 24. 25. *κατάγε | τὴν* A(B), *κατὰ γένος τὴν* R 25. *ἐμὴν* add. *Ca* *γνώμην* add. *Hu* coll. 4, 31, 2. 5, 42, 4. 30, 13, 11, praeterea *οὐδ' εὐλόγως* addendum esse coni. idem quaest. II 9 26. inc. F fol. 48[r]: *εἰ γὰρ* cet. adscripto ad marginem titulo *περὶ τῆς τῶν ἠλίων* 27. *ἱμείροντες* A *αὐτοῖς* F

ἀνθρώποις, λέγω δὴ τὴν εἰρήνην, ταύτην δυνάμενοί τινες
μετὰ τοῦ δικαίου καὶ καθήκοντος παρὰ τῶν Ἑλλήνων εἰς
πάντα τὸν χρόνον ἀδήριτον κτᾶσθαι παρολιγωροῦσιν ἢ
προυργιαίτερόν τι ποιοῦνται τούτου, πῶς οὐκ ἂν ὁμολο-
4 γουμένως ἀγνοεῖν δόξαιεν; νὴ Δί', ἀλλ' ἴσως εὐεπίθετοι
τοῖς πολεμεῖν καὶ παρασπονδεῖν προθεμένοις ἐκ τῆς τοι-
5 αύτης ἀγωγῆς γίνονται τῶν βίων. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν σπά-
νιον, κἂν ποτε γένηται, δυνάμενον κοινῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλή-
6 νων τυγχάνειν ἐπικουρίας· πρὸς δὲ τὰς κατὰ μέρος ἀδικίας
ὑπογενομένης τοῖς βίοις χορηγίας, ὅπερ εἰκὸς ὑπάρξειν
πάντα χρόνον ἐν εἰρήνῃ διάγουσιν, δῆλον ὡς οὐκ ἂν ἠπό-
ρησαν ξένων καὶ μισθοφόρων τῶν κατὰ τόπους ἢ καιροὺς 402
7 παρεφεδρευόντων. νῦν δὲ τὸ σπάνιον καὶ παράδοξον δε-
διότες, ἐν συνεχέσι πολέμοις καὶ καταφθοραῖς τήν τε χώ-
ραν ἔχουσι καὶ τοὺς βίους.
8 Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν τῆς Ἠλείων ὑπομνήσεως εἰρήσθω
χάριν, ἐπειδὴ τὰ τῶν καιρῶν οὐδέποτε πρότερον εὐφυεστέ-
ραν διάθεσιν ἔσχηκε τῆς νῦν πρὸς τὸ παρὰ πάντων ὁμο-
λογουμένην κτήσασθαι τὴν ἀσυλίαν· τὴν δὲ χώραν, καθά-
περ ἐπάνω προεῖπον, ἔτι τῆς παλαιᾶς συνηθείας οἷον
75 αἰθυγμάτων ἐμμενόντων οἰκοῦσι διαφερόντως Ἠλεῖοι. διὸ
καὶ κατὰ τὴν Φιλίππου παρουσίαν ἄπλετον μὲν ἦν τὸ
τῶν ἁλισκομένων πλῆθος, ἔτι δὲ πλεῖον τὸ τῶν συμπε-
2 φευγότων. πλείστη δ' ἀποσκευὴ καὶ πλεῖστος ὄχλος ἠθροί-
σθη σωμάτων καὶ θρεμμάτων εἰς τὸ χωρίον ὃ καλοῦσι
Θαλάμας, διὰ τὸ τήν τε χώραν τὴν πέριξ αὐτοῦ στενὴν
εἶναι καὶ δυσέμβολον τό τε χωρίον ἀπραγμάτευτον καὶ
3 δυσπρόσοδον. ἀκούων δ' ὁ βασιλεὺς τὸ πλῆθος τῶν συμ-

---

4. *προυργιέτερόν* F *τούτου*, scil. *τοῦ τὴν εἰρήνην κτᾶσθαι* (conf. praef. ad 3, 58, 9) 5. *ἁγνωεῖν* F *νη δι' ἀλλίσως* A 7. *τὸν βίον* AF, corr. R 15. *τοὺς βίους*: des. F 17. *ουτε ποτε* (sine spir. et acc.) A(R), corr. *Be* auctore *Sch* 18. *πρὸς τὸ* add. *Ca* (conf. Hewlett *American Journal of Philology* XI 461), *τοῦ* add. *Sca* (cui adstipulatur Krebsius *Präpositionsadverbien* I 53) *ὁμολογουμένην* *Sca* pro *ὁμολογουμένης* 20. *ἔτι* idem pro *ἐπὶ* 21. *Ἠλεῖοι* *Ca* pro *οἱ λαοὶ* 26. *τε* om. D

402, 18]

πεφευγότων εἰς τὸν προειρημένον τόπον, καὶ κρίνας μηδὲν ἀβασάνιστον μηδ᾽ ἀπέραντον ἀπολιπεῖν, τοῖς μὲν μισθοφόροις προκατελάβετο τοὺς ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς εὐφυῶς κειμένους τόπους, αὐτὸς δὲ τὴν ἀποσκευὴν καταλι- 4
πὼν ἐν τῷ χάρακι καὶ τὸ πλεῖον μέρος τῆς δυνάμεως, ἀναλαβὼν τοὺς πελταστὰς καὶ τοὺς εὐζώνους προῆγε διὰ τῶν στενῶν, οὐδενὸς δὲ κωλύοντος ἧκε πρὸς τὸ χωρίον. καταπλαγέντων δὲ τῶν συμπεφευγότων τὴν ἔφοδον ἅτε 5
δὴ πρὸς πᾶσαν πολεμικὴν χρείαν ἀπείρως καὶ ἀπαρασκεύως διακειμένων, ἅμα δὲ καὶ συνδεδραμηκότος ὄχλου συρφετώδους, ταχέως παρέδοσαν αὑτούς· ἐν οἷς ἦσαν καὶ 6
μισθοφόροι διακόσιοι μιγάδες, οὓς ἧκεν ἔχων Ἀμφίδαμος ὁ στρατηγὸς τῶν Ἠλείων. ὁ δὲ Φίλιππος κυριεύσας 7
403 ἀποσκευῆς τε πολλῆς καὶ σωμάτων πλειόνων ἢ πεντακισχιλίων, πρὸς δὲ τούτοις τῆς τετράποδος λείας ἀναρίθμητον ἐξελασάμενος πλῆθος, τότε μὲν ἐπανῆλθε πρὸς χάρακα, μετὰ δὲ ταῦτα τῆς δυνάμεως ὑπεργεμούσης αὐτῷ 8
παντοδαπῆς ὠφελείας βαρὺς ὢν καὶ δύσχρηστος ἀνεχώρει διὰ ταῦτα, καὶ κατέζευξε πάλιν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν.

Ἀπελλῆς δ᾽, ὃς ἦν μὲν εἷς τῶν ὑπ᾽ Ἀντιγόνου κατα- 76
λειφθέντων ἐπιτρόπων τοῦ παιδός, πλεῖστον δ᾽ ἐτύγχανε τότε δυνάμενος παρὰ τῷ βασιλεῖ, βουληθεὶς τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος ἀγαγεῖν εἰς παραπλησίαν διάθεσιν τῇ Θετταλῶν ἐπεβάλετο πρᾶγμα ποιεῖν μοχθηρόν. Θετταλοὶ γὰρ ἐδό- 2
κουν μὲν κατὰ νόμους πολιτεύειν καὶ πολὺ διαφέρειν Μακεδόνων, διέφερον δ᾽ οὐδέν, ἀλλὰ πᾶν ὁμοίως ἔπασχον Μακεδόσι καὶ πᾶν ἐποίουν τὸ προσταττόμενον τοῖς βασιλικοῖς. διὸ καὶ πρὸς ταύτην ἁρμοζόμενος τὴν ὑπόθεσιν 3
ὁ προειρημένος ἐπεβάλετο καταπειράζειν τῶν συστρατευο-

---

6. *ἀναλαβὼν* om. C *καὶ* add. C, *τοὺς* add. *Di* (conf. 4, 80, 8) 8. *πεφευγότων* CDE 8. 9. *ἅτε δὴ Di* 8, *ἀτε|λῆ* A, *ἀτελῶς* B, *ἅτε λίαν* R vulgo 12. *ἀμφιδάμας* CDE 15. *τούτοις τῆς* B[s]DE[2], *τοὺ|τῆς* A, *τούτοις* CE[1] 16. 17. *πρὸς τὸν χάρακα* Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 35 (sed vide praefationem huius voluminis fere initio) 18. *παντοδαποῦς* CDE 20. *δὲ* ABC, *μὲν* DE 23. *διαγαγεῖν* C 24. post *Θετταλοὶ* add. *μὲν* DE 28. *πρὸς* om. D

4 μένων. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐπέτρεψε τοῖς Μακεδόσιν
ἐκβαλεῖν ἐκ τῶν σταθμῶν ἀεὶ τοὺς προκατέχοντας τῶν
Ἀχαιῶν καταλύσεις, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν λείαν ἀφαιρεῖσθαι·
5 μετὰ δὲ ταῦτα τὰς χεῖρας προσέφερε διὰ τῶν ὑπηρετῶν
ἐπὶ ταῖς τυχούσαις αἰτίαις, τοὺς δὲ συναγανακτοῦντας ἢ
προσβοηθοῦντας τοῖς μαστιγουμένοις παρὼν αὐτὸς εἰς τὴν
6 ἅλυσιν ἀπῆγε, πεπεισμένος διὰ τοῦ τοιούτου τρόπου τὸ
κατὰ βραχὺ λήσειν εἰς συνήθειαν ἀγαγὼν τοῦ μηδένα μη-
δὲν ἡγεῖσθαι δεινόν, ὅ ποτ᾽ ἂν πάσχῃ τις ὑπὸ τοῦ βα-
7 σιλέως, καὶ ταῦτα μικροῖς χρόνοις πρότερον μετ᾽ Ἀντι-
γόνου συνεστρατευμένος, καὶ τεθεαμένος τοὺς Ἀχαιοὺς
ὅτι παντὸς δεινοῦ λαβεῖν πεῖραν ὑπέμειναν ἐφ᾽ ᾧ μὴ
8 ποιεῖν Κλεομένει τὸ προσταττόμενον. οὐ μὴν ἀλλὰ συ-
στραφέντων τινῶν Ἀχαϊκῶν νεανίσκων καὶ προσελθόντων
τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον καὶ διασαφούντων τὴν Ἀπελλοῦ 404
βούλησιν, ἧκον ἐπὶ τὸν Φίλιππον οἱ περὶ τὸν Ἄρατον,
κρίναντες ἐν ἀρχαῖς περὶ τῶν τοιούτων διίστασθαι καὶ
9 μὴ καταμέλλειν. ἐντυχόντων δ᾽ αὐτῶν τῷ βασιλεῖ περὶ
τούτων, διακούσας ὁ Φίλιππος τὰ γεγονότα τοὺς μὲν
νεανίσκους παρεκάλει θαρρεῖν ὡς οὐδενὸς αὐτοῖς ἔτι συμ-
βησομένου τοιούτου, τῷ δ᾽ Ἀπελλῇ παρήγγειλε μηδὲν
ἐπιτάττειν τοῖς Ἀχαιοῖς χωρὶς τῆς τοῦ στρατηγοῦ γνώμης.
77 Φίλιππος μὲν οὖν κατὰ τὴν ὁμιλίαν τὴν πρὸς τοὺς
ἐν ὑπαίθροις συνδιατρίβοντας καὶ κατὰ τὴν ἐν τοῖς πο-
λεμικοῖς πρᾶξιν καὶ τόλμαν οὐ μόνον παρὰ τοῖς στρα-
τευομένοις ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς πᾶσι Πελοποννη-
2 σίοις εὐδοκίμει. βασιλέα γὰρ πλείοσιν ἀφορμαῖς ἐκ φύσεως
κεχορηγημένον πρὸς πραγμάτων κατάκτησιν οὐκ εὐμαρὲς

2. *ἐκβάλλειν* C 7. *πεπεισμένους* AR, corr. *Re* in marg. *τὸ*] *τῷ* *Ca* vulgo 8. *λήσειν* C, *δη|σιν* (sine acc.) A, *δῆσιν* DE, om. B in lacuna 10. *ὕστερον* CDE 12. *εφῷ* (sine spir.) A 13. *κλεομένει* et *κλεομένη* A per dittogr., *κλεομένη* B, *κλεομένην* DE, corr. CE² *τὸ* add. B³C *προστατ|τόμενον* A, sed *τόμενον* et proxima usque ad. vs. 15. *τοῖς περὶ* in rasura perscripsit eadem manus 17. *κρίνοντες* D *διίστασθαι* AR, *ἐνίστασθαι* C vulgo 21. *ἀπελλῇ* A(R), *ἀπελλεῖ* C 24. *ἐν* prius add. C 27. inc. F fol. 48ᵛ: *βασιλέα γὰρ* in marg. add. *φιλίππου ἔπαινοι* A, *φιλίππου ἔπαινος* F

404, 15]
εὑρεῖν· καὶ γὰρ ἀγχίνοια καὶ μνήμη καὶ χάρις ἐπῆν αὐτῷ 3
διαφέρουσα, πρὸς δὲ τούτοις ἐπίφασις βασιλικὴ καὶ δύ-
ναμις, τὸ δὲ μέγιστον, πρᾶξις καὶ τόλμα πολεμική. καὶ τί 4
δή ποτ' ἦν τὸ ταῦτα πάντα καταγωνισάμενον καὶ ποι-
ῆσαν ἐκ βασιλέως εὐφυοῦς τύραννον ἄγριον, οὐκ εὐχερὲς
διὰ βραχέων δηλῶσαι. διὸ καὶ περὶ μὲν τούτων σκέπτε-
σθαι καὶ διαπορεῖν ἄλλος ἁρμόσει καιρὸς μᾶλλον τοῦ νῦν
ἐνεστῶτος· ὁ δὲ Φίλιππος ἐκ τῆς Ὀλυμπίας ἀναζεύξας 5
τὴν ἐπὶ Φαραίαν παρῆν εἰς Τέλφουσαν κἀκεῖθεν εἰς
Ἡραίαν. καὶ τὴν μὲν λείαν ἐλαφυροπώλει, τὴν δὲ γέφυ-
ραν ἐπεσκεύαζε τὴν κατὰ τὸν Ἀλφειόν, βουλόμενος ταύτῃ
ποιήσασθαι τὴν εἰς τὴν Τριφυλίαν εἰσβολήν. κατὰ δὲ 6
τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Δωρίμαχος ὁ τῶν Αἰτωλῶν στρατη-
γός, δεομένων τῶν Ἠλείων σφίσι βοηθεῖν πορθουμένοις,
ἑξακοσίους Αἰτωλοὺς καὶ στρατηγὸν Φιλλίδαν αὐτοῖς ἐξέ-
405 πεμψεν· ὃς παραγενόμενος εἰς τὴν Ἠλείαν, καὶ παραλα- 7
βὼν τοὺς μισθοφόρους τῶν Ἠλείων ὄντας εἰς πεντακο-
σίους καὶ πολιτικοὺς χιλίους, ἅμα δὲ τούτοις τοὺς Τα-
ραντίνους, ἧκε βοηθῶν εἰς τὴν Τριφυλίαν, ἣ τῆς μὲν 8
προσηγορίας τέτευχε ταύτης ἀπὸ Τριφύλου τῶν Ἀρκάδος
παίδων ἑνός, κεῖται δὲ τῆς Πελοποννήσου παρὰ θάλατταν
μεταξὺ τῆς Ἠλείων καὶ Μεσσηνίων χώρας, τέτραπται δ'
εἰς τὸ Λιβυκὸν πέλαγος, ἐσχατεύουσα τῆς Ἀρκαδίας ὡς
πρὸς χειμερινὰς δύσεις, ἔχει δ' ἐν αὐτῇ πόλεις ταύτας, 9
Σαμικὸν Λέπρεον Ὕπαναν Τυπανέας Πύργον Αἴπιον Βώ-
λακα Στυλάγγιον Φρίξαν· ὧν ὀλίγοις χρόνοις πρότερον 10
ἐπικρατήσαντες Ἠλεῖοι προσελάβοντο καὶ τὴν τῶν Ἀλι-

4. τὸ] τῶ F^1, τὼ F^2 7. ἄλλοις A^1, corr. A^2 8. ἐνεστῶτος: des. F Ὀλυμπίας *Ca* (itemque ora cod. Vossiani) pro ὀλυμπιάδος 9. τὴν ἐφ' Ἡραίας *Sch*, τὴν ὑπώρειον Madvigius adversar. crit. I 72 s. 12. τὴν (ante Τριφ.) om. C τριφαλίαν C^2D^1E, τρυφαλίαν C^1D^2 15. φιλίδαν AR, φυλίδαν C 19. τριφαλίαν A, τρυφαλίαν R 20. τριφάλου C^1, τρυφάλου C^2D τοῦ ante τῶν add. CD ἀρκάδων AR, corr. C 21. παίδων A^2 ex παίδ**ν 22. δὲ A 23. Ἀρκαδίας Palmerius pro ἀχαΐας 25. ὑγιανναν (sine acc.) A(R), ὑγίαναν C, Ὑπάναν *Ca* τυπανέαν DE 25. 26. αιπιον | βωλακας τυλαγγιον φρι|ξανων ὀλίγοις A (R, nisi quod αἰπὺν et φρύξαν C) 27. ἀλιφεραίων A, ἀλιφειραίων R, corr. *Rei* 356

φειρέων πόλιν, οὖσαν ἐξ ἀρχῆς ὑπ' Ἀρκαδίαν [καὶ Με-
γαλόπολιν], Λυδιάδου τοῦ Μεγαλοπολίτου κατὰ τὴν τυ-
ραννίδα πρός τινας ἰδίας πράξεις ἀλλαγὴν δόντος τοῖς
78 *Ἠλείοις. πλὴν ὅ γε Φιλλίδας τοὺς μὲν Ἠλείους εἰς Λέ-*
πρεον τοὺς δὲ μισθοφόρους εἰς Ἀλίφειραν ἀποστείλας,
αὐτὸς δὲ τοὺς Αἰτωλοὺς ἔχων ἐν Τυπανέαις ἐκαραδόκει
2 *τὸ συμβησόμενον. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποθέμενος τὴν ἀπο-*
σκευὴν καὶ διαβὰς τῇ γεφύρᾳ τὸν Ἀλφειὸν ποταμόν, ὃς
ῥεῖ παρ' αὐτὴν τὴν τῶν Ἡραιέων πόλιν, ἧκε πρὸς τὴν
3 *Ἀλίφειραν, ἣ κεῖται μὲν ἐπὶ λόφου κρημνώδους πανταχό-*
θεν, ἔχοντος πλεῖον ἢ δέκα σταδίων πρόσβασιν, ἔχει δ'
ἄκραν ἐν αὐτῇ τῇ κορυφῇ τοῦ σύμπαντος λόφου καὶ χαλ-
κοῦν Ἀθηνᾶς ἀνδριάντα κάλλει καὶ μεγέθει διαφέροντα,
4 *οὗ τὴν μὲν αἰτίαν, ἀπὸ ποίας προθέσεως ἢ χορηγίας ἔλαβε*
τὴν ἀρχὴν τῆς κατασκευῆς, ἀμφισβητεῖσθαι συμβαίνει καὶ
παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις (οὔτε γὰρ πόθεν οὔτε τίς ἀνέθηκεν
5 *εὑρίσκεται τρανῶς), τὸ μέντοι γε τῆς τέχνης ἀποτέλεσμα* 406
συμφωνεῖται παρὰ πᾶσι διότι τῶν μεγαλομερεστάτων καὶ
τεχνικωτάτων ἔργων ἐστίν, Ἑκατοδώρου καὶ Σωστράτου
6 *κατεσκευακότων. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιγενομένης ἡμέρας αἰθρίου*
καὶ λαμπρᾶς διατάξας ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν ὁ βασιλεὺς κατὰ
πλείους τόπους τούς τε τὰς κλίμακας φέροντας καὶ τὰς
7 *τῶν μισθοφόρων ἐφεδρείας πρὸ τούτων, ἐπὶ δὲ τοῖς*
προειρημένοις τοὺς Μακεδόνας διῃρημένους κατόπιν ἑκά-
στοις ἐπιστήσας, ἅμα τῷ τὸν ἥλιον ἐπιβάλλειν πᾶσι
8 *προσέταξε προσβαίνειν πρὸς τὸν λόφον. ποιούντων δὲ*
τὸ παραγγελθὲν ἐκθύμως καὶ καταπληκτικῶς τῶν Μακε-
δόνων, συνέβαινε τοὺς Ἀλιφειρεῖς πρὸς τούτους ὁρμᾶν

---

1. *ὑπ' Ἀρκαδίαν Be*, *ἀρκαδίαν* AR, *Ἀρκαδίας Re* *καὶ μεγαλόπολιν* AR, del. *Hu*, *καὶ Μεγάλην πόλιν Be* 2. *ἀλλιάδου* AR, *ἀλιάδου* D, corr. *Gro* 4. *φαλαίδας* AB, *φιλίδας* C¹DE, *φυλίδας* C² 6. *τυπανίαις* ABE, *τυπανείαις* D¹, *τυμπανίαις* C, corr. D² 17. *προφανῶς Na* 238 (sed conf. Krelingium de usu poet. et dialect. verborum I, Trajecti ad Rh. 1886, p. 61) 18. *μεγαλοπρεπεστάτων* CDE 18. 19. *καὶ τεχνικωτάτων* om. CDE 19. *ἐστὶ* A *Ὑπατοδώρου* coni. *Sch* coll. Pausan. 8, 26, 7 22. *πλείους Re*, *τε|λείους* A(R) 28. *ἀλιφείρεις* A

406, 13]
ἀεὶ καὶ συντρέχειν τοὺς τόπους οἷς μάλιστα τοὺς Μακε-
δόνας ἑώρων προσπελάζοντας. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ- 9
τον αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἔχων τοὺς ἐπιτηδειοτάτους διά τινων
κρημνῶν ἔλαθε πρὸς τὸ τῆς ἄκρας προάστειον ἀναβάς.
ἀποδοθέντος δὲ τοῦ συνθήματος, πάντες ἅμα προσερεί- 10
σαντες τὰς κλίμακας κατεπείραζον τῆς πόλεως. πρῶτος 11
μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς κατέσχε τὸ προάστειον τῆς ἄκρας,
ἔρημον καταλαβών· τούτου δ' ἐμπιπραμένου προϊδόμενοι
τὸ μέλλον οἱ τοῖς τείχεσιν ἐπαμύνοντες, καὶ περιδεεῖς γε-
νόμενοι μὴ τῆς ἄκρας προκαταληφθείσης στερηθῶσι καὶ
τῆς τελευταίας ἐλπίδος, ὥρμησαν ἀπολιπόντες τὰ τείχη
φεύγειν πρὸς τὴν ἀκρόπολιν. οἱ δὲ Μακεδόνες γενομένου 12
τούτου παραχρῆμα καὶ τῶν τειχῶν καὶ τῆς πόλεως ἐκυ-
ρίευσαν. μετὰ δὲ ταῦτα διαπρεσβευσαμένων τῶν ἐκ τῆς 13
ἄκρας πρὸς τὸν Φίλιππον, δοὺς τὴν ἀσφάλειαν παρέλαβε
καὶ ταύτην καθ' ὁμολογίαν.

Συντελεσθέντων δὲ τούτων καταπλαγεῖς γεγονότες 79
πάντες οἱ κατὰ τὴν Τριφυλίαν ἐβουλεύοντο περὶ σφῶν
407 αὐτῶν καὶ τῶν ἰδίων πατρίδων. ὁ δὲ Φιλλίδας ἐκλιπὼν 2
τὰς Τυπανέας, προσδιαρπάσας τινὰς τῶν οἰκιῶν, ἀπεχώ-
ρησεν εἰς τὸ Λέπρεον· ταῦτα γὰρ ἐπίχειρα τότε τοῖς 3
Αἰτωλῶν ἐγίνετο συμμάχοις, τὸ μὴ μόνον ἐν τοῖς ἀναγ-
καιοτάτοις καιροῖς ἐγκαταλείπεσθαι προφανῶς, ἀλλὰ καὶ
διαρπαγέντας ἢ προδοθέντας τούτοις περιπίπτειν ὑπὸ
τῶν συμμάχων ἃ τοῖς κρατηθεῖσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων
ὀφείλεται πάσχειν. οἱ δὲ Τυπανεᾶται παρέδοσαν τῷ Φι- 4
λίππῳ τὴν πόλιν. τούτοις δὲ τὸ παραπλήσιον ἐποίησαν
οἱ τὴν Ὕπαναν κατοικοῦντες. ἅμα δὲ τούτοις Φιαλεῖς, 5
ἀκούοντες τὰ περὶ τὴν Τριφυλίαν καὶ δυσαρεστούμενοι

---

3. *αὐτὸς Ur* 164ª pro *αὐτὸν* 5. *ἀποδοθέντος* idem pro *ἀποτεθέντος* 7. *προάστιον* A 10. *προκαταλειφθείσης* A, *η* superscr. ead. m. 11. *ἀπολειπόντες* A 16. *καθομολογίαν* A 18. *τριφαλίαν* E, *τρυφαλίαν* CD (item posthac) 19. *φιλλίδας* ABE, *φιλίδας* CD (item utrique p. 94, 16. 20. 27. p. 95, 1. 7. 9) 20. *τυμπανέας* C *προδιαρπάσας Re* *οἰκιῶν Sca* pro *οἰκείων* 21. *ἐπὶ χεῖρα* A 25. *ἃ*] *ὁ* A 26. *παρασχεῖν* AB *τυπανεάται* A, *τυμπανεάται* C

τῇ τῶν Αἰτωλῶν συμμαχίᾳ, κατέλαβον μετὰ τῶν ὅπλων
6 τὸν περὶ τὸ πολεμάρχιον τόπον. οἱ δὲ τῶν Αἰτωλῶν
πειραταί, διατρίβοντες ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διὰ τὰς ἐκ τῆς
Μεσσηνίας ὠφελείας, τὸ μὲν πρῶτον οἷοί τ' ἦσαν ἐγχει-
7 ρεῖν καὶ κατατολμᾶν τῶν Φιαλέων, ὁρῶντες δὲ τοὺς πο-
λίτας ὁμοθυμαδὸν ἀθροιζομένους πρὸς τὴν βοήθειαν ἀπέ-
στησαν τῆς ἐπιβολῆς, σπεισάμενοι δὲ καὶ λαβόντες τὰς
8 αὑτῶν ἀποσκευὰς ἀπῆλθον ἐκ τῆς πόλεως. οἱ δὲ Φιαλεῖς
διαπρεσβευσάμενοι πρὸς τὸν Φίλιππον ἐνεχείρισαν σφᾶς
αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν.

80 Ἔτι δὴ τούτων πραττομένων οἱ Λεπρεᾶται καταλα-
βόμενοι τόπον τινὰ τῆς πόλεως ἠξίουν ἐκχωρεῖν τῆς ἄκρας
καὶ τῆς πόλεως τοὺς Ἠλείους καὶ τοὺς Αἰτωλούς, ὁμοίως
δὲ καὶ τοὺς παρὰ Λακεδαιμονίων· ἧκε γὰρ καὶ παρ' ἐκεί-
2 νων αὐτοῖς βοήθεια. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οἱ περὶ τὸν
Φιλλίδαν οὐ προσεῖχον, ἀλλ' ἔμενον ὡς καταπληξόμενοι
3 τοὺς ἐν τῇ πόλει· τοῦ δὲ βασιλέως εἰς μὲν τὴν Φιάλειαν
Ταυρίωνα μετὰ στρατιωτῶν ἐξαποστείλαντος, αὐτοῦ δὲ
προάγοντος εἰς τὸ Λέπρεον καὶ συνεγγίζοντος ἤδη τῇ
πόλει, συνέντες οἱ περὶ τὸν Φιλλίδαν ἐταπεινώθησαν, οἱ 408
4 δὲ Λεπρεᾶται προσεπερρώσθησαν ταῖς ὁρμαῖς. καλὸν
γὰρ δὴ τοῦτο Λεπρεάταις ἔργον πέπρακται, τὸ χιλίων μὲν
ἔνδον ὄντων Ἠλείων, χιλίων δὲ σὺν τοῖς πειραταῖς Αἰτω-
λῶν, πεντακοσίων δὲ μισθοφόρων, διακοσίων δὲ Λακε-
δαιμονίων, πρὸς δὲ τούτοις τῆς ἄκρας κατεχομένης, ὅμως
ἀντιποιήσασθαι τῆς ἑαυτῶν πατρίδος καὶ μὴ προέσθαι
5 τὰς σφετέρας ἐλπίδας. ὁ δὲ Φιλλίδας ὁρῶν τοὺς Λε-
πρεάτας ἀνδρωδῶς ὑφισταμένους καὶ τοὺς Μακεδόνας
ἐγγίζοντας, ἐξεχώρησε τῆς πόλεως ἅμα τοῖς Ἠλείοις καὶ
6 τοῖς παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων. οἱ μὲν οὖν παρὰ τῶν
Σπαρτιατῶν Κρῆτες διὰ τῆς Μεσσηνίας εἰς τὴν οἰκείαν

2. πολεμαρχεῖον C² *Re* 3. αὐτῇ CDE 6. ἀθροιζομένους A
7. δὲ add. B᾽C 11. δὲ CDE vulgo 17. φιλίαν AR, φιαλίαν C,
corr. *Di* 18. αὐτοῦ *Rei* 357 pro τοῦ 19. προσάγοντος AB, corr.
R (conf. *Erzähl. Zeitf.* X, 7) 26. πρόεσθαι A 30. τῶν prius om.
C 31. οἰκίαν DE

408, 13]
ἐπανῆλθον, οἱ δὲ περὶ τὸν Φιλλίδαν ἐποιοῦντο τὴν ἀπό-
λυσιν ὡς ἐπὶ τὸ Σαμικόν. τὸ δὲ τῶν Λεπρεατῶν πλῆθος 7
ἐγκρατὲς γεγονὸς τῆς πατρίδος ἐξαπέστελλε πρεσβευτάς,
ἐγχειρίζον τῷ Φιλίππῳ τὴν πόλιν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκού- 8
σας τὰ γεγονότα τὴν μὲν λοιπὴν δύναμιν εἰς τὸ Λέπρεον
ἀπέστειλε, τοὺς δὲ πελταστὰς καὶ τοὺς εὐζώνους ἀναλα-
βὼν ἡγεῖτο, συνάψαι σπεύδων τοῖς περὶ τὸν Φιλλίδαν.
καταλαβὼν δὲ τῆς μὲν ἀποσκευῆς ἐγκρατὴς ἐγένετο πάσης, 9
οἱ δὲ περὶ τὸν Φιλλίδαν κατετάχησαν εἰς τὸ Σαμικὸν πα-
ραπεσόντες. προσστρατοπεδεύσας δὲ τῷ χωρίῳ, καὶ τὴν 10
λοιπὴν ἐπισπασάμενος ἐκ τοῦ Λεπρέου δύναμιν, ἔμφασιν
ἐποίει τοῖς ἔνδον ὡς πολιορκήσων τὸ χωρίον. οἱ δ᾽ Αἰ- 11
τωλοὶ μετὰ τῶν Ἠλείων οὐδὲν ἔχοντες ἕτοιμον πρὸς πο-
λιορκίαν πλὴν χερῶν, καταπλαγέντες τὴν περίστασιν ἐλά-
λουν περὶ ἀσφαλείας πρὸς τὸν Φίλιππον. λαβόντες δὲ 12
συγχώρημα μετὰ τῶν ὅπλων ποιήσασθαι τὴν ἀπόλυσιν,
οὗτοι μὲν ὥρμησαν εἰς τὴν Ἠλείαν· ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ
μὲν Σαμικοῦ παραυτίκα κύριος ἐγένετο, μετὰ δὲ ταῦτα, 13
παραγενομένων πρὸς αὐτὸν καὶ τῶν ἄλλων μεθ᾽ ἱκετη-
ρίας, παρέλαβε Φρίξαν Στυλάγγιον Αἴπιον Βώλακα Πύρ-
409 γον Ἐπιτάλιον. ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐπανῆλθε πάλιν 14
εἰς τὸ Λέπρεον, πᾶσαν ὑφ᾽ ἑαυτὸν πεποιημένος τὴν Τρι-
φυλίαν ἐν ἡμέραις ἕξ. παρακαλέσας δὲ τοὺς Λεπρεάτας 15
τὰ πρέποντα τῷ καιρῷ, καὶ φυλακὴν εἰσαγαγὼν εἰς τὴν
ἄκραν, ἀνέζευξε μετὰ τῆς δυνάμεως ἐφ᾽ Ἡραίας, ἀπολιπὼν
ἐπιμελητὴν τῆς Τριφυλίας Λάδικον τὸν Ἀκαρνᾶνα. πα- 16
ραγενόμενος δ᾽ εἰς τὴν προειρημένην πόλιν τὴν μὲν λείαν
διένειμε πᾶσαν, τὴν δ᾽ ἀποσκευὴν ἀναλαβὼν ἐκ τῆς Ἡραίας
ἦλθε μέσου χειμῶνος εἰς Μεγάλην πόλιν.

---

4. ἐγχειρίζων AR, corr. D 9. κατετάχησαν *Ur* 164ᵃ pro κατε-τάχθησαν παρεισπεσόντες *Rei* 357 14. χερῶν AB, χειρῶν R vulgo 20. επιον (sine spir. et acc.) A(BE), ἐπειὸν C, αἰπιὸν D 21. επιταλιον (sine spir. et acc.) A 22. ποιησάμενος CDE τριφυλ-λίαν A (B incertus, de reliquis vide ad p. 93, 18) 26. ἐπιμελητὴν AB, ἐπὶ μὲν τὴν DE, ἐπὶ μὲν C τριφυλλίας AB 28. πασαν A (ι superscr. ead. m.), πᾶσι R

81 *Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Φίλιππος ἔπραττε τὰ
κατὰ τὴν Τριφυλίαν, καὶ Χείλων ὁ Λακεδαιμόνιος ὑπο-
λαμβάνων αὐτῷ καθήκειν κατὰ γένος τὴν βασιλείαν, καὶ
βαρέως φέρων τὴν γεγενημένην ὑπεροψίαν περὶ αὐτὸν ἐκ
τῶν ἐφόρων ἐν τῇ κατὰ τὸν Λυκοῦργον κρίσει περὶ τῆς
2 βασιλείας, κινεῖν ἐπεβάλετο τὰ καθεστῶτα. νομίσας δ',
εἰ τὴν ὁδὸν τὴν αὐτὴν ἔλθοι Κλεομένει καὶ τοῖς πολλοῖς
ὑποδείξαι τὴν ἐλπίδα τῆς κληρουχίας καὶ τῶν ἀναδασμῶν,
ταχέως ἐπακολουθήσειν αὐτῷ τὸ πλῆθος, ὥρμησε πρὸς
3 τὴν πρᾶξιν. συμφρονήσας δὲ περὶ τούτων πρὸς τοὺς φί-
λους, καὶ λαβὼν κοινωνοὺς τῆς τόλμης εἰς διακοσίους τὸ
4 πλῆθος, ἐγίνετο πρὸς τῷ συντελεῖν τὴν ἐπίνοιαν. θεωρῶν
δὲ μέγιστον ἐμπόδιον ὑπάρχον αὐτῷ πρὸς τὴν ἐπιβολὴν
τὸν Λυκοῦργον καὶ τοὺς ἐφόρους τοὺς περιθέντας ἐκείνῳ
5 τὴν βασιλείαν, ὥρμησε πρῶτον ἐπὶ τούτους. τοὺς μὲν
οὖν ἐφόρους δειπνοῦντας καταλαβὼν πάντας αὐτοῦ κατέ-
σφαξε, τῆς τύχης τὴν ἁρμόζουσαν αὐτοῖς ἐπιθείσης δίκην·
καὶ γὰρ ὑφ' οὗ καὶ ὑπὲρ οὗ ταῦτ' ἔπαθον, δικαίως αὐ-
6 τοὺς ἄν τις φήσειε πεπονθέναι. ὁ δὲ Χείλων τὰ κατὰ
τούτους συντελεσάμενος παρῆν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Λυ-
κούργου, καὶ κατέλαβε μὲν ἔνδον, οὐ μὴν ἐδυνήθη γ' ἐγκρα-
7 τὴς αὐτοῦ γενέσθαι· διά γάρ τινων οἰκετῶν καὶ γειτόνων 410
ἐκκλαπεὶς καὶ διαδρὰς ἔλαθεν αὐτόν. οὗτος μὲν οὖν ἀνε-
χώρησε ταῖς ἀνοδίαις εἰς τὴν ἐν τῇ Τριπόλει προσαγο-
8 ρευομένην Πελλήνην· ὁ δὲ Χείλων ἀπεσφαλμένος τοῦ κυ-
ριωτάτου πρὸς τὴν ἐπιβολὴν ἀθύμως διέκειτο, πράττειν
9 δ' ὅμως ἠναγκάζετο τὸ συνεχές. διόπερ εἰς τὴν ἀγορὰν
εἰσβαλὼν τοῖς μὲν ἐχθροῖς προσέφερε τὰς χεῖρας, τοὺς δ'*

---

1. *Φίλιππός τ'* coni. *Hu* 2. *τριφυλλίαν* AB *χίλων* C (item posthac) 6. *δὲ* AR 8. *τῶν ἀνα|δασμὸν* A, *τὸν ἀναδασμὸν* B 12. *τῷ* A(B), *τὸ* R (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXIII, 10) 13. *ὑπάρχειν* C 16. *αὐτοῦ* *Ca* pro *αὐτοὺς* 17. *ἐπιθείσης* $A^r B^s$, *ἐπιθήσεις* A^1R, *ἐπιθήσης* A^2, ut videtur 21. *ἠδυνήθη* C 22. *οἰκετῶν καὶ γειτόνων* *Be*, *και····πων καὶ γει-τόνων* A(R), *φίλων καὶ γειτόνων* CD^2E^2, *κήπων γειτόνων* coni. *Sch*, *κηπίων τῶν κατὰ γειτονίαν* coni. *Hu* (conf. quaest. II 3 s.), *κατοικούντων ἐκ γειτόνων* *BW* 24. *τῇ* om. B 25. *πελήνην* CDE 26. 27. *πράττειν δ' ὅμως*] *καὶ πράττειν* CDE

410, 8]

*οἰκείους καὶ φίλους παρεκάλει, τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπεδείκνυε
τὰς ἄρτι ῥηθείσας ἐλπίδας. οὐδενὸς δὲ προσέχοντος αὐτῷ,* 10
*τἀναντία δὲ συστρεφομένων ἐπ᾽ αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων,
συννοήσας τὸ γινόμενον ἀπεχώρει λαθραίως, καὶ διελθὼν
τὴν χώραν ἧκεν μόνος εἰς τὴν Ἀχαΐαν ἐκπεπτωκώς. οἱ δὲ* 11
*Λακεδαιμόνιοι, δείσαντες τὴν τοῦ Φιλίππου παρουσίαν,
τἀπὸ τῆς χώρας ἀπεσκευάζοντο καὶ τὸ τῶν Μεγαλοπολιτῶν
Ἀθήναιον κατασκάψαντες ἐξέλιπον.*

Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν ἀπὸ τῆς Λυκούργου νομοθε- 12
*σίας καλλίστῃ χρησάμενοι πολιτείᾳ καὶ μεγίστην ἔχοντες
δύναμιν ἕως τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης, αὖτις ἐπὶ τἀναντία
τραπείσης αὐτοῖς τῆς τύχης, καὶ τοὔμπαλιν ἐπὶ τὸ χεῖρον
ἀεὶ καὶ μᾶλλον τῆς πολιτείας αὐτῶν προβαινούσης, τέλος* 13
*πλείστων μὲν πόνων καὶ στάσεων ἐμφυλίων πεῖραν εἶχον,
πλείστοις δ᾽ ἐπάλαισαν ἀναδασμοῖς καὶ φυγαῖς, πικροτάτης
δὲ δουλείας πεῖραν ἔλαβον ἕως τῆς Νάβιδος τυραννίδος,
οἱ τὸ πρὶν οὐδὲ τοὔνομα δυνηθέντες ἀνασχέσθαι
ῥᾳδίως αὐτῆς. τὰ μὲν οὖν πάλαι καὶ τὰ πλείω περὶ Λα-* 14
*κεδαιμονίων εἰς ἑκάτερον μέρος ὑπὸ πολλῶν εἴρηται τάδε,
ἐναργέστατα δ᾽ ἐστὶν ἀφ᾽ οὗ Κλεομένης ὁλοσχερῶς κατέλυσε
τὸ πάτριον πολίτευμα. νῦν δ᾽ ὑφ᾽ ἡμῶν ῥηθήσεται
κατὰ τοὺς ἁρμόζοντας ἀεὶ καιρούς.*

Ὁ δὲ Φίλιππος ἀναζεύξας ἐκ τῆς Μεγάλης πόλεως 82
411 *καὶ πορευθεὶς διὰ Τεγέας παρῆν εἰς Ἄργος, κἀκεῖ τὸ λοιπὸν
μέρος τοῦ χειμῶνος διέτριβε, κατά τε τὴν λοιπὴν
ἀναστροφὴν καὶ κατὰ τὰς πράξεις τεθαυμασμένος ὑπὲρ
τὴν ἡλικίαν ἐν ταῖς προειρημέναις στρατείαις. ὁ δ᾽ Ἀπελ-* 2
*λῆς οὐδ᾽ ὣς ἔληγε τῆς ἐπιβολῆς, ἀλλ᾽ οἷός τ᾽ ἦν ἄγειν
ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῷ κατὰ βραχὺ τοὺς Ἀχαιούς. ὁρῶν δὲ* 3

---

5. ἧκεν A, ἧκε R[s] 7. τὰ ἀπὸ AR, corr. *Ben* 8. ἀθηναῖον A ἐξέλειπον A 11. αὐτῆς AR, ἀπ᾽ αὐτῆς *Rei* 358 vulgo, αὖθις coni. *Sch*, corr. *Hu* 14. φόνων *Ca* (probat *Rei* 358 coll. 6, 46, 9) 19. ὑπὸ] περὶ C 19—21. εἴρηται· ἃ δ᾽ ἐναργέστατά ἐστιν — νῦν δὴ ὑφ᾽ ἡμῶν *Be* auctore *Sch* 20. ἐναργέστερα C 23. ἐκ] διὰ C 24. τεγαίας AR, τῆς τεγέας C 27. inc. P: Ὅτι ὁ ἀπελλῆς οὐδ᾽ cet. 28. ἃς ἔλεγε P 29. τῷ P[s]R, τᾶ A, τὸ coni. *Hu* coll. 4, 76, 6, del. *Ur* 164[b]

τῇ τοιαύτῃ προθέσει τοὺς περὶ τὸν Ἄρατον ἐμποδὼν ἱστα-
μένους καὶ τὸν Φίλιππον αὐτοῖς προσέχοντα, καὶ μᾶλλον
τῷ πρεσβυτέρῳ διά τε τὴν πρὸς Ἀντίγονον σύστασιν καὶ
διὰ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς ἰσχύειν, καὶ μάλιστα διὰ
τὴν ἐπιδεξιότητα καὶ νουνέχειαν τἀνδρός, περὶ τούτους
ἐπεβάλετο γίνεσθαι καὶ κακοπραγμονεῖν τοιῷδέ τινι τρόπῳ.
4 ἐξετάζων τοὺς ἀντιπολιτευομένους τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον,
τίνες εἰσίν, ἑκάστους ἐκ τῶν πόλεων ἐπεσπάσατο, καὶ λαμ-
βάνων εἰς τὰς χεῖρας ἐψυχαγώγει καὶ παρεκάλει πρὸς τὴν
5 ἑαυτοῦ φιλίαν. συνίστανε δὲ καὶ τῷ Φιλίππῳ, προσεπι-
δεικνύων αὐτῷ παρ' ἕκαστον ὡς ἐὰν μὲν Ἀράτῳ προσέχῃ,
χρήσεται τοῖς Ἀχαιοῖς κατὰ τὴν ἔγγραπτον συμμαχίαν,
ἐὰν δ' αὐτῷ πείθηται καὶ τοιούτους προσλαμβάνῃ φίλους,
χρήσεται πᾶσι Πελοποννησίοις κατὰ τὴν αὑτοῦ βούλησιν.
6 περί τε τῶν ἀρχαιρεσίων εὐθὺς ἐσπούδαζε, βουλόμενος
τούτων τινὶ περιποιῆσαι τὴν στρατηγίαν, τοὺς δὲ περὶ
7 τὸν Ἄρατον ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς ὑποθέσεως. δι' ἃ δὴ καὶ
πείθει Φίλιππον παραγενέσθαι πρὸς τὰς τῶν Ἀχαιῶν
ἀρχαιρεσίας εἰς Αἴγιον ὡς εἰς τὴν Ἠλείαν ἅμα ποιούμε-
8 νον τὴν πορείαν. πεισθέντος δ' αὐτῷ τοῦ βασιλέως, παρὼν
αὐτὸς ἐπὶ τοῦ καιροῦ, καὶ τοὺς μὲν παρακαλῶν οἷς δ'
ἀνατεινόμενος, μόλις μὲν ἤνυσε, κατεκράτησε δ' οὖν ὅμως
τοῦ γενέσθαι στρατηγὸν Ἐπήρατον Φαραιέα, τὸν δὲ Τι- 412
μόξενον ἐκπεσεῖν τὸν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἄρατον εἰσα-
γόμενον.
83 Μετὰ δὲ ταῦτ' ἀναζεύξας ὁ βασιλεύς, καὶ ποιησά-
μενος τὴν πορείαν διὰ Πατρῶν καὶ Δύμης, ἧκε πρὸς τὸ
φρούριον ὃ καλεῖται μὲν Τεῖχος, πρόκειται δὲ τῆς Δυ-

3. στάσιν DE 5. νουνεχίαν APB 6. ἐπεβάλλετο D τινι om. D 7. τοῖς] τοὺς P 10. συνέστανε A, συνῖστανεν P 13. πρὸσλαμβάνει P 14. πελλοποννησίοις A, sed alterum λ expunctum 15. ἀρχαιρεσίων APR, ἀρχαιρεσιῶν *Be* (propter vs. 19) 17. διαδὴ A, δι ὃ δὴ P 17. 18. καὶ πείθει] πήθει P 19. ποιούμενον ABCE^{2}, ποιούμενος P, ποιούμενοι DE^{1} 21. οἷς E^{2} *Ca*, οἱ A, οἳ CDE^{1}, τοῖς P, τοὺς B 22. ἀνατεινόμενος PBE^{2}, ἀνατι|νόμενος A, sed ει superscr. ead. m., ἀνατεινόμενοι CDE^{1} κεκράτηκε P 23. φαρασέα AR, φαρέα P, corr. C 26 — p. 99, 12. om. P 26. ταῦτα AR

412, 7]

μαίων χώρας· κατέσχον δ' αὐτὸ μικροῖς ἔμπροσθεν χρό-
νοις, καθάπερ ἀνώτερον εἶπον, οἱ περὶ τὸν Εὐριπίδαν.
σπεύδων δὴ τοῦτο κατὰ πάντα τρόπον ἀνακομίσασθαι τοῖς 2
Δυμαίοις προσεστρατοπέδευσε μετὰ πάσης δυνάμεως. κα- 3
ταπλαγέντες δ' οἱ φυλάττοντες τῶν Ἠλείων παρέδοσαν
τὸ φρούριον τῷ Φιλίππῳ, χωρίον οὐ μέγα μὲν ἠσφαλι-
σμένον δὲ διαφερόντως· τὴν μὲν γὰρ περίμετρον εἶχεν οὐ 4
πλείω τριῶν ἡμισταδίων, τὸ δ' ὕψος τοῦ τείχους οὐδαμῇ
τριάκοντα πήχεων ἔλαττον. παραδοὺς δὲ τοῦτο τοῖς Δυ- 5
μαίοις ἐπῄει πορθῶν τὴν τῶν Ἠλείων χώραν· φθείρας
δὲ ταύτην, καὶ πολλὴν περιβαλόμενος λείαν, ἐπανῆλθε
μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Δύμην.

Ὁ δ' Ἀπελλῆς δοκῶν ἠνυκέναι τι τῆς προθέσεως τῷ 84
δι' αὑτοῦ καθεστάσθαι τὸν τῶν Ἀχαιῶν στρατηγόν, αὖθις
ἐνεχείρει τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον, βουλόμενος εἰς τέλος ἀπο-
σπάσαι τὸν Φίλιππον ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτοὺς φιλίας. ἐπε-
βάλετο δὲ τὴν διαβολὴν πλάττειν διὰ τοιαύτης τινὸς ἐπι-
νοίας. Ἀμφίδαμος ὁ τῶν Ἠλείων στρατηγός, ἐν ταῖς 2
Θαλάμαις ἁλοὺς ἅμα τοῖς συμπεφευγόσιν, καθάπερ ἀνώ-
τερον ἡμῖν ἐρρήθη περὶ τούτων, ὡς ἧκε μετὰ τῶν ἄλλων
αἰχμαλώτων ἀγόμενος εἰς Ὀλυμπίαν, ἔσπευσε διά τινων
εἰς λόγους ἐλθεῖν τῷ βασιλεῖ, τυχὼν δὲ τούτου διελέγετο, 3
φάσκων εἶναι δυνατὸς ἐπαγαγέσθαι τοὺς Ἠλείους εἰς τὴν
πρὸς αὐτὸν φιλίαν καὶ συμμαχίαν. ὁ δὲ Φίλιππος πει-
413 σθεὶς ἐξαπέστειλε τὸν Ἀμφίδαμον χωρὶς λύτρων, κελεύσας 4
ἐπαγγέλλεσθαι τοῖς Ἠλείοις, ἐὰν ἕλωνται τὴν πρὸς αὐτὸν
φιλίαν, ὅτι τὰ μὲν αἰχμάλωτα πάντα χωρὶς λύτρων ἀπο-
δώσει, τῇ δὲ χώρᾳ τὴν ἀσφάλειαν αὐτὸς ἀπὸ πάντων τῶν
ἐκτὸς παρασκευάσει, πρὸς δὲ τούτοις αὐτοὺς ἐλευθέρους 5

---

3. δὴ AR, δὲ C vulgo 7. ἔχει AR, corr. *Hu* coll. 4, 65, 3 8. πλεῖον C 11. περιβαλλόμενος BD 13. τῷ *Ca*, τὸ APR 14. αὐτοῦ *Be* pro αὑτοῦ κατεστάσθαι P, idem sine acc. A, cum circumflexo R, corr. *Re* 16. αὐτοὺς] αἰτωλοὺς D ἐπελάβετο P 19. συμπεφευγόσι R[s] 19. 20. καθάπερ — τούτων om. P 20. ἐρρέθη DE ὡσῆκε A 22. ἐσλόγους P 23. φάσκων om. P δυνατὸς εἶναι P 24. πισθεὶς P 29. αὐτὸς temere ed. Didotiana

[413, 6

ἀφρουρήτους ἀφορολογήτους, χρωμένους τοῖς ἰδίοις πολι-
6 τεύμασι, διατηρήσει. οἱ μὲν οὖν Ἠλεῖοι διακούσαντες
τούτων οὐδὲν προσέσχον, καίπερ ἐπισπαστικῶν καὶ μεγά-
7 λων εἶναι δοκούντων τῶν προτεινομένων· ὁ δ' Ἀπελλῆς
ἐκ τούτου τοῦ πράγματος πλάσας τὴν διαβολὴν προσήνεγκε
τῷ Φιλίππῳ, φάσκων τοὺς περὶ τὸν Ἄρατον οὐκ εἰλικρινῆ
τὴν φιλίαν ἄγειν πρὸς Μακεδόνας οὐδ' ἀληθινῶς εὐνοεῖν
αὐτῷ· καὶ γὰρ νῦν τῆς Ἠλείων ἀλλοτριότητος τούτους
8 αἰτίους γεγονέναι. καθ' ὃν γὰρ καιρὸν Ἀμφίδαμον ἐξ
Ὀλυμπίας εἰς Ἦλιν ἀπέστειλεν, τούτους ἔφη κατ' ἰδίαν
λαβόντας ἐπιτρῖψαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ λέγειν ὅτι κατ'
οὐδένα τρόπον συμφέρει τοῖς Πελοποννησίοις τὸ γενέσθαι
9 Φίλιππον Ἠλείων κύριον· καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν
πάνθ' ὑπεριδόντας τὰ προτεινόμενα τοὺς Ἠλείους διατη-
ρεῖν μὲν τὴν πρὸς Αἰτωλοὺς φιλίαν, ὑπομένειν δὲ τὸν
85 πρὸς Μακεδόνας πόλεμον. τὸ μὲν οὖν πρῶτον Φίλιππος
δεξάμενος τοὺς λόγους καλεῖν ἐκέλευε τοὺς περὶ τὸν Ἄρα-
2 τον καὶ λέγειν ἐναντίον ἐκείνων ταῦτα τὸν Ἀπελλῆν. τῶν
δὲ παραγενομένων ἔλεγε τὰ προειρημένα τολμηρῶς καὶ
καταπληκτικῶς ὁ Ἀπελλῆς, καί τι προσεπεῖπε τοιοῦτον
3 ἔτι σιωπῶντος τοῦ βασιλέως "ἐπείπερ οὕτως ἀχαρίστους
ὑμᾶς ὁ βασιλεύς, Ἄρατε, καὶ λίαν ἀγνώμονας εὑρίσκει, 414
κρίνει συναγαγὼν τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ περὶ τούτων ἀπολο-
γισμοὺς ποιησάμενος ἀπαλλάττεσθαι πάλιν εἰς Μακεδο-

---

1. *πολιτεύμασι* E² *Ca* ora cod. Vossiani, *πολέμοις* APBDE¹, *πράγμασι* C 3. *οὐδενὶ* *Rei* 362 4. *δοκούντων εἶναι* C *δ'* AP, *δὲ* Rˢ 5. *πλασάμενος* P 7. *ἀληθινῶς* APB, *ἀληθῶς* R 9. 10. *ἐξιλυμπίας* P 10. *εἴσηλιν* A, *εἰς ἤλιν* P *ἀπέστειλε* Rˢ 11. *λαμβάνοντας* P *ἐπιτρέψαι* APR, *ἐπιστρέψαι* *Ur* 164ᵇ, *ἀποτρέψαι* Emperius opusc. 319, corr. *Sch* *καὶ* om. P 17. post *Ἄρατον* P eclogam sic concludit: *καὶ τούτου γενομενου καὶ ψευδοῦς κατηγορίας ἀποφαμθείσης. τὸν ἄρατον ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἀπεδέχετο καὶ κατηξίου. πρὸς δὲ τὸν ἀμπελλη λοξότερον εἶχεν* (conf. cap. 86 extr.) 20. *προσεπεῖπε* C et margo DE, *προσέπι··πτε* A(B), *προσεῖπε* DE, *προσεπέρριπτε* coni. *Hu* (coll. *λόγον ῥίψας* 4, 20, 5) 21. inc. F fol. 48ᵛ: *ἐπείπερ οὕτως* cet. adscripto ad marginem titulo *σύλλογος ἀράτου καὶ ἀπελοῦ* *ἀχαρίστως* A, corr. ead. m. superscripto *υ* super alteram partem litterae *ω* 22. *ἡμᾶς* DE 23. *κρινεῖ* C 24. *ἀπαλλάτεσθαι* F

414, 4]

νίαν.” ὁ δὲ πρεσβύτερος Ἄρατος ὑπολαβὼν καθόλου μὲν 4
ἠξίου τὸν Φίλιππον· μηδενὶ τῶν λεγομένων ὀξέως μηδ᾽
ἀκρίτως μηδέποτε πιστεύειν, ὅταν δὲ κατά τινος τῶν φί- 5
λων καὶ συμμάχων προσπέσῃ τις αὐτῷ λόγος, τὸν ἀκρι-
βέστερον ἔλεγχον ποιεῖσθαι πρὶν ἢ δέξασθαι τὴν διαβο-
λήν· καὶ γὰρ βασιλικὸν εἶναι τὸ τοιοῦτο καὶ πρὸς πᾶν
συμφέρον. διὸ καὶ νῦν ἠξίου περὶ τῶν ὑπ᾽ Ἀπελλοῦ 6
λεγομένων καλεῖν τοὺς ἀκηκοότας, ἄγειν εἰς τὸ μέσον τὸν
εἰρηκότα πρὸς αὐτόν, μηδὲν παραλιπεῖν τῶν δυνατῶν εἰς
τὸ γνῶναι τὴν ἀλήθειαν, πρὶν ἢ πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς ἀνα-
καλύπτειν τι τούτων. τοῦ δὲ βασιλέως εὐαρεστήσαντος 86
τοῖς λεγομένοις, καὶ φήσαντος οὐκ ὀλιγωρήσειν ἀλλ᾽ ἐξε-
τάσειν, τότε μὲν διελύθησαν, ἐν δὲ ταῖς ἑξῆς ἡμέραις ὁ 2
μὲν Ἀπελλῆς οὐδεμίαν ἀπόδειξιν προσῆγε τοῖς εἰρημένοις,
τοῖς δὲ περὶ τὸν Ἄρατον ἐγένετό τι συγκύρημα τοιοῦτον.
οἱ γὰρ Ἠλεῖοι, καθ᾽ ὃν καιρὸν ὁ Φίλιππος αὐτῶν ἐπόρ- 3
θει τὴν χώραν, ὑποπτεύσαντες τὸν Ἀμφίδαμον ἐπεβάλοντο
συλλαβεῖν καὶ δήσαντες εἰς τὴν Αἰτωλίαν ἐκπέμπειν. ὁ 4
δὲ προαισθόμενος αὐτῶν τὴν ἐπίνοιαν ἀπεχώρησε τὰς μὲν
ἀρχὰς εἰς Ὀλυμπίαν, μετὰ δὲ ταῦτα πυνθανόμενος τὸν
Φίλιππον ἐν τῇ Δύμῃ περὶ τὴν τῶν λαφύρων οἰκονομίαν
διατρίβειν, ἔσπευσε πρὸς τοῦτον διαπεσεῖν. ὅθεν οἱ περὶ 5
τὸν Ἄρατον, ἀκούσαντες τὸν Ἀμφίδαμον ἐκ τῆς Ἤλιδος
ἐκπεπτωκότα παρεῖναι, γενόμενοι περιχαρεῖς διὰ τὸ μηδὲν
αὑτοῖς συνειδέναι, προσελθόντες ᾤοντο δεῖν τὸν βασιλέα
καλεῖν τὸν Ἀμφίδαμον· καὶ γὰρ εἰδέναι περὶ τῶν κατη- 6
γορουμένων ἐκεῖνον βέλτιστα πρὸς ὃν ἐρρήθη, καὶ δηλώ-
σειν τὴν ἀλήθειαν, πεφευγότα μὲν ἐξ οἴκου διὰ τὸν Φί-
415 *λιππον, τὰς δ᾽ ἐλπίδας ἔχοντα τῆς σωτηρίας κατὰ τὸ*

---

1. in marg. add. F *τεύχων ὡς ἑτέρωι τίς, ἑῷ κακὸν ἥπατι τεύχει* (conf. adnot. ad finem huius libri) 2. *μηδὲν* D 4. *προσπέσει* F 4. 5. *ἀκριβέστερον τὸν ἔλεγχον* Bentenus observ. crit. in Polyb. 35 s. 6. *τοιούτον* D 9. *παραλειπεῖν* F, *παραλείπειν* *Na* 349 (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXV, 14) 11. *τού|των* * * * * * * * * * * * * * * * * * * |* * * * * * * * * * * * * * * * *τοῦ δὲ* | A *τούτων*: des. F 12. *ἐξετάζειν* B[1], corr. B[2] 15. *συγκήρυγμα* D 27. *ἐρρέθη* DE

7 παρὸν ἐν ἐκείνῳ. πεισθεὶς δὲ τοῖς λεγομένοις ὁ βασιλεύς,
καὶ μεταπεμψάμενος τὸν Ἀμφίδαμον, εὗρε τὴν διαβολὴν
8 οὖσαν ψευδῆ. διὸ καὶ τὸν μὲν Ἄρατον ἀπὸ ταύτης τῆς
ἡμέρας ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἀπεδέχετο καὶ κατηξίου, πρὸς δὲ
τὸν Ἀπελλῆν λοξότερον εἶχε· τῇ γε μὴν ὁλοσχερεῖ προ-
κατεχόμενος ἀποδοχῇ πολλὰ παρορᾶν ἠναγκάζετο τῶν ὑπ᾽
αὐτοῦ γινομένων.
87 Ὁ δ᾽ Ἀπελλῆς οὐδαμῶς ἀφίστατο τῆς προθέσεως,
ἀλλ᾽ ἅμα μὲν τὸν Ταυρίωνα τὸν ἐπὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ
2 τεταγμένον διέβαλλεν, οὐ ψέγων ἀλλ᾽ ἐπαινῶν καὶ φάσκων
ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς ὑπαί-
θροις συνδιατρίβειν, βουλόμενος ἕτερον ἐπισταθῆναι δι᾽
3 αὐτοῦ τοῖς ἐν Πελοποννήσῳ πράγμασιν. καινὸς γὰρ δή
τις οὗτος εὕρηται τρόπος διαβολῆς, τὸ μὴ ψέγοντας ἀλλ᾽
4 ἐπαινοῦντας λυμαίνεσθαι τοὺς πέλας· εὕρηται δὲ μάλιστα
καὶ πρῶτον τοιαύτη κακεντρέχεια καὶ βασκανία καὶ δόλος
ἐκ τῶν περὶ τὰς αὐλὰς διατριβόντων καὶ τῆς τούτων πρὸς
5 ἀλλήλους ζηλοτυπίας καὶ πλεονεξίας. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν
ἐπὶ τῆς θεραπείας τεταγμένον Ἀλέξανδρον, ὅτε λάβοι και-
ρόν, διέδακνεν, βουλόμενος καὶ τὴν περὶ τὸ σῶμα φυλακὴν
τοῦ βασιλέως δι᾽ αὐτοῦ γενέσθαι καὶ καθόλου κινῆσαι τὴν
6 ὑπ᾽ Ἀντιγόνου καταλειφθεῖσαν διάταξιν. Ἀντίγονος γὰρ
καλῶς μὲν ζῶν προέστη τῆς τε βασιλείας καὶ τοῦ παιδὸς
αὐτοῦ, καλῶς δὲ τὸν βίον μεταλλάττων προενοήθη πρὸς
7 τὸ μέλλον περὶ πάντων τῶν πραγμάτων. ἀπολιπὼν γὰρ
διαθήκην ἔγραφε Μακεδόσιν ὑπὲρ τῶν διῳκημένων· ὁμοίως
δὲ καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος διέταξε, πῶς καὶ διὰ τίνων
ἕκαστα δεήσει χειρίζεσθαι, βουλόμενος μηδεμίαν ἀφορμὴν

---

5. ἀπελλῆ AR, ἀμπελλη P (vide ad p. 100, 17), corr. C εἶχεν P extrema ecloga (vide ad p. 100, 17) 8. inc. P: Ὅτι ὁ ἀμπελλῆς μετὰ ταῦτα οὐδαμῶς ἀφίστατο cet. 9. τῶν] τὸν A 13. inc. F fol. 49r: καινὸς γὰρ cet. 16. τοιαύτην F κακεντρεχία APF, κακεντρεχεία R 17. τῶν om. P 18. πλεονεξίας: des. F 19. ἐπὶ] ἐκ DE 20. διέδακνε Rs 20. 21. τὴν περι τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως θεραπείαν καὶ φυλακην διαυτοῦ P 22. Ἀντίγονος — p. 103, 6. θεραπείας om. P 25. ἀπολειπὼν A 26. 27. ὁμοίως | καὶ A(R), δὲ add. Sch 27. διεξέταζε DE 28. χαρίζεσθαι DE

415, 30]
καταλιπεῖν τοῖς περὶ τὴν αὐλὴν πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμίας
416 καὶ στάσεως. ἐν οἷς τῶν τότε συστρατευομένων αὐτὸς μὲν 8
Ἀπελλῆς ἐν τοῖς ἐπιτρόποις ἀπελέλειπτο, Λεόντιος δ' ἐπὶ
τῶν πελταστῶν, Μεγαλέας δ' ἐπὶ τοῦ γραμματείου, Ταυ-
ρίων δ' ἐπὶ τῶν κατὰ Πελοπόννησον, Ἀλέξανδρος δ' ἐπὶ
τῆς θεραπείας. τὸν μὲν οὖν Λεόντιον καὶ Μεγαλέαν ὑφ' 9
αὑτὸν εἶχεν ὁλοσχερῶς, τὸν δ' Ἀλέξανδρον καὶ Ταυρίωνα
μεταστησάμενος ἀπὸ τῆς χρείας ἔσπευδε καὶ ταῦτα καὶ
τἆλλα πάντα δι' αὑτοῦ καὶ διὰ τῶν ἰδίων φίλων χειρί-
ζειν. ὃ δὴ καὶ ῥᾳδίως ἂν ἐπετέλεσεν μὴ παρασκευάσας 10
ἀνταγωνιστὴν Ἄρατον αὑτῷ. νῦν δὲ ταχέως πεῖραν ἔλαβε
τῆς σφετέρας ἀφροσύνης καὶ πλεονεξίας· ὃ γὰρ αὐτὸς ἐπε- 11
βάλετο πρᾶξαι κατὰ τῶν πέλας, τοῦτ' ἔπαθεν καὶ λίαν ἐν
πάνυ βραχεῖ χρόνῳ. πῶς δὲ καὶ τίνι τρόπῳ τοῦτο συνέβη 12
γενέσθαι, κατὰ μὲν τὸ παρὸν ὑπερθησόμεθα, καὶ κατα-
στρέψομεν τὴν βύβλον ταύτην, ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς πειρασό-
μεθα σαφῶς ὑπὲρ ἑκάστων ἐξαγγέλλειν. Φίλιππος δὲ τὰ 13
προειρημένα διαταξάμενος ἐπανῆλθεν εἰς Ἄργος κἀνταῦθα
τὴν παραχειμασίαν ἐποίει μετὰ τῶν φίλων, τὰς δὲ δυνά-
μεις ἀπέλυσεν εἰς Μακεδονίαν.

---

1. τῆς ante πρὸς add. *Ca* 6. τὸν γαρ λεόντιον P μεγαλέα P, μεγακλέα C 6. 7. εἶχεν ὁλοσχερῶς ὑφ' αὐτόν P 7. δὲ P 9. χαρίζειν P 10. ἐπετέλεσε Rˢ 12. ὃ γαρ — 14. χρόνῳ habet F in marg. fol. 49ʳ 13. ἔπαθεν AF, ἔαθεν P, ἔπαθε Rˢ 14. πάνοι F χρόνῳ: des. P 16. βίβλον AR 19. τάς τε DE 20. in fine add. A πολυβίου ἱστο|ριῶν Δ̃ et praeterea haec quae spectant ad cap. 87, 11: ἁρμόσειεν αὐτῶι | τὸ ὁμήρου· | τεύχων ὡς ἑτέρωι | τις, ἑῶι κακὸν ἥ|πατι τεύχει· | καὶ τὸ τοῦ δαδ | λάκκ ὤρυξε | καὶ ἐμπεσεῖται | εἰς αὐτόν | καὶ τὸ τοῦ σιράχ | ὁ ὀρύσσων βόθρο̃ | τῶι πλησίον ἐμ|πεσεῖται εἰς αὐτόν· (conf. *BW* praef. vol. II 54)

ΠΟΛΥΒΙΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ Ε.

Τὸ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀράτου τοῦ νεωτέρου στρατη- 417
γίαν ἔτος ἐτύγχανε διεληλυθὸς περὶ τὴν τῆς Πλειάδος a.u. 536
ἐπιτολήν· οὕτως γὰρ ἦγε τοὺς χρόνους τότε τὸ τῶν Ἀχαιῶν
2 *ἔθνος. διόπερ οὗτος μὲν ἀπετίθετο τὴν ἀρχήν, Ἐπήρατος*
δὲ παρελάμβανε τὴν τῶν Ἀχαιῶν ἡγεμονίαν· Αἰτωλῶν δὲ
3 *Δωρίμαχος ἐστρατήγει. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ἀρ-*
χομένης τῆς θερείας Ἀννίβας μὲν ἐκφανῶς ἤδη τὸν πρὸς
Ῥωμαίους πόλεμον ἀνειληφώς, ὁρμήσας ἐκ Καινῆς πόλεως
καὶ διαβὰς τὸν Ἴβηρα ποταμὸν ἐνήρχετο τῆς ἐπιβολῆς καὶ
4 *πορείας τῆς εἰς Ἰταλίαν· Ῥωμαῖοι δὲ Τεβέριον μὲν Σεμ-*
πρώνιον εἰς Λιβύην μετὰ δυνάμεως, Πόπλιον δὲ Κορνή-
5 *λιον εἰς Ἰβηρίαν ἐξαπέστελλον· Ἀντίοχος δὲ καὶ Πτολε-*
μαῖος ἀπεγνωκότες τὰς πρεσβείας καὶ τὸ λόγῳ διεξάγειν
τὴν ὑπὲρ Κοίλης Συρίας ἀμφισβήτησιν, ἐνήρχοντο πολεμεῖν
6 *ἀλλήλοις. ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος, ἐνδεὴς ὢν σίτου καὶ*
χρημάτων εἰς τὰς δυνάμεις, συνῆγε τοὺς Ἀχαιοὺς διὰ τῶν
7 *ἀρχόντων εἰς ἐκκλησίαν. ἀθροισθέντος δὲ τοῦ πλήθους*
εἰς Αἴγιον κατὰ τοὺς νόμους, ὁρῶν τοὺς μὲν περὶ Ἄρα-
τον ἐθελοκακοῦντας διὰ τὴν περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας γεγενη-
μένην εἰς αὐτοὺς τῶν περὶ τὸν Ἀπελλῆν κακοπραγμοσύνην,

---

1. 2. ΠΟΛΥΒΙΟΥ | ΛΟΓΟϹ Ͼ A(B), *πολυβίου ἱστοριῶν λόγος πέμπτος* DE, om. C 5. *οὕτω* R[s] *τότε τὸ* *Ur* 164[b], *το τε* A(B), *τὸ* R 9. *θερίας* A 11. *ἀνήρχετο* AB, corr. R 12. *τιβέριον* AR 15. *τῷ* CDE 20. *τὸν* ante *Ἄρατον* invitis AR vulgo additum eiecit *Sch*, revocavit *Di*

417, 23]
τὸν δ' Ἐπήρατον ἄπρακτον ὄντα τῇ φύσει καὶ καταγινω-
σκόμενον ὑπὸ πάντων, συλλογισάμενος ἐκ τῶν προειρη- 8
418 μένων τὴν ἄγνοιαν τῶν περὶ τὸν Ἀπελλῆν καὶ Λεόντιον
ἔκρινεν αὖθις ἀντέχεσθαι τῶν περὶ τὸν Ἄρατον. πείσας 9
οὖν τοὺς ἄρχοντας μεταγαγεῖν τὴν ἐκκλησίαν εἰς Σικυῶνα,
λαβὼν τόν τε πρεσβύτερον καὶ τὸν νεώτερον Ἄρατον εἰς
τὰς χεῖρας, καὶ πάντων τῶν γεγονότων ἀναθεὶς τὴν αἰτίαν
ἐπὶ τὸν Ἀπελλῆν, παρεκάλει μένειν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς ἐξ
ἀρχῆς αἱρέσεως. τῶν δὲ συγκαταθεμένων ἑτοίμως, εἰσελ- 10
θὼν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ χρησάμενος συνεργοῖς τοῖς προ-
ειρημένοις πάντα κατέπραξε τὰ πρὸς τὴν ἐπιβολήν. πεν- 11
τήκοντα μὲν γὰρ ἔδοξε τάλαντα τοῖς Ἀχαιοῖς εἰς τὴν
πρώτην ἀναζυγὴν αὐτῷ δοῦσι παραχρῆμα τριμήνου μισθο-
δοτῆσαι τὴν δύναμιν καὶ σίτου προσθεῖναι μυριάδας· τὸ 12
δὲ λοιπόν, ἕως ἂν παρὼν ἐν Πελοποννήσῳ συμπολεμῇ,
τάλαντα λαμβάνειν ἑκάστου μηνὸς παρὰ τῶν Ἀχαιῶν ἑπτα-
καίδεκα.

Δοξάντων δὲ τούτων οἱ μὲν Ἀχαιοὶ διελύθησαν ἐπὶ 2
τὰς πόλεις· τῷ δὲ βασιλεῖ βουλευομένῳ μετὰ τῶν φίλων,
ἐπειδὴ συνῆλθον αἱ δυνάμεις ἐκ τῆς παραχειμασίας, ἔδοξε
χρῆσθαι κατὰ θάλατταν τῷ πολέμῳ. οὕτως γὰρ ἐπέπειστο 2
μόνως αὐτὸς μὲν δυνήσεσθαι ταχέως πανταχόθεν ἐπιφαί-
νεσθαι τοῖς πολεμίοις, τοὺς δ' ὑπεναντίους ἥκιστ' ἂν
δύνασθαι παραβοηθεῖν ἀλλήλοις, ἅτε διεσπασμένους μὲν 3
ταῖς χώραις, δεδιότας δ' ἑκάστους περὶ σφῶν διὰ τὴν
ἀδηλότητα καὶ τὸ τάχος τῆς κατὰ θάλατταν παρουσίας
τῶν πολεμίων· πρὸς γὰρ Αἰτωλοὺς καὶ Λακεδαιμονίους
ἔτι δ' Ἠλείους ὁ πόλεμος ἦν αὐτῷ. κριθέντων δὲ τούτων 4
ἤθροιζε τάς τε τῶν Ἀχαιῶν νῆας καὶ τὰς σφετέρας εἰς
τὸ Λέχαιον, καὶ συνεχεῖς ποιούμενος ἀναπείρας ἐγύμναζε

8. ἀπελλῆ AR, corr. D 11. ante πάντα bina puncta add. A² et A^r 12. γὰρ om. CDE 13. τριμηναίου E 14. μυριάδας (scil. καθ' ἕκαστον μῆνα) ABE (conf. Hu Metrologie² 105 adn. 3), μυριάδα CD 21. οὕτω R^s 22. μόνος CDE 28. ἦν ὁ πόλεμος C 30. Λέχαιον Ernestus pro λέχεον ποιουμένας AR, corr. C

τοὺς φαλαγγίτας καὶ συνείθιζε ταῖς εἰρεσίαις, προθύμως
αὐτῷ πρὸς τὸ παραγγελλόμενον συνυπακουόντων τῶν Μα-
5 κεδόνων· πρός τε γὰρ τοὺς ἐν γῇ κινδύνους ἐκ παρατά-
ξεως γενναιότατοι πρός τε τὰς κατὰ θάλατταν ἐκ τοῦ
καιροῦ χρείας ἑτοιμότατοι, λειτουργοί γε μὴν περὶ τὰς 419
ταφρείας καὶ χαρακοποιίας καὶ πᾶσαν τὴν τοιαύτην τα-
6 λαιπωρίαν φιλοπονώτατοί τινες, οἵους Ἡσίοδος παρεισάγει
τοὺς Αἰακίδας,

πολέμῳ κεχαρηότας ἠύτε δαιτί.

7 Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς καὶ τὸ τῶν Μακεδόνων πλῆθος
ἐν τῷ Κορίνθῳ διέτριβε, περὶ τὴν κατὰ θάλατταν ἄσκησιν
8 καὶ παρασκευὴν γινόμενος· ὁ δ᾽ Ἀπελλῆς οὔτ᾽ ἐπικρατεῖν
τοῦ Φιλίππου δυνάμενος οὔτε φέρειν τὴν ἐλάττωσιν παρ-
ορώμενος, ποιεῖται συνωμοσίαν πρὸς τοὺς περὶ Λεόντιον
καὶ Μεγαλέαν, ὥστ᾽ ἐκείνους μὲν συμπαρόντας ἐπ᾽ αὐτῶν
τῶν καιρῶν ἐθελοκακεῖν καὶ λυμαίνεσθαι τὰς τοῦ βασι-
λέως χρείας, αὐτὸς δὲ χωρισθεὶς εἰς Χαλκίδα φροντίζειν
ἵνα μηδαμόθεν αὐτῷ χορηγία παραγίνηται πρὸς τὰς ἐπι-
9 βολάς. οὗτος μὲν οὖν τοιαῦτα συνθέμενος καὶ κακοτρο-
πευσάμενος πρὸς τοὺς προειρημένους ἀπῆρεν εἰς τὴν Χαλ-
κίδα, σκήψεις τινὰς εὐλόγους πρὸς τὸν βασιλέα πορισά-
10 μενος· κἀκεῖ διατρίβων οὕτως βεβαίως ἐτήρει τὰ κατὰ
τοὺς ὅρκους, πάντων αὐτῷ πειθαρχούντων κατὰ τὴν προ-
γεγενημένην πίστιν, ὥστε τὸ τελευταῖον ἀναγκασθῆναι τὸν
βασιλέα δι᾽ ἀπορίαν ἐνέχυρα τιθέντα τῶν πρὸς τὴν χρείαν
11 ἀργυρωμάτων ἀπὸ τούτων ποιεῖσθαι τὴν διαγωγήν. ἠθροι-
σμένων δὲ τῶν πλοίων, καὶ τῶν Μακεδόνων ἤδη ταῖς
εἰρεσίαις κατηρτισμένων, σιτομετρήσας καὶ μισθοδοτήσας
ὁ βασιλεὺς τὴν δύναμιν ἀνήχθη, καὶ κατῆρε δευτεραῖος εἰς
Πάτρας, ἔχων Μακεδόνας μὲν ἑξακισχιλίους μισθοφόρους

4. *δοκιμώτατοί τε καὶ* ante *γενναιότατοι* add. C 7. *οἵους* (sic) — 9. *δαιτί* habet F in marg. fol. 49r 8. *αἰκίδας* F 9. *ἡσιόδου* in marg. add. A *κεχαρκότας ἤγε* CDE (invito etiam Suida v. *δαῖτας*) 11. *τῷ*] *τῇ* C 18. *γίγνηται* CDE 21. *εὐλόγους* *Sch* pro *ἀλόγους* 22. *οὕτω* Rs 25. *ἐνέχυρά τινα θέντα* *Na* 239 *αὐτὴν* ante *τὴν* add. DE 29. *κατῆιρε* A, *κατῆρε* Rs

419, 27]

δὲ χιλίους καὶ διακοσίους. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς 3
Δωρίμαχος ὁ τῶν Αἰτωλῶν στρατηγὸς Ἀγέλαον καὶ Σκόπαν
ἐξαπέστειλεν τοῖς Ἠλείοις μετὰ Νεοκρήτων πεντακοσίων·
οἱ δ' Ἠλεῖοι δεδιότες μὴ τὴν Κυλλήνην ὁ Φίλιππος ἐπι-
βάληται πολιορκεῖν, στρατιώτας τε μισθοφόρους συνή-
θροιζον καὶ τοὺς πολιτικοὺς ἡτοίμαζον, ὠχυροῦντο δὲ καὶ
420 τὴν Κυλλήνην ἐπιμελῶς. εἰς ἃ βλέπων ὁ Φίλιππος τούς 2
τε τῶν Ἀχαιῶν μισθοφόρους καὶ τῶν παρ' αὐτῷ Κρητῶν
καὶ τῶν Γαλατικῶν ἱππέων τινάς, σὺν δὲ τούτοις τῶν ἐξ
Ἀχαΐας ἐπιλέκτων εἰς δισχιλίους πεζοὺς ἀθροίσας ἐν τῇ
τῶν Δυμαίων πόλει κατέλειπεν, ἅμα μὲν ἐφεδρείας ἔχον-
τας ἅμα δὲ προφυλακῆς τάξιν πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς Ἠλείας
φόβον. αὐτὸς δ' ἔτι πρότερον γεγραφὼς τοῖς Μεσσηνίοις 3
καὶ τοῖς Ἠπειρώταις, ἔτι δὲ τοῖς Ἀκαρνᾶσι καὶ Σκερδι-
λαΐδᾳ, πληροῦν ἑκάστοις τὰ παρ' αὐτοῖς πλοῖα καὶ συν-
αντᾶν εἰς Κεφαλληνίαν, ἀναχθεὶς ἐκ τῶν Πατρῶν κατὰ
τὴν σύνταξιν ἔπλει, καὶ προσέσχε τῆς Κεφαλληνίας κατὰ
Πρόννους. ὁρῶν δὲ τό τε πολισμάτιον [τοὺς Πρόννους] 4
δυσπολιόρκητον ὂν καὶ τὴν χώραν στενὴν παρέπλει τῷ
στόλῳ, καὶ καθωρμίσθη πρὸς τὴν τῶν Παλαιῶν πόλιν.
συνιδὼν δὲ ταύτην τὴν χώραν γέμουσαν σίτου καὶ δυνα- 5
μένην τρέφειν στρατόπεδον, τὴν μὲν δύναμιν ἐκβιβάσας
προσεστρατοπέδευσε τῇ πόλει, τὰς δὲ ναῦς συνορμίσας
τάφρῳ καὶ χάρακι περιέβαλε, τοὺς δὲ Μακεδόνας ἐφῆκε
σιτολογεῖν. αὐτὸς δὲ περιῄει τὴν πόλιν, ἐπισκοπῶν πῶς 6
δυνατὸν εἴη προσάγειν ἔργα τῷ τείχει καὶ μηχανάς, βου-
λόμενος ἅμα μὲν προσδέξασθαι τοὺς συμμάχους ἅμα δὲ

---

3. *ἐξαπέστειλε* R[s] 4. *ἐπιβάλληται* C 11. *κατέλιπεν* R[s] vulgo (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXV, 7) 15. *ἑκάστους* Wielandtius de Polybii archetypo 49 16. *Κεφαλλανίαν* et sic per α reliquis locis scripsisse Polybium coni. Nissenus *Kritische Untersuchungen* 137 18. *τοὺς Πρόννους* del. Bothius Polybian. 32 20. *παλαιῶν* AB, *παλαιέων* R, *Παλέων Di* auctore *Sch* in marg. add. A *παλοῦς πόλις κεφαλληνίας· παλαιεὺς ὁ πολίτης θουκυδίδης· μεγαρέων ἐδέησαν ναῦς σφίσι ξυμπροπέμψειν· οἱ δὲ παρεσκευάζοντο ὀκτὼ ναυσὶ ξυμπλεῖν· καὶ παλεῖς κεφαλλήνων τεσσαρσι·* (conf. Thucyd. 1, 27, 2) 24. *περιέλαβε Na* 349 *ἀφῆκε* C[2]

7 *τὴν πόλιν ἐξελεῖν, ἵνα πρῶτον μὲν Αἰτωλῶν παρέληται τὴν ἀναγκαιοτάτην ὑπηρεσίαν (ταῖς γὰρ τῶν Κεφαλλήνων ναυσὶ χρώμενοι τάς τ' εἰς Πελοπόννησον ἐποιοῦντο διαβάσεις, καὶ τὰς Ἠπειρωτῶν ἔτι δ' Ἀκαρνάνων ἐπόρθουν*
8 *παραλίας), δεύτερον δ' ἵνα παρασκευάσῃ μὲν αὑτῷ παρασκευάσῃ δὲ τοῖς συμμάχοις ὁρμητήριον εὐφυὲς κατὰ τῆς*
9 *τῶν πολεμίων χώρας. ἡ γὰρ Κεφαλληνία κεῖται μὲν κατὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ὡς εἰς τὸ Σικελικὸν ἀνατείνουσα*
10 *πέλαγος, ἐπίκειται δὲ τῆς μὲν Πελοποννήσου τοῖς πρὸς* 421 *ἄρκτον καὶ πρὸς ἑσπέραν μέρεσι κεκλιμένοις, καὶ μάλιστα τῇ τῶν Ἠλείων χώρᾳ, τῆς δ' Ἠπείρου καὶ τῆς Αἰτωλίας ἔτι δὲ τῆς Ἀκαρνανίας τοῖς πρὸς μεσημβρίαν καὶ πρὸς*
4 *τὰς δύσεις μέρεσιν ἐστραμμένοις. διὸ καὶ πρός τε τὴν συναγωγὴν τῶν συμμάχων εὐφυῶς ἐχούσης καὶ κατὰ τῆς τῶν πολεμίων καὶ πρὸ τῆς τῶν φίλων χώρας εὐκαίρως κειμένης, ἔσπευδε χειρωσάμενος ὑφ' αὑτὸν ποιήσασθαι*
2 *τὴν νῆσον. συνθεωρῶν δὲ τὰ μὲν ἄλλα πάντα μέρη τῆς πόλεως τὰ μὲν θαλάττῃ τὰ δὲ κρημνοῖς περιεχόμενα, βραχὺν δέ τινα τόπον ἐπίπεδον αὐτῆς ὑπάρχοντα, τὸ πρὸς τὴν Ζάκυνθον ἐστραμμένον, τῇδε διενοεῖτο προσάγειν ἔργα*
3 *καὶ τῇδε τὴν ὅλην συνίστασθαι πολιορκίαν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς περὶ ταῦτα καὶ πρὸς τούτοις ἦν· κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον πεντεκαίδεκα μὲν ἧκον λέμβοι παρὰ Σκερδιλαΐδου (τοὺς γὰρ πλείστους ἐκωλύθη πέμψαι διὰ τὰς γενομένας ἐπιβουλὰς καὶ ταραχὰς περὶ τοὺς κατὰ τὴν Ἰλ-*
4 *λυρίδα πολιδυνάστας), ἧκον δὲ καὶ παρ' Ἠπειρωτῶν καὶ παρ' Ἀκαρνάνων ἔτι δὲ Μεσσηνίων οἱ διαταχθέντες σύμ-*
5 *μαχοι· τῆς γὰρ τῶν Φιαλέων πόλεως ἐξαιρεθείσης ἀπροφασίστως τὸ λοιπὸν ἤδη μετεῖχον Μεσσήνιοι τοῦ πολέμου.*
6 *τῶν δὲ πρὸς τὴν πολιορκίαν ἡτοιμασμένων διαθεὶς τὰ*

---

1. *αἰτωλῶν* R, *αἱ τῶν* A, *αὐτῶν* B 2. *κεφαλληναίων* DE 5. *μὲν* om. CDE 6. post *δὲ* add. *καὶ* CDE 7. *τῶν* om. B, ut videtur (non A) 15. *τῶν* prius om. B 19. *τὸ* AB, *τὸν* R 22. *βασιλεὺς* om. B 24. *πλείους* vel *πάντας* coni. *Sch* 25. *ἐπιβολὰς* DE 26. *πόλιν δυνάστας* AR, *τόπους δυνάστας* C, corr. *Be* 28. *φιγαλαίων* C¹ 29. *κατεῖχον* CDE *οἱ* ante *Μεσσήνιοι* add. D

421, 23]
*βέλη καὶ τοὺς πετροβόλους κατὰ τοὺς ἁρμόζοντας τόπους
πρὸς τὸ κωλύειν τοὺς ἀμυνομένους, παρακαλέσας τοὺς
Μακεδόνας ὁ βασιλεὺς προσῆγε τὰς μηχανὰς τοῖς τείχεσι
καὶ διὰ τούτων τοῖς ὀρύγμασιν ἐνεχείρει. ταχὺ δὲ τοῦ* 7
*τείχους ἐπὶ δύο πλέθρα κρεμασθέντος διὰ τὴν ἐν τοῖς
ἔργοις προθυμίαν τῶν Μακεδόνων, ἐγγίσας τοῖς τείχεσιν
ὁ βασιλεὺς παρήνει τοῖς ἐν τῇ πόλει τίθεσθαι πρὸς αὐ-
τὸν τὴν εἰρήνην. τῶν δὲ παρακουόντων ἐμβαλὼν πῦρ τοῖς* 8
*ἐρείσμασιν ὁμοῦ πᾶν τὸ διεστυλωμένον κατέβαλε τεῖχος.
οὗ γενομένου πρώτους ἐφῆκε τοὺς πελταστὰς τοὺς ὑπὸ* 9
422 *Λεόντιον ταττομένους, σπειρηδὸν τάξας καὶ παραγγείλας
βιάζεσθαι διὰ τοῦ πτώματος. οἱ δὲ περὶ τὸν Λεόντιον* 10
*τηροῦντες τὰ πρὸς τὸν Ἀπελλῆν συγκείμενα τρὶς ἑξῆς τοὺς
νεανίσκους, ὑπερβάντας τὸ πτῶμα, διέτρεψαν τοῦ μὴ τελε-
σιουργῆσαι τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως· καὶ προδιεφθαρκό-* 11
*τες μὲν τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν κατὰ μέρος ἡγεμόνων,
ἐθελοκακοῦντες δὲ καὶ παρ᾽ ἕκαστον ἀποδειλιῶντες αὐτοί,
τέλος ἐξέπεσον ἐκ τῆς πόλεως πολλὰς πληγὰς λαβόντες,* 12
καίπερ εὐχερῶς δυνάμενοι κρατῆσαι τῶν πολεμίων. ὁ δὲ 13
*βασιλεὺς ὁρῶν ἀποδειλιῶντας μὲν τοὺς ἡγεμόνας, τραυ-
ματίας δὲ καὶ πλείους γεγονότας τῶν Μακεδόνων, τῆς μὲν
πολιορκίας ἀπέστη, περὶ δὲ τῶν ἑξῆς ἐβουλεύετο μετὰ
τῶν φίλων.*

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Λυκοῦργος μὲν εἰς τὴν 5
*Μεσσηνίαν ἐξεστρατεύκει, Δωρίμαχος δὲ τοὺς ἡμίσεις ἔχων
Αἰτωλῶν εἰς Θετταλίαν ἐπεποίητο τὴν ὁρμήν, ἀμφότεροι
πεπεισμένοι τὸν Φίλιππον ἀποσπάσειν τῆς τῶν Παλαιέων
πολιορκίας. ὑπὲρ ὧν ἧκον πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα* 2
*παρά τ᾽ Ἀκαρνάνων καὶ παρὰ Μεσσηνίων, οἱ μὲν παρὰ
τῶν Ἀκαρνάνων παρακαλοῦντες αὐτὸν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν*

13. *τρὶς* *Sch* pro *τρεῖς* 14. *τῷ πτώματι* CDE *τοῦ*] *τὸ* coni. *Di* 52 15. *καὶ* add. *Rei* 367 16. *κατὰ μέρος* ante *ἐπιφανεστάτους* transposuit C 18. *καὶ τέλος* vel *τέλος δ᾽* coni. *Sch* *πολλὰς* om. DE 26. *Αἰτωλῶν* et p. 110, 1. *τῶν Αἰτωλῶν*] conf. praef. ad 1, 3, 2 26. *ἐποιήσατο* C 27. *Παλέων* *Di* 29. *τε* AR *παρὰ* secundum om. C

*τῶν Αἰτωλῶν χώραν καὶ τόν τε Δωρίμαχον ἀποστῆσαι
τῆς εἰς τὴν Μακεδονίαν ὁρμῆς καὶ τὴν χώραν τῶν Αἰτω-
3 λῶν ἐπελθεῖν καὶ πορθῆσαι πᾶσαν ἀδεῶς, οἱ δὲ παρὰ τῶν
Μεσσηνίων δεόμενοι σφίσι βοηθεῖν, καὶ διδάσκοντες ὅτι
τῶν ἐτησίων ἤδη στάσιν ἐχόντων δυνατόν ἐστι τὴν παρα-
κομιδὴν ἐκ τῆς Κεφαλληνίας εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἐν ἡμέρᾳ
4 ποιήσασθαι μιᾷ· διόπερ οἱ περὶ Γόργον τὸν Μεσσήνιον
αἰφνίδιον καὶ πραγματικὴν ἐσομένην συνίστασαν τὴν ἐπὶ
5 τὸν Λυκοῦργον ἐπίθεσιν. οἱ δὲ περὶ τὸν Λεόντιον, τη-
ροῦντες τὴν αὑτῶν ὑπόθεσιν, συνήργουν τοῖς περὶ τὸν
Γόργον ἐκτενῶς, θεωροῦντες ὅτι συμβήσεται τὴν θερείαν
6 εἰς τέλος ἄπρακτον γενέσθαι τῷ Φιλίππῳ. πλεῦσαι μὲν* 423
*γὰρ εἰς τὴν Μεσσηνίαν ῥᾴδιον ἦν, ἀναπλεῦσαι δ' ἐκεῖθεν
7 τῶν ἐτησίων ἐπεχόντων ἀδύνατον· ἐξ οὗ δῆλον ἦν ὡς ὁ
μὲν Φίλιππος ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ μετὰ τῆς δυνάμεως συγ-
κλεισθεὶς ἀναγκασθήσεται τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ θέρους
ἄπρακτος μένειν, οἱ δ' Αἰτωλοὶ τὴν Θετταλίαν καὶ τὴν
Ἤπειρον ἐπιπορευόμενοι κατασυροῦσι [καὶ πορθοῦσι] πᾶ-
8 σαν ἀδεῶς. οὗτοι μὲν οὖν λυμεωνευόμενοι ταῦτα καὶ τοι-
αῦτα συνεβούλευον, οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄρατον συμπαρόντες
9 τῆς ἐναντίας προέστασαν γνώμης· δεῖν γὰρ ἔφασαν εἰς τὴν
Αἰτωλίαν ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν καὶ τούτων ἔχεσθαι τῶν
πραγμάτων· ἐξεστρατευκότων γὰρ τῶν Αἰτωλῶν μετὰ
Δωριμάχου κάλλιστον εἶναι καιρὸν ἐπελθεῖν καὶ πορθῆ-
10 σαι τὴν Αἰτωλίαν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ μὲν ἀπιστῶν ἤδη
τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον ἐκ τῆς περὶ τὴν πολιορκίαν
ἐθελοκακήσεως, συναισθανόμενος δὲ καὶ ἐκ τοῦ περὶ τὸν
πλοῦν αὐτῶν διαβουλίου τὴν κακοπραγμοσύνην, ἔκρινε*

---

1. *ἀποσπᾶσαι* C 2. *τὴν* prius om. CDE 7. *διόπερ Di* 28 (*quamobrem* Perottus), *διὸν* A, *δι' ὃν* DE, *διὸ* B, *δι' ἂν* C 10. *αὐτὴν Sca* 11. *θερίαν* ADE 13. *ῥαιδίως* AB, corr. R 18. *κατασυροῦσι Sca* pro *κατασύρουσι* 18. 19. *καὶ πορθοῦσι πᾶσαν ἀδεῶς* seclusit Bothius Polybian. 32s. 18. *πορθήσουσι Sca* 19. *λυμαινόμενοι* C *τὰ* ante *τοιαῦτα* add. CE[s] 28. *πλοῦν αὐτῶν διαβουλίου* Kiesslingius *Philol. Anzeiger* 1869 p. 94 (et conf. *Hu* Fleckeiseni annal. 1869 p. 456), *παλοῦντα διαβουλίου αὐτῶν* AR vulgo

423, 18]

χρῆσθαι τοῖς πράγμασι κατὰ τὴν Ἀράτου γνώμην. δι- 11
όπερ Ἐπηράτῳ μὲν ἔγραψε, τῷ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγῷ,
βοηθεῖν τοῖς Μεσσηνίοις ἀναλαβόντι τοὺς Ἀχαιούς· αὐ-
τὸς δ' ἀναχθεὶς ἐκ τῆς Κεφαλληνίας παρῆν δευτεραῖος
εἰς Λευκάδα μετὰ τοῦ στόλου νυκτός. εὐτρεπισάμενος 12
δὲ τὰ περὶ τὸν Διόρυκτον, καὶ ταύτῃ διακομίσας τὰς
ναῦς, ἐποιεῖτο τὸν ἀπόπλουν κατὰ τὸν Ἀμβρακικὸν κα-
λούμενον κόλπον. ὁ δὲ προειρημένος κόλπος ἐπὶ πολὺ 13
προτείνων ἐκ τοῦ Σικελικοῦ πελάγους εἰς τοὺς μεσογαί-
ους ἀνήκει τόπους τῆς Αἰτωλίας, καθάπερ καὶ πρότε-
ρον ἡμῖν εἴρηται. διανύσας δὲ καὶ καθορμισθεὶς βραχὺ 14
πρὸ ἡμέρας πρὸς τῇ καλουμένῃ Λιμναίᾳ, τοῖς μὲν στρα-
τιώταις ἀριστοποιεῖσθαι παρήγγειλε καὶ τὸ πολὺ τῆς ἀπο-
σκευῆς ἀποθεμένους εὐζώνους σφᾶς παρασκευάζειν πρὸς
424 ἀναζυγήν, αὐτὸς δὲ τοὺς ὁδηγοὺς ἀθροίσας τά τε περὶ 15
τοὺς τόπους καὶ τὰς παρακειμένας πόλεις ἐπυνθάνετο καὶ
διηρεύνα. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἧκεν ἔχων Ἀριστό- 6
φαντος ὁ στρατηγὸς πανδημεὶ τοὺς Ἀκαρνᾶνας· πολλὰ
γὰρ καὶ δεινὰ πεπονθότες ἐν τοῖς ἀνώτερον χρόνοις ὑπ'
Αἰτωλῶν ἐκθύμως εἶχον πρὸς τὸ κατὰ πάντα τρόπον ἀμύ-
νασθαι καὶ βλάψαι τοὺς Αἰτωλούς. διόπερ ἀσμένως ἐπι- 2
λαβόμενοι τότε τῆς Μακεδόνων ἐπαρκείας ἧκον ἐν τοῖς
ὅπλοις, οὐ μόνον ὅσοις ὁ νόμος ἐπέταττε στρατεύειν, ἀλλὰ
καὶ τῶν πρεσβυτέρων τινές. οὐκ ἐλάττω δὲ τούτων ὁρμὴν 3
εἶχον Ἠπειρῶται διὰ τὰς παραπλησίους αἰτίας· διὰ δὲ
τὸ μέγεθος τῆς χώρας καὶ διὰ τὸ τῆς παρουσίας αἰφνίδιον
τῆς τοῦ Φιλίππου καθυστέρουν τῇ συναγωγῇ τῶν καιρῶν.
τῶν δ' Αἰτωλῶν τοὺς μὲν ἡμίσεις ἔχων Δωρίμαχος * καθά- 4
περ εἶπον, τοὺς δ' ἡμίσεις ἀπολελοίπει, νομίζων ἀξιόχρεων
πρὸς τὰ παράδοξα ταύτην τὴν ἐφεδρείαν ὑπάρχειν τῶν τε

---

4. 5. παρῆν om. et post νυκτὸς add. ἧκε D 7. ἀνάπλουν D 14. ἀποθεμένοις C 19. ἀνωτέρω D ὑπ'] ὑπὸ τῶν C 20. in marg. add. A ὅμηρος κουρῆτες τ' ἐμάχοντο καὶ αἰτωλοὶ μενεχάρμαι· (Il. 9, 529) 22. ἐπαρκείας *Sca* pro ἐπαρχίας 28. *] ἀπὴν add. *Sch*, ἐξεστρατεύκει *Hu*, ἐπεποίητο τὴν ἔξοδον *BW*

5 πόλεων καὶ τῆς χώρας. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπολιπὼν φυλακὴν
ἱκανὴν τῆς ἀποσκευῆς, τότε μὲν ἀναζεύξας ἐκ τῆς Λιμναίας
δείλης καὶ προελθὼν ὡς ἑξήκοντα στάδια κατεστρατοπέ-
6 δευσε, δειπνοποιησάμενος δὲ καὶ βραχὺ διαναπαύσας τὴν
δύναμιν αὖθις ὥρμα, καὶ συνεχῶς νυκτοπορήσας ἧκε πρὸς
τὸν Ἀχελῷον ποταμὸν ἄρτι τῆς ἡμέρας ἐπιφαινούσης, με-
ταξὺ Κωνώπης καὶ Στράτου, σπεύδων ἄφνω καὶ παραδόξως
ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Θέρμοις τόπον ἐπιβαλεῖν.
7 Οἱ δὲ περὶ τὸν Λεόντιον κατὰ δύο τρόπους ὁρῶντες
τὸν μὲν Φίλιππον καθιξόμενον τῆς προθέσεως τοὺς δ'
Αἰτωλοὺς ἀδυνατήσοντας τοῖς παροῦσι, καθ' ἕνα μὲν ᾗ
ταχεῖα καὶ παράδοξος ἡ τῶν Μακεδόνων ἐγεγόνει παρου-
2 σία, καθ' ἕτερον δ' ᾗ πρός γε τὸν ἐν τοῖς Θέρμοις τόπον
οὐδέποτ' ἂν ὑπολαβόντες Αἰτωλοὶ τολμῆσαι τὸν Φίλιππον
οὕτω προχείρως αὑτὸν δοῦναι διὰ τὰς ὀχυρότητας τῶν τό-
πων ἔμελλον ἀπρονόητοι καὶ παντελῶς ἀπαράσκευοι λη- 425
3 φθήσεσθαι πρὸς τὸ συμβαῖνον· εἰς ἃ βλέποντες, καὶ τη-
ροῦντες τὴν ἑαυτῶν πρόθεσιν, ᾤοντο δεῖν τὸν Φίλιππον
περὶ τὸν Ἀχελῷον στρατοπεδεύσαντα προσαναπαῦσαι τὴν
δύναμιν ἐκ τῆς νυκτοπορίας, σπουδάζοντες βραχεῖάν γε τοῖς
4 Αἰτωλοῖς ἀναστροφὴν δοῦναι πρὸς τὴν βοήθειαν. οἱ δὲ
περὶ τὸν Ἄρατον θεωροῦντες τὸν μὲν καιρὸν ὀξὺν ὄντα τῆς
ἐπιβολῆς, τοὺς δὲ περὶ τὸν Λεόντιον προδήλως ἐμποδί-
ζοντας, διεμαρτύροντο τὸν Φίλιππον μὴ παριέναι τὸν και-
5 ρὸν μηδὲ καταμέλλειν. οἷς καὶ πεισθεὶς ὁ βασιλεὺς καὶ
προσκόπτων ἤδη τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον ἐποιεῖτο τὴν πο-
6 ρείαν κατὰ τὸ συνεχές· διαβὰς δὲ τὸν Ἀχελῷον ποταμὸν
προῆγε συντόνως ὡς ἐπὶ τὸν Θέρμον· ἅμα δὲ προάγων
7 ἐδῄου καὶ κατέφθειρε τὴν χώραν. παρῄει δ' ἐκ μὲν εὐωνύ-

---

1. *ἀπολειπὼν* A 5. *νυκτοποιήσας* AR, corr. C 10. *καθεξόμενον* C, *καθεζόμενον* DE[1] *δὲ* CE[2], om. AR 11. post *ἀδυνατήσοντας* add. *ἀμῦναι Ca*, *ἐπικουρεῖν* vel *ἐπαμύνειν Rei* 369 ᾗ R[s], ἡ A 13. *δὲ ἡ* A, *δὲ ᾗ* R[s] 19. *προαναπαῦσαι Rei* 369 26. *προσσκώπτων* A 28. *τὸ* AR, corr. *Sch* (nam sic et hoc loco et cap. 8, 3 Polybium scripsisse probatur coll. 5, 8, 1. 5, 13, 3. 11, 7, 2 ac Stephano Byz.) 29. *ἐδήου* A(R) *δὲ* AR

425, 15]
μων ἀπολιπὼν Στράτον Ἀγρίνιον Θεστιεῖς, ἐκ δὲ δεξιῶν
Κωνώπην Λυσιμάχειαν Τριχώνιον Φύταιον. ἀφικόμενος δὲ 8
πρὸς πόλιν τὴν καλουμένην Μέταπαν, ἣ κεῖται μὲν ἐπ' αὐ-
τῆς τῆς Τριχωνίδος λίμνης καὶ τῶν παρὰ ταύτην στενῶν,
ἀπέχει δὲ σχεδὸν ἑξήκοντα στάδια τοῦ προσαγορευομένου
Θέρμου, ταύτην μὲν ἐκλιπόντων τῶν Αἰτωλῶν εἰσαγαγὼν 9
πεντακοσίους στρατιώτας κατεῖχε, βουλόμενος ἐφεδρείᾳ χρή-
σασθαι πρός τε τὴν εἴσοδον καὶ τὴν ἔξοδον τὴν ἐκ τῶν
στενῶν (ἔστι γὰρ πᾶς ὁ παρὰ τὴν λίμνην τόπος ὀρεινὸς 10
καὶ τραχύς, συνηγμένος ταῖς ὕλαις· διὸ καὶ παντελῶς στε-
νὴν καὶ δυσδίοδον ἔχει τὴν πάροδον)· μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς 11
μὲν μισθοφόρους προθέμενος πάσης τῆς πορείας, ἐπὶ δὲ
τούτοις τοὺς Ἰλλυριούς, ἑξῆς δὲ τοὺς πελταστὰς καὶ φα-
λαγγίτας ἔχων προῆγε διὰ τῶν στενῶν, ἀπουραγούντων μὲν
αὐτῷ τῶν Κρητῶν, δεξιῶν δὲ παρὰ πλάγια τῶν Θρᾳκῶν
καὶ ψιλῶν ἀντιπαραπορευομένων ταῖς χώραις. τὴν μὲν 12
426 γὰρ ἐκ τῶν εὐωνύμων ἐπιφάνειαν τῆς πορείας ἠσφάλισθ'
ἡ λίμνη σχεδὸν ἐπὶ τριάκοντα στάδια. ἀνύσας δὲ τοὺς προει- 8
ρημένους τόπους, καὶ παραγενόμενος πρὸς τὴν καλουμένην
κώμην Παμφίαν, ὁμοίως καὶ ταύτην ἀσφαλισάμενος φρουρᾷ
προέβαινε πρὸς τὸν Θέρμον, ὁδὸν οὐ μόνον προσάντη καὶ
τραχεῖαν διαφερόντως, ἀλλὰ καὶ κρημνοὺς ἐξ ἑκατέρου τοῦ
μέρους ἔχουσαν βαθεῖς, ὥστε καὶ λίαν ἐπισφαλῆ καὶ στε- 2
νὴν τὴν πάροδον εἶναι κατ' ἐνίους τόπους, τῆς πάσης ἀνα-
βάσεως οὔσης σχεδὸν ἐπὶ τριάκοντα στάδια. διανύσας δὲ 3
καὶ ταύτην ἐν βραχεῖ χρόνῳ διὰ τὸ τοὺς Μακεδόνας ἐνερ-
γὸν ποιεῖσθαι τὴν πορείαν ἧκε πολλῆς ὥρας ἐπὶ τὸν Θέρ-

1. *ἀπολειπὼν* A, corr. ead. m. *δὲ* add. B, idem post *δεξιῶν* add. C, om. ADE 2. *λυσιμαχίαν* AR, corr. *Be* *φύτεον* AR, *φοίτεον* C, corr. *Di* ex Steph. Byz. 3. *μετέπαν* C 4. *ταύτη* A(R vulgo), corr. D (conf. 2, 5, 6) 6. *εἰς ἀγωγὴν* AB, *εἰσαγωγὴν* DE, corr. CE² 9. *ὀρινὸς* A 16. *ἀντιπορευομένων* C *ταῖς παρωρείαις* coni. *Sch* 17. 18. *ἠσφαλισθη λιμνη* (sine acc.) A, *ἠσφαλίσθη λίμνη* (casu nomin.) R² vulgo, *ἠσφ. λίμνῃ* *Be* auctore *Sch*, *ἠσφ. τῇ λίμνῃ* coni. *Be*, *ἠσφαλίζετο λίμνῃ* margo cod. Vossiani, corr. *Hu* (conf. quaest. II 5) 18. *διανύσας* *Di* 57 (conf. vs. 25) 21. *τὸ* C *ἀνάντη* C 27. *τὸ* AR post *Θέρμον* add. A extrema priore columna fol. 240r: *τὸ Θέρμον ἐστὶν ὁ λόγγος ὁ νῦν λεγόμενος*·

4 *μον, καὶ καταστρατοπεδεύσας ἐφῆκε τὴν δύναμιν τάς τε
περιοικίδας κώμας πορθεῖν καὶ τὸ τῶν Θερμίων πεδίον
ἐπιτρέχειν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς οἰκίας τὰς ἐν αὐτῷ τῷ Θέρ-
μῳ διαρπάζειν, οὔσας πλήρεις οὐ μόνον σίτου καὶ τῆς
τοιαύτης χορηγίας ἀλλὰ καὶ κατασκευῆς διαφερούσης τῶν*
5 *παρ' Αἰτωλῶν. καθ' ἕκαστον γὰρ ἔτος ἀγοράς τε καὶ πα-
νηγύρεις ἐπιφανεστάτας, ἔτι δὲ καὶ τὰς τῶν ἀρχαιρεσίων
καταστάσεις ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ συντελούντων, ἕκαστοι πρὸς
τὰς ὑποδοχὰς καὶ τὰς εἰς ταῦτα παρασκευὰς τὰ πολυτε-
λέστατα τῶν ἐν τοῖς βίοις ὑπαρχόντων εἰς τοῦτον ἀπετί-*
6 *θεντο τὸν τόπον. χωρὶς δὲ τῆς χρείας καὶ τὴν ἀσφάλειαν
ἤλπιζον ἐνταυθοῖ βεβαιοτάτην αὐτοῖς ὑπάρχειν διὰ τὸ μήτε
πολέμιον τετολμηκέναι μηδένα πώποτ' εἰς τοὺς τόπους
τούτους ἐμβαλεῖν, εἶναί τε τῇ φύσει τοιούτους ὥστε τῆς*
7 *συμπάσης Αἰτωλίας οἷον ἀκροπόλεως ἔχειν τάξιν. διότιπερ
εἰρηνευομένης ἐκ παλαιοῦ τῆς χώρας πλήρεις ἦσαν ἀγαθῶν
πολλῶν αἵ τε περὶ τὸ ἱερὸν οἰκίαι καὶ πάντες οἱ πέριξ*
8 *τόποι. ἐκείνην μὲν οὖν τὴν νύκτα παντοδαπῆς γέμοντες
ὠφελείας αὐτοῦ κατηυλίσθησαν· τῇ δ' ἐπαύριον τῆς μὲν* 427
*κατασκευῆς τὰ πολυτελέστατα καὶ τὰ δυνατὰ κομίζεσθαι
διέλεγον, τὰ δὲ λοιπὰ σωρεύοντες πρὸ τῶν σκηνῶν ἐνεπίμ-*
9 *πρασαν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ὅπλων τῶν ἐν ταῖς στοαῖς
ἀνακειμένων τὰ μὲν πολυτελῆ καθαιροῦντες ἀπεκόμιζον,
τινὰ δ' ὑπήλλαττον, τὰ δὲ λοιπὰ συναθροίσαντες πῦρ ἐνέ-
βαλον. ἦν δὲ ταῦτα πλείω τῶν μυρίων καὶ πεντακισ-
χιλίων.*

9 *Καὶ ἕως μὲν τούτου πάντα κατὰ τοὺς τοῦ πολέμου
νόμους καλῶς καὶ δικαίως ἐπράττετο· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα*
2 *πῶς χρὴ λέγειν οὐκ οἶδα. λαβόντες γὰρ ἔννοιαν τῶν ἐν*

---

1. *ἀφῆκε* C 2. *θερμαίων* AR, corr. C (eandem formam tuetur Stephanus Byz.) 3. *τὰς ἐν*] *τῶν ἐν* C 5. *τῶν*] *τῆς* *Ur* 164[b] 12. *ἐνταῦθα* coni. *Di* 57 *ὑπάρξειν* coni. idem 49 13. *πώποτε* AR 15. *διότιπερ* AR (conf. 6, 29, 5, Herod. 4, 186), *διόπερ* *Be* auctore *Sch* 24. *ἐνέβαλλον* D 27. inc. F fol. 49[r]: *ἕως μὲν* cet. praemisso titulo *πολυβίου * * τοῦ ε̄ λόγου* (in rasura fuerat *ἐκ*) 29. inc. P: *Ὅτι οἱ μακεδόνες τὸ θέρμον πορθήσαντες λαβόντες ἔννοιαν* cet.

427, 12]
Δίῳ καὶ Δωδώνῃ πεπραγμένων τοῖς Αἰτωλοῖς τάς τε
στοὰς ἐνεπίμπρασαν καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀναθημάτων διέ-
φθειρον, ὄντα πολυτελῆ ταῖς κατασκευαῖς καὶ πολλῆς ἐπι-
μελείας ἔνια τετευχότα καὶ δαπάνης. οὐ μόνον δὲ τῷ πυρὶ 3
κατελυμήναντο τὰς ὀροφάς, ἀλλὰ καὶ κατέσκαψαν εἰς ἔδα-
φος. ἀνέτρεψαν δὲ καὶ τοὺς ἀνδριάντας, ὄντας οὐκ ἐλάτ-
τους δισχιλίων· πολλους δὲ καὶ διέφθειραν, πλὴν ὅσοι
θεῶν ἐπιγραφὰς ἢ τύπους εἶχον· τῶν δὲ τοιούτων ἀπέ-
σχοντο. κατέγραφον δ' εἰς τοὺς τοίχους καὶ τὸν περιφε- 4
ρόμενον στίχον, ἤδη τότε τῆς ἐπιδεξιότητος τῆς Σάμου
φυομένης, ὃς ἦν υἱὸς μὲν Χρυσονόνου σύντροφος δὲ τοῦ
βασιλέως. ὁ δὲ στίχος ἦν 5

ὁρᾷς τὸ δῖον οὗ βέλος διέπτατο;

καὶ μεγίστη δὴ καὶ παράστασις ἐπὶ τούτοις εἶχε τόν τε 6
βασιλέα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν φίλους ὡς δικαίως ταῦτα
πράττοντας καὶ καθηκόντως, ἀμυνομένους τοῖς ὁμοίοις τὴν
τῶν Αἰτωλῶν περὶ τὸ Δῖον ἀσέβειαν. ἐμοὶ δὲ τἀναντία 7
δοκεῖ τούτων. εἰ δ' ὀρθὸς ὁ λόγος, σκοπεῖν ἐν μέσῳ πάρ-
428 *εστι χρωμένους οὐχ ἑτέροις τισὶν ἀλλὰ τοῖς ἐξ αὐτῆς τῆς*
οἰκίας ταύτης παραδείγμασιν.

Ἀντίγονος ἐκ παρατάξεως νικήσας μάχῃ Κλεομένην 8
τὸν βασιλέα τῶν Λακεδαιμονίων ἐγκρατὴς ἐγένετο καὶ τῆς
Σπάρτης, αὐτός τ' ὢν κύριος ὅ βούλοιτο χρῆσθαι καὶ τῇ 9
πόλει καὶ τοῖς ἐμπολιτευομένοις τοσοῦτον ἀπεῖχε τοῦ κα-
κῶς ποιεῖν τοὺς γεγονότας ὑποχειρίους ὡς ἐκ τῶν ἐναν-
τίων ἀποδοὺς τὸ πάτριον πολίτευμα καὶ τὴν ἐλευθερίαν,
καὶ τῶν μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος γενόμενος καὶ κοινῇ καὶ

---

2. *διέφθειρον* APFR, *διέφθειραν* B (ex § 3) 3. *παρασκευαῖς* E[1] 5. *κατελυμήνατο* PF 6. *ἀνέστρεψαν* DE 6. 7. *ὄντας οὐχ ἐλάττους χιλίων* D, *οὐκ ἐλάττους δισχιλίων ὄντας* B[s]C 8. *δὴ* C 10. *ἐπιδεξιώτητος* F *τοῦ* ante *Σάμου* add. C 13. totus versus caret accentibus in A 14. *δὲ* C *τε* om. P 19. *οὐχετέρους* P, *οὐχ ἑτέρους* F 20. *οἰκείας* F 21. inc. Suid. v. *Ἀντίγονος: νικήσας γὰρ μάχῃ* cet. *νικήσας* om. F[1] (superscr. F[r]) C *Κλεομένη Be* invitis APFR Suida post *Κλεομένην* add. *φυγαδεύσας* C 22. *τὸν τῶν Λακ. βασιλέα* Suid. 23. *τε* APFR Suid. 24. *ἀπέχει* F 25. *ὥστε Re*

κατ᾽ ἰδίαν Λακεδαιμονίοις, οὕτως εἰς τὴν οἰκείαν ἀπηλ-
10 *λάγη. τοιγαροῦν οὐ μόνον ἐκρίθη παρ᾽ αὐτὸν τὸν καιρὸν*
εὐεργέτης ἀλλὰ καὶ μεταλλάξας σωτήρ, οὐδὲ παρὰ μόνοις
Λακεδαιμονίοις ἀλλὰ παρὰ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἀθανάτου
10 *τέτευχε τιμῆς καὶ δόξης ἐπὶ τοῖς προειρημένοις. καὶ μὴν*
ὁ πρῶτος αὐτῶν αὐξήσας τὴν βασιλείαν καὶ γενόμενος ἀρ-
χηγὸς τοῦ προσχήματος τῆς οἰκίας, Φίλιππος νικήσας
Ἀθηναίους τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην οὐ τοσοῦτον ἤνυσε
διὰ τῶν ὅπλων ὅσον διὰ τῆς ἐπιεικείας καὶ φιλανθρωπίας
2 *τῶν τρόπων· τῷ μὲν γὰρ πολέμῳ καὶ τοῖς ὅπλοις αὐτῶν*
μόνων περιεγένετο καὶ κύριος κατέστη τῶν ἀντιταξαμένων,
τῇ δ᾽ εὐγνωμοσύνῃ καὶ μετριότητι πάντας Ἀθηναίους ἅμα
3 *καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἔσχεν ὑποχείριον, οὐκ ἐπιμετρῶν τῷ*
θυμῷ τοῖς πραττομένοις, ἀλλὰ μέχρι τούτου πολεμῶν καὶ
φιλονεικῶν, ἕως τοῦ λαβεῖν ἀφορμὰς πρὸς ἀπόδειξιν τῆς
4 *αὐτοῦ πρᾳότητος καὶ καλοκαγαθίας. τοιγαροῦν χωρὶς λύ-*
τρων ἀποστείλας τοὺς αἰχμαλώτους καὶ κηδεύσας Ἀθη-
ναίων τοὺς τετελευτηκότας, ἔτι δὲ συνθεὶς Ἀντιπάτρῳ τὰ
τούτων ὀστᾶ καὶ τῶν ἀπαλλαττομένων τοὺς πλείστους 429
ἀμφιέσας, μικρᾷ δαπάνῃ διὰ τὴν ἀγχίνοιαν τὴν μεγίστην
5 *πρᾶξιν κατειργάσατο· τὸ γὰρ Ἀθηναίων φρόνημα κατα-*
πληξάμενος τῇ μεγαλοψυχίᾳ πρὸς πᾶν ἑτοίμους αὐτοὺς
6 *ἔσχε συναγωνιστὰς ἀντὶ πολεμίων. τί δ᾽ Ἀλέξανδρος;*
ἐκεῖνος γὰρ ἐπὶ τοσοῦτον ἐξοργισθεὶς Θηβαίοις ὥστε τοὺς
μὲν οἰκήτορας ἐξανδραποδίσασθαι τὴν δὲ πόλιν εἰς ἔδα-
φος κατασκάψαι, τῆς γε πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβείας οὐκ

---

1. *οὕτως — ἀπηλλάγη* om. Suid. *οἰκείαν* AF, *οἰκίαν* PR 2. *τοιγαροῦν*] *καὶ* Suid. 3. *σωτήρ*: des. Suid. 7. inc. Suidas: *Φίλιππος ὁ βασιλεὺς νικήσας* cet. 8. *χερωνίαι* ADE, idem sine acc. P, *χερονία* F, *χερωνείᾳ* B, *χαιρονείᾳ* C 13. 14. *ται θυμωι* APR Suidae cod. A, *τα θυμω* F, *τὸν θυμὸν* B vulgo post *Sch*, item Suidae libri deteriores 15. *φιλονικῶν* *Di* 16. *πρᾳότητος* $P^s F^s$, *πραότητος* AR *καλοκαγαθείας* F 17. *τῶν* ante *Ἀθηναίων* add. Suid. 18. post *δὲ* add. *καὶ* idem *Ἀντιπάτρῳ*] *ἐν τῇ πατρῴᾳ* Emperius opusc. 319 20. *μικρι δαπάνῃ* et alterum *τὴν* om. Suid. 21. *κατιργάσατο* P, *ἀπειργάσατο* Suid. 23. *πολεμίων*: des. Suid. 24. *Θηβαίων* P post *ὥστε* add. *καὶ* C 25. *ἐξ ἀνδραποδήσασθαι* F

429, 9]

ὠλιγώρησε περὶ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως, ἀλλὰ πλείστην 7
ἐποιήσατο πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ μηδ' ἀκούσιον ἁμάρτημα
γενέσθαι περὶ τὰ ἱερὰ καὶ καθόλου τὰ τεμένη. καὶ μὴν 8
ὅτε διαβὰς εἰς τὴν Ἀσίαν μετεπορεύετο τὴν Περσῶν ἀσέ-
βειαν εἰς τοὺς Ἕλληνας, παρὰ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἐπει-
ράθη λαβεῖν δίκην ἀξίαν τῶν σφίσι πεπραγμένων, τῶν δὲ
τοῖς θεοῖς καταπεφημισμένων πάντων ἀπέσχετο, καίπερ
τῶν Περσῶν μάλιστα περὶ τοῦτο τὸ μέρος ἐξαμαρτόντων
ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις.

Ταῦτ' οὖν ἐχρῆν καὶ τότε Φίλιππον ἐν νῷ λαμβάνοντα 9
συνεχῶς μὴ οὕτως τῆς ἀρχῆς ὡς τῆς προαιρέσεως καὶ τῆς
μεγαλοψυχίας διάδοχον αὑτὸν ἀναδεικνύναι καὶ κληρονόμον
τῶν προειρημένων ἀνδρῶν. ὁ δ' ἵνα μὲν καὶ συγγενὴς 10
Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου φαίνηται, μεγάλην ἐποιεῖτο
παρ' ὅλον τὸν βίον σπουδήν, ἵνα δὲ ζηλωτής, οὐδὲ τὸν
ἐλάχιστον ἔσχε λόγον. τοιγαροῦν τἀναντία τοῖς προειρη- 11
μένοις ἀνδράσιν ἐπιτηδεύων τῆς ἐναντίας ἔτυχε παρὰ πᾶσι
δόξης, προβαίνων κατὰ τὴν ἡλικίαν. ὧν ἦν ἓν καὶ τὸ τότε 11
πραχθέν. τοῖς γὰρ Αἰτωλῶν ἀσεβήμασι συνεξαμαρτάνων
διὰ τὸν θυμὸν καὶ κακῷ κακὸν ἰώμενος οὐδὲν ᾤετο ποιεῖν
ἄτοπον. καὶ Σκόπᾳ μὲν καὶ Δωριμάχῳ παρ' ἕκαστον εἰς 2
430 ἀσέλγειαν καὶ παρανομίαν ὠνείδιζε, τὴν ἐν Δωδώνῃ καὶ
Δίῳ προφερόμενος ἀσέβειαν εἰς τὸ θεῖον· αὐτὸς δὲ παρα-
πλήσια ποιῶν οὐκ ᾤετο τῆς ὁμοίας ἐκείνοις τεύξεσθαι
δόξης παρὰ τοῖς ἀκούσασι· τὸ μὲν γὰρ παραιρεῖσθαι τῶν 3
πολεμίων καὶ καταφθείρειν φρούρια λιμένας πόλεις ἄνδρας
ναῦς καρπούς, τἄλλα τὰ τούτοις παραπλήσια, δι' ὧν τοὺς

1. ὠλιγόρησε F 3. γίνεσθαι P 5. ἐπειράσθη F 7. καταπεφισμένων P, κατεπιπεφημισμένων *Sch* auctore Ernesto 10. ἐν νῷ] ἐνῶ F 11. οὔτως AP, οὖτως F, οὕτω R[s] προαιρέσεως F 13. δὲ AR 14. φαίνηται AFR, γένηται P, φαίνοιτο *Na* 356 16. ἔσχε] conf. *Erzähl. Zeitf.* XXIV, 8 18. προβαῖνον F ἦν ἓν καὶ C, ἤνεγκε AP, ἤνεγκε FR τὸ τότε *Re*, τότε τὸ APFR 20. καὶ om. P κακῷ κακὸν ἰώμενος] in marg. add. παροινια (sic) A, παροιμία F 22. ὀνείδιζε F 23. προσφερόμενος P 24. τεύξασθαι F 25. ἀκούσασι ABE, ἀκούσασιν P, ακοίουσι F(CD) 26. ἄνδρας] ἀγορὰς *Na* 236

μὲν ὑπεναντίους ἀσθενεστέρους ἄν τις ποιήσαι, τὰ δὲ
σφέτερα πράγματα καὶ τὰς ἐπιβολὰς δυναμικωτέρας, ταῦτα
μὲν ἀναγκάζουσιν οἱ τοῦ πολέμου νόμοι καὶ τὰ τούτου
4 δίκαια δρᾶν· τὸ δὲ μήτε τοῖς ἰδίοις πράγμασιν ἐπικουρίαν
μέλλοντα μηδ᾽ ἡντινοῦν παρασκευάζειν μήτε τοῖς ἐχθροῖς
ἐλάττωσιν πρός γε τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον, ἐκ περιττοῦ
καὶ ναοὺς ἅμα δὲ τούτοις ἀνδριάντας καὶ πᾶσαν δὴ τὴν
τοιαύτην κατασκευὴν λυμαίνεσθαι πῶς οὐκ ἂν εἴποι τις
5 εἶναι τρόπου καὶ θυμοῦ λυττῶντος ἔργον; οὐ γὰρ ἐπ᾽
ἀπωλείᾳ δεῖ καὶ ἀφανισμῷ τοῖς ἀγνοήσασι πολεμεῖν τοὺς
ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἀλλ᾽ ἐπὶ διορθώσει καὶ μεταθέσει τῶν
ἡμαρτημένων, οὐδὲ συναναιρεῖν τὰ μηδὲν ἀδικοῦντα τοῖς
ἠδικηκόσιν, ἀλλὰ συσσῴζειν μᾶλλον καὶ συνεξαιρεῖσθαι
6 τοῖς ἀναιτίοις τοὺς δοκοῦντας ἀδικεῖν. τυράννου μὲν γὰρ
ἔργον ἐστὶ τὸ κακῶς ποιοῦντα τῷ φόβῳ δεσπόζειν ἀκου-
σίων, μισούμενον καὶ μισοῦντα τοὺς ὑποταττομένους· βα-
σιλέως δὲ τὸ πάντας εὖ ποιοῦντα, διὰ τὴν εὐεργεσίαν
καὶ φιλανθρωπίαν ἀγαπώμενον, ἑκόντων ἡγεῖσθαι καὶ
προστατεῖν.
7 Μάλιστα δ᾽ ἄν τις καταμάθοι τὴν ἁμαρτίαν τὴν τότε
Φιλίππου, λαβὼν πρὸ ὀφθαλμῶν τίνα διάληψιν εἰκὸς ἦν
Αἰτωλοὺς ἔχειν, εἰ τἀναντία τοῖς εἰρημένοις ἔπραξεν καὶ
μήτε τὰς στοὰς μήτε τοὺς ἀνδριάντας διέφθειρε, μήτ᾽
8 ἄλλο μηδὲν ἠκίσατο τῶν ἀναθημάτων. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι 431
τὴν βελτίστην ἂν καὶ φιλανθρωποτάτην, συνειδότας μὲν
αὐτοῖς τὰ περὶ Δῖον καὶ Δωδώνην πεπραγμένα, σαφῶς
δὲ γινώσκοντας ὅθ᾽ ὁ Φίλιππος τότε καὶ πρᾶξαι κύριος

---

1. *τις* om. C 3. *τούτων* D 4. *τὰ* C 8. *λυμένεσθαι* P
10. *ἀγνωήσασι* F, *ἀγνώμοσι* C 12. *συνανερεῖν* F 13. *ἀλλὰ συσσῴζειν μᾶλλον* om. FC *συσσώζειν* AR, *σώζειν* P 14. *τοῖς ἀναιτίοις* AB²DE, *τοῖς ἐναντίοις* PFC, sed in P haec transposita sunt post *ἀδικεῖν* inc. M: *Ὅτι τυράννου μὲν ἔργον* cet. 15. *τῷ*] *τῶ* A, *τὸ* F *ἀκουσίως* AMPFR, corr. C², ut videtur 18. *ἀγαπόμενον* P
19. *προστατεῖν*: des. M 21. *τινὰ* A¹, accentum corr. Aʳ 22. *ἔχειν· κακα̃ς εἰταντία* P *ἔπραξε* Rˢ 23. *τὸς* om. P 24. *ἠκίσατο* Pˢ Re, *ἠικίσαιτο* AR, *ἠικίσαι τὸ* F *οἶμαι* om. C 25. *συνιδόντας* APR, *συνηδόντας* F, corr. *Sca* 27. *ὅθ᾽ ὁ* P(C), *ὁθ᾽ ὁ* et *τ* eadem manu

431, 5]
ἣν ὃ βουληθείη, καὶ πράξας τὰ δεινότατα δικαίως ἂν ἐδό-
κει τοῦτο πεποιηκέναι τό γε κατ' ἐκείνους μέρος, διὰ δὲ 9
τὴν αὑτοῦ πρᾳότητα καὶ μεγαλοψυχίαν οὐδὲν εἵλετο τῶν
ὁμοίων ἐκείνοις ἐπιτηδεύειν. δῆλον γὰρ ἐκ τούτων ὡς 12
εἰκὸς ἦν αὐτῶν μὲν καταγινώσκειν, τὸν δὲ Φίλιππον ἀπο-
δέχεσθαι καὶ θαυμάζειν ὡς βασιλικῶς καὶ μεγαλοψύχως
αὐτοῦ χρωμένου τῇ τε πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ καὶ τῇ πρὸς
αὐτοὺς ὀργῇ. καὶ μὴν τό γε νικῆσαι τοὺς πολεμίους κα- 2
λοκαγαθίᾳ καὶ τοῖς δικαίοις οὐκ ἐλάττω, μείζω δὲ παρέ-
χεται χρείαν τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις κατορθωμάτων. οἷς μὲν 3
γὰρ δι' ἀνάγκην, οἷς δὲ κατὰ προαίρεσιν εἴκουσιν οἱ λει-
φθέντες· καὶ τὰ μὲν μετὰ μεγάλων ἐλαττωμάτων ποιεῖται
τὴν διόρθωσιν, τὰ δὲ χωρὶς βλάβης πρὸς τὸ βέλτιον με-
τατίθησι τοὺς ἁμαρτάνοντας. τὸ δὲ μέγιστον, ἐν οἷς μὲν 4
τὸ πλεῖστόν ἐστι τῆς πράξεως τῶν ὑποταττομένων, ἐν
οἷς δ' αὐτοτελὴς ἡ νίκη γίνεται τῶν ἡγουμένων.

Ἴσως μὲν οὖν οὐκ ἄν τις αὐτῷ Φιλίππῳ τῶν τότε 5
γενομένων πᾶσαν ἐπιφέροι τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ἡλικίαν, τὸ
πλεῖον δὲ τοῖς συνοῦσι καὶ συμπράττουσι τῶν φίλων, ὧν
ἦν Ἄρατος καὶ Δημήτριος ὁ Φάριος. ὑπὲρ ὧν οὐ δυσχερὲς 6
ἀποφήνασθαι καὶ μὴ παρόντα τότε, ποτέρου τὴν τοιαύτην
εἰκὸς εἶναι συμβουλίαν. χωρὶς γὰρ τῆς κατὰ τὸν ὅλον βίον 7
προαιρέσεως, ἐν ᾗ περὶ μὲν Ἄρατον οὐδὲν ἂν εὑρεθείη
432 προπετὲς οὐδ' ἄκριτον, περὶ δὲ Δημήτριον τἀναντία, καὶ
δεῖγμα τῆς προαιρέσεως ἑκατέρων ἐν παραπλησίοις ὁμο-

---

superscr. A (ac similiter E), *ὅθεν τε ὁ* F, *ὅτι ὁ* D *Sch*, *ὅτι* B [de quo *Sch* adnotat "in Flor. (ni fallunt indicia) est *ὅτι Φίλιππος*, absque articulo"] *κυρίως* F[1], corr. F[2] 1. *ἐδόκη* P 3. *πρᾳότητα* P[s]F[s], *πραότητα* AR 8. *αὐτοὺς στοργῆι* P *καλοκαγαθεία* F 11. *ληφθέντες* APFR, corr. *Gro* 12. *ἐλαττομάτων* P *ποιεῖται* om. C 13. *διόρθοσιν* P 17. *αὐτῶι* A[2]FB, *ἀντῶι* A[1], *ἂν τῶι* PDE, *αὐτῷ τῷ* C 18. *ἐπιφέρει* P 19. *δὲ πλεῖον* D 20. *φαύριος* P 21. *τότ' ἑκατέρου* ADE, in marg. add. *θατέρου* A[1]DE, *τότε θατέρου* PBC, *τότέθατέρου* F, corr. *Re* (nisi forte *τόθ' ὁποτέρου* Polybius scripsit) 22. *εἰκὸς* om. P 25. *ἐν οἷς* (*οἷς* P) *παραπλησίως* (*παρὰ πλησίως* F) APFR, *ἐν τοῖς παραπλησίοις Re*, *ἐν οἷς συνεβουλεύσαντο Φιλίππῳ παραπλησίως BW*, corr.
οις
Hu (nimirum fuerat dittographia *ἐν παραπλησίως*)

8 *λογούμενον ἔχομεν· ὑπὲρ οὗ λαβόντες τὸν οἰκεῖον καιρὸν*
ποιησόμεθα τὴν ἁρμόζουσαν μνήμην.

13 *Ὁ δὲ Φίλιππος (ἀπὸ γὰρ τούτων παρεξέβην) ὅσα δυ-*
νατὸν ἦν ἄγειν καὶ φέρειν ἀναλαβὼν ἐκ τοῦ Θέρμου
προῆγε, ποιούμενος τὴν αὐτὴν ἐπάνοδον ᾗ καὶ παρεγέ-
νετο, προβαλόμενος μὲν τὴν λείαν εἰς τοὔμπροσθεν καὶ
τὰ βαρέα τῶν ὅπλων, ἐπὶ δὲ τῆς οὐραγίας ἀπολιπὼν τοὺς
2 *Ἀκαρνᾶνας καὶ τοὺς μισθοφόρους, σπεύδων ὡς τάχιστα*
διανύσαι τὰς δυσχωρίας διὰ τὸ προσδοκᾶν τοὺς Αἰτωλοὺς
ἐξάψεσθαι τῆς οὐραγίας, πιστεύοντας ταῖς ὀχυρότησι τῶν
3 *τόπων. ὃ καὶ συνέβη γενέσθαι παρὰ πόδας. οἱ γὰρ Αἰ-*
τωλοὶ προσβεβοηθηκότες καὶ συνηθροισμένοι σχεδὸν εἰς
τρισχιλίους, ἕως μὲν ὁ Φίλιππος ἦν ἐπὶ τῶν μετεώρων,
οὐκ ἤγγιζον ἀλλ' ἔμενον ἔν τισι τόποις ἀδήλοις, Ἀλεξάν-
δρου τοῦ Τριχωνέως προεστῶτος αὐτῶν· ἅμα δὲ τῷ κινῆ-
σαι τὴν οὐραγίαν ἐπέβαλον εὐθέως εἰς τὸν Θέρμον καὶ
4 *προσέκειντο τοῖς ἐσχάτοις. γινομένης δὲ ταραχῆς περὶ*
τὴν οὐραγίαν, ἔτι μᾶλλον ἐκθύμως οἱ παρὰ τῶν Αἰτωλῶν
ἐπέκειντο καὶ προσέφερον τὰς χεῖρας, πιστεύοντες τοῖς
5 *τόποις. ὁ δὲ Φίλιππος προειδὼς τὸ μέλλον ὑπό τινα*
λόφον ὑπεστάλκει τοὺς Ἰλλυριοὺς ἐν τῇ καταβάσει καὶ τῶν
6 *πελταστῶν τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, ὧν διαναστάντων ἐπὶ*
τοὺς ἐπικειμένους καὶ προπεπτωκότας τῶν ὑπεναντίων
τοὺς μὲν λοιποὺς τῶν Αἰτωλῶν ἀνοδίᾳ καὶ προτροπάδην
συνέβη φυγεῖν, ἑκατὸν δὲ καὶ τριάκοντα πεσεῖν, ἁλῶναι
7 *δ' οὐ πολὺ τούτων ἐλάττους. γενομένου δὲ τοῦ προτε-*
ρήματος τούτου ταχέως οἱ περὶ τὴν οὐραγίαν, ἐμπρήσαν-
τες τὸ Πάμφιον καὶ μετ' ἀσφαλείας διελθόντες τὰ στενά,
8 *συνέμιξαν τοῖς Μακεδόσιν· ὁ γὰρ Φίλιππος ἐστρατοπε-* 433
δευκὼς περὶ τὴν Μέταπαν ἐνταυθοῖ προσανεδέχετο τοὺς

1. *ἔχωμεν* F 2. *μνήμην*: des. PF 4. *ἦν* post *φέρειν* transposuit D 6. *προβαλλόμενος* AR, corr. C 7. *ἀπολειπὼν* A 10. *ἐξάψασθαι* C 15. *τριχωνέος* D, *Τριχωνιέως Ca* e Stephano Byz. 16. *τὸν* ABC²DE, *τὸ* C¹ 24. *ἀνοδίαις Na* 240 (at conf. 3, 19, 7) 26. *δ' οὐ* A, *δὲ οὐ* R³ 29. *γὰρ*] *δὲ* C *στρατοπεδευκὼς* A 30. *ἐνταῦθα* coni. *Di* 57

433, 3]
ἀπὸ τῆς οὐραγίας. εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν κατασκάψας τὴν
Μέταπαν προῆγε, καὶ παρενέβαλε περὶ τὴν καλουμένην
πόλιν Ἄκρας. τῇ δ' ἑξῆς ἅμα προάγων ἐπόρθει τὴν 9
χώραν, καὶ καταστρατοπεδεύσας περὶ Κωνώπην ἐπέμεινε
τὴν ἐχομένην ἡμέραν. τῇ δ' ἐπιούσῃ πάλιν ἀναζεύξας 10
ἐποιεῖτο τὴν πορείαν παρὰ τὸν Ἀχελῷον ἕως ἐπὶ τὸν
Στράτον. διαβὰς δὲ τὸν ποταμὸν ἐπέστησε τὴν δύναμιν
ἐκτὸς βέλους, ἀποπειρώμενος τῶν ἔνδον· ἐπυνθάνετο γὰρ 14
εἰς τὸν Στράτον συνδεδραμηκέναι τῶν Αἰτωλῶν πεζοὺς
μὲν εἰς τρισχιλίους, ἱππεῖς δὲ περὶ τετρακοσίους, Κρῆτας
δ' εἰς πεντακοσίους. οὐδενὸς δ' ἐπεξιέναι τολμῶντος αὖ- 2
τις ἀρξάμενος ἐκίνει τοὺς πρώτους, ποιούμενος τὴν πο-
ρείαν ὡς ἐπὶ τὴν Λιμναίαν καὶ τὰς ναῦς. αμα δὲ τῷ 3
τὴν οὐραγίαν παραλλάξαι τὴν πόλιν, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγοι
τῶν Αἰτωλικῶν ἱππέων ἐξελθόντες κατεπείραζον τῶν ἐσχά-
των· ἐπεὶ δὲ τό τε τῶν Κρητῶν πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως 4
καί τινες τῶν Αἰτωλικῶν συνῆψαν τοῖς αὑτῶν ἱππεῦσιν,
γινομένης ὁλοσχερεστέρας συμπλοκῆς ἠναγκάσθησαν ἐκ με-
ταβολῆς οἱ περὶ τὴν οὐραγίαν κινδυνεύειν. τὸ μὲν οὖν 5
πρῶτον ἀμφοτέρων ἐφάμιλλος ἦν ὁ κίνδυνος· προσβοηθη-
σάντων δὲ τοῖς παρὰ τοῦ Φιλίππου μισθοφόροις τῶν
Ἰλλυριῶν ἐνέκλιναν καὶ σποράδην ἔφευγον οἱ τῶν Αἰτωλῶν
ἱππεῖς καὶ μισθοφόροι, καὶ τὸ μὲν πολὺ μέρος αὐτῶν ἕως 6
εἰς τὰς πύλας καὶ πρὸς τὰ τείχη συνεδίωξαν οἱ παρὰ τοῦ
βασιλέως, κατέβαλον δ' εἰς ἑκατόν. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς 7
χρείας λοιπὸν οἱ μὲν ἐκ τῆς πόλεως τὴν ἡσυχίαν ἦγον, οἱ
δ' ἀπὸ τῆς οὐραγίας ἀσφαλῶς συνῆψαν πρὸς τὸ στρατό-
πεδον καὶ τὰς ναῦς.

Ὁ δὲ Φίλιππος καταστρατοπεδεύσας ἐν ὥρᾳ τοῖς θεοῖς 8
ἔθυεν εὐχαριστήρια τῆς γεγενημένης αὐτῷ περὶ τὴν ἐπι-
βολὴν εὐροίας, ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας ἐκάλει, βουλό-
434 μενος ἑστιᾶσαι πάντας. ἐδόκει γὰρ εἰς τόπους αὐτὸν 9

1. εἰς R[s], ἐκ A 10. περὶ om. C 11. αὖτις A, αὖθις R[s] vulgo 15. αἰτωλῶν C 22. ἔφυγον *Na* 349 (sed conf. *Erzähl. Zeitf.* XXVII, 2)

δεδωκέναι παραβόλους καὶ τοιούτους εἰς οὓς οὐδεὶς ἐτόλ-
10 *μησε πρότερον στρατοπέδῳ παρεμβαλεῖν. ὁ δ' οὐ μόνον*
ἐνέβαλε μετὰ τῆς δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ πᾶν ὃ προέθετο
συντελεσάμενος ἀσφαλῶς ἐποιήσατο τὴν ἐπάνοδον. δι' ἃ
περιχαρὴς ὢν οὗτος μὲν ἐγίνετο περὶ τὴν τῶν ἡγεμόνων
11 *ὑποδοχήν· οἱ δὲ περὶ τὸν Μεγαλέαν καὶ Λεόντιον δυσχε-*
ρῶς ἔφερον τὴν γεγενημένην ἐπιτυχίαν τοῦ βασιλέως, ὡς
ἂν διατεταγμένοι μὲν πρὸς τὸν Ἀπελλῆν πάσαις ἐμπο-
διεῖν ταῖς ἐπιβολαῖς αὐτοῦ, μὴ δυνάμενοι δὲ τοῦτο ποιεῖν,
12 *ἀλλὰ τῶν πραγμάτων αὐτοῖς κατὰ τοὐναντίον προχωρούν-*
των · ἀλλ' ἧκόν γε πρὸς τὸ
15 *δεῖπνον. ἦσαν μὲν οὖν εὐθέως ἐν ὑπονοίᾳ τῷ τε βασιλεῖ*
καὶ τοῖς ἄλλοις οὐχ ὁμοίως τοῖς λοιποῖς χαίροντες ἐπὶ
2 *τοῖς γεγονόσιν· προβαίνοντος δὲ τοῦ πότου, κἄπειτα γε-*
νομένης ἀκαιρίας καὶ πολυποσίας ἀναγκασθέντες συμπε-
3 *ριφέρεσθαι ταχέως ἐξεθεάτρισαν αὑτούς. λυθείσης γὰρ*
τῆς συνουσίας ὑπό τε τῆς μέθης καὶ τῆς ἀλογιστίας ἐλαυ-
4 *νόμενοι περιῄεσαν ζητοῦντες τὸν Ἄρατον· συμμίξαντες δὲ*
κατὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτῷ τὸ μὲν πρῶτον ἐλοιδόρουν, μετὰ
5 *δὲ βάλλειν ἐνεχείρησαν τοῖς λίθοις. προσβοηθούντων δὲ*
πλειόνων ἀμφοτέροις θόρυβος ἦν καὶ κίνημα κατὰ τὴν
παρεμβολήν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούων τῆς κραυγῆς ἐξαπέ-
στειλε τοὺς ἐπιγνωσομένους καὶ διαλύσοντας τὴν ταραχήν.
6 *ὁ μὲν οὖν Ἄρατος παραγενομένων τούτων εἰπὼν τὰ γε-*
γονότα καὶ μάρτυρας παρασχόμενος τοὺς συμπαρόντας
ἀπηλλάττετο τῆς · · · · · · · · · χίας ἐπὶ τὴν αὑτοῦ σκηνήν,

---

2. *δὲ* AR 5. *οὕτως Sca, αὐτὸς Ca* 8. *τοῦ | απελλῆ* A(R), *τοῦ Ἀπελλοῦ Rei* 374 vulgo, *τὸν Ἀπελλῆ Re*, corr. auctore *Sch Hu* Philol. XIV 296 post *πάσαις* repetunt *μὲν* AR, del. *Rei* 374 11. post *προχωρούντων* versus spatium vacuum reliquit A[1], *ἀθυμοῦντες μὲν* add. A[r]R vulgo, *διεσφαλμένοι προφανῶς.* add. *BW* 13. *ὡς* ante *οὐχ ὁμοίως* add. Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 35 14. *γενομένης* A (*ι* superscr. ead. m.), *γενομένης* BDE, *γινομένης* C 16. *λυθείσης Sch* (*soluto convivio* Perottus), *αὔθισης* A, *αὔθις* ··· B, *ἀφθίσης* E, *ἀφθείσης* C, *ἀφθείσης* D 25. *τοὺς σύμπαντας* C 26. *ἀπηλλάτ|τετο* · · · · · · · · · · · *χίας* | A[1], *ἀπηλλάττετο τῆς κακουχίας* A[r]R vulgo, *ἀπηλλάττετο ταύτης τῆς 'δικίας BW*

434, 28]
ὁ δὲ Λεόντιος ἀλόγως πως κατὰ τὸν θόρυβον ἀπέρρευσε. 7
τὸν δὲ Μεγαλέαν καὶ Κρίνωνα μεταπεμψάμενος ὁ βασι-
435 λεύς, ἐπεὶ συνῆκε τὸ γεγονός, ἐπετίμα πικρῶς. οἱ δ' οὐχ 8
οἷον · · · · · · · ·, ἀλλ' ἐπεμέτρησαν φάσκοντες οὐδὲ λήξειν
τῆς προθέσεως, ἕως ἂν τὸν μισθὸν ἐπιθῶσι τοῖς περὶ
τὸν Ἄρατον. ὁ δὲ βασιλεὺς ὀργισθεὶς ἐπὶ τῷ ῥηθέντι 9
παραχρῆμα, πρὸς εἴκοσι τάλαντα κατεγγυήσας, ἐκέλευσεν
αὐτοὺς εἰς φυλακὴν ἀπαγαγεῖν. τῇ δ' ἐπαύριον ἀνακα- 16
λεσάμενος τὸν Ἄρατον παρεκάλει θαρρεῖν, ὅτι ποιήσεται
τὴν ἐνδεχομένην ἐπιστροφὴν τοῦ πράγματος. ὁ δὲ Λεόν- 2
τιος συνεὶς τὰ περὶ τὸν Μεγαλέαν ἧκε πρὸς τὴν σκηνὴν
μετά τινων πελταστῶν, πεπεισμένος καταπλήξεσθαι διὰ
τὴν ἡλικίαν καὶ ταχέως εἰς μετάνοιαν ἄξειν τὸν βασιλέα.
συντυχὼν δ' αὐτῷ προσεπυνθάνετο τίς ἐτόλμησεν ἐπιβα- 3
λεῖν τὰς χεῖρας Μεγαλέᾳ, καὶ τίς εἰς τὴν φυλακὴν ἀπα-
γαγεῖν. τοῦ δὲ βασιλέως ὑποστατικῶς αὐτοῦ φήσαντος 4
συντεταχέναι, καταπλαγεὶς ὁ Λεόντιος καί τι προσανοι-
μώξας ἀπῄει τεθυμωμένος. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναχθεὶς παντὶ 5
τῷ στόλῳ καὶ διάρας τὸν κόλπον, ὡς θᾶττον εἰς τὴν Λευ-
κάδα καθωρμίσθη, τοῖς μὲν ἐπὶ τῆς τῶν λαφύρων οἰκονομίας
τεταγμένοις περὶ ταῦτα συνέταξε γινομένοις μὴ καθυστερεῖν,
αὐτὸς δὲ συναγαγὼν τοὺς φίλους ἀπέδωκε κρίσιν τοῖς περὶ
τὸν Μεγαλέαν. τοῦ δ' Ἀράτου κατηγορήσαντος ἀνέκαθεν 6
τὰ πεπραγμένα τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον, καὶ διελθόντος
τὴν γενομένην ὑπ' αὐτῶν ἐν Ἄργει σφαγήν, ἣν ἐποιήσαντο
μετὰ τὸν Ἀντιγόνου χωρισμόν, καὶ τὰς πρὸς Ἀπελλῆν
συνθήκας, ἔτι δὲ τὸν περὶ τοὺς Παλαιεῖς ἐμποδισμόν, καὶ 7
πάντα ταῦτα μετ' ἀποδείξεως ἐνδεικνυμένου καὶ μαρτύ-
ρων, οὐ δυνάμενοι πρὸς οὐδὲν ἀντιλέγειν οἱ περὶ τὸν Με-
γαλέαν κατεκρίθησαν ὁμοθυμαδὸν ὑπὸ τῶν φίλων. καὶ 8

---

3. *οἱ δ'*] *οἳ* C 4. *οἷον* · · · · | · · · · · · · · · *ἐμέτρησαν φά|σκοντες* A D^1E^1, *οἷον συνεστάλησαν, ἀλλ' ἐπεμέτρησαν φάσκ.* $B^sCD^2E^2$, *οἷον ὑπέμειναν, ἀλλ'* cet. *BW* 15. *τῷ* ante *Μεγαλέᾳ* add. D *τὴν* om. D 16. *αὐτὸν Sca, αὐτὸν Ca* 21. *γινόμενος* A, *γενομένοις* DE, corr. C 25. *ἐν Ἄργει Rei* 378 pro *ἐναργῆ* 27. *Παλεῖς Di* 28. *ταῦτα πάντα* D

*Κρίνων μὲν ἔμεινεν ἐν τῇ φυλακῇ, τὸν δὲ Μεγαλέαν Λεόν-
τιος ἀνεδέξατο τῶν χρημάτων.*

9 *Ἡ μὲν οὖν Ἀπελλοῦ καὶ τῶν περὶ τὸν Λεόντιον πρᾶ-
ξις ἐν τούτοις ἦν, παλίντροπον λαμβάνουσα τὴν προκοπὴν* 436
10 *ταῖς ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν ἐλπίσιν· ἔδοξαν μὲν γὰρ καταπλη-
ξάμενοι τὸν Ἄρατον καὶ μονώσαντες τὸν Φίλιππον ποι-
ήσειν ὅ τι ἂν αὐτοῖς δοκῇ συμφέρειν, ἀπέβη δὲ τούτων*
17 *τἀναντία· κατὰ δὲ τοὺς προειρημένους καιροὺς Λυκοῦργος
ἐκ μὲν τῆς Μεσσηνίας οὐδὲν ἄξιον λόγου πράξας ἐπαν-
ῆλθε, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ὁρμήσας ἐκ Λακεδαίμονος*
2 *κατελάβετο τὴν τῶν Τεγεατῶν πόλιν. τῶν δὲ σωμάτων
ἀποχωρησάντων εἰς τὴν ἄκραν ἐπεβάλετο πολιορκεῖν ταύ-
την, οὐδαμῶς δὲ δυνάμενος ἀνύειν οὐδὲν αὖτις ἀνεχώρησεν*
3 *εἰς τὴν Σπάρτην. οἱ δ' ἐκ τῆς Ἤλιδος καταδραμόντες τὴν
Δυμαίαν καὶ τοὺς βοηθήσαντας τῶν ἱππέων εἰς ἐνέδραν*
4 *ἐπαγαγόμενοι ῥᾳδίως ἐτρέψαντο, καὶ τῶν μὲν Γαλατικῶν
οὐκ ὀλίγους κατέβαλον, τῶν δὲ πολιτικῶν αἰχμαλώτους
ἔλαβον Πολυμήδη τε τὸν Αἰγιέα καὶ Δυμαίους Ἀγησίπολιν*
5 *καὶ Διοκλέα. Δωρίμαχος δὲ τὴν μὲν πρώτην ἔξοδον ἐποι-
ήσατο μετὰ τῶν Αἰτωλῶν πεπεισμένος, καθάπερ ἐπάνω
προεῖπον, αὐτὸν μὲν ἀσφαλῶς κατασυρεῖν τὴν Θετταλίαν,
τὸν δὲ Φίλιππον ἀναστήσειν ἀπὸ τῆς περὶ τοὺς Παλαιεῖς*
6 *πολιορκίας· εὑρὼν δὲ τοὺς περὶ τὸν Χρυσόγονον καὶ Πε-
τραῖον ἑτοίμους ἐν Θετταλίᾳ πρὸς τὸ διακινδυνεύειν, εἰς
μὲν τὸ πεδίον οὐκ ἐθάρρει καταβαίνειν, ἐν δὲ ταῖς παρω-*
7 *ρείαις προσανέχων διῆγε. προσπεσούσης δ' αὐτῷ τῆς τῶν
Μακεδόνων εἰς τὴν Αἰτωλίαν εἰσβολῆς, ἀφέμενος τῶν κατὰ
Θετταλίαν ἐβοήθει τούτοις κατὰ σπουδήν. καταλαβὼν δ'
ἀπηλλαγμένους ἐκ τῆς Αἰτωλίας τοὺς Μακεδόνας οὗτος*

---

1. *λεόντιος* B^{s}CD^2, *ἐλθόντος* AD^{1}E 2. *ἀνεδέξατο* A^{1}B^{s}CD^2, *ἀνελέξατο* A^{2}D^{1}E 3. *ἀπελλῆ* DE, *περὶ τὸν ἀπελλῆ* et tum *καὶ τὸν λεόντιον* C 11. *Τεγεατῶν* *Ca* pro *ἐλεατῶν* 13. *αὖθις* R^s vulgo 15. *βοηθήσοντας* CDE 18. *πολυμήδην* CE 19. *καὶ μεγακλέα* C 21. *αὐτὸν* AR, *αὐτὸς* *Be* auctore *Sch*, corr. *Hu* (conf. praef. vol. I p. LI) *κατασύρειν* AR, corr. *Re* 22. *περὶ*] *παρὰ* CDE 23. *καὶ πατραῖον* CDE 25. *παρωρίαις* A

436, 27]
μὲν ὑπελείπετο καὶ καθυστέρει πάντων· ὁ δὲ βασιλεὺς 8
ἀναχθεὶς ἐκ τῆς Λευκάδος, καὶ πορθήσας ἐν παράπλῳ τὴν
τῶν Οἰανθέων χώραν, κατῆρε μετὰ τοῦ στόλου παντὸς
εἰς Κόρινθον. ὁρμίσας δὲ τὰς νῆας ἐν τῷ Λεχαίῳ τήν 9
437 τε δύναμιν ἐξεβίβαζε καὶ τοὺς γραμματοφόρους διαπέστελλε
πρὸς τὰς ἐν Πελοποννήσῳ συμμαχίδας πόλεις, δηλῶν τὴν
ἡμέραν ἐν ᾗ δεήσει πάντας μετὰ τῶν ὅπλων κοιταίους ἐν
τῇ τῶν Τεγεατῶν γίνεσθαι πόλει. ταῦτα δὲ διαπραξά- 18
μενος, καὶ μείνας οὐδένα χρόνον ἐν τῇ Κορίνθῳ, παρήγ-
γειλε τοῖς Μακεδόσιν ἀναζυγήν, ποιησάμενος δὲ τὴν πο-
ρείαν δι᾽ Ἄργους ἧκε δευτεραῖος εἰς Τέγεαν. προσανα- 2
λαβὼν δὲ τοὺς ἠθροισμένους τῶν Ἀχαιῶν προῆγε διὰ τῆς
ὀρεινῆς, σπουδάζων λαθεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους ἐμβαλὼν
εἰς τὴν χώραν. περιελθὼν δὲ ταῖς ἐρημίαις τεταρταῖος 3
ἐπέβαλε τοῖς καταντικρὺ τῆς πόλεως λόφοις, καὶ παρήει,
δεξιὸν ἔχων τὸ Μενελάιον, ἐπ᾽ αὐτὰς τὰς Ἀμύκλας. οἱ 4
δὲ Λακεδαιμόνιοι θεωροῦντες ἐκ τῆς πόλεως παράγουσαν
τὴν δύναμιν ἐκπλαγεῖς ἐγένοντο καὶ περίφοβοι, θαυμάζον-
τες τὸ συμβαῖνον. ἀκμὴν γὰρ ταῖς διανοίαις ἦσαν μετέω- 5
ροι ἐκ τῶν προσπιπτόντων ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου περὶ τὴν
καταφθορὰν τοῦ Θέρμου καὶ καθόλου ταῖς ἐν Αἰτωλίᾳ
πράξεσι, καί τις ἐνεπεπτώκει θροῦς παρ᾽ αὐτοῖς ὑπὲρ
τοῦ τὸν Λυκοῦργον ἐκπέμπειν βοηθήσοντα τοῖς Αἰτωλοῖς.
ὑπὲρ δὲ τοῦ τὸ δεινὸν ἥξειν ἐπὶ σφᾶς οὕτως ὀξέως ἐκ τη- 6
λικούτου διαστήματος οὐδὲ διενοεῖτο παράπαν αὐτῶν οὐ-
δείς, ἅτε καὶ τῆς ἡλικίας ἐχούσης ἀκμὴν εὐκαταφρόνητόν

---

3. *Οἰανθέων Sch* (coll. 4, 57, 2) pro *ὑανθέων* (quam scripturam defendit Brandstaeterus Philol. VIII 48) 4. *τὴν* ante *Κόρινθον* add. B *ὁρμήσας* ABD, corr. CE[s] *λεχέω* A(BE), corr. CD 5. *ἐξεβίαζε* DE 8. *τῇ* A[r] ex *τ* * *τεγεατῶν* A[2] ex * *εγεατῶν* *διαταξάμενος* CDE vulgo 13. *ὀρινῆς* A 15. *λόφις* A 16. *τὸ* R[s], *τὸν* A *μὲν ἐλάϊον* A[1], *μενελαΐον* A[r], *Μενελάειον Di* 17. 18. *τὴν παράγουσαν δύναμιν* C 19. 20. *ἀκμὴν γὰρ ἦσαν μετέωροι ταῖς διανοίαις ἐκ τῶν* cet. *BW* 20. *ἐκ*] *διὰ* coni. *Hu* (adstipulatur Krebsius *Zur Rection der Casus* I, Monachi 1887, p. 17), del. *Ben* *ὑπὲρ Sca* pro *ὑπὸ* 21. *ταῖς* A[1] ex *τὰς* 21. 22. *τὰς ἐν Αἰτ. πράξεις Sca* 24. *τοῦτο δεινὸν* A 25. *τὸ* ante *παράπαν* add. CD vulgo

τι τῆς τοῦ βασιλέως. διὸ καὶ παρὰ δόξαν αὐτοῖς τῶν
7 *πραγμάτων συγκυρούντων εἰκότως ἦσαν ἐκπλαγεῖς. ὁ γὰρ*
Φίλιππος τολμηρότερον καὶ πρακτικώτερον ἢ κατὰ τὴν
ἡλικίαν χρώμενος ταῖς ἐπιβολαῖς εἰς ἀπορίαν καὶ δυσχρη-
8 *στίαν ἅπαντας ἦγε τοὺς πολεμίους. ἀναχθεὶς γὰρ ἐκ μέσης*
Αἰτωλίας, καθάπερ ἐπάνω προεῖπον, καὶ διανύσας ἐν
9 *νυκτὶ τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον εἰς Λευκάδα κατῆρε· δύο*
δὲ μείνας ἡμέρας ἐνταῦθα, τῇ τρίτῃ ποιησάμενος ὑπὸ τὴν
ἑωθινὴν τὸν ἀνάπλουν, δευτεραῖος πορθήσας ἅμα τὴν τῶν
10 *Αἰτωλῶν παραλίαν ἐν Λεχαίῳ καθωρμίσθη· μετὰ δὲ ταῦτα* 438
κατὰ τὸ συνεχὲς ποιούμενος τὰς πορείας ἑβδομαῖος ἐπέ-
βαλε τοῖς ὑπὲρ τὴν πόλιν κειμένοις παρὰ τὸ Μενελάιον
λόφοις, ὥστε τοὺς πλείστους ὁρῶντας τὸ γεγονὸς μὴ πι-
στεύειν τοῖς συμβαίνουσιν.

11 *Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι περιδεεῖς γεγονότες διὰ*
τὸ παράδοξον ἠπόρουν καὶ δυσχρήστως διέκειντο πρὸς τὸ
19 *παρόν, ὁ δὲ Φίλιππος τῇ μὲν πρώτῃ κατεστρατοπέδευσε*
2 *περὶ τὰς Ἀμύκλας. αἱ δ' Ἀμύκλαι καλούμεναι τόπος*
ἐστὶ τῆς Λακωνικῆς χώρας καλλιδενδρότατος καὶ καλλι-
καρπότατος, ἀπέχει δὲ τῆς Λακεδαίμονος ὡς εἴκοσι στα-
3 *δίους. ὑπάρχει δὲ καὶ τέμενος Ἀπόλλωνος ἐν αὐτῷ σχεδὸν*
ἐπιφανέστατον τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἱερῶν. κεῖται
δὲ τῆς πόλεως ἐν τοῖς πρὸς θάλατταν κεκλιμένοις μέρεσιν.
4 *τῇ δ' ἐπιούσῃ πορθῶν ἅμα τὴν χώραν εἰς τὸν Πύρρου*
καλούμενον κατέβη χάρακα. δύο δὲ τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐπι-
δραμὼν καὶ δῃώσας τοὺς σύνεγγυς τόπους κατεστρατοπέ-
5 *δευσε περὶ τὸ Κάρνιον, ὅθεν ὁρμήσας ἦγε πρὸς Ἀσίνην,*
καὶ ποιησάμενος προσβολὰς οὐδέν γε τῶν προύργου περαί-
νων ἀνέζευξε, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιπορευόμενος ἔφθειρε τὴν
χώραν πᾶσαν τὴν ἐπὶ τὸ Κρητικὸν πέλαγος τετραμμένην

---

1. *διόπερ καὶ* B 5. *ἅπαντας* om. B 10. *λεχέῳ* A(R), corr. *Ca* *καθωρμίσθη ἐν λεχέῳ* C 12. 13. *τὸν μενελάϊον λόφον* C 20. *στάδια* CDE 21. *ἐν* om. C 25. 26. *ἐπιδραμὼν καὶ* om. CDE 26. *δήωσας* A(R) 27. *ἀσ|σίνην* A(R), corr. *Ca* 28. *οὐδὲν δὲ Ca* 30. *τὴν* add. C

438, 22]
ἕως Ταινάρου. μεταβαλόμενος δ' αὖτις ἐποιεῖτο τὴν πο- 6
ρείαν παρὰ τὸν ναύσταθμον τῶν Λακεδαιμονίων, ὃ καλεῖ-
ται μὲν Γύθιον, ἔχει δ' ἀσφαλῆ λιμένα, τῆς δὲ πόλεως ἀπέ-
χει περὶ διακόσια καὶ τριάκοντα στάδια. τοῦτο δ' ἀπολιπὼν 7
κατὰ πορείαν δεξιὸν κατεστρατοπέδευσε περὶ τὴν Ἑλείαν,
ἥτις ἐστὶν ὡς πρὸς μέρος θεωρουμένη πλείστη καὶ καλλί-
στη χώρα τῆς Λακωνικῆς· ὅθεν ἀφιεὶς τὰς προνομὰς αὐτόν 8
τε τὸν τόπον τοῦτον πάντα κατεπυρπόλει καὶ διέφθειρε
τοὺς ἐν αὐτῷ καρπούς, ἀφικνεῖτο δὲ ταῖς προνομαῖς καὶ
πρὸς Ἀκρίας καὶ Λεύκας, ἔτι δὲ καὶ τὴν τῶν Βοιῶν χώραν.

439 Οἱ δὲ Μεσσήνιοι κομισάμενοι τὰ γράμματα τὰ παρὰ 20
τοῦ Φιλίππου τὰ περὶ τῆς στρατείας, τῇ μὲν ὁρμῇ τῶν
ἄλλων οὐκ ἐλείποντο συμμάχων, ἀλλὰ τὴν ἔξοδον ἐποιή-
σαντο μετὰ σπουδῆς καὶ τοὺς ἀκμαιοτάτους ἄνδρας ἐξέ-
πεμψαν, πεζοὺς μὲν δισχιλίους ἱππεῖς δὲ διακοσίους· τῷ 2
δὲ μήκει τῆς ὁδοῦ καθυστερήσαντες τῆς εἰς τὴν Τέγεαν
παρουσίας τοῦ Φιλίππου τὸ μὲν πρῶτον ἠπόρουν τί δέον
εἴη ποιεῖν, ἀγωνιῶντες δὲ μὴ δόξαιεν ἐθελοκακεῖν διὰ τὰς 3
προγεγενημένας περὶ αὐτοὺς ὑποψίας ὥρμησαν διὰ τῆς
Ἀργείας εἰς τὴν Λακωνικήν, βουλόμενοι συνάψαι τοῖς περὶ
τὸν Φίλιππον. παραγενόμενοι δὲ πρὸς Γλυμπεῖς χωρίον, 4
ὃ κεῖται περὶ τοὺς ὅρους τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς,
πρὸς τοῦτο κατεστρατοπέδευσαν ἀπείρως ἅμα καὶ ῥαθύ-
μως· οὔτε γὰρ τάφρον οὔτε χάρακα τῇ παρεμβολῇ περιέ- 5
βαλον, οὔτε τόπον εὐφυῆ περιέβλεψαν, ἀλλὰ τῇ τῶν κατ-
οικούντων τὸ χωρίον εὐνοίᾳ πιστεύοντες ἀκάκως πρὸ τοῦ
τείχους αὐτοῦ παρενέβαλον. ὁ δὲ Λυκοῦργος, προσαγγελ- 6
θείσης αὐτῷ τῆς τῶν Μεσσηνίων παρουσίας, ἀναλαβὼν
τοὺς μισθοφόρους καί τινας τῶν Λακεδαιμονίων προῆγε,
καὶ συνάψας τοῖς τόποις ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν ἐπέθετο τῇ

1. *μεταβαλλόμενος* BD *αὖθις* R[s] vulgo 2. *τὸ* D 4. *περὶ* om. CDE *διακόσια καὶ* add. *Hu* (vide praef. ad h. l.) *ἀπολειπὼν* A 5. *δεξιὼν* A[1], corr. A[2] *ἐλίαν* A, *ἐλίαν* R, corr. *Di* 7. *ἀφεὶς* C 10. *Βοιῶν Ca* pro *βοίων* 16. *τὴν* om. CDE 19. *αὐτῶν* C 19. 20. *διὰ τῆς ἁρπα|γίας* A(B[2]), *διὰ τὰς ἁρπαγίας* B[1], corr. R 21. *γλυμπεῖς* AR, *Γλύμπεις* coni. *Sch* 23. *ῥαθύμως* AR 30. *ὑπέθετο* D

8 *λογούμενον ἔχομεν· ὑπὲρ οὗ λαβόντες τὸν οἰκεῖον καιρὸν
ποιησόμεθα τὴν ἁρμόζουσαν μνήμην.*

13 *Ὁ δὲ Φίλιππος (ἀπὸ γὰρ τούτων παρεξέβην) ὅσα δυ-
νατὸν ἦν ἄγειν καὶ φέρειν ἀναλαβὼν ἐκ τοῦ Θέρμου
προῆγε, ποιούμενος τὴν αὐτὴν ἐπάνοδον ᾗ καὶ παρεγέ-
νετο, προβαλόμενος μὲν τὴν λείαν εἰς τοὔμπροσθεν καὶ
τὰ βαρέα τῶν ὅπλων, ἐπὶ δὲ τῆς οὐραγίας ἀπολιπὼν τοὺς*
2 *Ἀκαρνᾶνας καὶ τοὺς μισθοφόρους, σπεύδων ὡς τάχιστα
διανύσαι τὰς δυσχωρίας διὰ τὸ προσδοκᾶν τοὺς Αἰτωλοὺς
ἐξάψεσθαι τῆς οὐραγίας, πιστεύοντας ταῖς ὀχυρότησι τῶν*
3 *τόπων. ὃ καὶ συνέβη γενέσθαι παρὰ πόδας. οἱ γὰρ Αἰ-
τωλοὶ προσβεβοηθηκότες καὶ συνηθροισμένοι σχεδὸν εἰς
τρισχιλίους, ἕως μὲν ὁ Φίλιππος ἦν ἐπὶ τῶν μετεώρων,
οὐκ ἤγγιζον ἀλλ' ἔμενον ἔν τισι τόποις ἀδήλοις, Ἀλεξάν-
δρου τοῦ Τριχωνέως προεστῶτος αὐτῶν· ἅμα δὲ τῷ κινῆ-
σαι τὴν οὐραγίαν ἐπέβαλον εὐθέως εἰς τὸν Θέρμον καὶ*
4 *προσέκειντο τοῖς ἐσχάτοις. γινομένης δὲ ταραχῆς περὶ
τὴν οὐραγίαν, ἔτι μᾶλλον ἐκθύμως οἱ παρὰ τῶν Αἰτωλῶν
ἐπέκειντο καὶ προσέφερον τὰς χεῖρας, πιστεύοντες τοῖς*
5 *τόποις. ὁ δὲ Φίλιππος προειδὼς τὸ μέλλον ὑπό τινα
λόφον ὑπεστάλκει τοὺς Ἰλλυριοὺς ἐν τῇ καταβάσει καὶ τῶν*
6 *πελταστῶν τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, ὧν διαναστάντων ἐπὶ
τοὺς ἐπικειμένους καὶ προπεπτωκότας τῶν ὑπεναντίων
τοὺς μὲν λοιποὺς τῶν Αἰτωλῶν ἀνοδίᾳ καὶ προτροπάδην
συνέβη φυγεῖν, ἑκατὸν δὲ καὶ τριάκοντα πεσεῖν, ἁλῶναι*
7 *δ' οὐ πολὺ τούτων ἐλάττους. γενομένου δὲ τοῦ προτε-
ρήματος τούτου ταχέως οἱ περὶ τὴν οὐραγίαν, ἐμπρήσαν-
τες τὸ Πάμφιον καὶ μετ' ἀσφαλείας διελθόντες τὰ στενά,*
8 *συνέμιξαν τοῖς Μακεδόσιν· ὁ γὰρ Φίλιππος ἐστρατοπε-* 133
δευκὼς περὶ τὴν Μέταπαν ἐνταυθοῖ προσανεδέχετο τοὺς

1. *ἔχωμεν* F 2. *μνήμην*: des. PF 4. *ἦν* post *φέρειν* transposuit D 6. *προβαλλόμενος* AR, corr. C 7. *ἀπολειπὼν* A 10. *ἐξάψασθαι* C 15. *τριχωνέος* D, *Τριχωνιέως Ca* e Stephano Byz. 16. *τὸν* ABC²DE, *τὸ* C¹ 24. *ἀνοδίαις Na* 240 (at conf. 3, 19, 7) 26. *δ' οὐ* A, *δὲ οὐ* Rˢ 29. *γὰρ*] *δὲ* C *στρατοπεδευκὼς* A 30. *ἐνταῦθα* coni. *Di* 57

433, 3]
ἀπὸ τῆς οὐραγίας. εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν κατασκάψας τὴν
Μέταπαν προῆγε, καὶ παρενέβαλε περὶ τὴν καλουμένην
πόλιν Ἄκρας. τῇ δ' ἑξῆς ἅμα προάγων ἐπόρθει τὴν 9
χώραν, καὶ καταστρατοπεδεύσας περὶ Κωνώπην ἐπέμεινε
τὴν ἐχομένην ἡμέραν. τῇ δ' ἐπιούσῃ πάλιν ἀναζεύξας 10
ἐποιεῖτο τὴν πορείαν παρὰ τὸν Ἀχελῷον ἕως ἐπὶ τὸν
Στράτον. διαβὰς δὲ τὸν ποταμὸν ἐπέστησε τὴν δύναμιν
ἐκτὸς βέλους, ἀποπειρώμενος τῶν ἔνδον· ἐπυνθάνετο γὰρ 14
εἰς τὸν Στράτον συνδεδραμηκέναι τῶν Αἰτωλῶν πεζοὺς
μὲν εἰς τρισχιλίους, ἱππεῖς δὲ περὶ τετρακοσίους, Κρῆτας
δ' εἰς πεντακοσίους. οὐδενὸς δ' ἐπεξιέναι τολμῶντος αὖ- 2
τις ἀρξάμενος ἐκίνει τοὺς πρώτους, ποιούμενος τὴν πο-
ρείαν ὡς ἐπὶ τὴν Λιμναίαν καὶ τὰς ναῦς. αμα δὲ τῷ 3
τὴν οὐραγίαν παραλλάξαι τὴν πόλιν, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγοι
τῶν Αἰτωλικῶν ἱππέων ἐξελθόντες κατεπείραζον τῶν ἐσχά-
των· ἐπεὶ δὲ τό τε τῶν Κρητῶν πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως 4
καί τινες τῶν Αἰτωλικῶν συνῆψαν τοῖς αὐτῶν ἱππεῦσιν,
γινομένης ὁλοσχερεστέρας συμπλοκῆς ἠναγκάσθησαν ἐκ με-
ταβολῆς οἱ περὶ τὴν οὐραγίαν κινδυνεύειν. τὸ μὲν οὖν 5
πρῶτον ἀμφοτέρων ἐφάμιλλος ἦν ὁ κίνδυνος· προσβοηθη-
σάντων δὲ τοῖς παρὰ τοῦ Φιλίππου μισθοφόροις τῶν
Ἰλλυριῶν ἐνέκλιναν καὶ σποράδην ἔφευγον οἱ τῶν Αἰτωλῶν
ἱππεῖς καὶ μισθοφόροι, καὶ τὸ μὲν πολὺ μέρος αὐτῶν ἕως 6
εἰς τὰς πύλας καὶ πρὸς τὰ τείχη συνεδίωξαν οἱ παρὰ τοῦ
βασιλέως, κατέβαλον δ' εἰς ἑκατόν. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς 7
χρείας λοιπὸν οἱ μὲν ἐκ τῆς πόλεως τὴν ἡσυχίαν ἦγον, οἱ
δ' ἀπὸ τῆς οὐραγίας ἀσφαλῶς συνῆψαν πρὸς τὸ στρατό-
πεδον καὶ τὰς ναῦς.

Ὁ δὲ Φίλιππος καταστρατοπεδεύσας ἐν ὥρᾳ τοῖς θεοῖς 8
ἔθυεν εὐχαριστήρια τῆς γεγενημένης αὐτῷ περὶ τὴν ἐπι-
βολὴν εὐροίας, ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας ἐκάλει, βουλό-
434 μενος ἑστιᾶσαι πάντας. ἐδόκει γὰρ εἰς τόπους αὐτὸν 9

---

1. εἰς R^s, ἐκ A 10. περὶ om. C 11. αὖτις A, αὖθις R^s vulgo 15. αἰτωλῶν C 22. ἔφυγον *Na* 349 (sed conf. *Erzähl. Zeitf.* XXVII, 2)

δεδωκέναι παραβόλους καὶ τοιούτους εἰς οὓς οὐδεὶς ἐτόλ-
10 μησε πρότερον στρατοπέδῳ παρεμβαλεῖν. ὁ δ' οὐ μόνον
ἐνέβαλε μετὰ τῆς δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ πᾶν ὃ προέθετο
συντελεσάμενος ἀσφαλῶς ἐποιήσατο τὴν ἐπάνοδον. δι' ἃ
περιχαρὴς ὢν οὗτος μὲν ἐγίνετο περὶ τὴν τῶν ἡγεμόνων
11 ὑποδοχήν· οἱ δὲ περὶ τὸν Μεγαλέαν καὶ Λεόντιον δυσχε-
ρῶς ἔφερον τὴν γεγενημένην ἐπιτυχίαν τοῦ βασιλέως, ὡς
ἂν διατεταγμένοι μὲν πρὸς τὸν Ἀπελλῆν πάσαις ἐμπο-
διεῖν ταῖς ἐπιβολαῖς αὐτοῦ, μὴ δυνάμενοι δὲ τοῦτο ποιεῖν,
12 ἀλλὰ τῶν πραγμάτων αὐτοῖς κατὰ τοὐναντίον προχωρούν-
των .... ἀλλ' ἧκόν γε πρὸς τὸ
15 δεῖπνον. ἦσαν μὲν οὖν εὐθέως ἐν ὑπονοίᾳ τῷ τε βασιλεῖ
καὶ τοῖς ἄλλοις οὐχ ὁμοίως τοῖς λοιποῖς χαίροντες ἐπὶ
2 τοῖς γεγονόσιν· προβαίνοντος δὲ τοῦ πότου, κἄπειτα γε-
νομένης ἀκαιρίας καὶ πολυποσίας ἀναγκασθέντες συμπε-
3 ριφέρεσθαι ταχέως ἐξεθεάτρισαν αὑτούς. λυθείσης γὰρ
τῆς συνουσίας ὑπό τε τῆς μέθης καὶ τῆς ἀλογιστίας ἐλαυ-
4 νόμενοι περιήεσαν ζητοῦντες τὸν Ἄρατον· συμμίξαντες δὲ
κατὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτῷ τὸ μὲν πρῶτον ἐλοιδόρουν, μετὰ
5 δὲ βάλλειν ἐνεχείρησαν τοῖς λίθοις. προσβοηθούντων δὲ
πλειόνων ἀμφοτέροις θόρυβος ἦν καὶ κίνημα κατὰ τὴν
παρεμβολήν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούων τῆς κραυγῆς ἐξαπέ-
στειλε τοὺς ἐπιγνωσομένους καὶ διαλύσοντας τὴν ταραχήν.
6 ὁ μὲν οὖν Ἄρατος παραγενομένων τούτων εἰπὼν τὰ γε-
γονότα καὶ μάρτυρας παρασχόμενος τοὺς συμπαρόντας
ἀπηλλάττετο τῆς .... χίας ἐπὶ τὴν αὑτοῦ σκηνήν,

---

2. δὲ AR 5. οὕτως *Sca*, αὐτὸς *Ca* 8. τοῦ | απελλῆ A(R), τοῦ Ἀπελλοῦ *Rei* 374 vulgo, τὸν Ἀπελλῆ *Re*, corr. auctore *Sch Hu* Philol. XIV 296 post πάσαις repetunt μὲν AR, del. *Rei* 374 11. post προχωρούντων versus spatium vacuum reliquit A[1], ἀθυμοῦντες μὲν add. A[r]R vulgo, διεσφαλμένοι προφανῶς. add. *BW* 13. ὡς ante οὐχ ὁμοίως add. Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 35 14. γενομένης A (ι superscr. ead. m.), γενομένης BDE, γινομένης C 16. λυθείσης *Sch* (*soluto convivio* Perottus), αὐθισης A, αὐθις··· B, ἀφθίσης E, ἀφθείσης C, ἀφθείσης D 25. τοὺς σύμπαντας C 26. ἀπηλλάτ|τετο ············ χίας | A[1], ἀπηλλάττετο τῆς κακουχίας A[r]R vulgo, ἀπηλλάττετο ταύτης τῆς 'δικίας *BW*

434, 28]
ὁ δὲ Λεόντιος ἀλόγως πως κατὰ τὸν θόρυβον ἀπέρρευσε. 7
τὸν δὲ Μεγαλέαν καὶ Κρίνωνα μεταπεμψάμενος ὁ βασι-
435 λεύς, ἐπεὶ συνῆκε τὸ γεγονός, ἐπετίμα πικρῶς. οἱ δ' οὐχ 8
οἷον · · · · · · · ·, ἀλλ' ἐπεμέτρησαν φάσκοντες οὐδὲ λήξειν
τῆς προθέσεως, ἕως ἂν τὸν μισθὸν ἐπιθῶσι τοῖς περὶ
τὸν Ἄρατον. ὁ δὲ βασιλεὺς ὀργισθεὶς ἐπὶ τῷ ῥηθέντι 9
παραχρῆμα, πρὸς εἴκοσι τάλαντα κατεγγυήσας, ἐκέλευσεν
αὐτοὺς εἰς φυλακὴν ἀπαγαγεῖν. τῇ δ' ἐπαύριον ἀνακα- 16
λεσάμενος τὸν Ἄρατον παρεκάλει θαρρεῖν, ὅτι ποιήσεται
τὴν ἐνδεχομένην ἐπιστροφὴν τοῦ πράγματος. ὁ δὲ Λεόν- 2
τιος συνεὶς τὰ περὶ τὸν Μεγαλέαν ἧκε πρὸς τὴν σκηνὴν
μετά τινων πελταστῶν, πεπεισμένος καταπλήξεσθαι διὰ
τὴν ἡλικίαν καὶ ταχέως εἰς μετάνοιαν ἄξειν τὸν βασιλέα.
συντυχὼν δ' αὐτῷ προσεπυνθάνετο τίς ἐτόλμησεν ἐπιβα- 3
λεῖν τὰς χεῖρας Μεγαλέᾳ, καὶ τίς εἰς τὴν φυλακὴν ἀπα-
γαγεῖν. τοῦ δὲ βασιλέως ὑποστατικῶς αὐτοῦ φήσαντος 4
συντεταχέναι, καταπλαγεὶς ὁ Λεόντιος καί τι προσανοι-
μώξας ἀπῄει τεθυμωμένος. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναχθεὶς παντὶ 5
τῷ στόλῳ καὶ διάρας τὸν κόλπον, ὡς θᾶττον εἰς τὴν Λευ-
κάδα καθωρμίσθη, τοῖς μὲν ἐπὶ τῆς τῶν λαφύρων οἰκονομίας
τεταγμένοις περὶ ταῦτα συνέταξε γινομένοις μὴ καθυστερεῖν,
αὐτὸς δὲ συναγαγὼν τοὺς φίλους ἀπέδωκε κρίσιν τοῖς περὶ
τὸν Μεγαλέαν. τοῦ δ' Ἀράτου κατηγορήσαντος ἀνέκαθεν 6
τὰ πεπραγμένα τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον, καὶ διελθόντος
τὴν γενομένην ὑπ' αὐτῶν ἐν Ἄργει σφαγήν, ἣν ἐποιήσαντο
μετὰ τὸν Ἀντιγόνου χωρισμόν, καὶ τὰς πρὸς Ἀπελλῆν
συνθήκας, ἔτι δὲ τὸν περὶ τοὺς Παλαιεῖς ἐμποδισμόν, καὶ 7
πάντα ταῦτα μετ' ἀποδείξεως ἐνδεικνυμένου καὶ μαρτύ-
ρων, οὐ δυνάμενοι πρὸς οὐδὲν ἀντιλέγειν οἱ περὶ τὸν Με-
γαλέαν κατεκρίθησαν ὁμοθυμαδὸν ὑπὸ τῶν φίλων. καὶ 8

3. *οἱ δ'*] *οἳ* C 4. *οἷον* · · · · | · · · · · · · · · *ἐμέτρησαν φά|σκοντες* A D^{1}E^1, *οἷον συνεστάλησαν, ἀλλ' ἐπεμέτρησαν φάσκ.* B^{s}CD^{2}E^2, *οἷον ὑπέμειναν, ἀλλ'* cet. *BW* 15. *τῷ* ante *Μεγαλέᾳ* add. D *τὴν* om. D 16. *αὐτὸν Sca, αὑτὸν Ca* 21. *γινόμενος* A, *γενομένοις* DE, corr. C 25. *ἐν Ἄργει Rei* 378 pro *ἐναργῆ* 27. *Παλεῖς Di* 28. *ταῦτα πάντα* D

*Κρίνων μὲν ἔμεινεν ἐν τῇ φυλακῇ, τὸν δὲ Μεγαλέαν Λεόν-
τιος ἀνεδέξατο τῶν χρημάτων.*
9 *Ἡ μὲν οὖν Ἀπελλοῦ καὶ τῶν περὶ τὸν Λεόντιον πρᾶ-
ξις ἐν τούτοις ἦν, παλίντροπον λαμβάνουσα τὴν προκοπὴν* 436
10 *ταῖς ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν ἐλπίσιν· ἔδοξαν μὲν γὰρ καταπλη-
ξάμενοι τὸν Ἄρατον καὶ μονώσαντες τὸν Φίλιππον ποι-
ήσειν ὅ τι ἂν αὐτοῖς δοκῇ συμφέρειν, ἀπέβη δὲ τούτων*
17 *τἀναντία· κατὰ δὲ τοὺς προειρημένους καιροὺς Λυκοῦργος
ἐκ μὲν τῆς Μεσσηνίας οὐδὲν ἄξιον λόγου πράξας ἐπαν-
ῆλθε, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ὁρμήσας ἐκ Λακεδαίμονος*
2 *κατελάβετο τὴν τῶν Τεγεατῶν πόλιν. τῶν δὲ σωμάτων
ἀποχωρησάντων εἰς τὴν ἄκραν ἐπεβάλετο πολιορκεῖν ταύ-
την, οὐδαμῶς δὲ δυνάμενος ἀνύειν οὐδὲν αὖτις ἀνεχώρησεν*
3 *εἰς τὴν Σπάρτην. οἱ δ' ἐκ τῆς Ἤλιδος καταδραμόντες τὴν
Δυμαίαν καὶ τοὺς βοηθήσαντας τῶν ἱππέων εἰς ἐνέδραν*
4 *ἐπαγαγόμενοι ῥᾳδίως ἐτρέψαντο, καὶ τῶν μὲν Γαλατικῶν
οὐκ ὀλίγους κατέβαλον, τῶν δὲ πολιτικῶν αἰχμαλώτους
ἔλαβον Πολυμήδη τε τὸν Αἰγιέα καὶ Δυμαίους Ἀγησίπολιν*
5 *καὶ Διοκλέα. Δωρίμαχος δὲ τὴν μὲν πρώτην ἔξοδον ἐποι-
ήσατο μετὰ τῶν Αἰτωλῶν πεπεισμένος, καθάπερ ἐπάνω
προεῖπον, αὐτὸν μὲν ἀσφαλῶς κατασυρεῖν τὴν Θετταλίαν,
τὸν δὲ Φίλιππον ἀναστήσειν ἀπὸ τῆς περὶ τοὺς Παλαιεῖς*
6 *πολιορκίας· εὑρὼν δὲ τοὺς περὶ τὸν Χρυσόγονον καὶ Πε-
τραῖον ἑτοίμους ἐν Θετταλίᾳ πρὸς τὸ διακινδυνεύειν, εἰς
μὲν τὸ πεδίον οὐκ ἐθάρρει καταβαίνειν, ἐν δὲ ταῖς παρω-*
7 *ρείαις προσανέχων διῆγε. προσπεσούσης δ' αὐτῷ τῆς τῶν
Μακεδόνων εἰς τὴν Αἰτωλίαν εἰσβολῆς, ἀφέμενος τῶν κατὰ
Θετταλίαν ἐβοήθει τούτοις κατὰ σπουδήν. καταλαβὼν δ'
ἀπηλλαγμένους ἐκ τῆς Αἰτωλίας τοὺς Μακεδόνας οὗτος*

1. *λεόντιος* B^sCD^2, *ἐλθόντος* AD^1E 2. *ἀνεδέξατο* $A^1B^sCD^2$, *ἀνελέξατο* A^2D^1E 3. *ἀπελλῆ* DE, *περὶ τὸν ἀπελλῆ* et tum *καὶ τὸν λεόντιον* C 11. *Τεγεατῶν Ca* pro *ἐλεατῶν* 13. *αὖθις* R^s vulgo 15. *βοηθήσοντας* CDE 18. *πολυμήδην* CE 19. *καὶ μεγακλέα* C 21. *αὐτὸν* AR, *αὐτὸς Be* auctore *Sch*, corr. *Hu* (conf. praef. vol. I p. LI) *κατασύρειν* AR, corr. *Re* 22. *περὶ*] *παρὰ* CDE 23. *καὶ πατραῖον* CDE 25. *παρωρίαις* A

436, 27]
μὲν ὑπελείπετο καὶ καθυστέρει πάντων· ὁ δὲ βασιλεὺς 8
ἀναχθεὶς ἐκ τῆς Λευκάδος, καὶ πορθήσας ἐν παράπλῳ τὴν
τῶν Οἰανθέων χώραν, κατῆρε μετὰ τοῦ στόλου παντὸς
εἰς Κόρινθον. ὁρμίσας δὲ τὰς νῆας ἐν τῷ Λεχαίῳ τήν 9
437 τε δύναμιν ἐξεβίβαζε καὶ τοὺς γραμματοφόρους διαπέστελλε
πρὸς τὰς ἐν Πελοποννήσῳ συμμαχίδας πόλεις, δηλῶν τὴν
ἡμέραν ἐν ᾗ δεήσει πάντας μετὰ τῶν ὅπλων κοιταίους ἐν
τῇ τῶν Τεγεατῶν γίνεσθαι πόλει. ταῦτα δὲ διαπραξά- 18
μενος, καὶ μείνας οὐδένα χρόνον ἐν τῇ Κορίνθῳ, παρήγ-
γειλε τοῖς Μακεδόσιν ἀναζυγήν, ποιησάμενος δὲ τὴν πο-
ρείαν δι' Ἄργους ἧκε δευτεραῖος εἰς Τέγεαν. προσανα- 2
λαβὼν δὲ τοὺς ἠθροισμένους τῶν Ἀχαιῶν προῆγε διὰ τῆς
ὀρεινῆς, σπουδάζων λαθεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους ἐμβαλὼν
εἰς τὴν χώραν. περιελθὼν δὲ ταῖς ἐρημίαις τεταρταῖος 3
ἐπέβαλε τοῖς καταντικρὺ τῆς πόλεως λόφοις, καὶ παρήει,
δεξιὸν ἔχων τὸ Μενελάιον, ἐπ' αὐτὰς τὰς Ἀμύκλας. οἱ 4
δὲ Λακεδαιμόνιοι θεωροῦντες ἐκ τῆς πόλεως παράγουσαν
τὴν δύναμιν ἐκπλαγεῖς ἐγένοντο καὶ περίφοβοι, θαυμάζον-
τες τὸ συμβαῖνον. ἀκμὴν γὰρ ταῖς διανοίαις ἦσαν μετέω- 5
ροι ἐκ τῶν προσπιπτόντων ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου περὶ τὴν
καταφθορὰν τοῦ Θέρμου καὶ καθόλου ταῖς ἐν Αἰτωλίᾳ
πράξεσι, καί τις ἐνεπεπτώκει θροῦς παρ' αὐτοῖς ὑπὲρ
τοῦ τὸν Λυκοῦργον ἐκπέμπειν βοηθήσοντα τοῖς Αἰτωλοῖς.
ὑπὲρ δὲ τοῦ τὸ δεινὸν ἥξειν ἐπὶ σφᾶς οὕτως ὀξέως ἐκ τη- 6
λικούτου διαστήματος οὐδὲ διενοεῖτο παράπαν αὐτῶν οὐ-
δείς, ἅτε καὶ τῆς ἡλικίας ἐχούσης ἀκμὴν εὐκαταφρόνητόν

---

3. *Οἰανθέων Sch* (coll. 4, 57, 2) pro *ὑανθέων* (quam scripturam defendit Brandstaeterus Philol. VIII 48) 4. *τὴν* ante *Κόρινθον* add. B *ὁρμήσας* ABD, corr. CE[s] *λεχέω* A(BE), corr. CD 5. *ἐξεβίαζε* DE 8. *τῇ* A[r] ex *τ** *τεγεατῶν* A[2] ex **εγεατῶν* *διαταξάμενος* CDE vulgo 13. *ὀρινῆς* A 15. *λόφις* A 16. *τὸ* R[s], *τὸν* A *μὲν ἐλάϊον* A[1], *μενελαϊον* A[r], *Μενελάσιον Di* 17. 18. *τὴν παράγουσαν δύναμιν* C 19. 20. *ἀκμὴν γὰρ ἦσαν μετέωροι ταῖς διανοίαις ἐκ τῶν* cet. *BW* 20. *ἐκ*] *διὰ* coni. *Hu* (adstipulatur Krebsius *Zur Rection der Casus* I, Monachi 1887, p. 17), del. *Ben* *ὑπὲρ Sca* pro *ὑπὸ* 21. *ταῖς* A[1] ex *τὰς* 21. 22. *τὰς ἐν Αἰτ. πράξεις Sca* 24. *τοῦτο δεινὸν* A 25. *τὸ* ante *παράπαν* add. CD vulgo

τι τῆς τοῦ βασιλέως. διὸ καὶ παρὰ δόξαν αὐτοῖς τῶν
7 *πραγμάτων συγκυρούντων εἰκότως ἦσαν ἐκπλαγεῖς. ὁ γὰρ*
Φίλιππος τολμηρότερον καὶ πρακτικώτερον ἢ κατὰ τὴν
ἡλικίαν χρώμενος ταῖς ἐπιβολαῖς εἰς ἀπορίαν καὶ δυσχρη-
8 *στίαν ἅπαντας ἦγε τοὺς πολεμίους. ἀναχθεὶς γὰρ ἐκ μέσης*
Αἰτωλίας, καθάπερ ἐπάνω προεῖπον, καὶ διανύσας ἐν
9 *νυκτὶ τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον εἰς Λευκάδα κατῆρε· δύο*
δὲ μείνας ἡμέρας ἐνταῦθα, τῇ τρίτῃ ποιησάμενος ὑπὸ τὴν
ἑωθινὴν τὸν ἀνάπλουν, δευτεραῖος πορθήσας ἅμα τὴν τῶν
10 *Αἰτωλῶν παραλίαν ἐν Λεχαίῳ καθωρμίσθη· μετὰ δὲ ταῦτα* 438
κατὰ τὸ συνεχὲς ποιούμενος τὰς πορείας ἑβδομαῖος ἐπέ-
βαλε τοῖς ὑπὲρ τὴν πόλιν κειμένοις παρὰ τὸ Μενελάιον
λόφοις, ὥστε τοὺς πλείστους ὁρῶντας τὸ γεγονὸς μὴ πι-
στεύειν τοῖς συμβαίνουσιν.

11 *Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι περιδεεῖς γεγονότες διὰ*
τὸ παράδοξον ἠπόρουν καὶ δυσχρήστως διέκειντο πρὸς τὸ
19 *παρόν, ὁ δὲ Φίλιππος τῇ μὲν πρώτῃ κατεστρατοπέδευσε*
2 *περὶ τὰς Ἀμύκλας. αἱ δ᾽ Ἀμύκλαι καλούμεναι τόπος*
ἐστὶ τῆς Λακωνικῆς χώρας καλλιδενδρότατος καὶ καλλι-
καρπότατος, ἀπέχει δὲ τῆς Λακεδαίμονος ὡς εἴκοσι στα-
3 *δίους. ὑπάρχει δὲ καὶ τέμενος Ἀπόλλωνος ἐν αὐτῷ σχεδὸν*
ἐπιφανέστατον τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἱερῶν. κεῖται
δὲ τῆς πόλεως ἐν τοῖς πρὸς θάλατταν κεκλιμένοις μέρεσιν.
4 *τῇ δ᾽ ἐπιούσῃ πορθῶν ἅμα τὴν χώραν εἰς τὸν Πύρρου*
καλούμενον κατέβη χάρακα. δύο δὲ τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐπι-
δραμὼν καὶ δῃώσας τοὺς σύνεγγυς τόπους κατεστρατοπέ-
5 *δευσε περὶ τὸ Κάρνιον, ὅθεν ὁρμήσας ἦγε πρὸς Ἀσίνην,*
καὶ ποιησάμενος προσβολὰς οὐδέν γε τῶν προύργου περαί-
νων ἀνέζευξε, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιπορευόμενος ἔφθειρε τὴν
χώραν πᾶσαν τὴν ἐπὶ τὸ Κρητικὸν πέλαγος τετραμμένην

---

1. *διόπερ καὶ* B 5. *ἅπαντας* om. B 10. *λεχέω* A(R), corr. *Ca* *καθωρμίσθη ἐν λεχέῳ* C 12. 13. *τὸν μενελάϊον λόφον* C 20. *στάδια* CDE 21. *ἐν* om. C 25. 26. *ἐπιδραμὼν καὶ* om. CDE 26. *δήωσας* A(R) 27. *ἀσ|σίνην* A(R), corr. *Ca* 28. *οὐδὲν δὲ Ca* 30. *τὴν* add. C

438, 22]
ἕως Ταινάρου. μεταβαλόμενος δ' αὖτις ἐποιεῖτο τὴν πο- 6
ρείαν παρὰ τὸν ναύσταθμον τῶν Λακεδαιμονίων, ὃ καλεῖ-
ται μὲν Γύθιον, ἔχει δ' ἀσφαλῆ λιμένα, τῆς δὲ πόλεως ἀπέ-
χει περὶ διακόσια καὶ τριάκοντα στάδια. τοῦτο δ' ἀπολιπὼν 7
κατὰ πορείαν δεξιὸν κατεστρατοπέδευσε περὶ τὴν Ἑλείαν,
ἥτις ἐστὶν ὡς πρὸς μέρος θεωρουμένη πλείστη καὶ καλλί-
στη χώρα τῆς Λακωνικῆς· ὅθεν ἀφιεὶς τὰς προνομὰς αὐτόν 8
τε τὸν τόπον τοῦτον πάντα κατεπυρπόλει καὶ διέφθειρε
τοὺς ἐν αὐτῷ καρπούς, ἀφικνεῖτο δὲ ταῖς προνομαῖς καὶ
πρὸς Ἀκρίας καὶ Λεύκας, ἔτι δὲ καὶ τὴν τῶν Βοιῶν χώραν.

439 Οἱ δὲ Μεσσήνιοι κομισάμενοι τὰ γράμματα τὰ παρὰ 20
τοῦ Φιλίππου τὰ περὶ τῆς στρατείας, τῇ μὲν ὁρμῇ τῶν
ἄλλων οὐκ ἐλείποντο συμμάχων, ἀλλὰ τὴν ἔξοδον ἐποιή-
σαντο μετὰ σπουδῆς καὶ τοὺς ἀκμαιοτάτους ἄνδρας ἐξέ-
πεμψαν, πεζοὺς μὲν δισχιλίους ἱππεῖς δὲ διακοσίους· τῷ 2
δὲ μήκει τῆς ὁδοῦ καθυστερήσαντες τῆς εἰς τὴν Τέγεαν
παρουσίας τοῦ Φιλίππου τὸ μὲν πρῶτον ἠπόρουν τί δέον
εἴη ποιεῖν, ἀγωνιῶντες δὲ μὴ δόξαιεν ἐθελοκακεῖν διὰ τὰς 3
προγεγενημένας περὶ αὐτοὺς ὑποψίας ὥρμησαν διὰ τῆς
Ἀργείας εἰς τὴν Λακωνικήν, βουλόμενοι συνάψαι τοῖς περὶ
τὸν Φίλιππον. παραγενόμενοι δὲ πρὸς Γλυμπεῖς χωρίον, 4
ὃ κεῖται περὶ τοὺς ὅρους τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς,
πρὸς τοῦτο κατεστρατοπέδευσαν ἀπείρως ἅμα καὶ ῥαθύ-
μως· οὔτε γὰρ τάφρον οὔτε χάρακα τῇ παρεμβολῇ περιέ- 5
βαλον, οὔτε τόπον εὐφυῆ περιέβλεψαν, ἀλλὰ τῇ τῶν κατ-
οικούντων τὸ χωρίον εὐνοίᾳ πιστεύοντες ἀκάκως πρὸ τοῦ
τείχους αὐτοῦ παρενέβαλον. ὁ δὲ Λυκοῦργος, προσαγγελ- 6
θείσης αὐτῷ τῆς τῶν Μεσσηνίων παρουσίας, ἀναλαβὼν
τοὺς μισθοφόρους καί τινας τῶν Λακεδαιμονίων προῆγε,
καὶ συνάψας τοῖς τόποις ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν ἐπέθετο τῇ

---

1. *μεταβαλλόμενος* BD *αὖθις* R[s] vulgo 2. *τὸ* D 4. *περὶ* om. CDE *διακόσια καὶ* add. *Hu* (vide praef. ad h. l.) *ἀπολειπὼν* A 5. *δεξιὼν* A[1], corr. A[2] *ἑλίαν* A, *ἑλίαν* R, corr. *Di* 7. *ἀφεὶς* C 10. *Βοιῶν Ca* pro *βοίων* 16. *τὴν* om. CDE 19. *αὐτῶν* C 19. 20. *διὰ τῆς ἁρπα|γίας* A(B[2]), *διὰ τὰς ἁρπαγίας* B[1], corr. R 21. *γλυμπεῖς* AR, *Γλύμπεις* coni. *Sch* 23. *ῥαθύμως* AR 30. *ὑπέθετο* D

7 *στρατοπεδείᾳ τολμηρῶς. οἱ δὲ Μεσσήνιοι τἆλλα πάντα
κακῶς βουλευσάμενοι, καὶ μάλιστα προελθεῖν ἐκ τῆς Τε-
γέας μήτε κατὰ τὸ πλῆθος ἀξιόχρεοι ὑπάρχοντες μήτε
πιστεύοντες ἐμπείροις, παρ᾽ αὐτόν γε τὸν κίνδυνον κατὰ
τὴν ἐπίθεσιν ὅμως τὸ δυνατὸν ἐκ τῶν πραγμάτων ἔλαβον*
8 *πρὸς τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν· ἅμα γὰρ τῷ συνιδεῖν ἐπι-
φαινομένους τοὺς πολεμίους ἀφέμενοι πάντων σπουδῇ*
9 *πρὸς τὸ χωρίον προσέφυγον. διόπερ Λυκοῦργος τῶν μὲν
ἵππων ἐγκρατὴς ἐγένετο τῶν πλείστων καὶ τῆς ἀποσκευῆς,
τῶν δ᾽ ἀνδρῶν ζωγρίᾳ μὲν οὐδενὸς ἐκυρίευσε, τῶν δ᾽ ἱπ-
πέων ὀκτὼ μόνον ἀπέκτεινε.*
10 *Μεσσήνιοι μὲν οὖν τοιαύτῃ περιπετείᾳ χρησάμενοι*
11 *πάλιν δι᾽ Ἄργους εἰς τὴν οἰκείαν ἀνεκομίσθησαν· ὁ δὲ* 440
*Λυκοῦργος μετεωρισθεὶς ἐπὶ τῷ γεγονότι, παραγενόμενος
εἰς τὴν Λακεδαίμονα περὶ παρασκευὴν ἐγίνετο καὶ συνή-
δρευε μετὰ τῶν φίλων ὡς οὐκ ἐάσων τὸν Φίλιππον ἐπαν-*
12 *ελθεῖν ἐκ τῆς χώρας ἄνευ κινδύνου καὶ συμπλοκῆς. ὁ
δὲ βασιλεὺς ἐκ τῆς Ἐλείας ἀναζεύξας προῆγε, πορθῶν ἅμα
τὴν χώραν, καὶ τεταρταῖος αὖθις εἰς τὰς Ἀμύκλας κατῆρε*
21 *παντὶ τῷ στρατεύματι περὶ μέσον ἡμέρας. Λυκοῦργος δὲ
διαταξάμενος περὶ τοῦ μέλλοντος κινδύνου τοῖς ἡγεμόσι
καὶ τοῖς φίλοις, αὐτὸς μὲν ἐξελθὼν ἐκ τῆς πόλεως κατε-
λάβετο τοὺς περὶ τὸ Μενελάιον τόπους, ἔχων τοὺς πάντας*
2 *οὐκ ἐλάττους δισχιλίων, τοῖς δ᾽ ἐν τῇ πόλει συνέθετο
προσέχειν τὸν νοῦν, ἵν᾽ ὅταν αὐτοῖς αἴρῃ τὸ σύνθημα,
σπουδῇ κατὰ πλείους τόπους ἐξαγαγόντες πρὸ τῆς πόλεως
τὴν δύναμιν ἐκτάττωσι βλέπουσαν ἐπὶ τὸν Εὐρώταν, καθ᾽
ὃν ἐλάχιστον τόπον ἀπέχει τῆς πόλεως ὁ ποταμός.*
3 *Τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν Λυκοῦργον καὶ τοὺς Λακεδαι-*
4 *μονίους ἐν τούτοις ἦν· ἵνα δὲ μὴ τῶν τόπων ἀγνοουμένων*

---

2. *τὸ* ante *προελθεῖν* add. *Ur* 165ª 3. *μήτε κατὰ Di* pro *μὴ κατὰ ἀξιόχρεως Ben* 10. *ζωγρεία* A(R) 13. *ἀπεκομίσθησαν* CDE 16. *φίλων ὡς* R, *φίλωνος* | A 17. *ἐκ* add. *Re* (non Polybianum sit *ἐξανελθεῖν τῆς χώρας*) 18. *ἠλείας* AR, *ἐλίας* C, corr. *Di* 23. *τὸ* CDE, *τον* A(B) 27. *ἐπὶ*] *κατὰ* C

440, 19]
ἀνυπότακτα καὶ κωφὰ γίνηται τὰ λεγόμενα, συνυποδεικτέον
ἂν εἴη τὴν φύσιν καὶ τάξιν αὐτῶν, ὃ δὴ καὶ παρ᾽ ὅλην 5
τὴν πραγματείαν πειρώμεθα ποιεῖν, συνάπτοντες καὶ συν-
οικειοῦντες ἀεὶ τοὺς ἀγνοουμένους τῶν τόπων τοῖς γνω-
ριζομένοις καὶ παραδιδομένοις. ἐπεὶ γὰρ τῶν κατὰ πό- 6
λεμον κινδύνων τοὺς πλείους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θά-
λατταν σφάλλουσιν αἱ τῶν τόπων διαφοραί, βουλόμεθα
δὲ πάντες οὐχ οὕτως τὸ γεγονὸς ὡς τὸ πῶς ἐγένετο γινώ-
σκειν, οὐ παρολιγωρητέον τῆς τῶν τόπων ὑπογραφῆς ἐν 7
οὐδ᾽ ὁποίᾳ μὲν τῶν πράξεων, ἥκιστα δ᾽ ἐν ταῖς πολεμι-
καῖς, οὐδ᾽ ὀκνητέον ποτὲ μὲν λιμέσι καὶ πελάγεσι καὶ
νήσοις συγχρῆσθαι σημείοις, ποτὲ δὲ πάλιν ἱεροῖς, ὄρεσι,
χώραις ἐπωνύμοις, τὸ δὲ τελευταῖον ταῖς ἐκ τοῦ περιέ- 8
441 χοντος διαφοραῖς, ἐπειδὴ κοινόταται πᾶσιν ἀνθρώποις
εἰσὶν αὗται· μόνως γὰρ οὕτως δυνατὸν εἰς ἔννοιαν ἀγα- 9
γεῖν τῶν ἀγνοουμένων τοὺς ἀκούοντας, καθάπερ καὶ πρό-
τερον εἰρήκαμεν. ἔστι δ᾽ ἡ τῶν τόπων φύσις τοιαύτη, 10
ὑπὲρ ὧν νῦν δὴ ὁ λόγος. τῆς γὰρ Σπάρτης τῷ μὲν καθ- 22
όλου σχήματι περιφεροῦς ὑπαρχούσης καὶ κειμένης ἐν
τόποις ἐπιπέδοις, κατὰ μέρος δὲ περιεχούσης ἐν αὑτῇ
διαφόρους ἀνωμάλους καὶ βουνώδεις τόπους, τοῦ δὲ πο- 2
ταμοῦ παραρρέοντος ἐκ τῶν πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς μερῶν,
ὃς καλεῖται μὲν Εὐρώτας γίνεται δὲ τὸν πλείω χρόνον
ἄβατος διὰ τὸ μέγεθος, συμβαίνει τοὺς βουνοὺς ἐφ᾽ ὧν 3
τὸ Μενελάιόν ἐστι πέραν μὲν εἶναι τοῦ ποταμοῦ, κεῖσθαι
δὲ τῆς πόλεως κατὰ χειμερινὰς ἀνατολάς, ὄντας τραχεῖς
καὶ δυσβάτους καὶ διαφερόντως ὑψηλούς, ἐπικεῖσθαι δὲ
τῷ πρὸς τὴν πόλιν τοῦ ποταμοῦ διαστήματι κυρίως, δι᾽ 4
οὗ φέρεται μὲν ὁ προειρημένος ποταμὸς παρ᾽ αὐτὴν τὴν

1. ἀνυπόδεικτα DE (ἀνύδεικτα C) 4. τοῖς ἀγνοουμένοις D 8. *πάντες Be* pro πάντας (conf. 4, 38, 12) οὕτω R[s] 15. οὕτω R[s] ἀναγαγεῖν C 17. 18. τοιαύτη τις, ὑπὲρ ὧν ὁ νῦν δὴ λόγος coni. *Hu* Philol. XIV 293. 300 18. ὑπὲρ — λόγος del. *Ben* inc. F fol. 51[v]: τῆς γὰρ cet.; idem in marg. add. οἵα ἡ σπάρτη τῷ] τὸ F 21. διαφόρους om. C 22. παραρέοντος AF τῶν A[2] ex τῶ*ν αὐτοῖς F 28. τοῦ ποταμοῦ collato vs. 29 glossema esse videtur e vs. 25 repetitum

τοῦ λόφου ῥίζαν, ἔστι δ' οὐ πλεῖον τὸ πᾶν διάστημα
5 *τριῶν ἡμισταδίων· δι' οὗ τὴν ἀνακομιδὴν ἔδει ποιεῖσθαι κατ' ἀνάγκην τὸν Φίλιππον, ἐκ μὲν εὐωνύμων ἔχοντα τὴν πόλιν καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἑτοίμους καὶ παρατεταγμένους, ἐκ δὲ δεξιῶν τόν τε ποταμὸν καὶ τοὺς περὶ τὸν*
6 *Λυκοῦργον ἐπὶ τῶν λόφων ἐφεστῶτας. ἐμεμηχάνηντο δέ τι πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι καὶ τοιοῦτον οἱ Λακεδαιμόνιοι· φράξαντες γὰρ τὸν ποταμὸν ἄνωθεν ἐπὶ τὸν μεταξὺ τόπον τῆς πόλεως καὶ τῶν βουνῶν ἐφῆκαν, οὗ διαβρόχου γενηθέντος οὐχ οἷον τοὺς ἵππους ἀλλ' οὐδ' ἂν τοὺς πεζοὺς*
7 *δυνατὸν ἦν ἐμβαίνειν. διόπερ ἀπελείπετο παρ' αὐτὴν τὴν παρώρειαν ὑπὸ τοὺς λόφους τὴν δύναμιν ἄγοντας δυσπαραβοηθήτους καὶ μακροὺς αὐτοὺς ἐν πορείᾳ παρα-* **442**
διδόναι τοῖς πολεμίοις.

8 *Εἰς ἃ βλέπων ὁ Φίλιππος, καὶ βουλευσάμενος μετὰ τῶν φίλων, ἀναγκαιότατον ἔκρινε τῶν παρόντων τὸ τρέψασθαι πρώτους τοὺς περὶ τὸν Λυκοῦργον ἀπὸ τῶν κατὰ*
9 *τὸ Μενελάιον τόπων. ἀναλαβὼν οὖν τούς τε μισθοφόρους καὶ τοὺς πελταστάς, ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ τοὺς Ἰλλυριούς, προῆγε διαβὰς τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ τοὺς λόφους.*
10 *ὁ δὲ Λυκοῦργος συνθεωρῶν τὴν ἐπίνοιαν τοῦ Φιλίππου τοὺς μὲν μεθ' ἑαυτοῦ στρατιώτας ἡτοίμαζε καὶ παρεκάλει πρὸς τὸν κίνδυνον, τοῖς δ' ἐν τῇ πόλει τὸ σημεῖον ἀνέ-*
11 *φηνεν· οὗ γενομένου παραυτίκα τοὺς πολιτικούς, οἷς ἐπιμελὲς ἦν, ἐξῆγον κατὰ τὸ συντεταγμένον πρὸ τοῦ τείχους,*
23 *ποιοῦντες ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος τοὺς ἱππεῖς. ὁ δὲ Φί-*

---

1. *ἔστι*] *ἔτι* F 5. *δὲ δεξιῶν Hu* (conf. 5, 7, 7), *δεξιῶν* AF, *δεξιῶν δὲ* R vulgo 6. *τὸν λόφον* FDE 6. 7. *δέτι* A, *δ' ἔτι* B, *δὲ* C, qui tum *τοιοῦτόν τι* 9. *τὸν βουνὸν* AFB, *τοῦ βουνοῦ* DE, *τοῦ τόπου* C, corr. *Ca* *ἐφῆκαν· οὗ Ca*, *ἐφίκανοῦ* A(B), *ἐφικαν οὗ* F, om. CDE 12. *ἄγοντα Be* auctore *Rei* 382 13. *αὑτοὺς Rei*, *αὐτοὺς* AR vulgo, *ἑαυτοὺς ὄντας Na* 240 post *ἐν* quinque fere litterae erasae in F 16. *φίλων* ABC^{m}DE, *ἄλλων ἡγεμόνων* C 17. *πρῶτον* A, corr. ead. m. *τῶν*] *τᾶ* F 18. *τὸ* add. *Be* *τε*] *τότε* DE 19. *ἐπὶ* R, *διὰ* AB^{1}, idem sine acc. F, *μετὰ* B^{2} *τούτοις* AFR, *τούτων* B 20. *ὡς* om. DE 23. *δὲ* AFR *τὸ* om. CDE 26. *ποιοῦντες*] conf. 10, 14, 3. 11, 1, 3, *στήσαντες* Bentenus observ. crit. in Polyb. 36

442, 15]
λιππος ἐγγίσας τοῖς περὶ τὸν Λυκοῦργον τὸ μὲν πρῶτον
αὐτοὺς ἐφῆκε τοὺς μισθοφόρους, ἐξ οὗ καὶ συνέβη τὰς 2
ἀρχὰς ἐπικυδεστέρως ἀγωνίζεσθαι τοὺς παρὰ τῶν Λακε-
δαιμονίων ἅτε καὶ τοῦ καθοπλισμοῦ καὶ τῶν τόπων αὐ-
τοῖς οὐ μικρὰ συμβαλλομένων. ἐπεὶ δὲ τοὺς μὲν πελτα- 3
στὰς ὁ Φίλιππος ὑπέβαλε τοῖς ἀγωνιζομένοις ἐφεδρείας
ἔχοντας τάξιν, τοῖς δ' Ἰλλυριοῖς ὑπεράρας ἐκ πλαγίων
ἐποιεῖτο τὴν ἔφοδον, τότε συνέβη τοὺς μὲν παρὰ τοῦ Φι- 4
λίππου μισθοφόρους ἐπαρθέντας τῇ τῶν Ἰλλυριῶν καὶ
πελταστῶν ἐφεδρείᾳ πολλαπλασίως ἐπιρρωσθῆναι πρὸς
τὸν κίνδυνον, τοὺς δὲ παρὰ τοῦ Λυκούργου καταπλαγέν-
τας τὴν τῶν βαρέων ὅπλων ἔφοδον ἐγκλίναντας φυγεῖν.
ἔπεσον μὲν οὖν αὐτῶν εἰς ἑκατόν, ἑάλωσαν δὲ μικρῷ 5
πλείους· οἱ δὲ λοιποὶ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ Λυ-
κοῦργος αὐτὸς ταῖς ἀνοδίαις ὁρμήσας νύκτωρ μετ' ὀλίγων
443 ἐποιήσατο τὴν εἰς πόλιν πάροδον. Φίλιππος δὲ τοὺς μὲν 6
λόφους τοῖς Ἰλλυριοῖς κατελάβετο, τοὺς δ' εὐζώνους ἔχων
καὶ πελταστὰς ἐπανῄει πρὸς τὴν δύναμιν. Ἄρατος δὲ 7
κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἄγων ἐκ τῶν Ἀμυκλῶν τὴν φά-
λαγγα, σύνεγγυς ἦν ἤδη τῆς πόλεως. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς 8
διαβὰς τὸν ποταμὸν ἐφήδρευε τοῖς εὐζώνοις καὶ πελτα-
σταῖς, ἔτι δὲ τοῖς ἱππεῦσιν, ἕως τὰ βαρέα τῶν ὅπλων
ὑπ' αὐτοὺς τοὺς βουνοὺς ἀσφαλῶς διῄει τὰς δυσχωρίας.
τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐπιβαλομένων ἐγχειρεῖν τοῖς ἐφε- 9
δρεύουσιν τῶν ἱππέων, καὶ γενομένης συμπλοκῆς ὁλοσχε-
ρεστέρας, καὶ τῶν πελταστῶν εὐψύχως ἀγωνισαμένων, καὶ 10
περὶ τοῦτον τὸν καιρὸν ὁ Φίλιππος ὁμολογούμενον προ-
τέρημα ποιήσας, καὶ συνδιώξας τοὺς τῶν Λακεδαιμονίων

---

1. τοῖς] τοὺς F 2. αὐτοὺς *Rei* 382 pro αὐτοῖς 5. συμβαλομένων F 6. ἀπέβαλε C, ἐπέβαλε *Ur* 165ᵃ 8. συναῖβη F, δὴ συνέβη C 12. ἐγκλίναντας A² (ex ἐ**λί*|ναντας) FB, ἐκκλίναντας R (conf. praef. ad 1, 19, 2) 15. αὐτὸς R, αὐτὸν AF, ἐξ αὐτοῦ coni. *Hu* 16. post εἰς add. τὴν B 17. κατεβάλετο F 18. ἐπανείη F δύναμιν: des. F 19. ἀμύκλων A 20. οὖν om. DE 22. ἐπὶ δὲ τοῖς ἱππεῦσι τὰ AR, corr. *Re* 24. ἐπιβαλλομένων C ἐφεδρεύουσι R² 27. ὁ om. C

*ἱππεῖς εἰς τὰς πύλας, μετὰ ταῦτα διαβὰς ἀσφαλῶς τὸν
Εὐρώταν ἀπουράγει τοῖς αὑτοῦ φαλαγγίταις.*
24 *Ἤδη δὲ τῆς ὥρας συναγούσης, ἀπαναγκαζόμενος αὐτοῦ
στρατοπεδεύειν περὶ τὴν ἐκ τῶν στενῶν ἔξοδον ἐχρήσατο*
2 *στρατοπεδείᾳ, κατὰ σύμπτωμα τῶν ἡγεμόνων περιβαλο-
μένων τοιοῦτον τόπον οἷον οὐκ ἂν ἄλλον τις εὕροι βου-
λόμενος εἰς τὴν χώραν τῆς Λακωνικῆς παρ᾽ αὐτὴν τὴν*
3 *πόλιν ποιεῖσθαι τὴν εἰσβολήν. ἔστι γὰρ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς
τῶν προειρημένων στενῶν, ὅταν ἀπὸ τῆς Τεγέας ἢ καθό-
λου τῆς μεσογαίου παραγινόμενος ἐγγίζῃ τις τῇ Λακεδαί-
μονι, τόπος ἀπέχων μὲν τῆς πόλεως δύο μάλιστα στα-*
4 *δίους, ἐπ᾽ αὐτοῦ δὲ κείμενος τοῦ ποταμοῦ. τούτου δὲ
συμβαίνει τὴν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ποταμὸν βλέ-
πουσαν πλευρὰν περιέχεσθαι πᾶσαν ἀπορρῶγι μεγάλῃ καὶ
παντελῶς ἀπροσίτῳ· τὸ δ᾽ ἐπὶ τοῖς κρημνοῖς τούτοις χω-
ρίον ἐπίπεδόν ἐστι καὶ γεῶδες καὶ κάθυγρον, ἅμα δὲ
καὶ πρὸς τὰς εἰσαγωγὰς καὶ τὰς ἐξαγωγὰς τῶν δυνάμεων* 444
5 *εὐφυῶς κείμενον, ὥστε τὸν στρατοπεδεύσαντα ἐν αὐτῷ
καὶ κατασχόντα τὸν ὑπερκείμενον λόφον δοκεῖν μὲν ἐν
ἀσφαλεῖ στρατοπεδεύειν διὰ τὴν παράθεσιν τῆς πόλεως,
στρατοπεδεύειν δ᾽ ἐν καλλίστῳ, κρατοῦντα τῆς εἰσόδου*
6 *καὶ τῆς διόδου τῶν στενῶν. πλὴν ὅ γε Φίλιππος κατα-
στρατοπεδεύσας ἐν τούτῳ μετ᾽ ἀσφαλείας τῇ κατὰ πόδας
ἡμέρᾳ τὴν μὲν ἀποσκευὴν προαπέστειλε, τὴν δὲ δύναμιν
ἐξέταξεν ἐν τοῖς ἐπιπέδοις εὐσύνοπτον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως.*
7 *χρόνον μὲν οὖν τινα βραχὺν ἔμεινε, μετὰ δὲ ταῦτα κλίνας*

---

2. *ἀπουραγεῖ* A 3. *ἀπαναγκαζόμενος Hu* (conf. 4, 46, 6), *ἐπαναγκαζόμενος Di* 8, *ἅπαν ἀναγκαζόμενος* AR, *ἅπαντας ἀναγκαζόμενος* C vulgo *αὑτοὺς* AR, corr. *Re* 5. *ἡγουμένων* C *περιβαλλομένων* B 6. *ἄλλος* AR, corr. C 11. *μὲν* om. D 12. *τοῦτο* ABD, corr. CE 14. *ἀπορρῶγι Sch*, *αποδω* (sine spir. et acc.) A(DE), *ἀφόδῳ* B, *ἀνόδῳ* C vulgo 16. *γεῶδες* B^s^CD, *γαιῶδες* AE *κάθυγρον* et *κάθυδρον* A per dittogr., *κάθυργον* B, *κάθυδρον* R vulgo 17. *καὶ* prius om. DE 18. *εὐφυῶς κείμενον* om. CDE *τὸν* om. DE 19. *περικείμενον* D *δοκεῖ* A, corr. ead. m. *μὲν* om. CDE 20. *ἐπισφαλεῖ* coni. *Be* 21. *δὲ* AR post *κρατοῦντα* add. *τῶν* C 22. *τῶν* add. *Sch* 23. *στρατοπεδεύσας* D 25. *ἐξέταζεν* DE, *ἐξήταζεν* B

444, 11]
ἐπὶ κέρας ἦγε ποιούμενος τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ Τέγεαν.
συνάψας δὲ τοῖς τόποις ἐν οἷς Ἀντίγονος καὶ Κλεομένης 8
συνεστήσαντο τὸν κίνδυνον, αὐτοῦ κατεστρατοπέδευσε. τῇ 9
δ' ἑξῆς θεασάμενος τοὺς τόπους καὶ θύσας τοῖς θεοῖς
ἐφ' ἑκατέρου τῶν λόφων, ὧν ὁ μὲν Ὄλυμπος ὁ δ' Εὔας
καλεῖται, μετὰ ταῦτα προῆγε στερροποιησάμενος τὴν οὐ-
ραγίαν. ἀφικόμενος δ' εἰς Τέγεαν καὶ λαφυροπωλήσας 10
πᾶσαν τὴν λείαν, καὶ μετὰ ταῦτα ποιησάμενος δι' Ἄργους
τὴν πορείαν, ἧκε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Κόρινθον. παρ- 11
όντων δὲ πρεσβευτῶν παρά τε Ῥοδίων καὶ Χίων περὶ
διαλύσεως τοῦ πολέμου, χρηματίσας τούτοις καὶ συνυπο-
κριθεὶς καὶ φήσας ἕτοιμος εἶναι διαλύεσθαι καὶ νῦν καὶ
πάλαι πρὸς Αἰτωλούς, τούτους μὲν ἐξέπεμπε διαλέγεσθαι
κελεύσας καὶ τοῖς Αἰτωλοῖς περὶ τῆς διαλύσεως, αὐτὸς 12
δὲ καταβὰς εἰς τὸ Λέχαιον ἐγίνετο περὶ πλοῦν, ἔχων τινὰς
πράξεις ὁλοσχερεστέρας ἐν τοῖς περὶ Φωκίδα τόποις.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον οἱ περὶ τὸν Λεόντιον καὶ 25
Μεγαλέαν καὶ Πτολεμαῖον, ἔτι πεπεισμένοι καταπλήξεσθαι
τὸν Φίλιππον καὶ λύσειν τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τὰς προγε-
γενημένας ἁμαρτίας, ἐνέβαλον λόγους εἴς τε τοὺς πελτα-
στὰς καὶ τοὺς ἐκ τοῦ λεγομένου παρὰ τοῖς Μακεδόσιν
445 ἀγήματος, ὅτι κινδυνεύουσι μὲν ὑπὲρ πάντων, γίνεται δ' 2
αὐτοῖς οὐδὲν τῶν δικαίων, οὐδὲ κομίζονται τὰς ὠφελείας
τὰς γινομένας αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐθισμῶν. δι' ὧν παρώξυναν 3
τοὺς νεανίσκους συστραφέντας ἐγχειρῆσαι διαρπάζειν μὲν
τὰς τῶν ἐπιφανεστάτων φίλων καταλύσεις, ἐκβάλλειν δὲ
τὰς θύρας καὶ κατακόπτειν τὸν κέραμον τῆς τοῦ βασιλέως
αὐλῆς. τούτων δὲ συμβαινόντων καὶ τῆς πόλεως ὅλης ἐν 4
θορύβῳ καὶ ταραχῇ καθεστώσης, ἀκούσας ὁ Φίλιππος ἧκε
μετὰ σπουδῆς ἐκ τοῦ Λεχαίου θέων εἰς τὴν πόλιν, καὶ 5
συναγαγὼν εἰς τὸ θέατρον τοὺς Μακεδόνας τὰ μὲν παρε-

---

10. δὲ] δὲ καὶ R[s] 14. τῆς om. CDE 15. λέχεον AR, corr. *Ca* 19. λίειν AR, corr. *Re* 23. τὰς ὠφελείας *Sch*, τας τελείας A(B), τὰς λείας R vulgo, τελείας τὰς ὠφελείας *BW* 30. λεχαίου A, λεχέου R

6 κάλει τὰ δ' ἐπέπληττε πᾶσιν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις. θο-
ρύβου δ' ὄντος καὶ πολλῆς ἀκρισίας, καὶ τῶν μὲν οἰομέ-
νων δεῖν ἄγειν καὶ κρίνειν τοὺς αἰτίους, τῶν δὲ διαλύεσθαι
7 καὶ μηδενὶ μνησικακεῖν, τότε μὲν ὑποκριθεὶς ὡς πεπεισμέ-
νος καὶ παρακαλέσας πάντας ἐπανῆλθεν, σαφῶς μὲν εἰδὼς
τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς κινήσεως γεγονότας, οὐ προσποιηθεὶς
δὲ διὰ τὸν καιρόν.
26 Μετὰ δὲ τὴν ταραχὴν ταύτην αἱ μὲν ἐν τῇ Φωκίδι
2 προφανεῖσαι πράξεις ἐμποδισμούς τινας ἔσχον· οἱ δὲ περὶ
τὸν Λεόντιον ἀπεγνωκότες τὰς ἐν αὑτοῖς ἐλπίδας διὰ τὸ
μηδὲν σφίσι προχωρεῖν τῶν ἐπινοουμένων, κατέφευγον
ἐπὶ τὸν Ἀπελλῆν καὶ διαπεμπόμενοι συνεχῶς ἐκάλουν αὐ-
τὸν ἐκ τῆς Χαλκίδος, ἀπολογιζόμενοι τὴν περὶ σφᾶς ἀπο-
ρίαν καὶ δυσχρηστίαν ἐκ τῆς πρὸς τὸν βασιλέα διαφορᾶς.
3 συνέβαινε δὲ τὸν Ἀπελλῆν πεποιῆσθαι τὴν ἐν τῇ Χαλκίδι
4 διατριβὴν ἐξουσιαστικώτερον τοῦ καθήκοντος αὐτῷ· τὸν
μὲν γὰρ βασιλέα νέον ἔτι καὶ τὸ πλεῖον ὑφ' αὑτὸν ὄντα
καὶ μηδενὸς κύριον ἀπεδείκνυε, τὸν δὲ τῶν πραγμάτων
χειρισμὸν καὶ τὴν τῶν ὅλων ἐξουσίαν εἰς αὑτὸν ἐπανῆγε.
5 διόπερ οἵ τ' ἀπὸ Μακεδονίας καὶ Θετταλίας ἐπιστάται
καὶ χειρισταὶ τὴν ἀναφορὰν ἐποιοῦντο πρὸς ἐκεῖνον, αἵ
τε κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεις ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ τιμαῖς 446
καὶ δωρεαῖς ἐπὶ βραχὺ μὲν ἐμνημόνευον τοῦ βασιλέως, τὸ
6 δ' ὅλον αὐτοῖς ἦν καὶ τὸ πᾶν Ἀπελλῆς. ἐφ' οἷς Φίλιπ-
πος πυνθανόμενος πάλαι μὲν ἐσχετλίαζε καὶ δυσχερῶς
ἔφερε τὸ γινόμενον ἅτε καὶ παρὰ πλευρὰν ὄντος Ἀράτου
καὶ πραγματικῶς ἐξεργαζομένου τὴν ὑπόθεσιν· ἀλλ' ἐκαρ-
τέρει, καὶ πᾶσιν ἄδηλος ἦν ἐπὶ τί φέρεται καὶ ἐπὶ ποίας
7 ὑπάρχει γνώμης. ὁ δ' Ἀπελλῆς ἀγνοῶν τὰ καθ' αὑτόν,

---

2. *ἀκριβείας* AR, corr. *Re* 3. *κρίνειν Hu* (conf. 5, 27, 5. 5, 29, 6. 23, 14, 2), *καλεῖν* AB, *βάλλειν* R vulgo, *κολάζειν* Hertleinius in Fleckeiseni annal. 1877 p. 35, *καταλεύειν* Doehnerus ibid. 1878 p. 752 5. *ἐπαν-ῆλθε* R[s] 6. *οὐ* om. C 9. *προφα|νεῖς* A(R), corr. *Sch* 12. *ἀπελλῆ* B, item posthac constanter 15. *ἀπελλῆ*˘| A *τῇ* om. CDE 17. *ὑπ' αὐτὸν* C, *ὑπ' αὐτῶν* DE 19. *ἑαυτὸν* C vulgo 20. *τε* AR 24. *ὁ* ante *Φίλιππος* add. CDE vulgo 29. *κατ' αὐτὸν* CDE vulgo

πεπεισμένος δ', ἐὰν εἰς ὄψιν ἔλθῃ τῷ Φιλίππῳ, πάντα
κατὰ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην διοικήσειν, ὥρμησε τοῖς περὶ τὸν
Λεόντιον ἐπικουρήσων ἐκ τῆς Χαλκίδος. παραγενομένου 8
δ' εἰς τὴν Κόρινθον αὐτοῦ, μεγάλην σπουδὴν ἐποιοῦντο
καὶ παρώξυνον τοὺς νέους εἰς τὴν ἀπάντησιν οἱ περὶ τὸν
Λεόντιον καὶ Πτολεμαῖον καὶ Μεγαλέαν, ὄντες ἡγεμόνες
τῶν τε πελταστῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιφανεστάτων
συστημάτων. γενομένης δὲ τῆς εἰσόδου τραγικῆς διὰ τὸ 9
πλῆθος τῶν ἀπαντησάντων ἡγεμόνων καὶ στρατιωτῶν,
ἧκε πρὸς τὴν αὐλὴν ὁ προειρημένος εὐθέως ἐκ πορείας.
βουλομένου δ' αὐτοῦ κατὰ τὴν προγεγενημένην συνήθειαν 10
εἰσιέναι, παρακατέσχε τις τῶν ῥαβδούχων κατὰ τὸ συν-
τεταγμένον, φήσας οὐκ εὐκαίρως ἔχειν τὸν βασιλέα. ξε- 11
νισθεὶς δὲ καὶ διαπορήσας ἐπὶ πολὺν χρόνον διὰ τὸ πα-
ράδοξον ὁ μὲν Ἀπελλῆς ἐπανῆγε διατετραμμένος, οἱ δὲ
λοιποὶ παραχρῆμα πάντες ἀπέρρεον ἀπ' αὐτοῦ προφα-
νῶς, ὥστε τὸ τελευταῖον μόνον μετὰ τῶν ἰδίων παίδων
εἰσελθεῖν εἰς τὴν αὑτοῦ κατάλυσιν. βραχεῖς γὰρ δὴ πάνυ 12
καιροὶ πάντας μὲν ἀνθρώπους ὡς ἐπίπαν ὑψοῦσι καὶ πά-
λιν ταπεινοῦσι, μάλιστα δὲ τοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις. ὄν- 13
τως γάρ εἰσιν οὗτοι παραπλήσιοι ταῖς ἐπὶ τῶν ἀβακίων
ψήφοις· ἐκεῖναί τε γὰρ κατὰ τὴν τοῦ ψηφίζοντος βούλη-
σιν ἄρτι χαλκοῦν καὶ παραυτίκα τάλαντον ἰσχύουσιν, οἵ
447 τε περὶ τὰς αὐλὰς κατὰ τὸ τοῦ βασιλέως νεῦμα μακάριοι
καὶ παρὰ πόδας ἐλεεινοὶ γίνονται. ὁ δὲ Μεγαλέας ὁρῶν 14
παρὰ δόξαν ἐκβαίνουσαν αὐτοῖς τὴν ἐπικουρίαν τὴν κατὰ
τὸν Ἀπελλῆν, φόβου πλήρης ἦν καὶ περὶ δρασμὸν ἐγέ-
νετο. ὁ δ' Ἀπελλῆς ἐπὶ μὲν τὰς συνουσίας καὶ τοιαῦτα 15

---

1. δὲ ἂν AR vulgo 4. δ' εἰς τὴν A, δὲ εἰς R vulgo 5. παρώξυνον AB (*Hu* quaest. I 21), παρώξυναν CDE vulgo 8. στρατηγικῆς DE 12. προκατέσχε D 18. inc. M et F fol. 52[r]: Βραχεῖς 20. τοῖς βασιλείοις M[s]C, ταῖς βασιλείαις AFR 22. 23. in marg. ῥῆσις add. AF 22. ἐκεῖναί M[s] *Rei* 383, ἐκεῖνοι AF(R) τε om. F 23. ἰσχύουσιν *Be* pro ἴσχουσιν 25. ἐλεηνοὶ F γίνονται: des. MF 27. ἀπελλῆ AB ἐγένετο] conf. *Erzähl. Zeitf.* XXIII, 9 28. τὰ ante τοιαῦτα add. *Rei* 383

τῶν τιμῶν παρελαμβάνετο, τῶν δὲ διαβουλίων καὶ τῆς
16 μεθ' ἡμέραν συμπεριφορᾶς οὐ μετεῖχε. ταῖς δ' ἑξῆς
ἡμέραις ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν Φωκίδα πράξεις
πάλιν ἐκ τοῦ Λεχαίου ποιούμενος τὸν πλοῦν ἐπεσπάσατο
τὸν Ἀπελλῆν. διαπεσούσης δ' αὐτῷ τῆς ἐπιβολῆς οὗτος
27 μὲν αὖτις ἐξ Ἐλατείας ἀνέστρεφε, κατὰ δὲ τὸν καιρὸν
τοῦτον ὁ Μεγαλέας εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπεχώρησε, κατα-
2 λιπὼν τὸν Λεόντιον ἐγγυητὴν τῶν εἴκοσι ταλάντων. τῶν
δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις στρατηγῶν οὐ προσδεξαμένων αὐτὸν
3 μετῆλθε πάλιν εἰς τὰς Θήβας. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναχθεὶς
ἐκ τῶν κατὰ Κίρραν τόπων κατέπλευσε μετὰ τῶν ὑπα-
σπιστῶν εἰς τὸν τῶν Σικυωνίων λιμένα, κἀκεῖθεν ἀναβὰς
εἰς τὴν πόλιν τοὺς μὲν ἄρχοντας παρῃτήσατο, παρὰ δ'
Ἄρατον καταλύσας μετὰ τούτου τὴν πᾶσαν ἐποιεῖτο δια-
4 γωγήν, τῷ δ' Ἀπελλῇ συνέταξε πλεῖν εἰς Κόρινθον. προσ-
πεσόντων δὲ τῶν κατὰ τὸν Μεγαλέαν αὐτῷ τοὺς μὲν πελ-
ταστάς, ὧν ἡγεῖτο Λεόντιος, εἰς τὴν Τριφυλίαν ἐξαπέστειλε
μετὰ Ταυρίωνος ὥς τινος χρείας κατεπειγούσης, τούτων
δ' ἀφορμησάντων ἀπαγαγεῖν ἐκέλευσε τὸν Λεόντιον πρὸς
5 τὴν ἀναδοχήν. συνέντες δ' οἱ πελτασταὶ τὸ γεγονός, δια-
πεμψαμένου τινὰ πρὸς αὐτοὺς τοῦ Λεοντίου, πρεσβευτὰς
ἐξαπέστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα, παρακαλοῦντες, εἰ μὲν
πρὸς ἄλλο τι πεποίηται τὴν ἀπαγωγὴν τοῦ Λεοντίου, μὴ
χωρὶς αὐτῶν ποιήσασθαι τὴν ὑπὲρ τῶν ἐγκαλουμένων κρί- 448
6 σιν, εἰ δὲ μή, ὅτι νομιοῦσι μεγαλείως παρολιγωρεῖσθαι
καὶ καταγινώσκεσθαι πάντες (εἶχον γὰρ ἀεὶ τὴν τοιαύτην
7 ἰσηγορίαν Μακεδόνες πρὸς τοὺς βασιλεῖς)· εἰ δὲ πρὸς τὴν
ἐγγύην τοῦ Μεγαλέου, διότι τὰ χρήματα κατὰ κοινὸν εἰσε-

---

4. *λεχέου* AR, corr. *Ca* 6. *αὖθις* R vulgo 7. *ἀνεχώρησε* C' *καταλειπὼν* A, *ἐγκαταλιπὼν* *Na* 251 8. *ἐγγυητὴν τῶν* *Re*, *ἐν τῇ | των* A(B), *ἔν τι τῶν* DE, *ἔγκυτον* C, *ἔγγυον τῶν* *Sca* vulgo, *ἐγγυητὸν* (omisso *τῶν*) *Rei* 383, *ἐν ἐγγύῃ τῶν* *BW* 13. 14. *παρὰ δ' Ἄρατον* *Hu*, *τὸν δὲ ἄρατον* AR, *πρὸς δὲ τὸν Ἄρ.* *Ca* vulgo, *ἐν δ' Ἀράτου* *Rei* 383 14. *τὴν* om. DE 17. *τριφυλλίαν* AB, *τριφαλίαν* R, corr. *Ca* 22. *ἐξαπέστειλε* C 23. *ἐπαγωγὴν* AR, corr. Henr. Stephanus v. *ἀπαγωγή*, citans Budaeum (comment. linguae Gr.) p. 214 (?) 25. *ὅτε* AB, corr. R 26. *πάντως* C

448, 6]
νέγκαντες ἐκτίσουσιν αὐτοί. τὸν μὲν οὖν Λεόντιον ὁ βα- 8
σιλεὺς παροξυνθείς, θᾶττον ἢ προέθετο, διὰ τὴν τῶν πελ-
ταστῶν φιλοτιμίαν ἐπανείλετο· οἱ δὲ παρὰ τῶν Ῥοδίων 28
καὶ Χίων πρέσβεις ἐπανῆκον ἐκ τῆς Αἰτωλίας ἀνοχάς τε
πεποιημένοι τριακονθημέρους, καὶ πρὸς τὰς διαλύσεις
ἑτοίμους φάσκοντες εἶναι τοὺς Αἰτωλούς, καὶ τεταγμένοι 2
ῥητὴν ἡμέραν εἰς ἣν ἠξίουν τὸν Φίλιππον ἀπαντῆσαι πρὸς
τὸ Ῥίον, ὑπισχνούμενοι πάντα ποιήσειν τοὺς Αἰτωλοὺς
ἐφ᾽ ᾧ συνθέσθαι τὴν εἰρήνην. ὁ δὲ Φίλιππος δεξάμενος 3
τὰς ἀνοχάς, τοῖς μὲν συμμάχοις ἔγραψε διασαφῶν πέμπειν
εἰς Πάτρας τοὺς συνεδρεύσοντας καὶ βουλευσομένους ὑπὲρ
τῆς πρὸς Αἰτωλοὺς διαλύσεως, αὐτὸς δ᾽ ἐκ τοῦ Λεχαίου
κατέπλευσε δευτεραῖος εἰς τὰς Πάτρας. κατὰ δὲ τὸν και- 4
ρὸν τοῦτον ἐπιστολαί τινες ἀνεπέμφθησαν πρὸς αὐτὸν ἐκ
τῶν κατὰ τὴν Φωκίδα τόπων παρὰ τοῦ Μεγαλέα δια-
πεμπόμεναι πρὸς τοὺς Αἰτωλούς, ἐν αἷς ἦν παράκλησίς
τε τῶν Αἰτωλῶν, θαρρεῖν καὶ μένειν ἐν τῷ πολέμῳ, διότι
τὰ κατὰ τὸν Φίλιππον ἔξω τελέως ἐστὶ διὰ τὴν ἀχορη-
γίαν· πρὸς δὲ τούτοις κατηγορίαι τινὲς τοῦ βασιλέως καὶ
λοιδορίαι φιλαπεχθεῖς ἦσαν. ἀναγνοὺς δὲ ταύτας, καὶ 5
νομίσας πάντων τῶν κακῶν ἀρχηγὸν εἶναι τὸν Ἀπελλῆν,
τοῦτον μὲν εὐθέως φυλακὴν περιστήσας ἐξαπέστειλεν μετὰ
σπουδῆς εἰς τὸν Κόρινθον, ἅμα δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ
καὶ τὸν ἐρώμενον, ἐπὶ δὲ τὸν Μεγαλέαν εἰς τὰς Θήβας 6
Ἀλέξανδρον ἔπεμψε, προστάξας ἄγειν αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἀρ-
χὰς πρὸς τὴν ἐγγύην. τοῦ δ᾽ Ἀλεξάνδρου τὸ προσταχθὲν 7
ποιήσαντος οὐχ ὑπέμεινε τὴν πρᾶξιν ὁ Μεγαλέας, ἀλλ᾽
αὑτῷ προσήνεγκεν τὰς χεῖρας. περὶ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας 8
449 συνέβη καὶ τὸν Ἀπελλῆν μεταλλάξαι τὸν βίον, ἅμα δὲ καὶ
τὸν υἱὸν καὶ τὸν ἐρώμενον.

Οὗτοι μὲν οὖν τῆς ἁρμοζούσης τυχόντες καταστροφῆς 9

---

12. 13. λεχέου κατέ|πανσε A(R), corr. *Ca* 16. τοὺς om. DE 18. ἐξώλη *Ca* (et vide praef. ad h. l.) ἀχορηγησίαν *Di* 57 21. ἀπελλῆ AB 22. ἐξαπέστειλε R[s] 23. εἰς τὸν ADE, εἰς τὴν B[s]C vulgo 27. ὁ om. C 28. προσήνεγκε R[s] 29. ἀπελλῆ AR

ἐξέλιπον τὸν βίον, καὶ μάλιστα διὰ τὴν εἰς Ἄρατον γενο-
29 *μένην ἐξ αὐτῶν ἀσέλγειαν· οἱ δ' Αἰτωλοὶ τὰ μὲν ἔσπευ-*
δον ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην πιεζόμενοι τῷ πολέμῳ, καὶ
2 *παρὰ δόξαν αὐτοῖς προχωρούντων τῶν πραγμάτων (ἐλπί-*
σαντες γὰρ ὡς παιδίῳ νηπίῳ χρήσασθαι τῷ Φιλίππῳ διά
τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀπειρίαν, τὸν μὲν Φίλιππον εὗρον
τέλειον ἄνδρα καὶ κατὰ τὰς ἐπιβολὰς καὶ κατὰ τὰς πρά-
ξεις, αὐτοὶ δ' ἐφάνησαν εὐκαταφρόνητοι καὶ παιδαριώδεις
3 *ἔν τε τοῖς κατὰ μέρος καὶ τοῖς καθόλου πράγμασιν), ἅμα*
δὲ προσπιπτούσης αὐτοῖς τῆς τε περὶ τοὺς πελταστὰς
γενομένης ταραχῆς καὶ τῆς τῶν περὶ τὸν Ἀπελλῆν καὶ
Λεόντιον ἀπωλείας ἐλπίσαντες μέγα τι καὶ δυσχερὲς κί-
νημα περὶ τὴν αὐλὴν εἶναι, παρεῖλκον ὑπερτιθέμενοι τὴν
4 *ἐπὶ τὸ Ῥίον ταχθεῖσαν ἡμέραν. ὁ δὲ Φίλιππος ἀσμένως*
ἐπιλαβόμενος τῆς προφάσεως ταύτης διὰ τὸ θαρρεῖν ἐπὶ
τῷ πολέμῳ, καὶ προδιειληφὼς ἀποτρίβεσθαι τὰς διαλύ-
σεις, τότε παρακαλέσας τοὺς ἀπηντηκότας τῶν συμμάχων
οὐ τὰ πρὸς διαλύσεις πράττειν ἀλλὰ τὰ πρὸς τὸν πόλε-
5 *μον, ἀναχθεὶς αὖτις ἀπέπλευσεν εἰς τὸν Κόρινθον. καὶ*
τοὺς μὲν Μακεδόνας διὰ Θετταλίας ἀπέλυσε πάντας εἰς
τὴν οἰκείαν παραχειμάσοντας, αὐτὸς δ' ἀναχθεὶς ἐκ Κεγ-
χρεῶν καὶ παρὰ τὴν Ἀττικὴν κομισθεὶς δι' Εὐρίπου κατ-
6 *έπλευσεν εἰς Δημητριάδα, κἀκεῖ Πτολεμαῖον, ὃς ἦν ἔτι*
λοιπὸς τῆς τῶν περὶ τὸν Λεόντιον ἑταιρείας, κρίνας ἐν
τοῖς Μακεδόσιν ἀπέκτεινεν.

7 *Κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους Ἀννίβας μὲν εἰς Ἰτα-*
λίαν ἐμβεβληκὼς ἀντεστρατοπέδευε ταῖς τῶν Ῥωμαίων
8 *δυνάμεσι περὶ τὸν Πάδον καλούμενον ποταμόν, Ἀντίοχος* 450
δὲ τὰ πλεῖστα μέρη Κοίλης Συρίας κατεστραμμένος αὖτις

---

1. *ἐξέλειπον* A 5. *γὰρ*] *δὲ* CDE *χρήσεσθαι* *Na* 343
7. *τέλειον* om. C 11. *ἀπελλῆ* AR 13. *ἐπιτιθέμενοι* D 16. *εἰλη-φὼς* C 18. *διαλύσεις εἰσ|πράσσειν* A(R), *εἰσ* del. *Rei* 384 19. *αὖτις* A(DE), *αὖθις* B^s C vulgo *τὸν* AB, *τὴν* R vulgo 20. *μὲν* om. DE *διὰ Θετταλίας* om. C 21. *οἰκίαν* A *κεγχρειῶν* A, *κεγχραιᾶν* DE, corr. C 22. *διευριπίδου* A(B), corr. R 24. *λοιπὸν* et *λοιπὸς* A per dittogr., *λοιπὸν* DE, *λοιπὸς* BC 27. *ἀνεστρατοπέδευε* DE
29. *αὐτις* A(DE), *αὖθις* B^s C vulgo

450, 3]
εἰς παραχειμασίαν ἀνέλυσε, Λυκοῦργος δ' ὁ βασιλεὺς τῶν
Λακεδαιμονίων εἰς Αἰτωλίαν ἔφυγε, καταπλαγεὶς τοὺς
ἐφόρους. οἱ γὰρ ἔφοροι, προσπεσούσης αὐτοῖς ψευδοῦς 9
διαβολῆς ὡς μέλλοντος αὐτοῦ νεωτερίζειν, ἀθροίσαντες
τοὺς νέους νυκτὸς ἦλθον ἐπὶ τὴν οἰκίαν· ὁ δὲ προαισθό-
μενος ἐξεχώρησε μετὰ τῶν ἰδίων οἰκετῶν.

Τοῦ δὲ χειμῶνος ἐπιγενομένου, καὶ Φιλίππου μὲν 30
τοῦ βασιλέως εἰς Μακεδονίαν ἀπηλλαγμένου, τοῦ δ' Ἐπη-
ράτου τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀχαιῶν καταπεφρονημένου μὲν
ὑπὸ τῶν πολιτικῶν νεανίσκων κατεγνωσμένου δὲ τελέως
ὑπὸ τῶν μισθοφόρων, οὔτ' ἐπειθάρχει τοῖς παραγγελλο-
μένοις οὐδεὶς οὔτ' ἦν ἕτοιμον οὐδὲν πρὸς τὴν τῆς χώρας
βοήθειαν. εἰς ἃ βλέψας Πυρρίας ὁ παρὰ τῶν Αἰτωλῶν 2
ἀπεσταλμένος στρατηγὸς τοῖς Ἠλείοις, ἔχων Αἰτωλῶν εἰς
χιλίους καὶ τριακοσίους καὶ τοὺς τῶν Ἠλείων μισθοφό-
ρους, ἅμα δὲ τούτοις πολιτικοὺς πεζοὺς μὲν εἰς χιλίους
ἱππεῖς δὲ διακοσίους, ὥστ' εἶναι τοὺς πάντας εἰς τρισχι-
λίους, οὐ μόνον τὴν τῶν Δυμαίων καὶ Φαραιέων συνεχῶς 3
ἐπόρθει χώραν ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν Πατρέων. τὸ δὲ τελευ- 4
ταῖον ἐπὶ τὸ Παναχαϊκὸν ὄρος καλούμενον ἐπιστρατοπε-
δεύσας, τὸ κείμενον ὑπὲρ τῆς τῶν Πατρέων πόλεως, ἐδῄου
πᾶσαν τὴν ἐπὶ τὸ Ῥίον καὶ τὴν ἐπ' Αἴγιον κεκλιμένην
χώραν. λοιπὸν αἱ μὲν πόλεις κακοπαθοῦσαι καὶ μὴ τυγ- 5
χάνουσαι βοηθείας δυσχερῶς πως εἶχον πρὸς τὰς εἰσφοράς,
οἱ δὲ στρατιῶται τῶν ὀψωνίων παρελκομένων καὶ καθυ-
στερούντων τὸ παραπλήσιον ἐποίουν περὶ τὰς βοηθείας·
ἐξ ἀμφοῖν δὲ τῆς τοιαύτης ἀνταποδόσεως γινομένης ἐπὶ 6
τὸ χεῖρον προύβαινε τὰ πράγματα καὶ τέλος διελύθη τὸ
ξενικόν. πάντα δὲ ταῦτα συνέβαινε γίνεσθαι διὰ τὴν τοῦ
451 προεστῶτος ἀδυναμίαν. ἐν τοιαύτῃ δ' ὄντων διαθέσει 7

1. δὲ AR 5. οἰκείαν D 18. 19. συνεχῶς om. et ἐπόρθει post χώραν transposuit D 19 et 21. Πατρέων Di pro πατραιέων 20. στρατεύσας C 21. ἐδήου A(R) 22. ἐπ'] ἐπὶ AR 24. πως εἶχον πρὸς Hu (de πως conf. 5, 15, 7), εἶχον πρὸς Di 29, προσῆγον πρὸς AB, προσῆγον R vulgo, προσήνεγκον Kappeyne van de Copello Mnemos. II 380 s. 26. περὶ] ἐπὶ C

τῶν κατὰ τοὺς Ἀχαιούς, καὶ τῶν χρόνων ἤδη καθηκόντων,
Ἐπήρατος μὲν ἀπετίθετο τὴν ἀρχήν, οἱ δ' Ἀχαιοὶ τῆς
θερείας ἐναρχομένης στρατηγὸν αὐτῶν Ἄρατον κατέστησαν a.u.
τὸν πρεσβύτερον. 537

8 Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Εὐρώπην ἐν τούτοις ἦν· ἡμεῖς
δ' ἐπειδὴ κατά τε τὴν τῶν χρόνων διαίρεσιν καὶ κατὰ
τὴν τῶν πράξεων περιγραφὴν ἁρμόζοντα τόπον εἰλήφα-
μεν, μεταβάντες ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πράξεις τὰς ol.
κατὰ τὴν αὐτὴν ὀλυμπιάδα τοῖς προειρημένοις ἐπιτελε- 140
31 σθείσας αὖτις ὑπὲρ ἐκείνων ποιησόμεθα τὴν ἐξήγησιν, καὶ
πρῶτον ἐπιχειρήσομεν δηλοῦν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθε-
σιν τὸν ὑπὲρ Κοίλης Συρίας Ἀντιόχῳ καὶ Πτολεμαίῳ
2 συστάντα πόλεμον, σαφῶς μὲν γινώσκοντες ὅτι κατὰ τὸν
καιρὸν τοῦτον, εἰς ὃν ἐλήξαμεν τῶν Ἑλληνικῶν, ὅσον οὔπω
κρίνεσθαι συνέβαινε καὶ πέρας λαμβάνειν αὐτόν, αἱρού-
μενοι δὲ τὴν τοιαύτην ἐπίστασιν καὶ διαίρεσιν τῆς ἐνε-
3 στώσης διηγήσεως. τοῦ μὲν γὰρ μὴ τῆς τῶν κατὰ μέρος
καιρῶν ἀκριβείας διαμαρτάνειν τοὺς ἀκούοντας ἱκανὴν τοῖς
φιλομαθοῦσι πεπείσμεθα παρασκευάζειν ἐμπειρίαν ἐκ τοῦ
τὰς ἑκάστων ἀρχὰς καὶ συντελείας παρυπομιμνήσκειν, καθ'
ὁποίους ἐγίνοντο καιροὺς τῆς ὑποκειμένης ὀλυμπιάδος καὶ
4 τῶν Ἑλληνικῶν πράξεων· τὸ δ' εὐπαρακολούθητον καὶ
σαφῆ γίνεσθαι τὴν διήγησιν οὐδὲν ἀναγκαιότερον ἐπὶ ταύ-
της τῆς ὀλυμπιάδος ἡγούμεθ' εἶναι τοῦ μὴ συμπλέκειν
ἀλλήλαις τὰς πράξεις, ἀλλὰ χωρίζειν καὶ διαιρεῖν αὐτὰς
5 καθ' ὅσον ἐστὶ δυνατόν, μέχρις ἂν ἐπὶ τὰς ἑξῆς ὀλυμπιά-
δας ἐλθόντες κατ' ἔτος ἀρξώμεθα γράφειν τὰς κατάλληλα
6 γενομένας πράξεις. ἐπεὶ γὰρ οὐ τινὰ τὰ δὲ παρὰ πᾶσι

3. θερίας A 3. 4. κατέστησαν τὸν R, κατεστήσαν|το A(B) 5. inc. M: Ὅτι φησὶν ὁ πολύβιος· ἡμεῖς cet. 9. προειρημένοις — 11. κατὰ τὴν oblitterata sunt in M 10. αὖτις ADE, αὖθις B[s]C vulgo 12. τὸν A[2] M[s]R, τῶν A[1] 14. ὅσον AMB, om. R 17. τοῦ AMB, τὸ R γὰρ: des. M extremo folio (proxima duo folia deperdita sunt) 19. εὐπορίαν coni. *Be* 22. τῷ δ' *Re*, πρὸς δὲ τὸ *Ca* (conf. Krebs *Präpositionsadverbien* I 53. 58, Hewlett *American Journal of Philology* XI 278) 24. ἡγούμεθα R[s]

451, 30]

γεγονότα γράφειν προῃρήμεθα, καὶ σχεδὸν ὡς εἰπεῖν με-
452 γίστῃ τῶν προγεγονότων ἐπιβολῇ κεχρήμεθα τῆς ἱστορίας,
καθάπερ καὶ πρότερόν που δεδηλώκαμεν, δέον ἂν εἴη με- 7
γίστην ἡμᾶς ποιεῖσθαι πρόνοιαν καὶ τοῦ χειρισμοῦ καὶ
τῆς οἰκονομίας, ἵνα καὶ κατὰ μέρος καὶ καθόλου σαφὲς
τὸ σύνταγμα γίνηται τῆς πραγματείας. διὸ καὶ νῦν βραχὺ 8
προσαναδραμόντες περὶ τῆς Ἀντιόχου καὶ Πτολεμαίου
βασιλείας, πειρασόμεθα λαμβάνειν ἀρχὰς ὁμολογουμένας
καὶ γνωριζομένας περὶ τῶν λέγεσθαι μελλόντων, ὅπερ ἐστὶ
πάντων ἀναγκαιότατον. οἱ μὲν γὰρ ἀρχαῖοι τὴν ἀρχὴν 32
ἥμισυ τοῦ παντὸς εἶναι φάσκοντες, μεγίστην παρῄνουν
ποιεῖσθαι σπουδὴν ἐν ἑκάστοις ὑπὲρ τοῦ καλῶς ἄρξασθαι·
δοκοῦντες δὴ λέγειν ὑπερβολικῶς ἐλλιπέστερόν μοι φαί- 2
νονται τῆς ἀληθείας εἰρηκέναι. θαρρῶν γὰρ ἄν τις εἴπειεν
οὐχ ἥμισυ τὴν ἀρχὴν εἶναι τοῦ παντός, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ
τέλος διατείνειν. πῶς γὰρ ἄρξασθαί τινος καλῶς οἷόν τε 3
μὴ προπεριλαβόντα τῷ νῷ τὴν συντέλειαν τῆς ἐπιβολῆς,
μηδὲ γινώσκοντα ποῦ καὶ πρὸς τί καὶ τίνος χάριν ἐπι-
βάλλεται τοῦτο ποιεῖν; πῶς δὲ πάλιν οἷόν τε συγκεφα- 4
λαιώσασθαι πράγματα δεόντως μὴ συναναφέροντα τὴν
ἀρχήν, πόθεν ἢ πῶς ἢ διὰ τί πρὸς τὰς ἐνεστώσας ἀφῖ-
κται πράξεις; διόπερ οὐχ ἕως τοῦ μέσου νομίζοντας δια- 5
τείνειν τὰς ἀρχὰς ἀλλ᾽ ἕως τοῦ τέλους, πλείστην περὶ
ταύτας ποιητέον σπουδὴν καὶ τοὺς λέγοντας καὶ τοὺς
ἀκούοντας περὶ τῶν ὅλων. ὃ δὴ καὶ νῦν ἡμεῖς πειρασό-
μεθα ποιεῖν.

Καίτοι γ᾽ οὐκ ἀγνοῶ διότι καὶ πλείους ἕτεροι τῶν 33
συγγραφέων τὴν αὐτὴν ἐμοὶ προεῖνται φωνήν, φάσκοντες

---

1. *μεγίστη**| A 10. inc. F fol. 52ʳ: *οἱ μὲν γὰρ* cet. in marg. add. *ἥσιοδ* A(E), *ἤσιοδ* F (op. 40) 13. *δὴ* AF, *δὲ* R[s] vulgo 14. *γὰρ* om. *Di* *εἰπείη* A[1] ante rasuram, ut videtur, *εἴπει* et *οι* superscr. A[2], *εἴποι* FR vulgo, corr. *Hu* 16. *οἰόνται* F 17. *προπεριλαβόντα* *Na* 253, idem A, sed *σ* superscr. ead. m., *πρὸσπεριλαβόντα* F(R vulgo) 19. *οἷόν ται συγκεφαλεῶσασθαι* F 21. *ἢ διὰ*] *καὶ διὰ* C 22. *ἕως* *Hu* quaest. I 11, *ὡς* AFB, *ὡς ἕως* R vulgo *νομίζοντες* FD[1], *νομίζονται* C 27. *γ᾽* om. CDE

τὰ καθόλου γράφειν καὶ μεγίστην τῶν προγεγονότων ἐπι-
2 βεβλῆσθαι πραγματείαν· περὶ ὧν ἐγώ, παραιτησάμενος
Ἔφορον τὸν πρῶτον καὶ μόνον ἐπιβεβλημένον τὰ καθόλου
γράφειν, τὸ μὲν πλείω λέγειν ἢ μνημονεύειν τινὸς τῶν 453
3 ἄλλων ἐπ᾽ ὀνόματος παρήσω, μέχρι δὲ τούτου μνησθήσο-
μαι, διότι τῶν καθ᾽ ἡμᾶς τινες γραφόντων ἱστορίαν ἐν
τρισὶν ἢ τέτταρσιν ἐξηγησάμενοι σελίσιν ἡμῖν τὸν Ῥωμαίων
4 καὶ Καρχηδονίων πόλεμον φασὶ τὰ καθόλου γράφειν. καί-
τοι διότι πλεῖσται μὲν καὶ μέγισται τότε περί τε τὴν
Ἰβηρίαν καὶ Λιβύην ἔτι δὲ τὴν Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν ἐπε-
τελέσθησαν πράξεις, ἐπιφανέστατος δὲ καὶ πολυχρονιώ-
τατος ὁ κατ᾽ Ἀννίβαν πόλεμος γέγονεν πλὴν τοῦ περὶ Σι-
κελίαν, πάντες δ᾽ ἠναγκάσθημεν πρὸς αὐτὸν ἀποβλέπειν
διὰ τὸ μέγεθος, δεδιότες τὴν συντέλειαν τῶν ἀποβησομέ-
5 νων, τίς οὕτως ἐστὶν ἀδαὴς ὃς οὐκ οἶδεν; ἀλλ᾽ ἔνιοι τῶν
πραγματευομένων οὐδ᾽ ἐφ᾽ ὅσον οἱ τὰ κατὰ καιροὺς ἐν
ταῖς χρονογραφίαις ὑπομνηματιζόμενοι πολιτικῶς εἰς τοὺς
τοίχους, οὐδ᾽ ἐπὶ τοσοῦτο μνησθέντες πάσας φασὶ τὰς
κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ βάρβαρον περιειληφέναι πράξεις.
6 τούτου δ᾽ ἐστὶν αἴτιον ὅτι τὸ μὲν τῷ λόγῳ τῶν μεγίστων
ἔργων ἀντιποιήσασθαι τελείως ἐστὶ ῥᾴδιον, τὸ δὲ τοῖς
7 πράγμασιν ἐφικέσθαι τινὸς τῶν καλῶν οὐκ εὐμαρές. διὸ
καὶ τὸ μὲν ἐν μέσῳ κεῖται καὶ πᾶσι κοινὸν ὡς ἔπος εἰ-
πεῖν τοῖς μόνον τολμᾶν δυναμένοις ὑπάρχει, τὸ δὲ καὶ
λίαν ἐστὶ σπάνιον καὶ σπανίοις συνεξέδραμε κατὰ τὸν
8 βίον. ταῦτα μὲν οὖν προήχθην εἰπεῖν χάριν τῆς ἀλα-

---

1. *γράφην* F 3. *ἔφερον* AFB, corr. R 5. *μνησόμεθα* F, *μεμνησόμεθα* CDE 7. *τέταρσιν* AFR, corr. C *ἐξηγησάμενοι* post *ἡμῖν* transposuit C *σελῖσιν* et *σελίσιν* A per dittogr., *σελιδίοις* C *τὸν* R, *τῶν* et *τον* A per dittogr., *τῶν* F 8. *τὰ*] *τὸ* D 12. *γέγονε* FR[a] 13. *δὲ* AFR *ἠναγκάσθησαν* coni. *Sch* *εἰς αὐτὸν* eaque ante *ἠναγκάσθημεν* D *ἀπο|βλέπειν* A[2] ex *ἀ*|*έπειν*, *προσαποβλέπειν* D 14. *καὶ* ante *δεδιότες* add. F 15. *ὃν* ante *τίς* add. CDE 16. *οὐδε σφι|σιν* (sine acc.) A(B), *οὐδεσφίσιν* F, *οὐδ᾽* corr. *Di*, *ἐφ᾽ ὅσον* corr. R 17. *χρωματογραφίαις* CDE 18. *τοσούτο* F, *τοσοῦτον* R[a] 20. *τοῦτο* AB, *τούτο* F, corr. C 23. *ἔπως* F 24. *τόλμα* AFR, corr. C

453, 24]
ζονείας τῶν ὑπερηφανούντων ἑαυτοὺς καὶ τὰς ἰδίας πραγματείας· ἐπὶ δὲ τὴν ἀρχὴν ἐπάνειμι τῆς ἐμαυτοῦ προθέσεως.

a.u. 532 Ὡς γὰρ θᾶττον Πτολεμαῖος ὁ κληθεὶς Φιλοπάτωρ, 34
μεταλλάξαντος τοῦ πατρός, ἐπανελόμενος τὸν ἀδελφὸν
454 Μάγαν καὶ τοὺς τούτῳ συνεργοῦντας παρέλαβε τὴν τῆς
Αἰγύπτου δυναστείαν, νομίσας τῶν μὲν οἰκείων φόβων 2
ἀπολελύσθαι δι' αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς προειρημένης πράξεως,
τῶν δ' ἐκτὸς κινδύνων ἀπηλλάχθαι διὰ τὴν τύχην, Ἀντιγόνου μὲν καὶ Σελεύκου μετηλλαχότων, Ἀντιόχου δὲ καὶ
Φιλίππου τῶν διαδεδεγμένων τὰς ἀρχὰς παντάπασι νέων
καὶ μόνον οὐ παίδων ὑπαρχόντων, καταπιστεύσας διὰ 3
ταῦτα τοῖς παροῦσι καιροῖς πανηγυρικώτερον διῆγε τὰ
κατὰ τὴν ἀρχήν, ἀνεπίστατον μὲν καὶ δυσέντευκτον αὐτὸν 4
παρασκευάζων τοῖς περὶ τὴν αὐλὴν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς
τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον χειρίζουσιν, ὀλίγωρον δὲ καὶ ῥάθυμον ὑποδεικνύων τοῖς ἐπὶ τῶν ἔξω πραγμάτων διατεταγμένοις, ὑπὲρ ὧν οἱ πρότερον οὐκ ἐλάττω μείζω δ' 5
ἐποιοῦντο σπουδὴν ἢ περὶ τῆς κατ' αὐτὴν τὴν Αἴγυπτον
δυναστείας. τοιγαροῦν ἐπέκειντο μὲν τοῖς τῆς Συρίας βα- 6
σιλεῦσι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, Κοίλης Συρίας
καὶ Κύπρου κυριεύοντες· παρέκειντο δὲ τοῖς κατὰ τὴν 7
Ἀσίαν δυνάσταις, ὁμοίως δὲ καὶ ταῖς νήσοις, δεσπόζοντες
τῶν ἐπιφανεστάτων πόλεων καὶ τόπων καὶ λιμένων κατὰ
πᾶσαν τὴν παραλίαν ἀπὸ Παμφυλίας ἕως Ἑλλησπόντου
καὶ τῶν κατὰ Λυσιμάχειαν τόπων· ἐφήδρευον δὲ τοῖς ἐν 8
τῇ Θρᾴκῃ καὶ τοῖς ἐν Μακεδονίᾳ πράγμασι, τῶν κατ' Αἶνον
καὶ Μαρώνειαν καὶ πορρώτερον ἔτι πόλεων κυριεύοντες.
καὶ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ μακρὰν ἐκτετακότες τὰς χεῖρας, 9
καὶ προβεβλημένοι πρὸ αὐτῶν ἐκ πολλοῦ τὰς δυναστείας,

---

1. *εἰς* ante *ἑαυτοὺς* add. *Rei* 388 *καὶ*] *κατὰ* D 3. *προθέσεως*: des. F 12. *μονονοὺ* AR 15. *ἄλλοις τοῖς* om. B 16. *τὰ* add. *Re* *ῥάθυμον* AR 18. *πρότερον* A (idem correxerat *Ben*), *πρότεροι* R[a] vulgo 21. *καὶ* prius om. C 22. *βασιλεύοντες* C 26. *λυσιμαχίαν* AR, corr. C 28. *μαρωνίαν* A

οὐδέποτε περὶ τῆς κατ᾽ Αἴγυπτον ἠγωνίων ἀρχῆς. διὸ
καὶ τὴν σπουδὴν εἰκότως μεγάλην ἐποιοῦντο περὶ τῶν
10 ἔξω πραγμάτων. ὁ δὲ προειρημένος βασιλεὺς ὀλιγώρως
ἕκαστα τούτων χειρίζων διὰ τοὺς ἀπρεπεῖς ἔρωτας καὶ
τὰς ἀλόγους καὶ συνεχεῖς μέθας, εἰκότως ἐν πάνυ βραχεῖ
χρόνῳ καὶ τῆς ψυχῆς ἅμα καὶ τῆς ἀρχῆς ἐπιβούλους εὗρε 455
11 καὶ πλείους, ὧν ἐγένετο πρῶτος Κλεομένης ὁ Σπαρ-
τιάτης.

35 Οὗτος γάρ, ἕως μὲν ὁ προσαγορευόμενος Εὐεργέτης
ἔζη, πρὸς ὃν ἐποιήσατο τὴν κοινωνίαν τῶν πραγμάτων
καὶ τὰς πίστεις, ἦγε τὴν ἡσυχίαν, πεπεισμένος ἀεὶ δι᾽
ἐκείνου τεύξεσθαι τῆς καθηκούσης ἐπικουρίας εἰς τὸ τὴν
2 πατρῴαν ἀνακτήσασθαι βασιλείαν· ἐπεὶ δ᾽ ἐκεῖνος μὲν
μετήλλαξε, προήει δ᾽ ὁ χρόνος, οἱ δὲ κατὰ τὴν Ἑλλάδα
καιροὶ μόνον οὐκ ἐπ᾽ ὀνόματος ἐκάλουν τὸν Κλεομένην μετ-
ηλλαχότος μὲν Ἀντιγόνου, πολεμουμένων δὲ τῶν Ἀχαιῶν,
κοινωνούντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων Αἰτωλοῖς τῆς πρὸς
Ἀχαιοὺς καὶ Μακεδόνας ἀπεχθείας κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς
3 ἐπιβολὴν καὶ πρόθεσιν τὴν Κλεομένους, τότε δὴ καὶ μᾶλ-
λον ἠναγκάζετο σπεύδειν καὶ φιλοτιμεῖσθαι περὶ τῆς ἐξ
4 Ἀλεξανδρείας ἀπαλλαγῆς. διόπερ τὸ μὲν πρῶτον ἐντεύ-
ξεις ἐποιεῖτο παρακαλῶν μετὰ χορηγίας τῆς καθηκούσης
5 καὶ δυνάμεως αὐτὸν ἐκπέμψαι, μετὰ δὲ ταῦτα παρακουό-
μενος ἠξίου μετὰ δεήσεως μόνον αὐτὸν ἀπολῦσαι μετὰ
τῶν ἰδίων οἰκετῶν· τοὺς γὰρ καιροὺς ἱκανὰς ὑποδεικνύειν
ἀφορμὰς αὐτῷ πρὸς τὸ καθικέσθαι τῆς πατρῴας ἀρχῆς.
6 ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς οὔτ᾽ ἐφιστάνων [ἐν] οὐδενὶ τῶν τοιού-

---

3. inc. P post eam eclogam quae ad cap. 39, 6 adnotata est: *Ὅτι πτολεμαῖος ὁ φιλοπάτωρ ὀλιγά ρως ἕκαστα τῶν πραγμάτων τῶν περι τα βασίλεια χειρίζων* cet., Suidas: *Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ. οὗτος ἕκαστα τῶν πραγμάτων ὀλιγώρως χειρίζων* cet. 6. *καὶ* ante *τῆς ψ.* om. P *καὶ τῆς ἀρχῆς ἅμα καὶ τῆς ψυχῆς* Suid. 6. 7. *εὗρε καὶ* AB Suid., *εὗρε· καὶ* P, *εὕρηκε* R 7. *ὧν ἐγένετο κλεομένης καὶ θεόδοτος καὶ ἄλλοι πολλοί*: sic des. P Suid. 13. *πατρώαν* AR *μὲν* om. DE 15. *μονονουκεπονόματος* A, *μονονοὺκ ἐπ᾽ ὀνόματος* B, *μονονοὺ καὶ ἐπ᾽ ὀνόματος* CDE 19. *τὴν*] *τοῦ* C 26. *αὐτῶν* A *πατρώας* AR 27. *ἐν* del. *Re*, *ἐπ᾽ οὐδὲν* coni. *Sch*

455, 23]
των οὔτε προνοούμενος τοῦ μέλλοντος διὰ τὰς προειρη-
μένας αἰτίας εὐήθως καὶ ἀλόγως ἀεὶ παρήκουε τοῦ Κλεο-
μένους· οἱ δὲ περὶ τὸν Σωσίβιον (οὗτος γὰρ μάλιστα τότε 7
προεστάτει τῶν πραγμάτων) συνεδρεύσαντες τοιαύτας τινὰς
ἐποιήσαντο περὶ αὐτοῦ διαλήψεις. μετὰ μὲν γὰρ στόλου 8
καὶ χορηγίας ἐκπέμπειν αὐτὸν οὐκ ἔκρινον, καταφρονοῦν-
τες τῶν ἔξω πραγμάτων διὰ τὸ μετηλλαχέναι τὸν Ἀντί-
γονον καὶ νομίζειν μάταιον αὑτοῖς ἔσεσθαι τὴν εἰς ταῦτα
δαπάνην. πρὸς δὲ τούτοις ἠγωνίων μή ποτε μετηλλαχό- 9
456 τος μὲν Ἀντιγόνου, τῶν δὲ λοιπῶν μηδενὸς ὑπάρχοντος
ἀντιπάλου, ταχέως ἀκονιτὶ τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα ποιησά-
μενος ὑφ᾽ αὑτὸν βαρὺς καὶ φοβερὸς αὐτὸς ὁ Κλεομένης
ἀνταγωνιστὴς σφίσι γένηται, τεθεαμένος μὲν ὑπ᾽ αὐγὰς 10
αὐτῶν τὰ πράγματα, κατεγνωκὼς δὲ τοῦ βασιλέως, θεω-
ρῶν δὲ πολλὰ τὰ παρακρεμάμενα μέρη καὶ μακρὰν ἀπε-
σπασμένα τῆς βασιλείας καὶ πολλὰς ἀφορμὰς ἔχοντα πρὸς
πραγμάτων λόγον· καὶ γὰρ ναῦς ἐν τοῖς κατὰ Σάμον 11
ἦσαν τόποις οὐκ ὀλίγαι καὶ στρατιωτῶν πλῆθος ἐν τοῖς
κατ᾽ Ἔφεσον. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἐπιβολήν, ὥστ᾽ ἐκπέμ- 12
πειν αὐτὸν μετὰ χορηγίας, ἀπεδοκίμασαν διὰ τὰς προ-
ειρημένας αἰτίας· τό γε μὴν ὀλιγωρήσαντας ἄνδρα τοιοῦ-
τον ἐξαποστεῖλαι, πρόδηλον ἐχθρὸν καὶ πολέμιον, οὐδαμῶς
ἡγοῦντο σφίσι συμφέρειν. λοιπὸν ἦν ἄκοντα κατέχειν. 13
τοῦτο δ᾽ αὐτόθεν καὶ χωρὶς λόγου πάντες μὲν ἀπεδοκί-
μαζον, οὐκ ἀσφαλὲς νομίζοντες εἶναι λέοντι καὶ προβάτοις
ὁμοῦ ποιεῖσθαι τὴν ἔπαυλιν· μάλιστα δὲ τοῦτο τὸ μέρος
ὁ Σωσίβιος ὑφεωρᾶτο διά τινα τοιαύτην αἰτίαν. καθ᾽ 36
ὃν γὰρ καιρὸν ἐγίνοντο περὶ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ Μάγα καὶ
τῆς Βερενίκης, ἀγωνιῶντες μὴ διασφαλῶσι τῆς ἐπιβολῆς,
καὶ μάλιστα διὰ τὴν Βερενίκης τόλμαν, ἠναγκάζοντο πάν-

---

11. *ἀκονητὶ* AB, corr. R 12. *ὑπ᾽ αὐτὸν* CDE *αὐτὸς*] *αυτοις* (sine acc.) A(R), om. C, corr. *Rei* 389 14. *αὐτῷ* CDE 17. *νῆες* C vulgo 19. *ταύτην Ca*, *διὰ ταύτην* AR, *δι᾽ ἃ ταύτην Rei* 389, *διὸ ταύτην* Kaelkerus quaest. de eloc. Polyb. 273 s. (sed conf. Krebsium *Präpos. bei Polyb.* 15), *διὰ ταῦτα Re BW* *ἐπιβουλὴν* D 23. *μετέχειν* D 29 et 30. *βερονίκης* CDE

τας αἰκάλλειν τοὺς περὶ τὴν αὐλὴν καὶ πᾶσιν ὑπογράφειν
ἐλπίδας, ἐὰν κατὰ λόγον αὐτοῖς χωρήσῃ τὰ πράγματα.
2 τότε δὴ κατανοῶν ὁ Σωσίβιος τὸν Κλεομένην δεόμενον
μὲν τῆς ἐκ τῶν βασιλέων ἐπικουρίας, ἔχοντα δὲ γνώμην
καὶ πραγμάτων ἀληθινὴν ἔννοιαν, ὑπογράφων αὐτῷ μεγά-
3 λας ἐλπίδας ἅμα συμμετέδωκε τῆς ἐπιβολῆς. θεωρῶν δ'
αὐτὸν ὁ Κλεομένης ἐξεπτοημένον καὶ μάλιστα δεδιότα τοὺς
ξένους καὶ μισθοφόρους, θαρρεῖν παρεκάλει· τοὺς γὰρ
μισθοφόρους βλάψειν μὲν αὐτὸν οὐδέν, ὠφελήσειν δ'
4 ὑπισχνεῖτο. μᾶλλον δ' αὐτοῦ θαυμάσαντος τὴν ἐπαγγε-
λίαν "οὐχ ὁρᾷς" ἔφη "διότι σχεδὸν εἰς τρισχιλίους εἰσὶν 457
ἀπὸ Πελοποννήσου ξένοι καὶ Κρῆτες εἰς χιλίους; οἷς ἐὰν
5 νεύσωμεν ἡμεῖς μόνον, ἑτοίμως ὑπουργήσουσι πάντες. τού-
των δὲ συστραφέντων τίνας ἀγωνιᾷς; ἢ δῆλον" ἔφη "τοὺς
6 ἀπὸ Συρίας καὶ Καρίας στρατιώτας;" τότε μὲν οὖν ἡδέως
ὁ Σωσίβιος ἀκούσας ταῦτα διπλασίως ἐπερρώσθη πρὸς
7 τὴν κατὰ τῆς Βερενίκης πρᾶξιν· μετὰ δὲ ταῦτα θεωρῶν
τὴν τοῦ βασιλέως ῥᾳθυμίαν ἀεὶ τὸν λόγον ἀνενεοῦτο, καὶ
πρὸ ὀφθαλμῶν τήν τε τοῦ Κλεομένους τόλμαν ἐλάμβανε
8 καὶ τὴν τῶν ξένων πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν. διὸ καὶ τότε μά-
λιστα παρέστησε τῷ τε βασιλεῖ καὶ τοῖς φίλοις ὁρμὴν οὕ-
τος εἰς τὸ προκαταλαβέσθαι καὶ συγκλεῖσαι τὸν Κλεομέ-
9 νην. πρὸς δὲ τὴν ἐπίνοιαν ταύτην ἐχρήσατο συνεργήματι
37 τοιούτῳ τινί. Νικαγόρας τις ἦν Μεσσήνιος· οὗτος ὑπῆρχε a. u.
πατρικὸς ξένος Ἀρχιδάμου τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως. 534
2 τὸν μὲν οὖν πρὸ τοῦ χρόνον βραχεῖά τις ἦν τοῖς προειρη-
μένοις ἐπιπλοκὴ πρὸς ἀλλήλους· καθ' ὃν δὲ καιρὸν Ἀρ-
χίδαμος ἐκ τῆς Σπάρτης ἔφυγε δείσας τὸν Κλεομένην καὶ
παρεγένετ' εἰς Μεσσηνίαν, οὐ μόνον οἰκίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις
ἀναγκαίοις ὁ Νικαγόρας αὐτὸν ἐδέξατο προθύμως, ἀλλὰ

1. *αἰκάλλειν* A[1] in marg. B, idem A[r] in contextu ex *αἰκ••λειν*, *ἐκκαλεῖν* CDE 3. *κλεομένη* DE 5. *ἀληθινὴν* *Na* 136 pro *ἀληθινῶν* 6. *συνμετέδωκε* A 10. *ὑπισχνεῖτο μᾶλλον. τοῦ δὲ θαυμάσαντος* coni. *Be* 17. *βερονίκης* DE 18. *ῥαθυμίαν* R[s] 24. *ἦν τις* D 27. *καθὸν* A 28. *κλεομένη* DE 29. *Μεσσήνην* Kallenbergius Philol. XLIX 526 30. *ἀναγκαίοις* C, *ἀνθρώποις* A, *ἄνοις* BDE *ὑπεδέξατο* C

457, 21]
καὶ κατὰ τὴν ἑξῆς συμπεριφορὰν ἐγένετό τις αυτοῖς ὁλο-
σχερὴς εὔνοια καὶ συνήθεια πρὸς ἀλλήλους. διὸ καὶ μετὰ 3
ταῦτα, τοῦ Κλεομένους ὑποδείξαντος ἐλπίδα καθόδου καὶ
διαλύσεως πρὸς τὸν Ἀρχίδαμον, ἔδωκεν αὑτὸν ὁ Νικαγόρας
εἰς τὰς διαποστολὰς καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν πίστεων συνθήκας.
ὧν κυρωθέντων ὁ μὲν Ἀρχίδαμος εἰς τὴν Σπάρτην κατῄει 4
πιστεύσας ταῖς διὰ τοῦ Νικαγόρου γεγενημέναις συνθή-
καις, ὁ δὲ Κλεομένης ἀπαντήσας τὸν μὲν Ἀρχίδαμον ἐπαν- 5
είλετο, τοῦ δὲ Νικαγόρου καὶ τῶν ἄλλων τῶν συνόντων
ἐφείσατο. πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐκτὸς ὁ Νικαγόρας ὑπεκρί- 6
νετο χάριν ὀφείλειν τῷ Κλεομένει διὰ τὴν αὑτοῦ σωτηρίαν,
ἐν αὑτῷ γε μὴν βαρέως ἔφερε τὸ συμβεβηκός, δοκῶν
458 αἴτιος γεγονέναι τῷ βασιλεῖ τῆς ἀπωλείας. οὗτος ὁ 7
Νικαγόρας ἵππους ἄγων κατέπλευσε βραχεῖ χρόνῳ πρό-
τερον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. ἀποβαίνων δ' ἐκ τῆς νεὼς 8
καταλαμβάνει τόν τε Κλεομένην καὶ τὸν Παντέα καὶ μετ'
αὐτῶν Ἱππίταν ἐν τῷ λιμένι παρὰ τὴν κρηπῖδα περιπα-
τοῦντας. ἰδὼν δ' ὁ Κλεομένης αὐτὸν καὶ συμμίξας ἠσπά- 9
ζετο φιλοφρόνως, καὶ προσεπύθετο τί παρείη. τοῦ δ' 10
εἰπόντος ὅτι παραγέγονεν ἵππους ἄγων, „ἐβουλόμην ἄν
σε" ἔφη „καὶ λίαν ἀντὶ τῶν ἵππων κιναίδους ἄγειν καὶ
σαμβύκας· τούτων γὰρ ὁ νῦν βασιλεὺς κατεπείγεται." τότε 11
γοῦν ἐπιγελάσας ὁ Νικαγόρας ἐσιώπησε, μετὰ δέ τινας
ἡμέρας ἐπὶ πλεῖον ἐλθὼν εἰς τὰς χεῖρας τῷ Σωσιβίῳ διὰ
τοὺς ἵππους εἶπε κατὰ τοῦ Κλεομένους τὸν ἄρτι ῥηθέντα
λόγον, θεωρῶν δὲ τὸν Σωσίβιον ἡδέως ἀκούοντα πᾶσαν 12
ἐξέθετο τὴν προϋπάρχουσαν ἑαυτῷ πρὸς τὸν Κλεομένην
διαφοράν. ὃν ὁ Σωσίβιος ἐπιγνοὺς ἀλλοτρίως πρὸς τὸν 38

5. διαστολὰς D 8. ἀπατήσας *Na* 241 10. οὖν om. DE
12. ἐν αὐτᾷ *Be* (ἐν αὐτῷ *Sch*) pro ἑαυτᾷ 17. Ἱππίαν vel Ἱπποίταν *Rei* 391 (at conf. Plut. Cleom. 37) περιπατῶντας AR, corr. C
19. παρῄει CDE 20. ἐβουλόμην — 22. κατεπείγεται habet F in marg. fol. 53ᵛ praemisso titulo κλεομένης πρὸς νικαγόραν 22. σάμβυκας AFR, accentum corr. Ernestus, σαμβυκιστρίας *Na* 242 coll. Plut. Cleom. 35
23. γοῦν] μὲν οὖν *Be* (sed conf. praef. vol. I p. LXVII adn. 2)
25. ῥηθέντα om. B 27. αὐτῷ C

Κλεομένην διακείμενον, τὰ μὲν παραχρῆμα δούς, ἃ δ' εἰς τὸ μέλλον ἐπαγγειλάμενος, συνέπεισε γράψαντα κατὰ τοῦ
2 *Κλεομένους ἐπιστολὴν ἀπολιπεῖν ἐσφραγισμένην, ἵν' ἐπειδὰν ὁ Νικαγόρας ἐκπλεύσῃ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ὁ παῖς ἀνενέγκῃ τὴν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτὸν ὡς ὑπὸ τοῦ Νικαγό-*
3 *ρου πεμφθεῖσαν. συνεργήσαντος δὲ τοῦ Νικαγόρου τὰ προειρημένα, καὶ τῆς ἐπιστολῆς ἀνενεχθείσης ὑπὸ τοῦ παιδὸς πρὸς τὸν Σωσίβιον μετὰ τὸν ἔκπλουν τοῦ Νικα-*
4 *γόρου, παρὰ πόδας ἅμα τὸν οἰκέτην καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἧκεν ἔχων πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ τοῦ μὲν παιδὸς φάσκοντος Νικαγόραν ἀπολιπεῖν τὴν ἐπιστολήν, ἐντειλάμενον ἀπο-*
5 *δοῦναι Σωσιβίῳ, τῆς δ' ἐπιστολῆς διασαφούσης ὅτι μέλλει Κλεομένης, ἐὰν μὴ ποιῶνται τὴν ἐξαποστολὴν αὐτοῦ μετὰ τῆς ἁρμοζούσης παρασκευῆς καὶ χορηγίας, ἐπανίστασθαι*
6 *τοῖς τοῦ βασιλέως πράγμασιν, εὐθέως ὁ Σωσίβιος λαβό-* 459 *μενος τῆς ἀφορμῆς ταύτης παρώξυνε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἄλλους φίλους πρὸς τὸ μὴ μέλλειν ἀλλὰ φυλάξασθαι*
7 *καὶ συγκλεῖσαι τὸν Κλεομένην. γενομένου δὲ τούτου καί τινος ἀποδοθείσης οἰκίας αὐτῷ παμμεγέθους ἐποιεῖτο τὴν διατριβὴν ἐν ταύτῃ παραφυλαττόμενος, τούτῳ διαφέρων τῶν ἄλλων τῶν ὑπηγμένων εἰς τὰς φυλακάς, τῷ ποιεῖσθαι*
8 *τὴν δίαιταν ἐν μείζονι δεσμωτηρίῳ. εἰς ἃ βλέπων ὁ Κλεομένης, καὶ μοχθηρὰς ἐλπίδας ἔχων ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος,*
9 *παντὸς πράγματος ἔκρινεν πεῖραν λαμβάνειν, οὐχ οὕτως πεπεισμένος κατακρατήσειν τῆς προθέσεως (οὐδὲν γὰρ εἶχεν τῶν εὐλόγων πρὸς τὴν ἐπιβολήν), τὸ δὲ πλεῖον εὐθανατῆσαι σπουδάζων καὶ μηδὲν ἀνάξιον ὑπομεῖναι τῆς*
10 *περὶ αὐτὸν προγεγενημένης τόλμης, ἅμα δὲ καὶ λαμβάνων ἐν νῷ τὸ τοιοῦτον, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ προτιθέμενος, ὅπερ εἴωθε συμβαίνειν πρὸς τοὺς μεγαλόφρονας τῶν ἀνδρῶν·*

---

1. *δὲ* AR 3. *ἀπολειπεῖν* A, corr. ead. m. 7. *ἀνεχθείσης* D 10. *καὶ* add. *Rei* 391 20. *φυλαττόμενος* CDE 21. *ἀπηγμένων* CDE vulgo (e cap. 39, 4) 24. *ἔκρινε* Rs *οὕτω* Rs 26. *εἶχε* Rs 29. *τὸ* om. DE *γε μοι* A(R), corr. *Sch* in lexico v. *δοκεῖν* 30. *συμβαί|νει* A *πρὸς*] *περὶ* Hertleinius in Fleckeiseni annal. 1877 p. 36 (sed conf. Krebsium *Präpos.* 120)

459, 18]

μὴ μὰν ἀσπουδεί γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην,
ἀλλὰ μέγα ῥέξας τι καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.

παρατηρήσας οὖν ἔξοδον τοῦ βασιλέως εἰς Κάνωβον, διέ- 39
δωκε τοῖς φυλάττουσιν αὐτὸν φήμην ὡς ἀφίεσθαι μέλλων
ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν αὐτός τε
τοὺς αὑτοῦ θεράποντας εἱστία, καὶ τοῖς φυλάττουσιν
ἱερεῖα καὶ στεφάνους ἅμα δὲ τούτοις οἶνον ἐξαπέστειλε.
τῶν δὲ χρωμένων τούτοις ἀνυπονοήτως καὶ καταμεθυσθέν- 2
των, παραλαβὼν τοὺς συνόντας φίλους καὶ τοὺς περὶ αὑ-
τὸν παῖδας, περὶ μέσον ἡμέρας λαθὼν τοὺς φύλακας
ἐξῆλθε μετ' ἐγχειριδίων. προάγοντες δὲ καὶ συντυχόντες 3
κατὰ τὴν πλατεῖαν Πτολεμαίῳ τῷ τότ' ἐπὶ τῆς πόλεως
ἀπολελειμμένῳ, καταπληξάμενοι τῷ παραβόλῳ τοὺς συν-
όντας αὐτῷ, τοῦτον μὲν κατασπάσαντες ἀπὸ τοῦ τεθρίπ-
που παρέκλεισαν, τὰ δὲ πλήθη παρεκάλουν ἐπὶ τὴν ἐλευ-
460 *θερίαν. οὐδενὸς δὲ προσέχοντος αὐτοῖς οὐδὲ συνεξιστα-* 4
μένου διὰ τὸ παράδοξον τῆς ἐπιβολῆς, ἐπιστρέψαντες
ὥρμησαν πρὸς τὴν ἄκραν ὡς ἀνασπάσοντες ταύτης τὰς
πυλίδας καὶ συγχρησόμενοι τοῖς εἰς τὴν φυλακὴν ἀπηγ-
μένοις τῶν ἀνδρῶν. ἀποσφαλέντες δὲ καὶ ταύτης τῆς 5
ἐπιβολῆς διὰ τὸ τοὺς ἐφεστῶτας προαισθομένους τὸ μέλ-
λον ἀσφαλίσασθαι τὴν πύλην, προσήνεγκαν αὐτοῖς τὰς
χεῖρας εὐψύχως πάνυ καὶ Λακωνικῶς.

Κλεομένης μὲν οὖν οὕτως μετήλλαξε τὸν βίον, ἀνὴρ 6
γενόμενος καὶ πρὸς τὰς ὁμιλίας ἐπιδέξιος καὶ πρὸς πραγ-
μάτων οἰκονομίαν εὐφυὴς καὶ συλλήβδην ἡγεμονικὸς καὶ
a. u. 535 *βασιλικὸς τῇ φύσει· μετὰ δὲ τοῦτον οὐ πολὺ κατόπιν* 40

---

1. Il. 22, 304 s. 2. *μεγαρρέξας* A *ἐσομένοισι* A 8. *μεθυσθέντων* CDE 12. *πλατείαν* A *πτολεμαίωι τῶι τότε* A(BC), *τῷ πτολεμαίῳ τότε* DE 13. *ἀπολελιμμένωι* A 15. *παρέκλασαν* C, *ἀπέκτειναν* Plut. Cleom. 37, *παρεκέντησαν* Schenkelius *Jahresber. ü. d. Fortschr.* cet. XXXVIII 250, *κατέσφαξαν* coni. *Hu* 16. *συνεξανισταμένου* C 19. *τὴν* om. C 24. inc. P: *Ὅτι κλεομένης ὁ πτολεμαίωι τῶι φιλοπάτορι ἐπιβουλὴν τεκτηνάμενος κακῶς μετήλλαξε* cet., Suid.: *Κλεομένης. οὗτός ἐστιν ὁ Πτολεμαίῳ τῷ Φιλοπάτορι ἐπιβουλὴν τεκτηνάμενος. ὃς κακῶς μετήλλαξε* cet. *οὖν* om. D *οὕτω* R[s] 25. *ἐπιδέξιος* APR Suid., *περιδέξιος* C 27. *τὴν φύσιν* Suidae libri praeter BV, qui cum Polybio consentiunt *φύσει*: des. P Suid. *τοῦτο* D

*Θεόδοτος ὁ τεταγμένος ἐπὶ Κοίλης Συρίας, ὢν τὸ γένος
Αἰτωλός, τὰ μὲν καταφρονήσας τοῦ βασιλέως διὰ τὴν
2 ἀσέλγειαν τοῦ βίου καὶ τῆς ὅλης αἱρέσεως, τὰ δὲ διαπι-
στήσας τοῖς περὶ τὴν αὐλὴν διὰ τὸ μικροῖς ἔμπροσθεν
χρόνοις ἀξιολόγους παρασχόμενος χρείας τῷ βασιλεῖ περί
τε τἆλλα καὶ περὶ τὴν πρώτην ἐπιβολὴν Ἀντιόχου τοῖς
κατὰ Κοίλην Συρίαν πράγμασι μὴ οἷον ἐπὶ τούτοις τυχεῖν
τινος χάριτος, ἀλλὰ τοὐναντίον ἀνακληθεὶς εἰς τὴν Ἀλε-
3 ξάνδρειαν παρ᾽ ὀλίγον κινδυνεῦσαι τῷ βίῳ, διὰ ταύτας
τὰς αἰτίας ἐπεβάλετο τότε λαλεῖν Ἀντιόχῳ καὶ τὰς κατὰ
Κοίλην Συρίαν πόλεις ἐγχειρίζειν. τοῦ δ᾽ ἀσμένως δεξα-
μένου τὴν ἐλπίδα, ταχεῖαν ἐλάμβανε τὸ πρᾶγμα τὴν οἰκο-
4 νομίαν. ἵνα δὲ καὶ περὶ ταύτης τῆς οἰκίας τὸ παραπλή-
σιον ποιήσωμεν, ἀναδραμόντες ἐπὶ τὴν παράληψιν τῆς
Ἀντιόχου δυναστείας ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν ποιησόμεθα
κεφαλαιώδη τὴν ἔφοδον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ μέλλοντος λέ-
γεσθαι πολέμου.*

5 *Ἀντίοχος γὰρ ἦν μὲν υἱὸς νεώτερος Σελεύκου τοῦ
Καλλινίκου προσαγορευθέντος, μεταλλάξαντος δὲ τοῦ πα-* 461
*τρὸς καὶ διαδεξαμένου τἀδελφοῦ Σελεύκου τὴν βασιλείαν διὰ
τὴν ἡλικίαν τὸ μὲν πρῶτον τοῖς ἄνω τόποις μεθιστάμενος
6 ἐποιεῖτο τὴν διατριβήν, ἐπεὶ δὲ Σέλευκος μετὰ δυνάμεως
ὑπερβαλὼν τὸν Ταῦρον ἐδολοφονήθη, καθάπερ καὶ πρό-
τερον εἰρήκαμεν, μεταλαβὼν τὴν ἀρχὴν αὐτὸς ἐβασίλευσε,* a. u.
7 *διαπιστεύων τὴν μὲν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου δυναστείαν* 531
*Ἀχαιῷ, τὰ δ᾽ ἄνω μέρη τῆς βασιλείας ἐγκεχειρικὼς Μό-
λωνι καὶ τἀδελφῷ τῷ Μόλωνος Ἀλεξάνδρῳ, Μόλωνος
μὲν Μηδίας ὑπάρχοντος σατράπου, τἀδελφοῦ δὲ τῆς Περ-
41 σίδος· οἳ καταφρονήσαντες μὲν αὐτοῦ διὰ τὴν ἡλικίαν,* a. u.
ἐλπίσαντες δὲ τὸν Ἀχαιὸν ἔσεσθαι κοινωνὸν σφίσι τῆς 532

---

10. *ἐπεβάλετό τε λαλεῖν* C^1DE, *ἐπεβάλλετό τε λ.* C^2 15. *ποιησώμεθα* AB, corr. R 20. *τοῦ ἀδελφοῦ* D 21. *ἐν* ante *τοῖς* vulgo additum ex C del. *Hu* quaest. I 19 26. *ἐγκεχειρεῖν ὡς* A^1, *ἐγκεχειρεῖν* A^2 (eraso *ὡς*) B, *ἐγκεχειρηκὼς* C, corr. DE *μόλωνι* A^rR, *μόλων* A^1 27. *τῷ μόλωνος* A^r(B), *τῷ νὄλωνος* A^1, *τοῦ μόλωνος* R 28. *μηδείας* AR, corr. *Sch*

461, 13]

ἐπιβολῆς, μάλιστα δὲ φοβούμενοι τὴν ὠμότητα καὶ κακοπραγμοσύνην τὴν Ἑρμείου τοῦ τότε προεστῶτος τῶν ὅλων πραγμάτων, ἀφίστασθαι καὶ διαστρέφειν ἐνεχείρησαν τὰς ἄνω σατραπείας. ὁ δ' Ἑρμείας ἦν μὲν ἀπὸ Καρίας, 2
ἐπέστη δ' ἐπὶ τὰ πράγματα Σελεύκου τἀδελφοῦ ταύτην αὐτῷ τὴν πίστιν ἐγχειρίσαντος, καθ' οὓς καιροὺς ἐποιεῖτο τὴν ἐπὶ τὸν Ἄτταλον στρατείαν. τυχὼν δὲ ταύτης τῆς ἐξου- 3
σίας πᾶσι μὲν ἐφθόνει τοῖς ἐν ὑπεροχαῖς οὖσι τῶν περὶ τὴν αὐλήν, φύσει δ' ὠμὸς ὢν τῶν μὲν τὰς ἀγνοίας ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκδεχόμενος ἐκόλαζε, τοῖς δὲ χειροποιήτους καὶ ψευδεῖς ἐπιφέρων αἰτίας ἀπαραίτητος ἦν καὶ πικρὸς δικαστής. μάλιστα δ' ἔσπευδε καὶ περὶ παντὸς ἐποιεῖτο 4
βουλόμενος ἐπανελέσθαι τὸν ἀποκομίσαντα τὰς δυνάμεις τὰς Σελεύκῳ συνεξελθούσας Ἐπιγένην, διὰ τὸ θεωρεῖν τὸν ἄνδρα καὶ λέγειν καὶ πράττειν δυνάμενον καὶ μεγάλης
462 ἀποδοχῆς ἀξιούμενον παρὰ ταῖς δυνάμεσιν. ὢν δὲ ταύτης 5
τῆς προθέσεως ἐπεῖχεν, βουλόμενος ἀεί τινος ὁρμῆς ἐπιλαβέσθαι καὶ προφάσεως κατὰ τοῦ προειρημένου. ἀθροι- 6
σθέντος δὲ τοῦ συνεδρίου περὶ τῆς τοῦ Μόλωνος ἀποστάσεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ βασιλέως λέγειν ἕκαστον τὸ φαινόμενον περὶ τοῦ πῶς δεῖ χρῆσθαι τοῖς κατὰ τοὺς ἀποστάτας πράγμασι, καὶ πρώτου συμβουλεύοντος Ἐπι- 7
γένους διότι δεῖ μὴ μέλλειν ἀλλ' ἐκ χειρὸς ἔχεσθαι τῶν προκειμένων, καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα τὸν βασιλέα συνάπτειν τοῖς τόποις καὶ παρ' αὐτοὺς εἶναι τοὺς καιρούς·
οὕτως γὰρ ἢ τὸ παράπαν οὐδὲ τολμήσειν ἀλλοτριοπραγεῖν 8

---

2. τοῦτό τε A 3. διατρέχειν DE 4 et 5. δὲ AR 5. ἐπὶ om. D 6. ἐγχειρήσαντος A (η duobus punctis notatum) CD 7. Ἄτταλον *BW*, πάδον AR, ταῦρον C vulgo 9. τῶν μὲν τὰς AB, τῶν μὲν τῆς DE, τοὺς μὲν τῆς C 10. ἐκδεχόμενος A, ἐνδεχόμενος R τοῖς *Re*, τοὺς AR 11. ἐπι|φέρων ἀήττητος ἦν A[1], ad vocem corruptam in marg. adscr. ούτως εἶχε τὸ αντίγρ. |αἴτητος A[1], ἐπιφέρων ἀήττητος ἦν CDE, εἶχε τὸ ἀντίγραφον αἴτητος margo DE, ἐπιφέρων ἀπαραίτητος ἦν A[r]B, αἰτίας add. *Ca* 13. ἀποκομίσοντα CDE 14. συνεξελθούσας *Sch* pro συνελθούσας 17. ἐπεῖχε R[s] ἀφορμῆς coni. *Sch* (conf. lex. Polyb.) 18. ἀθροισθέντος A 23. δεῖ μὴ] οὐ δεῖ CDE 26. οὕτω R[s] γὰρ ἢ* A οὐ C, οὐδὲν *He*, quod probat *Na* 232

τοὺς περὶ τὸν Μόλωνα, τοῦ βασιλέως παρόντος καὶ τοῖς
9 *πολλοῖς ἐν ὄψει γενομένου μετὰ συμμέτρου δυνάμεως, ἢ*
κἂν ὅλως τολμήσωσι καὶ μείνωσιν ἐπὶ τῆς προθέσεως,
ταχέως αὐτοὺς συναρπασθέντας ὑπὸ τῶν ὄχλων ὑποχει-
42 *ρίους παραδοθήσεσθαι τῷ βασιλεῖ· ταῦτα λέγοντος ἔτι*
τοῦ προειρημένου διοργισθεὶς Ἑρμείας πολὺν ἔφησεν αὐ-
τὸν χρόνον ἐπίβουλον ὄντα καὶ προδότην τῆς βασιλείας
2 *διαλεληθέναι, νῦν δὲ καλῶς ποιοῦντα φανερὸν ἐκ τῆς συμ-*
βουλῆς γεγονέναι, σπουδάζοντα μετ᾽ ὀλίγων ἐγχειρίσαι τὸ
3 *τοῦ βασιλέως σῶμα τοῖς ἀποστάταις. τότε μὲν οὖν οἷον*
ὑποθύψας τὴν διαβολὴν παρῆκε τὸν Ἐπιγένην, πικρίαν
4 *ἄκαιρον μᾶλλον ἢ δυσμένειαν ἐπιφήνας· αὐτὸς δὲ κατὰ*
τὴν αὑτοῦ γνώμην τὴν μὲν ἐπὶ τὸν Μόλωνα στρατείαν,
κατάφοβος ὢν τὸν κίνδυνον, ἐξέκλινε διὰ τὴν ἀπειρίαν
τῶν πολεμικῶν, ἐπὶ δὲ τὸν Πτολεμαῖον ἐσπούδαζε στρα-
τεύειν, ἀσφαλῆ τοῦτον εἶναι πεπεισμένος τὸν πόλεμον διὰ
5 *τὴν τοῦ προειρημένου βασιλέως ῥαθυμίαν. τότε μὲν οὖν*
καταπληξάμενος τοὺς ἐν τῷ συνεδρίῳ πάντας ἐπὶ μὲν τὸν
Μόλωνα στρατηγοὺς ἐξέπεμψε μετὰ δυνάμεως Ξένωνα καὶ
Θεόδοτον τὸν ἡμιόλιον, τὸν δ᾽ Ἀντίοχον παρώξυνε συν-
εχῶς οἰόμενος δεῖν ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας τοῖς κατὰ Κοί- 463
6 *λην Συρίαν πράγμασιν, μόνως οὕτως ὑπολαμβάνων, εἰ*
πανταχόθεν τῷ νεανίσκῳ περισταίη πόλεμος, οὔτε τῶν
πρότερον ἡμαρτημένων ὑφέξειν δίκας οὔτε τῆς παρούσης
ἐξουσίας κωλυθήσεσθαι διὰ τὰς χρείας καὶ τοὺς ἀεὶ πε-
7 *ριισταμένους ἀγῶνας τῷ βασιλεῖ καὶ κινδύνους. διὸ καὶ*
τὸ τελευταῖον ἐπιστολὴν πλάσας ὡς παρ᾽ Ἀχαιοῦ διαπ-
εσταλμένην προσήνεγκε τῷ βασιλεῖ, διασαφοῦσαν ὅτι Πτο-
λεμαῖος αὐτὸν παρακαλεῖ πραγμάτων ἀντιποιήσασθαι,

---

1. 2. *ἐν ὄψει καὶ τοῖς πολλοῖς* C 3. *κἀνόλως* A 5. *ἔτι* B[s] *Re*, *ἐπὶ* AR 9. *ἐγχειρῆσαι* CE[1] 11. *ὑποτύψας* AR, corr. Ernestus auctore *Ca* (conf. 6, 11[a], 17) 16. *πεπεισμένος εἶναι τοῦτον* B 17. *ῥαθυμίαν* R[s] 19. *μετὰ*] *τῆς* C, *μετὰ τῆς He* 22. *πράγμασι* R[s] 23. *περισταίη τῷ νεανίσκῳ* C 25. *ἀπολυθήσεσθαι* vel *κολουσθήσεσθαι Rei* 394 26. *διὰ* D

463, 10]
καὶ φησὶ καὶ ναυσὶ καὶ χρήμασι χορηγήσειν πρὸς πάσας
τὰς ἐπιβολάς, ἐὰν ἀναλάβῃ διάδημα καὶ φανερὸς γένηται
πᾶσιν ἀντιποιούμενος τῆς ἀρχῆς, ἣν τοῖς πράγμασιν ἔχειν 8
αὐτὸν καὶ νῦν, τῆς δ᾽ ἐπιγραφῆς αὐτῷ φθονοῦντα τὸν
ὑπὸ τῆς τύχης διδόμενον ἀποτρίβεσθαι στέφανον.
Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς πιστεύσας τοῖς γραφομένοις ἕτοι- 9
μος ἦν καὶ μετέωρος στρατεύειν ἐπὶ Κοίλην Συρίαν· ὄντος **43**
δ᾽ αὐτοῦ κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους περὶ Σελεύκειαν τὴν
ἐπὶ τοῦ Ζεύγματος, παρῆν Διόγνητος ὁ ναύαρχος ἐκ Καπ-
παδοκίας τῆς περὶ τὸν Εὔξεινον, ἄγων Λαοδίκην τὴν Μι-
θριδάτου τοῦ βασιλέως θυγατέρα, παρθένον οὖσαν, γυναῖκα
τῷ βασιλεῖ κατωνομασμένην. ὁ δὲ Μιθριδάτης εὔχετο 2
μὲν ἀπόγονος εἶναι τῶν ἑπτὰ Περσῶν ἑνὸς τῶν ἐπανελο-
μένων τὸν μάγον, διατετηρήκει δὲ τὴν δυναστείαν ἀπὸ
προγόνων τὴν ἐξ ἀρχῆς αὐτοῖς διαδοθεῖσαν ὑπὸ Δαρείου
παρὰ τὸν Εὔξεινον πόντον. Ἀντίοχος δὲ προσδεξάμενος 3
τὴν παρθένον μετὰ τῆς ἁρμοζούσης ἀπαντήσεως καὶ προ-
στασίας εὐθέως ἐπετέλει τοὺς γάμους, μεγαλοπρεπῶς καὶ
βασιλικῶς χρώμενος ταῖς παρασκευαῖς. μετὰ δὲ τὴν συν- 4
τέλειαν τῶν γάμων καταβὰς εἰς Ἀντιόχειαν, βασίλισσαν
ἀποδείξας τὴν Λαοδίκην, λοιπὸν ἐγίνετο περὶ τὴν τοῦ
πολέμου παρασκευήν.
Κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους Μόλων ἑτοίμους παρε- 5
464 σκευακὼς πρὸς πᾶν τοὺς ἐκ τῆς ἰδίας σατραπείας ὄχλους
διά τε τὰς ἐλπίδας τὰς ἐκ τῶν ὠφελειῶν καὶ τοὺς φό-
βους, οὓς ἐνειργάσατο τοῖς ἡγεμόσιν ἀνατατικὰς καὶ ψευ-
δεῖς εἰσφέρων ἐπιστολὰς παρὰ τοῦ βασιλέως, ἕτοιμον δὲ 6
συναγωνιστὴν ἔχων τὸν ἀδελφὸν Ἀλέξανδρον, ἠσφαλισμέ-
νος δὲ καὶ τὰ κατὰ τὰς παρακειμένας σατραπείας διὰ τῆς
τῶν προεστώτων εὐνοίας καὶ δωροδοκίας, ἐξεστράτευσε

---

1. καὶ ante ναυσὶ om. CDE 2. ἀναλάβῃ A² ex ἀναλά*η
4 et 8. δὲ AR 11. γυναῖκα* A 12. εὔχετο AR, ηὔχετο B
13. ἀνελομένων C 20. τὴν ante Ἀντιόχειαν add. CDE vulgo
23. ἑτοίμως D 26. ἀναστατικὰς et in marg. ἤγουν ἀπειλητικὰς DE
27. παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπιστολὰς DE 29. τὰ om. D

μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἐπὶ τοὺς τοῦ βασιλέως στρατη-
7 *γούς. οἱ δὲ περὶ τὸν Ξένωνα καὶ Θεόδοτον καταπλαγέν-*
8 *τες τὴν ἔφοδον ἀνεχώρησαν εἰς τὰς πόλεις. ὁ δὲ Μόλων*
κύριος γενόμενος τῆς Ἀπολλωνιάτιδος χώρας εὐπορεῖτο
ταῖς χορηγίαις ὑπερβαλλόντως. ἦν δὲ φοβερὸς μὲν καὶ
44 *πρὸ τοῦ διὰ τὸ μέγεθος τῆς δυναστείας· τά τε γὰρ ἱπ-*
ποφόρβια πάντα τὰ βασιλικὰ Μήδοις ἐγκεχείρισται, σίτου
τε καὶ θρεμμάτων πλῆθος ἀναρίθμητον παρ᾽ αὐτοῖς ἐστι.
2 *περί γε μὴν τῆς ὀχυρότητος καὶ τοῦ μεγέθους τῆς χώρας*
3 *οὐδ᾽ ἂν εἰπεῖν δύναιτ᾽ ἀξίως οὐδείς. ἡ γὰρ Μηδία κεῖται*
μὲν περὶ μέσην τὴν Ἀσίαν, διαφέρει δὲ καὶ κατὰ τὸ μέ-
γεθος καὶ κατὰ τὴν εἰς ὕψος ἀνάτασιν πάντων τῶν κατὰ
4 *τὴν Ἀσίαν τόπων ὡς πρὸς μέρος θεωρουμένη. καὶ μὴν*
ἐπίκειται τοῖς ἀλκιμωτάτοις καὶ μεγίστοις ἔθνεσι. πρό-
κειται γὰρ αὐτῆς, παρὰ μὲν τὴν ἕω καὶ τὰ πρὸς ἀνατο-
λὰς μέρη, τὰ κατὰ τὴν ἔρημον πεδία τὴν μεταξὺ κειμένην
5 *τῆς Περσίδος καὶ τῆς Παρθυαίας· ἐπίκειται δὲ καὶ κρατεῖ*
τῶν καλουμένων Κασπίων πυλῶν, συνάπτει δὲ τοῖς Τα-
πύρων ὄρεσιν, ἃ δὴ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης οὐ πολὺ διέ-
6 *στηκε. τοῖς δὲ πρὸς μεσημβρίαν κλίμασι καθήκει πρός*
τε τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Ἀπολλωνιᾶτιν χώραν, πα-
ράκειται δὲ τῇ Περσίδι, προβεβλημένη τὸ Ζάγρον ὄρος,
7 *ὃ τὴν μὲν ἀνάβασιν ἔχει πρὸς ἑκατὸν στάδια, διαφορὰς* 465
δὲ καὶ συγκλείσεις πλείους ἔχον ἐν αὑτῷ διέζευκται κοι-
λάσι, κατὰ δέ τινας τόπους αὐλῶσιν, οὓς κατοικοῦσι Κοσ-
σαῖοι καὶ Κορβρῆναι καὶ Κάρχοι καὶ πλείω γένη βαρβά-
ρων ἕτερα, διαφέρειν δοκοῦντα πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας.

5. *υπερβαλόντως* C *μὲν* om. D 6. *ἱπποφορεια* (sine acc.) A, *ἱπποφορεῖα* B, *ἱπποφόρεια* DE, corr. C 7. *ἐγχειρισται* (sine acc.) A 10. inc. F fol. 53v: *ἡ γὰρ* cet., adscripto ad marginem titulo *περὶ τῆς μειδίας* *μήδεια* AFR, corr. *Sch* 12. *τὴν εἰς* AB, *τὸ* FR *ἀνά|τασιν* A(R), *ανάστασιν* F 16. *πεδίαδα* A (*δα* ineunte versu) F, *πεδία διὰ* B, corr. R 17. *Παρθυαίας Sch*, *παρουσίας* AFR, *παρασίας* C, *παρθιηνῆς* margo E 18. *ποιλῶν* F 22. *ξαγρον* (sine acc.) A(BC), *Ζάγριον* Kallenbergius Progr. Friedr.-Werd. Gymnas., Berolini 1891, p. 22 23. *διαφυὰς* Coraes IV 247 ad Strab. 11 § 524, *διάσφαγας* coni. *Be* p. 1218 24. ante *πλείους* septem fere litterae erasae in F; fuisse videtur *πλείους* *ἔχων* C 26. *κορβῆναι* F, *Κορβιῆνοι* coni. *Sch*

465, 6]

τοῖς δὲ πρὸς τὰς δύσεις μέρεσι κειμένοις συνάπτει τοῖς 8
Σατραπείοις καλουμένοις· τούτοις δὲ συμβαίνει μὴ πολὺ
διεστάναι τῶν ἐθνῶν τῶν ἐπὶ τὸν Εὔξεινον καθηκόντων
πόντον. τὰ δ' ἐπὶ τὰς ἄρκτους αὐτῆς τετραμμένα μέρη 9
περιέχεται μὲν Ἐλυμαίοις καὶ τοῖς Ἀνιαράκαις, ἔτι δὲ
Καδουσίοις καὶ Ματιανοῖς, ὑπέρκειται δὲ τῶν συναπτόν- 10
των πρὸς τὴν Μαιῶτιν τοῦ Πόντου μερῶν. αὐτὴ δ' ἡ 11
Μηδία διέζευκται πλείοσιν ὄρεσιν ἀπὸ τῆς ἠοῦς ἕως πρὸς
τὰς δύσεις, ὧν μεταξὺ κεῖται πεδία πληθύοντα πόλεσι
καὶ κώμαις. κυριεύων δὲ ταύτης τῆς χώρας βασιλικὴν 45
ἐχούσης περίστασιν, καὶ πάλαι μὲν φοβερὸς ἦν, ὡς πρό-
τερον εἶπα, διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυναστείας· τότε δὲ καὶ 2
τῶν τοῦ βασιλέως στρατηγῶν δοκούντων παρακεχωρηκέναι
τῶν ὑπαίθρων αὐτῷ, καὶ τῶν ἰδίων δυνάμεων ἐπηρμένων
ταῖς ὁρμαῖς διὰ τὸ κατὰ λόγον σφίσι προχωρεῖν τὰς πρώ-
τας ἐλπίδας, τελέως ἐδόκει φοβερὸς εἶναι καὶ ἀνυπόστα-
τος πᾶσι τοῖς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦσι. διὸ τὸ μὲν πρῶτον 3
ἐπεβάλετο διαβὰς τὸν Τίγριν πολιορκεῖν τὴν Σελεύκειαν·
κωλυθείσης δὲ τῆς διαβάσεως ὑπὸ Ζεύξιδος διὰ τὸ κατα- 4
λαβέσθαι τὰ ποτάμια πλοῖα, τοῦτον τὸν τρόπον ἀναχω-
ρήσας εἰς τὴν ἐν τῇ Κτησιφῶντι λεγομένῃ στρατοπεδείαν
παρεσκεύαζε ταῖς δυνάμεσι τὰ πρὸς τὴν παραχειμασίαν.
466 Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας τήν τε τοῦ Μόλωνος ἔφοδον 5
a. u. 533 καὶ τὴν τῶν ἰδίων στρατηγῶν ἀναχώρησιν αὐτὸς μὲν ἦν
ἕτοιμος πάλιν ἐπὶ τὸν Μόλωνα στρατεύειν, ἀποστὰς τῆς
ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον ὁρμῆς, καὶ μὴ προΐεσθαι τοὺς και-
ρούς· Ἑρμείας δὲ τηρῶν τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν ἐπὶ μὲν 6

---

2. *Ἀτροπατείοις* coni. *Sch* auctore *Ca*, *Σασπείροις Gro* *μὴ* om. F 4. *πόντοον* A[1], corr. A[2] *μέρει* F 5. *Ἀναριάκαις* Holstenius not. in Steph. Byz. v. *Ἀναριάκη* *ἔτει δὲ* F 7. *αὐτὴ δὲ* F[s] *Rei* 397, *αὕτη δὲ* AR 8. *μηδια* (sine acc.) A, *μήδια* F, *μήδεια* R *ἠοῦς ἕως* *Rei* 397, *νουσέως* AF(R) 9. *πληθύνοντα* DE 10. *κώμαις*: des. F 12. *εἶπον* CDE 13. *τοῦ* om. CDE 14. 15. *καὶ τῶν ἰδίων — ταῖς ὁρμαῖς* om. CDE 15. *μὴ* ante *κατὰ* add. CDE 17. *κατὰ* ante *τὴν* add. C 19. *ξεύξιδος* A, corr. ead. m. *τὸ προκαταλαβέσθαι* *Na* 254 s. 21. *ἐν τῇ* C, *ἐν τῶι* AR *λεγομένῃ* *Rei* 398 pro *λεγομένην* *στρατοπεδίαν* A

*τὸν Μόλωνα Ξενοίταν τὸν Ἀχαιὸν ἐξέπεμψε στρατηγὸν
αὐτοκράτορα μετὰ δυνάμεως, φήσας δεῖν πρὸς μὲν τοὺς
ἀποστάτας στρατηγοῖς πολεμεῖν, πρὸς δὲ τοὺς βασιλεῖς
αὐτὸν ποιεῖσθαι τὸν βασιλέα καὶ τὰς ἐπιβολὰς καὶ τοὺς
7 ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνας, αὐτὸς δὲ διὰ τὴν ἡλικίαν ὑπο-
χείριον ἔχων τὸν νεανίσκον προῆγε, καὶ συνήθροιζε τὰς
δυνάμεις εἰς Ἀπάμειαν, ἐντεῦθεν δ' ἀναζεύξας ἧκε πρὸς
8 τὴν Λαοδίκειαν. ἀφ' ἧς ποιησάμενος τὴν ὁρμὴν ὁ βασι-
λεὺς μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς, καὶ διελθὼν τὴν ἔρημον,
ἐνέβαλεν εἰς τὸν αὐλῶνα τὸν προσαγορευόμενον Μαρσύαν,
9 ὃς κεῖται μὲν μεταξὺ τῆς κατὰ τὸν Λίβανον καὶ τὸν Ἀν-
τιλίβανον παρωρείας, συνάγεται δ' εἰς στενὸν ὑπὸ τῶν
10 προειρημένων ὀρῶν. συμβαίνει δὲ καὶ τοῦτον αὐτὸν τὸν
τόπον, ᾗ στενώτατός ἐστι, διείργεσθαι τενάγεσι καὶ λί-
46 μναις, ἐξ ὧν ὁ μυρεψικὸς κείρεται κάλαμος. ἐπίκειται
δὲ τοῖς στενοῖς ἐκ μὲν θατέρου μέρους Βρόχοι προσαγο-
ρευόμενόν τι χωρίον, ἐκ δὲ θατέρου Γέρρα, στενὴν ἀπο-
2 λείποντα πάροδον. ποιησάμενος δὲ διὰ τοῦ προειρημένου
τὴν πορείαν αὐλῶνος ἐπὶ πλείους ἡμέρας, καὶ προσαγα-
γόμενος τὰς παρακειμένας πόλεις, παρῆν πρὸς τὰ Γέρρα.
3 καταλαβὼν δὲ τὸν Θεόδοτον τὸν Αἰτωλὸν προκατειληφότα
τὰ Γέρρα καὶ τοὺς Βρόχους, τὰ δὲ παρὰ τὴν λίμνην στενὰ
διωχυρωμένον τάφροις καὶ χάραξι καὶ διειληφότα φυλα-
καῖς εὐκαίροις, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεβάλετο βιάζεσθαι,
4 πλείω δὲ πάσχων ἢ ποιῶν κακὰ διὰ τὴν ὀχυρότητα τῶν
τόπων καὶ διὰ τὸ μένειν ἔτι τὸν Θεόδοτον ἀκέραιον ἀπέστη
5 τῆς ἐπιβολῆς. διὸ καὶ τοιαύτης οὔσης τῆς περὶ τοὺς τόπους
δυσχρηστίας, προσπεσόντος αὐτῷ Ξενοίταν ἐπταικέναι τοῖς 467
ὅλοις καὶ τὸν Μόλωνα πάντων τῶν ἄνω τόπων ἐπικρα-*

8. *ἀφῆς* A 9. *στρατείας* A 10. *τὸν Μαρσύαν προσαγορευόμενον αὐλῶνα* coni. *Di* 30 *τὸν* alterum add. C 14. *στενότατος* CDE 17. *ἀπολειπόντα* A, *ἀπολιπόντα* B 19. *προσαγόμενος* DE 20. *προκειμένας* D 23. *διωχυρωμένον* *Rei* 398 pro *διωχυρωμένα* 26. *ἐπέστη* AB, corr. R 28. *δυσχρηστείας* A *ξενοίταν* A² ex *ξενοίτα**|** 29. *τὸν* om. D

τεῖν, ἀφέμενος τούτων ὥρμησε τοῖς οἰκείοις πράγμασιν
βοηθήσων.
Ὁ γὰρ Ξενοίτας ὁ στρατηγὸς ἀποσταλεὶς αὐτοκράτωρ, 6
καθάπερ ἐπάνω προεῖπα, καὶ μείζονος ἐξουσίας ἢ κατὰ
τὴν προσδοκίαν τυχών, ὑπεροπτικώτερον μὲν ἐχρῆτο τοῖς
αὑτοῦ φίλοις, θρασύτερον δὲ ταῖς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἐπι-
βολαῖς. οὐ μὴν ἀλλὰ καταζεύξας εἰς τὴν Σελεύκειαν, καὶ 7
μεταπεμψάμενος Διογένην τὸν τῆς Σουσιανῆς ἔπαρχον καὶ
Πυθιάδην τὸν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, ἐξῆγε τὰς δυνά-
μεις, καὶ λαβὼν πρόβλημα τὸν Τίγριν ποταμὸν ἀντεστρα-
τοπέδευσε τοῖς πολεμίοις. πλειόνων δὲ διακολυμβώντων 8
πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς τοῦ Μόλωνος στρατοπεδείας, καὶ
δηλούντων ὡς, ἐὰν διαβῇ τὸν ποταμόν, ἅπαν ἀπονεύσει
πρὸς αὐτὸν τὸ τοῦ Μόλωνος στρατόπεδον (τῷ μὲν γὰρ
Μόλωνι φθονεῖν, τῷ δὲ βασιλεῖ τὸ πλῆθος εὔνουν ὑπάρ-
χειν διαφερόντως), ἐπαρθεὶς τούτοις ὁ Ξενοίτας ἐπεβά-
λετο διαβαίνειν τὸν Τίγριν. ὑποδείξας δὲ διότι μέλλει 9
ζευγνύναι τὸν ποταμὸν κατά τινα νησίζοντα τόπον, τῶν
μὲν πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἐπιτηδείων οὐδὲν ἡτοίμαζε, διὸ
καὶ συνέβη καταφρονῆσαι τοὺς περὶ τὸν Μόλωνα τῆς ὑπο-
δεικνυμένης ἐπιβολῆς, τὰ δὲ πλοῖα συνήθροιζε καὶ κατήρ- 10
τιζε καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιεῖτο περὶ τούτων. ἐπι- 11
λέξας δ' ἐκ παντὸς τοῦ στρατεύματος τοὺς εὐρωστοτάτους
ἱππεῖς καὶ πεζούς, ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς ἀπολιπὼν Ζεῦξιν
καὶ Πυθιάδην παρῆλθε νυκτὸς ὡς ὀγδοήκοντα σταδίους
ὑποκάτω τῆς τοῦ Μόλωνος στρατοπεδείας, καὶ διακομί- 12
σας τοῖς πλοίοις τὴν δύναμιν ἀσφαλῶς νυκτὸς ἔτι κατε-
στρατοπέδευσε, λαβὼν εὐφυῆ τόπον, ᾧ συνέβαινε κατὰ
μὲν τὸ πλεῖστον ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ περιέχεσθαι, τὸ δὲ
λοιπὸν ἕλεσιν ἠσφαλίσθαι καὶ τέλμασιν. ὁ δὲ Μόλων 47

---

1. πράγμασι R[a] 4. προεῖπον CDE 10. τὸν A[1] ex των
13. post ποταμὸν add. μόνον *Na* 127 20. τῆς ἐπιδεικνυμένης D
24. ἀπολειπὼν A 25. στάδια CDE 26. στρατοπεδίας A
27. νυκτὸς ἐπικατεστρατοπέδευσε AR, νυκτὸς ἐπιστρ. (voluit ἐπεστρ.) D, corr. *Rei* 398

συνεὶς τὸ γεγονὸς ἐξαπέστειλε τοὺς ἱππεῖς ὡς κωλύσων 468
τοὺς ἐπιδιαβαίνοντας ῥᾳδίως καὶ συντρίψων τοὺς ἤδη
2 διαβεβηκότας· οἳ καὶ συνεγγίσαντες τοῖς περὶ τὸν Ξενοί-
ταν διὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν τόπων οὐ προσεδέοντο τῶν πο-
λεμίων, αὐτοὶ δ' ὑφ' αὑτῶν βαπτιζόμενοι καὶ καταδύνον-
τες ἐν τοῖς τέλμασιν ἄχρηστοι μὲν ἦσαν ἅπαντες, πολλοὶ
3 δὲ καὶ διεφθάρησαν αὐτῶν. ὁ δὲ Ξενοίτας πεπεισμένος,
ἐὰν πλησιάσῃ, μεταβαλεῖσθαι τὰς τοῦ Μόλωνος πρὸς
αὐτὸν δυνάμεις, προελθὼν παρὰ τὸν ποταμὸν καὶ συνεγ-
4 γίσας παρεστρατοπέδευσε τοῖς ὑπεναντίοις. κατὰ δὲ τὸν
καιρὸν τοῦτον ὁ Μόλων, εἴτε καὶ στρατηγήματος χάριν
εἴτε καὶ διαπιστήσας ταῖς δυνάμεσι, μή τι συμβῇ τῶν
ὑπὸ τοῦ Ξενοίτου προσδοκωμένων, ἀπολιπὼν ἐν τῷ χά-
ρακι τὴν ἀποσκευὴν ἀνέζευξε νυκτός, καὶ προῆγε σύντονον
5 ποιούμενος τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ Μηδίας. ὁ δὲ Ξενοίτας
ὑπολαβὼν πεφευγέναι τὸν Μόλωνα καταπεπληγμένον τὴν
ἔφοδον αὐτοῦ καὶ διαπιστοῦντα ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ δυνά-
μεσι, τὸ μὲν πρῶτον ἐπιστρατοπεδεύσας κατελάβετο τὴν
τῶν πολεμίων παρεμβολήν, καὶ διεπεραίου πρὸς αὐτὸν
τοὺς ἰδίους ἱππεῖς καὶ τὰς τούτων ἀποσκευὰς ἐκ τῆς Ζεύ-
6 ξιδος παρεμβολῆς· μετὰ δὲ ταῦτα συναθροίσας παρεκάλει
τοὺς πολλοὺς θαρρεῖν καὶ καλὰς ἐλπίδας ἔχειν ὑπὲρ τῶν
7 ὅλων ὡς πεφευγότος τοῦ Μόλωνος. ταῦτα δ' εἰπὼν ἐπι-
μέλεσθαι παρήγγειλεν καὶ θεραπεύειν αὑτοὺς ἅπασιν, ὡς
48 ἐκ ποδὸς ἀκολουθήσων πρωὶ τοῖς ὑπεναντίοις. οἱ δὲ
πολλοὶ κατατεθαρρηκότες, καὶ παντοδαπῆς ἐπειλημμένοι
χορηγίας, ὥρμησαν πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ μέθην καὶ τὴν
2 ταῖς τοιαύταις ὁρμαῖς παρεπομένην ῥᾳθυμίαν. ὁ δὲ Μό-
λων διανύσας ἱκανόν τινα τόπον καὶ δειπνοποιησάμενος

---

2. *τοὺς ἔτι διαβαίνοντας* coni. *Sch* 5. *ὑπ' αὐτῶν* CDE 6. *ἐν* om. C 7. *καὶ* om. CDE 9. *προελθὼν* A (idem correxerat *Sch*), *προσελθὼν* R 12. *ξυμβῇ* C 13. *ξενοίτα* CDE *ἀπολειπὼν* A 14. *σύντομον* C 15. *μηδείας* AR 19. *αὐτὴν* *Re* 22. *ἐλπίδας* om. C 23. *ἐπιμελεσθαι* (sine acc.) A(B), *ἐπιμελεῖσθαι* R 24. *παρήγγειλε* R[s] 25. *πρῷ* *Di* 26. *κατεθαρρηκύτες* A 28. *ῥαθυμίαν* R[s] 29. *δεῖπνον ποιησάμενος* AB, corr. R

468, 30]
παρῆν ἐξ ὑποστροφῆς, καὶ καταλαβὼν ἐρριμμένους καὶ
469 μεθύοντας πάντας προσέβαλε τῷ χάρακι τῶν πολεμίων
ὑπὸ τὴν ἑωθινήν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ξενοίταν ἐκπλαγέντες 3
ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι διὰ τὸ παράδοξον, ἀδυνατοῦντες δὲ
τοὺς πολλοὺς ἐγείρειν διὰ τὴν κατέχουσαν αὐτοὺς μέθην,
αὐτοὶ μὲν ἀλόγως ὁρμήσαντες εἰς τοὺς πολεμίους διεφθά-
ρησαν, τῶν δὲ κοιμωμένων οἱ μὲν πλείους ἐν αὐταῖς ταῖς 4
στιβάσι κατεκόπησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ῥιπτοῦντες ἑαυτοὺς
εἰς τὸν ποταμὸν ἐπειρῶντο διαβαίνειν πρὸς τὴν ἀντίπερα
στρατοπεδείαν· οὐ μὴν ἀλλ' οἱ πλείους καὶ τούτων ἀπώλ-
λυντο. καθόλου δὲ ποικίλη τις ἦν ἀκρισία περὶ τὰ στρα- 5
τόπεδα καὶ κυδοιμός· πάντες γὰρ ἐκπλαγεῖς καὶ περιδεεῖς
ἦσαν, ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀντίπερα παρεμβολῆς ὑπὸ τὴν ὄψιν 6
οὔσης ἐν πάνυ βραχεῖ διαστήματι τῆς μὲν τοῦ ποταμοῦ
βίας καὶ δυσχρηστίας ἐξελανθάνοντο διὰ τὴν ἐπιθυμίαν
τὴν πρὸς τὸ σῴζεσθαι, κατὰ δὲ τὴν παράστασιν καὶ τὴν 7
ὁρμὴν τὴν πρὸς τὴν σωτηρίαν ἐρρίπτουν ἑαυτοὺς εἰς τὸν
ποταμόν, ἐνίεσαν δὲ καὶ τὰ ὑποζύγια σὺν ταῖς ἀποσκευαῖς
ὡς τοῦ ποταμοῦ κατά τινα πρόνοιαν αὐτοῖς συνεργήσον- 8
τος καὶ διακομιοῦντος ἀσφαλῶς πρὸς τὴν ἀντίπερα κει-
μένην στρατοπεδείαν. ἐξ ὧν συνέβαινε τραγικὴν καὶ παρ- 9
ηλλαγμένην φαίνεσθαι τοῦ ῥεύματος τὴν φαντασίαν ὡς
ἂν ὁμοῦ τοῖς νηχομένοις φερομένων ἵππων, ὑποζυγίων,
ὅπλων, νεκρῶν, ἀποσκευῆς παντοδαπῆς. Μόλων δὲ κυ- 10
ριεύσας τῆς τοῦ Ξενοίτου παρεμβολῆς, καὶ μετὰ ταῦτα
διαβὰς τὸν ποταμὸν ἀσφαλῶς ἅτε μηδενὸς κωλύοντος διὰ
τὸ φυγεῖν τὴν ἔφοδον αὐτοῦ καὶ τοὺς περὶ τὸν Ζεῦξιν,
ἐγκρατὴς γίνεται καὶ τῆς τούτου στρατοπεδείας. συντελε- 11

---

2. πάντας om. CDE 4. συμβαίνουσι AR margo B, πεπραγμένοις B in contextu 9. ἀντίπερα *Ca* (conf. *Hu* quaest. I 15), ἀντίπεραν AR, ἀντιπέρας *Di* et hoc loco et reliquis 10. στρατοπεδίαν A ἀπώλλυντο AB (conf. *Erzähl. Zeitf.* IV, 3), ἀπώλλοντο R, ἀπώλοντο *Ca* 13. περὶ ante τῆς in AR ex περιδεεῖς repetitum del. *Ur* 165b (conf. *Hu* quaest. II 7) 16. σώζεσθαι Rs 17. τὴν ante σωτηρίαν om. C 21. στρατοπεδίαν A 28. τούτου et τούτων A per dittogr., τούτων BDE margo C vulgo, αὐτοῦ C in contextu στρατοπεδίας A

*τῶν κατὰ τοὺς Ἀχαιούς, καὶ τῶν χρόνων ἤδη καθηκόντων,
Ἐπήρατος μὲν ἀπετίθετο τὴν ἀρχήν, οἱ δ' Ἀχαιοὶ τῆς
θερείας ἐναρχομένης στρατηγὸν αὐτῶν Ἄρατον κατέστησαν* a. u.
τὸν πρεσβύτερον. 537
8 *Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Εὐρώπην ἐν τούτοις ἦν· ἡμεῖς
δ' ἐπειδὴ κατά τε τὴν τῶν χρόνων διαίρεσιν καὶ κατὰ
τὴν τῶν πράξεων περιγραφὴν ἁρμόζοντα τόπον εἰλήφα-
μεν, μεταβάντες ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πράξεις τὰς* ol.
κατὰ τὴν αὐτὴν ὀλυμπιάδα τοῖς προειρημένοις ἐπιτελε- 140
31 *σθείσας αὖτις ὑπὲρ ἐκείνων ποιησόμεθα τὴν ἐξήγησιν, καὶ
πρῶτον ἐπιχειρήσομεν δηλοῦν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθε-
σιν τὸν ὑπὲρ Κοίλης Συρίας Ἀντιόχῳ καὶ Πτολεμαίῳ*
2 *συστάντα πόλεμον, σαφῶς μὲν γινώσκοντες ὅτι κατὰ τὸν
καιρὸν τοῦτον, εἰς ὃν ἐλήξαμεν τῶν Ἑλληνικῶν, ὅσον οὔπω
κρίνεσθαι συνέβαινε καὶ πέρας λαμβάνειν αὐτόν, αἱρού-
μενοι δὲ τὴν τοιαύτην ἐπίστασιν καὶ διαίρεσιν τῆς ἐνε-*
3 *στώσης διηγήσεως. τοῦ μὲν γὰρ μὴ τῆς τῶν κατὰ μέρος
καιρῶν ἀκριβείας διαμαρτάνειν τοὺς ἀκούοντας ἱκανὴν τοῖς
φιλομαθοῦσι πεπείσμεθα παρασκευάζειν ἐμπειρίαν ἐκ τοῦ
τὰς ἑκάστων ἀρχὰς καὶ συντελείας παρυπομιμνήσκειν, καθ'
ὁποίους ἐγίνοντο καιροὺς τῆς ὑποκειμένης ὀλυμπιάδος καὶ*
4 *τῶν Ἑλληνικῶν πράξεων· τὸ δ' εὐπαρακολούθητον καὶ
σαφῆ γίνεσθαι τὴν διήγησιν οὐδὲν ἀναγκαιότερον ἐπὶ ταύ-
της τῆς ὀλυμπιάδος ἡγούμεθ' εἶναι τοῦ μὴ συμπλέκειν
ἀλλήλαις τὰς πράξεις, ἀλλὰ χωρίζειν καὶ διαιρεῖν αὐτὰς*
5 *καθ' ὅσον ἐστὶ δυνατόν, μέχρις ἂν ἐπὶ τὰς ἑξῆς ὀλυμπιά-
δας ἐλθόντες κατ' ἔτος ἀρξώμεθα γράφειν τὰς κατάλληλα*
6 *γενομένας πράξεις. ἐπεὶ γὰρ οὐ τινὰ τὰ δὲ παρὰ πᾶσι*

---

3. *θερίας* A 3. 4. *κατέστησαν τὸν* R, *κατεστήσαν|το* A(B) 5. inc. M: *Ὅτι φησὶν ὁ πολύβιος· ἡμεῖς* cet. 9. *προειρημένοις* — 11. *κατὰ τὴν* oblitterata sunt in M 10. *αὖτις* ADE, *αὖθις* B[s]C vulgo 12. *τὸν* A[2] M[s]R, *τῶν* A[1] 14. *ὅσον* AMB, om. R 17. *τοῦ* AMB, *τὸ* R *γάρ*: des. M extremo folio (proxima duo folia deperdita sunt) 19. *εὐπορίαν* coni. *Be* 22. *τῷ δ' Re*, *πρὸς δὲ τὸ Ca* (conf. Krebs *Präpositionsadverbien* I 53. 58, Hewlett *American Journal of Philology* XI 278) 24. *ἡγούμεθα* R[s]

*ψευδεῖς ποιούμενος κατηγορίας Ἐπιγένους, μαρτυρόμενος
δὲ τὸν βασιλέα μὴ παριδεῖν οὕτως ἀλόγως μηδ' ἀποστῆ-
ναι τῶν περὶ Κοίλης Συρίας ἐλπίδων, προσέκοπτε μὲν* 5
τοῖς πολλοῖς, ἐλύπει δὲ καὶ τὸν Ἀντίοχον, μόλις δὲ κατ-
471 *έπαυσε τὴν ἀψιμαχίαν, πολλὴν ποιησαμένου τοῦ βασιλέως
σπουδὴν εἰς τὸ διαλύειν αὐτούς. δόξαντος δὲ τοῖς πολ-* 6
*λοῖς Ἐπιγένους ἀναγκαιότερα καὶ συμφορώτερα λέγειν,
ἐκυρώθη τὸ διαβούλιον στρατεύειν ἐπὶ τὸν Μόλωνα καὶ
τούτων ἔχεσθαι τῶν πράξεων. ταχὺ δὲ συνυποκριθεὶς* 7
*καὶ μεταπεσὼν Ἑρμείας, καὶ φήσας δεῖν ἅπαντας τὸ κρι-
θὲν ἀπροφασίστως* ποιεῖν, *ἕτοιμος ἦν καὶ πολὺς πρὸς ταῖς
παρασκευαῖς. ἀθροισθεισῶν δὲ τῶν δυνάμεων εἰς Ἀπά-* 50
*μειαν, καὶ τινος ἐγγενομένης στάσεως τοῖς πολλοῖς ὑπὲρ
τῶν προσοφειλομένων ὀψωνίων, λαβὼν ἐπτοημένον τὸν* 2
*βασιλέα καὶ δεδιότα τὸ γεγονὸς κίνημα διὰ τὸν καιρόν,
ἐπηγγείλατο διαλύσειν πᾶσι τὰς σιταρχίας, ἐὰν αὐτῷ
συγχωρήσῃ μὴ στρατεύειν μετ' αὐτῶν τὸν Ἐπιγένην· οὐ* 3
*γὰρ οἷόν τ' εἶναι τῶν κατὰ λόγον οὐδὲν πράττεσθαι κατὰ
τὴν στρατείαν τηλικαύτης ἐν αὐτοῖς ὀργῆς καὶ στάσεως
ἐγγεγενημένης. ὁ δὲ βασιλεὺς δυσχερῶς μὲν ἤκουσε καὶ* 4
*περὶ παντὸς ἐποιεῖτο σπουδάζων διὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν
πολεμικῶν συστρατεύειν αὑτῷ τὸν Ἐπιγένην, περιεχόμενος* 5
*δὲ καὶ προκατειλημμένος οἰκονομίαις καὶ φυλακαῖς καὶ
θεραπείαις ὑπὸ τῆς Ἑρμείου κακοηθείας οὐκ ἦν αὑτοῦ
κύριος· διὸ καὶ τοῖς παροῦσιν εἴκων συνεχώρησε τοῖς
ἀξιουμένοις. τοῦ δ' Ἐπιγένους κατὰ τὸ προσταχθὲν ἀνα-* 6
*χωρήσαντος εἰς ἱμάτιον * * οἱ μὲν οὖν ἐν τῷ συνεδρίῳ
κατεπλάγησαν τὸν φθόνον, αἱ δὲ δυνάμεις τυχοῦσαι τῶν* 7

---

4. *καὶ* om. D 7. *συμφερώτερα* et *συμφορώτερα* A per dittogr., *συμφερώτερα* D 11. *ποιεῖν* add. C, *συμπράττειν, οὗτος αὐτὸς* add. *BW* *ὁ* ante *πολὺς* add. D 11. 12. *τὰς παρασκευὰς* D[1] 13. *ἐγγινομένης* C 16. *διαλύειν* D, *λύσειν* C 24. *θεραπείαις* A[1]R, *χορηγίαις* A[2] (erasis *θε* et *απει*) B 24. 25. *οὐκ ἦν — εἴκων* om. DE 27. *ἱματιων* · · · · · · | A, *ἱμάτιον* (sine lacunae indicio) R, *ἱμάτιον παρὰ πόδας* *BW* praef. vol. II 48, *χειμάδιον Rei* 400, *Ἀπάμειαν Re* *οὖν* om. CDE vulgo 28. *τὸν φθόνον Be, τὸν φόβον* AR, *διὰ τὸν φόβον Ca* (e § 9 et 14)

ἀξιουμένων ἐκ μεταβολῆς εὐνοϊκῶς διέκειντο πρὸς τὸν αἴτιον τῆς τῶν ὀψωνίων διορθώσεως, πλὴν τῶν Κυρρη-
8 *στῶν. οὗτοι δ' ἐστασίασαν, καὶ σχεδὸν εἰς ἑξακισχιλίους ὄντες τὸν ἀριθμὸν ἀπέστησαν, καὶ πολλάς δή τινας ἀηδίας ἐπὶ χρόνον ἱκανὸν παρέσχον· τέλος δὲ μάχῃ κρατηθέντες ὑπό τινος τῶν τοῦ βασιλέως στρατηγῶν οἱ μὲν πλεῖστοι διεφθάρησαν, οἱ δὲ περιλειφθέντες παρέδοσαν ἑαυτοὺς* 472
9 *εἰς τὴν τοῦ βασιλέως πίστιν. ὁ δ' Ἑρμείας τοὺς μὲν φίλους διὰ τὸν φόβον τὰς δὲ δυνάμεις διὰ τὴν εὐχρηστίαν ὑφ' ἑαυτὸν πεποιημένος, ἀναζεύξας προῆγε μετὰ τοῦ βα-*
10 *σιλέως. περὶ δὲ τὸν Ἐπιγένην πρᾶξιν συνεστήσατο τοιαύτην, λαβὼν συνεργὸν τὸν ἀκροφύλακα τῆς Ἀπαμείας*
11 *Ἄλεξιν. γράψας ὡς παρὰ Μόλωνος ἀπεσταλμένην ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἐπιγένην, πείθει τινὰ τῶν ἐκείνου παίδων ἐλπίσι μεγάλαις ψυχαγωγήσας, εἰσενέγκαντα πρὸς τὸν Ἐπιγένην καταμῖξαι τὴν ἐπιστολὴν τοῖς ἐκείνου γράμ-*
12 *μασιν. οὗ γενομένου παρῆν εὐθέως Ἄλεξις, καὶ διηρώτα τὸν Ἐπιγένην μή τινας ἐπιστολὰς κεκόμισται παρὰ τοῦ*
13 *Μόλωνος. τοῦ δ' ἀπειπομένου πικρῶς ἐρευνᾶν ᾔτει. ταχὺ δὲ παρεισελθὼν εὗρε τὴν ἐπιστολήν, ᾗ χρησάμενος ἀφορμῇ*
14 *παραχρῆμα τὸν Ἐπιγένην ἀπέκτεινεν. οὗ συμβάντος ὁ μὲν βασιλεὺς ἐπείσθη δικαίως ἀπολωλέναι τὸν Ἐπιγένην, οἱ δὲ περὶ τὴν αὐλὴν ὑπώπτευον μὲν τὸ γεγονός, ἦγον δὲ τὴν ἡσυχίαν διὰ τὸν φόβον.*

51 *Ἀντίοχος δὲ παραγενόμενος ἐπὶ τὸν Εὐφράτην καὶ προσαναλαβὼν τὴν δύναμιν αὖτις ἐξώρμα, καὶ διανύσας εἰς Ἀντιόχειαν τὴν ἐν Μυγδονίᾳ περὶ τροπὰς χειμερινὰς ἐπέμεινε, θέλων ἀποδέξασθαι τὴν ἐπιφορὰν καὶ τὴν ἀκμὴν*
2 *τοῦ χειμῶνος. μείνας δὲ περὶ τετταράκονθ' ἡμέρας προῆ-* a. u.
3 *γεν εἰς Λίββαν. ἀποδοθέντος δ' ἐκεῖσε διαβουλίου ποίᾳ* 534

---

9. post *φίλους* add. *τοῦ βασιλέως* CD²E 10. *ποιησάμενος* CDE 13. *γράψαι* AB, *γράψας γὰρ* R vulgo ante *Di* 19. *δὲ* AR *ἀπειπαμένου* R vulgo (conf. *Erzähl. Zeitf.* XIII, 1 p. 101) *ἔρευναν Di* 20. *ἀφορμῇ* A² ex *ἀφορμη** 26. *αὖτις* ADE, *αὖθις* B³C vulgo 28. *ὑπέμεινε* B 29. *προσῆγεν* AB 30. *λίβαν* CDE, *Χίβαν Rei* 401 *ἀναδοθέντος Na* 255

472, 25]
δεῖ προάγειν ἐπὶ τὸν Μόλωνα καὶ πῶς πόθεν κεχρῆσθαι
ταῖς εἰς τὰς πορείας χορηγίαις (ἐτύγχανε γὰρ ὁ Μόλων
ἐν τοῖς περὶ Βαβυλῶνα τόποις ὑπάρχων), Ἑρμείᾳ μὲν 4
ἐδόκει παρὰ τὸν Τίγριν ποιεῖσθαι τὴν πορείαν, προβαλο-
μένους τοῦτόν τε καὶ τὸν Λύκον ποταμὸν καὶ τὸν Κάπρον,
Ζεῦξις δὲ λαμβάνων πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀπώλειαν τὴν 5
473 Ἐπιγένους τὰ μὲν ἠγωνία λέγειν τὸ φαινόμενον, τὰ δὲ
προδήλου τῆς ἀγνοίας οὔσης τῆς κατὰ τὸν Ἑρμείαν μόλις
ἐθάρρησε συμβουλεύειν ὅτι διαβατέον εἴη τὸν Τίγριν,
ἀπολογιζόμενος τήν τε λοιπὴν δυσχέρειαν τῆς παρὰ τὸν 6
ποταμὸν πορείας, καὶ διότι δέοι διανύσαντας ἱκανοὺς τό-
πους, μετὰ ταῦτα διελθόντας ὁδὸν ἔρημον ἡμερῶν ἕξ,
παραγενέσθαι πρὸς τὴν Βασιλικὴν διώρυχα καλουμένην·
ἧς προκαταληφθείσης ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀδύνατον μὲν 7
γενέσθαι τὴν διάβασιν αὐτῆς, ἐπισφαλῆ δὲ προφανῶς τὴν
διὰ τῆς ἐρήμου πάλιν ἀποχώρησιν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν
ἐσομένην ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων. ἐκ δὲ τοῦ διαβῆναι τὸν 8
Τίγριν πρόδηλον μὲν ἀπεδείκνυε τὴν μετάνοιαν καὶ πρόσ-
κλισιν τῷ βασιλεῖ τῶν κατὰ τὴν Ἀπολλωνιᾶτιν χώραν
ὄχλων διὰ τὸ καὶ νῦν αὐτοὺς μὴ κατὰ προαίρεσιν ἀνάγκῃ
δὲ καὶ φόβῳ ποιεῖν Μόλωνι τὸ προσταττόμενον, πρόδηλον 9
δὲ τὴν δαψίλειαν τῶν ἐπιτηδείων τοῖς στρατοπέδοις διὰ
τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας. τὸ δὲ μέγιστον, ἀπέφαινε δια- 10
κλεισθησόμενον τὸν Μόλωνα τῆς εἰς τὴν Μηδίαν ἐπανό-
δου καὶ τῆς ἐξ ἐκείνων τῶν τόπων ἐπαρκείας, ἐξ ὧν ἀναγ- 11
κασθήσεσθαι διακινδυνεύειν αὐτόν, ἢ μὴ θέλοντος τοῦτο
ποιεῖν ἐκείνου μεταβαλεῖσθαι τὰς δυνάμεις ταχέως πρὸς
τὰς τοῦ βασιλέως ἐλπίδας. κριθείσης δὲ τῆς τοῦ Ζεύξι- 52

---

1. post *προάγειν* add. *ὁδῷ* C vulgo, del. *Ben* *καὶ* ante *πόθεν* add. C 3. *μὲν*] *δὲ* D 4. *προβαλλομένους* R vulgo (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXI, 14) 5. *τουτο τε* (sine acc.) A 7. *τοῦ* ante *Ἐπιγένους* add. C 8. *προσδήλου* DE 14. *προκαταλειφθείσης* A, corr. ead. m. 15. *γενήσεσθαι* coni. *Sch*, *γίνεσθαι* coni. *Be*, *ἔσεσθαι* *Di* 15. 16. *τὴν διὰ*] *διὰ τὴν ἐπὶ* C 18. *καὶ πρόσκλησιν* C 22. post *δὲ* add. *διὰ* DE *τοῖς στρατοπέδοις* om. C 24. *μήδειαν* AR 27. *μεταβαλέσθαι* ABC, *μεταβάλλεσθαι* DE, corr. *Sch*

δος γνώμης, παραντίκα διελόντες τὴν δύναμιν εἰς τρία
μέρη κατὰ τριττοὺς τόπους τοῦ ποταμοῦ διεπεραίουν τὸ
2 πλῆθος καὶ τὰς ἀποσκευάς. μετὰ δὲ ταῦτα ποιησάμενοι
τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ Δούρων ταύτης μὲν τῆς πόλεως ἔλυ-
σαν ἐξ ἐφόδου τὴν πολιορκίαν (ἐτύγχανε γὰρ ὑπό τινος
3 τῶν τοῦ Μόλωνος ἡγεμόνων πολιορκουμένη), χρησάμενοι
δὲ κατὰ τὸ συνεχὲς ἐντεῦθεν ταῖς ἀναζυγαῖς ὀγδοαῖοι τὸ
καλούμενον Ὀρεικὸν ὑπερέβαλον καὶ κατῆραν εἰς Ἀπολ-
λωνίαν.
4 Μόλων δὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς πυθόμενος τὴν 474
τοῦ βασιλέως παρουσίαν, καὶ διαπιστῶν τοῖς περὶ τὴν
Σουσιανὴν καὶ Βαβυλωνίαν ὄχλοις διὰ τὸ προσφάτως καὶ
παραδόξως αὐτῶν ἐγκρατὴς γεγονέναι, φοβούμενος δὲ καὶ
τῆς εἰς Μηδίαν ἐπανόδου μὴ διακλεισθῇ, διέγνω ζευγνύειν
5 τὸν Τίγριν καὶ διαβιβάζειν τὰς δυνάμεις, σπεύδων, εἰ δύ-
ναιτο, προκαταλαβέσθαι τὴν τραχεῖαν τῆς Ἀπολλωνιάτι-
δος διὰ τὸ πιστεύειν τῷ πλήθει τῶν σφενδονητῶν τῶν
6 προσαγορευομένων Κυρτίων. πράξας δὲ τὸ κριθὲν ταχεῖαν
7 ἐποιεῖτο καὶ σύντονον τὴν πορείαν. ἅμα δὲ τοῦ τε Μό-
λωνος συνάπτοντος τοῖς προειρημένοις τόποις καὶ τοῦ
βασιλέως ἐκ τῆς Ἀπολλωνίας ὁρμήσαντος μετὰ πάσης
δυνάμεως, συνέβη τοὺς ὑπ᾽ ἀμφοτέρων προαποσταλέντας
8 εὐζώνους ἅμα συμπεσεῖν ἐπί τινας ὑπερβολάς· οἳ τὸ μὲν
πρῶτον συνεπλέκοντο καὶ κατεπείραζον ἀλλήλων, ἐν δὲ
τῷ συνάψαι τὰς παρ᾽ ἀμφοῖν δυνάμεις ἀπέστησαν. καὶ
τότε μὲν ἀναχωρήσαντες εἰς τὰς ἰδίας παρεμβολὰς ἐστρα-
τοπέδευσαν τετταράκοντα σταδίους ἀπ᾽ ἀλλήλων διεστῶ-
9 τες· τῆς δὲ νυκτὸς ἐπιγενομένης συλλογισάμενος ὁ Μόλων
ὡς ἐπισφαλὴς γίνεται καὶ δύσχρηστος τοῖς ἀποστάταις
πρὸς τοὺς βασιλεῖς ὁ μεθ᾽ ἡμέραν καὶ κατὰ πρόσωπον
κίνδυνος, ἐπεβάλετο νυκτὸς ἐγχειρεῖν τοῖς περὶ τὸν Ἀν-
10 τίοχον. ἐπιλέξας δὲ τοὺς ἐπιτηδειοτάτους καὶ τοὺς ἀκμαιο-

1. τὰς δυνάμεις C 8. ἀπολωνίαν AR, corr. C 14. μήδειαν AR 16. ἀπολωνιάτιδος et 21. ἀπολωνίας AR, corr. C 22. τῆς ante δυνάμεως add. *Di* ὑπὸ | A 24. ἐν δὲ *Ca* pro ἔν τε 25. ἐπέστησαν D

474, 24]

τάτους ἐκ παντὸς τοῦ στρατοπέδου περιῄει κατά τινας
τόπους, θέλων ἐξ ὑπερδεξίου ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν·
γνοὺς δὲ κατὰ τὴν πορείαν δέκα νεανίσκους ἀθρόους ἀπο- 11
κεχωρηκότας πρὸς τὸν Ἀντίοχον, ταύτης μὲν τῆς ἐπινοίας
ἀπέστη, ταχὺ δ' ἐκ μεταβολῆς ποιησάμενος τὴν ἀποχώ- 12
ρησιν καὶ παραγενόμενος εἰς τὸν ἑαυτοῦ χάρακα περὶ τὴν
ἑωθινὴν πᾶν τὸ στρατόπεδον ἐνέπλησε θορύβου καὶ τα-
ραχῆς· δείσαντες γὰρ ἐκ τῶν ὕπνων οἱ κατὰ τὸν χάρακα 13
διὰ τὴν τῶν προσιόντων ἔφοδον μικροῦ δεῖν ἐξέπεσον ἐκ
475 τῆς παρεμβολῆς. Μόλων μὲν οὖν, καθ' ὅσον ἐδύνατο, 14
κατεπράυνε τὴν γεγενημένην ἐν αὐτοῖς ταραχήν· ὁ δὲ βα- 53
σιλεὺς ἕτοιμος ὢν πρὸς τὸν κίνδυνον ἅμα τῷ φωτὶ τὴν
δύναμιν ἐκίνει πᾶσαν ἐκ τοῦ χάρακος. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ 2
δεξιοῦ κέρως ἔταξε πρώτους τοὺς ξυστοφόρους ἱππεῖς,
ἐπιστήσας Ἄρδυν, κεκριμένον ἄνδρα περὶ τὰς πολεμικὰς
πράξεις· τούτοις δὲ παρέθηκε τοὺς συμμαχικοὺς Κρῆτας, 3
ὧν εἴχοντο Γαλάται Ῥιγόσαγες· παρὰ δὲ τούτους ἔθηκε
τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ξένους καὶ μισθοφόρους, οἷς ἑπό-
μενον παρενέβαλε τὸ τῆς φάλαγγος σύστημα. τὸ δ' εὐ- 4
ώνυμον κέρας ἀπέδωκε τοῖς ἑταίροις προσαγορευομένοις,
οὖσιν ἱππεῦσιν. τὰ δὲ θηρία πρὸ τῆς δυνάμεως ἐν δια-
στήμασι κατέστησε, δέκα τὸν ἀριθμὸν ὄντα. τὰ δ' ἐπι- 5
τάγματα τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἱππέων ἐπὶ τὰ κέρατα
μερίσας κυκλοῦν παρήγγειλε τοὺς πολεμίους, ἐπειδὰν συμ-
βάλωσι. μετὰ δὲ ταῦτα παρεκάλει τὰς δυνάμεις ἐπι- 6
πορευόμενος διὰ βραχέων τὰ πρέποντα τοῖς καιροῖς. καὶ
τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας Ἑρμείᾳ καὶ Ζεύξιδι παρέδωκε, τὸ
δὲ δεξιὸν αὐτὸς εἶχε. Μόλων δὲ δύσχρηστον μὲν ἐποιή- 7
σατο τὴν ἐξαγωγήν, ταραχώδη δὲ καὶ τὴν ἔκταξιν διὰ τὴν
ἐν τῇ νυκτὶ προγεγενημένην ἀλογίαν· οὐ μὴν ἀλλὰ τοὺς 8

---

1. 2. *τινας λόφους* coni. *Sch*, *βουνώδεις* (vel *κρημνώδεις*) *τινὰς τόπους* *Rei* 403 3. *ἄθρους* *Di* 15. *ἄρδην* B 17. *ριγοσαγες* (sine spir. et acc.) A, *Τεκτόσαγες* *Ca* (cui adstipulatur Müllenhoffius *Deutsche Altertumskunde* II 275) 18. *ἐχόμενον* AR, corr. *Re* 20. *ἑτέροις* ABD¹, corr. CD² 21. *ἱππεῦσι* R^a 30. *τῇ* om. B

*τὸν Μόλωνα Ξενοίταν τὸν Ἀχαιὸν ἐξέπεμψε στρατηγὸν
αὐτοκράτορα μετὰ δυνάμεως, φήσας δεῖν πρὸς μὲν τοὺς
ἀποστάτας στρατηγοῖς πολεμεῖν, πρὸς δὲ τοὺς βασιλεῖς
αὐτὸν ποιεῖσθαι τὸν βασιλέα καὶ τὰς ἐπιβολὰς καὶ τοὺς*
7 *ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνας, αὐτὸς δὲ διὰ τὴν ἡλικίαν ὑπο-
χείριον ἔχων τὸν νεανίσκον προῆγε, καὶ συνήθροιζε τὰς
δυνάμεις εἰς Ἀπάμειαν, ἐντεῦθεν δ' ἀναζεύξας ἧκε πρὸς*
8 *τὴν Λαοδίκειαν. ἀφ' ἧς ποιησάμενος τὴν ὁρμὴν ὁ βασι-
λεὺς μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς, καὶ διελθὼν τὴν ἔρημον,
ἐνέβαλεν εἰς τὸν αὐλῶνα τὸν προσαγορευόμενον Μαρσύαν,*
9 *ὃς κεῖται μὲν μεταξὺ τῆς κατὰ τὸν Λίβανον καὶ τὸν Ἀν-
τιλίβανον παρωρείας, συνάγεται δ' εἰς στενὸν ὑπὸ τῶν*
10 *προειρημένων ὀρῶν. συμβαίνει δὲ καὶ τοῦτον αὐτὸν τὸν
τόπον, ᾗ στενώτατός ἐστι, διείργεσθαι τενάγεσι καὶ λί-*
46 *μναις, ἐξ ὧν ὁ μυρεψικὸς κείρεται κάλαμος. ἐπίκειται
δὲ τοῖς στενοῖς ἐκ μὲν θατέρου μέρους Βρόχοι προσαγο-
ρευόμενόν τι χωρίον, ἐκ δὲ θατέρου Γέρρα, στενὴν ἀπο-*
2 *λείποντα πάροδον. ποιησάμενος δὲ διὰ τοῦ προειρημένου
τὴν πορείαν αὐλῶνος ἐπὶ πλείους ἡμέρας, καὶ προσαγα-
γόμενος τὰς παρακειμένας πόλεις, παρῆν πρὸς τὰ Γέρρα.*
3 *καταλαβὼν δὲ τὸν Θεόδοτον τὸν Αἰτωλὸν προκατειληφότα
τὰ Γέρρα καὶ τοὺς Βρόχους, τὰ δὲ παρὰ τὴν λίμνην στενὰ
διωχυρωμένον τάφροις καὶ χάραξι καὶ διειληφότα φυλα-
καῖς εὐκαίροις, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεβάλετο βιάζεσθαι,*
4 *πλείω δὲ πάσχων ἢ ποιῶν κακὰ διὰ τὴν ὀχυρότητα τῶν
τόπων καὶ διὰ τὸ μένειν ἔτι τὸν Θεόδοτον ἀκέραιον ἀπέστη*
5 *τῆς ἐπιβολῆς. διὸ καὶ τοιαύτης οὔσης τῆς περὶ τοὺς τόπους
δυσχρηστίας, προσπεσόντος αὐτῷ Ξενοίταν ἐπταικέναι τοῖς* 467
ὅλοις καὶ τὸν Μόλωνα πάντων τῶν ἄνω τόπων ἐπικρα-

---

8. *ἀφῆς* A 9. *στρατείας* A 10. *τὸν Μαρσύαν προσαγορευόμενον αὐλῶνα* coni. *Di* 30 *τὸν* alterum add. C 14. *στενότατος* CDE 17. *ἀπολειπόντα* A, *ἀπολιπόντα* B 19. *προσαγόμενος* DE 20. *προκειμένας* D 23. *διωχυρωμένον* *Rei* 398 pro *διωχυρωμένα* 26. *ἐπέστη* AB, corr. R 28. *δυσχρηστείας* A *ξενοίταν* A² ex *ξενοίτα**|** 29. *τὸν* om. D

467, 3]
τεῖν, ἀφέμενος τούτων ὥρμησε τοῖς οἰκείοις πράγμασιν
βοηθήσων.
Ὁ γὰρ Ξενοίτας ὁ στρατηγὸς ἀποσταλεὶς αὐτοκράτωρ, 6
καθάπερ ἐπάνω προεῖπα, καὶ μείζονος ἐξουσίας ἢ κατὰ
τὴν προσδοκίαν τυχών, ὑπεροπτικώτερον μὲν ἐχρῆτο τοῖς
αὑτοῦ φίλοις, θρασύτερον δὲ ταῖς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἐπι-
βολαῖς. οὐ μὴν ἀλλὰ καταζεύξας εἰς τὴν Σελεύκειαν, καὶ 7
μεταπεμψάμενος Διογένην τὸν τῆς Σουσιανῆς ἔπαρχον καὶ
Πυθιάδην τὸν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, ἐξῆγε τὰς δυνά-
μεις, καὶ λαβὼν πρόβλημα τὸν Τίγριν ποταμὸν ἀντεστρα-
τοπέδευσε τοῖς πολεμίοις. πλειόνων δὲ διακολυμβώντων 8
πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς τοῦ Μόλωνος στρατοπεδείας, καὶ
δηλούντων ὡς, ἐὰν διαβῇ τὸν ποταμόν, ἅπαν ἀπονεύσει
πρὸς αὐτὸν τὸ τοῦ Μόλωνος στρατόπεδον (τῷ μὲν γὰρ
Μόλωνι φθονεῖν, τῷ δὲ βασιλεῖ τὸ πλῆθος εὔνουν ὑπάρ-
χειν διαφερόντως), ἐπαρθεὶς τούτοις ὁ Ξενοίτας ἐπεβά-
λετο διαβαίνειν τὸν Τίγριν. ὑποδείξας δὲ διότι μέλλει 9
ζευγνύναι τὸν ποταμὸν κατά τινα νησίζοντα τόπον, τῶν
μὲν πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἐπιτηδείων οὐδὲν ἡτοίμαζε, διὸ
καὶ συνέβη καταφρονῆσαι τοὺς περὶ τὸν Μόλωνα τῆς ὑπο-
δεικνυμένης ἐπιβολῆς, τὰ δὲ πλοῖα συνήθροιζε καὶ κατήρ- 10
τιζε καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιεῖτο περὶ τούτων. ἐπι- 11
λέξας δ᾽ ἐκ παντὸς τοῦ στρατεύματος τοὺς εὐρωστοτάτους
ἱππεῖς καὶ πεζούς, ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς ἀπολιπὼν Ζεῦξιν
καὶ Πυθιάδην παρῆλθε νυκτὸς ὡς ὀγδοήκοντα σταδίους
ὑποκάτω τῆς τοῦ Μόλωνος στρατοπεδείας, καὶ διακομί- 12
σας τοῖς πλοίοις τὴν δύναμιν ἀσφαλῶς νυκτὸς ἔτι κατε-
στρατοπέδευσε, λαβὼν εὐφυῆ τόπον, ᾧ συνέβαινε κατὰ
μὲν τὸ πλεῖστον ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ περιέχεσθαι, τὸ δὲ
λοιπὸν ἕλεσιν ἠσφαλίσθαι καὶ τέλμασιν. ὁ δὲ Μόλων 47

---

1. πράγμασι R[s] 4. προεῖπον CDE 10. τὸν A[1] ex των
13. post ποταμὸν add. μόνον Na 127 20. τῆς ἐπιδεικνυμένης D
24. ἀπολειπὼν A 25. στάδια CDE 26. στρατοπεδίας A
27. νυκτὸς ἐπικατεστρατοπέδευσε AR, νυκτὸς ἐπιστρ. (voluit ἐπεστρ.) D, corr. Rei 398

συνεὶς τὸ γεγονὸς ἐξαπέστειλε τοὺς ἱππεῖς ὡς κωλύσων 468
τοὺς ἐπιδιαβαίνοντας ῥᾳδίως καὶ συντρίψων τοὺς ἤδη
2 *διαβεβηκότας· οἳ καὶ συνεγγίσαντες τοῖς περὶ τὸν Ξενοί-*
ταν διὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν τόπων οὐ προσεδέοντο τῶν πο-
λεμίων, αὐτοὶ δ᾽ ὑφ᾽ αὑτῶν βαπτιζόμενοι καὶ καταδύνον-
τες ἐν τοῖς τέλμασιν ἄχρηστοι μὲν ἦσαν ἅπαντες, πολλοὶ
3 *δὲ καὶ διεφθάρησαν αὐτῶν. ὁ δὲ Ξενοίτας πεπεισμένος,*
ἐὰν πλησιάσῃ, μεταβαλεῖσθαι τὰς τοῦ Μόλωνος πρὸς
αὑτὸν δυνάμεις, προελθὼν παρὰ τὸν ποταμὸν καὶ συνεγ-
4 *γίσας παρεστρατοπέδευσε τοῖς ὑπεναντίοις. κατὰ δὲ τὸν*
καιρὸν τοῦτον ὁ Μόλων, εἴτε καὶ στρατηγήματος χάριν
εἴτε καὶ διαπιστήσας ταῖς δυνάμεσι, μή τι συμβῇ τῶν
ὑπὸ τοῦ Ξενοίτου προσδοκωμένων, ἀπολιπὼν ἐν τῷ χά-
ρακι τὴν ἀποσκευὴν ἀνέζευξε νυκτός, καὶ προῆγε σύντονον
5 *ποιούμενος τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ Μηδίας. ὁ δὲ Ξενοίτας*
ὑπολαβὼν πεφευγέναι τὸν Μόλωνα καταπεπληγμένον τὴν
ἔφοδον αὐτοῦ καὶ διαπιστοῦντα ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ δυνά-
μεσι, τὸ μὲν πρῶτον ἐπιστρατοπεδεύσας κατελάβετο τὴν
τῶν πολεμίων παρεμβολήν, καὶ διεπεραίου πρὸς αὑτὸν
τοὺς ἰδίους ἱππεῖς καὶ τὰς τούτων ἀποσκευὰς ἐκ τῆς Ζεύ-
6 *ξιδος παρεμβολῆς· μετὰ δὲ ταῦτα συναθροίσας παρεκάλει*
τοὺς πολλοὺς θαρρεῖν καὶ καλὰς ἐλπίδας ἔχειν ὑπὲρ τῶν
7 *ὅλων ὡς πεφευγότος τοῦ Μόλωνος. ταῦτα δ᾽ εἰπὼν ἐπι-*
μέλεσθαι παρήγγειλεν καὶ θεραπεύειν αὑτοὺς ἅπασιν, ὡς
48 *ἐκ ποδὸς ἀκολουθήσων πρωὶ τοῖς ὑπεναντίοις. οἱ δὲ*
πολλοὶ κατατεθαρρηκότες, καὶ παντοδαπῆς ἐπειλημμένοι
χορηγίας, ὥρμησαν πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ μέθην καὶ τὴν
2 *ταῖς τοιαύταις ὁρμαῖς παρεπομένην ῥᾳθυμίαν. ὁ δὲ Μό-*
λων διανύσας ἱκανόν τινα τόπον καὶ δειπνοποιησάμενος

---

2. *τοὺς ἔτι διαβαίνοντας* coni. *Sch* 5. *ὑπ᾽ αὐτῶν* CDE 6. *ἐν* om. C 7. *καὶ* om. CDE 9. *προελθὼν* A (idem correxerat *Sch*), *προσελθὼν* R 12. *ξυμβῇ* C 13. *ξενοίτα* CDE *ἀπολειπὼν* A 14. *σύντομον* C 15. *μηδείας* AR 19. *αὐτὴν* *Re* 22. *ἐλπίδας* om. C 23. *ἐπιμελεσθαι* (sine acc.) A(B), *ἐπιμελεῖσθαι* R 24. *παρήγγειλε* R[s] 25. *πρῷ* *Di* 26. *κατεθαρρηκύτες* A 28. *ῥαθυμίαν* R[s] 29. *δεῖπνον ποιησάμενος* AB, corr. R

468, 30]
παρῆν ἐξ ὑποστροφῆς, καὶ καταλαβὼν ἐρριμμένους καὶ
469 μεθύοντας πάντας προσέβαλε τῷ χάρακι τῶν πολεμίων
ὑπὸ τὴν ἑωθινήν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ξενοίταν ἐκπλαγέντες 3
ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι διὰ τὸ παράδοξον, ἀδυνατοῦντες δὲ
τοὺς πολλοὺς ἐγείρειν διὰ τὴν κατέχουσαν αὐτοὺς μέθην,
αὐτοὶ μὲν ἀλόγως ὁρμήσαντες εἰς τοὺς πολεμίους διεφθά-
ρησαν, τῶν δὲ κοιμωμένων οἱ μὲν πλείους ἐν αὐταῖς ταῖς 4
στιβάσι κατεκόπησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ῥιπτοῦντες ἑαυτοὺς
εἰς τὸν ποταμὸν ἐπειρῶντο διαβαίνειν πρὸς τὴν ἀντίπερα
στρατοπεδείαν· οὐ μὴν ἀλλ' οἱ πλείους καὶ τούτων ἀπώλ-
λυντο. καθόλου δὲ ποικίλη τις ἦν ἀκρισία περὶ τὰ στρα- 5
τόπεδα καὶ κυδοιμός· πάντες γὰρ ἐκπλαγεῖς καὶ περιδεεῖς
ἦσαν, ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀντίπερα παρεμβολῆς ὑπὸ τὴν ὄψιν 6
οὔσης ἐν πάνυ βραχεῖ διαστήματι τῆς μὲν τοῦ ποταμοῦ
βίας καὶ δυσχρηστίας ἐξελανθάνοντο διὰ τὴν ἐπιθυμίαν
τὴν πρὸς τὸ σῴζεσθαι, κατὰ δὲ τὴν παράστασιν καὶ τὴν 7
ὁρμὴν τὴν πρὸς τὴν σωτηρίαν ἐρρίπτουν ἑαυτοὺς εἰς τὸν
ποταμόν, ἐνίεσαν δὲ καὶ τὰ ὑποζύγια σὺν ταῖς ἀποσκευαῖς
ὡς τοῦ ποταμοῦ κατά τινα πρόνοιαν αὐτοῖς συνεργήσον- 8
τος καὶ διακομιοῦντος ἀσφαλῶς πρὸς τὴν ἀντίπερα κει-
μένην στρατοπεδείαν. ἐξ ὧν συνέβαινε τραγικὴν καὶ παρ- 9
ηλλαγμένην φαίνεσθαι τοῦ ῥεύματος τὴν φαντασίαν ὡς
ἂν ὁμοῦ τοῖς νηχομένοις φερομένων ἵππων, ὑποζυγίων,
ὅπλων, νεκρῶν, ἀποσκευῆς παντοδαπῆς. Μόλων δὲ κυ- 10
ριεύσας τῆς τοῦ Ξενοίτου παρεμβολῆς, καὶ μετὰ ταῦτα
διαβὰς τὸν ποταμὸν ἀσφαλῶς ἅτε μηδενὸς κωλύοντος διὰ
τὸ φυγεῖν τὴν ἔφοδον αὐτοῦ καὶ τοὺς περὶ τὸν Ζεῦξιν,
ἐγκρατὴς γίνεται καὶ τῆς τούτου στρατοπεδείας. συντελε- 11

---

2. *πάντας* om. CDE 4. *συμβαίνουσι* AR margo B, *πεπραγμένοις* B in contextu 9. *ἀντίπερα* *Ca* (conf. *Hu* quaest. I 15), *ἀντίπεραν* AR, *ἀντιπέρας* *Di* et hoc loco et reliquis 10. *στρατοπεδίαν* A *ἀπώλλυντο* AB (conf. *Erzähl. Zeitf.* IV, 3), *ἀπώλλοντο* R, *ἀπώλοντο* *Ca* 13. *περὶ* ante *τῆς* in AR ex *περιδεεῖς* repetitum del. *Ur* 165b (conf. *Hu* quaest. II 7) 16. *σώζεσθαι* Ra 17. *τὴν* ante *σωτηρίαν* om. C 21. *στρατοπεδίαν* A 28. *τούτου* et *τούτων* A per dittogr., *τούτων* BDE margo C vulgo, *αὐτοῦ* C in contextu *στρατοπεδίας* A

σάμενος δὲ τὰ προειρημένα παρῆν μετὰ τοῦ στρατοπέδου
12 *πρὸς τὴν Σελεύκειαν. παραλαβὼν δὲ καὶ ταύτην ἐξ ἐφό-*
δου διὰ τὸ πεφευγέναι τοὺς περὶ τὸν Ζεῦξιν, ἅμα δὲ
τούτοις τὸν Διομέδοντα τὸν ἐπιστάτην τῆς Σελευκείας, 470
λοιπὸν ἤδη προάγων ἀκοντὶ κατεστρέφετο τὰς ἄνω σα-
13 *τραπείας. γενόμενος δὲ κύριος τῆς τε Βαβυλωνίας καὶ*
14 *τῆς περὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν ἧκε πρὸς Σοῦσα. τὴν*
μὲν οὖν πόλιν ἐξ ἐφόδου καὶ ταύτην κατέσχε, τῇ δ' ἄκρᾳ
προσβολὰς ποιούμενος οὐδὲν ἤνυεν τῷ φθάσαι Διογένην
15 *τὸν στρατηγὸν εἰς αὐτὴν παρεισπεσόντα. διὸ καὶ ταύτης*
μὲν τῆς ἐπιβολῆς ἀπέστη, καταλιπὼν δὲ τοὺς πολιορκή-
σοντας κατὰ τάχος ἀνέζευξε, καὶ κατῆρε μετὰ τῆς δυνάμεως
16 *πάλιν εἰς Σελεύκειαν τὴν ἐπὶ τῷ Τίγριδι. πολλὴν δὲ*
ποιησάμενος ἐπιμέλειαν ἐνταῦθα τοῦ στρατοπέδου καὶ
παρακαλέσας τὸ πλῆθος ὥρμησε πρὸς τὰς ἑξῆς πράξεις,
καὶ τὴν μὲν Παραποταμίαν μέχρι πόλεως Εὐρώπου κατ-
έσχε, τὴν δὲ Μεσοποταμίαν ἕως Δούρων.

17 *Ἀντίοχος δὲ τούτων αὐτῷ προσπεσόντων, ὡς ἐπάνω*
προεῖπον, ἀπογνοὺς τὰς κατὰ Κοίλην Συρίαν ἐλπίδας ὥρ-
49 *μησε πρὸς ταύτας τὰς ἐπιβολάς. ἐν ᾧ καιρῷ πάλιν ἀθροι-*
σθέντος τοῦ συνεδρίου, καὶ κελεύσαντος λέγειν τοῦ βασι-
λέως ὑπὲρ τοῦ πῶς δεῖ χρῆσθαι ταῖς ἐπὶ τὸν Μόλωνα
παρασκευαῖς, αὖτις Ἐπιγένους καταρξαμένου καὶ λέγοντος
2 *περὶ τῶν ἐνεστώτων, ὡς ἔδει μὲν πάλαι μὴ μέλλειν κατὰ*
τὴν αὑτοῦ συμβουλίαν πρὸ τοῦ τηλικαῦτα προτερήματα
λαβεῖν τοὺς ἐχθρούς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νῦν ἔτι φάσκοντος
3 *δεῖν ἔχεσθαι τῶν πραγμάτων, πάλιν Ἑρμείας ἀκρίτως καὶ*
προπετῶς ἐξοργισθεὶς ἤρξατο λοιδορεῖν τὸν εἰρημένον,
4 *ἅμα δὲ φορτικῶς μὲν αὐτὸν ἐγκωμιάζων, ἀστόχους δὲ καὶ*

---

5. *προσάγων ἀκοντητὶ* AB, corr. R 7. *σοῦσᾶ|* A, *σοῦσαν* B, corr. R 8. *τῇ δὲ ἄκρα* A 9. *ἤνυε* R[s] 11. *καταλειπὼν* A *πολιορκήσαντας* D, *πολιορκήσοντας αὐτὴν* C 12. *κατὰ τάχος* *Hu* quaest. I 11 s. et *ἀνέζευξε* *Ca*, *κατα τὸ συνέζευξε* A, *κατὰ τὸ συνεχὲς συνέζευξε* B, *κατ' αὐτὸ* (*καταυτὸ* C) *συνέζευξε* R 13. *τὴν* om. DE[1] *τῷ* om. C 14. *τὴν* ante *ἐπιμέλειαν* add. C 23. *αὖτις*] *αὐτὸς* AR, *αὖθις* margo B, *αὖθις τοῦ* C, corr. *Hu* 28. *ὀργισθεὶς* D 29. *ἀστόχως* DE[1]

470, 27]
ψευδεῖς ποιούμενος κατηγορίας Ἐπιγένους, μαρτυρόμενος
δὲ τὸν βασιλέα μὴ παριδεῖν οὕτως ἀλόγως μηδ' ἀποστῆ-
ναι τῶν περὶ Κοίλης Συρίας ἐλπίδων, προσέκοπτε μὲν 5
τοῖς πολλοῖς, ἐλύπει δὲ καὶ τὸν Ἀντίοχον, μόλις δὲ κατ-
471 έπαυσε τὴν ἀψιμαχίαν, πολλὴν ποιησαμένου τοῦ βασιλέως
σπουδὴν εἰς τὸ διαλύειν αὐτούς. δόξαντος δὲ τοῖς πολ- 6
λοῖς Ἐπιγένους ἀναγκαιότερα καὶ συμφορώτερα λέγειν,
ἐκυρώθη τὸ διαβούλιον στρατεύειν ἐπὶ τὸν Μόλωνα καὶ
τούτων ἔχεσθαι τῶν πράξεων. ταχὺ δὲ συνυποκριθεὶς 7
καὶ μεταπεσὼν Ἑρμείας, καὶ φήσας δεῖν ἅπαντας τὸ κρι-
θὲν ἀπροφασίστως ποιεῖν, ἕτοιμος ἦν καὶ πολὺς πρὸς ταῖς
παρασκευαῖς. ἀθροισθεισῶν δὲ τῶν δυνάμεων εἰς Ἀπά- 50
μειαν, καί τινος ἐγγενομένης στάσεως τοῖς πολλοῖς ὑπὲρ
τῶν προσοφειλομένων ὀψωνίων, λαβὼν ἐπτοημένον τὸν 2
βασιλέα καὶ δεδιότα τὸ γεγονὸς κίνημα διὰ τὸν καιρόν,
ἐπηγγείλατο διαλύσειν πᾶσι τὰς σιταρχίας, ἐὰν αὐτῷ
συγχωρήσῃ μὴ στρατεύειν μετ' αὐτῶν τὸν Ἐπιγένην· οὐ 3
γὰρ οἷόν τ' εἶναι τῶν κατὰ λόγον οὐδὲν πράττεσθαι κατὰ
τὴν στρατείαν τηλικαύτης ἐν αὐτοῖς ὀργῆς καὶ στάσεως
ἐγγεγενημένης. ὁ δὲ βασιλεὺς δυσχερῶς μὲν ἤκουσε καὶ 4
περὶ παντὸς ἐποιεῖτο σπουδάζων διὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν
πολεμικῶν συστρατεύειν αὑτῷ τὸν Ἐπιγένην, περιεχόμενος 5
δὲ καὶ προκατειλημμένος οἰκονομίαις καὶ φυλακαῖς καὶ
θεραπείαις ὑπὸ τῆς Ἑρμείου κακοηθείας οὐκ ἦν αὑτοῦ
κύριος· διὸ καὶ τοῖς παροῦσιν εἴκων συνεχώρησε τοῖς
ἀξιουμένοις. τοῦ δ' Ἐπιγένους κατὰ τὸ προσταχθὲν ἀνα- 6
χωρήσαντος εἰς ἱμάτιον * * οἱ μὲν οὖν ἐν τῷ συνεδρίῳ
κατεπλάγησαν τὸν φθόνον, αἱ δὲ δυνάμεις τυχοῦσαι τῶν 7

---

4. *καὶ* om. D 7. *συμφερώτερα* et *συμφορώτερα* A per dittogr., *συμφερώτερα* D 11. *ποιεῖν* add. C, *συμπράττειν, οὗτος αὐτὸς* add. *BW* *ὁ* ante *πολὺς* add. D 11. 12. *τὰς παρασκευὰς* D[1] 13. *ἐγγινομένης* C 16. *διαλύειν* D, *λύσειν* C 24. *θεραπείαις* A[1]R, *χορηγίαις* A[2] (erasis *θε* et *απει*) B 24. 25. *οὐκ ἦν — εἴκων* om. DE 27. *ἱμάτιον* ······| A, *ἱμάτιον* (sine lacunae indicio) R, *ἱμάτιον παρὰ πόδας* *BW* praef. vol. II 48, *χειμάδιον* *Rei* 400, *Ἀπάμειαν* *Re* *οὖν* om. CDE vulgo 28. *τὸν φθόνον* *Be*, *τὸν φόβον* AR, *διὰ τὸν φόβον* *Ca* (e § 9 et 14)

*ἀξιουμένων ἐκ μεταβολῆς εὐνοϊκῶς διέκειντο πρὸς τὸν
αἴτιον τῆς τῶν ὀψωνίων διορθώσεως, πλὴν τῶν Κυρρη-
8 στῶν. οὗτοι δ' ἐστασίασαν, καὶ σχεδὸν εἰς ἑξακισχιλίους
ὄντες τὸν ἀριθμὸν ἀπέστησαν, καὶ πολλὰς δή τινας ἀηδίας
ἐπὶ χρόνον ἱκανὸν παρέσχον· τέλος δὲ μάχῃ κρατηθέντες
ὑπό τινος τῶν τοῦ βασιλέως στρατηγῶν οἱ μὲν πλεῖστοι
διεφθάρησαν, οἱ δὲ περιλειφθέντες παρέδοσαν ἑαυτοὺς* 472
9 *εἰς τὴν τοῦ βασιλέως πίστιν. ὁ δ' Ἑρμείας τοὺς μὲν
φίλους διὰ τὸν φόβον τὰς δὲ δυνάμεις διὰ τὴν εὐχρηστίαν
ὑφ' ἑαυτὸν πεποιημένος, ἀναζεύξας προῆγε μετὰ τοῦ βα-
10 σιλέως. περὶ δὲ τὸν Ἐπιγένην πρᾶξιν συνεστήσατο τοι-
αύτην, λαβὼν συνεργὸν τὸν ἀκροφύλακα τῆς Ἀπαμείας
11 Ἄλεξιν. γράψας ὡς παρὰ Μόλωνος ἀπεσταλμένην ἐπι-
στολὴν πρὸς τὸν Ἐπιγένην, πείθει τινὰ τῶν ἐκείνου παί-
δων ἐλπίσι μεγάλαις ψυχαγωγήσας, εἰσενέγκαντα πρὸς
τὸν Ἐπιγένην καταμῖξαι τὴν ἐπιστολὴν τοῖς ἐκείνου γράμ-
12 μασιν. οὗ γενομένου παρῆν εὐθέως Ἄλεξις, καὶ διηρώτα
τὸν Ἐπιγένην μή τινας ἐπιστολὰς κεκόμισται παρὰ τοῦ
13 Μόλωνος. τοῦ δ' ἀπειπομένου πικρῶς ἐρευνᾶν ἤτει. ταχὺ
δὲ παρεισελθὼν εὗρε τὴν ἐπιστολήν, ᾗ χρησάμενος ἀφορμῇ
14 παραχρῆμα τὸν Ἐπιγένην ἀπέκτεινεν. οὗ συμβάντος ὁ
μὲν βασιλεὺς ἐπείσθη δικαίως ἀπολωλέναι τὸν Ἐπιγένην,
οἱ δὲ περὶ τὴν αὐλὴν ὑπώπτευον μὲν τὸ γεγονός, ἦγον
δὲ τὴν ἡσυχίαν διὰ τὸν φόβον.*

51 *Ἀντίοχος δὲ παραγενόμενος ἐπὶ τὸν Εὐφράτην καὶ
προσαναλαβὼν τὴν δύναμιν αὖτις ἐξώρμα, καὶ διανύσας
εἰς Ἀντιόχειαν τὴν ἐν Μυγδονίᾳ περὶ τροπὰς χειμερινὰς
ἐπέμεινε, θέλων ἀποδέξασθαι τὴν ἐπιφορὰν καὶ τὴν ἀκμὴν
2 τοῦ χειμῶνος. μείνας δὲ περὶ τετταράκονθ' ἡμέρας προῆ-* a. u.
3 *γεν εἰς Λίββαν. ἀποδοθέντος δ' ἐκεῖσε διαβουλίου ποίᾳ* 534

9. post *φίλους* add. *τοῦ βασιλέως* CD²E 10. *ποιησάμενος* CDE 13. *γράψαι* AB, *γράψας γὰρ* R vulgo ante *Di* 19. *δὲ* AR *ἀπειπαμένου* R vulgo (conf. *Erzähl. Zeitf.* XIII, 1 p. 101) *ἔρευναν* *Di* 20. *ἀφορμῆι* A² ex *ἀφορμη** 26. *αὖτις* ADE, *αὖθις* B°C vulgo 28. *ὑπέμεινε* B 29. *προσῆγεν* AB 30. *λίβαν* CDE, *Χίβαν* *Rei* 401 *ἀναδοθέντος* *Na* 255

472, 25]
δεῖ προάγειν ἐπὶ τὸν Μόλωνα καὶ πῶς πόθεν κεχρῆσθαι
ταῖς εἰς τὰς πορείας χορηγίαις (ἐτύγχανε γὰρ ὁ Μόλων
ἐν τοῖς περὶ Βαβυλῶνα τόποις ὑπάρχων), Ἑρμείᾳ μὲν 4
ἐδόκει παρὰ τὸν Τίγριν ποιεῖσθαι τὴν πορείαν, προβαλο-
μένους τοῦτόν τε καὶ τὸν Λύκον ποταμὸν καὶ τὸν Κάπρον,
Ζεῦξις δὲ λαμβάνων πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀπώλειαν τὴν 5
473 Ἐπιγένους τὰ μὲν ἠγωνία λέγειν τὸ φαινόμενον, τὰ δὲ
προδήλου τῆς ἀγνοίας οὔσης τῆς κατὰ τὸν Ἑρμείαν μόλις
ἐθάρρησε συμβουλεύειν ὅτι διαβατέον εἴη τὸν Τίγριν,
ἀπολογιζόμενος τήν τε λοιπὴν δυσχέρειαν τῆς παρὰ τὸν 6
ποταμὸν πορείας, καὶ διότι δέοι διανύσαντας ἱκανοὺς τό-
πους, μετὰ ταῦτα διελθόντας ὁδὸν ἔρημον ἡμερῶν ἕξ,
παραγενέσθαι πρὸς τὴν Βασιλικὴν διώρυχα καλουμένην·
ἧς προκαταληφθείσης ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀδύνατον μὲν 7
γενέσθαι τὴν διάβασιν αὐτῆς, ἐπισφαλῆ δὲ προφανῶς τὴν
διὰ τῆς ἐρήμου πάλιν ἀποχώρησιν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν
ἐσομένην ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων. ἐκ δὲ τοῦ διαβῆναι τὸν 8
Τίγριν πρόδηλον μὲν ἀπεδείκνυε τὴν μετάνοιαν καὶ πρόσ-
κλισιν τῷ βασιλεῖ τῶν κατὰ τὴν Ἀπολλωνιᾶτιν χώραν
ὄχλων διὰ τὸ καὶ νῦν αὐτοὺς μὴ κατὰ προαίρεσιν ἀνάγκῃ
δὲ καὶ φόβῳ ποιεῖν Μόλωνι τὸ προσταττόμενον, πρόδηλον 9
δὲ τὴν δαψίλειαν τῶν ἐπιτηδείων τοῖς στρατοπέδοις διὰ
τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας. τὸ δὲ μέγιστον, ἀπέφαινε δια- 10
κλεισθησόμενον τὸν Μόλωνα τῆς εἰς τὴν Μηδίαν ἐπανό-
δου καὶ τῆς ἐξ ἐκείνων τῶν τόπων ἐπαρχείας, ἐξ ὧν ἀναγ- 11
κασθήσεσθαι διακινδυνεύειν αὐτόν, ἢ μὴ θέλοντος τοῦτο
ποιεῖν ἐκείνου μεταβαλεῖσθαι τὰς δυνάμεις ταχέως πρὸς
τὰς τοῦ βασιλέως ἐλπίδας. κριθείσης δὲ τῆς τοῦ Ζεύξι- 52

---

1. post *προάγειν* add. *ὁδῷ* C vulgo, del. *Ben* *καὶ* ante *πόθεν* add. C 3. *μὲν*] *δὲ* D 4. *προβαλλομένους* R vulgo (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXI, 14) 5. *τουτο τε* (sine acc.) A 7. *τοῦ* ante *Ἐπιγένους* add. C 8. *προσδήλου* DE 14. *προκαταλειφθείσης* A, corr. ead. m. 15. *γενήσεσθαι* coni. *Sch*, *γίνεσθαι* coni. *Be*, *ἔσεσθαι* *Di* 15. 16. *τὴν διὰ*] *διὰ τὴν ἐπὶ* C 18. *καὶ πρόσκλησιν* C 22. post *δὲ* add. *διὰ* DE *τοῖς στρατοπέδοις* om. C 24. *μήδειαν* AR 27. *μεταβαλέσθαι* ABC, *μεταβάλλεσθαι* DE, corr. *Sch*

*δος γνώμης, παραυτίκα διελόντες τὴν δύναμιν εἰς τρία
μέρη κατὰ τριττοὺς τόπους τοῦ ποταμοῦ διεπεραίουν τὸ
2 πλῆθος καὶ τὰς ἀποσκευάς. μετὰ δὲ ταῦτα ποιησάμενοι
τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ Δούρων ταύτης μὲν τῆς πόλεως ἔλυ-
σαν ἐξ ἐφόδου τὴν πολιορκίαν (ἐτύγχανε γὰρ ὑπό τινος
3 τῶν τοῦ Μόλωνος ἡγεμόνων πολιορκουμένη), χρησάμενοι
δὲ κατὰ τὸ συνεχὲς ἐντεῦθεν ταῖς ἀναζυγαῖς ὀγδοαῖοι τὸ
καλούμενον Ὀρεικὸν ὑπερέβαλον καὶ κατῆραν εἰς Ἀπολ-
λωνίαν.*
4 *Μόλων δὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς πυθόμενος τὴν* 474
*τοῦ βασιλέως παρουσίαν, καὶ διαπιστῶν τοῖς περὶ τὴν
Σουσιανὴν καὶ Βαβυλωνίαν ὄχλοις διὰ τὸ προσφάτως καὶ
παραδόξως αὐτῶν ἐγκρατὴς γεγονέναι, φοβούμενος δὲ καὶ
τῆς εἰς Μηδίαν ἐπανόδου μὴ διακλεισθῇ, διέγνω ζευγνύειν
5 τὸν Τίγριν καὶ διαβιβάζειν τὰς δυνάμεις, σπεύδων, εἰ δύ-
ναιτο, προκαταλαβέσθαι τὴν τραχεῖαν τῆς Ἀπολλωνιάτι-
δος διὰ τὸ πιστεύειν τῷ πλήθει τῶν σφενδονητῶν τῶν
6 προσαγορευομένων Κυρτίων. πράξας δὲ τὸ κριθὲν ταχεῖαν
7 ἐποιεῖτο καὶ σύντονον τὴν πορείαν. ἅμα δὲ τοῦ τε Μό-
λωνος συνάπτοντος τοῖς προειρημένοις τόποις καὶ τοῦ
βασιλέως ἐκ τῆς Ἀπολλωνίας ὁρμήσαντος μετὰ πάσης
δυνάμεως, συνέβη τοὺς ὑπ᾽ ἀμφοτέρων προαποσταλέντας
8 εὐζώνους ἅμα συμπεσεῖν ἐπί τινας ὑπερβολάς· οἳ τὸ μὲν
πρῶτον συνεπλέκοντο καὶ κατεπείραζον ἀλλήλων, ἐν δὲ
τῷ συνάψαι τὰς παρ᾽ ἀμφοῖν δυνάμεις ἀπέστησαν. καὶ
τότε μὲν ἀναχωρήσαντες εἰς τὰς ἰδίας παρεμβολὰς ἐστρα-
τοπέδευσαν τετταράκοντα σταδίους ἀπ᾽ ἀλλήλων διεστῶ-
9 τες· τῆς δὲ νυκτὸς ἐπιγενομένης συλλογισάμενος ὁ Μόλων
ὡς ἐπισφαλὴς γίνεται καὶ δύσχρηστος τοῖς ἀποστάταις
πρὸς τοὺς βασιλεῖς ὁ μεθ᾽ ἡμέραν καὶ κατὰ πρόσωπον
κίνδυνος, ἐπεβάλετο νυκτὸς ἐγχειρεῖν τοῖς περὶ τὸν Ἀν-
10 τίοχον. ἐπιλέξας δὲ τοὺς ἐπιτηδειοτάτους καὶ τοὺς ἀκμαιο-*

---

1. *τὰς δυνάμεις* C 8. *ἀπολωνίαν* AR, corr. C 14. *μήδειαν* AR 16. *ἀπολωνιάτιδος* et 21. *ἀπολωνίας* AR, corr. C 22. *τῆς* ante *δυνάμεως* add. *Di* *ὑπὸ* | A 24. *ἐν δὲ Ca* pro *ἔν τε* 25. *ἐπέστησαν* D

474, 24]
τάτους ἐκ παντὸς τοῦ στρατοπέδου περιῄει κατά τινας
τόπους, θέλων ἐξ ὑπερδεξίου ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν·
γνοὺς δὲ κατὰ τὴν πορείαν δέκα νεανίσκους ἀθρόους ἀπο- 11
κεχωρηκότας πρὸς τὸν Ἀντίοχον, ταύτης μὲν τῆς ἐπινοίας
ἀπέστη, ταχὺ δ' ἐκ μεταβολῆς ποιησάμενος τὴν ἀποχώ- 12
ρησιν καὶ παραγενόμενος εἰς τὸν ἑαυτοῦ χάρακα περὶ τὴν
ἑωθινὴν πᾶν τὸ στρατόπεδον ἐνέπλησε θορύβου καὶ τα-
ραχῆς· δείσαντες γὰρ ἐκ τῶν ὕπνων οἱ κατὰ τὸν χάρακα 13
διὰ τὴν τῶν προσιόντων ἔφοδον μικροῦ δεῖν ἐξέπεσον ἐκ
475 *τῆς παρεμβολῆς. Μόλων μὲν οὖν, καθ' ὅσον ἐδύνατο,* 14
κατεπράυνε τὴν γεγενημένην ἐν αὐτοῖς ταραχήν· ὁ δὲ βα- 53
σιλεὺς ἕτοιμος ὢν πρὸς τὸν κίνδυνον ἅμα τῷ φωτὶ τὴν
δύναμιν ἐκίνει πᾶσαν ἐκ τοῦ χάρακος. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ 2
δεξιοῦ κέρως ἔταξε πρώτους τοὺς ξυστοφόρους ἱππεῖς,
ἐπιστήσας Ἄρδυν, κεκριμένον ἄνδρα περὶ τὰς πολεμικὰς
πράξεις· τούτοις δὲ παρέθηκε τοὺς συμμαχικοὺς Κρῆτας, 3
ὧν εἴχοντο Γαλάται Ῥιγόσαγες· παρὰ δὲ τούτους ἔθηκε
τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ξένους καὶ μισθοφόρους, οἷς ἑπό-
μενον παρενέβαλε τὸ τῆς φάλαγγος σύστημα. τὸ δ' εὐ- 4
ώνυμον κέρας ἀπέδωκε τοῖς ἑταίροις προσαγορευομένοις,
οὖσιν ἱππεῦσιν. τὰ δὲ θηρία πρὸ τῆς δυνάμεως ἐν δια-
στήμασι κατέστησε, δέκα τὸν ἀριθμὸν ὄντα. τὰ δ' ἐπι- 5
τάγματα τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἱππέων ἐπὶ τὰ κέρατα
μερίσας κυκλοῦν παρήγγειλε τοὺς πολεμίους, ἐπειδὰν συμ-
βάλωσι. μετὰ δὲ ταῦτα παρεκάλει τὰς δυνάμεις ἐπι- 6
πορευόμενος διὰ βραχέων τὰ πρέποντα τοῖς καιροῖς. καὶ
τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας Ἑρμείᾳ καὶ Ζεύξιδι παρέδωκε, τὸ
δὲ δεξιὸν αὐτὸς εἶχε. Μόλων δὲ δύσχρηστον μὲν ἐποιή- 7
σατο τὴν ἐξαγωγήν, ταραχώδη δὲ καὶ τὴν ἔκταξιν διὰ τὴν
ἐν τῇ νυκτὶ προγεγενημένην ἀλογίαν· οὐ μὴν ἀλλὰ τοὺς 8

---

1. 2. *τινας λόφους* coni. *Sch*, *βουνώδεις* (vel *κρημνώδεις*) *τινὰς τόπους* *Rei* 403 3. *ἄθρους* *Di* 15. *ἄρδην* B 17. *ριγοσαγες* (sine spir. et acc.) A, *Τεκτόσαγες* *Ca* (cui adstipulatur Müllenhoffius *Deutsche Altertumskunde* II 275) 18. *ἑχόμενον* AR, corr. *Re* 20. *ἑτέροις* ABD[1], corr. CD[2] 21. *ἱππεῦσι* R[s] 30. *τῇ* om. B

μὲν ἱππεῖς ἐφ᾽ ἑκάτερον ἐμερίσατο κέρας, στοχαζόμενος
τῆς τῶν ὑπεναντίων παρατάξεως, τοὺς δὲ θυρεαφόρους
καὶ Γαλάτας καὶ καθόλου τὰ βαρέα τῶν ὅπλων εἰς τὸν
9 μεταξὺ τόπον ἔθηκε τῶν ἱππέων. ἔτι δὲ τοὺς τοξότας
καὶ σφενδονήτας καὶ συλλήβδην τὸ τοιοῦτο γένος ἐκτὸς
10 τῶν ἱππέων παρ᾽ ἑκάτερα παρενέβαλε, τὰ δὲ δρεπανη-
φόρα τῶν ἁρμάτων προεβάλετο τῆς δυνάμεως ἐν διαστά-
11 σει. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας Νεολάῳ παρέδωκε τἀ-
54 δελφῷ, τὸ δὲ δεξιὸν αὐτὸς εἶχε. μετὰ δὲ ταῦτα ποιησα-
μένων τῶν δυνάμεων τὴν ἐπαγωγήν, τὸ μὲν δεξιὸν κέρας
τοῦ Μόλωνος διετήρησε τὴν πίστιν καὶ συνέβαλλε τοῖς 476
περὶ τὸν Ζεῦξιν ἐρρωμένως, τὸ δ᾽ εὐώνυμον ἅμα τῷ συν-
ιὸν εἰς ὄψιν ἐλθεῖν τῷ βασιλεῖ μετεβάλετο πρὸς τοὺς
2 πολεμίους· οὗ γενομένου συνέβη τοὺς μὲν περὶ τὸν Μό-
λωνα διατραπῆναι, τοὺς δὲ τοῦ βασιλέως ἐπιρρωσθῆναι
3 διπλασίως. ὁ δὲ Μόλων συννοήσας τὸ γεγονὸς καὶ παν-
ταχόθεν ἤδη κυκλούμενος, λαβὼν πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς
ἐσομένας περὶ αὑτὸν αἰκίας, ἐὰν ὑποχείριος γένηται καὶ
4 ζωγρίᾳ ληφθῇ, προσήνεγκε τὰς χεῖρας ἑαυτῷ. παραπλη-
σίως δὲ καὶ πάντες οἱ κοινωνήσαντες τῆς ἐπιβολῆς, φυ-
γόντες εἰς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι τόπους, τὴν αὐτὴν ἐποι-
5 ήσαντο τοῦ βίου καταστροφήν. ὁ δὲ Νεόλαος ἀποφυγὼν
ἐκ τῆς μάχης, καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν Περσίδα πρὸς
Ἀλέξανδρον τὸν τοῦ Μόλωνος ἀδελφόν, τὴν μὲν μητέρα
καὶ τὰ τοῦ Μόλωνος τέκνα κατέσφαξε, μετὰ δὲ τὸν τού-
των θάνατον ἐπικατέσφαξεν αὐτόν, πείσας τὸ παραπλή-
6 σιον ποιῆσαι καὶ τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ βασιλεὺς διαρ-
πάσας τὴν παρεμβολὴν τῶν πολεμίων, τὸ μὲν σῶμα τοῦ

2. *θυραιαφόρους* AR, corr. C 3. *καὶ* prius del. *Rei* 403 *γαλώτας* E, *χαλώτας* D 5. *τοιοῦτον* CDE 8. *νεολάῳ* C[1], *νεωλάωι* ABC[2], *νεωλαίῳ* DE 11. *συνέβαλε* B[s]C vulgo (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXI, 16) 12—14. Suid. v. *μετεβάλετο*: *ὁ δὲ ἅμα τῷ εἰς ὄψιν ἐλθεῖν μετεβάλετο πρὸς τοὺς πολεμίους* (locum indicavit M. Muellerus Fleckeiseni anual. 1870 p. 182) 12. 13. *συνιον εἰσόψιν ἐλθεῖν* A, *συνελθεῖν εἰς ὄψιν* B 19. *ζωγρείαι* AR, corr. *Di* 22. *νεόλαος* ABC[2], *νεώλαος* C[1]DE 24. *τοῦ*] *αὐτοῦ τε καὶ* coni. *Be*

476, 19]

Μόλωνος ἀνασταυρῶσαι προσέταξε κατὰ τὸν ἐπιφανέστα-
τον τόπον τῆς Μηδίας, ὃ καὶ παραχρῆμα συνετέλεσαν οἱ 7
πρὸς τούτοις τεταγμένοι· διακομίσαντες γὰρ εἰς τὴν Καλ-
λωνῖτιν πρὸς αὐταῖς ἀνεσταύρωσαν ταῖς εἰς τὸν Ζάγρον
ἀναβολαῖς· μετὰ ταῦτα δὲ ταῖς δυνάμεσιν ἐπιτιμήσας διὰ 8
πλειόνων καὶ δοὺς δεξιὰν συνέστησε τοὺς ἀποκομιοῦντας
αὐτοὺς εἰς Μηδίαν καὶ καταστησομένους τὰ κατὰ τὴν χώ-
ραν. αὐτὸς δὲ καταβὰς εἰς Σελεύκειαν καθίστατο τὰ κατὰ 9
τὰς πέριξ σατραπείας, ἡμέρως χρώμενος πᾶσι καὶ νουνε-
χῶς. Ἑρμείας δὲ τηρῶν τὴν αὑτοῦ προαίρεσιν ἐπέφερε 10
μὲν αἰτίας τοῖς ἐν τῇ Σελευκείᾳ καὶ χιλίοις ἐζημίου τα-
λάντοις τὴν πόλιν, ἐφυγάδευε δὲ τοὺς καλουμένους Ἀδει-
γάνας, ἀκρωτηριάζων δὲ καὶ φονεύων καὶ στρεβλῶν πολ-
477 λοὺς διέφθειρε τῶν Σελευκέων. ἃ μόλις βασιλεύς, τὰ μὲν 11
πείθων τὸν Ἑρμείαν, ἃ δὲ καὶ κατὰ τὴν αὑτοῦ γνώμην
χειρίζων, τέλος ἐπράυνε καὶ κατέστησε τὴν πόλιν, ἑκατὸν
καὶ πεντήκοντα τάλαντα μόνον ἐπιτίμιον αὐτοὺς πραξά-
μενος τῆς ἀγνοίας. ταῦτα δὲ διοικήσας Διογένην μὲν 12
στρατηγὸν ἀπέλιπε Μηδίας, Ἀπολλόδωρον δὲ τῆς Σου-
σιανῆς· Τύχωνα δὲ τὸν ἀρχιγραμματέα τῆς δυνάμεως στρα-
τηγὸν ἐπὶ τοὺς κατὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν τόπους ἐξ-
απέστειλε.

Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Μόλωνος ἀπόστασιν καὶ τὸ 13
διὰ ταῦτα γενόμενον κίνημα περὶ τὰς ἄνω σατραπείας
τοιαύτης ἔτυχε διορθώσεως καὶ καταστάσεως· ὁ δὲ βασι- 55
λεὺς ἐπαρθεὶς τῷ γεγονότι προτερήματι, καὶ βουλόμενος
ἀνατατθῆναι καὶ καταπλήξασθαι τοὺς ὑπερκειμένους ταῖς
ἑαυτοῦ σατραπείαις καὶ συνορούντας δυνάστας τῶν βαρ-
βάρων, ἵνα μήτε συγχορηγεῖν μήτε συμπολεμεῖν τολμῶσι
τοῖς ἀποστάταις αὐτοῦ γινομένοις, ἐπεβάλετο στρατεύειν

2. *μηδείας* AR 3. *καλλωνίτιν* AR, *Χαλωνῖτιν Rei* 403 5. *ταῦτα* om. D 7. *μήδειαν* AR 10. inc. P: *Ὅτι ερμείας τηρῶν τὴν τοῦ ἀντιόχου προαίρεσιν ἐπέφερεν αἰτίας* cet. 13. *δὲ* om. P 15. *ἑρμει· ἃ δὲ* P *τὰ δὲ Re* 17. *ἐπιτίμιον* om. C 18. *ἀγνοίας*: des. P 19. *ἀπέλειπε* A (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXV, 16) *μηδείας* AR 27. *ανα-τεθῆναι* AR, *ἀνατεθεῖναι* C[1], corr. C[2] 29. *πολεμεῖν* AR, corr. C in marg.

2 *ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ πρῶτον ἐπὶ τὸν Ἀρταβαζάνην, ὃς ἐδόκει
βαρύτατος εἶναι καὶ πρακτικώτατος τῶν δυναστῶν, δεσπό-
ζειν δὲ καὶ τῶν Σατραπείων καλουμένων καὶ τῶν τούτοις
3 συντερμονούντων ἐθνῶν. Ἑρμείας δὲ κατὰ τοὺς καιροὺς
τούτους ἐδεδίει μὲν τὴν εἰς τοὺς ἄνω τόπους στρατείαν
διὰ τὸν κίνδυνον, ὠρέγετο δὲ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν
4 τῆς ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον στρατείας· οὐ μὴν ἀλλὰ προσ-
πεσόντος υἱὸν γεγονέναι τῷ βασιλεῖ, νομίσας καὶ παθεῖν
ἄν τι τὸν Ἀντίοχον ἐν τοῖς ἄνω τόποις ὑπὸ τῶν βαρβά-
ρων καὶ παραδοῦναι καιροὺς αὐτῷ πρὸς ἐπαναίρεσιν, συγ-
5 κατέθετο τῇ στρατείᾳ, πεπεισμένος, ἐὰν ἐπανέληται τὸν
Ἀντίοχον, ἐπιτροπεύων τοῦ παιδίου κύριος ἔσεσθαι τῆς
6 ἀρχῆς αὐτός. κριθέντων δὲ τούτων ὑπερβαλόντες τὸν
7 Ζάγρον ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἀρταβαζάνου χώραν, ἣ παρά-
κειται μὲν τῇ Μηδίᾳ, διειργούσης αὐτὴν τῆς ἀνὰ μέσον 478
κειμένης ὀρεινῆς, ὑπέρκειται δ᾽ αὐτῆς τινὰ μέρη τοῦ Πόν-
του κατὰ τοὺς ὑπὲρ τὸν Φᾶσιν τόπους, συνάπτει δὲ πρὸς
8 τὴν Ὑρκανίαν θάλατταν, ἔχει δὲ πλῆθος ἀνδρῶν ἀλκίμων
καὶ μᾶλλον ἱππέων, αὐτάρκης δὲ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἐστι
9 ταῖς πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευαῖς. ταύτην δὲ συμ-
βαίνει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ Περσῶν ἔτι διατηρεῖσθαι, παρο-
10 ραθείσης αὐτῆς ἐν τοῖς κατ᾽ Ἀλέξανδρον καιροῖς. ὁ δ᾽
Ἀρταβαζάνης καταπλαγεὶς τὴν ἔφοδον τοῦ βασιλέως, καὶ
μάλιστα διὰ τὴν ἡλικίαν (τελέως γὰρ ἤδη γηραιὸς ἦν),
εἴξας τοῖς παροῦσιν ἐποιήσατο συνθήκας εὐδοκουμένας
Ἀντιόχῳ.*

56 *Τούτων δὲ κυρωθέντων Ἀπολλοφάνης ὁ ἰατρός, ἀγα-
πώμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως διαφερόντως, θεωρῶν τὸν
Ἑρμείαν οὐκέτι φέροντα κατὰ σχῆμα τὴν ἐξουσίαν, ἠγωνία
μὲν καὶ περὶ τοῦ βασιλέως, τὸ δὲ πλεῖον ὑπώπτευε καὶ
2 κατάφοβος ἦν ὑπὲρ τῶν καθ᾽ αὐτόν. διὸ λαβὼν καιρὸν*

---

3. *σατραπειῶν* AR vulgo (conf. adnot. ad. p. 155, 2) 8. 9. *παθεῖν ἄν τι*] *μαθεῖν* DE 11. *ἐπανέλῃ* D 13. *δὲ* om. A extremo versu 15. *μηδείαι* A(R) 17. *φάσιν* AR 22. *αὐτοῖς* DE 31. *αὐτόν* AB, *ἑαυτόν* CDE

478, 18]
*προσφέρει τῷ βασιλεῖ λόγον, παρακαλῶν μὴ ῥᾳθυμεῖν
μηδ' ἀνυπονόητον εἶναι τῆς Ἑρμείου τόλμης, μηδ' ἕως
τούτου περιμεῖναι μέχρις ἂν οὗ τοῖς ὁμοίοις τἀδελφῷ
παλαίῃ συμπτώμασιν. ἀπέχειν δ' οὐ μακρὰν αὐτὸν ἔφη* 3
*τοῦ κινδύνου, διὸ προσέχειν ἠξίου καὶ βοηθεῖν κατὰ σπου-
δὴν αὐτῷ τε καὶ τοῖς φίλοις. τοῦ δ' Ἀντιόχου πρὸς αὐ-* 4
*τὸν ἀνθομολογησαμένου διότι καὶ δυσαρεστεῖ καὶ φοβεῖται
τὸν Ἑρμείαν, ἐκείνῳ δὲ μεγάλην χάριν ἔχειν φήσαντος ἐπὶ
τῷ κηδεμονικῶς τετολμηκέναι περὶ τούτων εἰπεῖν πρὸς
αὐτόν, ὁ μὲν Ἀπολλοφάνης εὐθαρσὴς ἐγένετο τῷ δοκεῖν* 5
*μὴ διεψεῦσθαι τῆς αἱρέσεως καὶ διαλήψεως τῆς τοῦ βα-
σιλέως, ὁ δ' Ἀντίοχος ἠξίου τὸν Ἀπολλοφάνην συνεπι-* 6
*λαβέσθαι μὴ μόνον τοῖς λόγοις ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις τῆς
αὑτοῦ τε καὶ τῶν φίλων σωτηρίας. τοῦ δὲ πρὸς πᾶν* 7
*ἑτοίμως ἔχειν φήσαντος, συμφρονήσαντες μετὰ ταῦτα καὶ
προβαλόμενοι σκῆψιν ὡς σκοτωμάτων τινῶν ἐπιπεπτω-*
479 *κότων τῷ βασιλεῖ, τὴν μὲν θεραπείαν ἀπέλυσαν ἐπί τινας
ἡμέρας καὶ τοὺς εἰθισμένους παρευτακτεῖν, πρὸς δὲ τοὺς* 8
*φίλους ἔλαβον ἐξουσίαν, οἷς βούλοιντο, κατ' ἰδίαν χρη-
ματίζειν διὰ τὴν τῆς ἐπισκέψεως πρόφασιν. ἐν ᾧ καιρῷ* 9
*κατασκευασάμενοι τοὺς ἐπιτηδείους πρὸς τὴν πρᾶξιν, πάν-
των ἑτοίμως αὐτοῖς συνυπακουόντων διὰ τὸ πρὸς τὸν
Ἑρμείαν μῖσος, ἐγίνοντο πρὸς τὸ συντελεῖν τὴν ἐπιβολήν.
φασκόντων δὲ δεῖν τῶν ἰατρῶν ἅμα τῷ φωτὶ ποιεῖσθαι* 10
*τοὺς περιπάτους ὑπὸ τὸ ψῦχος τὸν Ἀντίοχον, ὁ μὲν Ἑρ-
μείας ἧκε πρὸς τὸν ταχθέντα καιρόν, ἅμα δὲ τούτῳ καὶ
τῶν φίλων οἱ συνειδότες τὴν πρᾶξιν, οἱ δὲ λοιποὶ καθυ-* 11
*στέρουν διὰ τὸ πολὺ παρηλλάχθαι τὴν ἔξοδον τοῦ βασι-
λέως πρὸς τὸν εἰθισμένον καιρόν. διόπερ ἀποσπάσαντες* 12
*αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρατοπεδείας εἴς τινα τόπον ἔρημον,
κἄπειτα μικρὸν ἀπονεύσαντος τοῦ βασιλέως ὥς ἐπί τι
τῶν ἀναγκαίων, ἐξεκέντησαν. Ἑρμείας μὲν οὖν τούτῳ τῷ* 13

---

1. *ῥαθυμεῖν* R[s] 3. *μέχρι* A, corr. R *οὗ* Ca, *ου* A[1] (ante rasuram), *οὐ* CDE, om. A[2]B *Di* 16. *προβαλλόμενοι* B 21. *ταξιν* (sine acc.) A(B), corr. R 22. *τὸν* om. B 24. *τῶν ἰατρῶν δεῖν* DE

τρόπῳ μετήλλαξε τὸν βίον, οὐδεμίαν ὑποσχὼν τιμωρίαν
14 ἀξίαν τῶν αὐτῷ πεπραγμένων· ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπολυθεὶς
φόβου καὶ δυσχρηστίας πολλῆς ἐπανῆγε ποιούμενος τὴν
πορείαν ὡς ἐπ᾽ οἴκου, πάντων τῶν κατὰ τὴν χώραν ἀπο-
δεχομένων τάς τε πράξεις αὐτοῦ καὶ τὰς ἐπιβολάς, καὶ
μάλιστα κατὰ τὴν δίοδον ἐπισημαινομένων τὴν Ἑρμείου
15 μετάστασιν. ἐν ᾧ καιρῷ καὶ κατὰ τὴν Ἀπάμειαν αἱ μὲν
γυναῖκες τὴν γυναῖκα τὴν Ἑρμείου κατέλευσαν, οἱ δὲ παῖ-
δες τοὺς υἱεῖς.
57 Ἀντίοχος δὲ παραγενόμενος εἰς τὴν οἰκείαν, καὶ δι-
αφεὶς τὰς δυνάμεις εἰς παραχειμασίαν, διεπέμπετο πρὸς
2 τὸν Ἀχαιόν, ἐγκαλῶν καὶ διαμαρτυρόμενος πρῶτον μὲν
ἐπὶ τῷ τετολμηκέναι διάδημα περιθέσθαι καὶ βασιλέα
χρηματίζειν, δεύτερον δὲ προλέγων ὡς οὐ λανθάνει κοινο-
πραγῶν Πτολεμαίῳ καὶ καθόλου πλείω τοῦ δέοντος κινού-
3 μενος. ὁ γὰρ Ἀχαιός, καθ᾽ οὓς καιροὺς ἐπὶ τὸν Ἀρτα-
βαζάνην ὁ βασιλεὺς ἐστράτευε, πεισθεὶς καὶ παθεῖν ἄν 480
τι τὸν Ἀντίοχον, καὶ μὴ παθόντος ἐλπίσας διὰ τὸ μῆκος
4 τῆς ἀποστάσεως φθάσειν ἐμβαλὼν εἰς Συρίαν καὶ συνερ-
γοῖς χρησάμενος Κυρρησταῖς τοῖς ἀποστάταις γεγονόσι
τοῦ βασιλέως ταχέως ἂν κρατῆσαι τῶν κατὰ τὴν βασιλείαν
πραγμάτων, ὥρμησε μετὰ πάσης δυνάμεως ἐκ Λυδίας.
5 παραγενόμενος δ᾽ εἰς Λαοδίκειαν τὴν ἐν Φρυγίᾳ διάδημά
τε περιέθετο καὶ βασιλεὺς τότε πρῶτον ἐτόλμησε χρημα-
τίζειν καὶ γράφειν πρὸς τὰς πόλεις, Γαρσυήριδος αὐτὸν
τοῦ φυγάδος εἰς τοῦτο τὸ μέρος μάλιστα προτρεψαμένου.
6 προάγοντος δὲ κατὰ τὸ συνεχὲς αὐτοῦ, καὶ σχεδὸν ἤδη
περὶ Λυκαονίαν ὄντος, αἱ δυνάμεις ἐστασίασαν δυσαρε-
στούμεναι τῷ δοκεῖν γίνεσθαι τὴν στρατείαν ἐπὶ τὸν κατὰ
7 φύσιν αὐτῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπάρχοντα βασιλέα. διόπερ Ἀχαιὸς
συνεὶς τὴν ἐν αὐτοῖς διατροπὴν τῆς μὲν προκειμένης ἐπι-

3. *δυσχρηστείας* AD 7. *καὶ* om. D 8. *τὴν Ἑρμείου* *Ben* pro *τοῦ ἑρμείου* *κατέλυσαν* AR, corr. C 9. *υἱούς* D 10. *οἰκίαν* AR, corr. C 12. *μὲν* om. D 22. *τῆς* ante *δυνάμεως* add. *Di* 25. *συήριδος* AB, *συνίριδος* R, corr. *Sch* 31. *τὴν ἐν αὐτοῖς* B, *διὰ τὴν ἐν τοῖς* | A,

480, 16]
βολῆς ἀπέστη, βουλόμενος δὲ πεισθῆναι τὰς δυνάμεις ὡς
οὐδ' ἐξ ἀρχῆς ἐπεβάλετο στρατεύειν εἰς Συρίαν, ἐπιστρέ-
ψας πορθεῖ τὴν Πισιδικήν, καὶ πολλὰς ὠφελείας παρα- 8
σκευάσας τῷ στρατοπέδῳ, πάντας εὔνους αὑτῷ καὶ πεπι-
στευκότας ἔχων ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς σαφῶς ἕκαστα τούτων ἐπεγνωκώς, πρὸς 58
μὲν τὸν Ἀχαιὸν διεπέμπετο συνεχῶς ἀνατεινόμενος, καθά-
περ ἐπάνω προεῖπον, πρὸς δὲ ταῖς ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον
a. u. παρασκευαῖς ὅλος καὶ πᾶς ἦν. διὸ καὶ συναθροίσας εἰς 2
535 Ἀπάμειαν τὰς δυνάμεις ὑπὸ τὴν ἐαρινὴν ὥραν, ἀνέδωκε
τοῖς φίλοις διαβούλιον πῶς χρηστέον ἐστὶ ταῖς εἰς Κοίλην
Συρίαν εἰσβολαῖς. πολλῶν δ' εἰς τοῦτο τὸ μέρος ῥηθέν- 3
των καὶ περὶ τῶν τόπων καὶ περὶ παρασκευῆς καὶ περὶ
τῆς κατὰ τὴν ναυτικὴν δύναμιν συνεργείας, Ἀπολλοφάνης,
ὑπὲρ οὗ καὶ πρότερον εἴπαμεν, τὸ γένος ὢν Σελευκεύς,
ἐπέτεμε πάσας τὰς προειρημένας γνώμας· ἔφη γὰρ εὔηθες 4
481 εἶναι τὸ Κοίλης μὲν Συρίας ἐπιθυμεῖν καὶ στρατεύειν ἐπὶ
ταύτην, Σελεύκειαν δὲ περιορᾶν ὑπὸ Πτολεμαίου κρατου-
μένην, ἀρχηγέτιν οὖσαν καὶ σχεδὸν ὡς εἰπεῖν ἑστίαν ὑπ-
άρχουσαν τῆς αὑτῶν δυναστείας. ἥν, χωρὶς τῆς αἰσχύνης 5
ἣν περιποιεῖ νῦν τῇ βασιλείᾳ φρουρουμένη διὰ τῶν ἐν
Αἰγύπτῳ βασιλέων, καὶ πρὸς πραγμάτων λόγον μεγίστας
ἔχειν καὶ καλλίστας ἀφορμάς. κρατουμένην μὲν γὰρ ὑπὸ 6
τῶν ἐχθρῶν μέγιστον ἐμπόδιον εἶναι πρὸς πάσας αὐτοῖς
τὰς ἐπιβολάς· οὗ γὰρ ἂν ἐπινοήσωσιν ἀεὶ προβαίνειν, 7
οὐκ ἐλάττονος δεῖσθαι προνοίας καὶ φυλακῆς αὐτοῖς τοὺς
οἰκείους τόπους διὰ τὸν ἀπὸ ταύτης φόβον τῆς ἐπὶ τοὺς
πολεμίους παρασκευῆς. κρατηθεῖσάν γε μὴν οὐ μόνον 8
ἔφη δύνασθαι βεβαίως τηρεῖν τὴν οἰκείαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς

διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς R (διὰ ortum esse videtur ex additamento ^αὐ olim ad τοῖς in margine archetypi adscripto) 5. οἰκίαν E 7. ἀνατινόμενος A 10. ἑαρινὴν A ἐνέδωκε C 13. τῆς ante παρασκευῆς add. Rei 406 15. καὶ] τὸ C εἴπομεν R vulgo σελευκους (sine acc.) A[1], corr. A[r] 22. καὶ ante μεγίστας add. D 23. μὲν om. DE 25. οὐ A ἂν ἐπινοήσωσι προβαίνειν ἀεὶ DE, ἀεὶ προβαίνειν ἂν ἐπινοήσωσιν C 29. οἰκίαν CDE

[481, 14

τὰς ἄλλας ἐπινοίας καὶ προθέσεις καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ
θάλατταν μεγάλα δύνασθαι συνεργεῖν διὰ τὴν εὐκαιρίαν
9 τοῦ τόπου. πεισθέντων δὲ πάντων τοῖς λεγομένοις, ἔδοξε
10 ταύτην πρώτην ἐξαιρεῖν τὴν πόλιν· συνέβαινε γὰρ Σελεύ-
κειαν ἔτι τότε κατέχεσθαι φρουραῖς ὑπὸ τῶν ἐξ Αἰγύ-
πτου βασιλέων ἐκ τῶν κατὰ τὸν Εὐεργέτην ἐπικληθέντα
11 Πτολεμαῖον καιρῶν, ἐν οἷς ἐκεῖνος διὰ τὰ Βερενίκης συμ-
πτώματα καὶ τὴν ὑπὲρ ἐκείνης ὀργὴν στρατεύσας εἰς τοὺς
κατὰ Συρίαν τόπους ἐγκρατὴς ἐγένετο ταύτης τῆς πόλεως.
59 Οὐ μὴν ἀλλ' Ἀντίοχος κριθέντων τούτων Διογνήτῳ
μὲν τῷ ναυάρχῳ παρήγγειλε πλεῖν ὡς ἐπὶ τῆς Σελευκείας,
αὐτὸς δ' ἐκ τῆς Ἀπαμείας ὁρμήσας μετὰ τῆς στρατιᾶς,
καὶ περὶ πέντε σταδίους ἀποσχὼν τῆς πόλεως, προσεστρα-
2 τοπέδευσε κατὰ τὸν ἱππόδρομον. Θεόδοτον δὲ τὸν ἡμιό-
λιον ἐξαπέστειλε μετὰ τῆς ἁρμοζούσης δυνάμεως ἐπὶ τοὺς
κατὰ Κοίλην Συρίαν τόπους, καταληψόμενον τὰ στενὰ καὶ
3 προκαθησόμενον ἅμα τῶν αὐτοῦ πραγμάτων. τὴν δὲ τῆς
Σελευκείας θέσιν καὶ τὴν τῶν πέριξ τόπων ἰδιότητα τοι-
4 αύτην ἔχειν τὴν φύσιν συμβαίνει. κειμένης γὰρ αὐτῆς
ἐπὶ θαλάττῃ μεταξὺ Κιλικίας καὶ Φοινίκης, ὄρος ἐπίκει- 482
5 ται παμμέγεθες, ὃ καλοῦσι Κορυφαῖον· ᾧ πρὸς μὲν τὴν
ἀφ' ἑσπέρας πλευρὰν προσκλύζει τὸ καταλῆγον τοῦ πελά-
γους τοῦ μεταξὺ κειμένου Κύπρου καὶ Φοινίκης, τοῖς δ'
ἀπὸ τῆς ἠοῦς μέρεσιν ὑπέρκειται τῆς Ἀντιοχέων καὶ Σε-
6 λευκέων χώρας. ἐν δὲ τοῖς πρὸς μεσημβρίαν αὐτοῦ κλί-
μασι τὴν Σελεύκειαν συμβαίνει κεῖσθαι, διεζευγμένην φά-
ραγγι κοίλῃ καὶ δυσβάτῳ, καθήκουσαν μὲν καὶ περικλωμένην
ὡς ἐπὶ θάλατταν, κατὰ δὲ τὰ πλεῖστα μέρη κρημνοῖς καὶ
7 πέτραις ἀπορρῶξιν περιεχομένην. ὑπὸ δὲ τὴν ἐπὶ θάλατ-
ταν αὐτῆς νεύουσαν πλευρὰν ἐν τοῖς ἐπιπέδοις τά τ'

---

4. πρώτην AB, πρῶτον R vulgo 7. βε|ρινίκης A, βερνίκης R, corr. C 11. οἷς om. D 12. στρατείας AB, corr. R 14. ἡμίλιον AB, corr. R 19. ἔχει DE 20. ὑπόκειται AR, ὑπέρκειται Ca, corr. Sch 24. ἠοῦς A 26. κεῖσθαι R², δεῖσθαι A 29. ἀπορρωξιν (sine acc.) A, ἀποῤῥῶξιν R²

482, 12]
ἐμπόρια καὶ τὸ προάστειον κεῖται, διαφερόντως τετει-
χισμένον. παραπλησίως δὲ καὶ τὸ σύμπαν τῆς πόλεως 8
κύτος τείχεσι πολυτελέσιν ἠσφάλισται, κεκόσμηται δὲ καὶ
ναοῖς καὶ ταῖς τῶν οἰκοδομημάτων κατασκευαῖς ἐκπρεπῶς.
πρόσβασιν δὲ μίαν ἔχει κατὰ τὴν ἀπὸ θαλάττης πλευρὰν 9
κλιμακωτὴν καὶ χειροποίητον, ἐγκλίμασι καὶ σκαιώμασι
πυκνοῖς καὶ συνεχέσι διειλημμένην. ὁ δὲ καλούμενος Ὀρόν- 10
της ποταμὸς οὐ μακρὰν αὐτῆς ποιεῖται τὰς ἐκβολάς, ὃς
τὴν ἀρχὴν τοῦ ῥεύματος λαμβάνων ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν
Λίβανον καὶ τὸν Ἀντιλίβανον τόπων, καὶ διανύσας τὸ
καλούμενον Ἀμύκης πεδίον, ἐπ᾽ αὐτὴν ἱκνεῖται τὴν Ἀν-
τιόχειαν, δι᾽ ἧς φερόμενος, καὶ πάσας ὑποδεχόμενος τὰς 11
ἀνθρωπείας λύμας διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ῥεύματος, τέλος
οὐ μακρὰν τῆς Σελευκείας ποιεῖται τὴν ἐκβολὴν εἰς τὸ
προειρημένον πέλαγος.

Ἀντίοχος δὲ τὸ μὲν πρῶτον διεπέμπετο πρὸς τοὺς 60
ἐπιστάτας τῆς πόλεως, προτείνων χρήματα καὶ πλῆθος
ἐλπίδων ἐφ᾽ ᾧ παραλαβεῖν ἄνευ κινδύνου τὴν Σελεύκειαν·
ἀδυνατῶν δὲ πείθειν τοὺς ἐπὶ τῶν ὅλων ἐφεστῶτας, 2
ἔφθειρέ τινας τῶν κατὰ μέρος ἡγεμόνων, οἷς πιστεύσας
ἡτοίμαζε τὴν δύναμιν ὡς κατὰ μὲν τὸν ἀπὸ θαλάττης
183 τόπον τοῖς ἀπὸ τοῦ ναυτικοῦ ποιησόμενος τὰς προσβο-
λάς, κατὰ δὲ τὸν ἀπὸ τῆς ἠπείρου τοῖς ἐκ τοῦ στρατο-
πέδου. διελὼν οὖν εἰς τρία μέρη τὴν δύναμιν, καὶ πα- 3
ρακαλέσας τὰ πρέποντα τῷ καιρῷ, καὶ δωρεὰς μεγάλας
καὶ στεφάνους ἐπ᾽ ἀνδραγαθίᾳ καὶ τοῖς ἰδιώταις καὶ τοῖς
ἡγεμόσι προκηρύξας, Ζεύξιδι μὲν καὶ τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ παρ- 4
έδωκε τοὺς κατὰ τὴν ἐπ᾽ Ἀντιόχειαν φέρουσαν πύλην
τόπους, Ἑρμογένει δὲ τοὺς κατὰ τὸ Διοσκούριον, Ἄρδυϊ
δὲ καὶ Διογνήτῳ τὰς κατὰ τὸ νεώριον καὶ τὸ προάστειον

1. *ἐμπορεῖα* A^{s}R, corr. *Di* 2. *καὶ* om. D 3. *κῦτος* AR 6. *ἐγκλίμασι* *Sch* pro *ἐν κλίμασι* *σκαλώμασι* CDE, *σκολιώμασι* coni. *Sch* 12. *δεχόμενος* D 13. *ἀνθρωπίας* A, *ἀνθρωπίνας* B ad *λύμας* in marg. add. A(DE) *ὅμηρος λύματά τέξεκάθαιρον* (Il. 14, 171) 18. *ἐφῷ* A 22. *ποιησάμενος* D 23. *τοῖσέκ* A^2 ex *τοῖ****

5 ἐπέτρεψε προσβολὰς διὰ τὸ πρὸς τοὺς ἔνδοθεν αὐτῷ τοι-
αύτας τινὰς γεγονέναι συνθήκας, ὡς ἐὰν κρατήσῃ τοῦ
προαστείου μετὰ βίας, οὕτως ἐγχειρισθησομένης αὐτῷ καὶ
6 τῆς πόλεως. ἀποδοθέντος δὲ τοῦ συνθήματος πάντες
ἅμα καὶ πανταχόθεν ἐνεργὸν ἐποιοῦντο καὶ βίαιον τὴν
προσβολήν· τολμηρότατα μέντοι προσέβαλον οἱ περὶ τὸν
7 Ἄρδυν καὶ Διόγνητον διὰ τὸ τοὺς μὲν ἄλλους τόπους, εἰ
μὴ τετραποδητὶ τρόπον τινὰ προσπλεκόμενοι βιάζοιντο,
τήν γε διὰ τῶν κλιμάκων προσβολὴν μὴ προσίεσθαι πα-
ράπαν, τὰ δὲ νεώρια καὶ τὸ προάστειον ἐπιδέχεσθαι τὴν
προσφορὰν καὶ στάσιν καὶ πρόσθεσιν τῶν κλιμάκων ἀσφα-
8 λῶς. διὸ τῶν μὲν ἀπὸ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς νεωρίοις τῶν
δὲ περὶ τὸν Ἄρδυν τοῖς προαστείοις προσηρεικότων τὰς
κλίμακας καὶ βιαζομένων εὐρώστως, τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως
οὐ δυναμένων τούτοις βοηθεῖν διὰ τὸ κατὰ πάντα τόπον
περιεστάναι τὸ δεινόν, ταχέως συνέβη τὸ προάστειον ὑπο-
9 χείριον γενέσθαι τοῖς περὶ τὸν Ἄρδυν. οὗ κρατηθέντος
εὐθέως οἱ διεφθαρμένοι τῶν κατὰ μέρος ἡγεμόνων, προσ-
τρέχοντες πρὸς τὸν Λεόντιον τὸν ἐπὶ τῶν ὅλων, ἐκπέμ-
πειν ᾤοντο δεῖν καὶ τίθεσθαι τὰ πρὸς Ἀντίοχον πρὶν ἢ
10 κατὰ κράτος ἁλῶναι τὴν πόλιν. ὁ δὲ Λεόντιος ἀγνοῶν
μὲν τὴν διαφθορὰν τῶν ἡγεμόνων, καταπεπληγμένος δὲ
τὴν διατροπὴν αὐτῶν, ἐξέπεμψε τοὺς θησομένους τὰς πί- 484
στεις ὑπὲρ τῆς τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων ἀσφαλείας πρὸς
61 τὸν Ἀντίοχον. ὁ δὲ βασιλεὺς δεξάμενος τὴν ἔντευξιν συνε-
χώρησε δώσειν τοῖς ἐλευθέροις τὴν ἀσφάλειαν· οὗτοι δ'
2 ἦσαν εἰς ἑξακισχιλίους. παραλαβὼν δὲ τὴν πόλιν οὐ μό-
νον ἐφείσατο τῶν ἐλευθέρων, ἀλλὰ καὶ τοὺς πεφευγότας
τῶν Σελευκέων καταγαγὼν τήν τε πολιτείαν αὐτοῖς ἀπέ-

7. 8. *εἰ μὴ — βιάζοιντο*] *οἱ δὲ — προσπλεξάμενοι ἐβιάζοντο* Suid. v. *τετραποδητί* 9. *τὸ* ante *παράπαν* add. *Sch* (sed conf. 3, 26, 4. 5, 18, 6. 8, 11, 1. 11, 12, 3, Suid. s. v.) 9. 10. *πα|ρὰ πάντα δὲ νεώρια* A(B), corr. R 12. *νεωτέροις* D 13. *προαστίοις* A *προσηρικότων* A, *προσειρηκότων* D 15. *τρόπον* AR, corr. *Rei* 407 auctore Perotto 18. *προτρέχοντες* D 23. *τοὺς* om. D 24. *πάντων* om. DE 29. *ἐπέδωκε* AR, corr. *Re*

484, 8]

δωκε καὶ τὰς οὐσίας· ἠσφαλίσατο δὲ φυλακαῖς τόν τε λι-
μένα καὶ τὴν ἄκραν.
Ἔτι δὲ περὶ ταῦτα διατρίβοντος αὐτοῦ, προσπεσόν- 3
των παρὰ Θεοδότου γραμμάτων ἐν οἷς αὐτὸν ἐκάλει κατὰ
σπουδὴν ἐγχειρίζων τὰ κατὰ Κοίλην Συρίαν, πολλῆς ἀπο-
ρίας ἦν καὶ δυσχρηστίας πλήρης ὑπὲρ τοῦ τί πρακτέον
καὶ πῶς χρηστέον ἐστὶ τοῖς προσαγγελλομένοις. ὁ δὲ 4
Θεόδοτος ὢν τὸ γένος Αἰτωλὸς καὶ μεγάλας παρεσχημένος
τῇ Πτολεμαίου βασιλείᾳ χρείας, καθάπερ ἐπάνω προεῖπον,
ἐπὶ δὲ τούτοις οὐχ οἷον χάριτος ἠξιωμένος, ἀλλὰ καὶ τῷ
βίῳ κεκινδυνευκὼς καθ' οὓς καιροὺς Ἀντίοχος ἐποιεῖτο
τὴν ἐπὶ Μόλωνα στρατείαν, τότε κατεγνωκὼς τοῦ βασι- 5
λέως καὶ διηπιστηκὼς τοῖς περὶ τὴν αὐλήν, καταλαβόμε-
νος διὰ μὲν αὑτοῦ Πτολεμαΐδα διὰ δὲ Παναιτώλου Τύρον,
ἐκάλει τὸν Ἀντίοχον μετὰ σπουδῆς. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ 6
τὰς ἐπὶ τὸν Ἀχαιὸν ἐπιβολὰς ὑπερθέμενος καὶ τἄλλα
πάντα πάρεργα ποιησάμενος ἀνέζευξε μετὰ τῆς δυνάμεως,
ποιούμενος τὴν πορείαν ᾗ καὶ πρόσθεν. διελθὼν δὲ τὸν 7
ἐπικαλούμενον αὐλῶνα Μαρσύαν, κατεστρατοπέδευσε περὶ
τὰ στενὰ τὰ κατὰ Γέρρα πρὸς τῇ μεταξὺ κειμένῃ λίμνῃ.
πυνθανόμενος δὲ Νικόλαον τὸν παρὰ Πτολεμαίου στρα- 8
τηγὸν προσκαθῆσθαι τῇ Πτολεμαΐδι πολιορκοῦντα τὸν
Θεόδοτον, τὰ μὲν βαρέα τῶν ὅπλων ἀπέλειπε προστάξας
τοῖς ἡγουμένοις πολιορκεῖν τοὺς Βρόχους, τὸ κείμενον
ἐπὶ τῆς λίμνης καὶ τῆς παρόδου χωρίον, αὐτὸς δὲ τοὺς
185 εὐζώνους ἀναλαβὼν προῆγε, βουλόμενος λῦσαι τὴν πολιορ-
κίαν. ὁ δὲ Νικόλαος πρότερον ἤδη πεπυσμένος τὴν τοῦ 9
βασιλέως παρουσίαν αὐτὸς μὲν ἀνεχώρησε, τοὺς δὲ περὶ
Λαγόραν τὸν Κρῆτα καὶ Δορυμένην τὸν Αἰτωλὸν ἐξαπ-
έστειλε προκαταληψομένους τὰ στενὰ τὰ περὶ Βηρυτόν·

---

6. ἦν καὶ δυσχρηστείας A, καὶ δυσχρηστίας ἦν C 8. πα|ρησχημένος A 10. ἐπεὶ δὲ Δ, ἐπειδὴ B, corr. R 14. παναιτωλου (sine acc.) Δ, παναιτωλοῦ C, corr. DE 16. ὑπερτιθέμενος CDE 16. 17. πάντα τἄλλα D 18. ᾗ καὶ A 22. προκαθῆσθαι D 23. ἀπέλιπε R[s] vulgo (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXV, 7) 24. πολεμεῖν D 27. πεπεισμένος CDE

10 οἷς προσβαλὼν ὁ βασιλεὺς ἐξ ἐφόδου καὶ τρεψάμενος
62 ἐπεστρατοπέδευσε τοῖς στενοῖς. προσδεξάμενος δὲ καὶ
τὴν λοιπὴν δύναμιν ἐνταῦθα, καὶ παρακαλέσας τὰ πρέ-
ποντα ταῖς προκειμέναις ἐπιβολαῖς, μετὰ ταῦτα προήγαγε
μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, εὐθαρσὴς καὶ μετέωρος ὢν
2 πρὸς τὰς ὑπογραφομένας ἐλπίδας. ἀπαντησάντων δὲ τῶν
περὶ τὸν Θεόδοτον καὶ Παναίτωλον αὐτῷ καὶ τῶν ἅμα
τούτοις φίλων, ἀποδεξάμενος τούτους φιλανθρώπως παρ-
έλαβε τήν τε Τύρον καὶ Πτολεμαΐδα καὶ τὰς ἐν ταύταις
3 παρασκευάς, ἐν αἷς ἦν καὶ πλοῖα τετταράκοντα· τούτων
κατάφρακτα μὲν εἴκοσι διαφέροντα ταῖς κατασκευαῖς, ἐν
οἷς οὐδὲν ἔλαττον ἦν τετρήρους, τὰ δὲ λοιπὰ τριήρεις καὶ
δίκροτα καὶ κέλητες. ταῦτα μὲν οὖν Διογνήτῳ παρέδωκε
4 τῷ ναυάρχῳ· προσπεσόντος δ' αὐτῷ τὸν μὲν Πτολεμαῖον
εἰς Μέμφιν ἐξεληλυθέναι, τὰς δὲ δυνάμεις ἠθροῖσθαι
πάσας εἰς Πηλούσιον καὶ τάς τε διώρυχας ἀναστομοῦν
5 καὶ τὰ πότιμα τῶν ὑδάτων ἐμφράττειν, τῆς μὲν ἐπὶ τὸ
Πηλούσιον ἐπιβολῆς ἀπέστη, τὰς δὲ πόλεις ἐπιπορευό-
μενος ἐπειρᾶτο τὰς μὲν βίᾳ τὰς δὲ πειθοῖ πρὸς αὑτὸν
6 ἐπάγεσθαι. τῶν δὲ πόλεων αἱ μὲν ἐλαφραὶ καταπεπληγ-
μέναι τὴν ἔφοδον αὐτοῦ προσετίθεντο, αἱ δὲ πιστεύουσαι
ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς ὀχυρότησι τῶν τόπων ὑπέμε-
νον· ἃς ἠναγκάζετο προσκαθεζόμενος πολιορκεῖν καὶ κατα-
τρίβειν τοὺς χρόνους.

7 Οἱ δὲ περὶ τὸν Πτολεμαῖον τοῦ μὲν ἐκ χειρὸς βοη-
θεῖν τοῖς σφετέροις πράγμασιν, ὅπερ ἦν καθῆκον, οὕτως
παρεσπονδημένοι προφανῶς οὐδ' ἐπιβολὴν εἶχον διὰ τὴν
8 ἀδυναμίαν· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ αὐτοῖς ὠλιγώρητο πάντα τὰ 486
63 κατὰ τὰς πολεμικὰς παρασκευάς. λοιπὸν δὲ συνεδρεύσαν-
τες οἱ περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα καὶ Σωσίβιον, οἱ τότε προε-

2. ἐστρατοπέδευσε B 4. προῆγε B *Di* (conf. *Erzähl. Zeitf.* X, 5) 6. τῶν omissum in A add. R 7. παναιτωλον (sine acc.) A, παν-αιτωλὸν R 13. κέ|ληστες A, corr. ead. m. 16. διωρυχὰς A, διώ-ρυγας R vulgo, corr. *Hu* quaest. I 15 23. οὓς C 25. τοῦ] τὸ B 26. οὕτω R[s] 28. γὰρ αὐτοῖς om. D τὰ om. C

486, 4]
στῶτες τῆς βασιλείας, ἐκ τῶν ἐνδεχομένων τὸ δυνατὸν
ἔλαβον πρὸς τὸ παρόν. ἐβουλεύσαντο γὰρ γίνεσθαι μὲν 2
περὶ τὴν τοῦ πολέμου παρασκευήν, ἐν δὲ τῷ μεταξὺ δια-
πρεσβευόμενοι κατεκλύειν τὸν Ἀντίοχον, συνεργοῦντες κατὰ
τὴν ἔμφασιν τῇ προϋπαρχούσῃ περὶ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ Πτο-
λεμαίου διαλήψει· αὕτη δ' ἦν ὡς πολεμεῖν μὲν οὐκ ἂν 3
τολμήσαντος, διὰ λόγου δὲ καὶ τῶν φίλων διδάξοντος καὶ
πείσοντος αὐτὸν ἀποστῆναι τῶν κατὰ Κοίλην Συρίαν τό-
πων. κριθέντων δὲ τούτων οἱ περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα καὶ 4
Σωσίβιον ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος ταχθέντες ἐξέπεμπον ἐπι-
μελῶς τὰς πρεσβείας πρὸς τὸν Ἀντίοχον. ἅμα δὲ δια- 5
πεμψάμενοι πρός τε Ῥοδίους καὶ Βυζαντίους καὶ Κυζι-
κηνούς, σὺν δὲ τούτοις Αἰτωλούς, ἐπεσπάσαντο πρεσβείας
ἐπὶ τὰς διαλύσεις, αἳ καὶ παραγενόμεναι μεγάλας αὐτοῖς 6
ἔδοσαν ἀφορμάς, διαπρεσβευόμεναι πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς
βασιλεῖς, εἰς τὸ λαβεῖν ἀναστροφὴν καὶ χρόνον πρὸς τὰς
τοῦ πολέμου παρασκευάς. ταύταις τε δὴ κατὰ τὸ συνεχὲς 7
ἐχρημάτιζον ἐν τῇ Μέμφει προκαθήμενοι, παραπλησίως
δὲ καὶ τὰς παρὰ τῶν περὶ τὸν Ἀντίοχον ἀπεδέχοντο, φι-
λανθρώπως ποιούμενοι τὰς ἀπαντήσεις. ἀνεκαλοῦντο δὲ 8
καὶ συνήθροιζον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τοὺς μισθοφόρους
τοὺς ἐν ταῖς ἔξω πόλεσιν ὑπ' αὐτῶν μισθοδοτουμένους.
ἐξαπέστελλον δὲ καὶ ξενολόγους, καὶ παρεσκεύαζον τοῖς 9
προϋπάρχουσι καὶ τοῖς παραγινομένοις τὰς σιταρχίας.
ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τὴν λοιπὴν ἐγίνοντο παρασκευήν, 10
ἀνὰ μέρος καὶ συνεχῶς διατρέχοντες εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν,
ἵνα μηδὲν ἐλλίπῃ τῶν χορηγιῶν πρὸς τὰς προκειμένας
ἐπιβολάς. τὴν δὲ περὶ τὰ ὅπλα κατασκευὴν καὶ τὴν τῶν 11
ἀνδρῶν ἐκλογὴν καὶ διαίρεσιν Ἐχεκράτει τῷ Θετταλῷ καὶ
487 Φοξίδᾳ τῷ Μελιταιεῖ παρέδοσαν, ἅμα δὲ τούτοις Εὐρυ- 12
λόχῳ τῷ Μάγνητι καὶ Σωκράτει τῷ Βοιωτίῳ· σὺν οἷς ἦν

3. τοῦ πτολεμαίου DE[1] 4. κατακλείειν *Ur* 166[a], καταλύειν coni. *Di* 57 s. 5. ἔμφρασιν B 6. οὐ|κὰν A 7. τολμήσαντος A, τολ-μήσοντος R vulgo ante *Di* 11. τὸν om. CDE 16. πρὸς] εἰς C 18. προσκαθήμενοι CDE 19. τῶν περὶ om. CDE

13 *καὶ Κνωπίας Ἀλλαριώτης. εὐκαιρότατα γὰρ δὴ τούτων
ἐπελάβοντο τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἔτι Δημητρίῳ καὶ Ἀντι-
γόνῳ συστρατευόμενοι κατὰ ποσὸν ἔννοιαν εἶχον τῆς ἀλη-*
14 *θείας καὶ καθόλου τῆς ἐν τοῖς ὑπαίθροις χρείας. οὗτοι
δὲ παραλαβόντες τὸ πλῆθος ἐνδεχομένως ἐχείριζον καὶ*
64 *στρατιωτικῶς. πρῶτον μὲν γὰρ κατὰ γένη καὶ καθ᾽ ἡλι-
κίαν διελόντες ἀνέδοσαν ἑκάστοις τοὺς ἐπιτηδείους καθο-
πλισμούς, ὀλιγωρήσαντες τῶν πρότερον αὐτοῖς ὑπαρχόν-*
2 *των· μετὰ δὲ ταῦτα συνέταξαν οἰκείως πρὸς τὴν παροῦσαν
χρείαν, λύσαντες τὰ συστήματα καὶ τὰς ἐκ τῶν πρότερον*
3 *ὀψωνιασμῶν καταγραφάς· ἑξῆς δὲ τούτοις ἐγύμναζον, συν-
ήθεις ἑκάστους ποιοῦντες οὐ μόνον τοῖς παραγγέλμασιν*
4 *ἀλλὰ καὶ ταῖς οἰκείαις τῶν καθοπλισμῶν κινήσεσιν. ἐποι-
οῦντο δὲ καὶ συναγωγὰς ἐπὶ τῶν ὅπλων καὶ παρακλήσεις,
ἐν αἷς μεγίστην παρείχοντο χρείαν Ἀνδρόμαχος Ἀσπέν-*
5 *διος καὶ Πολυκράτης Ἀργεῖος, προσφάτως μὲν ἐκ τῆς
Ἑλλάδος διαβεβηκότες, συνήθεις δ᾽ ἀκμὴν ὄντες ταῖς Ἑλ-
ληνικαῖς ὁρμαῖς καὶ ταῖς ἑκάστων ἐπινοίαις, πρὸς δὲ τού-
τοις ἐπιφανεῖς ὑπάρχοντες ταῖς τε πατρίσι καὶ τοῖς βίοις,*
6 *Πολυκράτης δὲ καὶ μᾶλλον διά τε τὴν τῆς οἰκίας ἀρχαιό-
τητα καὶ διὰ τὴν Μνασιάδου τοῦ πατρὸς δόξαν ἐκ τῆς*
7 *ἀθλήσεως· οἳ καὶ κατ᾽ ἰδίαν καὶ κοινῇ παρακαλοῦντες
ὁρμὴν καὶ προθυμίαν ἐνειργάσαντο τοῖς ἀνθρώποις πρὸς*
65 *τὸν μέλλοντα κίνδυνον. εἶχον δὲ καὶ τὰς ἡγεμονίας ἕκα-
στοι τῶν προειρημένων ἀνδρῶν οἰκείας ταῖς ἰδίαις ἐμπει-*
2 *ρίαις. Εὐρύλοχος μὲν γὰρ ὁ Μάγνης ἡγεῖτο σχεδὸν ἀνδρῶν
τρισχιλίων τοῦ καλουμένου παρὰ τοῖς βασιλεῦσιν ἀγήμα-
τος· Σωκράτης δ᾽ ὁ Βοιώτιος πελταστὰς ὑφ᾽ αὐτὸν εἶ-*
3 *χεν δισχιλίους. ὁ δ᾽ Ἀχαιὸς Φοξίδας καὶ Πτολεμαῖος ὁ*

---

1. *αλωριτης* (sine spir. et acc.) A, *ὁ λωρίτης* C, *Ἀλωρίτης* R *Sch*, *Ἀλωριάτης* *Re* (conf. cap. 65, 7) 3. *συνεστρατευμένοι* *Rei* 409 6. inc. F fol. 54[r]: *πρῶτον μὲν γὰρ* cet. adscripto ad marginem titulo *ἄθροισις λαοῦ πτολεμαῖου* 13. *καθοπλισμω|σμῶν* A, priora *σμω* expunxit ead. m. 17. *δὲ* AFR 23. *ἐνηργάσαντο* A, corr. ead. m., *εἰργάσαντο* F 28. *δὲ* AFR *βοιώτι*ος*, eraso *ς*, F *αὐτὸν* AB, *αὑτὸν* F, *ἑαυτὸν* R *εἶχε* R[s]

488 *Θρασέου, σὺν δὲ τούτοις Ἀνδρόμαχος Ἀσπένδιος, συνε-
γύμναζον μὲν ἐπὶ ταὐτὸ τὴν φάλαγγα καὶ τοὺς μισθο-
φόρους Ἕλληνας, ἡγοῦντο δὲ τῆς μὲν φάλαγγος Ἀνδρόμα- 4
χος καὶ Πτολεμαῖος, τῶν δὲ μισθοφόρων Φοξίδας, οὔσης
τῆς μὲν φάλαγγος εἰς δισμυρίους καὶ πεντακισχιλίους,
τῶν δὲ μισθοφόρων εἰς ὀκτακισχιλίους. τοὺς δ' ἱππεῖς 5
τοὺς μὲν περὶ τὴν αὐλήν, ὄντας εἰς ἑπτακοσίους, Πολυ-
κράτης παρεσκεύαζε καὶ τοὺς ἀπὸ Λιβύης, ἔτι δὲ καὶ τοὺς
ἐγχωρίους· καὶ τούτων αὐτὸς ἡγεῖτο πάντων, περὶ τρισχι-
λίους ὄντων τὸν ἀριθμόν. τούς γε μὴν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος 6
καὶ πᾶν τὸ τῶν μισθοφόρων ἱππέων πλῆθος Ἐχεκράτης
ὁ Θετταλὸς διαφερόντως ἀσκήσας, ὄντας εἰς δισχιλίους,
μεγίστην ἐπ' αὐτοῦ τοῦ κινδύνου παρέσχετο χρείαν. οὐ- 7
δενὸς δ' ἧττον ἔσπευδε περὶ τοὺς ὑφ' αὑτὸν ταττομένους
Κνωπίας Ἀλλαριώτης, ἔχων τοὺς μὲν πάντας Κρῆτας εἰς
τρισχιλίους, αὐτῶν δὲ τούτων χιλίους Νεόκρητας, ἐφ' ὧν
ἐτετάχει Φίλωνα τὸν Κνώσιον. καθώπλισαν δὲ καὶ Λί- 8
βυας τρισχιλίους εἰς τὸν Μακεδονικὸν τρόπον, ἐφ' ὧν ἦν
Ἀμμώνιος ὁ Βαρκαῖος. τὸ δὲ τῶν Αἰγυπτίων πλῆθος 9
ἦν μὲν εἰς δισμυρίους φαλαγγίτας, ὑπετάττετο δὲ Σωσι-
βίῳ. συνήχθη δὲ καὶ Θρᾳκῶν καὶ Γαλατῶν πλῆθος, ἐκ 10
μὲν τῶν κατοίκων καὶ τῶν ἐπιγόνων εἰς τετρακισχιλίους,
οἱ δὲ προσφάτως ἐπισυναχθέντες ἦσαν εἰς δισχιλίους, ὧν
ἡγεῖτο Διονύσιος ὁ Θρᾷξ.*

*Ἡ μὲν οὖν Πτολεμαίῳ παρασκευαζομένη δύναμις τῷ 11
τε πλήθει καὶ ταῖς διαφοραῖς τοσαύτη καὶ τοιαύτη τις*

---

1. *ἀσπένδιος* editio princeps, *ὁ ἀσπόνδιος* AF, *ὁ ἀσπένδιος* R *Sch* (conf. praef. ad 1, 3, 2) 2. *τοαυτὸ* A, *τὸ αὐτὸ* F[s]R, corr. *Ben* (conf. *Hu* Philol. XIV 313) 3. post *φάλαγγος* add. *εἰς δισμυρίους* F 7. *ὄντας εἰσεπτακοσίους* F 11. *πᾶν τὸ τῶν* B, *παν|των τῶν* A[1], *παν|το τῶν* A[2], *πάντων τῶν* FR *πλῆθος* om. et vs. 12. *τὸ πλῆθος* ante *εἰς* add. C 14. *ὑφ' αὐτὸν* F 15. *ἀλλαριώτης* AFR, *ἀλαριώτης* C, *Ἀλωριάτης Re*, *Ἀλωρίτης* vulgo (antiquam scripturam restituit *Na* 117) 16. *νεοκρῆτας* AFR, accentum corr. *Di* 17. *κνώσιον* AFR, *κνώσσιον* B[s] *Ca* (conf. praef. ad 4, 53—55) *καθόπλισαν* F 21. *θραικῶν* A[s]F[s] (R incerti) 24. *θρᾶιξ* A *Di*, *θρᾶξ* F (R incerti) 25. 26. *τῷ τε*] *τότε* F

66 ἦν· Ἀντίοχος δὲ συνεσταμένος πολιορκίαν περὶ τὴν κα-
λουμένην πόλιν Δοῦρα, καὶ περαίνειν οὐδὲν δυνάμενος
διά τε τὴν ὀχυρότητα τοῦ τόπου καὶ τὰς τῶν περὶ τὸν 489
2 Νικόλαον παραβοηθείας, συνάπτοντος ἤδη τοῦ χειμῶνος
συνεχώρησε ταῖς παρὰ τοῦ Πτολεμαίου πρεσβείαις ἀνοχάς
τε ποιήσασθαι τετραμήνους καὶ περὶ τῶν ὅλων εἰς πάντα
3 συγκαταβήσεσθαι τὰ φιλάνθρωπα. ταῦτα δ' ἔπραττε
πλεῖστον μὲν ἀπέχων τῆς ἀληθείας, σπεύδων δὲ μὴ πολὺν
χρόνον ἀποσπᾶσθαι τῶν οἰκείων τόπων, ἀλλ' ἐν τῇ Σε-
λευκείᾳ ποιήσασθαι τὴν τῶν δυνάμεων παραχειμασίαν διὰ
τὸ προφανῶς τὸν Ἀχαιὸν ἐπιβουλεύειν μὲν τοῖς σφετέροις
πράγμασι, συνεργεῖν δὲ τοῖς περὶ τὸν Πτολεμαῖον ὁμολο-
4 γουμένως. τούτων δὲ συγχωρηθέντων Ἀντίοχος τοὺς μὲν
πρεσβευτὰς ἐξέπεμψε, παραγγείλας διασαφεῖν αὐτῷ τὴν
ταχίστην τὰ δόξαντα τοῖς περὶ τὸν Πτολεμαῖον καὶ συν-
5 άπτειν εἰς Σελεύκειαν· ἀπολιπὼν δὲ φυλακὰς τὰς ἁρμο-
ζούσας ἐν τοῖς τόποις καὶ παραδοὺς Θεοδότῳ τὴν τῶν
ὅλων ἐπιμέλειαν ἐπανῆλθε, καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν
6 Σελεύκειαν διαφῆκε τὰς δυνάμεις εἰς παραχειμασίαν. καὶ
τὸ λοιπὸν ἤδη τοῦ μὲν γυμνάζειν τοὺς ὄχλους ὠλιγώρει,
πεπεισμένος οὐ προσδεήσεσθαι τὰ πράγματα μάχης διὰ
τὸ τινῶν μὲν μερῶν Κοίλης Συρίας καὶ Φοινίκης ἤδη κυ-
ριεύειν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐλπίζειν ἐξ ἑκόντων καὶ διὰ λόγου
7 παραλήψεσθαι, μὴ τολμώντων τὸ παράπαν τῶν περὶ τὸν
Πτολεμαῖον εἰς τὸν περὶ τῶν ὅλων συγκαταβαίνειν κίνδυ-
8 νον. ταύτην δὲ συνέβαινε τὴν διάληψιν καὶ τοὺς πρε-
σβευτὰς ἔχειν διὰ τὸ τὰς ἐντεύξεις αὐτοῖς τὸν Σωσίβιον
ἐν τῇ Μέμφει προκαθήμενον φιλανθρώπους ποιεῖσθαι,
9 τῶν δὲ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν παρασκευῶν μηδέποτε

1. ἦν: des. F (sequitur cap. 79, 3 ss.) συνεσταλμένος A[1] (corr. A[2]), συνεπιστάμενος D 2. Δῶρα Rei 409 4. βοηθείας D 6. τετραμένους A, τετραμμένους B, τετραμμένος R, corr. Ca 14. πρέσβεις C 20. τὸ om. C post λοιπὸν add. μὲν B (non A) τοῦ] τὰ A, corr. ead. m. 21. προσδεηθήσεσθαι CDE μάχης A[1]BC, μάχηον vel simile quid inepti A[r], τῆς μάχης DE 22. τῆς ante Κοίλης add. C 29. τῶν δὲ | * * * κατὰ, eraso τῶν, A

489, 28]

τοὺς διαπεμπομένους πρὸς τὸν Ἀντίοχον ἐᾶν αὐτόπτας γενέσθαι.

Πλὴν καὶ τότε τῶν πρέσβεων ἀφικομένων οἱ μὲν περὶ 67
τὸν Σωσίβιον ἕτοιμοι πρὸς πᾶν, ὁ δ' Ἀντίοχος μεγίστην 2
490 ἐποιεῖτο σπουδὴν εἰς τὸ καθάπαξ καὶ τοῖς ὅπλοις καὶ
τοῖς δικαίοις ἐπὶ τῶν ἐντεύξεων καταπεριεῖναι τῶν ἐκ τῆς
Ἀλεξανδρείας. ᾗ καὶ παραγενομένων τῶν πρεσβευτῶν εἰς 3
τὴν Σελεύκειαν, καὶ συγκαταβαινόντων εἰς τοὺς κατὰ μέρος
ὑπὲρ τῆς διαλύσεως λόγους κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν περὶ τὸν
Σωσίβιον ἐντολάς, ὁ μὲν βασιλεὺς τὸ μὲν ἄρτι γεγονὸς 4
ἀτύχημα καὶ προφανὲς ἀδίκημα περὶ τῆς ἐνεστώσης κατα-
λήψεως τῶν περὶ Κοίλην Συρίαν τόπων οὐ δεινὸν ἐνόμιζε
κατὰ τὰς δικαιολογίας, τὸ δὲ πλεῖστον οὐδ' ἐν ἀδικήματι 5
κατηριθμεῖτο τὴν πρᾶξιν, ὡς καθηκόντων αὐτῷ τινων
ἀντιπεποιημένος, τὴν δὲ πρώτην Ἀντιγόνου τοῦ μονο- 6
φθάλμου κατάληψιν καὶ τὴν Σελεύκου δυναστείαν τῶν τό-
πων τούτων ἐκείνας ἔφη κυριωτάτας εἶναι καὶ δικαιοτάτας
κτήσεις, καθ' ἃς αὐτοῖς, οὐ Πτολεμαίῳ, καθήκειν τὰ κατὰ
Κοίλην Συρίαν· καὶ γὰρ Πτολεμαῖον διαπολεμῆσαι πρὸς 7
Ἀντίγονον οὐχ αὐτῷ, Σελεύκῳ δὲ συγκατασκευάζοντα τὴν
ἀρχὴν τῶν τόπων τούτων. μάλιστα δὲ τὸ κοινὸν ἐπιέζει 8
πάντων τῶν βασιλέων συγχώρημα, καθ' οὓς καιροὺς Ἀν-
τίγονον νικήσαντες καὶ βουλευόμενοι κατὰ προαίρεσιν ὁμόσε
πάντες, Κάσσανδρος Λυσίμαχος Σέλευκος, ἔκριναν Σελεύκου
τὴν ὅλην Συρίαν ὑπάρχειν. οἱ δὲ παρὰ τοῦ Πτολεμαίου 9
τἀναντία τούτων ἐπειρῶντο συνιστάνειν· τό τε γὰρ παρὸν
ηὖξον ἀδίκημα καὶ δεινὸν ἐποίουν τὸ γεγονός, εἰς παρα-
σπόνδημα τὴν Θεοδότου προδοσίαν καὶ τὴν ἔφοδον ἀνά-

---

4. post *πᾶν* add. *διέκειντο Na* 131, *ἦσαν Di* (*σκηνὴ μὲν πεπηγυῖα ἑτοίμη*, non *σκηνὴ μὲν ἔσκε* cet., scripsit Herod. 7, 119) 5. *καθά|περ* A(R), corr. *Rei* 410 6. *καὶ περιεῖναι* Bothius Polybian. 37, *περιεῖναι Di* 58 7. *ἢ καὶ* A, *εἰ καὶ* DE, *καὶ δὴ* B[s]C, corr. *Sch* 11. *εὐτύχημα Na* 240 13. *πλεῖον* coni. *Sch* 14. *κατηρῄθμεῖτο* A 20. *οὐκ αὐτῶι* AR, corr. *Be* 21. *ἐκπιέζει* A, *ἐππιέζει* CE, *ἐπίεζε* A[1] et E in marg., item BD, corr. *Hu* quaest. I 14 23. *βουλόμενοι* CDE 25. *τοῦ* om. CDE 27. *ηὖξων* B *ἐποιοῦντο* Bothius Polybian. 37

10 γοντες τὴν Ἀντιόχου, προεφέροντο δὲ καὶ τὰς ἐπὶ Πτο-
λεμαίου τοῦ Λάγου κτήσεις, φάσκοντες ἐπὶ τούτῳ συμ-
πολεμῆσαι Σελεύκῳ Πτολεμαῖον ἐφ᾽ ᾧ τὴν μὲν ὅλης τῆς
Ἀσίας ἀρχὴν Σελεύκῳ περιθεῖναι, τὰ δὲ κατὰ Κοίλην Συ-
11 ρίαν αὑτῷ κατακτήσασθαι καὶ Φοινίκην. ἐλέγετο μὲν οὖν
ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις πλεονάκις ὑπ᾽ ἀμφοτέρων
κατὰ τὰς διαπρεσβείας καὶ τὰς ἐντεύξεις, ἐπετελεῖτο δὲ 491
τὸ παράπαν οὐδὲν ἅτε τῆς δικαιολογίας γινομένης διὰ
τῶν κοινῶν φίλων, μεταξὺ δὲ μηδενὸς ὑπάρχοντος τοῦ
δυνησομένου παρακατασχεῖν καὶ κωλῦσαι τὴν τοῦ δοκοῦν-
12 τος ἀδικεῖν ὁρμήν. μάλιστα δὲ παρεῖχε δυσχρηστίαν ἀμ-
φοτέροις τὰ περὶ τὸν Ἀχαιόν· Πτολεμαῖος μὲν γὰρ ἐσπού-
13 δαζε περιλαβεῖν ταῖς συνθήκαις αὐτόν, Ἀντίοχος δὲ καθ-
άπαξ οὐδὲ λόγον ἠνείχετο περὶ τούτων, δεινὸν ἡγούμενος
τὸ καὶ τολμᾶν τὸν Πτολεμαῖον περιστέλλειν τοὺς ἀποστά-
τας καὶ μνήμην ποιεῖσθαι περί τινος τῶν τοιούτων.

68 Διόπερ ἐπεὶ πρεσβεύοντες μὲν ἅλις εἶχον ἀμφότεροι,
πέρας δ᾽ οὐδὲν ἐγίνετο περὶ τὰς συνθήκας, συνῆπτε δὲ
τὰ τῆς ἐαρινῆς ὥρας, Ἀντίοχος μὲν συνῆγε τὰς δυνάμεις a.u.
ὡς εἰσβαλῶν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ κατα- 536
στρεψόμενος τὰ καταλειπόμενα μέρη τῶν ἐν Κοίλῃ Συρίᾳ
2 πραγμάτων, οἱ δὲ περὶ τὸν Πτολεμαῖον ὁλοσχερέστερον
ἐπιτρέψαντες τῷ Νικολάῳ χορηγίας τε παρεῖχον εἰς τοὺς
κατὰ Γάζαν τόπους δαψιλεῖς καὶ δυνάμεις ἐξέπεμπον
3 πεζικὰς καὶ ναυτικάς, ὧν προσγενομένων εὐθαρσῶς ὁ Νι-
κόλαος εἰς τὸν πόλεμον ἐνέβαινε, πρὸς πᾶν τὸ παραγγελ-
λόμενον ἑτοίμως αὐτῷ συνεργοῦντος Περιγένους τοῦ ναυ-
4 άρχου· τοῦτον γὰρ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων ἐξαπέστει-
λαν οἱ περὶ τὸν Πτολεμαῖον, ἔχοντα καταφράκτους μὲν
ναῦς τριάκοντα φορτηγοὺς δὲ πλείους τῶν τετρακοσίων.
5 Νικόλαος δὲ τὸ μὲν γένος ὑπῆρχεν Αἰτωλός, τριβὴν δὲ

1. προσεφέροντο CDE 3. ἐφῶ A 15. καὶ om. D 17. ἅλις *Ur* 166b pro ἄλξεις 19. τὰ] τὸ C ἐαρινῇς A (conf. praef. ad 1, 18, 5) 20. εἰσβαλὼν AR, accentum corr. *Ca* 21. καταλιπόμενα A 23. παρῆγον coni. *Gro* 26. ἀνέβαινε C

491, 26]
καὶ τόλμαν ἐν τοῖς πολεμικοῖς οὐδενὸς εἶχεν ἐλάττω τῶν
παρὰ Πτολεμαίῳ στρατευομένων. προκαταλαβόμενος δὲ 6
μέρει μέν τινι τὰ κατὰ Πλάτανον στενά, τῇ δὲ λοιπῇ δυ-
νάμει, μεθ' ἧς αὐτὸς ἦν, τὰ περὶ Πορφυρεῶνα πόλιν,
ταύτῃ παρεφύλαττε τὴν εἰσβολὴν τοῦ βασιλέως, ὁμοῦ συν-
ορμούσης αὐτῷ καὶ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως. Ἀντίοχος δὲ 7
παρελθὼν εἰς Μάραθον, καὶ παραγενομένων πρὸς αὐτὸν
492 Ἀραδίων ὑπὲρ συμμαχίας, οὐ μόνον προσεδέξατο τὴν συμ-
μαχίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν διαφορὰν τὴν προϋπάρχουσαν αὐτοῖς
πρὸς ἀλλήλους κατέπαυσε, διαλύσας τοὺς ἐν τῇ νήσῳ πρὸς
τοὺς τὴν ἤπειρον κατοικοῦντας τῶν Ἀραδίων. μετὰ δὲ 8
ταῦτα ποιησάμενος τὴν εἰσβολὴν κατὰ τὸ καλούμενον Θεοῦ
πρόσωπον ἧκε πρὸς Βηρυτόν, Βότρυν μὲν ἐν τῇ παρόδῳ
καταλαβόμενος, Τριήρη δὲ καὶ Κάλαμον ἐμπρήσας. ἐν- 9
τεῦθεν δὲ Νίκαρχον μὲν καὶ Θεόδοτον προαπέστειλε, συν-
τάξας προκαταλαβέσθαι τὰς δυσχωρίας περὶ τὸν Λύκον
καλούμενον ποταμόν· αὐτὸς δὲ τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν
προῆλθε καὶ κατεστρατοπέδευσε περὶ τὸν Δαμούραν πο-
ταμόν, συμπαραπλέοντος ἅμα καὶ Διογνήτου τοῦ ναυάρχου.
παραλαβὼν δὲ πάλιν ἐντεῦθεν τούς τε περὶ τὸν Θεόδοτον 10
καὶ Νίκαρχον τοὺς ἐκ τῆς δυνάμεως εὐζώνους, ὥρμησε
κατασκεψάμενος τὰς προκατεχομένας ὑπὸ τῶν περὶ τὸν
Νικόλαον δυσχωρίας. συνθεωρήσας δὲ τὰς τῶν τόπων 11
ἰδιότητας, τότε μὲν ἀνεχώρησε πρὸς τὴν παρεμβολήν,
κατὰ δὲ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν, καταλιπὼν αὐτοῦ τὰ βαρέα
τῶν ὅπλων καὶ Νίκαρχον ἐπὶ τούτων, προῆγε μετὰ τῆς
λοιπῆς δυνάμεως ἐπὶ τὴν προκειμένην χρείαν. τῆς δὲ 69
κατὰ τὸν Λίβανον παρωρείας κατὰ τοὺς τόπους τούτους
συγκλειούσης τὴν παραλίαν εἰς στενὸν καὶ βραχὺν τόπον,
συμβαίνει καὶ τοῦτον αὐτὸν ῥάχει δυσβάτῳ καὶ τραχείᾳ

4. ἦν αὐτὸς C 5. ταύτῃ B[s] *Re*, ταύτην AR 8. ἀρκαδίων CD, ἀρκάδων E 11. τοὺς A[2] ex τ**ς ἀρκαδίων A[1]CD, ἀρκάδων E, corr. A[2]B 15. ἀπέστειλε D 16. καταλαβέσθαι C 21. καὶ ante τοὺς addendum esse coni. *Be* 25. καταλειπὼν A, corr. ead. m. τὰ] τά τε DE 28. τὸν τόπον τοῦτον C 30. ῥάχει *Ca*, βραχεῖ A[1]R, βράχει A[r] τραχείᾳ *Sca* pro τραχεῖ

διεζῶσθαι, στενὴν δὲ καὶ δυσχερῆ παρ᾽ αὐτὴν τὴν θά-
2 λατταν ἀπολειπούσῃ πάροδον, ἐφ᾽ ᾗ τότε Νικόλαος παρ-
εμβεβληκώς, καὶ τοὺς μὲν τῷ τῶν ἀνδρῶν πλήθει προ-
κατειληφὼς τόπους, τοὺς δὲ ταῖς χειροποιήτοις κατασκευαῖς
διησφαλισμένος, ῥᾳδίως ἐπέπειστο κωλύσειν τῆς εἰσόδου
3 τὸν Ἀντίοχον. ὁ δὲ βασιλεὺς διελὼν εἰς τρία μέρη τὴν
δύναμιν τὸ μὲν ἓν Θεοδότῳ παρέδωκε, προστάξας συμ-
πλέκεσθαι καὶ βιάζεσθαι παρ᾽ αὐτὴν τὴν παρώρειαν τοῦ
4 Λιβάνου, τὸ δ᾽ ἕτερον Μενεδήμῳ, διὰ πλειόνων ἐντειλά- 493
5 μενος κατὰ μέσην πειράζειν τὴν ῥάχιν· τὸ δὲ τρίτον πρὸς
θάλατταν ἀπένειμε, Διοκλέα τὸν στρατηγὸν τῆς Παραπο-
6 ταμίας ἡγεμόνα συστήσας. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς θεραπείας
εἶχε τὸν μέσον τόπον, πάντα βουλόμενος ἐποπτεύειν καὶ
7 παντὶ τῷ δεομένῳ παραβοηθεῖν. ἅμα δὲ τούτοις ἐξηρτυ-
μένοι παρενέβαλον εἰς ναυμαχίαν οἱ περὶ τὸν Διόγνητον
καὶ Περιγένην, συνάπτοντες κατὰ τὸ δυνατὸν τῇ γῇ καὶ
πειρώμενοι ποιεῖν ὡσανεὶ μίαν ἐπιφάνειαν τῆς πεζομα-
8 χίας καὶ ναυμαχίας. πάντων δὲ ποιησαμένων ἀφ᾽ ἑνὸς
σημείου καὶ παραγγέλματος ἑνὸς τὰς προσβολάς, ἡ μὲν
ναυμαχία πάρισον εἶχεν τὸν κίνδυνον διὰ τὸ καὶ τῷ πλήθει
καὶ ταῖς παρασκευαῖς παραπλήσιον εἶναι τὸ παρ᾽ ἀμφοῖν
9 ναυτικόν, τῶν δὲ πεζῶν τὸ μὲν πρῶτον ἐπεκράτουν οἱ
τοῦ Νικολάου, συγχρώμενοι ταῖς τῶν τόπων ὀχυρότησι,
ταχὺ δὲ τῶν περὶ τὸν Θεόδοτον ἐκβιασαμένων τοὺς ἐπὶ
τῇ παρωρείᾳ, κἄπειτα ποιουμένων ἐξ ὑπερδεξίου τὴν ἔφο-
δον, τραπέντες οἱ περὶ τὸν Νικόλαον ἔφευγον προτροπά-
10 δην ἅπαντες. κατὰ δὲ τὴν φυγὴν ἔπεσον μὲν αὐτῶν εἰς
δισχιλίους, ζωγρίᾳ δ᾽ ἑάλωσαν οὐκ ἐλάττους τούτων· οἱ
11 δὲ λοιποὶ πάντες ἀπεχώρησαν ἐπὶ Σιδῶνος. ὁ δὲ Περι-
γένης ἐπικυδέστερος ὢν ταῖς ἐλπίσι κατὰ τὴν ναυμαχίαν,

---

1. στενῇ δὲ DE, στενήν τε *Ca* (sed conf. praef. vol. I p. LXVII adn. 2) 2. ἀπολιπούσῃ C 7. καὶ ante τὸ add. DE 9. δὲ ἕτερον R, δὲ ἕτερον μέρος D 20. εἶχε R[s] 24. ἐπὶ AB, ἐν R vulgo ante *Di* 25. 26. τρα|πέντες τὴν ἔφοδον A(R), corr. *Re* 28. ζωγρία A, ζωγρείᾳ R[s] 29. ἐπὶ σιδῶνος A[r]B, οποσιδῶνος A[1], ὑπὸ σιδῶνα R

493, 23]
*συνθεωρήσας τὸ κατὰ τοὺς πεζοὺς ἐλάττωμα καὶ διατρα-
πεὶς ἀσφαλῶς ἐποιήσατο τὴν ἀποχώρησιν εἰς τοὺς αὐτοὺς
τόπους.*

Ἀντίοχος δὲ τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν ἧκε καὶ κατεστρα- 70
τοπέδευσε πρὸς τῇ Σιδῶνι. τὸ μὲν οὖν καταπειράζειν 2
*τῆς πόλεως ἀπέγνω διὰ τὴν προϋπάρχουσαν αὐτόθι δα-
ψίλειαν τῆς χορηγίας καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐνοικούντων καὶ
συμπεφευγότων ἀνδρῶν· ἀναλαβὼν δὲ τὴν δύναμιν αὐτὸς* 3
*μὲν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ Φιλοτερίας, Διογνήτῳ
δὲ συνέταξε τῷ ναυάρχῳ πάλιν ἔχοντι τὰς ναῦς ἀποπλεῖν*
494 *εἰς Τύρον. ἡ δὲ Φιλοτερία κεῖται παρ' αὐτὴν τὴν λίμνην* 4
*εἰς ἣν ὁ καλούμενος Ἰορδάνης ποταμὸς εἰσβάλλων ἐξίησι
πάλιν εἰς τὰ πεδία τὰ περὶ τὴν Σκυθῶν πόλιν προσα-
γορευομένην. γενόμενος δὲ καθ' ὁμολογίαν ἐγκρατὴς ἀμ-* 5
*φοτέρων τῶν προειρημένων πόλεων, εὐθαρσῶς ἔσχε πρὸς
τὰς μελλούσας ἐπιβολὰς διὰ τὸ τὴν ὑποτεταγμένην χώραν
ταῖς πόλεσιν ταύταις ῥᾳδίως δύνασθαι παντὶ τῷ στρατο-
πέδῳ χορηγεῖν καὶ δαψιλῆ παρασκευάζειν τὰ κατεπείγοντα
πρὸς τὴν χρείαν. ἀσφαλισάμενος δὲ φρουραῖς ταύτας* 6
*ὑπερέβαλε τὴν ὀρεινὴν καὶ παρῆν ἐπ' Ἀταβύριον, ὃ κεῖται
μὲν ἐπὶ λόφου μαστοειδοῦς, τὴν δὲ πρόσβασιν ἔχει πλεῖον
ἢ πεντεκαίδεκα σταδίων. χρησάμενος δὲ κατὰ τὸν καιρὸν* 7
[τοῦτον] ἐνέδρᾳ καὶ στρατηγήματι κατέσχε τὴν πόλιν· προ- 8
*καλεσάμενος γὰρ εἰς ἀκροβολισμὸν τοὺς ἀπὸ τῆς πόλεως
καὶ συγκαταβιβάσας ἐπὶ πολὺ τοὺς προκινδυνεύοντας,
κἄπειτα πάλιν ἐκ μεταβολῆς τῶν φευγόντων καὶ διανα-
στάσεως τῶν ἐγκαθημένων συμβαλὼν πολλοὺς μὲν αὐτῶν
ἀπέκτεινεν, τέλος δ' ἐπακολουθήσας καὶ προκαταπληξά-* 9

---

1. *τοὺς* om. C 4. *ἧκε* A(R), *προῆγε Rei* 415, *ἦγε* coni. *Hu* (conf. *Erzähl. Zeitf.* X, 2) 8. *συμπεφευγό*των* A, *διαπεφευγότων* B 9. *Φιλωτερίας Di* e Steph. Byz. 12. *εἰσβαλὼν* Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 36 (inconsulto; nam hoc *εἰσβάλλειν* non minus durat quam *ἐξιέναι*) 15. *εἶχε* DE 17. *πόλεσι* R[s] 20. *ἐπὶ* AR 22. 23. *κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον* seclusit *Be*, *κατὰ τὸν καιρὸν* restituit *Hu* quaest. I 5
23. *προσκαλεσάμενος* CDE 28. *ἀπέκτεινε* R[s] *προσκαταπληξάμενος* coni. *Sch* (sed conf. G. Mollenhauerum progr. Merseb. 1888 p. 18)

10 μενος ἐξ ἐφόδου παρέλαβε καὶ ταύτην τὴν πόλιν. κατὰ
δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Κεραίας, εἷς τῶν ὑπὸ Πτολεμαῖον
ταττομένων ὑπάρχων, ἀπέστη πρὸς αὐτόν· ᾧ χρησάμενος
μεγαλοπρεπῶς πολλοὺς ἐμετεώρισε τῶν παρὰ τοῖς ἐναν-
11 τίοις ἡγεμόνων· Ἱππόλοχος γοῦν ὁ Θετταλὸς οὐ μετὰ πολὺ
τετρακοσίους ἱππεῖς ἧκεν ἔχων πρὸς αὐτὸν τῶν ὑπὸ Πτο-
12 λεμαῖον ταττομένων. ἀσφαλισάμενος δὲ καὶ τὸ Ἀταβύριον
ἀνέζευξε, καὶ προάγων παρέλαβε Πέλλα καὶ Καμοῦν καὶ
71 Γεφροῦν. τοιαύτης δὲ γενομένης τῆς εὐροίας οἱ τὴν παρα-
κειμένην Ἀραβίαν κατοικοῦντες, παρακαλέσαντες σφᾶς αὐ-
2 τούς, ὁμοθυμαδὸν αὐτῷ προσέθεντο πάντες. προσλαβὼν
δὲ καὶ τὴν παρὰ τούτων ἐλπίδα καὶ χορηγίαν προῆγε, καὶ
κατασχὼν εἰς τὴν Γαλάτιν γίνετ' ἐγκρατὴς Ἀβίλων καὶ τῶν
εἰς αὐτὰ παραβεβοηθηκότων, ὧν ἡγεῖτο Νικίας ἀναγκαῖος 495
3 ὢν καὶ συγγενὴς Μεννέου. καταλειπομένων δ' ἔτι τῶν
Γαδάρων, ἃ δοκεῖ τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους ὀχυρό-
τητι διαφέρειν, προσστρατοπεδεύσας αὐτοῖς καὶ συστησά-
μενος ἔργα ταχέως κατεπλήξατο καὶ παρέλαβε τὴν πόλιν.
4 μετὰ δὲ ταῦτα πυνθανόμενος εἰς τὰ Ῥαββατάμανα τῆς
Ἀραβίας καὶ πλείους ἠθροισμένους τῶν πολεμίων πορ-
θεῖν καὶ κατατρέχειν τὴν τῶν προσκεχωρηκότων Ἀράβων
αὐτῷ χώραν, πάντ' ἐν ἐλάττονι θέμενος ὥρμησε καὶ προσ-
εστρατοπέδευσε τοῖς βουνοῖς ἐφ' ὧν κεῖσθαι συμβαίνει
5 τὴν πόλιν. περιελθὼν δὲ καὶ συνθεασάμενος τὸν λόφον
κατὰ δύο τόπους μόνον ἔχοντα πρόσοδον, ταύτῃ προσ-
έβαινε καὶ κατὰ τούτους συνίστατο τοὺς τόπους τὰς τῶν
6 μηχανημάτων κατασκευάς. ἀποδοὺς δὲ τὴν ἐπιμέλειαν
τῶν ἔργων τῶν μὲν Νικάρχῳ τῶν δὲ Θεοδότῳ, τὸ λοιπὸν

3. *ὑπάρχων* om. B 4. *πολλοῖς* AB, corr. R 8. *πέλλαν* CDE vulgo 13. *γαλᾶτιν* ADE, *Γαλααδῖτιν* coni. *Sch*, *Γαλαδῖτιν* Ioseph. arch. 9, 159 Nies. *γίνετ' ἐγκρατὴς* *Hu* auctore *Sca* (qui *ἐγκρατὴς* add. post *παραβεβοηθηκότων*), *γίνεται* AR, *κύριος γίνεται* *Re*, *περιγίνεται* *Gro* 14. *αὐτὰ* *Sca* pro *αὐτὸ* 15. *μενέου* C 16. *γα|δαρῶν ἀδοκίτων* A, *γαδ. ἀδοκήτων* B 19. *ραββατα|μασσανα* (sine acc.) A, *ραββαταμασσανᾶ* DE, *ραβαταμάσσανα* B(?) C, corr. *Sch* 20. *καὶ* om. CDE 22. *ἐν* om. DE

495, 16]
*αὐτὸς ἤδη κοινὸν αὐτὸν παρεσκεύαζε κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν
καὶ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς ἑκατέρου περὶ ταῦτα φιλοτιμίας.
πολλὴν δὲ ποιουμένων σπουδὴν τῶν περὶ τὸν Θεόδοτον* 7
*καὶ Νίκαρχον, καὶ συνεχῶς ἁμιλλωμένων πρὸς ἀλλήλους
περὶ τοῦ πότερος αὐτῶν φθάσει καταβαλὼν τὸ προκεί-
μενον τῶν ἔργων τεῖχος, ταχέως συνέβη καὶ παρὰ τὴν
προσδοκίαν ἑκάτερον πεσεῖν τὸ μέρος· οὗ συμβάντος ἐποι-* 8
*οῦντο καὶ νύκτωρ ἀεὶ καὶ μεθ᾽ ἡμέραν προσβολὰς καὶ
πᾶσαν προσέφερον βίαν, οὐδένα παραλείποντες καιρόν.
συνεχῶς δὲ καταπειράζοντες τῆς πόλεως οὐ μὴν ἤνυον* 9
*τῆς ἐπιβολῆς οὐδὲν διὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰς τὴν πόλιν
συνδεδραμηκότων ἀνδρῶν, ἕως οὗ τῶν αἰχμαλώτων τινὸς
ὑποδείξαντος τὸν ὑπόνομον δι᾽ οὗ κατέβαινον ἐπὶ τὴν
ὑδρείαν οἱ πολιορκούμενοι, τοῦτον ἀναρρήξαντες ἐνέφραξαν
ὕλῃ καὶ λίθοις καὶ παντὶ τῷ τοιούτῳ γένει. τότε δὲ συν-* 10
496 *είξαντες οἱ κατὰ τὴν πόλιν διὰ τὴν ἀνυδρίαν παρέδοσαν
αὑτούς. οὗ γενομένου κυριεύσας τῶν Ῥαββαταμάνων ἐπὶ* 11
*μὲν τούτων ἀπέλιπε Νίκαρχον μετὰ φυλακῆς τῆς ἁρμο-
ζούσης· Ἱππόλοχον δὲ καὶ Κεραίαν τοὺς ἀποστάντας μετὰ
πεζῶν πεντακισχιλίων ἐξαποστείλας ἐπὶ τοὺς κατὰ Σαμά-
ρειαν τόπους, καὶ συντάξας προκαθῆσθαι καὶ πᾶσι τὴν
ἀσφάλειαν προκατασκευάζειν τοῖς ὑπ᾽ αὐτὸν ταττομένοις,
ἀνέζευξε μετὰ τῆς δυνάμεως ὡς ἐπὶ Πτολεμαΐδος, ἐκεῖ* 12
ποιεῖσθαι διεγνωκὼς τὴν παραχειμασίαν.

Κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν θερείαν Πεδνηλισσεῖς πολιορκού- 72
*μενοι καὶ κινδυνεύοντες ὑπὸ Σελγέων διεπέμψαντο περὶ
βοηθείας πρὸς Ἀχαιόν. τοῦ δ᾽ ἀσμένως ὑπακούσαντος* 2
οὗτοι μὲν εὐθαρσῶς ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν, προσανέ-

---

3. 4. *νίκαρχον καὶ θεόδοτον* D 5. *καταλαβὼν* A, corr. R 7. *ἅμ᾽* ante *ἑκάτερον* add. *Na* 131 8. *ἀεὶ* Wundererus Act. semin. Erlang. IV 239 (coll. 29, 13, 1), *μὲν* AR, om. C 9. *παραλείποντες* A, *παραλιπόντες* R 12. *οὗ* delendum esse coni. *Di* 54 13. *δείξαντος* C 14. *ἀναρρίξαντες ἀνέφραξαν* D 16. *παρεδίδοσαν* B 17. *ῥαβαταμάνων* CD 18. *ἀπέλειπε* A, corr. R (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXV, 16) 19. *ἀποστάτας* D 22. *προσκατασκευάζειν* coni. *Sch* 25. *θερίαν* AB 26. *σελγαίων* AB

3 χοντες ταῖς ἐλπίσι τῆς βοηθείας, ὁ δ᾽ Ἀχαιὸς προχειρι-
σάμενος Γαρσύηριν μετὰ πεζῶν ἑξακισχιλίων, ἱππέων δὲ
πεντακοσίων, ἐξαπέστειλε σπουδῇ παραβοηθήσοντα τοῖς
4 Πεδνηλισσεῦσιν. οἱ δὲ Σελγεῖς συνέντες τὴν παρουσίαν
τῆς βοηθείας προκατελάβοντο τὰ στενὰ τὰ περὶ τὴν κα-
λουμένην Κλίμακα τῷ πλείονι μέρει τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως,
καὶ τὴν μὲν εἰσβολὴν τὴν ἐπὶ Σάπορδα κατεῖχον, τὰς δὲ
5 διόδους καὶ προσβάσεις πάσας ἔφθειρον. ὁ δὲ Γαρσύηρις
ἐμβαλὼν εἰς τὴν Μιλυάδα καὶ καταστρατοπεδεύσας περὶ
τὴν καλουμένην Κρητῶν πόλιν, ἐπεὶ συνήσθετο προκατ-
εχομένων τῶν τόπων ἀδύνατον οὖσαν τὴν εἰς τοὔμπροσθεν
6 πορείαν, ἐπινοεῖ τινα δόλον τοιοῦτον. ἀναζεύξας ἦγε πάλιν
εἰς τοὐπίσω τὴν πορείαν ὡς ἀπεγνωκὼς τὴν βοήθειαν διὰ
7 τὸ προκατέχεσθαι τοὺς τόπους. οἱ δὲ Σελγεῖς προχείρως
πιστεύσαντες, ὡς ἀπεγνωκότος βοηθεῖν Γαρσυήριδος, οἱ
μὲν εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπεχώρησαν, οἱ δ᾽ εἰς τὴν πόλιν
8 διὰ τὸ κατεπείγειν τὴν τοῦ σίτου κομιδήν. ὁ δὲ Γαρσύη-
ρις ἐξ ἐπιστροφῆς ἐνεργὸν ποιησάμενος τὴν πορείαν ἧκε
πρὸς τὰς ὑπερβολάς, καταλαβὼν δ᾽ ἐρήμους ταύτας μὲν 497
ἠσφαλίσατο φυλακαῖς, Φάυλλον ἐπὶ πάντων ἐπιστήσας,
9 αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς στρατιᾶς εἰς Πέργην κατάρας ἐντεῦθεν
ἐποιεῖτο τὰς διαπρεσβείας πρός τε τοὺς ἄλλους τοὺς τὴν
10 Πισιδικὴν κατοικοῦντας καὶ πρὸς τὴν Παμφυλίαν, ὑπο-
δεικνύων μὲν τὸ τῶν Σελγέων βάρος, παρακαλῶν δὲ πάν-
τας πρὸς τὴν Ἀχαιοῦ συμμαχίαν καὶ πρὸς τὴν βοήθειαν
73 τοῖς Πεδνηλισσεῦσιν. οἱ δὲ Σελγεῖς κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ-
τον, στρατηγὸν ἐξαποστείλαντες μετὰ δυνάμεως, ἤλπισαν
καταπληξάμενοι ταῖς τῶν τόπων ἐμπειρίαις ἐκβαλεῖν τὸν
2 Φάυλλον ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων. οὐ καθικόμενοι δὲ τῆς
προθέσεως, ἀλλὰ πολλοὺς ἀποβαλόντες τῶν στρατιωτῶν

---

7. σάρποδα DE 11. τοὔμπροσθεν om. B 16. ἀνεχώρησαν C 17. τοῦ om. D κομιδήν C, om. A (extremo versu) R γαρσυηρος (sine acc.) A 19. δὲ AR 20. φάϋλλον B(?) *Rei* 416, φαῦλον A, φάϋλον R καταστήσας CDE 21. στρατείας A 22. πρός γε AR, corr. *Re* 23. πρὸς τοὺς τὴν coni. *Hu* 24. σελγεων (sine acc.) A 26. σέλγεις A 29. φάϋλλον AR

497, 13]
ἐν ταῖς προσβολαῖς, ταύτης μὲν τῆς ἐλπίδος ἀπέστησαν,
τῇ δὲ πολιορκίᾳ καὶ τοῖς ἔργοις οὐχ ἧττον ἀλλὰ μᾶλλον
ἢ πρὸ τοῦ προσεκαρτέρουν. τοῖς δὲ περὶ Γαρσύηριν Ἐτεν- 3
νεῖς μὲν οἱ τῆς Πισιδικῆς τὴν ὑπὲρ Σίδης ὀρεινὴν κατοι-
κοῦντες ὀκτακισχιλίους ὁπλίτας ἔπεμψαν, Ἀσπένδιοι δὲ
τοὺς ἡμίσεις· Σιδῆται δὲ τὰ μὲν στοχαζόμενοι τῆς πρὸς 4
Ἀντίοχον εὐνοίας, τὸ δὲ πλεῖον διὰ τὸ πρὸς Ἀσπενδίους
μῖσος, οὐ μετέσχον τῆς βοηθείας. ὁ δὲ Γαρσύηρις ἀνα- 5
λαβὼν τάς τε τῶν βεβοηθηκότων καὶ τὰς ἰδίας δυνάμεις
ἧκε πρὸς τὴν Πεδνηλισσόν, πεπεισμένος ἐξ ἐφόδου λύσειν
τὴν πολιορκίαν· οὐ καταπληττομένων δὲ τῶν Σελγέων
λαβὼν σύμμετρον ἀπόστημα κατεστρατοπέδευσε. τῶν δὲ 6
Πεδνηλισσέων πιεζομένων ὑπὸ τῆς ἐνδείας, ὁ Γαρσύηρις
σπεύδων ποιεῖν τὰ δυνατά, δισχιλίους ἑτοιμάσας ἄνδρας
καὶ δοὺς ἑκάστῳ μέδιμνον πυρῶν νυκτὸς εἰς τὴν Πεδνη-
λισσὸν εἰσέπεμπε. τῶν δὲ Σελγέων συνέντων τὸ γινόμε- 7
νον καὶ παραβοηθησάντων συνέβη τῶν μὲν ἀνδρῶν τῶν
εἰσφερόντων κατακοπῆναι τοὺς πλείστους, τοῦ δὲ σίτου
παντὸς κυριεῦσαι τοὺς Σελγεῖς. οἷς ἐπαρθέντες ἐνεχείρη- 8
498 σαν οὐ μόνον τὴν πόλιν ἀλλὰ καὶ τοὺς περὶ τὸν Γαρσύη-
ριν πολιορκεῖν· ἔχουσι γάρ δή τι τολμηρὸν ἀεὶ καὶ παρά-
βολον ἐν τοῖς πολεμίοις οἱ Σελγεῖς. δι' ἃ καὶ τότε κατα- 9
λιπόντες φυλακὴν τὴν ἀναγκαίαν τοῦ χάρακος, τοῖς λοιποῖς
περιστάντες κατὰ πλείους τόπους ἅμα προσέβαλλον εὐθαρ-
σῶς τῇ τῶν ὑπεναντίων παρεμβολῇ. πανταχόθεν δὲ τοῦ 10
κινδύνου παραδόξως περιεστῶτος, κατὰ δέ τινας τόπους
καὶ τοῦ χάρακος ἤδη διασπωμένου, θεωρῶν ὁ Γαρσύηρις
τὸ συμβαῖνον καὶ μοχθηρὰς ἐλπίδας ἔχων ὑπὲρ τῶν ὅλων
ἐξέπεμψε τοὺς ἱππεῖς κατά τινα τόπον ἀφυλακτούμενον·
οὓς νομίσαντες οἱ Σελγεῖς καταπεπληγμένους καὶ δεδιότας 11

---

3. ἐτενεῖς B, ἐντεννεῖς CDE 4. πεισιδικῆς A 13. ἀνδρείας DE 15. πυρρῶν DE, πυρὸν C 16. σέλγεων A (at recte idem σελγέων vs. 11) 19. σέλγεις A 22. πολεμικοῖς *Sca*, πολέμοις *Ur* 166[b] σέλγεις· διὰ A 24. προσέβαλον BDE vulgo (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXI, 15) 29. ἀφυλακτουμονον A[1], corr. A[r] 30. σελγεις (sine acc.) A

τὸ μέλλον ἀποχωρήσειν οὐ προσέσχον, ἀλλ' ἁπλῶς ὠλι-
12 γώρησαν. οἱ δὲ περιιππεύσαντες καὶ γενόμενοι κατὰ νώ-
του τοῖς πολεμίοις ἐνέβαλον, καὶ προσέφερον τὰς χεῖρας
13 ἐρρωμένως. οὗ συμβαίνοντος ἀναθαρρήσαντες οἱ τοῦ Γαρ-
σύηριδος πεζοί, καίπερ ἤδη τετραμμένοι, πάλιν ἐκ μετα-
14 βολῆς ἠμύνοντο τοὺς εἰσπίπτοντας· ἐξ οὗ περιεχόμενοι
15 πανταχόθεν οἱ Σελγεῖς τέλος εἰς φυγὴν ὥρμησαν. ἅμα
δὲ τούτοις οἱ Πεδνηλισσεῖς ἐπιθέμενοι τοὺς ἐν τῷ χάρακι
16 καταλειφθέντας ἐξέβαλον. γενομένης δὲ τῆς φυγῆς ἐπὶ
πολὺν τόπον ἔπεσον μὲν οὐκ ἐλάττους μυρίων, τῶν δὲ
λοιπῶν οἱ μὲν σύμμαχοι πάντες εἰς τὴν οἰκείαν, οἱ δὲ
Σελγεῖς διὰ τῆς ὀρεινῆς εἰς τὴν αὑτῶν πατρίδα κατέ-
φυγον.
74 Ὁ δὲ Γαρσύηρις ἀναζεύξας ἐκ ποδὸς εἵπετο τοῖς φεύ-
γουσιν, σπεύδων διελθεῖν τὰς δυσχωρίας καὶ συνεγγίσαι
τῇ πόλει πρὶν ἢ στῆναι καὶ βουλεύσασθαί τι τοὺς πεφευ-
2 γότας ὑπὲρ τῆς αὑτοῦ παρουσίας. οὗτος μὲν οὖν ἧκε
3 μετὰ τῆς δυνάμεως πρὸς τὴν πόλιν· οἱ δὲ Σελγεῖς δυσελ-
πιστοῦντες μὲν ἐπὶ τοῖς συμμάχοις διὰ τὴν κοινὴν περι-
πέτειαν, ἐκπεπληγμένοι δὲ ταῖς ψυχαῖς διὰ τὸ γεγονὸς
ἀτύχημα, περίφοβοι τελέως ἦσαν καὶ περὶ σφῶν αὐτῶν
4 καὶ περὶ τῆς πατρίδος. διὸ συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν
ἐβουλεύσαντο πρεσβευτὴν ἐκπέμπειν ἕνα τῶν πολιτῶν Λόγ- 499
βασιν, ὃς ἐγεγόνει μὲν ἐπὶ πολὺ συνήθης καὶ ξένος Ἀν-
5 τιόχου τοῦ μεταλλάξαντος τὸν βίον ἐπὶ Θρᾴκης, δοθείσης
δ' ἐν παρακαταθήκῃ καὶ Λαοδίκης αὐτῷ τῆς Ἀχαιοῦ γε-
νομένης γυναικὸς ἐτετρόφει ταύτην ὡς θυγατέρα καὶ δια-
6 φερόντως ἐπεφιλοστοργήκει τὴν παρθένον. δι' ἃ νομί-
ζοντες οἱ Σελγεῖς εὐφυέστατον ἔχειν πρεσβευτὴν πρὸς τὰ
7 περιεστῶτα τοῦτον ἐξαπέστειλαν· ὃς ποιησάμενος ἰδίᾳ
τὴν ἔντευξιν πρὸς Γαρσύηριν, τοσοῦτο κατὰ τὴν προαίρε-
σιν ἀπέσχε τοῦ βοηθεῖν τῇ πατρίδι κατὰ τὸ δέον ὥστε

4. *συμβάντος* D 7. *σέλγεις* A, item posthac 9. *περιλειφθέντας* CDE 12. *ὀρινῆς* A 14. *φεύγουσι* R³ 15. *συνεγγίσας* AR, corr. C 28. *νομίσαντες* B 31. *τοσοῦτον* CDE

499, 11]

*τἀναντία παρεκάλει τὸν Γαρσύηριν σπουδῇ πέμπειν ἐπὶ
τὸν Ἀχαιόν, ἀναδεχόμενος ἐγχειριεῖν αὐτοῖς τὴν πόλιν. ὁ* 8
*μὲν οὖν Γαρσύηρις δεξάμενος ἑτοίμως τὴν ἐλπίδα, πρὸς
μὲν τὸν Ἀχαιὸν ἐξέπεμψε τοὺς ἐπισπασομένους καὶ δια-
σαφήσοντας περὶ τῶν ἐνεστώτων, πρὸς δὲ τοὺς Σελγεῖς* 9
*ἀνοχὰς ποιησάμενος εἷλκε τὸν χρόνον τῶν συνθηκῶν ἀεὶ
ὑπὲρ τῶν κατὰ μέρος ἀντιλογίας καὶ σκήψεις εἰσφερόμε-
νος χάριν τοῦ προσδέξασθαι μὲν τὸν Ἀχαιόν, δοῦναι δ'
ἀναστροφὴν τῷ Λογβάσει πρὸς τὰς ἐντεύξεις καὶ παρα-
σκευὰς τῆς ἐπιβολῆς. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον πλεο-* 75
*νάκις συμπορευομένων πρὸς ἀλλήλους εἰς σύλλογον, ἐγί-
νετό τις συνήθεια τῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου παρεισιόντων
πρὸς τὰς σιταρχίας εἰς τὴν πόλιν. ὃ δὴ καὶ πολλοῖς καὶ* 2
*πολλάκις ἤδη παραίτιον γέγονε τῆς ἀπωλείας. καί μοι
δοκεῖ πάντων τῶν ζῴων εὐπαραλογιστότατον ὑπάρχειν
ἄνθρωπος, δοκοῦν εἶναι πανουργότατον. πόσαι μὲν γὰρ* 3
*παρεμβολαὶ καὶ φρούρια, πόσαι δὲ καὶ πηλίκαι πόλεις
τούτῳ τῷ τρόπῳ παρεσπόνδηνται; καὶ τούτων οὕτω συνε-* 4
*χῶς καὶ προφανῶς πολλοῖς ἤδη συμβεβηκότων οὐκ οἶδ'
ὅπως καινοί τινες αἰεὶ καὶ νέοι πρὸς τὰς τοιαύτας ἀπά-
τας πεφύκαμεν. τούτου δ' αἴτιόν ἐστιν ὅτι τὰς τῶν πρό-* 5
500 *τερον ἐπταικότων ἐν ἑκάστοις περιπετείας οὐ ποιούμεθα
προχείρους, ἀλλὰ σίτου μὲν καὶ χρημάτων πλῆθος ἔτι δὲ
τειχῶν καὶ βελῶν κατασκευὰς μετὰ πολλῆς ταλαιπωρίας
καὶ δαπάνης ἑτοιμαζόμεθα πρὸς τὰ παράδοξα τῶν συμ-
βαινόντων, ὃ δ' ἐστὶ ῥᾷστον μὲν τῶν ὄντων, μεγίστας δὲ* 6
παρέχεται χρείας ἐν τοῖς ἐπισφαλέσι καιροῖς, τούτου πάν-

---

4. *ἐπισπασαμένους* AB, corr. R 6. 7. *ἀεὶ ὑπὲρ*] *ἀεί τινας* (vel *καινὰς* vel *τινας καινὰς*) *ὑπὲρ Di* praef. vol. IV p. IX, *αἰὲν ὑπὲρ BW* praef. vol. II 62 et Fleckeiseni annal. 1890 p. 847s., *ὑπὲρ*, deleto *ἀεί*, *Ben*, *ἀεὶ περὶ* Kaelkerus de eloc. Polyb. 242 8. *δὲ* AR 13. *καὶ* alterum om. C 14. inc. F fol. 59r (post cap. 86, 7): *καί μοι* 15. *ζώων* AFR 19. *οἶδα* A 20. *σκαιοί Na* 230, *ξένοι* Meinekius Philol. XII 371 (librorum scripturam tuentur Baumstarkius et Jacobyus Philol. XVIII 192 XLV 336) *αἰεὶ* AFR, *ἀεὶ Re* vulgo 21. inc. M. ineunte folio (conf. adnot. ad p. 140, 17): *τιόν ἐστιν ὅτι* 24. *ταλαιπορίας* F 27. *τὰς* ante *χρείας* add. C

[490, 25
10 γοντες τὴν Ἀντιόχου, προεφέροντο δὲ καὶ τὰς ἐπὶ Πτο-
λεμαίου τοῦ Λάγου κτήσεις, φάσκοντες ἐπὶ τούτῳ συμ-
πολεμῆσαι Σελεύκῳ Πτολεμαῖον ἐφ᾽ ᾧ τὴν μὲν ὅλης τῆς
Ἀσίας ἀρχὴν Σελεύκῳ περιθεῖναι, τὰ δὲ κατὰ Κοίλην Συ-
11 ρίαν αὑτῷ κατακτήσασθαι καὶ Φοινίκην. ἐλέγετο μὲν οὖν
ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις πλεονάκις ὑπ᾽ ἀμφοτέρων
κατὰ τὰς διαπρεσβείας καὶ τὰς ἐντεύξεις, ἐπετελεῖτο δὲ 491
τὸ παράπαν οὐδὲν ἅτε τῆς δικαιολογίας γινομένης διὰ
τῶν κοινῶν φίλων, μεταξὺ δὲ μηδενὸς ὑπάρχοντος τοῦ
δυνησομένου παρακατασχεῖν καὶ κωλῦσαι τὴν τοῦ δοκοῦν-
12 τος ἀδικεῖν ὁρμήν. μάλιστα δὲ παρεῖχε δυσχρηστίαν ἀμ-
φοτέροις τὰ περὶ τὸν Ἀχαιόν· Πτολεμαῖος μὲν γὰρ ἐσπού-
13 δαζε περιλαβεῖν ταῖς συνθήκαις αὐτόν, Ἀντίοχος δὲ καθ-
άπαξ οὐδὲ λόγον ἠνείχετο περὶ τούτων, δεινὸν ἡγούμενος
τὸ καὶ τολμᾶν τὸν Πτολεμαῖον περιστέλλειν τοὺς ἀποστά-
τας καὶ μνήμην ποιεῖσθαι περί τινος τῶν τοιούτων.

68 Διόπερ ἐπεὶ πρεσβεύοντες μὲν ἅλις εἶχον ἀμφότεροι,
πέρας δ᾽ οὐδὲν ἐγίνετο περὶ τὰς συνθήκας, συνῆπτε δὲ
τὰ τῆς ἐαρινῆς ὥρας, Ἀντίοχος μὲν συνῆγε τὰς δυνάμεις a. u.
ὡς εἰσβαλῶν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ κατα- 536
στρεψόμενος τὰ καταλειπόμενα μέρη τῶν ἐν Κοίλῃ Συρίᾳ
2 πραγμάτων, οἱ δὲ περὶ τὸν Πτολεμαῖον ὁλοσχερέστερον
ἐπιτρέψαντες τῷ Νικολάῳ χορηγίας τε παρεῖχον εἰς τοὺς
κατὰ Γάζαν τόπους δαψιλεῖς καὶ δυνάμεις ἐξέπεμπον
3 πεζικὰς καὶ ναυτικάς, ὧν προσγενομένων εὐθαρσῶς ὁ Νι-
κόλαος εἰς τὸν πόλεμον ἐνέβαινε, πρὸς πᾶν τὸ παραγγελ-
λόμενον ἑτοίμως αὐτῷ συνεργοῦντος Περιγένους τοῦ ναυ-
4 άρχου· τοῦτον γὰρ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων ἐξαπέστει-
λαν οἱ περὶ τὸν Πτολεμαῖον, ἔχοντα καταφράκτους μὲν
ναῦς τριάκοντα φορτηγοὺς δὲ πλείους τῶν τετρακοσίων.
5 Νικόλαος δὲ τὸ μὲν γένος ὑπῆρχεν Αἰτωλός, τριβὴν δὲ

---

1. προσεφέροντο CDE 3. ἐφῶ A 15. καὶ om. D 17. ἅλις Ur 166b pro ἄλξεις 19. τὰ] τὸ C ἐαρινῆς A (conf. praef. ad 1, 18, 5) 20. εἰσβαλὼν AR, accentum corr. Ca 21. καταλιπόμενα A 23. παρῆγον coni. Gro 26. ἀνέβαινε C

..ῆς πράξεως γενομένης οἱ μὲν αὐτῶν ἐπὶ 4
..οἱ δὲ ταῖς αὐλείοις βιασάμενοι, τόν
..οὺς υἱούς, ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους
..εφόνευσαν. μετὰ δὲ ταῦτα κηρύξαντες 5
..θερίαν καὶ διελόντες σφᾶς αὐτοὺς ἐβοή-
..εὐκαίρους τῶν τόπων. ὁ μὲν οὖν Γαρ- 6
..προκατεχόμενον τὸ Κεσβέδιον ἀπέστη τῆς
..τοῦ δ' Ἀχαιοῦ βιαζομένου πρὸς αὐτὰς τὰς 7
..λθόντες οἱ Σελγεῖς ἑπτακοσίους μὲν κατέβαλον
..σῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέστησαν τῆς ὁρμῆς. μετὰ 8
..στην τὴν πρᾶξιν ὁ μὲν Ἀχαιὸς καὶ Γαρσύηρις ἀνε-
..ισαν εἰς τὴν αὐτῶν παρεμβολήν, οἱ δὲ Σελγεῖς δεδιό- 9
..ς μὲν τὰς ἐν αὐτοῖς στάσεις, δεδιότες δὲ καὶ τὴν τῶν
..πολεμίων ἐπιστρατοπεδείαν, ἐξέπεμψαν μεθ' ἱκετηριῶν
τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ σπονδὰς ποιησάμενοι διελύσαντο
τὸν πόλεμον ἐπὶ τούτοις, ἐφ' ᾧ παραχρῆμα μὲν δοῦναι 10
τετρακόσια τάλαντα καὶ τοὺς τῶν Πεδνηλισσέων αἰχμα-
λώτους, μετὰ δέ τινα χρόνον ἕτερα προσθεῖναι τριακόσια.
Σελγεῖς μὲν οὖν διὰ τὴν Λογβάσιος ἀσέβειαν τῇ πα- 11
τρίδι κινδυνεύσαντες, διὰ τὴν σφετέραν εὐτολμίαν τήν τε
πατρίδα διετήρησαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν οὐ κατῄσχυναν
καὶ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτοῖς πρὸς Λακεδαιμονίους συγγέ-
νειαν· Ἀχαιὸς δὲ ποιησάμενος ὑφ' ἑαυτὸν τὴν Μιλυάδα 77
καὶ τὰ πλεῖστα μέρη τῆς Παμφυλίας ἀνέζευξε, καὶ παρα-
γενόμενος εἰς Σάρδεις ἐπολέμει μὲν Ἀττάλῳ συνεχῶς,
ἀνετείνετο δὲ Προυσίᾳ, πᾶσι δ' ἦν φοβερὸς καὶ βαρὺς
τοῖς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου κατοικοῦσι. κατὰ δὲ τὸν και- 2
ρὸν καθ' ὃν Ἀχαιὸς ἐποιεῖτο τὴν ἐπὶ τοὺς Σελγεῖς στρα-
502 τείαν Ἄτταλος ἔχων τοὺς Αἰγοσάγας Γαλάτας ἐπεπορεύετο
τὰς κατὰ τὴν Αἰολίδα πόλεις καὶ τὰς συνεχεῖς ταύταις,

---

2. στέγος CDE αὐλίοις AR, αὐλίαις D¹, corr. C 7. κεσβέδιον et λ ead. m. superscr. A 10. ἐπέστησαν Rei 417 14. ἐπιστρατοπεδίαν A, στρατοπεδείαν D 19. οὖν A²B, δὺν (sic) A¹, δὴ οὖν R 22. εὐγένειαν AR, corr. Re 26. προυσιαπασίδην A 29. Τεκτοσάγας Ca (conf. ad 5, 53, 3)

τες κατολιγωροῦμεν, καὶ ταῦτα δυνάμενοι μετ' εὐσχήμονος
ἀναπαύσεως ἅμα καὶ διαγωγῆς ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ πολυ-
7 πραγμοσύνης περιποιεῖσθαι τὴν τοιαύτην ἐμπειρίαν. πλὴν
ὁ μὲν Ἀχαιὸς ἧκε πρὸς τὸν καιρόν, οἱ δὲ Σελγεῖς συμμί-
ξαντες αὐτῷ μεγάλας ἔσχον ἐλπίδας ὡς ὁλοσχεροῦς τινος
8 τευξόμενοι φιλανθρωπίας. ὁ δὲ Λόγβασις ἐν τούτῳ τῷ
καιρῷ κατὰ βραχὺ συνηθροικὼς εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν τῶν
ἐκ τοῦ στρατοπέδου παρεισιόντων στρατιωτῶν, συνεβού-
9 λευε τοῖς πολίταις μὴ παρεῖναι τὸν καιρόν, ἀλλὰ πράτ-
τειν βλέποντας εἰς τὴν ὑποδεικνυμένην φιλανθρωπίαν ὑπ'
Ἀχαιοῦ, καὶ τέλος ἐπιθεῖναι ταῖς συνθήκαις πανδημεὶ
10 βουλευσαμένους ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων. ταχὺ δὲ συναθροι-
σθείσης τῆς ἐκκλησίας οὗτοι μὲν ἐβουλεύοντο, καλέσαντες
καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν φυλακείων ἅπαντας, ὡς τέλος ἐπιθή-
76 σοντας τοῖς προκειμένοις· ὁ δὲ Λόγβασις ἀποδοὺς τὸ
σύνθημα τοῦ καιροῦ τοῖς ὑπεναντίοις ἡτοίμαζε τοὺς ἠθροι-
σμένους κατὰ τὴν οἰκίαν, διεσκευάζετο δὲ καὶ καθωπλίζετο
2 μετὰ τῶν υἱῶν αὐτὸς ἅμα πρὸς τὸν κίνδυνον. τῶν δὲ
πολεμίων ὁ μὲν Ἀχαιὸς τοὺς ἡμίσεις ἔχων προέβαινε
πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν, ὁ δὲ Γαρσύηρις τοὺς ὑπολειπο-
μένους ἀναλαβὼν προῆγεν ὡς ἐπὶ τὸ Κεσβέδιον καλούμε-
νον. τοῦτο δ' ἐστὶ μὲν Διὸς ἱερόν, κεῖται δ' εὐφυῶς κατὰ
3 τῆς πόλεως· ἄκρας γὰρ λαμβάνει διάθεσιν. συνθεασα-
μένου δέ τινος κατὰ τύχην αἰπόλου τὸ συμβαῖνον καὶ
προσαγγείλαντος πρὸς τὴν ἐκκλησίαν οἱ μὲν ἐπὶ τὸ Κεσ- 501
βέδιον ὥρμων μετὰ σπουδῆς, οἱ δ' ἐπὶ τὰ φυλακεῖα, τὸ
δὲ πλῆθος ὑπὸ τὸν θυμὸν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Λογβάσιος.

---

3. ποιεῖσθαι D ἐμπειρίαν: des. MF; sed M insuper add. ταῦτ' εἴρηται περὶ τοῦ λογβάσεως τοῦ προδότου τῆς πατρίδος εἰς γαρσύηριν προδιδόντος τοὺς σελγεῖς 6. λόγβάσις (sic) A 9. παριέναι *Na* 354 πράσσειν AR, corr. *Di* 14. ἐπιθήσοντες *Ca* 16. μὲν ante τοὺς add. *Be* (sed conf. praef. vol. I p. LXVIII) ἠθροισμένους A, συνηθροισμένους D 17. οἰκείαν A, corr. ead. m. διεσκευαζε | A(R), corr. *Rei* 416 19. μὲν post τοὺς repetitum in AR del. *Ca* 21. κεσβέλιον B² 25. κεσβέδιον et λ super δ ead. m. scriptum A, κεσβέλιον B 27. τῶν θυμῶν CDE *Di* 55

501, 4]
καταφανοῦς δὲ τῆς πράξεως γενομένης οἱ μὲν αὐτῶν ἐπὶ 4
τὸ τέγος ἀναβάντες, οἱ δὲ ταῖς αὐλείοις βιασάμενοι, τόν
τε Λόγβασιν καὶ τοὺς υἱούς, ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους
πάντας αὐτοῦ κατεφόνευσαν. μετὰ δὲ ταῦτα κηρύξαντες 5
τοῖς δούλοις ἐλευθερίαν καὶ διελόντες σφᾶς αὐτοὺς ἐβοή-
θουν ἐπὶ τοὺς εὐκαίρους τῶν τόπων. ὁ μὲν οὖν Γαρ- 6
σύηρις ἰδὼν προκατεχόμενον τὸ Κεσβέδιον ἀπέστη τῆς
προθέσεως· τοῦ δ' Ἀχαιοῦ βιαζομένου πρὸς αὐτὰς τὰς 7
πύλας ἐξελθόντες οἱ Σελγεῖς ἑπτακοσίους μὲν κατέβαλον
τῶν Μυσῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέστησαν τῆς ὁρμῆς. μετὰ 8
δὲ ταύτην τὴν πρᾶξιν ὁ μὲν Ἀχαιὸς καὶ Γαρσύηρις ἀνε-
χώρησαν εἰς τὴν αὐτῶν παρεμβολήν, οἱ δὲ Σελγεῖς δεδιό- 9
τες μὲν τὰς ἐν αὐτοῖς στάσεις, δεδιότες δὲ καὶ τὴν τῶν
πολεμίων ἐπιστρατοπεδείαν, ἐξέπεμψαν μεθ' ἱκετηριῶν
τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ σπονδὰς ποιησάμενοι διελύσαντο
τὸν πόλεμον ἐπὶ τούτοις, ἐφ' ᾧ παραχρῆμα μὲν δοῦναι 10
τετρακόσια τάλαντα καὶ τοὺς τῶν Πεδνηλισσέων αἰχμα-
λώτους, μετὰ δέ τινα χρόνον ἕτερα προσθεῖναι τριακόσια.
Σελγεῖς μὲν οὖν διὰ τὴν Λογβάσιος ἀσέβειαν τῇ πα- 11
τρίδι κινδυνεύσαντες, διὰ τὴν σφετέραν εὐτολμίαν τήν τε
πατρίδα διετήρησαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν οὐ κατῄσχυναν
καὶ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτοῖς πρὸς Λακεδαιμονίους συγγέ-
νειαν· Ἀχαιὸς δὲ ποιησάμενος ὑφ' ἑαυτὸν τὴν Μιλυάδα 77
καὶ τὰ πλεῖστα μέρη τῆς Παμφυλίας ἀνέζευξε, καὶ παρα-
γενόμενος εἰς Σάρδεις ἐπολέμει μὲν Ἀττάλῳ συνεχῶς,
ἀνετείνετο δὲ Προυσίᾳ, πᾶσι δ' ἦν φοβερὸς καὶ βαρὺς
τοῖς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου κατοικοῦσι. κατὰ δὲ τὸν και- 2
ρὸν καθ' ὃν Ἀχαιὸς ἐποιεῖτο τὴν ἐπὶ τοὺς Σελγεῖς στρα-
502 τείαν Ἄτταλος ἔχων τοὺς Αἰγοσάγας Γαλάτας ἐπεπορεύετο
τὰς κατὰ τὴν Αἰολίδα πόλεις καὶ τὰς συνεχεῖς ταύταις,

2. στέγρς CDE αὐλίοις AR, αὐλίαις D[1], corr. C 7. κεσβέδιον et λ ead. m. superscr. A 10. ἐπέστησαν Rei 417 14. ἐπιστρατοπεδίαν A, στρατοπεδείαν D 19. οὖν A[2]B, δὖν (sic) A[1], δὴ οὖν R 22. εὐγένειαν AR, corr. Re 26. προυσιαπασιλδην A 29. Τεκτοσάγας Ca (conf. ad 5, 53, 3)

ὅσαι πρότερον Ἀχαιῷ προσεκεχωρήκεισαν διὰ τὸν φόβον·
3 ὧν αἱ μὲν πλείους ἐθελοντὴν αὐτῷ προσέθεντο καὶ μετὰ
4 χάριτος, ὀλίγαι δέ τινες τῆς βίας προσεδεήθησαν. ἦσαν
δ' αἱ τότε μεταθέμεναι πρὸς αὐτὸν πρῶτον μὲν Κύμη
καὶ Σμύρνα καὶ Φώκαια· μετὰ δὲ ταύτας Αἰγαιεῖς καὶ Τη-
5 μνῖται προσεχώρησαν, καταπλαγέντες τὴν ἔφοδον. ἧκον δὲ
καὶ παρὰ Τηίων καὶ Κολοφωνίων πρέσβεις ἐγχειρίζοντες
6 σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις. προσδεξάμενος δὲ καὶ τού-
τους ἐπὶ ταῖς συνθήκαις αἷς καὶ τὸ πρότερον, καὶ λαβὼν ὁμήρους, ἐχρημάτισε τοῖς παρὰ τῶν Σμυρναίων πρεσβευταῖς φιλανθρώπως διὰ τὸ μάλιστα τούτους τετηρηκέναι
7 τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν. προελθὼν δὲ κατὰ τὸ συνεχὲς
καὶ διαβὰς τὸν Λύκον ποταμὸν προῆγεν ἐπὶ τὰς τῶν Μυσῶν κατοικίας, ἀπὸ δὲ τούτων γενόμενος ἧκε πρὸς Καρ-
8 σέας. καταπληξάμενος δὲ τούτους, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς
τὰ Δίδυμα τείχη φυλάττοντας, παρέλαβε καὶ ταῦτα τὰ χωρία, Θεμιστοκλέους αὐτὰ παραδόντος, ὃς ἐτύγχανε στρατηγὸς ὑπ' Ἀχαιοῦ καταλελειμμένος τῶν τόπων τούτων.
9 ὁρμήσας δ' ἐντεῦθεν καὶ κατασύρας τὸ Ἀπίας πεδίον
ὑπερέβαλε τὸ καλούμενον ὄρος Πελεκᾶντα καὶ κατέζευξε
78 περὶ τὸν Μέγιστον ποταμόν. οὗ γενομένης ἐκλείψεως
σελήνης, πάλαι δυσχερῶς φέροντες οἱ Γαλάται τὰς ἐν ταῖς πορείαις κακοπαθείας ἅτε ποιούμενοι τὴν στρατείαν μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, ἑπομένων αὐτοῖς τούτων ἐν ταῖς
2 ἁμάξαις, τότε σημειωσάμενοι τὸ γεγονὸς οὐκ ἂν ἔφασαν
3 ἔτι προελθεῖν εἰς τὸ πρόσθεν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἄτταλος
χρείαν μὲν ἐξ αὐτῶν οὐδεμίαν ὁλοσχερῆ κομιζόμενος, θεωρῶν δ' ἀποσπωμένους ἐν ταῖς πορείαις καὶ καθ' αὐτοὺς στρατοπεδεύοντας καὶ τὸ ὅλον ἀπειθοῦντας καὶ πεφρονη-

2. ἐθελοντὶ B[a]CDE προσέθεσαν C 3. τῇ βίᾳ C 4. δὲ αἱ *Rei* 417, δὲ δὴ AR 5. φωκεα (sine acc.) A, φωκέα B, φώκεα DE, corr. C τημνιται (sine acc.) A, λημνῖται DE, λημνίται C 7. καὶ prius om. B τηῖον A, corr. ead. m. 13. Κάικον *Rei* 417 14. Καρησέας coni. *Sch* 15. δὲ *Be* pro τε 16. Δίνδυμα coni. *Sch* 18. καταλελιμμένος A 19. δὲ AR 23. κακοπαθίας A 28. αὐτοὺς AB, ἑαυτοὺς R

503, 1]

503 ματισμένους, εἰς ἀμηχανίαν ἐνέπιπτεν οὐ τὴν τυχοῦσαν·
ἅμα μὲν γὰρ ἠγωνία μὴ πρὸς τὸν Ἀχαιὸν ἀπονεύσαντες 4
συνεπιθῶνται τοῖς αὑτοῦ πράγμασιν, ἅμα δ' ὑφεωρᾶτο
τὴν ἐξακολουθοῦσαν αὐτῷ φήμην, ἐὰν περιστήσας τοὺς
στρατιώτας διαφθείρῃ πάντας τοὺς δοκοῦντας διὰ τῆς
ἰδίας πίστεως πεποιῆσθαι τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν διάβασιν.
διὸ τῆς προειρημένης ἀφορμῆς λαβόμενος ἐπηγγείλατο 5
κατὰ μὲν τὸ παρὸν ἀποκαταστήσειν αὐτοὺς πρὸς τὴν διάβασιν καὶ τόπον δώσειν εὐφυῆ πρὸς κατοικίαν, μετὰ δὲ ταῦτα συμπράξειν εἰς ὁπόσ' ἂν αὐτὸν παρακαλῶσι τῶν δυνατῶν καὶ καλῶς ἐχόντων.

Ἄτταλος μὲν οὖν ἀποκαταστήσας τοὺς Αἰγοσάγας εἰς 6
τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ χρηματίσας φιλανθρώπως Λαμψακηνοῖς Ἀλεξανδρεῦσιν Ἰλιεῦσιν διὰ τὸ τετηρηκέναι τούτους τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν, ἀνεχώρησε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς
a. u. Πέργαμον· Ἀντίοχος δὲ καὶ Πτολεμαῖος, τῆς ἐαρινῆς ὥρας 79
537 ἐνισταμένης, ἑτοίμας ἔχοντες τὰς παρασκευὰς ἐγίνοντο πρὸς
τῷ διὰ μάχης κρίνειν τὴν ἔφοδον. οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν 2
Πτολεμαῖον ὥρμησαν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας ἔχοντες πεζῶν μὲν εἰς ἑπτὰ μυριάδας, ἱππεῖς δὲ πεντακισχιλίους, ἐλέ-
φαντας ἑβδομήκοντα τρεῖς· Ἀντίοχος δὲ γνοὺς τὴν ἔφοδον 3
αὐτῶν συνῆγε τὰς δυνάμεις. ἦσαν δ' αὗται Δᾶαι μὲν καὶ Καρμάνιοι καὶ Κίλικες εἰς τὸν τῶν εὐζώνων τρόπον καθωπλισμένοι περὶ πεντακισχιλίους· τούτων δ' ἅμα τὴν ἐπι-
μέλειαν εἶχε καὶ τὴν ἡγεμονίαν Βύτταχος ὁ Μακεδών. ὑπὸ 4
δὲ Θεόδοτον τὸν Αἰτωλὸν τὸν ποιησάμενον τὴν προδοσίαν ἦσαν ἐκ πάσης ἐκλελεγμένοι τῆς βασιλείας, καθωπλισμέ-

3. *συνεπιθωνται* (sine acc.) A 4. *ἐξακολουθήσουσαν* *Ca* 7. *λαβόμενος* AR; sed *ἐπι* in marg. add. A[1], unde *ἐπιλαβόμενος* B 10. *ὁπόσα ἂν* A(R) 10. 11. *αὐτὸν* post *δυνατῶν* transposuit C 12. *Τεκτοσάγας* *Ca* (ut cap. 77, 2) 14. *ἰλιευσιν* (sine acc.) A, *ἰλιεῦσι* R[s] 16. *ἐαρινῆς* A (ut supra cap. 68, 1) 17. *ἑτοίμας* AR, *ἑτοίμους* B vulgo 17. 18. *πρὸς τῷ* A(R), *πρὸς τὸ* C (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXIII, 10) 18. *κρίνειν τὰ πράγματα* vel *τὰ ὅλα* coni. *Be* 21. *ἑβδομηκοντατρεῖς* A inc. F fol. 54[v] (post eclogam quae cap. 65, 11 desinit): *Ἀντίοχος γνοὺς τὴν* cet. adscripto ad marginem titulo *ἄθροισις λαοῦ ἀντιόχου* 22. *δααι* (sine acc.) AF, *Δάαι Di* *μὲν* om. D

[503, 28

νοι δ' εἰς τὸν Μακεδονικὸν τρόπον, ἄνδρες μύριοι· τού-
5 *των οἱ πλείονες ἀργυράσπιδες. τὸ δὲ τῆς φάλαγγος πλῆ-*
θος ἦν εἰς δισμυρίους, ἧς ἡγεῖτο Νίκαρχος καὶ Θεόδοτος
6 *ὁ καλούμενος ἡμιόλιος. πρὸς δὲ τούτοις Ἀγριᾶνες καὶ* 504
Πέρσαι, τοξόται καὶ σφενδονῆται, δισχίλιοι. μετὰ δὲ
τούτων χίλιοι Θρᾷκες, ὧν ἡγεῖτο Μενέδημος Ἀλαβανδεύς.
7 *ὑπῆρχον δὲ καὶ Μήδων καὶ Κισσίων καὶ Καδουσίων καὶ*
Καρμανῶν οἱ πάντες εἰς πεντακισχιλίους, οἷς ἀκούειν
8 *Ἀσπασιανοῦ προσετέτακτο τοῦ Μήδου. Ἄραβες δὲ καί*
τινες τῶν τούτοις προσχώρων ἦσαν μὲν εἰς μυρίους, ὑπε-
9 *τάττοντο δὲ Ζαβδιβήλῳ. τῶν δ' ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος μισθο-*
φόρων ἡγεῖτο μὲν Ἱππόλοχος Θετταλός, ὑπῆρχον δὲ τὸν
10 *ἀριθμὸν εἰς πεντακισχιλίους. Κρῆτας δὲ χιλίους μὲν καὶ*
πεντακοσίους εἶχε τοὺς μετ' Εὐρυλόχου, χιλίους δὲ Νεό-
11 *κρητας τοὺς ὑπὸ Ζέλυν τὸν Γορτύνιον ταττομένους· οἷς*
ἅμα συνῆσαν ἀκοντισταὶ Λυδοὶ πεντακόσιοι καὶ Κάρδακες
12 *οἱ μετὰ Λυσιμάχου τοῦ Γαλάτου χίλιοι. τῶν δ' ἱππέων*
ἦν τὸ πᾶν πλῆθος εἰς ἑξακισχιλίους· εἶχε δὲ τῶν μὲν τε-
τρακισχιλίων τὴν ἡγεμονίαν Ἀντίπατρος ὁ τοῦ βασιλέως
13 *ἀδελφιδοῦς, ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐτέτακτο Θεμίσων. καὶ*
τῆς μὲν Ἀντιόχου δυνάμεως τὸ πλῆθος ἦν πεζοὶ μὲν ἑξα-
κισμύριοι καὶ δισχίλιοι, σὺν δὲ τούτοις ἱππεῖς ἑξακισχί-
λιοι, θηρία δὲ δυσὶ πλείω τῶν ἑκατόν.

80 *Πτολεμαῖος δὲ ποιησάμενος τὴν πορείαν ἐπὶ Πηλου-*
2 *σίου τὸ μὲν πρῶτον ἐν ταύτῃ τῇ πόλει κατέζευξε, προσ-*
αναλαβὼν δὲ τοὺς ἐφελκομένους καὶ σιτομετρήσας τὴν δύ-
ναμιν ἐκίνει, καὶ προῆγε ποιούμενος τὴν πορείαν παρὰ τὸ
3 *Κάσιον καὶ τὰ Βάραθρα καλούμενα διὰ τῆς ἀνύδρου. δια-*

1. *δισμύριοι* DE 3. *ἡγήτο* F 4. *ἀγριάννες* ABE, *ἁγριάννες* F, *ἀγριάνες* CD 5. *καὶ* ante *τοξόται* add. F 6. *ὁ λαβανδεύς* C 7. *κισίων* C *καδυσίων* AFR, *καδδουσίων* C, corr. *Sch* coll. 5, 44, 9 9. *τοῦ* om. D 13. *καὶ* om. F 14. *νεοκρῆτας* AFR, accentum corr. *Di* 15. *ζέλην* C *γοργύνιον* AFR, corr. CD² 16. *μὲν* ante *Λυδοὶ* add. AF, expunxit A¹ vel A² 20. *θεμισῶν* AFR, accentum corr. C 25. *κατέζευξαι* F 27. *ἐκίνει*] *ἐκείνη* F 28. *κάσσιον* AFR, corr. C *βάθρα* AFR, corr. *Ca* coll. Strabone et Stephano 28 — 197, 7. |*διὰ τῆς ἀνύδρου. παρα|γενόμενος — αὖ|θις προήει βάδην. δια|νύσας δ' ἐπὶ —*

504, 26]
νύσας δ' ἐπὶ τὸ προκείμενον πεμπταῖος κατεστρατοπέδευσε
πεντήκοντα σταδίους ἀποσχὼν Ῥαφίας, ἣ κεῖται μετὰ Ῥι-
505 νοκόλουρα πρώτη τῶν κατὰ Κοίλην Συρίαν πόλεων ὡς
πρὸς τὴν Αἴγυπτον. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Ἀν- 4
τίοχος ἧκε τὴν δύναμιν ἔχων, παραγενόμενος δ' εἰς Γάζαν
καὶ προσαναλαβὼν ἐνταῦθα τὴν δύναμιν αὖθις προῄει
βάδην. καὶ παραλλάξας τὴν προειρημένην πόλιν κατε-
στρατοπέδευσε νυκτός, ἀποσχὼν τῶν ὑπεναντίων ὡς δέκα
σταδίους. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι 5
γεγονότες ἀντεστρατοπέδευον ἀλλήλοις· μετὰ δέ τινας ἡμέ- 6
ρας Ἀντίοχος, ἅμα τόπον βουλόμενος εὐφυέστερον μετα-
λαβεῖν καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐμποιῆσαι θάρσος, προσεστρα-
τοπέδευσε τοῖς περὶ τὸν Πτολεμαῖον, ὥστε μὴ πλεῖον τῶν
πέντε σταδίων τοὺς χάρακας ἀπέχειν ἀλλήλων. ἐν ᾧ καιρῷ 7
περί τε τὰς ὑδρείας καὶ προνομὰς ἐγίνοντο συμπλοκαὶ
πλείους, ὁμοίως δὲ καὶ μεταξὺ τῶν στρατοπέδων ἀκροβο-
λισμοὶ συνίσταντο, ποτὲ μὲν ἱππέων ποτὲ δὲ καὶ πεζῶν.
Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Θεόδοτος Αἰτωλικῇ μέν, 81
οὐκ ἀνάνδρῳ δ' ἐπεβάλετο τόλμῃ καὶ πράξει. συνειδὼς 2
γὰρ ἐκ τῆς προγεγενημένης συμβιώσεως τὴν τοῦ βασιλέως
αἵρεσιν καὶ δίαιταν ποία τις ἦν, εἰσπορεύεται τρίτος γε-
νόμενος ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν εἰς τὸν τῶν πολεμίων χάρακα.
κατὰ μὲν οὖν τὴν ὄψιν ἄγνωστος ἦν διὰ τὸ σκότος, κατὰ 3
δὲ τὴν ἐσθῆτα καὶ τὴν ἄλλην περικοπὴν ἀνεπισήμαντος
διὰ τὸ ποικίλην εἶναι κἀκείνων τὴν δύναμιν. ἐστοχα- 4
σμένος δ' ἐν ταῖς πρότερον ἡμέραις τῆς τοῦ βασιλέως
σκηνῆς διὰ τὸ παντελῶς σύνεγγυς γίνεσθαι τοὺς ἀκροβο-

δύ|ναμιν ἔχων. καὶ παραλλά|ξας cet. A(FR), verba παραγενόμενος — βάδην post δύναμιν ἔχων transposuit *Sch* 2. ῥινοκόρουρα C 6. ἐνταῦθα] αὐτοῦ C 10. ἀνεστρατοπέδευον FD ἀλλήλους F 16. καὶ ante πλείους add. *Rei* 419 17. καὶ om. D 18. in marg. add. F τόλμηι π^ε βολ^ο (voluisse videtur τόλμη παράβολος) θεοδότου αἰτωλοῦ 19. δὲ AF 20. προγενομένης F 21. ὁποία D εἰσπορεύετο F 24. περιβολὴν CDE 25. διὰ τὸ Rs, διάτοι AF δύναμιν AFB, ἐνδυμενίαν C, ἐνδυμένειαν DE, ἐνδομενίαν *Di* (conf. *BW* Fleckeiseni annal. 1890 p. 844 ss.)

λισμούς, ὥρμησε θρασέως ἐπ' αὐτήν, καὶ τοὺς μὲν πρώ-
5 τους πάντας διελθὼν ἔλαθε, παραπεσὼν δ' εἰς τὴν σκη-
νὴν ἐν ᾗ χρηματίζειν εἰώθει καὶ δειπνεῖν ὁ βασιλεύς,
πάντα τόπον ἐρευνήσας τοῦ μὲν βασιλέως ἀπέτυχεν διὰ
τὸ τὸν Πτολεμαῖον ἐκτὸς τῆς ἐπιφανοῦς καὶ χρηματιστι-
6 κῆς σκηνῆς ποιεῖσθαι τὴν ἀνάπαυσιν, δύο δέ τινας τῶν
αὐτοῦ κοιμωμένων τραυματίσας καὶ τὸν ἰατρὸν τοῦ βασι- 506
λέως Ἀνδρέαν ἀποκτείνας ἀνεχώρησε μετ' ἀσφαλείας εἰς
τὴν ἑαυτοῦ παρεμβολήν, βραχέα θορυβηθεὶς ἤδη περὶ τὴν
7 τοῦ χάρακος ἔκπτωσιν, τῇ μὲν τόλμῃ συντετελεκὼς τὴν
πρόθεσιν, τῇ δὲ προνοίᾳ διεσφαλμένος διὰ τὸ μὴ καλῶς
ἐξητακέναι ποῦ τὴν ἀνάπαυσιν ὁ Πτολεμαῖος εἰώθει ποι-
εῖσθαι.

82 Οἱ δὲ βασιλεῖς πένθ' ἡμέρας ἀντιστρατοπεδεύσαντες
ἀλλήλοις, ἔγνωσαν ἀμφότεροι διὰ μάχης κρίνειν τὰ πράγ-
2 ματα. καταρχομένων δὲ τῶν περὶ τὸν Πτολεμαῖον κινεῖν
τὴν δύναμιν ἐκ τοῦ χάρακος εὐθέως οἱ περὶ τὸν Ἀντίοχον
ἀντεξῆγον. καὶ τὰς μὲν φάλαγγας ἀμφότεροι καὶ τοὺς
ἐπιλέκτους τοὺς εἰς τὸν Μακεδονικὸν τρόπον καθωπλι-
3 σμένους κατὰ πρόσωπον ἀλλήλων ἔταξαν, τὰ δὲ κέρατα
Πτολεμαίῳ μὲν ἑκάτερα τουτονὶ συνίστατο τὸν τρόπον.
Πολυκράτης μὲν εἶχε μετὰ τῶν ὑφ' ἑαυτὸν ἱππέων τὸ
4 λαιὸν κέρας· τούτου δὲ καὶ τῆς φάλαγγος μεταξὺ Κρῆτες
ἦσαν παρ' αὐτοὺς τοὺς ἱππεῖς, ἑξῆς δὲ τούτοις τὸ βασι-
λικὸν ἄγημα, μετὰ δὲ τούτους οἱ μετὰ Σωκράτους πελτα-
σταί, συνάπτοντες τοῖς Λίβυσιν τοῖς εἰς τὸν Μακεδονικὸν
5 τρόπον καθωπλισμένοις. ἐπὶ δὲ τοῦ δεξιοῦ κέρως Ἐχε-
κράτης ἦν ὁ Θετταλὸς ἔχων τοὺς ὑφ' αὐτὸν ἱππεῖς· παρὰ
δὲ τοῦτον ἐκ τῶν εὐωνύμων ἵσταντο Γαλάται καὶ Θρᾷκες·
6 ἑξῆς δὲ τούτοις Φοξίδας εἶχε τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος μι-

---

3. ἐνῆι A 4. ἀπέτυχε F[a]R[a] 5. τὸν C, τὸν μὲν AFR *BW*
7. τραυματήσης F 10. μὲν] μέντοι CDE 15. ἀλλήλους F
16. in marg. add. F σύνταξις πτολεμαίου καὶ ἀντιόχου 17. οἱ περὶ] ὑπὲρ A 21. συνίσταντο B[a] vulgo ante *Sch* 26. λίβυσι R[a]
28. ὑφαυτὸν F, ὑπ' αὐτὸν CDE

*σθοφόρους, συνάπτοντας τοῖς τῶν Αἰγυπτίων φαλαγγί-
ταις. τῶν δὲ θηρίων τὰ μὲν τετταράκοντα κατὰ τὸ λαιὸν* 7
*ἦν, ἐφ' οὗ Πτολεμαῖος αὐτὸς ἔμελλε ποιεῖσθαι τὸν κίν-
δυνον, τὰ δὲ τριάκοντα καὶ τρία πρὸ τοῦ δεξιοῦ κέρατος
ἐτέτακτο κατ' αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἱππεῖς. Ἀντίο-* 8
*χος δὲ τοὺς μὲν ἑξήκοντα τῶν ἐλεφάντων, ἐφ' ὧν ἦν Φί-
λιππος ὁ σύντροφος αὐτοῦ, πρὸ τοῦ δεξιοῦ κέρατος προ-*
507 *έστησε, καθ' ὃ ποιεῖσθαι τὸν κίνδυνον αὐτὸς ἔμελλε πρὸς
τοὺς περὶ τὸν Πτολεμαῖον· τούτων δὲ κατόπιν δισχιλίους* 9
*μὲν ἱππεῖς τοὺς ὑπ' Ἀντίπατρον ταττομένους ἐπέστησε,
δισχιλίους δ' ἐν ἐπικαμπίῳ παρενέβαλε. παρὰ δὲ τοὺς* 10
*ἱππεῖς ἐν μετώπῳ τοὺς Κρῆτας ἔστησε· τούτοις δ' ἑξῆς
ἔταξε τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος μισθοφόρους· μετὰ δὲ τού-
των καὶ τῶν εἰς τὸν Μακεδονικὸν τρόπον καθωπλισμένων
τοὺς μετὰ Βυττάκου τοῦ Μακεδόνος ὄντας πεντακισχιλίους
παρενέβαλε. τῆς δ' εὐωνύμου τάξεως ἐπ' αὐτὸ μὲν τὸ* 11
*κέρας ἔθηκε δισχιλίους ἱππεῖς, ὧν ἡγεῖτο Θεμίσων, παρὰ
δὲ τούτους Κάρδακας καὶ Λυδοὺς ἀκοντιστάς, ἑξῆς δὲ τού-
τοις τοὺς ὑπὸ Μενέδημον εὐζώνους, ὄντας εἰς τρισχιλίους,
μετὰ δὲ τούτους Κισσίους καὶ Μήδους καὶ Καρμανίους,* 12
*παρὰ δὲ τούτους Ἄραβας ἅμα τοῖς προσχώροις, συνάπτον-
τας τῇ φάλαγγι. τὰ δὲ κατάλοιπα τῶν θηρίων τοῦ λαιοῦ* 13
*κέρατος προεβάλετο, τῶν βασιλικῶν τινα γεγονότα παίδων
ἐπιστήσας Μυΐσκον.*

Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον τῶν δυνάμεων ἐκτεταγμένων 83
*ἐπιπαρῄεσαν οἱ βασιλεῖς ἀμφότεροι κατὰ πρόσωπον τὰς
αὑτῶν τάξεις παρακαλοῦντες ἅμα τοῖς ἡγεμόσι καὶ φίλοις.
μεγίστας δ' ἐν τοῖς φαλαγγίταις ἐλπίδας ἔχοντες ἀμφότε-* 2

---

2. *τὰ τεταράκοντα*, omisso *μὲν*, F   4. *πρὸς* AFB, corr. R   *κέρως* D   5. *ἔτακτο* AFB, *τέτακτο* D, corr. CE   *κατὰ τοὺς μισθ.* D   6. *ἐλεφάντων* A (conf. praef. ad 1, 18, 5)   8. *καθὸν* A, *καθ' ὂν* FR, corr. C   11. *δὲ ἐν* AFR   *επικάμπτω* A, *ἐπικαμπτω* F(R), *ἐπικάμπῳ* C, corr. *Re*   13. *μεταξὺ Ca*   14. *καὶ τοὺς εἰς — καθωπλισμένους* D   17. *ἔθικε* F   *θεμισῶν* AFR, accentum corr. C   19. *μενεδήμου* B[s]C   20. *κασσίους* F, *κισσαίους* DE   *καρμανίοους* (sic) F   22. 23. *τοῦ βασιλικοῦ κέρατος προεβάλετο τοῦ λαιοῦ* C   24. post *Μυΐσκον* add. *τοὔνομα* C   26. *ἐπιπαρῄεσαν Ca* pro *ἐπεὶ παρῄεσαν*

ροι πλείστην καὶ σπουδὴν καὶ παράκλησιν ἐποιοῦντο περὶ
3 ταύτας τὰς τάξεις, Πτολεμαίῳ μὲν Ἀνδρομάχου καὶ Σωσιβίου καὶ τῆς ἀδελφῆς Ἀρσινόης, τῷ δὲ Θεοδότου καὶ Νικάρχου συμπαρακαλούντων διὰ τὸ παρ' ἑκατέρῳ τούτους
4 ἔχειν τὰς τῶν φαλαγγιτῶν ἡγεμονίας. ἦν δὲ παραπλήσιος ὁ νοῦς τῶν ὑφ' ἑκατέρου παρακαλουμένων· ἴδιον μὲν γὰρ ἔργον ἐπιφανὲς καὶ κατηξιωμένον προφέρεσθαι τοῖς παρακαλουμένοις οὐδέτερος αὐτῶν εἶχε διὰ τὸ προσφάτως παρ-
5 ειληφέναι τὰς ἀρχάς, τῆς δὲ τῶν προγόνων δόξης καὶ τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων ἀναμιμνήσκοντες φρόνημα καὶ 508
6 θάρσος τοῖς φαλαγγίταις ἐπειρῶντο παριστάναι. μάλιστα δὲ τὰς ἐξ αὐτῶν εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας ἐπιδεικνύντες, καὶ κατ' ἰδίαν τοὺς ἡγουμένους καὶ κοινῇ πάντας τοὺς ἀγωνίζεσθαι μέλλοντας ἠξίουν καὶ παρεκάλουν ἀνδρωδῶς καὶ
7 γενναίως χρήσασθαι τῷ παρόντι κινδύνῳ. ταῦτα δὲ καὶ τούτοις παραπλήσια λέγοντες, τὰ μὲν δι' αὐτῶν τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν ἑρμηνέων, παρίππευον.

84 Ἐπεὶ δὲ παριὼν ἧκε μετὰ τῆς ἀδελφῆς Πτολεμαῖος μὲν ἐπὶ τὸ πάσης τῆς σφετέρας παρατάξεως εὐώνυμον, Ἀντίοχος δὲ μετὰ τῆς βασιλικῆς ἴλης ἐπὶ τὸ δεξιόν, σημήναντες τὸ πολεμικὸν συνέβαλον πρῶτον τοῖς θηρίοις.
2 ὀλίγα μὲν οὖν τινα τῶν παρὰ Πτολεμαίου συνήρεισε τοῖς ἐναντίοις· ἐφ' ὧν ἐποίουν ἀγῶνα καλὸν οἱ πυργομαχοῦντες, ἐκ χειρὸς ταῖς σαρίσαις διαδορατιζόμενοι καὶ τύπτοντες ἀλλήλους, ἔτι δὲ καλλίω τὰ θηρία, βιαιομαχοῦντα καὶ
3 συμπίπτοντα κατὰ πρόσωπον αὑτοῖς. ἔστι γὰρ ἡ τῶν ζῴων μάχη τοιαύτη τις. συμπλέξαντα καὶ παρεμβαλόντα

---

3. post τῷ δὲ add. ἀντιόχῳ CDE 4. ἑκατέρῳ Rei 422 pro ἑκατέρων 6. ὑπὸ AFR 11. ἐπειρόντο F παριστάναι superaddito accentu circumflexo FD 13. ἀγονίζεσθαι F 18. 19. Πτολεμαῖος μὲν μετὰ τῆς ἀδελφῆς Re 19. πάσης τῆς παρατάξεως εὐώνυμον τῆς σφετέρας C τάξεως B in marg. add. F πόλεμος πτολεμαίου καὶ ἀντιόχου 20. εἴλης (sine spir.) AF, corr. R 21. προσέβαλον C 22. τινα om. C συνήρισε D 22. 23. τοῖς * * ἐ|ναντίοις A (forsitan fuerit τοῖς ὑπεναντίοις) 24. σαρίσαις Re, σαρισ (sine acc.) AF, σαρίσι B, χερσὶ R δορατιζόμενοι DE 27. ζώιων AF[s], ζώων R[s], om. D

508, 19]

τοὺς ὀδόντας εἰς ἀλλήλους ὠθεῖ τῇ βίᾳ, διερειδόμενα περὶ
τῆς χώρας, ἕως ἂν κατακρατῆσαν τῇ δυνάμει θάτερον
παρώσῃ τὴν θατέρου προνομήν· ὅταν δ᾽ ἅπαξ ἐγκλῖ- 4
ναν πλάγιον λάβῃ, τιτρώσκει τοῖς ὀδοῦσι καθάπερ οἱ
ταῦροι τοῖς κέρασιν. τὰ δὲ πλεῖστα τῶν τοῦ Πτολεμαίου 5
θηρίων ἀπεδειλία τὴν μάχην, ὅπερ ἔθος ἐστὶ ποιεῖν τοῖς
Λιβυκοῖς ἐλέφασι· τὴν γὰρ ὀσμὴν καὶ φωνὴν οὐ μένουσιν, 6
ἀλλὰ καὶ καταπεπεπληγμένοι τὸ μέγεθος καὶ τὴν δύναμιν,
ὥς γ᾽ ἐμοὶ δοκεῖ, φεύγουσιν εὐθέως ἐξ ἀποστήματος τοὺς
Ἰνδικοὺς ἐλέφαντας· ὃ καὶ τότε συνέβη γενέσθαι. τούτων 7
509 δὲ διαταραχθέντων καὶ πρὸς τὰς αὑτῶν τάξεις συνωθου-
μένων τὸ μὲν ἄγημα τὸ τοῦ Πτολεμαίου πιεζόμενον ὑπὸ
τῶν θηρίων ἐνέκλινε, τοῖς δὲ περὶ τὸν Πολυκράτην καὶ 8
τοῖς ὑπὸ τοῦτον ἱππεῦσι διατεταγμένοις οἱ περὶ τὸν Ἀν-
τίοχον ὑπὲρ τὰ θηρία περικερῶντες καὶ προσπίπτοντες
ἐνέβαλον. ἅμα δὲ τούτοις, τῶν ἐλεφάντων ἐντός, οἱ περὶ 9
τὴν φάλαγγα τῶν Ἑλλήνων μισθοφόροι προσπεσόντες τοὺς
τοῦ Πτολεμαίου πελταστὰς ἐξέωσαν, προσυγκεχυκότων ἤδη
καὶ τὰς τούτων τάξεις τῶν θηρίων. τὸ μὲν οὖν εὐώνυμον 10
τοῦ Πτολεμαίου τοῦτον τὸν τρόπον πιεζόμενον ἐνέκλινε
πᾶν, Ἐχεκράτης δ᾽ ὁ τὸ δεξιὸν ἔχων κέρας τὸ μὲν πρῶτον 85
ἐκαραδόκει τὴν τῶν προειρημένων κεράτων σύμπτωσιν,
ἐπεὶ δὲ τὸν μὲν κονιορτὸν ἑώρα κατὰ τῶν ἰδίων φερόμε-
νον, τὰ δὲ παρ᾽ αὑτοῖς θηρία τὸ παράπαν οὐδὲ προσιέναι
τολμῶντα τοῖς ὑπεναντίοις, τῷ μὲν Φοξίδᾳ παρήγγειλε 2
τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἔχοντι μισθοφόρους συμβαλεῖν τοῖς
κατὰ πρόσωπον ἀντιτεταγμένοις, αὐτὸς δ᾽ ἐξαγαγὼν κατὰ 3

1. εἰς ἀλλήλους AFR margo C, ἀλλήλοις C in contextu ὠθεῖν CDE διερειδόμενα A[1]B[s]C, διεριδόμενα A[2]FE, διεριζόμενα D 3. ἐγκλῖναν F[s], ἐγκλίναν AR 7. ἐλέφασι A 8. καὶ prius om. B *Di* 10. συναῖβη F 11. διαπραχθέντων F πρὸς τὰς *Sch* coll. 3, 74, 2, τὰς πρὸς AF, τὰς πρὸ R, τὰς παρ᾽ coni. *Sch* 13. ἔκλινε CDE 15. προπίπτοντες *Rei* 422 16. ἐλεφάντων A 17. περιπεσόντες D, προσπίπτοντες C 20. πιεζομένων A[1]F, πιεζομενον (sine acc.) A[2] 21. πα|ν (sine acc.) A[1], πα|* A[2] (voluit corrigere παν|), om. B 25. παρίγγειλε F 27. δ᾽ FR, om. A extremo versu

κέρας τοὺς ἱππεῖς καὶ τοὺς ὑπὸ τὰ θηρία τεταγμένους
τῆς μὲν ἐφόδου τῶν θηρίων ἐκτὸς ἐγεγόνει, τοὺς δὲ τῶν
πολεμίων ἱππεῖς οὓς μὲν ὑπεραίρων οἷς δὲ κατὰ κέρας
4 ἐμβάλλων ταχέως ἐτρέψατο. τὸ δὲ παραπλήσιον ὅ τε
Φοξίδας καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν ἐποίησαν· προσπεσόν-
τες γὰρ τοῖς Ἄραψι καὶ τοῖς Μήδοις ἠνάγκασαν ἀποστρα-
5 φέντας φεύγειν προτροπάδην. τὸ μὲν οὖν δεξιὸν τῶν περὶ
τὸν Ἀντίοχον ἐνίκα, τὸ δ' εὐώνυμον ἡττᾶτο τὸν προειρη-
6 μένον τρόπον. αἱ δὲ φάλαγγες, ἀμφοτέρων τῶν κεράτων
αὐταῖς ἐψιλωμένων, ἔμενον ἀκέραιοι κατὰ μέσον τὸ πεδίον,
ἀμφηρίστους ἔχουσαι τὰς ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδας.
7 κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Ἀντίοχος μὲν συνηγωνίζετο τῷ
8 κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας προτερήματι, Πτολεμαῖος δὲ τὴν 510
ἀποχώρησιν ὑπὸ τὴν φάλαγγα πεποιημένος τότε προελ-
θὼν εἰς μέσον καὶ φανεὶς ταῖς δυνάμεσι τοὺς μὲν ὑπε-
ναντίους κατεπλήξατο, τοῖς δὲ παρ' αὑτοῦ μεγάλην ὁρμὴν
9 ἐνειργάσατο καὶ προθυμίαν. διὸ καὶ καταβαλόντες παρα-
χρῆμα τὰς σαρίσας οἱ περὶ τὸν Ἀνδρόμαχον καὶ Σωσίβιον
10 ἐπῆγον. οἱ μὲν οὖν ἐπίλεκτοι τῶν Συριακῶν βραχύν τινα
χρόνον ἀντέστησαν, οἵ τε μετὰ τοῦ Νικάρχου ταχέως ἐγκλί-
11 ναντες ὑπεχώρουν· ὁ δ' Ἀντίοχος, ὡς ἂν ἄπειρος καὶ
νέος, ὑπολαμβάνων ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν μέρους καὶ τὰ
λοιπὰ παραπλησίως αὑτῷ πάντα νικᾶν ἐπέκειτο τοῖς φεύ-
12 γουσιν. ὀψὲ δέ ποτε τῶν πρεσβυτέρων τινὸς ἐπιστήσαν-
τος αὐτόν, καὶ δείξαντος φερόμενον τὸν κονιορτὸν ἀπὸ
τῆς φάλαγγος ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν παρεμβολήν, τότε συννοή-
σας τὸ γινόμενον ἀνατρέχειν ἐπειρᾶτο μετὰ τῆς βασιλικῆς
13 ἴλης ἐπὶ τὸν τῆς παρατάξεως τόπον. καταλαβὼν δὲ τοὺς
παρ' αὑτοῦ πάντας πεφευγότας, οὕτως ἐποιεῖτο τὴν ἀπο-

1. *καὶ* del. *Rei* 423 8. 9. *τὸν δὲ* | *προειρημένον τρόπον αἱ* | *φάλαγγες* A(FR), *δὲ* transposuit *Be* (conf. *Hu* quaest. II 7) 10. *ἔμεναν* F 12. *συνηγωνίζετο Hu*, *οὖν ἠγωνίζετο* ADE, *οὖν ἡγονίζετο* F, *ἠγωνίζετο*, omisso *οὖν* B^s^C vulgo, *ἐνηγωνίζετο Rei* 423 14. *προσελθὼν* CDE 17. *καταλαβόντες* F *He* 20. *ἀπέστησαν* F *οἱ δὲ Ca* 27. *ἀνατρέπειν* D 27. 28. *βασιλικῆς* | *ἐπὶ* A(FR), *ἴλης* add. *Sch* 28. post *τόπον* add. *σημαίας* CE²

510, 18]

χώρησιν εἰς τὴν Ῥαφίαν, τὸ μὲν καθ' αὑτὸν μέρος πεπεισμένος νικᾶν, διὰ δὲ τὴν τῶν ἄλλων ἀγεννίαν καὶ δειλίαν ἐσφάλθαι νομίζων τοῖς ὅλοις.

Πτολεμαῖος δὲ διὰ μὲν τῆς φάλαγγος τὰ ὅλα διακρί- 86
νας, διὰ δὲ τῶν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἱππέων καὶ μισθοφόρων πολλοὺς ἀποκτείνας κατὰ τὸ δίωγμα τῶν ὑπεναντίων, τότε μὲν ἀναχωρήσας ἐπὶ τῆς ὑπαρχούσης ηὐλί-
σθη παρεμβολῆς, τῇ δ' ἐπαύριον τοὺς μὲν ἰδίους νεκροὺς 2
ἀνελόμενος καὶ θάψας, τοὺς δὲ τῶν ἐναντίων σκυλεύσας,
ἀνέζευξε, καὶ προῆγε πρὸς τὴν Ῥαφίαν. ὁ δ' Ἀντίοχος 3
ἐκ τῆς φυγῆς ἐβούλετο μὲν εὐθέως ἔξω στρατοπεδεύειν, συναθροίσας τοὺς ἐν τοῖς συστήμασι πεφευγότας, τῶν δὲ πλείστων εἰς τὴν πόλιν πεποιημένων τὴν ἀποχώρησιν
ἠναγκάσθη καὶ αὐτὸς εἰσελθεῖν. οὗτος μὲν οὖν ὑπὸ τὴν 4
511 *ἑωθινὴν ἐξαγαγὼν τὸ σῳζόμενον μέρος τῆς δυνάμεως διέτεινε πρὸς Γάζαν, κἀκεῖ καταστρατοπεδεύσας καὶ διαπεμψάμενος περὶ τῆς τῶν νεκρῶν ἀναιρέσεως ἐκήδευσε τοὺς*
τεθνεῶτας ὑποσπόνδους. ἦσαν δ' οἱ τετελευτηκότες τῶν 5
παρ' Ἀντιόχου πεζοὶ μὲν οὐ πολὺ λείποντες μυρίων, ἱππεῖς δὲ πλείους τριακοσίων· ζωγρίᾳ δ' ἑάλωσαν ὑπὲρ
τοὺς τετρακισχιλίους. ἐλέφαντες δὲ τρεῖς μὲν παραχρῆμα, 6
δύο δ' ἐκ τῶν τραυμάτων ἀπέθανον. τῶν δὲ παρὰ Πτολεμαίου πεζοὶ μὲν εἰς χιλίους καὶ πεντακοσίους ἐτελεύτησαν, ἱππεῖς δ' εἰς ἑπτακοσίους· τῶν δ' ἐλεφάντων ἑκκαίδεκα μὲν ἀπέθανον, ἡρέθησαν δ' αὐτῶν οἱ πλείους.

Ἡ μὲν οὖν πρὸς Ῥαφίαν μάχη γενομένη τοῖς βασι- 7
λεῦσι περὶ Κοίλης Συρίας τοῦτον ἀπετελέσθη τὸν τρόπον·
μετὰ δὲ τὴν τῶν νεκρῶν ἀναίρεσιν Ἀντίοχος μὲν ἐποιεῖτο 8
τὴν ἀποχώρησιν εἰς τὴν οἰκείαν μετὰ τῆς δυνάμεως, Πτο-

---

1. *αὑτὸν* AB, *αὐτὸν* F, *ἑαυτὸν* R 2. *τὴν* om. B *ἀγεννίαν* AR, *ἀγενίαν* F, *ἀγέννειαν* C, *ἀγένειαν* Ernestus 10. *ἀνέζευξαι* F 11. *ἐβουλεύετο* B 14. *οὗτως* (sic) F 15. *σωζόμενον* FR[s] 17. *ἀνερέσεως* F 20. *ζωγρία* AF, *ζωγρείᾳ* R[s] 21. *ἑλέφαντες* A 22. *δὲ ἐκ* AF *τῶν δὲ παρὰ* — 25. *μὲν ἀπέθανον* om. CDE 24. *δὲ εἰς* AFB *δὲ* (ante *ἐλεφ.*) B[s] *ἐλεφάντων* A 26. *οὖν* add. *Re* (conf. 3, 84, 15. 3, 117, 1) 27. *τρόπον*: des. F 29. *οἰκειαν* et *ι* ead. m. superscr. A

*λεμαῖος δὲ τήν τε Ῥαφίαν καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐξ ἐφό-
δου παρελάμβανε, πάντων τῶν πολιτευμάτων ἁμιλλωμέ-
νων ὑπὲρ τοῦ φθάσαι τοὺς πέλας περὶ τὴν ἀποκατάστασιν
9 καὶ μετάθεσιν τὴν πρὸς αὐτόν. ἴσως μὲν οὖν εἰώθασι
πάντες περὶ τοὺς τοιούτους καιροὺς ἁρμόζεσθαί πως ἀεὶ
πρὸς τὸ παρόν· μάλιστα δὲ τὸ κατ᾽ ἐκείνους τοὺς τόπους
γένος τῶν ἀνθρώπων εὐφυὲς καὶ πρόχειρον πρὸς τὰς ἐκ
10 τοῦ καιροῦ χάριτας. τότε δὲ καὶ τῆς εὐνοίας προκαθη-
γουμένης πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας βασιλεῖς εἰκό-
τως τοῦτο συνέβαινε γίνεσθαι· τῇ γὰρ οἰκίᾳ ταύτῃ μᾶλλον
11 ἀεί πως οἱ κατὰ Κοίλην Συρίαν ὄχλοι προσκλίνουσι. διό-
περ οὐκ ἀπέλειπον ὑπερβολὴν ἀρεσκείας, στεφάνοις καὶ
θυσίαις καὶ βωμοῖς καὶ παντὶ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τιμῶν-
τες τὸν Πτολεμαῖον.*

87 *Ἀντίοχος δὲ παραγενόμενος εἰς τὴν ἐπώνυμον αὐτοῦ
πόλιν εὐθέως ἐξέπεμψε τοὺς περὶ τὸν Ἀντίπατρον τὸν
ἀδελφιδοῦν καὶ Θεόδοτον τὸν ἡμιόλιον πρεσβευτὰς πρὸς* 512
*τὸν Πτολεμαῖον ὑπὲρ εἰρήνης καὶ διαλύσεως, ἀγωνιῶν τὴν
2 τῶν ὑπεναντίων ἔφοδον· ἠπίστει μὲν γὰρ τοῖς ὄχλοις διὰ
τὸ γεγονὸς ἐλάττωμα περὶ αὐτόν, ἐφοβεῖτο δὲ τὸν Ἀχαιόν,
3 μὴ συνεπίθηται τοῖς καιροῖς. Πτολεμαῖος δὲ τούτων οὐ-
δὲν συλλογιζόμενος, ἀλλ᾽ ἀσμενίζων ἐπὶ τῷ γεγονότι προ-
τερήματι διὰ τὸ παράδοξον καὶ συλλήβδην ἐπὶ τῷ Κοίλην
Συρίαν ἐκτῆσθαι παραδόξως, οὐκ ἀλλότριος ἦν τῆς ἡσυ-
χίας ἀλλ᾽ ὑπὲρ τὸ δέον οἰκεῖος, ἑλκόμενος ὑπὸ τῆς συνή-
4 θους ἐν τῷ βίῳ ῥᾳθυμίας καὶ καχεξίας. πλὴν παραγενο-
μένων τῶν περὶ τὸν Ἀντίπατρον, βραχέα προσαναταθεὶς
καὶ καταμεμψάμενος ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις τὸν Ἀντίοχον
5 συνεχώρησε σπονδὰς ἐνιαυσίους. καὶ τούτοις μὲν ἐπικυ-*

---

7. *ευφυῆ* A(B), corr. R   8. *δὴ* DE   *καὶ* om. C   11. *προσ|κινοῦσι* A(D¹E), *προσκυνοῦσι* BˢCD², corr. *Rei* 423   12. *οὐκ ἀπέλιπον* BˢC vulgo, *οὐ κατέλιπον* DE   13. *πάντα | τῶι* A(B), *παντοίῳ* DE, *παντί*, omisso *τῷ*, C vulgo ante *Be*   19. *τῶν* om. DE   20. *αυτῶν* (sine spir.) A   24. *κεκτῆσθαι* CDE   *παραλόγως* coni. *Be*   25. *οἰκεῖος* *Ca* pro *οἰκείως*   *ὑ|πὲρ* A(B), corr. R   26. *ῥαθυμίας* Rˢ   27. *προσανατεθεις* (sine acc.) A(R), corr. *Ca*   29. *ταύτας* *Re*, *ἅμα τούτοις* *Sca* (et tum uterque *ἐξαπέστειλε*)   *ἐπικυρώσαντα* CDE

ρώσοντα τὰς διαλύσεις συνεξαπέστειλε Σωσίβιον, αὐτὸς δὲ 6
διατρίψας ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἐν τοῖς κατὰ Συρίαν καὶ Φοι-
νίκην τόποις καὶ καταστησάμενος τὰς πόλεις, μετὰ ταῦτα
καταλιπὼν τὸν Ἀνδρόμαχον τὸν Ἀσπένδιον στρατηγὸν ἐπὶ
πάντων τῶν προειρημένων τόπων ἀνέζευξε μετὰ τῆς ἀδελ-
φῆς καὶ τῶν φίλων ἐπ᾽ Ἀλεξανδρείας, παράδοξον τοῖς ἐν 7
τῇ βασιλείᾳ πρὸς τὴν τοῦ λοιποῦ βίου προαίρεσιν τέλος
ἐπιτεθεικὼς τῷ πολέμῳ. Ἀντίοχος δὲ τὰ περὶ τὰς σπον- 8
δὰς ἀσφαλισάμενος πρὸς τὸν Σωσίβιον, ἐγίνετο κατὰ τὴν
ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν περὶ τὴν ἐπὶ τὸν Ἀχαιὸν παρασκευήν. 9
Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν· Ῥόδιοι 88
δὲ κατὰ τοὺς προειρημένους καιροὺς ἐπειλημμένοι τῆς
ἀφορμῆς τῆς κατὰ τὸν σεισμὸν τὸν γενόμενον παρ᾽ αὐτοῖς
βραχεῖ χρόνῳ πρότερον, ἐν ᾧ συνέβη τόν τε κολοσσὸν τὸν
μέγαν πεσεῖν καὶ τὰ πλεῖστα τῶν τειχῶν καὶ τῶν νεωρίων,
οὕτως ἐχείριζον νουνεχῶς καὶ πραγματικῶς τὸ γεγονὸς ὡς 2
513 μὴ βλάβης διορθώσεως δὲ μᾶλλον αὐτοῖς αἴτιον γενέσθαι
τὸ σύμπτωμα. τοσοῦτον ἄγνοια καὶ ῥᾳθυμία διαφέρει 3
παρ᾽ ἀνθρώποις ἐπιμελείας καὶ φρονήσεως περί τε τοὺς
κατ᾽ ἰδίαν βίους καὶ τὰς κοινὰς πολιτείας, ὥστε τοῖς μὲν
καὶ τὰς ἐπιτυχίας βλάβην ἐπιφέρειν, τοῖς δὲ καὶ τὰς πε-
ριπετείας ἐπανορθώσεως γίνεσθαι παραιτίας. οἱ γοῦν 4
Ῥόδιοι τότε παρὰ τὸν χειρισμὸν τὸ μὲν σύμπτωμα ποι-
οῦντες μέγα καὶ δεινόν, αὐτοὶ δὲ σεμνῶς καὶ προστατικῶς
κατὰ τὰς πρεσβείας χρώμενοι ταῖς ἐντεύξεσι καὶ ταῖς κατὰ
μέρος ὁμιλίαις, εἰς τοῦτ᾽ ἤγαγον τὰς πόλεις καὶ μάλιστα
τοὺς βασιλεῖς, ὥστε μὴ μόνον λαμβάνειν δωρεὰς ὑπερ-
βαλλούσας, ἀλλὰ καὶ χάριν προσοφείλειν αὐτοῖς τοὺς δι-

---

1. *συνεξαπέστειλε Rei* 424 pro *ἐξαπέστειλε* 4. *καταλειπὼν* A 6. *ἀπαλεξανδρείας* A 11. *Τὰ μὲν — ἦν* apud *Sch* ad cap. 87 relata et sectionis numero 9 notata sunt *μὲν οὖν κατὰ*] *παρὰ μὲν οὖν* D 14. *βραχὺ* DE 18. *τοσοῦτον* — 22. *παραιτίας* F fol. 59r, eadem habet M extrema ea ecloga quae in adnotatione ad vs. 22 descripta est 18. *τοσοῦτον* MsR, *τοιοῦτον* AB, *τοιούτον* F *ῥαθυμία* Rs 21. *καὶ* prius] *κατὰ* D 22. *παραιτίους* coni. *Sch* in lexico inc. M: *Ὅτι τοῦ ῥοδίων κολοσσοῦ πεσόντος ἐκ τοῦ σεισμοῦ οὗτοι παρὰ τὸν χειρισμὸν* cet: desinit vs. 26 in *ὁμιλίαις εἰς μέγα ἀνῆλθον εὐτυχίας*

5 δόντας. Ἱέρων γὰρ καὶ Γέλων οὐ μόνον ἔδωκαν ἑβδομή-
κοντα καὶ πέντ' ἀργυρίου τάλαντα πρὸς τὴν εἰς τὸ ἔλαιον
τοῖς ἐν τῷ γυμνασίῳ χορηγίαν, τὰ μὲν παραχρῆμα τὰ δ'
ἐν χρόνῳ βραχεῖ παντελῶς, ἀλλὰ καὶ λέβητας ἀργυροῦς
6 καὶ βάσεις τούτων καί τινας ὑδρίας ἀνέθεσαν, πρὸς δὲ
τούτοις εἰς τὰς θυσίας δέκα τάλαντα καὶ τὴν ἐπαύξησιν
τῶν πολιτῶν ἄλλα δέκα χάριν τοῦ τὴν πᾶσαν εἰς ἑκατὸν
7 τάλαντα γενέσθαι δωρεάν. καὶ μὴν ἀτέλειαν τοῖς πρὸς
αὐτοὺς πλοϊζομένοις ἔδοσαν, καὶ πεντήκοντα καταπέλτας
8 τριπήχεις. καὶ τελευταῖον τοσαῦτα δόντες, ὡς προσοφεί-
λοντες χάριν, ἔστησαν ἀνδριάντας ἐν τῷ τῶν Ῥοδίων δείγ-
ματι, στεφανούμενον τὸν δῆμον τῶν Ῥοδίων ὑπὸ τοῦ
89 δήμου τοῦ Συρακοσίων. ἐπηγγείλατο δὲ καὶ Πτολεμαῖος
αὐτοῖς ἀργυρίου τάλαντα τριακόσια καὶ σίτου μυριάδας
ἀρταβῶν ἑκατόν, ξύλα δὲ ναυπηγήσιμα δέκα πεντήρων καὶ
δέκα τριήρων, πευκίνων τετραγώνων πήχεις ἐμμέτρους 514
2 τετρακισμυρίους, καὶ χαλκοῦ νομίσματος τάλαντα χίλια,
3 στυππίου τρισχίλια, ὀθονίων ἱστοὺς τρισχιλίους, εἰς τὴν
τοῦ κολοσσοῦ κατασκευὴν τάλαντα τρισχίλια, οἰκοδόμους
ἑκατόν, ὑπουργοὺς τριακοσίους καὶ πεντήκοντα, καὶ τού-
τοις καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς ὀψώνιον τάλαντα δεκατέτταρα,
4 πρὸς δὲ τούτοις εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας ἀρτάβας
σίτου μυρίας δισχιλίας, καὶ μὴν εἰς σιτομετρίαν δέκα τρι-
5 ήρων ἀρτάβας δισμυρίας. καὶ τούτων ἔδωκε τὰ μὲν πλεῖστα
6 παραχρῆμα, τοῦ δ' ἀργυρίου παντὸς τὸ τρίτον μέρος. παρα-
πλησίως Ἀντίγονος ξύλων ἀφ' ἑκκαιδεκαπήχους ἕως ὀκτα-
πήχους εἰς σφηκίσκων λόγον μυριάδα, στρωτῆρας ἑπταπή-

---

1. *γὰρ* add. CDE 1. 2. post *ἑβδομήκοντα* add. *τάλαντα πρὸς ἀνοικοδομὴν τῶν τειχῶν καὶ νεωρίων Rei* 426 2. *πέντε* AR 3. *μὲν*] *μὲν γαρ* A(B) *δὲ* AR 5. *ὑδρείας* A 6. *εἰς* ante *τὴν* add. *Ca* 12. *τῶν*] *τὸν* coni. *Di* 32 13. *τοῦ*] *τῶν* CDE *συρακουσίων* AR 15. *δέκα πεντήρων Re, δὲ καὶ* | *πεντήρων* A, *καὶ πεντ.* R, *ἐξ πεντ.* Perottus 16. *δεκατριήρων* A 18. *στουππίου* AR, corr. CD², *στυππείου Di* 19. post *τάλαντα* add. *χαλκοῦ Rei* 429 23. *μυριάδας* CDE 26. *ξύλα* AR, *ξυλίας* (immo *ξυλείας*) *Ben*, corr. *Hu* (conf. § 9) *ἀπὸ* AR, corr. *Ben* *ἑκκαιδεκαπήχων* et *ους* ead. m. superscr. A 27. *σφηκίσκων*] conf. Boeckhium corp. inscr. Gr. I p. 281 *μυριάδα Rei* 429, *μυρίας* AR, *μυρία Ca, μύρια Sch* *στρωτῆρας*] conf. Boeckh. l. c.

514, 13]
χεις πεντακισχιλίους, σιδήρου τάλαντα τρισχίλια, πίττης
τάλαντα χίλια, ἄλλης ὠμῆς μετρητὰς χιλίους, ἀργυρίου πρὸς
τούτοις ἑκατὸν ἐπηγγείλατο τάλαντα, Χρυσηὶς δ' ἡ γυνὴ 7
δέκα μὲν σίτου μυριάδας, τρισχίλια δὲ μολίβδου τάλαντα.
Σέλευκος δ' ὁ πατὴρ Ἀντιόχου χωρὶς μὲν ἀτέλειαν τοῖς 8
εἰς τὴν αὑτοῦ βασιλείαν πλοϊζομένοις, χωρὶς δὲ πεντήρεις
μὲν δέκα κατηρτισμένας σίτου δ' εἴκοσι μυριάδας, καὶ μὴν 9
ξύλων καὶ ῥητίνης καὶ τριχὸς μυριάδας πηχῶν καὶ ταλάν-
των χιλιάδας. παραπλήσια δὲ τούτοις Προυσίας καὶ Μι- **90**
θριδάτης, ἔτι δ' οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ὄντες δυνάσται τότε,
λέγω δὲ Λυσανίαν Ὀλύμπιχον Λιμναῖον. τάς γε μὴν 2
πόλεις τὰς συνεπιλαμβανομένας αὐτοῖς κατὰ δύναμιν οὐδ'
ἂν ἐξαριθμήσαιτο ῥᾳδίως οὐδείς. ὥσθ' ὅταν μέν τις εἰς 3
τὸν χρόνον ἐμβλέψῃ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφ' οὗ συμβαίνει τὴν
πόλιν αὐτῶν συνῳκίσθαι, καὶ λίαν θαυμάζειν ὡς βραχεῖ
χρόνῳ μεγάλην ἐπίδοσιν εἴληφεν περί τε τοὺς κατ' ἰδίαν
βίους καὶ τὰ κοινὰ τῆς πόλεως· ὅταν δ' εἰς τὴν εὐκαιρίαν 4
τοῦ τόπου καὶ τὴν ἔξωθεν ἐπιφορὰν καὶ συμπλήρωσιν
515 *τῆς εὐδαιμονίας, μηκέτι θαυμάζειν, μικροῦ δ' ἐλλείπειν*
δοκεῖν τοῦ καθήκοντος.

Ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μοι χάριν πρῶτον μὲν τῆς 5
Ῥοδίων περὶ τὰ κοινὰ προστασίας (ἐπαίνου γάρ εἰσιν ἄξιοι
καὶ ζήλου), δεύτερον δὲ τῆς τῶν νῦν βασιλέων μικροδο-
σίας καὶ τῆς τῶν ἐθνῶν καὶ πόλεων μικροληψίας, ἵνα 6
μήθ' οἱ βασιλεῖς τέτταρα καὶ πέντε προϊέμενοι τάλαντα
δοκῶσί τι ποιεῖν μέγα καὶ ζητῶσι τὴν αὐτὴν ὑπάρχειν

---

1. post *πίττης* add. *ἑφθῆς Na* 131 2. *αλλησωμης* (sine spir. et acc.) A 4. *μολύβδου Di* 8. *μυριάδα Rei* 430 (at plus quam cubitorum dena milia, i. e. plures cubitorum myriadas largitus esse videtur: nam Antigonus quidem, id quod e § 6 colligitur, donaverat duodecim fere cubitorum myriadas) 12. *ἐπιλαμβανομένας* CDE 13. inc. M: *ὅταν μέν τις* cet., sed ante haec verba paene duorum versuum scriptura evanuit 14. *συμβαίνει* M^{s}R, *συμ|βαίνῃ* A 15. *συνῳκεῖσθαι* A(B) *ἐν* ante *βραχεῖ* add. Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 36 16. *εἴληφε* M^{s}R^s 19. *ελλειπειν* (sine acc.) A 20. *δοκεῖ* D 21. inc. F fol. 59^v: *ταῦτα μὲν* cet. adscripto ad marginem titulo *οἵους χρὴ εἶναι τοὺς βασιλεῖς* *εἰρήσθω μοι*] *εἴρηται* M 24. *πόλεως* F

αὐτοῖς εὔνοιαν καὶ τιμὴν παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἣν οἱ πρὸ
7 τοῦ βασιλεῖς εἶχον, αἵ τε πόλεις λαμβάνουσαι πρὸ ὀφθαλ-
μῶν τὸ μέγεθος τῶν πρότερον δωρεῶν μὴ λανθάνωσιν
ἐπὶ μικροῖς καὶ τοῖς τυχοῦσι νῦν τὰς μεγίστας καὶ καλ-
8 λίστας προϊέμεναι τιμάς, ἀλλὰ πειρῶνται τὸ κατ' ἀξίαν
ἑκάστοις τηρεῖν, ᾧ πλεῖστον διαφέρουσιν Ἕλληνες τῶν
ἄλλων ἀνθρώπων.

91 Ἄρτι δὲ τῆς θερινῆς ὥρας ἐνισταμένης, καὶ στρατη- a.u.
γοῦντος Ἀγήτα μὲν τῶν Αἰτωλῶν, Ἀράτου δὲ παρειλη- 537
φότος τὴν τῶν Ἀχαιῶν στρατηγίαν (ἀπὸ γὰρ τούτων
ἐποιησάμεθα τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου τὴν ἐκτροπήν), Λυ-
κοῦργος μὲν ὁ Σπαρτιάτης ἐπανῆκε πάλιν ἐξ Αἰτωλίας·
2 οἱ γὰρ ἔφοροι, ψευδῆ τὴν διαβολὴν εὑρόντες δι' ἣν ἔφευγε,
3 μετεπέμποντο καὶ μετεκάλουν αὖθις τὸν Λυκοῦργον. οὗ-
τος μὲν οὖν ἐτάττετο πρὸς Πυρρίαν τὸν Αἰτωλόν, ὃς
ἐτύγχανε τότε παρὰ τοῖς Ἠλείοις στρατηγὸς ὤν, περὶ τῆς
4 εἰς τὴν Μεσσηνίαν εἰσβολῆς. Ἄρατος δὲ παρειλήφει τό
τε ξενικὸν τὸ τῶν Ἀχαιῶν κατεφθαρμένον τάς τε πόλεις
ὀλιγώρως διακειμένας πρὸς τὰς εἰς τοῦτο τὸ μέρος εἰσ-
φορὰς διὰ τὸ τὸν πρὸ αὐτοῦ στρατηγὸν Ἐπήρατον, ὡς
ἐπάνω προεῖπα, κακῶς καὶ ῥᾳθύμως κεχρῆσθαι τοῖς κοι-
5 νοῖς πράγμασιν. οὐ μὴν ἀλλὰ παρακαλέσας τοὺς Ἀχαιούς,
καὶ λαβὼν δόγμα περὶ τούτων, ἐνεργὸς ἐγίνετο περὶ τὴν 516
6 τοῦ πολέμου παρασκευήν. ἦν δὲ τὰ δόξαντα τοῖς Ἀχαιοῖς
ταῦτα, πεζοὺς μὲν τρέφειν μισθοφόρους ὀκτακισχιλίους
ἱππεῖς δὲ πεντακοσίους, τῶν δ' Ἀχαϊκῶν ἐπιλέκτους πε-
7 ζοὺς μὲν τρισχιλίους ἱππεῖς δὲ τριακοσίους, εἶναι δὲ τού-
των Μεγαλοπολίτας μὲν χαλκάσπιδας πεζοὺς μὲν πεντα-
κοσίους ἱππεῖς δὲ πεντήκοντα, καὶ τοὺς ἴσους Ἀργείων.

---

3. *προτέρων* F 5. *προϊέμεναι* AMFB, *προϊέναι* R 6. *ᾧ Rei* 430, *ὡς* AMFR, *ὅσῳ Sch* *πλείστων* F 7. *ἀνθρώπων*: des. MF 9. *ἄγηι τὰ μὲν* A[1], *ἀγη τα μὲν* A[2], *ἄγη μὲν τὰ*.B, corr. R 13. *ἔφευγε* A[1], *ἔφυγε* A[2]R vulgo 17. *τὴν* om. C 20. *τὸ* om. C 21. *προεῖπα* A, *προεῖπον* R vulgo *ῥαθύμως* AR 22. post *ἀλλὰ* add. *καὶ* D 23. *ἐνεργῶς* Bentenus (ut 3, 17, 4) 26. *πεντακοσίους* Perottus pro *πεντήκοντα* *ἀχαιῶν* D

508, 19]
τοὺς ὀδόντας εἰς ἀλλήλους ὠθεῖ τῇ βίᾳ, διερειδόμενα περὶ
τῆς χώρας, ἕως ἂν κατακρατήσαν τῇ δυνάμει θάτερον
παρώσῃ τὴν θατέρου προνομήν· ὅταν δ' ἅπαξ ἐγκλῖ- 4
ναν πλάγιον λάβῃ, τιτρώσκει τοῖς ὀδοῦσι καθάπερ οἱ
ταῦροι τοῖς κέρασιν. τὰ δὲ πλεῖστα τῶν τοῦ Πτολεμαίου 5
θηρίων ἀπεδειλία τὴν μάχην, ὅπερ ἔθος ἐστὶ ποιεῖν τοῖς
Λιβυκοῖς ἐλέφασι· τὴν γὰρ ὀσμὴν καὶ φωνὴν οὐ μένουσιν, 6
ἀλλὰ καὶ καταπεπεπληγμένοι τὸ μέγεθος καὶ τὴν δύναμιν,
ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, φεύγουσιν εὐθέως ἐξ ἀποστήματος τοὺς
Ἰνδικοὺς ἐλέφαντας· ὃ καὶ τότε συνέβη γενέσθαι. τούτων 7
509 δὲ διαταραχθέντων καὶ πρὸς τὰς αὑτῶν τάξεις συνωθουμένων τὸ μὲν ἄγημα τὸ τοῦ Πτολεμαίου πιεζόμενον ὑπὸ
τῶν θηρίων ἐνέκλινε, τοῖς δὲ περὶ τὸν Πολυκράτην καὶ 8
τοῖς ὑπὸ τοῦτον ἱππεῦσι διατεταγμένοις οἱ περὶ τὸν Ἀντίοχον ὑπὲρ τὰ θηρία περικερῶντες καὶ προσπίπτοντες
ἐνέβαλον. ἅμα δὲ τούτοις, τῶν ἐλεφάντων ἐντός, οἱ περὶ 9
τὴν φάλαγγα τῶν Ἑλλήνων μισθοφόροι προσπεσόντες τοὺς
τοῦ Πτολεμαίου πελταστὰς ἐξέωσαν, προσυγκεχυκότων ἤδη
καὶ τὰς τούτων τάξεις τῶν θηρίων. τὸ μὲν οὖν εὐώνυμον 10
τοῦ Πτολεμαίου τοῦτον τὸν τρόπον πιεζόμενον ἐνέκλινε
πᾶν, Ἐχεκράτης δ' ὁ τὸ δεξιὸν ἔχων κέρας τὸ μὲν πρῶτον 85
ἐκαραδόκει τὴν τῶν προειρημένων κεράτων σύμπτωσιν,
ἐπεὶ δὲ τὸν μὲν κονιορτὸν ἑώρα κατὰ τῶν ἰδίων φερόμενον, τὰ δὲ παρ' αὑτοῖς θηρία τὸ παράπαν οὐδὲ προσιέναι
τολμῶντα τοῖς ὑπεναντίοις, τῷ μὲν Φοξίδᾳ παρήγγειλε 2
τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἔχοντι μισθοφόρους συμβαλεῖν τοῖς
κατὰ πρόσωπον ἀντιτεταγμένοις, αὐτὸς δ' ἐξαγαγὼν κατὰ 3

---

1. *εἰς ἀλλήλους* AFR margo C, *ἀλλήλοις* C in contextu *ὠθεῖν* CDE *διερειδόμενα* A[1]B[s]C, *διεριδόμενα* A[2]FE, *διεριζόμενα* D 3. *ἐγκλῖναν* F[s], *ἐγκλίναν* AR 7. *ἐλέφασι* A 8. *καὶ* prius om. B *Di* 10. *συναῖβη* F 11. *διαπραχθέντων* F *πρὸς τὰς Sch* coll. 3, 74, 2, *τὰς πρὸς* AF, *τὰς πρὸ* R, *τὰς παρ'* coni. *Sch* 13. *ἔκλινε* CDE 15. *προπίπτοντες Rei* 422 16. *ἐλεφάντων* A 17. *περιπεσόντες* D, *προσπίπτοντες* C 20. *πιεζομένων* A[1]F, *πιεζομενον* (sine acc.) A[2] 21. *πα|ν* (sine acc.) A[1], *πα|** A[2] (voluit corrigere *παν|*), om. B 25. *παρίγγειλε* F 27. *δ'* FR, om. A extremo versu

93 *Ταῦτα δ' ἁρμοσάμενος διέλυε τοὺς Μεγαλοπολίτας*
2 *πρὸς αὑτοὺς κατὰ τὸ τῶν Ἀχαιῶν δόγμα. συνέβαινε γὰρ*
τούτους προσφάτως ὑπὸ Κλεομένους ἐπταικότας τῇ πα-
τρίδι, καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἐκ θεμελίων ἐσφαλμένους, πολ-
3 *λῶν μὲν ἐπιδεῖσθαι πάντων δὲ σπανίζειν· τοῖς μὲν γὰρ*
φρονήμασιν ἔμενον, ταῖς δὲ χορηγίαις καὶ κοινῇ καὶ κατ'
4 *ἰδίαν πρὸς πᾶν ἀδυνάτως εἶχον. διόπερ ἦν ἀμφισβητή-*
σεως φιλοτιμίας ὀργῆς τῆς ἐν ἀλλήλοις πάντα πλήρη·
τοῦτο γὰρ δὴ φιλεῖ γίνεσθαι καὶ περὶ τὰ κοινὰ πράγματα
καὶ περὶ τοὺς κατ' ἰδίαν βίους, ὅταν ἐλλίπωσιν αἱ χορη-
5 *γίαι τὰς ἑκάστων ἐπιβολάς. πρῶτον μὲν οὖν ἠμφισβήτουν*
ὑπὲρ τοῦ τειχισμοῦ τῆς πόλεως, φάσκοντες οἱ μὲν συνά-
γειν αὐτὴν δεῖν καὶ ποιεῖν τηλικαύτην ἡλίκην καὶ τειχίζειν
ἐπιβαλλόμενοι καθίξονται καὶ φυλάττειν καιροῦ περιστάν-
τος δυνήσονται· καὶ γὰρ νῦν παρὰ τὸ μέγεθος αὐτῆς καὶ
6 *τὴν ἐρημίαν ἐσφάλθαι. πρὸς δὲ τούτοις εἰσφέρειν ᾤοντο*
δεῖν τοὺς κτηματικοὺς τὸ τρίτον μέρος τῆς γῆς εἰς τὴν
7 *τῶν προσλαμβανομένων οἰκητόρων ἀναπλήρωσιν. οἱ δ'*
οὔτε τὴν πόλιν ἐλάττω ποιεῖν ὑπέμενον οὔτε τὸ τρίτον
8 *τῶν κτήσεων εὐδόκουν εἰσφέρειν μέρος, μάλιστά τε τῶν*
νόμων ὑπὸ Πρυτάνιδος γεγραμμένων πρὸς ἀλλήλους ἐφι-
λονείκουν, ὃν ἔδωκε μὲν αὐτοῖς νομοθέτην Ἀντίγονος, ἦν
δὲ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἐκ τοῦ Περιπάτου καὶ ταύτης
9 *τῆς αἱρέσεως. τοιαύτης δ' οὔσης τῆς ἀμφισβητήσεως*
ποιησάμενος Ἄρατος τὴν ἐνδεχομένην ἐπιστροφὴν κατ-
10 *έπαυσε τὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν. ἐφ' οἷς δ' ἔληξαν τῆς*
πρὸς ἀλλήλους διαφορᾶς, γράψαντες εἰς στήλην παρὰ τὸν 518
τῆς Ἑστίας ἀνέθεσαν βωμὸν ἐν Ὁμαρίῳ.

94 *Μετὰ δὲ τὰς διαλύσεις ταύτας ἀναζεύξας αὐτὸς μὲν*
ἧκε πρὸς τὴν τῶν Ἀχαιῶν σύνοδον, τοὺς δὲ μισθοφόρους

---

1. *δὲ* AR *διέλυσε* D 3. *τούτους* R, *τοὺς* AB 6. *καὶ* prius om. C 9. *τὰ* add. *Ca* 14. *ἐπιβαλόμενοι* *Na* 348 *καθίζονται* AB, *καθέξονται* R, corr. *Ca* 18. *ἀνακλήρωσιν* *Rei* 431 20. *μάλιστά τε* *Hu*, *μάλιστα*| A(R), *μάλιστα δὲ* *Re* 26. *φιλονεικίαν* C 28. *Ὁμαρίῳ*] conf. praef. ad 2, 39, 6

518, 5]
συνέστησε Λύκῳ τῷ Φαραιεῖ διὰ τὸ τοῦτον ὑποστράτηγον
εἶναι τότε τῆς συντελείας τῆς πατρικῆς. οἱ δ' Ἠλεῖοι 2
δυσαρεστούμενοι τῷ Πυρρίᾳ πάλιν ἐπεσπάσαντο στρατη-
γὸν παρὰ τῶν Αἰτωλῶν Εὐριπίδαν, ὃς τηρήσας τὴν τῶν 3
Ἀχαιῶν σύνοδον, καὶ παραλαβὼν ἱππεῖς μὲν ἑξήκοντα
πεζοὺς δὲ δισχιλίους, ἐξώδευσε, καὶ διελθὼν διὰ τῆς Φα-
ραϊκῆς κατέδραμε τὴν χώραν ἕως τῆς Αἰγιάδος, περιελα- 4
σάμενος δὲ λείαν ἱκανὴν ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώρησιν ὡς ἐπὶ
Λεόντιον. οἱ δὲ περὶ τὸν Λύκον συνέντες τὸ γεγονὸς 5
ἐβοήθουν κατὰ σπουδήν, συνάψαντες δὲ τοῖς πολεμίοις
καὶ συμμίξαντες ἐξ ἐφόδου κατέβαλον μὲν αὐτῶν εἰς τε-
τρακοσίους, ζωγρίᾳ δ' ἔλαβον εἰς διακοσίους, ἐν οἷς ἦσαν 6
ἐπιφανεῖς ἄνδρες, Φυσσίας Ἀντάνωρ Κλέαρχος Ἀνδρόλο-
χος Εὐανορίδας Ἀριστογείτων Νικάσιππος Ἀσπάσιος· τῶν
δ' ὅπλων καὶ τῆς ἀποσκευῆς ἐκυρίευσαν πάσης. κατὰ δὲ 7
τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ὁ τῶν Ἀχαιῶν ναύαρχος ἐξοδεύσας εἰς
Μολυκρίαν, ἧκεν ἔχων οὐ πολὺ λείποντα τῶν ἑκατὸν σω-
μάτων. αὖτις δ' ὑποστρέψας ἔπλευσε πρὸς Χάλκειαν, 8
τῶν δ' ἐκβοηθησάντων ἐκυρίευσε δύο μακρῶν πλοίων αὐτ-
άνδρων· ἔλαβε δὲ καὶ κέλητα περὶ τὸ Ῥίον Αἰτωλικὸν
ὁμοῦ τῷ πληρώματι. συνδραμόντων δὲ τῶν τε κατὰ γῆν 9
καὶ τῶν κατὰ θάλατταν λαφύρων περὶ τοὺς αὐτοὺς και-
ρούς, καὶ συναχθείσης ἀπὸ τούτων προσόδου καὶ χορηγίας
ἱκανῆς, ἐγένετο τοῖς τε στρατιώταις θάρσος ὑπὲρ τῆς τῶν
ὀψωνίων κομιδῆς ταῖς τε πόλεσιν ἐλπὶς ὑπὲρ τοῦ μὴ
βαρυνθήσεσθαι ταῖς εἰσφοραῖς.

519 Ἅμα δὲ τοῖς προειρημένοις Σκερδιλαΐδας, νομίζων 95
ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀδικεῖσθαι διὰ τό τινα τῶν χρημάτων

1. *συνέστησε σελεύκωι* AR, corr. *Ca* 2. *Πατρικῆς* vel *Πατραϊκῆς* W. Vischerus Philol. II 469 ss., *Φαραϊκῆς* *Na* 239 6. *τῆς ἀφαραιϊκῆς* AB, corr. R 12. *ζωγρεία* A(R), corr. *Re* *δὲ* | *λαβόντες* A(B), *δ' ἐλάβοντο* R, corr. *Re* 13. *Ἀνδρόλοχος* om. CDE 16. *ἀρ*|*χαιων* (sine acc.) A, corr. R 17. *Μολύκρειαν* *Di* 18. *αὖτις* A(DE), *αὖθις* B[s]C vulgo 19. *ἐκ*|*βοησάντων* A, corr. R 20. *τὸ ῥέον* A, corr. R *Αἰτωλικὸν* del. *Di* 38, ad *κέλητα* refert *Hu* 24. *ἐνεγένετο* Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 36 25. *τῆς τε πόλεως* D 27. post *δὲ* add. *καὶ* B

λεμαῖος δὲ τήν τε Ῥαφίαν καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐξ ἐφό-
δου παρελάμβανε, πάντων τῶν πολιτευμάτων ἁμιλλωμέ-
νων ὑπὲρ τοῦ φθάσαι τοὺς πέλας περὶ τὴν ἀποκατάστασιν
9 καὶ μετάθεσιν τὴν πρὸς αὐτόν. ἴσως μὲν οὖν εἰώθασι
πάντες περὶ τοὺς τοιούτους καιροὺς ἁρμόζεσθαί πως ἀεὶ
πρὸς τὸ παρόν· μάλιστα δὲ τὸ κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους
γένος τῶν ἀνθρώπων εὐφυὲς καὶ πρόχειρον πρὸς τὰς ἐκ
10 τοῦ καιροῦ χάριτας. τότε δὲ καὶ τῆς εὐνοίας προκαθη-
γουμένης πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας βασιλεῖς εἰκό-
τως τοῦτο συνέβαινε γίνεσθαι· τῇ γὰρ οἰκίᾳ ταύτῃ μᾶλλον
11 ἀεί πως οἱ κατὰ Κοίλην Συρίαν ὄχλοι προσκλίνουσι. διό-
περ οὐκ ἀπέλειπον ὑπερβολὴν ἀρεσκείας, στεφάνοις καὶ
θυσίαις καὶ βωμοῖς καὶ παντὶ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τιμῶν-
τες τὸν Πτολεμαῖον.

87 Ἀντίοχος δὲ παραγενόμενος εἰς τὴν ἐπώνυμον αὑτοῦ
πόλιν εὐθέως ἐξέπεμψε τοὺς περὶ τὸν Ἀντίπατρον τὸν
ἀδελφιδοῦν καὶ Θεόδοτον τὸν ἡμιόλιον πρεσβευτὰς πρὸς 512
τὸν Πτολεμαῖον ὑπὲρ εἰρήνης καὶ διαλύσεως, ἀγωνιῶν τὴν
2 τῶν ὑπεναντίων ἔφοδον· ἠπίστει μὲν γὰρ τοῖς ὄχλοις διὰ
τὸ γεγονὸς ἐλάττωμα περὶ αὐτόν, ἐφοβεῖτο δὲ τὸν Ἀχαιόν,
3 μὴ συνεπίθηται τοῖς καιροῖς. Πτολεμαῖος δὲ τούτων οὐ-
δὲν συλλογιζόμενος, ἀλλ' ἀσμενίζων ἐπὶ τῷ γεγονότι προ-
τερήματι διὰ τὸ παράδοξον καὶ συλλήβδην ἐπὶ τῷ Κοίλην
Συρίαν ἐκτῆσθαι παραδόξως, οὐκ ἀλλότριος ἦν τῆς ἡσυ-
χίας ἀλλ' ὑπὲρ τὸ δέον οἰκεῖος, ἑλκόμενος ὑπὸ τῆς συνή-
4 θους ἐν τῷ βίῳ ῥᾳθυμίας καὶ καχεξίας. πλὴν παραγενο-
μένων τῶν περὶ τὸν Ἀντίπατρον, βραχέα προσαναταθεὶς
καὶ καταμεμψάμενος ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις τὸν Ἀντίοχον
5 συνεχώρησε σπονδὰς ἐνιαυσίους. καὶ τούτοις μὲν ἐπικυ-

---

7. ευφυῆ A(B), corr. R 8. δὴ DE καὶ om. C 11. προσ|κινοῦσι A(D¹E), προσκυνοῦσι BˢCD², corr. *Rei* 423 12. οὐκ ἀπέλιπον BˢC vulgo, οὐ κατέλιπον DE 13. πάντα | τῶι A(B), παντοίῳ DE, παντί, omisso τῷ, C vulgo ante *Be* 19. τῶν om. DE 20. αυτῶν (sine spir.) A 24. κεκτῆσθαι CDE παραλόγως coni. *Be* 25. οἰκεῖος *Ca* pro οἰκείως ὑ|πὲρ A(B), corr. R 26. ῥαθυμίας Rˢ 27. προσ-ανατεθεις (sine acc.) A(R), corr. *Ca* 29. ταύτας *Re*, ἅμα τούτοις *Sca* (et tum uterque ἐξαπέστειλε) ἐπικυρώσαντα CDE

512, 14]
ῥώσοντα τὰς διαλύσεις συνεξαπέστειλε Σωσίβιον, αὐτὸς δὲ 6
διατρίψας ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἐν τοῖς κατὰ Συρίαν καὶ Φοι-
νίκην τόποις καὶ καταστησάμενος τὰς πόλεις, μετὰ ταῦτα
καταλιπὼν τὸν Ἀνδρόμαχον τὸν Ἀσπένδιον στρατηγὸν ἐπὶ
πάντων τῶν προειρημένων τόπων ἀνέζευξε μετὰ τῆς ἀδελ-
φῆς καὶ τῶν φίλων ἐπ᾽ Ἀλεξανδρείας, παράδοξον τοῖς ἐν 7
τῇ βασιλείᾳ πρὸς τὴν τοῦ λοιποῦ βίου προαίρεσιν τέλος
ἐπιτεθεικὼς τῷ πολέμῳ. Ἀντίοχος δὲ τὰ περὶ τὰς σπον- 8
δὰς ἀσφαλισάμενος πρὸς τὸν Σωσίβιον, ἐγίνετο κατὰ τὴν
ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν περὶ τὴν ἐπὶ τὸν Ἀχαιὸν παρασκευήν.

Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν· Ῥόδιοι 88
δὲ κατὰ τοὺς προειρημένους καιροὺς ἐπειλημμένοι τῆς
ἀφορμῆς τῆς κατὰ τὸν σεισμὸν τὸν γενόμενον παρ᾽ αὐτοῖς
βραχεῖ χρόνῳ πρότερον, ἐν ᾧ συνέβη τόν τε κολοσσὸν τὸν
μέγαν πεσεῖν καὶ τὰ πλεῖστα τῶν τειχῶν καὶ τῶν νεωρίων,
οὕτως ἐχείριζον νουνεχῶς καὶ πραγματικῶς τὸ γεγονὸς ὡς 2
513 μὴ βλάβης διορθώσεως δὲ μᾶλλον αὐτοῖς αἴτιον γενέσθαι
τὸ σύμπτωμα. τοσοῦτον ἄγνοια καὶ ῥᾳθυμία διαφέρει 3
παρ᾽ ἀνθρώποις ἐπιμελείας καὶ φρονήσεως περί τε τοὺς
κατ᾽ ἰδίαν βίους καὶ τὰς κοινὰς πολιτείας, ὥστε τοῖς μὲν
καὶ τὰς ἐπιτυχίας βλάβην ἐπιφέρειν, τοῖς δὲ καὶ τὰς πε-
ριπετείας ἐπανορθώσεως γίνεσθαι παραιτίας. οἱ γοῦν 4
Ῥόδιοι τότε παρὰ τὸν χειρισμὸν τὸ μὲν σύμπτωμα ποι-
οῦντες μέγα καὶ δεινόν, αὐτοὶ δὲ σεμνῶς καὶ προστατικῶς
κατὰ τὰς πρεσβείας χρώμενοι ταῖς ἐντεύξεσι καὶ ταῖς κατὰ
μέρος ὁμιλίαις, εἰς τοῦτ᾽ ἤγαγον τὰς πόλεις καὶ μάλιστα
τοὺς βασιλεῖς, ὥστε μὴ μόνον λαμβάνειν δωρεὰς ὑπερ-
βαλλούσας, ἀλλὰ καὶ χάριν προσοφείλειν αὐτοῖς τοὺς δι-

---

1. *συνεξαπέστειλε Rei* 424 pro *ἐξαπέστειλε* 4. *καταλειπὼν* A 6. *ἀπαλεξανδρείας* A 11. *Τὰ μὲν — ἦν* apud *Sch* ad cap. 87 relata et sectionis numero 9 notata sunt *μὲν οὖν κατὰ*] *παρὰ μὲν οὖν* D 14. *βραχὺ* DE 18. *τοσοῦτον — 22. παραιτίας* F fol. 59ʳ, eadem habet M extrema ea ecloga quae in adnotatione ad vs. 22 descripta est 18. *τοσοῦτον* MˢR, *τοιοῦτον* AB, *τοιούτον* F *ῥαθυμία* Rˢ 21. *καὶ* prius] *κατὰ* D 22. *παραιτίους* coni. *Sch* in lexico inc. M: *Ὅτι τοῦ ῥοδίων κολοσσοῦ πεσόντος ἐκ τοῦ σεισμοῦ οὗτοι παρὰ τὸν χειρισμὸν* cet: desinit vs. 26 in *ὁμιλίαις εἰς μέγα ἀνῆλθον εὐτυχίας*

5 *δόντας. Ἱέρων γὰρ καὶ Γέλων οὐ μόνον ἔδωκαν ἑβδομή-
κοντα καὶ πέντ᾽ ἀργυρίου τάλαντα πρὸς τὴν εἰς τὸ ἔλαιον
τοῖς ἐν τῷ γυμνασίῳ χορηγίαν, τὰ μὲν παραχρῆμα τὰ δ᾽
ἐν χρόνῳ βραχεῖ παντελῶς, ἀλλὰ καὶ λέβητας ἀργυροῦς*
6 *καὶ βάσεις τούτων καί τινας ὑδρίας ἀνέθεσαν, πρὸς δὲ
τούτοις εἰς τὰς θυσίας δέκα τάλαντα καὶ τὴν ἐπαύξησιν
τῶν πολιτῶν ἄλλα δέκα χάριν τοῦ τὴν πᾶσαν εἰς ἑκατὸν*
7 *τάλαντα γενέσθαι δωρεάν. καὶ μὴν ἀτέλειαν τοῖς πρὸς
αὐτοὺς πλοϊζομένοις ἔδοσαν, καὶ πεντήκοντα καταπέλτας*
8 *τριπήχεις. καὶ τελευταῖον τοσαῦτα δόντες, ὡς προσοφεί-
λοντες χάριν, ἔστησαν ἀνδριάντας ἐν τῷ τῶν Ῥοδίων δείγ-
ματι, στεφανούμενον τὸν δῆμον τῶν Ῥοδίων ὑπὸ τοῦ*
89 *δήμου τοῦ Συρακοσίων. ἐπηγγείλατο δὲ καὶ Πτολεμαῖος
αὐτοῖς ἀργυρίου τάλαντα τριακόσια καὶ σίτου μυριάδας
ἀρταβῶν ἑκατόν, ξύλα δὲ ναυπηγήσιμα δέκα πεντήρων καὶ
δέκα τριήρων, πευκίνων τετραγώνων πήχεις ἐμμέτρους* 514
2 *τετρακισμυρίους, καὶ χαλκοῦ νομίσματος τάλαντα χίλια,*
3 *στυππίου τρισχίλια, ὀθονίων ἱστοὺς τρισχιλίους, εἰς τὴν
τοῦ κολοσσοῦ κατασκευὴν τάλαντα τρισχίλια, οἰκοδόμους
ἑκατόν, ὑπουργοὺς τριακοσίους καὶ πεντήκοντα, καὶ τού-
τοις καθ᾽ ἕκαστον ἔτος εἰς ὀψώνιον τάλαντα δεκατέτταρα,*
4 *πρὸς δὲ τούτοις εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας ἀρτάβας
σίτου μυρίας δισχιλίας, καὶ μὴν εἰς σιτομετρίαν δέκα τρι-*
5 *ήρων ἀρτάβας δισμυρίας. καὶ τούτων ἔδωκε τὰ μὲν πλεῖστα*
6 *παραχρῆμα, τοῦ δ᾽ ἀργυρίου παντὸς τὸ τρίτον μέρος. παρα-
πλησίως Ἀντίγονος ξύλων ἀφ᾽ ἑκκαιδεκαπήχους ἕως ὀκτα-
πήχους εἰς σφηκίσκων λόγον μυριάδα, στρωτῆρας ἑπταπή-*

---

1. *γὰρ* add. CDE 1. 2. post *ἑβδομήκοντα* add. *τάλαντα πρὸς ἀνοικοδομὴν τῶν τειχῶν καὶ νεωρίων Rei* 426 2. *πέντε* AR 3. *μὲν*] *μὲν γαρ* A(B) *δὲ* AR 5. *ὑδρείας* A 6. *εἰς* ante *τὴν* add. *Ca* 12. *τῶν*] *τὸν* coni. *Di* 32 13. *τοῦ*] *τῶν* CDE *συρακουσίων* AR 15. *δέκα πεντήρων Re, δὲ καὶ* | *πεντήρων* A, *καὶ πεντ.* R, *ἐξ πεντ.* Perottus 16. *δεκατριήρων* A 18. *στουππίου* AR, corr. CD², *στυππείου Di* 19. post *τάλαντα* add. *χαλκοῦ Rei* 429 23. *μυριάδας* CDE 26. *ξύλα* AR, *ξυλίας* (immo *ξυλείας*) *Ben*, corr. *Hu* (conf. § 9) *ἀπὸ* AR, corr. *Ben* *ἑκκαιδεκαπήχων* et *ους* ead. m. superscr. A 27. *σφηκίσκων*] conf. Boeckhium corp. inscr. Gr. I p. 281 *μυριάδα Rei* 429, *μυρίας* AR, *μυρία Ca, μύρια Sch* *στρωτῆρας*] conf. Boeckh. l. c.

514, 13]

χεις πεντακισχιλίους, σιδήρου τάλαντα τρισχίλια, πίττης
τάλαντα χίλια, ἄλλης ὠμῆς μετρητὰς χιλίους, ἀργυρίου πρὸς
τούτοις ἑκατὸν ἐπηγγείλατο τάλαντα, Χρυσηὶς δ' ἡ γυνὴ 7
δέκα μὲν σίτου μυριάδας, τρισχίλια δὲ μολίβδου τάλαντα.
Σέλευκος δ' ὁ πατὴρ Ἀντιόχου χωρὶς μὲν ἀτέλειαν τοῖς 8
εἰς τὴν αὑτοῦ βασιλείαν πλοϊζομένοις, χωρὶς δὲ πεντήρεις
μὲν δέκα κατηρτισμένας σίτου δ' εἴκοσι μυριάδας, καὶ μὴν 9
ξύλων καὶ ῥητίνης καὶ τριχὸς μυριάδας πηχῶν καὶ ταλάν-
των χιλιάδας. παραπλήσια δὲ τούτοις Προυσίας καὶ Μι- 90
θριδάτης, ἔτι δ' οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ὄντες δυνάσται τότε,
λέγω δὲ Λυσανίαν Ὀλύμπιχον Λιμναῖον. τάς γε μὴν 2
πόλεις τὰς συνεπιλαμβανομένας αὐτοῖς κατὰ δύναμιν οὐδ'
ἂν ἐξαριθμήσαιτο ῥᾳδίως οὐδείς. ὥσθ' ὅταν μέν τις εἰς 3
τὸν χρόνον ἐμβλέψῃ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφ' οὗ συμβαίνει τὴν
πόλιν αὐτῶν συνῳκίσθαι, καὶ λίαν θαυμάζειν ὡς βραχεῖ
χρόνῳ μεγάλην ἐπίδοσιν εἴληφεν περί τε τοὺς κατ' ἰδίαν
βίους καὶ τὰ κοινὰ τῆς πόλεως· ὅταν δ' εἰς τὴν εὐκαιρίαν 4
τοῦ τόπου καὶ τὴν ἔξωθεν ἐπιφορὰν καὶ συμπλήρωσιν
515 *τῆς εὐδαιμονίας, μηκέτι θαυμάζειν, μικροῦ δ' ἐλλείπειν*
δοκεῖν τοῦ καθήκοντος.

Ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μοι χάριν πρῶτον μὲν τῆς 5
Ῥοδίων περὶ τὰ κοινὰ προστασίας (ἐπαίνου γάρ εἰσιν ἄξιοι
καὶ ζήλου), δεύτερον δὲ τῆς τῶν νῦν βασιλέων μικροδο-
σίας καὶ τῆς τῶν ἐθνῶν καὶ πόλεων μικροληψίας, ἵνα 6
μήθ' οἱ βασιλεῖς τέτταρα καὶ πέντε προϊέμενοι τάλαντα
δοκῶσί τι ποιεῖν μέγα καὶ ζητῶσι τὴν αὐτὴν ὑπάρχειν

---

1. post *πίττης* add. *ἑφθῆς Na* 131 2. *αλλησωμης* (sine spir. et acc.) A 4. *μολύβδου Di* 8. *μυριάδα Rei* 430 (at plus quam cubitorum dena milia, i. e. plures cubitorum myriadas largitus esse videtur: nam Antigonus quidem, id quod e § 6 colligitur, donaverat duodecim fere cubitorum myriadas) 12. *ἐπιλαμβανομένας* CDE 13. inc. M: *ὅταν μέν τις* cet., sed ante haec verba paene duorum versuum scriptura evanuit 14. *συμβαίνει* M[s]R, *συμ|βαίνῃ* A 15. *συνωκεῖσθαι* A(B) *ἐν* ante *βραχεῖ* add. Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 36 16. *εἴληφε* M[s]R[s] 19. *ελλειπειν* (sine acc.) A 20. *δοκεῖ* D 21. inc. F fol. 59[v]: *ταῦτα μὲν* cet. adscripto ad marginem titulo *οἵους χρὴ εἶναι τοὺς βασιλεῖς* *εἰρήσθω μοι*] *εἴρηται* M 24. *πόλεως* F

[515, 9

αὐτοῖς εὔνοιαν καὶ τιμὴν παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἣν οἱ πρὸ
7 τοῦ βασιλεῖς εἶχον, αἵ τε πόλεις λαμβάνουσαι πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ μέγεθος τῶν πρότερον δωρεῶν μὴ λανθάνωσιν ἐπὶ μικροῖς καὶ τοῖς τυχοῦσι νῦν τὰς μεγίστας καὶ καλ-
8 λίστας προϊέμεναι τιμάς, ἀλλὰ πειρῶνται τὸ κατ' ἀξίαν ἑκάστοις τηρεῖν, ᾧ πλεῖστον διαφέρουσιν Ἕλληνες τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

91 Ἄρτι δὲ τῆς θερινῆς ὥρας ἐνισταμένης, καὶ στρατη- a. u.
γοῦντος Ἀγήτα μὲν τῶν Αἰτωλῶν, Ἀράτου δὲ παρειλη- 537
φότος τὴν τῶν Ἀχαιῶν στρατηγίαν (ἀπὸ γὰρ τούτων ἐποιησάμεθα τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου τὴν ἐκτροπήν), Λυκοῦργος μὲν ὁ Σπαρτιάτης ἐπανῆκε πάλιν ἐξ Αἰτωλίας·
2 οἱ γὰρ ἔφοροι, ψευδῆ τὴν διαβολὴν εὑρόντες δι' ἣν ἔφευγε,
3 μετεπέμποντο καὶ μετεκάλουν αὖθις τὸν Λυκοῦργον. οὗτος μὲν οὖν ἐτάττετο πρὸς Πυρρίαν τὸν Αἰτωλόν, ὃς ἐτύγχανε τότε παρὰ τοῖς Ἠλείοις στρατηγὸς ὤν, περὶ τῆς
4 εἰς τὴν Μεσσηνίαν εἰσβολῆς. Ἄρατος δὲ παρειλήφει τό τε ξενικὸν τὸ τῶν Ἀχαιῶν κατεφθαρμένον τάς τε πόλεις ὀλιγώρως διακειμένας πρὸς τὰς εἰς τοῦτο τὸ μέρος εἰσφορὰς διὰ τὸ τὸν πρὸ αὐτοῦ στρατηγὸν Ἐπήρατον, ὡς ἐπάνω προεῖπα, κακῶς καὶ ῥαθύμως κεχρῆσθαι τοῖς κοι-
5 νοῖς πράγμασιν. οὐ μὴν ἀλλὰ παρακαλέσας τοὺς Ἀχαιούς, καὶ λαβὼν δόγμα περὶ τούτων, ἐνεργὸς ἐγίνετο περὶ τὴν 516
6 τοῦ πολέμου παρασκευήν. ἦν δὲ τὰ δόξαντα τοῖς Ἀχαιοῖς ταῦτα, πεζοὺς μὲν τρέφειν μισθοφόρους ὀκτακισχιλίους ἱππεῖς δὲ πεντακοσίους, τῶν δ' Ἀχαϊκῶν ἐπιλέκτους πε-
7 ζοὺς μὲν τρισχιλίους ἱππεῖς δὲ τριακοσίους, εἶναι δὲ τούτων Μεγαλοπολίτας μὲν χαλκάσπιδας πεζοὺς μὲν πεντακοσίους ἱππεῖς δὲ πεντήκοντα, καὶ τοὺς ἴσους Ἀργείων.

---

3. προτέρων F 5. προϊέμεναι AMFB, προϊέναι R 6. ᾧ *Rei* 430, ὡς AMFR, ὅσῳ *Sch* πλεῖστων F 7. ἀνθρώπων: des. MF 9. ἄγηι τὰ μὲν A¹, ἀγη τα μὲν A², ἄγη μὲν τὰ B, corr. R 13. ἔφευγε A¹, ἔφυγε A²R vulgo 17. τὴν om. C 20. τὸ om. C 21. προεῖπα A, προεῖπον R vulgo ῥαθύμως AR 22. post ἀλλὰ add. καὶ D 23. ἐνεργῶς Bentenus (ut 3, 17, 4) 26. πεντακοσίους Perottus pro πεντήκοντα ἀχαιῶν D

516, 8]
ἔδοξε δὲ καὶ ναῦς πλεῖν, τρεῖς μὲν περὶ τὴν Ἀκτὴν καὶ 8
τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, τρεῖς δὲ κατὰ Πάτρας καὶ Δύμην
καὶ τὴν ταύτῃ θάλατταν.

Ἄρατος μὲν οὖν ταῦτ᾽ ἔπραττεν καὶ ταύτας ἐξήρτυε 92
τὰς παρασκευάς· ὁ δὲ Λυκοῦργος καὶ Πυρρίας διαπεμ- 2
ψάμενοι πρὸς ἀλλήλους, ἵνα ταῖς αὐταῖς ἡμέραις ποι-
ήσωνται τὴν ἔξοδον, προῆγον εἰς τὴν Μεσσηνίαν. ὁ δὲ 3
στρατηγὸς τῶν Ἀχαιῶν συνεὶς τὴν ἐπιβολὴν αὐτῶν, ἧκεν
ἔχων τοὺς μισθοφόρους καί τινας τῶν ἐπιλέκτων εἰς τὴν
Μεγάλην πόλιν παραβοηθήσων τοῖς Μεσσηνίοις. Λυκοῦρ- 4
γος δ᾽ ἐξορμήσας τὰς μὲν Καλάμας, χωρίον τι τῶν Μεσ-
σηνίων, προδοσίᾳ κατέσχε, μετὰ δὲ ταῦτα προῆγε σπεύδων
συμμῖξαι τοῖς Αἰτωλοῖς. ὁ δὲ Πυρρίας παντελῶς ἐλα- 5
φρὸς ἐξελθὼν ἐκ τῆς Ἤλιδος, καὶ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τὴν
εἰς Μεσσηνίαν εὐθέως κωλυθεὶς ὑπὸ τῶν Κυπαρισσέων,
ἀνέστρεψε. διόπερ ὁ Λυκοῦργος οὔτε συμμῖξαι δυνά- 6
μενος τοῖς περὶ τὸν Πυρρίαν οὔτ᾽ αὐτὸς ἀξιόχρεως ὑπάρ-
χων, ἐπὶ βραχὺ προσβολὰς ποιησάμενος πρὸς τὴν Ἀνδα-
νίαν ἄπρακτος αὖθις εἰς τὴν Σπάρτην ἀπηλλάγη. Ἄρατος 7
δέ, διαπεσούσης τοῖς πολεμίοις τῆς ἐπιβολῆς, τὸ κατὰ
λόγον ποιῶν καὶ προνοούμενος τοῦ μέλλοντος συνετάξατο
πρός τε Ταυρίωνα παρασκευάζειν ἱππεῖς πεντήκοντα καὶ
πεζοὺς πεντακοσίους, καὶ πρὸς Μεσσηνίους, ἵνα τοὺς
ἴσους τούτοις ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ἐξαποστείλωσι, βουλό- 8
μενος τούτοις μὲν τοῖς ἀνδράσι παραφυλάττεσθαι τήν τε
517 τῶν Μεσσηνίων χώραν καὶ Μεγαλοπολιτῶν καὶ Τεγεατῶν,
ἔτι δὲ τῶν Ἀργείων (αὗται γὰρ αἱ χῶραι συντερμονοῦσαι 9
τῇ Λακωνικῇ πρόκεινται τῶν ἄλλων Πελοποννησίων πρὸς
τὸν ἀπὸ Λακεδαιμονίων πόλεμον), τοῖς δ᾽ Ἀχαϊκοῖς ἐπι- 10
λέκτοις καὶ μισθοφόροις τὰ πρὸς τὴν Ἠλείαν καὶ τὴν
Αἰτωλίαν ἐστραμμένα μέρη τῆς Ἀχαΐας τηρεῖν.

---

1. *δὲ* om. R 4. *ἔπραττε* R^{s} 7. *παρῆγον* C 8. *ἐπιβουλὴν* ABC, corr. DE 11. *μὲν* om. D 15. *τὴν* ante *Μεσσηνίαν* add. Kallenbergius Philol. XLIX 526 s. 16. *συμμίξαι* AR 18. *Ἀνδανίαν Sch* pro *ἔνδειαν* (*Ἀνδάνειαν* coni. *Di* 39) 24. *ἱππεῖς ἐξαποστείλωσι καὶ πεζούς* C 29. *ἀχαιοῖς* D

93 Ταῦτα δ' ἁρμοσάμενος διέλυε τοὺς Μεγαλοπολίτας
2 πρὸς αὑτοὺς κατὰ τὸ τῶν Ἀχαιῶν δόγμα. συνέβαινε γὰρ
τούτους προσφάτως ὑπὸ Κλεομένους ἐπταικότας τῇ πα-
τρίδι, καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἐκ θεμελίων ἐσφαλμένους, πολ-
3 λῶν μὲν ἐπιδεῖσθαι πάντων δὲ σπανίζειν· τοῖς μὲν γὰρ
φρονήμασιν ἔμενον, ταῖς δὲ χορηγίαις καὶ κοινῇ καὶ κατ'
4 ἰδίαν πρὸς πᾶν ἀδυνάτως εἶχον. διόπερ ἦν ἀμφισβητή-
σεως φιλοτιμίας ὀργῆς τῆς ἐν ἀλλήλοις πάντα πλήρη·
τοῦτο γὰρ δὴ φιλεῖ γίνεσθαι καὶ περὶ τὰ κοινὰ πράγματα
καὶ περὶ τοὺς κατ' ἰδίαν βίους, ὅταν ἐλλίπωσιν αἱ χορη-
5 γίαι τὰς ἑκάστων ἐπιβολάς. πρῶτον μὲν οὖν ἠμφισβήτουν
ὑπὲρ τοῦ τειχισμοῦ τῆς πόλεως, φάσκοντες οἱ μὲν συνά-
γειν αὐτὴν δεῖν καὶ ποιεῖν τηλικαύτην ἡλίκην καὶ τειχίζειν
ἐπιβαλλόμενοι καθίξονται καὶ φυλάττειν καιροῦ περιστάν-
τος δυνήσονται· καὶ γὰρ νῦν παρὰ τὸ μέγεθος αὐτῆς καὶ
6 τὴν ἐρημίαν ἐσφάλθαι. πρὸς δὲ τούτοις εἰσφέρειν ᾤοντο
δεῖν τοὺς κτηματικοὺς τὸ τρίτον μέρος τῆς γῆς εἰς τὴν
7 τῶν προσλαμβανομένων οἰκητόρων ἀναπλήρωσιν. οἱ δ'
οὔτε τὴν πόλιν ἐλάττω ποιεῖν ὑπέμενον οὔτε τὸ τρίτον
8 τῶν κτήσεων εὐδόκουν εἰσφέρειν μέρος, μάλιστά τε τῶν
νόμων ὑπὸ Πρυτάνιδος γεγραμμένων πρὸς ἀλλήλους ἐφι-
λονείκουν, ὃν ἔδωκε μὲν αὐτοῖς νομοθέτην Ἀντίγονος, ἦν
δὲ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἐκ τοῦ Περιπάτου καὶ ταύτης
9 τῆς αἱρέσεως. τοιαύτης δ' οὔσης τῆς ἀμφισβητήσεως
ποιησάμενος Ἄρατος τὴν ἐνδεχομένην ἐπιστροφὴν κατ-
10 έπαυσε τὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν. ἐφ' οἷς δ' ἔληξαν τῆς
πρὸς ἀλλήλους διαφορᾶς, γράψαντες εἰς στήλην παρὰ τὸν 518
τῆς Ἑστίας ἀνέθεσαν βωμὸν ἐν Ὁμαρίῳ.

94 Μετὰ δὲ τὰς διαλύσεις ταύτας ἀναζεύξας αὐτὸς μὲν
ἧκε πρὸς τὴν τῶν Ἀχαιῶν σύνοδον, τοὺς δὲ μισθοφόρους

---

1. *δὲ* AR *διέλυσε* D 3. *τούτους* R, *τοὺς* AB 6. *καὶ* prius om. C 9. *τὰ* add. *Ca* 14. *ἐπιβαλόμενοι* *Na* 348 *καθίζονται* AB, *καθέξονται* R, corr. *Ca* 18. *ἀνακλήρωσιν* *Rei* 431 20. *μάλιστί τε* *Hu*, *μάλιστα*| A(R), *μάλιστα δὲ* *Re* 26. *φιλονεικίαν* C 28. *Ὁμαρίῳ*] conf. praef. ad 2, 39, 6

518, 5]
συνέστησε Λύκῳ τῷ Φαραιεῖ διὰ τὸ τοῦτον ὑποστράτηγον
εἶναι τότε τῆς συντελείας τῆς πατρικῆς. οἱ δ' Ἠλεῖοι 2
δυσαρεστούμενοι τῷ Πυρρίᾳ πάλιν ἐπεσπάσαντο στρατη-
γὸν παρὰ τῶν Αἰτωλῶν Εὐριπίδαν, ὃς τηρήσας τὴν τῶν 3
Ἀχαιῶν σύνοδον, καὶ παραλαβὼν ἱππεῖς μὲν ἑξήκοντα
πεζοὺς δὲ δισχιλίους, ἐξώδευσε, καὶ διελθὼν διὰ τῆς Φα-
ραϊκῆς κατέδραμε τὴν χώραν ἕως τῆς Αἰγιάδος, περιελα- 4
σάμενος δὲ λείαν ἱκανὴν ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώρησιν ὡς ἐπὶ
Λεόντιον. οἱ δὲ περὶ τὸν Λύκον συνέντες τὸ γεγονὸς 5
ἐβοήθουν κατὰ σπουδήν, συνάψαντες δὲ τοῖς πολεμίοις
καὶ συμμίξαντες ἐξ ἐφόδου κατέβαλον μὲν αὐτῶν εἰς τε-
τρακοσίους, ζωγρίᾳ δ' ἔλαβον εἰς διακοσίους, ἐν οἷς ἦσαν 6
ἐπιφανεῖς ἄνδρες, Φυσσίας Ἀντάνωρ Κλέαρχος Ἀνδρόλο-
χος Εὐανορίδας Ἀριστογείτων Νικάσιππος Ἀσπάσιος· τῶν
δ' ὅπλων καὶ τῆς ἀποσκευῆς ἐκυρίευσαν πάσης. κατὰ δὲ 7
τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ὁ τῶν Ἀχαιῶν ναύαρχος ἐξοδεύσας εἰς
Μολυκρίαν, ἧκεν ἔχων οὐ πολὺ λείποντα τῶν ἑκατὸν σω-
μάτων. αὖτις δ' ὑποστρέψας ἔπλευσε πρὸς Χάλκειαν, 8
τῶν δ' ἐκβοηθησάντων ἐκυρίευσε δύο μακρῶν πλοίων αὐτ-
άνδρων· ἔλαβε δὲ καὶ κέλητα περὶ τὸ Ῥίον Αἰτωλικὸν
ὁμοῦ τῷ πληρώματι. συνδραμόντων δὲ τῶν τε κατὰ γῆν 9
καὶ τῶν κατὰ θάλατταν λαφύρων περὶ τοὺς αὐτοὺς και-
ρούς, καὶ συναχθείσης ἀπὸ τούτων προσόδου καὶ χορηγίας
ἱκανῆς, ἐγένετο τοῖς τε στρατιώταις θάρσος ὑπὲρ τῆς τῶν
ὀψωνίων κομιδῆς ταῖς τε πόλεσιν ἐλπὶς ὑπὲρ τοῦ μὴ
βαρυνθήσεσθαι ταῖς εἰσφοραῖς.

519 *Ἅμα δὲ τοῖς προειρημένοις Σκερδιλαΐδας, νομίζων* 95
ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀδικεῖσθαι διὰ τό τινα τῶν χρημάτων

---

1. *συνέστησε σελεύκωι* AR, corr. *Ca* 2. *Πατρικῆς* vel *Πατραϊκῆς* W. Vischerus Philol. II 469 ss., *Φαραϊκῆς* *Na* 239 6. *τῆς ἀφαραιϊκῆς* AB, corr. R 12. *ζωγρεία* A(R), corr. *Re* *δὲ* | *λαβόντες* A(B), *δ' ἐλάβοντο* R, corr. *Re* 13. *Ἀνδρόλοχος* om. CDE 16. *ἀρ|χαιων* (sine acc.) A, corr. R 17. *Μολύκρειαν* *Di* 18. *αὖτις* A(DE), *αὖθις* B[s]C vulgo 19. *ἐκ|βοησάντων* A, corr. R 20. *τὸ ῥέον* A, corr. R *Αἰτωλικὸν* del. *Di* 38, ad *κέλητα* refert *Hu* 24. *ἐνεγένετο* Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 36 25. *τῆς τε πόλεως* D 27. post *δὲ* add. *καὶ* B

ἐλλείπειν αὐτῷ τῶν κατὰ τὰς συντάξεις ὁμολογηθέντων
ἃς ἐποιήσατο πρὸς Φίλιππον, ἐξαπέστειλε λέμβους πεν-
τεκαίδεκα, μετὰ δόλου ποιούμενος τὴν ἐπιβολὴν τῆς κομι-
2 δῆς τῶν χρημάτων· οἳ καὶ κατέπλευσαν εἰς Λευκάδα,
πάντων αὐτοὺς ὡς φιλίους προσδεχομένων διὰ τὴν γεγε-
3 νημένην κοινοπραγίαν. ἄλλο μὲν οὖν οὐκ ἔφθασαν οὐδὲν
ἐργάσασθαι κακόν, οὐδ' ἐδυνήθησαν· Ἀγαθίνῳ δὲ καὶ
Κασσάνδρῳ τοῖς Κορινθίοις, ἐπιπλέουσι ταῖς Ταυρίωνος
ναυσὶ καὶ συγκαθορμισθεῖσιν ὡς φίλοις μετὰ τεττάρων
πλοίων, παρασπονδήσαντες ἐπέθεντο, καὶ συλλαβόντες αὐ-
τούς τε καὶ τὰ πλοῖα πρὸς Σκερδιλαΐδαν ἀπέπεμψαν.
4 μετὰ δὲ ταῦτα ποιησάμενοι τὴν ἀναγωγὴν ἐκ τῆς Λευκά-
δος, καὶ πλεύσαντες ὡς ἐπὶ Μαλέας, ἐληίζοντο καὶ κατῆ-
γον τοὺς ἐμπόρους.
5 Ἤδη δὲ τοῦ θερισμοῦ συνάπτοντος, καὶ τῶν περὶ τὸν
Ταυρίωνα κατολιγωρούντων τῆς τῶν ἄρτι ῥηθεισῶν πόλεων
προφυλακῆς, Ἄρατος μὲν ἔχων τοὺς ἐπιλέκτους ἐφήδρευεν
6 τῇ τοῦ σίτου κομιδῇ περὶ τὴν Ἀργείαν, Εὐριπίδας δὲ τοὺς
Αἰτωλοὺς ἔχων ἐξώδευσε, βουλόμενος κατασῦραι τὴν τῶν
7 Τριταιέων χώραν. οἱ δὲ περὶ Λύκον καὶ Δημόδοκον τὸν
τῶν Ἀχαιῶν ἱππάρχην, συνέντες τὴν ἐκ τῆς Ἤλιδος τῶν
Αἰτωλῶν ἔξοδον, ἐπισυναγαγόντες τοὺς Δυμαίους καὶ τοὺς
Πατρεῖς καὶ Φαραιεῖς, σὺν δὲ τούτοις ἔχοντες τοὺς μισθο-
8 φόρους, ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἠλείαν. παραγενόμενοι δ' ἐπὶ
τὸ Φύξιον καλούμενον τοὺς μὲν εὐζώνους καὶ τοὺς ἱπ-
πεῖς ἐφῆκαν εἰς τὴν καταδρομήν, τὰ δὲ βαρέα τῶν ὅπλων
9 ἔκρυψαν περὶ τὸν προειρημένον τόπον. ἐκβοηθησάντων
δὲ πανδημεὶ τῶν Ἠλείων ἐπὶ τοὺς κατατρέχοντας καὶ προσ-
κειμένων τοῖς ἀποχωροῦσιν, ἐξαναστάντες οἱ περὶ τὸν Λύ-

---

5. αὐτῶν A, corr. R φίλους CD 7. ἀγαθίνῳ E, idem sine acc. A, ἀγαθινῷ B, ἀγαθύνῳ CD 8. κασσάνδρῳ B^s Ca, κασάνδρωι AR 12. τὴν om. D 13. μαλέαν C ἐλήζοντο Di 15. μερισμοῦ C 17. ἐφήδρευε R^s 19. κατασύραι AR 20. τὸν ante Λύκον add. CDE 20. 21. τὸν τῶν DE, τῶν ABC 23. Πατρεῖς Di pro πατραιεῖς 26. ἐφῆκαν AB, ἀφῆκαν R vulgo

520 κον ἐπέθεντο τοῖς προπεπτωκόσι. τῶν δ' Ἠλείων οὐ 10
δεξαμένων τὴν ὁρμὴν ἀλλ' ἐξ ἐπιφανείας τραπέντων, ἀπέ-
κτειναν μὲν αὐτῶν εἰς διακοσίους, ζωγρίᾳ δ' ἔλαβον ὀγ-
δοήκοντα, συνεκόμισαν δὲ καὶ τὴν περιελαθεῖσαν λείαν
ἀσφαλῶς. ἅμα δὲ τούτοις ὁ ναύαρχος τῶν Ἀχαιῶν ποιη- 11
σάμενος ἀποβάσεις πλεονάκις εἴς τε τὴν Καλυδωνίαν καὶ
Ναυπακτίαν τήν τε χώραν κατέσυρε καὶ τὴν βοήθειαν
αὐτῶν συνέτριψε δίς. ἔλαβεν δὲ καὶ Κλεόνικον τὸν Ναυ- 12
πάκτιον, ὃς διὰ τὸ πρόξενος ὑπάρχειν τῶν Ἀχαιῶν παρ-
αυτὰ μὲν οὐκ ἐπράθη, μετὰ δέ τινα χρόνον ἀφείθη χωρὶς
λύτρων.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Ἀγήτας ὁ τῶν Αἰτωλῶν 96
στρατηγός, συναγαγὼν πανδημεὶ τοὺς Αἰτωλούς, ἐλεηλά-
τησε μὲν τὴν τῶν Ἀκαρνάνων χώραν, ἐπεπορεύθη δὲ πορ-
θῶν πᾶσαν ἀδεῶς τὴν Ἤπειρον. οὗτος μὲν οὖν ταῦτα 2
πράξας ἐπανελθὼν διαφῆκε τοὺς Αἰτωλοὺς ἐπὶ τὰς πό-
λεις· οἱ δ' Ἀκαρνᾶνες ἀντεμβαλόντες εἰς τὴν Στρατικὴν 3
καὶ πανικῷ περιπεσόντες αἰσχρῶς μὲν ἀβλαβῶς γε μὴν
ἐπανῆλθον, οὐ τολμησάντων αὐτοὺς ἐπιδιῶξαι τῶν ἐκ τοῦ
Στράτου διὰ τὸ νομίζειν ἐνέδρας ἕνεκα ποιεῖσθαι τὴν
ἀποχώρησιν.

Ἐγένετο δὲ καὶ περὶ Φανοτεῖς παλιμπροδοσία τοιόνδε 4
τινὰ τρόπον. Ἀλέξανδρος ὁ τεταγμένος ἐπὶ τῆς Φωκίδος
ὑπὸ Φιλίππου συνεστήσατο πρᾶξιν ἐπὶ τοὺς Αἰτωλοὺς
διά τινος Ἰάσονος, ὃς ἐτύγχανεν ὑπ' αὐτοῦ τεταγμένος
ἐπὶ τῆς τῶν Φανοτέων πόλεως· ὃς διαπεμψάμενος πρὸς 5
Ἀγήταν τὸν τῶν Αἰτωλῶν στρατηγὸν ὡμολόγησε τὴν ἄκραν
αὐτοῖς παραδώσειν τὴν ἐν τοῖς Φανοτεῦσι, καὶ περὶ τού-
των ὅρκους ἐποιήσατο καὶ συνθήκας. παραγενομένης δὲ 6

---

1. προσπεπτωκόσι CDE 3. ζωγρεία A(R), corr. *Re* 8. ἔλαβε R[s]. ναυπαπτικὸν AR, corr. *Ca* 9. παρ' αυτὰ (sine spir.) A 10. ἐπρά•θη A[2] ex ἐπράχθη 17. ἀντιβαλόντες D 22. πάλιν προδοσία AR, corr. *Ca* 25. ἰάσωνος BD (invito etiam Suida v. πρᾶξις) 26. τῶν om. C φανοταίων A[1], ut videtur, corr. A[r] 29. παραγενόμενος D

*τῆς ταχθείσης ἡμέρας ὁ μὲν Ἀγήτας ἧκεν ἔχων τοὺς Αἰ-
τωλοὺς νυκτὸς πρὸς τοὺς Φανοτεῖς, καὶ τοὺς μὲν λοιποὺς
ἐν ἀποστήματι κρύψας ἔμενε, τοὺς δ' ἐπιτηδειοτάτους* 521
7 *ἑκατὸν ἐπιλέξας ἀπέστειλε πρὸς τὴν ἄκραν, ὁ δ' Ἰάσων
τὸν μὲν Ἀλέξανδρον ἕτοιμον εἶχε μετὰ στρατιωτῶν ἐν τῇ
πόλει, τοὺς δὲ νεανίσκους παραλαβὼν κατὰ τοὺς ὅρκους*
8 *εἰσήγαγε πάντας εἰς τὴν ἀκρόπολιν. τῶν δὲ περὶ τὸν
Ἀλέξανδρον εὐθέως ἐπεισπεσόντων οἱ μὲν ἐπίλεκτοι τῶν
Αἰτωλῶν ἑάλωσαν, ὁ δ' Ἀγήτας ἐπιγενομένης τῆς ἡμέρας
συνεὶς τὸ γεγονὸς αὖτις ἐπανῆγε τὴν δύναμιν, οὐκ ἀνοι-
κείῳ πράγματι περιπεπτωκὼς τοῖς πολλάκις ὑφ' αὑτοῦ
πραττομένοις.*

97 *Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Φίλιππος ὁ βασιλεὺς
κατελάβετο Βυλάζωρα, μεγίστην οὖσαν πόλιν τῆς Παιονίας
καὶ λίαν εὐκαίρως κειμένην πρὸς τὰς εἰσβολὰς τὰς ἀπὸ
τῆς Δαρδανικῆς εἰς Μακεδονίαν, ὥστε διὰ τῆς πράξεως
ταύτης σχεδὸν ἀπολελύσθαι τοῦ φόβου τοῦ κατὰ Δαρδα-*
2 *νίους· οὐ γὰρ ἔτι ῥᾴδιον ἦν αὐτοῖς ἐμβαλεῖν εἰς Μακεδο-
νίαν κρατοῦντος Φιλίππου τῶν εἰσόδων διὰ τῆς προειρη-*
3 *μένης πόλεως. ἀσφαλισάμενος δὲ ταύτην Χρυσόγονον μὲν
ἐξαπέστειλε κατὰ σπουδὴν ἐπισυνάξοντα τοὺς ἄνω Μακε-*
4 *δόνας, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν τοὺς ἐκ τῆς Βοττίας καὶ τῆς
Ἀμφαξίτιδος ἧκεν ἔχων εἰς Ἔδεσσαν. προσδεξάμενος δ'
ἐνταῦθα τοὺς μετὰ Χρυσογόνου Μακεδόνας ἐξώρμησε μετὰ
πάσης τῆς δυνάμεως, καὶ παρῆν ἑκταῖος εἰς Λάρισαν.*
5 *κατὰ δὲ τὸ συνεχὲς ἐνεργῷ νυκτοπορίᾳ χρησάμενος ὑπὸ
τὴν ἑωθινὴν ἧκε πρὸς Μελίτειαν, καὶ προσθεὶς τὰς κλι-*
6 *μακίδας τοῖς τείχεσι κατεπείραζε τῆς πόλεως. τῷ μὲν*

---

10. *αὖτις* A(DE), *αὖθις* B^{s}C vulgo 11. *ὑφ' αὑτοῦ Di*, *ὑφ' αὑτῷ* A(B), *ὑφ' ἑαυτῷ* DE, *ὑφ' ἑαυτοῦ* C 14. *κατέλαβε* C 15. |**ἀπὸ* A^2 ex |*δ' ἀπὸ* 17. *ἀπολελῦσθαι* AR 22. *Βοττιαίας* coni. *Sch* 23. *ἔδεσαν* CDE 25. *τῆς* om. C *λάρισσαν* AR, corr. *Di* 26. *ἐνεργῶι* A^2 (vel A^r) B^s, *ἐνεργῶν* A^{1}CDE *νυκτοπορείαι* A (*ει* punctis notavit ead. m.) DE, *νυκτιπορίᾳ* B, corr. C 27. *μελίτειαν* B^{s}C, idem sine acc. A, *μελιτείαν* DE, *Μελιταίαν* coni. *Sch* *κλίμακας* DE

521, 27]
οὖν αἰφνιδίῳ καὶ παραδόξῳ κατεπλήξατο τοὺς Μελιταιεῖς,
ὥστε ῥᾳδίως ἂν κρατῆσαι τῆς πόλεως· τῷ δὲ παρὰ πολὺ
γενέσθαι τὰς κλίμακας ἐλάττους τῆς χρείας διεψεύσθη τῆς
πράξεως. ἐν ᾧ δὴ γένει μάλιστ' ἄν τις ἐπιτιμήσειε τοῖς 98
522 ἡγουμένοις. εἴτε γάρ τινες μηδεμίαν πρόνοιαν ποιησάμε- 2
νοι, μηδ' ἐκμετρησάμενοι τείχη, κρημνούς, ἕτερα τῶν τοιού-
των, δι' ὧν ἐπιβάλλονται ποιεῖσθαι τὴν εἴσοδον, αὐτόθεν
ἀσκέπτως παραγίνονται πόλιν καταληψόμενοι, τίς οὐκ ἂν
τοῖς τοιούτοις ἐπιτιμήσειεν; εἴτ' ἐκμετρησάμενοι τὸ καθ' 3
αὑτούς, κἄπειτα τὴν κατασκευὴν τῶν κλιμάκων καὶ καθό-
λου τῶν τοιούτων ὀργάνων, ἃ μικρὰν ἔχοντα τὴν ἀσχολίαν
ἐν μεγάλῳ δίδωσι τὴν αὑτῶν πεῖραν, εἰκῇ καὶ τοῖς τυχοῦ-
σιν ἀνθρώποις ἐγχειρίζουσι, πῶς οὐκ ἄξιον ἐγκαλεῖν; οὐ 4
γάρ ἐστιν ἐπὶ τῶν τοιούτων πράξεων ἢ ποιῆσαί τι τῶν
δεόντων ἢ μηδὲν παθεῖν δεινόν, ἀλλ' ἅμα ταῖς ἀποτυ- 5
χίαις ἕπεται βλάβη κατὰ πολλοὺς τρόπους, κατ' αὐτὸν
μὲν τὸν τοῦ πράττειν καιρὸν κίνδυνος περὶ τοὺς ἀρίστους
τῶν ἀνδρῶν, ἔτι δὲ μᾶλλον κατὰ τὰς ἀπολύσεις, ὅταν
ἅπαξ καταφρονηθῶσι. πολλὰ δὲ καὶ λίαν τῶν τοιούτων 6
ἐστὶ παραδείγματα· πλείους γὰρ ἂν εὕροι τις τῶν ἀπο-
τυγχανόντων ἐν ταῖς τοιαύταις ἐπιβολαῖς τοὺς μὲν ἀπο-
λωλότας τοὺς δ' εἰς τὸν ἔσχατον παραγεγονότας κίνδυνον
τῶν ἀβλαβῶς ἀπολελυμένων. πρός γε μὴν τὸ μέλλον ὁμο- 7
λογουμένως ἀπιστίας καὶ μῖσος ἐξεργάζονται καθ' αὑτῶν,
ἔτι δὲ φυλακὴν παραγγέλλουσι πᾶσιν· οὐ γὰρ μόνον τοῖς 8
παθοῦσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς συνεῖσι τὸ γεγονὸς τρόπον τινὰ
παράγγελμα δίδοται προσέχειν αὑτοῖς καὶ φυλάττεσθαι.
διόπερ οὐδέποτε ταῖς τοιαύταις ἐπινοίαις εἰκῇ χρηστέον 9
τοὺς ἐπὶ πραγμάτων ταττομένους. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐκ- 10
μετρήσεως καὶ κατασκευῆς τῶν τοιούτων εὐχερὴς καὶ ἀδι-

---

1. *μεληταιεῖς* A 4. *ἐνῷ* A *μάλιστα άν* A 8. *τὴν* ante *πόλιν* add. D 9. 10. *καθ' ἑαυτοὺς* CDE 10. *παρασκευὴν* D 11. *ἐχόντων* C 12. *πείραν* A 14. *μὴ* ante *ποιῆσαι* add. CDE 16. *καθαὑτὸν* A, corr. R 23. *προσγεμὴν* A 24. *κατ' αὐτῶν* CDE 26. *παροῦσι* C *συνιεῖσι* DE

11 ἄπτωτος, ἐὰν λαμβάνηται μεθοδικῶς. νῦν μὲν οὖν τὸ
συνεχὲς τῆς διηγήσεως ἀποδοτέον· περὶ δὲ τοῦ τοιούτου
γένους πάλιν μεταλαβόντες ἁρμόζοντα καιρὸν καὶ τόπον
κατὰ τὴν πραγματείαν, πειρασόμεθα συνυποδεικνύειν πῶς
ἄν τις ἥκιστα περὶ τὰς τοιαύτας ἐπιβολὰς ἁμαρτάνοι.
99 Ὁ δὲ Φίλιππος διαψευσθεὶς τῆς πράξεως, καὶ κατα-
στρατοπεδεύσας περὶ τὸν Ἐνιπέα ποταμόν, συνῆγε τὰς 523
παρασκευὰς ἔκ τε τῆς Λαρίσης καὶ τῶν ἄλλων πόλεων,
2 ἃς ἐπεποίητο κατὰ χειμῶνα πρὸς τὴν πολιορκίαν· ἡ γὰρ
ὅλη πρόθεσις ἦν αὐτῷ τῆς στρατείας ἐξελεῖν τὰς Φθιώ-
3 τιδας καλουμένας Θήβας. ἡ δὲ πόλις αὕτη κεῖται μὲν οὐ
μακρὰν ἀπὸ τῆς θαλάττης, ἀπέχουσα Λαρίσης ὡς τριακο-
σίους σταδίους, ἐπίκειται δ' εὐκαίρως τῇ τε Μαγνησίᾳ καὶ
τῇ Θετταλίᾳ, καὶ μάλιστα τῆς μὲν Μαγνησίας τῇ τῶν
Δημητριέων χώρᾳ, τῆς δὲ Θετταλίας τῇ τῶν Φαρσαλίων
4 καὶ Φεραίων. ἐξ ἧς καὶ τότε, κατεχόντων αὐτὴν τῶν Αἰ-
τωλῶν καὶ συνεχεῖς ποιουμένων τὰς ἐπιδρομάς, μεγάλα
συνέβαινε βλάπτεσθαι τούς τε Δημητριεῖς καὶ τοὺς Φαρ-
5 σαλίους, ἔτι δὲ Λαρισαίους· πολλάκις γὰρ ἐποιοῦντο τὰς
6 καταδρομὰς ἕως ἐπὶ τὸ καλούμενον Ἀμυρικὸν πεδίον. διό-
περ ὁ Φίλιππος οὐκ ἐν μικρῷ τιθέμενος μεγάλην ἐποιεῖτο
7 σπουδὴν ὑπὲρ τοῦ κατὰ κράτος ἐξελεῖν αὐτήν. συναχθέν-
των δὲ καταπελτῶν μὲν ἑκατὸν πεντήκοντα πετροβολικῶν
δ' ὀργάνων πέντε καὶ εἴκοσι προσῆλθε ταῖς Θήβαις, καὶ
διελὼν τὸ στρατόπεδον εἰς τρία μέρη διέλαβε τοὺς πέριξ
8 τόπους τῆς πόλεως, καὶ τῷ μὲν ἑνὶ περὶ τὸ Σκόπιον ἐστρα-
τοπέδευσε τῷ δ' ἄλλῳ περὶ τὸ καλούμενον Ἡλιοτρόπιον,
τὸ δὲ τρίτον εἶχε κατὰ τὸ τῆς πόλεως ὑπερκείμενον ὄρος,
9 τὰ δὲ μεταξὺ τῶν στρατοπέδων τάφρῳ καὶ διπλῷ χάρακι
διαλαβὼν ὠχυρώσατο, πρὸς δὲ καὶ πύργοις ξυλίνοις ἠσφα-

---

8. 12. *λαρίσης* A, *λαρίσσης* R[a] 13. *δὲ* AR 16. *ἐξῆς καὶ* A 19. *λαρισαίους* A, *λαρισσαίους* R[a] 20. *ἕως Ca* pro *ὡς* (conf. Krebsium *Präpos. b. Polyb.* 19 s.) *ἀμυρικὸν* A 24. *δὲ* R[a] 26. *ἐστρατοπέδευσε* AR, *κατεστρατοπέδευσε* B (conf. *Erzähl. Zeitf.* XI, 7) 27. *τὸ δ' ἄλλο* C

λίσατο, κατὰ πλέθρον στήσας αὐτοὺς μετὰ φυλακῆς τῆς
ἀρκούσης. ἑξῆς δὲ τούτοις τὰς παρασκευὰς ἀθροίσας 10
ὁμοῦ πάσας, ἤρξατο προσάγειν τὰ μηχανήματα πρὸς τὴν
ἄκραν. ἐπὶ μὲν οὖν ἡμέρας τρεῖς τὰς πρώτας οὐδὲν ἠδύ- 100
νατο προβιβάζειν τῶν ἔργων διὰ τὸ γενναίως καὶ παρα-
βόλως ἀμύνεσθαι τοὺς ἐκ τῆς πόλεως· ἐπειδὴ δὲ διὰ τὴν 2
συνέχειαν τῶν ἀκροβολισμῶν καὶ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν οἱ
προκινδυνεύοντες τῶν ἐκ τῆς πόλεως οἱ μὲν ἔπεσον οἱ δὲ
524 κατετραυματίσθησαν, τότε βραχείας ἐνδόσεως γενομένης
ἤρξαντο τῶν ὀρυγμάτων οἱ Μακεδόνες. τῇ δὲ συνεχείᾳ, 3
καίπερ ἀντιβαίνοντος τοῦ χωρίου, μόλις ἐναταῖοι πρὸς τὸ
τεῖχος ἐξίκοντο. μετὰ δὲ ταῦτα ποιούμενοι τὴν ἐργασίαν 4
ἐκ διαδοχῆς, ὥστε μήθ᾽ ἡμέρας μήτε νυκτὸς διαλείπειν,
ἐν τρισὶν ἡμέραις δύο πλέθρα τοῦ τείχους ὑπώρυξαν καὶ
διεστύλωσαν. τῶν δ᾽ ἐρεισμάτων οὐ δυναμένων ὑποφέρειν 5
τὸ βάρος ἀλλ᾽ ἐνδόντων, πεσεῖν συνέβη τὸ τεῖχος πρὸ τοῦ
πῦρ ἐμβαλεῖν τοὺς Μακεδόνας. ἐνεργὸν δὲ ποιησαμένων 6
τὴν ἀνακάθαρσιν τοῦ πτώματος καὶ παρασκευασαμένων
πρὸς τὴν εἴσοδον καὶ μελλόντων ἤδη βιάζεσθαι, κατα-
πλαγέντες παρέδοσαν οἱ Θηβαῖοι τὴν πόλιν. ὁ δὲ Φίλιπ- 7
πος διὰ τῆς πράξεως ταύτης ἀσφαλισάμενος τὰ κατὰ τὴν
Μαγνησίαν καὶ Θετταλίαν, ἀφείλετο τὰς μεγάλας ὠφελείας
τῶν Αἰτωλῶν, ἀπεδείξατο δὲ καὶ ταῖς αὐτοῦ δυνάμεσιν
ὅτι δικαίως ἐπανείλετο τοὺς περὶ τὸν Λεόντιον, ἐθελο-
κακήσαντας πρότερον ἐν τῇ περὶ τοὺς Παλαιεῖς πολιορκίᾳ.
γενόμενος δὲ κύριος τῶν Θηβῶν τοὺς μὲν ὑπάρχοντας οἰ- 8
κήτορας ἐξηνδραποδίσατο, Μακεδόνας δ᾽ εἰσοικίσας Φι-
λίππου τὴν πόλιν ἀντὶ Θηβῶν κατωνόμασεν.

Ἤδη δ᾽ αὐτοῦ συντετελεσμένου τὰ κατὰ τὰς Θήβας, 9
πάλιν ἧκον ὑπὲρ τῶν διαλύσεων παρά τε Χίων καὶ Ῥο-
δίων καὶ Βυζαντίων πρέσβεις καὶ παρὰ Πτολεμαίου τοῦ

2. ἀθροίσας A 6. ἀμύνασθαι DE 9. γινομένης C 17. βαλεῖν CDE 23. ἐπεδείξατο Di 25. Παλεῖς Di 27. ἐξηνδραποδήσατο A, sed alterum η punctis notatum εἰσοικήσας AB, corr. R 28. μετωνόμασεν Na 255

10 βασιλέως· οἷς παραπλησίους ἀποκρίσεις δοὺς ταῖς πρότε-
ρον, καὶ φήσας οὐκ ἀλλότριος εἶναι διαλύσεως, ἔπεμψε
11 κελεύσας αὐτοὺς πεῖραν λαμβάνειν καὶ τῶν Αἰτωλῶν. αὐ-
τὸς δὲ τῆς μὲν διαλύσεως ὠλιγώρει, τοῦ δὲ πράττειν τι
101 τῶν ἑξῆς ἀντείχετο. διόπερ ἀκούων τοὺς Σκερδιλαΐδου
λέμβους περὶ Μαλέαν ληΐζεσθαι καὶ πᾶσι τοῖς ἐμπόροις
ὡς πολεμίοις χρῆσθαι, παρεσπονδηκέναι δὲ καὶ τῶν ἰδίων
2 τινὰ πλοίων ἐν Λευκάδι συνορμήσαντα, καταρτίσας δώ-
δεκα μὲν καταφράκτους ναῦς ὀκτὼ δ' ἀφράκτους τριάκοντα
δ' ἡμιολίους ἔπλει δι' Εὐρίπου, σπεύδων μὲν καταλαβεῖν 525
καὶ τοὺς Ἰλλυριούς, καθόλου δὲ μετέωρος ὢν ταῖς ἐπιβο-
λαῖς ἐπὶ τὸν κατὰ τῶν Αἰτωλῶν πόλεμον διὰ τὸ μηδέν
3 πω συνεικέναι τῶν ἐν Ἰταλίᾳ γεγονότων. συνέβαινε δέ,
καθ' οὓς καιροὺς ἐπολιόρκει τὰς Θήβας Φίλιππος, ἡττῆ-
σθαι Ῥωμαίους ὑπ' Ἀννίβου τῇ περὶ Τυρρηνίαν μάχῃ,
τὴν δὲ φήμην ὑπὲρ τῶν γεγονότων μηδέπω προσπεπτω-
4 κέναι τοῖς Ἕλλησιν. ὁ δὲ Φίλιππος τῶν λέμβων ὑστε-
ρήσας καὶ καθορμισθεὶς πρὸς Κεγχρεαῖς τὰς μὲν καταφρά-
κτους ναῦς ἐξαπέστειλε, συντάξας περὶ Μαλέαν ποιεῖσθαι
τὸν πλοῦν ὡς ἐπ' Αἰγίου καὶ Πατρῶν, τὰ δὲ λοιπὰ τῶν
πλοίων ὑπερισθμίσας ἐν Λεχαίῳ παρήγγελλε πᾶσιν ὁρ-
5 μεῖν. αὐτὸς δὲ κατὰ σπουδὴν ἧκε μετὰ φίλων ἐπὶ τὴν
6 τῶν Νεμέων πανήγυριν εἰς Ἄργος. ἄρτι δ' αὐτοῦ θεω-
μένου τὸν ἀγῶνα τὸν γυμνικόν, παρῆν ἐκ Μακεδονίας
γραμματοφόρος διασαφῶν ὅτι λείπονται Ῥωμαῖοι μάχῃ
7 μεγάλῃ καὶ κρατεῖ τῶν ὑπαίθρων Ἀννίβας. παραυτίκα
μὲν οὖν Δημητρίῳ τῷ Φαρίῳ μόνῳ τὴν ἐπιστολὴν ἐπέ-
8 δειξε, σιωπᾶν παρακελευσάμενος· ὃς καὶ λαβόμενος τῆς
ἀφορμῆς ταύτης τὸν μὲν πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς ᾤετο δεῖν

2. ἀλλότριον AR, ἀλλότριον ἑαυτὸν *Rei* 433, corr. *Gro* ἀπέπεμψε *Rei* 433 4. τι om. CDE 5. τοὺς R, τοῦ A 6. λήζεσθαι *Di* 8. συνορμίσαντα C 10. ἡμιόλους CDE 13. συνηκέναι AR, συνιέναι C, corr. *Sch* 14. ἡττᾶσθαι C, ἡττεῖσθαι D 18. κεγχραιαῖς AR, corr. B²C 20. ἐπαιγίου A 21. λεχέωι AR, corr. *Sch* παρήγγελε B, παρήγγειλε CDE 23. νεμαίων A θεωρουμένου D 29. τοὺς om. C

525, 21]

τὴν ταχίστην ἀπορρῖψαι πόλεμον, ἀντέχεσθαι δὲ τῶν κατὰ
τὴν Ἰλλυρίδα πραγμάτων ἠξίου καὶ τῆς εἰς Ἰταλίαν δια-
βάσεως. τὰ μὲν γὰρ κατὰ τὴν Ἑλλάδα πάντα καὶ νῦν 9
ἤδη ποιεῖν αὐτῷ τὸ προσταττόμενον ἔφη καὶ μετὰ ταῦτα
ποιήσειν, Ἀχαιῶν μὲν ἐθελοντὴν εὐνοούντων, Αἰτωλῶν
δὲ καταπεπληγμένων ἐκ τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς κατὰ
τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον· τὴν δ' Ἰταλίαν ἔφη καὶ τὴν ἐκεῖ 10
διάβασιν ἀρχὴν εἶναι τῆς ὑπὲρ τῶν ὅλων ἐπιβολῆς, ἣν
οὐδενὶ καθήκειν μᾶλλον ἢ 'κείνῳ· τὸν δὲ καιρὸν εἶναι
νῦν, ἐπταικότων Ῥωμαίων. τοιούτοις δὲ χρησάμενος λό- 102
γοις ταχέως παρώρμησε τὸν Φίλιππον ὡς ἄν, οἶμαι, καὶ
526 νέον βασιλέα καὶ κατὰ τὰς πράξεις ἐπιτυχῆ καὶ καθόλου
τολμηρὸν εἶναι δοκοῦντα, πρὸς δὲ τούτοις ἐξ οἰκίας ὁρ-
μώμενον τοιαύτης ἣ μάλιστά πως ἀεὶ τῆς τῶν ὅλων ἐλ-
πίδος ἐφίεται.

Πλὴν ὅ γε Φίλιππος, ὡς εἶπον, τότε μὲν αὐτῷ τῷ 2
Δημητρίῳ τὰ προσπεπτωκότα διὰ τῆς ἐπιστολῆς ἐδήλωσε,
μετὰ δὲ ταῦτα συνῆγε τοὺς φίλους καὶ διαβούλιον ἀνεδί-
δου περὶ τῆς πρὸς Αἰτωλοὺς διαλύσεως. ὄντων δὲ καὶ 3
τῶν περὶ τὸν Ἄρατον οὐκ ἀλλοτρίων διεξαγωγῆς τῷ δο-
κεῖν ὑπερδεξίους ὄντας τῷ πολέμῳ ποιεῖσθαι τὴν διά-
λυσιν, οὕτως ὁ βασιλεύς, οὐδὲ τοὺς πρεσβευτὰς ἔτι προσ- 4
δεξάμενος τοὺς κοινῇ πράττοντας τὰ περὶ τὰς διαλύσεις,
παραχρῆμα Κλεόνικον μὲν τὸν Ναυπάκτιον πρὸς τοὺς Αἰ-
τωλοὺς διεπέμψατο (κατέλαβε γὰρ ἔτι τοῦτον ἐκ τῆς αἰχ- 5
μαλωσίας ἐπιμένοντα τὴν τῶν Ἀχαιῶν σύνοδον), αὐτὸς
δὲ παραλαβὼν ἐκ Κορίνθου τὰς ναῦς καὶ τὴν πεζὴν δύνα-
μιν ἧκεν ἔχων εἰς Αἴγιον. καὶ προελθὼν ἐπὶ Λασιῶνα 6
καὶ τὸν ἐν τοῖς Περιππίοις πύργον παραλαβών, καὶ συν-
υποκριθεὶς ὡς ἐμβαλῶν εἰς τὴν Ἠλείαν τοῦ μὴ δοκεῖν λίαν
ἕτοιμος εἶναι πρὸς τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν, μετὰ ταῦτα 7

---

1. ἀπορριψαι (sine acc.) A 4. πραττόμενον AR, corr. B²C
5. ἐθελοντὶ B^{s}CDE 10. δὲ A, δὴ R vulgo 12. τὰς B^{s}D, om. ACE
15. ἐφίετο *Rei* 433 18. ἐνεδίδου C 20. τῷ] τὸ D 29. περι-
πίοις C, ἐρειπίοις *Ca* 30. ἐμβαλὼν AR, accentum corr. *Ca*

δὶς ἢ τρὶς ἀνακάμψαντος τοῦ Κλεονίκου, δεομένων τῶν
8 Αἰτωλῶν εἰς λόγους σφίσι συνελθεῖν ἐπήκουσε, καὶ πάντ᾽
ἀφεὶς τὰ τοῦ πολέμου πρὸς μὲν τὰς συμμαχίδας πόλεις
γραμματοφόρους ἐξαπέστειλε, παρακαλῶν πέμπειν τοὺς
συνεδρεύσοντας καὶ μεθέξοντας τῆς ὑπὲρ τῶν διαλύσεων
9 κοινολογίας, αὐτὸς δὲ διαβὰς μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ κα-
ταστρατοπεδεύσας περὶ Πάνορμον, ὅς ἐστι μὲν τῆς Πελο-
ποννήσου λιμήν, κεῖται δὲ καταντικρὺ τῆς τῶν Ναυπακτίων
10 πόλεως, ἀνέμενε τοὺς τῶν συμμάχων συνέδρους. κατὰ δὲ
τὸν καιρὸν τοῦτον καθ᾽ ὃν ἔδει συναθροίζεσθαι τοὺς προ-
ειρημένους, πλεύσας εἰς Ζάκυνθον δι᾽ αὑτοῦ κατεστήσατο
103 τὰ κατὰ τὴν νῆσον, καὶ παρῆν αὖθις ἀναπλέων. ἤδη δὲ
καὶ τῶν συνέδρων ἠθροισμένων ἐξέπεμψε πρὸς τοὺς Αἰ- 527
τωλοὺς Ἄρατον καὶ Ταυρίωνα καί τινας τῶν ἡκόντων
2 ἅμα τούτοις, οἳ καὶ συμμίξαντες τοῖς Αἰτωλοῖς παν-
δημεὶ συνηθροισμένοις ἐν Ναυπάκτῳ, βραχέα διαλεχθέν-
τες καὶ θεωροῦντες αὐτῶν τὴν ὁρμὴν τὴν πρὸς τὰς δια-
λύσεις, ἔπλεον ἐξ ὑποστροφῆς πρὸς τὸν Φίλιππον χάριν
3 τοῦ διασαφῆσαι περὶ τούτων. οἱ δ᾽ Αἰτωλοὶ σπεύδον-
τες διαλύσασθαι τὸν πόλεμον ἐξαπέστελλον ἅμα τούτοις
πρέσβεις πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀξιοῦντες παραγενέσθαι
μετὰ τῆς δυνάμεως πρὸς σφᾶς, ἵνα τῆς κοινολογίας ἐκ
χειρὸς γινομένης τύχῃ τὰ πράγματα τῆς ἁρμοζούσης διεξ-
4 αγωγῆς. ὁ δὲ βασιλεὺς ὁρμηθεὶς τοῖς παρακαλουμένοις
διέπλευσε μετὰ τῆς δυνάμεως πρὸς τὰ λεγόμενα Κοῖλα
τῆς Ναυπακτίας, ἃ τῆς πόλεως εἴκοσι μάλιστα σταδίους
5 ἀφέστηκεν· στρατοπεδεύσας δέ, καὶ περιλαβὼν χάρακι τὰς
νῆας καὶ τὴν παρεμβολήν, ἔμενε προσανέχων τὸν καιρὸν
6 τῆς ἐντεύξεως. οἱ δ᾽ Αἰτωλοὶ χωρὶς τῶν ὅπλων ἧκον
πανδημεί, καὶ διασχόντες ὡς δύο στάδια τῆς Φιλίππου

---

9. τοὺς om. D 13. ἠθροισμένων A. 24. ὁρμηθεὶς R vix recte, ὀργισθεὶς AB, παρορμηθεὶς coni. *Sch*, μετεωρισθεὶς *Hu*, μᾶλλον ἤδη (vel καὶ μᾶλλον) μετεωρισθεὶς Schenkelius *Jahresber. üb. d. Fortschr. d. Altertumsw.* XXXVIII 245 29. ἦλθον A, sed ἧκον ead. m. in marg. 30. Φιλίππου om. DE

527, 19]
*παρεμβολῆς διεπέμποντο καὶ διελέγοντο περὶ τῶν ἐνεστώ-
των. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὁ βασιλεὺς πάντας ἐξέπεμπε* 7
*τοὺς ἥκοντας παρὰ τῶν συμμάχων, κελεύσας ἐπὶ τούτοις
προτείνειν τὴν εἰρήνην τοῖς Αἰτωλοῖς ὥστ᾽ ἔχειν ἀμφοτέ-
ρους ἃ νῦν ἔχουσιν· δεξαμένων δὲ τῶν Αἰτωλῶν ἑτοίμως,* 8
*τὸ λοιπὸν ἤδη περὶ τῶν κατὰ μέρος συνεχεῖς ἐγίνοντο
διαποστολαὶ πρὸς ἀλλήλους, ὧν τὰς μὲν πλείους παρήσο-
μεν διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ἄξιον μνήμης, τῆς δ᾽ Ἀγελάου τοῦ* 9
*Ναυπακτίου παραινέσεως ποιησόμεθα μνήμην, ᾗ κατὰ τὴν
πρώτην ἔντευξιν ἐχρήσατο πρός τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς
παρόντας συμμάχους. ὃς ἔφη δεῖν μάλιστα μὲν μηδέποτε* **104**
*πολεμεῖν τοὺς Ἕλληνας ἀλλήλοις, ἀλλὰ μεγάλην χάριν
ἔχειν τοῖς θεοῖς εἰ λέγοντες ἓν καὶ ταὐτὸ πάντες, καὶ*
528 *συμπλέκοντες τὰς χεῖρας καθάπερ οἱ τοὺς ποταμοὺς δια-
βαίνοντες, δύναιντο τὰς τῶν βαρβάρων ἐφόδους ἀποτρι-
βόμενοι συσσῴζειν σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις. οὐ μὴν* 2
*ἀλλ᾽ εἰ τὸ παράπαν τοῦτο μὴ δυνατόν, κατά γε τὸ παρὸν
ἠξίου συμφρονεῖν καὶ φυλάττεσθαι προϊδομένους τὸ βάρος
τῶν στρατοπέδων καὶ τὸ μέγεθος τοῦ συνεστῶτος πρὸς
ταῖς δύσεσι πολέμου· δῆλον γὰρ εἶναι παντὶ τῷ καὶ με-* 3
*τρίως περὶ τὰ κοινὰ σπουδάζοντι καὶ νῦν, ὡς ἐάν τε
Καρχηδόνιοι Ῥωμαίων ἐάν τε Ῥωμαῖοι Καρχηδονίων περι-
γένωνται τῷ πολέμῳ, διότι κατ᾽ οὐδένα τρόπον εἰκός ἐστι
τοὺς κρατήσαντας ἐπὶ ταῖς Ἰταλιωτῶν καὶ Σικελιωτῶν
μεῖναι δυναστείαις, ἥξειν δὲ καὶ διατενεῖν τὰς ἐπιβολὰς
καὶ δυνάμεις αὐτῶν πέρα τοῦ δέοντος. διόπερ ἠξίου πάν-* 4
*τας μὲν φυλάξασθαι τὸν καιρόν, μάλιστα δὲ Φίλιππον.
εἶναι δὲ φυλακήν, ἐὰν ἀφέμενος τοῦ καταφθείρειν τοὺς* 5

7. *διαστολαὶ* D *τὰς*] *ἃ* A, sed ead. m. sine rasura inde effecit *τὰς* 11. *οὓς* DE inc. F fol. 59ᵛ: *ἔφη δεῖν* cet. adscripto ad marginem titulo *ἀγελάου δημιγορία* 13. *θεοῖς εἰ* AʳR, *ἔθνεσι* A¹F 16. *συσσώζειν* AFR 18. *συμφυλάττεσθαι* D 20. *δύσεσι* *Rei* 434 pro *δυνάμεσι* 22. *ἐάν τε Ῥωμαῖοι Καρχηδονίων* om. F *περιγένονται* F 23. post *ἐστι* in F rasura est quattuor fere litterarum 24. *ἐπὶ τὰς* C 25. *διατενεῖν* *Rei* 434 pro *διατείνειν* 26. *αὐτῶν* *Be* *παρα* (sine acc.) F

Ἕλληνας καὶ ποιεῖν εὐχειρώτους τοῖς ἐπιβαλλομένοις κατὰ
τοὐναντίον ὡς ὑπὲρ ἰδίου σώματος βουλεύηται, καὶ καθ-
όλου πάντων τῶν τῆς Ἑλλάδος μερῶν ὡς οἰκείων καὶ
6 προσηκόντων· αὑτῷ ποιῆται πρόνοιαν· τοῦτον γὰρ τὸν
τρόπον χρωμένου τοῖς πράγμασι τοὺς μὲν Ἕλληνας εὔνους
ὑπάρξειν αὐτῷ καὶ βεβαίους συναγωνιστὰς πρὸς τὰς ἐπι-
βολάς, τοὺς δ' ἔξωθεν ἧττον ἐπιβουλεύσειν αὐτοῦ τῇ
δυναστείᾳ, καταπεπληγμένους τὴν τῶν Ἑλλήνων πρὸς αὐ-
7 τὸν πίστιν. εἰ δὲ πραγμάτων ὀρέγεται, πρὸς τὰς δύσεις
βλέπειν αὐτὸν ἠξίου καὶ τοῖς ἐν Ἰταλίᾳ συνεστῶσι πολέ-
μοις προσέχειν τὸν νοῦν, ἵνα γενόμενος ἔφεδρος ἔμφρων
πειραθῇ σὺν καιρῷ τῆς τῶν ὅλων ἀντιποιήσασθαι δυνα-
8 στείας. εἶναι δὲ τὸν ἐνεστῶτα καιρὸν οὐκ ἀλλότριον τῆς
9 ἐλπίδος ταύτης. τὰς δὲ πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαφορὰς καὶ
τοὺς πολέμους εἰς τὰς ἀναπαύσεις αὐτὸν ὑπερτίθεσθαι
παρεκάλει, καὶ μάλιστα σπουδάζειν περὶ τούτου τοῦ μέ- 529
ρους, ἵν' ἔχῃ τὴν ἐξουσίαν, ὅταν βούληται, καὶ διαλύεσθαι
10 καὶ πολεμεῖν πρὸς αὐτούς· ὡς ἐὰν ἅπαξ τὰ προφαινό-
μενα νῦν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας νέφη προσδέξηται τοῖς κατὰ
τὴν Ἑλλάδα τόποις ἐπιστῆναι, καὶ λίαν ἀγωνιᾶν ἔφη μὴ
τὰς ἀνοχὰς καὶ τοὺς πολέμους καὶ καθόλου τὰς παιδιάς,
ἃς νῦν παίζομεν πρὸς ἀλλήλους, ἐκκοπῆναι συμβῇ πάντων
11 ἡμῶν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε κἂν εὔξασθαι τοῖς θεοῖς ὑπάρ-
χειν ἡμῖν τὴν ἐξουσίαν ταύτην, καὶ πολεμεῖν ὅταν βουλώ-
μεθα καὶ διαλύεσθαι πρὸς ἀλλήλους, καὶ καθόλου κυρίους
εἶναι τῶν ἐν αὐτοῖς ἀμφισβητουμένων.

105 Ὁ μὲν οὖν Ἀγέλαος τοιαῦτα διαλεχθεὶς πάντας μὲν παρώρμησε τοὺς συμμάχους πρὸς τὰς διαλύσεις, μάλιστα δὲ τὸν Φίλιππον, οἰκείοις χρησάμενος λόγοις πρὸς τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ τὴν ἤδη προκατεσκευασμένην ὑπὸ τῶν τοῦ

---

1. *εὐχειρότους* F 4. *αὐτῶι* AR, *αὐτῶν* F *ποιῆται* AB, *ποιῆσαι* FDE, *ποιήσῃ* C 6. *ὑπάρξειν* *Ur* 167^b pro *ὑπάρχειν* 9. *ὠρέγεται* F 12. *πειρασθῆι* FE 17. *ἔχειν* F 21. *παιδείας* A, corr. ead. m., *παιδειάς* F 23. *τοῖς θεοῖς* om. D[1]E 23. 24. *τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἡμῖν ὑπάρχειν* C 24. *βουλόμεθα* F 26. *ἀμφισβητουμένων*: des. F

529, 16]
Δημητρίου παραινέσεων. διόπερ ἀνθομολογησάμενοι πρὸς 2
σφᾶς ὑπὲρ τῶν κατὰ μέρος, καὶ κυρώσαντες τὰς διαλύσεις,
ἐχωρίσθησαν κατάγοντες εἰς τὰς οἰκείας ἕκαστοι πατρίδας
εἰρήνην ἀντὶ πολέμου.

Ταῦτα δὲ πάντα συνέβη γενέσθαι κατὰ τὸν τρίτον 3
ἐνιαυτὸν τῆς ἑκατοστῆς καὶ τετταρακοστῆς ὀλυμπιάδος,
λέγω δὲ τὴν τῶν Ῥωμαίων περὶ Τυρρηνίαν μάχην καὶ τὴν
Ἀντιόχου περὶ Κοίλην Συρίαν, ἔτι δὲ τὰς Ἀχαιῶν καὶ
Φιλίππου πρὸς Αἰτωλοὺς διαλύσεις.

Τὰς μὲν οὖν Ἑλληνικὰς καὶ τὰς Ἰταλικάς, ἔτι δὲ τὰς 4
Λιβυκὰς πράξεις οὗτος ὁ καιρὸς καὶ τοῦτο τὸ διαβούλιον
συνέπλεξε πρῶτον· οὐ γὰρ ἔτι Φίλιππος οὐδ' οἱ τῶν 5
Ἑλλήνων προεστῶτες ἄρχοντες πρὸς τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα
πράξεις ποιούμενοι τὰς ἀναφορὰς οὔτε τοὺς πολέμους
οὔτε τὰς διαλύσεις ἐποιοῦντο πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' ἤδη
πάντες πρὸς τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ σκοποὺς ἀπέβλεπον. ταχέως 6
530 *δὲ καὶ περὶ τοὺς νησιώτας καὶ τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦν-*
τας τὸ παραπλήσιον συνέβη γενέσθαι· καὶ γὰρ οἱ Φιλίππῳ 7
δυσαρεστούμενοι καί τινες τῶν Ἀττάλῳ διαφερομένων
οὐκέτι πρὸς Ἀντίοχον καὶ Πτολεμαῖον οὐδὲ πρὸς μεσημ-
βρίαν καὶ τὰς ἀνατολὰς ἔνευον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἑσπέραν ἀπὸ
τούτων τῶν καιρῶν ἔβλεπον, καὶ τινὲς μὲν πρὸς Καρχη-
δονίους οἱ δὲ πρὸς Ῥωμαίους ἐπρέσβευον. ὁμοίως δὲ καὶ 8
Ῥωμαῖοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, δεδιότες τὴν τοῦ Φιλίππου
τόλμαν, καὶ προορώμενοι μὴ συνεπίθηται τοῖς τότε περι-
εστῶσιν αὐτοὺς καιροῖς. ἡμεῖς δ' ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐξ 9
ἀρχῆς ὑπόσχεσιν σαφῶς, οἶμαι, δεδείχαμεν πότε καὶ πῶς
καὶ δι' ἃς αἰτίας αἱ κατὰ τὴν Ἑλλάδα πράξεις συνεπλά-
κησαν ταῖς Ἰταλικαῖς καὶ Λιβυκαῖς, λοιπὸν κατὰ τὸ συν- 10
εχὲς ποιησάμενοι τὴν διήγησιν ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν ἕως

---

8. *Κοίλης Συρίας Rei* 435 (conf. 5, 86, 7) *ἔτι* R, *ἐπὶ* AB 9. *Αἰτωλοὺς*] *ἑαυτοὺς* B 10. post *δὲ* add. *καὶ* D 13. *ἄρχοντες* in suspicionem vocat *Di* 38 16. *σκοποὺς*] iure quaeras, fueritne olim *τόπους* 17. *περὶ Rei* 435 pro *πρὸς* *πρὸς* ante *τοὺς τὴν* add. C 19. *τῶν* BC, *τῶι*| A(DE) 24. *τοὺς* om. D 26. *αὐτοῖς* D 27. *οἶμαι Sch* auctore Perotto, *ὑ*|*μας* A, *ὑμᾶς* R *δεδιδάχαμεν* CDE

εἰς τοὺς καιροὺς ἐν οἷς Ῥωμαῖοι τὴν περὶ Κάνναν μάχην ἡττήθησαν, ἐφ' ἣν τῶν Ἰταλικῶν πράξεων τὴν καταστροφὴν ἐποιησάμεθα, καὶ ταύτην τὴν βύβλον ἀφοριοῦμεν ἐξισώσαντες τοῖς προειρημένοις καιροῖς.

106 Ἀχαιοὶ μὲν οὖν ὡς θᾶττον ἀπέθεντο τὸν πόλεμον, a. u. 538
στρατηγὸν αὐτῶν ἑλόμενοι Τιμόξενον, ἀναχωρήσαντες εἰς
2 τὰ σφέτερα νόμιμα καὶ τὰς διαγωγάς, ἅμ' Ἀχαιοῖς δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ πόλεις αἱ κατὰ Πελοπόννησον, ἀνεκτῶντο μὲν τοὺς ἰδίους βίους, ἐθεράπευον δὲ τὴν χώραν, ἀνενεοῦντο δὲ τὰς πατρίους θυσίας καὶ πανηγύρεις καὶ τἄλλα τὰ πρὸς
3 τοὺς θεοὺς παρ' ἑκάστοις ὑπάρχοντα νόμιμα. σχεδὸν γὰρ ὡσανεὶ λήθην συνέβαινε γεγονέναι παρὰ τοῖς πλείστοις περὶ τὰ τοιαῦτα διὰ τὴν συνέχειαν τῶν προγεγονότων πο-
4 λέμων. οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως ἀεί ποτε Πελοποννήσιοι, τῶν ἄλλων ἀνθρώπων οἰκειότατοι πρὸς τὸν ἥμερον καὶ τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἥκιστα πάντων ἀπολελαύκασιν αὐτοῦ κατά γε τοὺς ἀνώτερον χρόνους, μᾶλλον δέ πως 531
κατὰ τὸν Εὐριπίδην ἦσαν αἰεὶ πρασίμοχθοί τινες καὶ οὔ-
5 ποθ' ἥσυχοι δορί. τοῦτο δέ μοι δοκοῦσι πάσχειν εἰκότως· ἅπαντες γὰρ ἡγεμονικοὶ καὶ φιλελεύθεροι ταῖς φύσεσι μάχονται συνεχῶς πρὸς ἀλλήλους, ἀπαραχωρήτως διακεί-
6 μενοι περὶ τῶν πρωτείων. Ἀθηναῖοι δὲ τῶν ἐκ Μακεδονίας φόβων ἀπελέλυντο καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἔχειν ἐδό-
7 κουν ἤδη βεβαίως, χρώμενοι δὲ προστάταις Εὐρυκλείδᾳ καὶ Μικίωνι τῶν μὲν ἄλλων Ἑλληνικῶν πράξεων οὐδ'

---

3. *βίβλον* AR 7. *ἅμ' Ἀχαιοῖς Hu*, *ἀμάχως* AB, *ὁμοίως* R vulgo *καὶ* (post *δὲ*) del. *BW* 8. *πελοπόνησον* A, sed alterum *ν* superscr. ead. m. 9. *βίους* add. *Ca*, *νόμους Sca* 10 *τὰ ἄλλα* A 14. *σὺ γὰρ* AR, corr. *Re* 15. *οἰκειότατοι* coni. *Sch*, *οἰκειότατα* AR, post quod *διακείμενοι* add. *Ur* 167[b] 16. post *βίον* add. *ἔχοντες Re* 17. *κατάτε* A(R), corr. *Re* 18. *εὐριπίδου ἦσαν αἰεὶ — δορί* habet F in marg. fol. 60[r] *ἀεὶ He* vulgo *πρασίμοχθοι* AB, *πρυσίμοχθοι* FDE, *πλησίμοχθοι* C[1], *τλησίμοχθοι* C[2], *θρασύμοχθοί* Bothius Polybian. 40 s., *τρυσίμοχθοί* Meinekius, *ἐρασίμοχθοί* D. I. van Stegeren Mnemos. N. S. X 302, *περισσόμοχθοί* Heimsoethius ind. lect. aest. Bonn. 1867 p. xv, *ἀμπρευσίμοχθοί* (pro *αἰεὶ πρ.*) A. Nauckius trag. Gr. fr. p. 529 *οὔποτε* AFR 20. *φύσεσι* AR, *φύσεσιν ὄντες* C vulgo 22. 23. *τὸν ἐκ μακ. φόβον ἀπεδίδυντο* CDE 25. *μικύωνι* C

531, 10]
ὁποίας μετεῖχον, ἀκολουθοῦντες δὲ τῇ τῶν προεστώτων
αἱρέσει καὶ ταῖς τούτων ὁρμαῖς εἰς πάντας τοὺς βασιλεῖς
ἐξεκέχυντο, καὶ μάλιστα τούτων εἰς Πτολεμαῖον, καὶ πᾶν 8
γένος ὑπέμενον ψηφισμάτων καὶ κηρυγμάτων, βραχύν τινα
λόγον ποιούμενοι τοῦ καθήκοντος διὰ τὴν τῶν προεστώ-
των ἀκρισίαν. Πτολεμαίῳ γε μὴν εὐθέως ἀπὸ τούτων 107
τῶν καιρῶν συνέβαινε γίνεσθαι τὸν πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους
πόλεμον. ὁ γὰρ προειρημένος βασιλεὺς καθοπλίσας τοὺς 2
Αἰγυπτίους ἐπὶ τὸν πρὸς Ἀντίοχον πόλεμον πρὸς μὲν τὸ
παρὸν ἐνδεχομένως ἐβουλεύσατο, τοῦ δὲ μέλλοντος ἠστό-
χησε· φρονηματισθέντες γὰρ ἐκ τοῦ περὶ Ῥαφίαν προτε- 3
ρήματος οὐκέτι τὸ προσταττόμενον οἷοί τ' ἦσαν ὑπομέ-
νειν, ἀλλ' ἐζήτουν ἡγεμόνα καὶ πρόσωπον ὡς ἱκανοὶ
βοηθεῖν ὄντες αὑτοῖς. ὃ καὶ τέλος ἐποίησαν, οὐ μετὰ
πολὺν χρόνον. Ἀντίοχος δὲ μεγάλῃ παρασκευῇ χρησάμενος 4
ἐν τῷ χειμῶνι, μετὰ ταῦτα τῆς θερείας ἐπιγενομένης ὑπερ-
έβαλε τὸν Ταῦρον, καὶ συνθέμενος πρὸς Ἄτταλον τὸν
βασιλέα κοινοπραγίαν ἐνίστατο τὸν πρὸς Ἀχαιὸν πόλεμον.
Αἰτωλοὶ δὲ παραυτὰ μὲν εὐδοκοῦντες τῇ γενομένῃ δια- 5
λύσει πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς ὡς ἂν μὴ κατὰ γνώμην αὐτοῖς
532 τοῦ πολέμου προκεχωρηκότος (διὸ καὶ στρατηγὸν Ἀγέλαον
εἵλοντο τὸν Ναυπάκτιον, δοκοῦντα πλεῖστα συμβεβλῆσθαι
πρὸς τὰς διαλύσεις), οὐδένα χρόνον διαλιπόντες δυσηρέ- 6
στουν καὶ κατεμέμφοντο τὸν Ἀγέλαον ὡς ὑποτετμημένον
πάσας αὐτῶν τὰς ἔξωθεν ὠφελείας καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον
ἐλπίδας διὰ τὸ μὴ πρὸς τινὰς πρὸς πάντας δὲ τοὺς Ἕλλη-
νας πεποιῆσθαι τὴν εἰρήνην. ὁ δὲ προειρημένος ἀνὴρ 7
ὑποφέρων τὴν τοιαύτην ἀλογίαν καὶ μέμψιν παρακατεῖχε
τὰς ὁρμὰς αὐτῶν· διὸ καὶ καρτερεῖν οὗτοι μὲν ἠναγκάζοντο
παρὰ φύσιν.

---

11. τοῦ] *τῶν* coni. *Hu* (ut ne opus sit inserere *προτερήματος*) *προτερήματος* add. E[2] *Re* 16. *θερείας* A[1]CE[2], *θερίας* A[2]B, *θεραπείας* DE[1] *ὑπερέβαλλε* AE 19. *παρ' αὐτὰ* A *Ca* *ἀδοκοῦντες* D, *εὐδόκουν* *Sca*, *εὐδοκοῦντο* *Be* 23. post *οὐδένα* add. *δὲ* B[s]C vulgo *διαλειπόντες* A 28. *τὴν προειρημένην* | *τοιαύτην* A(R), *προειρημένην* del. *Be* auctore *Rei* 435

108 *Ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος ἀνακομισθεὶς κατὰ θάλατταν* a. u.
ἀπὸ τῶν διαλύσεων εἰς Μακεδονίαν, καὶ καταλαβὼν τὸν 537
Σκερδιλαΐδαν ἐπὶ τῇ προφάσει τῶν προσοφειλομένων χρη-
μάτων, πρὸς ἃ καὶ τὰ περὶ τὴν Λευκάδα πλοῖα παρε-
σπόνδησε, καὶ τότε τῆς μὲν Πελαγονίας πόλισμα διηρπα-
2 *κότα τὸ προσαγορευόμενον Πισσαῖον, τῆς δὲ Δασσαρήτι-*
δος προσηγμένον πόλεις τὰς μὲν φόβῳ τὰς δ' ἐπαγγελίαις,
Ἀντιπάτρειαν Χρυσονδύωνα Γερτοῦντα, πολλὴν δὲ καὶ
3 *τῆς συνορούσης τούτοις Μακεδονίας ἐπιδεδραμηκότα, παρ-*
αυτίκα μὲν ὥρμησε μετὰ τῆς δυνάμεως ὡς ἀνακτήσασθαι
4 *σπουδάζων τὰς ἀφεστηκυίας πόλεις, καθόλου δ' ἔκρινε*
πολεμεῖν πρὸς τὸν Σκερδιλαΐδαν, νομίζων ἀναγκαιότατον
εἶναι παρευτρεπίσασθαι τὰ κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα πρός τε
τὰς ἄλλας ἐπιβολὰς καὶ μάλιστα πρὸς τὴν εἰς Ἰταλίαν διά-
5 *βασιν. ὁ γὰρ Δημήτριος οὕτως ἐξέκαιε τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν*
ἐπιβολὴν τῷ βασιλεῖ ταύτην συνεχῶς ὥστε καὶ κατὰ τοὺς
ὕπνους τὸν Φίλιππον ταῦτ' ὀνειρώττειν καὶ περὶ ταύτας
6 *εἶναι τὰς πράξεις. ἐποίει δὲ ταῦτα Δημήτριος οὐ Φι-*
λίππου χάριν (τούτῳ μὲν γὰρ τρίτην ἴσως ἐν τούτοις ἔνεμε
μερίδα), μᾶλλον δὲ τῆς πρὸς Ῥωμαίους δυσμενείας, τὸ δὲ
7 *πλεῖστον ἕνεκεν αὑτοῦ καὶ τῶν ἰδίων ἐλπίδων· μόνως γὰρ*
οὕτως ἐπέπειστο τὴν ἐν τῷ Φάρῳ δυναστείαν κατακτή- 533
8 *σασθαι πάλιν. πλὴν ὅ γε Φίλιππος στρατεύσας ἀνεκτή-*
σατο μὲν τὰς προειρημένας πόλεις, κατελάβετο δὲ τῆς μὲν
Δασσαρήτιδος Κρεώνιον καὶ Γεροῦντα, τῶν δὲ περὶ τὴν
Λυχνιδίαν λίμνην Ἐγχελᾶνας Κέρακα Σατίωνα Βοιούς,
τῆς δὲ Καλοικίνων χώρας Βαντίαν, ἔτι δὲ τῶν καλουμέ-

1. *ἀναγκασθεὶς* D 5. *καὶ* om. CDE 6. *δασαρήτιδος* AB, *δαρήτιδος* R 7. *τὰ μὲν* Ungerus Philol. XLI 536 s. *φόβῳ τὰς δ'* Schenkelius *Jahresbericht* etc. XXXVIII 250 auctore Ungero l. c. (qui *φόβῳ τὰ δὲ*), *φιβώτιδας* AR, *φοιβάτιδας* C 8. *ἀντιπάτριαν* AR, *Ἀντιπατρίαν Be*, corr. *Di* *χρυσονδίονα* C 13. *τὰ* om. D 14. *εἰς* om. DE 16. *καὶ* add. coll. 18, 15, 13 Hertleinius Flekeiseni annal. 1877 p. 36 21. 22. *μόνος γὰρ οὗτος* CDE 22. *τῷ φαραῷ* A, *τῇ Φάρῳ* coni. *Sch* *κτήσασθαι* D, *κατακτήσεσθαι Na* 344 25. *δασαρήτιδος* C 26. *εν χελανας* (sic) A, *ἐνχελάνας* DE, *ἐγχελάνας* B[s]C *κερακα σατιωνα βοιους* (sine acc.) A 27. *καλοικινων* (sine acc.) A, *καλικοίνων* C, *καλοικίων* D

533, 7]
νων Πισαντίνων Ὀργυσσόν. ἐπιτελεσάμενος δὲ ταῦτα 9
διαφῆκε τὰς δυνάμεις εἰς παραχειμασίαν. ἦν δ' ὁ χειμὼν
οὗτος καθ' ὃν Ἀννίβας, πεπορθηκὼς τοὺς ἐπιφανεστά-
τους τόπους τῆς Ἰταλίας, ἔμελλε περὶ τὸ Γερούνιον τῆς
Δαυνίας ποιεῖσθαι τὴν παραχειμασίαν. Ῥωμαῖοι δὲ τότε 10
κατέστησαν στρατηγοὺς αὐτῶν Γάιον Τερέντιον καὶ Λεύκιον
Αἰμίλιον.

a.u. 538 Φίλιππος δὲ κατὰ τὴν παραχειμασίαν ἀναλογιζόμενος 109
ὅτι πρὸς τὰς ἐπιβολὰς αὐτοῦ χρεία πλοίων ἐστὶ καὶ τῆς
κατὰ θάλατταν ὑπηρεσίας, καὶ ταύτης οὐχ ὡς πρὸς ναυ-
μαχίαν (τοῦτο μὲν γὰρ οὐδ' ἂν ἤλπισε δυνατὸς εἶναι, Ῥω- 2
μαίοις διαναυμαχεῖν) ἀλλὰ μᾶλλον ἕως τοῦ παρακομίζειν
στρατιώτας καὶ θᾶττον διαίρειν οὗ πρόθοιτο καὶ παρα-
δόξως ἐπιφαίνεσθαι τοῖς πολεμίοις· διόπερ ὑπολαβὼν 3
ἀρίστην εἶναι πρὸς ταῦτα τὴν τῶν Ἰλλυριῶν ναυπηγίαν
ἑκατὸν ἐπεβάλετο λέμβους κατασκευάζειν, σχεδὸν πρῶτος
τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλέων. καταρτίσας δὲ τούτους συν- 4
ῆγε τὰς δυνάμεις ἀρχομένης θερείας, καὶ βραχέα προσ-
ασκήσας τοὺς Μακεδόνας ἐν ταῖς εἰρεσίαις ἀνήχθη. κατὰ 5
δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Ἀντίοχος μὲν ὑπερέβαλε τὸν Ταῦ-
ρον, Φίλιππος δὲ ποιησάμενος τὸν πλοῦν δι' Εὐρίπου
καὶ [τοῦ] περὶ Μαλέαν ἧκε πρὸς τοὺς περὶ Κεφαλληνίαν
καὶ Λευκάδα τόπους, ἐν οἷς καθορμισθεὶς ἐκαραδόκει πο-
534 λυπραγμονῶν τὸν τῶν Ῥωμαίων στόλον. πυνθανόμενος 6
δὲ περὶ τὸ Λιλύβαιον αὐτοὺς ὁρμεῖν, θαρρήσας ἀνήχθη,
καὶ προῆγε ποιούμενος τὸν πλοῦν ὡς ἐπ' Ἀπολλωνίας.
ἤδη δὲ συνεγγίζοντος αὐτοῦ τοῖς περὶ τὸν Ἀῷον ποταμὸν 110
τόποις, ὃς ῥεῖ παρὰ τὴν τῶν Ἀπολλωνιατῶν πόλιν, ἐμ-

---

1. *ὄργυσσον* AR, *ὄργυσον* C, *Ὀργησσὸν Be* ex Liv. 31, 27, 2 3. *καθὸν* A 4. *Γερούνιον Ur* 167b, *γαλλόνιον* AB, *γαλλώνιον* DE, *γαλώνιον* C 5. *δαυνιας* (sine acc.) A 6. *αὐτῶν Γάϊον Gro*, *αυλον* A, *αὖλον* BDE, *παῦλον* C 13. *προθοῖτο* A 14. *ἐπιφαίνοιτο* AR, corr. *Re* 18. *θερίας* A *προασκήσας Rei* 436 20. *ὑπερεβάλετο* AR, corr. *Hu* vol. IV in addendis (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXI, 19) 22. *τοῦ* R, *τοὺς* A, om. in interpretatione Latina *Ca* 26. *ἐπαπολλωνίας* A 27. *Ἀῷον Ca* pro *λώϊον*

[543, 31

5 πολιτείας πρῶτον; ὅταν ἢ διὰ κατακλυσμοὺς ἢ διὰ λοιμικὰς περιστάσεις ἢ δι' ἀφορίας καρπῶν ἢ δι' ἄλλας τοι- 544 αύτας αἰτίας φθορὰ γένηται τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους, οἵας ἤδη γεγονέναι παρειλήφαμεν καὶ πάλιν πολλάκις ἔσε-
6 σθαι ὁ λόγος αἱρεῖ, τότε δὴ συμφθειρομένων πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ τεχνῶν, ὅταν ἐκ τῶν περιλειφθέντων οἱονεὶ σπερμάτων αὖθις αὐξηθῇ σὺν χρόνῳ πλῆθος ἀν-
7 θρώπων, τότε δή που, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῴων, καὶ ἐπὶ τούτων συναθροιζομένων (ὅπερ εἰκός, κατὰ τοῦτο εἰς τὸ ὁμόφυλον συναγελάζεσθαι διὰ τὴν τῆς φύσεως ἀσθένειαν) ἀνάγκη τὸν τῇ σωματικῇ ῥώμῃ καὶ τῇ ψυχικῇ τόλμῃ
8 διαφέροντα, τοῦτον ἡγεῖσθαι καὶ κρατεῖν, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων γενῶν τῶν ἀδοξοποιήτων ζῴων θεωρούμενον τοῦτο χρὴ φύσεως ἔργον ἀληθινώτατον νομίζειν, παρ' οἷς ὁμολογουμένως τοὺς ἰσχυροτάτους ὁρῶμεν ἡγουμένους· λέγω δὲ ταύρους κάπρους ἀλεκτρυόνας, τὰ τούτοις παρα-
9 πλήσια. τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς εἰκὸς τοιούτους εἶναι καὶ τοὺς τῶν ἀνθρώπων βίους, ζωηδὸν συναθροιζομένων καὶ τοῖς ἀλκιμωτάτοις καὶ δυναμικωτάτοις ἑπομένων· οἷς ὅρος

[16: inc. *Be* 501

1—11. *πολιτείας; πρῶτον μέν, ὅταν — ὁ λόγος αἱρεῖ, τοτὲ δὲ συμφθειρομένων — τεχνῶν [ὅταν] ἐκ τῶν — ἀνθρώπων, [τότε δή που] κἄπειτα τούτων συναθροιζομένων πάλιν γένηται συστήμαθ', ὅπερ εἰκὸς κατ' αὐτὸ τοῦτο, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῴων, τό γ' ἀεὶ τὸ ὁμόφυλον — ἀσθένειαν, ἀνάγκη* cet. Lammertus Fleckeiseni annal. 1888 p. 629 s. (at librorum scriptura, paucis verbis quae § 7 leguntur et levioribus quibusdam mendis exceptis, rectissime se habet; ista vero a Lammerto conficta dubito num Graeca haberi possint: Polybiana certe non sunt) 1. *πρῶτον* FD, *πρῶτον συνίστασθαι* GHKL 2. *ἢ διαφορίας* F 4. post *ἤδη* add. *πολλάκις* *Na* 131 4. 5. *πολλάκις ἔσεσθ'* *BW*, *ἔσεσθαι πολλάκις* *Ben* (neque tamen adverbium *πολλάκις* cum *Ben* ad *ὁ λόγος αἱρεῖ*, sed ad *ἔσεσθαι* est referendum) 5. *ἐρεῖ* FS, corr. G 8—11. *τότε δή που, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῴων, τούτων συναθροιζομένων (ὅπερ εἰκὸς) κατὰ ταὐτό* (eundem in locum) *καὶ ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον συναγελαζομένων διὰ τὴν τῆς φύσεως ἀσθένειαν, ἀνάγκη* cet. coni. *Hu* 8. *ζῴων* FS 9. *ἅπερ*, omissis postea *τοῦτο εἰς*, *Sca* *εἰκῶς* F[1], corr. F[r] *κατὰ τούτων* K, *καὶ τοῦτο* coni. *Sch*, *καὶ τούτους* Campius in versione Germanica (Stuttgartiae 1862) p. 656, *κατὰ ταὐτὸ* ac deinceps, omisso *εἰς*, *τὸ ὁμόφυλον* Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 36 12. *τούτου* G *He*, *τούτων* *He*[m] 13. *τῶν* alterum add. *Ca* *ζώων* FS *θεωρούμεν*`| F, *θεωροῦμεν* *He* 15. *ὁρῶμεν|νης ἡγουμένους* F, *ὁρῶμεν εἰσηγουμένους* D 18. *συναθροιζομένους* F[1]S, corr. F[r]D[m]K

535, 3]

τοὺς Ῥωμαίους πάσαις ταῖς ἐπινοίαις καὶ παρασκευαῖς
περὶ τὸν Ἀννίβαν καὶ τὴν περὶ Κάνναν μάχην γίνεσθαι,
τῶν τε πλοίων ἐκ τοῦ κατὰ λόγον ἐγκρατὴς ἂν ἐγεγόνει.
νῦν δὲ διαταραχθεὶς ὑπὸ τῆς προσαγγελίας ἀβλαβῆ μὲν 11
οὐκ εὐσχήμονα δ' ἐποιήσατο τὴν ἀναχώρησιν εἰς Μακεδονίαν.

Ἐπράχθη δέ τι κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ Πρου- 111
σίᾳ μνήμης ἄξιον. τῶν γὰρ Γαλατῶν, οὓς διεβίβασεν ἐκ 2
τῆς Εὐρώπης ὁ βασιλεὺς Ἄτταλος εἰς τὸν πρὸς Ἀχαιὸν
πόλεμον διὰ τὴν ἐπ' ἀνδρείᾳ δόξαν, τούτων χωρισθέντων
τοῦ προειρημένου βασιλέως διὰ τὰς ἄρτι ῥηθείσας ὑποψίας καὶ πορθούντων μετὰ πολλῆς ἀσελγείας καὶ βίας
τὰς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ πόλεις, τὸ δὲ τελευταῖον καὶ πο-
λιορκεῖν τοὺς Ἰλιεῖς ἐπιβαλομένων, ἐγένετο μέν τις οὐκ 3
ἀγεννὴς περὶ ταῦτα πρᾶξις καὶ ὑπὸ τῶν τὴν Τρῳάδα
κατοικούντων Ἀλεξάνδρειαν· Θεμίστην γὰρ ἐξαποστείλαν- 4
τες μετ' ἀνδρῶν τετρακισχιλίων ἔλυσαν μὲν τὴν Ἰλιέων
πολιορκίαν, ἐξέβαλον δ' ἐκ πάσης τῆς Τρῳάδος τοὺς Γαλάτας ἐμποδίζοντες ταῖς χορηγίαις καὶ διαλυμαινόμενοι
τὰς ἐπιβολὰς αὐτῶν. οἱ δὲ Γαλάται κατασχόντες τὴν 5
Ἀρίσβαν καλουμένην ἐν τῇ τῶν Ἀβυδηνῶν χώρᾳ, λοιπὸν
ἐπεβούλευον καὶ προσεπολέμουν ταῖς περὶ τούτους τοὺς
τόπους ἐκτισμέναις πόλεσιν. ἐφ' οὓς στρατεύσας μετὰ 6
δυνάμεως Προυσίας καὶ παραταξάμενος τοὺς μὲν ἄνδρας
κατ' αὐτὸν τὸν κίνδυνον ἐν χερῶν νόμῳ διέφθειρε, τὰ δὲ τέκνα σχεδὸν ἅπαντα καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἐν τῇ παρεμβολῇ κατέσφαξε, τὴν δ' ἀποσκευὴν ἐφῆκε διαρπάσαι

---

1. πάσαις] ταύταις B 3. ἐγεγόνει AB^{m}CDE, ἐγένετο B 4. ὁ δὲ διαταραχθεὶς ἐκ τῆς προσαγγελίας ἔφυγε Suid. v. προσαγγελία 5. ἀποχώρησιν D 14. ηλιεῖς A(R), corr. CD^2 ἐπιβαλλομένων B^{s}C 15. ἀγενὴς DE τὴν] περὶ τὴν C, om. D τρωάδα AR, τρῳάδων D 16. ἀλεξανδρειαν θεμιστην (sine acc.) A 17. ἰλιαίων A, corr. ead. m., ἠλιέων BD^{1}E 18. τρωάδος AR, ι subscr. D 21. ad Ἀρίσβαν in marg. add. A ὅμηρος καὶ δῖαν ἀρίσβην (Il. 2, 836) 22. ἐπεβουλεύοντο CDE 24. μὲν om. D 25. χερῶν AR (conf. 4, 80, 11), χειρῶν C vulgo

[536, 1

7 *τοῖς ἠγωνισμένοις. πράξας δὲ ταῦτα μεγάλου μὲν ἀπέλυσε φόβου καὶ κινδύνου τὰς ἐφ' Ἑλλησπόντου πόλεις, καλὸν δὲ παράδειγμα τοῖς ἐπιγινομένοις ἀπέλιπε τοῦ μὴ ῥᾳδίαν ποιεῖσθαι τοὺς ἐκ τῆς Εὐρώπης βαρβάρους τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν διάβασιν.* **536**

8 *Τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν, τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν τῆς περὶ Κάνναν μάχης ἐπιτελεσθείσης τὰ πλεῖστα μετετίθετο πρὸς τοὺς Καρχηδονίους, καθάπερ ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἡμῖν δεδήλωται.*
9 *ἡμεῖς δὲ νῦν μὲν ἐπὶ τούτων τῶν καιρῶν τῆς διηγήσεως λήξομεν, ἐπεὶ διεληλύθαμεν ἃς περιέσχε τῶν τε κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ τῶν Ἑλληνικῶν πράξεων ἡ τετταρακοστὴ*
10 *τῶν ὀλυμπιάδων πρὸς ταῖς ἑκατόν· ἐν δὲ τῇ μετὰ ταῦτα βύβλῳ, βραχέα προσαναμνήσαντες τῆς [ἐν ταύτῃ τῇ βύβλῳ] προκατασκευῆς, ἐπὶ τὸν περὶ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας λόγον ἐπάνιμεν κατὰ τὴν ἐν ἀρχαῖς ὑπόσχεσιν.*

---

2. *ἐφελληςπόντου* A(R), *ἐφ' ἑλλησπόντῳ* C vulgo 3. *ἀπέλειπε* ADE (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXV, 16) 4. *τοῖς — βαρβάροις Rei* 437 7. *τὴν* ante *Κάνναν* add. DE 8. post *τὰ* add. *μὲν* B 11. *λήξαιμεν* et 13. *ἔν τε* AR, corr. ora libri Vossiani 14. *βίβλωι* AR *βραχέα — τῇ βύβλῳ* om. DE *προαναμνήσαντες Rei* 437 *ἐν ταύτῃ τῇ βύβλῳ* del. *Hu*, *ἐν τῇ πρώτῃ* vel *ἐν τῇ τρίτῃ βίβλῳ* coni. *Sch* *βίβλῳ* B[s]C

16. *ἐπάνειμεν* ADE in fine add. A *πολυβίου ἱστο|ριῶν*: ε̃ et praeterea subscriptionem quae in praef. vol. I p. x expressa est

POLYBII HISTORIARUM FRAGMENTA.

RELIQUIAE LIBRI VI.

E PROOEMIO LIBRI.

537 * Οὐκ ἀγνοῶ μὲν οὖν διότι τινὲς διαπορήσουσι πῶς 1
ἀφέμενοι τοῦ συνάπτειν καὶ προστιθέναι τὸ συνεχὲς τῆς
διηγήσεως, εἰς τοῦτον ἀπεθέμεθα τὸν καιρὸν τὸν ὑπὲρ
τῆς προειρημένης πολιτείας ἀπολογισμόν· ἐμοὶ δ᾽ ὅτι μὲν 2
ἦν ἐξ ἀρχῆς ἕν τι τῶν ἀναγκαίων καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς
ὅλης προθέσεως, ἐν πολλοῖς οἶμαι δῆλον αὐτὸ πεποιηκέ- 3
ναι, μάλιστα δ᾽ ἐν τῇ καταβολῇ καὶ προεκθέσει τῆς ἱστο-
ρίας, ἐν ᾗ τοῦτο κάλλιστον ἔφαμεν ἅμα δ᾽ ὠφελιμώτατον
εἶναι τῆς ἡμετέρας ἐπιβολῆς τοῖς ἐντυγχάνουσι τῇ πραγ-

[5: inc. Bekkeri pag. 495

3. de consilio, quod hoc libro secutus sit, ipse scriptor exponit 3, 2, 6: *τὸν ὑπὲρ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας συστησόμεθα λόγον* cet. et 3, 118, 11: *προθέμενοι ψιλῶς τὸν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς Ῥωμαίων πολιτείας ποιησόμεθα λόγον* cet.; praeterea eundem librum citat 1, 64, 2: *ὅταν ἐπὶ τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν τῆς πολιτείας ἔλθωμεν*, ubi se demonstraturum esse profitetur, qua de causa Romani parto orbis imperio minime tantas copias navales habuerint quantas primo bello Punico; tum 10, 16, 7: *ὑπὲρ τούτου τοῦ μέρους εἴρηται πρότερον ἡμῖν διὰ πλειόνων ἐν τοῖς περὶ τῆς πολιτείας* (vide 6, 33, 1 s.); denique 21, 13, 11: *τοῦτο* (scil. Salii) *δ᾽ ἐστί, καθάπερ ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ τῆς πολιτείας εἴρηται, τῶν τριῶν ἓν σύστημα, δι᾽ ὧν συμβαίνει τὰς ἐπιφανεστάτας θυσίας ἐν τῇ Ῥώμῃ συντελεῖσθαι τοῖς θεοῖς*, quam disputationem medio hoc libro positam fuisse coni. *Sch* vol. VI 306 5. M *Ma* 369 *Hey* 24, 4 *πῶς ἀφέμενοι* Luchtius in corrigendis pro *προσαφέμενοι* 7. *ὑπὲρ*] *περὶ Ma* 10. *αὐτὸς* Spengelius apud *Hu* quaest. II 14, *τοῦτο* Luchtius

*ματείᾳ, τὸ γνῶναι καὶ μαθεῖν πῶς καὶ τίνι γένει πολι-
τείας ἐπικρατηθέντα σχεδὸν πάντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμέ-
νην ἐν οὐδ' ὅλοις πεντήκοντα καὶ τρισὶν ἔτεσιν ὑπὸ μίαν
ἀρχὴν τὴν Ῥωμαίων ἔπεσεν, ὃ πρότερον οὐχ εὑρίσκεται* 538
4 *γεγονός. κεκριμένου δὲ τούτου καιρὸν οὐχ ἑώρων ἐπιτη-
δειότερον εἰς ἐπίστασιν καὶ δοκιμασίαν τῶν λέγεσθαι*
5 *μελλόντων ὑπὲρ τῆς πολιτείας τοῦ νῦν ἐνεστῶτος. καθ-
άπερ γὰρ οἱ κατ' ἰδίαν ὑπὲρ τῶν φαύλων ἢ τῶν σπου-
δαίων ἀνδρῶν ποιούμενοι τὰς διαλήψεις, ἐπειδὰν ἀλη-
θῶς προθῶνται δοκιμάζειν, οὐκ ἐκ τῆς ἀπεριστάτου
ῥᾳστώνης κατὰ τὸν βίον ποιοῦνται τὰς ἐπισκέψεις ἀλλ'
ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἀτυχίαις περιπετειῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς*
6 *ἐπιτυχίαις κατορθωμάτων, μόνον νομίζοντες εἶναι ταύτην
ἀνδρὸς τελείου βάσανον, τὸ τὰς ὁλοσχερεῖς μεταβολὰς τῆς
τύχης μεγαλοψύχως δύνασθαι καὶ γενναίως ὑποφέρειν,*
7 *τὸν αὐτὸν τρόπον χρὴ θεωρεῖν καὶ πολιτείαν. διόπερ
οὐχ ὁρῶν ποίαν ἄν τις ὀξυτέραν ἢ μείζονα λάβοι μετα-
βολὴν τῶν καθ' ἡμᾶς τῆς γε Ῥωμαίοις συμβάσης, εἰς τοῦτον
ἀπεθέμην τὸν καιρὸν τὸν ὑπὲρ τῶν προειρημένων ἀπολογι-
σμόν. γνοίη δ' ἄν τις τὸ μέγεθος τῆς μεταβολῆς ἐκ τούτων.*
8 * *Ὅτι τὸ ψυχαγωγοῦν ἅμα καὶ τὴν ὠφέλειαν ἐπιφέ-
ρον τοῖς φιλομαθέσι [τοῦτ'] ἐστὶν ἡ τῶν αἰτιῶν θεωρία*
9 *καὶ τοῦ βελτίονος ἐν ἑκάστοις αἵρεσις. μεγίστην δ' αἰτίαν
ἡγητέον ἐν ἅπαντι πράγματι καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν καὶ τοὐ-*
10 *ναντίον τὴν τῆς πολιτείας σύστασιν· ἐκ γὰρ ταύτης ἧπερ
ἐκ πηγῆς οὐ μόνον ἀναφέρεσθαι συμβαίνει πάσας τὰς*

[23: inc. *Be* 496

2. *ἅπαντα* Polybius 1, 1, 5. 39, 19, 7 3. *οὐδ'*] *οὐχ* Polyb. 1, 1, 5 8. *γὰρ* add. Geelius 9. *ἀληθινῶς Na* 136 (sed conf. 4, 42, 7. 6, 4, 11), *ὀρθῶς* Cobetus Mnemos. N. S. IV 354 (Collect. crit. 2) 10. *ἀπερισπάστου* Cobetus Mnemos. XI 12 13. *μόνην* Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 36 *νομίζοντες* Geelius pro *ὀνομάζοντες* 18. *τῆς Hey* pro *τοῖς* *γε Ma*, *τε* M, *γε τότε* Campius Philol. II 345 20. post *τούτων* add. M: *ζήτει ἐν τῷ περὶ στρατηγίας* 21. M *Ma* 370 *Hey* 24, 30 22. *τῆς φιλομα·ε|·· τουτεστιν* M, *τοῖς φιλομαθεστάτοις ἐστὶν* Spengelius act. societ. Graec. I 23, *τοῖς φιλομαθοῦσι * ἔστιν BW* praef. vol. II 71 s., *τοῖς φιλομαθέσι* edidit *Hey*, idem *τοῦτ' ἐστὶν* epitomatori imputavit 25. *σύστασιν* M[s], *ἀνάστασιν Ma*, *κατάστασιν Be* *ὥσπερ* Geelius

538, 24]
ἐπινοίας καὶ τὰς ἐπιβολὰς τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ συντέλειαν
λαμβάνειν.
* Τὸ γὰρ ἀδύνατον ἐν τῷ ψεύδει μόνον οὐδ᾽ ἀπολο- 2
γίαν ἐπιδέχεται τοῖς ἁμαρτάνουσι. (1, 11)

DE VARIIS RERUM PUBLICARUM FORMIS.

541 *[Τῶν μὲν γὰρ Ἑλληνικῶν πολιτευμάτων ὅσα πολ- 3
λάκις μὲν ηὔξηται πολλάκις δὲ τῆς εἰς τἀναντία μεταβο-
λῆς ὁλοσχερῶς πεῖραν εἴληφε,] ῥᾳδίαν εἶναι συμβαίνει καὶ
τὴν ὑπὲρ τῶν προγεγονότων ἐξήγησιν καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ
μέλλοντος ἀπόφασιν· τό τε γὰρ ἐξαγγεῖλαι τὰ γινωσκό- 2
μενα ῥᾴδιον, τό τε προειπεῖν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος στοχα-
ζόμενον ἐκ τῶν ἤδη γεγονότων εὐμαρές. περὶ δὲ τῆς Ῥω- 3
μαίων οὐδ᾽ ὅλως εὐχερὲς οὔτε περὶ τῶν παρόντων ἐξηγή-
σασθαι διὰ τὴν ποικιλίαν τῆς πολιτείας, οὔτε περὶ τοῦ
μέλλοντος προειπεῖν διὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν προγεγονότων
περὶ αὐτοὺς ἰδιωμάτων καὶ κοινῇ καὶ κατ᾽ ἰδίαν. διόπερ 4
οὐ τῆς τυχούσης ἐπιστάσεως προσδεῖται καὶ θεωρίας, εἰ
μέλλοι τις τὰ διαφέροντα καθαρίως ἐν αὐτῇ συνόψεσθαι.
Συμβαίνει δὴ τοὺς πλείστους τῶν βουλομένων διδα- 5
σκαλικῶς ἡμῖν ὑποδεικνύειν περὶ τῶν τοιούτων τρία γένη
λέγειν πολιτειῶν, ὧν τὸ μὲν καλοῦσι βασιλείαν, τὸ δ᾽
ἀριστοκρατίαν, τὸ δὲ τρίτον δημοκρατίαν. (δοκεῖ δέ μοι 6
542 πάνυ τις εἰκότως ἂν ἐπαπορῆσαι πρὸς αὐτούς, πότερον
ὡς μόνας ταύτας ἢ καὶ νὴ Δί᾽ ὡς ἀρίστας ἡμῖν εἰσηγοῦν-
ται τῶν πολιτειῶν. | κατ᾽ ἀμφότερα γὰρ ἀγνοεῖν μοι δο- 7

[3 = *Be* 497, 33 6 = *Be* 498, 9

3. F margo fol. 61r 5. * * *τοῦ ς λόγου*, erasis *εκ*, F, *πολυβίου τοῦ ςου λόγου κατ᾽ ἐπιτομήν* D, *πολυβίου τοῦ ςου λόγου. περὶ διαφόρων πολιτειῶν* HL, *ἐκ τοῦ ἕκτου τῶν πολυβίου. περὶ συστάσεως καὶ αὐξήσεως τῆς ῥωμαίων πολιτείας, ἔτι δ᾽ ἀκμῆς τε καὶ διαφορᾶς πρὸς τὰς ἄλλας* GK *He* 6. F fol. 60v *He* 174 *ἑλληνικῶν* F 7. *εἰς* om. FD *τοὐναντίον* K 8. *ὁλοσχεροῦς* coni. *Sch* 9. *ὑπὲρ* (alterum) DmGKm, *ὑπο* F(S) 10. *ἀπόφανσιν* H2 12. *τῶν* ante *Ῥωμ.* add. G 13. *εὐχερὲς* Gs *He*, *εὐχερῶς* FS 17. 18. "*εἰ μέλλει* non male" *Sch* nihil praeterea addens 18. *καθαρείως* Cobetus Mnemos. XI 43, *καθαρῶς* *Di* 19. *δὴ* FS, *δὲ* G vulgo post *Sch* 20. *δεικνύειν* D

108 Ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος ἀνακομισθεὶς κατὰ θάλατταν a. u.
ἀπὸ τῶν διαλύσεων εἰς Μακεδονίαν, καὶ καταλαβὼν τὸν 537
Σκερδιλαΐδαν ἐπὶ τῇ προφάσει τῶν προσοφειλομένων χρη-
μάτων, πρὸς ἃ καὶ τὰ περὶ τὴν Λευκάδα πλοῖα παρε-
σπόνδησε, καὶ τότε τῆς μὲν Πελαγονίας πόλισμα διηρπα-
2 κότα τὸ προσαγορευόμενον Πισσαῖον, τῆς δὲ Δασσαρήτι-
δος προσηγμένον πόλεις τὰς μὲν φόβῳ τὰς δ' ἐπαγγελίαις,
Ἀντιπάτρειαν Χρυσονδύωνα Γερτοῦντα, πολλὴν δὲ καὶ
3 τῆς συνορούσης τούτοις Μακεδονίας ἐπιδεδραμηκότα, παρ-
αυτίκα μὲν ὥρμησε μετὰ τῆς δυνάμεως ὡς ἀνακτήσασθαι
4 σπουδάζων τὰς ἀφεστηκυίας πόλεις, καθόλου δ' ἔκρινε
πολεμεῖν πρὸς τὸν Σκερδιλαΐδαν, νομίζων ἀναγκαιότατον
εἶναι παρευτρεπίσασθαι τὰ κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα πρός τε
τὰς ἄλλας ἐπιβολὰς καὶ μάλιστα πρὸς τὴν εἰς Ἰταλίαν διά-
5 βασιν. ὁ γὰρ Δημήτριος οὕτως ἐξέκαιε τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν
ἐπιβολὴν τῷ βασιλεῖ ταύτην συνεχῶς ὥστε καὶ κατὰ τοὺς
ὕπνους τὸν Φίλιππον ταῦτ' ὀνειρώττειν καὶ περὶ ταύτας
6 εἶναι τὰς πράξεις. ἐποίει δὲ ταῦτα Δημήτριος οὐ Φι-
λίππου χάριν (τούτῳ μὲν γὰρ τρίτην ἴσως ἐν τούτοις ἔνεμε
μερίδα), μᾶλλον δὲ τῆς πρὸς Ῥωμαίους δυσμενείας, τὸ δὲ
7 πλεῖστον ἕνεκεν αὑτοῦ καὶ τῶν ἰδίων ἐλπίδων· μόνως γὰρ
οὕτως ἐπέπειστο τὴν ἐν τῷ Φάρῳ δυναστείαν κατακτή- 533
8 σασθαι πάλιν. πλὴν ὅ γε Φίλιππος στρατεύσας ἀνεκτή-
σατο μὲν τὰς προειρημένας πόλεις, κατελάβετο δὲ τῆς μὲν
Δασσαρήτιδος Κρεώνιον καὶ Γεροῦντα, τῶν δὲ περὶ τὴν
Λυχνιδίαν λίμνην Ἐγχελᾶνας Κέρακα Σατίωνα Βοιούς,
τῆς δὲ Καλοικίνων χώρας Βαντίαν, ἔτι δὲ τῶν καλουμέ-

1. *ἀναγκασθεὶς* D 5. *καὶ* om. CDE 6. *δασαρήτιδος* AB, *δαρήτιδος* R 7. *τὰ μὲν* Ungerus Philol. XLI 536 s. *φόβῳ τὰς δ'* Schenkelius *Jahresbericht* etc. XXXVIII 250 auctore Ungero l. c. (qui *φόβῳ τὰ δὲ*), *φιβώτιδας* AR, *φοιβάτιδας* C 8. *ἀντιπάτριαν* AR, *Ἀντιπατρίαν* *Be*, corr. *Di* *χρυσονδίονα* C 13. *τὰ* om. D 14. *εἰς* om. DE 16. *καὶ* add. coll. 18, 15, 13 Hertleinius Flekeiseni annal. 1877 p. 36 21. 22. *μόνος γὰρ οὗτος* CDE 22. *τῷ φαραῷ* A, *τῇ Φάρῳ* coni. *Sch* *κτήσασθαι* D, *κατακτήσεσθαι* *Na* 344 25. *δασαρήτιδος* C 26. *εν χελανας* (sic) A, *ἐνχελάνας* DE, *ἐγχελάνας* B[s]C *κερακα σατιωνα βοιους* (sine acc.) A 27. *καλοικινων* (sine acc.) A, *καλικοίνων* C, *καλοικίων* D

533, 7]

νων Πισαντίνων Ὀργυσσόν. ἐπιτελεσάμενος δὲ ταῦτα 9
διαφῆκε τὰς δυνάμεις εἰς παραχειμασίαν. ἦν δ' ὁ χειμὼν
οὗτος καθ' ὃν Ἀννίβας, πεπορθηκὼς τοὺς ἐπιφανεστά-
τους τόπους τῆς Ἰταλίας, ἔμελλε περὶ τὸ Γερούνιον τῆς
Δαυνίας ποιεῖσθαι τὴν παραχειμασίαν. Ῥωμαῖοι δὲ τότε 10
κατέστησαν στρατηγοὺς αὐτῶν Γάιον *Τερέντιον καὶ Λεύκιον*
Αἰμίλιον.

a. u. 538 *Φίλιππος δὲ κατὰ τὴν παραχειμασίαν ἀναλογιζόμενος* 109
ὅτι πρὸς τὰς ἐπιβολὰς αὐτοῦ χρεία πλοίων ἐστὶ καὶ τῆς
κατὰ θάλατταν ὑπηρεσίας, καὶ ταύτης οὐχ ὡς πρὸς ναυ-
μαχίαν (τοῦτο μὲν γὰρ οὐδ' ἂν ἤλπισε δυνατὸς εἶναι, Ῥω- 2
μαίοις διαναυμαχεῖν) ἀλλὰ μᾶλλον ἕως τοῦ παρακομίζειν
στρατιώτας καὶ θᾶττον διαίρειν οὗ πρόθοιτο καὶ παρα-
δόξως ἐπιφαίνεσθαι τοῖς πολεμίοις· διόπερ ὑπολαβὼν 3
ἀρίστην εἶναι πρὸς ταῦτα τὴν τῶν Ἰλλυριῶν ναυπηγίαν
ἑκατὸν ἐπεβάλετο λέμβους κατασκευάζειν, σχεδὸν πρῶτος
τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλέων. καταρτίσας δὲ τούτους συν- 4
ῆγε τὰς δυνάμεις ἀρχομένης θερείας, καὶ βραχέα προσ-
ασκήσας τοὺς Μακεδόνας ἐν ταῖς εἰρεσίαις ἀνήχθη. κατὰ 5
δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Ἀντίοχος μὲν ὑπερέβαλε τὸν Ταῦ-
ρον, Φίλιππος δὲ ποιησάμενος τὸν πλοῦν δι' Εὐρίπου
καὶ [τοῦ] περὶ Μαλέαν ἧκε πρὸς τοὺς περὶ Κεφαλληνίαν
καὶ Λευκάδα τόπους, ἐν οἷς καθορμισθεὶς ἐκαραδόκει πο-
584 *λυπραγμονῶν τὸν τῶν Ῥωμαίων στόλον. πυνθανόμενος* 6
δὲ περὶ τὸ Λιλύβαιον αὐτοὺς ὁρμεῖν, θαρρήσας ἀνήχθη,
καὶ προῆγε ποιούμενος τὸν πλοῦν ὡς ἐπ' Ἀπολλωνίας.
ἤδη δὲ συνεγγίζοντος αὐτοῦ τοῖς περὶ τὸν Ἀῷον ποταμὸν 110
τόποις, ὃς ῥεῖ παρὰ τὴν τῶν Ἀπολλωνιατῶν πόλιν, ἐμ-

1. *ὄργυσσον* AR, *ὄργυσον* C, *Ὀργησσὸν* *Be* ex Liv. 31, 27, 2 3. *καθὸν* A 4. *Γερούνιον* *Ur* 167b, *γαλλόνιον* AB, *γαλλώνιον* DE, *γαλώνιον* C 5. *δαυνιας* (sine acc.) A 6. *αὐτῶν Γάϊον* *Gro*, *αυλον* A, *αὖλον* BDE, *παῦλον* C 13. *προθοῖτο* A 14. *ἐπιφαίνοιτο* AR, corr. *Re* 18. *θερίας* A *προασκήσας* *Rei* 436 20. *ὑπερεβάλετο* AR, corr. *Hu* vol. IV in addendis (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXI, 19) 22. *τοῦ* R, *τοὺς* A, om. in interpretatione Latina *Ca* 26. *ἐπαπολλωνίας* A 27. *Ἀῷον* *Ca* pro *λώϊον*

πίπτει πανικὸν παραπλήσιον τοῖς γινομένοις ἐπὶ τῶν
2 *πεζικῶν στρατοπέδων. τῶν γὰρ ἐπὶ τῆς οὐραγίας πλεόν-*
των τινὲς λέμβοι, καθορμισθέντες εἰς τὴν νῆσον ἣ καλεῖ-
ται μὲν Σάσων κεῖται δὲ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τὴν εἰς τὸν
Ἰόνιον πόρον, ἧκον ὑπὸ νύκτα πρὸς τὸν Φίλιππον φά-
σκοντες συνωρμηκέναι τινὰς αὐτοῖς πλέοντας ἀπὸ πορ-
3 *θμοῦ, τούτους δ' ἀπαγγέλλειν ὅτι καταλείποιεν ἐν Ῥηγίῳ*
πεντήρεις Ῥωμαϊκὰς πλεούσας ἐπ' Ἀπολλωνίας καὶ πρὸς
4 *Σκερδιλαΐδαν. ὁ δὲ Φίλιππος ὑπολαβὼν ὅσον οὔπω τὸν*
στόλον ἐπ' αὐτὸν παρεῖναι, περίφοβος γενόμενος καὶ τα-
χέως ἀνασπάσας τὰς ἀγκύρας αὖτις εἰς τοὐπίσω παρήγ-
5 *γειλε πλεῖν. οὐδενὶ δὲ κόσμῳ ποιησάμενος τὴν ἀναζυγὴν*
καὶ τὸν ἀνάπλουν δευτεραῖος εἰς Κεφαλληνίαν κατῆρε,
6 *συνεχῶς ἡμέραν καὶ νύκτα τὸν πλοῦν ποιούμενος. βραχὺ*
δέ τι θαρρήσας ἐνταῦθα κατέμεινε, ποιῶν ἔμφασιν ὡς
ἐπί τινας τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πράξεων ἐπεστροφώς.
7 *συνέβη δὲ ψευδῶς γενέσθαι τὸν ὅλον φόβον περὶ αὐτόν.*
8 *ὁ γὰρ Σκερδιλαΐδας ἀκούων κατὰ χειμῶνα λέμβους ναυ-*
πηγεῖσθαι τὸν Φίλιππον πλείους, καὶ προσδοκῶν αὐτοῦ
τὴν κατὰ θάλατταν παρουσίαν, διεπέμπετο πρὸς τοὺς
9 *Ῥωμαίους διασαφῶν ταῦτα καὶ παρακαλῶν βοηθεῖν, οἱ*
δὲ Ῥωμαῖοι δεκαναΐαν ἀπὸ τοῦ περὶ τὸ Λιλύβαιον ἐξ-
απέστειλαν στόλου, ταύτην τὴν περὶ τὸ Ῥήγιον ὀφθεῖσαν·
10 *ἣν Φίλιππος εἰ μὴ πτοηθεὶς ἀλόγως ἔφυγεν, τῶν περὶ* 535
τὴν Ἰλλυρίδα πράξεων μάλιστ' ἂν τότε καθίκετο διὰ τὸ

---

4. ad *Σάσων* in A manus quaedam antiqua margini adscr. *σάσων νῆσος. ἣν νῦν ἄσσωνας καλοῦσιν· κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ ἰονίου κόλπου*, ac similiter DE in marg. 6. *συνωρμηκέναι* B Suid. v. *προσαγγελία*, *συνωρμικέναι* AR *τοῦ* ante *πορθμοῦ* add. *Rei* 436 (sed conf. indicem v. Sicul. fret.) 7. *καταλείποιεν* AB et Suidae cod. AV, *καταλίποιεν* R et reliqui Suidae libri (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXV, 7) 11. *αὖθις* R[s] vulgo 13. *κεφαληνίαν* B[s]CE et Suidae cod. A v. *ἀναζυγαῖς* 15. *τι* om. B 15. 16. *ὁ δὲ Φίλιππος ἀνεχώρησε διαταραχθείς, ποιῶν δὲ ἔμφασιν — ἐπεστροφώς* Suid. v. *ἔμφασιν* 16. *ἐπί τινα* Suid. *ἐπεστραφὼς* codices quidam Suidae 20. *διεπέπεμπτο* coni. *Sch* 22. *δεκαναΐαν Ca* pro *δέκα νῆας* 23. *τὸ* om. CDE 24. *τῶν τε περὶ* coni. *Be* 25. *τὸ* om. A[1]B, add. A[r]R

535, 3]

τοὺς Ῥωμαίους πάσαις ταῖς ἐπινοίαις καὶ παρασκευαῖς
περὶ τὸν Ἀννίβαν καὶ τὴν περὶ Κάνναν μάχην γίνεσθαι,
τῶν τε πλοίων ἐκ τοῦ κατὰ λόγον ἐγκρατὴς ἂν ἐγεγόνει.
νῦν δὲ διαταραχθεὶς ὑπὸ τῆς προσαγγελίας ἀβλαβῆ μὲν 11
οὐκ εὐσχήμονα δ' ἐποιήσατο τὴν ἀναχώρησιν εἰς Μακεδονίαν.

Ἐπράχθη δέ τι κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ Πρου- 111
σίᾳ μνήμης ἄξιον. τῶν γὰρ Γαλατῶν, οὓς διεβίβασεν ἐκ 2
τῆς Εὐρώπης ὁ βασιλεὺς Ἄτταλος εἰς τὸν πρὸς Ἀχαιὸν
πόλεμον διὰ τὴν ἐπ' ἀνδρείᾳ δόξαν, τούτων χωρισθέντων
τοῦ προειρημένου βασιλέως διὰ τὰς ἄρτι ῥηθείσας ὑποψίας καὶ πορθούντων μετὰ πολλῆς ἀσελγείας καὶ βίας
τὰς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ πόλεις, τὸ δὲ τελευταῖον καὶ πο-
λιορκεῖν τοὺς Ἰλιεῖς ἐπιβαλομένων, ἐγένετο μέν τις οὐκ 3
ἀγεννὴς περὶ ταῦτα πρᾶξις καὶ ὑπὸ τῶν τὴν Τρῳάδα
κατοικούντων Ἀλεξάνδρειαν· Θεμίστην γὰρ ἐξαποστείλαν- 4
τες μετ' ἀνδρῶν τετρακισχιλίων ἔλυσαν μὲν τὴν Ἰλιέων
πολιορκίαν, ἐξέβαλον δ' ἐκ πάσης τῆς Τρῳάδος τοὺς Γαλάτας ἐμποδίζοντες ταῖς χορηγίαις καὶ διαλυμαινόμενοι
τὰς ἐπιβολὰς αὐτῶν. οἱ δὲ Γαλάται κατασχόντες τὴν 5
Ἀρίσβαν καλουμένην ἐν τῇ τῶν Ἀβυδηνῶν χώρᾳ, λοιπὸν ἐπεβούλευον καὶ προσεπολέμουν ταῖς περὶ τούτους τοὺς
τόπους ἐκτισμέναις πόλεσιν. ἐφ' οὓς στρατεύσας μετὰ 6
δυνάμεως Προυσίας καὶ παραταξάμενος τοὺς μὲν ἄνδρας κατ' αὐτὸν τὸν κίνδυνον ἐν χερῶν νόμῳ διέφθειρε, τὰ δὲ τέκνα σχεδὸν ἅπαντα καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἐν τῇ παρεμβολῇ κατέσφαξε, τὴν δ' ἀποσκευὴν ἐφῆκε διαρπάσαι

---

1. *πάσαις*] *ταύταις* B 3. *ἐγεγόνει* AB^m CDE, *ἐγένετο* B 4. *ὁ δὲ διαταραχθεὶς ἐκ τῆς προσαγγελίας ἔφυγε* Suid. v. *προσαγγελία* 5. *ἀποχώρησιν* D 14. *ηλιεῖς* A(R), corr. CD² *ἐπιβαλλομένων* B^s C 15. *ἀγενὴς* DE *τὴν*] *περὶ τὴν* C, om. D *τρωάδα* AR, *τρῳάδων* D 16. *ἀλεξανδρειαν θεμιστην* (sine acc.) A 17. *ἰλιαίων* A, corr. ead. m., *ἠλιέων* BD¹E 18. *τρωάδος* AR, ι subscr. D 21. ad *Ἀρίσβαν* in marg. add. A *ὅμηρος καὶ δῖαν ἀρίσβην* (Il. 2, 836) 22. *ἐπεβουλεύοντο* CDE 24. *μὲν* om. D 25. *χερῶν* AR (conf. 4, 80, 11), *χειρῶν* C vulgo

5 πολιτείας πρῶτον; ὅταν ἢ διὰ κατακλυσμοὺς ἢ διὰ λοιμι-
κὰς περιστάσεις ἢ δι᾿ ἀφορίας καρπῶν ἢ δι᾿ ἄλλας τοι- 544
αύτας αἰτίας φθορὰ γένηται τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους,
οἵας ἤδη γεγονέναι παρειλήφαμεν καὶ πάλιν πολλάκις ἔσε-
6 σθαι ὁ λόγος αἱρεῖ, τότε δὴ συμφθειρομένων πάντων τῶν
ἐπιτηδευμάτων καὶ τεχνῶν, ὅταν ἐκ τῶν περιλειφθέντων
οἱονεὶ σπερμάτων αὖθις αὐξηθῇ σὺν χρόνῳ πλῆθος ἀν-
7 θρώπων, τότε δή που, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῴων,
καὶ ἐπὶ τούτων συναθροιζομένων (ὅπερ εἰκός, κατὰ τοῦτο
εἰς τὸ ὁμόφυλον συναγελάζεσθαι διὰ τὴν τῆς φύσεως ἀσθέ-
νειαν) ἀνάγκη τὸν τῇ σωματικῇ ῥώμῃ καὶ τῇ ψυχικῇ τόλμῃ
8 διαφέροντα, τοῦτον ἡγεῖσθαι καὶ κρατεῖν, καθάπερ καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων γενῶν τῶν ἀδοξοποιήτων ζῴων θεωρούμε-
νον τοῦτο χρὴ φύσεως ἔργον ἀληθινώτατον νομίζειν, παρ᾿
οἷς ὁμολογουμένως τοὺς ἰσχυροτάτους ὁρῶμεν ἡγουμένους·
λέγω δὲ ταύρους κάπρους ἀλεκτρυόνας, τὰ τούτοις παρα-
9 πλήσια. τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς εἰκὸς τοιούτους εἶναι καὶ
τοὺς τῶν ἀνθρώπων βίους, ζωηδὸν συναθροιζομένων καὶ
τοῖς ἀλκιμωτάτοις καὶ δυναμικωτάτοις ἑπομένων· οἷς ὅρος

[16: inc. *Be* 501

1—11. *πολιτείας; πρῶτον μέν, ὅταν — ὁ λόγος αἱρεῖ, τοτὲ δὲ συμφθειρομένων — τεχνῶν [ὅταν] ἐκ τῶν — ἀνθρώπων, [τότε δή που] κἄπειτα τούτων συναθροιζομένων πάλιν γένηται συστήμαθ᾿, ὅπερ εἰκὸς κατ᾿ αὐτὸ τοῦτο, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῴων, τό γ᾿ ἀεὶ τὸ ὁμόφυλον — ἀσθένειαν, ἀνάγκη* cet. Lammertus Fleckeiseni annal. 1888 p. 629 s. (at librorum scriptura, paucis verbis quae § 7 leguntur et levioribus quibusdam mendis exceptis, rectissime se habet; ista vero a Lammerto conficta dubito num Graeca haberi possint: Polybiana certe non sunt) 1. *πρῶτον* FD, *πρῶτον συνίστασθαι* GHKL 2. *ἢ διαφορίας* F 4. post *ἤδη* add. *πολλάκις Na* 131 4. 5. *πολλάκις ἔσεσθ᾿ BW, ἔσεσθαι πολλάκις Ben* (neque tamen adverbium *πολλάκις* cum *Ben* ad *ὁ λόγος αἱρεῖ*, sed ad *ἔσεσθαι* est referendum) 5. *ἐρεῖ* FS, corr. G 8—11. *τότε δή που, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῴων, τούτων συναθροιζομένων (ὅπερ εἰκὸς) κατὰ ταὐτό* (eundem in locum) *καὶ ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον συναγελαζομένων διὰ τὴν τῆς φύσεως ἀσθένειαν, ἀνάγκη* cet. coni. *Hu* 8. *ζαίων* FS 9. *ἅπερ*, omissis postea *τοῦτο εἰς, Sca* *εἰκῶς* F^{1}, corr. F^{r} *κατὰ τούτων* K, *καὶ τοῦτο* coni. *Sch*, *καὶ τούτους* Campius in versione Germanica (Stuttgartiae 1862) p. 656, *κατὰ ταὐτὸ* ac deinceps, omisso *εἰς*, *τὸ ὁμόφυλον* Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 36 12. *τούτου* G *He*, *τούτων* He^{m} 13. *τῶν* alterum add. *Ca* *ζώων* FS *θεωροίμεν*\| F, *θεωροῦμεν He* 15. *ὁρῶμεν\|νης ἡγουμένους* F, *ὁρῶμεν εἰσηγουμένους* D 18. *συναθροιζομένους* F^{1}S, corr. $F^{r}D^{m}$K

544, 19]

μέν ἐστι τῆς ἀρχῆς ἰσχύς, ὄνομα δ' ἂν εἴποι τις μοναρ-
χίαν. ἐπειδὰν δὲ τοῖς συστήμασι διὰ τὸν χρόνον ὑπο- 10
γένηται συντροφία καὶ συνήθεια, τότ' ἀρχὴ βασιλείας
φύεται, καὶ τότε πρώτως ἔννοια γίνεται τοῦ καλοῦ καὶ
δικαίου τοῖς ἀνθρώποις, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐναντίων τού-
τοις. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς γενέσεως τῶν εἰρη- 6
μένων τοιόσδε. πάντων γὰρ πρὸς τὰς συνουσίας ὁρμών- 2
των κατὰ φύσιν, ἐκ δὲ τούτων παιδοποιίας ἀποτελουμένης,
ὁπότε τις τῶν ἐκτραφέντων εἰς ἡλικίαν ἱκόμενος μὴ νέμοι
χάριν μηδ' ἀμύναι τούτοις οἷς ἐκτρέφοιτ', ἀλλά που τἀ-
ναντία κακῶς λέγειν ἢ δρᾶν τούτους ἐγχειροίη, δῆλον ὡς 3
545 δυσαρεστεῖν καὶ προσκόπτειν εἰκὸς τοὺς συνόντας καὶ συνι-
δόντας τὴν γεγενημένην ἐκ τῶν γεννησάντων ἐπιμέλειαν
καὶ κακοπάθειαν περὶ τὰ τέκνα καὶ τὴν τούτων θεραπείαν
καὶ τροφήν. τοῦ γὰρ γένους τῶν ἀνθρώπων ταύτῃ δια- 4
φέροντος τῶν ἄλλων ζῴων ᾗ μόνοις αὐτοῖς μέτεστι νοῦ
καὶ λογισμοῦ, φανερὸν ὡς οὐκ εἰκὸς παρατρέχειν αὐτοὺς
τὴν προειρημένην διαφορὰν καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῴων,
ἀλλ' ἐπισημαίνεσθαι τὸ γινόμενον καὶ δυσαρεστεῖσθαι 5
τοῖς παροῦσι, προορωμένους τὸ μέλλον καὶ συλλογιζομέ-
νους ὅτι τὸ παραπλήσιον ἑκάστοις αὐτῶν συγκυρήσει. καὶ 6
μὴν ὅταν που πάλιν ἅτερος ὑπὸ θατέρου τυχὼν ἐπικου-
ρίας ἢ βοηθείας ἐν τοῖς δεινοῖς μὴ νέμῃ τῷ σώσαντι χά-
ριν ἀλλά ποτε καὶ βλάπτειν ἐγχειρῇ τοῦτον, φανερὸν ὡς
εἰκὸς τῷ τοιούτῳ δυσαρεστεῖσθαι καὶ προσκόπτειν τοὺς
εἰδότας, συναγανακτοῦντας μὲν τῷ πέλας, ἀναφέροντας δ'
ἐφ' αὐτοὺς τὸ παραπλήσιον. ἐξ ὧν ὑπογίνεταί τις ἔννοια 7
παρ' ἑκάστῳ τῆς τοῦ καθήκοντος δυνάμεως καὶ θεωρίας·
ὅπερ ἐστὶν ἀρχὴ καὶ τέλος δικαιοσύνης. ὁμοίως πάλιν, 8

---

3. *τοῦτ ἀρχὴ* F(S), corr. *Ca* 7. *ὁρμόντων* F et similia menda saepius 10. *οἷς ἐκτρέφοι* FG^{m}HL *He*^{m}, *οἳ ἐκτρέφοιεν* G^{m}K *He*^{m}, *οἷς ἐκτράφῃ* DG^{m}*He*^{m}, *οἷς ἐκτραφείη* G *He*, corr. *Hu* 12. *συνόντας καὶ Ca*, *ἐνόντας καὶ* FS, del. *Hu* *συνηδόντας* F 13. *γενησάντων* F^{1}, corr. F^{2} 16. 18. *ζώων* FS 22. *ἅτερος* F, *ἕτερος* S, corr. D^{m}HK 26. *συναγαναναχτοῦντας* (sic) F^{1}, corr. F^{r} *ἀναφέροντας * * * * δ'* F 27. *ἐφ' αὐτοὺς Be* pro *ἐπ' αὐτοὺς* 28. *θεωρία* coni. *Sch*

[545, 19

*ὅταν ἀμύνῃ μέν τις πρὸ πάντων ἐν τοῖς δεινοῖς, ὑφίστη-
ται δὲ καὶ μένῃ τὰς ἐπιφορὰς τῶν ἀλκιμωτάτων ζῴων,
εἰκὸς μὲν τὸν τοιοῦτον ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐπισημασίας
τυγχάνειν εὐνοϊκῆς καὶ προστατικῆς, τὸν δὲ τἀναντία τούτῳ
9 πράττοντα καταγνώσεως καὶ προσκοπῆς. ἐξ οὗ πάλιν εὔ-
λογον ὑπογίνεσθαί τινα θεωρίαν παρὰ τοῖς πολλοῖς αἰσ-
χροῦ καὶ καλοῦ καὶ τῆς τούτων πρὸς ἄλληλα διαφορᾶς,
καὶ τὸ μὲν ζήλου καὶ μιμήσεως τυγχάνειν διὰ τὸ συμφέ-
10 ρον, τὸ δὲ φυγῆς. ἐν οἷς ὅταν ὁ προεστὼς καὶ τὴν μεγίστην
δύναμιν ἔχων ἀεὶ συνεπισχύῃ τοῖς προειρημένοις κατὰ τὰς
τῶν πολλῶν διαλήψεις, καὶ δόξῃ τοῖς ὑποταττομένοις
11 διανεμητικὸς εἶναι τοῦ κατ' ἀξίαν ἑκάστοις, οὐκέτι τὴν
βίαν δεδιότες, τῇ δὲ γνώμῃ τὸ πλεῖον εὐδοκοῦντες, ὑπο-* 546
*τάττονται καὶ συσσῴζουσι τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, κἂν ὅλως ᾖ
γηραιός, ὁμοθυμαδὸν ἐπαμύνοντες καὶ διαγωνιζόμενοι πρὸς
12 τοὺς ἐπιβουλεύοντας αὐτοῦ τῇ δυναστείᾳ. καὶ δὴ τῷ
τοιούτῳ τρόπῳ βασιλεὺς ἐκ μονάρχου λανθάνει γενόμενος,
ὅταν παρὰ τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἰσχύος μεταλάβῃ τὴν ἡγε-
7 μονίαν ὁ λογισμός. αὕτη καλοῦ καὶ δικαίου πρώτη παρ'
ἀνθρώποις κατὰ φύσιν ἔννοια καὶ τῶν ἐναντίων τούτοις,
2 αὕτη βασιλείας ἀληθινῆς ἀρχὴ καὶ γένεσις. οὐ γὰρ μόνον
αὐτοῖς ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τούτων ἐπὶ πολὺ διαφυλάττουσι
τὰς ἀρχάς, πεπεισμένοι τοὺς ἐκ τοιούτων γεγονότας καὶ
τραφέντας ὑπὸ τοιούτοις παραπλησίους ἕξειν καὶ τὰς προ-
3 αιρέσεις. ἐὰν δέ ποτε τοῖς ἐγγόνοις δυσαρεστήσωσι, ποι-
οῦνται μετὰ ταῦτα τὴν αἵρεσιν τῶν ἀρχόντων καὶ βασιλέων
οὐκέτι κατὰ τὰς σωματικὰς καὶ θυμικὰς δυνάμεις, ἀλλὰ*

[1: inc. *Be* 502

2. *ζώων* FS 3. *εἰκὸς τὸν μὲν Di* auctore *Be* 9. *ἐν οἷς ὅταν BW*, *ὅταν ἐν οἷς* FS, *ὅταν οὖν Ca*, *ὅταν δ' ὁμοίως Rei* 442 10. *συνεπισχύει* F^1, *συνεπισχύει* F^r, corr. S 11. *διαλήψεις Rei* 442 pro *διαλέξεις* 12. *διανεμητικῶς* F 13. *ὑποτάττωνται* F^1D, corr. F^rS 14. *συσσώζωσι* F^1D, *συσσώζουσι* F^rL^s, *συσώζωσι* H, *συσώζουσι* K, *σώζουσι* G 17. *γινόμενος* K 21. *γένεσεις* F^1, corr. F^r 22. *ἐπὶ πολὺ* G^m, *ἐπὶ πολλὺ* F^r, *ἐπεὶ πολὺ* He^m, *πολλοὶ* F^1S, *πολλοῖς* coni. *Hu*, *οἱ πολλοὶ BW* 24. *παραπλησίως* FS, *παραπλησίας Rei* 443, corr. *Sch* 25. *ἐκγόνοις* G^s vulgo

546, 16]

κατὰ τὰς τῆς γνώμης καὶ τοῦ λογισμοῦ διαφοράς, πεῖραν
εἰληφότες ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων τῆς ἐξ ἀμφοῖν παραλλα-
γῆς. τὸ μὲν οὖν παλαιὸν ἐνεγήρασκον ταῖς βασιλείαις οἱ 4
κριθέντες ἅπαξ καὶ τυχόντες τῆς ἐξουσίας ταύτης, τόπους
τε διαφέροντας ὀχυρούμενοι καὶ τειχίζοντες καὶ χώραν
κατακτώμενοι, τὸ μὲν τῆς ἀσφαλείας χάριν, τὸ δὲ τῆς
δαψιλείας τῶν ἐπιτηδείων τοῖς ὑποτεταγμένοις· ἅμα δὲ 5
περὶ ταῦτα σπουδάζοντες ἐκτὸς ἦσαν πάσης διαβολῆς καὶ
φθόνου διὰ τὸ μήτε περὶ τὴν ἐσθῆτα μεγάλας ποιεῖσθαι
τὰς παραλλαγὰς μήτε περὶ τὴν βρῶσιν καὶ πόσιν, ἀλλὰ
παραπλήσιον ἔχειν τὴν βιοτείαν τοῖς ἄλλοις, ὁμόσε ποιού-
μενοι τοῖς πολλοῖς ἀεὶ τὴν δίαιταν. ἐπεὶ δ' ἐκ διαδοχῆς 6
καὶ κατὰ γένος τὰς ἀρχὰς παραλαμβάνοντες ἕτοιμα μὲν
εἶχον ἤδη τὰ πρὸς τὴν ἀσφάλειαν, ἕτοιμα δὲ καὶ πλείω
τῶν ἱκανῶν τὰ πρὸς τὴν τροφήν, τότε δὴ ταῖς ἐπιθυμίαις 7
ἑπόμενοι διὰ τὴν περιουσίαν ἐξάλλους μὲν ἐσθῆτας ὑπ-
547 έλαβον δεῖν ἔχειν τοὺς ἡγουμένους τῶν ὑποταττομένων,
ἐξάλλους δὲ καὶ ποικίλας τὰς περὶ τὴν τροφὴν ἀπολαύσεις
καὶ παρασκευάς, ἀναντιρρήτους δὲ καὶ παρὰ τῶν μὴ προσ-
ηκόντων τὰς τῶν ἀφροδισίων χρείας καὶ συνουσίας. ἐφ' 8
οἷς μὲν φθόνου γενομένου καὶ προσκοπῆς ἐφ' οἷς δὲ μί-
σους ἐκκαιομένου καὶ δυσμενικῆς ὀργῆς, ἐγένετο μὲν ἐκ
τῆς βασιλείας τυραννίς, ἀρχὴ δὲ καταλύσεως ἐγεννᾶτο καὶ
σύστασις ἐπιβουλῆς τοῖς ἡγουμένοις· ἣν οὐκ ἐκ τῶν χει- 9
ρίστων ἀλλ' ἐκ τῶν γενναιοτάτων καὶ μεγαλοψυχοτάτων
ἔτι δὲ θαρραλεωτάτων ἀνδρῶν συνέβαινε γίνεσθαι διὰ τὸ
τοὺς τοιούτους ἥκιστα δύνασθαι φέρειν τὰς τῶν ἐφεστώ-
των ὕβρεις. τοῦ δὲ πλήθους, ὅτε λάβοι προστάτας, συν- 8
επισχύοντος κατὰ τῶν ἡγουμένων διὰ τὰς προειρημένας
αἰτίας, τὸ μὲν τῆς βασιλείας καὶ μοναρχίας εἶδος ἄρδην

[9: inc. *Be* 503

1. *κατὰ τὰς* K, *καὶ κατὰ* FHL, *καὶ κατὰ τὰς* DG 4. *ἐνκριθέντες* K 5. *ὠχυρωμένοι* D 11. *βιωτείαν* F *ὁμόσαι* F[1], corr. F[r] 18. *τρυφὴν* FS, corr. G[m]H *He* 20. *ἐφ'*] *ὧν ἐφ'* coni. *Be* 22. *ἐγίγνετο* D *He*[m] 24. *ἦν· οὐκ* FS, corr. *Ca* 26. *γίγνεσθαι* D, *γενέσθαι* S 28. *ὕβρις* F *ὅταν λάβοι* HL, *ὅταν λάβῃ* GK

ἀνῃρεῖτο, τὸ δὲ τῆς ἀριστοκρατίας αὖθις ἀρχὴν ἐλάμβανε
2 *καὶ γένεσιν· τοῖς γὰρ καταλύσασι τοὺς μονάρχους οἱονεὶ*
χάριν ἐκ χειρὸς ἀποδιδόντες οἱ πολλοὶ τούτοις ἐχρῶντο
3 *προστάταις καὶ τούτοις ἐπέτρεπον περὶ σφῶν. οἱ δὲ τὸ*
μὲν πρῶτον ἀσμενίζοντες τὴν ἐπιτροπὴν οὐδὲν προυρ-
γιαίτερον ἐποιοῦντο τοῦ κοινῇ συμφέροντος, καὶ κηδεμο-
νικῶς καὶ φυλακτικῶς ἕκαστα χειρίζοντες, καὶ τὰ κατ'
4 *ἰδίαν καὶ τὰ κοινὰ τοῦ πλήθους. ὅτε δὲ διαδέξαιντο πά-*
λιν παῖδες παρὰ πατέρων τὴν τοιαύτην ἐξουσίαν, ἄπειροι
μὲν ὄντες κακῶν, ἄπειροι δὲ καθόλου πολιτικῆς ἰσότητος
καὶ παρρησίας, τεθραμμένοι δ' ἐξ ἀρχῆς ἐν ταῖς τῶν
5 *πατέρων ἐξουσίαις καὶ προαγωγαῖς, ὁρμήσαντες οἱ μὲν*
ἐπὶ πλεονεξίαν καὶ φιλαργυρίαν ἄδικον, οἱ δ' ἐπὶ μέθας
καὶ τὰς ἅμα ταύταις ἀπλήστους εὐωχίας, οἱ δ' ἐπὶ τὰς
τῶν γυναικῶν ὕβρεις καὶ παίδων ἁρπαγάς, μετέστησαν
6 *μὲν τὴν ἀριστοκρατίαν εἰς ὀλιγαρχίαν, ταχὺ δὲ κατεσκεύ-*
ασαν ἐν τοῖς πλήθεσι πάλιν τὰ παραπλήσια τοῖς ἄρτι
ῥηθεῖσιν· διὸ καὶ παραπλήσιον συνέβαινε τὸ τέλος αὐτῶν 548
γίνεσθαι τῆς καταστροφῆς τοῖς περὶ τοὺς τυράννους ἀτυ-
9 *χήμασιν. ἐπειδὰν γάρ τις συνθεασάμενος τὸν φθόνον*
καὶ τὸ μῖσος κατ' αὐτῶν τὸ παρὰ τοῖς πολίταις ὑπάρχον,
κἄπειτα θαρρήσῃ λέγειν ἢ πράττειν τι κατὰ τῶν προ-
εστώτων, πᾶν ἕτοιμον καὶ συνεργὸν λαμβάνει τὸ πλῆθος.
2 *λοιπὸν οὓς μὲν φονεύσαντες* οὓς δὲ φυγαδεύσαντες *οὔτε*
βασιλέα προΐστασθαι τολμῶσιν ἔτι δεδιότες τὴν τῶν πρό-
τερον ἀδικίαν, οὔτε πλείοσιν ἐπιτρέπειν τὰ κοινὰ θαρ-
ροῦσι παρὰ πόδας αὐτοῖς οὔσης τῆς πρότερον ἀγνοίας,
3 *μόνης δὲ σφίσι καταλειπομένης ἐλπίδος ἀκεραίου τῆς ἐν*
αὑτοῖς ἐπὶ ταύτην καταφέρονται, καὶ τὴν μὲν πολιτείαν

[18: inc. *Be* 504

1. *ἀριστοκρατείας* F 2. *τὰς μοναρχίας* K 7. 8. *τὰ κατιδίαν* F(D), *τοὺς κατ' ἰδίαν* S 8. *τὰ κοινὰ* FDG, *κοινῇ* S 9. *τὴν αυτὴν* G[s] *He* 18. 19. *τὸ τέλος — τῆς καταστροφῆς*] *τελέως — τὴν καταστροφὴν* Lammertus Fleckeiseni annal. 1888 p. 631 21. *ὑπάρχων* F 22. *θαρρήσει* FS, corr. DG 24. *οὓς δὲ φυγαδεύσαντες* add. *Ca*, *οὓς δ' ἐκβαλόντες* coni. *Hu* 25. *πρώτερον* (ex *πρῶτερον*) F, *προτέρων* S, corr. DK 27. *τῶν* ante *πρότερον* add. *Sca*

548, 13]
ἐξ ὀλιγαρχικῆς δημοκρατίαν ἐποίησαν, τὴν δὲ τῶν κοινῶν
πρόνοιαν καὶ πίστιν εἰς σφᾶς αὐτοὺς ἀνέλαβον. καὶ μέχρι 4
μὲν ἂν ἔτι σῴζωνταί τινες τῶν ὑπεροχῆς καὶ δυναστείας
πεῖραν εἰληφότων, ἀσμενίζοντες τῇ παρούσῃ καταστάσει
περὶ πλείστου ποιοῦνται τὴν ἰσηγορίαν καὶ τὴν παρρη-
σίαν· ὅταν δ' ἐπιγένωνται νέοι καὶ παισὶ παίδων πάλιν 5
ἡ δημοκρατία παραδοθῇ, τότ' οὐκέτι διὰ τὸ σύνηθες ἐν
μεγάλῳ τιθέμενοι τὸ τῆς ἰσηγορίας καὶ παρρησίας ζητοῦσι
πλέον ἔχειν τῶν πολλῶν· μάλιστα δ' εἰς τοῦτ' ἐμπίπτου-
σιν οἱ ταῖς οὐσίαις ὑπερέχοντες. λοιπὸν ὅταν ὁρμήσωσιν 6
ἐπὶ τὸ φιλαρχεῖν καὶ μὴ δύνωνται δι' αὑτῶν καὶ διὰ τῆς
ἰδίας ἀρετῆς τυγχάνειν τούτων, διαφθείρουσι τὰς οὐσίας,
δελεάζοντες καὶ λυμαινόμενοι τὰ πλήθη κατὰ πάντα τρό-
πον. ἐξ ὧν ὅταν ἅπαξ δωροδόκους καὶ δωροφάγους κατα- 7
σκευάσωσι τοὺς πολλοὺς διὰ τὴν ἄφρονα δοξομανίαν, τότ'
ἤδη πάλιν τὸ μὲν τῆς δημοκρατίας καταλύεται, μεθίστα-
ται δ' εἰς βίαν καὶ χειροκρατίαν ἡ δημοκρατία. συνει- 8
θισμένον γὰρ τὸ πλῆθος ἐσθίειν τὰ ἀλλότρια καὶ τὰς
ἐλπίδας ἔχειν τοῦ ζῆν ἐπὶ τοῖς τῶν πέλας, ὅταν λάβῃ
549 *προστάτην μεγαλόφρονα καὶ τολμηρόν, ἐκκλειόμενον δὲ διὰ*
πενίαν τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ τιμίων, τότε δὴ χειροκρατίαν
ἀποτελεῖ, καὶ τότε συναθροιζόμενον ποιεῖ σφαγάς, φυγάς, 9
γῆς ἀναδασμούς, ἕως ἂν ἀποτεθηριωμένον πάλιν εὕρῃ
δεσπότην καὶ μόναρχον.

Αὕτη πολιτειῶν ἀνακύκλωσις, αὕτη φύσεως οἰκονο- 10
μία, καθ' ἣν μεταβάλλει καὶ μεθίσταται καὶ πάλιν εἰς
αὑτὰ καταντᾷ τὰ κατὰ τὰς πολιτείας. ταῦτά τις σαφῶς 11
ἐπεγνωκὼς χρόνοις μὲν ἴσως διαμαρτήσεται λέγων ὑπὲρ
τοῦ μέλλοντος περὶ πολιτείας· τὸ δὲ ποῦ τῆς αὐξήσεως

[19: inc. *Be* 505

3. *ἔτι* FD, om. S *σώζωνται* FS 12. *τούτου* coni. *Sch* 15. *δοξοφαγίαν* FS, *δοξοφλυγίαν* *Rei* 444, *φιλαρχίαν* vel *φιλοτιμίαν* coni. *Be*, corr. *Di* auctore *Rei* 17. *χειροκρατείαν* F 19. *ζεῖν* F[1], corr. F[r] 21. *τιμῶν* HL *He* *χειροκρατείαν* F 26. 27. *εἰς ταὐτὰ* coni. *Sch* (ipse hanc coniecturam improbans, quam tamen repetit Paulus La-Roche, *Charakteristik des Polyb.* 23) 27. *τὰ* om. F[1]S, add. F[r]

ἕκαστόν ἐστιν ἢ τῆς φθορᾶς, ἢ ποῦ μεταστήσεται, σπα-
νίως ἂν διασφάλλοιτο, χωρὶς ὀργῆς ἢ φθόνου ποιούμενος
12 τὴν ἀπόφασιν. καὶ μὴν περί γε τῆς Ῥωμαίων πολιτείας
κατὰ ταύτην τὴν ἐπίστασιν μάλιστ' ἂν ἔλθοιμεν εἰς γνῶ-
σιν καὶ τῆς συστάσεως καὶ τῆς αὐξήσεως καὶ τῆς ἀκμῆς,
ὁμοίως δὲ καὶ τῆς εἰς τοὔμπαλιν ἐσομένης ἐκ τούτων
13 μεταβολῆς· εἰ γάρ τινα καὶ ἑτέραν πολιτείαν, ὡς ἀρτίως
εἶπα, καὶ ταύτην συμβαίνει, κατὰ φύσιν ἀπ' ἀρχῆς ἔχου-
σαν τὴν σύστασιν καὶ τὴν αὔξησιν, κατὰ φύσιν ἕξειν καὶ
14 τὴν εἰς τἀναντία μεταβολήν. σκοπεῖν δ' ἐξέσται διὰ τῶν
μετὰ ταῦτα ῥηθησομένων.

10 Νῦν δ' ἐπὶ βραχὺ ποιησόμεθα μνήμην ὑπὲρ τῆς Λυ-
κούργου νομοθεσίας· ἔστι γὰρ οὐκ ἀνοίκειος ὁ λόγος τῆς
2 προθέσεως. ἐκεῖνος γὰρ ἕκαστα τῶν προειρημένων συν-
νοήσας ἀναγκαίως καὶ φυσικῶς ἐπιτελούμενα, καὶ συλλο-
γισάμενος ὅτι πᾶν εἶδος πολιτείας ἁπλοῦν καὶ κατὰ μίαν
συνεστηκὸς δύναμιν ἐπισφαλὲς γίνεται διὰ τὸ ταχέως εἰς
τὴν οἰκείαν καὶ φύσει παρεπομένην ἐκτρέπεσθαι κακίαν,
3 — καθάπερ γὰρ σιδήρῳ μὲν ἰὸς ξύλοις δὲ θρῖπες καὶ
τερηδόνες συμφυεῖς εἰσι λῦμαι, δι' ὧν, κἂν πάσας τὰς
ἔξωθεν διαφύγωσι βλάβας, ὑπ' αὐτῶν φθείρονται τῶν
4 συγγενομένων, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν πολιτειῶν συγ- 550
γεννᾶται κατὰ φύσιν ἑκάστῃ καὶ παρέπεταί τις κακία,
βασιλείᾳ μὲν ὁ μοναρχικὸς λεγόμενος τρόπος, ἀριστοκρα-
5 τίᾳ δ' ὁ τῆς ὀλιγαρχίας, δημοκρατίᾳ δ' ὁ θηριώδης καὶ
χειροκρατικός, εἰς οὓς οὐχ οἷόν τε μὴ οὐ πάντα τὰ προ-
ειρημένα σὺν χρόνῳ ποιεῖσθαι τὰς μεταστάσεις κατὰ τὸν
6 ἄρτι λόγον. ἃ προϊδόμενος Λυκοῦργος οὐχ ἁπλῆν οὐδὲ
μονοειδῆ συνεστήσατο τὴν πολιτείαν, ἀλλὰ πάσας ὁμοῦ

[25: inc. *Be* 506

1. *ποῖ* coni. *Sch* 2. *ἢ φθόνου Sca* pro *ἀφθόνου* 5. *στάσεως* FD, corr. S 9. *ἕξειν* F, *ἔχειν* G 10. *δ' ἔξεσται* F(D), *δ' ἔσται* S *He* 17. *συνεστηκῶς* F 18. *παρεσομένην* K, *παρεπομένως* L, *παρεσομένως* H 19. *θρίππες* F 22. *συγγεννᾶται*] *συγγέννηται* F, *συγγίνεται* GHL, *συγγίγνεται* DK, corr. *Sch* 23. *τις κακία* Fr ex *τ**σκ*α*κία* 25. *δὲ* (ante *ὁ τῆς*) FS *δημοκρατεῖα* FHKL

550, 9]
*συνήϑροιζε τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἰδιότητας τῶν ἀρίστων
πολιτευμάτων, ἵνα μηδὲν αὐξανόμενον ὑπὲρ τὸ δέον εἰς* 7
*τὰς συμφυεῖς ἐκτρέπηται κακίας, ἀντισπωμένης δὲ τῆς
ἑκάστου δυνάμεως ὑπ᾽ ἀλλήλων μηδαμοῦ νεύῃ μηδ᾽ ἐπὶ
πολὺ καταρρέπῃ μηδὲν αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἰσορροποῦν καὶ ζυγο-
στατούμενον [ἐπὶ πολὺ] διαμένῃ κατὰ τὸν τῆς ἀντιπλοίας
λόγον ἀεὶ τὸ πολίτευμα, τῆς μὲν βασιλείας κωλυομένης* 8
*ὑπερηφανεῖν διὰ τὸν ἀπὸ τοῦ δήμου φόβον, δεδομένης
καὶ τούτῳ μερίδος ἱκανῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ, τοῦ δὲ δήμου* 9
*πάλιν μὴ ϑαρροῦντος καταφρονεῖν τῶν βασιλέων διὰ τὸν
ἀπὸ τῶν γερόντων φόβον, οἳ κατ᾽ ἐκλογὴν ἀριστίνδην κε-
κριμένοι πάντες ἔμελλον ἀεὶ τῷ δικαίῳ προσνέμειν ἑαυ-
τούς, ὥστε τὴν τῶν ἐλαττουμένων μερίδα διὰ τὸ τοῖς* 10
*ἔϑεσιν ἐμμένειν, ταύτην ἀεὶ γίνεσϑαι μείζω καὶ βαρυτέραν
τῇ τῶν γερόντων προσκλίσει καὶ ῥοπῇ. τοιγαροῦν οὕτως* 11
*συστησάμενος πλεῖστον ὧν ἡμεῖς ἴσμεν χρόνον διεφύλαξε
τοῖς Λακεδαιμονίοις τὴν ἐλευϑερίαν.*

Ἐκεῖνος μὲν οὖν λόγῳ τινὶ προϊδόμενος πόϑεν ἕκαστα 12
*καὶ πῶς πέφυκε συμβαίνειν, ἀβλαβῶς συνεστήσατο τὴν
προειρημένην πολιτείαν· Ῥωμαῖοι δὲ τὸ μὲν τέλος ταὐτὸ* 13
πεποίηνται τῆς ἐν τῇ πατρίδι καταστάσεως, οὐ μὴν διὰ 14
*λόγου, διὰ δὲ πολλῶν ἀγώνων καὶ πραγμάτων, ἐξ αὐτῆς
ἀεὶ τῆς ἐν ταῖς περιπετείαις ἐπιγνώσεως αἱρούμενοι τὸ*
551 *βέλτιον, οὕτως ἦλϑον ἐπὶ ταὐτὸ μὲν Λυκούργῳ τέλος,
κάλλιστον δὲ σύστημα τῶν καϑ᾽ ἡμᾶς πολιτειῶν.*

---

4. *μηδαμοῖ* Bentenus observ. crit. in Polyb. 39 6. *ἐπὶ πολὺ* seclusit *Be* *διαμένει* F *τῆς ἀντιπαϑίας* (voluit *ἀντιπαϑείας*) *Rei* 445, *τῆς ἀντιπαλίας* Kaelkerus de eloc. Polyb. 296, *τἀντιπάλου* Lammertus Fleckeiseni annal. 1888 p. 627 ss. (at nihil mutandum; nam *ἀντίπλοια* spectat ad statum aquulae in fistulis congruis planum horizontis constanter indicantem) 11. *κατ᾽ ἐκλογὴν* del. Cobetus Mnemos. XI 25 (hiatum inferens et immemor dicendi generis Polybiani: conf. 10, 12, 8, Kaelkerum l. c. 273, Krebsium *Präpos.* 140) 15. *προσκλήσει* F et, ut videtur, D 17. 18. haec uno tenore neque ullo titulo seiuncta habet F 18. hinc vulgo cap. 11 incipiebat *προειδόμενος* F 25. post *πολιτειῶν* F uno tenore addit verba quae cap. 11, 7. 8 sequuntur *δεῖ δὲ — ἄγνοιαν*

κοῦσιν. δῆλον γὰρ ὡς ἀρίστην μὲν ἡγητέον πολιτείαν τὴν
ἐκ πάντων τῶν προειρημένων ἰδιωμάτων συνεστῶσαν·
8 τούτου γὰρ τοῦ μέρους οὐ λόγῳ μόνον ἀλλ' ἔργῳ πεῖραν
εἰλήφαμεν, Λυκούργου συστήσαντος πρώτου κατὰ τοῦτον
9 τὸν τρόπον τὸ Λακεδαιμονίων πολίτευμα. καὶ μὴν οὐδ'
ὡς μόνας ταύτας προσδεκτέον· καὶ γὰρ μοναρχικὰς καὶ
τυραννικὰς ἤδη τινὰς τεθεάμεθα πολιτείας, αἳ πλεῖστον
διαφέρουσαι βασιλείας παραπλήσιον ἔχειν τι ταύτῃ δο-
10 κοῦσιν· ᾗ καὶ συμψεύδονται καὶ συγχρῶνται πάντες οἱ
μόναρχοι, καθ' ὅσον οἷοί τ' εἰσίν, τῷ τῆς βασιλείας ὀνό-
11 ματι. καὶ μὴν ὀλιγαρχικὰ πολιτεύματα καὶ πλείω γέγονεν
δοκοῦντα παρόμοιον ἔχειν τι τοῖς ἀριστοκρατικοῖς, ἃ πλεῖ-
12 στον ὡς ἔπος εἰπεῖν διεστᾶσιν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ
4 δημοκρατίας. ὅτι δ' ἀληθές ἐστι τὸ λεγόμενον, ἐκ τούτων
2 συμφανές.) οὔτε γὰρ πᾶσαν δή που μοναρχίαν εὐθέως
βασιλείαν ῥητέον, ἀλλὰ μόνην τὴν ἐξ ἑκόντων συγχωρου-
μένην καὶ τῇ γνώμῃ τὸ πλεῖον ἢ φόβῳ καὶ βίᾳ κυβερνω-
3 μένην· οὐδὲ μὴν πᾶσαν ὀλιγαρχίαν ἀριστοκρατίαν νομι-
στέον, ἀλλὰ ταύτην ἥτις ἂν κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ τῶν δικαιοτά-
4 των καὶ φρονιμωτάτων ἀνδρῶν βραβεύηται. παραπλησίως
οὐδὲ δημοκρατίαν, ἐν ᾗ πᾶν πλῆθος κύριόν ἐστι ποιεῖν
5 ὅ τι ποτ' ἂν αὐτὸ βουληθῇ καὶ προθῆται· παρὰ δ' ᾧ
πάτριόν ἐστι καὶ σύνηθες θεοὺς σέβεσθαι, γονεῖς θερα-
πεύειν, πρεσβυτέρους αἰδεῖσθαι, νόμοις πείθεσθαι, παρὰ
τοῖς τοιούτοις συστήμασιν ὅταν τὸ τοῖς πλείοσι δόξαν
6 νικᾷ, τοῦτο δεῖ καλεῖν δημοκρατίαν. διὸ καὶ γένη μὲν ἓξ
εἶναι ῥητέον πολιτειῶν, τρία μὲν ἃ πάντες θρυλοῦσιν καὶ
νῦν προείρηται, τρία δὲ τὰ τούτοις συμφυῆ, λέγω δὲ
7 μοναρχίαν ὀλιγαρχίαν ὀχλοκρατίαν. πρώτη μὲν οὖν ἀκατα- 543

[5: inc. *Be* 499

3. *γένους* coni. *Be* 5. *καὶ μὴν Hu* Philol. XIV 318, *καὶ τὴν* FD, *καί τοι* G *He*, *ἀλλ'* D GmHKL *Hem* 9. *ἣ καὶ* F 10. *καθόσον* F *ἦσαν* F, *ἦσαν* D, *εἰσί* DmS 11. *γέγονε* Ss 14. *δημοκρατείας* F, corr. ead. m. 17. *τῇ* F(S), *τὴν Be* ἢ] *ἣ* F 21. *ἣ* F et similia menda saepius 22. *αὐτῷ* D *παρὰ δὲ ὧ* F(S), *παρὰ δὲ δὴ ᾧ* D, *παρ' ὃ* K 23. *σέβεσθαι* FDG, *σέβειν* GmHKL 26. *δεῖ* add. *Ca*, *δὲ* G, om. FS 26. 27. *μὲν ἐξεῖναι* F 27. *θρυλλοῦσι* Ss

543, 2]

*σκεύως καὶ φυσικῶς συνίσταται μοναρχία· ταύτῃ δ' ἕπεται
καὶ ἐκ ταύτης γεννᾶται μετὰ κατασκευῆς καὶ διορθώσεως
βασιλεία. μεταβαλλούσης δὲ ταύτης εἰς τὰ συμφυῆ κακά,* 8
*λέγω δ' εἰς τυραννίδα, αὖθις ἐκ τῆς τούτων καταλύσεως
ἀριστοκρατία φύεται. καὶ μὴν ταύτης εἰς ὀλιγαρχίαν ἐκ-* 9
*τραπείσης κατὰ φύσιν, τοῦ δὲ πλήθους ὀργῇ μετελθόντος
τὰς τῶν προεστώτων ἀδικίας, γεννᾶται δῆμος. ἐκ δὲ τῆς* 10
*τούτου πάλιν ὕβρεως καὶ παρανομίας ἀποπληροῦται σὺν
χρόνοις ὀχλοκρατία. γνοίη δ' ἄν τις σαφέστατα περὶ τού-* 11
*των, ὡς ἀληθῶς ἐστιν οἷα δὴ νῦν εἶπον, ἐπὶ τὰς ἑκάστων
κατὰ φύσιν ἀρχὰς καὶ γενέσεις καὶ μεταβολὰς ἐπιστήσας·
ὁ γὰρ συνιδὼν ἕκαστον αὐτῶν ὡς φύεται, μόνος ἂν οὗτος* 12
*δύναιτο συνιδεῖν καὶ τὴν αὔξησιν καὶ τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν
μεταβολὴν ἑκάστων καὶ τὸ τέλος, πότε καὶ πῶς καὶ ποῦ
καταντήσει πάλιν. μάλιστα δ' ἐπὶ τῆς Ῥωμαίων πολι-* 13
*τείας τοῦτον ἁρμόσειν τὸν τρόπον ὑπείληφα τῆς ἐξηγήσεως
διὰ τὸ κατὰ φύσιν αὐτὴν ἀπ' ἀρχῆς εἰληφέναι τήν τε
σύστασιν καὶ αὔξησιν.*

Ἀκριβέστερον μὲν οὖν ἴσως ὁ περὶ τῆς κατὰ φύσιν 5
*μεταβολῆς τῶν πολιτειῶν εἰς ἀλλήλας διευκρινεῖται λόγος
παρὰ Πλάτωνι καί τισιν ἑτέροις τῶν φιλοσόφων· ποικί-
λος δ' ὢν καὶ διὰ πλειόνων λεγόμενος ὀλίγοις ἐφικτός
ἐστιν. διόπερ ὅσον ἀνήκειν ὑπολαμβάνομεν αὐτοῦ πρὸς* 2
*τὴν πραγματικὴν ἱστορίαν καὶ τὴν κοινὴν ἐπίνοιαν, τοῦτο
πειρασόμεθα κεφαλαιωδῶς διελθεῖν· καὶ γὰρ ἂν ἐλλείπειν* 3
*τι δόξῃ διὰ τῆς καθολικῆς ἐμφάσεως, ὁ κατὰ μέρος λόγος
τῶν ἑξῆς ῥηθησομένων ἱκανὴν ἀνταπόδοσιν ποιήσει τῶν
νῦν ἐπαπορηθέντων.*

Ποίας οὖν ἀρχὰς λέγω, καὶ πόθεν φημὶ φύεσθαι τὰς 4

[11: inc. *Be* 500

3. *μεταβαλούσης Di* *εἰς τὴν συμφυῆ κακίαν Be* 4. *δὴ εἰς* GL[s] 8. *ἀποκληροῦται* FS, corr. G[m] 9. *ὀλιγοκρατία* DG *σαφέσ|τα* F[1](S), *σαφῶς τὰ* F[r], corr. DG[s] 12. *οὕτως* coni. *Hu* 17. *κατὰ* om. FKL *εἰληφέναι ἀπ' ἀρχῆς* HKL 18. *τὴν* ante *αὔξησιν* add. *Be* 20. *διακρινεῖται* D 21. *ποικίλως* FDH 22. *δὲ* FS *ὢν* F[1], corr. F[r] 26. *δόξει* F *διὰ] τὸ Rei* 439 29. *φύεσθαι* om. HKL

5 πολιτείας πρῶτον; ὅταν ἢ διὰ κατακλυσμοὺς ἢ διὰ λοιμι-
κὰς περιστάσεις ἢ δι' ἀφορίας καρπῶν ἢ δι' ἄλλας τοι- 544
αύτας αἰτίας φθορὰ γένηται τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους,
οἵας ἤδη γεγονέναι παρειλήφαμεν καὶ πάλιν πολλάκις ἔσε-
6 σθαι ὁ λόγος αἱρεῖ, τότε δὴ συμφθειρομένων πάντων τῶν
ἐπιτηδευμάτων καὶ τεχνῶν, ὅταν ἐκ τῶν περιλειφθέντων
οἱονεὶ σπερμάτων αὖθις αὐξηθῇ σὺν χρόνῳ πλῆθος ἀν-
7 θρώπων, τότε δή που, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῴων,
καὶ ἐπὶ τούτων συναθροιζομένων (ὅπερ εἰκός, κατὰ τοῦτο
εἰς τὸ ὁμόφυλον συναγελάζεσθαι διὰ τὴν τῆς φύσεως ἀσθέ-
νειαν) ἀνάγκη τὸν τῇ σωματικῇ ῥώμῃ καὶ τῇ ψυχικῇ τόλμῃ
8 διαφέροντα, τοῦτον ἡγεῖσθαι καὶ κρατεῖν, καθάπερ καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων γενῶν τῶν ἀδοξοποιήτων ζῴων θεωρούμε-
νον τοῦτο χρὴ φύσεως ἔργον ἀληθινώτατον νομίζειν, παρ'
οἷς ὁμολογουμένως τοὺς ἰσχυροτάτους ὁρῶμεν ἡγουμένους·
λέγω δὲ ταύρους κάπρους ἀλεκτρυόνας, τὰ τούτοις παρα-
9 πλήσια. τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς εἰκὸς τοιούτους εἶναι καὶ
τοὺς τῶν ἀνθρώπων βίους, ζωηδὸν συναθροιζομένων καὶ
τοῖς ἀλκιμωτάτοις καὶ δυναμικωτάτοις ἑπομένων· οἷς ὅρος

[16: inc. *Be* 501

1—11. *πολιτείας; πρῶτον μέν, ὅταν — ὁ λόγος αἱρεῖ, τοτὲ δὲ συμφθειρομένων — τεχνῶν* [*ὅταν*] *ἐκ τῶν — ἀνθρώπων*, [*τότε δή που*] *κἄπειτα τούτων συναθροιζομένων πάλιν γένηται συστήμαθ', ὅπερ εἰκὸς κατ' αὐτὸ τοῦτο, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῴων, τό γ' ἀεὶ τὸ ὁμόφυλον — ἀσθένειαν, ἀνάγκη* cet. Lammertus Fleckeiseni annal. 1888 p. 629 s. (at librorum scriptura, paucis verbis quae § 7 leguntur et levioribus quibusdam mendis exceptis, rectissime se habet; ista vero a Lammerto conficta dubito num Graeca haberi possint: Polybiana certe non sunt) 1. *πρῶτον* FD, *πρῶτον συνίστασθαι* GHKL 2. *ἢ διαφορίας* F 4. post *ἤδη* add. *πολλάκις* *Na* 131 4. 5. *πολλάκις ἔσεσθ'* *BW*, *ἔσεσθαι πολλάκις* *Ben* (neque tamen adverbium *πολλάκις* cum *Ben* ad *ὁ λόγος αἱρεῖ*, sed ad *ἔσεσθαι* est referendum) 5. *ἐρεῖ* FS, corr. G 8—11. *τότε δή που, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῴων, τούτων συναθροιζομένων* (*ὅπερ εἰκὸς*) *κατὰ ταὐτό* (eundem in locum) *καὶ ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον συναγελαζομένων διὰ τὴν τῆς φύσεως ἀσθένειαν, ἀνάγκη* cet. coni. *Hu* 8. *ζαίων* FS 9. *ἅπερ*, omissis postea *τοῦτο εἰς*, *Sca* *εἰκῶς* F[1], corr. F[r] *κατὰ τούτων* K, *καὶ τοῦτο* coni. *Sch*, *καὶ τούτους* Campius in versione Germanica (Stuttgartiae 1862) p. 656, *κατὰ ταὐτὸ* ac deinceps, omisso *εἰς*, *τὸ ὁμόφυλον* Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 36 12. *τούτου* G *He*, *τούτων* *He*[m] 13. *τῶν* alterum add. *Ca* *ζώων* FS *θεωροίμεν`* | F, *θεωροῦμεν* *He* 15. *ὁρῶμεν|νης ἡγουμένους* F, *ὁρῶμεν εἰσηγουμένους* D 18. *συναθροιζομένους* F[1]S, corr. F[r]D[m]K

544, 19]

μέν ἐστι τῆς ἀρχῆς ἰσχύς, ὄνομα δ' ἂν εἴποι τις μοναρ-
χίαν. ἐπειδὰν δὲ τοῖς συστήμασι διὰ τὸν χρόνον ὑπο- 10
γένηται συντροφία καὶ συνήθεια, τότ' ἀρχὴ βασιλείας
φύεται, καὶ τότε πρώτως ἔννοια γίνεται τοῦ καλοῦ καὶ
δικαίου τοῖς ἀνθρώποις, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐναντίων τού-
τοις. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς γενέσεως τῶν εἰρη- 6
μένων τοιόσδε. πάντων γὰρ πρὸς τὰς συνουσίας ὁρμών- 2
των κατὰ φύσιν, ἐκ δὲ τούτων παιδοποιίας ἀποτελουμένης,
ὁπότε τις τῶν ἐκτραφέντων εἰς ἡλικίαν ἱκόμενος μὴ νέμοι
χάριν μηδ' ἀμύναι τούτοις οἷς ἐκτρέφοιτ', ἀλλά που τἀ-
ναντία κακῶς λέγειν ἢ δρᾶν τούτους ἐγχειροίη, δῆλον ὡς 3
545 *δυσαρεστεῖν καὶ προσκόπτειν εἰκὸς τοὺς συνόντας καὶ συνι-*
δόντας τὴν γεγενημένην ἐκ τῶν γεννησάντων ἐπιμέλειαν
καὶ κακοπάθειαν περὶ τὰ τέκνα καὶ τὴν τούτων θεραπείαν
καὶ τροφήν. τοῦ γὰρ γένους τῶν ἀνθρώπων ταύτῃ δια- 4
φέροντος τῶν ἄλλων ζῴων ᾗ μόνοις αὐτοῖς μέτεστι νοῦ
καὶ λογισμοῦ, φανερὸν ὡς οὐκ εἰκὸς παρατρέχειν αὐτοὺς
τὴν προειρημένην διαφορὰν καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῴων,
ἀλλ' ἐπισημαίνεσθαι τὸ γινόμενον καὶ δυσαρεστεῖσθαι 5
τοῖς παροῦσι, προορωμένους τὸ μέλλον καὶ συλλογιζομέ-
νους ὅτι τὸ παραπλήσιον ἑκάστοις αὐτῶν συγκυρήσει. καὶ 6
μὴν ὅταν που πάλιν ἅτερος ὑπὸ θατέρου τυχὼν ἐπικου-
ρίας ἢ βοηθείας ἐν τοῖς δεινοῖς μὴ νέμῃ τῷ σώσαντι χά-
ριν ἀλλά ποτε καὶ βλάπτειν ἐγχειρῇ τοῦτον, φανερὸν ὡς
εἰκὸς τῷ τοιούτῳ δυσαρεστεῖσθαι καὶ προσκόπτειν τοὺς
εἰδότας, συναγανακτοῦντας μὲν τῷ πέλας, ἀναφέροντας δ'
ἐφ' αὑτοὺς τὸ παραπλήσιον. ἐξ ὧν ὑπογίνεταί τις ἔννοια 7
παρ' ἑκάστῳ τῆς τοῦ καθήκοντος δυνάμεως καὶ θεωρίας·
ὅπερ ἐστὶν ἀρχὴ καὶ τέλος δικαιοσύνης. ὁμοίως πάλιν, 8

---

3. *τοῦτ ἀρχὴ* F(S), corr. *Ca* 7. *ὁρμόντων* F et similia menda saepius 10. *οἷς ἐκτρέφοι* FG^{m}HL *He*^{m}, *οἳ ἐκτρέφοιεν* G^{m}K *He*^{m}, *οἷς ἐκτράφῃ* DG^{m}*He*^{m}, *οἷς ἐκτραφείη* G *He*, corr. *Hu* 12. *συνόντας καὶ Ca*, *ἐνόντας καὶ* FS, del. *Hu* *συνήδόντας* F 13. *γενησάντων* F^{1}, corr. F^{2} 16. 18. *ζώων* FS 22. *ἄτερος* F, *ἕτερος* S, corr. D^{m}HK 26. *συναγαναναχτῶντας* (sic) F^{1}, corr. F^{r} *ἀναφέροντας* * * * * *δ'* F 27. *ἐφ' αὑτοὺς Be* pro *ἐπ' αὐτοὺς* 28. *θεωρία* coni. *Sch*

ὅταν ἀμύνῃ μέν τις πρὸ πάντων ἐν τοῖς δεινοῖς, ὑφίστη-
ται δὲ καὶ μένῃ τὰς ἐπιφορὰς τῶν ἀλκιμωτάτων ζῴων,
εἰκὸς μὲν τὸν τοιοῦτον ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐπισημασίας
τυγχάνειν εὐνοϊκῆς καὶ προστατικῆς, τὸν δὲ τἀναντία τούτῳ
9 πράττοντα καταγνώσεως καὶ προσκοπῆς. ἐξ οὗ πάλιν εὔ-
λογον ὑπογίνεσθαί τινα θεωρίαν παρὰ τοῖς πολλοῖς αἰσ-
χροῦ καὶ καλοῦ καὶ τῆς τούτων πρὸς ἄλληλα διαφορᾶς,
καὶ τὸ μὲν ζήλου καὶ μιμήσεως τυγχάνειν διὰ τὸ συμφέ-
10 ρον, τὸ δὲ φυγῆς. ἐν οἷς ὅταν ὁ προεστὼς καὶ τὴν μεγίστην
δύναμιν ἔχων ἀεὶ συνεπισχύῃ τοῖς προειρημένοις κατὰ τὰς
τῶν πολλῶν διαλήψεις, καὶ δόξῃ τοῖς ὑποταττομένοις
11 διανεμητικὸς εἶναι τοῦ κατ᾽ ἀξίαν ἑκάστοις, οὐκέτι τὴν
βίαν δεδιότες, τῇ δὲ γνώμῃ τὸ πλεῖον εὐδοκοῦντες, ὑπο- 546
τάττονται καὶ συσσῴζουσι τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, κἂν ὅλως ᾖ
γηραιός, ὁμοθυμαδὸν ἐπαμύνοντες καὶ διαγωνιζόμενοι πρὸς
12 τοὺς ἐπιβουλεύοντας αὐτοῦ τῇ δυναστείᾳ. καὶ δὴ τῷ
τοιούτῳ τρόπῳ βασιλεὺς ἐκ μονάρχου λανθάνει γενόμενος,
ὅταν παρὰ τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἰσχύος μεταλάβῃ τὴν ἡγε-
7 μονίαν ὁ λογισμός. αὕτη καλοῦ καὶ δικαίου πρώτη παρ᾽
ἀνθρώποις κατὰ φύσιν ἔννοια καὶ τῶν ἐναντίων τούτοις,
2 αὕτη βασιλείας ἀληθινῆς ἀρχὴ καὶ γένεσις. οὐ γὰρ μόνον
αὐτοῖς ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τούτων ἐπὶ πολὺ διαφυλάττουσι
τὰς ἀρχάς, πεπεισμένοι τοὺς ἐκ τοιούτων γεγονότας καὶ
τραφέντας ὑπὸ τοιούτοις παραπλησίους ἕξειν καὶ τὰς προ-
3 αιρέσεις. ἐὰν δέ ποτε τοῖς ἐγγόνοις δυσαρεστήσωσι, ποι-
οῦνται μετὰ ταῦτα τὴν αἵρεσιν τῶν ἀρχόντων καὶ βασιλέων
οὐκέτι κατὰ τὰς σωματικὰς καὶ θυμικὰς δυνάμεις, ἀλλὰ

[1: inc. *Be* 502

2. ζώων FS 3. εἰκὸς τὸν μὲν *Di* auctore *Be* 9. ἐν οἷς ὅταν *BW*, ὅταν ἐν οἷς FS, ὅταν οὖν *Ca*, ὅταν δ᾽ ὁμοίως *Rei* 442 10. συνεπισχύει F[1], συνεπισχύει F[r], corr. S 11. διαλήψεις *Rei* 442 pro διαλέξεις 12. διανεμητικῶς F 13. ὑποτάττωνται F[1]D, corr. F[r]S 14. συσσαώζωσι F[1]D, συσσαώζουσι F[r]L[s], συσαώζωσι H, συσώζουσι K, σαώζουσι G 17. γινόμενος K 21. γένεσεις F[1], corr. F[r] 22. ἐπὶ πολὺ G[m], ἐπὶ πολλὺ F[r], ἐπεὶ πολὺ *He*[m], πολλοὶ F[1]S, πολλοῖς coni. *Hu*, οἱ πολλοὶ *BW* 24. παραπλησίως FS, παραπλησίας *Rei* 443, corr. *Sch* 25. ἐκγόνοις G[s] vulgo

546, 16]

*κατὰ τὰς τῆς γνώμης καὶ τοῦ λογισμοῦ διαφοράς, πεῖραν
εἰληφότες ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν ἔργων τῆς ἐξ ἀμφοῖν παραλλα-
γῆς. τὸ μὲν οὖν παλαιὸν ἐνεγήρασκον ταῖς βασιλείαις οἱ* 4
*κριθέντες ἅπαξ καὶ τυχόντες τῆς ἐξουσίας ταύτης, τόπους
τε διαφέροντας ὀχυρούμενοι καὶ τειχίζοντες καὶ χώραν
κατακτώμενοι, τὸ μὲν τῆς ἀσφαλείας χάριν, τὸ δὲ τῆς
δαψιλείας τῶν ἐπιτηδείων τοῖς ὑποτεταγμένοις· ἅμα δὲ* 5
*περὶ ταῦτα σπουδάζοντες ἐκτὸς ἦσαν πάσης διαβολῆς καὶ
φθόνου διὰ τὸ μήτε περὶ τὴν ἐσθῆτα μεγάλας ποιεῖσθαι
τὰς παραλλαγὰς μήτε περὶ τὴν βρῶσιν καὶ πόσιν, ἀλλὰ
παραπλήσιον ἔχειν τὴν βιοτείαν τοῖς ἄλλοις, ὁμόσε ποιού-
μενοι τοῖς πολλοῖς ἀεὶ τὴν δίαιταν. ἐπεὶ δ᾽ ἐκ διαδοχῆς* 6
*καὶ κατὰ γένος τὰς ἀρχὰς παραλαμβάνοντες ἕτοιμα μὲν
εἶχον ἤδη τὰ πρὸς τὴν ἀσφάλειαν, ἕτοιμα δὲ καὶ πλείω
τῶν ἱκανῶν τὰ πρὸς τὴν τροφήν, τότε δὴ ταῖς ἐπιθυμίαις* 7
ἑπόμενοι διὰ τὴν περιουσίαν ἐξάλλους μὲν ἐσθῆτας ὑπ-
547 *έλαβον δεῖν ἔχειν τοὺς ἡγουμένους τῶν ὑποταττομένων,
ἐξάλλους δὲ καὶ ποικίλας τὰς περὶ τὴν τροφὴν ἀπολαύσεις
καὶ παρασκευάς, ἀναντιρρήτους δὲ καὶ παρὰ τῶν μὴ προσ-
ηκόντων τὰς τῶν ἀφροδισίων χρείας καὶ συνουσίας. ἐφ᾽* 8
*οἷς μὲν φθόνου γενομένου καὶ προσκοπῆς ἐφ᾽ οἷς δὲ μί-
σους ἐκκαιομένου καὶ δυσμενικῆς ὀργῆς, ἐγένετο μὲν ἐκ
τῆς βασιλείας τυραννίς, ἀρχὴ δὲ καταλύσεως ἐγεννᾶτο καὶ
σύστασις ἐπιβουλῆς τοῖς ἡγουμένοις· ἣν οὐκ ἐκ τῶν χει-* 9
*ρίστων ἀλλ᾽ ἐκ τῶν γενναιοτάτων καὶ μεγαλοψυχοτάτων
ἔτι δὲ θαρραλεωτάτων ἀνδρῶν συνέβαινε γίνεσθαι διὰ τὸ
τοὺς τοιούτους ἥκιστα δύνασθαι φέρειν τὰς τῶν ἐφεστώ-
των ὕβρεις. τοῦ δὲ πλήθους, ὅτε λάβοι προστάτας, συν-* 8
*επισχύοντος κατὰ τῶν ἡγουμένων διὰ τὰς προειρημένας
αἰτίας, τὸ μὲν τῆς βασιλείας καὶ μοναρχίας εἶδος ἄρδην*

[9: inc. *Be* 503

1. *κατὰ τὰς* K, *καὶ κατὰ* FHL, *καὶ κατὰ τὰς* DG 4. *ἐνκριθέντες* K 5. *ὠχυρωμένοι* D 11. *βιωτείαν* F *ὁμόσαι* F¹, corr. Fʳ 18. *τρυφὴν* FS, corr. GᵐH *He* 20. *ἐφ᾽*] *ὧν ἐφ᾽* coni. *Be* 22. *ἐγίγνετο* D *Heᵐ* 24. *ἦν· οὐκ* FS, corr. *Ca* 26. *γίγνεσθαι* D, *γενέσθαι* S 28. *ὕβρις* F *ὅταν λάβοι* HL, *ὅταν λάβῃ* GK

ἀνῃρεῖτο, τὸ δὲ τῆς ἀριστοκρατίας αὖθις ἀρχὴν ἐλάμβανε
2 *καὶ γένεσιν· τοῖς γὰρ καταλύσασι τοὺς μονάρχους οἱονεὶ χάριν ἐκ χειρὸς ἀποδιδόντες οἱ πολλοὶ τούτοις ἐχρῶντο*
3 *προστάταις καὶ τούτοις ἐπέτρεπον περὶ σφῶν. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἀσμενίζοντες τὴν ἐπιτροπὴν οὐδὲν προυργιαίτερον ἐποιοῦντο τοῦ κοινῇ συμφέροντος, καὶ κηδεμονικῶς καὶ φυλακτικῶς ἕκαστα χειρίζοντες, καὶ τὰ κατ'*
4 *ἰδίαν καὶ τὰ κοινὰ τοῦ πλήθους. ὅτε δὲ διαδέξαιντο πάλιν παῖδες παρὰ πατέρων τὴν τοιαύτην ἐξουσίαν, ἄπειροι μὲν ὄντες κακῶν, ἄπειροι δὲ καθόλου πολιτικῆς ἰσότητος καὶ παρρησίας, τεθραμμένοι δ' ἐξ ἀρχῆς ἐν ταῖς τῶν*
5 *πατέρων ἐξουσίαις καὶ προαγωγαῖς, ὁρμήσαντες οἱ μὲν ἐπὶ πλεονεξίαν καὶ φιλαργυρίαν ἄδικον, οἱ δ' ἐπὶ μέθας καὶ τὰς ἅμα ταύταις ἀπλήστους εὐωχίας, οἱ δ' ἐπὶ τὰς τῶν γυναικῶν ὕβρεις καὶ παίδων ἁρπαγάς, μετέστησαν*
6 *μὲν τὴν ἀριστοκρατίαν εἰς ὀλιγαρχίαν, ταχὺ δὲ κατεσκεύασαν ἐν τοῖς πλήθεσι πάλιν τὰ παραπλήσια τοῖς ἄρτι ῥηθεῖσιν· διὸ καὶ παραπλήσιον συνέβαινε τὸ τέλος αὐτῶν* 548
γίνεσθαι τῆς καταστροφῆς τοῖς περὶ τοὺς τυράννους ἀτυ-
9 *χήμασιν. ἐπειδὰν γάρ τις συνθεασάμενος τὸν φθόνον καὶ τὸ μῖσος κατ' αὐτῶν τὸ παρὰ τοῖς πολίταις ὑπάρχον, κἄπειτα θαρρήσῃ λέγειν ἢ πράττειν τι κατὰ τῶν προεστώτων, πᾶν ἕτοιμον καὶ συνεργὸν λαμβάνει τὸ πλῆθος.*
2 *λοιπὸν οὓς μὲν φονεύσαντες* οὓς δὲ φυγαδεύσαντες *οὔτε βασιλέα προΐστασθαι τολμῶσιν ἔτι δεδιότες τὴν τῶν πρότερον ἀδικίαν, οὔτε πλείοσιν ἐπιτρέπειν τὰ κοινὰ θαρροῦσι παρὰ πόδας αὐτοῖς οὔσης τῆς πρότερον ἀγνοίας,*
3 *μόνης δὲ σφίσι καταλειπομένης ἐλπίδος ἀκεραίου τῆς ἐν αὑτοῖς ἐπὶ ταύτην καταφέρονται, καὶ τὴν μὲν πολιτείαν*

[13: inc. *Be* 504

1. *ἀριστοκρατείας* F 2. *τὰς μοναρχίας* K 7. 8. *τὰ κατιδίαν* F(D), *τοὺς κατ' ἰδίαν* S 8. *τὰ κοινὰ* FDG, *κοινῇ* S 9. *τὴν αυτὴν* G^{s} *He* 18. 19. *τὸ τέλος — τῆς καταστροφῆς*] *τελέως — τὴν καταστροφὴν* Lammertus Fleckeiseni annal. 1888 p. 631 21. *ὑπάρχων* F 22. *θαρρήσει* FS, corr. DG 24. *οὓς δὲ φυγαδεύσαντες* add. *Ca*, *οὓς δ' ἐκβαλόντες* coni. *Hu* 25. *πρώτερον* (ex *πρῶτερον*) F, *προτέρων* S, corr. DK 27. *τῶν* ante *πρότερον* add. *Sca*

548, 13]
ἐξ ὀλιγαρχικῆς δημοκρατίαν ἐποίησαν, τὴν δὲ τῶν κοινῶν
πρόνοιαν καὶ πίστιν εἰς σφᾶς αὐτοὺς ἀνέλαβον. καὶ μέχρι 4
μὲν ἂν ἔτι σῴζωνταί τινες τῶν ὑπεροχῆς καὶ δυναστείας
πεῖραν εἰληφότων, ἀσμενίζοντες τῇ παρούσῃ καταστάσει
περὶ πλείστου ποιοῦνται τὴν ἰσηγορίαν καὶ τὴν παρρη-
σίαν· ὅταν δ' ἐπιγένωνται νέοι καὶ παισὶ παίδων πάλιν 5
ἡ δημοκρατία παραδοθῇ, τότ' οὐκέτι διὰ τὸ σύνηθες ἐν
μεγάλῳ τιθέμενοι τὸ τῆς ἰσηγορίας καὶ παρρησίας ζητοῦσι
πλέον ἔχειν τῶν πολλῶν· μάλιστα δ' εἰς τοῦτ' ἐμπίπτου-
σιν οἱ ταῖς οὐσίαις ὑπερέχοντες. λοιπὸν ὅταν ὁρμήσωσιν 6
ἐπὶ τὸ φιλαρχεῖν καὶ μὴ δύνωνται δι' αὑτῶν καὶ διὰ τῆς
ἰδίας ἀρετῆς τυγχάνειν τούτων, διαφθείρουσι τὰς οὐσίας,
δελεάζοντες καὶ λυμαινόμενοι τὰ πλήθη κατὰ πάντα τρό-
πον. ἐξ ὧν ὅταν ἅπαξ δωροδόκους καὶ δωροφάγους κατα- 7
σκευάσωσι τοὺς πολλοὺς διὰ τὴν ἄφρονα δοξομανίαν, τότ'
ἤδη πάλιν τὸ μὲν τῆς δημοκρατίας καταλύεται, μεθίστα-
ται δ' εἰς βίαν καὶ χειροκρατίαν ἡ δημοκρατία. συνει- 8
θισμένον γὰρ τὸ πλῆθος ἐσθίειν τὰ ἀλλότρια καὶ τὰς
ἐλπίδας ἔχειν τοῦ ζῆν ἐπὶ τοῖς τῶν πέλας, ὅταν λάβῃ
549 προστάτην μεγαλόφρονα καὶ τολμηρόν, ἐκκλειόμενον δὲ διὰ
πενίαν τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ τιμίων, τότε δὴ χειροκρατίαν
ἀποτελεῖ, καὶ τότε συναθροιζόμενον ποιεῖ σφαγάς, φυγάς, 9
γῆς ἀναδασμούς, ἕως ἂν ἀποτεθηριωμένον πάλιν εὕρῃ
δεσπότην καὶ μόναρχον.

Αὕτη πολιτειῶν ἀνακύκλωσις, αὕτη φύσεως οἰκονο- 10
μία, καθ' ἣν μεταβάλλει καὶ μεθίσταται καὶ πάλιν εἰς
αὑτὰ καταντᾷ τὰ κατὰ τὰς πολιτείας. ταῦτά τις σαφῶς 11
ἐπεγνωκὼς χρόνοις μὲν ἴσως διαμαρτήσεται λέγων ὑπὲρ
τοῦ μέλλοντος περὶ πολιτείας· τὸ δὲ ποῦ τῆς-αὐξήσεως

[19: inc. *Be* 505

3. *ἔτι* FD, om. S *σώζωνται* FS 12. *τούτου* coni. *Sch* 15. *δοξοφαγίαν* FS, *δοξοφλυγίαν* *Rei* 444, *φιλαρχίαν* vel *φιλοτιμίαν* coni. *Be*, corr. *Di* auctore *Rei* 17. *χειροκρατείαν* F 19. *ζεῖν* F[1], corr. F[r] 21. *τιμᾶν* HL *He* *χειροκρατείαν* F 26. 27. *εἰς ταὐτὰ* coni. *Sch* (ipse hanc coniecturam improbans, quam tamen repetit Paulus La-Roche, *Charakteristik des Polyb.* 23) 27. *τὰ* om. F[1]S, add. F[r]

ἢ μὴ γίνεσθαι τὰς ἐπινοίας καὶ προθέσεις τῶν στρατη- 556
γῶν ἐν τῇ συγκλήτῳ κεῖται· τοῦ γὰρ ἐπαποστεῖλαι στρα-
τηγὸν ἕτερον, ἐπειδὰν ἐνιαύσιος διέλθῃ χρόνος, ἢ τὸν
7 ὑπάρχοντα ποιεῖν ἐπίμονον ἔχει τὴν κυρίαν αὕτη. καὶ μὴν
τὰς ἐπιτυχίας τῶν ἡγουμένων ἐκτραγῳδῆσαι καὶ συναυξῆ-
σαι καὶ πάλιν ἀμαυρῶσαι καὶ ταπεινῶσαι τὸ συνέδριον
8 ἔχει τὴν δύναμιν· τοὺς γὰρ προσαγορευομένους παρ' αὐ-
τοῖς θριάμβους, δι' ὧν ὑπὸ τὴν ὄψιν ἄγεται τοῖς πολί-
ταις ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἡ τῶν κατειργασμένων πραγμά-
των ἐνάργεια, τούτους οὐ δύνανται χειρίζειν ὡς πρέπει,
ποτὲ δὲ τὸ παράπαν οὐδὲ συντελεῖν, ἐὰν μὴ τὸ συνέδριον
9 συγκατάθηται καὶ δῷ τὴν εἰς ταῦτα δαπάνην. τοῦ γε
μὴν δήμου στοχάζεσθαι καὶ λίαν αὐτοῖς ἀναγκαῖόν ἐστιν,
κἂν ὅλως ἀπὸ τῆς οἰκείας τύχωσιν πολὺν τόπον ἀφεστῶ-
τες· ὁ γὰρ τὰς διαλύσεις καὶ συνθήκας ἀκύρους καὶ κυρίας
10 ποιῶν, ὡς ἐπάνω προεῖπον, οὗτός ἐστιν. τὸ δὲ μέγιστον,
ἀποτιθεμένους τὴν ἀρχὴν ἐν τούτῳ δεῖ τὰς εὐθύνας ὑπ-
11 έχειν τῶν πεπραγμένων. ὥστε κατὰ μηδένα τρόπον ἀσφα-
λὲς εἶναι τοῖς στρατηγοῖς ὀλιγωρεῖν μήτε τῆς συγκλήτου
μήτε τῆς τοῦ πλήθους εὐνοίας.

16 Ἡ γε μὴν σύγκλητος πάλιν, ἡ τηλικαύτην ἔχουσα δύνα-
μιν, πρῶτον μὲν ἐν τοῖς κοινοῖς πράγμασιν ἀναγκάζεται
2 προσέχειν τοῖς πολλοῖς καὶ στοχάζεσθαι τοῦ δήμου, τὰς
δ' ὁλοσχερεστάτας καὶ μεγίστας ζητήσεις καὶ διορθώσεις
τῶν ἁμαρτανομένων κατὰ τῆς πολιτείας, οἷς θάνατος ἀκο-
λουθεῖ τὸ πρόστιμον, οὐ δύναται συντελεῖν, ἂν μὴ συνεπι-
3 κυρώσῃ τὸ προβεβουλευμένον ὁ δῆμος. ὁμοίως δὲ καὶ
περὶ τῶν εἰς ταύτην ἀνηκόντων· ἐὰν γάρ τις εἰσφέρῃ νό-
μον ἢ τῆς ἐξουσίας ἀφαιρούμενός τι τῆς ὑπαρχούσης τῇ

[27: inc. *Be* 512

3. *ἐπι|δὰν* F 5. *ἐκτραγωδῆσαι* FS *συναυξῖσαι* F 9. *κατεργασμένων* F 10. *ἐνέργεια* H *He* *δύνανται* *Rei* 446 pro *δύναται* 11. *τὸ* ante *συντελεῖν* add. FDHL 13. *στοχάζεσθαι* *Be* pro *τὸ διαλύεσθαι* *ἐστι* S[3] 14. *οἰκείας* *Rei* 446 pro *οἰκίας* *τύχωσι* S[3] 22. *ἀναγκάζει* extrema pagina F[1], corr. F[2] 25. *τῆς* *Ca* pro *τὰς* 26. *προστίμιον* K 28. *εἰσφέρει* F

556, 30]
συγκλήτῳ κατὰ τοὺς ἐθισμούς, ἢ τὰς προεδρίας καὶ τιμὰς
καταλύων αὐτῶν, ἢ καὶ νὴ Δία ποιῶν ἐλαττώματα περὶ
τοὺς βίους, πάντων ὁ δῆμος γίνεται τῶν τοιούτων καὶ
557 θεῖναι καὶ μὴ κύριος. τὸ δὲ συνέχον, ἐὰν εἷς ἐνίστηται 4
τῶν δημάρχων, οὐχ οἷον ἐπὶ τέλος ἄγειν τι δύναται τῶν
διαβουλίων ἡ σύγκλητος, ἀλλ' οὐδὲ συνεδρεύειν ἢ συμ-
πορεύεσθαι τὸ παράπαν· ὀφείλουσι δ' ἀεὶ ποιεῖν οἱ δή- 5
μαρχοι τὸ δοκοῦν τῷ δήμῳ καὶ μάλιστα στοχάζεσθαι τῆς
τούτου βουλήσεως. διὸ πάντων τῶν προειρημένων χάριν
δέδιε τοὺς πολλοὺς καὶ προσέχει τὸν νοῦν τῷ δήμῳ ἡ
σύγκλητος.

Ὁμοίως γε μὴν πάλιν ὁ δῆμος ὑπόχρεώς ἐστι τῇ συγ- 17
κλήτῳ, καὶ στοχάζεσθαι ταύτης ὀφείλει καὶ κοινῇ καὶ κατ'
ἰδίαν. πολλῶν γὰρ ἔργων ὄντων τῶν ἐκδιδομένων ὑπὸ 2
τῶν τιμητῶν διὰ πάσης Ἰταλίας εἰς τὰς ἐπισκευὰς καὶ
κατασκευὰς τῶν δημοσίων, ἅ τις οὐκ ἂν ἐξαριθμήσαιτο
ῥᾳδίως, πολλῶν δὲ ποταμῶν λιμένων κηπίων μετάλλων
χώρας, συλλήβδην ὅσα πέπτωκεν ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων δυνα-
στείαν, πάντα χειρίζεσθαι συμβαίνει τὰ προειρημένα διὰ 3
τοῦ πλήθους, καὶ σχεδὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν πάντας ἐνδεδέ-
σθαι ταῖς ὠναῖς καὶ ταῖς ἐργασίαις ταῖς ἐκ τούτων· οἱ 4
μὲν γὰρ ἀγοράζουσι παρὰ τῶν τιμητῶν αὐτοὶ τὰς ἐκδόσεις,
οἱ δὲ κοινωνοῦσι τούτοις, οἱ δ' ἐγγυῶνται τοὺς ἠγορακό-
τας, οἱ δὲ τὰς οὐσίας διδόασι περὶ τούτων εἰς τὸ δημό-
σιον. ἔχει δὲ περὶ πάντων τῶν προειρημένων τὴν κυρίαν 5
τὸ συνέδριον· καὶ γὰρ χρόνον δοῦναι καὶ συμπτώματος
γενομένου κουφίσαι καὶ τὸ παράπαν ἀδυνάτου τινὸς συμ-

---

4. *ἐὰν εἷς ἐνίστηται — 7. τὸ παράπαν*] conf. Mommsenum *Röm. Staatsrecht* I² 268 4. *εἷς ἐν ἵστηται* F¹, *εἰς ἓν ἵστηται* HKL, corr. F²DGHᵐLᵐ 7. *δὲ* S³ 10. 11. *τὸν νοῦν ἡ σύγκλητος τῷ δήμῳ Ben*, *τῷ δήμῳ τὸν νοῦν ἡ σύγκλητος BW*, *τὸν νοῦν ἡ σύγκλητος* coni. *Hu* (nam dativus *τῷ δήμῳ* e vs. 8 inculcatus esse videtur, cum scriptor ipse *τοῖς πολλοῖς* subaudiri voluerit) 14. *τῶν* om. HKL *ἐνδιδομένων* FS, corr. G et, ut videtur, K 17. *κηπειῶν Rei* 447 24. *διδόασιν ὑπὲρ Be* auctore *Sca* 26. *γὰρ*] *τοῦ*, "aut deest aliquid" *Rei* 447 *δοῦναι*] *δοῦναι τοῖς ὑπερημεροῦσι δύναται Rei*, "repete ex prioribus *τὴν κυρίαν ἔχει* aut intellige vel adde *δύναται*" *Sch*, *δύναται δοῦναι BW*

6 βάντος ἀπολῦσαι τῆς ἐργωνίας. καὶ πολλά δή τιν᾽ ἐστὶν
ἐν οἷς καὶ βλάπτει μεγάλα καὶ πάλιν ὠφελεῖ τοὺς τὰ δη-
μόσια χειρίζοντας ἡ σύγκλητος· ἡ γὰρ ἀναφορὰ τῶν προ-
7 ειρημένων γίνεται πρὸς ταύτην. τὸ δὲ μέγιστον, ἐκ ταύ-
της ἀποδίδονται κριταὶ τῶν πλείστων καὶ τῶν δημοσίων
καὶ τῶν ἰδιωτικῶν συναλλαγμάτων, ὅσα μέγεθος ἔχει τῶν
8 ἐγκλημάτων. διὸ πάντες εἰς τὴν ταύτης πίστιν ἐνδεδε-
μένοι, καὶ δεδιότες τὸ τῆς χρείας ἄδηλον, εὐλαβῶς ἔχουσι
πρὸς τὰς ἐνστάσεις καὶ τὰς ἀντιπράξεις τῶν τῆς συγκλή- 558
9 του βουλημάτων. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὰς τῶν ὑπάτων
ἐπιβολὰς δυσχερῶς ἀντιπράττουσιν διὰ τὸ κατ᾽ ἰδίαν καὶ
κοινῇ πάντας ἐν τοῖς ὑπαίθροις ὑπὸ τὴν ἐκείνων πίπτειν
ἐξουσίαν.

18 Τοιαύτης δ᾽ οὔσης τῆς ἑκάστου τῶν μερῶν δυνάμεως
εἰς τὸ καὶ βλάπτειν καὶ συνεργεῖν ἀλλήλοις, πρὸς πάσας
συμβαίνει τὰς περιστάσεις δεόντως ἔχειν τὴν ἁρμογὴν αὐ-
τῶν, ὥστε μὴ οἷόν τ᾽ εἶναι ταύτης εὑρεῖν ἀμείνω πολι-
2 τείας σύστασιν. ὅταν μὲν γάρ τις ἔξωθεν κοινὸς φόβος
ἐπιστὰς ἀναγκάσῃ σφᾶς συμφρονεῖν καὶ συνεργεῖν ἀλλή-
λοις, τηλικαύτην καὶ τοιαύτην συμβαίνει γίνεσθαι τὴν
3 δύναμιν τοῦ πολιτεύματος ὥστε μήτε παραλείπεσθαι τῶν
δεόντων μηδὲν ἅτε περὶ τὸ προσπεσὸν ἀεὶ πάντων ὁμοῦ
ταῖς ἐπινοίαις ἁμιλλωμένων, μήτε τὸ κριθὲν ὑστερεῖν τοῦ
καιροῦ, κοινῇ καὶ κατ᾽ ἰδίαν ἑκάστου συνεργοῦντος πρὸς
4 τὴν τοῦ προκειμένου συντέλειαν. διόπερ ἀνυπόστατον
συμβαίνει γίνεσθαι καὶ παντὸς ἐφικνεῖσθαι τοῦ κριθέντος
5 τὴν ἰδιότητα τοῦ πολιτεύματος. ὅταν γε μὴν πάλιν ἀπο-
λυθέντες τῶν ἐκτὸς φόβων ἐνδιατρίβωσι ταῖς εὐτυχίαις
καὶ περιουσίαις ταῖς ἐκ τῶν κατορθωμάτων, ἀπολαύοντες
τῆς εὐδαιμονίας, καὶ ὑποκολακευόμενοι καὶ ῥᾳθυμοῦντες

[6: inc. *Be* 513

1. ἀπολύσαι F 6. καὶ ante ὅσα add. *Rei* 447 7. ἐγκλημάτω F 9. τὰς ἐν στάσει F 11. καὶ ante κατ᾽ ἰδίαν add. *Di* 56 21. μήτε *Sca* pro μηδὲν 22. μηδένα τὲ F 24. καὶ ante κοινῇ add. *Di* 56 28. ἐνδιατρίψωσι HKL 30. ῥαθυμοῦντες FS

558, 23]
τρέπωνται πρὸς ὕβριν καὶ πρὸς ὑπερηφανίαν, ὃ δὴ φιλεῖ
γίνεσθαι, τότε καὶ μάλιστα συνιδεῖν ἔστιν αὐτὸ παρ᾽ αὑ- 6
τοῦ πορίζόμενον τὸ πολίτευμα τὴν βοήθειαν. ἐπειδὰν γὰρ 7
ἐξοιδοῦν τι τῶν μερῶν φιλονεικῇ καὶ πλέον τοῦ δέοντος
ἐπικρατῇ, δῆλον ὡς οὐδενὸς αὐτοτελοῦς ὄντος κατὰ τὸν
ἄρτι λόγον, ἀντισπᾶσθαι δὲ καὶ παραποδίζεσθαι δυναμέ-
νης τῆς ἑκάστου προθέσεως ὑπ᾽ ἀλλήλων, οὐδὲν ἐξοιδεῖ
559 τῶν μερῶν οὐδ᾽ ὑπερφρονεῖ, πάντα δ᾽ ἐμμένει τοῖς ὑπο- 8
κειμένοις, τὰ μὲν κωλυόμενα τῆς ὁρμῆς, τὰ δ᾽ ἐξ ἀρχῆς
δεδιότα τὴν ἐκ τοῦ πέλας ἐπίστασιν.

DE ROMANORUM RE MILITARI.

* Ἐπειδὰν ἀποδείξωσι τοὺς ὑπάτους, μετὰ ταῦτα χιλι- 19
άρχους καθιστᾶσι, τετταρεσκαίδεκα μὲν ἐκ τῶν πέντ᾽ ἐνι-
αυσίους ἐχόντων ἤδη στρατείας, δέκα δ᾽ ἄλλους σὺν τού-
τοις ἐκ τῶν δέκα. τῶν λοιπῶν τοὺς μὲν ἱππεῖς δέκα, τοὺς 2
δὲ πεζοὺς ἓξ καὶ δέκα δεῖ στρατείας τελεῖν κατ᾽ ἀνάγκην
ἐν τοῖς τετταράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ἀπὸ γενεᾶς, πλὴν τῶν
ὑπὸ τὰς τετρακοσίας δραχμὰς τετιμημένων· τούτους δὲ 3
παριᾶσι πάντας εἰς τὴν ναυτικὴν χρείαν. ἐὰν δέ ποτε
κατεπείγῃ τὰ τῆς περιστάσεως, ὀφείλουσιν οἱ πεζοὶ στρα-
τεύειν εἴκοσι στρατείας ἐνιαυσίους. πολιτικὴν δὲ λαβεῖν 4

[12: inc. *Be* 514

1. *τρέπωνται Ca* pro *τρέπονται* *ὑπεριφανίαν* F, *ὑπερηφάνειαν* D *ὃ δεῖ* F(D) 2. *ἐστὶν αὐτῷ* F(G), corr. S 4. *ἐξοικοῦν τι* F, *ἐξοικοῦντι* S, *ἐνοικοῦντι* D, *ἐν ἄλλῳ. ἐπειδὰν γὰρ ἐξοιδοῦν τι* margo D *φιλονικῇ Di* 5. *ἐπικρατῆται* FS, super *ῆ* punctum posuit F[r], corr. *Rei* 447 *ἀρτιτελοὺς* F(S), corr. *Ca* 7. *ἐξοικοῖ* FS, corr. D 8. *πάντα δ᾽ Hu*, *πὰν γὰρ* F, *πᾶν γὰρ* S, *ποῦ γὰρ* K, *πάντα γὰρ Ca* vulgo, *πάντα τοιγαροῦν* Lammertus Fleckeiseni annal. 1888 p. 632 9. *δὲ* S[s] 11. *περὶ τῆς τῶν ὁπλιτῶν καταστάσεως* S 12. haec in F continuo sequuntur priorem eclogam; desunt in K usque ad finem cap. 42 13. *τεσαρεσκαίδεκα* F[1], *τεσσαρεσκαίδεκα* F[2]S, *τέσσαρας καὶ δέκα He*, *τετταρασκαίδεκα Di* 15. *τῶν λοιπῶν*] *τῶν γὰρ πολιτῶν Ca*, *τῶν δὲ πολιτῶν* Lange *Röm. Altert.* I[3] 475 16. *ἓξ καὶ δέκα BW*, *ἓξ· οὐ* FS, *ἓξ. οὓς* D[2]G *He*, *δεκαὲξ Ca*, *εἴκοσι* Lipsius de mil. Rom. I, 2 (conf. Mommsen *Röm. Staatsrecht* I[2] 487, III 242, Lange l. c., Marquardt *Röm. Staatsverw.* II[2] 381) 20. *καὶ πεζοὶ* vel *καὶ πεζῇ Sch*

ἀρχὴν οὐκ ἔξεστιν οὐδενὶ πρότερον, ἐὰν μὴ δέκα στρατείας
5 ἐνιαυσίους ᾖ τετελεκώς. ἐπὰν δὲ μέλλωσι ποιεῖσθαι τὴν
καταγραφὴν τῶν στρατιωτῶν οἱ τὰς ὑπάτους ἔχοντες ἀρ-
χάς, προλέγουσιν ἐν τῷ δήμῳ τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ δεήσει
παραγενέσθαι τοὺς ἐν ταῖς ἡλικίαις Ῥωμαίους ἅπαντας.
6 ποιοῦσι δὲ τοῦτο καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν. τῆς δ' ἡμέρας
ἐπελθούσης, καὶ τῶν στρατευσίμων παραγενομένων εἰς
τὴν Ῥώμην καὶ μετὰ ταῦτα ἀθροισθέντων εἰς τὸ Καπε-
7 τώλιον, διεῖλον σφᾶς αὐτοὺς οἱ νεώτεροι τῶν χιλιάρχων
καθάπερ ἂν ὑπὸ τοῦ δήμου κατασταθῶσιν ἢ τῶν στρα-
τηγῶν, εἰς τέτταρα μέρη διὰ τὸ τέτταρα παρ' αὐτοῖς στρα-
τόπεδα τὴν ὁλοσχερῆ καὶ πρώτην διαίρεσιν τῶν δυνάμεων
8 ποιεῖσθαι. καὶ τοὺς μὲν πρώτους κατασταθέντας τέττα-
ρας εἰς τὸ πρῶτον καλούμενον στρατόπεδον ἔνειμαν, τοὺς
δ' ἑξῆς τρεῖς εἰς τὸ δεύτερον, τοὺς δ' ἑπομένους τούτοις
τέτταρας εἰς τὸ τρίτον, τρεῖς δὲ τοὺς τελευταίους εἰς τὸ 560
9 τέταρτον. τῶν δὲ πρεσβυτέρων δύο μὲν τοὺς πρώτους εἰς
τὸ πρῶτον, τρεῖς δὲ τοὺς δευτέρους εἰς τὸ δεύτερον τι-
θέασι στρατόπεδον, δύο δὲ τοὺς ἑξῆς εἰς τὸ τρίτον, τρεῖς
20 δὲ τοὺς τελευταίους εἰς τὸ τέταρτον. γενομένης δὲ τῆς
διαιρέσεως καὶ καταστάσεως τῶν χιλιάρχων τοιαύτης ὥστε
2 πάντα τὰ στρατόπεδα τοὺς ἴσους ἔχειν ἄρχοντας, μετὰ
ταῦτα καθίσαντες χωρὶς ἀλλήλων κατὰ στρατόπεδον κλη-
ροῦσι τὰς φυλὰς κατὰ μίαν, καὶ προσκαλοῦνται τὴν ἀεὶ
3 λαχοῦσαν. ἐκ δὲ ταύτης ἐκλέγουσι τῶν νεανίσκων τέττα-
ρας ἐπιεικῶς τοὺς παραπλησίους ταῖς ἡλικίαις καὶ ταῖς
4 ἕξεσιν. προσαχθέντων δὲ τούτων λαμβάνουσι πρῶτοι τὴν
ἐκλογὴν οἱ τοῦ πρώτου στρατοπέδου, δεύτεροι δ' οἱ τοῦ δευ-
τέρου, τρίτοι δ' οἱ τοῦ τρίτου, τελευταῖοι δ' οἱ τοῦ τετάρ-
5 του. πάλιν δ' ἄλλων τεττάρων προσαχθέντων λαμβάνουσι

[25: inc. *Be* 515

1. στρατίας F 2. ἐπᾶν F, ἐὰν S vulgo 6. δὲ ἡμέρας S^{3} 8. ἀθροισθέντων FD, συναθροισθέντων S 15. τούτους F 18. τιθέασει F 20. post τέταρτον add. τῶν πρεσβυτέρων FS, τῶν δὲ πρεσβυτέρων G 27. προαχθέντων G 30. προαχθέντων F^{1}G, corr. F^{r}S

560, 16]
πρῶτοι τὴν αἵρεσιν οἱ τοῦ δευτέρου στρατοπέδου καὶ ἑξῆς
οὕτως, τελευταῖοι δ' οἱ τοῦ πρώτου. μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν 6
ἄλλων τεττάρων προσαχθέντων πρῶτοι λαμβάνουσιν οἱ τοῦ
τρίτου στρατοπέδου, τελευταῖοι δ' οἱ τοῦ δευτέρου. καὶ ἀεὶ 7
κατὰ λόγον οὕτως ἐκ περιόδου τῆς ἐκλογῆς γινομένης πα-
ραπλησίους συμβαίνει λαμβάνεσθαι τοὺς ἄνδρας εἰς ἕκα-
στον τῶν στρατοπέδων. ὅταν δ' ἐκλέξωσι τὸ προκείμενον 8
πλῆθος (τοῦτο δ' ἐστὶν ὁτὲ μὲν εἰς ἕκαστον στρατόπεδον
πεζοὶ τετρακισχίλιοι καὶ διακόσιοι, ποτὲ δὲ πεντακισχί-
λιοι, ἐπειδὰν μείζων τις αὐτοῖς προφαίνηται κίνδυνος),
μετὰ ταῦτα τοὺς ἱππεῖς τὸ μὲν παλαιὸν ὑστέρους εἰώθε- 9
σαν δοκιμάζειν ἐπὶ τοῖς τετρακισχιλίοις διακοσίοις, νῦν
δὲ προτέρους, πλουτίνδην αὐτῶν γεγενημένης ὑπὸ τοῦ τι-
μητοῦ τῆς ἐκλογῆς· καὶ ποιοῦσι τριακοσίους εἰς ἕκαστον
στρατόπεδον.

Ἐπιτελεσθείσης δὲ τῆς καταγραφῆς τὸν προειρημένον 21
τρόπον, ἀθροίσαντες τοὺς ἐπειλεγμένους οἱ προσήκοντες
561 *τῶν χιλιάρχων καθ' ἕκαστον στρατόπεδον, καὶ λαβόντες ἐκ*
πάντων ἕνα τὸν ἐπιτηδειότατον, ἐξορκίζουσιν ἦ μὴν πει- 2
θαρχήσειν καὶ ποιήσειν τὸ προσταττόμενον ὑπὸ τῶν ἀρ-
χόντων κατὰ δύναμιν. οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ὀμνύουσι καθ' 3
ἕνα προπορευόμενοι, τοῦτ' αὐτὸ δηλοῦντες, ὅτι ποιήσουσι
πάντα καθάπερ ὁ πρῶτος.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς οἱ τὰς ὑπάτους ἀρχὰς 4
ἔχοντες παραγγέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τοῖς ἀπὸ τῶν συμμα-
χίδων πόλεων τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας, ἐξ ὧν ἂν βούλωνται
συστρατεύειν τοὺς συμμάχους, διασαφοῦντες τὸ πλῆθος
καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὸν τόπον εἰς ὃν δεήσει παρεῖναι τοὺς
κεκριμένους. αἱ δὲ πόλεις παραπλησίαν ποιησάμεναι τῇ 5

---

1. *ἑξῆς* S, *ἐξοῦ* F 3. *προαχθέντων* G 4. *καὶ* del. *BW*, *καὶ συνεχῶς* coni. idem Fleckeiseni annal. 1889 p. 691 10. *μείζω* F 11. *τοὺς ἱππεῖς* — 14. *ἐκλογῆς*] conf. Lud. Lange *Jahresber. üb. d. Fortschr. d. class. Alterlumswiss.* 1873, vol. II, p. 856 ss., Mommsen *Röm. Staatsrecht* II² 397 17. *ἐπιλεγμένους* FD, *ἐπιλελεγμένους* S vulgo, corr. *Ca* (conf. Isocr. paneg. 146) 26. *βούλονται* F

*προειρημένῃ τὴν ἐκλογὴν καὶ τὸν ὅρκον ἐκπέμπουσιν, ἄρ-
χοντα συστήσασαι καὶ μισθοδότην.*
6 *Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ χιλίαρχοι μετὰ τὸν ἐξορκισμὸν παρ-
αγγείλαντες ἡμέραν ἑκάστῳ στρατοπέδῳ καὶ τόπον εἰς
ὃν δεήσει παρεῖναι χωρὶς τῶν ὅπλων, τότε μὲν ἀφῆκαν,
7 παραγενομένων δ' εἰς τὴν ταχθεῖσαν ἡμέραν διαλέγουσι
τῶν ἀνδρῶν τοὺς μὲν νεωτάτους καὶ πενιχροτάτους εἰς τοὺς
γροσφομάχους, τοὺς δ' ἑξῆς τούτοις εἰς τοὺς ἀστάτους κα-
λουμένους, τοὺς δ' ἀκμαιοτάτους ταῖς ἡλικίαις εἰς τοὺς
8 πρίγκιπας, τοὺς δὲ πρεσβυτάτους εἰς τοὺς τριαρίους. αὗται
γάρ εἰσι καὶ τοσαῦται διαφοραὶ παρὰ Ῥωμαίοις καὶ τῶν
ὀνομασιῶν καὶ τῶν ἡλικιῶν, ἔτι δὲ τῶν καθοπλισμῶν ἐν
9 ἑκάστῳ στρατοπέδῳ. διαιροῦσι δ' αὐτοὺς τὸν τρόπον τοῦ-
τον ὥστ' εἶναι τοὺς μὲν πρεσβυτάτους καὶ τριαρίους προσ-
αγορευομένους ἑξακοσίους* τοὺς δὲ πρίγκιπας χιλίους καὶ
διακοσίους, *ἴσους δὲ τούτοις τοὺς ἀστάτους, τοὺς δὲ λοι-
10 ποὺς καὶ νεωτάτους γροσφοφόρους. ἐὰν δὲ πλείους τῶν
τετρακισχιλίων ὦσιν, κατὰ λόγον ποιοῦνται τὴν διαίρεσιν,
πλὴν τῶν τριαρίων. τούτους αἰεὶ τοὺς ἴσους.*
22 *Καὶ τοῖς μὲν νεωτάτοις παρήγγειλαν μάχαιραν φορεῖν
2 καὶ γρόσφους καὶ πάρμην. ἡ δὲ πάρμη καὶ δύναμιν ἔχει* 562
*τῇ κατασκευῇ καὶ μέγεθος ἀρκοῦν πρὸς ἀσφάλειαν· περι-
φερὴς γὰρ οὖσα τῷ σχήματι τρίπεδον ἔχει τὴν διάμετρον.
3 προσεπικοσμεῖται δὲ καὶ λιτῷ περικεφαλαίῳ· ποτὲ* δὲ
*λυκείαν ἤ τι τῶν τοιούτων ἐπιτίθεται, σκέπης ἅμα καὶ
σημείου χάριν, ἵνα τοῖς κατὰ μέρος ἡγεμόσι, προκινδυνεύον-*

[8: inc. *Be* 516

1. *ἄρχοντας* coni. *Gro* 7—21. nonnulla ex his, Polybii oratione in brevius contracta et passim mutata, servavit Suid. v. *πρίγκιπες* 8. *ἀστάτους* F et sic posthac 11. *τοιαῦται* D 15. 16. *τοὺς δὲ — διακοσίους* S, *τοὺς δὲ πρίγκιπας ͵ασ'* Suid., om. FD[1] *χιλίους διακοσίους* H 16. *δὲ* ante *λοιποὺς* om. FD 17. *καὶ νεωτάτους* suspecta videntur 18. post *τετρακισχιλίων* add. *καὶ διακοσίων* Herwerdenus Mnemos. N. S. II 77 19. *ἀεὶ* S[s] 22. *καὶ* ante *πρὸς* add. G 23. *τῷ*] *τὸ* F 24. *προσεπικοσμοῦνται* Bothius Polybian. 44 *Na* 353 (nominativum *ὁ γροσφομάχος* vel in eandem sententiam aliud quid excidisse putat *Sch*, librorum scripturam tuetur Kaelkerus de eloc. Polyb. 264) *δὲ* alterum om. FS, add. D 25. *ἐπιτίθενται* *Na* 353

562, 7]
τες ἐρρωμένως καὶ μή, διάδηλοι γίνωνται. τὸ δὲ τῶν 4
γρόσφων βέλος ἔχει τῷ μὲν μήκει τὸ ξύλον ὡς ἐπίπαν δί-
πηχυ, τῷ δὲ πάχει δακτυλιαῖον, τὸ δὲ κέντρον σπιθαμιαῖον,
κατὰ τοσοῦτον ἐπὶ λεπτὸν ἐξεληλασμένον καὶ συνωξυσμένον
ὥστε κατ᾽ ἀνάγκην εὐθέως ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμβολῆς κάμ-
πτεσθαι καὶ μὴ δύνασθαι τοὺς πολεμίους ἀντιβάλλειν· εἰ
δὲ μή, κοινὸν γίνεται τὸ βέλος.

Τοῖς γε μὴν δευτέροις μὲν κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἀστάτοις 23
δὲ προσαγορευομένοις παρήγγειλαν φέρειν πανοπλίαν. ἔστι 2
δ᾽ ἡ Ῥωμαϊκὴ πανοπλία πρῶτον μὲν θυρεός, οὗ τὸ μὲν
πλάτος ἐστὶ τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας πένθ᾽ ἡμιποδίων, τὸ
δὲ μῆκος ποδῶν τεττάρων· ὁ δὲ μείζων ἐστὶ καὶ παλαι- 3
στιαῖος. ἐκ διπλοῦ σανιδώματος ταυροκόλλῃ πεπηγώς,
ὀθονίῳ, μετὰ δὲ ταῦτα μοσχείῳ δέρματι περιείληται τὴν
ἐκτὸς ἐπιφάνειαν. ἔχει δὲ περὶ τὴν ἴτυν ἐκ τῶν ἄνωθεν 4
καὶ κάτωθεν μερῶν σιδηροῦν σιάλωμα, δι᾽ οὗ τάς τε κα-
ταφορὰς τῶν μαχαιρῶν ἀσφαλίζεται καὶ τὰς πρὸς τὴν γῆν
ἐξερείσεις. προσήρμοσται δ᾽ αὐτῷ καὶ σιδηρᾶ κόγχος, ἣ 5
τὰς ὁλοσχερεῖς ἀποστέγει πληγὰς λίθων καὶ σαρισῶν καὶ
καθόλου βιαίων βελῶν. ἅμα δὲ τῷ θυρεῷ μάχαιρα· ταύτην 6
δὲ περὶ τὸν δεξιὸν φέρει μηρόν, καλοῦσι δ᾽ αὐτὴν Ἰβηρικήν.
ἔχει δ᾽ αὕτη κέντημα διάφορον καὶ καταφορὰν ἐξ ἀμφοῖν 7
τοῖν μεροῖν βίαιον διὰ τὸ τὸν ὀβελίσκον αὐτῆς ἰσχυρὸν καὶ
μόνιμον εἶναι. πρὸς δὲ τούτοις ὑσσοὶ δύο καὶ περικεφα- 8
563 λαία χαλκῆ καὶ προκνημίς. τῶν δ᾽ ὑσσῶν εἰσιν οἱ μὲν πα- 9
χεῖς οἱ δὲ λεπτοί. τῶν δὲ στερεωτέρων οἱ μὲν στρογγύλοι
παλαιστιαίαν ἔχουσι τὴν διάμετρον, οἱ δὲ τετράγωνοι τὴν

[13: inc. *Be* 517

1. *γίνονται* F 4. *ἐξεληλαμένον* Ernestus *συνοξυσμένον* F 9. *φορεῖν* *Na* 247 12. *τεττάρων, τὸ δ᾽ ἐπ᾽ ἴτυος (πάχος) ἔτι καὶ παλαιστιαῖον* *BW* praef. vol. II 72 s. (librorum scripturam tuetur Wundererus *Berliner Philol. Wochenschr.* 1890 p. 594) *μίζους* F *ἐστὶ* HL, *ἔτι* FDG 14. *μοσχίῳ* F(S), corr. D 16. *πρὸς* ante *τάς τε* add. Herwerdenus Mnemos. N. S. II 77 (sed conf. Wundererum act. semin. Erlang. IV 241 s.) 18. *εξαιρήσεις* F(S), corr. G *προσήρμοστε* F 19. *σαρίσῶν* F(H), *σαρισσῶν* S 21. *φορεῖ* *Na* 247 24. *ὕσσοι* FD 25. *ὕσσων* FD *οἱ μέν εἰσι* Suid. v. *ὑσσός*

πλευράν. οἵ γε μὴν λεπτοὶ σιβυνίοις ἐοίκασι συμμέτροις,
10 *οὓς φοροῦσι μετὰ τῶν προειρημένων. ἁπάντων δὲ τούτων*
τοῦ ξύλου τὸ μῆκός ἐστιν ὡς τρεῖς πήχεις. προσήρμοσται
δ' ἑκάστοις βέλος σιδηροῦν ἀγκιστρωτόν, ἴσον ἔχον τὸ μῆ-
11 *κος τοῖς ξύλοις· οὗ τὴν ἔνδεσιν καὶ τὴν χρείαν οὕτως ἀσφα-*
λίζονται βεβαίως, ἕως μέσων τῶν ξύλων ἐνδιδέντες καὶ
πυκναῖς ταῖς λαβίσι καταπερονῶντες, ὥστε πρότερον ἢ
τὸν δεσμὸν ἐν ταῖς χρείαις ἀναχαλασθῆναι τὸν σίδηρον
θραύεσθαι, καίπερ ὄντα τὸ πάχος ἐν τῷ πυθμένι καὶ τῇ
πρὸς τὸ ξύλον συναφῇ τριῶν ἡμιδακτυλίων· ἐπὶ τοσοῦτον
12 *καὶ τοιαύτην πρόνοιαν ποιοῦνται τῆς ἐνδέσεως. ἐπὶ δὲ*
πᾶσι τούτοις προσεπικοσμοῦνται πτερίνῳ στεφάνῳ καὶ πτε-
ροῖς φοινικιοῖς ἢ μέλασιν ὀρθοῖς τρισίν, ὡς πηχυαίοις τὸ
13 *μέγεθος, ὧν προστεθέντων κατὰ κορυφὴν ἅμα τοῖς ἄλλοις*
ὅπλοις ὁ μὲν ἀνὴρ φαίνεται διπλάσιος ἑαυτοῦ κατὰ τὸ μέ-
γεθος, ἡ δ' ὄψις καλὴ καὶ καταπληκτικὴ τοῖς ἐναντίοις.
14 *οἱ μὲν οὖν πολλοὶ προσλαβόντες χάλκωμα σπιθαμιαῖον*
πάντῃ πάντως, ὃ προστίθενται μὲν πρὸ τῶν στέρνων κα-
λοῦσι δὲ καρδιοφύλακα, τελείαν ἔχουσι τὴν καθόπλισιν·
15 *οἱ δ' ὑπὲρ τὰς μυρίας τιμώμενοι δραχμὰς ἀντὶ τοῦ καρ-*
διοφύλακος σὺν τοῖς ἄλλοις ἁλυσιδωτοὺς περιτίθενται θώ-
16 *ρακας. ὁ δ' αὐτὸς τρόπος τῆς καθοπλίσεώς ἐστιν καὶ περὶ*
τοὺς πρίγκιπας καὶ τριαρίους· πλὴν ἀντὶ τῶν ὑσσῶν οἱ
τριάριοι δόρατα φοροῦσιν.

[20: inc. *Be* 518

4. *ἀγκιστρωτόν* F 5. *καὶ τὴν χρείαν*] *κατὰ τὴν χρείαν* Sch (sed conf. eundem vol. VI 350), *καὶ τὴν συνέχειαν* Köchly *Verhandl. der 21. Versamml. deutscher Philologen in Augsburg 1862*, Lipsiae 1863, p. 143 6. *μέσον* FS, *μέσου* H, corr. Lipsius de mil. Rom. III, 4 *ἐνδιδόντες* FDH, *ἐνδέοντες* GL vulgo, corr. *Hu* coll. Xenoph. anab. 5, 8, 24 7. *πρότερον ἢ Ben*, *πρότερον* FD, *μὴ πρότερον* S 8. *ἢ* ante *τὸν σίδηρον* add. FS, del. *Ben* 10. *πρὸς τὸ βέλος* Campius in vers. German. 678 11. *καὶ τοσαύτην* FS, del. Köchly l. c., corr. *Rei* 450 12. *ἐπικοσμοῦνται* Suid. v. *πτερίνῳ* *πτερινῷ* F(D) 13. *φοινικίοις* FS *μελαινορθοῖς* F, *μελανορθοῖς* D, *μελαινόρθοις* Suid., corr. S 18. *προστίθεται* G, *προσετίθεντο* Suid. v. *καρδιοφύλαξ* *πρὸς τὸ στέρνον* HL 20. *δὲ* FS 21. *ἀλυσιδωτοὺς* F, *ἀλυσιδέτους* H, *ἀλυσειδωτοὺς* et tum *χιτῶνας περιετίθεντο περὶ τοὺς θώρακας* Suid. 22. *ἐστὶν* F, *ἐστι* S[s] 23. *ὕσσων* F

564 Ἐξ ἑκάστου δὲ τῶν προειρημένων γενῶν, πλὴν τῶν 24
νεωτάτων, ἐξέλεξαν ταξιάρχους ἀριστίνδην δέκα. μετὰ δὲ
τούτους ἑτέραν ἐκλογὴν ἄλλων δέκα ποιοῦνται. καὶ τού- 2
τους μὲν ἅπαντας προσηγόρευσαν ταξιάρχους, ὧν ὁ πρῶ-
τος αἱρεθεὶς καὶ συνεδρίου κοινωνεῖ· προσεκλέγονται δ'
οὗτοι πάλιν αὐτοὶ τοὺς ἴσους οὐραγούς. ἑξῆς δὲ τούτοις 3
μετὰ τῶν ταξιάρχων διεῖλον τὰς ἡλικίας, ἑκάστην εἰς δέκα
μέρη, πλὴν τῶν γροσφομάχων· καὶ προσένειμαν ἑκάστῳ
μέρει τῶν ἐκλεχθέντων ἀνδρῶν δύ' ἡγεμόνας καὶ δύ' οὐ-
ραγούς. τῶν δὲ γροσφομάχων τοὺς ἐπιβάλλοντας κατὰ τὸ 4
πλῆθος ἴσους ἐπὶ πάντα τὰ μέρη διένειμαν. καὶ τὸ μὲν 5
μέρος ἕκαστον ἐκάλεσαν καὶ τάγμα καὶ σπεῖραν καὶ σημαίαν,
τοὺς δ' ἡγεμόνας κεντυρίωνας καὶ ταξιάρχους. οὗτοι δὲ 6
καθ' ἑκάστην σπεῖραν ἐκ τῶν καταλειπομένων ἐξέλεξαν
αὐτοὶ δύο, τοὺς ἀκμαιοτάτους καὶ γενναιοτάτους ἄνδρας,
σημαιαφόρους. δύο δὲ καθ' ἕκαστον τάγμα ποιοῦσιν ἡγε- 7
μόνας εἰκότως· ἀδήλου γὰρ ὄντος καὶ τοῦ ποιῆσαι καὶ
τοῦ παθεῖν τι τὸν ἡγεμόνα, τῆς πολεμικῆς χρείας οὐκ
ἐπιδεχομένης πρόφασιν οὐδέποτε βούλονται τὴν σπεῖραν
χωρὶς ἡγεμόνος εἶναι καὶ προστάτου. παρόντων μὲν οὖν 8
ἀμφοτέρων ὁ μὲν πρῶτος αἱρεθεὶς ἡγεῖται τοῦ δεξιοῦ μέ-
ρους τῆς σπείρας, ὁ δὲ δεύτερος τῶν εὐωνύμων ἀνδρῶν
τῆς σημαίας ἔχει τὴν ἡγεμονίαν· μὴ παρόντων δ' ὁ κατα-
λειπόμενος ἡγεῖται πάντων. βούλονται δ' εἶναι τοὺς τα- 9
ξιάρχους οὐχ οὕτως θρασεῖς καὶ φιλοκινδύνους ὡς ἡγεμο-
νικοὺς καὶ στασίμους καὶ βαθεῖς μᾶλλον ταῖς ψυχαῖς, οὐδ'
ἐξ ἀκεραίου προσπίπτειν ἢ κατάρχεσθαι τῆς μάχης, ἐπι-
κρατουμένους δὲ καὶ πιεζομένους ὑπομένειν καὶ ἀποθνή-
σκειν ὑπὲρ τῆς χώρας.

Παραπλησίως δὲ καὶ τοὺς ἱππεῖς εἰς ἴλας δέκα διεῖ- 25

---

9. δύο — δύο FS 12. σημαίαν] conf. praef. ad 4, 64, 7 13. δὲ ἡγεμόνας S² 15. ἀκμαιωτάτους F 16. σημαιαφόρους FHL, σημαιοφόρους D²G vulgo (σημαιοφόρος ὁ ἡγεμών Suid. v. σημαία) 25. οὕτω S² 26. οὐκ D 30. εἴλας et sic per ει posthac FD

λον, ἐξ ἑκάστης δὲ τρεῖς προκρίνουσιν ἰλάρχας, οὗτοι δ'
2 *αὐτοὶ τρεῖς προσέλαβον οὐραγούς. ὁ μὲν οὖν πρῶτος αἱ-*
ρεθεὶς ἰλάρχης ἡγεῖται τῆς ἴλης, οἱ δὲ δύο δεκαδάρχων
ἔχουσι τάξιν, καλοῦνται δὲ πάντες δεκουρίωνες. μὴ παρ- 565
όντος δὲ τοῦ πρώτου πάλιν ὁ δεύτερος ἰλάρχου λαμβάνει
3 *τάξιν. ὁ δὲ καθοπλισμὸς τῶν ἱππέων νῦν μέν ἐστι παρα-*
πλήσιος τῷ τῶν Ἑλλήνων· τὸ δὲ παλαιὸν πρῶτον θώ-
4 *ρακας οὐκ εἶχον, ἀλλ' ἐν περιζώμασιν ἐκινδύνευον, ἐξ οὗ*
πρὸς μὲν τὸ καταβαίνειν καὶ ταχέως ἀναπηδᾶν ἐπὶ τοὺς
ἵππους ἑτοίμως διέκειντο καὶ πρακτικῶς, πρὸς δὲ τὰς συμ-
5 *πλοκὰς ἐπισφαλῶς εἶχον διὰ τὸ γυμνοὶ κινδυνεύειν. τὰ*
δὲ δόρατα κατὰ δύο τρόπους ἄπρακτ' ἦν αὐτοῖς, καθ' ἃ
μὲν ᾗ λεπτὰ καὶ κλαδαρὰ ποιοῦντες οὔτε τοῦ προτεθέντος
ἠδύναντο σκοποῦ στοχάζεσθαι, πρὸ τοῦ τε τὴν ἐπιδο-
ρατίδα πρός τι προσερεῖσαι, κραδαινόμενα δι' αὐτῆς τῆς
6 *τῶν ἵππων κινήσεως τὰ πλεῖστα συνετρίβετο· πρὸς δὲ*
τούτοις ἄνευ σαυρωτήρων κατασκευάζοντες μιᾷ τῇ πρώτῃ
διὰ τῆς ἐπιδορατίδος ἐχρῶντο πληγῇ, μετὰ δὲ ταῦτα κλα-
7 *σθέντων λοιπὸν ἦν ἄπρακτ' αὐτοῖς καὶ μάταια. τόν γε*
μὴν θυρεὸν εἶχον ἐκ βοείου δέρματος, τοῖς ὀμφαλωτοῖς πο-
πάνοις παραπλήσιον τοῖς ἐπὶ τὰς θυσίας ἐπιτιθεμένοις·
οἷς οὔτε πρὸς τὰς ἐπιβολὰς ἦν χρῆσθαι διὰ τὸ μὴ στάσιν
ἔχειν, ὑπό τε τῶν ὄμβρων ἀποδερματούμενοι καὶ μυδῶν-
τες δύσχρηστοι καὶ πρότερον ἦσαν καὶ νῦν ἔτι γίνονται
8 *παντελῶς. διόπερ ἀδοκίμου τῆς χρείας οὔσης, ταχέως μετ-*
9 *έλαβον τὴν Ἑλληνικὴν κατασκευὴν τῶν ὅπλων, ἐν ᾗ τῶν*
μὲν δοράτων τὴν πρώτην εὐθέως τῆς ἐπιδορατίδος πλη-
γὴν εὔστοχον ἅμα καὶ πρακτικὴν γίνεσθαι συμβαίνει, διὰ
τὴν κατασκευὴν ἀτρεμοῦς καὶ στασίμου τοῦ δόρατος ὑπάρ-

[3: inc. *Be* 519

1. *εἰλάρχας* et sic posthac FD 7. post *πρῶτον* vulgo *μὲν* additum e G (conf. praef. vol. I p. LXVI s.) 9. *καὶ* post *ταχέως* transposuit *Rei* 450 12. *ἄπρακτα* FS *καθᾶ* F, *καθὰ* S *He*, *καθ' ἕνα* vulgo post *Ca* 13. *ῆ* F, *γὰρ* G *He* 14. *πρὸ τοῦ τε Rei* 451, *πρὸ τοῦ γε* FS, *καὶ πρὸ τοῦ γε* vulgo post *Ca* 19. *ἄπρακτα* FS *τῶν γε* F, *τὸν δὲ* HL 22. post *ἐπιβολὰς* add. *οὔτε πρὸς τὰς ἐπιθέσεις Rei* 451 coll. § 10 *χρεῖ|σθαι* F

565, 27]

χοντος, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐκ μεταλήψεως τοῦ σαυρωτῆρος
χρείαν μόνιμον καὶ βίαιον. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ 10
τῶν θυρεῶν· καὶ γὰρ πρὸς τὰς ἐπιβολὰς καὶ πρὸς τὰς
ἐπιθέσεις ἑστηκυῖαν καὶ τεταγμένην ἔχουσι τὴν χρείαν. ἃ 11
566 *συνιδόντες ἐμιμήσαντο ταχέως· ἀγαθοὶ γάρ, εἴ καί τι-*
νες ἕτεροι, μεταλαβεῖν ἔθη καὶ ζηλῶσαι τὸ βέλτιον καὶ
Ῥωμαῖοι.

Τοιαύτην δὲ ποιησάμενοι τὴν διαίρεσιν οἱ χιλίαρχοι, 26
καὶ ταῦτα παραγγείλαντες περὶ τῶν ὅπλων, τότε μὲν ἀπέ-
λυσαν τοὺς ἄνδρας εἰς τὴν οἰκείαν· παραγενομένης δὲ τῆς 2
ἡμέρας εἰς ἣν ὤμοσαν ἀθροισθῆναι πάντες ὁμοίως εἰς τὸν
ἀποδειχθέντα τόπον ὑπὸ τῶν ὑπάτων (τάττει δ' ὡς ἐπί- 3
παν ἑκάτερος χωρὶς τὸν τόπον τοῖς αὑτοῦ στρατοπέδοις·
ἑκατέρῳ γὰρ δίδοται τὸ μέρος τῶν συμμάχων καὶ δύο τῶν
Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων), παραγίνονται δὲ πάντες ἀδια- 4
πτώτως οἱ καταγραφέντες, ὡς ἂν μηδεμιᾶς ἄλλης συγχω-
ρουμένης προφάσεως τοῖς ἐξορκισθεῖσι πλὴν ὀρνιθείας καὶ
τῶν ἀδυνάτων. ἀθροισθέντων δὲ καὶ τῶν συμμάχων ὁμοῦ 5
τοῖς Ῥωμαίοις, τὴν μὲν οἰκονομίαν καὶ τὸν χειρισμὸν ποι-
οῦνται τούτων αὐτῶν οἱ καθεσταμένοι μὲν ὑπὸ τῶν ὑπά-
των ἄρχοντες, προσαγορευόμενοι δὲ πραίφεκτοι, δώδεκα
τὸν ἀριθμὸν ὄντες. οἳ πρῶτον μὲν τοῖς ὑπάτοις τοὺς ἐπι- 6
τηδειοτάτους πρὸς τὴν ἀληθινὴν χρείαν ἐκ πάντων τῶν πα-
ραγεγονότων συμμάχων ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ἐκλέγουσι, τοὺς
καλουμένους ἐκτραορδιναρίους, ὃ μεθερμηνευόμενον ἐπιλέ-

[8: inc. *Be* 520

2. *ὁ* ante *λόγος* add. G 4. *τεταμένην*, *intentam*, *duram*, *rigidam*, *Rei* 451 auctore Lipsio, qui III, 7 *firmiter tensa* interpretatus est 6. *μεταβαλεῖν* D *καὶ* alterum om. GH[s]L[s] 10. *τὴν οἰκίαν* vel *τὰς οἰκίας* *Na* 346 11. post *ἣν* add. *ἂν* idem 17. *καὶ*] *καί τινος* *Na* 128 20. *οἱ καθεσταμένοι* — 22. *ὄντες*] *πραίφεκτοι, δώδεκα ἄρχοντες, προβεβλημένοι ὑπὸ τῶν ὑπάτων* Suid. v. *πραίφεκτοι*
20. *ὑπάτων*] *συμμάχων* L inani coniectura, cui non tantam auctoritatem tribuere debebat *Sch*, ut *προβεβλημένοι μὲν ὑπὸ τῶν συμμάχων, καθεσταμένοι δὲ ὑπὸ τῶν ὑπάτων* suspicaretur 21. *πραιφέκτοι* FS
22. *ἐπιτηδειωτάτους* F 23. *πάντων* om. Suid. 24. *ἱππεῖς τε καὶ πεζοὺς ἐξέλεγον* Suid. *τοὺς* Suid., *τούτους* FS 25. *ἐκτραορδιναρίους*] conf. Mommsen *Hermes* XIV 25 s., Marquardt *Röm. Staatsverw.* II[2] 398. 402

7 *κτους δηλοῖ. τὸ δὲ πλῆθος γίνεται τὸ πᾶν τῶν συμμά-
χων, τὸ μὲν τῶν πεζῶν πάρισον τοῖς Ῥωμαϊκοῖς στρατοπέ-*
8 *δοις ὡς τὸ πολύ, τὸ δὲ τῶν ἱππέων τριπλάσιον· ἐκ δὲ
τούτων λαμβάνουσιν τῶν μὲν ἱππέων εἰς τοὺς ἐπιλέκτους*
9 *ἐπιεικῶς τὸ τρίτον μέρος, τῶν δὲ πεζῶν τὸ πέμπτον. τοὺς
δὲ λοιποὺς διεῖλον εἰς δύο μέρη, καὶ καλοῦσι τὸ μὲν δε-
ξιὸν τὸ δ' εὐώνυμον κέρας.*
10 *Τούτων δ' εὐτρεπῶν γενομένων παραλαβόντες οἱ χι-* 567
*λίαρχοι τοὺς Ῥωμαίους ὁμοῦ καὶ τοὺς συμμάχους κατε-
στρατοπέδευσαν, ἑνὸς ὑπάρχοντος παρ' αὐτοῖς θεωρήματος
ἁπλοῦ περὶ τὰς παρεμβολάς, ᾧ χρῶνται πρὸς πάντα και-*
11 *ρὸν καὶ τόπον. διὸ καὶ δοκεῖ μοι πρέπειν τῷ καιρῷ τὸ
πειραθῆναι, καθ' ὅσον οἷόν τε τῷ λόγῳ, τοὺς ἀκούοντας εἰς
ἔννοιαν ἀγαγεῖν τοῦ κατὰ τὰς πορείας καὶ στρατοπεδείας*
12 *καὶ παρατάξεις χειρισμοῦ τῶν δυνάμεων. τίς γὰρ οὕτως
ἐστὶν ἀπεοικὼς πρὸς τὰ καλὰ καὶ σπουδαῖα τῶν ἔργων, ὃς
οὐκ ἂν βουληθείη μικρὸν ἐπιμελέστερον ἐπιστῆσαι περὶ
τῶν τοιούτων, ὑπὲρ ὧν ἅπαξ ἀκούσας ἐπιστήμων ἔσται
πράγματος ἑνὸς τῶν ἀξίων λόγου καὶ γνώσεως;*
27 *Ἔστι δὴ τὸ γένος αὐτῶν τῆς στρατοπεδείας τοιόνδε.
τοῦ κριθέντος αἰεὶ τόπου πρὸς στρατοπεδείαν, τούτου τὸν
ἐπιτηδειότατον εἰς σύνοψιν ἅμα καὶ παραγγελίαν ἡ τοῦ*
2 *στρατηγοῦ σκηνὴ καταλαμβάνει. τεθείσης δὲ τῆς σημαίας
οὗ μέλλουσι πηγνύναι ταύτην, ἀπομετρεῖται πέριξ τῆς ση-
μαίας τετράγωνος τόπος, ὥστε πάσας τὰς πλευρὰς ἑκα-
τὸν ἀπέχειν πόδας τῆς σημαίας, τὸ δ' ἐμβαδὸν γίνεσθαι*
3 *τετράπλεθρον. τούτου δὲ τοῦ σχήματος αἰεὶ παρὰ μίαν
ἐπιφάνειαν καὶ πλευράν, ἥτις ἂν ἐπιτηδειοτάτη φανῇ πρός
τε τὰς ὑδρείας καὶ προνομάς, παραβάλλεται τὰ Ῥωμαϊκὰ*
4 *στρατόπεδα τὸν τρόπον τοῦτον. ἓξ ὑπαρχόντων χιλιάρχων*

[17: inc. *Be* 521

1. *τὸ δὲ πλῆθος γίνεται* cet.] conf. Marquardt l. c. 391 3. *διπλάσιον* G *He* 4. *λαμβάνουσι Be* invitis FS 7. *δὲ* F 8. *εὐπρεπῶν* DG *He* 16. *σπουδαῖα* | *διατῶν* F (D, sed in hoc *διὰ* expunctum) 20. *δῆ* F, *δὲ* S vulgo *στρατοπεδίας* F 21. *ἀεὶ* D *He* *στρατοπεδίαν* F 23. 24. 26. *σημείας* F (conf. praef. ad 4, 64, 7) 27. *ἀεὶ* DG *He* 29. *ὑδρίας* F

567, 24]

*ἐν ἑκάστῳ στρατοπέδῳ κατὰ τὸν ἄρτι λόγον, δυεῖν δὲ στρα-
τοπέδων ὄντων τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀεὶ μεθ' ἑκατέρου τῶν ὑπά-
των, φανερὸν ὅτι δώδεκα χιλιάρχους ἀνάγκη συστρατεύειν
ἑκατέρῳ τῶν ὑπάτων. τιθέασι δὴ τὰς τούτων σκηνὰς ἐπὶ* 5
*μίαν εὐθεῖαν ἁπάσας, ἥτις ἐστὶν παράλληλος τῇ τοῦ τε-
τραγώνου προκριθείσῃ πλευρᾷ, πεντήκοντα δ' ἀπέχει πό-
δας ἀπ' αὐτῆς, ἵν' ἱκανὸς ἀπολείπηθ' ἵπποις, ἅμα δ' ὑπο-
ζυγίοις καὶ τῇ λοιπῇ τῶν χιλιάρχων ἀποσκευῇ τόπος. αἱ* 6
568 *δὲ σκηναὶ τοῦ προειρημένου σχήματος εἰς τοὔμπαλιν ἀπ-
εστραμμέναι πήγνυνται πρὸς τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν, ἣ νοεί-
σθω καὶ καλείσθω δὲ καθάπαξ ἡμῖν ἀεὶ τοῦ παντὸς σχή-
ματος κατὰ πρόσωπον. ἀφεστᾶσι δ' ἀλλήλων μὲν ἴσον* 7
*αἱ τῶν χιλιάρχων σκηναί, τοσοῦτον δὲ τόπον ὥστε παρ'
ὅλον τὸ πλάτος ἀεὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων παρήκειν.*

Ἀπομετρηθέντων δὲ πάλιν ἑκατὸν ποδῶν εἰς τὸ πρό- 28
*σθεν κατὰ πάσας τὰς σκηνάς, λοιπὸν ἀπὸ τῆς τοῦτο τὸ
πλάτος ὁριζούσης εὐθείας, ἥτις γίνεται παράλληλος ταῖς
τῶν χιλιάρχων σκηναῖς, ἀπὸ ταύτης ἄρχονται ποιεῖσθαι τὰς
τῶν στρατοπέδων παρεμβολάς, χειρίζοντες τὸν τρόπον τοῦ-
τον. διχοτομήσαντες τὴν προειρημένην εὐθεῖαν, ἀπὸ τού-* 2
*του τοῦ σημείου πρὸς ὀρθὰς τῇ γραμμῇ τοὺς ἱππεῖς ἀν-
τίους αὐτοῖς ἑκατέρου τοῦ στρατοπέδου παρεμβάλλουσι,
πεντήκοντα διέχοντας πόδας ἀλλήλων, μέσην ποιοῦντες τὴν
τομὴν τοῦ διαστήματος. ἔστι δ' ἥ τε τῶν ἱππέων καὶ τῶν* 3
*πεζῶν σκηνοποιία παραπλήσιος· γίνεται γὰρ τὸ ὅλον
σχῆμα καὶ τῆς σημαίας καὶ τῶν οὐλαμῶν τετράγωνον.
τοῦτο δὲ βλέπει μὲν εἰς τὰς διόδους, ἔχει δὲ τὸ μὲν μῆκος* 4
*ὡρισμένον τὸ παρὰ τὴν δίοδον (ἔστι γὰρ ἑκατὸν ποδῶν),
ὡς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ βάθος ἴσον πειρῶνται ποιεῖν,
πλὴν τῶν συμμάχων. ὅταν δὲ τοῖς μείζοσι στρατοπέδοις* 5

[21: inc. *Be* 522

---

1. *δυεῖν* F *He*, *δυοῖν* S vulgo 4. *δῆ* F(DG), *δὲ* HL vulgo 5. *ἐστὶ* S[s] 7. *ἵν' ἱκανὸς ἀπολείπηθ'* add. *Hu* quaest. II 9, *ἵν' ῇ* *Be*, *ἵν' ῇ τοῖς* *BW* 10. *ἣν οἰέσθω* F(S), *ἥ σοι ἔσθω* D[m]G, *ἥ σοι ἔστω* *He*, corr. *Ca* 22. *αὐτοῖς* FS, *ἑαυτοῖς* G vulgo 26. *σημείας* F *δίγωνον* FS (ortum e *Δ'γωνον*), corr. G 29. *ἐπιπολὺ* G 30. *μείζωσι* F

χρῶνται, τὸ κατὰ λόγον καὶ τῷ μήκει καὶ τῷ βάθει προσ-
τιθέασι.

29 *Γενομένης δὲ τῆς τῶν ἱππέων παρεμβολῆς κατὰ μέσας*
τὰς τῶν χιλιάρχων σκηνὰς οἱονεὶ ῥύμης τινὸς ἐπικαρσίου
πρὸς τὴν ἄρτι ῥηθεῖσαν εὐθεῖαν καὶ τὸν πρὸ τῶν χιλιάρ-
2 *χων τόπον — τῷ γὰρ ὄντι ῥύμαις παραπλήσιον ἀποτελεῖται*
τὸ τῶν διόδων σχῆμα πασῶν, ὡς ἂν ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέ-
ρους αἷς μὲν ταγμάτων αἷς δ᾽ οὐλαμῶν ἐπὶ τὸ μῆκος παρ-
3 *εμβεβληκότων — πλὴν τοῖς προειρημένοις ἱππεῦσιν κατό-*
πιν τοὺς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν στρατοπέδων τριαρίους, κατ᾽
οὐλαμὸν ἑκάστην σημαίαν, ἐν ὁμοίῳ σχήματι τιθέασιν, συμ- 569
ψαυόντων μὲν τῶν σχημάτων ἀλλήλοις, βλεπόντων δ᾽ ἔμπα-
4 *λιν πρὸς τὰς ἐναντίας τοῖς ἱππεῦσιν ἐπιφανείας, ἥμισυ*
ποιοῦντες τὸ βάθος τοῦ μήκους ἑκάστης σημαίας τῷ καὶ
κατὰ τὸ πλῆθος ἡμίσεις ὡς ἐπίπαν εἶναι τούτους τῶν
5 *ἄλλων μερῶν. διότιπερ ἀνίσων ὄντων πολλάκις τῶν ἀνδρῶν*
ἰσάζειν ἀεὶ συμβαίνει πάντα τὰ μέρη κατὰ τὸ μῆκος διὰ
6 *τὴν τοῦ βάθους διαφοράν. αὖθις δὲ πεντήκοντα πόδας*
ἀφ᾽ ἑκατέρων τούτων ἀποστήσαντες, ἀντίους παρεμβάλ-
7 *λουσι τοῖς τριαρίοις τοὺς πρίγκιπας. νευόντων δὲ καὶ*
τούτων εἰς τὰ προειρημένα διαστήματα δύ᾽ αὗται πάλιν
ἀποτελοῦνται ῥῦμαι, τὰς μὲν ἀρχὰς ἀπὸ τῆς αὐτῆς εὐθείας
λαμβάνουσαι καὶ τὰς εἰσβολάς, ὁμοίως τοῖς ἱππεῦσιν, ἐκ
τοῦ πρὸ τῶν χιλιάρχων ἑκατομπέδου διαστήματος, λήγουσαι
δὲ πρὸς τὴν καταντικρὺ τῶν χιλιάρχων πλευρὰν τοῦ χάρα-
κος, ἣν ἐξ ἀρχῆς ὑπεθέμεθα κατὰ πρόσωπον εἶναι τοῦ
8 *παντὸς σχήματος. μετὰ δὲ τοὺς πρίγκιπας, ὄπισθεν τού-*
των ὁμοίως ἔμπαλιν βλέποντα συμψαύοντα δὲ τὰ σχήματα

[25: inc. *Be* 523

1. *τὸ βάθει* F 3. *διὰ* ante *τῆς* add. Campius in vers. German. 685 8. post *μῆκος* add. *δὲ* FS, expunxit H², om. *Ca* 9. *πάλιν* Bothius Polybian. 46 coll. cap. 30, 1; 31, 8 (at recte positum est *πλὴν*, post parenthesin orationem ab initio institutam excipiens) *ἱππεῦσι Be* invitis FS 11. *σημαῖαν* F *τιθέασι* S⁸ 13. *ἐπιφανίας* F 14. *σημαῖας* F 15. *ἡμίσεις Sca* pro *ἡμίσει* 16. *διότιπερ* FS (conf. 5, 8, 7), *διόπερ Be* 21. *δύο* S⁸ 28. *βλέποντα Rei* 453 pro *βλέποντας*

569, 19]
τιθέντες, τοὺς ἀστάτους παρεμβάλλουσι. δέκα δὲ σημαίας 9
ἐχόντων ἁπάντων τῶν μερῶν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς διαί-
ρεσιν, πάσας ἴσας συμβαίνει γίνεσθαι τὰς ῥύμας καὶ
κατὰ τὸ μῆκος, καὶ τὰς ἀποτομὰς ἰσάζειν αὐτῶν τὰς
πρὸς τῇ κατὰ τὸ πρόσωπον πλευρᾷ τοῦ χάρακος· πρὸς
ἣν καὶ τὰς τελευταίας σημαίας ἐπιστρέφοντες στρατοπε-
δεύουσιν.

Ἀπὸ τῶν ἀστάτων πεντήκοντα πάλιν διαλείποντες πό- 30
δας τοὺς τῶν συμμάχων ἱππεῖς ἀντίους παρεμβάλλουσι
τούτοις, ποιούμενοι τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς αὐτῆς εὐθείας καὶ
λήγοντες ἐπὶ τὴν αὐτήν. ἔστι δὲ τὸ πλῆθος τῶν συμμά- 2
χων, ὡς ἐπάνω προεῖπα, τὸ μὲν τῶν πεζῶν πάρισον τοῖς
Ῥωμαϊκοῖς στρατοπέδοις, λεῖπον τοῖς ἐπιλέκτοις, τὸ δὲ τῶν
ἱππέων διπλάσιον, ἀφῃρημένου καὶ τούτων τοῦ τρίτου μέ-
570 ρους εἰς τοὺς ἐπιλέκτους. διὸ καὶ τὸ βάθος αὔξοντες τού- 3
τοις πρὸς λόγον ἐν τοῖς στρατοπεδευτικοῖς σχήμασι, πει-
ρῶνται κατὰ τὸ μῆκος ἐξισοῦν τοῖς τῶν Ῥωμαίων στρατο-
πέδοις. ἀποτελεσθεισῶν δὲ τῶν ἁπασῶν πέντε διόδων, 4
αὖθις εἰς τοὔμπαλιν ἀπεστραμμένας ὁμοίως τοῖς ἱππεῦσι
τιθέασι τὰς τῶν συμμαχικῶν πεζῶν σημαίας, αὔξοντες τὸ
βάθος πρὸς λόγον, βλεπούσας δὲ πρὸς τὸν χάρακα καὶ
πρὸς τὰς ἐκ τῶν πλαγίων ἐπιφανείας ἑκατέρας. καθ᾽ ἑκά- 5
στην δὲ σημαίαν τὰς πρώτας ἀφ᾽ ἑκατέρου τοῦ μέρους σκη-
νὰς οἱ ταξίαρχοι λαμβάνουσιν. ἅμα δὲ τὸν προειρημένον
τρόπον παρεμβάλλοντες καθ᾽ ἕκαστον μέρος τὸν ἕκτον οὐ-
λαμὸν ἀπὸ τοῦ πέμπτου πεντήκοντα πόδας ἀφιστᾶσιν, πα-
ραπλησίως δὲ καὶ τὰς τῶν πεζῶν τάξεις, ὥστε γίνεσθαι 6
καὶ ταύτην ἄλλην διὰ μέσων τῶν στρατοπέδων δίοδον, ἐπι-
κάρσιον μὲν πρὸς τὰς ῥύμας παράλληλον δὲ ταῖς τῶν χι-

---

1. τίθενται FS, corr. G ἀστάτους et 8. ἀστάτων F 1. 6. σημαῖας F 4. 5. τὰ πρὸς FS, corr. L 8. διαλει|πόντες F (voluit διαλιπόντες) 9. 10. παρεμβάλουσι τούτους F, corr. S 11. ἔστη δὲ F ἔστι δὲ τὸ πλῆθος — 15. ἐπιλέκτους] conf. Marquardt *Röm. Staatsverw.* II² 391 18. ἀποτελεσθησῶν F 20. σημαῖας F 23. σημαῖαν F 25. καθέκαστον F 26. ἀφίστησι F(S), corr. G

λιάρχων σκηναῖς, ἣν καλοῦσι πέμπτην διὰ τὸ παρὰ τὰ
πέμπτα τάγματα παρήκειν.
31 Ὁ δ' ὑπὸ τὰς τῶν χιλιάρχων σκηνὰς ὄπισθε τόπος
ὑποπεπτωκώς, ἐξ ἑκατέρου δὲ τοῦ μέρους τῆς τοῦ στρατη-
γίου περιστάσεως παρακείμενος, ὁ μὲν εἰς ἀγορὰν γίνεται
τόπος, ὁ δ' ἕτερος τῷ τε ταμιείῳ καὶ ταῖς ἅμα τούτῳ χο-
2 ρηγίαις. ἀπὸ δὲ τῆς ἐφ' ἑκάτερα τελευταίας τῶν χιλιάρχων
σκηνῆς κατόπιν οἷον ἐπικάμπιον ἔχοντες τάξιν πρὸς τὰς
σκηνάς, οἱ τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων ἀπόλεκτοι καί τινες τῶν
ἐθελοντὴν στρατευομένων τῇ τῶν ὑπάτων χάριτι, πάντες
οὗτοι στρατοπεδεύουσι παρὰ τὰς ἐκ τῶν πλαγίων τοῦ χά-
ρακος ἐπιφανείας, βλέποντες οἱ μὲν ἐπὶ τὰς τοῦ ταμιείου
3 παρασκευάς, οἱ δ' ἐκ θατέρου μέρους εἰς τὴν ἀγοράν. ὡς
δ' ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαίνει τούτοις μὴ μόνον στρατοπεδεύειν
σύνεγγυς τῶν ὑπάτων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς πορείας καὶ κατὰ
τὰς ἄλλας χρείας περὶ τὸν ὕπατον καὶ τὸν ταμίαν ποιεῖ-
4 σθαι τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ὅλην διατριβήν. ἀντίκεινται 571
δὲ τούτοις, ἐπὶ τὸν χάρακα βλέποντες, οἱ τὴν παραπλήσιον
χρείαν παρεχόμενοι πεζοὶ τοῖς προειρημένοις ἱππεῦσιν.
5 ἑξῆς δὲ τούτοις δίοδος ἀπολείπεται, πλάτος ποδῶν ἑκατόν,
παράλληλος μὲν ταῖς τῶν χιλιάρχων σκηναῖς, ἐπὶ θάτερα
δὲ τῆς ἀγορᾶς καὶ στρατηγίου καὶ ταμιείου παρατείνουσα
6 παρὰ πάντα τὰ προειρημένα μέρη τοῦ χάρακος. παρὰ δὲ
τὴν ἀνωτέρω πλευρὰν ταύτης οἱ τῶν συμμάχων ἱππεῖς
ἐπίλεκτοι στρατοπεδεύουσι, βλέποντες ἐπί τε τὴν ἀγορὰν
7 ἅμα καὶ τὸ στρατήγιον καὶ τὸ ταμιεῖον. κατὰ μέσην δὲ
τὴν τούτων τῶν ἱππέων παρεμβολὴν καὶ κατ' αὐτὴν τὴν
τοῦ στρατηγίου περίστασιν δίοδος ἀπολείπεται πεντήκοντα
ποδῶν, φέρουσα μὲν ἐπὶ τὴν ὄπισθε πλευρὰν τῆς στρα-

[4 : inc. *Be* 524

1. *πέμπτειν* F 2. *πέμπτα* *Ca* pro *πέντε* 3. *ὄπισθεν* S[s] 4. 5. *στρατηγοῦ παραστάσεως* FS, corr. Ernestus 6. *ταμίᾳ* F(S), *ταμίῳ* D[1], corr. *Sch* 8. *ἐπὶ καμπίον* FS, corr. D[m]G 10. *ἐθελοντηδὸν* D[m]GL, *ἐθελοντηδῶν* H 11. *οὗτοι* F 12. *ταμείου* G 21. *παραλλήλοις* FL 22. *καὶ τοῦ στρατηγίου καὶ τοῦ ταμιείου* S 26. *καὶ τὸ ταμιεῖον* add. D[2]G *καταμέσον* F(S), corr. L[s] *Ca* 29. *ὄπισθεν* S[s] *στρατοπεδίας* F

571, 14]
τοπεδείας, τῇ δὲ τάξει πρὸς ὀρθὰς κειμένῃ τῇ προειρημένῃ
πλατείᾳ. τοῖς δ' ἱππεῦσι τούτοις ἀντίτυποι τίθενται 8
πάλιν οἱ τῶν συμμάχων ἐπίλεκτοι πεζοί, βλέποντες πρὸς
τὸν χάρακα καὶ τὴν ὄπισθεν ἐπιφάνειαν τῆς ὅλης στρατο-
πεδείας. τὸ δ' ἀπολειπόμενον ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους 9
τούτων κένωμα παρὰ τὰς ἐκ τῶν πλαγίων πλευρὰς δίδο-
ται τοῖς ἀλλοφύλοις καὶ τοῖς ἐκ τοῦ καιροῦ προσγινομέ-
νοις συμμάχοις.

Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων τὸ μὲν σύμπαν σχῆμα γίνε- 10
ται τῆς στρατοπεδείας τετράγωνον ἰσόπλευρον, τὰ δὲ κατὰ
μέρος ἤδη τῆς τε ῥυμοτομίας ἐν αὐτῇ καὶ τῆς ἄλλης οἰκονο-
μίας πόλει παραπλησίαν ἔχει τὴν διάθεσιν. τὸν δὲ χάρακα 11
τῶν σκηνῶν ἀφιστᾶσι κατὰ πάσας τὰς ἐπιφανείας διακο-
σίους πόδας. τοῦτο δὲ τὸ κένωμα πολλὰς καὶ δοκίμους
αὐτοῖς παρέχεται χρείας. πρός τε γὰρ τὰς εἰσαγωγὰς καὶ 12
τὰς ἐξαγωγὰς τῶν στρατοπέδων εὐφυῶς ἔχει καὶ δεόντως·
ἕκαστοι γὰρ κατὰ τὰς ἑαυτῶν ῥύμας εἰς τοῦτο τὸ κένωμα
ποιοῦνται τὴν ἔξοδον, ἀλλ' οὐκ εἰς μίαν συμπίπτοντες ἀνα-
572 τρέπουσι καὶ συμπατοῦσιν ἀλλήλους· τάς τε τῶν παρεισα- 13
γομένων θρεμμάτων καὶ τὰς ἐκ τῶν πολεμίων λείας εἰς
τοῦτο παράγοντες ἀσφαλῶς τηροῦσι τὰς νύκτας. τὸ δὲ μέ- 14
γιστον, ἐν ταῖς ἐπιθέσεσι ταῖς νυκτεριναῖς οὔτε πῦρ οὔτε
βέλος ἐξικνεῖται πρὸς αὐτούς, πλὴν τελείως ὀλίγων· γίνε-
ται δὲ καὶ ταῦτα σχεδὸν ἀβλαβῆ διά τε τὸ μέγεθος τῆς
ἀποστάσεως καὶ διὰ τὴν τῶν σκηνῶν περίστασιν.

Δεδομένου δὲ τοῦ πλήθους καὶ τῶν πεζῶν καὶ τῶν 32
ἱππέων καθ' ἑκατέραν τὴν πρόθεσιν, ἄν τε τετρακισχιλίους
ἄν τε πεντακισχιλίους εἰς ἕκαστον στρατόπεδον ποιῶσι,
παραπλησίως δὲ καὶ τῶν σημαιῶν τοῦ τε βάθους καὶ τοῦ
μήκους καὶ τοῦ πλήθους δεδομένου, πρὸς δὲ τούτοις τῶν

[9: inc. *Be* 525

1. *τάξη* F 7. *προσγενομένοις* HL 10. *στρατοπεδίας* F 11. *εἴδη* L 13. *ἀφίστωσι* F(S), corr. G 19. *τάς*] *τά* D 21. *παρεισάγοντες* *Na* 256 (temere: vide vs. 19) 23. *τελίως* F, *τελέως* HL 26. *δεδεγμένου* FS, *δεδειγμένου* H², corr. G 29. *σημαιῶν* *Sca* pro *σημείων*

[572, 13

κατὰ τὰς διόδους καὶ πλατείας διαστημάτων, ὁμοίως δὲ καὶ
2 *τῶν ἄλλων ἁπάντων δεδομένων, συμβαίνει τοῖς βουλομέ-*
νοις συνεφιστάνειν καὶ τοῦ χωρίου τὸ μέγεθος καὶ τὴν ὅλην
3 *περίμετρον * τῆς παρεμβολῆς. ἐὰν δέ ποτε πλεονάζῃ τὸ*
τῶν συμμάχων πλῆθος, ἢ τῶν ἐξ ἀρχῆς συστρατευομένων
4 *ἢ τῶν ἐκ τοῦ καιροῦ προσγινομένων, τοῖς μὲν ἐκ τοῦ και-*
ροῦ πρὸς τοῖς προειρημένοις καὶ τοὺς παρὰ τὸ στρατήγιον
ἀναπληροῦσι τόπους, τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ ταμιεῖον συναγα-
γόντες εἰς αὐτὸν τὸν κατεπείγοντα πρὸς τὴν χρείαν τόπον.
5 *τοῖς δ' ἐξ ἀρχῆς συνεκπορευομένοις, ἐὰν ᾖ πλῆθος ἱκα-*
νώτερον, ῥύμην μίαν ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους τῶν Ῥωμαϊκῶν
στρατοπέδων πρὸς ταῖς ὑπαρχούσαις παρὰ τὰς ἐκ τῶν πλα-
6 *γίων ἐπιφανείας παρατιθέασι. πάντων δὲ τῶν τεττάρων*
στρατοπέδων καὶ τῶν ὑπάτων ἀμφοτέρων εἰς ἕνα χάρακα
συναθροισθέντων, οὐδὲν ἕτερον δεῖ νοεῖν πλὴν δύο στρα-
τιὰς κατὰ τὸν ἄρτι λόγον παρεμβεβληκυίας ἀντεστραμμένας
αὑταῖς συνηρμόσθαι, συναπτούσας κατὰ τὰς τῶν ἐπιλέ-
κτων ἑκατέρου τοῦ στρατοπέδου παρεμβολάς, οὓς ἐποιοῦμεν
εἰς τὴν ὀπίσω βλέποντας ἐπιφάνειαν τῆς ὅλης παρεμβολῆς, 573
7 *ὅτε δὴ συμβαίνει γίνεσθαι τὸ μὲν σχῆμα παράμηκες, τὸ*
δὲ χωρίον διπλάσιον τοῦ πρόσθεν, τὴν δὲ περίμετρον
8 *ἡμιόλιον. ὅταν μὲν οὖν συμβαίνῃ τοὺς ὑπάτους ἀμφοτέ-*
ρους ὁμοῦ στρατοπεδεύειν, οὕτως ἀεὶ χρῶνται ταῖς στρα-
τοπεδείαις· ὅταν δὲ χωρίς, τἆλλα μὲν ὡσαύτως, τὴν δ'
ἀγορὰν καὶ τὸ ταμιεῖον καὶ τὸ στρατήγιον μέσον τιθέασι
τῶν δυεῖν στρατοπέδων.

[13: inc. *Be* 526

3. *νοεῖν* ante *καὶ τοῦ* add. *BW* (conf. ad proximum vs.) 4. lacunam indicavit Ernestus, *γνῶναι* (immo *γινώσκειν*) vel *συννοεῖν* coni. *Sch*, *εἰδέναι* vel *ῥᾳδίως εὑρίσκειν Hu* *πλεονάζει* F 7. *παρατὸ* F, *περὶ τὸ* coni. *Sch* 8. *συναγαγώντες* F[1], *συναγαγῶντες* F[2] 10. *ἱκανότερον* F 13. post *τῶν* add. *τε Sch* invitis FS 15. *στρατείας* FDG, corr. HL 18. *τοῦ* om. F *ἐποιοῦμεν Ca* pro *ἐποίουν μὲν* 19. *βλέποντας Ca* pro *βλέποντες* 22. *συμβαίνει* F 23. *στρατοπεδίαις* F (sed recte idem *στρατοπεδείαν* p. 271, 1) 24. *ὡς αὔτως* F 25. *ἐνίοτε* ante *μέσον* add. Car. Klenze *Philologische Abhandlungen* 126; sed conf. Nissen *Das Templum* 49—51, Marquardt *Röm. Staatsverw.* II² 417 26. *δυοῖν* DHL vulgo

573, 9]

*Μετὰ δὲ τὴν στρατοπεδείαν συναθροισθέντες οἱ χιλίαρ- 33
χοι τοὺς ἐκ τοῦ στρατοπέδου πάντας ἐλευθέρους ὁμοῦ καὶ
δούλους ὁρκίζουσι, καθ᾽ ἕνα ποιούμενοι τὸν ὁρκισμόν. ὁ 2
δ᾽ ὅρκος ἐστὶν μηδὲν ἐκ τῆς παρεμβολῆς κλέψειν, ἀλλὰ κἂν
εὕρῃ τι, τοῦτ᾽ ἀνοίσειν ἐπὶ τοὺς χιλιάρχους. ἑξῆς δὲ τού- 3
τοις διέταξαν τὰς σημαίας ἐξ ἑκάστου στρατοπέδου τῶν
πριγκίπων καὶ τῶν ἀστάτων, δύο μὲν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν
τοῦ τόπου τοῦ πρὸ τῶν χιλιάρχων· τὴν γὰρ διατριβὴν ἐν 4
ταῖς καθημερείαις οἱ πλεῖστοι τῶν Ῥωμαίων ἐν ταύτῃ
ποιοῦνται τῇ πλατείᾳ· διόπερ ἀεὶ σπουδάζουσι περὶ ταύ-
της, ὡς ῥαίνηται καὶ καλλύνηται σφίσιν ἐπιμελῶς. τῶν δὲ 5
λοιπῶν ὀκτωκαίδεκα τρεῖς ἕκαστος τῶν χιλιάρχων διαλαγ-
χάνει· τοσαῦται γάρ εἰσι τῶν ἀστάτων καὶ πριγκίπων ἐν
ἑκάστῳ στρατοπέδῳ σημαῖαι κατὰ τὴν ἄρτι ῥηθεῖσαν διαί-
ρεσιν, χιλίαρχοι δ᾽ ἕξ. τῶν δὲ τριῶν σημαιῶν ἀνὰ μέρος 6
ἑκάστη τῷ χιλιάρχῳ λειτουργεῖ λειτουργίαν τοιαύτην. ἐπει-
δὰν καταστρατοπεδεύσωσι, τὴν σκηνὴν ἱστᾶσιν οὗτοι καὶ
τὸν περὶ τὴν σκηνὴν τόπον ἠδάφισαν. κἂν τι περιφράξαι
δέῃ τῶν σκευῶν ἀσφαλείας χάριν, οὗτοι φροντίζουσιν.
διδόασι δὲ καὶ φυλακεῖα δύο (τὸ δὲ φυλακεῖόν ἐστιν ἐκ 7
τεττάρων ἀνδρῶν), ὧν οἱ μὲν πρὸ τῆς σκηνῆς οἱ δὲ κατό-
574 πιν παρὰ τοὺς ἵππους ποιοῦνται τὴν φυλακήν. οὐσῶν 8
δὲ σημαιῶν ἑκάστῳ χιλιάρχῳ τριῶν, ἐν ἑκάστῃ δὲ τούτων
ἀνδρῶν ὑπαρχόντων ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν χωρὶς τῶν τριαρίων
καὶ γροσφομάχων (οὗτοι γὰρ οὐ λειτουργοῦσι), τὸ μὲν ἔρ- 9
γον γίνεται κοῦφον διὰ τὸ παρὰ τετάρτην ἡμέραν ἑκάστῃ
σημαίᾳ καθήκειν τὴν λειτουργίαν, τοῖς δὲ χιλιάρχοις ἅμα*

[20: inc. *Be* 527

1. *συναθροίσαντες* Wielandtius de Polyb. archetypo 49 4. *ἐστὶ* *Be* invitis FS 5. *τίς* F(S), corr. *Rei* 453 6. *σημείας* F 7. *ἀστάτων* F 9. *καθημερίαις* FS, corr. *Rei* 453 10. *ταύτην* *Na* 358 13. *ἀστάτων* F 14. *σημεῖαι* F 15. *δὲ ἕξ* FS *σημείων* F 16. *ἑκάστη τῶν χιλιάρχων* F(S), *ἑκάστῳ τῶν χιλιάρχων* G *He*, *ἑκάστη ἑκάστῳ τῶν χιλ.* *Ca*, corr. *Ben* 17. *ἵστασιν* F, *ἵστασιν* D[1], *ἵστασαν* HL 18. *ἠδάφισαν* F 20. *φυλακεῖα* *Di* pro *φυλάκεια* *φυλακειον* (sine acc.) F, *φυλάκειόν* S[s] 21. *προτῆς* et 22. *παρατοὺς* F, et similiter idem posthac saepius 22. *περὶ* coni. *Sch* 27. *σημεία* F

μὲν τὸ τῆς εὐχρηστίας ἀναγκαῖον ἅμα δὲ τὸ τῆς τιμῆς διὰ
τῶν προειρημένων ἀποτελεῖται σεμνὸν καὶ προστατικόν.
10 αἱ δὲ τῶν τριαρίων σημαῖαι τῆς μὲν τῶν χιλιάρχων παρα-
λύονται λειτουργίας, εἰς δὲ τοὺς τῶν ἱππέων οὐλαμοὺς
ἑκάστη σημαία καθ' ἡμέραν δίδωσιν φυλακεῖον ἀεὶ τῷ γειτ-
11 νιῶντι κατόπιν τῶν οὐλαμῶν· οἵτινες τηροῦσι μὲν καὶ
τἆλλα, μάλιστα δὲ τοὺς ἵππους, ἵνα μήτ' ἐμπλεκόμενοι
τοῖς δέμασι βλάπτωνται πρὸς τὴν χρείαν, μήτε λυόμενοι
καὶ προσπίπτοντες ἄλλοις ἵπποις ταραχὰς καὶ θορύβους
12 ἐμποιῶσι τῷ στρατοπέδῳ. μία δ' ἐξ ἁπασῶν καθ' ἡμέ-
ραν σημαία ἀνὰ μέρος τῷ στρατηγῷ παρακοιτεῖ, ἥτις ἅμα
μὲν ἀσφάλειαν παρασκευάζει τῷ στρατηγῷ πρὸς τὰς ἐπι-
βουλάς, ἅμα δὲ κοσμεῖ τὸ πρόσχημα τῆς ἀρχῆς.

34 Τῆς δὲ ταφρείας καὶ χαρακοποιίας δύο μὲν ἐπιβάλ-
λουσι πλευραὶ τοῖς συμμάχοις, παρ' ἃς καὶ στρατοπεδεύει
τὸ κέρας αὐτῶν ἑκάτερον, δύο δὲ τοῖς Ῥωμαίοις, ἑκατέρῳ
2 τῷ στρατοπέδῳ μία. διαιρεθείσης δὲ τῆς πλευρᾶς ἑκάστης
κατὰ σημαίαν, τὴν μὲν κατὰ μέρος ἐπιμέλειαν οἱ ταξίαρχοι
ποιοῦνται παρεστῶτες, τὴν δὲ καθόλου δοκιμασίαν τῆς
3 πλευρᾶς δύο τῶν χιλιάρχων. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν λοιπὴν
τὴν κατὰ τὸ στρατόπεδον ἐπιμέλειαν οὗτοι ποιοῦνται· κατὰ
δύο γὰρ σφᾶς αὐτοὺς διελόντες ἀνὰ μέρος τῆς ἑκμήνου τὴν
δίμηνον ἄρχουσι, καὶ πάσης οἱ λαχόντες τῆς ἐν τοῖς ὑπαί-
4 θροις προΐστανται χρείας. ὁ δ' αὐτὸς τρόπος τῆς ἀρχῆς
5 ἐστιν καὶ τῶν πραιφέκτων περὶ τοὺς συμμάχους. οἱ δ' ἱπ-
πεῖς καὶ ταξίαρχοι πάντες ἅμα τῷ φωτὶ παραγίνονται 575
πρὸς τὰς τῶν χιλιάρχων σκηνάς, οἱ δὲ χιλίαρχοι πρὸς τὸν
6 ὕπατον. κἀκεῖνος μὲν τὸ κατεπεῖγον ἀεὶ παραγγέλλει τοῖς

[28: inc. *Be* 528

3. *σημεῖαι* F 4. *εἰς δὲ τοὺς* S, *εἰ δὲ τῆς* F 5. *σημεῖα καθημέραν* F *δίδωσι* S^3 *φυλάκειον* FS 8. *βλάπτονται* F *τὴν* om. FD, add. S 9. *ἄλλοις ἵπποις*] *ἄλλοις* G *He*, *ἀλλήλοις οἱ ἵπποι* GHL^m He^m 10. *ἐξαπασῶν καθημέραν* F, et similiter idem posthac saepius 11. *σημεία* F hiatus *σημαία ἀνὰ* et *παρακοιτεῖ ἥτις* epitomatoris manum produnt 12. *ἐπιβολὰς* F^1, corr. F^2 18. *κατασημείαν* F 21. *κατὰ δύο* — 24. *χρείας*] conf. Mommsen *Römisches Staatsrecht* I^2 46 25. *ἐστι* S^3

575, 4]

χιλιάρχοις, οἱ δὲ χιλίαρχοι τοῖς ἱππεῦσι καὶ ταξιάρχοις,
οὗτοι δὲ τοῖς πολλοῖς, ὅταν ἑκάστων ὁ καιρὸς ᾖ.
Τὴν δὲ τοῦ νυκτερινοῦ συνθήματος παράδοσιν ἀσφαλί- 7
ζονται τὸν τρόπον τοῦτον. καθ᾽ ἕκαστον γένος καὶ τῶν 8
ἱππέων καὶ τῶν πεζῶν ἐκ τῆς δεκάτης σημαίας καὶ τελευ-
ταίας στρατοπεδευούσης κατὰ τὰς ῥύμας, ἐκ τούτων εἷς
ἑκάστης ἀνὴρ λαμβάνεται κατ᾽ ἐκλογήν, ὃς τῶν μὲν κατὰ
τὰς φυλακὰς λειτουργιῶν ἀπολύεται, παραγίνεται δὲ καθ᾽
ἡμέραν δύνοντος ἡλίου πρὸς τὴν τοῦ χιλιάρχου σκηνήν, καὶ
λαβὼν τὸ σύνθημα (τοῦτο δ᾽ ἐστὶ πλατεῖον ἐπιγεγραμμέ-
νον) ἀπαλλάττεται πάλιν. ἀναχωρήσας δ᾽ ἐπὶ τὴν αὑτοῦ 9
σημαίαν τό τε ξυλήφιον παρέδωκε καὶ τὸ σύνθημα μετὰ
μαρτύρων τῷ τῆς ἐχομένης σημαίας ἡγεμόνι, παραπλησίως
δὲ πάλιν οὗτος τῷ τῆς ἐχομένης. τὸ δ᾽ ὅμοιον ἑξῆς ποιοῦσι 10
πάντες, ἕως ἂν ἐπὶ τὰς πρώτας καὶ σύνεγγυς τοῖς χιλιάρ-
χοις στρατοπεδευούσας σημαίας ἐξικνῆται. τούτους δὲ δεῖ
τὸ πλατεῖον ἔτι φωτὸς ὄντος ἀναφέρειν πρὸς τοὺς χιλιάρ-
χους. κἂν μὲν ἀνενεχθῇ πάντα τὰ δοθέντα, γινώσκει διότι 11
δέδοται τὸ σύνθημα πᾶσι καὶ διὰ πάντων εἰς αὐτὸν ἥκει,
ἐὰν δ᾽ ἐλλείπῃ τι, παρὰ πόδας ζητεῖ τὸ γεγονός, εἰδὼς ἐκ 12
τῆς ἐπιγραφῆς ἐκ ποίου μέρους οὐχ ἥκει τὸ πλατεῖον. οὗ
δ᾽ ἂν εὑρεθῇ τὸ κώλυμα, τυγχάνει τῆς καθηκούσης ζημίας.
Τὰ δὲ περὶ τὰς νυκτερινὰς φυλακὰς οὕτως οἰκονομεῖ- 35
ται παρ᾽ αὐτοῖς. τὸν μὲν στρατηγὸν καὶ τὴν τούτου σκη- 2
νὴν ἡ παρακοιτοῦσα σημαία φυλάττει, τὰς δὲ τῶν χιλιάρ-
χων καὶ τοὺς τῶν ἱππέων οὐλαμοὺς οἱ διατεταγμένοι κατὰ
τὸν ἄρτι λόγον ἐξ ἑκάστης σημαίας. ὁμοίως δὲ καὶ παρ᾽ 3
576 ἕκαστον τάγμα πάντες ἐξ ἑαυτῶν τιθέασι φυλακήν· τὰς
δὲ λοιπὰς ὁ στρατηγὸς ἀποτάττει. γίνονται δ᾽ ὡς ἐπίπαν 4

3. συνθέματος F 5. σημείας F καὶ τελευταίας *Sch*, τιναῖς δ᾽ ἡμέραις καὶ τελευταῖαις F¹, del. F², τινὲς δ᾽ ἡμέραις καὶ τελευταίαις D, τισὶν ἡμέραις καὶ τελευταίαις HLGᵐ *He*ᵐ, τοῖς τελευταίοις μέρεσι G *He* 6. στρατοπεδευούσης *Gro* pro στρατοπεδεύουσιν 7. 8. κατὰ τὰς] καταταιτὰς F 12. σημείαν F 13. 16. σημείας F 16. ἐξικνεῖται FS, corr. G 20. δὲ λείπῃ HL 21. ποῖοι F 25. σημεῖα F τοὺς δὲ G vulgo ante *Sch* 27. σημείας F 29. ἐπιτάττει HL δὲ FS

τρεῖς φυλακαὶ παρὰ τὸν ταμίαν, καὶ παρ' ἕκαστον τῶν
5 πρεσβευτῶν καὶ συμβούλων δύο. τὴν δ' ἐκτὸς ἐπιφάνειαν
οἱ γροσφομάχοι πληροῦσι, παρ' ὅλον καθ' ἡμέραν τὸν
χάρακα παρακοιτοῦντες· αὕτη γὰρ ἐπιτέτακται τούτοις ἡ
λειτουργία· ἐπί τε τῶν εἰσόδων ἀνὰ δέκα ποιοῦνται τού-
6 των αὐτῶν τὰς προκοιτίας. τῶν δ' εἰς τὰς φυλακὰς ἀπο-
ταχθέντων ἀφ' ἑκάστου φυλακείου τὸν τὴν πρώτην μέλ-
λοντα τηρεῖν εἷς ἐξ ἑκάστης σημαίας οὐραγὸς ἄγει πρὸς
7 τὸν χιλίαρχον ἑσπέρας· ὁ δὲ δίδωσι τούτοις πᾶσι ξυλήφια
κατὰ φυλακήν, βραχέα τελέως, ἔχοντα χαρακτῆρα. λαβόν-
τες δ' οὗτοι μὲν ἐπὶ τοὺς ἀποδεδειγμένους ἀπαλλάττονται
τόπους.
8 Ἡ δὲ τῆς ἐφοδείας πίστις εἰς τοὺς ἱππεῖς ἀνατίθεται.
δεῖ γὰρ τὸν πρῶτον ἰλάρχην καθ' ἕκαστον στρατόπεδον
ἑνὶ τῶν οὐραγῶν τῶν αὐτοῦ παραγγεῖλαι πρωὶ παράγγελμα
τοιοῦτον, ἵνα τέτταρσιν οὗτος ἐμφανίσῃ νεανίσκοις τῶν ἐκ
9 τῆς ἰδίας ἴλης πρὸ ἀρίστου τοῖς μέλλουσιν ἐφοδεύειν. μετὰ
δὲ ταῦτα τῷ τῆς ἐχομένης ἴλης ἡγεμόνι δεῖ τὸν αὐτὸν ἀφ'
ἑσπέρας παραγγεῖλαι διότι τούτῳ καθήκει τὰ περὶ τῆς ἐφο-
10 δείας φροντίζειν εἰς τὴν αὔριον. τοῦτον δ' ἀκούσαντα πα-
ραπλησίως ταὐτὰ δεῖ ποιεῖν τοῖς προειρημένοις εἰς τὴν
11 ἐπιοῦσαν ἡμέραν· ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἑξῆς. οἱ δὲ προ-
κριθέντες ὑπὸ τῶν οὐραγῶν ἐκ τῆς πρώτης ἴλης τέτταρες,
ἐπειδὰν διαλάχωσι τὰς φυλακάς, πορεύονται πρὸς τὸν χι-
λίαρχον, καὶ γραφὴν λαμβάνουσι πόστην καὶ πόσας ἐφο-
12 δεῦσαι δεῖ φυλακάς. μετὰ δὲ ταῦτα παρακοιτοῦσιν οἱ τέτ-
ταρες παρὰ τὴν πρώτην σημαίαν τῶν τριαρίων· ὁ γὰρ ταύ-
της ταξίαρχος τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖται τοῦ κατὰ φυλακὴν
36 βουκανᾶν. συνάψαντος δὲ τοῦ καιροῦ τὴν πρώτην ἐφοδεύει

[3: inc. *Be* 529

1. *παρατῶν ταμείαν* F 3. *τηροῦσι* coni. *Sch* (sed conf. Marquardt *Röm. Staatsverw.* II² 409) 4. *ἐπιτετακται* (sine acc.) et *τ* super alterum *ε* F 5. *ἐπί τε Sch* pro *ἐπὶ* 6. *προκοιτίας Di* pro *προκοιτείας* 8. *σημείας* F 13. *ἐφοδίας* FD 14. *εἰλάρχην* et 17. *εἴλης* F, et sic per *ει* posthac 19. *ἐφοδίας* FD 21. *ταῦτα* FD, om. HL 23. *ὑπὸ* DᵐG, *ἐκ* FS. 25. *πόστην* G, *πόσου* FS (recepit *BW*, *χρόνου* subaudiens, auctore Bothio Polybian. 46 s.) 27. *σημείαν* F

576, 31]
φυλακὴν ὁ ταύτην λαχών, ἔχων μεθ' αὑτοῦ μάρτυρας τῶν
577 φίλων. ἐπιπορεύεται δὲ τοὺς ῥηθέντας τόπους, οὐ μόνον 2
τοὺς περὶ τὸν χάρακα καὶ τὰς εἰσόδους, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατὰ
σημαίαν ἅπαντας καὶ τοὺς κατ' οὐλαμόν· κἂν μὲν εὕρῃ 3
τοὺς φυλάττοντας τὴν πρώτην ἐγρηγορότας, λαμβάνει παρὰ
τούτων τὸ κάρφος, ἐὰν δ' εὕρῃ κοιμώμενον ἢ λελοιπότα
τινὰ τὸν τόπον, ἐπιμαρτυράμενος τοὺς σύνεγγυς ἀπαλλάτ-
τεται. τὸ δὲ παραπλήσιον γίνεται καὶ ὑπὸ τῶν τὰς ἑξῆς 4
φυλακὰς ἐφοδευόντων. τὴν δ' ἐπιμέλειαν τοῦ κατὰ φυλα- 5
κὴν βουκανᾶν, ὡς ἀρτίως εἶπον, ἵνα σύμφωνον ᾖ τοῖς ἐφο-
δεύουσι πρὸς τοὺς φυλάττοντας, οἱ τῆς πρώτης σημαίας
τῶν τριαρίων ἐξ ἑκατέρου τοῦ στρατοπέδου ταξίαρχοι καθ'
ἡμέραν ποιοῦνται.

Τῶν δ' ἐφόδων ἕκαστος ἅμα τῷ φωτὶ πρὸς τὸν χιλίαρ- 6
χον ἀναφέρει τὸ σύνθημα. κἂν μὲν ᾖ πάντα δεδομένα, χω-
ρὶς ἐγκλήματος ἀπαλλάττονται πάλιν· ἂν δέ τις ἐλάττω 7
φέρῃ τοῦ πλήθους τῶν φυλακείων, ζητοῦσιν ἐκ τοῦ χαρα-
κτῆρος ποῖον ἐκ τῶν φυλακείων λέλοιπε. τούτου δὲ γνω- 8
σθέντος καλεῖ τὸν ταξίαρχον· οὗτος δ' ἄγει τοὺς ἀποτα-
χθέντας εἰς τὴν φυλακήν· οὗτοι δὲ συγκρίνονται πρὸς τὸν
ἔφοδον. ἐὰν μὲν οὖν ἐν τοῖς φύλαξιν ᾖ τὸ κακόν, εὐθέως 9
δῆλός ἐστιν ὁ τὴν ἐφοδείαν ἔχων ἐπιμαρτυράμενος τοὺς
σύνεγγυς· ὀφείλει γὰρ τοῦτο ποιεῖν· ἐὰν δὲ μηδὲν ᾖ τοιοῦτο
γεγονός, εἰς τὸν ἔφοδον ἀναχωρεῖ τοὔγκλημα. καθίσαντος 37
δὲ παραχρῆμα συνεδρίου τῶν χιλιάρχων κρίνεται, κἂν κατα-
δικασθῇ, ξυλοκοπεῖται. τὸ δὲ τῆς ξυλοκοπίας ἐστὶ τοιοῦ- 2
τον. λαβὼν ξύλον ὁ χιλίαρχος τούτῳ τοῦ κατακριθέντος
οἷον ἥψατο μόνον, οὗ γενομένου πάντες οἱ τοῦ στρατοπέ- 3
δου τύπτοντες τοῖς ξύλοις καὶ τοῖς λίθοις τοὺς μὲν πλεί-
στους ἐν αὐτῇ τῇ στρατοπεδείᾳ καταβάλλουσιν, τοῖς δ' 4

[10: inc. *Be* 590

1. *μετ' αυτοῦ* F(S), corr. *Be* 4. *σημαῖαν* F 6. *σκάρφος* H
10. *βουχανεῖν* FS, *βουκανεῖν* D, sed *ᾶν* superscr. ead. m. 11. *σημεῖας* F 18. *λέλυται* G *He* 20. 21. *τὸν ἔφοδον* FL, *τὴν ἔφοδον* S
22. *ἐφοδίαν* FD *ἔχον* F 24. *τὸν*] *τὴν* DG 25. *τῶν χιλιάρχων* *Rei* 455 pro *τῶι χιλιάρχωι*

χρῶνται, τὸ κατὰ λόγον καὶ τῷ μήκει καὶ τῷ βάθει προσ-
τιθέασι.

29 Γενομένης δὲ τῆς τῶν ἱππέων παρεμβολῆς κατὰ μέσας
τὰς τῶν χιλιάρχων σκηνὰς οἱονεὶ ῥύμης τινὸς ἐπικαρσίου
πρὸς τὴν ἄρτι ῥηθεῖσαν εὐθεῖαν καὶ τὸν πρὸ τῶν χιλιάρ-
2 χων τόπον — τῷ γὰρ ὄντι ῥύμαις παραπλήσιον ἀποτελεῖται
τὸ τῶν διόδων σχῆμα πασῶν, ὡς ἂν ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέ-
ρους αἷς μὲν ταγμάτων αἷς δ᾽ οὐλαμῶν ἐπὶ τὸ μῆκος παρ-
3 εμβεβληκότων — πλὴν τοῖς προειρημένοις ἱππεῦσιν κατό-
πιν τοὺς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν στρατοπέδων τριαρίους, κατ᾽
οὐλαμὸν ἑκάστην σημαίαν, ἐν ὁμοίῳ σχήματι τιθέασιν, συμ- **569**
ψαυόντων μὲν τῶν σχημάτων ἀλλήλοις, βλεπόντων δ᾽ ἔμπα-
4 λιν πρὸς τὰς ἐναντίας τοῖς ἱππεῦσιν ἐπιφανείας, ἥμισυ
ποιοῦντες τὸ βάθος τοῦ μήκους ἑκάστης σημαίας τῷ καὶ
κατὰ τὸ πλῆθος ἡμίσεις ὡς ἐπίπαν εἶναι τούτους τῶν
5 ἄλλων μερῶν. διότιπερ ἀνίσων ὄντων πολλάκις τῶν ἀνδρῶν
ἰσάζειν ἀεὶ συμβαίνει πάντα τὰ μέρη κατὰ τὸ μῆκος διὰ
6 τὴν τοῦ βάθους διαφοράν. αὖθις δὲ πεντήκοντα πόδας
ἀφ᾽ ἑκατέρων τούτων ἀποστήσαντες, ἀντίους παρεμβάλ-
7 λουσι τοῖς τριαρίοις τοὺς πρίγκιπας. νευόντων δὲ καὶ
τούτων εἰς τὰ προειρημένα διαστήματα δύ᾽ αὗται πάλιν
ἀποτελοῦνται ῥῦμαι, τὰς μὲν ἀρχὰς ἀπὸ τῆς αὐτῆς εὐθείας
λαμβάνουσαι καὶ τὰς εἰσβολάς, ὁμοίως τοῖς ἱππεῦσιν, ἐκ
τοῦ πρὸ τῶν χιλιάρχων ἑκατομπέδου διαστήματος, λήγουσαι
δὲ πρὸς τὴν καταντικρὺ τῶν χιλιάρχων πλευρὰν τοῦ χάρα-
κος, ἣν ἐξ ἀρχῆς ὑπεθέμεθα κατὰ πρόσωπον εἶναι τοῦ
8 παντὸς σχήματος. μετὰ δὲ τοὺς πρίγκιπας, ὄπισθεν τού-
των ὁμοίως ἔμπαλιν βλέποντα συμψαύοντα δὲ τὰ σχήματα

[25: inc. *Be* 523

1. *τὸ βάθει* F 3. *διὰ* ante *τῆς* add. Campius in vers. German. 685 8. post *μῆκος* add. *δὲ* FS, expunxit H², om. *Ca* 9. *πάλιν* Bothius Polybian. 46 coll. cap. 30, 1; 31, 8 (at recte positum est *πλὴν*, post parenthesin orationem ab initio institutam excipiens) *ἱππεῦσι Be* invitis FS 11. *σημαῖαν* F *τιθέασι* S³ 13. *ἐπιφανίας* F 14. *σημαῖας* F 15. *ἡμίσεις Sca* pro *ἡμίσει* 16. *διότιπερ* FS (conf. 5, 8, 7), *διόπερ Be* 21. *δύο* S³ 28. *βλέποντα Rei* 453 pro *βλέποντας*

569, 19]
τιθέντες, τοὺς ἀστάτους παρεμβάλλουσι. δέκα δὲ σημαίας 9
ἐχόντων ἁπάντων τῶν μερῶν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς διαί-
ρεσιν, πάσας ἴσας συμβαίνει γίνεσθαι τὰς ῥύμας καὶ
κατὰ τὸ μῆκος, καὶ τὰς ἀποτομὰς ἰσάζειν αὐτῶν τὰς
πρὸς τῇ κατὰ τὸ πρόσωπον πλευρᾷ τοῦ χάρακος· πρὸς
ἣν καὶ τὰς τελευταίας σημαίας ἐπιστρέφοντες στρατοπε-
δεύουσιν.

Ἀπὸ τῶν ἀστάτων πεντήκοντα πάλιν διαλείποντες πό- 30
δας τοὺς τῶν συμμάχων ἱππεῖς ἀντίους παρεμβάλλουσι
τούτοις, ποιούμενοι τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς αὐτῆς εὐθείας καὶ
λήγοντες ἐπὶ τὴν αὐτήν. ἔστι δὲ τὸ πλῆθος τῶν συμμά- 2
χων, ὡς ἐπάνω προεῖπα, τὸ μὲν τῶν πεζῶν πάρισον τοῖς
Ῥωμαϊκοῖς στρατοπέδοις, λεῖπον τοῖς ἐπιλέκτοις, τὸ δὲ τῶν
ἱππέων διπλάσιον, ἀφῃρημένου καὶ τούτων τοῦ τρίτου μέ-
570 ρους εἰς τοὺς ἐπιλέκτους. διὸ καὶ τὸ βάθος αὔξοντες τού- 3
τοις πρὸς λόγον ἐν τοῖς στρατοπεδευτικοῖς σχήμασι, πει-
ρῶνται κατὰ τὸ μῆκος ἐξισοῦν τοῖς τῶν Ῥωμαίων στρατο-
πέδοις. ἀποτελεσθεισῶν δὲ τῶν ἁπασῶν πέντε διόδων, 4
αὖθις εἰς τοὔμπαλιν ἀπεστραμμένας ὁμοίως τοῖς ἱππεῦσι
τιθέασι τὰς τῶν συμμαχικῶν πεζῶν σημαίας, αὔξοντες τὸ
βάθος πρὸς λόγον, βλεπούσας δὲ πρὸς τὸν χάρακα καὶ
πρὸς τὰς ἐκ τῶν πλαγίων ἐπιφανείας ἑκατέρας. καθ' ἑκά- 5
στην δὲ σημαίαν τὰς πρώτας ἀφ' ἑκατέρου τοῦ μέρους σκη-
νὰς οἱ ταξίαρχοι λαμβάνουσιν. ἅμα δὲ τὸν προειρημένον
τρόπον παρεμβάλλοντες καθ' ἕκαστον μέρος τὸν ἕκτον οὐ-
λαμὸν ἀπὸ τοῦ πέμπτου πεντήκοντα πόδας ἀφιστᾶσιν, πα-
ραπλησίως δὲ καὶ τὰς τῶν πεζῶν τάξεις, ὥστε γίνεσθαι 6
καὶ ταύτην ἄλλην διὰ μέσων τῶν στρατοπέδων δίοδον, ἐπι-
κάρσιον μὲν πρὸς τὰς ῥύμας παράλληλον δὲ ταῖς τῶν χι-

---

1. *τίθενται* FS, corr. G *ἀστάτους* et 8. *ἀστάτων* F 1. 6. *σημαῖας* F 4. 5. *τὰ πρὸς* FS, corr. L 8. *διαλει|πόντες* F (voluit *διαλιπόντες*) 9. 10. *παρεμβάλουσι τούτους* F, corr. S 11. *ἔστη δὲ* F *ἔστι δὲ τὸ πλῆθος* — 15. *ἐπιλέκτους*] conf. Marquardt *Röm. Staatsverw.* II[2] 391 18. *ἀποτελεσθησῶν* F 20. *σημαῖας* F 23. *σημαῖαν* F 25. *καθέκαστον* F 26. *ἀφΐστησι* F(S), corr. G

λιάρχων σκηναῖς, ἣν καλοῦσι πέμπτην διὰ τὸ παρὰ τὰ πέμπτα τάγματα παρήκειν.

31 *Ὁ δ' ὑπὸ τὰς τῶν χιλιάρχων σκηνὰς ὄπισθε τόπος ὑποπεπτωκώς, ἐξ ἑκατέρου δὲ τοῦ μέρους τῆς τοῦ στρατηγίου περιστάσεως παρακείμενος, ὁ μὲν εἰς ἀγορὰν γίνεται τόπος, ὁ δ' ἕτερος τῷ τε ταμιείῳ καὶ ταῖς ἅμα τούτῳ χο-*
2 *ρηγίαις. ἀπὸ δὲ τῆς ἐφ' ἑκάτερα τελευταίας τῶν χιλιάρχων σκηνῆς κατόπιν οἷον ἐπικάμπιον ἔχοντες τάξιν πρὸς τὰς σκηνάς, οἱ τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων ἀπόλεκτοι καί τινες τῶν ἐθελοντὴν στρατευομένων τῇ τῶν ὑπάτων χάριτι, πάντες οὗτοι στρατοπεδεύουσι παρὰ τὰς ἐκ τῶν πλαγίων τοῦ χάρακος ἐπιφανείας, βλέποντες οἱ μὲν ἐπὶ τὰς τοῦ ταμιείου*
3 *παρασκευάς, οἱ δ' ἐκ θατέρου μέρους εἰς τὴν ἀγοράν. ὡς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαίνει τούτοις μὴ μόνον στρατοπεδεύειν σύνεγγυς τῶν ὑπάτων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς πορείας καὶ κατὰ τὰς ἄλλας χρείας περὶ τὸν ὕπατον καὶ τὸν ταμίαν ποιεῖ-*
4 *σθαι τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ὅλην διατριβήν. ἀντίκεινται* 571
δὲ τούτοις, ἐπὶ τὸν χάρακα βλέποντες, οἱ τὴν παραπλήσιον χρείαν παρεχόμενοι πεζοὶ τοῖς προειρημένοις ἱππεῦσιν.
5 *ἑξῆς δὲ τούτοις δίοδος ἀπολείπεται, πλάτος ποδῶν ἑκατόν, παράλληλος μὲν ταῖς τῶν χιλιάρχων σκηναῖς, ἐπὶ θάτερα δὲ τῆς ἀγορᾶς καὶ στρατηγίου καὶ ταμιείου παρατείνουσα*
6 *παρὰ πάντα τὰ προειρημένα μέρη τοῦ χάρακος. παρὰ δὲ τὴν ἀνωτέρω πλευρὰν ταύτης οἱ τῶν συμμάχων ἱππεῖς ἐπίλεκτοι στρατοπεδεύουσι, βλέποντες ἐπί τε τὴν ἀγορὰν*
7 *ἅμα καὶ τὸ στρατήγιον καὶ τὸ ταμιεῖον. κατὰ μέσην δὲ τὴν τούτων τῶν ἱππέων παρεμβολὴν καὶ κατ' αὐτὴν τὴν τοῦ στρατηγίου περίστασιν δίοδος ἀπολείπεται πεντήκοντα ποδῶν, φέρουσα μὲν ἐπὶ τὴν ὄπισθε πλευρὰν τῆς στρα-*

[4 : inc. *Be* 524

1. *πέμπτειν* F 2. *πέμπτα* *Ca* pro *πέντε* 3. *ὄπισθεν* S[s] 4. 5. *στρατηγοῦ παραστάσεως* FS, corr. Ernestus 6. *ταμία* F(S), *ταμίῳ* D[1], corr. *Sch* 8. *ἐπὶ καμπίον* FS, corr. D[m]G 10. *ἐθελοντηδὸν* D[m]GL, *ἐθελοντηδῶν* H 11. *οὗτοι* F 12. *ταμείου* G 21. *παραλλήλοις* FL 22. *καὶ τοῦ στρατηγίου καὶ τοῦ ταμιείου* S 26. *καὶ τὸ ταμιεῖον* add. D[2]G *καταμέσον* F(S), corr. L[s] *Ca* 29. *ὄπισθεν* S[s] *στρατοπεδίας* F

571, 14]

τοπεδείας, τῇ δὲ τάξει πρὸς ὀρθὰς κειμένῃ τῇ προειρημένῃ
πλατείᾳ. τοῖς δ' ἱππεῦσι τούτοις ἀντίτυποι τίθενται 8
πάλιν οἱ τῶν συμμάχων ἐπίλεκτοι πεζοί, βλέποντες πρὸς
τὸν χάρακα καὶ τὴν ὄπισθεν ἐπιφάνειαν τῆς ὅλης στρατο-
πεδείας. τὸ δ' ἀπολειπόμενον ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους 9
τούτων κένωμα παρὰ τὰς ἐκ τῶν πλαγίων πλευρὰς δίδο-
ται τοῖς ἀλλοφύλοις καὶ τοῖς ἐκ τοῦ καιροῦ προσγινομέ-
νοις συμμάχοις.

Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων τὸ μὲν σύμπαν σχῆμα γίνε- 10
ται τῆς στρατοπεδείας τετράγωνον ἰσόπλευρον, τὰ δὲ κατὰ
μέρος ἤδη τῆς τε ῥυμοτομίας ἐν αὐτῇ καὶ τῆς ἄλλης οἰκονο-
μίας πόλει παραπλησίαν ἔχει τὴν διάθεσιν. τὸν δὲ χάρακα 11
τῶν σκηνῶν ἀφιστᾶσι κατὰ πάσας τὰς ἐπιφανείας διακο-
σίους πόδας. τοῦτο δὲ τὸ κένωμα πολλὰς καὶ δοκίμους
αὐτοῖς παρέχεται χρείας. πρός τε γὰρ τὰς εἰσαγωγὰς καὶ 12
τὰς ἐξαγωγὰς τῶν στρατοπέδων εὐφυῶς ἔχει καὶ δεόντως·
ἕκαστοι γὰρ κατὰ τὰς ἑαυτῶν ῥύμας εἰς τοῦτο τὸ κένωμα
ποιοῦνται τὴν ἔξοδον, ἀλλ' οὐκ εἰς μίαν συμπίπτοντες ἀνα-
572 τρέπουσι καὶ συμπατοῦσιν ἀλλήλους· τάς τε τῶν παρεισα- 13
γομένων θρεμμάτων καὶ τὰς ἐκ τῶν πολεμίων λείας εἰς
τοῦτο παράγοντες ἀσφαλῶς τηροῦσι τὰς νύκτας. τὸ δὲ μέ- 14
γιστον, ἐν ταῖς ἐπιθέσεσι ταῖς νυκτεριναῖς οὔτε πῦρ οὔτε
βέλος ἐξικνεῖται πρὸς αὐτούς, πλὴν τελείως ὀλίγων· γίνε-
ται δὲ καὶ ταῦτα σχεδὸν ἀβλαβῆ διά τε τὸ μέγεθος τῆς
ἀποστάσεως καὶ διὰ τὴν τῶν σκηνῶν περίστασιν.

Δεδομένου δὲ τοῦ πλήθους καὶ τῶν πεζῶν καὶ τῶν 32
ἱππέων καθ' ἑκατέραν τὴν πρόθεσιν, ἄν τε τετρακισχιλίους
ἄν τε πεντακισχιλίους εἰς ἕκαστον στρατόπεδον ποιῶσι,
παραπλησίως δὲ καὶ τῶν σημαιῶν τοῦ τε βάθους καὶ τοῦ
μήκους καὶ τοῦ πλήθους δεδομένου, πρὸς δὲ τούτοις τῶν

19: Ino. Br 525

1. *τάξη* F 7. *προσγενομένοις* HL 10. *στρατοπεδίας* F
11. *εἴδη* L 13. *ἀφίστῶσι* F(S), corr. G 19. *τάς*] *τά* H 21. *πῦρ
εἰσάγοντες* *Na* 256 (temere: vide vs. 19) 23. *τελίως* F, *τελέως* HL
26. *δεδεγμένου* FS, *δεδειγμένου* H², corr. G 29. *σημαιῶν* Sen
pro *σημείων*

κατὰ τὰς διόδους καὶ πλατείας διαστημάτων, ὁμοίως δὲ καὶ
2 *τῶν ἄλλων ἁπάντων δεδομένων, συμβαίνει τοῖς βουλομένοις συνεφιστάνειν καὶ τοῦ χωρίου τὸ μέγεθος καὶ τὴν ὅλην*
3 *περίμετρον * τῆς παρεμβολῆς. ἐὰν δέ ποτε πλεονάζῃ τὸ τῶν συμμάχων πλῆθος, ἢ τῶν ἐξ ἀρχῆς συστρατευομένων*
4 *ἢ τῶν ἐκ τοῦ καιροῦ προσγινομένων, τοῖς μὲν ἐκ τοῦ καιροῦ πρὸς τοῖς προειρημένοις καὶ τοὺς παρὰ τὸ στρατήγιον ἀναπληροῦσι τόπους, τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ ταμιεῖον συναγαγόντες εἰς αὐτὸν τὸν κατεπείγοντα πρὸς τὴν χρείαν τόπον.*
5 *τοῖς δ' ἐξ ἀρχῆς συνεκπορευομένοις, ἐὰν ᾖ πλῆθος ἱκανώτερον, ῥύμην μίαν ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων πρὸς ταῖς ὑπαρχούσαις παρὰ τὰς ἐκ τῶν πλα-*
6 *γίων ἐπιφανείας παρατιθέασι. πάντων δὲ τῶν τεττάρων στρατοπέδων καὶ τῶν ὑπάτων ἀμφοτέρων εἰς ἕνα χάρακα συναθροισθέντων, οὐδὲν ἕτερον δεῖ νοεῖν πλὴν δύο στρατιὰς κατὰ τὸν ἄρτι λόγον παρεμβεβληκυίας ἀντεστραμμένας αὑταῖς συνηρμόσθαι, συναπτούσας κατὰ τὰς τῶν ἐπιλέκτων ἑκατέρου τοῦ στρατοπέδου παρεμβολάς, οὓς ἐποιοῦμεν εἰς τὴν ὀπίσω βλέποντας ἐπιφάνειαν τῆς ὅλης παρεμβολῆς,* 573
7 *ὅτε δὴ συμβαίνει γίνεσθαι τὸ μὲν σχῆμα παράμηκες, τὸ δὲ χωρίον διπλάσιον τοῦ πρόσθεν, τὴν δὲ περίμετρον*
8 *ἡμιόλιον. ὅταν μὲν οὖν συμβαίνῃ τοὺς ὑπάτους ἀμφοτέρους ὁμοῦ στρατοπεδεύειν, οὕτως ἀεὶ χρῶνται ταῖς στρατοπεδείαις· ὅταν δὲ χωρίς, τἆλλα μὲν ὡσαύτως, τὴν δ' ἀγορὰν καὶ τὸ ταμιεῖον καὶ τὸ στρατήγιον μέσον τιθέασι τῶν δυεῖν στρατοπέδων.*

[13: inc. *Be* 526

3. *νοεῖν* ante *καὶ τοῦ* add. *BW* (conf. ad proximum vs.) 4. lacunam indicavit Ernestus, *γνῶναι* (immo *γινώσκειν*) vel *συννοεῖν* coni. *Sch*, *εἰδέναι* vel *ῥᾳδίως εὑρίσκειν Hu* *πλεονάζει* F 7. *παρατὸ* F, *περὶ τὸ* coni. *Sch* 8. *συναγαγώντες* F[1], *συναγαγῶντες* F[2] 10. *ἱκανότερον* F 13. post *τῶν* add. *τε Sch* invitis FS 15. *στρατείας* FDG, corr. HL 18. *τοῦ* om. F *ἐποιοῦμεν Ca* pro *ἐποίουν μὲν* 19. *βλέποντας Ca* pro *βλέποντες* 22. *συμβαίνει* F 23. *στρατοπεδίαις* F (sed recte idem *στρατοπεδείαν* p. 271, 1) 24. *ὡς αὔτως* F 25. *ἐνίοτε* ante *μέσον* add. Car. Klenze *Philologische Abhandlungen* 126; sed conf. Nissen *Das Templum* 49—51, Marquardt *Röm. Staatsverw.* II[2] 417 26. *δυοῖν* DHL vulgo

573, 9]

Μετὰ δὲ τὴν στρατοπεδείαν συναθροισθέντες οἱ χιλίαρ- 33
χοι τοὺς ἐκ τοῦ στρατοπέδου πάντας ἐλευθέρους ὁμοῦ καὶ
δούλους ὁρκίζουσι, καθ᾽ ἕνα ποιούμενοι τὸν ὁρκισμόν. ὁ 2
δ᾽ ὅρκος ἐστὶν μηδὲν ἐκ τῆς παρεμβολῆς κλέψειν, ἀλλὰ κἂν
εὕρῃ τι, τοῦτ᾽ ἀνοίσειν ἐπὶ τοὺς χιλιάρχους. ἑξῆς δὲ τού- 3
τοις διέταξαν τὰς σημαίας ἐξ ἑκάστου στρατοπέδου τῶν
πριγκίπων καὶ τῶν ἁστάτων, δύο μὲν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν
τοῦ τόπου τοῦ πρὸ τῶν χιλιάρχων· τὴν γὰρ διατριβὴν ἐν 4
ταῖς καθημερείαις οἱ πλεῖστοι τῶν Ῥωμαίων ἐν ταύτῃ
ποιοῦνται τῇ πλατείᾳ· διόπερ ἀεὶ σπουδάζουσι περὶ ταύ-
της, ὡς ῥαίνηται καὶ καλλύνηται σφίσιν ἐπιμελῶς. τῶν δὲ 5
λοιπῶν ὀκτωκαίδεκα τρεῖς ἕκαστος τῶν χιλιάρχων διαλαγ-
χάνει· τοσαῦται γάρ εἰσι τῶν ἁστάτων καὶ πριγκίπων ἐν
ἑκάστῳ στρατοπέδῳ σημαῖαι κατὰ τὴν ἄρτι ῥηθεῖσαν διαί-
ρεσιν, χιλίαρχοι δ᾽ ἕξ. τῶν δὲ τριῶν σημαιῶν ἀνὰ μέρος 6
ἑκάστη τῷ χιλιάρχῳ λειτουργεῖ λειτουργίαν τοιαύτην. ἐπει-
δὰν καταστρατοπεδεύσωσι, τὴν σκηνὴν ἱστᾶσιν οὗτοι καὶ
τὸν περὶ τὴν σκηνὴν τόπον ἠδάφισαν. κἄν τι περιφράξαι
δέῃ τῶν σκευῶν ἀσφαλείας χάριν, οὗτοι φροντίζουσιν.
διδόασι δὲ καὶ φυλακεῖα δύο (τὸ δὲ φυλακεῖόν ἐστιν ἐκ 7
τεττάρων ἀνδρῶν), ὧν οἱ μὲν πρὸ τῆς σκηνῆς οἱ δὲ κατό-
574 πιν παρὰ τοὺς ἵππους ποιοῦνται τὴν φυλακήν. οὐσῶν 8
δὲ σημαιῶν ἑκάστῳ χιλιάρχῳ τριῶν, ἐν ἑκάστῃ δὲ τούτων
ἀνδρῶν ὑπαρχόντων ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν χωρὶς τῶν τριαρίων
καὶ γροσφομάχων (οὗτοι γὰρ οὐ λειτουργοῦσι), τὸ μὲν ἔρ- 9
γον γίνεται κοῦφον διὰ τὸ παρὰ τετάρτην ἡμέραν ἑκάστῃ
σημαίᾳ καθήκειν τὴν λειτουργίαν, τοῖς δὲ χιλιάρχοις ἅμα

[20: inc. *Be* 527

1. *συναθροίσαντες* Wielandtius de Polyb. archetypo 49 4. *ἐστὶ* *Be* invitis FS 5. *τίς* F(S), corr. *Rei* 453 6. *σημείας* F 7. *ἀστάτων* F 9. *καθημερίαις* FS, corr. *Rei* 453 10. *ταύτην* *Na* 358 13. *ἀστάτων* F 14. *σημεῖαι* F 15. *δὲ ἕξ* FS *σημείων* F 16. *ἑκάστη τῶν χιλιάρχων* F(S), *ἑκάστῳ τῶν χιλιάρχων* G *He*, *ἑκάστη ἑκάστῳ τῶν χιλ.* *Ca*, corr. *Ben* 17. *ἵστασιν* F, *ἵστασιν* D[1], *ἵστασαν* HL 18. *ἠδάφισαν* F 20. *φυλακεῖα* *Di* pro *φυλάκεια* *φυλακειον* (sine acc.) F, *φυλάκειόν* S[s] 21. *προτῆς* et 22. *παρατοὺς* F, et similiter idem posthac saepius 22. *περὶ* coni. *Sch* 27. *σημεία* F

*μὲν τὸ τῆς εὐχρηστίας ἀναγκαῖον ἅμα δὲ τὸ τῆς τιμῆς διὰ
τῶν προειρημένων ἀποτελεῖται σεμνὸν καὶ προστατικόν.*
10 *αἱ δὲ τῶν τριαρίων σημαῖαι τῆς μὲν τῶν χιλιάρχων παρα-
λύονται λειτουργίας, εἰς δὲ τοὺς τῶν ἱππέων οὐλαμοὺς
ἑκάστη σημαία καθ' ἡμέραν δίδωσιν φυλακεῖον ἀεὶ τῷ γειτ-*
11 *νιῶντι κατόπιν τῶν οὐλαμῶν· οἵτινες τηροῦσι μὲν καὶ
τἄλλα, μάλιστα δὲ τοὺς ἵππους, ἵνα μήτ' ἐμπλεκόμενοι
τοῖς δέμασι βλάπτωνται πρὸς τὴν χρείαν, μήτε λυόμενοι
καὶ προσπίπτοντες ἄλλοις ἵπποις ταραχὰς καὶ θορύβους*
12 *ἐμποιῶσι τῷ στρατοπέδῳ. μία δ' ἐξ ἁπασῶν καθ' ἡμέ-
ραν σημαία ἀνὰ μέρος τῷ στρατηγῷ παρακοιτεῖ, ἥτις ἅμα
μὲν ἀσφάλειαν παρασκευάζει τῷ στρατηγῷ πρὸς τὰς ἐπι-
βουλάς, ἅμα δὲ κοσμεῖ τὸ πρόσχημα τῆς ἀρχῆς.*
34 *Τῆς δὲ ταφρείας καὶ χαρακοποιίας δύο μὲν ἐπιβάλ-
λουσι πλευραὶ τοῖς συμμάχοις, παρ' ἃς καὶ στρατοπεδεύει
τὸ κέρας αὐτῶν ἑκάτερον, δύο δὲ τοῖς Ῥωμαίοις, ἑκατέρῳ*
2 *τῷ στρατοπέδῳ μία. διαιρεθείσης δὲ τῆς πλευρᾶς ἑκάστης
κατὰ σημαίαν, τὴν μὲν κατὰ μέρος ἐπιμέλειαν οἱ ταξίαρχοι
ποιοῦνται παρεστῶτες, τὴν δὲ καθόλου δοκιμασίαν τῆς*
3 *πλευρᾶς δύο τῶν χιλιάρχων. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν λοιπὴν
τὴν κατὰ τὸ στρατόπεδον ἐπιμέλειαν οὗτοι ποιοῦνται· κατὰ
δύο γὰρ σφᾶς αὐτοὺς διελόντες ἀνὰ μέρος τῆς ἑκμήνου τὴν
δίμηνον ἄρχουσι, καὶ πάσης οἱ λαχόντες τῆς ἐν τοῖς ὑπαί-*
4 *θροις προΐστανται χρείας. ὁ δ' αὐτὸς τρόπος τῆς ἀρχῆς*
5 *ἐστιν καὶ τῶν πραιφέκτων περὶ τοὺς συμμάχους. οἱ δ' ἱπ-
πεῖς καὶ ταξίαρχοι πάντες ἅμα τῷ φωτὶ παραγίνονται* **575**
πρὸς τὰς τῶν χιλιάρχων σκηνάς, οἱ δὲ χιλίαρχοι πρὸς τὸν
6 *ὕπατον. κἀκεῖνος μὲν τὸ κατεπεῖγον ἀεὶ παραγγέλλει τοῖς*

[28: inc. *Be* 528

3. *σημείαι* F 4. *εἰς δὲ τοὺς* S, *εἰ δὲ τῆς* F 5. *σημεῖα καθημέραν* F *δίδωσι* S[s] *φυλάκειον* FS 8. *βλάπτονται* F *τὴν* om. FD, add. S 9. *ἄλλοις ἵπποις*] *ἄλλοις* G *He*, *ἀλλήλοις οἱ ἵπποι* GHL[m] *He*[m] 10. *ἐξαπασῶν καθημέραν* F, et similiter idem posthac saepius 11. *σημεία* F hiatus *σημαία ἀνὰ* et *παρακοιτεῖ ἥτις* epitomatoris manum produnt 12. *ἐπιβολὰς* F[1], corr. F[2] 18. *κατα-σημείαν* F 21. *κατὰ δύο* — 24. *χρείας*] conf. Mommsen *Römisches Staatsrecht* I[2] 46 25. *ἐστι* S[s]

575, 4]
χιλιάρχοις, οἱ δὲ χιλίαρχοι τοῖς ἱππεῦσι καὶ ταξιάρχοις,
οὗτοι δὲ τοῖς πολλοῖς, ὅταν ἑκάστων ὁ καιρὸς ᾖ.
Τὴν δὲ τοῦ νυκτερινοῦ συνθήματος παράδοσιν ἀσφαλί- 7
ζονται τὸν τρόπον τοῦτον. καθ᾽ ἕκαστον γένος καὶ τῶν 8
ἱππέων καὶ τῶν πεζῶν ἐκ τῆς δεκάτης σημαίας καὶ τελευ-
ταίας στρατοπεδευούσης κατὰ τὰς ῥύμας, ἐκ τούτων εἷς
ἑκάστης ἀνὴρ λαμβάνεται κατ᾽ ἐκλογήν, ὃς τῶν μὲν κατὰ
τὰς φυλακὰς λειτουργιῶν ἀπολύεται, παραγίνεται δὲ καθ᾽
ἡμέραν δύνοντος ἡλίου πρὸς τὴν τοῦ χιλιάρχου σκηνήν, καὶ
λαβὼν τὸ σύνθημα (τοῦτο δ᾽ ἐστὶ πλατεῖον ἐπιγεγραμμέ-
νον) ἀπαλλάττεται πάλιν. ἀναχωρήσας δ᾽ ἐπὶ τὴν αὑτοῦ 9
σημαίαν τό τε ξυλήφιον παρέδωκε καὶ τὸ σύνθημα μετὰ
μαρτύρων τῷ τῆς ἐχομένης σημαίας ἡγεμόνι, παραπλησίως
δὲ πάλιν οὗτος τῷ τῆς ἐχομένης. τὸ δ᾽ ὅμοιον ἑξῆς ποιοῦσι 10
πάντες, ἕως ἂν ἐπὶ τὰς πρώτας καὶ σύνεγγυς τοῖς χιλιάρ-
χοις στρατοπεδευούσας σημαίας ἐξικνῆται. τούτους δὲ δεῖ
τὸ πλατεῖον ἔτι φωτὸς ὄντος ἀναφέρειν πρὸς τοὺς χιλιάρ-
χους. κἂν μὲν ἀνενεχθῇ πάντα τὰ δοθέντα, γινώσκει διότι 11
δέδοται τὸ σύνθημα πᾶσι καὶ διὰ πάντων εἰς αὐτὸν ἥκει,
ἐὰν δ᾽ ἐλλείπῃ τι, παρὰ πόδας ζητεῖ τὸ γεγονός, εἰδὼς ἐκ 12
τῆς ἐπιγραφῆς ἐκ ποίου μέρους οὐχ ἥκει τὸ πλατεῖον. οὗ
δ᾽ ἂν εὑρεθῇ τὸ κώλυμα, τυγχάνει τῆς καθηκούσης ζημίας.
Τὰ δὲ περὶ τὰς νυκτερινὰς φυλακὰς οὕτως οἰκονομεῖ- 35
ται παρ᾽ αὐτοῖς. τὸν μὲν στρατηγὸν καὶ τὴν τούτου σκη- 2
νὴν ἡ παρακοιτοῦσα σημαία φυλάττει, τὰς δὲ τῶν χιλιάρ-
χων καὶ τοὺς τῶν ἱππέων οὐλαμοὺς οἱ διατεταγμένοι κατὰ
τὸν ἄρτι λόγον ἐξ ἑκάστης σημαίας. ὁμοίως δὲ καὶ παρ᾽ 3
576 ἕκαστον τάγμα πάντες ἐξ ἑαυτῶν τιθέασι φυλακήν· τὰς
δὲ λοιπὰς ὁ στρατηγὸς ἀποτάττει. γίνονται δ᾽ ὡς ἐπίπαν 4

---

3. *συνθέματος* F 5. *σημείας* F *καὶ τελευταίας Sch*, *τιναῖς δ᾽ ἡμέραις καὶ τελευταῖαις* F[1], del. F[2], *τινὲς δ᾽ ἡμέραις καὶ τελευταίαις* D, *τισὶν ἡμέραις καὶ τελευταίαις* HLG[m] *He*[m], *τοῖς τελευταίοις μέρεσι* G *He* 6. *στρατοπεδευούσης Gro* pro *στρατοπεδεύουσιν* 7. 8. *κατὰ τὰς*] *καταταιτὰς* F 12. *σημείαν* F 13. 16. *σημείας* F 16. *ἐξικνεῖται* FS, corr. G 20. *δὲ λείπῃ* HL 21. *ποίοι* F 25. *σημεῖα* F *τοὺς δὲ* G vulgo ante *Sch* 27. *σημείας* F 29. *ἐπιτάττει* HL *δὲ* FS

τρεῖς φυλακαὶ παρὰ τὸν ταμίαν, καὶ παρ' ἕκαστον τῶν
5 *πρεσβευτῶν καὶ συμβούλων δύο. τὴν δ' ἐκτὸς ἐπιφάνειαν*
οἱ γροσφομάχοι πληροῦσι, παρ' ὅλον καθ' ἡμέραν τὸν
χάρακα παρακοιτοῦντες· αὕτη γὰρ ἐπιτέτακται τούτοις ἡ
λειτουργία· ἐπί τε τῶν εἰσόδων ἀνὰ δέκα ποιοῦνται τού-
6 *των αὐτῶν τὰς προκοιτίας. τῶν δ' εἰς τὰς φυλακὰς απο-*
ταχθέντων ἀφ' ἑκάστου φυλακείου τὸν τὴν πρώτην μέλ-
λοντα τηρεῖν εἷς ἐξ ἑκάστης σημαίας οὐραγὸς ἄγει πρὸς
7 *τὸν χιλίαρχον ἑσπέρας· ὁ δὲ δίδωσι τούτοις πᾶσι ξυλήφια*
κατὰ φυλακήν, βραχέα τελέως, ἔχοντα χαρακτῆρα. λαβόν-
τες δ' οὗτοι μὲν ἐπὶ τοὺς ἀποδεδειγμένους ἀπαλλάττονται
τόπους.
8 *Ἡ δὲ τῆς ἐφοδείας πίστις εἰς τοὺς ἱππεῖς ἀνατίθεται.*
δεῖ γὰρ τὸν πρῶτον ἰλάρχην καθ' ἕκαστον στρατόπεδον
ἑνὶ τῶν οὐραγῶν τῶν αὐτοῦ παραγγεῖλαι πρωὶ παράγγελμα
τοιοῦτον, ἵνα τέτταρσιν οὗτος ἐμφανίσῃ νεανίσκοις τῶν ἐκ
9 *τῆς ἰδίας ἴλης πρὸ ἀρίστου τοῖς μέλλουσιν ἐφοδεύειν. μετὰ*
δὲ ταῦτα τῷ τῆς ἐχομένης ἴλης ἡγεμόνι δεῖ τὸν αὐτὸν ἀφ'
ἑσπέρας παραγγεῖλαι διότι τούτῳ καθήκει τὰ περὶ τῆς ἐφο-
10 *δείας φροντίζειν εἰς τὴν αὔριον. τοῦτον δ' ἀκούσαντα πα-*
ραπλησίως ταὐτὰ δεῖ ποιεῖν τοῖς προειρημένοις εἰς τὴν
11 *ἐπιοῦσαν ἡμέραν· ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἑξῆς. οἱ δὲ προ-*
κριθέντες ὑπὸ τῶν οὐραγῶν ἐκ τῆς πρώτης ἴλης τέτταρες,
ἐπειδὰν διαλάχωσι τὰς φυλακάς, πορεύονται πρὸς τὸν χι-
λίαρχον, καὶ γραφὴν λαμβάνουσι πόστην καὶ πόσας ἐφο-
12 *δεῦσαι δεῖ φυλακάς. μετὰ δὲ ταῦτα παρακοιτοῦσιν οἱ τέτ-*
ταρες παρὰ τὴν πρώτην σημαίαν τῶν τριαρίων· ὁ γὰρ ταύ-
της ταξίαρχος τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖται τοῦ κατὰ φυλακὴν
36 *βουκανᾶν. συνάψαντος δὲ τοῦ καιροῦ τὴν πρώτην ἐφοδεύει*

[8: inc. *Be* 529

1. *παρατῶν ταμείαν* F 3. *τηροῦσι* coni. *Sch* (sed conf. Marquardt *Röm. Staatsverw.* II² 409) 4. *ἐπιτεταχται* (sine acc.) et *τ* super alterum *ε* F 5. *ἐπί τε Sch* pro *ἐπὶ* 6. *προκοιτίας Di* pro *προκοιτείας* 8. *σημείας* F 13. *ἐφοδίας* FD 14. *εἰλάρχην* et 17. *εἴλης* F, et sic per *ει* posthac 19. *ἐφοδίας* FD 21. *ταῦτα* FD, om. HL 23. *ὑπὸ* DᵐG, *ἐκ* FS. 25. *πόστην* G, *πόσου* FS (recepit *BW*, *χρόνου* subaudiens, auctore Bothio Polybian. 46 s.) 27. *σημείαν* F

576, 31]
φυλακὴν ὁ ταύτην λαχών, ἔχων μεθ' αὑτοῦ μάρτυρας τῶν
577 φίλων. ἐπιπορεύεται δὲ τοὺς ῥηθέντας τόπους, οὐ μόνον 2
τοὺς περὶ τὸν χάρακα καὶ τὰς εἰσόδους, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατὰ
σημαίαν ἅπαντας καὶ τοὺς κατ' οὐλαμόν· κἂν μὲν εὕρῃ 3
τοὺς φυλάττοντας τὴν πρώτην ἐγρηγορότας, λαμβάνει παρὰ
τούτων τὸ κάρφος, ἐὰν δ' εὕρῃ κοιμώμενον ἢ λελοιπότα
τινὰ τὸν τόπον, ἐπιμαρτυράμενος τοὺς σύνεγγυς ἀπαλλάτ-
τεται. τὸ δὲ παραπλήσιον γίνεται καὶ ὑπὸ τῶν τὰς ἑξῆς 4
φυλακὰς ἐφοδευόντων. τὴν δ' ἐπιμέλειαν τοῦ κατὰ φυλα- 5
κὴν βουκανᾶν, ὡς ἀρτίως εἶπον, ἵνα σύμφωνον ᾖ τοῖς ἐφο-
δεύουσι πρὸς τοὺς φυλάττοντας, οἱ τῆς πρώτης σημαίας
τῶν τριαρίων ἐξ ἑκατέρου τοῦ στρατοπέδου ταξίαρχοι καθ'
ἡμέραν ποιοῦνται.

Τῶν δ' ἐφόδων ἕκαστος ἅμα τῷ φωτὶ πρὸς τὸν χιλίαρ- 6
χον ἀναφέρει τὸ σύνθημα. κἂν μὲν ᾖ πάντα δεδομένα, χω-
ρὶς ἐγκλήματος ἀπαλλάττονται πάλιν· ἂν δέ τις ἐλάττω 7
φέρῃ τοῦ πλήθους τῶν φυλακείων, ζητοῦσιν ἐκ τοῦ χαρα-
κτῆρος ποῖον ἐκ τῶν φυλακείων λέλοιπε. τούτου δὲ γνω- 8
σθέντος καλεῖ τὸν ταξίαρχον· οὗτος δ' ἄγει τοὺς ἀποτα-
χθέντας εἰς τὴν φυλακήν· οὗτοι δὲ συγκρίνονται πρὸς τὸν
ἔφοδον. ἐὰν μὲν οὖν ἐν τοῖς φύλαξιν ᾖ τὸ κακόν, εὐθέως 9
δῆλός ἐστιν ὁ τὴν ἐφοδείαν ἔχων ἐπιμαρτυράμενος τοὺς
σύνεγγυς· ὀφείλει γὰρ τοῦτο ποιεῖν· ἐὰν δὲ μηδὲν ᾖ τοιοῦτο
γεγονός, εἰς τὸν ἔφοδον ἀναχωρεῖ τοὔγκλημα. καθίσαντος 37
δὲ παραχρῆμα συνεδρίου τῶν χιλιάρχων κρίνεται, κἂν κατα-
δικασθῇ, ξυλοκοπεῖται. τὸ δὲ τῆς ξυλοκοπίας ἐστὶ τοιοῦ- 2
τον. λαβὼν ξύλον ὁ χιλίαρχος τούτῳ τοῦ κατακριθέντος
οἷον ἥψατο μόνον, οὗ γενομένου πάντες οἱ τοῦ στρατοπέ- 3
δου τύπτοντες τοῖς ξύλοις καὶ τοῖς λίθοις τοὺς μὲν πλεί-
στους ἐν αὐτῇ τῇ στρατοπεδείᾳ καταβάλλουσιν, τοῖς δ' 4

[10: inc. *Be* 580

1. μετ' αυτοῦ F(S), corr. *Be* 4. σημαῖαν F 6. σκάρφος H 10. βουχανεῖν FS, βουκανεῖν D, sed ᾶν superscr. ead. m. 11. σημείας F 18. λέλυται G *He* 20. 21. τὸν ἔφοδον FL, τὴν ἔφοδον S 22. ἐφοδίαν FD ἔχον F 24. τὸν] τὴν DG 25. τῶν χιλιάρχων *Rei* 455 pro τῶι χιλιάρχωι

*ἐκπεσοῦσιν οὐδ᾽ ὥς ὑπάρχει σωτηρία· πῶς γάρ; οἷς οὔτ᾽ εἰς
τὴν πατρίδα τὴν ἑαυτῶν ἐπανελθεῖν ἔξεστιν, οὔτε τῶν ἀναγ-
καίων οὐδεὶς ἂν οἰκίᾳ τολμήσειε δέξασθαι τὸν τοιοῦτον.* 578
διὸ τελείως οἱ περιπεσόντες ἅπαξ τοιαύτῃ συμφορᾷ κατα-
5 *φθείρονται. τὸ δ᾽ αὐτὸ πάσχειν ὀφείλει τοῖς προειρημένοις
ὅ τ᾽ οὐραγὸς καὶ ὁ τῆς ἴλης ἡγεμών, ἐὰν μὴ παραγγείλω-
σιν, ὁ μὲν τοῖς ἐφόδοις ὁ δὲ τῷ τῆς ἐχομένης ἴλης ἡγε-*
6 *μόνι, τὸ δέον ἐν τῷ καθήκοντι καιρῷ. διόπερ οὕτως ἰσχυ-
ρᾶς οὔσης καὶ ἀπαραιτήτου τῆς τιμωρίας, ἀδιάπτωτα γί-
νεται παρ᾽ αὐτοῖς τὰ κατὰ τὰς νυκτερινὰς φυλακάς.*
7 *Δεῖ δὲ προσέχειν τοὺς μὲν στρατιώτας τοῖς χιλιάρχοις,*
8 *τούτους δ᾽ ἔτι τοῖς ὑπάτοις. κύριος δ᾽ ἐστὶ καὶ ζημιῶν ὁ
χιλίαρχος καὶ ἐνεχυριάζων καὶ μαστιγῶν, τοὺς δὲ συμμά-*
9 *χους οἱ πραίφεκτοι. ξυλοκοπεῖται δὲ καὶ ὁ κλέψας τι τῶν
ἐκ τοῦ στρατοπέδου· καὶ μὴν ὁ μαρτυρήσας ψευδῆ παρα-
πλησίως, καὶ ἐάν τις τῶν ἐν ἀκμῇ παραχρησάμενος εὑρεθῇ
τῷ σώματι, πρὸς δὲ τούτοις ὁ τρὶς περὶ τῆς αὐτῆς αἰτίας*
10 *ζημιωθείς. ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἀδικήματα κολάζουσιν· εἰς
δ᾽ ἀνανδρίαν τιθέασι καὶ στρατιωτικὴν αἰσχύνην τὰ τοιαῦτα
τῶν ἐγκλημάτων, ἐάν τινες ψευδῆ περὶ αὑτῶν ἀνδραγα-
θίαν ἀπαγγείλωσι τοῖς χιλιάρχοις ἕνεκεν τοῦ τιμὰς λαβεῖν,*
11 *ὁμοίως ἄν τινες εἰς ἐφεδρείαν ταχθέντες φόβου χάριν λί-
πωσι τὸν δοθέντα τόπον, παραπλησίως ἐάν τις ἀπορρίψῃ*
12 *τι τῶν ὅπλων κατ᾽ αὐτὸν τὸν κίνδυνον διὰ φόβον. διὸ καὶ
τινὲς μὲν ἐν ταῖς ἐφεδρείαις προδήλως ἀπόλλυνται, πολλα-
πλασίων αὐτοῖς ἐπιγινομένων οὐ θέλοντες λιπεῖν τὴν τάξιν,*
13 *δεδιότες τὴν οἰκείαν τιμωρίαν· ἔνιοι δὲ κατ᾽ αὐτὸν τὸν κίν-*

[14: inc. *Be* 531

1. *ἐκπεσοῦσιν* D^m^GH, *ἐκπεσαμένοις* FD, *ἐκτὸς τοῦ χάρακος τὴν φυγὴν ποιησαμένοις* coni. *Hu* quaest. II 9, *ἐκπαισαμένοις Di* Fleckeiseni annal. 1869 p. 117 s., *ἐκπεσεῖν δυναμένοις BW* 3. *ἂν Be* pro *ἐν* 6. *τε* FS 8. *τῷ*] *τὸ* F 10. *τὰ* om. FS, add. G 12. *ἐπι τοῖς ὑπάτοις* F(DH), *ἐπὶ τοὺς ὑπάτους* L, corr. G (conf. quaest. II 9) 14. *πραιφέκτοι* FS (perinde ac 6, 26, 5) *πᾶς* ante *ὁ κλέψας* add. *BW* 16. *κἂν τις BW* 17. *περὶ*] *ἐπὶ* coni. *Be* 18. 19. *εἰς δ᾽* S[s], *ειδ᾽* F 22. *εἰς*] *ἐς* G[s], om. FS *ἐφεδρίαν* FHL *λείπωσι* H 25. *ἐφεδρίαις* FHL *πολλαπλασίως* FD *He*, corr. D[m] (reliqui incerti)

578, 26]

δυνον ἐκβαλόντες θυρεὸν ἢ μάχαιραν ἤ τι τῶν ἄλλων ὅπλων παραλόγως ῥίπτουσιν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς πολεμίους, ἢ κυριεύειν ἐλπίζοντες ὧν ἀπέβαλον, ἢ παθόντες τι τὴν πρόδηλον αἰσχύνην διαφεύξεσθαι καὶ τὴν τῶν οἰκείων ὕβριν.

Ἐὰν δέ ποτε τὰ αὐτὰ ταῦτα περὶ πλείους συμβῇ γε- 38
579 *νέσθαι καὶ σημαίας τινὰς ὁλοσχερῶς πιεσθείσας λιπεῖν τοὺς τόπους, τὸ μὲν ἅπαντας ξυλοκοπεῖν ἢ φονεύειν ἀποδοκιμάζουσι, λύσιν δὲ τοῦ πράγματος εὑρίσκονται συμφέρουσαν ἅμα καὶ καταπληκτικήν. συναθροίσας γὰρ τὸ στρα-* 2
τόπεδον ὁ χιλίαρχος, καὶ προαγαγὼν τοὺς λελοιπότας, κατηγορεῖ πικρῶς, καὶ τὸ τέλος ποτὲ μὲν πέντε ποτὲ δ' ὀκτὼ ποτὲ δ' εἴκοσι, τὸ δ' ὅλον πρὸς τὸ πλῆθος αἰεὶ στοχαζόμενος ὥστε δέκατον μάλιστα γίνεσθαι τῶν ἡμαρτηκότων, τοσούτους ἐκ πάντων κληροῦται τῶν ἀποδεδειλιακότων,
καὶ τοὺς μὲν λαχόντας ξυλοκοπεῖ κατὰ τὸν ἄρτι ῥηθέντα 3
λόγον ἀπαραιτήτως, τοῖς δὲ λοιποῖς τὸ μέτρημα κριθὰς δοὺς ἀντὶ πυρῶν ἔξω κελεύει τοῦ χάρακος καὶ τῆς ἀσφαλείας ποιεῖσθαι τὴν παρεμβολήν. λοιπὸν τοῦ μὲν κινδύνου 4
καὶ φόβου τοῦ κατὰ τὸν κλῆρον ἐπ' ἴσον ἐπικρεμαμένου πᾶσιν ὡς ἂν ἀδήλου τοῦ συμπτώματος ὑπάρχοντος, τοῦ δὲ παραδειγματισμοῦ κατὰ τὴν κριθοφαγίαν ὁμοίως συμβαίνοντος περὶ πάντας, τὸ δυνατὸν ἐκ τῶν ἐθισμῶν εἴληπται καὶ πρὸς κατάπληξιν καὶ διόρθωσιν τῶν συμπτωμάτων.

Καλῶς δὲ καὶ τοὺς νέους ἐκκαλοῦνται πρὸς τὸ κινδυ- 39

[21: inc. *Be* 532

2. *ῥίπτουσι* F *κυριεύσειν Na* 342 5. *τὰ αὐτὰ ταῦτα*] *τὰ αὐτὰ Sch Be Di* (sed conf. *τὸ δ' αὐτὰ πάλιν ἕπεται ταῦτα* 6, 40, 9), *ταὐτὰ ταῦτα Ben* (at 6, 40, 9 Polybius eam *κακοφωνίαν* evitavit)
6. *σημείας* F *πισθεῖσας* F, *πεισθείσας* S, corr. G(?) *Ca*
10. *ὁ στρατηγὸς* coni. *Sch* *τοὺς* codex Mediceus alter (conf. *Sch* vol. VI p. 304), *εἰς τοὺς* FS, *εἰς αὐτὸ* (voluisse videtur *ταὐτὸ*) *τοὺς Sca*, *εἰς μέσον τοὺς* coni. *Gro* 12. *ἀεὶ* S^{s} 13. *δεκάτην* coni. *Be*, *δέκατον μέρος τοὺς κολαζομένους Rei* 456 (at *δέκατον*, masculinum scilicet, recte traditum est, neque quidquam addendum) 14. *τοσούτους Hu*, *τὸ τούτους* FD, *τούτους* S^{s} vulgo *κληροῦσθαι* D 21. *κατὰ τὴν κριθοφαγίαν Be* (auctore *Rei* 456, qui *τοῦ κατὰ τ. κρ.*), *μετατὴν κρ.* F(S), *μετὰ τῆς κριθοφαγίας Gro*

2 *νεύειν. ἐπειδὰν γὰρ γένηταί τις χρεία καί τινες αὐτῶν ἀν-*
δραγαθήσωσιν, συναγαγὼν ὁ στρατηγὸς ἐκκλησίαν τοῦ στρα-
τοπέδου, καὶ παραστησάμενος τοὺς δόξαντάς τι πεπραχέναι
διαφέρον, πρῶτον μὲν ἐγκώμιον ὑπὲρ ἑκάστου λέγει περί
τε τῆς ἀνδραγαθίας, κἄν τι κατὰ τὸν βίον αὐτοῖς ἄλλο συν-
3 *υπάρχῃ τῆς ἐπ᾽ ἀγαθῷ μνήμης ἄξιον, μετὰ δὲ ταῦτα τῷ*
μὲν τρώσαντι πολέμιον γαῖσον δωρεῖται, τῷ δὲ καταβαλόντι
καὶ σκυλεύσαντι τῷ μὲν πεζῷ φιάλην τῷ δ᾽ ἱππεῖ φάλαρα,
4 *ἐξ ἀρχῆς δὲ γαῖσον μόνον. τυγχάνει δὲ τούτων οὐκ ἐὰν ἐν*
παρατάξει τις ἢ πόλεως καταλήψει τρώσῃ τινὰς ἢ σκυ-
λεύσῃ τῶν πολεμίων, ἀλλ᾽ ἐὰν ἐν ἀκροβολισμοῖς ἤ τισιν
ἄλλοις τοιούτοις καιροῖς, ἐν οἷς μηδεμιᾶς ἀνάγκης οὔσης 580
κατ᾽ ἄνδρα κινδυνεύειν αὐτοί τινες ἑκουσίως καὶ κατὰ προ-
5 *αίρεσιν αὑτοὺς εἰς τοῦτο διδόασιν. τοῖς δὲ πόλεως κατα-*
λαμβανομένης πρώτοις ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβᾶσιν χρυσοῦν δί-
6 *δωσι στέφανον. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπερασπίσαντας καὶ*
σώσαντάς τινας τῶν πολιτῶν ἢ συμμάχων ὅ τε στρατηγὸς
ἐπισημαίνεται δώροις, οἵ τε χιλίαρχοι τοὺς σωθέντας, ἐὰν
μὲν ἑκόντες ποιήσωσιν, εἰ δὲ μή, κρίναντες συναναγκάζουσι
7 *τὸν σώσαντα στεφανοῦν. σέβεται δὲ τοῦτον καὶ παρ᾽ ὅλον*
τὸν βίον ὁ σωθεὶς ὡς πατέρα, καὶ πάντα δεῖ τούτῳ ποιεῖν
8 *αὐτὸν ὡς τῷ γονεῖ. ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης παρορμήσεως οὐ*
μόνον τοὺς ἀκούοντας καὶ παρόντας ἐκκαλοῦνται πρὸς τὴν
ἐν τοῖς κινδύνοις ἅμιλλαν καὶ ζῆλον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν οἴκῳ
9 *μένοντας· οἱ γὰρ τυχόντες τῶν τοιούτων δωρεῶν, χωρὶς τῆς*
ἐν τοῖς στρατοπέδοις εὐκλείας καὶ τῆς ἐν οἴκῳ παραχρῆμα
φήμης, καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τὴν εἰς τὴν πατρίδα τάς τε
πομπὰς ἐπισήμως πομπεύουσι διὰ τὸ μόνοις ἐξεῖναι πε-
ριτίθεσθαι κόσμον τοῖς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐπ᾽ ἀνδραγα-
10 *θίᾳ τετιμημένοις, ἔν τε ταῖς οἰκίαις κατὰ τοὺς ἐπιφανε-*

[30: inc. *Be* 533

1. *ἐπὶ δᾶν* F *ἀνδραγαθήσωσι* S[s] 5. *ἀνδραγαθείας* F *ἄλλω συνυπάρχει* F 10. *τρώσει* F 11. *ἐν* om. HL 15. *ἀναβᾶσι* S[s] 19. *ποιήσωσιν* *BW*, *ποιήσιν* F, *ποιῶσιν* S vulgo, *ποιήσειν ὑπόσχωνται, παρακαλοῦσιν* coni. *Hu* quaest. II 9 29. *ἀνδραγαθεῖα* F 30. *οἰκείαις* F

580, 20]
στάτους τόπους τιθέασι τὰ σκῦλα, σημεῖα ποιούμενοι καὶ
μαρτύρια τῆς ἑαυτῶν ἀρετῆς. τοιαύτης δ' ἐπιμελείας οὔ- 11
σης καὶ σπουδῆς περί τε τὰς τιμὰς καὶ τιμωρίας τὰς ἐν
τοῖς στρατοπέδοις, εἰκότως καὶ τὰ τέλη τῶν πολεμικῶν
πράξεων ἐπιτυχῆ καὶ λαμπρὰ γίνεται δι' αὐτῶν.

Ὀψώνιον δ' οἱ μὲν πεζοὶ λαμβάνουσι τῆς ἡμέρας δύ' 12
ὀβολούς, οἱ δὲ ταξίαρχοι διπλοῦν, οἱ δ' ἱππεῖς δραχμήν.
σιτομετροῦνται δ' οἱ μὲν πεζοὶ πυρῶν Ἀττικοῦ μεδίμνου 13
δύο μέρη μάλιστά πως, οἱ δ' ἱππεῖς κριθῶν μὲν ἑπτὰ με-
δίμνους εἰς τὸν μῆνα, πυρῶν δὲ δύο, τῶν δὲ συμμάχων οἱ 14
μὲν πεζοὶ τὸ ἴσον, οἱ δ' ἱππεῖς πυρῶν μὲν μέδιμνον ἕνα
καὶ τρίτον μέρος, κριθῶν δὲ πέντε. δίδοται δὲ τοῖς μὲν 15
συμμάχοις τοῦτ' ἐν δωρεᾷ· τοῖς δὲ Ῥωμαίοις τοῦ τε σίτου
καὶ τῆς ἐσθῆτος, κἄν τινος ὅπλου προσδεηθῶσι, πάντων
581 τούτων ὁ ταμίας τὴν τεταγμένην τιμὴν ἐκ τῶν ὀψωνίων
ὑπολογίζεται.

Τὰς δ' ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἀναστρατοπεδείας ποιοῦν- 40
ται τὸν τρόπον τοῦτον. ὅταν τὸ πρῶτον σημήνῃ, καταλύουσι 2
τὰς σκηνὰς καὶ συντιθέασι τὰ φορτία πάντες· οὔτε δὲ καθ-
ελεῖν ἔξεστιν οὔτ' ἀναστῆσαι πρότερον οὐδένα τῆς τῶν χι-
λιάρχων καὶ τοῦ στρατηγοῦ σκηνῆς. ὅταν δὲ τὸ δεύτερον, 3
ἀνατιθέασι τὰ σκευοφόρα τοῖς ὑποζυγίοις. ἐπὰν δὲ τὸ
τρίτον σημήνῃ, προάγειν δεῖ τοὺς πρώτους καὶ κινεῖν τὴν
ὅλην παρεμβολήν. εἰς μὲν οὖν τὴν πρωτοπορείαν ὡς ἐπί- 4
παν τάττουσι τοὺς ἐπιλέκτους· τούτοις δὲ τὸ τῶν συμμά-
χων δεξιὸν ἐπιβάλλει κέρας· ἑξῆς δὲ τούτοις ἕπεται τὰ
τῶν προειρημένων ὑποζύγια. τῇ δὲ τούτων πορείᾳ τὸ πρῶ- 5
τον τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀκολουθεῖ στρατόπεδον, ἔχον ὄπισθεν
τὴν ἰδίαν ἀποσκευήν. κᾆτ' ἀκολουθεῖ τὸ δεύτερον στρα- 6
τόπεδον, ἑπομένων αὐτῷ τῶν ἰδίων ὑποζυγίων καὶ τῆς
τῶν συμμάχων ἀποσκευῆς τῶν ἐπὶ τῆς οὐραγίας τεταγμέ-

1. τόπους add. G 4. πολεμιῶν F, sed κ superscr. ead. m.
6. δύο FS 17. ἀναστρατοπεδίας F 25. τὸ] τῷ F 29. παρα-
σκευὴν L κᾆτ' ἀκολουθεῖ coni. *Be*, κατακολουθεῖ FD, ἔπειτα κατα-
κολουθεῖ D^{m}S vulgo, κἄπειτα κατακολουθεῖ *BW* 31. τῶν ἱποτῆς
F(S), corr. *Rei* 456 τάτ ante τεταγμένων in F additum del. prima m.

νων· τελευταῖον γὰρ ἐν τῇ πορείᾳ τάττεται τὸ τῶν συμμά-
7 *χων εὐώνυμον κέρας. οἱ δ' ἱππεῖς ποτὲ μὲν ἀπουραγοῦσι*
τοῖς αὑτῶν ἕκαστοι μέρεσι, ποτὲ δὲ παρὰ τὰ ὑποζύγια
πλάγιοι παραπορεύονται, συνέχοντες ταῦτα καὶ τὴν ἀσφά-
8 *λειαν τούτοις παρασκευάζοντες. προσδοκίας δ' οὔσης κατὰ*
τὴν οὐραγίαν τὰ μὲν ἄλλα παρ' αὐτοῖς τὸν αὐτὸν ἔχει τρό-
πον, αὐτοὶ δ' οἱ τῶν συμμάχων ἐπίλεκτοι τὴν οὐραγίαν
9 *ἀντὶ τῆς πρωτοπορείας μεταλαμβάνουσιν. παρὰ δὲ μίαν*
ἡμέραν τὰ μὲν ἡγεῖται τῶν στρατοπέδων καὶ κεράτων, τὰ
δ' αὐτὰ πάλιν ἕπεται ταῦτα κατόπιν, ἵνα τῆς περὶ τὰς
ὑδρείας καὶ σιτολογίας ἀκεραιότητος πάντες ἐπ' ἴσον κοι-
νωνῶσι, μεταλαμβάνοντες ἀεὶ τὴν ἐπὶ τῆς πρωτοπορείας
10 *ἐναλλὰξ τάξιν. χρῶνται δὲ καὶ ἑτέρῳ γένει πορείας ἐν*
τοῖς ἐπισφαλέσι τῶν καιρῶν, ἐὰν ἀναπεπταμένους ἔχωσι
11 *τόπους· ἄγουσι γὰρ τριφαλαγγίαν παράλληλον τῶν ἀστά-* 582
των καὶ πριγκίπων καὶ τριαρίων, τάττοντες τὰ τῶν ἡγουμέ-
νων σημαιῶν ὑποζύγια πρὸ πάντων, ἐπὶ δὲ ταῖς πρώταις
σημαίαις τὰ τῶν δευτέρων, ἐπὶ δὲ ταῖς δευτέραις τὰ τῶν
τρίτων, καὶ κατὰ λόγον οὕτως ἐναλλὰξ ἀεὶ τιθέντες τὰ ὑπο-
12 *ζύγια ταῖς σημαίαις. οὕτω δὲ συντάξαντες τὴν πορείαν,*
ἐπειδὰν προσπίπτῃ τι τῶν δεινῶν, ποτὲ μὲν παρ' ἀσπίδα
κλίναντες ποτὲ δ' ἐπὶ δόρυ προάγουσι τὰς σημαίας ἐκ τῶν
13 *ὑποζυγίων πρὸς τὴν τῶν πολεμίων ἐπιφάνειαν. λοιπὸν ἐν*
βραχεῖ χρόνῳ καὶ μιᾷ κινήσει τὸ μὲν τῶν ὁπλιτῶν σύστημα
λαμβάνει παρατάξεως διάθεσιν, ἐὰν μή ποτε προσεξελίξαι
14 *δέῃ τοὺς ἀστάτους, τὸ δὲ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν παρεπο-*
μένων τούτοις πλῆθος, ὑπὸ τοὺς παρατεταγμένους ὑπε-
σταλκός, ἔχει τὴν καθήκουσαν χώραν πρὸς τὸν κίνδυνον.

[8: inc. *Be* 584

1. *τὸ*] *τᾶ* F 3. *ἕκαστος* F(S), corr. *Rei* 456 5. post *οὔσης* add. *ἐπιθέσεως ἐκ τῶν πολεμίων* *Rei* 456 9. *τῶν* ante *κεράτων* add. S vulgo 10. *ἵνα* $D^mG^sH^m$, *ἀνὰ* FS 11. *κοινωνῶσι* G^s, *κοινωνοι* F(S) 15. *ἀστάτων* G^sH^s, *ἀναστάτων* FDL, *θ' ἀστάτων* coni. *Hu* 17. *σημαιῶν* G^s, *σημείων* FS *He* 18. *σημαίαις* S, *ἡμέραις* FD 20. *σημείαις* F 21. *προσπίπτει* F 22. *ἐπιδόροι* F *σημείας* F 25. *παραπαρατάξεως* F *ἐὰν δέ ποτε* D^m et 26. *τότε* (pro *τὸ δὲ*) D^mGH^m *προσελίξαι* L 26. *ἀστάτους* F

582, 15]

Ὅταν δὲ κατὰ τὰς πορείας ἐγγίζωσι τοῦ στρατοπεδεύειν, 41
προπορεύονται χιλίαρχος καὶ τῶν ταξιάρχων οἱ πρὸς τοῦτο
τὸ μέρος ἀεὶ προχειρισθέντες, οἵτινες ἐπειδὰν συνθεάσων- 2
ται τὸν ὅλον τόπον οὗ δεῖ στρατοπεδεύειν, ἐν αὐτῷ τούτῳ
πρῶτον μὲν διέλαβον τὴν τοῦ στρατηγοῦ σκηνὴν οὗ δεήσει
θεῖναι κατὰ τὸν ἄρτι λόγον, καὶ παρὰ ποίαν ἐπιφάνειαν
καὶ πλευρὰν τῆς περὶ τὴν σκηνὴν περιστάσεως παρεμβαλεῖν
τὰ στρατόπεδα· τούτων δὲ προκριθέντων διαμετροῦνται 3
τὴν περίστασιν τῆς σκηνῆς, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν εὐθεῖαν ἐφ᾽
ἧς αἱ σκηναὶ τίθενται τῶν χιλιάρχων, ἑξῆς δὲ τὴν ταύτης
παράλληλον, ἀφ᾽ ἧς ἄρχεται τὰ στρατόπεδα παρεμβάλλειν.
ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἐπὶ θάτερα μέρη τῆς σκηνῆς κατεμετρή- 4
σαντο γραμμαῖς, περὶ ὧν ὑπεδείξαμεν ἄρτι διὰ πλειόνων
κατὰ μέρος. γενομένων δὲ τούτων ἐν βραχεῖ χρόνῳ διὰ τὸ 5
ῥᾳδίαν εἶναι τὴν καταμέτρησιν ὡς ἁπάντων ὡρισμένων καὶ
συνήθων ὄντων διαστημάτων, μετὰ δὲ ταῦτα σημαίαν ἔπη- 6
583 ξαν μίαν μὲν καὶ πρώτην, ἐν ᾧ δεῖ τόπῳ τίθεσθαι τὴν τοῦ
στρατηγοῦ σκηνήν, δευτέραν δὲ τὴν ἐπὶ τῆς προκριθείσης
πλευρᾶς, τρίτην ἐπὶ μέσης τῆς γραμμῆς ἐφ᾽ ἧς οἱ χιλίαρχοι
σκηνοῦσιν, τετάρτην παρ᾽ ἣν τίθενται τὰ στρατόπεδα. καὶ 7
ταύτας μὲν ποιοῦσι φοινικιᾶς, τὴν δὲ τοῦ στρατηγοῦ λευ-
κήν. τὰ δ᾽ ἐπὶ θάτερα ποτὲ μὲν ψιλὰ δόρατα πηγνύουσι,
ποτὲ δὲ σημαίας ἐκ τῶν ἄλλων χρωμάτων. γενομένων δὲ 8
τούτων ἑξῆς τὰς ῥύμας διεμέτρησαν, καὶ δόρατα κατέπηξαν
ἐφ᾽ ἑκάστης ῥύμης. ἐξ ὧν εἰκότως, ὅταν ἐγγίσῃ τὰ στρα- 9
τόπεδα κατὰ τὰς πορείας καὶ γένητ᾽ εὐσύνοπτος ὁ τόπος
τῆς παρεμβολῆς, εὐθέως ἅπαντα γίνεται πᾶσι γνώριμα,
τεκμαιρομένοις καὶ συλλογιζομένοις ἀπὸ τῆς τοῦ στρατη-

[9: inc. *Be* 535

1. *ἐγγίζωσι τοῦ Sch*, *ἐγγίζωσι* FS, *ἐγγίζωσι τοῖς τόποις καθ᾽ οὓς δεῖ* coni. *Hu* quaest. II 9, *ἔλθωσιν ἐγγὺς τοῦ* Krebsius *Präpositionsadv.* II 52 3. *συνθεάσονται* F 10. *ταύτῃ Gro* 11. *παρεμβαλεῖν He* 12. *ταῖς* ante *τῆς* add. D²GLˢ 16. *τῶν* ante *διαστημάτων* add. *Rei* 456 *σημίαν* F 20. *παρεντίθενται* FS, corr. *Sca* 21. *φοινικιᾶς Hu* (conf. Steph. thes. 974b), *φοινικέας* FD, *φοινικᾶς* S vulgo 23. *σημείας* F 26. *γίνετ᾽* F *He*, *γίγνηται* D, corr. GHL (conf. *Hu* Philol. XIV 310 s.)

10 *γοῦ σημαίας. λοιπὸν ἑκάστου σαφῶς γινώσκοντος ἐν ποίᾳ
ῥύμῃ καὶ ποίῳ τόπῳ τῆς ῥύμης σκηνοῖ διὰ τὸ πάντας ἀεὶ
τὸν αὐτὸν τόπον ἐπέχειν τῆς στρατοπεδείας, γίνεταί τι
παραπλήσιον οἷον ὅταν εἰς πόλιν εἰσίῃ στρατόπεδον ἐγχώ-*
11 *ριον· καὶ γὰρ ἐκεῖ διακλίναντες ἀπὸ τῶν πυλῶν εὐθέως
ἕκαστοι προάγουσι καὶ παραγίνονται πρὸς τὰς ἰδίας οἰκή-
σεις ἀδιαπτώτως, διὰ τὸ καθόλου καὶ κατὰ μέρος γινώ-*
12 *σκειν ποῦ τῆς πόλεώς ἐστιν αὐτοῖς ἡ κατάλυσις. τὸ δὲ
παραπλήσιον τούτοις καὶ περὶ τὰς Ῥωμαϊκὰς συμβαίνει
στρατοπεδείας.*

42 *Ἧι δοκοῦσι Ῥωμαῖοι, καταδιώκοντες τὴν ἐν τούτοις
εὐχέρειαν, τὴν ἐναντίαν ὁδὸν πορεύεσθαι τοῖς Ἕλλησι κατὰ*
2 *τοῦτο τὸ μέρος. οἱ μὲν γὰρ Ἕλληνες ἐν τῷ στρατοπεδεύειν
ἡγοῦνται κυριώτατον τὸ κατακολουθεῖν ταῖς ἐξ αὐτῶν τῶν
τόπων ὀχυρότησιν, ἅμα μὲν ἐκκλίνοντες τὴν περὶ τὰς τα-
φρείας ταλαιπωρίαν, ἅμα δὲ νομίζοντες οὐχ ὁμοίας εἶναι
τὰς χειροποιήτους ἀσφαλείας ταῖς ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως*
3 *ἐπὶ τῶν τόπων ὑπαρχούσαις ὀχυρότησιν. διὸ καὶ κατά τε
τὴν τῆς ὅλης παρεμβολῆς θέσιν πᾶν ἀναγκάζονται σχῆμα
μεταλαμβάνειν, ἑπόμενοι τοῖς τόποις, τά τε μέρη μεταλ-
λάττειν ἄλλοτε πρὸς ἄλλους καὶ ἀκαταλλήλους τόπους·* 584
4 *ἐξ ὧν ἄστατον ὑπάρχειν συμβαίνει καὶ τὸν κατ' ἰδίαν καὶ*
5 *τὸν κατὰ μέρος ἑκάστῳ τόπον τῆς στρατοπεδείας. Ῥωμαῖοι
δὲ τὴν περὶ τὰς τάφρους ταλαιπωρίαν καὶ τἆλλα τὰ παρ-
επόμενα τούτοις ὑπομένειν αἱροῦνται χάριν τῆς εὐχερείας
καὶ τοῦ γνώριμον καὶ μίαν ἔχειν καὶ τὴν αὐτὴν αἰεὶ παρ-
εμβολήν.*

6 *Τὰ μὲν οὖν ὁλοσχερέστερα μέρη τῆς περὶ τὰ στρατό-*

[16: inc. *Be* 536

1. *σημειας* (sine acc.) F 3. 10. *στρατοπεδίας* F 5. *διακλίναντας* GHL 11. *ἢ* F, *ἢ καὶ* S vulgo 14. 15. *τῶν τόπων* om. FD, add. S 15. *ταφρίας* F 21. *ἄλλους* H, *ἀλλήλους* FS, *ἀλλοίους* coni. *Hu* *καὶ ἀκαταλλήλους Rei* 456 (conf. *BW* Fleckeiseni annal. 1889 p. 690), *καὶ καταλλήλους* FS 22. *ἄστατον Ca*, *ἀνάστατον* FS *κατ' ἰδίαν*] *καθόλου* Wundererus act. semin. Erlang. II 212. IV 251 ss. 23. *ἑκάστων Rei* 456 *στρατοπεδίας* F 24. *παρεσόμενα* D *He* 26. *ἀεὶ Be*

584, 9]

πεδα θεωρίας, καὶ μάλιστα περὶ τὰς παρεμβολάς, ταῦτ' ἐστίν.

REIPUBLICAE ROMANAE CUM ALIIS COLLATIO.

* Σχεδὸν δὴ πάντες οἱ συγγραφεῖς περὶ τούτων ἡμῖν 43
τῶν πολιτευμάτων παραδεδώκασι τὴν ἐπ' ἀρετῇ φή-
μην, περί τε τοῦ Λακεδαιμονίων καὶ Κρητῶν καὶ Μαντι-
νέων ἔτι δὲ Καρχηδονίων, ἔνιοι δὲ καὶ περὶ τῆς Ἀθη-
ναίων καὶ Θηβαίων πολιτείας πεποίηνται μνήμην. ἐγὼ 2
δὲ ταύτας μὲν ἐῶ, τὴν δ' Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων οὐ πάνυ
τι πολλοῦ προσδεῖσθαι πέπεισμαι λόγου διὰ τὸ μήτε τὰς
αὐξήσεις ἐσχηκέναι κατὰ λόγον μήτε τὰς ἀκμὰς ἐπιμόνους,
μήτε τὰς μεταβολὰς ἐνηλλαχέναι μετρίως, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ 3
προσπαίου τινὸς τύχης σὺν καιρῷ λάμψαντας, τὸ δὴ λε-
γόμενον, ἔτι δοκοῦντας ἀκμὴν καὶ μέλλοντας εὐτυχεῖν, τῆς
ἐναντίας πεῖραν εἰληφέναι μεταβολῆς. Θηβαῖοι μὲν γὰρ 4
τῇ Λακεδαιμονίων ἀγνοίᾳ καὶ τῷ τῶν συμμάχων πρὸς
αὐτοὺς μίσει συνεπιθέμενοι, διὰ τὴν ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρετὴν
ἢ καὶ δευτέρου, τῶν τὰ προειρημένα συνιδόντων, περιε-
ποιήσαντο παρὰ τοῖς Ἕλλησι τὴν ἐπ' ἀρετῇ φήμην. ὅτι 5
585 γὰρ οὐχ ἡ τῆς πολιτείας σύστασις αἰτία τότ' ἐγένετο Θη-
βαίοις τῶν εὐτυχημάτων, ἀλλ' ἡ τῶν προεστώτων ἀνδρῶν
ἀρετή, παρὰ πόδας ἡ τύχη τοῦτο πᾶσιν ἐποίησεν δῆλον·
καὶ γὰρ συνηυξήθη καὶ συνήκμασεν καὶ συγκατελύθη τὰ 6

---

1. *ἐμβολὰς* FDH, corr. GL[s] 3. *περὶ δυναστειῶν καὶ οἷα καλλίστη* F[r] in marg. fol. 86[r] DGHL, *σύγκρισις τοῦ λακώνων καὶ καρχηδονίων ῥωμαίων τε πολιτεύματος* K D m. rec. in marg. *He*[m] 6. *τε τοῦ* FH[1]K, *τε τοῦ τῶν* G, *τε τῶν* D *κριτῶν* F 9. *ταύτας*] scil. *τὰς Λακεδαιμονίων — Καρχηδονίων πολιτείας*, in praesentia quidem (quod scriptori significare licuit quamvis postea ad id argumentum redituro) *ἐῶ, τὴν δ'*] *λέγω δὲ τὴν τῶν* Madvigius advers. crit. I 482, *ἐῶ, τὴν γὰρ* Campius in versione German. 702 *ἐῶ, τὴν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων, ἃς οὐ πάνυ* cet. *Rei* 457 10. *τι*] *τοι* S[s] *πέπεισμε* F 12. *ἐνηλλάχθαι* D 13. *προσπταίου* H, *προστροπαίου* D 14. *δοκοῦντας — εὐτυχεῖν*] senarium iambicum agnovit *Sch*, *μέλλοντας ἀκμὴν καὶ δοκοῦντας εὐτυχεῖν* coni. Bothius Polybian. 47 15. *ἐναντείας* F *εἰληφαίνε* F 20. *οὐχὶ τῆς* K *τότε* FS 22. *ἐποίησε* S[s] 23. *συνευξήθη* F *συνήκμασε* S[s]

Θηβαίων ἔργα τῷ τ' Ἐπαμινώνδου καὶ τῷ Πελοπίδου βίῳ
7 *προφανῶς. ἐξ ὧν οὐ τὴν πολιτείαν αἰτίαν, ἀλλὰ τοὺς*
ἄνδρας ἡγητέον τῆς τότε γενομένης περὶ τὴν Θηβαίων
44 *πόλιν ἐπιφανείας. τὸ δὲ παραπλήσιον καὶ περὶ τῆς Ἀθη-*
2 *ναίων πολιτείας διαληπτέον. καὶ γὰρ αὕτη πλεονάκις μὲν*
ἴσως, ἐκφανέστατα δὲ τῇ Θεμιστοκλέους ἀρετῇ συνανθή-
σασα ταχέως τῆς ἐναντίας μεταβολῆς ἔλαβε πεῖραν διὰ
3 *τὴν ἀνωμαλίαν τῆς φύσεως. ἀεὶ γάρ ποτε τὸν τῶν Ἀθη-*
ναίων δῆμον παραπλήσιον εἶναι συμβαίνει τοῖς ἀδεσπότοις
4 *σκάφεσι. καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων, ὅταν μὲν ἢ διὰ πολεμίων*
φόβον ἢ διὰ περίστασιν χειμῶνος ὁρμὴ παραστῇ τοῖς ἐπι-
βάταις συμφρονεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τῷ κυβερνήτῃ,
5 *γίνεται τὸ δέον ἐξ αὐτῶν διαφερόντως· ὅταν δὲ θαρρή-*
σαντες ἄρξωνται καταφρονεῖν τῶν προεστώτων καὶ στα-
σιάζειν πρὸς ἀλλήλους διὰ τὸ μηκέτι δοκεῖν πᾶσι ταὐτά,
6 *τότε δὴ τῶν μὲν ἔτι πλεῖν προαιρουμένων, τῶν δὲ κατε-*
πειγόντων ὁρμίζειν τὸν κυβερνήτην, καὶ τῶν μὲν ἐκσειόν-
των τοὺς κάλους, τῶν δ' ἐπιλαμβανομένων καὶ στέλλεσθαι
παρακελευομένων, αἰσχρὰ μὲν πρόσοψις γίνεται τοῖς ἔξω-
θεν θεωμένοις διὰ τὴν ἐν ἀλλήλοις διαφορὰν καὶ στάσιν,
ἐπισφαλὴς δ' ἡ διάθεσις τοῖς μετασχοῦσι καὶ κοινωνήσασι
7 *τοῦ πλοῦ· διὸ καὶ πολλάκις διαφυγόντες τὰ μέγιστα πε-*
λάγη καὶ τοὺς ἐπιφανεστάτους χειμῶνας, ἐν τοῖς λιμέσι
8 *καὶ πρὸς τῇ γῇ ναυαγοῦσιν. ὃ δὴ καὶ τῇ τῶν Ἀθηναίων*
πολιτείᾳ πλεονάκις ἤδη συμβέβηκεν· διωσαμένη γὰρ ἐνίοτε
τὰς μεγίστας καὶ δεινοτάτας περιστάσεις διά τε τὴν τοῦ
δήμου καὶ τὴν τῶν προεστώτων ἀρετήν, ἐν ταῖς ἀπεριστά-
τοις ῥᾳστώναις εἰκῇ πως καὶ ἀλόγως ἐνίοτε σφάλλεται.
9 *διὸ καὶ περὶ μὲν ταύτης τε καὶ τῆς τῶν Θηβαίων οὐδὲν* 586
δεῖ πλείω λέγειν, ἐν αἷς ὄχλος χειρίζει τὰ ὅλα κατὰ τὴν

[1: inc. *Be* 537

6. ἴσως F² ex *ἰσ*ς* 10. *πολεμίων*] *πελαγῶν BW* 11. *χειμόνος* F 14. *ἄρξονται* F 15. *ταυτα* (sine acc.) F, *ταῦτα* S, corr. K 17. *ἐκσιόντων* F, *ἐκσυρόντων Ca* 20. *θεομένοις* F 21. *δὲ* S³ 23. *χειμόνας* F 27. *ἀπερισπάστοις* Cobetus Mnemos. XI 13 (conf. 6, 1, 5) 28. *ραστώναις* F, *ῥαστώναις* S³ *ἔσφαλται Rei* 457

586, 3]

ἰδίαν ὁρμήν, ὁ μὲν ὀξύτητι καὶ πικρίᾳ διαφέρων, ὁ δὲ
βίᾳ καὶ θυμῷ συμπεπαιδευμένος.

Ἐπὶ δὲ τὴν Κρηταιῶν μεταβάντας ἄξιον ἐπιστῆσαι 45
κατὰ δύο τρόπους, πῶς οἱ λογιώτατοι τῶν ἀρχαίων συγ-
γραφέων, Ἔφορος Ξενοφῶν Καλλισθένης Πλάτων, πρῶτον
μὲν ὁμοίαν εἶναί φασι καὶ τὴν αὐτὴν τῇ Λακεδαιμονίων,
δεύτερον δ᾽ ἐπαινετὴν ὑπάρχουσαν ἀποφαίνουσιν· ὧν οὐ- 2
δέτερον ἀληθὲς εἶναί μοι δοκεῖ. σκοπεῖν δ᾽ ἐκ τούτων
πάρεστιν. καὶ πρῶτον ὑπὲρ τῆς ἀνομοιότητος διέξιμεν. 3
τῆς μὲν δὴ Λακεδαιμονίων πολιτείας ἴδιον εἶναί φασι
πρῶτον μὲν τὰ περὶ τὰς ἐγγαίους κτήσεις, ὧν οὐδενὶ μέτ-
εστι πλεῖον, ἀλλὰ πάντας τοὺς πολίτας ἴσον ἔχειν δεῖ
τῆς πολιτικῆς χώρας, δεύτερον τὰ περὶ τὴν τοῦ διαφόρου 4
κτῆσιν, ἧς εἰς τέλος ἀδοκίμου παρ᾽ αὐτοῖς ὑπαρχούσης
ἄρδην ἐκ τῆς πολιτείας ἀνῃρῆσθαι συμβαίνει τὴν περὶ
τὸ πλεῖον καὶ τοὔλαττον φιλοτιμίαν. τρίτον παρὰ Λακε- 5
δαιμονίοις οἱ μὲν βασιλεῖς ἀίδιον ἔχουσι τὴν ἀρχήν, οἱ
δὲ προσαγορευόμενοι γέροντες διὰ βίου, δι᾽ ὧν καὶ μεθ᾽
ὧν πάντα χειρίζεται τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν. παρὰ δὲ 46
Κρηταιεῦσι πάντα τούτοις ὑπάρχει τἀναντία· τήν τε γὰρ
χώραν κατὰ δύναμιν αὐτοῖς ἐφιᾶσιν οἱ νόμοι, τὸ δὴ λε-
γόμενον, εἰς ἄπειρον κτᾶσθαι, τό τε διάφορον ἐκτετίμηται 2
παρ᾽ αὐτοῖς ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε μὴ μόνον ἀναγκαίαν ἀλλὰ
καὶ καλλίστην εἶναι δοκεῖν τὴν τούτου κτῆσιν. καθόλου 3
θ᾽ ὁ περὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν καὶ πλεονεξίαν τρόπος οὕτως
ἐπιχωριάζει παρ᾽ αὐτοῖς ὥστε παρὰ μόνοις Κρηταιεῦσι
τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων μηδὲν αἰσχρὸν νομίζεσθαι κέρδος.
καὶ μὴν τὰ κατὰ τὰς ἀρχὰς ἐπέτεια παρ᾽ αὐτοῖς ἐστιν καὶ 4

[6: inc. *Be* 588

3. *κριτεων* (sine acc.) F, *κρητῶν* S, *Κρηταιέων* coni. *Sch*, corr. *Na* 116 s. *μεταβᾶντες* F(S), corr. *Sca* 5. *καὶ* ante *Καλλισθένης* add. FD 9. *διέξειμεν* FD, *διεξίωμεν* K 11. *περιτοὺς* F(S), corr. *Ca* *ἐν γαίους* F, *ἐγγείους* Ernestus 13. post *δεύτερον* add. *δὲ* GKL[s] vulgo 14. *κτήσιν* F(S), *τίμησιν* G 16. *φιλομίαν* F[1], *τι* superscr. m. rec. *λακεδαινίοις* F[1], *μο* superscr. m. rec. 20. *κρησὶ* HKL et sic iidem posthac 25. *θ᾽ ὁ* FD, *δ᾽ ὁ* S vulgo *αἰσχροκερδίαν* F 28. *τὰ* add. K *ἐστι* S[3]

5 *δημοκρατικὴν ἔχει διάθεσιν. ὥστε πολλάκις διαπορεῖν*
πῶς ἡμῖν περὶ τῶν τὴν ἐναντίαν φύσιν ἐχόντων ὡς οἰκείων 587
6 *καὶ συγγενῶν ὄντων ἀλλήλοις ἐξηγγέλκασι. καὶ χωρὶς τοῦ*
παραβλέπειν τὰς τηλικαύτας διαφοράς, καὶ πολὺν δή τινα
λόγον ἐν ἐπιμέτρῳ διατίθενται, φάσκοντες τὸν Λυκοῦργον
7 *μόνον τῶν γεγονότων τὰ συνέχοντα τεθεωρηκέναι· δυεῖν*
γὰρ ὄντων δι᾽ ὧν σῴζεται πολίτευμα πᾶν, τῆς πρὸς τοὺς
πολεμίους ἀνδρείας καὶ τῆς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς ὁμονοίας,
ἀνῃρηκότα τὴν πλεονεξίαν ἅμα ταύτῃ συνανῃρηκέναι πᾶσαν
8 *ἐμφύλιον διαφορὰν καὶ στάσιν· ᾗ καὶ Λακεδαιμονίους,*
ἐκτὸς ὄντας τῶν κακῶν τούτων, κάλλιστα τῶν Ἑλλήνων
9 *τὰ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς πολιτεύεσθαι καὶ συμφρονεῖν. ταῦτα*
δ᾽ ἀποφηνάμενοι, καὶ θεωροῦντες ἐκ παραθέσεως Κρη-
ταιεῖς διὰ τὴν ἔμφυτον σφίσι πλεονεξίαν ἐν πλείσταις
ἰδίᾳ καὶ κατὰ κοινὸν στάσεσι καὶ φόνοις καὶ πολέμοις ἐμ-
φυλίοις ἀναστρεφομένους, οὐδὲν οἴονται πρὸς σφᾶς εἶναι,
θαρροῦσι δὲ λέγειν ὡς ὁμοίων ὄντων τῶν πολιτευμάτων.
10 *ὁ δ᾽ Ἔφορος, χωρὶς τῶν ὀνομάτων, καὶ ταῖς λέξεσι κέ-*
χρηται ταῖς αὐταῖς, ὑπὲρ ἑκατέρας ποιούμενος τῆς πολι-
τείας ἐξήγησιν, ὥστ᾽ εἴ τις μὴ τοῖς κυρίοις ὀνόμασι προσ-
έχοι, κατὰ μηδένα τρόπον ἂν δύνασθαι διαγνῶναι περὶ
ὁποτέρας ποιεῖται τὴν διήγησιν.

11 *Ἧι μὲν οὖν μοι δοκοῦσι διαφέρειν ἀλλήλων, ταῦτ᾽*
ἐστίν· ᾗ δὲ πάλιν οὔτ᾽ ἐπαινετὴν οὔτε ζηλωτὴν ἡγούμεθ᾽
47 *εἶναι τὴν Κρητικὴν πολιτείαν, νῦν ἤδη διέξιμεν. ἐγὼ γὰρ*
οἶμαι δύ᾽ ἀρχὰς εἶναι πάσης πολιτείας, δι᾽ ὧν αἱρετὰς ἢ
φευκτὰς συμβαίνει γίνεσθαι τάς τε δυνάμεις αὐτῶν καὶ
2 *τὰς συστάσεις· αὗται δ᾽ εἰσὶν ἔθη καὶ νόμοι. ὧν τὰ μὲν*
αἱρετὰ τούς τε κατ᾽ ἰδίαν βίους τῶν ἀνθρώπων ὁσίους

[12: inc. *Be* 589

6. *δυοῖν* S vulgo 7. *σώζεται* FS 8. *πολέμους* D 9. *συνηρηκέναι* F(D), corr. S 12. post *συμφρονεῖν* add. *ταυτά* F(S), del. *Rei* 457 15. *ἰδίᾳ καὶ Ca, δὲ* FS, *καὶ κατ᾽ ἰδίαν καὶ* coni. *Di* 56 18. *δὲ* F 20. *τὴν* ante *ἐξήγησιν* add. *Hu* *ὥστε* FS *προσέχει* G 23. *ἧς* F, *οἷς* DmS, corr. D 23. 24. *ταὐτό ἐστι He* Ss 24. *ἠδὲ πάλιν* F 25. *διέξειμεν* FD 26. *δύο* FS 28. *ὧν* add. *Rei* 457

587, 29]

ἀποτελεῖ καὶ σώφρονας τό τε κοινὸν ἦθος τῆς πόλεως
ἥμερον ἀπεργάζεται καὶ δίκαιον, τὰ δὲ φευκτὰ τοὐναντίον.
ὥσπερ οὖν, ὅταν τοὺς ἐθισμοὺς καὶ νόμους κατίδωμεν 3
παρά τισι σπουδαίους ὑπάρχοντας, θαρροῦντες ἀποφαι-
588 νόμεθα καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκ τούτων ἔσεσθαι καὶ τὴν τού-
των πολιτείαν σπουδαίαν, οὕτως, ὅταν τούς τε κατ᾽ ἰδίαν 4
βίους τινῶν πλεονεκτικοὺς τάς τε κοινὰς πράξεις ἀδίκους
θεωρήσωμεν, δῆλον ὡς εἰκὸς λέγειν καὶ τοὺς νόμους καὶ
τὰ κατὰ μέρος ἤθη καὶ τὴν ὅλην πολιτείαν αὐτῶν εἶναι
φαύλην. καὶ μὴν οὔτε κατ᾽ ἰδίαν ἤθη δολιώτερα Κρη- 5
ταιέων εὕροι τις ἄν, πλὴν τελείως ὀλίγων, οὔτε κατὰ
κοινὸν ἐπιβολὰς ἀδικωτέρας. διόπερ οὔθ᾽ ὁμοίαν αὐτὴν 6
ἡγούμενοι τῇ Λακεδαιμονίων οὔτε μὴν ἄλλως αἱρετὴν
οὔτε ζηλωτὴν ἀποδοκιμάζομεν ἐκ τῆς προειρημένης συγ-
κρίσεως.

Καὶ μὴν οὐδὲ τὴν Πλάτωνος πολιτείαν δίκαιον παρεισ- 7
αγαγεῖν, ἐπειδὴ καὶ ταύτην τινὲς τῶν φιλοσόφων ἐξυμνοῦ-
σιν, ὥσπερ γὰρ οὐδὲ τῶν τεχνιτῶν ἢ τῶν ἀθλητῶν τούς 8
γε μὴ νενεμημένους ἢ σεσωμασκηκότας παρίεμεν εἰς τοὺς
ἀθλητικοὺς ἀγῶνας, οὕτως οὐδὲ ταύτην χρὴ παρεισαγαγεῖν
εἰς τὴν τῶν πρωτείων ἅμιλλαν, ἐὰν μὴ πρότερον ἐπιδεί-
ξηταί τι τῶν ἑαυτῆς ἔργων ἀληθινῶς. μέρχι δὲ τοῦ νῦν 9
παραπλήσιος ἂν ὁ περὶ αὐτῆς φανείη λόγος ἀγομένης εἰς
σύγκρισιν πρὸς τὴν Σπαρτιατῶν καὶ Ῥωμαίων καὶ Καρχη-
δονίων πολιτείαν, ὡς ἂν εἰ τῶν ἀγαλμάτων τις ἓν προ-
θέμενος τοῦτο συγκρίνοι τοῖς ζῶσι καὶ πεπνυμένοις ἀν-
δράσι. καὶ γὰρ ἂν ὅλως ἐπαινετὸν ὑπάρχῃ κατὰ τὴν 10
τέχνην, τήν γε σύγκρισιν τῶν ἀψύχων τοῖς ἐμψύχοις ἐν-

[19: inc. *Be* 540

6. ὅταν add. K 8. 9. καὶ τὰ DK, κεῖται τὰ FHL, κεῖσθαι τὰ G 11. πλεῖν F 11. 12. κατὰ κοινὸν *Sch* pro καταλόγον 14. οὐδὲ *Be* 19. μὴν ἐνεμημενους F, μὴν νενεμημένους H¹, μὴ νενικημένους K, corr. DGH² 20. ἀθλητικοὺς] κτητικοὺς HL, σκηνικοὺς (vel θυμελικοὺς) ἢ ἀθλητικοὺς Meinekius fragm. com. Gr. IV 617 οὕτως add. K 22. ἀληθινῶν coni. *Sch* 23. παραπλήσιος *Sch* pro παραπλησίως ἀγόμενος GL³ 26. συγκρίνῃ F(K), συγκρίνει HL, corr. DG 27. ὑπάρχοι H, ὑπάρχει K¹ 28. τὴν δὲ G, τήν γε μὴν D

δεῆ καὶ τελείως ἀπεμφαίνουσαν εἰκὸς προσπίπτειν τοῖς θεωμένοις.

48 *Διόπερ ἀφέμενοι τούτων ἐπὶ τὴν Λακωνικὴν ἐπάνι-*
2 *μεν πολιτείαν. δοκεῖ δή μοι Λυκοῦργος πρὸς μὲν τὸ
σφίσιν ὁμονοεῖν τοὺς πολίτας καὶ πρὸς τὸ τὴν Λακωνικὴν
τηρεῖν ἀσφαλῶς, ἔτι δὲ τὴν ἐλευθερίαν διαφυλάττειν τῇ* 589
*Σπάρτῃ βεβαίως, οὕτως νενομοθετηκέναι καὶ προνενοῆ-
σθαι καλῶς ὥστε θειοτέραν τὴν ἐπίνοιαν ἢ κατ᾽ ἄνθρω-*
3 *πον αὐτοῦ νομίζειν. ἡ μὲν γὰρ περὶ τὰς κτήσεις ἰσότης
καὶ περὶ τὴν δίαιταν ἀφέλεια καὶ κοινότης σώφρονας μὲν
ἔμελλε τοὺς κατ᾽ ἰδίαν βίους παρασκευάζειν, ἀστασίαστον
δὲ τὴν κοινὴν παρέξεσθαι πολιτείαν, ἡ δὲ πρὸς τοὺς
πόνους καὶ πρὸς τὰ δεινὰ τῶν ἔργων ἄσκησις ἀλκίμους*
4 *καὶ γενναίους ἀποτελέσειν ἄνδρας. ἑκατέρων δὲ τούτων
ὁμοῦ συνδραμόντων εἰς μίαν ψυχὴν ἢ πόλιν, ἀνδρείας καὶ
σωφροσύνης, οὔτ᾽ ἐξ αὐτῶν φῦναι κακίαν εὐμαρὲς οὔθ᾽*
5 *ὑπὸ τῶν πέλας χειρωθῆναι ῥᾴδιον. διόπερ οὕτως καὶ διὰ
τούτων συστησάμενος τὴν πολιτείαν βεβαίαν μὲν τῇ συμ-
πάσῃ Λακωνικῇ παρεσκεύασεν τὴν ἀσφάλειαν, πολυχρόνιον*
6 *δὲ τοῖς Σπαρτιάταις αὐτοῖς ἀπέλιπε τὴν ἐλευθερίαν. πρὸς
μέντοι γε τὴν τῶν πέλας κατάκτησιν καὶ πρὸς ἡγεμονίαν
καὶ καθόλου πρὸς πραγμάτων ἀμφισβήτησιν οὔτ᾽ ἐν τοῖς
κατὰ μέρος οὔτ᾽ ἐν τοῖς ὅλοις δοκεῖ μοι προνοηθῆναι καθ-*
7 *άπαξ οὐδέν. λοιπὸν ἦν τοιαύτην τινὰ παρεισαγαγεῖν
τοῖς πολίταις ἀνάγκην ἢ πρόθεσιν δι᾽ ἧς, ὥσπερ καὶ περὶ
τοὺς κατ᾽ ἰδίαν βίους αὐτάρκεις αὐτοὺς παρεσκεύασε καὶ
λιτούς, οὕτως καὶ τὸ κοινὸν ἔθος τῆς πόλεως αὔταρκες*
8 *ἔμελλε γίνεσθαι καὶ σῶφρον. νῦν δ᾽ ἀφιλοτιμοτάτους καὶ*

[25: inc. *Be* 541

1. *ἀποφαίνουσαν* DL 3. *ἐπάνειμεν* FD 6. *φυλάττειν* F¹HL, *δια* superscr. F² 7. *οὕτως* F, *οὕτω* S³ *πρὸς νενοῆσθαι* F, corr. S 8. *κατα* (sine acc.) F 10. *ὠφέλεια* D, *ἀσφάλεια* H 11. *παρασκευάσειν* *Be* 14. *ἀποτελέσει* FD, corr. S 15. *καὶ*] *ἢ* G 17. *χειρωθεῖναι* F *οὕτως* F, *οὕτω* S³ 19. *παρεσκεύασε* S³ 20. *ἀπέλειπε* F (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXV. 16) 24. *ἦν* *Sch* pro *ἢ* 25. *τοῖς* F³ *Sch*, *δεῖ τοῖς* S 27. *οὕτως* F, *οὕτω* S³ 28. *ἀφιλοτιμωτάτους* F

589, 24]
νουνεχεστάτους ποιήσας περί τε τοὺς ἰδίους βίους καὶ τὰ
τῆς σφετέρας πόλεως νόμιμα, πρὸς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας
φιλοτιμοτάτους καὶ φιλαρχοτάτους καὶ πλεονεκτικωτάτους
ἀπέλιπεν. τοῦτο μὲν γάρ τίς οὐκ οἶδεν διότι πρῶτοι σχε- 49
δὸν τῶν Ἑλλήνων ἐπιθυμήσαντες τῆς τῶν ἀστυγειτόνων
χώρας διὰ πλεονεξίαν, ἐπ᾿ ἐξανδραποδισμῷ Μεσσηνίοις
πόλεμον ἐξήνεγκαν; τοῦτο δὲ τίς οὐχ ἱστόρηκεν ὡς διὰ 2
φιλονικίαν ἐνόρκους σφᾶς ἐποίησαν μὴ πρόσθεν λύσειν
590 τὴν πολιορκίαν πρὶν ἢ κατὰ κράτος ἑλεῖν τὴν Μεσσήνην;
καὶ μὴν τοῦτο γνώριμον ὑπάρχει πᾶσιν, ὡς διὰ τὴν ἐν 3
τοῖς Ἕλλησι φιλαρχίαν, οὓς ἐνίκησαν μαχόμενοι, τούτοις
αὖτις ὑπέμειναν ποιεῖν τὸ προσταττόμενον. ἐπιπορευο- 4
μένους μὲν γὰρ τοὺς Πέρσας ἐνίκων, διαγωνιζόμενοι περὶ
τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας· ἐπανελθοῦσι δὲ καὶ φυγοῦσι 5
προύδωκαν ἐκδότους τὰς Ἑλληνίδας πόλεις κατὰ τὴν ἐπ᾿
Ἀνταλκίδου γενομένην εἰρήνην χάριν τοῦ χρημάτων εὐπο-
ρῆσαι πρὸς τὴν κατὰ τῶν Ἑλλήνων δυναστείαν, ὅτε δὴ 6
καὶ τὸ τῆς νομοθεσίας ἐλλιπὲς συνώφθη παρ᾿ αὐτοῖς. ἕως 7
μὲν γὰρ τῆς τῶν ἀστυγειτόνων, ἔτι δὲ τῆς Πελοποννησίων
αὐτῶν ἀρχῆς ἐφίεντο, συνεξεποιοῦντο ταῖς ἐκ τῆς Λακω-
νικῆς αὐτῆς ἐπαρκείαις καὶ χορηγίαις, προχείρους μὲν
ἔχοντες τὰς τῶν ἐπιτηδείων παρασκευάς, ταχείας δὲ ποιού-
μενοι τὰς εἰς τὴν οἰκείαν ἐπανόδους καὶ παρακομιδάς.
ἐπεὶ δὲ στόλους μὲν ἐπεβάλλοντο κατὰ θάλατταν ἐκπέμ- 8
πειν, στρατεύειν δὲ πεζικοῖς στρατοπέδοις ἔξω Πελοπον-
νήσου, δῆλον ὡς οὔτε τὸ νόμισμα τὸ σιδηροῦν οὔθ᾿ ἡ τῶν
ἐπετείων καρπῶν ἀλλαγὴ πρὸς τὰ λείποντα τῆς χρείας
ἔμελλεν αὐτοῖς ἐξαρκεῖν κατὰ τὴν Λυκούργου νομοθεσίαν·

---

2. τοὺς add. G, super vs. adscr. D 3. φιλοτιμωτάτους F πλεονεκτικοτάτους F 4. ἀπέλειπεν F οἶδεν F, οἶδε S[s] 7. 8. διαφιλονικίαν F (*Di*), διὰ φιλονεικίαν S vulgo (conf. praef. p. VI s.) 8. λύσιν F 10. τούτω F τὴν ἐν om. F, ἐν om. HL 12. αὖτις F *He*, αὖθις S, αὐτοῖς G et margo *He* 18. ἐλλειπὲς DHL 19. πελοπονησίων F 20. συνεξεπληροῦντο Stichius de Pol. dic. genere 155 (sed conf. *Rei* 130 s.) 22. 23. καὶ παρακομιδάς post παρασκευὰς transponit Campius in versione German. 709 25. πελοπονήσου F 26. οὔθ᾿ αἱ F, corr. S

9 *προσεδεῖτο γὰρ τὰ πράγματα κοινοῦ νομίσματος καὶ ξενι-*
10 *κῆς παρασκευῆς. ὅθεν ἠναγκάσθησαν ἐπὶ θύρας μὲν πο-*
ρεύεσθαι τὰς Περσῶν, φόρους δὲ τοῖς νησιώταις ἐπιτάτ-
τειν, ἀργυρολογεῖν δὲ πάντας τοὺς Ἕλληνας, γνόντες ὡς
οὐχ οἷόν τε κατὰ τὴν Λυκούργου νομοθεσίαν, οὐχ ὅτι
τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας, ἀλλ᾽ οὐδὲ πραγμάτων ἀντι-
ποιεῖσθαι τὸ παράπαν.
50 *Τίνος οὖν χάριν εἰς ταῦτα παρεξέβην; ἵνα γένηται*
δι᾽ αὐτῶν τῶν πραγμάτων συμφανὲς ὅτι πρὸς μὲν τὸ τὰ
σφέτερα βεβαίως διαφυλάττειν καὶ πρὸς τὸ τὴν ἐλευθερίαν
2 *τηρεῖν αὐτάρκης ἐστὶν ἡ Λυκούργου νομοθεσία, καὶ τοῖς*
γε τοῦτο τὸ τέλος ἀποδεχομένοις τῆς πολιτείας συγχωρη-
τέον ὡς οὔτ᾽ ἔστιν οὔτε γέγονεν οὐδὲν αἱρετώτερον τοῦ 591
3 *Λακωνικοῦ καταστήματος καὶ συντάγματος. εἰ δέ τις*
μειζόνων ἐφίεται, κἀκείνου κάλλιον καὶ σεμνότερον εἶναι
νομίζει τὸ πολλῶν μὲν ἡγεῖσθαι πολλῶν δ᾽ ἐπικρατεῖν
καὶ δεσπόζειν, πάντας δ᾽ εἰς αὐτὸν ἀποβλέπειν καὶ νεύειν
4 *πρὸς αὐτόν, τῇδέ πῃ συγχωρητέον τὸ μὲν Λακωνικὸν ἐν-*
δεὲς εἶναι πολίτευμα, τὸ δὲ Ῥωμαίων διαφέρειν καὶ δυνα-
5 *μικωτέραν ἔχειν τὴν σύστασιν. δῆλον δὲ τοῦτ᾽ ἐξ αὐτῶν*
γέγονε τῶν πραγμάτων. Λακεδαιμόνιοι μὲν γὰρ ὁρμή-
σαντες ἐπὶ τὸ κατακτᾶσθαι τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν,
ταχέως ἐκινδύνευσαν καὶ περὶ τῆς σφετέρας ἐλευθερίας·
6 *Ῥωμαῖοι δὲ τῆς Ἰταλιωτῶν αὐτῶν ἐπιλαβόμενοι δυναστείας,*
ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πᾶσαν ὑφ᾽ ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο τὴν οἰκου-
μένην, οὐ μικρὰ πρὸς τὸ καθικέσθαι τῆς πράξεως ταύτης
συμβαλλομένης αὐτοῖς τῆς εὐπορίας καὶ τῆς ἑτοιμότητος
τῆς κατὰ τὰς χορηγίας.
51 *Τὸ δὲ Καρχηδονίων πολίτευμα τὸ μὲν ἀνέκαθέν μοι*
δοκεῖ καλῶς κατά γε τὰς ὁλοσχερεῖς διαφορὰς συνεστά-

[6: inc. *Be* 542

3. *φόροις* F, corr. S 4. *γνῶντες* F 8. *παρέβην* HL 9. *ἐμφανὲς* D 11. *τοῦ* ante *Λυκ.* add. G *He* 13. *οὔτ᾽ ἐστὶν* F, *οὔτε ἐστὶν* S[s] 14. *καταστήματος*] *πολιτεύματος* L 15. *κακεῖνοι* F, *κακεῖνος* D, *κακεῖνο* HK, corr. G 18. *πρὸς αυτοὺς* (sine spir.) F, corr. S *He* 30. *συνεστᾶσθαι* FD, *συνεστάναι* HL, *καθεστάναι* K

591, 19]

σθαι. καὶ γὰρ βασιλεῖς ἦσαν παρ᾽ αὐτοῖς, καὶ τὸ γερόν- 2
τιον εἶχε τὴν ἀριστοκρατικὴν ἐξουσίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἦν
κύριον τῶν καθηκόντων αὐτῷ· καθόλου δὲ τὴν τῶν ὅλων
ἁρμογὴν εἶχε παραπλησίαν τῇ Ῥωμαίων καὶ Λακεδαιμο-
νίων. κατά γε μὴν τοὺς καιροὺς τούτους καθ᾽ οὓς εἰς τὸν 3
Ἀννιβιακὸν ἐνέβαινε πόλεμον, χεῖρον ἦν τὸ Καρχηδονίων,
ἄμεινον δὲ τὸ Ῥωμαίων. ἐπειδὴ γὰρ παντὸς καὶ σώματος 4
καὶ πολιτείας καὶ πράξεώς ἐστί τις αὔξησις κατὰ φύσιν,
μετὰ δὲ ταύτην ἀκμή, κἄπειτα φθίσις, κράτιστα δ᾽ αὐτῶν
ἐστι πάντα τὰ κατὰ τὴν ἀκμήν, παρὰ τοῦτο καὶ τότε διέ-
φερεν ἀλλήλων τὰ πολιτεύματα. καθ᾽ ὅσον γὰρ ἡ Καρ- 5
χηδονίων πρότερον ἴσχυεν καὶ πρότερον εὐτύχει τῆς Ῥω-
592 μαίων, κατὰ τοσοῦτον ἡ μὲν Καρχηδὼν ἤδη τότε παρήκμα-
ζεν, ἡ δὲ Ῥώμη μάλιστα τότ᾽ εἶχε τὴν ἀκμήν, κατά γε τὴν
τῆς πολιτείας σύστασιν. διὸ καὶ τὴν πλείστην δύναμιν 6
ἐν τοῖς διαβουλίοις παρὰ μὲν Καρχηδονίοις ὁ δῆμος ἤδη
μετειλήφει, παρὰ δὲ Ῥωμαίοις ἀκμὴν εἶχεν ἡ σύγκλητος.
ὅθεν παρ᾽ οἷς μὲν τῶν πολλῶν βουλευομένων παρ᾽ οἷς δὲ 7
τῶν ἀρίστων, κατίσχυε τὰ Ῥωμαίων διαβούλια περὶ τὰς
κοινὰς πράξεις. ᾗ καὶ πταίσαντες τοῖς ὅλοις τῷ βουλεύε- 8
σθαι καλῶς τέλος ἐπεκράτησαν τῷ πολέμῳ τῶν Καρχη-
δονίων.

Τά γε μὴν κατὰ μέρος, οἷον εὐθέως τὰ πρὸς τὰς πο- 52
λεμικὰς χρείας, τὸ μὲν πρὸς τὰς κατὰ θάλατταν, ὅπερ
εἰκός, ἄμεινον ἀσκοῦσι καὶ παρασκευάζονται Καρχηδόνιοι
διὰ τὸ καὶ πάτριον αὐτοῖς ὑπάρχειν ἐκ παλαιοῦ τὴν ἐμ-
πειρίαν ταύτην καὶ θαλαττουργεῖν μάλιστα πάντων ἀνθρώ-
πων, τὸ δὲ περὶ τὰς πεζικὰς χρείας πολὺ δή τι Ῥωμαῖοι 2
πρὸς τὸ βέλτιον ἀσκοῦσι Καρχηδονίων. οἱ μὲν γὰρ τὴν 3

[10: inc. *Be* 543

1. *γερόντιον* FS, *γεροντικὸν* D[m]K *Be* 3. *αὐτῶν* FD 6. *ἀννιβαϊκὸν* K, *ἀννιβικὸν* HL *ἀνέβαινε* K *χεῖρον* om. FS, add. G[s] *He* 8. *τάξεώς* coni. *Sch* 9. *ταύτην* F, *ταῖτα* H, *ταῦτ᾽* K 12. *ἴσχυε* S[s] 13. *παρήκμασεν* G *He* 19. *τῶν* ante *Ῥωμαίων* add. G *He* 20. *ᾗ καὶ* F, *ἢ καὶ* *He*, *οἳ καὶ* D *τῷ*] *τὸ* FD *He* 24. *τὰς*] *τὰ* D, *τοὺς* HL

ὅλην περὶ τοῦτο ποιοῦνται σπουδήν, Καρχηδόνιοι δὲ τῶν
μὲν πεζικῶν εἰς τέλος ὀλιγωροῦσι, τῶν δ' ἱππικῶν βρα-
4 χεῖάν τινα ποιοῦνται πρόνοιαν. αἴτιον δὲ τούτων ἐστὶν
ὅτι ξενικαῖς καὶ μισθοφόροις χρῶνται δυνάμεσι, Ῥωμαῖοι
5 δ' ἐγχωρίοις καὶ πολιτικαῖς. ᾗ καὶ περὶ τοῦτο τὸ μέρος
ταύτην τὴν πολιτείαν ἀποδεκτέον ἐκείνης μᾶλλον· ἣ μὲν
γὰρ ἐν ταῖς τῶν μισθοφόρων εὐψυχίαις ἔχει τὰς ἐλπίδας
ἀεὶ τῆς ἐλευθερίας, ἡ δὲ Ῥωμαίων ἐν ταῖς σφετέραις ἀρε-
6 ταῖς καὶ ταῖς τῶν συμμάχων ἐπαρκείαις. διὸ κἂν ποτε
πταίσωσι κατὰ τὰς ἀρχάς, Ῥωμαῖοι μὲν ἀναμάχονται τοῖς
7 ὅλοις, Καρχηδόνιοι δὲ τοὐναντίον. ** ὑπὲρ πατρίδος ἀγωνι-
ζόμενοι καὶ τέκνων οὐδέποτε δύνανται λῆξαι τῆς ὀργῆς,
ἀλλὰ μένουσι ψυχομαχοῦντες ἕως ἂν περιγένωνται τῶν ἐχ-
8 θρῶν. διὸ καὶ περὶ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις πολύ τι λει-
πόμενοι Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν ἐμπειρίαν, ὡς προεῖπον ἐπάνω,
9 τοῖς ὅλοις ἐπικρατοῦσι διὰ τὰς τῶν ἀνδρῶν ἀρετάς· καί- 593
περ γὰρ οὐ μικρὰ συμβαλλομένης εἰς τοὺς κατὰ θάλατταν
κινδύνους τῆς ναυτικῆς χρείας, ὅμως ἡ τῶν ἐπιβατῶν εὐ-
10 ψυχία πλείστην παρέχεται ῥοπὴν εἰς τὸ νικᾶν. διαφέρουσι
μὲν οὖν καὶ φύσει πάντες Ἰταλιῶται Φοινίκων καὶ Λι-
βύων τῇ τε σωματικῇ ῥώμῃ καὶ ταῖς ψυχικαῖς τόλμαις·
μεγάλην δὲ καὶ διὰ τῶν ἐθισμῶν πρὸς τοῦτο τὸ μέρος
11 ποιοῦνται τῶν νέων παρόρμησιν. ἓν δὲ ῥηθὲν ἱκανὸν ἔσται
σημεῖον τῆς τοῦ πολιτεύματος σπουδῆς, ἣν ποιεῖται περὶ
τὸ τοιούτους ἀποτελεῖν ἄνδρας ὥστε πᾶν ὑπομένειν χάριν
τοῦ τυχεῖν ἐν τῇ πατρίδι τῆς ἐπ' ἀρετῇ φήμης.
53 Ὅταν γὰρ μεταλλάξῃ τις παρ' αὐτοῖς τῶν ἐπιφανῶν
ἀνδρῶν, συντελουμένης τῆς ἐκφορᾶς κομίζεται μετὰ τοῦ
λοιποῦ κόσμου πρὸς τοὺς καλουμένους ἐμβόλους εἰς τὴν
ἀγορὰν ποτὲ μὲν ἑστὼς ἐναργής, σπανίως δὲ κατακεκλιμέ-

{15: inc. *Be* 544

1. τούτων G *He* 9. ἐπαρκίαις FD 10. κατὰ τὰς μάχας *Rei* 459 11. τἀναντία G *He* in lacuna ἐκεῖνοι γὰρ add. *Rei* 459 13. περὶ γένονται F 17. συμβαλομένης F 18. ναυμαχικῆς G *He* 22. δὲ] τε G *He* 24. ποιεῖται *Be* pro ποιεῖ 26. ἐν F*s*K, om. S

593, 16]

νος. πέριξ δὲ παντὸς τοῦ δήμου στάντος, ἀναβὰς ἐπὶ τοὺς 2
ἐμβόλους, ἂν μὲν υἱὸς ἐν ἡλικίᾳ καταλείπηται καὶ τύχῃ
παρών, οὗτος, εἰ δὲ μή, τῶν ἄλλων εἴ τις ἀπὸ γένους
ὑπάρχει, λέγει περὶ τοῦ τετελευτηκότος τὰς ἀρετὰς καὶ
τὰς ἐπιτετευγμένας ἐν τῷ ζῆν πράξεις. δι᾽ ὧν συμβαίνει 3
τοὺς πολλοὺς ἀναμιμνησκομένους καὶ λαμβάνοντας ὑπὸ
τὴν ὄψιν τὰ γεγονότα, μὴ μόνον τοὺς κεκοινωνηκότας τῶν
ἔργων ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκτός, ἐπὶ τοσοῦτον γίνεσθαι συμπα-
θεῖς ὥστε μὴ τῶν κηδευόντων ἴδιον ἀλλὰ κοινὸν τοῦ δήμου
φαίνεσθαι τὸ σύμπτωμα. μετὰ δὲ ταῦτα θάψαντες καὶ 4
ποιήσαντες τὰ νομιζόμενα τιθέασι τὴν εἰκόνα τοῦ μεταλ-
λάξαντος εἰς τὸν ἐπιφανέστατον τόπον τῆς οἰκίας, ξύλινα
ναΐδια περιτιθέντες. ἡ δ᾽ εἰκών ἐστι πρόσωπον εἰς ὁμοιό- 5
τητα διαφερόντως ἐξειργασμένον καὶ κατὰ τὴν πλάσιν καὶ
κατὰ τὴν ὑπογραφήν. ταύτας δὴ τὰς εἰκόνας ἔν τε ταῖς 6
δημοτελέσι θυσίαις ἀνοίγοντες κοσμοῦσι φιλοτίμως, ἐπάν
τε τῶν οἰκείων μεταλλάξῃ τις ἐπιφανής, ἄγουσιν εἰς τὴν
594 *ἐκφοράν, περιτιθέντες ὡς ὁμοιοτάτοις εἶναι δοκοῦσι κατά*
τε τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἄλλην περικοπήν. οὗτοι δὲ προσ- 7
αναλαμβάνουσιν ἐσθῆτας, ἐὰν μὲν ὕπατος ἢ στρατηγὸς ᾖ
γεγονώς, περιπορφύρους, ἐὰν δὲ τιμητής, πορφυρᾶς, ἐὰν
δὲ καὶ τεθριαμβευκὼς ᾖ τι τοιοῦτον κατειργασμένος, δια-
χρύσους. αὐτοὶ μὲν οὖν ἐφ᾽ ἁρμάτων οὗτοι πορεύονται, 8
ῥάβδοι δὲ καὶ πελέκεις καὶ τἆλλα τὰ ταῖς ἀρχαῖς εἰωθότα
συμπαρακεῖσθαι προηγεῖται κατὰ τὴν ἀξίαν ἑκάστῳ τῆς
γεγενημένης κατὰ τὸν βίον ἐν τῇ πολιτείᾳ προαγωγῆς.
ὅταν δ᾽ ἐπὶ τοὺς ἐμβόλους ἔλθωσι, καθέζονται πάντες 9
ἑξῆς ἐπὶ δίφρων ἐλεφαντίνων. οὗ κάλλιον οὐκ εὐμαρὲς
ἰδεῖν θέαμα νέῳ φιλοδόξῳ καὶ φιλαγάθῳ· τὸ γὰρ τὰς τῶν 10

[19: inc. *Be* 545

5. *ζεῖν* F 9. *κηδευόντων Ca* pro *κινδυνευόντων* 13. *δὲ* FS 15. *κατὰ τὴν* GK, *μετατὴν* F(DHL) *ἀπογραφήν* D^{m}HKL *δὴ* FD, *δὲ* S 16. 17. *ἐπὰν δὲ* F(S), corr. *Be* 18. post *περιτιθέντες* forsitan exciderit *τισὶν* *ὁμοιοτάτοις* F² ex *ὁμοιοτάτ**ς* 19. *οὗτοι δὲ* — 22. *διαχρύσους*] conf. Mommsen *Röm. Staatsrecht* I² 396. 425. 430 20. *ἐσθῆτα* F(S), corr. D

ἐπ' ἀρετῇ δεδοξασμένων ἀνδρῶν εἰκόνας ἰδεῖν ὁμοῦ πάσας
οἱονεὶ ζώσας καὶ πεπνυμένας τίν' οὐκ ἂν παραστῆσαι; τί
54 δ' ἂν κάλλιον θέαμα τούτου φανείη; πλὴν ὅ γε λέγων
ὑπὲρ τοῦ θάπτεσθαι μέλλοντος, ἐπὰν διέλθῃ τὸν περὶ
τούτου λόγον, ἄρχεται τῶν ἄλλων ἀπὸ τοῦ προγενεστάτου
τῶν παρόντων, καὶ λέγει τὰς ἐπιτυχίας ἑκάστου καὶ τὰς
2 πράξεις. ἐξ ὧν καινοποιουμένης ἀεὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν
τῆς ἐπ' ἀρετῇ φήμης ἀθανατίζεται μὲν ἡ τῶν καλόν τι
διαπραξαμένων εὔκλεια, γνώριμος δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ
παραδόσιμος τοῖς ἐπιγινομένοις ἡ τῶν εὐεργετησάντων
3 τὴν πατρίδα γίνεται δόξα. τὸ δὲ μέγιστον, οἱ νέοι παρορ-
μῶνται πρὸς τὸ πᾶν ὑπομένειν ὑπὲρ τῶν κοινῶν πραγ-
μάτων χάριν τοῦ τυχεῖν τῆς συνακολουθούσης τοῖς ἀγαθοῖς
4 τῶν ἀνδρῶν εὐκλείας. πίστιν δ' ἔχει τὸ λεγόμενον ἐκ τού-
των. πολλοὶ μὲν γὰρ ἐμονομάχησαν ἑκουσίως Ῥωμαίων
ὑπὲρ τῆς τῶν ὅλων κρίσεως, οὐκ ὀλίγοι δὲ προδήλους
εἵλοντο θανάτους, τινὲς μὲν ἐν πολέμῳ τῆς τῶν ἄλλων
ἕνεκεν σωτηρίας, τινὲς δ' ἐν εἰρήνῃ χάριν τῆς τῶν κοινῶν
5 πραγμάτων ἀσφαλείας. καὶ μὴν ἀρχὰς ἔχοντες ἔνιοι τοὺς
ἰδίους υἱοὺς παρὰ πᾶν ἔθος ἢ νόμον ἀπέκτειναν, περὶ
πλείονος ποιούμενοι τὸ τῆς πατρίδος συμφέρον τῆς κατὰ
6 φύσιν οἰκειότητος πρὸς τοὺς ἀναγκαιοτάτους. πολλὰ μὲν 595
οὖν τοιαῦτα καὶ περὶ πολλῶν ἱστορεῖται παρὰ Ῥωμαίοις·
ἓν δ' ἀρκοῦν ἔσται πρὸς τὸ παρὸν ἐπ' ὀνόματος ῥηθὲν
55 ὑποδείγματος καὶ πίστεως ἕνεκεν. Κόκλην γὰρ λέγεται
τὸν Ὡράτιον ἐπικληθέντα, διαγωνιζόμενον πρὸς δύο τῶν
ὑπεναντίων ἐπὶ τῷ καταντικρὺ τῆς γεφύρας πέρατι τῆς
ἐπὶ τοῦ Τιβέριδος, ἣ κεῖται πρὸ τῆς πόλεως, ἐπεὶ πλῆ-
θος ἐπιφερόμενον εἶδε τῶν βοηθούντων τοῖς πολεμίοις,
δείσαντα μὴ βιασάμενοι παραπέσωσιν εἰς τὴν πόλιν, βοᾶν
ἐπιστραφέντα τοῖς κατόπιν ὡς τάχος ἀναχωρήσαντας δια-

[26: inc. *Be* 546

8. ἀθανατίεται F 13. ἀκολουθούσης D 15. μὲν F² ex μὲ
21. συμφέρων F 24. δὲ FS 26. ὠράτιον F, ὁράτιον S³
27. κατ' ἀντικρὺς G *He* 29. ἴδεν F 30. παρεισπέσωσιν *Na* 256
31. κατόπιν] κατὰ πόλιν H

σπᾶν τὴν γέφυραν. τῶν δὲ πειθαρχησάντων, ἕως μὲν 2
οὗτοι διέσπων, ὑπέμενε τραυμάτων πλῆθος ἀναδεχόμενος
καὶ διακατέσχε τὴν ἐπιφορὰν τῶν ἐχθρῶν, οὐχ οὕτως τὴν
δύναμιν ὡς τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ καὶ τόλμαν καταπεπληγ-
μένων τῶν ὑπεναντίων· διασπασθείσης δὲ τῆς γεφύρας 3
οἱ μὲν πολέμιοι τῆς ὁρμῆς ἐκωλύθησαν, ὁ δὲ Κόκλης
ῥίψας ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμὸν ἐν τοῖς ὅπλοις κατὰ προαί-
ρεσιν μετήλλαξε τὸν βίον, περὶ πλείονος ποιησάμενος τὴν
τῆς πατρίδος ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἐσομένην μετὰ ταῦτα
περὶ αὐτὸν εὔκλειαν τῆς παρούσης ζωῆς καὶ τοῦ κατα-
λειπομένου βίου. τοιαύτη τις, ὡς ἔοικε, διὰ τῶν παρ' 4
αὐτοῖς ἐθισμῶν ἐγγεννᾶται τοῖς νέοις ὁρμὴ καὶ φιλοτιμία
πρὸς τὰ καλὰ τῶν ἔργων.

Καὶ μὴν τὰ περὶ τοὺς χρηματισμοὺς ἔθη καὶ νόμιμα 56
βελτίω παρὰ Ῥωμαίοις ἐστὶν ἢ παρὰ Καρχηδονίοις. παρ' 2
οἷς μὲν γὰρ οὐδὲν αἰσχρὸν τῶν ἀνηκόντων πρὸς κέρδος,
παρ' οἷς δ' οὐδὲν αἴσχιον τοῦ δωροδοκεῖσθαι καὶ τοῦ
πλεονεκτεῖν ἀπὸ τῶν μὴ καθηκόντων· καθ' ὅσον γὰρ ἐν 3
καλῷ τίθενται τὸν ἀπὸ τοῦ κρατίστου χρηματισμόν, κατὰ
τοσοῦτο πάλιν ἐν ὀνείδει ποιοῦνται τὴν ἐκ τῶν ἀπειρη-
μένων πλεονεξίαν. σημεῖον δὲ τοῦτο· παρὰ μὲν Καρχη- 4
596 δονίοις δῶρα φανερῶς διδόντες λαμβάνουσι τὰς ἀρχάς,
παρὰ δὲ Ῥωμαίοις θάνατός ἐστι περὶ τοῦτο πρόστιμον.
ὅθεν τῶν ἄθλων τῆς ἀρετῆς ἐναντίων τιθεμένων παρ' 5
ἀμφοῖν, εἰκὸς ἀνόμοιον εἶναι καὶ τὴν παρασκευὴν ἑκατέ-
ρων πρὸς ταῦτα.

Μεγίστην δέ μοι δοκεῖ διαφορὰν ἔχειν τὸ Ῥωμαίων 6
πολίτευμα πρὸς βέλτιον ἐν τῇ περὶ θεῶν διαλήψει. καί 7
μοι δοκεῖ τὸ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὀνειδιζόμενον,

---

2. καὶ ante τραυμάτων add. DG *He* 3. καὶ om. D κατέσχε D *He* οὔτως F, οὕτω S[s] 12. ἐγγενᾶται F, ἐγγεγένηται G(?), ἐγγεγέννηται *He* 17. δὲ S[s] 20. τοσούτο F, τοσοῦτον S[s] ὀνείδει F, ὀνείδεσι *Sch* ἀπηρημένων F 21. τούτο F, τῶν G *He*, τούτων *Ca*, τούτου *Be* 23. τούτο F, τούτου G *He*, τοῦτο τὸ coni. *Sch* coll. 6, 16, 2 24. ὅθεν] ὥστε L 25. ἄνομον FD, corr. D[m]S 28. τὸ ante βέλτιον vulgo additum ex S om. FD (conf. 7, 12, 1) 29. τοῖς ὅλοις F(D)

[596, 9

τοῦτο συνέχειν τὰ Ῥωμαίων πράγματα, λέγω δὲ τὴν δεισι-
8 δαιμονίαν· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἐκτετραγῴδηται καὶ παρεισ-
ῆκται τοῦτο τὸ μέρος παρ' αὐτοῖς εἴς τε τοὺς κατ' ἰδίαν
βίους καὶ τὰ κοινὰ τῆς πόλεως ὥστε μὴ καταλιπεῖν ὑπερ-
9 βολήν. ὃ καὶ δόξειεν ἂν πολλοῖς εἶναι θαυμάσιον. ἐμοί
10 γε μὴν δοκοῦσι τοῦ πλήθους χάριν τοῦτο πεποιηκέναι. εἰ
μὲν γὰρ ἦν σοφῶν ἀνδρῶν πολίτευμα συναγαγεῖν, ἴσως
11 οὐδὲν ἦν ἀναγκαῖος ὁ τοιοῦτος τρόπος· ἐπεὶ δὲ πᾶν πλῆ-
θός ἐστιν ἐλαφρὸν καὶ πλῆρες ἐπιθυμιῶν παρανόμων, ὀρ-
γῆς ἀλόγου, θυμοῦ βιαίου, λείπεται τοῖς ἀδήλοις φόβοις
12 καὶ τῇ τοιαύτῃ τραγῳδίᾳ τὰ πλήθη συνέχειν. διόπερ οἱ
παλαιοὶ δοκοῦσί μοι τὰς περὶ θεῶν ἐννοίας καὶ τὰς ὑπὲρ
τῶν ἐν ᾅδου διαλήψεις οὐκ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν εἰς τὰ
πλήθη παρεισαγαγεῖν, πολὺ δὲ μᾶλλον οἱ νῦν εἰκῇ καὶ
13 ἀλόγως ἐκβάλλειν αὐτά. τοιγαροῦν, χωρὶς τῶν ἄλλων, οἱ
τὰ κοινὰ χειρίζοντες παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησιν, ἐὰν ταλάντου
μόνον πιστευθῶσιν, ἀντιγραφεῖς ἔχοντες δέκα καὶ σφραγῖ-
δας τοσαύτας καὶ μάρτυρας διπλασίους οὐ δύνανται τηρεῖν
14 τὴν πίστιν· παρὰ δὲ Ῥωμαίοις κατά τε τὰς ἀρχὰς καὶ
πρεσβείας πολύ τι πλῆθος χρημάτων χειρίζοντες δι' αὐτῆς
15 τῆς κατὰ τὸν ὅρκον πίστεως τηροῦσι τὸ καθῆκον. καὶ παρὰ
μὲν τοῖς ἄλλοις σπάνιόν ἐστιν εὑρεῖν ἀπεχόμενον ἄνδρα
τῶν δημοσίων καὶ καθαρεύοντα περὶ ταῦτα· παρὰ δὲ 597
Ῥωμαίοις σπάνιόν ἐστι τὸ λαβεῖν τινα πεφωραμένον ἐπὶ
τοιαύτῃ πράξει.

CONCLUSIO DISPUTATIONIS DE ROMANORUM REPUBLICA.

57 * Ὅτι μὲν οὖν πᾶσι τοῖς οὖσιν ὑπόκειται φθορὰ
καὶ μεταβολή, σχεδὸν οὐ προσδεῖ λόγων· ἱκανὴ γὰρ ἡ τῆς

[1: inc. *Be* 547

2. *ἐκτετραγῶδηται* F, *ἐκτραγωδεῖται* GHL *He* 4. *καλειπεῖν* F (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXV, 6) 8. *ἂν* ante *ἦν* add. K *τοιούτως* F 11. *πλῆθει* F 12. *ὑπὲρ* FD, *περὶ* S 14. *πλήθει* F 16. *ἕλλησι* F *τάλαντον* GK *He*, *ταλάντων* HL 24. *ῥωμαῖοις* F, *τοῖς ῥωμαίοις* S[s] vulgo 27. F fol. 94[v] *He* 192 28. *λόγου* G *He*

597, 7]

φύσεως ἀνάγκη παραστῆσαι τὴν τοιαύτην πίστιν, δυεῖν 2
δὲ τρόπων ὄντων καθ᾽ οὓς φθείρεσθαι πέφυκε πᾶν γένος
πολιτείας, τοῦ μὲν ἔξωθεν τοῦ δ᾽ ἐν αὐτοῖς φυομένου,
τὸν μὲν ἐκτὸς ἄστατον ἔχειν συμβαίνει τὴν θεωρίαν, τὸν
δ᾽ ἐξ αὐτῶν τεταγμένην. τί μὲν δὴ πρῶτον φύεται γένος 3
πολιτείας καὶ τί δεύτερον, καὶ πῶς εἰς ἄλληλα μεταπί-
πτουσιν, εἴρηται πρόσθεν ἡμῖν, ὥστε τοὺς δυναμένους τὰς 4
ἀρχὰς τῷ τέλει συνάπτειν τῆς ἐνεστώσης ὑποθέσεως κἂν
αὐτοὺς ἤδη προειπεῖν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος. ἔστι δ᾽, ὡς
ἐγῷμαι, δῆλον. ὅταν γὰρ πολλοὺς καὶ μεγάλους κινδύνους 5
διωσαμένη πολιτεία μετὰ ταῦτ᾽ εἰς ὑπεροχὴν καὶ δυνα-
στείαν ἀδήριτον ἀφίκηται, φανερὸν ὡς εἰσοικιζομένης εἰς
αὐτὴν ἐπὶ πολὺ τῆς εὐδαιμονίας συμβαίνει τοὺς μὲν βίους
γίνεσθαι πολυτελεστέρους, τοὺς δ᾽ ἄνδρας φιλονεικοτέρους
τοῦ δέοντος περί τε τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἄλλας ἐπιβολάς.
ὧν προβαινόντων ἐπὶ πλέον ἄρξει μὲν τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον 6
μεταβολῆς ἡ φιλαρχία καὶ τὸ τῆς ἀδοξίας ὄνειδος, πρὸς
δὲ τούτοις ἡ περὶ τοὺς βίους ἀλαζονεία καὶ πολυτέλεια,
λήψεται δὲ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς μεταβολῆς ὁ δῆμος, ὅταν 7
ὑφ᾽ ὧν μὲν ἀδικεῖσθαι δόξῃ διὰ τὴν πλεονεξίαν ὑφ᾽ ὧν
δὲ χαυνωθῇ κολακευόμενος διὰ τὴν φιλαρχίαν. τότε γὰρ 8
ἐξοργισθείς, καὶ θυμῷ πάντα βουλευόμενος, οὐκέτι θελή-
598 σει πειθαρχεῖν οὐδ᾽ ἴσον ἔχειν τοῖς προεστῶσιν, ἀλλὰ
πᾶν καὶ τὸ πλεῖστον αὐτός. οὗ γενομένου τῶν μὲν ὀνο- 9
μάτων τὸ κάλλιστον ἡ πολιτεία μεταλήψεται, τὴν ἐλευθε-
ρίαν καὶ δημοκρατίαν, τῶν δὲ πραγμάτων τὸ χείριστον,
τὴν ὀχλοκρατίαν.

Ἡμεῖς δ᾽ ἐπειδὴ τήν τε σύστασιν καὶ τὴν αὔξησιν 10

[8: inc. *Be* 548

1. *δυεῖν* F, *δυοῖν* S vulgo 3. *αὐταῖς Rei* 461 4. *τὸν* prius idem pro *τὸ* *τὸν* idem, *τῶν* FDG *He*, *τὰ* S[s] 5. *τεταγμένην* G[s] *Ur* 168[b], *τεταγμένων* FS 6. *ἄλλα* G *He* 8. *ὑποθέσεως* F[2] ex *********ως*, olim *διηγήσεως* scriptum fuisse coni. Wundererus act. sem. Erlang. IV 253 s. 9. *προς εἰπεῖν* F(D) *δὲ* S[s] 11. *μεταταύτα* F, *μετὰ ταῦτα* S[s] 12. *ἀφίκηται* F *εἰσωκιζομένης* F(D) 14. *φιλονικοτέρους* F *Di* (sed conf. praef. p. VI s.) 17. *καὶ πᾶν τὸ τῆς αὐθαδείας εἶδος* coni. *Hu* *εὐδοξίας* K *ὄνειδος Rei* 461 pro *εἶδος* 21. *δ᾽ ἐχαυνῶθη* F(DHK) 24. *καὶ*] *ἢ Rei* 463 27. *ὀλοκρατείαν* F[1], *ὀχλοκρατείαν* F[2]

[598, 7

τῆς πολιτείας, ἔτι δὲ τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν διάθεσιν, πρὸς δὲ τούτοις τὴν διαφορὰν πρὸς τὰς ἄλλας τοῦ τε χείρονος ἐν αὐτῇ καὶ βελτίονος διεληλύθαμεν, τὸν μὲν περὶ τῆς πολιτείας λόγον ὡδέ πῃ καταστρέφομεν.

58 *Τῶν δὲ συναπτόντων μερῶν τῆς ἱστορίας τοῖς καιροῖς, ἀφ' ὧν παρεξέβημεν, παραλαβόντες ἐπὶ βραχὺ μιᾶς πρά-* a. u. 538 *ξεως ποιησόμεθα κεφαλαιώδη μνήμην, ἵνα μὴ τῷ λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς πράγμασιν, ὥσπερ ἀγαθοῦ τεχνίτου δεῖγμα τῶν ἔργων ἕν τι προενεγκάμενοι, φανερὰν ποιήσωμεν τῆς πολιτείας τὴν ἀκμὴν καὶ δύναμιν, οἵα τις ἦν κατ'*
2 *ἐκείνους τοὺς χρόνους. Ἀννίβας γὰρ ἐπειδὴ τῇ περὶ Κάνναν μάχῃ περιγενόμενος Ῥωμαίων ἐγκρατὴς ἐγένετο τῶν τὸν χάρακα φυλαττόντων ὀκτακισχιλίων, ζωγρήσας ἅπαντας συνεχώρησε διαπέμπεσθαι σφίσι πρὸς τοὺς ἐν οἴκῳ περὶ*
3 *λύτρων καὶ σωτηρίας. τῶν δὲ προχειρισαμένων δέκα τοὺς ἐπιφανεστάτους, ὁρκίσας ἦ μὴν ἐπανήξειν πρὸς αὐτόν,*
4 *ἐξέπεμψε τούτους. εἷς δὲ τῶν προχειρισθέντων ἐκπορευόμενος ἐκ τοῦ χάρακος ἤδη, καί τι φήσας ἐπιλελῆσθαι, πάλιν ἀνέκαμψεν, καὶ λαβὼν τὸ καταλειφθὲν αὖθις ἀπελύετο, νομίζων διὰ τῆς ἀναχωρήσεως τετηρηκέναι τὴν πίστιν*
5 *καὶ λελυκέναι τὸν ὅρκον. ὧν παραγενομένων εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ δεομένων καὶ παρακαλούντων τὴν σύγκλητον μὴ φθονῆσαι τοῖς ἑαλωκόσι τῆς σωτηρίας, ἀλλ' ἐᾶσαι τρεῖς μνᾶς ἕκαστον καταβαλόντα σωθῆναι πρὸς τοὺς ἀναγκαίους·*
6 *τοῦτο γὰρ συγχωρεῖν ἔφασαν τὸν Ἀννίβαν, εἶναι δ' ἀξίους* 599 *σωτηρίας αὐτούς. οὔτε γὰρ ἀποδεδειλιακέναι κατὰ τὴν μάχην οὔτ' ἀνάξιον οὐδὲν πεποιηκέναι τῆς Ῥώμης, ἀλλ' ἀπολειφθέντας τὸν χάρακα τηρεῖν, πάντων ἀπολομένων τῶν ἄλλων ἐν τῇ μάχῃ τῷ καιρῷ περιληφθέντας ὑποχει-*

[15: inc. *Be* 549

---

4. *ὡδέ πως* G *He* 6. *παρεξέβημεν* FD, *παρέβημεν* S *He*

7. *τῷ*] *τὸ* F 9. *π° ρ|ενεγκάμενοι* F, *προσενεγκάμενοι* K 11. *κάναν* F, corr. ead. m. 14. *συνεχώρησαι* F, *συνεχώριζε* G *He* 15. *προχειρησαμένων* F 17. *ἐξέπεμψαι,* F, *ἔπεμψε* HK *ἐκπεπορευμένος* *Gro* auctore *Ca* (*post quam egressus erat* Cic. de off. 3, 32, 113) 19. *ἀνέκαμψε* S[s] 23. *τῆς σωτηρίας* FD, *τὴν σωτηρίαν* S *He* 28. *ἀπολειφθέντας* F 29. *ἐν τῇ μάχῃ τῶν ἄλλων* D

599, 6]

ρίους γενέσθαι τοῖς πολεμίοις. Ῥωμαῖοι δὲ μεγάλοις κατὰ 7
τὰς μάχας περιπεπτωκότες ἐλαττώμασι, πάντων δ' ὡς
ἔπος εἰπεῖν ἐστερημένοι τότε τῶν συμμάχων, ὅσον οὔπω
δὲ προσδοκῶντες τὸν περὶ τῆς πατρίδος αὐτοῖς ἐκφέρεσθαι
κίνδυνον, διακούσαντες τῶν λεγομένων οὔτε τοῦ πρέπον- 8
τος αὑτοῖς εἴξαντες ταῖς συμφοραῖς ὠλιγώρησαν, οὔτε
τῶν δεόντων οὐδὲν τοῖς λογισμοῖς παρεῖδον, ἀλλὰ συνι- 9
δόντες τὴν Ἀννίβου πρόθεσιν, ὅτι βούλεται διὰ τῆς πρά-
ξεως ταύτης ἅμα μὲν εὐπορῆσαι χρημάτων, ἅμα δὲ τὸ
φιλότιμον ἐν ταῖς μάχαις ἐξελέσθαι τῶν ἀντιταττομένων,
ὑποδείξας ὅτι τοῖς ἡττημένοις ὅμως ἐλπὶς ἀπολείπεται
σωτηρίας τοσοῦτον ἀπέσχον τοῦ ποιῆσαί τι τῶν ἀξιουμέ- 10
νων, ὥστ' οὔτε τὸν τῶν οἰκείων ἔλεον οὔτε τὰς ἐκ τῶν ἀν-
δρῶν ἐσομένας χρείας ἐποιήσαντο περὶ πλείονος, ἀλλὰ τοὺς 11
μὲν Ἀννίβου λογισμοὺς καὶ τὰς ἐν τούτοις ἐλπίδας ἀπέδει-
ξαν κενάς, ἀπειπάμενοι τὴν διαλύτρωσιν τῶν ἀνδρῶν, τοῖς
δὲ παρ' αὐτῶν ἐνομοθέτησαν ἢ νικᾶν μαχομένους ἢ θνή-
σκειν ὡς ἄλλης οὐδεμιᾶς ἐλπίδος ὑπαρχούσης εἰς σωτηρίαν
αὐτοῖς ἡττωμένοις. διὸ καὶ ταῦτα προθέμενοι τοὺς μὲν 12
ἐννέα τῶν πρεσβευτῶν ἐθελοντὴν κατὰ τὸν ὅρκον ἀναχω-
ροῦντας ἐξέπεμψαν, τὸν δὲ σοφισάμενον πρὸς τὸ λῦσαι
τὸν ὅρκον δήσαντες ἀποκατέστησαν πρὸς τοὺς πολεμίους,
ὥστε τὸν Ἀννίβαν μὴ τοσοῦτον χαρῆναι νικήσαντα τῇ μάχῃ 13
Ῥωμαίους ὡς συντριβῆναι καταπλαγέντα τὸ στάσιμον καὶ
τὸ μεγαλόψυχον τῶν ἀνδρῶν ἐν τοῖς διαβουλίοις.

FRAGMENTA INCERTAE SEDIS.

541 * Ὅτι πάντα χρὴ τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα τοὺς καλῶς 59
ἀσκοῦντας ἐκ παίδων ἀσκεῖν, μάλιστα δὲ τὴν ἀνδρείαν. (2, 16)

[20: inc. Be 550 27 = Be 497, 31

1. *μεγάλοις μὲν κατὰ* coni. *Be* (conf. praef. vol. I p. LXVIII) 3. *τότε τῶν*] *τῶν τότε τῶν* G *He*, *τῶν τότε* D 4. *αὐτῆς* L *ἐπι φέρεσθαι* *Na* 256 8. *προαίρεσιν* K 9. *ὑποχωρῆσαι* G *He* 12. *τοσοῦτ'* FS, corr. D (conf. 8, 8, 7) 13. *ὥστ'* F, *ὥς τε* S[a], *ὡς* HL *οὔτε τῶν τὸν οἰκείων* F 19. *ἡττημένοις* *Ca* 20. *ἐθελοντὴν* FD, *ἐθελοντὰς* S *He* 21. *λύσαι* F 24. *συντριβεῖναι* F 27. P *Va* 9

[541, 8

2 * Ὄλκιον, πόλις Τυρρηνίας· Πολύβιος ἕκτῳ.

3 * Καὶ τόπος δέ τις οὕτω καλεῖται Ῥύγχος περὶ Στρά-
(59) τον τῆς Αἰτωλίας, ὥς φησι Πολύβιος ἐν ς' ἱστοριῶν.

RELIQUIAE LIBRI VII.

E BELLO HANNIBALICO.

1 * Πολύβιος δ' ἐν τῇ ἑβδόμῃ Καπυησίους τοὺς ἐν Καμπανίᾳ, διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς πλοῦτον περιβαλομένους, ἐξοκεῖλαι εἰς τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν, ὑπερβαλλομένους τὴν περὶ Κρότωνα καὶ Σύβαριν παραδεδομένην a. u. 538 539
2 φήμην. οὐ δυνάμενοι οὖν, φησί, φέρειν τὴν παροῦσαν εὐδαιμονίαν ἐκάλουν τὸν Ἀννίβαν· διόπερ ὑπὸ Ῥωμαίων
3 ἀνήκεστα δεινὰ ἔπαθον. Πετηλῖνοι δὲ τηρήσαντες τὴν πρὸς Ῥωμαίους πίστιν εἰς τοσοῦτον καρτερίας ἦλθον πολιορκούμενοι ὑπ' Ἀννίβα ὥστε μετὰ τὸ πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν πόλιν δέρματα καταφαγεῖν, ἁπάντων δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δένδρων τοὺς φλοιοὺς καὶ τοὺς ἁπαλοὺς πτόρθους ἀναλῶσαι, καὶ ἕνδεκα μῆνας ὑπομείναντες τὴν πολιορκίαν, οὐδενὸς βοηθοῦντος οὐδὲ συνευδοκοῦντος Ῥωμαίων παρέδοσαν ἑαυτούς.

4 * Ἡ δὲ Καπύη μεταθεμένη πρὸς τοὺς Καρχηδονίους τῷ βάρει συνεπεσπάσατο καὶ τὰς ἄλλας πόλεις.

[1 = *Be* 498, 8 2 = *Be* 550, 7 6 = *Be* 550, 10

1. Stephanus Byz. 2. Athen. 3 p. 95[d] 3. ς'] numerum corruptum esse suspicatus est *Sch*, ϑ' coni. Wilamowitzius ad Athenaeum a Kaibelio editum 4. libro septimo Polybius res in Italia a. u. 538 post pugnam Cannensem gestas, tum ea quae a. 539 et 540 gesta sunt enarravit 6. Athen. 12 p. 528[a] 12. δεινὰ del. *Ca* (conf. *Na* 120) 14. Ἀννίβα Athenaeus, Ἀννίβου formam Polybio usitatam esse monet Kaelkerus de eloc. Polyb. 233 17. καὶ seclusit Kaibelius 20. Suid. v. Καπύη (hoc fragmentum Lud. Tillmanns in Fleckeiseni annal. 1861 p. 851 Polybii libro IX [cap. 26] inserendum esse censet collato Liv. 26, 1, 4: *defectione sua traxerat aliquot populos*)

RES SICILIAE.

a.u. * Ὅτι μετὰ τὴν ἐπιβουλὴν τὴν κατὰ Ἱερωνύμου τοῦ 2
539 βασιλέως Συρακοσίων, ἐκχωρήσαντος τοῦ Θράσωνος, οἱ
601 περὶ τὸν Ζώιππον καὶ Ἀδρανόδωρον πείθουσι τὸν Ἱερώ-
νυμον εὐθέως πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Ἀννίβαν πέμψαι.
προχειρισάμενος δὲ Πολύκλειτον τὸν Κυρηναῖον καὶ Φι- 2
λόδημον τὸν Ἀργεῖον, τούτους μὲν εἰς Ἰταλίαν ἀπέστειλε,
δοὺς ἐντολὰς λαλεῖν ὑπὲρ κοινοπραγίας τοῖς Καρχηδονίοις,
ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπέπεμψεν.
Ἀννίβας δὲ τοὺς περὶ Πολύκλειτον καὶ Φιλόδημον ἀπο- 3
δεξάμενος φιλανθρώπως, καὶ πολλὰς ἐλπίδας ὑπογράψας
τῷ μειρακίῳ [Ἱερωνύμῳ], σπουδῇ πάλιν ἀπέπεμπε τοὺς
πρέσβεις, σὺν δὲ τούτοις Ἀννίβαν τὸν Καρχηδόνιον, ὄντα
τότε τριήραρχον, καὶ τοὺς Συρακοσίους Ἱπποκράτην καὶ
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν νεώτερον Ἐπικύδην. συνέβαινε 4
δὲ τούτους τοὺς ἄνδρας καὶ πλείω χρόνον ἤδη στρατεύ-
εσθαι μετ' Ἀννίβου, πολιτευομένους παρὰ Καρχηδονίοις
διὰ τὸ φεύγειν αὐτῶν τὸν πάππον ἐκ Συρακουσῶν, δόξαντα
προσενηνοχέναι τὰς χεῖρας ἑνὶ τῶν Ἀγαθοκλέους υἱῶν
Ἀγαθάρχῳ. παραγενομένων δὲ τούτων εἰς τὰς Συρακού- 5
σας, καὶ τῶν μὲν περὶ Πολύκλειτον ἀποπρεσβευσάντων,
τοῦ δὲ Καρχηδονίου διαλεχθέντος κατὰ τὰς ὑπ' Ἀννίβου
δεδομένας ἐντολάς, εὐθέως ἕτοιμος ἦν κοινωνεῖν Καρχη-
δονίοις τῶν πραγμάτων, καὶ τόν τε παραγεγονότα πρὸς 6
αὐτὸν Ἀννίβαν ἔφη δεῖν πορεύεσθαι κατὰ τάχος εἰς τὴν
Καρχηδόνα, καὶ παρ' αὐτοῦ συμπέμπειν ἐπηγγείλατο τοὺς
διαλεχθησομένους τοῖς Καρχηδονίοις.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ τεταγμένος ἐπὶ Λιλυ- 3

[10: inc. *Be* 551

1. Liv. 24, 4—7 2. N fol. 57ᵛ *Ur* 1 3. *συρακουσίων* N *Ur*, item posthac 4. *ἀνδρανόδωρον* invito N vulgo ante *Di* (conf. Steph. thes.) 6. *τὸν* om. N 8. *λαβεῖν* N 9. *ἐπέπεμψεν* N 12. *Ἱερωνύμῳ* del. *Na* 121 14. *Ἱπποκράτη* et 15. *Ἐπικύδη* vulgo 17. *καρχηδονίους* N *Ca* 25. *ἔφην* N 26. *συμπέμψειν* *Na* 345

[601, 26

βαίου στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων, ταῦτα πυνθανόμενος, εὐ-
θέως ἔπεμψε πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Ἱερώνυμον τοὺς ἀνανεω-
σομένους τὰς πρὸς τοὺς προγόνους αὐτοῦ τεθειμένας συνθή-
2 κας. ὁ δ' Ἱερώνυμος, *ἅτ' ἐν μίσει ὄντων τῶν πρεσβευ-
τῶν, ἔφη συλλυπεῖσθαι τοῖς Ῥωμαίοις ὅτι κακοὶ κακῶς
ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν μάχαις ἀπολώλασιν ὑπὸ Καρχη-* 602
3 *δονίων. τῶν δὲ καταπλαγέντων τὴν ἀστοχίαν, ὅμως δὲ
προσπυθομένων τίς λέγει ταῦτα περὶ αὐτῶν, ἔδειξε τοὺς
Καρχηδονίους παρόντας, καὶ τούτους ἐκέλευσε διελέγχειν,
4 εἴ τι τυγχάνουσι ψευδόμενοι. τῶν δὲ φησάντων οὐ πάτριον
εἶναι σφίσι πιστεύειν τοῖς πολεμίοις, παρακαλούντων δὲ
μηδὲν ποιεῖν παρὰ τὰς συνθήκας, ὅτι τοῦτο καὶ δίκαιόν
ἐστι καὶ συμφέρον αὐτῷ μάλιστ' ἐκείνῳ, περὶ μὲν τούτων
5 ἔφη βουλευσάμενος αὐτοῖς πάλιν διασαφήσειν, ἤρετο δὲ
πῶς πρὸ τῆς τελευτῆς τοῦ πάππου πλεύσαντες ἕως τοῦ
6 Παχύνου πεντήκοντα ναυσὶ πάλιν ἀνακάμψαιεν. συμβε-
βήκει δὲ Ῥωμαίους βραχεῖ χρόνῳ πρότερον ἀκούσαντας
Ἱέρωνα μετηλλαχέναι, καὶ διαγωνιάσαντας μή τι νεωτερί-
σωσιν ἐν ταῖς Συρακούσαις καταφρονήσαντες τῆς τοῦ κατα-
λελειμμένου παιδὸς ἡλικίας, πεποιῆσθαι τὸν ἐπίπλουν,
πυθομένους δὲ τὸν Ἱέρωνα ζῆν αὖθις εἰς τὸ Λιλύβαιον
7 ἀναδραμεῖν. διὸ καὶ τότε παρομολογούντων πεποιῆσθαι
μὲν τὸν ἐπίπλουν θέλοντας ἐφεδρεῦσαι τῇ νεότητι τῇ
'κείνου καὶ συνδιαφυλάξαι τὴν ἀρχὴν αὐτῷ, προσπεσόντος
8 δὲ ζῆν τὸν πάππον ἀποπλεῦσαι πάλιν, ῥηθέντων δὲ τού-
των πάλιν ὑπολαβὸν τὸ μειράκιον "ἐάσατε τοίνυν" ἔφη*

[18: inc. *Be* 552

1. *ταῦτα — 4. Ἱερώνυμος* om. N, e Livio 24, 6, 4 et Polybio 7, 5, 1 add. *Ur* I 2 et II 1 s. 3. *τεθειμένας Hu* coll. 7, 5, 1, *συντεθειμένας Ur* vulgo 4. *δὲ Ur* *ἅτ' Ca, εἴτ'* NU (quod tuetur Ern. Schulze de excerptis Constantinianis 51 s.), *ἔτ' BW* *ἐν μισειόντων* N, *ἐγγὺς ἐπόντων BW* 5. post *πρεσβευτῶν* add. *εἴτ' ἐν μισειόντων τῶν καρχηδονίων* N (U *Ur*), unde *εἴτ' ἐρεθιζόντων τῶν Καρχηδονίων* coni. Schulzius l. c., del. *Ca* (*τῶν Καρχηδονίων* servat *BW*) 10. *εἴτι Ur*, *εἴτε* N 14. *ἤρετο Sch* pro *εἴρετο* 18. *διαγωνιάσαντας Ben* pro *δὴ ἀγωνιάσαντας* 19. *οἱ* ante *ἐν* add. *Ca* *καταφρονήσαντες Ca* pro *καταφρονήσαντας* 22. *παρωμολόγουν Rei* 623 23. *ἐφευδρεῦσαι* N, corr. ead. m. 24. *ἐκείνου* NU (conf. Philol. XIV 314) 26. *ὑπολαβὸν Di* pro *ὑπολαβὼν*

602, 22]
"χἀμὲ νῦν, ἄνδρες Ῥωμαῖοι, διαφυλάξαι τὴν ἀρχὴν παλιν-
δρομήσαντα πρὸς τὰς Καρχηδονίων ἐλπίδας." οἱ δὲ Ῥω- 9
μαῖοι συνέντες τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ, τότε μὲν κατασιωπήσαντες
ἐπανῆλθον καὶ διεσάφουν τὰ λεγόμενα τῷ πέμψαντι, τὸ
δὲ λοιπὸν ἤδη προσεῖχον καὶ παρεφύλαττον ὡς πολέμιον.
Ἱερώνυμος δὲ προχειρισάμενος Ἀγάθαρχον καὶ Ὀνησι- 4
γένη καὶ Ἱπποσθένη πέμπει μετ' Ἀννίβου πρὸς Καρχηδο-
νίους, δοὺς ἐντολὰς ἐπὶ τοῖσδε ποιεῖσθαι τὰς συνθήκας,
ἐφ' ᾧ Καρχηδονίους βοηθεῖν καὶ πεζικαῖς καὶ ναυτικαῖς 2
δυνάμεσι, καὶ συνεκβαλόντας Ῥωμαίους ἐκ Σικελίας οὕτως
603 διελέσθαι τὰ κατὰ τὴν νῆσον ὥστε τῆς ἑκατέρων ἐπαρχίας
ὅρον εἶναι τὸν Ἱμέραν ποταμόν, ὃς μάλιστά πως δίχα
διαιρεῖ τὴν ὅλην Σικελίαν. οὗτοι μὲν οὖν ἀφικόμενοι πρὸς 3
Καρχηδονίους διελέγοντο περὶ τούτων καὶ ταῦτ' ἔπραττον,
εἰς πᾶν ἑτοίμως συγκαταβαινόντων τῶν Καρχηδονίων· οἱ 4
δὲ περὶ τὸν Ἱπποκράτην λαμβάνοντες εἰς τὰς χεῖρας τὸ
μειράκιον τὰς μὲν ἀρχὰς ἐψυχαγώγουν, ἐξηγούμενοι τὰς
ἐν Ἰταλίᾳ πορείας Ἀννίβου καὶ παρατάξεις καὶ μάχας,
μετὰ δὲ ταῦτα φάσκοντες μηδενὶ καθήκειν μᾶλλον τὴν 5
ἁπάντων Σικελιωτῶν ἀρχὴν ὡς ἐκείνῳ, πρῶτον μὲν διὰ
τὸ τῆς Πύρρου θυγατρὸς υἱὸν εἶναι Νηρηίδος, ὃν μόνον
κατὰ προαίρεσιν καὶ κατ' εὔνοιαν Σικελιῶται πάντες εὐ-
δόκησαν σφῶν αὐτῶν ἡγεμόνα εἶναι καὶ βασιλέα, δεύτερον
δὲ κατὰ τὴν Ἱέρωνος τοῦ πάππου δυναστείαν. καὶ τέλος 6
ἐπὶ τοσοῦτον ἐξωμίλησαν τὸ μειράκιον ὥστε καθόλου μη-
δενὶ προσέχειν τῶν ἄλλων διὰ τὸ καὶ φύσει μὲν ἀκατά-
στατον ὑπάρχειν, ἔτι δὲ μᾶλλον ὑπ' ἐκείνων τότε μετεωρι-
σθέν. * ἀκμὴν τῶν περὶ Ἀγάθαρχον ἐν τῇ Καρχηδόνι τὰ 7
προειρημένα διαπραττομένων, ἐπιπέμπει πρεσβευτὰς τὴν
μὲν τῆς Σικελίας ἀρχὴν φάσκων αὐτῷ καθήκειν ἅπασαν,
ἀξιῶν δὲ Καρχηδονίους μὲν βοηθεῖν περὶ Σικελίας, αὐτὸς

[26: inc. *Be* 558

10. *συνεκβαλόντας Rei* 623 pro *συνεκβάλλοντα* *οὕτῳ* N, *οὕτω Ur* 11. *τὰ*] *τὸ* N 12. *ἱμέρίαν*, expuncto priore accentu, N
23. *ἡγεμόνα εἶναι*] hiatus orationem ab epitomatore mutatam prodit
27. *μετεωρισθῆναι Rei* 624

δὲ Καρχηδονίοις ὑπισχνούμενος ἐπαρκεῖν εἰς τὰς κατὰ τὴν
8 Ἰταλίαν πράξεις. τὴν μὲν οὖν ὅλην ἀκαταστασίαν καὶ
μανίαν καλῶς συνθεώμενοι Καρχηδόνιοι τοῦ μειρακίου,
νομίζοντες δὲ κατὰ πολλοὺς τρόπους συμφέρειν σφίσι τὸ
9 μὴ προέσθαι τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν, ἐκείνῳ μὲν ἅπαντα
συγκατένευον, αὐτοὶ δὲ καὶ πρότερον ἤδη παρασκευασάμενοι
ναῦς καὶ στρατιώτας ἐγίνοντο πρὸς τὸ διαβιβάζειν τὰς
5 δυνάμεις εἰς τὴν Σικελίαν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ταῦτα πυνθα-
νόμενοι πάλιν ἔπεμψαν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις, διαμαρτυ-
ρόμενοι μὴ παραβαίνειν τὰς πρὸς τοὺς προγόνους αὐτοῦ
2 τεθειμένας συνθήκας. ὑπὲρ ὧν Ἱερώνυμος, ἀθροίσας τὸ
3 συνέδριον, ἀνέδωκε διαβούλιον τί δέοι ποιεῖν. οἱ μὲν **604**
οὖν ἐγχώριοι τὴν ἡσυχίαν ἦγον, δεδιότες τὴν τοῦ προ-
εστῶτος ἀκρισίαν· Ἀριστόμαχος δ' ὁ Κορίνθιος καὶ Δά-
μιππος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ Αὐτόνους ὁ Θετταλὸς ἠξίουν
4 ἐμμένειν ταῖς πρὸς Ῥωμαίους συνθήκαις. Ἀδρανόδωρος
δὲ μόνος οὐκ ἔφη δεῖν παριέναι τὸν καιρόν· εἶναι δὲ
τὸν ἐνεστῶτα μόνον ἐν ᾧ κατακτήσασθαι δυνατόν ἐστι τὴν
5 τῆς Σικελίας ἀρχήν. τοῦ δὲ ταῦτ' εἰπόντος, ἤρετο τοὺς
περὶ τὸν Ἱπποκράτην ποίας μετέχουσι γνώμης· τῶν δὲ φη-
σάντων τῆς Ἀδρανοδώρου, πέρας εἶχε τὸ διαβούλιον. καὶ
τὰ μὲν τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ῥωμαίους ἐκεκύρωτο τὸν
6 τρόπον τοῦτον· βουλόμενος δὲ μὴ σκαιῶς δοκεῖν ἀποκρί-
νεσθαι τοῖς πρεσβευταῖς, εἰς τηλικαύτην ἀστοχίαν ἐνέπεσε
δι' ἧς τοῖς Ῥωμαίοις οὐ μόνον δυσαρεστήσειν ἀλλὰ καὶ
7 προσκόψειν ἔμελλε προφανῶς. ἔφη γὰρ ἐμμενεῖν ἐν ταῖς
συνθήκαις, ἐὰν αὐτῷ πρῶτον μὲν τὸ χρυσίον ἀποδῶσι
πᾶν ὃ παρ' Ἱέρωνος ἔλαβον τοῦ πάππου, δεύτερον δὲ
τὸν σῖτον ἐκ παντὸς ἀποκαταστήσωσι τοῦ χρόνου καὶ τὰς

[29: inc. *Be* 554

1. *ἐπισχνούμενος Ur* (sine dubio typothetae errore) *ἐπαρκέσειν Na* 348 3. *συνθεώμενοι Rei* 624 pro *συνθεωρούμενοι* 7. *τὸ ἀναβιβάζειν* N, *τῷ διαβιβάζειν* coni. *Sch* 12. *δέοι Sch* pro *δέει* 14. *ἀκρασίαν* N *κορίνιος* N 16. *ἀνδρανόδωρος* N 19. *ταῦ|τα* N *ἤρετο Sch* pro *εἴρετο* 19. 20. *τοὺς περὶ* add. *Ur* II 2 21. *ἀ|δραμοδώρου* N 26. *προσκόψειν Di* pro *προσκόπτειν* *ἐμμενεῖν Sch* pro *ἐμμένειν* 27. *ἀποδιδῶσι* N 28. *παρὰ* N *Ur*

604, 19]

*ἄλλας δωρεὰς ἃς εἶχον παρ᾽ ἐκείνου, τὸ δὲ τρίτον ὁμο-
λογήσωσι τὴν ἐντὸς Ἱμέρα ποταμοῦ χώραν καὶ πόλεις
εἶναι Συρακοσίων. οἱ μὲν οὖν πρεσβευταὶ καὶ τὸ συνέδριον* 8
*ἐπὶ τούτοις ἐχωρίσθησαν· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἱερώνυμον ἀπὸ
τούτων τῶν καιρῶν ἐνήργουν τὰ τοῦ πολέμου, καὶ τάς τε
δυνάμεις ἤθροιζον καὶ καθώπλιζον, τάς τε λοιπὰς χορη-
γίας ἡτοίμαζον.*

* *Ἡ γὰρ τῶν Λεοντίνων πόλις τῷ μὲν ὅλῳ κλί-* 6
ματι τέτραπται πρὸς τὰς ἄρκτους, ἔστι δὲ διὰ μέσης 2
*αὐτῆς αὐλὼν ἐπίπεδος, ἐν ᾧ συμβαίνει τάς τε τῶν ἀρ-
χείων καὶ δικαστηρίων κατασκευὰς καὶ καθόλου τὴν ἀγορὰν
ὑπάρχειν. τοῦ δ᾽ αὐλῶνος παρ᾽ ἑκατέραν τὴν πλευρὰν* 3
605 *παρήκει λόφος ἔχων ἀπορρῶγα συνεχῆ· τὰ δ᾽ ἐπίπεδα
τῶν λόφων τούτων ὑπὲρ τὰς ὀφρῦς οἰκιῶν ἐστι πλήρη
καὶ ναῶν. δύο δ᾽ ἔχει πυλῶνας ἡ πόλις, ὧν ὁ μὲν ἐπὶ* 4
*τοῦ πρὸς μεσημβρίαν πέρατός ἐστιν οὗ προεῖπον αὐλῶνος
φέρων ἐπὶ Συρακούσας, ὁ δ᾽ ἕτερος ἐπὶ τοῦ πρὸς ἄρκτους,
ἄγων ἐπὶ τὰ Λεοντῖνα καλούμενα πεδία καὶ τὴν γεωργή-
σιμον χώραν. ὑπὸ δὲ τὴν μίαν ἀπορρῶγα, τὴν πρὸς τὰς* 5
δύσεις, παραρρεῖ ποταμός, ὃν καλοῦσι Λίσσον. τούτῳ 6
*δὲ κεῖνται παράλληλοι καὶ πλείους ὑπ᾽ αὐτὸν τὸν κρη-
μνὸν οἰκίαι συνεχεῖς, ὧν μεταξὺ καὶ τοῦ ποταμοῦ συμβαίνει
τὴν προειρημένην ὁδὸν ὑπάρχειν.*

* *Ὅτι τινὲς τῶν λογογράφων τῶν ὑπὲρ τῆς κατα-* 7
*στροφῆς τοῦ Ἱερωνύμου γεγραφότων πολύν τινα πεποίηνται
λόγον καὶ πολλήν τινα διατέθεινται τερατείαν ἐξηγούμενοι
μὲν τὰ πρὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς γενόμενα σημεῖα καὶ τὰς
ἀτυχίας τὰς Συρακοσίων, τραγῳδοῦντες δὲ τὴν ὠμότητα* 2

5. *ἐνήργουν Sch* pro *ἐνῆγον* 6. *χορηγίαν* N (nihil variat in prioribus) 8. F fol. 96r, praemisso titulo *πολυβίου* ** (erasis *ex*) *τοῦ ζ λόγου. He* 193; in marg. add. F[2] *οἷα ἡ τῶν λεοντίνων πόλις* 15. *μὲν ἀπο* F(S), corr. *Rei* 464 17. *συρακούσσας* F *τοῦ* G, *τοὺς* FS 22. *οἰκεῖαι* F 24. P *Va* 9; inc. Suid.: *Ἱεράνυμος. τύραννος γέγονεν οὗτος. τινὲς δὲ τῶν* cet. 25. *τοῦ Ἱερωνύμου*] *αὐτοῦ* Suid. 26. *καὶ πολλήν* — p. 306, 2. *παράλογον* om. Suid. 26. *πολήν* P 27. *αὐτοῖς*, Syracusanis scilicet, collatum cum vs. 28 prodit epitomatoris manum, *αὐτῆς Rei* 732, *αὐτοῦ* vel *αὐτῷ* coni. *Sch*

[605, 17

*τῶν τρόπων καὶ τὴν ἀσέβειαν τῶν πράξεων, ἐπὶ δὲ πᾶσι
τὸ παράλογον καὶ τὸ δεινὸν τῶν περὶ τὴν καταστροφὴν
αὐτοῦ συμβάντων, ὥστε μήτε Φάλαριν μήτ' Ἀπολλόδωρον
μήτ' ἄλλον μηδένα γεγονέναι τύραννον ἐκείνου πικρότερον.*
3 *καίτοι παῖς παραλαβὼν τὴν ἀρχήν, εἶτα μῆνας οὐ πλείους*
4 *τριῶν καὶ δέκα βιώσας μετήλλαξε τὸν βίον. κατὰ δὲ τὸν
χρόνον τοῦτον ἕνα μέν τινα καὶ δεύτερον ἐστρεβλῶσθαι
καί τινας τῶν φίλων καὶ τῶν ἄλλων Συρακοσίων ἀπε-
κτάνθαι δυνατόν, ὑπερβολὴν δὲ γεγονέναι παρανομίας καὶ*
5 *παρηλλαγμένην ἀσέβειαν οὐκ εἰκός. καὶ τῷ μὲν τρόπῳ
διαφερόντως εἰκαῖον αὐτὸν γεγονέναι καὶ παράνομον φα-
τέον, οὐ μὴν εἴς γε σύγκρισιν ἀκτέον οὐδενὶ τῶν προει-*
6 *ρημένων τυράννων. ἀλλά μοι δοκοῦσιν οἱ τὰς ἐπὶ μέρους
γράφοντες πράξεις, ἐπειδὰν ὑποθέσεις εὐπεριλήπτους
ὑποστήσωνται καὶ στενάς, πτωχεύοντες πραγμάτων ἀναγ-* 606
*κάζεσθαι τὰ μικρὰ μεγάλα ποιεῖν καὶ περὶ τῶν μηδὲ
μνήμης ἀξίων πολλούς τινας διατίθεσθαι λόγους. ἔνιοι
δὲ καὶ δι' ἀκρισίαν εἰς τὸ παραπλήσιον τούτοις ἐμπί-*
7 *πτουσιν. ὅσῳ γὰρ ἄν τις εὐλογώτερον καὶ περὶ ταῦτα τὸν
ἀναπληροῦντα τὰς βύβλους καὶ τὸν ἐπιμετροῦντα λόγον
τῆς διηγήσεως εἰς Ἱέρωνα καὶ Γέλωνα διάθοιτο, παρεὶς*
8 *Ἱερώνυμον. καὶ γὰρ τοῖς φιληκόοις ἡδίων οὗτος, καὶ τοῖς*
8 *φιλομαθοῦσι τῷ παντὶ χρησιμώτερος. Ἱέρων μὲν γὰρ
πρῶτον μὲν δι' αὑτοῦ κατεκτήσατο τὴν Συρακοσίων καὶ
τῶν συμμάχων ἀρχήν, οὐ πλοῦτον, οὐ δόξαν, οὐχ ἕτερον*
2 *οὐδὲν ἐκ τῆς τύχης ἕτοιμον παραλαβών. καὶ μὴν οὐκ
ἀποκτείνας, οὐ φυγαδεύσας, οὐ λυπήσας οὐδένα τῶν πο-*

[6: inc. *Be* 555

2. *τῶν δεινῶν* Suid. 5. *καίτοι* coni. *Va*, *καὶ* P Suid. *πλείους* Suid., *πλείω* P et codices quidam Suidae 6. *καιδέκα* P, *ἢ δώδεκα* Suid., *καὶ ἡμίσεος* Ungerus Philol. XLVI 769 (sed conf. *BW* Fleckeiseni annal. 1889 p. 692) *βιώσας*] *ζήσας* Suid., *βασιλεύσας Rei* 732 8. *συρακουσίων* P Suid. 19. *πόσῳ Di* *περὶ ταῦτα*] *περιττότερον Rei* 732 20. *βίβλους* P[s] Suid. 21. *διάθοιτο Rei* 732 pro *διάγοιτο* 23. *φιλομαθέσι* Suid. *χρησιμώτερος*: des. Suid. 23. 24. inc. Suid.: *Ἱέρων. οὗτος τύραννος ἦν. ὃς πρῶτον μὲν* cet. 24. *ἑαυτοῦ* Suid. *συρακουσιων* (sine acc.) P, *τῶν Συρακουσίων βασιλείαν* Suid. 24. 25. *καὶ τὴν τῶν* Suid. 27. *συλήσας Na* 362

606, 14]
*λιτῶν, δι᾽ αὐτοῦ βασιλεὺς κατέστη τῶν Συρακοσίων, ὃ
πάντων ἐστὶ παραδοξότατον, ἔτι δὲ τὸ μὴ μόνον κτή- 3
σασθαι τὴν ἀρχὴν οὕτως, ἀλλὰ καὶ διαφυλάξαι τὸν αὐτὸν
τρόπον. ἔτη γὰρ πεντήκοντα καὶ τέτταρα βασιλεύσας διε- 4
τήρησε μὲν τῇ πατρίδι τὴν εἰρήνην, διεφύλαξε δ᾽ αὑτῷ
τὴν ἀρχὴν ἀνεπιβούλευτον, διέφυγε δὲ τὸν ταῖς ὑπεροχαῖς
παρεπόμενον φθόνον· ὅς γε πολλάκις ἐπιβαλόμενος ἀπο- 5
θέσθαι τὴν δυναστείαν ἐκωλύθη κατὰ κοινὸν ὑπὸ τῶν πο-
λιτῶν. εὐεργετικώτατος δὲ καὶ φιλοδοξότατος γενόμενος 6
εἰς τοὺς Ἕλληνας μεγάλην μὲν αὑτῷ δόξαν, οὐ μικρὰν δὲ
Συρακοσίοις εὔνοιαν παρὰ πᾶσιν ἀπέλιπε. καὶ μὴν ἐν 7
περιουσίᾳ καὶ τρυφῇ καὶ δαψιλείᾳ πλείστῃ διαγενόμενος
ἔτη μὲν ἐβίωσε πλείω τῶν ἐνενήκοντα, διεφύλαξε δὲ τὰς
αἰσθήσεις ἁπάσας, διετήρησε δὲ πάντα καὶ τά μέρη τοῦ
607 σώματος ἀβλαβῆ. τοῦτο δ᾽ ἐμοὶ δοκεῖ σημεῖον οὐ μικρὸν 8
ἀλλὰ παμμέγεθες εἶναι βίου σώφρονος.*

* *Ὅτι Γέλων πλείω τῶν πεντήκοντα βιώσας ἐτῶν* 9
*σκοπὸν προέθηκε κάλλιστον ἐν τῷ ζῆν, τὸ πειθαρχεῖν τῷ
γεννήσαντι, καὶ μήτε πλοῦτον μήτε βασιλείας μέγεθος μήτ᾽
ἄλλο περὶ πλείονος ποιήσασθαι μηδὲν τῆς πρὸς τοὺς γο-
νεῖς εὐνοίας καὶ πίστεως.*

RES GRAECIAE.

* *Ὅρκος ὃν ἔθετο Ἀννίβας ὁ στρατηγός, Μάγωνος,* 9
*Μύρκανος, Βαρμόκαρος, καὶ πάντες γερουσιασταὶ Καρχη-
δονίων οἱ μετ᾽ αὐτοῦ καὶ πάντες Καρχηδόνιοι στρατευό-*

[14: inc. *Be* 556

1. *δι᾽ αυτοῦ* — 3. *διαφυλάξαι*] *καὶ διεφύλαξε* Suid. 7. *ἐπιβαλλόμενος* Suid. 8. *ἐκωλοίθη* P 9. *γενόμενος* — 12. *περιουσίᾳ*] *ὢν, ἐν περιουσίᾳ δὲ* Suid. 11. *συρακουσίοις* P *ἀπέλειπε* P (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXV, 16) 12. 13. *πολλῇ διαγενόμενος ἐβίωσε πλείω τῶν ϛ' ἐτῶν* Suid.
13. *ϛ̊* P 14. *ἁπάσας* — *πάντα*] *πάσας* Suid. 15. *δέ μοι* P[s] vulgo 16. *σώφρονος*: des. Suid. 17. P *Va* 13 18. *τὸ*] *τῶι* P
23. F fol. 96[v] *He* 193; in marg. add. F[2] *συνθῆκαι. ἀννίβ᾽ καὶ φιλίππου*
μετὰ ante *Μάγωνος* add. Campius in versione German. 733
24. 25. *οἱ* ante *γερουσιασταὶ* et ante *στρατευόμενοι* add. *Rei* 464

*μενοι μετ᾽ αὐτοῦ, πρὸς Ξενοφάνη Κλεομάχου Ἀθηναῖον,
πρεσβευτὴν ὃν ἀπέστειλε πρὸς ἡμᾶς Φίλιππος ὁ βασιλεύς,
Δημητρίου, ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ Μακεδόνων καὶ τῶν συμμά-*
2 *χων, ἐναντίον Διὸς καὶ Ἥρας καὶ Ἀπόλλωνος, ἐναντίον
δαίμονος Καρχηδονίων καὶ Ἡρακλέους καὶ Ἰολάου, ἐναν-
τίον Ἄρεως Τρίτωνος Ποσειδῶνος, ἐναντίον θεῶν τῶν
συστρατευομένων καὶ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ γῆς, ἐναντίον*
3 *ποταμῶν καὶ λιμένων καὶ ὑδάτων, ἐναντίον πάντων θεῶν
ὅσοι κατέχουσι Καρχηδόνα, ἐναντίον θεῶν πάντων ὅσοι
Μακεδονίαν καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα κατέχουσιν, ἐναντίον
θεῶν πάντων τῶν κατὰ στρατείαν, ὅσοι τινὲς ἐφεστήκασιν*
4 *ἐπὶ τοῦδε τοῦ ὅρκου. Ἀννίβας ὁ στρατηγὸς εἶπεν, καὶ
πάντες Καρχηδονίων γερουσιασταὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ πάν-
τες Καρχηδόνιοι στρατευόμενοι μετ᾽ αὐτοῦ, ὃ ἂν δοκῇ
ὑμῖν καὶ ἡμῖν, τὸν ὅρκον τοῦτον θέσθαι περὶ φιλίας καὶ*
5 *εὐνοίας καλῆς, φίλους καὶ οἰκείους καὶ ἀδελφούς, ἐφ᾽ ᾧ
τ᾽ εἶναι σῳζομένους ὑπὸ βασιλέως Φιλίππου καὶ Μακε-* 608
*δόνων καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ὅσοι εἰσὶν αὐτῶν
σύμμαχοι, κυρίους Καρχηδονίους καὶ Ἀννίβαν τὸν στρα-
τηγὸν καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ καὶ τοὺς Καρχηδονίων ὑπάρ-
χους, ὅσοι τοῖς αὐτοῖς νόμοις χρῶνται, καὶ Ἰτυκαίους, καὶ
ὅσαι πόλεις καὶ ἔθνη Καρχηδονίων ὑπήκοα, καὶ τοὺς*
6 *στρατιώτας καὶ τοὺς συμμάχους, καὶ πάσας πόλεις καὶ
ἔθνη πρὸς ἅ ἐστιν ἡμῖν ἥ τε φιλία τῶν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ
Κελτίᾳ καὶ ἐν τῇ Λιγυστίνῃ, καὶ πρὸς οὕστινας ἡμῖν ἂν*
7 *γένηται φιλία καὶ συμμαχία ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ. ἔσται δὲ
καὶ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς καὶ Μακεδόνες καὶ τῶν ἄλλων*

[24: inc. *Be* 557

1. *ἀθηναίων* F(S), corr. G[s] Vindobonensis 5. *καὶ* ante *Καρχηδονίων* add. FS, del. Mediceus alter (*Sch* vol. VI 304. 411) *Ἰοάου Sca* 6. *ποσιδῶνος* F 7. *σελίνης* F 8. *λιμένων Gro* (conf. *Na* 236), *δαιμόνων* FS, *λειμώνων Ca* vulgo, *λιμνῶν Rei* 465 9. *ἐναντίων* F 11. *ἀφεστῆκασιν* F(S), corr. cod. Vesontinus intra lineas 12. *εἶπε* S[s] 13. *πάντες* prius] *πάντων* FS, *πάντες οἱ Ca* *ἐξουσιασταὶ* G *He* 14. *οἱ* ante *στρατευόμενοι* add. *Rei* 464 *δοκεῖ* F 17. *σωζομένους* FS, ad quod *καὶ φυλαττομένους* add. *Rei* 465 24. *ἃ Rei* 465 pro *ᾶς* (conf. *Na* 236) 25. *λυγιστίνηι* (an *λυγιστίνη*?) F(S), item p. 309, 6 *ἂν Be* pro *ἐὰν*

608, 12]
Ἑλλήνων οἱ σύμμαχοι σῳζόμενοι καὶ φυλαττόμενοι ὑπὸ
Καρχηδονίων τῶν συστρατευομένων καὶ ὑπὸ Ἰτυκαίων, καὶ
ὑπὸ πασῶν πόλεων καὶ ἐθνῶν ὅσα ἐστὶ Καρχηδονίοις
ὑπήκοα, καὶ συμμάχων καὶ στρατιωτῶν, καὶ ὑπὸ πάν-
των ἐθνῶν καὶ πόλεων ὅσα ἐστὶν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Κελτίᾳ
καὶ Λιγυστίνῃ, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ὅσοι ἂν γένωνται
σύμμαχοι ἐν τοῖς κατ᾽ Ἰταλίαν τόποις τούτοις. οὐκ ἐπι- 8
βουλεύσομεν ἀλλήλοις, οὐδὲ λόχῳ χρησόμεθα ἐπ᾽ ἀλλήλοις·
μετὰ πάσης δὲ προθυμίας καὶ εὐνοίας ἄνευ δόλου καὶ
ἐπιβουλῆς ἐσόμεθα πολέμιοι τοῖς πρὸς Καρχηδονίους πο-
λεμοῦσι, χωρὶς βασιλέων καὶ πόλεων καὶ λιμένων πρὸς
οὓς ἡμῖν εἰσιν ὅρκοι καὶ φιλίαι. ἐσόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς 9
πολέμιοι τοῖς πολεμοῦσι πρὸς βασιλέα Φίλιππον, χωρὶς
βασιλέων καὶ πόλεων καὶ ἐθνῶν πρὸς οὓς ἡμῖν εἰσιν ὅρκοι
καὶ φιλίαι. ἔσεσθε δὲ καὶ ἡμῖν * πρὸς τὸν πόλεμον, ὅς 10
ἐστιν ἡμῖν πρὸς Ῥωμαίους, ἕως ἂν ἡμῖν καὶ ὑμῖν οἱ θεοὶ
διδῶσι τὴν εὐημερίαν. βοηθήσετε δὲ ἡμῖν, ὡς ἂν χρεία ᾖ 11
καὶ ὡς ἂν συμφωνήσωμεν. ποιησάντων δὲ τῶν θεῶν 12
609 εὐημερίαν ἡμῖν κατὰ τὸν πόλεμον τὴν πρὸς Ῥωμαίους καὶ
τοὺς συμμάχους αὐτῶν, ἂν ἀξιώσῃ Ῥωμαίοις συντίθεσθαι
περὶ φιλίας, συνθησόμεθα, ὥστ᾽ εἶναι πρὸς ὑμᾶς τὴν
αὐτὴν φιλίαν, ἐφ᾽ ᾧ τε μὴ ἐξεῖναι αὐτοῖς ἄρασθαι πρὸς 13
ὑμᾶς μηδέποτε πόλεμον, μηδ᾽ εἶναι Ῥωμαίους κυρίους
Κερκυραίων μηδ᾽ Ἀπολλωνιατῶν καὶ Ἐπιδαμνίων μηδὲ
Φάρου μηδὲ Διμάλης καὶ Παρθεινῶν μηδ᾽ Ἀτιντανίας.

---

1. *σωζόμενοι* FS 8. *δόλῳ Rei* 466 10. post *πολέμιοι* add. *ὑμεῖς μὲν Rei* 466 11. 12. *πόλεων καὶ ἐθνῶν, πρὸς ἃ Na* 236 12. *ὑμῖν Rei* 466 14. *οὓς*] *ἃ Na* 236 15. *ἔσεσθε Sch* pro *ἔσεσθαι* post *ἡμῖν* add. *σύμμαχοι Sch* 17. *δίδοσι* F, *διδόασι* S *He*, corr. *Sch* *βοηθήσετε Sch* pro *βοηθήσει* post *δὲ* add. *καὶ* S vulgo 18. 19. *συμφρονήσωμεν ποιήσειν. τῶν δὲ θεῶν οὐ* (immo *μὴ*) *δόντων ὑμῖν καὶ ἡμῖν * κατὰ* cet. *Ca* 18. *ποιησάντων Sch*, *ποιήσει τῶν* FS 19. *εὐημερίαν* coni. *Sch*, *ὑμῖν μὲν καὶ* FS vulgo *τὴν* (scil. *εὐημερίαν*) F, *τῇ* S[s] *He*, *τὸν Ur* 168[b] 20. *ἀξιώσῃ* (scil. *Ἀννίβας*) *Hu*, *ἀξιῶσι* F vulgo, *ἀξιώσει* S *He* *Ῥωμαῖοι Sch* vulgo 21. *συνθϊσόμεθα* F *ἡμᾶς* FS, corr. G *He*, item vs. 23 25. *διμάλλης* FG *παρθινῶν* FS *He*, *Παρθηνῶν Be*, *Παρθίνων Di* (conf. 2, 11, 11) *ἀτιντανίας* S[s], *ἀτινταμίας* F *He*

14 *ἀποδώσουσι δὲ καὶ Δημητρίῳ τῷ Φαρίῳ τοὺς οἰκείους* 15 *πάντας, οἵ εἰσιν ἐν τῷ κοινῷ τῶν Ῥωμαίων. ἐὰν δὲ αἴρωνται Ῥωμαῖοι πρὸς ὑμᾶς πόλεμον ἢ πρὸς ἡμᾶς, βοηθήσομεν ἀλλήλοις εἰς τὸν πόλεμον, καθὼς ἂν ἑκατέροις* 16 *ᾖ χρεία. ὁμοίως δὲ καὶ ἐάν τινες ἄλλοι, χωρὶς βασιλέων καὶ πόλεων καὶ ἐθνῶν πρὸς ἃ ἡμῖν εἰσιν ὅρκοι καὶ φιλίαι.* 17 *ἐὰν δὲ δοκῇ ἡμῖν ἀφελεῖν ἢ προσθεῖναι πρὸς τόνδε τὸν ὅρκον, ἀφελοῦμεν ἢ προσθήσομεν ὡς ἂν ἡμῖν δοκῇ ἀμφοτέροις.*

10 * *Οὔσης δημοκρατίας παρὰ τοῖς Μεσσηνίοις, καὶ τῶν μὲν ἀξιολόγων ἀνδρῶν πεφυγαδευμένων, τῶν δὲ κατακεκληρουχημένων τὰς τούτων οὐσίας ἐπικρατούντων τῆς πολιτείας, δυσχερῶς ὑπέφερον τὴν τούτων ἰσηγορίαν οἱ μένοντες τῶν ἀρχαίων πολιτῶν.*

2 * *Ὅτι Γόργος ὁ Μεσσήνιος οὐδενὸς ἦν δεύτερος Μεσσηνίων πλούτῳ καὶ γένει, διὰ δὲ τὴν ἄθλησιν κατὰ τὴν ἀκμὴν πάντων ἐνδοξότατος ἐγεγόνει τῶν περὶ τοὺς* 3 *γυμνικοὺς ἀγῶνας φιλοστεφανούντων· καὶ γὰρ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ κατὰ τὴν τοῦ λοιποῦ βίου προστασίαν,* 610 *ἔτι δὲ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν στεφάνων οὐδενὸς ἐλείπετο* 4 *τῶν καθ' αὑτόν. καὶ μὴν ὅτε καταλύσας τὴν ἄθλησιν ἐπὶ τὸ πολιτεύεσθαι καὶ τὸ πράττειν τὰ τῆς πατρίδος ὥρμησε, καὶ περὶ τοῦτο τὸ μέρος οὐκ ἐλάττω δόξαν ἐξεφέ-* 5 *ρετο τῆς πρότερον ὑπαρχούσης αὐτῷ, πλεῖστον μὲν ἀπέχειν δοκῶν τῆς τοῖς ἀθληταῖς παρεπομένης ἀναγωγίας, πρακτικώτατος δὲ καὶ νουνεχέστατος εἶναι νομιζόμενος περὶ τὴν πολιτείαν.*

11 * *Ὅτι Φιλίππου τοῦ βασιλέως Μακεδόνων τὴν τῶν*

[5: inc. *Be* 558

1. *ἀποδόσουσι* F 3. *αἰρῶνται* F 5. *ἢ* *Ur* 168b pro *ἡ* 7. *δὲ*] *δέ τι* *Na* 243 *δοκεῖ* F *ὑμῖν* D *He* *προσθῆναι* F 8. *δοκεῖ* FS *He*, "in uno tamen ex Regiis fuerat *δοκῇ* a pr. manu" *Sch* 10 — p. 315, 21] conf. Plut. Arat. 49. 50 10. Suid. v. *ἰσηγορεῖ* 11. *κατακεκληρουχηκότων* Bernhardyus 15. P *Va* 13 Suid. v. *Γόργος* *Ὅτι* om. Suid. *γοργὸς* P 18. *γυμνηκοὺς* P 25. *ἀναγωγίας* Toupius pro *ἀγωνίας* 28. M *Ma* 372 *Hey* 26, 2 (totum caput 11 post cap. 12 transponit *BW*) verba *Ὅτι Φιλίππου* usque ad p. 311, 4. *μετὰ ταῦτα*, etsi ab epitomatore concinnata

610, 11]
*Μεσσηνίων ἀκρόπολιν κατασχεῖν βουλομένου, καὶ φήσαν-
τος βούλεσθαι πρὸς τοὺς προεστῶτας τῆς πόλεως θεά-
σασθαι τὴν ἀκρόπολιν καὶ θῦσαι τῷ Διί, ἀναβάντος
μετὰ τῆς θεραπείας καὶ θύοντος, μετὰ ταῦτα κατὰ τὸν
ἐθισμὸν ἐκ τῶν τυθέντων ἱερείων προσενεχθέντων αὐτῷ
τῶν σπλάγχνων, δεξάμενος εἰς τὰς χεῖρας καὶ βραχὺ δια-
κλίνας ἤρετο προτείνων τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον, τί δοκεῖ
τὰ ἱερὰ σημαίνειν, πότερον ἐκχωρεῖν τῆς ἄκρας ἢ κρατεῖν
αὐτῆς. ὁ μὲν οὖν Δημήτριος αὐτόθεν ἐκ τοῦ προβεβη-* 2
*κότος "εἰ μὲν μάντεως φρένας ἔχεις" ἔφη, "ἐκχωρεῖν τὴν
ταχίστην, εἰ δὲ βασιλέως πραγματικοῦ, τηρεῖν αὐτήν, ἵνα
μὴ νῦν ἀφεὶς ζητῇς ἕτερον ἐπιτηδειότερον καιρόν. οὕτως* 3
*γὰρ ἑκατέρων τῶν κεράτων κρατῶν μόνως ἂν ὑποχείριον
ἔχοις τὸν βοῦν", αἰνιττόμενος τὰ μὲν κέρατα τὸν Ἰθωμάτην
καὶ τὸν Ἀκροκόρινθον, τὴν δὲ Πελοπόννησον τὸν βοῦν. ὁ* 4
δὲ Φίλιππος ἐπιστρέψας πρὸς τὸν Ἄρατον "σὺ δὲ ταὐτὰ
611 *συμβουλεύεις;" ἔφη. τοῦ δ' ἐπισχόντος, αὐτὸ λέγειν ἠξίου
τὸ φαινόμενον. ὁ δὲ διαπορήσας "εἰ μὲν χωρὶς" ἔφη* 5
*"τοῦ παρασπονδῆσαι Μεσσηνίους δύνῃ κρατεῖν τοῦ τόπου
τούτου, συμβουλεύω κρατεῖν· εἰ δὲ τοῦτον καταλαβὼν* 6
*φρουρᾷ πάσας ἀπολλύναι μέλλεις τὰς ἀκροπόλεις καὶ τὴν
φρουράν, ᾗ παρέλαβες παρ' Ἀντιγόνου φρουρουμένους
τοὺς συμμάχους," λέγων τὴν πίστιν, "σκόπει μὴ καὶ νῦν* 7
κρεῖττον ᾖ τοὺς ἄνδρας ἐξαγαγόντα τὴν πίστιν αὐτοῦ κατα-

[12: inc. *Be* 559

sunt, tamen reliquias Polybianae orationis non spernendas continent: conf. Plut Arat. 50 vs. 13—16 Sint. 2. *βούλεσθαι* post *πόλεως* transponit Geelius 4. *τῆς θεραπείας* Geelius pro *τὴν θεραπείαν* 4. 5. inc. F fol. 98r *He* 194: *κατὰ δὲ τὸν ἐθισμὸν* cet.; in marg. add. F² *βουλαὶ πρὸς φίλιππον* *κατὰ τὸν ἐθισμὸν* om. M, ex F inseruit *Di* 5. *τιθέντων He Ma* *προσενεχθὲν* M, *τὸ προσενεχθὲν Hey* 6. *σπλάχνων* F 7. *προτείνας* M 9. *μὲν οὖν*] *δὲ* M 10. de hiatu post *ἔφη* conf. Philol. XIV 302, *Erzähl. Zeitf.* XIII p. 100 12. *ζητεῖς* FS, corr. D(?)G *ἐπιτηδειότερον* M, *ἐπιτήδειον* FS *οὕτω* M⁸S⁸ 13. *μόνος* MFS *He*, corr. *Ca* *ὑποχεροῦν* M 14. *ἐνιττόμενος* F *τὸν Ἰθωμάταν* Plut. 16. *ταῦτὰ* M, *ταὖτα* F, *ταῦτα* S *He*, corr. *Ca* 17. *αὐτὸν* MFS, corr. *Sch* 18. *χωρεῖν* M 19. 20. *τοῦ τόπου — κρατεῖν* om. FS 22. *ἣν — φρουρούμενος* MFS, corr. *Rei* 468 24. *καταλειπεῖν* F, *καταλιπεῖν* S vulgo (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXV p. 413)

λείπειν καὶ ταύτῃ φρουρεῖν τοὺς Μεσσηνίους, ὁμοίως δὲ
8 *καὶ τοὺς λοιποὺς συμμάχους." ὁ Φίλιππος κατὰ μὲν τὴν*
ἰδίαν ὁρμὴν ἕτοιμος ἦν παρασπονδεῖν, ὡς ἐκ τῶν ὕστερον
9 *πραχθέντων ἐγένετο καταφανής· ἐπιτετιμημένος δὲ μικρῷ*
μὲν πρότερον ὑπὸ τοῦ νεωτέρου πικρῶς ἐπὶ τῇ τῶν ἀν-
δρῶν ἀπωλείᾳ, τότε δὲ μετὰ παρρησίας ἅμα καὶ μετ'
ἀξιώσεως λέγοντος τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ δεομένου μὴ παρ-
10 *ακοῦσαι τῶν λεγομένων, ἐνετράπη, καὶ λαβόμενος αὐτοῦ*
τῆς δεξιᾶς "ἄγωμεν τοίνυν" ἔφη "πάλιν τὴν αὐτὴν ὁδόν."

12 * *Ἐγὼ δὲ κατὰ τὸ παρὸν ἐπιστήσας τὴν διήγησιν,*
βραχέα βούλομαι διαλεχθῆναι περὶ Φιλίππου διὰ τὸ ταύ-
την τὴν ἀρχὴν γενέσθαι τῆς εἰς τοὔμπαλιν μεταβολῆς αὐ-
2 *τοῦ καὶ τῆς ἐπὶ χεῖρον ὁρμῆς καὶ μεταθέσεως. δοκεῖ γάρ*
μοι τοῖς καὶ κατὰ βραχὺ βουλομένοις τῶν πραγματικῶν
ἀνδρῶν περιποιεῖσθαι τὴν ἐκ τῆς ἱστορίας διόρθωσιν ἐναρ-
3 *γέστατον εἶναι τοῦτο παράδειγμα· καὶ γὰρ διὰ τὸ τῆς*
ἀρχῆς ἐπιφανὲς καὶ διὰ τὸ τῆς φύσεως λαμπρὸν ἐκφανε-
στάτας συμβαίνει καὶ γνωριμωτάτας γεγονέναι πᾶσι τοῖς
Ἕλλησι τὰς εἰς ἑκάτερον τὸ μέρος ὁρμὰς τοῦ βασιλέως
τούτου, παραπλησίως δὲ καὶ τὰ συνεξακολουθήσαντα ταῖς
4 *ὁρμαῖς ἑκατέραις ἐκ παραθέσεως. ὅτι μὲν οὖν αὐτῷ μετὰ*
τὸ παραλαβεῖν τὴν βασιλείαν τά τε κατὰ Θετταλίαν καὶ
Μακεδονίαν καὶ συλλήβδην τὰ κατὰ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν οὕτως
ὑπετέτακτο καὶ συνέκλινε ταῖς εὐνοίαις ὡς οὐδενὶ τῶν πρό- 612
τερον βασιλέων, καίτοι νέῳ ὄντι παραλαβόντι τὴν Μακε-
5 *δόνων δυναστείαν, εὐχερὲς καταμαθεῖν ἐκ τούτων. συνεχέ-*
στατα γὰρ αὐτοῦ περισπασθέντος ἐκ Μακεδονίας διὰ τὸν
πρὸς Αἰτωλοὺς καὶ Λακεδαιμονίους πόλεμον, οὐχ οἷον
ἐστασίασέ τι τῶν προειρημένων ἐθνῶν, ἀλλ' οὐδὲ τῶν πε-

[23: inc. *Be* 560

1. *τοὺς* om. M *Μεσσηνίους*: des. M 2. *ὁ*] *ὁ δὴ Rei* 468, *ὁ οὖν Sch*, *οὓς ὁ* coni. idem 6. *ἀπολείαι* (an *ἀπολεία*?) F 10. P *Va* 13, praemissis *Ὅτι φησὶν ὁ πολύβιος* 12. *τὴν* del. *Di* 13. *ἐπὶ τὸ χεῖρον Di* auctore *Be* (at conf. 6, 56, 6) 25. *ὄντι* del. *Ben* (nihil mutandum est in epitomatoris compositione: Polybius ipse scripsisse videtur *καίπερ ὄντι κομιδῇ νέῳ*)

612, 7]
ριοικούντων ἐτόλμησε βαρβάρων οὐδεὶς ἅψασθαι τῆς Μα-
κεδονίας. καὶ μὴν περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Χρυσογόνου 6
καὶ τῶν ἄλλων φίλων εὐνοίας καὶ προθυμίας εἰς αὐτὸν
οὐδ' ἂν εἰπεῖν τις δύναιτ' ἀξίως. τὴν δὲ Πελοποννησίων 7
καὶ Βοιωτῶν, ἅμα δὲ τούτοις Ἠπειρωτῶν Ἀκαρνάνων * *
ὅσων ἑκάστοις ἀγαθῶν ἐν βραχεῖ χρόνῳ παραίτιος ἐγένετο.
καθόλου γε μήν, εἰ δεῖ μικρὸν ὑπερβολικώτερον εἰπεῖν, 8
οἰκειότατ' ἂν οἶμαι περὶ Φιλίππου τοῦτο ῥηθῆναι, διότι
κοινός τις οἷον ἐρώμενος ἐγένετο τῶν Ἑλλήνων διὰ τὸ τῆς
αἱρέσεως εὐεργετικόν. ἐκφανέστατον δὲ καὶ μέγιστον δεῖγμα 9
περὶ τοῦ τί δύναται προαίρεσις καλοκαγαθικὴ καὶ πίστις,
τὸ πάντας Κρηταιεῖς συμφρονήσαντας καὶ τῆς αὐτῆς μετα-
σχόντας συμμαχίας ἕνα προστάτην ἑλέσθαι τῆς νήσου Φί-
λιππον, καὶ ταῦτα συντελεσθῆναι χωρὶς ὅπλων καὶ κιν-
δύνων, ὃ πρότερον οὐ ῥᾳδίως ἂν εὕροι τις γεγονός. ἀπὸ 10
τοίνυν τῶν κατὰ Μεσσηνίους ἐπιτελεσθέντων ἅπαντα τὴν
ἐναντίαν ἐλάμβανε διάθεσιν αὐτῷ. καὶ τοῦτο συνέβαινε
κατὰ λόγον. τραπεὶς γὰρ ἐπὶ τὴν ἀντικειμένην προαίρεσιν 11
τῇ πρόσθεν, καὶ ταύτῃ προστιθεὶς ἀεὶ τἀκόλουθον, ἔμελλε
καὶ τὰς τῶν ἄλλων διαλήψεις περὶ αὐτοῦ τρέψειν εἰς τἀ-
ναντία καὶ ταῖς τῶν πραγμάτων συντελείαις ἐγκυρήσειν
ἐναντίαις ἢ πρότερον. ὃ καὶ συνέβη γενέσθαι. δῆλον δὲ 12
τοῦτ' ἔσται τοῖς προσέχουσιν ἐπιμελῶς διὰ τῶν ἑξῆς ῥη-
θησομένων πράξεων.

613 * Ὅτι ὁ Ἄρατος θεωρῶν τὸν Φίλιππον ὁμολογου- **13**
μένως τόν τε πρὸς Ῥωμαίους ἀναλαμβάνοντα πόλεμον καὶ
κατὰ τὴν πρὸς τοὺς συμμάχους αἵρεσιν ὁλοσχερῶς ἠλλοιω-
μένον, πολλὰς εἰσενεγκάμενος ἀπορίας καὶ σκήψεις μόλις
ἀπετρέψατο τὸν Φίλιππον. ἡμεῖς δέ, τοῦ κατὰ τὴν πέμ- 2

[28: inc. *Be* 561

5. lacunam indicavit *Sch* in hanc fere sententiam explendam: *quantum fuerit in eundem studium, facile aestimare poterit qui consideraverit* cet. 6. ὅσων] *ὅσῳ πλείστων* Campius in versione German. 739 7. *εἰ δεῖ Va* pro *ἤδη* 19. *προσθεὶς Na* 128 21. *ἐγκυρήσειν Rei* 733 pro *ἐγκρήσειν* 23. *τοῦτο* P *ἐστι* (sine acc.) P, corr. *Sch* 25. P *Va* 17 *θεορῶν* P 28. *προσενεγκάμενος* Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 36 *σκίψεις* P 29. *τοῦ Va* pro *τοῦτο* 29. 1. *τὴν ε̄ βίβλον* P

*πτην βύβλον ἡμῖν ἐν ἐπαγγελίᾳ καὶ φάσει μόνον εἰρημένου
νῦν δι᾽ αὐτῶν τῶν πραγμάτων τὴν πίστιν εἰληφότος, βου-
λόμεθα προσαναμνῆσαι τοὺς συνεφιστάνοντας τῇ πραγμα-
τείᾳ πρὸς τὸ μηδεμίαν τῶν ἀποφάσεων ἀναπόδεικτον μηδ᾽
3 ἀμφισβητουμένην καταλιπεῖν. καθ᾽ ὃν γὰρ καιρὸν ἐξηγού-
μενοι τὸν Αἰτωλικὸν πόλεμον ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς διη-
γήσεως ἐπέστημεν ἐν ᾧ Φίλιππον ἔφαμεν τὰς ἐν Θέρμῳ
στοὰς καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀναθημάτων θυμικώτερον κατα-
φθεῖραι, καὶ δεῖν τούτων τὴν αἰτίαν οὐχ οὕτως ἐπὶ τὸν
βασιλέα διὰ τὴν ἡλικίαν ὡς ἐπὶ τοὺς συνόντας αὐτῷ φί-
4 λους ἀναφέρειν, τότε περὶ μὲν Ἀράτου τὸν βίον ἐφήσαμεν
ἀπολογεῖσθαι τὸ μηδὲν ἂν ποιῆσαι μοχθηρόν, Δημητρίου
5 δὲ τοῦ Φαρίου τὴν τοιαύτην εἶναι προαίρεσιν. δῆλον δὲ
τοῦτο ποιήσειν ἐπηγγειλάμεθα διὰ τῶν ἑξῆς ῥηθησομένων,
εἰς τοῦτον ὑπερθέμενοι τὸν καιρὸν τὴν πίστιν τῆς προρ-
6 ρηθείσης ἀποφάσεως, ἐν ᾧ παρὰ μίαν ἡμέραν Δημητρίου
μὲν παρόντος, ὡς ἀρτίως ὑπὲρ τῶν κατὰ Μεσσηνίους ὑπε-
δείξαμεν, Ἀράτου δὲ καθυστερήσαντος ἤρξατο Φίλιππος
7 ἅπτεσθαι τῶν μεγίστων ἀσεβημάτων, καὶ καθάπερ ἂν
ἐγγευσάμενος αἵματος ἀνθρωπείου καὶ τοῦ φονεύειν καὶ
παρασπονδεῖν τοὺς συμμάχους, οὐ λύκος ἐξ ἀνθρώπου
κατὰ τὸν Ἀρκαδικὸν μῦθον, ὥς φησιν ὁ Πλάτων, ἀλλὰ
8 τύραννος ἐκ βασιλέως ἀπέβη πικρός. τούτου δ᾽ ἐναργέστε-
ρον ἔτι δεῖγμα τῆς ἑκατέρου γνώμης τὸ περὶ τῆς ἄκρας
συμβούλευμα, πρὸς τὸ μηδὲ περὶ τῶν κατ᾽ Αἰτωλοὺς
14 διαπορεῖν. ὧν ὁμολογουμένων εὐμαρὲς ἤδη συλλογίσασθαι
2 τὴν διαφορὰν τῆς ἑκατέρου προαιρέσεως. καθάπερ γὰρ νῦν* 614
*Φίλιππος πεισθεὶς Ἀράτῳ διεφύλαξε τὴν πρὸς Μεσση-
νίους πίστιν ἐν τοῖς κατὰ τὴν ἄκραν, καὶ μεγάλῳ, τὸ δὴ*

---

8. *κατὰφθεῖραι* (sic) P, *διαφθεῖραι Va* vulgo   12. *τὸ Sch* pro *τοῦ*   15. *προρρηθείσης* Emperius opusc. 319 (*τότε ῥηθείσης Gro*) pro *στερηθείσης*   19. 20. *καθαπερανεὶ γευσάμενος Rei* 733   21. *οὐ λύκος* — 23. *πικρός* Suid. v. *λυκόστομος* (locum indicavit Maur. Muellerus Fleckeiseni annal. 1870 p. 181)   21. *ἀνθρώπων* Suid.   22. *ὥς φησιν ὁ Πλάτων* om. Suid.   *Πλάτων*] de rep. 8 p. 565d   25. post *συμβούλευμα* add. *τὸ ῥηθὲν ἐντοῖς πολιτικοῖς* P   28. *πισθεὶς* P   29. *ἄκρα* (sic) P

614, 4]

λεγόμενον, ἕλκει τῷ προγεγονότι περὶ τὰς σφαγὰς μικρὸν
ἴαμα προσέθηκεν, οὕτως ἐν τοῖς κατ᾽ Αἰτωλοὺς Δημητρίῳ 3
κατακολουθήσας ἠσέβει μὲν εἰς τοὺς θεούς, τὰ καθιερω-
μένα τῶν ἀναθημάτων διαφθείρων, ἥμαρτανε δὲ περὶ
τοὺς ἀνθρώπους, ὑπερβαίνων τοὺς τοῦ πολέμου νόμους,
ἠστόχει δὲ τῆς σφετέρας προαιρέσεως, ἀπαραίτητον καὶ
πικρὸν ἑαυτὸν ἀποδεικνύων ἐχθρὸν τοῖς διαφερομένοις.
ὁ δ᾽ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν κατὰ Κρήτην· καὶ γὰρ ἐπ᾽ 4
ἐκείνων Ἀράτῳ μὲν καθηγεμόνι χρησάμενος περὶ τῶν
ὅλων, οὐχ οἷον ἀδικήσας ἀλλ᾽ οὐδὲ λυπήσας οὐδένα τῶν
κατὰ τὴν νῆσον, ἅπαντας μὲν εἶχε Κρηταιεῖς ὑποχειρίους,
ἅπαντας δὲ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν
ἐπήγετο διὰ τὴν σεμνότητα τῆς προαιρέσεως. οὕτω πάλιν 5
ἐπακολουθήσας Δημητρίῳ, καὶ παραίτιος γενόμενος Μεσ-
σηνίοις τῶν ἄρτι ῥηθέντων ἀτυχημάτων, ἅμα τὴν παρὰ
τοῖς συμμάχοις εὔνοιαν καὶ τὴν παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν
ἀπέβαλε πίστιν. τηλικαύτην τοῖς νέοις βασιλεῦσι ῥοπὴν 6
ἔχει καὶ πρὸς ἀτυχίαν καὶ πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς ἀρχῆς
ἡ τῶν παρεπομένων φίλων ἐκλογὴ καὶ κρίσις, ὑπὲρ ἧς
οἱ πλείους οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ῥᾳθυμοῦντες οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην
ποιοῦνται πρόνοιαν.

RES SICILIAE.

a. u. 540 623 * Ἐκπέμπουσι τῶν Κρητῶν τινας ὡς ἐπὶ ληστείαν, 14a (8, 4, 12)
δόντες ἐπιστολὴν διεσκευασμένην.

RES GRAECIAE.

619 * Λέγεται ἀρσενικῶς, ὡς Πολύβιος ἑβδόμῳ· οἱ δὲ 14b (19, 2)
τὸν Ὠρικὸν κατοικοῦντες, οἳ καὶ πρῶτοι κεῖνται περὶ τὴν
εἰσβολὴν πρὸς τὸν Ἀδρίαν, ἐκ δεξιῶν εἰσπλέοντι.

[4: inc. *Be* 562 23 = *Be* 569, 33 26 = *Be* 566, 12

2. ἶμα P 8. κρίτην P 11. τοὺς ante Κρηταιεῖς add. *Be* 17. Ὅτι μεγάλην τοῖς νέοις βασιλεῦσι ῥοπὴν — 21. πρόνοιαν habet M (*Ma* 373 *Hey* 26, 24) 18. ἔχειν P ἐπανόρθωσι P 22. initium belli Syracusani hoc loco tractavit scriptor: conf. Liv. 24, 21, 2 — 33, 8, Nissenum Mus. Rhen. XXVI 254 ss. 23. Suid. v. διεσκευασμένην (conf. Liv. 24, 31, 6) 25. conf. Liv. 24, 40 26. Stephanus Byz. (conf. Liv. 24, 40, 2 s.)

BELLUM ANTIOCHI CUM ACHAEO.

15 * Περὶ δὲ τὰς Σάρδεις ἄπαυστοι καὶ συνεχεῖς ἀκρο- a. u.
βολισμοὶ συνίσταντο καὶ κίνδυνοι καὶ νύκτωρ καὶ μεθ᾽ 539 540
ἡμέραν, πᾶν γένος ἐνέδρας ἀντενέδρας ἐπιθέσεως ἐξευρι-
σκόντων τῶν στρατιωτῶν κατ᾽ ἀλλήλων· περὶ ὧν γράφειν
τὰ κατὰ μέρος οὐ μόνον ἀνωφελὲς ἀλλὰ καὶ μακρὸν ἂν 615
2 εἴη τελέως. τὸ δὲ πέρας, ἤδη τῆς πολιορκίας δεύτερον
ἔτος ἐνεστώσης, Λαγόρας ὁ Κρὴς τριβὴν ἔχων ἐν τοῖς
πολεμικοῖς ἱκανήν, καὶ συνεωρακὼς ὅτι συμβαίνει τὰς
ὀχυρωτάτας πόλεις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ῥᾷστα γίνεσθαι τοῖς
πολεμίοις ὑποχειρίους διὰ τὴν ὀλιγωρίαν τῶν ἐνοικούντων,
ὅταν πιστεύσαντες ταῖς ὀχυρότησι ταῖς φυσικαῖς ἢ χειρο-
3 ποιήτοις ἀφυλακτῶσι καὶ ῥᾳθυμῶσι τὸ παράπαν, καὶ
τούτων αὐτῶν ἐπεγνωκὼς διότι συμβαίνει τὰς ἁλώσεις
γίνεσθαι κατὰ τοὺς ὀχυρωτάτους τόπους καὶ δοκοῦντας
4 ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπηλπίσθαι, καὶ τότε θεωρῶν κατὰ
τὴν προϋπάρχουσαν δόξαν περὶ τῆς τῶν Σάρδεων ὀχυρό-
τητος ἅπαντας ἀπεγνωκότας ὡς διὰ τοιαύτης πράξεως
κυριεύσειν αὐτῆς, μίαν δὲ ταύτην ἔχοντας ἐλπίδα τοῦ διὰ
5 τῆς ἐνδείας κρατήσειν τῆς πόλεως, τοσούτῳ μᾶλλον προσ-
εῖχε καὶ πάντα τρόπον ἠρεύνα, σπεύδων ἀφορμῆς τινος
6 ἐπιλαβέσθαι τοιαύτης. συνθεωρήσας δὲ τὸ κατὰ τὸν κα-
λούμενον Πρίονα τεῖχος ἀφυλακτούμενον (οὗτος δ᾽ ἐστὶ
τόπος ὁ συνάπτων τὴν ἄκραν καὶ τὴν πόλιν) ἐγίνετο περὶ
7 τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἐπίνοιαν ταύτην. τὴν μὲν οὖν τῶν
φυλαττόντων ῥᾳθυμίαν ἐκ τοιούτου τινὸς σημείου συνέβη

[2 = *Be* 562, 19   18: inc. *Be* 563

2. F fol. 98ᵛ *He* 194; in marg. add. F² περὶ τῆς ἁλώσεως σάρδεις διὰ λαγόρα κρήτου   4. post ἐπιθέσεως add. ἀντεπιθέσεως Herwerdenus Mnemos. N. S. II 77   5. τὴν ante τῶν add. FS, del. D²   6. οὐ μόνον μακρὸν ἀλλὰ καὶ ἀνωφελὲς *Rei* 468   8. κρήτης FS, Κρηταιεὺς coni. *Sch*, corr. Dᵐ   9. συνεορακὼς F et, qui constanter sic scribit, *Di*   11. ὀλιγορίαν F   12. ὀχυρότϊσι F   13. ῥαθυμῶσι FS   16. ἀπηντισθαι (sine acc.) F, ἀπηντῆσθαι S, corr. *Ur* 169ᵃ   21. τόπον *Sch*   σπεύδον F   23. ἀφυλακτούμενον *Ca* pro ἀφύλακτον μένον   26. 1. συνέβη θεωρῆσαι *Hu*, συνθεωρῆσαι FS, συνεθεώρησε *Ca* vulgo

615, 22]
θεωρῆσαι. τοῦ τόπου κρημνώδους ὑπάρχοντος διαφερόν- 8
τως, καὶ φάραγγος ὑποκειμένης εἰς ἣν ῥιπτεῖσθαι συνέ-
βαινε τοὺς ἐκ τῆς πόλεως νεκροὺς καὶ τὰς τῶν ἵππων
καὶ τὰς τῶν ὑποζυγίων τῶν ἀποθνησκόντων κοιλίας, εἰς
τοῦτον αἰεὶ τὸ τῶν γυπῶν καὶ τῶν ἄλλων ὀρνέων πλῆθος
ἠθροίζετο. συνθεωρήσας οὖν ὁ προειρημένος ἀνήρ, ὅτε 9
πληρωθείη τὰ ζῷα, τὰς ἀναπαύσεις ἐπὶ τῶν κρημνῶν
καὶ τοῦ τείχους ποιούμενα συνεχῶς, ἔγνω διότι κατ᾿ ἀνάγ-
616 κην ἀφυλακτεῖται τὸ τεῖχος καὶ γίνεται τὸν πλεῖστον
χρόνον ἔρημον. λοιπὸν ἐπιμελῶς τὴν νύκτα προσπορευό- 10
μενος ἐξήταζε τὰς προσβάσεις καὶ θέσεις τῶν κλιμάκων.
εὑρίσκων δὲ κατά τινα τόπον καὶ καθ᾿ ἕνα τῶν κρημνῶν 11
δυνατὴν οὖσαν, προσφέρει τῷ βασιλεῖ τὸν περὶ τούτων
λόγον. τοῦ δὲ δεξαμένου τὴν ἐλπίδα καὶ παρακαλέσαντος 16
τὸν Λαγόραν ἐπιτελεῖν τὴν πρᾶξιν, αὐτὸς μὲν ὑπισχνεῖτο
τὰ δυνατὰ ποιήσειν, ἠξίου δὲ τὸν βασιλέα Θεόδοτον αὐτῷ 2
τὸν Αἰτωλὸν καὶ Διονύσιον τὸν ἡγεμόνα τῶν ὑπασπιστῶν
παρακελεύσαντα συστῆσαι συνεπιδοῦναι σφᾶς καὶ κοινω-
νῆσαι τῆς ἐπιβολῆς, διὰ τὸ δοκεῖν ἑκάτερον ἱκανὴν δύνα-
μιν ἔχειν καὶ τόλμαν πρὸς τὴν ἐπινοουμένην πρᾶξιν. τοῦ 3
δὲ βασιλέως παραχρῆμα ποιήσαντος τὸ παρακαλούμενον,
συμφρονήσαντες οἱ προειρημένοι καὶ κοινωσάμενοι περὶ
πάντων ἑαυτοῖς ἐτήρουν νύκτα τὸ περὶ τὴν ἑωθινὴν μέρος
ἔχουσαν ἀσέληνον. λαβόντες δὲ τοιαύτην, ἐν ᾗ πράττειν 4
ἔμελλον ἡμέρᾳ, τῇ πρότερον ὀψίας δείλης ἐπέλεξαν ἐκ
παντὸς τοῦ στρατοπέδου πεντεκαίδεκα τοὺς εὐρωστοτάτους
ἄνδρας καὶ τοῖς σώμασιν καὶ ταῖς ψυχαῖς, οἵτινες ἔμελλον
ἅμα μὲν προσοίσειν τὰς κλίμακας, ἅμα δὲ συναναβήσεσθαι
καὶ μεθέξειν αὐτοῖς τῆς τόλμης. μετὰ δὲ τούτους ἄλλους 5
ἐπελέξαντο τριάκοντα τοὺς ἐν ἀποστήματι συνεφεδρεύσον-

[27: inc. *Be* 564

5. *αἰεῖ* F, *ἀεὶ* S vulgo 7. *ζῷα* FS *τῶν*] *τὸν* F 11. *ἐξήταζε* *Sch* pro *ἐξέταζε* 12. *εὑρίσκον* F 18. *παρακελεύσαντα — συνεπιδοῦναι*] conf. commentat. Fleckeisen., Lipsiae 1890, p. 87 23. *τὸ* G, *τοῦ* FS 24. *ἀσελϊνον* F 27. *σώμασι* S[s] 29. *μεθέξιν* F 30. *ἐπέλεξαν* *Na* 354 *τριάκοντα μὲν* coni. *Be* (sed conf. praef. vol. I p. LXVII)

*τας, ἵν' ἐπειδὰν ὑπερβάντες αὐτοὶ πρὸς τὴν παρακειμένην
παραγένωνται πύλην, οὗτοι μὲν ἔξωθεν προσπεσόντες
πειρῶνται διακόπτειν τοὺς στροφεῖς καὶ τὸ ζύγωμα τῶν
πυλῶν, αὐτοὶ δὲ τὸν μοχλὸν ἔνδοθεν καὶ τὰς βαλανάγρας,*
6 *δισχιλίους δὲ τοὺς κατόπιν ἀκολουθήσοντας τούτοις, οὓς
συνεισπεσόντας ἔδει καταλαβέσθαι τὴν τοῦ θεάτρου στε-
φάνην, εὐφυῶς κειμένην πρός τε τοὺς ἐκ τῆς ἄκρας καὶ*
7 *πρὸς τοὺς ἐκ τῆς πόλεως. τοῦ δὲ μὴ γενέσθαι μηδεμίαν
ὑποψίαν τῆς ἀληθείας διὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν ἀνδρῶν,
διέδωκε λόγον ὡς τοὺς Αἰτωλοὺς μέλλοντας εἰσπίπτειν
διά τινος φάραγγος εἰς τὴν πόλιν, καὶ δέον ἐνεργῶς τού-* 617
τους παραφυλάξαι πρὸς τὸ μηνυθέν.

17 *Ἑτοίμων δὲ πάντων αὐτοῖς γενομένων, ἅμα τῷ κρυ-
φθῆναι τὴν σελήνην λάθρᾳ πρὸς τοὺς κρημνοὺς οἱ περὶ τὸν
Λαγόραν ἀφικόμενοι μετὰ τῶν κλιμάκων ὑπέστειλαν ἑαυ-*
2 *τοὺς ὑπό τινα προπεπτωκυῖαν ὀφρύν. ἐπιγενομένης δὲ
τῆς ἡμέρας, καὶ τῶν μὲν φυλάκων ἀπολυομένων ἀπὸ τοῦ
τόπου τούτου, τοῦ δὲ βασιλέως κατὰ τὸν ἐθισμὸν τοὺς
μὲν εἰς τὰς ἐφεδρείας ἐκπέμποντος τοὺς δὲ πολλοὺς εἰς τὸν
ἱππόδρομον ἐξαγαγόντος καὶ παρατάττοντος, τὸ μὲν πρῶ-*
3 *τον ἀνύποπτον ἦν πᾶσι τὸ γενόμενον, προστεθεισῶν δὲ
δυεῖν κλιμάκων, καὶ δι' ἧς μὲν Διονυσίου δι' ἧς δὲ Λα-
γόρα πρῶτον πορευομένων, ἐγίνετο ταραχὴ καὶ κίνημα*
4 *περὶ τὸ στρατόπεδον. συνέβαινε γὰρ τοῖς μὲν ἐκ τῆς πό-
λεως καὶ τοῖς περὶ τὸν Ἀχαιὸν ἐκ τῆς ἄκρας ἀδήλους εἶναι
τοὺς προσβαίνοντας διὰ τῆς προπεπτωκυίας ἐπὶ τὸν κρη-
μνὸν ὀφρύος· τοῖς δ' ἐκ τοῦ στρατοπέδου σύνοπτος ἦν ἡ*
5 *τόλμα τῶν ἀναβαινόντων καὶ παραβαλλομένων. διόπερ
οἱ μὲν ἐκπεπληγμένοι τὸ παράδοξον, οἱ δὲ προορώμενοι
καὶ δεδιότες τὸ συμβησόμενον, ἀχανεῖς ἅμα δὲ περιχαρεῖς*

---

1. *ἵν'* S, *ἦν* F 2. *παραγένονται πύλϊν* F 4. *μοκλὸν* F 10. *διέδωκε Rei* 469 pro *δέδωκε* 13. *τῷ*] *τὸ* F 16. *προσπεπτωκυῖαν* et 26. *προσπεπτωκυίας* FS, corr. *Rei* 469 21. *ἀνυπόστατον* S 22. *δυσὶν* cod. Vesontinus, *δυοῖν* S vulgo *δι' εἰς* F (*διεῖς* S) utroque loco, corr. D[m] 26. *τῶν κρημνῶν* Bothius Polybian. 52

617, 21]
ὄντες ἔστασαν. ὅθεν ὁ βασιλεὺς θεωρῶν τὸ περὶ τὴν 6
ὅλην παρεμβολὴν κίνημα, καὶ βουλόμενος ἀποσπᾶν ἀπὸ
τοῦ προκειμένου τούς τε παρ' αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐκ τῆς πό-
λεως, προῆγε τὴν δύναμιν καὶ προσέβαλε πρὸς τὰς ἐπὶ
θάτερα πύλας κειμένας, Περσίδας δὲ προσαγορευομένας.
Ἀχαιὸς δὲ συνθεωρῶν ἐκ τῆς ἄκρας τὸ περὶ τοὺς ὑπε- 7
ναντίους κίνημα παρηλλαγμένον τῆς συνηθείας ἐπὶ πολὺ
διηπορεῖτο, δυσχρηστούμενος καὶ συννοῆσαι τὸ γινόμενον
οὐδαμῶς δυνάμενος. πλὴν ὅμως ἐξαπέστειλε τοὺς ἀπαν- 8
τήσοντας εἰς τὴν πύλην· ὧν διὰ στενῆς καὶ κρημνώδους
ποιουμένων τὴν κατάβασιν βραδεῖαν συνέβαινε γίνεσθαι
τὴν ἐπικουρίαν. ὁ δ' ἐπὶ τῆς πόλεως τεταγμένος Ἀρί- 9
618 βαζος ἀκάκως ὥρμησε πρὸς τὰς πύλας αἷς ἑώρα προσ-
βάλλοντα τὸν Ἀντίοχον, καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνε-
βίβαζε, τοὺς δὲ διὰ τῆς πύλης ἀφιεὶς εἴργειν τοὺς συν-
εγγίζοντας καὶ συμπλέκεσθαι παρεκελεύετο τοῖς πολεμίοις.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον οἱ περὶ τὸν Λαγόραν καὶ 18
Θεόδοτον καὶ Διονύσιον ὑπερβάντες τοὺς κρημνοὺς ἧκον
ἐπὶ τὴν ὑποκειμένην πύλην, καὶ τινὲς μὲν αὐτῶν διεμά- 2
χοντο πρὸς τοὺς ἀπαντῶντας, οἱ δὲ διέκοπτον τοὺς μο-
χλούς. ἅμα δὲ τούτοις προσπεσόντες ἔξωθεν οἱ τεταγμένοι
πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τὸ παραπλήσιον ἐποίουν. ταχὺ δὲ 3
τῶν πυλῶν ἀνοιχθεισῶν εἰσελθόντες οἱ δισχίλιοι κατελά-
βοντο τὴν τοῦ θεάτρου στεφάνην. οὗ γινομένου πάντες 4
ὥρμησαν ἀπὸ τῶν τειχῶν καὶ τῆς Περσίδος προσαγορευο-
μένης πύλης, ἐφ' ἣν πρότερον ἐβοήθησαν οἱ περὶ τὸν
Ἀρίβαζον, σπεύδοντες παρεγγυᾶν ἐπὶ τοὺς εἰσπεπτωκότας.
τούτου δὲ συμβαίνοντος, κατὰ τὴν ἀποχώρησιν ἀνεῳγμένης 5
τῆς πύλης συνεισέπεσόν τινες τῶν παρὰ τοῦ βασιλέως,
ἑπόμενοι τοῖς ὑποχωροῦσιν. ὧν κρατησάντων τῆς πύλης 6
ἤδη τούτοις κατὰ τὸ συνεχὲς οἱ μὲν εἰσέπιπτον, οἱ δὲ τὰς

[1: inc. *Be* 565

4. προῆγε *Sch* pro προσῆγε (conf. *Erzähl. Zeitf.* X p. 76 s.)
13. ὤμησαι (sic) F 19. ὑποκειμένη πύλϊν F 20. μοκλοὺς F
23. ἀνυχθεισῶν F κατελάβοντο *Sch* pro κατέλαβόν τε 27. παραγαγεῖν coni. *Hu* 31. εἰσέπιπτων F

[618, 21

7 παρακειμένας διέκοπτον πύλας. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀρίβαζον
καὶ πάντες οἱ κατὰ τὴν πόλιν ἐπὶ βραχὺ διαγωνισάμενοι
πρὸς τοὺς εἰσεληλυθότας ὥρμησαν φεύγειν πρὸς τὴν ἄκραν.
8 οὗ συμβάντος οἱ μὲν περὶ τὸν Θεόδοτον καὶ Λαγόραν
ἔμενον ἐπὶ τῶν κατὰ τὸ θέατρον τόπων, νουνεχῶς καὶ
πραγματικῶς ἐφεδρεύοντες τοῖς ὅλοις, ἡ δὲ λοιπὴ δύναμις
9 εἰσπεσοῦσα πανταχόθεν ἅμα κατειλήφει τὴν πόλιν. καὶ
τὸ λοιπὸν ἤδη τῶν μὲν φονευόντων τοὺς ἐντυγχάνοντας,
τῶν δὲ τὰς οἰκήσεις ἐμπιπρώντων, ἄλλων δὲ πρὸς τὰς
ἁρπαγὰς καὶ τὰς ὠφελείας ὡρμηκότων ἐγίνετο παντελὴς
10 ἡ τῆς πόλεως καταφθορὰ καὶ διαρπαγή. καὶ Σάρδεων
μὲν τοῦτον τὸν τρόπον ἐγένετο κύριος Ἀντίοχος.

FRAGMENTUM GEOGRAPHICUM.

19 * Μασσύλοι Λιβυκὸν ἔθνος * Πολύβιος ἐν τῷ ἑβδόμῳ Μασσυλεῖς αὐτούς φησι. 619

RELIQUIAE LIBRI VIII.

E BELLO HANNIBALICO.

1 * Λοιπὸν ταῖς ἀδήλοις ἐλπίσι προσανέχων διὰ τὸ πρόδηλον τῆς τιμωρίας πᾶν ἔκρινεν ὑπομένειν.

2 * Ὅτι Τιβέριος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς λόχῳ ἐνε-

[4: inc. *Be* 566

2. *ἐπιβραχεῖ* F(S), corr. *Rei* 469 9. *ἐμπιπρόντων* F, *ἐμπιμπρώντων Di*, *ἐμπιπράντων* coni. idem 53 14. Stephanus Byz. (inter capita huius editionis 14[a] et 14[b] fragmentum transponit *BW*) 14. 15. *Μασύλιοι* et *Μασυλεῖς Di* (conf. 3, 33, 15) 16. libro octavo Polybius res annis u. 541 et 542 gestas complexus est 18. M *Ma* 374 *Hey* 26, 27 20. M *Ma* 374 *Hey* 26, 29 (quibus de causis scriptor excursum de Ti. Gracchi caede, quae anno demum 542 evenit, fere initio libri et ante res Siciliae ac Graeciae anno 541 gestas posuerit, integra eius narratione amissa, iam dignosci non potest; verum eam eclogarum seriem, quam codex Urbinas praebet, praesertim cum Vaticani M accedat auctoritas, perinde servandam esse duximus ac de fragmentis, quae e libro VI in Urbinate excerpta sunt, statuit *BW* praef. vol. II 65) 20. *Ὅτι Τιβέριος* — 321, 2. *κατέστρεψεν* ab epitomatore composita esse significat *BW* (pro

619, 12]
δρευθεὶς καὶ γενναίως ὑποστὰς σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν τὸν
βίον κατέστρεψεν. περὶ δὲ τῶν τοιούτων περιπετειῶν πό- 3
τερα χρὴ τοῖς πάσχουσιν ἐπιτιμᾶν ἢ συγγνώμην ἔχειν, κα- (1)
θόλου μὲν οὐκ ἀσφαλὲς ἀποφήνασθαι διὰ τὸ καὶ πλείους
τὰ κατὰ λόγον πάντα πράξαντας, ὅμως ὑποχειρίους γεγο-
νέναι τοῖς ἑτοίμως τὰ παρ' ἀνθρώποις ὡρισμένα δίκαια
παραβαίνουσιν· οὐ μὴν οὐδ' αὐτόθεν ἀποστατέον τῆς 4
ἀποφάσεως ἀργῶς, ἀλλὰ βλέποντα πρὸς τοὺς καιροὺς καὶ (2)
τὰς περιστάσεις οἷς μὲν ἐπιτιμητέον τῶν ἡγεμόνων οἷς δὲ
συγγνώμην δοτέον. ἔσται δὲ τὸ λεγόμενον δῆλον ἐκ τού-
των. Ἀρχίδαμος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ὑπι- 5
δόμενος τὴν Κλεομένους φιλαρχίαν ἔφυγεν ἐκ τῆς Σπάρ- (3)
της, μετ' οὐ πολὺ δὲ πάλιν πεισθεὶς ἐνεχείρισεν αὑτὸν
τῷ προειρημένῳ. τοιγαροῦν ἅμα τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ βίου (4)
στερηθεὶς οὐδ' ἀπολογίαν αὑτῷ κατέλιπε πρὸς τοὺς ἐπι-
620 γινομένους· τῆς γὰρ ὑποθέσεως τῆς αὐτῆς μενούσης, τῆς 6
δὲ Κλεομένους φιλαρχίας καὶ δυναστείας ἐπηυξημένης, ὁ (5)
τούτοις ἐγχειρίσας αὑτὸν οὓς φυγὼν πρότερον ἔτυχε παρα-
δόξως τῆς σωτηρίας, πῶς οὐκ εὐλόγως ἔμελλε τοῖς προει-
ρημένοις ἐγκυρήσειν; καὶ μὴν Πελοπίδας ὁ Θηβαῖος εἰδὼς 7
τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ τυράννου παρανομίαν, καὶ σαφῶς (6)
γινώσκων ὅτι πᾶς τύραννος πολεμιωτάτους αὑτῷ νομίζει
τοὺς τῆς ἐλευθερίας προεστῶτας, αὐτὸς οὐ μόνον τῆς Θη-
βαίων ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων δημοκρατίας ἔπειθεν
Ἐπαμινώνδαν προεστάναι, καὶ παρὼν εἰς Θετταλίαν πο- (7)
λέμιος ἐπὶ καταλύσει τῆς Ἀλεξάνδρου μοναρχίας πρεσβεύειν
πρὸς τοῦτον ὑπέμεινε δεύτερον. τοιγαροῦν γενόμενος ὑπο- 8

][14: inc. *Be* 567

Τιβέριος Polybius ipse scripserat TEBERIOC) 20. *λόχωι* M, *δόλῳ* vulgo ante *Hey* 2. inc. F fol. 101v, praemissis *πολυβίου* ** (erasis *ἐκ*) *τοῦ ἢ λόγου*, *He* 196: *περὶ δὲ τῶν* cet.; in marg. add. F² *περὶ τοῦ μὴ ἄνευ ἀσφαλείας τοῖς ἐχθροῖς ἐνδίδειν* (voluit *ἐνδιδόναι ἑαυτόν*) 3. *ἔχειν κα*| des. M extremo folio (proximum folium deperditum est) 11. *λακεδαιμονίον* F 13. *πισθεὶς* F 15. *αὐτῶι* (an *αὑτῷ*?) F, *αὐτῶν* S, corr. *Ca* 17. *καὶ δυναστείας* om. S 20. *θϊβαῖος* F *εἰπῶν* F(S), corr. *Ur* 169a 22. *αὐτῶι* (an *αὑτῷ*?) F, *αὐτῶν* S, *αὐτοῦ* vulgo ante *Sch* 24. *δημοκρατείας* F 25. *Ἐπαμεινώνδαν* vulgo (invito F) *θεταλίαν* F 27. *δεύτερον*] *δεύτερος γενόμενος* *Na* 132

*χείριος τοῖς ἐχθροῖς ἔβλαψε μὲν Θηβαίους μεγάλα, κατέ-
λυσεν δὲ τὴν αὐτῷ προγεγενημένην δόξαν, εἰκῇ καὶ ἀκρίτως
9 πιστεύσας οἷς ἥκιστ᾽ ἐχρῆν. παραπλήσια δὲ τούτοις καὶ
Γναῖος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἔπαθε κατὰ τὸν Σικελικὸν
πόλεμον, ἀλόγως αὑτὸν ἐγχειρίσας τοῖς πολεμίοις. ὁμοίως
δὲ καὶ πλείους ἕτεροι.*

2 *Διὸ καὶ τοῖς μὲν ἀσκέπτως ἑαυτοὺς ἐγχειρίζουσι τοῖς
ὑπεναντίοις ἐπιτιμητέον, τοῖς δὲ τὴν ἐνδεχομένην πρόνοιαν
2 ποιουμένοις οὐκ ἐγκλητέον· τὸ μὲν γὰρ μηδενὶ πιστεύειν
εἰς τέλος ἄπρακτον, τὸ δὲ λαβόντα τὰς ἐνδεχομένας πί-
3 στεις πράττειν τὸ κατὰ λόγον ἀνεπιτίμητον. εἰσὶ δ᾽ ἐνδε-
χόμεναι πίστεις ὅρκοι τέκνα γυναῖκες, τὸ μέγιστον ὁ προ-
4 γεγονὼς βίος. ᾗ καὶ τὸ διὰ τῶν τοιούτων ἀλογηθῆναι καὶ
περιπεσεῖν οὐ τῶν πασχόντων ἀλλὰ τῶν πραξάντων ἐστὶν
5 ἔγκλημα. διὸ καὶ μάλιστα μὲν τοιαύτας ζητεῖν πίστεις
δεῖ, δι᾽ ὧν ὁ πιστευθεὶς οὐ δυνήσεται τὴν πίστιν ἀθετεῖν·
6 ἐπεὶ δὲ σπάνιον εὑρεῖν ἐστι τὸ τοιοῦτο, δεύτερος ἂν εἴη
πλοῦς τὸ τῶν κατὰ λόγον φροντίζειν, ἵν᾽ ἄν του καὶ
σφαλλώμεθα, τῆς παρὰ τοῖς ἐκτὸς συγγνώμης μὴ διαμαρ-* 621
*7 τάνωμεν. ὃ καὶ περὶ πλείους μὲν δὴ γεγένηται τῶν πρό-
τερον· ἐναργέστατον δ᾽ ἔσται, καὶ τοῖς καιροῖς ἔγγιστον
τοῖς ὑπὲρ ὧν ὁ νῦν δὴ λόγος ἐνέστηκε, τὸ κατ᾽ Ἀχαιὸν
8 συμβάν, ὃς οὐδὲν τῶν ἐνδεχομένων πρὸς εὐλάβειαν καὶ
πρὸς ἀσφάλειαν παραλιπών, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ἁπάντων προνοη-
θεὶς ἐφ᾽ ὅσον ἀνθρωπίνῃ γνώμῃ δυνατὸν ἦν, ὅμως ἐγέ-
9 νετο τοῖς ἐχθροῖς ὑποχείριος. τό γε μὴν συμβὰν ἔλεον
μὲν τῷ παθόντι καὶ συγγνώμην ἀπειργάσατο παρὰ τοῖς
ἐκτός, διαβολὴν δὲ καὶ μῖσος τοῖς πράξασι.*

[20: inc. *Be* 568

1. *κατέλυσε* S[s] 2. *αὐτῶι* (an *αὐτᾶ*?) F, *αὐτῶν* S vulgo ante *Sch* 4. *γναῖος* F[s] (Cnaeus *Ca*), *γάϊος* S 13. *γεγωνὸς* F *ἢ* FS, *εἰ* G *He*, corr. *Rei* 470 *ἀναλωγηθῆναι* F, *ἀναλογηθῆναι* S, corr. *Ca* 15. *τὰς* ante *τοιαύτας* add. D super vs. 16. *δεῖ* add. *Ca* 17. *τοιοῦτον* vulgo (invito F) 18. *κατολίγον* F(S), corr. D[2] *ἵνα* FS *του* FS (conf. 3, 23, 3), *που* vulgo post *Ca* 19. *τῆς* (ante *παρὰ*) G[s] *He*, *τοῖς* FS *διαμαρτάνομεν* F 21. *ἐνεργέστερον* FS, *ἐναργέστερον* G[s] *He*, corr. *Rei* 470 24. *παραλειπῶν* F 27. *παρὰ* FD[m] *He*[m], *πᾶσι* S *He* 28. *πράξασιν* S[s]

RES SICILIAE.

663 * Οὕτως οἱ πλείους τῶν ἀνθρώπων τὸ κουφότατον 3a
ἥκιστα φέρειν δύνανται, λέγω δὲ τὴν σιωπήν. (38, 2)
a. u. 541 * Οὐκ ἀλλότριον εἶναί μοι δοκεῖ τῆς ὅλης ἡμῶν 3
621 ἐπιβολῆς καὶ τῆς ἐν ἀρχαῖς προθέσεως συνεπιστῆσαι τοὺς
ἀκούοντας ἐπὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν πράξεων καὶ τὸ φιλότι-
μον τῆς ἑκατέρου τοῦ πολιτεύματος προαιρέσεως, λέγω
δὲ τοῦ Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων. τίς γὰρ οὐκ ἂν ἐπι- 2
σημήναιτο πῶς τηλικοῦτον μὲν πόλεμον συνεσταμένοι περὶ
τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν πραγμάτων, οὐκ ἐλάττω δὲ τούτου
περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, ἀκμὴν δὲ περὶ τούτων ἀδήλους
μὲν ἔχοντες ἐπ' ἴσον ἀμφότεροι τὰς ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος
ἐλπίδας, ἐφαμίλλους δὲ τοὺς κατὰ τὸ παρὸν ἐνεστῶτας
κινδύνους, ὅμως οὐκ ἠρκοῦντο ταῖς προκειμέναις ἐπιβολαῖς, 3
ἀλλὰ καὶ περὶ Σαρδόνος καὶ Σικελίας ἠμφισβήτουν, καὶ
πάντα περιελάμβανον οὐ μόνον ταῖς ἐλπίσιν ἀλλὰ καὶ
ταῖς χορηγίαις καὶ ταῖς παρασκευαῖς. ὃ καὶ μάλιστ' ἄν 4
τις εἰς τὸ κατὰ μέρος ἐμβλέψας θαυμάσειεν. δύο μὲν
γὰρ Ῥωμαίοις κατὰ τὴν Ἰταλίαν μετὰ τῶν ὑπάτων ἐντελῆ
622 προεκάθητο στρατόπεδα, δύο δὲ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, ὧν
τὸ μὲν πεζὸν Γναῖος εἶχεν, τὸ δὲ ναυτικὸν Πόπλιος. οἰκείως 5
δὲ ταῦτα συνέβαινε γίνεσθαι καὶ παρὰ Καρχηδονίοις.
καὶ μὴν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ἐφώρμει καὶ ταῖς 6

[2 = *Be* 602, 12 4 = *Be* 568, 10

2. F in marg. fol. 102v paulo ante initium eclogae quae sequitur *Οὐκ ἀλλότριον* cet. (reliquimus fragmentum eo loco quem Urbinas indicat: utique ad res Siciliae pertinere neque tamen, quod Livius 24, 24, 2, a Schweighaeusero comparatus, suaserit, ad librum VII [ante nostrum caput 14a] referri posse videtur; nempe adscriptum est ad eclogam de Ti. Gracchi caede, quam paene ad finem VIII libri reiiciunt Nissenus et *BW*)
4. F fol. 102v *He* 196; in marg. add. F² *περὶ τὸ πρὸς οὓς ἀντέσχον οἱ ῥωμαῖοι* 9. *τϊλικούτων* F, *τηλικούτων* S³, corr. *Ca* *πόλεμον* idem pro *πόλεων* 15. *ἠμφισβήτουν* G³ *He*, *ἀμφεσβήτουν* FS, *ἀμφισβητοῦντες* coni. *Hu* quaest. II 9 s. 16. *περιελαμβάνον* F²(S), *περιλαμβάνον* F¹, *περιλαμβάνοντες* coni. *Hu*, quod si verum est, desunt quaedam post *παρασκευαῖς* 19. 20. *ἐντελῆ στρατόπεδα ἐκάθητο δύο Ῥωμαϊκά* Suid. v. *ἐντελής* 21. *εἶχε* S³ *ὁμοίως* *Rei* 470 (invito etiam Suida h. v.) 22. *ταὐτὰ* coni. *Sch* coll. § 8 *παρὰ* F Suid., *πᾶσι* S *He*

ἐπιβολαῖς ταῖς Φιλίππου στόλος, ἐφ' οὗ τὸ μὲν πρῶτον
Μάρκος Οὐαλέριος, μετὰ δὲ ταῦτα Πόπλιος ἐπέπλει Σουλ-
7 πίκιος. ἅμα δὲ τούτοις Ἄππιος μὲν ἑκατὸν πεντηρικοῖς
σκάφεσιν, Μάρκος δὲ Κλαύδιος πεζικὰς ἔχων δυνάμεις
8 ἐφήδρευε τοῖς κατὰ τὴν Σικελίαν. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο Ἀμίλ-
κας ἐποίει παρὰ Καρχηδονίοις.
4 Δι' ὧν ὑπολαμβάνω τὸ πολλάκις ἐν ἀρχαῖς ἡμῖν τῆς
πραγματείας εἰρημένον νῦν δι' αὐτῶν τῶν ἔργων ἀληθινὴν
2 λαμβάνειν πίστιν. τοῦτο δ' ἦν ὡς οὐχ οἷόν τε διὰ τῶν
τὰς κατὰ μέρος ἱστορίας γραφόντων συνθεάσασθαι τὴν τῶν
3 ὅλων οἰκονομίαν. πῶς γὰρ ἐνδέχεται, ψιλῶς αὐτὰς καθ'
αὐτὰς ἀναγνόντα τὰς Σικελικὰς ἢ τὰς Ἰβηρικὰς πράξεις,
γνῶναι καὶ μαθεῖν ἢ τὸ μέγεθος τῶν γεγονότων ἢ τὸ συν-
έχον, τίνι τρόπῳ καὶ τίνι γένει πολιτείας τὸ παραδοξό-
4 τατον καθ' ἡμᾶς ἔργον ἡ τύχη συνετέλεσεν, τοῦτο δ' ἔστι
τὸ πάντα τὰ γνωριζόμενα μέρη τῆς οἰκουμένης ὑπὸ μίαν
ἀρχὴν καὶ δυναστείαν ἀγαγεῖν, ὃ πρότερον οὐχ εὑρίσκεται
5 γεγονός. πῶς μὲν γὰρ εἷλον Συρακούσας Ῥωμαῖοι καὶ πῶς
Ἰβηρίαν κατέσχον, οὐκ ἀδύνατον καὶ διὰ τῶν κατὰ μέρος
6 ἐπὶ ποσὸν γνῶναι συντάξεων· πῶς δὲ τῆς ἁπάντων ἡγε-
μονίας καθίκοντο, καὶ τί πρὸς τὰς ὁλοσχερεῖς αὐτοῖς ἐπι-
βολὰς τῶν κατὰ μέρος ἀντέπραξε, καὶ τί πάλιν καὶ κατὰ
τίνας καιροὺς συνήργησε, δυσχερὲς καταλαβεῖν ἄνευ τῆς
7 καθόλου τῶν πράξεων ἱστορίας. οὐ μὴν τὸ μέγεθος τῶν
ἔργων, οὐδὲ τὴν τοῦ πολιτεύματος δύναμιν εὐμαρὲς κατα-
8 νοῆσαι διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. τὸ γὰρ ἀντιποιήσασθαι Ῥω-
μαίους Ἰβηρίας ἢ πάλιν Σικελίας, καὶ στρατεῦσαι πεζικαῖς
καὶ ναυτικαῖς δυνάμεσιν, αὐτὸ καθ' αὐτὸ λεγόμενον οὐκ 623
9 ἂν εἴη θαυμαστόν. ἅμα δὲ τούτων συμβαινόντων, καὶ πολ-
λαπλασίων ἄλλων κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπιτελουμένων

[7: inc. *Be* 569

1. *ἐπιβολαῖς* FD, *ἐπιβουλαῖς* S *He* *ταῖς* F, *τοῦ* S vulgo 2. *πούπλιος* F 4. *σκάφεσι* S[s] 12. *ἀναγνᾶντα* F 13. *συνέχων* F 15. *συνετέλεσε* S[s] 18. *συρακούσσας* F 23. *συνῆγεισε* F, *ρ* et alteram litteram nunc erasam superscr. ead. m., *συνείργησε* S[s] vulgo ante *Be*, *adiuverit* interpretatus est *Ca* 514 C 24. *οὐ μὴν*] *οὐ μὴν οὐδὲ* coni. *Sch*, *οὐδὲ μὴν* vel *οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ* coni. *Be* 29. *πολλοιπλασίων* F, *πολυπλασίων* S, corr. *Ca*

623, 4]

ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς καὶ πολιτείας, καὶ θεωρουμένων ὁμοῦ τούτοις τῶν κατὰ τὴν ἰδίαν χώραν ὑπαρχουσῶν περιστάσεων καὶ πολέμων περὶ τοὺς ἅπαντα τὰ προειρημένα χειρίζοντας, οὕτως ἂν εἴη μόνως σαφῆ τὰ γεγονότα καὶ θαυ- 10
μαστά, καὶ μάλιστ' ἂν οὕτως τυγχάνοι τῆς ἁρμοζούσης ἐπιστάσεως. ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν εἰρήσθω πρὸς τοὺς ὑπο- 11
λαμβάνοντας διὰ τῆς τῶν κατὰ μέρος συντάξεως ἐμπειρίαν ποιήσασθαι τῆς καθολικῆς καὶ κοινῆς ἱστορίας.

OPPUGNATIO SYRACUSARUM.

* Ὅτε δὴ τὰς Συρακούσας Ἐπικύδης τε καὶ Ἱππο- 5
κράτης κατέλαβον, ἑαυτούς τε καὶ τοὺς ἄλλους τῶν πολιτῶν τῆς Ῥωμαίων φιλίας ἀλλοτριώσαντες, οἱ Ῥωμαῖοι προσπεπτωκυίας αὐτοῖς ἤδη καὶ τῆς Ἱερωνύμου τοῦ Συρακοσίων τυράννου καταστροφῆς Ἄππιον Κλαύδιον ἀντιστράτηγον καταστήσαντες αὐτῷ μὲν τὴν πεζὴν συνέστησαν δύναμιν, τὸν δὲ νηίτην αὐτοῖς στόλον ἐπετρόπευσε Μάρκος Κλαύδιος. οὗτοι μὲν δὴ τὴν στρατοπεδείαν ἐβάλοντο 2
μικρὸν ἀποσχόντες τῆς πόλεως, τὰς δὲ προσβολὰς ἔκριναν ποιεῖσθαι τῇ μὲν πεζῇ δυνάμει κατὰ τοὺς ἀπὸ τῶν Ἑξαπύλων τόπους, τῇ δὲ ναυτικῇ τῆς Ἀχραδίνης κατὰ τὴν

[1—8 = *Be* 569, 25—32

4. *μόνως Sch* (conf. 7, 11, 3), *μόνος* F, *μόνον* S vulgo 8. *ποιήσεσθαι Di*, *περιποιήσεσθαι Na* 345, *πορίσασθαι* coni. *Be* 9. Liv. 24, 33, 9 — 39, Plut. Marcell. 14—18 init. 10. T fol. 98r, praemisso titulo ʼΕΚ ΤΩ͂Ν ΠΟΛΥΒΊΟΥ ΣΥΡΑΚΟΥΣΩ͂Ν ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ, Wescherus 321 12. *φινας* T, corr. Wescherus *ἀπαλλοτριώσαντες* apographum Duebnerianum: vide fragm. hist. Graec. ed C. Müller vol. V part. I p. LX 13. *αὑτοῖς* Ts *συρακουσίων* T 14. *Ἄππιον Hu*, *μάρκον* T epitomatoris errore orto ex cap. 3, 7 (scilicet M. Claudius Marcellus, qui antea pedestribus copiis praefuerat, tum mari Syracusas oppugnare coepit; Appius vero Claudius propraetor, qui classem habuerat, terra rem gerere iussus est: conf. ad p. 327, 1) 16. *τὸν δὲ — ἐπετρόπευσε*] et haec et alia initio huius eclogae epitomatoris magis quam Polybii stilo composita esse apparet *ἐπετρόπευσεν ἄππιος* T Wescherus (conf. ad. vs. 14) 17. *στρατοπεδίαν ἐβάλλοντο* T, corr. *Hu* 18. *ἀποσχωντες* T 20. *τῆς Ἀχραδίνης Hu*, *κατασαχραδινῆς* T, *κατὰ τῆς Ἀχραδίνης* Wescherus

Σκυτικὴν προσαγορευομένην στοάν, καθ' ἣν ἐπ' αὐτῆς 624
3 κεῖται τῆς κρηπῖδος τὸ τεῖχος παρὰ θάλατταν. ἑτοιμα-
σάμενοι δὲ γέρρα καὶ βέλη καὶ τἆλλα τὰ πρὸς τὴν πο-
λιορκίαν, ἐν ἡμέραις πέντε διὰ τὴν πολυχειρίαν ἤλπισαν
(3) καταταχήσειν τῇ παρασκευῇ τοὺς ὑπεναντίους, οὐ λογι-
σάμενοι τὴν Ἀρχιμήδους δύναμιν, οὐδὲ προϊδόμενοι διότι
μία ψυχὴ τῆς ἁπάσης ἐστὶ πολυχειρίας ἐν ἐνίοις καιροῖς
ἀνυστικωτέρα. πλὴν τότε δι' αὐτῶν ἔγνωσαν τῶν ἔργων
4 τὸ λεγόμενον. οὔσης γὰρ ὀχυρᾶς τῆς πόλεως διὰ τὸ κεῖ-
σθαι κύκλῳ τὸ τεῖχος ἐπὶ τόπων ὑπερδεξίων καὶ προκει-
μένης ὀφρύος, πρὸς ἣν καὶ μηδενὸς κωλύοντος οὐκ ἂν
εὐμαρῶς τις δύναιτο πελάσαι πλὴν κατά τινας τόπους
5 ὡρισμένους, τοιαύτην ἡτοίμασε παρασκευὴν ὁ προειρημένος
ἀνὴρ ἐντὸς τῆς πόλεως, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς κατὰ
θάλατταν ἐπιπορευομένους, ὥστε μηδὲν ἐκ τοῦ καιροῦ
ἀσχολεῖσθαι τοὺς ἀμυνομένους, πρὸς πᾶν δὲ τὸ γινόμενον
ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἐξ ἑτοίμου ποιεῖσθαι τὴν ἀπάντησιν.
6 πλὴν ὁ μὲν Ἄππιος ἔχων γέρρα καὶ κλίμακας ἐνεχείρει
προσφέρειν ταῦτα τῷ συνάπτοντι τείχει τοῖς Ἑξαπύλοις

[1 = *Be* 570, 3

1. inc. Hero de repell. obsid. p. 326 ed. Thevenot.: *Τῶν γὰρ Ῥωμαίων πολιορκούντων τὴν Συράκουσαν (Ἄππιος δ' ἦν ἡγεμών) καὶ τῇ μὲν πεζῇ δυνάμει κατὰ τὴν Σκυτικὴν στοὰν* cet., et conf. fragm. hist. Graec. V part. 1 p. LX *σκυτικην* T (Hero), *Σκυθικὴν Ca* *προσαγορευομενη* T *στοὰν* ante *προσαγ.* transposuit Hero 2. *θάλασσαν* T, *θάλασσαν περιστοιχίσαντες* Hero 2. 3. *ἑτοιμασάμενοι δὲ* T, *ἑτοιμασαμένων τὲ* Hero 3. *τὰ ἄλλα* T 4. *ἐν ἡμέραις* — 14. *πόλεως*] pro his Wescherus ex T edidit: *οὐ προϊδόμενοι (προειδομενοι T) τὴν Ἀρχιμήδους δύναμιν, ἐν ἡμέραις πέντε διὰ τὴν πολυχειρίαν καταταχήσειν (καταταχησιν T) ἤλπισαν τῇ παρασκευῇ τοὺς ὑπεναντίους. πλὴν ὁ προειρημένος ἀνὴρ κατά τινας τόπους ὡρισμένους τοιαύτην ἐπὶ τοῦ τείχους ἡτοίμασε παρασκευήν* 4. *κατήλπισαν Gro* 5. *κατασχήσειν* Hero, corr. *Ca* (conf. T) *ἐν* ante *τῇ* add. Hero, del. *Sch* (conf. T) Suid. v. *ἐργολάβος: Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πολιορκοῦντες τοὺς Συρακουσίους ἔργου εἴχοντο, οὐ λογισάμενοι τὴν Ἀρχιμήδους δύναμιν* 7. Suid. v. *ἀνυστικωτέρα: Μία ψυχὴ τῆς ἁπάσης πολυχειρίας ἐν ἐνίοις καιροῖς ἀνυστικωτέρα. ὡς Ἀρχιμήδης ἐν Συρακούσαις μόνος πολλῶν Ῥωμαίων*
15. *ὥστε* — 16. *ἀμυνομένους* om. Hero editus, add. *Gro* ex libro quodam m. scr., eadem habet T 16. *ἀσχολεῖσθαι* T, *δεῖν ἀσχολεῖσθαι* cod. Gronovii, *διασχολεῖσθαι* coni. *Hu* 18. *Ἄππιος*] *μάρκος* T (conf. ad p. 327, 1) *κάμακας* T

624, 20]

ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν, ὁ δὲ Μάρκος ἑξήκοντα σκάφεσι πεν- 6
625 τηρικοῖς ἐποιεῖτο τὸν ἐπίπλουν ἐπὶ τὴν Ἀχραδίνην, ὧν
ἕκαστον πλῆρες ἦν ἀνδρῶν ἐχόντων τόξα καὶ σφενδόνας
καὶ γρόσφους, δι' ὧν ἔμελλον τοὺς ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων
μαχομένους ἀναστέλλειν. ἅμα δὲ τούτοις ὀκτὼ πεντήρεσι 2
παραλελυμέναις τοὺς ταρσούς, ταῖς μὲν τοὺς δεξιοὺς ταῖς
δὲ τοὺς εὐωνύμους, καὶ συνεζευγμέναις πρὸς ἀλλήλας σύν-
δυο κατὰ τοὺς ἐψιλωμένους τοίχους, προσῆγον πρὸς τὸ
τεῖχος διὰ τῆς τῶν ἐκτὸς τοίχων εἰρεσίας τὰς λεγομένας
σαμβύκας. τὸ δὲ γένος τῆς κατασκευῆς τῶν εἰρημένων 3
ὀργάνων ἐστὶ τοιοῦτο. κλίμακα τῷ πλάτει τετράπεδον 4
ἑτοιμάσαντες ὥστ' ἐξ ἀποβάσεως ἰσοϋψῆ γενέσθαι τῷ
τείχει, ταύτης ἑκατέραν τὴν πλευρὰν δρυφακτώσαντες
καὶ σκεπάσαντες ὑπερπετέσι θωρακίοις, ἔθηκαν πλαγίαν
ἐπὶ τοὺς συμψαύοντας τοίχους τῶν συνεζευγμένων νεῶν,
πολὺ προπίπτουσαν τῶν ἐμβόλων. πρὸς δὲ τοῖς ἱστοῖς 5
ἐκ τῶν ἄνω μερῶν τροχιλίαι προσήρτηνται σὺν κάλοις.
λοιπὸν ὅταν ἐγγίσωσι τῆς χρείας, ἐνδεδεμένων τῶν κάλων 6
εἰς τὴν κορυφὴν τῆς κλίμακος, ἕλκουσι διὰ τῶν τροχιλιῶν
τούτους ἑστῶτες ἐν ταῖς πρύμναις· ἕτεροι δὲ παραπλη-
σίως ἐν ταῖς πρῴραις ἐξερείδοντες ταῖς ἀντηρίσιν ἀσφα-

[10: inc. *Be* 571

1. inc. F fol. 104r *He* 197: *ὁ δὲ μάρκος* cet.; in marg. habet F *μαρκέλλου καὶ ἀρχιμήδους κατ' ἀλλήλων ἐπίνοιαι* *μ'ρκος* FS Hero Livius 24, 34, 4, *ἄππιος* T *εξηκοντασφασιν* T 2. *ἀχραδινὴν* FD Hero, *αχραδεινην* T, *ἀχρανδινὴν* S 3. *εεκαστον* T, sed alterum *ε* tanquam spurium notavit ead. m. 5. *τούτῳ* Hero *πεντῆρσι* T 6. *παραλελυμέναις* T Hero, *παραλεμμέναις* FS, *παραλελειμμέναις* D² 7. *συνεζευγμένας* Hero 8. *ἐψιλομένους* T 9. *ειρησιας* T 10. *σαμβυκας* T, *σάμβυκας* FS (*σάμβυκες· γένος μηχανήματος πολιορκητικοῦ, ὥς φησι Πολύβιος*: Suidas), *σαμβύκλας* Hero *δὲ* om. FS *γένος* TFS, *σκεῦος* Hero 10. *τῆς* — 11. *ὀργάνων*] *τῶν τοιούτων ὀργάνων* Wescherus ex T 11. *εστο* T, *ἔστω* coni. Wescherus *τοιοῦτον* S⁸ Hero 12. *ὥστε* T *ἰσοϋψῆ* *Sca*, *εισουψη* T, *εἰς ὕψει* F, *εἰς ὕψει* S, *εἰς ὕψη* Hero *γίνεσθαι* Hero 13. *δρυφακτοσαντες* T 14. *σκεπαντες* T 15. *νηῶν* Hero 16. *συμβόλων* Hero 17. *τρουΐλιαι* T *προσήρτηνται* T, *προσήρτηντο* FD Hero 18. *τῇ χρείᾳ* Wescherus ex T *δεδεμένων* Hero 19. *ἕλκουσι* om. T *τροχιλίων* FS Hero 20. *ἑστώτες* T⁸, *ἑστῶτες* F *δὲ* om. Hero 21. *προρραις* F, *πρῴραις* T⁸S Hero *εξεριδοντες* T *ἀντηρίσιν* *Ca*, *αντηρησειν* T, *ἀντϊρήσιν* F,

7 *λίζονται τὴν ἄρσιν τοῦ μηχανήματος. κἄπειτα διὰ τῆς*
εἰρεσίας τῆς ἀφ᾽ ἑκατέρου τῶν ἐκτὸς ταρσῶν ἐγγίσαντες
τῇ γῇ τὰς ναῦς, πειράζουσι προσερείδειν τῷ τείχει τὸ 626
8 *προειρημένον ὄργανον. ἐπὶ δὲ τῆς κλίμακος ἄκρας ὑπάρ-*
χει πέτευρον ἠσφαλισμένον γέρροις τὰς τρεῖς ἐπιφανείας,
ἐφ᾽ οὗ τέτταρες ἄνδρες ἐπιβεβηκότες ἀγωνίζονται, διαμα-
χόμενοι πρὸς τοὺς εἴργοντας ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων τὴν πρόσ-
9 *θεσιν τῆς σαμβύκης. ἐπὰν δὲ προσερείσαντες ὑπερδέξιοι*
γένωνται τοῦ τείχους, οὗτοι μὲν τὰ πλάγια τῶν γέρρων
παραλύσαντες ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους ἐπιβαίνουσιν ἐπὶ
10 *τὰς ἐπάλξεις ἢ τοὺς πύργους, οἱ δὲ λοιποὶ διὰ τῆς σαμ-*
βύκης ἕπονται τούτοις, ἀσφαλῶς τοῖς κάλοις βεβηκυίας
11 *τῆς κλίμακος εἰς ἀμφοτέρας τὰς ναῦς. εἰκότως δὲ τὸ*
κατασκεύασμα τῆς προσηγορίας τέτευχε ταύτης· ἐπειδὰν
γὰρ ἐξαρθῇ, γίνεται τὸ σχῆμα τῆς νεὼς ταύτης καὶ τῆς
κλίμακος ἑνοποιηθὲν παραπλήσιον σαμβύκῃ.

7 *Πλὴν οὗτοι μὲν τὸν τρόπον τοῦτον διηρμοσμένοι προσ-*
2 *άγειν διενοοῦντο τοῖς πύργοις· ὁ δὲ προειρημένος ἀνὴρ*
παρεσκευασμένος ὄργανα πρὸς ἅπαν ἐμβελὲς διάστημα,
πόρρωθεν μὲν ἐπιπλέοντας τοῖς εὐτονωτέροις καὶ μείζοσι
λιθοβόλοις καὶ βέλεσι τιτρώσκων εἰς ἀπορίαν ἐνέβαλε καὶ
3 *δυσχρηστίαν, ὅτε δὲ ταῦθ᾽ ὑπερπετῆ γίνοιτο, τοῖς ἐλάττοσι*
κατὰ λόγον ἀεὶ πρὸς τὸ παρὸν ἀπόστημα χρώμενος εἰς

[21: inc. *Be* 572

ἀντιρίσιν S, *ἀντείρησιν* Hero, *ἀντήρεισιν* Wescherus *ἀσφαλίζονται* T Hero, *ἀσφαλίζουσι* FS 1. *αρσην* T, *ἄρισιν* FS *καιπειτα* T 2. *ἠρεσίας* F 3. 4. *τῷ προειρημένων ὄργανον* F, *τῶν προειρημένων ὀργάνων* S 4. *ἐπὶ* — 5. *πέτευρον* om. T 6. *τέσσαρες* Hero *ἄνδρες* om. S 7. *εισρεοντας* T *πρόθεσιν* Hero 8. *ὑπερδέξιοι* TFS, *δέξιοι ὑπὲρ ἄνω* Hero 9. *γένονται* F *γερῶν* F, *γεῤῥῶν* DG Hero 10. *τοῦ* om. T 12. *κωλοις* T 13. *εἰκότως* — 16. *σαμβύκῃ* om. T 13. *τὸ* Hero, om. FS 15. *ἐξαρθεῖ* F 15. 16. *τῆς νεὼς καὶ ταύτης τῆς κλίμακος* Campius in versione German. 754 17. *πλὴν οὗτοι μὲν*] *οὗτοι μὲν οὖν* Wescherus ex T *διειρμοσμένοι* F 17. 18. *προσάγειν — πύργοις*] *τῷ τείχει προσέβαλλον* Wescherus ex T 18 *τῶν πύργων* Hero 19. *παρεσκευασμένως* F, *παρεσκευασμενος* T *ἐμβελὲς* Suid. h. v., *ἐμβέλης* Hero, *ἐμμελὲς* FS, *ἐμβάλλει* T 20. *πόρρωθε* F *ἐντονωτέροις* Hero 21. *καὶ δυσχρηστίαν* om. Hero 22. *δυσχριστιαν* T *ταῦτα* T *γίγνοιντο* Suid. 23. *καταλόγων* F, *κατελαττον* T

626, 22]
*τοιαύτην ἤγαγε διατροπὴν ὥστε καθόλου κωλύειν αὐτῶν
τὴν ὁρμὴν καὶ τὸν ἐπίπλουν, ἕως ὁ Μάρκος δυσθετούμενος* 4
*ἠναγκάσθη λάθρᾳ νυκτὸς ἔτι ποιήσασθαι τὴν παραγωγήν.
γενομένων δ' αὐτῶν ἐντὸς βέλους πρὸς τῇ γῇ, πάλιν ἑτέ-* 5
627 *ραν ἡτοιμάκει παρασκευὴν πρὸς τοὺς ἀπομαχομένους ἐκ
τῶν πλοίων. ἕως ἀνδρομήκους ὕψους κατεπύκνωσε τρή-* 6
*μασι τὸ τεῖχος ὡς παλαιστιαίοις τὸ μέγεθος κατὰ τὴν
ἐκτὸς ἐπιφάνειαν· οἷς τοξότας καὶ σκορπίδια παραστήσας
ἐντὸς τοῦ τείχους, καὶ βάλλων διὰ τούτων, ἀχρήστους
ἐποίει τοὺς ἐπιβάτας. ἐξ οὗ καὶ μακρὰν ἀφεστῶτας καὶ* 7
*σύνεγγυς ὄντας τοὺς πολεμίους οὐ μόνον ἀπράκτους παρ-
εσκεύαζε πρὸς τὰς ἰδίας ἐπιβολάς, ἀλλὰ καὶ διέφθειρε
τοὺς πλείστους αὐτῶν. ὅτε δὲ τὰς σαμβύκας ἐγχειρήσαιεν* 8
*ἐξαίρειν, ὄργανα παρ' ὅλον τὸ τεῖχος ἡτοιμάκει τὸν μὲν
λοιπὸν χρόνον ἀφανῆ, κατὰ δὲ τὸν τῆς χρείας καιρὸν ἐκ
τῶν ἔσω μερῶν ὑπὲρ τοῦ τείχους ἀνιστάμενα καὶ προπί-
πτοντα πολὺ τῆς ἐπάλξεως ταῖς κεραίαις· ὧν τινὰ μὲν* 9
*ἐβάσταζε λίθους οὐκ ἐλάττους δέκα ταλάντων, τινὰ δὲ
σηκώματα μολίβδινα. λοιπὸν ὅτε συνεγγίζοιεν αἱ σαμβῦκαι,* 10
*τότε περιαγόμεναι καρχησίῳ πρὸς τὸ δέον αἱ κεραῖαι διά
τινος σχαστηρίας ἠφίεσαν εἰς τὸ κατασκεύασμα τὸν λίθον·
ἐξ οὗ συνέβαινε μὴ μόνον αὐτὸ συνθραύεσθαι τοὔργανον,* 11
*ἀλλὰ καὶ τὴν ναῦν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κινδυνεύειν ὁλοσχε-
ρῶς. τινά τε τῶν μηχανημάτων πάλιν ἐπὶ τοὺς ἐφορ-* 8
μῶντας καὶ προβεβλημένους γέρρα καὶ διὰ τούτων ἠσφα-

---

1. *κολούειν Sca* 2. *δυσθετούμενος* om. T 3. *ἔτι ποιήσασθαι Sca*, *ἐπιποιήσασθαι* FS Hero, *ποιήσασθαι* T 4. *δὲ* T 5. *μαχομένους* Suidae cod. A v. *σκορπίδια* 6. *πλοίων* Hero editus *ὡς* TFS Hero Suid., corr. *Sch* *ὕψος* T 7. *παλαιστιαῖον* Hero . 9. *καὶ βάλλων* om. Suid. 10. *ἀφεστῶτας* FS Hero, *ἀπόντας* T 13. *σαμβυκας* T, *σάμβυκας* FS *ἐγχειρίσαιεν* S[s] Hero 14. *ὄργανα ἐξαίρειν* FS 16. *ὑπὲρ*] *ἐπὶ* T *προσπίπτοντα* FS 17. *πολλοὶ* Hero (voluit *πολλῷ*) *κεραιαῖς* T 19. *σηκώματα*] *σκωνατα* cum nota corruptelae T *σαμβύκαι* T[s]FS Hero, corr. *Be* 20. *ποτὲ* FS Hero *καρχησίῳ* om. T 21. *σχαστηρίας* T Hero, *χαστηρίας* FD *He*[m], *χαριστηρίας* S *He* *ἠφίεσαν* T, *ἀφίεσαν* FS Hero 22. *αὐτὸ*] *τὸ* Hero *θραύεσθαι* T *τὸ ὄργανον* T Hero 24. *ἐφορμῶντας* T Hero, *ἐφορμοῦντας* FS

λισμένους πρὸς τὸ μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τῶν διὰ τοῦ τείχους
φερομένων βελῶν, ἠφίει μὲν καὶ λίθους συμμέτρους πρὸς
2 τὸ φεύγειν ἐκ τῆς πρώρρας τοὺς ἀγωνιζομένους, ἅμα δὲ
καὶ καθίει χεῖρα σιδηρᾶν ἐξ ἁλύσεως δεδεμένην, ᾗ δραξά-
μενος ὁ τὴν κεραίαν οἰακίζων ὅθεν ἐπιλάβοιτο τῆς πρώρ-
ρας, κατῆγε τὴν πτέρναν τῆς μηχανῆς ἐντὸς τοῦ τείχους, 628
3 ὅτε δὲ κουφίζων τὴν πρῶρραν ὀρθὸν ποιήσειε τὸ σκάφος
ἐπὶ πρύμναν, τὰς μὲν πτέρνας τῶν ὀργάνων εἰς ἀκίνητον
καθῆπτε, τὴν δὲ χεῖρα καὶ τὴν ἅλυσιν ἐκ τῆς μηχανῆς
4 ἐξέρραινε διά τινος σχαστηρίας· οὗ γινομένου τινὰ μὲν
τῶν πλοίων πλάγια κατέπιπτεν, τινὰ δὲ καὶ κατεστρέ-
φετο, τὰ δὲ πλεῖστα τῆς πρώρρας ἀφ᾽ ὕψους ῥιφθείσης
5 βαπτιζόμενα πλήρη θαλάττης ἐγίνετο καὶ ταραχῆς. Μάρ-
κος δὲ δυσχρηστούμενος ἐπὶ τοῖς ἀπαντωμένοις ὑπ᾽ Ἀρχι-
μήδους, καὶ θεωρῶν μετὰ βλάβης καὶ χλευασμοῦ τοὺς
ἔνδον ἀποτριβομένους αὐτοῦ τὰς ἐπιβολάς, δυσχερῶς μὲν
6 ἔφερε τὸ συμβαῖνον, ὅμως δ᾽ ἐπισκώπτων τὰς αὑτοῦ
πράξεις ἔφη ταῖς μὲν ναυσὶν αὐτοῦ κυαθίζειν ἐκ θαλάττης
Ἀρχιμήδη, τὰς δὲ σαμβύκας ῥαπιζομένας ὥσπερ ἐκσπόν-
δους μετ᾽ αἰσχύνης ἐκπεπτωκέναι.
7 Καὶ τῆς μὲν κατὰ θάλατταν πολιορκίας τοιοῦτον ἀπέβη
9 τὸ τέλος· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄππιον εἰς παραπλησίους ἐμπε-

[6: inc. *Be* 573

1. ἀπὸ τῶν ἐκ τοῦ T 3. πρώρας S^s Hero, χώρας T 4. χερα T ἢ F, ᾗ Hero 5. ἐπιλάβοι Hero πρώρας TS^s Hero 6. κατάγε FS Hero 7. ὅτε δ᾽ ἐκούφιζον FS Hero, οδε κουφίζων T, corr. G πρώραν TS^s Hero ποιουσα T 8. τὴν ante πρύμναν add. Hero πτέρνας *Va*, πρώρρας F, πρώρας TS^s Hero 9. καθῆπτε *Sch*, καθηπτα T, καθείπται F, καθῆπται S Hero, καθίστα *Ca* 10. ἐξέρραινε T, ἐξέρεναι F, ἐξέραινε S Hero σχαστηρίας T Hero, χαστηρίας FD, χαριστηρίας S *He* γινομένου TF Hero, γενομένου S vulgo 11. κατέπιπτον T, κατέπιπτε S^s 12. πρώρας TS^s Hero ῥιφθείσης T Hero, ῥηθείσης FS 13. θαλάσσης Hero ἐγίνετο: des. T 14. ἀπανταμαίοις Hero editus 17. ὅμως διεπισκοπῶν Hero 18—20. Athen. 14 p. 634^b: Πολύβιος δ᾽ ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν ἱστοριῶν "Μάρκελλός" φησι "δυσχρηστούμενος ἐν τῇ Συρακουσῶν πολιορκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀρχιμήδους κατασκευασμάτων ἔλεγεν ταῖς μὲν ναυσὶν — ἐκπεπτωκέναι." αὐτὸς Hero 19. Ἀρχιμήδην Athen., Ἀρχιμήδης Hero ῥαπιζομένους Hero, ἀκρατιζομένας coni. Kaibelius ad Athen. ὥσπερ ἐκ πότου Athen. 21. τοιοῦτο F

628, 18]
σόντες δυσχερείας ἀπέστησαν τῆς ἐπιβολῆς. ἔτι μὲν γὰρ 2
ὄντες ἐν ἀποστήματι τοῖς τε πετροβόλοις καὶ καταπέλταις
τυπτόμενοι διεφθείροντο, διὰ τὸ θαυμάσιον εἶναι τὴν τῶν
βελῶν κατασκευὴν καὶ κατὰ τὸ πλῆθος καὶ κατὰ τὴν ἐνέρ-
γειαν, ὡς ἂν Ἱέρωνος μὲν χορηγοῦ γεγονότος, ἀρχιτέκτονος
δὲ καὶ δημιουργοῦ τῶν ἐπινοημάτων Ἀρχιμήδους. συνεγγί- 3
ζοντές γε μὴν πρὸς τὴν πόλιν οἱ μὲν ταῖς διὰ τοῦ τείχους
τοξότισιν, ὡς ἐπάνω προεῖπον, κακούμενοι συνεχῶς εἴρ-
629 γοντο τῆς προσόδου, οἱ δὲ μετὰ τῶν γέρρων βιαζόμενοι
ταῖς τῶν κατὰ κορυφὴν λίθων καὶ δοκῶν ἐμβολαῖς διε-
φθείροντο. οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ταῖς χερσὶ ταῖς ἐκ τῶν μη- 4
χανῶν ἐκακοποίουν, ὡς καὶ πρότερον εἶπα· σὺν αὐτοῖς
γὰρ τοῖς ὅπλοις τοὺς ἄνδρας ἐξαιροῦντες ἐρρίπτουν. τὸ 5
δὲ πέρας, ἀναχωρήσαντες εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ συνε-
δρεύσαντες μετὰ τῶν χιλιάρχων οἱ περὶ τὸν Ἄππιον ὁμο-
θυμαδὸν ἐβουλεύσαντο πάσης ἐλπίδος πεῖραν λαμβάνειν
πλὴν τοῦ διὰ πολιορκίας ἑλεῖν τὰς Συρακούσας, ὡς καὶ
τέλος ἐποίησαν· ὀκτὼ γὰρ μῆνας τῇ πόλει προσκαθεζό- 6
μενοι τῶν μὲν ἄλλων στρατηγημάτων ἢ τολμημάτων οὐ-
δενὸς ἀπέστησαν, τοῦ δὲ πολιορκεῖν οὐδέποτε πεῖραν ἔτι
λαβεῖν ἐθάρρησαν. οὕτως εἷς ἀνὴρ καὶ μία ψυχή, δεόν- 7
τως ἡρμοσμένη πρὸς ἔνια τῶν πραγμάτων, μέγα τι χρῆμα
φαίνεται γίνεσθαι καὶ θαυμάσιον. ἐκεῖνοι γοῦν τηλικαύ- 8
τας δυνάμεις ἔχοντες καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, εἰ
μὲν ἀφέλοι τις πρεσβύτην ἕνα Συρακοσίων, παραχρῆμα
τῆς πόλεως κυριεύσειν ἤλπιζον, τούτου δὲ συμπαρόντος 9

[18: inc. *Be* 574

4. *καὶ κατὰ τὴν ἐνέργειαν* om. Hero 5. *χορηγοῦ* FD[m] Hero, *ἀρχηγοῦ* S *He* 8. *τοξοτίσιν* F[s]S *He* 9. *γερρῶν* FS Hero 10. *κορυφῶν* Hero *λίθον* F 13. *ὅπλοις* om. Hero *ἐξαιροῦντας* Hero, *ἐξαίροντες* *Sca* 13. 14. *ἐρριπτοῦντο δὲ* FS *He* 17. *συρακούσσας* F 19. inc. T fol. 100[r] Wescherus 326: *Οἱ δὲ τῶν ῥωμαίων στρατηγοί, τοῖς ὅλοις ἀποροῦντες τὸ μηκέτι ποτὲ ἂν ἐλπίσαι διὰ πολιορκίας τὰς συρακούσας ἑλεῖν, τῶν μὲν ἄλλων* cet. 20. *οὐδέποτε*] *οὐδὲ* T 21. *ἐθάρρησαν*: des. T 21. *οὕτως* — 23. *θαυμάσιον* om. Hero 21. *ψυχὴ* *Sch* pro *τύχη* *δεόντος* F 22. *ἕνα* F 24. *θάλασσαν* Hero 25. *πρεσβύτης* Hero *συρακουσίων* FS Hero, *Συρακούσιον* coni. *Sch* 26. *κυρίευσιν* F, *κυριεύειν* G

οὐκ ἐθάρρουν οὐδ' ἐπιβαλέσθαι κατά γε τοῦτον τὸν τρό-
10 πον καθ' ὃν ἀμύνασθαι δυνατὸς ἦν Ἀρχιμήδης. οὐ μὴν
ἀλλὰ νομίσαντες μάλιστ' ἂν ὑπὸ τῆς τῶν ἀναγκαίων ἐν-
δείας διὰ τὸ πλῆθος τοὺς ἔνδον ὑποχειρίους σφίσι γενέ-
σθαι, ταύτης ἀντείχοντο τῆς ἐλπίδος, καὶ ταῖς μὲν ναυσὶ
τὰς κατὰ θάλατταν ἐπικουρίας αὐτῶν ἐκώλυον, τῷ δὲ
11 πεζῷ στρατεύματι τὰς κατὰ γῆν. βουλόμενοι δὲ μὴ ποιεῖν
ἄπρακτον τὸν χρόνον ἐν ᾧ προσεδρεύουσι ταῖς Συρακούσαις,
ἀλλ' ἅμα τι καὶ τῶν ἐκτὸς χρησίμων κατασκευάζεσθαι,
12 διεῖλον οἱ στρατηγοὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν δύναμιν, ὥστε
τὸν μὲν Ἄππιον ἔχοντα δύο μέρη προσκαθῆσθαι τοῖς ἐν **630**
τῇ πόλει, τὸ δὲ τρίτον ἀναλαβόντα Μάρκον ἐπιπορεύεσθαι
τοὺς τὰ Καρχηδονίων αἱρουμένους κατὰ τὴν Σικελίαν.

RES A PHILIPPO GESTAE.

10 * Ὅτι Φίλιππος παραγενόμενος εἰς τὴν Μεσσήνην
ἔφθειρε τὴν χώραν δυσμενικῶς, θυμῷ τὸ πλεῖον ἢ λογι-
2 σμῷ χρώμενος· ἤλπιζε γάρ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, βλάπτων συνε-
χῶς οὐδέποτ' ἀγανακτήσειν οὐδὲ μισήσειν αὐτὸν τοὺς κα-
3 κῶς πάσχοντας. προήχθην δὲ καὶ νῦν καὶ διὰ τῆς προ-
τέρας βύβλου σαφέστερον ἐξηγήσασθαι περὶ τούτων οὐ
μόνον διὰ τὰς πρότερον ἡμῖν εἰρημένας αἰτίας, ἀλλὰ καὶ
διὰ τὸ τῶν συγγραφέων τοὺς μὲν ὅλως παραλελοιπέναι
4 τὰ κατὰ τοὺς Μεσσηνίους, τοὺς δὲ καθόλου διὰ τὴν πρὸς
τοὺς μονάρχους εὔνοιαν ἢ τἀναντία φόβον οὐχ οἷον ἐν
ἁμαρτίᾳ γεγονέναι τὴν εἰς τοὺς Μεσσηνίους ἀσέβειαν Φι-
λίππου καὶ παρανομίαν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐν ἐπαίνῳ καὶ
5 κατορθώματι τὰ πεπραγμένα διασαφεῖν ἡμῖν. οὐ μόνον

---

1. *ἐπιβαλέσθαι*: des. Hero, *ἐπιβάλλεσθαι* G *He* 7. *ποιεῖν*] *παραλείπειν* *Na* 362 8. *συρακοίσσαις* F 13. *τὰ* add. G 14. Plut. Arat. 51. 52, Liv. 24, 40 14. 15. ante cap. 10 *BW* inserit ea quae de Demetrii Pharii obitu significat Polybius 3, 19, 11 15. P *Va* 18 18. *αὐτὸν* vulgo post *Va* omissum 20. *βίβλου* P 25. *νενομικέναι* vel *τεταχέναι* *Rei* 734

630, 18]

δὲ περὶ Μεσσηνίους τοῦτο πεποιηκότας ἰδεῖν ἔστι τοὺς
γράφοντας τοῦ Φιλίππου τὰς πράξεις, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν
ἄλλων παραπλησίως. ἐξ ὧν ἱστορίας μὲν οὐδαμῶς ἔχειν 6
αὐτοῖς συμβαίνει διάθεσιν τὰς συντάξεις, ἐγκωμίου δὲ
μᾶλλον. ἐγὼ δ' οὔτε λοιδορεῖν ψευδῶς φημι δεῖν τοὺς 7
μονάρχους οὔτ' ἐγκωμιάζειν, ὃ πολλοῖς ἤδη συμβέβηκεν, τὸν ἀκόλουθον δὲ τοῖς προγεγραμμένοις ἀεὶ καὶ
τὸν πρέποντα ταῖς ἑκάστων προαιρέσεσι λόγον ἐφαρμόζειν.
ἀλλ' ἴσως τοῦτ' εἰπεῖν μὲν εὐμαρές, πρᾶξαι δὲ καὶ λίαν 8
δυσχερὲς διὰ τὸ πολλὰς καὶ ποικίλας εἶναι διαθέσεις
καὶ περιστάσεις, αἷς εἴκοντες ἄνθρωποι κατὰ τὸν βίον οὔτε λέγειν οὔτε γράφειν δύνανται τὸ φαινόμενον. ὧν χάριν 9
τισὶ μὲν αὐτῶν συγγνώμην δοτέον, ἐνίοις γε μὴν οὐ
δοτέον.

Μάλιστα δ' ἄν τις ἐπιτιμήσειε περὶ τοῦτο τὸ μέρος 11
631 Θεοπόμπῳ, ὅς γ' ἐν ἀρχῇ τῆς Φιλίππου συντάξεως δι'
αὐτὸ μάλιστα παρορμηθῆναι φήσας πρὸς τὴν ἐπιβολὴν
τῆς πραγματείας διὰ τὸ μηδέποτε τὴν Εὐρώπην ἐνηνοχέναι τοιοῦτον ἄνδρα παράπαν οἷον τὸν Ἀμύντου Φίλιππον, μετὰ ταῦτα παρὰ πόδας, ἔν τε τῷ προοιμίῳ καὶ 2
παρ' ὅλην δὲ τὴν ἱστορίαν, ἀκρατέστατον μὲν αὐτὸν ἀποδείκνυσι πρὸς γυναῖκας, ὥστε καὶ τὸν ἴδιον οἶκον ἐσφαλκέναι τὸ καθ' αὐτὸν διὰ τὴν πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ὁρμὴν
καὶ προστασίαν, ἀδικώτατον δὲ καὶ κακοπραγμονέστατον 3
περὶ τὰς τῶν φίλων καὶ συμμάχων κατασκευάς, πλείστας
δὲ πόλεις ἐξηνδραποδισμένον καὶ πεπραξικοπηκότα μετὰ
δόλου καὶ βίας, ἐκπαθῆ δὲ γεγονότα καὶ πρὸς τὰς ἀκρα- 4

[1: inc. *Be* 575

8. πρέποντα P (idem coniecerat *Sch* in lexico v. παρέπεσθαι), παρέποντα *Va* 9. εὐμαραῖς P 16. περὶ ante Φιλίππου add. *Rei* 734 16. 17. δι' αὐτὸν *Rei* 734, διὰ τοῦτο *Di* 19. παράπαν P Suidae codices AV h. v., τοπαράπαν alii Suidae codices, unde apud Polybium τὸ παράπαν vulgo post *Sch* (conf. ad 5, 60, 7) 21. ἀποδείκνυς P, δείκνυσι Suid. v. παραπόδας 22 ἐσφαλκέναι Suid. h. v. et v. προστασία, ἐσφαλκέναι P 24. καὶ προστασίαν P Suid. utroque loco, *atque insaniam* interpretatus est *Va*, unde καὶ παράστασιν Ernestus ἀδικότατον P 25. καὶ συμμάχων om. Suid. v. κατασκευάζειν 26. πεπραξικοπηκότα Suid. h. v. et v. ἐξηνδραποδισμένον, πεπραξικοπικότα P 27. ἀκρατοποσίας Suid. v. ἐκπαθής, ἀκροποσίας P

τοποσίας, ὥστε καὶ μεθ᾽ ἡμέραν πλεονάκις μεθύοντα
5 καταφανῆ γενέσθαι τοῖς φίλοις. εἰ δέ τις ἀναγνῶναι βου-
ληθείη τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνάτης καὶ τετταρακοστῆς αὐτῷ
βύβλου, παντάπασιν ἂν θαυμάσαι τὴν ἀτοπίαν τοῦ συγ-
γραφέως, ὅς γε χωρὶς τῶν ἄλλων τετόλμηκε καὶ ταῦτα
λέγειν· αὐταῖς γὰρ λέξεσιν, αἷς ἐκεῖνος κέχρηται, κατατε-
6 τάχαμεν. "εἰ γάρ τις ἦν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἢ τοῖς βαρβά-
ροις" φησὶ "λάσταυρος ἢ θρασὺς τὸν τρόπον, οὗτοι πάν-
τες εἰς Μακεδονίαν ἀθροιζόμενοι πρὸς Φίλιππον ἑταῖροι
7 τοῦ βασιλέως προσηγορεύοντο. καθόλου γὰρ ὁ Φίλιππος
τοὺς μὲν κοσμίους τοῖς ἤθεσι καὶ τῶν ἰδίων βίων ἐπι-
μελουμένους ἀπεδοκίμαζε, τοὺς δὲ πολυτελεῖς καὶ ζῶντας
8 ἐν μέθαις καὶ κύβοις ἐτίμα καὶ προῆγεν. τοιγαροῦν οὐ
μόνον ταῦτ᾽ ἔχειν αὐτοὺς παρεσκεύαζεν, ἀλλὰ καὶ τῆς 632
9 ἄλλης ἀδικίας καὶ βδελυρίας ἀθλητὰς ἐποίησεν. τί γὰρ
τῶν αἰσχρῶν ἢ δεινῶν αὐτοῖς οὐ προσῆν, ἢ τί τῶν κα-
λῶν καὶ σπουδαίων οὐκ ἀπῆν; ὧν οἱ μὲν ξυρόμενοι καὶ
λεαινόμενοι διετέλουν, ἄνδρες ὄντες, οἱ δ᾽ ἀλλήλοις ἐτόλ-
10 μων ἐπανίστασθαι πώγωνας ἔχουσι. καὶ περιήγοντο μὲν
δύο καὶ τρεῖς τοὺς ἑταιρευομένους, αὐτοὶ δὲ τὰς αὐτὰς
11 ἐκείνοις χρήσεις ἑτέροις παρείχοντο. ὅθεν καὶ δικαίως ἂν
τις αὐτοὺς οὐχ ἑταίρους ἀλλ᾽ ἑταίρας ὑπελάμβανεν εἶναι,
12 οὐδὲ στρατιώτας ἀλλὰ χαμαιτύπους προσηγόρευσεν· ἀνδρο-
φόνοι γὰρ τὴν φύσιν ὄντες ἀνδρόπορνοι τὸν τρόπον ἦσαν.

[9: inc. *Be* 576

3. μ̄ P 4. *βίβλον* P 7 ss. conf. Athen. 4 p. 167b 8. ἢ *θρασὺς*] ἢ *βδελυρὸς* ἢ *θρασὺς* Athen., om. Suid. v. *λάσταυρος* *πάντες*] *σχεδὸν ἅπαντες* Athen. 10 ss. conf. Athen. 6 p. 260d 11. *βίων* om. Athen. *ἐπιμελουμένους* P Athen., *ἐπιμελομένους* Suidae codices ABE v. *ἀπεδοκίμαζεν* 12. *ἀπεδοκίμαζεν* Suid. h. v. *Be* 13. *ἐν κύβοις καὶ πότοις ἐπαινῶν ἐτίμα* Athen. *καὶ προῆγεν* om. Athen. *τοιγαροῦν* Athen. Suid. v. *ἀθλητάς*, *τοι γαρ* P 14. *ταῦτ᾽* P Suid., *τοιαῦτ᾽* Athen. 15. *ἐποίησεν* P Athen., *παρεσκεύαζεν* Suidae cod. A (teste Gaisfordio I 125 G), *εἶναι* reliqui Suidae libri 15. *τί γὰρ* — 17. *οὐκ ἀπῆν* habet F in marg. fol. 107r 16. ἢ *δεινῶν* PF Athen., *καὶ δεινῶν* Suid. 17. *ὧν*] *οὐχ* Athen. *ξυρούμενοι* Athen., *ξυρώμενοι* coni. *Sch* in lexico 18. *λεαινόμενοι* Athen., *λιαινόμενοι* P, *λειαινόμενοι* *Va* *δὲ* Ps 20. *δύω* P *ἑταιρουμένους* Athen. 21. *παρεῖχον* Athen. *καὶ* om. Athen. 22. *ἀλλ᾽ ἑταίρας* ex Athenaeo add. *Va* *ὑπέλαβεν*, omisso *εἶναι*, Athen. 23. *χαμαιτύπας* Athen.

632, 12]

ἁπλῶς δ' εἰπεῖν, ἵνα παύσωμαι" φησὶ "μακρολογῶν, ἄλλως 13
τε καὶ τοσούτων μοι πραγμάτων ἐπικεχυμένων, ἡγοῦμαι τοιαῦτα θηρία γεγονέναι καὶ τοιούτους τὸν τρόπον τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἑταίρους Φιλίππου προσαγορευθέντας οἵους οὔτε τοὺς Κενταύρους τοὺς τὸ Πήλιον κατασχόντας οὔτε τοὺς Λαιστρυγόνας τοὺς τὸ Λεοντίνων πεδίον οἰκήσαντας οὔτ' ἄλλους οὐδ' ὁποίους."

Ταύτην δὲ τήν τε πικρίαν καὶ τὴν ἀθυρογλωττίαν τοῦ 12
συγγραφέως τίς οὐκ ἂν ἀποδοκιμάσειεν; οὐ γὰρ μόνον ὅτι 2
μαχόμενα λέγει πρὸς τὴν αὑτοῦ πρόθεσιν ἄξιός ἐστιν ἐπιτιμήσεως, ἀλλὰ καὶ διότι κατέψευσται τοῦ τε βασιλέως καὶ τῶν φίλων, καὶ μάλιστα διότι τὸ ψεῦδος αἰσχρῶς καὶ
ἀπρεπῶς διατέθειται. εἰ γὰρ περὶ Σαρδαναπάλλου τις ἢ 3
τῶν ἐκείνου συμβιωτῶν ἐποιεῖτο τοὺς λόγους, μόλις ἂν ἐθάρρησε τῇ κακορρημοσύνῃ ταύτῃ χρήσασθαι· οὗ τὴν ἐν τῷ βίῳ προαίρεσιν καὶ τὴν ἀσέλγειαν διὰ τῆς ἐπιγραφῆς
633 *τῆς ἐπὶ τοῦ τάφου τεκμαιρόμεθα. λέγει γὰρ ἡ ἐπιγραφή* 4

ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα καὶ μετ' ἔρωτος
τέρπν' ἔπαθον.

περὶ δὲ Φιλίππου καὶ τῶν ἐκείνου φίλων εὐλαβηθείη τις 5
ἄν, οὐχ οἷον εἰς μαλακίαν καὶ ἀνανδρίαν ἔτι δ' ἀναισχυντίαν λέγειν, ἀλλὰ τοὐναντίον μή ποτ' ἐγκωμιάζειν ἐπιβαλλόμενος οὐ δυνηθῇ καταξίως εἰπεῖν τῆς ἀνδρείας καὶ φιλοπονίας καὶ συλλήβδην τῆς ἀρετῆς τῶν προειρημένων ἀν-
δρῶν, οἵ γε προφανῶς ταῖς σφετέραις φιλοπονίαις καὶ 6
τόλμαις ἐξ ἐλαχίστης μὲν βασιλείας ἐνδοξοτάτην καὶ με-
γίστην τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν κατεσκεύασαν, χωρὶς δὲ τῶν 7
ἐπὶ Φιλίππου πράξεων αἱ μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον ἐπιτελεσθεῖσαι μετ' Ἀλεξάνδρου πᾶσιν ὁμολογουμένην τὴν

[20: inc. *Be* 577

1. *παύσομαι* P 3. *τοιούτους τὸν τρόπον* *Rei* 734, *τοιοῦτον τρόπον* P, *τοιουτότροπα* coni. *Va* 5. *κατασχόντας*] *ἔχοντας* Suid. v. *κενταυρικῶς* 6. *Λεοντῖνον* Suid. *οἰκίσαντας* P 8. *τὴν ἐπικριαν* P *αθυρογλωσσίαν* P, corr. *Di* (item per *ττ* Suid. h. v.) 13. *Σαρδαναπάλου* *Va* (invito P) 15. *κακορημοσύνη* P 17. *τεκμαιρίμεθαι* P *ἡ γραφή* *BW* 18. *ἔφαγόν τε καὶ* P 19. *τερπνῶν* P 21. *δὲ* P^s 22. *ἐπιβαλόμενος* *Di* 27. *τὴν* add. *Rei* 734 28. *ἐπὶ* idem, *ἀπὸ* P, *ὑπὸ* *Va* 29. *μετὰ* P^s

[633, 14

8 ἐπ' ἀρετῇ φήμην παραδεδώκασι περὶ αὐτῶν. μεγάλην γὰρ
ἴσως μερίδα θετέον τῷ προεστῶτι τῶν ὅλων Ἀλεξάνδρῳ,
καίπερ ὄντι νέῳ παντελῶς, οὐκ ἐλάττω μέντοι γε τοῖς
9 συνεργοῖς καὶ φίλοις, οἳ πολλαῖς μὲν καὶ παραδόξοις
μάχαις ἐνίκησαν τοὺς ὑπεναντίους, πολλοὺς δὲ καὶ παρα-
βόλους ὑπέμειναν πόνους καὶ κινδύνους καὶ ταλαιπωρίας,
πλείστης δὲ περιουσίας κυριεύσαντες καὶ πρὸς ἁπάσας
τὰς ἐπιθυμίας πλείστης εὐπορήσαντες ἀπολαύσεως οὔτε
κατὰ τὴν σωματικὴν δύναμιν οὐδέποτε διὰ ταῦτ' ἠλαττώ-
θησαν, οὔτε κατὰ τὰς ψυχικὰς ὁρμὰς οὐδὲν ἄδικον οὐδ'
10 ἀσελγὲς ἐπετήδευσαν, ἅπαντες δ' ὡς ἔπος εἰπεῖν βασιλι-
κοὶ καὶ ταῖς μεγαλοψυχίαις καὶ ταῖς σωφροσύναις καὶ
ταῖς τόλμαις ἀπέβησαν, Φιλίππῳ καὶ μετ' Ἀλεξάνδρῳ
συμβιώσαντες. ὧν οὐδὲν ἂν δέοι μνημονεύειν ἐπ' ὀνό-
11 ματος. μετὰ δὲ τὸν Ἀλεξάνδρου θάνατον οὕτω περὶ τῶν
πλείστων μερῶν τῆς οἰκουμένης ἀμφισβητήσαντες πα-
ραδόσιμον ἐποίησαν τὴν ἑαυτῶν δόξαν ἐν πλείστοις ὑπο-
12 μνήμασιν, ὥστε τὴν μὲν Τιμαίου τοῦ συγγραφέως πικρίαν,
ᾗ κέχρηται κατ' Ἀγαθοκλέους τοῦ Σικελίας δυνάστου, καί-
περ ἀνυπέρβλητον εἶναι δοκοῦσαν, ὅμως λόγον ἔχειν (ὡς 634
γὰρ κατ' ἐχθροῦ καὶ πονηροῦ καὶ τυράννου διατίθεται
τὴν κατηγορίαν), τὴν δὲ Θεοπόμπου μηδ' ὑπὸ λόγον πί-
13 πτειν. προθέμενος γὰρ ὡς περὶ βασιλέως εὐφυεστάτου πρὸς
ἀρετὴν γεγονότος οὐκ ἔστι τῶν αἰσχρῶν καὶ δεινῶν ὃ πα-
2 ραλέλοιπεν. λοιπὸν ἢ περὶ τὴν ἀρχὴν καὶ προέκθεσιν
τῆς πραγματείας ἀνάγκη ψεύστην καὶ κόλακα φαίνεσθαι
τὸν ἱστοριογράφον, ἢ περὶ τὰς κατὰ μέρος ἀποφάσεις
ἀνόητον καὶ μειρακιώδη τελείως, εἰ διὰ τῆς ἀλόγου καὶ
ἐπικλήτου λοιδορίας ὑπέλαβε πιστότερος μὲν αὐτὸς φα-

[25: inc. *Be* 578

2. *παρεστῶτι* P, corr. *Va* 10. *οὐδ'*] *οὐδὲ* P[3] 11. *βασιλικὸν* P 13. *μετ'*] *μετ' ἐκεῖνον Va*, *μετ' αὐτὸν Rei* 734 (sed conf. *BW* in Fleckeiseni annal. 1889 p. 674 s.) 17. *ἑαυτοῦ* P, corr. *Va* 24. 25. *ὅπερ ἀπολέλοιπεν* P, corr. *Rei* 734 25. *προέκθεσι* P 26. *ἀνάγκη* del. *Na* 123 28. 29. *διὰ τῆς ἐπικλήτου καὶ ἀλόγου* Suid. v. *ἐπίκλητος*

634, 11]

νήσεσθαι, παραδοχῆς δὲ μᾶλλον ἀξιωθήσεσθαι τὰς ἐγκωμιαστικὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ περὶ Φιλίππου.

Καὶ μὴν οὐδὲ περὶ τὰς ὁλοσχερεῖς διαλήψεις οὐδεὶς 3
ἂν εὐδοκήσειε τῷ προειρημένῳ συγγραφεῖ, ὅς γ' ἐπιβαλόμενος γράφειν τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις ἀφ' ὧν Θουκυδίδης ἀπέλιπεν, καὶ συνεγγίσας τοῖς Λευκτρικοῖς καιροῖς καὶ τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῶν Ἑλληνικῶν ἔργων, τὴν μὲν Ἑλλάδα μεταξὺ καὶ τὰς ταύτης ἐπιβολὰς ἀπέρριψε, μεταλαβὼν δὲ τὴν ὑπόθεσιν τὰς Φιλίππου πράξεις προύθετο γράφειν. καίτοι γε πολλῷ σεμνότερον ἦν καὶ δικαιότερον 4
ἐν τῇ περὶ τῆς Ἑλλάδος ὑποθέσει τὰ πεπραγμένα Φιλίππῳ συμπεριλαβεῖν ἤπερ ἐν τῇ Φιλίππου τὰ τῆς Ἑλλάδος. οὐδὲ γὰρ προκαταληφθεὶς ὑπὸ βασιλικῆς δυνα- 5
στείας καὶ τυχὼν ἐξουσίας οὐδεὶς ἂν ἐπέσχε σὺν καιρῷ ποιήσασθαι μετάβασιν ἐπὶ τὸ τῆς Ἑλλάδος ὄνομα καὶ πρόσωπον· ἀπὸ δὲ ταύτης ἀρξάμενος καὶ προβὰς ἐπὶ ποσὸν οὐδ' ὅλως οὐδεὶς ἂν ἠλλάξατο μονάρχου πρόσχημα καὶ βίον, ἀκεραίῳ χρώμενος γνώμῃ. καὶ τί δή ποτ' ἦν τὸ 6
τὰς τηλικαύτας ἐναντιώσεις βιασάμενον παριδεῖν Θεόπομπον; εἰ μὴ νὴ Δί' ὅτι ἐκείνης μὲν τῆς ὑποθέσεως τέλος ἦν τὸ καλόν, τῆς δὲ κατὰ Φίλιππον τὸ συμφέρον. οὐ 7
635 *μὴν ἀλλὰ πρὸς μὲν ταύτην τὴν ἁμαρτίαν, καθὸ μετέβαλε τὴν ὑπόθεσιν, ἴσως ἂν εἶχέ τι λέγειν, εἴ τις αὐτὸν ἤρετο περὶ τούτων· πρὸς δὲ τὴν κατὰ τῶν φίλων αἰσχρολογίαν* 8
οὐκ ἂν οἶμαι δυνηθῆναι λόγον αὐτὸν ἀποδοῦναι, συγχωρῆσαι δὲ διότι πολύ τι παρέπεσε τοῦ καθήκοντος.

* *Φίλιππος δὲ τοὺς μὲν Μεσσηνίους πολεμίους* 14
γεγονότας οὐδὲν ἄξιον ἠδυνήθη λόγου βλάψαι, καίπερ ἐπι-

---

1. *παροχης* P, corr. *Rei* 734 4. *γε* P[s] 6. *ἀπέλειπεν* P (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXV, 18) 8. *μεταβαλὼν* coni. *Va* (ex § 7) 11. *ἐν* om. vulgo post *Va* 16. *προσβὰς* P 19. *τὸν* ante *Θεόπομπον* vulgo additum post *Va* 20. *δία* P[s] *ὑποθεσέσεως* P 22. *μετέλαβε* *Rei* 735 24. *τούτου* vulgo post *Va* 26. *παρέπαισε* Cobetus Mnemos. XI 24 (sed vide 33, 6, 4. 12, 12, 2. 18, 36, 6, et conf. *παράπτωσις τοῦ καθήκοντος* 15, 23, 5) 27. pergit continuo P, inc. F fol. 106[v] *He* 198; in marg. add. F[2] *φιλίππου δυσμένεια καὶ ἀράτου μεγαλοπρέπεια* 28. 1. *ἐπιβαλόμενος* P, *ἐπιβαλλόμενος* FS vulgo ante *Di*

βαλόμενος κακοποιεῖν αὐτῶν τὴν χώραν, εἰς δὲ τοὺς ἀναγ-
καιοτάτους τῶν φίλων τὴν μεγίστην ἀσέλγειαν ἐναπεδεί-
2 *ξατο· τὸν γὰρ πρεσβύτερον Ἄρατον, δυσαρεστηθέντα τοῖς*
ὑπ᾽ αὐτοῦ πεπραγμένοις ἐν τῇ Μεσσήνῃ, μετ᾽ οὐ πολὺ
μετὰ Ταυρίωνος τοῦ χειρίζοντος αὐτῷ τὰ κατὰ Πελοπόν-
3 *νησον ἐπανείλατο φαρμάκῳ. παραυτίκα μὲν οὖν ἠγνοεῖτο*
παρὰ τοῖς ἐκτὸς τὸ γεγονός· καὶ γὰρ ἦν ἡ δύναμις οὐ
τῶν παρ᾽ αὐτὸν τὸν καιρὸν ἀπολλυουσῶν, ἀλλὰ χρόνον
4 *ἔχουσα καὶ διάθεσιν ἐργαζομένη· τόν γε μὴν Ἄρατον αὐ-*
τὸν οὐκ ἐλάνθανε τὸ κακόν. ἐγένετο δὲ δῆλον ἐκ τούτων·
5 *ἅπαντας γὰρ ἐπικρυπτόμενος τοὺς ἄλλους, πρὸς ἕνα τῶν*
ὑπηρετῶν Κεφάλωνα διὰ τὴν συνήθειαν οὐκ ἔστεξε τὸν
λόγον, ἀλλ᾽ ἐπιμελῶς αὐτῷ κατὰ τὴν ἀρρωστίαν τοῦ προει-
ρημένου συμπαρόντος καί τι τῶν πρὸς τῷ τοίχῳ πτυσμά-
των ἐπισημηναμένου δίαιμον ὑπάρχον, εἶπε "ταῦτα τἀπί-
χειρα τῆς φιλίας, ὦ Κεφάλων, κεκομίσμεθα τῆς πρὸς Φί-
6 *λιππον." οὕτως ἐστὶ μέγα τι καὶ καλὸν χρῆμα μετριότης,*
ὥστε μᾶλλον ὁ παθὼν τοῦ πράξαντος ᾐσχύνετο τὸ γεγο-
νός, εἰ τοσούτων καὶ τηλικούτων κεκοινωνηκὼς ἔργων ἐπὶ
τῷ τοῦ Φιλίππου συμφέροντι τοιαῦτα τἀπίχειρα κεκό-
7 *μισται τῆς εὐνοίας. οὗτος μὲν οὖν καὶ διὰ τὸ πολλάκις*
τῆς ἀρχῆς τετευχέναι παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς, καὶ διὰ τὸ πλῆ- 636
θος καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν εἰς τὸ ἔθνος εὐεργεσιῶν, μετ-
αλλάξας τὸν βίον ἔτυχε πρεπούσης τιμῆς καὶ παρὰ τῇ
8 *πατρίδι καὶ παρὰ τῷ κοινῷ τῶν Ἀχαιῶν· καὶ γὰρ θυσίας*
αὐτῷ καὶ τιμὰς ἡρωικὰς ἐψηφίσαντο, καὶ συλλήβδην ὅσα
πρὸς αἰώνιον ἀνήκει μνήμην, ὥστ᾽ εἴπερ καὶ περὶ τοὺς
ἀποιχομένους ἔστι τις αἴσθησις, εἰκὸς εὐδοκεῖν αὐτὸν καὶ

[3: inc. *Be* 579

2. *ἀπεδείξατο* P 3. *δυσαρεστηθέντα* P *Ca*, *δυσαρεστηθέντων* FS 4. *ἐν τῇ Μεσσήνῃ* om. P 5. *χειρίζοντας* F 6. *ἐπανείλατο* PD, *ἐπανεῖλατω* F, *ἐπανείλετο* vulgo ante *Sch* *ἠγνοήτο* F 7. *παρὰ τοῖς* P[s] *Sca*, *παρ᾽ αὐτοῖς* FS 8. *τῶν*] *τὸν* P *καιρῶν* F 9. *ἐργαζομένην* P 12. *ἔστεξαι* F 13. *τὰ* ante *κατὰ* add. FS *ἀρρωστείαν* F 14. *τύχωι* F 18. *ὁ παθὸν* F, om. P 19. *εἰ* P[s] *Ca*, *ἢ* FS 20. *τὰ ἐπίχειρα* P, *τἀπίχειρα* F *κεκόμιστε* F 24. 25. *παρὰ* utroque loco om. P 25. *Ἀχαιῶν*: des. P

636, 8]
τῇ τῶν Ἀχαιῶν εὐχαριστίᾳ καὶ ταῖς ἐν τῷ ζῆν κακοπραγίαις καὶ κινδύνοις.

* Πάλαι δὲ τῇ διανοίᾳ περὶ τὸν Λίσσον καὶ τὸν 15
Ἀκρόλισσον ὤν, καὶ σπουδάζων ἐγκρατὴς γενέσθαι τῶν
τόπων τούτων, ὥρμησε μετὰ τῆς δυνάμεως. ποιησάμενος 2
δὲ τὴν πορείαν ἐπὶ δύ' ἡμέρας, καὶ διελθὼν τὰ στενά,
κατέζευξε παρὰ τὸν Ἀρδάξανον ποταμόν, οὐ μακρὰν τῆς
πόλεως. θεωρῶν δὲ τόν τε τοῦ Λίσσου περίβολον καὶ 3
τὰ πρὸς θαλάττῃ καὶ τὰ πρὸς τὴν μεσόγαιον ἠσφαλισμένον διαφερόντως καὶ φύσει καὶ κατασκευῇ, τόν τε παρακείμενον Ἀκρόλισσον αὐτῷ καὶ διὰ τὴν εἰς ὕψος ἀνάτασιν καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἐρυμνότητα τοιαύτην ἔχοντα φαντασίαν ὥστε μηδ' ἂν ἐλπίσαι μηδένα κατὰ κράτος ἑλεῖν, τῆς μὲν περὶ τοῦτον ἐλπίδος ἀπέστη τελέως, τῆς δὲ πόλεως οὐ
λίαν ἀπήλπισε. συνθεωρήσας δὲ τὸ μεταξὺ διάστημα τοῦ 4
Λίσσου καὶ τοῦ κατὰ τὸν Ἀκρόλισσον πρόποδος σύμμετρον ὑπάρχον πρὸς τὴν ἐπιβολὴν τὴν κατὰ τῆς πόλεως, κατὰ τοῦτο διενοήθη συστησάμενος ἀκροβολισμὸν χρήσασθαι
στρατηγήματι πρὸς τὸ παρὸν οἰκείῳ. δοὺς δὲ μίαν ἡμέραν 5
πρὸς ἀνάπαυσιν τοῖς Μακεδόσιν, καὶ παρακαλέσας ἐν αὐτῇ τὰ πρέποντα τῷ καιρῷ, τὸ μὲν πολὺ μέρος καὶ χρησιμώτατον τῶν εὐζώνων ἔτι νυκτὸς εἴς τινας φάραγγας ὑλώδεις ἔκρυψε κατὰ τὸν ἐπὶ τῆς μεσογαίου τόπον ὑπὲρ τὸ προει-
637 ρημένον διάστημα, τοὺς δὲ πελταστὰς εἰς τὴν ἐπαύριον 6
ἔχων καὶ τὸ λοιπὸν μέρος τῶν εὐζώνων ἐπὶ θάτερα τῆς
πόλεως κατὰ θάλατταν ἐχρῆτο τῇ πορείᾳ. περιελθὼν δὲ 7
τὴν πόλιν, καὶ γενόμενος κατὰ τὸν προειρημένον τόπον, δῆλος ἦν ὡς ταύτῃ ποιησόμενος τὴν πρὸς τὴν πόλιν ἀνά-

[9: inc. *Be* 580

1. *ζεῖν* F 3. F fol. 107v *He* 199; in marg. add. F[2] *φίλιππος πορθῶν τὴν λίσσον καὶ τὸν ἀκρόλισσον* 6. *δύο* FS 7. *κατέζευξαι* F 8. *τόν τε* S[s] *He*, *τήν τε* F 9. *τῇ* ante *θαλάττῃ* vulgo additum (invito F) *μεσόγεον* F (conf. ad p. 338, 12. 20. 339, 7. 342, 2. 345, 6. 352, 17 cet.), *μεσόγειον Di* 14. *τούτων* G *He* (probat *Rei* 473) 16. *Λίσσου Ur* 169[b] pro *μέσου* 17. *ἐπιβολὴν Ca* pro *μεταβολὴν* 18. *διενοήθει* F 20. *μακεδόσι* S[s] 22. *ευσώμων* F(S), corr. *Ur* 169[b] 23. *ἐπὶ Ca* pro *ὑπὸ* 24. *ἐπαύριον* FD[m], *ἐσαύριον* S vulgo (*εἰς αὔριον Di*) 28. *δῆλος* F, item D "ex emend. ab antiq. manu", *δῆλον* S

8 *βασιν. οὐκ ἀγνοουμένης δὲ τῆς τοῦ Φιλίππου παρουσίας ἦν πλῆθος ἱκανὸν ἐξ ἁπάσης τῆς πέριξ Ἰλλυρίδος εἰς τὸν*
9 *Λίσσον ἠθροισμένον· τῷ μὲν γὰρ Ἀκρολίσσῳ διὰ τὴν ὀχυρότητα πιστεύοντες μετρίαν τινὰ τελέως εἰς αὐτὸν ἀπένει-*
16 *μαν φυλακήν. διόπερ ἅμα τῷ συνεγγίζειν τοὺς Μακεδόνας εὐθέως ἐκ τῆς πόλεως ἐξεχέοντο, θαρροῦντες ἐπί τε τῷ*
2 *πλήθει καὶ ταῖς τῶν τόπων ὀχυρότησι. τοὺς μὲν οὖν πελταστὰς ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς ἐπιπέδοις ἐπέστησε, τοῖς δὲ κούφοις παρήγγειλε προβαίνειν πρὸς τοὺς λόφους καὶ*
3 *συμπλέκεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους ἐρρωμένως. ποιούντων δὲ τὸ παραγγελθὲν ἐπὶ ποσὸν μὲν ὁ κίνδυνος πάρισος ἦν· μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ταῖς δυσχωρίαις εἴξαντες οἱ παρὰ τοῦ Φιλίππου καὶ τῷ πλήθει τῶν πολεμίων ἐτράπησαν.*
4 *καταφυγόντων δὲ τούτων εἰς τοὺς πελταστὰς οἱ μὲν ἐκ τῆς πόλεως καταφρονήσαντες προήεσαν, καὶ συγκαταβάντες*
5 *ἐν τοῖς ἐπιπέδοις προσεμάχοντο τοῖς πελτασταῖς· οἱ δὲ τὸν Ἀκρόλισσον φυλάττοντες, θεωροῦντες τὸν Φίλιππον ἐκ διαδοχῆς ταῖς σπείραις ἐπὶ πόδα ποιούμενον τὴν ἀναχώρησιν, καὶ δόξαντες τοῖς ὅλοις αὐτὸν εἴκειν, ἔλαθον*
6 *ἐκκληθέντες διὰ τὸ πιστεύειν τῇ φύσει τοῦ τόπου, κἄπειτα κατ᾽ ὀλίγους ἐκλιπόντες τὸν Ἀκρόλισσον κατέρρεον ταῖς ἀνοδίαις εἰς τοὺς ὁμαλοὺς καὶ πεδινοὺς τόπους, ὡς ἤδη*
7 *τινὸς ὠφελείας καὶ τροπῆς τῶν πολεμίων ἐσομένης. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον οἱ τὰς ἐνέδρας ἐκ τῆς μεσογαίας διειληφότες ἀφανῶς ἐξαναστάντες ἐνεργὸν ἐποιήσαντο τὴν ἔφοδον· ἅμα δὲ τούτοις ἐκ μεταβολῆς οἱ πελτασταὶ συνεπ-*
8 *έθεντο τοῖς ὑπεναντίοις. οὗ συμβάντος διαταραχθέντες* 638
οἱ μὲν ἐκ τοῦ Λίσσου σποράδην ποιούμενοι τὴν ἀναχώρησιν διεσῴζοντο πρὸς τὴν πόλιν, οἱ δὲ τὸν Ἀκρόλισσον

[15: inc. *Be* 581

3. *τῷ* S, *τὸ* F, item vs. 5 11. *πάρισσον* F[1], *πάρισσος* F[2], corr. S *He* 17. *φυλάσσοντες* vulgo ante *Di* (invito F) 19. *ἧκειν* F, *ἥκειν* S *He*, corr. *Ur* 169[b] 20. *ἐκκληθέντες* F[s] *Ca*, *ἐγκληθέντες* S *He*, *ἐγκυκληθέντες* *Ur* 169[b] 23. *ἀπωλείας* Campius in versione German. 767 (at *ὠφελείας* recte scriptum est de praeda, quam ex hostibus se capturos esse sperabant) 25. 26. *οἱ δὲ ἐξαναστάντες ἐνεργὸν ἐποιήσαντο τὴν πορείαν καὶ τὴν ἔφοδον* Suid. v. *ἐνεργόν* 25. *ἐνεργῶν* F 29. *διεσώζοντο* FS

638, 4]

ἐκλιπόντες ἀπετμήθησαν ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς ἐνέδρας ἐξανα-
στάντων. διὸ καὶ συνέβη τὸ μὲν ἀνέλπιστον τὸν Ἀκρόλισ- 9
σον παραχρῆμα ληφθῆναι χωρὶς κινδύνων, τὸν δὲ Λίσσον
τῇ κατὰ πόδας ἡμέρᾳ μετὰ μεγάλων ἀγώνων, ποιησα-
μένων τῶν Μακεδόνων ἐνεργοὺς καὶ καταπληκτικὰς προσ-
βολάς. Φίλιππος μὲν οὖν παραδόξως ἐγκρατὴς γενόμενος 10
τῶν προειρημένων τόπων, ἅπαντας τοὺς πέριξ ὑποχει-
ρίους ἐποιήσατο διὰ ταύτης τῆς πράξεως, ὥστε τοὺς
πλείστους τῶν Ἰλλυριῶν ἐθελοντὴν ἐπιτρέπειν αὐτῷ τὰς
πόλεις· οὐδεμία γὰρ ὀχυρότης ἔτι πρὸς τὴν Φιλίππου 11
βίαν οὐδ' ἀσφάλεια τοῖς ἀντιταττομένοις προυφαίνετο,
κεκρατημένων μετὰ βίας τῶν προειρημένων ὀχυρωμάτων.

ACHAEUS SARDIBUS CAPTUS AB ANTIOCHO.

* *Βῶλις ἦν ἀνὴρ γένει μὲν Κρής, χρόνον δὲ πολὺν* 17
ἐν τῇ βασιλείᾳ διατετριφὼς ἐν ἡγεμονικῇ προστασίᾳ, δο-
κῶν δὲ καὶ σύνεσιν ἔχειν καὶ τόλμαν παράβολον καὶ τρι-
βὴν ἐν τοῖς πολεμικοῖς οὐδενὸς ἐλάττω. τοῦτον ὁ Σωσί- 2
βιος διὰ πλειόνων λόγων πιστωσάμενος, καὶ παρασκευάσας
εὔνουν ἑαυτῷ καὶ πρόθυμον, ἀναδίδωσι τὴν πρᾶξιν, λέγων
ὡς οὐδὲν ἂν τῷ βασιλεῖ μεῖζον χαρίσαιτο κατὰ τοὺς ἐνε-
στῶτας καιροὺς ἢ συνεπινοήσας πῶς καὶ τίνι τρόπῳ δύ-
ναται σῶσαι τὸν Ἀχαιόν. τότε μὲν οὖν διακούσας ὁ Βῶ- 3
λις, καὶ φήσας ἐπισκέψασθαι περὶ τῶν εἰρημένων, ἐχωρί-
σθη· δοὺς δὲ λόγον ἑαυτῷ, καὶ μετὰ δύ' ἢ τρεῖς ἡμέρας 4
προσελθὼν πρὸς τὸν Σωσίβιον, ἀνεδέξατο τὴν πρᾶξιν εἰς
αὑτόν, φήσας καὶ γεγονέναι πλείω χρόνον ἐν ταῖς Σάρδεσι
καὶ τῶν τόπων ἐμπειρεῖν, καὶ τὸν Καμβύλον, τὸν ἡγεμόνα

[21: inc. *Be* 582

3. *ληφθεῖναι* F   *λίσσον He*m, *μέσον* FS   8. *ὡς He* (invitis FS)   10. *ἔτι* FDG, *ἔστι* S *He*   14. F fol. 109r *He* 199; in marg. add. F² *δόλος καὶ ἀπάτη*   *κρῆτης* F(S), *Κραταιεὺς Sca*, corr. Dm   23. *ἐπισκέψεσθαι Rei* 474 (sed conf. 4. 64, 3)   24. *δύο* FS   26. *πλείω χρόνον* F Suid. v. *ἐμπειρεῖν*, *χρόνον πλείω* S *He*   *σάρδεσι* S *He* Suid., *ἄρδεσι* F   27. *καμβῦλον* FS

τῶν παρ᾽ Ἀντιόχῳ στρατευομένων Κρητῶν, οὐ μόνον πολί- 639
5 *την ἀλλὰ καὶ συγγενῆ καὶ φίλον ὑπάρχειν αὐτῷ. συνέβαινε
δὲ καὶ τὸν Καμβύλον καὶ τοὺς ὑπὸ τοῦτον ταττομένους
Κρῆτας πεπιστεῦσθαί τι τῶν φυλακτηρίων τῶν κατὰ τοὺς
ὄπισθε τόπους τῆς ἄκρας, οἵτινες κατασκευὴν μὲν οὐκ
ἐπεδέχοντο, τῇ δὲ συνεχείᾳ τῶν ὑπὸ τὸν Καμβύλον τεταγ-*
6 *μένων ἀνδρῶν ἐτηροῦντο. τοῦ δὲ Σωσιβίου δεξαμένου τὴν
ἐπίνοιαν, καὶ διειληφότος ἢ μὴ δυνατὸν εἶναι σωθῆναι τὸν
Ἀχαιὸν ἐκ τῶν περιεστώτων, ἢ δυνατοῦ καθάπαξ ὑπάρ-
χοντος διὰ μηδενὸς ἂν ἑτέρου γενέσθαι τοῦτο βέλτιον ἢ
διὰ Βώλιδος, τοιαύτης δὲ συνδραμούσης καὶ περὶ τὸν Βῶ-
λιν προθυμίας, ταχέως ἐλάμβανε τὸ πρᾶγμα προκοπήν.*
7 *ὅ τε γὰρ Σωσίβιος ἅμα μὲν προεδίδου τῶν χρημάτων εἰς
τὸ μηδὲν ἐλλείπειν εἰς τὰς ἐπιβολάς, πολλὰ δ᾽ εὖ γενο-*
8 *μένων ὑπισχνεῖτο δώσειν, τὰς δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ
παρ᾽ αὐτοῦ τοῦ σῳζομένου χάριτας ἐξ ὑπερβολῆς αὔξων*
9 *εἰς μεγάλας ἐλπίδας ἦγε τὸν Βῶλιν· ὅ τε προειρημένος
ἀνὴρ ἕτοιμος ὢν πρὸς τὴν πρᾶξιν, οὐδένα χρόνον ἐπιμεί-
νας ἐξέπλευσε, συνθήματα λαβὼν καὶ πίστεις πρός τε
Νικόμαχον εἰς Ῥόδον, ὃς ἐδόκει πατρὸς ἔχειν διάθεσιν
κατὰ τὴν εὔνοιαν καὶ πίστιν πρὸς τὸν Ἀχαιόν, ὁμοίως*
10 *δὲ καὶ πρὸς Μελαγκόμαν εἰς Ἔφεσον· οὗτοι γὰρ ἦσαν δι᾽
ὧν καὶ τὸν πρὸ τοῦ χρόνον Ἀχαιὸς τά τε πρὸς τὸν Πτο-
λεμαῖον καὶ τὰς ἄλλας ἁπάσας τὰς ἔξωθεν ἐπιβολὰς ἐχεί-
ριζεν.*

18 *Παραγενόμενος δ᾽ εἰς τὴν Ῥόδον καὶ μετὰ ταῦτα πά-
λιν εἰς τὴν Ἔφεσον, καὶ κοινωσάμενος τοῖς προειρημένοις
ἀνδράσι, καὶ λαβὼν αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς τὰ παρακαλού-*

[28: inc. *Be* 583

1. *τῶν*] *τὸν* F *ἀντιόχωι* F[s] *Sch*, *ἀντιόχου* S 2. *συνεβέναι* F 4. *πεπιστεύεσθαί* sic enotatum ex F 5. *ὄπισθεν* S[s] 6. *καμβύλον* F[s], *καμβῦλον* S 8. *ἢ μὴ* *Ur* 169[b] pro *εἰ μὴ* 13. *ἅμα*] *πολλὰ* coni. *Be* *προεδίδου* *Rei* 475 pro *προσεδίδου* 14. *δὲ* FS 15. *δὲ παρὰ τοῦ* *Rei* 475, *δὲ παραυτοῦ τοῦ* F(S) 16. *παρ᾽ αὐτοῦ τοῦ* *Ca*, *παρατούτου* F(S) *σωζομένου* FS 18. *ἐπιμείνας* *Sch* pro *ὑπομείνας* 22. *μελανκομαν* (sine acc.) F 23. *τάς τε* *Di* 24. *ἐπιβολὰς* *Ur* 169[b] pro *ἐπιβὰς*

639, 29]
μενα, μετὰ ταῦτ' Ἀριανόν τινα τῶν ὑφ' αὐτὸν ταττομένων
640 *διαπέμπεται πρὸς τὸν Καμβύλον, φήσας ἐξαπεστάλθαι* 2
μὲν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας ξενολογήσων, βούλεσθαι δὲ τῷ
Καμβύλῳ συμμῖξαι περί τινων ἀναγκαίων· διόπερ ᾤετο
δεῖν τάξασθαι καιρὸν καὶ τόπον ἐν ᾧ μηδενὸς συνειδότος
αὐτοῖς συναντήσουσιν. ταχὺ δὲ τοῦ Ἀριανοῦ συμμίξαντος 3
τῷ Καμβύλῳ καὶ δηλώσαντος τὰς ἐντολάς, ἑτοίμως ὁ προει-
ρημένος ἀνὴρ ὑπήκουσε τοῖς παρακαλουμένοις, καὶ συνθέ-
μενος ἡμέραν καὶ τόπον ἑκατέρῳ γνωστόν, εἰς ὃν παρέσται
νυκτός, ἀπέπεμψε τὸν Ἀριανόν. ὁ δὲ Βῶλις, ἅτε Κρὴς 4
ὑπάρχων καὶ φύσει ποικίλος, πᾶν ἐβάσταζε πρᾶγμα καὶ
πᾶσαν ἐπίνοιαν ἐψηλάφα. τέλος δὲ συμμίξας τῷ Καμ- 5
βύλῳ κατὰ τὴν τοῦ Ἀριανοῦ σύνταξιν ἔδωκε τὴν ἐπιστο-
λήν. ἧς τεθείσης εἰς τὸ μέσον ἐποιοῦντο τὴν σκέψιν Κρη-
τικήν· οὐ γὰρ ἐσκόπουν ὑπὲρ τῆς τοῦ κινδυνεύοντος σω- 6
τηρίας, οὐδ' ὑπὲρ τῆς τῶν ἐγχειρισάντων τὴν πρᾶξιν
πίστεως, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αὑτῶν ἀσφαλείας καὶ τοῦ σφίσιν
αὐτοῖς συμφέροντος. διόπερ ἀμφότεροι Κρῆτες ὄντες συν- 7
τόμως κατηνέχθησαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν γνώμην· αὕτη δ' ἦν
τὰ μὲν παρὰ τοῦ Σωσιβίου προδεδομένα δέκα τάλαντα
διελέσθαι κοινῇ, τὴν δὲ πρᾶξιν Ἀντιόχῳ δηλώσαντας καὶ 8
συνεργῷ χρησαμένους ἐπαγγείλασθαι τὸν Ἀχαιὸν ἐγχειριεῖν
αὐτῷ, λαβόντας χρήματα καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας
ἀξίας τῆς προειρημένης ἐπιβολῆς. τούτων δὲ κυρωθέντων 9
ὁ μὲν Καμβύλος ἀνεδέξατο χειριεῖν τὰ κατὰ τὸν Ἀντίοχον,
ὁ δὲ Βῶλις ἐτάξατο μετά τινας ἡμέρας πέμψειν τὸν Ἀρια-
νὸν πρὸς τὸν Ἀχαιὸν ἔχοντα παρά τε τοῦ Νικομάχου καὶ
Μελαγκόμα συνθηματικὰ γράμματα. περὶ δὲ τοῦ παρεισ- 10

---

1. *ταῦτα* S[s] *τὸν ὑφαυτὸν ταττόμενον* F, *τῶν ὑφ' αὐτὸν ταττόμενον* S *He*, corr. *Ur* 169[b] 2. *καμβυλον* (sine acc.) F, *καμβῦλον* S 3. *ξενολογήσον* F 4. *καμβῦλωι* F 6. *συναντῖσουσιν* F 11. *ἐβάσταζε* F[s] Suid. v. *βαρυδαίμων*, *ἐβάσταξε* S *He* 13. *ἐδήλωσε τὴν ἐπιβολήν* coni. *Be* 16. *ἐγχειρησάντων* FS, corr. cod. Vesontinus 21. *δηλώσαντας* F[s] (secundum Hinckium) S *He*, *δηλώσαντες* F (secundum Spallettum) D[1] 22. *χρησάμενοι* D[1] 25. *κάμβῦλος* S (recte *καμβύλος* F) 28. *μαλαγκόματα* F, corr. S *σύνθημά τι καὶ γράμματα* FS, *συνθήματα καὶ γράμματα* D[2], corr. *Rei* 475

ελθεῖν τὸν Ἀριανὸν εἰς τὴν ἄκραν ἀσφαλῶς καὶ πάλιν
11 *ἀπελθεῖν ἐκεῖνον ἐκέλευε φροντίζειν. ἐὰν δὲ προσδεξά-*
μενος τὴν ἐπιβολὴν Ἀχαιὸς ἀντιφωνήσῃ τοῖς περὶ τὸν Νι-
κόμαχον καὶ Μελαγκόμαν, οὕτως ἔφη δώσειν ὁ Βῶλις 641
12 *αὐτὸν εἰς τὴν χρείαν καὶ συμμίξειν τῷ Καμβύλῳ. τῆς δὲ*
διατάξεως γενομένης τοιαύτης χωρισθέντες ἔπραττον ἑκά-
τεροι τὰ συντεταγμένα.

19 *Καὶ λαβὼν καιρὸν πρῶτον ὁ Καμβύλος προσφέρει τῷ*
2 *βασιλεῖ τὸν λόγον. ὁ δ' Ἀντίοχος, πρὸς τρόπον αὐτῷ*
καὶ παραδόξου γενομένης τῆς ἐπαγγελίας, τὰ μὲν ὑπερ-
χαρὴς ὢν πάνθ' ὑπισχνεῖτο, τὰ δὲ διαπιστῶν ἐξήταζε τὰς
3 *κατὰ μέρος ἐπινοίας καὶ παρασκευὰς αὐτῶν. μετὰ δὲ*
ταῦτα πιστεύσας, καὶ νομίζων ὡσανεὶ σὺν θεῷ γίνεσθαι
τὴν ἐπιβολήν, ἠξίου καὶ πολλάκις ἐδεῖτο τοῦ Καμβύλου
4 *συντελεῖν τὴν πρᾶξιν. τὸ δὲ παραπλήσιον ὁ Βῶλις ἐποίει*
πρὸς τὸν Νικόμαχον καὶ Μελαγκόμαν. οἱ δὲ πιστεύοντες
ἀπὸ τοῦ κρατίστου γίνεσθαι τὴν ἐπιβολήν, καὶ παραυτίκα
τῷ Ἀριανῷ συνθέντες τὰς πρὸς τὸν Ἀχαιὸν ἐπιστολὰς
γεγραμμένας συνθηματικῶς, καθάπερ ἔθος ἦν αὐτοῖς, ἐξαπ-
5 *έστειλαν, παρακαλοῦντες πιστεύειν τοῖς περὶ τὸν Βῶλιν*
καὶ τὸν Καμβύλον [οὕτως ὥστε τὸν κυριεύσαντα τῆς ἐπι-
στολῆς μὴ δύνασθαι γνῶναι μηδὲν τῶν ἐν αὐτῇ γεγραμμέ-
6 *νων]. ὁ δ' Ἀριανὸς διὰ τοῦ Καμβύλου παρελθὼν εἰς τὴν*
ἄκραν τὰ γεγραμμένα τοῖς περὶ τὸν Ἀχαιὸν ἀπέδωκε, καὶ
συμπαρὼν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῖς γινομένοις ἀκριβῶς τὸν κατὰ
μέρος ὑπὲρ ἑκάστων ἀπεδίδου λόγον, πολλάκις μὲν καὶ
ποικίλως ὑπὲρ τῶν κατὰ τὸν Σωσίβιον καὶ Βῶλιν ἀνακρι-
νόμενος, πολλάκις δὲ περὶ Νικομάχου καὶ Μελαγκόμα,

[6: inc. *Be* 584

2. *ἐπελθεῖν* S *He* 3. *ἀντιφωνήσει* F 4. *μελακομαν* (sic) F 5. *συμμίξιν* F 8. in *καμβύλος* cum F consentiunt S 9. *πρὸς τρόπον* FS Suid. h. v., *πρὸς τρόπων* quidam deteriores Suidae codices (hiatus infertur coniecturis *πρὸς τρόπου Sch*, *προστρόπου Ur* 169b, *προσφόρου Na* 238) 16. *μελακομαν* (sic) F 21. *οὕτως* — 23. *γεγραμμένων* in suspicionem vocavit *Sch*, eadem, omisso *οὕτως*, ante *ἐξαπέστειλαν* vs. 19 transposuit *Gro* 22. *αὐταῖς* Suid. v. *συνθηματικῶς* 23. *δὲ* FS 25. *τὸν*] *τῶν* F 27. *τῶν*] *τὸν* F 28. *μελαγκωμα* (sic) F

641, 26]
μάλιστα δὲ περὶ τῶν κατὰ τὸν Καμβύλον. οὐ μὴν ἀλλ' 7
αὐτοπαθῶς καὶ γενναίως ὑπέμενε τοὺς ἐλέγχους, καὶ μά-
λιστα διὰ τὸ μὴ γινώσκειν τὸ συνέχον τῶν τῷ Καμβύλῳ
642 καὶ Βώλιδι δεδογμένων. Ἀχαιὸς δὲ καὶ διὰ τῶν ἀνακρί- 8
σεων τῶν τοῦ Ἀριανοῦ καὶ μάλιστα διὰ τῶν παρὰ τοῦ
Νικομάχου καὶ Μελαγκόμα συνθημάτων πιστεύσας ἀντε-
φώνησε, καὶ παραχρῆμα πάλιν ἐξέπεμψε τὸν Ἀριανόν.
πλεονάκις δὲ τούτου γινομένου παρ' ἑκατέρων, τέλος οἱ 9
περὶ τὸν Ἀχαιὸν ἐπέτρεψαν περὶ σφῶν τοῖς περὶ τὸν Νι-
κόμαχον ἅτε μηδεμιᾶς ἄλλης ἐλπίδος ἔτι καταλειπομένης
πρὸς σωτηρίαν, καὶ πέμπειν ἐκέλευον ἅμα τῷ Ἀριανῷ τὸν
Βῶλιν ἀσελήνου νυκτὸς ὡς ἐγχειριοῦντες αὑτούς. ἦν γάρ 10
τις ἐπίνοια περὶ τὸν Ἀχαιὸν τοιαύτη, πρῶτον μὲν δια-
φυγεῖν τοὺς ἐνεστῶτας κινδύνους, μετὰ δὲ ταῦτα ποιή-
σασθαι διὰ περιόδου τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τοὺς κατὰ Συρίαν
τόπους· πάνυ γὰρ εἶχε μεγάλας ἐλπίδας, ἐπιφανεὶς ἄφνω 11
καὶ παραδόξως τοῖς κατὰ Συρίαν ἀνθρώποις, καὶ ἔτι δια-
τρίβοντος Ἀντιόχου περὶ τὰς Σάρδεις, μέγα ποιήσειν κίνημα
καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς τεύξεσθαι παρά τε τοῖς Ἀντιοχεῦσι
καὶ τοῖς κατὰ Κοίλην Συρίαν καὶ Φοινίκην.

Ὁ μὲν οὖν Ἀχαιὸς ἐπί τινος τοιαύτης προσδοκίας καὶ 20
διαλογισμῶν ὑπάρχων ἐκαραδόκει τὴν παρουσίαν τοῦ Βώ-
λιδος· οἱ δὲ περὶ τὸν Μελαγκόμαν ἀποδεξάμενοι τὸν Ἀρια- 2
νὸν καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἀναγνόντες ἐξέπεμπον τὸν Βῶλιν,
παρακαλέσαντες διὰ πλειόνων, καὶ μεγάλας ἐλπίδας ὑπο-
δείξαντες, ἐὰν καθίκηται τῆς ἐπιβολῆς. ὁ δὲ προδια- 3
πεμψάμενος τὸν Ἀριανόν, καὶ δηλώσας τῷ Καμβύλῳ τὴν
αὑτοῦ παρουσίαν, ἧκε νυκτὸς ἐπὶ τὸν συντεθέντα τόπον.
γενόμενοι δὲ μίαν ἡμέραν ἐπὶ ταὐτό, καὶ συνταξάμενοι 4
περὶ τοῦ πῶς χειρισθήσεται τὰ κατὰ μέρος, μετὰ ταῦτα

[12: inc. *Be* 585

3. *γινώσκιν* F 6. *μελαγκομα* (sine acc.) F *ἀντεφώνησαι* F 8. *γενομένου* S vulgo 9. *ἀχαιῶν* F 13. *ἀχαιων* (sine acc.) F 15. *διὰ προόδου* FS, *δίχα προόδου* *Rei* 476, corr. *Sch* (conf. Herod. 7, 219 aliosque locos citatos in Stephani thesauro VI 874[d]) 18. *τὰς ἄρδεις* F 20. *κύλην* F 23. hic recte *μελαγκόμαν* F 24. *ἀναγνώντες* F

5 *νυκτὸς εἰσῆλθον εἰς τὴν παρεμβολήν. ἡ δὲ διάταξις αὐ-*
τῶν ἐγεγόνει τοιαύτη τις. εἰ μὲν συμβαίη τὸν Ἀχαιὸν ἐκ
τῆς ἄκρας ἐλθεῖν μόνον ἢ καὶ δεύτερον μετὰ τοῦ Βώλιδος
καὶ Ἀριανοῦ, τελέως εὐκαταφρόνητος, ἔτι δ' εὐχείρωτος
6 *ἔμελλε γίνεσθαι τοῖς ἐνεδρεύουσιν· εἰ δὲ μετὰ πλειόνων,* 643
δύσχρηστος ἡ πρόθεσις ἀπέβαινε τοῖς πεπιστευμένοις, ἄλ-
λως τε καὶ ζωγρίᾳ σπεύδουσι κυριεῦσαι διὰ τὸ τῆς πρὸς
τὸν Ἀντίοχον χάριτος τὸ πλεῖστον ἐν τούτῳ κεῖσθαι τῷ
7 *μέρει. διόπερ ἔδει τὸν μὲν Ἀριανόν, ὅταν ἐξάγῃ τὸν*
Ἀχαιόν, ἡγεῖσθαι διὰ τὸ γινώσκειν τὴν ἀτραπόν, ᾗ πολλά-
8 *κις ἐπεποίητο καὶ τὴν εἴσοδον καὶ τὴν ἔξοδον, τὸν δὲ Βῶ-*
λιν ἀκολουθεῖν τῶν ἄλλων κατόπιν, ἵν' ἐπειδὰν παραγέ-
νηται πρὸς τὸν τόπον ἐν ᾧ τοὺς ἐνεδρεύοντας ἑτοίμους
ὑπάρχειν ἔδει διὰ τοῦ Καμβύλου, τότ' ἐπιλαβόμενος κρα-
τοίη τὸν Ἀχαιόν, καὶ μήτε διαδραίη κατὰ τὸν θόρυβον
νυκτὸς οὔσης διὰ τόπων ὑλωδῶν, μήθ' αὑτὸν ῥίψαι κατά
τινος κρημνοῦ περιπαθὴς γενόμενος, πέσοι δὲ κατὰ τὴν
9 *πρόθεσιν ὑπὸ τὰς τῶν ἐχθρῶν χεῖρας ζωγρίᾳ. τούτων δὲ*
συγκειμένων, καὶ παραγενομένου τοῦ Βώλιδος ὡς τὸν Καμ-
βύλον, ᾗ μὲν ἦλθε νυκτί, ταύτῃ παράγει πρὸς τὸν Ἀντίοχον
10 *τὸν Βῶλιν ὁ Καμβύλος μόνος πρὸς μόνον. ἀποδεξαμένου*
δὲ τοῦ βασιλέως φιλοφρόνως, καὶ δόντος πίστεις ὑπὲρ
τῶν ἐπαγγελιῶν, καὶ παρακαλέσαντος ἀμφοτέρους διὰ
πλειόνων μηκέτι μέλλειν ὑπὲρ τῶν προκειμένων, τότε μὲν
11 *ἀνεχώρησαν εἰς τὴν αὑτῶν παρεμβολήν, ὑπὸ δὲ τὴν ἑωθι-*
νὴν Βῶλις ἀνέβη μετὰ τοῦ Ἀριανοῦ, καὶ παρεισῆλθεν ἔτι
νυκτὸς εἰς τὴν ἄκραν.

21 *Ἀχαιὸς δὲ προσδεξάμενος ἐκτενῶς καὶ φιλοφρόνως*
τὸν Βῶλιν ἀνέκρινε διὰ πλειόνων ὑπὲρ ἑκάστου τῶν κατὰ

[16: inc. *Be* 586

2. *ἐγεγώνει* F   *συμβαῖνει* F(S), *συμβαίνοι Be*, corr. *Hu* (conf. *Erzähl. Zeitf.* XIX p. 154)   7. 18. *ζωγρειαι* F[s], *ζωγρεία He* (S incerti)   8. *ἐν* S *He*, *εἰς* F   12. *ἵνα* FS   14. *τότε* vulgo (invito F)   16. *καὶ* ante *μήθ'* additum in FS del. *Ca*   *μήθ' αὐτὸν* F, *μήθ' ἑαυτὸν* Suid. v. *περιπαθῶς*, *μήτ' αὐτὸν* S[s] *He*   21. *καμβ˜λος* F   23. *ἐπαγγελλειῶν* F   28. *φιλανθρώπως* Suid. v. *ἐκτενῶς*

μέρος, θεωρῶν δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τὸν ἄνδρα καὶ 2
κατὰ τὴν ὁμιλίαν ἕλκοντα τὸ τῆς πράξεως στάσιμον, τὰ
μὲν περιχαρὴς ἦν διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας, τὰ δὲ πά-
λιν ἐπτοημένος καὶ πλήρης ἀγωνίας διὰ τὸ μέγεθος τῶν
ἀποβησομένων. ὑπάρχων δὲ καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν οὐδε- 3
νὸς ἥττων καὶ κατὰ τὴν ἐν πράγμασι τριβὴν ἱκανός, ὅμως
ἀκμὴν ἔκρινε μὴ πᾶσαν εἰς τὸν Βῶλιν ἀνακρεμάσαι τὴν
644 *πίστιν. διὸ ποιεῖται τοιούτους λόγους πρὸς αὐτόν, ὅτι* 4
κατὰ μὲν τὸ παρὸν οὐκ ἔστι δυνατὸν ἐξελθεῖν αὐτῷ, πέμ-
ψει δέ τινας τῶν φίλων μετ᾽ ἐκείνου τρεῖς ἢ τέτταρας,
ὧν συμμιξάντων τοῖς περὶ τὸν Μελαγκόμαν ἕτοιμον αὐτὸν
ἔφη παρασκευάσειν πρὸς τὴν ἔξοδον. ὁ μὲν οὖν Ἀχαιὸς 5
ἐποίει τὰ δυνατά, τοῦτο δ᾽ ἠγνόει, τὸ δὴ λεγόμενον, πρὸς
Κρῆτα κρητίζων· ὁ γὰρ Βῶλις οὐθὲν ἀψηλάφητον εἶχε
τῶν ἐπινοηθέντων ἂν εἰς τοῦτο τὸ μέρος. πλὴν παραγε- 6
νομένης τῆς νυκτὸς ἐν ᾗ συνεξαποστελεῖν ἔφη τοὺς φίλους,
προπέμψας τὸν Ἀριανὸν καὶ τὸν Βῶλιν ἐπὶ τὴν τῆς ἄκρας
ἔξοδον μένειν προσέταξε, μέχρις ἂν οἱ μέλλοντες αὐτοῖς
συνεξορμᾶν παραγένωνται. τῶν δὲ πειθαρχησάντων κοινω- 7
σάμενος παρ᾽ αὐτὸν τὸν καιρὸν τῇ γυναικὶ καὶ ποιήσας
διὰ τὸ παράδοξον τὴν Λαοδίκην ἔκφρονα, χρόνον μέν τινα
λιπαρῶν ταύτην καὶ καταπραΰνων ταῖς προσδοκωμέναις
ἐλπίσι προσεκαρτέρει, μετὰ δὲ ταῦτα πέμπτος αὐτὸς γενό- 8
μενος, καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις μετρίας ἐσθῆτας ἀναδούς, αὐτὸς
δὲ λιτὴν καὶ τὴν τυχοῦσαν ἀναλαβὼν καὶ ταπεινὸν αὐτὸν
ποιήσας προῆγε, συντάξας ἑνὶ τῶν φίλων αὐτὸν ἀεὶ ἀπο- 9
κρίνασθαι πρὸς τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀριανόν,
καὶ πυνθάνεσθαι παρ᾽ ἐκείνων ἀεὶ τὸ κατεπεῖγον, περὶ
δὲ τῶν ἄλλων φάναι βαρβάρους αὐτοὺς ὑπάρχειν.

Ἐπεὶ δὲ συνέμιξαν τοῖς περὶ τὸν Ἀριανόν, ἡγεῖτο μὲν 22

[23: inc. *Be* 587

4. *πλήρεις* F 7. *βώλην* F 9. *οὐκ ἔτι* S *He* 14. *κρητίζειν* *Na* 355 (invito etiam Suida v. *πρὸς Κρῆτα*) *οὐδὲν* vulgo (invito F) 16. *συνεξαποστελεῖν* *Sch* pro *συνεξαποστέλλειν* 18. *ἔφη* (e vs. 16) ante *προσέταξε* add. S *He* 25. *τὴν* om. S *He* 26. *αὐτὸν ἀεὶ* D[m] *He*[m], *αὐτὸν εἶεν* FS, *αὐτὸν αἰὲν* *BW*, *αὐτόθεν* coni. *Hu* (conf. 7, 11, 2) 30. *ξυνέμιξαν* F

*αὐτὸς αὐτῶν διὰ τὴν ἐμπειρίαν, ὁ δὲ Βῶλις κατόπιν ἐπέ-
στη κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν, ἀπορῶν καὶ δυσχρηστού-
2 μενος ὑπὲρ τοῦ συμβαίνοντος. καίπερ γὰρ ὢν Κρὴς καὶ
πᾶν ἄν τι κατὰ τοῦ πέλας ὑποπτεύσας, ὅμως οὐκ ἠδύνατο
διὰ τὸ σκότος συννοῆσαι τὸν Ἀχαιόν, οὐχ' οἷον τίς ἐστιν,
3 ἀλλ' οὐδὲ καθάπαξ εἰ πάρεστιν. τῆς δὲ καταβάσεως κρη-
μνώδους μὲν καὶ δυσβάτου κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπαρχούσης,
ἔν τισι δὲ τόποις καὶ λίαν ἐπισφαλεῖς ἐχούσης καὶ κινδυ-
νώδεις καταφοράς, ὁπότε παραγένοιτο πρός τινα τοιοῦτον* 645
*τόπον, τῶν μὲν ἐπιλαμβανομένων τῶν δὲ πάλιν ἐκδεχομέ-
4 νων τὸν Ἀχαιόν, οὐ δυναμένων δ' ἄρα καθόλου τὴν ἐκ
τῆς συνηθείας καταξίωσιν στέλλεσθαι πρὸς τὸν παρόντα
καιρόν, ταχέως ὁ Βῶλις συνῆκε τίς ἐστι καὶ ποῖος αὐτῶν
5 ὁ Ἀχαιός. ἐπεὶ δὲ παρεγένοντο πρὸς τὸν τῷ Καμβύλῳ
διατεταγμένον τόπον καὶ τὸ σύνθημα προσσυρίξας ὁ Βῶλις
ἀπέδωκε, τῶν μὲν ἄλλων οἱ διαναστάντες ἐκ τῆς ἐνέδρας
6 ἐπελάβοντο, τὸν δ' Ἀχαιὸν αὐτὸς ὁ Βῶλις ὁμοῦ τοῖς ἱμα-
τίοις, ἔνδον τὰς χεῖρας ἔχοντα, συνήρπασε, φοβηθεὶς μὴ
συννοήσας τὸ γινόμενον ἐπιβάλοιτο διαφθείρειν αὑτόν·
7 καὶ γὰρ εἶχε μάχαιραν ἐφ' αὑτῷ παρεσκευασμένος. ταχὺ
δὲ καὶ πανταχόθεν κυκλωθεὶς ὑποχείριος ἐγένετο τοῖς ἐχ-
θροῖς, καὶ παραχρῆμα μετὰ τῶν φίλων ἀνήγετο πρὸς τὸν
8 Ἀντίοχον. ὁ δὲ βασιλεὺς πάλαι μετέωρος ὢν τῇ διανοίᾳ
καὶ καραδοκῶν τὸ συμβησόμενον ἀπολύσας τοὺς ἐκ τῆς
συνουσίας ἔμενε μόνος ἐγρηγορὼς ἐν τῇ σκηνῇ μετὰ δυεῖν
9 ἢ τριῶν σωματοφυλάκων. παρεισελθόντων δὲ τῶν περὶ
τὸν Καμβύλον καὶ καθισάντων τὸν Ἀχαιὸν ἐπὶ τὴν γῆν
δεδεμένον, εἰς τοιαύτην ἀφασίαν ἦλθε διὰ τὸ παράδοξον
ὥστε πολὺν μὲν χρόνον ἀποσιωπῆσαι, τὸ δὲ τελευταῖον*

[27: inc. *Be* 588

---

1. *οὗτος αὐτῶν* coni. *Hu* 8. *ἔν τησι* F 9. *παραγένοιντο* *Rei* 478 11. *ἀχεῶν* F *δ' ἄρα Hu* (conf. 2, 50, 12), *γὰρ* FS, *δὲ* G *He* 15. *προσυρίξας* FS, corr. *Be* auctore *Rei* 478 (conf. cap. 27, 10 et 31, 5) 16. *επέδωκε* F(S), corr. *Rei* 478 19. *ἐπιβάλοιτο Sca* pro *ἐπιλάβοιτο* 20. *ὑφαυτῶι* F(S), *ἐφ' αὐτὸν Rei* 478, corr. *BW* coll. 7, 9, 8, Antiph. 5, 79 25. *δυοῖν* vulgo (invito F) 28. *ἦθε* F[1], *λ* add. F[2]

συμπαθῆς γενέσθαι καὶ δακρῦσαι. τοῦτο δ' ἔπαθεν ὁρῶν, 10
ὡς ἐμοί γε δοκεῖ, τὸ δυσφύλακτον καὶ παράλογον τῶν ἐκ
τῆς τύχης συμβαινόντων. Ἀχαιὸς γὰρ ἦν Ἀνδρομάχου μὲν 11
υἱὸς τοῦ Λαοδίκης ἀδελφοῦ τῆς Σελεύκου γυναικός, ἔγημε
δὲ Λαοδίκην τὴν Μιθριδάτου τοῦ βασιλέως θυγατέρα, κύ-
ριος δ' ἐγεγόνει τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου πάσης. δοκῶν 12
δὲ τότε καὶ ταῖς αὑτοῦ δυνάμεσι καὶ ταῖς τῶν ὑπεναντίων
ἐν ὀχυρωτάτῳ τόπῳ τῆς οἰκουμένης διατρίβειν, ἐκάθητο
δεδεμένος ἐπὶ τῆς γῆς, ὑποχείριος γενόμενος τοῖς ἐχθροῖς,
οὐδέπω γινώσκοντος οὐθενὸς ἁπλῶς τὸ γεγονὸς πλὴν τῶν
πραξάντων.

646 Οὐ μὴν ἀλλ' ἅμα τῷ φωτὶ συναθροιζομένων τῶν φί- 23
λων εἰς τὴν σκηνὴν κατὰ τὸν ἐθισμόν, καὶ τοῦ πράγματος
ὑπὸ τὴν ὄψιν θεωρουμένου, τὸ παραπλήσιον τῷ βασιλεῖ
συνέβαινε πάσχειν καὶ τοὺς ἄλλους· θαυμάζοντες γὰρ τὸ
γεγονὸς ἠπίστουν τοῖς ὁρωμένοις. καθίσαντος δὲ τοῦ συν- 2
εδρίου πολλοὶ μὲν ἐγίνοντο λόγοι περὶ τοῦ τίσι δεῖ κατ'
αὐτοῦ χρήσασθαι τιμωρίαις, ἔδοξε δ' οὖν πρῶτον μὲν 3
ἀκρωτηριάσαι τὸν ταλαίπωρον, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν κεφα-
λὴν ἀποτεμόντας αὐτοῦ καὶ καταρράψαντας εἰς ὄνειον
ἀσκὸν ἀνασταυρῶσαι τὸ σῶμα. γενομένων δὲ τούτων, καὶ 4
τῆς δυνάμεως ἐπιγνούσης τὸ συμβεβηκός, τοιοῦτος ἐνθου-
σιασμὸς ἐγένετο καὶ παράστασις τοῦ στρατοπέδου παντός,
ὥστε τὴν Λαοδίκην ἐκ τῆς ἄκρας μόνον συνειδυῖαν τὴν
ἔξοδον τἀνδρός, τεκμήρασθαι τὸ γεγονὸς ἐκ τῆς περὶ τὸ
στρατόπεδον ταραχῆς καὶ κινήσεως. ταχὺ δὲ καὶ τοῦ κή- 5
ρυκος παραγενομένου πρὸς τὴν Λαοδίκην καὶ διασαφοῦν-
τος τὰ περὶ τὸν Ἀχαιὸν καὶ κελεύοντος τίθεσθαι τὰ πράγ-
ματα καὶ παραχωρεῖν τῆς ἄκρας, τὸ μὲν πρῶτον ἀναπό- 6
κριτος οἰμωγὴ καὶ θρῆνοι παράλογοι κατεῖχον τοὺς περὶ
τὴν ἀκρόπολιν, οὐχ οὕτως διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἀχαιὸν εὔ-

---

6. δὲ FS 10. οὐδενὸς vulgo (invito F) 20. καταράψαντας F 24. τὴν Λαοδίκην *Sca* pro τῆς λαοδίκης συνειδϋιαν (sic) F, συνειδυίας S vulgo, corr. *Sca* 29. ἀδιάκριτος Wundererus act. semin. Erlang. IV 258 (sed conf. *Sch* in lexico et ἀφασίαν cap. 22, 9)

νοιαν ὡς διὰ τὸ παράδοξον καὶ τελέως ἀνέλπιστον ἑκάστῳ
7 *φαίνεσθαι τὸ συμβεβηκός, μετὰ δὲ ταῦτα πολλή τις ἦν*
8 *ἀπορία καὶ δυσχρηστία περὶ τοὺς ἔνδον. Ἀντίοχος δὲ*
διακεχειρισμένος τὸν Ἀχαιὸν ἐπεῖχε τοῖς κατὰ τὴν ἄκραν
ἀεί, πεπεισμένος ἀφορμὴν ἐκ τῶν ἔνδον αὐτῷ παραδο-
θήσεσθαι, καὶ μάλιστα διὰ τῶν στρατιωτῶν. ὃ καὶ τέλος
9 *ἐγένετο· στασιάσαντες γὰρ πρὸς σφᾶς ἐμερίσθησαν οἱ μὲν*
πρὸς Ἀριόβαζον οἱ δὲ πρὸς τὴν Λαοδίκην, οὗ γενομένου
διαπιστήσαντες ἀλλήλοις ταχέως ἀμφότεροι παρέδοσαν αὑ-
τοὺς καὶ τὰς ἀκροπόλεις.
10 *Ἀχαιὸς μὲν οὖν πάντα τὰ κατὰ λόγον πράξας, ὑπὸ*
δὲ τῆς τῶν πιστευθέντων ἡττηθεὶς ἀθεσίας, κατεστρέψατο
τὸν βίον, κατὰ δύο τρόπους οὐκ ἀνωφελὲς ὑπόδειγμα γε-
11 *νόμενος τοῖς ἐπεσομένοις, καθ᾽ ἕνα μὲν πρὸς τὸ μηδενὶ* 647
πιστεύειν ῥᾳδίως, καθ᾽ ἕτερον δὲ πρὸς τὸ μὴ μεγαλαυχεῖν
ἐν ταῖς εὐπραγίαις, πᾶν δὲ προσδοκᾶν ἀνθρώπους ὄντας.

CAUARUS, REX GALLORUM, IN THRACIA.

24 * *Ὅτι Καύαρος ὁ βασιλεὺς τῶν ἐν τῇ Θράκῃ Γαλα-*
τῶν βασιλικὸς ὑπάρχων τῇ φύσει καὶ μεγαλόφρων, πολ-
λὴν μὲν ἀσφάλειαν παρεσκεύαζε τοῖς προσπλέουσι τῶν
2 *ἐμπόρων εἰς τὸν Πόντον, μεγάλας δὲ παρείχετο χρείας*
τοῖς Βυζαντίοις ἐν τοῖς περὶ τοὺς Θρᾷκας καὶ Βιθυνοὺς
πολέμοις.
3 * *Πολύβιος ἐν ὀγδόῃ ἱστοριῶν, Καύαρός, φησιν, ὁ*
Γαλάτης, ὢν τἆλλα ἀνὴρ ἀγαθός, ὑπὸ Σωστράτου τοῦ
κόλακος διεστρέφετο, ὃς ἦν Χαλκηδόνιος γένος.

[8: inc. *Be* 589

---

8. *Ἀρίβαζον* coni. *Sch* coll. p. 319, 12. 27. 320, 1 14. *ἐσομένοις* S vulgo (invito F) 15. *πιστεύειν*: inc. M deperdito priore folio (conf. ad. p. 321, 3) *Ma* 374 *Hey* 27, 1 16. des. MF 18. P *Va* 26

θράκῃ Va (certe etiam P) 22. *π* (ε superscr.) P, *πρὸς Va* vulgo, *ἐπὶ* Wundererus l. c. 236 *θρᾶκας* P 24. Athen. 6 p. 252[c] 25. *ἀνὴρ* om. Athenaei codex A

ANTIOCHUS AD ARMOSATAM.

* Ὅτι Ξέρξου βασιλεύοντος πόλεως Ἀρμόσατα, ἣ 25
κεῖται πρὸς τῷ Καλῷ πεδίῳ καλουμένῳ, μέσον Εὐφράτου
καὶ Τίγριδος, ταύτῃ τῇ πόλει παραστρατοπεδεύσας Ἀν-
τίοχος ὁ βασιλεὺς ἐπεβάλετο πολιορκεῖν αὐτήν. θεωρῶν 2
δὲ τὴν παρασκευὴν τοῦ βασιλέως ὁ Ξέρξης τὸ μὲν πρῶτον
αὐτὸν ἐκποδὼν ἐποίησεν, μετὰ δέ τινα χρόνον δείσας μὴ
τοῦ βασιλείου κρατηθέντος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν καὶ τἆλλα τὰ
κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ διατραπῇ, μετεμελήθη καὶ διεπέμ-
ψατο πρὸς τὸν Ἀντίοχον, φάσκων βούλεσθαι συνελθεῖν
εἰς λόγους. οἱ μὲν οὖν πιστοὶ τῶν φίλων οὐκ ἔφασκον 3
δεῖν προΐεσθαι τὸν νεανίσκον λαβόντες εἰς χεῖρας, ἀλλὰ
συνεβούλευον κυριεύσαντα τῆς πόλεως Μιθριδάτῃ παρα-
δοῦναι τὴν δυναστείαν, ὃς ἦν υἱὸς τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ
κατὰ φύσιν· ὁ δὲ βασιλεὺς τούτων μὲν οὐδενὶ προσέσχε, 4
μεταπεμψάμενος δὲ τὸν νεανίσκον διελύσατο τὴν ἔχθραν,
648 ἀφῆκε δὲ τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων ἃ συνέβαινε τὸν πα-
τέρα προσοφείλειν αὐτῷ τῶν φόρων, λαβὼν δὲ παραχρῆμα 5
τριακόσια τάλαντα παρ' αὐτοῦ καὶ χιλίους ἵππους καὶ χι-
λίους ἡμιόνους μετὰ τῆς ἐπισκευῆς τά τε κατὰ τὴν ἀρχὴν
ἅπαντα κατέστησε, καὶ συνοικίσας αὐτῷ τὴν ἀδελφὴν Ἀν-
τιοχίδα πάντας τοὺς ἐπ' ἐκείνων τῶν τόπων ἐψυχαγώγησε
καὶ προσεκαλέσατο, δόξας μεγαλοψύχως καὶ βασιλικῶς τοῖς
πράγμασι κεχρῆσθαι.

BELLUM HANNIBALICUM. TARENTI PRODITIO.

a.u. * Ὅτι οἱ Ταραντῖνοι διὰ τὸ τῆς εὐδαιμονίας ὑπερ- 26
542 ήφανον ἐπεκαλέσαντο Πύρρον τὸν Ἠπειρώτην· πᾶσα γὰρ

[13: inc. *Be* 590

2. P *Va* 26 9. ἀρχὴν P, βασιλείαν *Va* vulgo 12. καιρὸν τὸν ante νεανίσκον add. et tum (cum Reiskio) λαβόντα legit Herwerdenus Mnemos. N. S. II 77 λαβόντες Ernestus, λαβόντας P, λαβόντα *Rei* 735 21. ἅπαντ' ἀποκατέστησε coni. *Hu* 22. ἐπ' add. *Hu* 25. Liv. 25, 7, 10 — 11, 20, Appian. Hann. 32—34 26. M *Ma* 374 *Hey* 27, 2 27. inc. F in marg. fol. 114ᵛ: πᾶσα γὰρ cet.

ἐλευθερία μετ᾽ ἐξουσίας πολυχρονίου φύσιν ἔχει κόρον
λαμβάνειν τῶν ὑποκειμένων, κἄπειτα ζητεῖ δεσπότην, τυ-
χοῦσά γε μὴν τούτου ταχὺ πάλιν μισεῖ διὰ τὸ μεγάλην
φαίνεσθαι τὴν πρὸς τὸ χεῖρον μεταβολήν. ὃ καὶ τότε
συνέβαινε τοῖς Ταραντίνοις.

2a (38, 3) * Ὅτι πᾶν τὸ μέλλον κρεῖττον φαίνεται τοῦ παρόντος 663
ὑπάρχειν.

2 * Προσπεσόντων δὲ τούτων εἰς Τάραντα καὶ τοὺς 648
Θουρίους, ἠγανάκτει τὰ πλήθη.

3 * Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὡς ἐπ᾽ ἐξοδείαν ὁρμήσαντες
ἐκ τῆς πόλεως καὶ συνεγγίσαντες τῇ παρεμβολῇ τῶν Καρ-
χηδονίων νυκτός, ἄλλοι μὲν συγκαθέντες εἴς τινα τόπον
ὑλώδη παρὰ τὴν ὁδὸν ἔμειναν, ὁ δὲ Φιλήμενος καὶ Νίκων
4 προσῆλθον πρὸς τὴν παρεμβολήν. τῶν δὲ φυλάκων ἐπι-
λαβομένων αὐτῶν ἀνήγοντο πρὸς τὸν Ἀννίβαν, οὐδὲν εἰ-
πόντες, οὔτε πόθεν οὔτε τίνες ἦσαν, αὐτὸ δὲ μόνον τοῦτο
5 δηλοῦντες, ὅτι θέλουσι τῷ στρατηγῷ συμμῖξαι. ταχὺ δὲ
πρὸς τὸν Ἀννίβαν ἐπαναχθέντες ἔφασαν αὐτῷ κατ᾽ ἰδίαν
6 βούλεσθαι διαλεχθῆναι. τοῦ δὲ καὶ λίαν ἑτοίμως προσ-
δεξαμένου τὴν ἔντευξιν, ἀπελογίζοντο περί τε τῶν καθ᾽
αὑτοὺς καὶ περὶ τῶν κατὰ τὴν πατρίδα, πολλὰς καὶ ποι- 649
κίλας ποιούμενοι κατηγορίας Ῥωμαίων χάριν τοῦ μὴ δο-
7 κεῖν ἀλόγως ἐμβαίνειν εἰς τὴν ὑποκειμένην πρᾶξιν. τότε
μὲν οὖν Ἀννίβας ἐπαινέσας καὶ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν φιλαν-
θρώπως ἀποδεξάμενος ἐξέπεμψε, συνταξάμενος παραγί-
8 νεσθαι καὶ συμμιγνύναι κατὰ τάχος αὐτῷ πάλιν. κατὰ
δὲ τὸ παρὸν ἐκέλευσε τὰ πρῶτα τῶν ἐξελασθέντων πρωὶ
θρεμμάτων καὶ τοὺς ἅμα τούτοις ἄνδρας, ἐπειδὰν ἱκανὸν
ἀπόσχωσι τῆς παρεμβολῆς, περιελασαμένους εὐθαρσῶς

[6 = *Be* 602, 14 8 = *Be* 590, 20 23: inc. *Be* 591

1. *ἔχειν* F 3. *μισεῖ*: des. F 6. M *Ma* 375 *Hey* 27, 8 8. Suid. v. *προσπεσόντων* 10. F fol. 114v *He* 202; in marg. add. F² *περὶ ἁλώσεως τάραντος* *ἐξοδίαν* FS Suid. h. v., corr. *Di* 13. *φιλῖ-μενος* FS, corr. *Ca* e Livio 17. *συμμίξε* F 19. *διαλεχθεῖναι* F 21. *ἑαυτοὺς* S vulgo 23. *ἐκβαίνειν* S *ὑποκειμένειν* F 27. *ἐξ-ελασθέντων* FDG, *ἐξελαθέντων* S *He* 27. 28. *πρωθρεμμάτων* F, *προθρεμμάτων* S *He*, corr. *Sch*

639, 29]
μενα, μετὰ ταῦτ' Ἀριανόν τινα τῶν ὑφ' αὐτὸν ταττομένων
640 διαπέμπεται πρὸς τὸν Καμβύλον, φήσας ἐξαπεστάλθαι 2
μὲν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας ξενολογήσων, βούλεσθαι δὲ τῷ
Καμβύλῳ συμμῖξαι περί τινων ἀναγκαίων· διόπερ ᾤετο
δεῖν τάξασθαι καιρὸν καὶ τόπον ἐν ᾧ μηδενὸς συνειδότος
αὐτοῖς συναντήσουσιν. ταχὺ δὲ τοῦ Ἀριανοῦ συμμίξαντος 3
τῷ Καμβύλῳ καὶ δηλώσαντος τὰς ἐντολάς, ἑτοίμως ὁ προειρημένος ἀνὴρ ὑπήκουσε τοῖς παρακαλουμένοις, καὶ συνθέμενος ἡμέραν καὶ τόπον ἑκατέρῳ γνωστόν, εἰς ὃν παρέσται
νυκτός, ἀπέπεμψε τὸν Ἀριανόν. ὁ δὲ Βῶλις, ἅτε Κρὴς 4
ὑπάρχων καὶ φύσει ποικίλος, πᾶν ἐβάσταζε πρᾶγμα καὶ
πᾶσαν ἐπίνοιαν ἐψηλάφα. τέλος δὲ συμμίξας τῷ Καμ- 5
βύλῳ κατὰ τὴν τοῦ Ἀριανοῦ σύνταξιν ἔδωκε τὴν ἐπιστολήν. ἧς τεθείσης εἰς τὸ μέσον ἐποιοῦντο τὴν σκέψιν Κρη-
τικήν· οὐ γὰρ ἐσκόπουν ὑπὲρ τῆς τοῦ κινδυνεύοντος σω- 6
τηρίας, οὐδ' ὑπὲρ τῆς τῶν ἐγχειρισάντων τὴν πρᾶξιν
πίστεως, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αὑτῶν ἀσφαλείας καὶ τοῦ σφίσιν
αὐτοῖς συμφέροντος. διόπερ ἀμφότεροι Κρῆτες ὄντες συν- 7
τόμως κατηνέχθησαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν γνώμην· αὕτη δ' ἦν
τὰ μὲν παρὰ τοῦ Σωσιβίου προδεδομένα δέκα τάλαντα
διελέσθαι κοινῇ, τὴν δὲ πρᾶξιν Ἀντιόχῳ δηλώσαντας καὶ 8
συνεργῷ χρησαμένους ἐπαγγείλασθαι τὸν Ἀχαιὸν ἐγχειριεῖν
αὐτῷ, λαβόντας χρήματα καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας
ἀξίας τῆς προειρημένης ἐπιβολῆς. τούτων δὲ κυρωθέντων 9
ὁ μὲν Καμβύλος ἀνεδέξατο χειριεῖν τὰ κατὰ τὸν Ἀντίοχον,
ὁ δὲ Βῶλις ἐτάξατο μετά τινας ἡμέρας πέμψειν τὸν Ἀριανὸν πρὸς τὸν Ἀχαιὸν ἔχοντα παρά τε τοῦ Νικομάχου καὶ
Μελαγκόμα συνθηματικὰ γράμματα. περὶ δὲ τοῦ παρεισ- 10

---

1. ταῦτα S[s] τὸν ὑφαυτὸν ταττόμενον F, τῶν ὑφ' αὐτὸν ταττόμενον S *He*, corr. *Ur* 169[b] 2. καμβυλον (sine acc.) F, καμβῦλον S 3. ξενολογήσον F 4. καμβῦλωι F 6. συναντῖσουσιν F 11. ἐβάσταζε F[s] Suid. v. βαρυδαίμων, ἐβάσταξε S *He* 13. ἐδήλωσε τὴν ἐπιβολήν coni. *Be* 16. ἐγχειρησάντων FS, corr. cod. Vesontinus 21. δηλώσαντας F[s] (secundum Hinckium) S *He*, δηλώσαντες F (secundum Spallettum) D[1] 22. χρησάμενοι D[1] 25. κάμβῦλος S (recte καμβύλος F) 28. μαλαγκόματα F, corr. S σύνθημά τι καὶ γράμματα FS, συνθήματα καὶ γράμματα D[2], corr. *Rei* 475

[650, 10

καιρούς, τὸν δὲ Φιλήμενον ἀπέταξαν ἐπὶ τὰς κυνηγίας·
6 *διὰ γὰρ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος ἐπιθυ-*
μίαν ἦν ὑπὲρ αὐτοῦ διάληψις ὡς οὐδὲν προυργιαίτερον
7 *ποιουμένου κατὰ τὸν βίον τοῦ κυνηγετεῖν. διὸ τούτῳ μὲν*
ἐπέτρεψαν ἐξιδιάσασθαι διὰ τῶν ἁλισκομένων θηρίων
πρῶτον μὲν τὸν ἐπὶ τῆς πόλεως τεταγμένον Γάιον Λί-
βιον, δεύτερον δὲ τοὺς φυλάττοντας τὸν πυλῶνα τὸν ὑπὸ
8 *τὰς Τημενίδας προσαγορευομένας πύλας. ὃς παραλαβὼν*
τὴν πίστιν ταύτην, καὶ τὰ μὲν αὐτὸς κυνηγετῶν, τῶν δ᾽
ἑτοιμαζομένων αὐτῷ δι᾽ Ἀννίβου, συνεχῶς εἰσέφερε τῶν
θηρίων, ὧν τὰ μὲν ἐδίδου τῷ Γαΐῳ, τὰ δὲ τοῖς ἐπὶ τοῦ
πυλῶνος χάριν τοῦ τὴν ῥινοπύλην ἑτοίμως ἀνοίγειν αὐτῷ·
9 *τὸ γὰρ πλεῖον ἐποιεῖτο τὰς εἰσόδους καὶ τὰς ἐξόδους νυ-*
κτός, προφάσει μὲν χρώμενος τῷ φόβῳ τῶν πολεμίων,
10 *ἁρμοζόμενος δὲ πρὸς τὴν ὑποκειμένην πρόθεσιν. ἤδη δὲ*
κατεσκευασμένου τοιαύτην συνήθειαν τοῦ Φιλημένου πρὸς
τοὺς ἐπὶ τῆς πύλης ὥστε μὴ διαπορεῖν τοὺς φυλάττοντας,
ἀλλ᾽ ὁπότε προσεγγίσας τῷ τείχει προσσυρίξαι νυκτός,
11 *εὐθέως ἀνοίγεσθαι τὴν ῥινοπύλην αὐτῷ, τότε παρατηρή-*
σαντες τὸν ἐπὶ τῆς πόλεως ἄρχοντα τῶν Ῥωμαίων ἀφ᾽
ἡμέρας μέλλοντα γίνεσθαι μετὰ πλειόνων ἐν τῷ προσα-
γορευομένῳ Μουσείῳ σύνεγγυς τῆς ἀγορᾶς, ταύτην ἐτάξαντο 651
τὴν ἡμέραν πρὸς τὸν Ἀννίβαν.

28 *Ὁ δὲ πάλαι μὲν ἐπεπόριστο σκῆψιν ὡς ἀρρωστῶν,*
χάριν τοῦ μὴ θαυμάζειν ἀκούοντας τοὺς Ῥωμαίους ὡς καὶ
πλείω χρόνον ἐπὶ τῶν αὐτῶν τόπων ποιεῖται τὴν διατρι-
2 *βήν· τότε δὲ καὶ μᾶλλον προσεποιεῖτο τὴν ἀρρωστίαν.*
ἀπεῖχε δὲ τῷ στρατοπέδῳ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν τοῦ Τάραν-
3 *τος. ἥκοντος δὲ τοῦ καιροῦ παρεσκευακὼς ἔκ τε τῶν ἱπ-*
πέων καὶ τῶν πεζῶν τοὺς διαφέροντας εὐκινησίᾳ καὶ τόλμῃ,

---

1. *φιλϊμένον* F(S) *ἀπέταξαν* FD, *ἐπέταξαν* S 7. *τοὺς* FD, *τοὺς μὲν* S *He* *ὑπὸ*] *κατὰ* *Rei* 480, *ὑπὲρ* coni. *Be* 8. *τεμενίδας* FS, corr. *Ca* 10. *δι᾽* S *He*, *δ᾽* F 13. *ἐποίει* Suid. v. *ἁρμοζόμενος* 16. *φιλϊμένου* F(S) 18. *προσυρίξαι* coni. *Sch* 20. *τὸν*] *τῶν* F *πόλεως* *Ca* pro *πύλης* 20. 21. *ἐφημέρας* F(S), corr. *Rei* 480

651, 10]
περὶ μυρίους ὄντας τὸν ἀριθμόν, παρήγγειλε τεττάρων
ἡμερῶν ἔχειν ἐφόδια. ποιησάμενος δὲ τὴν ἀναζυγὴν ὑπὸ 4
τὴν ἑωθινὴν ἐχρῆτο τῇ πορείᾳ συντόνως. τῶν δὲ Νομα-
δικῶν ἱππέων εἰς ὀγδοήκοντα προχειρισάμενος ἐκέλευε προ-
πορεύεσθαι τῆς δυνάμεως εἰς τριάκοντα σταδίους καὶ τοὺς
παρὰ τὴν ὁδὸν τόπους ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους ἐπιτρέχειν,
ἵνα μηδεὶς κατοπτεύσῃ τὴν ὅλην δύναμιν, ἀλλ' οἱ μὲν ὑπο- 5
χείριοι γίνοιντο τῶν διεμπιπτόντων, οἱ δὲ διαφυγόντες
ἀναγγέλλοιεν εἰς τὴν πόλιν ὡς ἐπιδρομῆς οὔσης ἐκ τῶν
Νομάδων. ἀποσχόντων δὲ τῶν Νομάδων ὡς ἑκατὸν εἴκοσι 6
σταδίους, ἐδειπνοποιήσατο παρά τινα δυσσύνοπτον καὶ
φαραγγώδη ποταμόν, καὶ συναθροίσας τοὺς ἡγεμόνας κυ- 7
ρίως μὲν οὐ διεσάφει τὴν ἐπιβολήν, ἁπλῶς δὲ παρεκάλει
πρῶτον μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι πάντας ὡς οὐδέποτε
μειζόνων αὐτοῖς ἄθλων ὑποκειμένων, δεύτερον δὲ συνέχειν 8
ἕκαστον τῇ πορείᾳ τοὺς ὑφ' αὑτὸν ταττομένους καὶ πικρῶς
ἐπιτιμᾶν τοῖς καθόλου παρεκβαίνουσιν ἐκ τῆς ἰδίας τάξεως,
τελευταῖον δὲ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς παραγγελλομένοις 9
καὶ μηδὲν ἰδιοπραγεῖν πάρεξ τῶν προσταττομένων. ταῦτ' 10
εἰπὼν καὶ διαφεὶς τοὺς ἡγεμόνας ἐκίνει τὴν πρωτοπορείαν
652 κνέφατος ἄρτι γενομένου, σπουδάζων συνάψαι τῷ τείχει
περὶ μέσας νύκτας, καθηγεμόνα τὸν Φιλήμενον ἔχων καὶ
παρεσκευακὼς σῦν ἄγριον αὐτῷ πρὸς τὴν διατεταγμένην
χρείαν.

[5: inc. *Be* 598

2. *ἡμερῶ* F[1], corr. F[2] 7. *κατοπτευθῇ* F(S), corr. *Rei* 480 (*κατοπτεύοι Di*) 7. 8. *ει μὲν — εἰ δὲ* F, corr. S 8. *διεμπιπτόντων* Bothius Polybian. 54 s. (*ἐμπιπτόντων Be*) pro *διαπιπτόντων* 9. *ἀναγγέλοιεν* FS, corr. *Ca* 10. *ἀπεσχόντων δὲ τῶν νομάδων* F, *ἀποσχόντων δ'*, omisso subiecto *τῶν Νομάδων* e prioribus subaudiendo, coni. *Hu*, *ἀποσχὼν δὲ τοῦ Τάραντος* Nissenus, librorum scripturam tuetur et *ἀπὸ τῆς πόλεως* silentio supplet *BW* praef. vol. II 77 12. *τόπον Rei* 480 13. *οὐ Ur* 170[a] pro *οὖν* *διεσάφη* F 16. *ὑφαυτὸν* F 19. *μηδενὶ δικαιοπραγεῖν* FS Suidae codices BEC Med. v. *δικαιοπραγεῖν*, *μηδὲν δικ.* vulgo apud Suid., corr. D[m] 20. *διαφεὶς* S Suid. v. *διαφεῖναι* et *κνέφας*, *διασαφεῖς* F, *διασαφήσας* margo DG *He* 21. *σπουδάζον* F 23. *σῦν ἄγριον* S, *συναγρειον* (sine acc.) F, *ὗν ἄγριον* coni. *Sch* in lexico s. v. (sed formam a *σ* incipientem, etsi alioquin *ὗν* scriptor dixit, tuentur composita Polybiana *σuαγρώδης*, *συβόσια*, *συοφορβοί*)

29 *Τῷ δὲ Γαΐῳ τῷ Λιβίῳ γενομένῳ μετὰ τῶν συνήθων
ἀφ᾽ ἡμέρας ἐν τῷ Μουσείῳ κατὰ τὴν τῶν νεανίσκων πρό-
ληψιν, καὶ σχεδὸν ἤδη τοῦ πότου τὴν ἀκμαιοτάτην ἔχοντος
διάθεσιν, προσαγγέλλεται περὶ δυσμὰς ἡλίου τοὺς Νομά-*
2 *δας ἐπιτρέχειν τὴν χώραν. ὁ δὲ πρὸς μὲν αὐτὸ τοῦτο διε-
νοήθη, καὶ καλέσας τινὰς τῶν ἡγεμόνων συνέταξε τοὺς
μὲν ἡμίσεις τῶν ἱππέων ἐξελθόντας ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν κω-
λῦσαι τοὺς κακοποιοῦντας τὴν χώραν τῶν πολεμίων, τῆς
γε μὴν ὅλης πράξεως διὰ ταῦτα καὶ μᾶλλον ἀνύποπτος ἦν.*
3 *οἱ δὲ περὶ τὸν Νίκωνα καὶ Τραγίσκον, ἅμα τῷ σκότος γε-
νέσθαι συναθροισθέντες ἐν τῇ πόλει πάντες, ἐτήρουν τὴν*
4 *ἐπάνοδον τῶν περὶ τὸν Λίβιον. τῶν δὲ ταχέως ἐξανα-
στάντων διὰ τὸ γεγονέναι τὸν πότον ἀφ᾽ ἡμέρας, οἱ μὲν
ἄλλοι πρός τινα τόπον ἀποστάντες ἔμενον, τινὲς δὲ τῶν
νεανίσκων ἀπήντων τοῖς περὶ τὸν Γάιον διακεχυμένοι καί
τι καὶ προσπαίζοντες ἀλλήλοις ὡς ἂν ὑποκρινόμενοι τοὺς*
5 *ἐκ συνουσίας ἐπανάγοντας. ἔτι δὲ μᾶλλον ἠλλοιωμένων
ὑπὸ τῆς μέθης τῶν περὶ τὸν Λίβιον, ἅμα τῷ συμμῖξαι*
6 *γέλως ἐξ ἀμφοῖν ἦν καὶ παιδιὰ πρόχειρος. ἐπεὶ δὲ συν-
ανακάμψαντες ἀποκατέστησαν αὐτὸν εἰς οἶκον, ὁ μὲν Γάιος
ἀνεπαύετο μεθύων, ὡς εἰκός ἐστι τοὺς ἀφ᾽ ἡμέρας πί-
νοντας, οὐδὲν ἄτοπον οὐδὲ δυσχερὲς ἔχων ἐν τῇ διανοίᾳ,*
7 *χαρᾶς δὲ πλήρης καὶ ῥᾳθυμίας· οἱ δὲ περὶ τὸν Νίκωνα
καὶ Τραγίσκον ἐπεὶ συνέμιξαν τοῖς ἀπολελειμμένοις νεανί-
σκοις, διελόντες σφᾶς εἰς τρία μέρη παρεφύλαττον, δια-* 653
*λαβόντες τῆς ἀγορᾶς τὰς εὐκαιροτάτας εἰσβολάς, ἵνα μήτε
τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων μηδὲν αὐτοὺς λανθάνῃ μήτε*

[15: inc. *Be* 594

3. *τοῦ τόπου* FS, corr. D[m] 7. *μὲν* del. *Be* 8. *τὴν χώραν* om. S *He* 13. *πότον* F, *τόπον* S 15. 16. *καί τι καὶ* F[s] Suidae codices BE v. *διακεχυμένοι*, *καί τι* S *He*, *καί τοι* Suidae cod. A 16. *προσπαίζοντες* Suid. v. *διακεχυμένοι* et *ὑποκρίνεσθαι*, *προσπέζοντες* FS *He* 17. *ἐπανάγοντας* FS Suid. v. *ὑποκρίνεσθαι*, *ἐπαναγαγόντας* Suid. v. *συνουσία* *ἠλλοιωμένοι* F, *ἠλλοιωμένοι* S Suid. v. *ὑποκρίνεσθαι*, *ἠλλοιωμένους* Suid. v. *συνουσία*, corr. *Ur* 170[a] 18. *τῷ*] *τὸ* F 20. *μὲν* *Rei* 480 pro *δὲ* 21. *μεθύων ὡς* S *He*, *μεθῶν* F 24. *ἀπολελιμμένοις* FD, corr. cod. Vesontinus super versum 27. *λανθάνει* F

653, 4]

τῶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει γινομένων. ἐπέστησαν δὲ καὶ παρὰ 8
τὴν οἰκίαν τοῦ Γαΐου, σαφῶς εἰδότες ὡς ἐὰν γίνηταί τις
ὑπόνοια τοῦ μέλλοντος, ἐπὶ τὸν Λίβιον ἀνοισθήσεται
πρῶτον, καὶ πᾶν τὸ πραττόμενον ἀπ' ἐκείνου λήψεται
τὴν ἀρχήν. ὡς δ' αἱ μὲν ἀπὸ τῶν δείπνων ἐπάνοδοι καὶ 9
συλλήβδην ὁ τοιοῦτος θόρυβος ἤδη παρῳχήκει, τῶν δὲ
δημοτῶν ἡ πληθὺς κατακεκοίμητο, προύβαινε δὲ τὰ τῆς
νυκτὸς καὶ τὰ τῆς ἐλπίδος ἀκέραια διέμενε, τότε συναθροισθέντες προῆγον ἐπὶ τὴν προκειμένην χρείαν.

Τὰ δὲ συγκείμενα τοῖς νεανίσκοις ἦν πρὸς τοὺς Καρ- **30**
χηδονίους· τὸν μὲν Ἀννίβαν ἔδει συνάψαντα τῇ πόλει 2
κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς μεσογαίου πρὸς ἕω δὲ κειμένην πλευράν,
ὡς ἐπὶ τὰς Τημενίδας προσαγορευομένας πύλας, ἀνάψαι
πῦρ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ παρὰ μέν τισιν Ὑακίνθου παρὰ
δέ τισιν Ἀπόλλωνος *προσαγορευομένου, τοὺς δὲ περὶ τὸν* 3
Τραγίσκον, ὅταν ἴδωσι τοῦτο γινόμενον, ἔνδοθεν ἀντι-
πυρσεῦσαι. τούτου δὲ συντελεσθέντος σβέσαι τὸ πῦρ 4
ἔδει τοὺς περὶ τὸν Ἀννίβαν καὶ βάδην ποιεῖσθαι τὴν
πορείαν ὡς ἐπὶ τὴν πύλην. ὧν διατεταγμένων οἱ μὲν 5
νεανίσκοι διαπορευθέντες τὸν οἰκούμενον τόπον τῆς πό-
λεως ἧκον ἐπὶ τοὺς τάφους. τὸ γὰρ πρὸς ἕω μέρος τῆς 6
τῶν Ταραντίνων πόλεως μνημάτων ἐστὶ πλῆρες διὰ τὸ
τοὺς τελευτήσαντας ἔτι καὶ νῦν θάπτεσθαι παρ' αὐτοῖς
πάντας ἐντὸς τῶν τειχῶν κατά τι λόγιον ἀρχαῖον. φασὶ 7
γὰρ χρῆσαι τὸν θεὸν τοῖς Ταραντίνοις ἄμεινον καὶ λῷον
ἔσεσθαι σφίσι ποιουμένοις τὴν οἴκησιν μετὰ τῶν πλειό-
νων· τοὺς δὲ νομίσαντας ἂν οἰκήσειν οὕτως ἄριστα κατὰ 8
τὸν χρησμόν, εἰ καὶ τοὺς μετηλλαχότας ἐντὸς τοῦ τείχους

[22: inc. *Be* 595

2. *ἐὰν* F, *ἂν* S vulgo 3. *ἀνυσθήσεται* S 5. *αἱ* *Ur* 170[a] pro *ἀεὶ* 14. 15. *παρὰ δέ τισιν Ἀπόλλωνος*] *π* (α suprascr.) *δέ τισιν ἀπόλλωνος ὑακύνθου* in marg. add. F[2], *παρὰ δέ τισιν Ἀπόλλωνος Ὑακίνθου* post *προσαγορευομένου* interserunt S, om. F[1], corr. *Hu* quaest. II 10 22. *ἐστῇ* F 25. *λάιον* FS[s], corr. *Di* (oraculi versum sic habuisse: *λώϊον ἦν οἴκησιν ὁμοῦ πλεόνεσσι τίθεσθαι* suspicatur Bothius Polybian. 55) 26. *ἔσεσθαί σφισι* F[s]S[s] vulgo 27. *ἂν* del. *Di*

αὐτὸς αὐτῶν διὰ τὴν ἐμπειρίαν, ὁ δὲ Βῶλις κατόπιν ἐπέστη κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν, ἀπορῶν καὶ δυσχρηστούμενος ὑπὲρ τοῦ συμβαίνοντος.
2 *καίπερ γὰρ ὢν Κρὴς καὶ πᾶν ἄν τι κατὰ τοῦ πέλας ὑποπτεύσας, ὅμως οὐκ ἠδύνατο διὰ τὸ σκότος συννοῆσαι τὸν Ἀχαιόν, οὐχ' οἷον τίς ἐστιν,*
3 *ἀλλ' οὐδὲ καθάπαξ εἰ πάρεστιν. τῆς δὲ καταβάσεως κρημνώδους μὲν καὶ δυσβάτου κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπαρχούσης, ἔν τισι δὲ τόποις καὶ λίαν ἐπισφαλεῖς ἐχούσης καὶ κινδυνώδεις καταφοράς, ὁπότε παραγένοιτο πρός τινα τοιοῦτον* 645 *τόπον, τῶν μὲν ἐπιλαμβανομένων τῶν δὲ πάλιν ἐκδεχομένων τὸν Ἀχαιόν,*
4 *οὐ δυναμένων δ' ἄρα καθόλου τὴν ἐκ τῆς συνηθείας καταξίωσιν στέλλεσθαι πρὸς τὸν παρόντα καιρόν, ταχέως ὁ Βῶλις συνῆκε τίς ἐστι καὶ ποῖος αὐτῶν*
5 *ὁ Ἀχαιός. ἐπεὶ δὲ παρεγένοντο πρὸς τὸν τῷ Καμβύλῳ διατεταγμένον τόπον καὶ τὸ σύνθημα προσσυρίξας ὁ Βῶλις ἀπέδωκε, τῶν μὲν ἄλλων οἱ διαναστάντες ἐκ τῆς ἐνέδρας*
6 *ἐπελάβοντο, τὸν δ' Ἀχαιὸν αὐτὸς ὁ Βῶλις ὁμοῦ τοῖς ἱματίοις, ἔνδον τὰς χεῖρας ἔχοντα, συνήρπασε, φοβηθεὶς μὴ συννοήσας τὸ γινόμενον ἐπιβάλοιτο διαφθείρειν αὐτόν·*
7 *καὶ γὰρ εἶχε μάχαιραν ἐφ' αὑτῷ παρεσκευασμένος. ταχὺ δὲ καὶ πανταχόθεν κυκλωθεὶς ὑποχείριος ἐγένετο τοῖς ἐχθροῖς, καὶ παραχρῆμα μετὰ τῶν φίλων ἀνήγετο πρὸς τὸν*
8 *Ἀντίοχον. ὁ δὲ βασιλεὺς πάλαι μετέωρος ὢν τῇ διανοίᾳ καὶ καραδοκῶν τὸ συμβησόμενον ἀπολύσας τοὺς ἐκ τῆς συνουσίας ἔμενε μόνος ἐγρηγορὼς ἐν τῇ σκηνῇ μετὰ δυεῖν*
9 *ἢ τριῶν σωματοφυλάκων. παρεισελθόντων δὲ τῶν περὶ τὸν Καμβύλον καὶ καθισάντων τὸν Ἀχαιὸν ἐπὶ τὴν γῆν δεδεμένον, εἰς τοιαύτην ἀφασίαν ἦλθε διὰ τὸ παράδοξον ὥστε πολὺν μὲν χρόνον ἀποσιωπῆσαι, τὸ δὲ τελευταῖον*

[27: inc. *Be* 588

---

1. *οὗτος αὐτῶν* coni. *Hu* 8. *ἔν τησι* F 9. *παραγένοιντο* *Rei* 478 11. *ἀχεῶν* F *δ' ἄρα* *Hu* (conf. 2, 50, 12), *γὰρ* FS, *δὲ* G *He* 15. *προσυρίξας* FS, corr. *Be* auctore *Rei* 478 (conf. cap. 27, 10 et 31, 5) 16. *επέδωκε* F(S), corr. *Rei* 478 19. *ἐπιβάλοιτο* *Sca* pro *ἐπιλάβοιτο* 20. *ὑφαυτῶι* F(S), *ἐφ' αὐτὸν* *Rei* 478, corr. *BW* coll. 7. 9, 8, Antiph. 5, 79 25. *δυοῖν* vulgo (invito F) 28. *ἦθε* F[1], λ add. F[2]

συμπαθὴς γενέσθαι καὶ δακρῦσαι. τοῦτο δ' ἔπαθεν ὁρῶν, 10
ὡς ἐμοί γε δοκεῖ, τὸ δυσφύλακτον καὶ παράλογον τῶν ἐκ
τῆς τύχης συμβαινόντων. Ἀχαιὸς γὰρ ἦν Ἀνδρομάχου μὲν 11
υἱὸς τοῦ Λαοδίκης ἀδελφοῦ τῆς Σελεύκου γυναικός, ἔγημε
δὲ Λαοδίκην τὴν Μιθριδάτου τοῦ βασιλέως θυγατέρα, κύριος δ' ἐγεγόνει τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου πάσης. δοκῶν 12
δὲ τότε καὶ ταῖς αὐτοῦ δυνάμεσι καὶ ταῖς τῶν ὑπεναντίων ἐν ὀχυρωτάτῳ τόπῳ τῆς οἰκουμένης διατρίβειν, ἐκάθητο δεδεμένος ἐπὶ τῆς γῆς, ὑποχείριος γενόμενος τοῖς ἐχθροῖς, οὐδέπω γινώσκοντος οὐθενὸς ἁπλῶς τὸ γεγονὸς πλὴν τῶν πραξάντων.

646 Οὐ μὴν ἀλλ' ἅμα τῷ φωτὶ συναθροιζομένων τῶν φί- 23
λων εἰς τὴν σκηνὴν κατὰ τὸν ἐθισμόν, καὶ τοῦ πράγματος ὑπὸ τὴν ὄψιν θεωρουμένου, τὸ παραπλήσιον τῷ βασιλεῖ συνέβαινε πάσχειν καὶ τοὺς ἄλλους· θαυμάζοντες γὰρ τὸ
γεγονὸς ἠπίστουν τοῖς ὁρωμένοις. καθίσαντος δὲ τοῦ συν- 2
εδρίου πολλοὶ μὲν ἐγίνοντο λόγοι περὶ τοῦ τίσι δεῖ κατ'
αὐτοῦ χρήσασθαι τιμωρίαις, ἔδοξε δ' οὖν πρῶτον μὲν 3
ἀκρωτηριάσαι τὸν ταλαίπωρον, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντας αὐτοῦ καὶ καταρράψαντας εἰς ὄνειον
ἀσκὸν ἀνασταυρῶσαι τὸ σῶμα. γενομένων δὲ τούτων, καὶ 4
τῆς δυνάμεως ἐπιγνούσης τὸ συμβεβηκός, τοιοῦτος ἐνθουσιασμὸς ἐγένετο καὶ παράστασις τοῦ στρατοπέδου παντός, ὥστε τὴν Λαοδίκην ἐκ τῆς ἄκρας μόνον συνειδυῖαν τὴν ἔξοδον τἀνδρός, τεκμήρασθαι τὸ γεγονὸς ἐκ τῆς περὶ τὸ
στρατόπεδον ταραχῆς καὶ κινήσεως. ταχὺ δὲ καὶ τοῦ κή- 5
ρυκος παραγενομένου πρὸς τὴν Λαοδίκην καὶ διασαφοῦντος τὰ περὶ τὸν Ἀχαιὸν καὶ κελεύοντος τίθεσθαι τὰ πράγ-
ματα καὶ παραχωρεῖν τῆς ἄκρας, τὸ μὲν πρῶτον ἀναπό- 6
κριτος οἰμωγὴ καὶ θρῆνοι παράλογοι κατεῖχον τοὺς περὶ τὴν ἀκρόπολιν, οὐχ οὕτως διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἀχαιὸν εὔ-

---

6. *δὲ* FS 10. *οὐδενὸς* vulgo (invito F) 20. *καταράψαντας* F 24. *τὴν Λαοδίκην Sca* pro *τῆς λαοδίκης* *συνείδυιαν* (sic) F, *συνειδυίας* S vulgo, corr. *Sca* 29. *ἀδιάκριτος* Wundererus act. semin. Erlang. IV 258 (sed conf. *Sch* in lexico et *ἀφασίαν* cap. 22, 9)

νοιαν ὡς διὰ τὸ παράδοξον καὶ τελέως ἀνέλπιστον ἑκάστῳ
7 φαίνεσθαι τὸ συμβεβηκός, μετὰ δὲ ταῦτα πολλή τις ἦν
8 ἀπορία καὶ δυσχρηστία περὶ τοὺς ἔνδον. Ἀντίοχος δὲ
διακεχειρισμένος τὸν Ἀχαιὸν ἐπεῖχε τοῖς κατὰ τὴν ἄκραν
ἀεί, πεπεισμένος ἀφορμὴν ἐκ τῶν ἔνδον αὐτῷ παραδο-
θήσεσθαι, καὶ μάλιστα διὰ τῶν στρατιωτῶν. ὃ καὶ τέλος
9 ἐγένετο· στασιάσαντες γὰρ πρὸς σφᾶς ἐμερίσθησαν οἱ μὲν
πρὸς Ἀριόβαζον οἱ δὲ πρὸς τὴν Λαοδίκην, οὗ γενομένου
διαπιστήσαντες ἀλλήλοις ταχέως ἀμφότεροι παρέδοσαν αὑ-
τοὺς καὶ τὰς ἀκροπόλεις.

10 Ἀχαιὸς μὲν οὖν πάντα τὰ κατὰ λόγον πράξας, ὑπὸ
δὲ τῆς τῶν πιστευθέντων ἡττηθεὶς ἀθεσίας, κατεστρέψατο
τὸν βίον, κατὰ δύο τρόπους οὐκ ἀνωφελὲς ὑπόδειγμα γε-
11 νόμενος τοῖς ἐπεσομένοις, καθ' ἕνα μὲν πρὸς τὸ μηδενὶ 647
πιστεύειν ῥᾳδίως, καθ' ἕτερον δὲ πρὸς τὸ μὴ μεγαλαυχεῖν
ἐν ταῖς εὐπραγίαις, πᾶν δὲ προσδοκᾶν ἀνθρώπους ὄντας.

CAUARUS, REX GALLORUM, IN THRACIA.

24 * Ὅτι Καύαρος ὁ βασιλεὺς τῶν ἐν τῇ Θρᾴκῃ Γαλα-
τῶν βασιλικὸς ὑπάρχων τῇ φύσει καὶ μεγαλόφρων, πολ-
λὴν μὲν ἀσφάλειαν παρεσκεύαζε τοῖς προσπλέουσι τῶν
2 ἐμπόρων εἰς τὸν Πόντον, μεγάλας δὲ παρείχετο χρείας
τοῖς Βυζαντίοις ἐν τοῖς περὶ τοὺς Θρᾷκας καὶ Βιθυνοὺς
πολέμοις.
3 * Πολύβιος ἐν ὀγδόῃ ἱστοριῶν, Καύαρός, φησιν, ὁ
Γαλάτης, ὢν τἆλλα ἀνὴρ ἀγαθός, ὑπὸ Σωστράτου τοῦ
κόλακος διεστρέφετο, ὃς ἦν Χαλκηδόνιος γένος.

[3: inc. *Be* 589

8. Ἀρίβαζον coni. *Sch* coll. p. 319, 12. 27. 320, 1 14. ἐσομένοις S vulgo (invito F) 15. πιστεύειν: inc. M deperdito priore folio (conf. ad. p. 321, 3) *Ma* 374 *Hey* 27, 1 16. des. MF 18. P *Va* 26 θράκῃ *Va* (certe etiam P) 22. π P, πρὸς *Va* vulgo, ἐπὶ Wundererus l. c. 236 θρᾶκας P 24. Athen. 6 p. 252[c] 25. ἀνὴρ om. Athenaei codex A

ANTIOCHUS AD ARMOSATAM.

* Ὅτι Ξέρξου βασιλεύοντος πόλεως Ἀρμόσατα, ἣ 25
κεῖται πρὸς τῷ Καλῷ πεδίῳ καλουμένῳ, μέσον Εὐφράτου
καὶ Τίγριδος, ταύτῃ τῇ πόλει παραστρατοπεδεύσας Ἀν-
τίοχος ὁ βασιλεὺς ἐπεβάλετο πολιορκεῖν αὐτήν. θεωρῶν 2
δὲ τὴν παρασκευὴν τοῦ βασιλέως ὁ Ξέρξης τὸ μὲν πρῶτον
αὑτὸν ἐκποδὼν ἐποίησεν, μετὰ δέ τινα χρόνον δείσας μὴ
τοῦ βασιλείου κρατηθέντος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν καὶ τἆλλα τὰ
κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ διατραπῇ, μετεμελήθη καὶ διεπέμ-
ψατο πρὸς τὸν Ἀντίοχον, φάσκων βούλεσθαι συνελθεῖν
εἰς λόγους. οἱ μὲν οὖν πιστοὶ τῶν φίλων οὐκ ἔφασκον 3
δεῖν προΐεσθαι τὸν νεανίσκον λαβόντες εἰς χεῖρας, ἀλλὰ
συνεβούλευον κυριεύσαντα τῆς πόλεως Μιθριδάτῃ παρα-
δοῦναι τὴν δυναστείαν, ὃς ἦν υἱὸς τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ
κατὰ φύσιν· ὁ δὲ βασιλεὺς τούτων μὲν οὐδενὶ προσέσχε, 4
μεταπεμψάμενος δὲ τὸν νεανίσκον διελύσατο τὴν ἔχθραν,
648 ἀφῆκε δὲ τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων ἃ συνέβαινε τὸν πα-
τέρα προσοφείλειν αὐτῷ τῶν φόρων, λαβὼν δὲ παραχρῆμα 5
τριακόσια τάλαντα παρ' αὐτοῦ καὶ χιλίους ἵππους καὶ χι-
λίους ἡμιόνους μετὰ τῆς ἐπισκευῆς τά τε κατὰ τὴν ἀρχὴν
ἅπαντα κατέστησε, καὶ συνοικίσας αὐτῷ τὴν ἀδελφὴν Ἀν-
τιοχίδα πάντας τοὺς ἐπ' ἐκείνων τῶν τόπων ἐψυχαγώγησε
καὶ προσεκαλέσατο, δόξας μεγαλοψύχως καὶ βασιλικῶς τοῖς
πράγμασι κεχρῆσθαι.

BELLUM HANNIBALICUM. TARENTI PRODITIO.

a.u. * Ὅτι οἱ Ταραντῖνοι διὰ τὸ τῆς εὐδαιμονίας ὑπερ- 26
542 ήφανον ἐπεκαλέσαντο Πύρρον τὸν Ἠπειρώτην· πᾶσα γὰρ

[13: inc. *Be* 590

2. P *Va* 26   9. ἀρχὴν P, βασιλείαν *Va* vulgo   12. καιρὸν τὸν ante νεανίσκον add. et tum (cum Reiskio) λαβόντα legit Herwerdenus Mnemos. N. S. II 77   λαβόντες Ernestus, λαβόντας P, λαβόντα *Rei* 735   21. ἅπαντ' ἀποκατέστησε coni. *Hu*   22. ἐπ' add. *Hu*   25. Liv. 25, 7, 10 — 11, 20, Appian. Hann. 32—34   26. M *Ma* 374 *Hey* 27, 2   27. inc. F in marg. fol. 114ᵛ: πᾶσα γὰρ cet.

*ἐλευθερία μετ᾽ ἐξουσίας πολυχρονίου φύσιν ἔχει κόρον
λαμβάνειν τῶν ὑποκειμένων, κἄπειτα ζητεῖ δεσπότην, τυ-
χοῦσά γε μὴν τούτου ταχὺ πάλιν μισεῖ διὰ τὸ μεγάλην
φαίνεσθαι τὴν πρὸς τὸ χεῖρον μεταβολήν. ὃ καὶ τότε
συνέβαινε τοῖς Ταραντίνοις.*

2ª * *Ὅτι πᾶν τὸ μέλλον κρεῖττον φαίνεται τοῦ παρόντος* 663
(38, 3) *ὑπάρχειν.*

2 * *Προσπεσόντων δὲ τούτων εἰς Τάραντα καὶ τοὺς* 648
Θουρίους, ἠγανάκτει τὰ πλήθη.

3 * *Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὡς ἐπ᾽ ἐξοδείαν ὁρμήσαντες
ἐκ τῆς πόλεως καὶ συνεγγίσαντες τῇ παρεμβολῇ τῶν Καρ-
χηδονίων νυκτός, ἄλλοι μὲν συγκαθέντες εἴς τινα τόπον
ὑλώδη παρὰ τὴν ὁδὸν ἔμειναν, ὁ δὲ Φιλήμενος καὶ Νίκων
4 προσῆλθον πρὸς τὴν παρεμβολήν. τῶν δὲ φυλάκων ἐπι-
λαβομένων αὐτῶν ἀνήγοντο πρὸς τὸν Ἀννίβαν, οὐδὲν εἰ-
πόντες, οὔτε πόθεν οὔτε τίνες ἦσαν, αὐτὸ δὲ μόνον τοῦτο
5 δηλοῦντες, ὅτι θέλουσι τῷ στρατηγῷ συμμῖξαι. ταχὺ δὲ
πρὸς τὸν Ἀννίβαν ἐπαναχθέντες ἔφασαν αὐτῷ κατ᾽ ἰδίαν
6 βούλεσθαι διαλεχθῆναι. τοῦ δὲ καὶ λίαν ἑτοίμως προσ-
δεξαμένου τὴν ἔντευξιν, ἀπελογίζοντο περί τε τῶν καθ᾽
αὑτοὺς καὶ περὶ τῶν κατὰ τὴν πατρίδα, πολλὰς καὶ ποι-* 649
*κίλας ποιούμενοι κατηγορίας Ῥωμαίων χάριν τοῦ μὴ δο-
7 κεῖν ἀλόγως ἐμβαίνειν εἰς τὴν ὑποκειμένην πρᾶξιν. τότε
μὲν οὖν Ἀννίβας ἐπαινέσας καὶ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν φιλαν-
θρώπως ἀποδεξάμενος ἐξέπεμψε, συνταξάμενος παραγί-
8 νεσθαι καὶ συμμιγνύναι κατὰ τάχος αὐτῷ πάλιν. κατὰ
δὲ τὸ παρὸν ἐκέλευσε τὰ πρῶτα τῶν ἐξελασθέντων πρωὶ
θρεμμάτων καὶ τοὺς ἅμα τούτοις ἄνδρας, ἐπειδὰν ἱκανὸν
ἀπόσχωσι τῆς παρεμβολῆς, περιελασαμένους εὐθαρσῶς*

[6 = *Be* 602, 14 8 = *Be* 590, 20 23: inc. *Be* 591

1. *ἔχειν* F 3. *μισεῖ*: des. F 6. M *Ma* 375 *Hey* 27, 8 8. Suid. v. *προσπεσόντων* 10. F fol. 114ᵛ *He* 202; in marg. add. F² *περὶ ἁλώσεως τάραντος* *ἐξοδίαν* FS Suid. h. v., corr. *Di* 13. *φιλῖμενος* FS, corr. *Ca* e Livio 17. *συμμίξε* F 19. *διαλεχθεῖναι* F 21. *ἑαυτοὺς* S vulgo 23. *ἐκβαίνειν* S *ὑποκειμένειν* F 27. *ἐξελασθέντων* FDG, *ἐξελαθέντων* S *He* 27. 28. *πρωθρεμμάτων* F, *προθρεμμάτων* S *He*, corr. *Sch*

649, 10]
ἀπαλλάττεσθαι· περὶ γὰρ τῆς ἀσφαλείας αὐτῷ μελήσειν.
ἐποίει δὲ τοῦτο βουλόμενος αὐτῷ μὲν ἀναστροφὴν δοῦναι 9
πρὸς τὸ πολυπραγμονῆσαι τὰ κατὰ τοὺς νεανίσκους, ἐκεί-
νοις δὲ πίστιν παρασκευάζειν πρὸς τοὺς πολίτας ὡς ἀπὸ
τοῦ κρατίστου ποιουμένοις τὰς ἐπὶ τὰς λῃστείας ἐξόδους.
πραξάντων δὲ τῶν περὶ τὸν Νίκωνα τὸ παραγγελθέν, ὁ 10
μὲν Ἀννίβας περιχαρὴς ἦν διὰ τὸ μόλις ἀφορμῆς ἐπει-
λῆφθαι πρὸς τὴν προκειμένην ἐπιβολήν, οἱ δὲ περὶ τὸν 11
Φιλήμενον ἔτι μᾶλλον παρώρμηντο πρὸς τὴν πρᾶξιν διὰ
τὸ καὶ τὴν ἔντευξιν ἀσφαλῶς γεγονέναι καὶ τὸν Ἀννίβαν
ηὑρηκέναι πρόθυμον, ἔτι δὲ τὴν τῆς λείας δαψίλειαν ἱκα-
νὴν αὐτοῖς πίστιν παρεσκευακέναι πρὸς τοὺς ἰδίους. τότε 12
τὰ μὲν ἀποδόμενοι τὰ δ' εὐωχούμενοι τῆς λείας, οὐ μόνον
ἐπιστεύοντο παρὰ τοῖς Ταραντίνοις ἀλλὰ καὶ ζηλωτὰς
ἔσχον οὐκ ὀλίγους.

Μετὰ δὲ ταῦτα ποιησάμενοι δευτέραν ἔξοδον, καὶ πα- 27
ραπλησίως χειρίσαντες τὰ κατὰ μέρος, αὐτοί τε τοῖς περὶ
τὸν Ἀννίβαν ἔδοσαν πίστεις καὶ παρ' ἐκείνων ἔλαβον ἐπὶ
τούτοις, ἐφ' ᾧ Ταραντίνους ἐλευθερώσειν καὶ μήτε φόρους 2
πράξεσθαι κατὰ μηδένα τρόπον μήτ' ἄλλο μηδὲν ἐπιτάξειν
650 Ταραντίνοις Καρχηδονίους· τὰς δὲ τῶν Ῥωμαίων οἰκίας
καὶ καταλύσεις, ἐπειδὰν κρατήσωσι τῆς πόλεως, ἐξεῖναι
Καρχηδονίοις διαρπάζειν. ἐποιήσαντο δὲ καὶ σύνθημα 3
τοῦ παραδέχεσθαι σφᾶς τοὺς φύλακας ἑτοίμως εἰς τὴν
παρεμβολήν, ὅτ' ἔλθοιεν. ὧν γενομένων ἔλαβον ἐξουσίαν 4
εἰς τὸ καὶ πλεονάκις συμμιγνύναι τοῖς περὶ τὸν Ἀννίβαν,
ποτὲ μὲν ὡς ἐπ' ἐξοδείαν ποτὲ δὲ πάλιν ὡς ἐπὶ κυνηγίαν
ποιούμενοι τὰς ἐκ τῆς πόλεως ἐξόδους. ταῦτα δὲ διαρ- 5
μοσάμενοι πρὸς τὸ μέλλον οἱ μὲν πλείους ἐπετήρουν τοὺς

[29: inc. *Be* 592

1. *ἀπαλάττεσθαι* F *μελήσειν Ca* pro *μελλήσειν* 2. *βουλόμενος* F² ex *βοόμενος* 7. *ἐπιλήφθαι* F 8. *ἐπιβολήν* FD, *ἐπιβουλήν* S *He* 9. *φιλϊμένον* F(S) 11. *ηὑρϊκέναι* F, *εὑρηκέναι* S vulgo 12. post *τότε* add. *δὴ Rei* 479, *οὖν Sch* 13. *μὲν σπενδόμενοι* S *He* *εὐοχούμενοι* F 20. *πραξασθαι* F(S), corr. *Ca* *τρόπον Sca* pro *τόπον* 27. *ἐπεξοδείαν* F, *ἐπ' ἐξοδίαν* S vulgo ante *Di*

καιρούς, τὸν δὲ Φιλήμενον ἀπέταξαν ἐπὶ τὰς κυνηγίας·
6 *διὰ γὰρ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος ἐπιθυ-*
μίαν ἦν ὑπὲρ αὐτοῦ διάληψις ὡς οὐδὲν προυργιαίτερον
7 *ποιουμένου κατὰ τὸν βίον τοῦ κυνηγετεῖν. διὸ τούτῳ μὲν*
ἐπέτρεψαν ἐξιδιάσασθαι διὰ τῶν ἁλισκομένων θηρίων
πρῶτον μὲν τὸν ἐπὶ τῆς πόλεως τεταγμένον Γάιον Λί-
βιον, δεύτερον δὲ τοὺς φυλάττοντας τὸν πυλῶνα τὸν ὑπὸ
8 *τὰς Τημενίδας προσαγορευομένας πύλας. ὃς παραλαβὼν*
τὴν πίστιν ταύτην, καὶ τὰ μὲν αὐτὸς κυνηγετῶν, τῶν δ'
ἑτοιμαζομένων αὐτῷ δι' Ἀννίβου, συνεχῶς εἰσέφερε τῶν
θηρίων, ὧν τὰ μὲν ἐδίδου τῷ Γαΐῳ, τὰ δὲ τοῖς ἐπὶ τοῦ
πυλῶνος χάριν τοῦ τὴν ῥινοπύλην ἑτοίμως ἀνοίγειν αὐτῷ·
9 *τὸ γὰρ πλεῖον ἐποιεῖτο τὰς εἰσόδους καὶ τὰς ἐξόδους νυ-*
κτός, προφάσει μὲν χρώμενος τῷ φόβῳ τῶν πολεμίων,
10 *ἁρμοζόμενος δὲ πρὸς τὴν ὑποκειμένην πρόθεσιν. ἤδη δὲ*
κατεσκευασμένου τοιαύτην συνήθειαν τοῦ Φιλημένου πρὸς
τοὺς ἐπὶ τῆς πύλης ὥστε μὴ διαπορεῖν τοὺς φυλάττοντας,
ἀλλ' ὁπότε προσεγγίσας τῷ τείχει προσσυρίξαι νυκτός,
11 *εὐθέως ἀνοίγεσθαι τὴν ῥινοπύλην αὐτῷ, τότε παρατηρή-*
σαντες τὸν ἐπὶ τῆς πόλεως ἄρχοντα τῶν Ῥωμαίων ἀφ'
ἡμέρας μέλλοντα γίνεσθαι μετὰ πλειόνων ἐν τῷ προσα-
γορευομένῳ Μουσείῳ σύνεγγυς τῆς ἀγορᾶς, ταύτην ἐτάξαντο 651
τὴν ἡμέραν πρὸς τὸν Ἀννίβαν.

28 *Ὁ δὲ πάλαι μὲν ἐπεπόριστο σκῆψιν ὡς ἀρρωστῶν,*
χάριν τοῦ μὴ θαυμάζειν ἀκούοντας τοὺς Ῥωμαίους ὡς καὶ
πλείω χρόνον ἐπὶ τῶν αὐτῶν τόπων ποιεῖται τὴν διατρι-
2 *βήν· τότε δὲ καὶ μᾶλλον προσεποιεῖτο τὴν ἀρρωστίαν.*
ἀπεῖχε δὲ τῷ στρατοπέδῳ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν τοῦ Τάραν-
3 *τος. ἥκοντος δὲ τοῦ καιροῦ παρεσκευακὼς ἔκ τε τῶν ἱπ-*
πέων καὶ τῶν πεζῶν τοὺς διαφέροντας εὐκινησίᾳ καὶ τόλμῃ,

---

1. *φιλϊμένον* F(S) *ἀπέταξαν* FD, *ἐπέταξαν* S 7. *τοὺς* FD, *τοὺς μὲν* S *He* *ὑπὸ*] *κατὰ* *Rei* 480, *ὑπὲρ* coni. *Be* 8. *τεμενίδας* FS, corr. *Ca* 10. *δι'* S *He*, *δ'* F 13. *ἐποίει* Suid. v. *ἁρμοζόμενος* 16. *φιλϊμένου* F(S) 18. *προσυρίξαι* coni. *Sch* 20. *τὸν*] *τῶν* F *πόλεως* *Ca* pro *πύλης* 20. 21. *ἐφημέρας* F(S), corr. *Rei* 480

651, 10]
περὶ μυρίους ὄντας τὸν ἀριθμόν, παρήγγειλε τεττάρων
ἡμερῶν ἔχειν ἐφόδια. ποιησάμενος δὲ τὴν ἀναζυγὴν ὑπὸ 4
τὴν ἑωθινὴν ἐχρῆτο τῇ πορείᾳ συντόνως. τῶν δὲ Νομα-
δικῶν ἱππέων εἰς ὀγδοήκοντα προχειρισάμενος ἐκέλευε προ-
πορεύεσθαι τῆς δυνάμεως εἰς τριάκοντα σταδίους καὶ τοὺς
παρὰ τὴν ὁδὸν τόπους ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους ἐπιτρέχειν,
ἵνα μηδεὶς κατοπτεύσῃ τὴν ὅλην δύναμιν, ἀλλ' οἱ μὲν ὑπο- 5
χείριοι γίνοιντο τῶν διεμπιπτόντων, οἱ δὲ διαφυγόντες
ἀναγγέλλοιεν εἰς τὴν πόλιν ὡς ἐπιδρομῆς οὔσης ἐκ τῶν
Νομάδων. ἀποσχόντων δὲ τῶν Νομάδων ὡς ἑκατὸν εἴκοσι 6
σταδίους, ἐδειπνοποιήσατο παρά τινα δυσσύνοπτον καὶ
φαραγγώδη ποταμόν, καὶ συναθροίσας τοὺς ἡγεμόνας κυ- 7
ρίως μὲν οὐ διεσάφει τὴν ἐπιβολήν, ἁπλῶς δὲ παρεκάλει
πρῶτον μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι πάντας ὡς οὐδέποτε
μειζόνων αὐτοῖς ἄθλων ὑποκειμένων, δεύτερον δὲ συνέχειν 8
ἕκαστον τῇ πορείᾳ τοὺς ὑφ' αὑτὸν ταττομένους καὶ πικρῶς
ἐπιτιμᾶν τοῖς καθόλου παρεκβαίνουσιν ἐκ τῆς ἰδίας τάξεως,
τελευταῖον δὲ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς παραγγελλομένοις 9
καὶ μηδὲν ἰδιοπραγεῖν πάρεξ τῶν προσταττομένων. ταῦτ' 10
εἰπὼν καὶ διαφεὶς τοὺς ἡγεμόνας ἐκίνει τὴν πρωτοπορείαν
652 κνέφατος ἄρτι γενομένου, σπουδάζων συνάψαι τῷ τείχει
περὶ μέσας νύκτας, καθηγεμόνα τὸν Φιλήμενον ἔχων καὶ
παρεσκευακὼς σῦν ἄγριον αὐτῷ πρὸς τὴν διατεταγμένην
χρείαν.

[5: inc. *Be* 593

2. ἡμερῶ F[1], corr. F[2] 7. κατοπτευθῇ F(S), corr. *Rei* 480 (κατοπτεύοι *Di*) 7. 8. ει μὲν — εἰ δὲ F, corr. S 8. διεμπιπτόντων Bothius Polybian. 54 s. (ἐμπιπτόντων *Be*) pro διαπιπτόντων 9. ἀναγγέλοιεν FS, corr. *Ca* 10. ἀπεσχόντων δὲ τῶν νομάδων F, ἀποσχόντων δ', omisso subiecto τῶν Νομάδων e prioribus subaudiendo, coni. *Hu*, ἀποσχὼν δὲ τοῦ Τάραντος Nissenus, librorum scripturam tuetur et ἀπὸ τῆς πόλεως silentio supplet *BW* praef. vol. II 77 12. τόπον *Rei* 480 13. οὐ *Ur* 170[a] pro οὖν διεσάφῃ F 16. ὑφαυτὸν F 19. μηδενὶ δικαιοπραγεῖν FS Suidae codices BEC Med. v. δικαιοπραγεῖν, μηδὲν δικ. vulgo apud Suid., corr. D[m] 20. διαφεὶς S Suid. v. διαφεῖναι et κνέφας, διασαφεῖς F, διασαφήσας margo DG *He* 21. σπουδάζον F 23. σῦν ἄγριον S, συναγρειον (sine acc.) F, ὗν ἄγριον coni. *Sch* in lexico s. v. (sed formam a σ incipientem, etsi alioquin ὗν scriptor dixit, tuentur composita Polybiana συαγρώδης, συβόσια, συοφορβοί)

29 *Τῷ δὲ Γαΐῳ τῷ Λιβίῳ γενομένῳ μετὰ τῶν συνήθων
ἀφ᾽ ἡμέρας ἐν τῷ Μουσείῳ κατὰ τὴν τῶν νεανίσκων πρό-
ληψιν, καὶ σχεδὸν ἤδη τοῦ πότου τὴν ἀκμαιοτάτην ἔχοντος
διάθεσιν, προσαγγέλλεται περὶ δυσμὰς ἡλίου τοὺς Νομά-*
2 *δας ἐπιτρέχειν τὴν χώραν. ὁ δὲ πρὸς μὲν αὐτὸ τοῦτο διε-
νοήθη, καὶ καλέσας τινὰς τῶν ἡγεμόνων συνέταξε τοὺς
μὲν ἡμίσεις τῶν ἱππέων ἐξελθόντας ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν κω-
λῦσαι τοὺς κακοποιοῦντας τὴν χώραν τῶν πολεμίων, τῆς
γε μὴν ὅλης πράξεως διὰ ταῦτα καὶ μᾶλλον ἀνύποπτος ἦν.*
3 *οἱ δὲ περὶ τὸν Νίκωνα καὶ Τραγίσκον, ἅμα τῷ σκότος γε-
νέσθαι συναθροισθέντες ἐν τῇ πόλει πάντες, ἐτήρουν τὴν*
4 *ἐπάνοδον τῶν περὶ τὸν Λίβιον. τῶν δὲ ταχέως ἐξανα-
στάντων διὰ τὸ γεγονέναι τὸν πότον ἀφ᾽ ἡμέρας, οἱ μὲν
ἄλλοι πρός τινα τόπον ἀποστάντες ἔμενον, τινὲς δὲ τῶν
νεανίσκων ἀπήντων τοῖς περὶ τὸν Γάιον διακεχυμένοι καί
τι καὶ προσπαίζοντες ἀλλήλοις ὡς ἂν ὑποκρινόμενοι τοὺς*
5 *ἐκ συνουσίας ἐπανάγοντας. ἔτι δὲ μᾶλλον ἠλλοιωμένων
ὑπὸ τῆς μέθης τῶν περὶ τὸν Λίβιον, ἅμα τῷ συμμῖξαι*
6 *γέλως ἐξ ἀμφοῖν ἦν καὶ παιδιὰ πρόχειρος. ἐπεὶ δὲ συν-
ανακάμψαντες ἀποκατέστησαν αὐτὸν εἰς οἶκον, ὁ μὲν Γάιος
ἀνεπαύετο μεθύων, ὡς εἰκός ἐστι τοὺς ἀφ᾽ ἡμέρας πί-
νοντας, οὐδὲν ἄτοπον οὐδὲ δυσχερὲς ἔχων ἐν τῇ διανοίᾳ,*
7 *χαρᾶς δὲ πλήρης καὶ ῥᾳθυμίας· οἱ δὲ περὶ τὸν Νίκωνα
καὶ Τραγίσκον ἐπεὶ σὐνέμιξαν τοῖς ἀπολελειμμένοις νεανί-
σκοις, διελόντες σφᾶς εἰς τρία μέρη παρεφύλαττον, δια-* 653
*λαβόντες τῆς ἀγορᾶς τὰς εὐκαιροτάτας εἰσβολάς, ἵνα μήτε
τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων μηδὲν αὐτοὺς λανθάνῃ μήτε*

[15: inc. *Be* 594

3. *τοῦ τόπου* FS, corr. Dm 7. *μὲν* del. *Be* 8. *τὴν χώραν* om. S *He* 13. *πότον* F, *τόπον* S 15. 16. *καί τι καὶ* Fs Suidae codices BE v. *διακεχυμένοι*, *καί τι* S *He*, *καί τοι* Suidae cod. A 16. *προσπαίζοντες* Suid. v. *διακεχυμένοι* et *ὑποκρίνεσθαι*, *προσπέζοντες* FS *He* 17. *ἐπανάγοντας* FS Suid. v. *ὑποκρίνεσθαι*, *ἐπαναγαγόντας* Suid. v. *συνουσία* *ἠλλοιωμένοι* F, *ἠλλοιωμένοι* S Suid. v. *ὑποκρίνεσθαι*, *ἠλλοιωμένους* Suid. v. *συνουσία*, corr. *Ur* 170a 18. *τῷ*] *τὸ* F 20. *μὲν* *Rei* 480 pro *δὲ* 21. *μεθύων ὡς* S *He*, *μεθῶν* F 24. *ἀπολελιμμένοις* FD, corr. cod. Vesontinus super versum 27. *λανθάνει* F

653, 4]
τῶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει γινομένων. ἐπέστησαν δὲ καὶ παρὰ 8
τὴν οἰκίαν τοῦ Γαΐου, σαφῶς εἰδότες ὡς ἐὰν γίνηταί τις
ὑπόνοια τοῦ μέλλοντος, ἐπὶ τὸν Λίβιον ἀνοισθήσεται
πρῶτον, καὶ πᾶν τὸ πραττόμενον ἀπ' ἐκείνου λήψεται
τὴν ἀρχήν. ὡς δ' αἱ μὲν ἀπὸ τῶν δείπνων ἐπάνοδοι καὶ 9
συλλήβδην ὁ τοιοῦτος θόρυβος ἤδη παρῳχήκει, τῶν δὲ
δημοτῶν ἡ πληθὺς κατακεκοίμητο, προύβαινε δὲ τὰ τῆς
νυκτὸς καὶ τὰ τῆς ἐλπίδος ἀκέραια διέμενε, τότε συνα-
θροισθέντες προῆγον ἐπὶ τὴν προκειμένην χρείαν.

Τὰ δὲ συγκείμενα τοῖς νεανίσκοις ἦν πρὸς τοὺς Καρ- 30
χηδονίους· τὸν μὲν Ἀννίβαν ἔδει συνάψαντα τῇ πόλει 2
κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς μεσογαίου πρὸς ἕω δὲ κειμένην πλευράν,
ὡς ἐπὶ τὰς Τημενίδας προσαγορευομένας πύλας, ἀνάψαι
πῦρ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ παρὰ μέν τισιν Ὑακίνθου παρὰ
δέ τισιν Ἀπόλλωνος προσαγορευομένου, τοὺς δὲ περὶ τὸν 3
Τραγίσκον, ὅταν ἴδωσι τοῦτο γινόμενον, ἔνδοθεν ἀντι-
πυρσεῦσαι. τούτου δὲ συντελεσθέντος σβέσαι τὸ πῦρ 4
ἔδει τοὺς περὶ τὸν Ἀννίβαν καὶ βάδην ποιεῖσθαι τὴν
πορείαν ὡς ἐπὶ τὴν πύλην. ὧν διατεταγμένων οἱ μὲν 5
νεανίσκοι διαπορευθέντες τὸν οἰκούμενον τόπον τῆς πό-
λεως ἧκον ἐπὶ τοὺς τάφους. τὸ γὰρ πρὸς ἕω μέρος τῆς 6
τῶν Ταραντίνων πόλεως μνημάτων ἐστὶ πλῆρες διὰ τὸ
τοὺς τελευτήσαντας ἔτι καὶ νῦν θάπτεσθαι παρ' αὐτοῖς
πάντας ἐντὸς τῶν τειχῶν κατά τι λόγιον ἀρχαῖον. φασὶ 7
γὰρ χρῆσαι τὸν θεὸν τοῖς Ταραντίνοις ἄμεινον καὶ λῷον
ἔσεσθαι σφίσι ποιουμένοις τὴν οἴκησιν μετὰ τῶν πλειό-
νων· τοὺς δὲ νομίσαντας ἂν οἰκήσειν οὕτως ἄριστα κατὰ 8
τὸν χρησμόν, εἰ καὶ τοὺς μετηλλαχότας ἐντὸς τοῦ τείχους

[22: inc. *Be* 595

2. ἐὰν F, ἂν S vulgo 3. ἀνυσθήσεται S 5. αἱ *Ur* 170ᵃ pro ἀεὶ 14. 15. παρὰ δέ τισιν Ἀπόλλωνος] π(α) δέ τισιν ἀπόλλωνος ὑακύνθου in marg. add. F², παρὰ δὲ τισιν Ἀπόλλωνος Ὑακίνθου post προσαγορευομένου interserunt S, om. F¹, corr. *Hu* quaest. II 10 22. ἐστὴ F 25. λαῖον FSˢ, corr. *Di* (oraculi versum sic habuisse: λώϊον ἤν οἴκησιν ὁμοῦ πλεόνεσσι τίθεσθαι suspicatur Bothius Polybian. 55) 26. ἔσεσθαί σφισι FˢSˢ vulgo 27. ἂν del. *Di*

ἔχοιεν, διὰ ταῦτα θάπτειν ἔτι καὶ νῦν τοὺς μεταλλάξαν- 654
9 τας ἐντὸς τῶν πυλῶν. οὐ μὴν ἀλλ' οἵ γε προειρημένοι
παραγενόμενοι πρὸς τὸν τοῦ Πυθιονίκου τάφον ἐκαραδό-
10 κουν τὸ μέλλον. συνεγγισάντων δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀννίβαν
καὶ πραξάντων τὸ συνταχθέν, ἅμα τῷ τὸ πῦρ ἰδεῖν οἱ
περὶ τὸν Νίκωνα καὶ Τραγίσκον ἀναθαρρήσαντες ταῖς ψυ-
χαῖς καὶ τὸν παρ' αὐτῶν πυρσὸν ἀναδείξαντες, ἐπεὶ τὸ
παρ' ἐκείνων πῦρ πάλιν ἑώρων ἀποσβεννύμενον, ὥρμησαν
11 ἐπὶ τὴν πύλην μετὰ δρόμου καὶ σπουδῆς, βουλόμενοι
φθάσαι φονεύσαντες τοὺς ἐπὶ τοῦ πυλῶνος τεταγμένους
διὰ τὸ συγκεῖσθαι [καὶ] σχολῇ καὶ βάδην ποιεῖσθαι τὴν
12 πορείαν τοὺς Καρχηδονίους. εὐροήσαντος δὲ τοῦ πράγ-
ματος καὶ προκαταληφθέντων τῶν φυλαττόντων, οἱ μὲν
13 ἐφόνευον τούτους, οἱ δὲ διέκοπτον τοὺς μοχλούς. ταχὺ δὲ
τῶν πυλῶν ἀνοιχθεισῶν πρὸς τὸν δέοντα καιρὸν ἧκον οἱ
περὶ τὸν Ἀννίβαν, κεχρημένοι τῇ πορείᾳ συμμέτρως ὥστε
μηδεμίαν ἐπίστασιν γενέσθαι παρ' ὁδόν, ἐπὶ τὴν πόλιν.
31 Γενομένης δὲ τῆς εἰσόδου κατὰ τὴν πρόθεσιν ἀσφα-
λοῦς καὶ τελέως ἀθορύβου, δόξαντες ἠνύσθαι σφίσι τὸ
πλεῖστον τῆς ἐπιβολῆς λοιπὸν αὐτοὶ μὲν εὐθαρσῶς ἤδη
προῆγον ἐπὶ τὴν ἀγορὰν κατὰ τὴν πλατεῖαν τὴν ἀπὸ τῆς
2 Βαθείας ἀναφέρουσαν, τούς γε μὴν ἱππεῖς ἀπέλειπον ἐκτὸς
τοῦ τείχους, ὄντας οὐκ ἐλάττους δισχιλίων, θέλοντες ἐφε-
δρείαν αὑτοῖς ὑπάρχειν ταύτην πρός τε τὰς ἔξωθεν ἐπιφα-
νείας καὶ πρὸς τὰ παράλογα τῶν ἐν ταῖς τοιαύταις ἐπιβο-
3 λαῖς συμβαινόντων. ἐγγίσαντες δὲ τοῖς περὶ τὴν ἀγορὰν
τόποις τὴν μὲν δύναμιν ἐπέστησαν κατὰ πορείαν, αὐτοὶ
δὲ τὰ κατὰ τὸν Φιλήμενον ἐκαραδόκουν, δεδιότες πῶς

5. *τὸ* alterum om. S *He* 8. post *ἑώρων* quinque litterae erasae in F 10. post *πυλῶνος* tres fere litterae erasae in F 11. *καὶ* ante *σχολῇ* del. *Rei* 480, *κατὰ σχολὴν* coni. *Hu* 12. *εὐρωσαντος* F(S), corr. *Sca* 17. *πάροδον* FS, *παρόδου Sca*, *παρόδου τῆς* Bothius Polybian. 55, librorum scripturam distinxit *Ur* 170ª, interpunxit *Hu* (neque omittendum *ἐπίστασιν* h. l. esse *moram* sive *tempus quo subsistit agmen*) 22. *ἀπέλειπον* F, *ἀπέλιπον* S vulgo ante *BW* (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXV p. 413) 28. *τὰ κατὰ Ca*, *κατὰ* FS, *καὶ Sca BW*

654, 29]

σφίσι προχωρήσει καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἐπιβολῆς. ὅτε 4
γὰρ ἀνάψαντες τὸ πῦρ ἔμελλον πρὸς τὰς πύλας ὁρμᾶν,
τότε καὶ τὸν Φιλήμενον ἔχοντα τὸν ὗν ἐν φερέτρῳ καὶ
655 Λίβυας ὡσεὶ χιλίους ἐξαπέστειλαν ἐπὶ τὴν παρακειμένην
πύλην, βουλόμενοι κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν μὴ ψιλῶς
ἐκ μιᾶς ἐλπίδος ἐξηρτῆσθαι τὴν ἐπιβολὴν αὐτῶν ἀλλ' ἐκ
πλειόνων. ὁ δὲ προειρημένος ἐγγίσας τῷ τείχει κατὰ τὸν 5
ἐθισμὸν ἐπεὶ προσεσύριξε, παρῆν ὁ φύλαξ εὐθέως κατα-
βαίνων πρὸς τὴν ῥινοπύλην. τοῦ δ' εἰπόντος ἔξωθεν ἀν- 6
οίγειν ταχέως, ὅτι βαρύνονται, φέρουσι γὰρ ὗν ἄγριον,
ἀσμένως ἀκούσας ὁ φύλαξ ἀνέῳξε μετὰ σπουδῆς, ἐλπίζων
καὶ πρὸς αὐτόν τι διατείνειν τὴν εὐαγρίαν τῶν περὶ τὸν
Φιλήμενον διὰ τὸ μερίτην ἀεὶ γίνεσθαι τῶν εἰσφερομένων.
αὐτὸς μὲν οὖν ὁ προειρημένος τὴν πρώτην ἔχων χώραν 7
τοῦ φορήματος εἰσῆλθε, καὶ σὺν αὐτῷ νομαδικὴν ἔχων
διασκευὴν ἕτερος ὡς εἷς τις ὢν τῶν ἀπὸ τῆς χώρας, μετὰ
δὲ τοῦτον ἄλλοι δύο πάλιν οἱ φέροντες ἐκ τῶν ὄπισθεν
τὸ θηρίον. ἐπεὶ δὲ τέτταρες ὄντες ἐντὸς ἐγένοντο τῆς 8
ῥινοπύλης, τὸν μὲν ἀνοίξαντα θεώμενον ἀκάκως καὶ ψη-
λαφῶντα τὸν ὗν αὐτοῦ πατάξαντες ἀπέκτειναν, τοὺς δ'
ἑπομένους μὲν αὐτοῖς προηγουμένους δὲ τῶν ἄλλων Λί-
βυας, ὄντας εἰς τριάκοντα, σχολῇ καὶ μεθ' ἡσυχίας παρ-
ῆκαν διὰ τῆς πυλίδος. γενομένου δὲ τούτου κατὰ τὸ συν- 9
εχὲς οἱ μὲν τοὺς μοχλοὺς διέκοπτον, οἱ δὲ τοὺς ἐπὶ τοῦ
πυλῶνος ἐφόνευον, οἱ δὲ τοὺς ἔξω Λίβυας ἐκάλουν διὰ
συνθημάτων. εἰσελθόντων δὲ καὶ τούτων ἀσφαλῶς, προ- 10
ῆγον ὡς ἐπὶ τὴν ἀγορὰν κατὰ τὸ συντεταγμένον.

Ἅμα δὲ τῷ συμμῖξαι καὶ τούτους, περιχαρὴς γενόμενος 11

[1: inc. *Be* 596

---

1. *ὅτε Ca* pro *οὔτε* 3. *φέρτρῳ* Suid. v. *φέρτρον* 4. *ὡσεὶ* FS Suid., *ὡς εἷς* coni. *Hu* 8. *προσέρισε* F, *προσέρεισε* S *He*, *προσεσύριξε Sca*, corr. Leopardus in Gruteri thes. crit. III 77. 95 *καταβαῖνον* F 9. *ῥινοπούλην* F 10. *ἄγριον* F² ex *ἄριον* 11. *ἄσμενος* Bentenus observ. crit. in Polyb. 29 12. *διατίνειν* F, *διατενεῖν* Hertleinius Fleckeiseni annal. 1877 p. 37 13. *μερίτην* FS Suid. v. *μερι της*, *μερίτης* coni. *Be* (sed conf. praef. ad 2, 18, 6) 26. *ἀσφαλῶν* FI corr. S 28. *τῷ*] *τὸ* F

[655, 26

Ἀννίβας ἐπὶ τῷ κατὰ νοῦν αὐτῷ προχωρεῖν τὴν πρᾶξιν,
32 *εἴχετο τῶν προκειμένων. ἀπομερίσας δὲ τῶν Κελτῶν εἰς*
δισχιλίους, καὶ διελὼν εἰς τρία μέρη τούτους, συνέστησε
τῶν νεανίσκων δύο πρὸς ἕκαστον μέρος τῶν χειριζόντων
2 *τὴν πρᾶξιν. ἀκολούθως δὲ καὶ τῶν παρ᾽ αὐτοῦ τινας*
ἡγεμόνων συνεξαπέστειλε, προστάξας διαλαβεῖν τῶν εἰς
3 *τὴν ἀγορὰν φερουσῶν ὁδῶν τὰς εὐκαιροτάτας. ὅταν δὲ*
τοῦτο πράξωσι, τοῖς μὲν ἐγχωρίοις νεανίσκοις ἐξαιρεῖσθαι 656
παρήγγειλε καὶ σῴζειν τοὺς ἐντυγχάνοντας τῶν πολιτῶν,
ἀναβοῶντας ἐκ πολλοῦ μένειν κατὰ χώραν Ταραντίνους
4 *ὡς ὑπαρχούσης αὐτοῖς τῆς ἀσφαλείας, τοῖς δὲ παρὰ τῶν*
Καρχηδονίων καὶ τῶν Κελτῶν ἡγεμόσιν κτείνειν διεκελεύ-
σατο τοὺς ἐντυγχάνοντας τῶν Ῥωμαίων. οὗτοι μὲν οὖν
χωρισθέντες ἀλλήλων ἔπραττον μετὰ ταῦτα τὸ προσταχθέν·
5 *τῆς δὲ τῶν πολεμίων εἰσόδου καταφανοῦς ἤδη γενομένης*
τοῖς Ταραντίνοις πλήρης ἡ πόλις κραυγῆς ἐγίνετο καὶ τα-
6 *ραχῆς παρηλλαγμένης. ὁ μὲν οὖν Γάιος, προσπεσούσης*
αὐτῷ τῆς εἰσόδου τῶν πολεμίων, συννοήσας ἀδύνατον αὐ-
τὸν ὄντα διὰ τὴν μέθην, εὐθέως ἐξελθὼν ἐκ τῆς οἰκίας
μετὰ τῶν οἰκετῶν καὶ παραγενόμενος ἐπὶ τὴν πύλην τὴν
φέρουσαν ἐπὶ τὸν λιμένα, καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ φύλακος
ἀνοίξαντος αὐτῷ τὴν ῥινοπύλην διαδὺς ταύτῃ καὶ λαβό-
μενος ἀκατίου τῶν ὁρμούντων, ἐμβὰς μετὰ τῶν οἰκετῶν
7 *εἰς τὴν ἄκραν παρεκομίσθη. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον*
οἱ περὶ τὸν Φιλήμενον ἡτοιμασμένοι σάλπιγγας Ῥωμαϊκὰς
καί τινας τῶν αὐταῖς χρῆσθαι δυναμένων διὰ τὴν συνή-
8 *θειαν, στάντες ἐπὶ τὸ θέατρον ἐσήμαινον. τῶν δὲ Ῥω-*
μαίων βοηθούντων ἐν τοῖς ὅπλοις κατὰ τὸν ἐθισμὸν εἰς
τὴν ἄκραν, ἐχώρει τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν πρόθεσιν τοῖς
9 *Καρχηδονίοις· παραγενόμενοι γὰρ ταῖς πλατείαις ἀτάκτως*

[7: inc. *Be* 597

1. *αὐτῷ* F^sS^s vulgo 3. *συνέστησαι* F 9. *παρϊγγειλλε* F *δὲ* ante *καὶ* additum in FS del. *Ca* *σώζειν* FS 11. *ὑπαρξούσης* *Di* 12. *ἡγεμόσι* S^s 22. *καὶ λαβόμενος* G^m, *καὶ λίβανος* FS 24. *κατὰ* *Sch*, *μετα* F(S) 26. *καί τινας τῶν* *Ca* pro *καὶ τινῶν* 27. *ἐπι* F, *περὶ* S vulgo 30. *παραγενόμενοι* G^s *He*, *παραγενόμενος* FS

656, 24]
*καὶ σποράδην οἱ μὲν εἰς τοὺς Καρχηδονίους ἐνέπιπτον οἱ
δ' εἰς τοὺς Κελτούς, καὶ δὴ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ φονευο-
μένων αὐτῶν πολύ τι πλῆθος διεφθάρη.*
Τῆς δ' ἡμέρας ἐπιφαινομένης οἱ μὲν Ταραντῖνοι τὴν 10
*ἡσυχίαν εἶχον κατὰ τὰς οἰκήσεις, οὐδέπω δυνάμενοι τάξα-
σθαι τὸ συμβαῖνον. διὰ μὲν γὰρ τὴν σάλπιγγα καὶ τὸ* 11
μηδὲν ἀδίκημα γίνεσθαι μηδ' ἁρπαγὴν κατὰ τὴν πόλιν,
657 *ἔδοξαν ἐξ αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων εἶναι τὸ κίνημα· τῷ δὲ* 12
*πολλοὺς αὐτῶν ὁρᾶν πεφονευμένους ἐν ταῖς πλατείαις,
καί τινας τῶν Γαλατῶν θεωρεῖσθαι σκυλεύοντας τοὺς τῶν
Ῥωμαίων νεκρούς, ὑπέτρεχέ τις ἔννοια τῆς τῶν Καρχηδο-
νίων παρουσίας. ἤδη δὲ τοῦ μὲν Ἀννίβου παρεμβεβλη-* 33
*κότος τὴν δύναμιν εἰς τὴν ἀγοράν, τῶν δὲ Ῥωμαίων ἀπο-
κεχωρηκότων εἰς τὴν ἄκραν διὰ τὸ προκατεσχῆσθαι φρουρᾷ
ταύτην ὑπ' αὐτῶν, ὄντος δὲ φωτὸς εἰλικρινοῦς, ὁ μὲν Ἀν-
νίβας ἐκήρυττε τοὺς Ταραντίνους ἄνευ τῶν ὅπλων ἀθροί-
ζεσθαι πάντας εἰς τὴν ἀγοράν, οἱ δὲ νεανίσκοι περι-* 2
*πορευόμενοι τὴν πόλιν ἐβόων ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ
παρεκάλουν θαρρεῖν ὡς ὑπὲρ ἐκείνων παρόντας τοὺς Καρ-
χηδονίους. ὅσοι μὲν οὖν τῶν Ταραντίνων προκατείχοντο* 3
*τῇ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους εὐνοίᾳ, γνόντες ἀπεχώρουν εἰς
τὴν ἄκραν· οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὸ κήρυγμα συνηθροίζοντο
χωρὶς τῶν ὅπλων, πρὸς οὓς Ἀννίβας φιλανθρώπους διε-
λέχθη λόγους. τῶν δὲ Ταραντίνων ὁμοθυμαδὸν ἐπιση-* 4
*μηναμένων ἕκαστα τῶν λεγομένων διὰ τὸ παράδοξον τῆς
ἐλπίδος, τότε μὲν διαφῆκε τοὺς πολλούς, συντάξας ἕκα-
στον εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἐπανελθόντας μετὰ σπουδῆς ἐπὶ
τὴν θύραν ἐπιγράψαι "Ταραντίνου." τῷ δ' ἐπὶ τὴν Ῥω-* 5
*μαϊκὴν κατάλυσιν ἐπιγράψαντι ταὐτὸ τοῦτο θάνατον ὥρισε
τὴν ζημίαν. αὐτὸς δὲ διελὼν τοὺς ἐπιτηδειοτάτους τῶν ἐπὶ* 6

[11: inc. *Be* 598

5. *εἶχων* F 8. *τῷ δὲ* *Ca* pro *τὸ δὲ* 21. *γνῶντες* F 24. *ὁμοθυμαδῶν ἐπὶ σημηναμαῖνων* F 26. *διαφῆκε* *Ben* pro *δὴ ἀφῆκε* 29. *ταὐτὸ* om. Suid. v. *κατάλυσις* *ὤρησαι* F 30. 1. *τοὺς ἐπιτηδειοτάτους ἐκ τῶν ταγμάτων* Madvigius advers. crit. I 482 30. *τῶν* add. Campius in versione German. 789

τῶν πραγμάτων ἐφῆκε διαρπάζειν τὰς τῶν Ῥωμαίων οἰκίας,
σύνθημα δοὺς πολεμίας νομίζειν τὰς ἀνεπιγράφους, τοὺς
δὲ λοιποὺς συνέχων ἐν τάξει τούτοις ἐφέδρους.

34 *Πολλῶν δὲ καὶ παντοδαπῶν κατασκευασμάτων ἀθροι-*
σθέντων ἐκ τῆς διαρπαγῆς, καὶ γενομένης ὠφελείας τοῖς
2 *Καρχηδονίοις ἀξίας τῶν προσδοκωμένων ἐλπίδων, τότε μὲν*
ἐπὶ τῶν ὅπλων ηὐλίσθησαν, εἰς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν
Ἀννίβας συνεδρεύσας μετὰ τῶν Ταραντίνων ἔκρινε διατει-
χίσαι τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς ἄκρας, ἵνα μηδεὶς ἔτι φόβος ἐπι-
κάθηται τοῖς Ταραντίνοις ἀπὸ τῶν κατεχόντων τὴν ἀκρό- 658
3 *πολιν Ῥωμαίων. πρῶτον μὲν οὖν ἐπεβάλετο προθέσθαι*
χάρακα παράλληλον τῷ τείχει τῆς ἀκροπόλεως καὶ τῇ πρὸ
4 *τούτου τάφρῳ· σαφῶς δὲ γινώσκων οὐκ ἐάσοντας τοὺς*
ὑπεναντίους ἀλλ᾽ ἐναποδειξομένους τῇδέ πῃ τὴν αὑτῶν δύ-
ναμιν, ἡτοίμασε χεῖρας ἐπιτηδειοτάτας, νομίζων πρὸς τὸ
μέλλον οὐδὲν ἀναγκαιότερον εἶναι τοῦ καταπλήξασθαι μὲν
τοὺς Ῥωμαίους εὐθαρσεῖς δὲ ποιῆσαι τοὺς Ταραντίνους.
5 *ἅμα δὲ τῷ τίθεσθαι τὸν πρῶτον χάρακα θρασέως τῶν Ῥω-*
μαίων καὶ τετολμηκότως ἐπιχειρούντων τοῖς ὑπεναντίοις,
βραχὺ συμμίξας Ἀννίβας καὶ τὰς ὁρμὰς τῶν προειρημένων
ἐκκαλεσάμενος, ἐπεὶ προέπεσον οἱ πλείους ἐκτὸς τῆς τά-
φρου, δοὺς παράγγελμα τοῖς αὑτοῦ προσέβαλε τοῖς πολε-
6 *μίοις. γενομένης δὲ τῆς μάχης ἰσχυρᾶς ὡς ἂν ἐν βραχεῖ*
χώρῳ καὶ περιτετειχισμένῳ τῆς συμπλοκῆς ἐπιτελουμένης,
7 *τὸ πέρας ἐκβιασθέντες ἐτράπησαν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ πολλοὶ*
μὲν ἔπεσον ἐν χειρῶν νόμῳ, τὸ δὲ πλεῖον αὐτῶν μέρος
ἀπωθούμενον καὶ συγκρημνιζόμενον ἐν τῇ τάφρῳ διεφθάρη.

35 *Τότε μὲν οὖν Ἀννίβας προβαλόμενος ἀσφαλῶς τὸν*

[15: inc. *Be* 599

3. *τάξη τούτους ἔφαιδρους* F, *τούτοις* corr. D[m], reliqua S 5. *τοῖς*] *τῆς* S *He* 6. *προσδοκομένων* F 8. *διατειχεῖσε* F 12. *τῇ* *Ur* 170[a], *τῶι* FS (sed paulo post recte *τῆς τάφρου* et *τῇ τάφρῳ*) 13. *δὲ γινώσκων Hu* (*δὲ διαγινώσκων He*) pro *διεγίνωσκον* 14. *ἐναποδειξαμένους* FS, corr. *Ur* 170[a] *τὴν αὐτὴν* FS, *τὴν αὑτῶν He* 18. *τῷ*] *το* F 21. *προέπεσον Rei* 481 pro *προσέπεσον* 24. *περιτετειχισμένων* S *He* 25. *πέρας* F[2] ex *τέρας* 26. *πλείων* F 28. *προβαλλόμενος* FS, corr. *Rei* 481 (conf. *Erzähl. Zeitf.* XXI, 14)

658, 20]

χάρακα τὴν ἡσυχίαν ἔσχε, τῆς ἐπιβολῆς αὐτῷ κατὰ νοῦν
κεχωρηκυίας· τοὺς μὲν γὰρ ὑπεναντίους συγκλείσας ἠνάγ- 2
κασε μένειν ἐντὸς τοῦ τείχους, δεδιότας οὐ μόνον περὶ
σφῶν ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἄκρας, τοῖς δὲ πολιτικοῖς τοιοῦτο 3
παρέστησε θάρσος ὥστε καὶ χωρὶς τῶν Καρχηδονίων ἱκα-
νοὺς αὐτοὺς ὑπολαμβάνειν ἔσεσθαι τοῖς Ῥωμαίοις. μετὰ 4
δὲ ταῦτα μικρὸν ἀπὸ τοῦ χάρακος ἀποστήσας ὡς πρὸς
τὴν πόλιν, τάφρον ἐποίει παράλληλον τῷ χάρακι καὶ τῷ
τῆς ἄκρας τείχει, παρ' ἣν ἐκ μεταβολῆς ἐπὶ τὸ πρὸς τῇ 5
πόλει χεῖλος τοῦ χοὸς ἀνασωρευομένου, προσέτι δὲ καὶ χά-
659 ρακος ἐπ' αὐτῆς τεθέντος, οὐ πολὺ καταδεεστέραν τεί-
χους συνέβαινε τὴν ἀσφάλειαν ἐξ αὐτῆς ἀποτελεῖσθαι.
παρὰ δὲ ταύτην ἐντὸς ἔτι πρὸς τὴν πόλιν ἀπολιπὼν 6
σύμμετρον διάστημα τεῖχος ἐπεβάλετο κατασκευάζειν, ἀρ-
ξάμενος ἀπὸ τῆς Σωτείρας ἕως εἰς τὴν Βαθεῖαν προσ-
αγορευομένην, ὥστε καὶ χωρὶς ἀνδρῶν τὰς δι' αὐτῶν τῶν 7
κατασκευασμάτων ὀχυρότητας ἱκανὰς εἶναι τοῖς Ταραν-
τίνοις τὴν ἀσφάλειαν παρασκευάζειν. ἀπολιπὼν δὲ τοὺς 8
ἱκανοὺς καὶ τοὺς ἐπιτηδείους πρὸς τὴν τῆς πόλεως φυ-
λακὴν καὶ τὴν τοῦ τείχους παρεφεδρεύοντας ἱππεῖς κατ-
εστρατοπέδευσε, περὶ τετταράκοντα σταδίους ἀποσχὼν τῆς
πόλεως, παρὰ τὸν ποταμὸν τὸν παρὰ μέν τισι Γαλαῖσον
παρὰ δὲ τοῖς πλείστοις προσαγορευόμενον Εὐρώταν, ὃς
ἔχει τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ἀπὸ τῆς τοῦ παρὰ Λακεδαί-
μονα ῥέοντος Εὐρώτα. πολλὰ δὲ τοιαῦτα κατὰ τὴν χώραν 9
καὶ κατὰ τὴν πόλιν ὑπάρχει τοῖς Ταραντίνοις διὰ τὸ καὶ
τὴν ἀποικίαν καὶ τὴν συγγένειαν ὁμολογουμένην αὐτοῖς
εἶναι πρὸς Λακεδαιμονίους. ταχὺ δὲ τοῦ τείχους λαμβά- 10

[21: inc. *Be* 600

4. τοιούτω F, τοιοῦτον S *He* 9. τῆς ἄκρας — ἐπὶ τὸ om. S τὸ D² *He*, τῶι FD¹ 10. χεῖλος add. *Gro* auctore *Ca*, μέρος coni. *Hu* τοῦ χοὸς ἀνασωρευομένου *Sch* pro τεῖχος ἀνασωρευόμενος 11. τεθέντος *Rei* 481 pro τιθέντος 13. ἀπολειπῶν F, item vs. 18 14. ἐπεβάλετο *Gro* pro ἐπελάβετο 15. σωτῆρας FS, corr. *Ur* 170ᵇ 20. παρεφεδρεύσοντας *Rei* 482 22. τὸν alterum add. *Be* γαλαιον (sine acc. F, γαλαῖον S *He*, corr. *Sch* 24. ταύτην *Ca* pro αὐτὴν τῆς del. *Di* 27. ἀποικεῖαν F

νοντος τὴν συντέλειαν διά τε τὴν τῶν Ταραντίνων σπου-
δὴν καὶ προθυμίαν καὶ τὴν τῶν Καρχηδονίων συνεργίαν,
μετὰ ταῦτα διενοήθη καὶ τὴν ἄκραν ἐξελεῖν Ἀννίβας.
36 Ἤδη δ' ἐντελεῖς αὐτοῦ συνεσταμένου τὰς πρὸς τὴν
πολιορκίαν παρασκευάς, παραπεσούσης ἐκ Μεταποντίου
βοηθείας εἰς τὴν ἄκραν κατὰ θάλατταν, βραχύ τι ταῖς
ψυχαῖς ἀναθαρρήσαντες οἱ Ῥωμαῖοι νυκτὸς ἐπέθεντο τοῖς
ἔργοις καὶ πάσας διέφθειραν τὰς τῶν ἔργων καὶ μηχανη-
2 μάτων κατασκευάς. οὗ γενομένου τὸ μὲν πολιορκεῖν τὴν
ἄκραν Ἀννίβας ἀπέγνω, τῆς δὲ τοῦ τείχους κατασκευῆς
ἤδη τετελειωμένης ἀθροίσας τοὺς Ταραντίνους ἀπεδείκνυε
διότι κυριώτατόν ἐστι πρὸς τοὺς ἐνεστῶτας καιροὺς τὸ
3 τῆς θαλάττης ἀντιλαμβάνεσθαι. κρατούσης γὰρ τῆς ἄκρας
τῶν κατὰ τὸν εἴσπλουν τόπων, ὡς ἐπάνω προεῖπον, οἱ 660
μὲν Ταραντῖνοι τὸ παράπαν οὐκ ἠδύναντο χρῆσθαι ταῖς
ναυσὶν οὐδ' ἐκπλεῖν ἐκ τοῦ λιμένος, τοῖς δὲ Ῥωμαίοις κατὰ
θάλατταν ἀσφαλῶς παρεκομίζετο τὰ πρὸς τὴν χρείαν·
4 οὗ συμβαίνοντος οὐδέποτε δυνατὸν ἦν βεβαίως ἐλευθερω-
5 θῆναι τὴν πόλιν. ἃ συνορῶν ὁ Ἀννίβας ἐδίδασκε τοὺς
Ταραντίνους ὡς, ἐὰν ἀποκλεισθῶσι τῆς κατὰ θάλατταν
ἐλπίδος οἱ τὴν ἄκραν τηροῦντες, παρὰ πόδας αὐτοὶ δι'
αὑτῶν εἴξαντες λείψουσι ταύτην καὶ παραδώσουσι τὸν
6 τόπον. ὧν ἀκούοντες οἱ Ταραντῖνοι τοῖς μὲν λεγομένοις
συγκατετίθεντο, ὅπως δ' ἂν γένοιτο τοῦτο κατὰ τὸ παρόν,
οὐδαμῶς ἐδύναντο συννοῆσαι, πλὴν εἰ παρὰ Καρχηδονίων
ἐπιφανείη στόλος· τοῦτο δ' ἦν κατὰ τοὺς τότε καιροὺς
7 ἀδύνατον. διόπερ ἠδυνάτουν συμβαλεῖν ἐπὶ τί φερόμενος
8 Ἀννίβας τοὺς περὶ τούτων πρὸς σφᾶς ποιεῖται λόγους. φή-
σαντος δ' αὐτοῦ φανερὸν εἶναι χωρὶς Καρχηδονίων αὐτοὺς
δι' αὑτῶν ὅσον ἤδη κρατῆσαι τῆς θαλάττης, μᾶλλον ἐκπλα-

[28: inc. *Be* 601

4. *συνεσταμένου Ca* pro *συνισταμένου* 9. *κατασκατασκευάς* F 11. *τετελειομένης* F 12. *κυριότατον* F 14. *τῶν*] *τὸν* S *τόπον* FS, corr. *Ur* 170b 15. *χρεῖσθαι* F 21. *παραπόδαν* F(S), corr. *He* *αὐτοὶ Sch* pro *αὐτοῖς* 22. *παραδόσουσι* F 24. *συγκατετίθεντο* F *παρῶν* F

660, 18]
γεῖς ἦσαν, οὐ δυνάμενοι τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ συμβαλεῖν.
ὁ δὲ συνεωρακὼς τὴν πλατεῖαν εὐδιακόσμητον οὖσαν τὴν 9
ὑπάρχουσαν μὲν ἐντὸς τοῦ διατειχίσματος, φέρουσαν δὲ
[παρὰ τὸ διατείχισμα] ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὴν ἔξω θάλατ-
ταν, ταύτῃ διενοεῖτο τὰς ναῦς ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὴν νότιον
ὑπερβιβάζειν πλευράν. διόπερ ἅμα τῷ τὴν ἐπίνοιαν ἐπι- 10
δεῖξαι τοῖς Ταραντίνοις οὐ μόνον συγκατέθεντο τοῖς λε-
γομένοις, ἀλλὰ καὶ διαφερόντως ἐθαύμασαν τὸν ἄνδρα,
καὶ διέλαβον ὡς οὐδὲν ἂν περιγένοιτο τῆς ἀγχινοίας τῆς
ἐκείνου καὶ τόλμης. ταχὺ δὲ πορείων ὑποτρόχων κατασκευ- 11
ασθέντων, ἅμα τῷ λόγῳ τοὖργον εἰλήφει συντέλειαν ἅτε
προθυμίας καὶ πολυχειρίας ὁμοῦ τῇ προθέσει συνεργού-
σης. οἱ μὲν οὖν Ταραντῖνοι τοῦτον τὸν τρόπον ὑπερνεωλ- 12
κήσαντες τὰς νῆας εἰς τὴν ἔξω θάλατταν ἐπολιόρκουν
ἀσφαλῶς τοὺς ἐκ τῆς ἄκρας, ἀφῃρημένοι τὰς ἔξωθεν αὐτῶν
661 *ἐπικουρίας· Ἀννίβας δὲ φυλακὴν ἀπολιπὼν τῆς πόλεως* 13
ἀνέζευξε μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ παρεγένετο τριταῖος ἐπὶ
τὸν ἐξ ἀρχῆς χάρακα, καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ χειμῶνος ἐνταῦθα
διατρίβων ἔμενε κατὰ χώραν.

EXPUGNATIO SYRACUSARUM.

* *Ἐξηριθμήσατο τοὺς δόμους· ἦν γὰρ ἐκ συννόμων* 37
λίθων ᾠκοδομημένος, ὥστε καὶ λίαν εὐσυλλόγιστον εἶναι
τὴν ἀπὸ γῆς τῶν ἐπάλξεων ἀπόστασιν.

---

3. 4. *δ' ἐκ*, deletis *παρὰ τὸ διατείχισμα*, coni. *Hu* 4. *ἐκ* del. *Ben* 9. *ἀχινοίας* F[1], corr. F[2] 10. *πορείων ὑποτρόχων* F[s] (secundum Hinckium) D[m], *πορείων ὑποτροχῶν* F secundum Spallettum, *πορείων ὑπὸ τροχῶν* D, *πορείαν ὑπὸ τροχῶν* HK Tubing. Vesont. *He* 13. *ὑπερνεολκήσαντες* FS 16. post *φυλακὴν* add. *ἱκανὴν* *Na* 132 coll. Livio 25, 11, 8 *ἀπολειπῶν* F 17. *ἀνέζευξαι* F 18. *χειμόνος* F
20. Liv. 25, 23—31, Plut. Marcell. 18 21. Suid. v. *συννόμων*; plura autem Polybiana servavit Liv. 25, 23, 10—12: ad conloquium de redemptione eius missis medius maxime atque utrisque opportunus locus ad portum Trogilorum propter turrim, quam vocant Galeagram, est visus. quo cum saepius commearent, unus ex Romanis ex propinquo murum contemplans, numerando lapides aestimandoque ipse secum, quid in fronte paterent singuli, altitudinem muri, quantum proxime coniectura poterat, permensus, humilioremque aliquanto pristina opinione sua et ceterorum omnium ratus esse et vel mediocribus scalis superabilem, ad Marcellum rem defert.
22. *ᾠκοδομημένος*] i. e. *ὁ περίβολος*, *ᾠκοδομημένον* (*τὸ τεῖχος*) coni. *Sch*

[652, 5

29 *Τῷ δὲ Γαΐῳ τῷ Λιβίῳ γενομένῳ μετὰ τῶν συνήθων
ἀφ᾽ ἡμέρας ἐν τῷ Μουσείῳ κατὰ τὴν τῶν νεανίσκων πρό-
ληψιν, καὶ σχεδὸν ἤδη τοῦ πότου τὴν ἀκμαιοτάτην ἔχοντος
διάθεσιν, προσαγγέλλεται περὶ δυσμὰς ἡλίου τοὺς Νομά-*
2 *δας ἐπιτρέχειν τὴν χώραν. ὁ δὲ πρὸς μὲν αὐτὸ τοῦτο διε-
νοήθη, καὶ καλέσας τινὰς τῶν ἡγεμόνων συνέταξε τοὺς
μὲν ἡμίσεις τῶν ἱππέων ἐξελθόντας ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν κω-
λῦσαι τοὺς κακοποιοῦντας τὴν χώραν τῶν πολεμίων, τῆς
γε μὴν ὅλης πράξεως διὰ ταῦτα καὶ μᾶλλον ἀνύποπτος ἦν.*
3 *οἱ δὲ περὶ τὸν Νίκωνα καὶ Τραγίσκον, ἅμα τῷ σκότος γε-
νέσθαι συναθροισθέντες ἐν τῇ πόλει πάντες, ἐτήρουν τὴν*
4 *ἐπάνοδον τῶν περὶ τὸν Λίβιον. τῶν δὲ ταχέως ἐξανα-
στάντων διὰ τὸ γεγονέναι τὸν πότον ἀφ᾽ ἡμέρας, οἱ μὲν
ἄλλοι πρός τινα τόπον ἀποστάντες ἔμενον, τινὲς δὲ τῶν
νεανίσκων ἀπήντων τοῖς περὶ τὸν Γάιον διακεχυμένοι καί
τι καὶ προσπαίζοντες ἀλλήλοις ὡς ἂν ὑποκρινόμενοι τοὺς*
5 *ἐκ συνουσίας ἐπανάγοντας. ἔτι δὲ μᾶλλον ἠλλοιωμένων
ὑπὸ τῆς μέθης τῶν περὶ τὸν Λίβιον, ἅμα τῷ συμμῖξαι*
6 *γέλως ἐξ ἀμφοῖν ἦν καὶ παιδιὰ πρόχειρος. ἐπεὶ δὲ συν-
ανακάμψαντες ἀποκατέστησαν αὐτὸν εἰς οἶκον, ὁ μὲν Γάιος
ἀνεπαύετο μεθύων, ὡς εἰκός ἐστι τοὺς ἀφ᾽ ἡμέρας πί-
νοντας, οὐδὲν ἄτοπον οὐδὲ δυσχερὲς ἔχων ἐν τῇ διανοίᾳ,*
7 *χαρᾶς δὲ πλήρης καὶ ῥᾳθυμίας· οἱ δὲ περὶ τὸν Νίκωνα
καὶ Τραγίσκον ἐπεὶ συνέμιξαν τοῖς ἀπολελειμμένοις νεανί-
σκοις, διελόντες σφᾶς εἰς τρία μέρη παρεφύλαττον, δια-* 653
*λαβόντες τῆς ἀγορᾶς τὰς εὐκαιροτάτας εἰσβολάς, ἵνα μήτε
τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων μηδὲν αὐτοὺς λανθάνῃ μήτε*

[15: inc. *Be* 594

---

3. *τοῦ τόπου* FS, corr. D[m] 7. *μὲν* del. *Be* 8. *τὴν χώραν* om. S *He* 13. *πότον* F, *τόπον* S 15. 16. *καί τι καὶ* F[s] Suidae codices BE v. *διακεχυμένοι*, *καί τι* S *He*, *καί τοι* Suidae cod. A 16. *προσπαίζοντες* Suid. v. *διακεχυμένοι* et *ὑποκρίνεσθαι*, *προσπέζοντες* FS *He* 17. *ἐπανάγοντας* FS Suid. v. *ὑποκρίνεσθαι*, *ἐπαναγαγόντας* Suid. v. *συνουσία* *ἠλλοιωμένοι* F, *ἠλλοιωμένοι* S Suid. v. *ὑποκρίνεσθαι*, *ἠλλοιωμένους* Suid. v. *συνουσία*, corr. *Ur* 170[a] 18. *τῷ*] *τὸ* F 20. *μὲν* *Rei* 480 pro *δὲ* 21. *μεθύων ὡς* S *He*, *μεθῶν* F 24. *ἀπολελιμμένοις* FD, corr. cod. Vesontinus super versum 27. *λανθάνει* F

653, 4]

τῶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει γινομένων. ἐπέστησαν δὲ καὶ παρὰ 8
τὴν οἰκίαν τοῦ Γαΐου, σαφῶς εἰδότες ὡς ἐὰν γίνηταί τις
ὑπόνοια τοῦ μέλλοντος, ἐπὶ τὸν Λίβιον ἀνοισθήσεται
πρῶτον, καὶ πᾶν τὸ πραττόμενον ἀπ' ἐκείνου λήψεται
τὴν ἀρχήν. ὡς δ' αἱ μὲν ἀπὸ τῶν δείπνων ἐπάνοδοι καὶ 9
συλλήβδην ὁ τοιοῦτος θόρυβος ἤδη παρῳχήκει, τῶν δὲ
δημοτῶν ἡ πληθὺς κατακεκοίμητο, προύβαινε δὲ τὰ τῆς
νυκτὸς καὶ τὰ τῆς ἐλπίδος ἀκέραια διέμενε, τότε συναθροισθέντες προῆγον ἐπὶ τὴν προκειμένην χρείαν.

Τὰ δὲ συγκείμενα τοῖς νεανίσκοις ἦν πρὸς τοὺς Καρ- 30
χηδονίους· τὸν μὲν Ἀννίβαν ἔδει συνάψαντα τῇ πόλει 2
κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς μεσογαίου πρὸς ἕω δὲ κειμένην πλευράν,
ὡς ἐπὶ τὰς Τημενίδας προσαγορευομένας πύλας, ἀνάψαι
πῦρ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ παρὰ μέν τισιν Ὑακίνθου παρὰ
δέ τισιν Ἀπόλλωνος προσαγορευομένου, τοὺς δὲ περὶ τὸν 3
Τραγίσκον, ὅταν ἴδωσι τοῦτο γινόμενον, ἔνδοθεν ἀντιπυρσεῦσαι. τούτου δὲ συντελεσθέντος σβέσαι τὸ πῦρ 4
ἔδει τοὺς περὶ τὸν Ἀννίβαν καὶ βάδην ποιεῖσθαι τὴν
πορείαν ὡς ἐπὶ τὴν πύλην. ὧν διατεταγμένων οἱ μὲν 5
νεανίσκοι διαπορευθέντες τὸν οἰκούμενον τόπον τῆς πόλεως ἧκον ἐπὶ τοὺς τάφους. τὸ γὰρ πρὸς ἕω μέρος τῆς 6
τῶν Ταραντίνων πόλεως μνημάτων ἐστὶ πλῆρες διὰ τὸ
τοὺς τελευτήσαντας ἔτι καὶ νῦν θάπτεσθαι παρ' αὐτοῖς
πάντας ἐντὸς τῶν τειχῶν κατά τι λόγιον ἀρχαῖον. φασὶ 7
γὰρ χρῆσαι τὸν θεὸν τοῖς Ταραντίνοις ἄμεινον καὶ λῷον
ἔσεσθαι· σφίσι ποιουμένοις τὴν οἴκησιν μετὰ τῶν πλειόνων· τοὺς δὲ νομίσαντας ἂν οἰκήσειν οὕτως ἄριστα κατὰ 8
τὸν χρησμόν, εἰ καὶ τοὺς μετηλλαχότας ἐντὸς τοῦ τείχους

[22: inc. *Be* 595

---

2. ἐὰν F, ἂν S vulgo 3. ἀννσθήσεται S 5. αἱ *Ur* 170ᵃ pro ἀεὶ 14. 15. παρὰ δέ τισιν Ἀπόλλωνος] π(α) δέ τισιν ἀπόλλωνος ὑακύνθου in marg. add. F², παρὰ δέ τισιν Ἀπόλλωνος Ὑακίνθου post προσαγορευομένου interserunt S, om. F¹, corr. *Hu* quaest. II 10 22. ἐστῆ F 25. λαίιον FSˢ, corr. *Di* (oraculi versum sic habuisse: λώϊον ἦν οἴκησιν ὁμοῦ πλεόνεσσι τίθεσθαι suspicatur Bothius Polybian. 55) 26. ἔσεσθαί σφισι FˢSˢ vulgo 27. ἂν del. *Di*

E BELLO HISPANICO. ALIA FRAGMENTA INCERTAE SEDIS.

38 * Σὺν γὰρ τοῖς ἐπιδεδεμένοις φορτίοις τὰ κανθήλια λαβόντας ἐκ τῶν ὄπισθεν προθέσθαι πρὸ αὐτῶν ἐκέλευσε τοὺς πεζούς· οὗ γενομένου συνέβη παρὰ πάντας χάρακας ἀσφαλέστατον γενέσθαι τὸ πρόβλημα.

2 * Ἄγκαρα πόλις Ἰταλίας * τὸ ἐθνικὸν Ἀγκαράτης,
(4) ὡς Πολύβιος ὀγδόῃ.

3 * Δασσαρῆται ἔθνος Ἰλλυρίας· Πολύβιος ὀγδόῳ.

(5) * Ὕσκανα πόλις Ἰλλυρίδος, οὐδετέρως· Πολύβιος η'.

[2 = *Be* 602, 8

2. Suid. v. κανθήλιος (Liv. 25, 36, 7) *Σὺν Sch* pro ἐν 4. 5. παράπαν χάρακος ἀσφαλέστερον coni. *Hu* 6—9. Stephanus Byz. 8. 9. haec duo fragmenta ad res a Philippo a 541 gestas (supra cap. 10—16) refert *BW* 8. *Δασσαρῆται Sch* in lexico pro δασσαρῖται 9. κη' coni. *Sch* ad 28, 8, 11

Lipsiae, typis I. B. Hirschfeldi.

	M. Pf.
Lucianus ed Sommerbrodt. Vol. I pars I. 1886	3.—
— — Vol. I pars II. 1889	6.—
Lycurgi oratio in Leocratem ed. Thalheim. 1880	—.60
Ovidius Naso ed. Korn. II. Metamorphoses. 1880	—.90
Phaedri fabulae ed. Eyssenhardt. 1867	—.30
Pindari carmina ed. Tycho Mommsen. 1866	—.90
Plauti comoediae ed. Leo. I. 1885	—.90
Plotini Enneades ed. Müller. I. 1878	3.—
— — II. 1880	4.50
Plutarchi Themistocles et Pericles ed. Sintenis. 1866	—.45
— Agis et Cleomenes. Tiberius et Gaius Gracchus ed. Sintenis. 1866	—.45
— Aristides et Cato maior ed. Hercher. 1870	—.45
Polybius ed. Hultsch. I. Editio altera. 1888	4.50
— — II. 1868	3.—
— — III. 1870	3.—
— — IV. 1872	3.—
Sallust ed. Jordan. Editio tertia. 1886	1.50
Senecae libri de beneficiis ed. Gertz. 1876	2.40
— tragoediae ed. Leo. I. 1878	1.80
— — II. 1879	3.—
Sophoclis tragoediae ed. Nauck. 1879	1.50
Einzelne Stücke:	
Ajax	—.30
Electra	—.30
Oedipus tyrannus	—.30
Antigone	—.30
Trachiniae	—.30
Philoktetes	—.30
Oedipus Coloneus	—.30
Tacitus ed Nipperdey. I. 1871	—.60
— — II. 1872	—.60
— — III. 1872	—.90
— — IV. 1876	—.90
Valerius Flaccus ed. Schenkl. 1871	1.50
Vergili Bucolica et Georgica ed. Ladewig. 1866	—.45
— Aeneis ed. Ladewig. Editio altera. 1889	1.50
Xenophontis opera ed. Schenkl. I.: Anabasis 1869	—.90
— — — II.: Libri Socratici 1876	1.20

Asconii Pediani orationum Ciceronis quinque enarratio rec. Kiessling et Schoell	3.60
Bionis et Moschi carmina recensuit G. Hermannus	1.50
Callimachi hymni et epigrammata. U. de Wilamowitz-Moellendorff recognovit	—.75

M.

Catulli Veronensis liber ad optimos codices denuo collatos. L. Schwabius recognovit . . . . 1.

Collectio librorum iuris anteiustiniani in usum scholarum ediderunt P. Krueger, Th. Mommsen, G. Studemund.
- Tomus I. Gai institutiones ediderunt Krueger et Studemund. Editio tertia . . . . 3.
- Tomus II. Ulpiani liber singularis regularum, Pauli libri quinque sententiarum, rec. Krueger . . . 2.
- Tomus III. Fragmenta Vaticana ed. Mommsen, Codices Gregorianus et Hermogenianus ed. Krueger 4.

Fragmenta iuris anteiustiniani, quae dicuntur Vaticana. rec. Mommsen . . . . 1.

Iosephi, Flavii, opera, rec. B. Niese. Editio minor. Vol. I. Antiquitatum Judaicarum libri I—V . . . . 3.
— — — Vol. II. Antiquitatum Judaicarum libri VI—X 3.
— — — Vol. III. — — XI—XV 5.
— — — Vol. IV. — — XVI—XX 4.
— — — Vol. V. De Judaeorum vetustate sive contra Apionem libri II . . . . 1.

Isaei orationes ed. Buermann . . . . 2.

Iustiniani institutiones rec. Krueger . . . . 1.

Livi, T., ab urbe condita libri, ed. Luchs. Vol. III. Libri XXI—XXV . . . . 3.
— — Vol. IV Libri XXVI—XXX . . . . 3.
(Vol. I u. II erscheinen später.)

Pauli historia Romana in usum scholarum . . . . 2.

Persii Flacci, D. Iunii **Iuvenalis, Sulpiciae** saturae. Recognovit Jahn. et Buecheler. Editio altera . . . . 3.

Petronii satirae et liber Priapeorum tertium edidit Fr. Buecheler. 3.

Plinii, C. Secundi, naturalis historia. rec. Detlefsen.
- Vol. I: Lib. I—VI . . . . 1.
- Vol. II: Lib. VII—XV . . . . 2.
- Vol. III: Lib. XVI—XXII . . . . 2.
- Vol. IV: Lib. XXIII—XXXI . . . . 2.
- Vol. V: Lib. XXXII—XXXVII . . . . 2.
- Vol. VI: Indices . . . . 4.

Publilii Syri sententiae. rec. A. Spengel . . . . —.

Stobaei Anthologium. Recensuerunt Wachsmuth et Hense.
- Vol. I . . . . 11.
- Vol. II . . . . 7.
- Vol. III . . . . *Im Druc*

Xenophontis de reditibus libellus recensuit Zurborg . . . . . 1.

Berlin, im Juni 1892. **Weidmannsche Buchhandlung.**